Kendus György (festő)

A Csepeli Munkásotthonból indult pályája.

Népszava, 1974. dec. 8. 102. cfj. 287 sz. 9 p.

Kemény György

Az 1975-ben megnyílt VII. országos plakátkiállításon a Szépművészeti Múzeumban szereplő műve.

Népszava, 1975. dec. 27. 103. erf. 98 h. 8 p.

Kemény György grafikus

Megemlítve.

(Jubileumi plakátkiállítás.)

Aradi Vera: Jó művek, nem jó rendezés

NÉPSZABADSÁG Bp. 1975. ápr. 9.

Kemény György, grafikus

Nemzetközi plakát pályázaton
I. díjat nyert plakátja: 1975–
–1945 : Repr

— : (— szöveg — reprodukciók —) M.Y.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. máj. 4

Kemény György
grafikus

„Plakát" (repró) 1969.

Ury Endréné: A jubileumi Plakátkiállításról
Művészet, 1975. május - 24 oldal.

Kemény György, grafikus

Lengyelországban elnyerte díjat nyert
egy nemzetközi plakátpályázaton.

— : Hír

8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. május 25.

Kemény György, grafikus

Lárd: Bakos István

Bárnyai Gábor: Műhelybeszélgetés M. 8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. jún. 8.

Kemény György

A Göcseji Múzeumban július 14.-ig Brenner György karikaturista kiállítását,

Szántó Melánia grafikusművész a Ferencvárosi Pincetárlat helyiségeiben rendezett kiállítását lehet megtekinteni.

Az Ernst Múzeumban július 4.-én Pekáry István festőművész,
A Toldi Moziban július 2.-án Orvos András festőművész,
A Balatonboglári Temetődombon június 29.-én Kemény György grafikusművész kiállítását nyitják meg,-közli a Kulturális eseményeket ismertető rovat.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. június 28.
XIX. évf. 26. sz. 8. lap.

Kemény György

"Lakóhely" /Plakátterv/ cimü rajzát bemutatja a lap.
Repr.

Fenti plakátterv "Lakóhely" cimmel, a művész egy másik,-"Sci-fi illusztráció"c.-rajzának hátlapján látható.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. jan. lo.
XX. évf. 2. sz. 6. lap.

Kemény György grafikusművész

A győzelem 30. évfordulója alkalmából rendezett nemzetközi plakátművészeti versenyen a nemzetközi zsüri a művésznek itélte az első dijat,-közli a "Tájékozódás" c. rovatban, a "Magyar grafikusok nemzetközi plakátdija" cimmel a lap.
A művész dokumentumplakátjának cime: „I am".

Élet és Irodalom, Bp. 1975. márc. 29.
XIX. évf. 13. sz. 6. lap.

Kemény György

A Szépművészeti Múzeumban rendezett VII. országos plakátkiállításon szerepel műve, melynek stílusa lírai.

Tasnádi Attila: Plakátművészetünk útja.

Népszava, 1975. ápr. 27.

Kemény György

„Lengyel képzőművészeti kiállítás"

1969.

(repr.)

Művészet, 1969. 5. 25. old.

Kemény György

A Lengyelországi nemzetközi plakátpályázaton 1975-ben első díjat nyert.

Népszava, 1975. márc. 25. 103. évf. 71. sz. 5p.

Kemény György, grafikus

L.: Bálint Ildikó

— : fiatal plakátművészek

NÉPSZABADSÁG,

Bp. 1975. nov. 6.

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. okt. 9.

— A Kengyel kultúra pusztúja 2.

n *„Peking külpolitikájá-*
k céljai" című cikkében
következőket írja:
— A pekingi külpolitika,
nely elvesztette szocialis-
tartalmát, mindinkább
bbra tolódik, s ez *fokozó-*
aggodalmat kelt a világ
inden haladó emberében.
a a 60-as évektől kezdve
emezzük Peking politi-
ját és külpolitikai lépé-
it, le kell vonnunk a meg-
ásíthatatlan következte-
st:
a maoisták áttértek az im-
perialistabarát irányzatra.
egemonisztikus céljaik

amely szerint szovjet ka-
tonai repülőgépek északról
betörnek *Kanada* légiteré-
be és Kanada legnagyobb
városaitól — Montrealtól,
Torontótól, Vancouver-
tól — 800 mérföldre haj-
tanak végre repülőutakat.
Ezt az arcátlan hazugsá-
got a kanadai hadügymi-
nisztérium képviselője is
leleplezte,
a *Globe and Mail* című
lapnak adott augusztus 21-i
nyilatkozatában.
— A maoisták reakciós
külpolitikája *növekvő ve-*
szélyt jelent valamennyi
ság népeire nézve.

Kemény György, grafikus

L. : Kiss István

— : Antifasiszta plakát - kiállítás a Budavári Palotában 6.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975 szept. 10.

Kemény György, grafikus

L.: Ék Sándor

B. G.: Emlékezés ... 7.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. szept. 12.

Kemény György

szerepelt a jubileumi plakátkiállitáson
a Szépmüvészeti Muzeumban.

Magyar Hirlap 1974 85/6

Havas:Kiállitásrol kiállitásra

Kemény György, grafikus

Szerepel a bronzi grafikai biennálén.

Rózsa Gyula: Könyvek között Bronzban 7.

Népszabadság, Bp. 1976. júl. 2.

Kemény Ferenc

Szerepel a XIV. kes. Tanán

munkácsy kép. mův. szakkörre

tárlatán

Esti Hirlap 1970 VII 9

Kemény Gábor

Orgonák ä rézkarc Bp.1962.
117x107 mm. 70.-Ft.

Az 1961 és 62. évi grafikai plakátok és metszetek /összeállitotta: Munkácsi Piroska/
O.Sz.K. kiadványai Bp. 1965.

234.1.

Kemény Géza

szabrász

(: Badacsony :)

Magy. Nemzet 83-VII 1. 10.

Kemény György

róla szóló írás a 201-202. oldalon

The New Hungarian Quarterly 1974 55.sz.

Kemény György

Peter Weiss Marat/Sade-Jákoz
Készített plakátot (mindarab, film).
A minkási plakátos fellemmelta David
Képének egyes részleteit

The New Hungarian Quarterly 1974 55.sz.

201.old.

Kemény György

Plakátot Lévitett Hacks-Gay-Ashiel „Polly Americaban" c. darabjához.

The New Hungarian Quarterly 1974 55.sz.

20 Zold

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1916 JAN 1 D

ÉLET ÉS IRODALOM

Kemény György

1021

Kemény György: Vilt Tibor I–II.

ája

annyira a reformáció tör-
nek beható és alapos isme-
(persze arról is), mint in-
arról, hogy bölcsőjénél fej-
ly Gyula *Isten, császár, pa-*
ja és Sartre *Az ördög és a*
-je állt, lábtól meg Páskán-
za *Vendéglátása.* Az egyik a
elmi erők és osztályviszo-
jellembe és sorsba-öltöztetés-
anította meg, a másik az el-
lialektikájában a valóság és
t mélyebb dialektikájára, míg
madikkal bizonyos élményi

három felvonást írni, cselekmény-
ből, drámai mondanivalóból mind-
végig futja, s a konfliktus feszült-
sége sem lanyhul, mindvégig erő-
södik. Ez különösen igaz a *Lócsi-*
*szár*ra, melyben a hős önmaga el-
lentétébe-fordulása, veresége és
felmagasztaltatása a harmadik fel-
vonásban következik be, teljesedik
ki; talán kevésbé igaz a *Csillag*
*a máglyán*ra, melyben — bár szín-
padilag és retorikusan rendkívül
lenyűgözően — de csak az folyta-
tódik-teljesedik be, amit máso-
dik nagy jelenete — egy szinte
filozófiai „grande scène" — már
előlegez. Ennek a felvonásnak
egyetlen nagy lehetősége van az
új mozzanattal továbbfejlődésre: a
harmadik szín, Szervét megtánto-
rulása, ahol az önmagában mindig
kételkedő gondolat-ember ütközik

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1976 JAN 10

Kemény György

1021

4/1

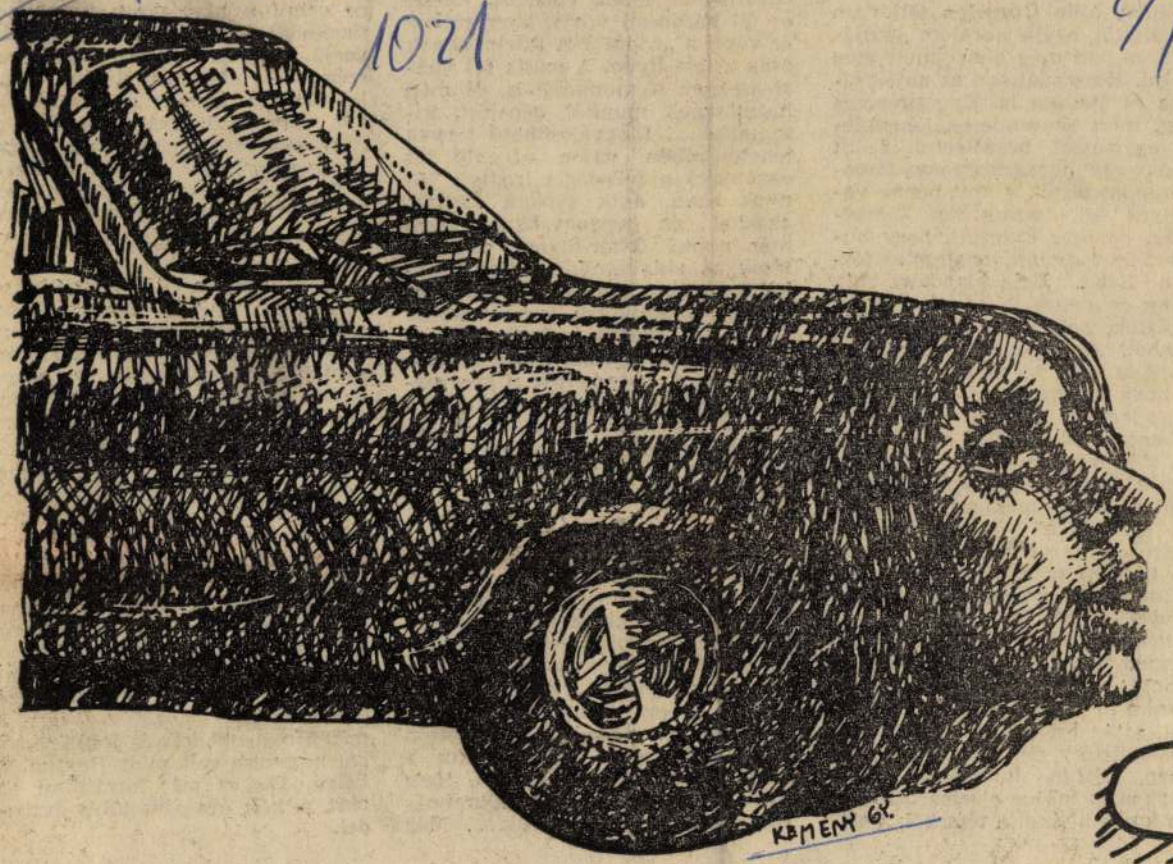

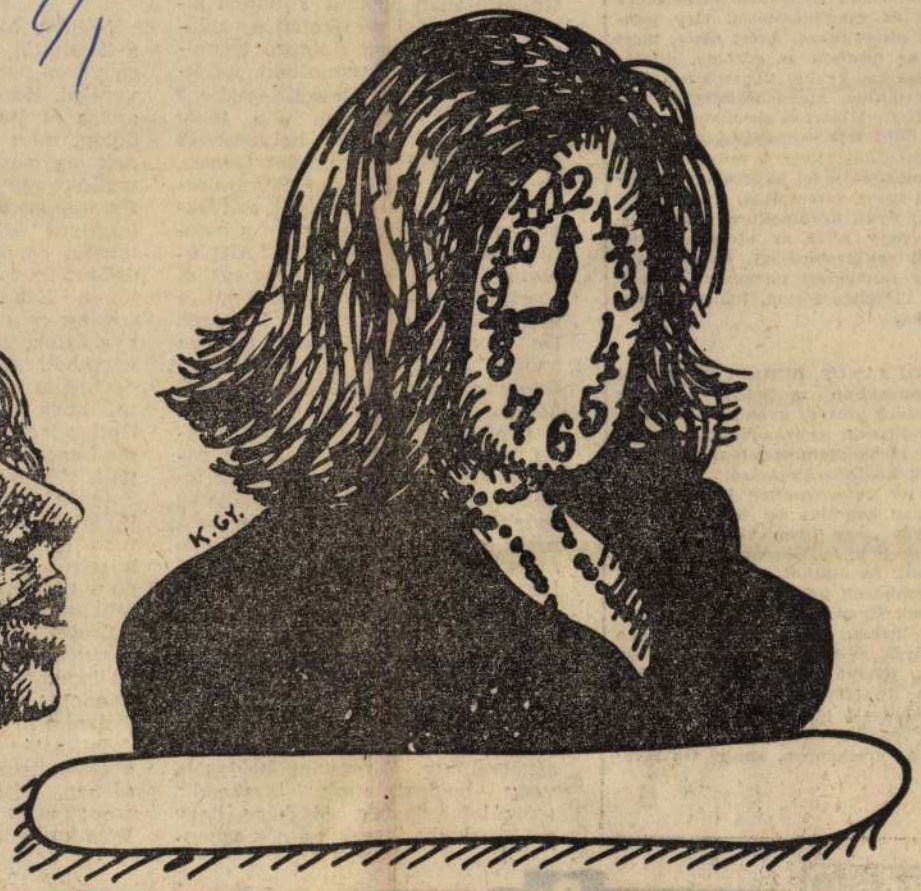

Kemény György: Plakáttervek

ja (sőt, követeli) az új Nemzeti Galéria kiállításának bezárását, átrendezését, a rendezők nyilvános felelősségre vonását és megbüntetését. Úgy gondoljuk: nincs igaza. Azért sincs, mert ebben az esetben az erkölcsi döntés esztétikai értékekkel kapcsolatos, ami nagymértékben megnehezítené az egzakt állásfoglalást; és azért sincs, mert egy — mint írja — „látványos" társadalmi-politikai akció, a művészeti értékek megítélésével kapcsolatban, feltétlenül rossz vért szülne. Úgy véljük, hogy az ilyen kérdésekben nem a bíróság (vagy akár az olvasónk által hiányolt erkölcsbíróság), és nem valamiféle kinevezett társadalmi bizottság az illetékes fórum, hanem éppen a kritika.

MÁNDI JÁNOS, BUDAPEST. Az idei 1. számunkban megjelent Különös ábécé című glossza nyomán javasolja, hogy indítsunk nyilvános vitát „a mai magyar társadalom osztályainak és rétegeinek körülhatárolásáról", a „munkásosztály és parasztság köréből" riportokban mutatva be véleményeket. Mint írja „egy ilyen vita tízezreket zökkenthet ki a társadalmi érdektelenségből, és állíthat az aktívan politizáló emberek táborába". Nem szándékozunk ilyen vitát indítani — elsősorban azért, mert tulajdonképpen már folyik, és nem is csak lapunk hasábjain. Hiszen a riport és a publicisztika, általában a közírás legnemesebb feladatai között a legelső: a valóság feltárása, többek közt éppen abban az értelemben, ahogy Ön javasolja.

tott? És egy angol házasságban, vagy egy szövőgyári munkásnő? Hollandiában például Julianna királynő oldalági nőrokonai egyenlőek a vegyiparban dolgozó technikusnőkkel életszínvonalban, jogokban, szellemi lehetőségekben? Vagy az Antillákon élő fehér és bennszülött nők helyzetével? Maria Angela Hernandez Gomez, az első női bikaviador Spanyolországban, vajon ugyanolyan esélyekkel mozog az életben, mint a kasztíliai napszámos asszonyok? Alig hiszem. Bár kétségtelen, hogy sokkal rosszabb helyzetben van, mint a gyárosok és miniszterek feleségei. De könnyen lehet, hogy teljesen azonos a helyzete a nyugatnémet Evelyne Gutkind-Bienert nevű kaszkadőr nővel, akit a férje otthagyott, mert beleunt az izgalmakba, viszont napi ötszáz márka a gázsija. Maria Angela Hernandez lehet, hogy nem keres napi ötszáz márkát, de a férje, ha egyszer lesz, nem hagyhatja ott idegességében, mert Spanyolországban tilos a válás.

Az egyenjogúság és a törvény előtti egyenlőség nagyon kategorikus megfogalmazásai az emberi helyzetnek. Az életben, a valóság hétköznapjaiban az emberek soha nem a törvénybe iktatott jogukra reagálnak, hanem spontán szabadságérzetükre. E szerint boldogok, vagy boldogtalanok, bizakodók, vagy letargikusak. Jó dolog, hogy mi törvénybe iktattuk a nők egyenlőségét. Erre illés törvény.

●

Néhány hete Csepelen töltöttem a délelőttöt, egyik barátom autójára várva, aki még nem tanult meg vezetni. Hosszadalmas az autók eladása és átadása is. Ez szerencsés dolog, mert az emberek kénytelenek egymással beszélgetni. Leült mellém egy parasztasszony. Panofix bundát viselt, s volt benne valamilyen ősi, természetes közvetlenség. Amikor kiderült, hogy budapestiek vagyunk, odaintette férjét, a Bélát. Béla elgyötört volt, sovány és ideges. Kérésükre elmagyaráztuk, hogyan lehet kijutni a városból. Az asszony megnyugodott, Béla nem. Az asszony elmondta, hogy harmadszor jönnek fel Budapestre az autóért. Azért harmadszor, mert eddig csak fehér volt, zöld meg sárga, és ő tűzpiros Zsigulit akar. — „Megmondtam a Bélának, hogy más színű autóba nem ülök bele" — így. Egészen közelről, az arcomba mondja. Ha nem tudnám már, hogy tejből veszik az autót, valószínűleg illetlenül viselkednék. Ez a panofixes parasztasszony csak tűzpiros autóba hajlandó beleülni, viszont hajlandó naponta hajnalban kelni, kitrágyázni a marhák alól, etetni, itatni, fejni, aztán este elölről kezdeni az egészet, és így élni szombaton, vasárnap, hétfőn, húsvétkor, karácsonykor és május elsején. Közben Béla hozza a fixet a téeszből, gyárrik a büfébe, aztán telefonozik a barátnőivel, aztán ebédezni megy, és fél háromtól várja, hogy mikor ér véget a „robot"? A titkárnőknek csak a fele ilyen. A másik fél végzi ezeknek a munkáját is, és még hazavisznek munkát, gépelést, kimutatást... Megvalósítható tervek lehetőségében vajon egyenlő és egyenjogú a felesleges irodista lányok hada, akik nyolcra járnak, azokkal az asszonyokkal, akiket már reggel ötkor-hatkor naponta látok az ablakombói. Gyermekekkel a nyakukban, kezükben, vágtatva, vonszolódva kapaszkodnak fel az autóbuszokra. Pedig ezek a nők is fiatalok. Csak éppen szerettek valakit, megszülték a gyermekeiket, aztán azokat szerették, s közben a munkájukat is, az országot is. Egyenlőek és egyenjogúak azokkal a nagyon szép lányokkal, akik szeretkezésből élnek?

●

Néhány éve egy barátom javasolta, hogy sportoljunk valamit. Úgy gondolta, hogy jobb lesz utána az idegzetünk. Nem tudom miért, éppen a teniszt kezdte szervezni, de szerencsétlen ötlet volt. Talán arra gondolt, hogy tizenegy embert és egy futballpályát nehezebb megszervezni, mint kettőt, vagy féit, hogy belefulladunk a vízbe. Megpróbálta a teniszt. Nem ment. Egyesületi pályák, állami pályák, félig magán pályák... Még vagy egy gimnáziumi tanárhoz Magyarországon? Természetesen csak pénzről van szó, nem emberségről, társadalmi megbecsülésről. De ha már tenisz, gondoljuk végig...

Félek, hogy a világ nem férfiakra és nőkre oszlik, hanem tisztességes és tisztességtelen emberekre, kizsákmányolókra és kizsákmányoltakra, szegényekre és gazdagokra, olyanokra, akiket a finánctőke megvásárol és gazdaggá tesz, s olyanokra, akiket elszegényít.

Én több okból nőpárti vagyok. Főleg azért, mert szép nőkről jobban tudok írni, mint okos férfiakról. Mégis: nem okszerűbb és egzaktabb, ha az emberek neme helyett arra figyelünk, hogy mi az osztályhelyzetük? Az én sorsom egybeesik a feleségem és a lányom sorsával, ahogy a nagyanyám sorsa azonos volt a gyermekei és a nagyapám sorsával. Legfeljebb abban lehetett különbség, hogy Zimits Ilona hatalma és jogköre sokkal nagyobb volt, mint Bertha Mihályé. De ez még korábban történt, a nők éve előtt több évtizeddel.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1976 JAN 10

ÉLET ÉS IRODALOM

Kemény György
1024

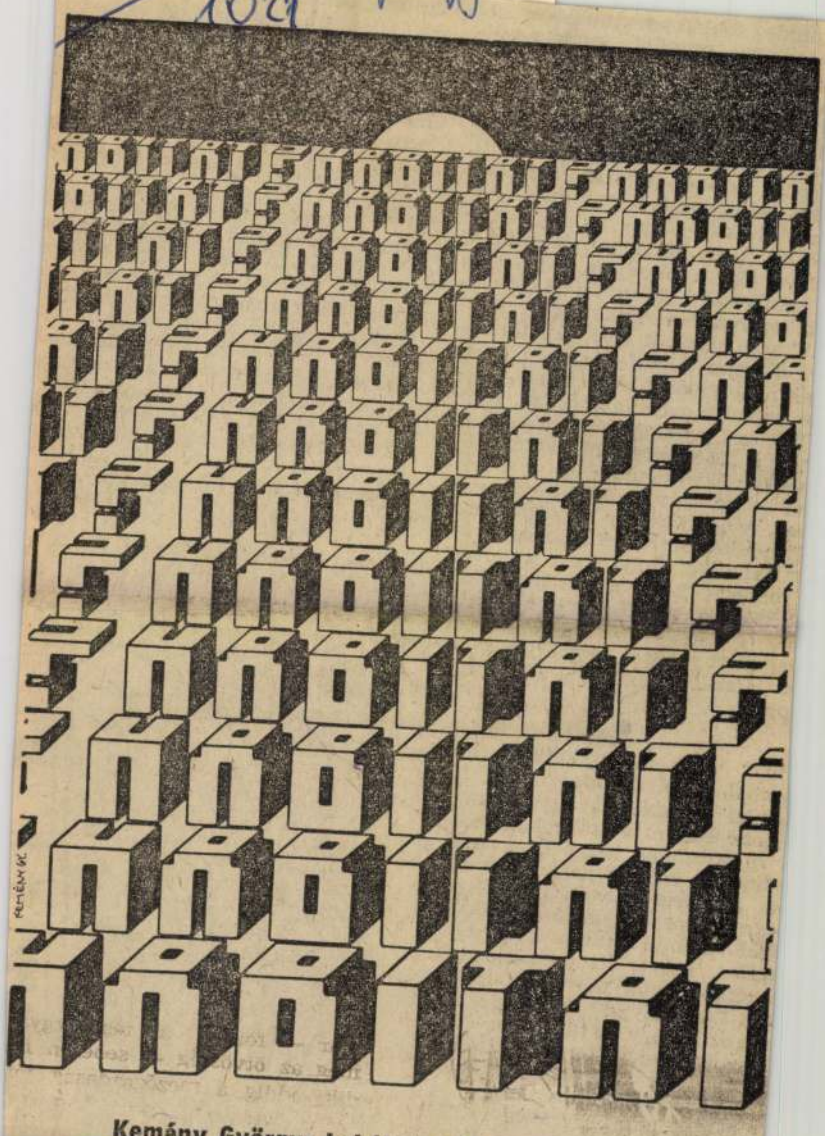

Kemény György: Lakóhely? (Plakátterv)

mindez sokkal harsányabb
hogy csupán mellé
érezzük.
XIX. és a XX. száza
rtár három egyforma cs
pott, egymás fölött, háro
en. Olyan érzésem v
ntha szobor-juhokat
lna — olvastunk már márvány-
resről is — márvány-juh-ho-
lyba. Nem szeretem, ha nemes
árványkő a plasztika háttere, a
épművészeti Múzeum úgyneve-
tt márványcsarnokát, az „uszo-
t" sem szánták kiállítási terem-
k Ferenc József idejében, azzá
ak a helyhiány léptette elő. Szo-
r mögött márvány, olyan, mint
libamáj tejszínhabbal. Nem sze-
tek a „Művészetről" papolni, de
renkor azt mondom, hogy a mű-
sz bronz vagy terméskő, sőt már-
ny, és legtöbbször rusztikus, erő-
ljes alkotása mögé a plebejus fe-
r fal illik. Gondolom, kinlódott
rendező, hogy a vörösmárvány
é világos, a néhány fehér-már-
ny fillung — betétmező — elé
eg sötét szobrot sikerüljön talál-
a, látszik küzdelme a nehéz sze-
ppel.

●

Már arra is gondoltam, hogy
ekből a voltaképpen óriási, lép-
óházi pihenőkből egyáltalán ki
llene hagyni a szobrokat, meny-
vire alkalmas lenne ez a térség
gadásra, esetleg arra, hogy nyá-
n, az idegenforgalmi szezonban
egrohamozott Galériában, itt ül-
gélhessenek a fáradt múzeumlá-
gatók. Lenne itt pamlag, szófa:
akkor hová tennék a szobro-
t? Van olyan szoborterem is,
ol az amúgy is túl élénk vörös-
árvány padozatot sárga kockák
rkitják, ez a hivatlan „op art"
tán végképp agyonüti a plasztí-
i gyűjteményt. Ferenczy Károly
kortársainak termében ugyan-
ak az ablakközökben szerény-

●

A Budavári palota új kupolájá-
nak dobja magos, mint a kémény
a gőzhajón. A témát elírta elől
nem is akárki, hanem még Len-
gyel József. Gondoltuk, majd csak
megszokjuk ezt az újdonságot. De
hogyis. Most már belülről is látni
milyen magas a kupola, este meg
ha kivilágítják a várat, még rosz-
szabbul fest a palota nyomatéko
horizontálisához ragasztott nyurg
vertikális. A kupolába fel is lehe
menni a remek kilátó erkélyre, é

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 JAN. 10

ÉLET ÉS IRODALOM

Kemény György

menni a remek kutató erkélyre, én

1021

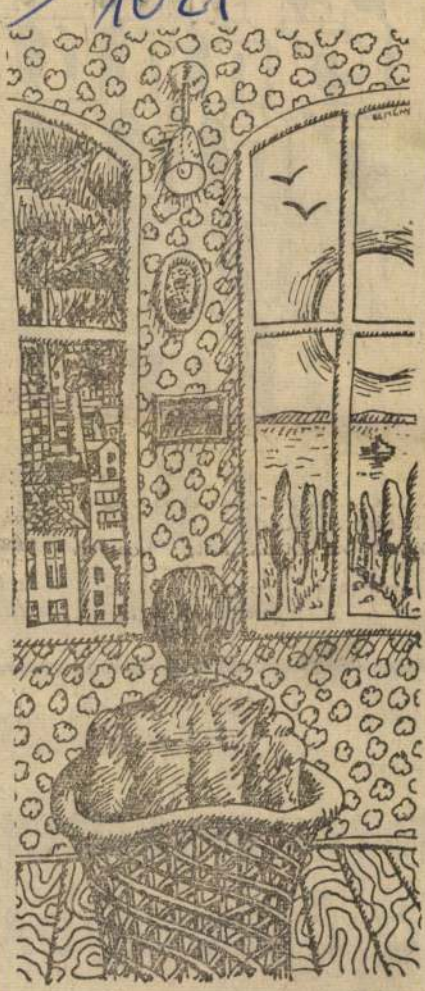

Kemény György: Sci-fi illusztráció

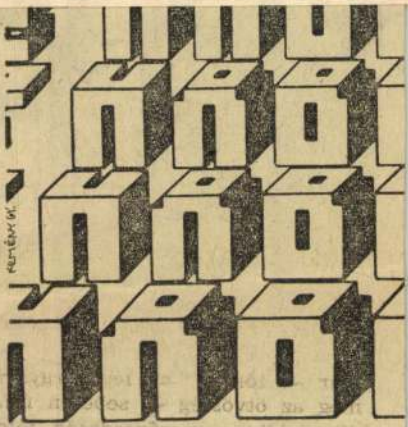

Kemény György: Lakóh

merős-ismer
ja Ehrenbur

Íme, az első külföldre küldött tudósítás néhány jellegzetes mondata: „Esténként, a mellékutcák-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1976 JAN 10

ÉLET ÉS IRODALOM

Kemény György
1021

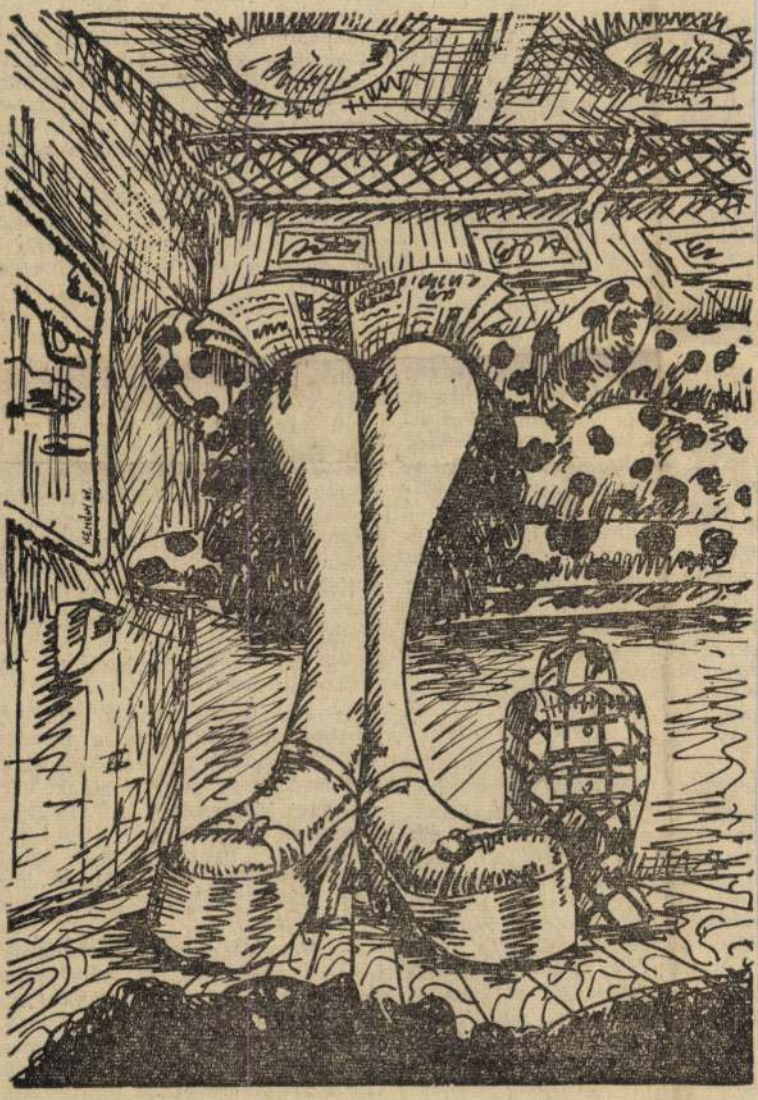

Kemény György: Woodhouse-illusztráció

: a csomagjaikat. No, nem azért, ntha olyan jól ment volna ne-, csak éppen ha egyszer egy év-ı hazautaztak, a gazdájukat pró-ták majmolni.

– Mire költötték azt a nagy ke-etet?

– A legtöbb kolléga az italban álta meg a szórakozást, az ital dig abban az időben sem volt só. Volt közöttünk, aki cselédet tott: mindennap azzal hozatta ebédjét. Én például gyűjtöttem pénzt. Suhanc koromtól kezdve volt a vágyam, hogy legyen rszer egy cséplőgép garnitúrám. Feleségem is dolgozott, házmes-volt. Így 1945-ig össze is spó-tunk tizenhatezer pengőt. A ızt az asszony állandóan magá-hordta, mert akkoriban már űn kellett az óvóhelyre járni. ıikor az egyik légiriadó után amentem, a ház helyén romo-találtam. Odalett minden. Ezt n a pénzre értem, hanem a fele-gemre és a három és fél éves kis-nra. Magam temettem el őket Keleti mellett. Azóta fehér a am...

●

Lendkívüli történetek a múltból, jelenből. Jók, rosszak. Mesés ravalók, amelyekhez csak né-ıyszer jut a hordár. Mint pél-l az, amit egy győri képviselő kott volt rendszeresen adni. A ıatya minden héten felutazott tre, és azért jutalmazta min-két pengővel a hordárt, mert tte az aktatáskáját a Kerepesi , ahol az illetőt az autó várta. ez jelentéktelen ahhoz képest, t egy magyar származású ame-i adott 1941-ben két hordár-, körülbelül egy órai munkáért: nként száz-száz dollárt.

ersze, azért napjainkban is koriban egy vasúti raktári munkásnak 6—700 forint volt a fizetése, most eléri a 2400—3000 forintot.

— Az utasok többsége szerencsére nem az előírás szerint fizet — vallják meg őszintén a hordárok.

— Persze, azért most is akad olyan kuncsaft, aki megkérdezi, hogy mennyi a hivatalos tarifa és aszerint fizet. Nem szólhatunk semmit, de — mi tagadás — jó képet sem vágunk hozzá. Könnyen kiszámítható; ha mindenki a hivatalosan megállapított összeget fizetné, hány csomagot kellene elcipelni, hogy fejenként megkeressük a napi 30—40 forintot. Ezért szeretjük legjobban az IBUSZ rendeléseit. Az utazási iroda ugyanis saját tarifája szerint fizet: személyenként három forintot számol. Ez sem tűnik soknak, de egy-egy turista csoport általában 30—40 utasból áll, s az ezzel járó munkát két ember könnyedén elvégzi félóra alatt.

— Kik a bőkezűek és kik szűkmarkúak?

— A külföldi utasok általában jobban fizetnek, mint a hazaiak. A nyugatiakat például két véglet jellemzi: vagy nagyvonalúak, vagy fillérre kiszámolják a viteldíjat. Ugyanez mondható el a csehszlovákokról, a lengyelekről, a románokról stb. Az utazó szovjet tisztek szinte kivétel nélkül mindig gavallérok.

— Vannak ellenszenves utasok?

— Legtöbbet az ötvenhatos hazalátogatók miatt bosszankodunk. Még be sem érkezik a vonat, egyik-másik közülük máris megkezdi a méltatlankodást: „Hol van itt a hordár? Micsoda fejetlenség!" — mondják, gyakran, tört magyarsággal.

●

Kemény György plakáttervezés

1975. XI. 30. 20.48. Petőfi
Láttuk, hallottuk...

- Fekete Judit, Kemény György plakáttervezővel beszélget.

- Beszéljünk arról, hogy mi a szerepe a plakátnak az utcán. Egyáltalán azáltal, hogy az ember egyre kevesebbet jár gyalog. Változott-e valamit a szerepe?

- Igen. Változott. Észre sem vesszük szinte, de a vásárlástól kezdve addig, ahogy lakunk, ahogy élünk. Hhogy emlitette hogy az utcán nem gyalog megyünk, ha gyalog megyünk, akkor is borzasztóan sietünk, tehát nem feltétlenül ugyanaz maradt a a plakát szerepe most, mint ami volt mondjuk 30-40 éve. Egyre több plakát kerül belső helyiségekbe. Nagyon sok féle plakát létezik.

- Kemény Györgyöt mégis úgy ismerjük, hogy elsősorban rajzolja a plakátjait.

- Valóban nagyon sok, rajzos plakátom van, meg engem úgy ismernek, egyike azoknak, aki szeret rajzolni. Ez igy is van. De ez nem zárja ki azt, hogy egyéb megoldások, ahogy adja a feladat. Például, hogy más nem mondjak. Nagyon sok rajzos plakát készült a legutóbbi időkig, filmplakátok. Én magam is sokat rajzoltam. De amikor dokumentális jellegü a film. Gondolok arra, hogy idén játszották a Martej /fon./ ügy cimü olasz filmet. Maga a film is szinte dokumentális hüséggel, szinte hiradószerüen elevenit fel egy történetet. Hazugság lett volna pdakölteni egy rajzot, fontosabb volt, hogy mintegy újságfotót úgy rakjam a plakátra, a főszereplő és egy jelenetnek a fényképét. Nem illett volna a rajz ide például.

- Ötletes, jó plakátra, melyikre emlékszik az utcán? Gyalog jár?

- Igen. Mindig gyalog. Nagyon szeretek gyalogolni és nagyon odafigyelek a plakát oszlopokra, megnézem, hogy ki csinálta. Van néhány szerény kolega, aki nem szokta odairni a nevét. De én például kényomoztam, megtudtam, hogy a most utcán lévő Vörös kányafa plakát, amelyik nagyon érdekes, figyelem felhivó, finom eszközökkel mégis meglepően figyelem felhivó plakát, egy nagy tenyér, benne egy arc. Görög Lajos müve. Kitünő plakátnak találom. Nem minden plakát, ami ki van ragasztva az utcán. Ezeknek a többsége nyomtatvány, felhivás, rajzocska. Mindenfélét lehet rá mondani, csak azt nem , hogy plakát.

- Ezeket is grafikusok tervezik?

- Sajnos a zömét nem. Ha egy igazi reklámgrafikus nyúl egy

feladathoz, azt azonnal észre lehet venni. Az utcán látható rengeteg falragasz többségét nem grafikusok csinálják.

- Hogy kerülhet ez akkor az utcára?

- Nagyon áldatlan a helyzet. Van ugyan egy állami lektorátus, amelynek elvben minden nyomtatványt, minden nyomdába kerülő munkát, rajzot, szöveget lektorálnia kellene művészi, esztétikai szempontból, de az áldatlan helyzet abból áll elő, hogy a lektorátusi zsürizésnek nincs foganatja. Lényeges, hogy a munkáknak egyre kevesebb része kerül egyáltalán zsüri elé. Rengeteg a kiadó, rengeteg az olyan vállalat, amelyik úgy dönt, hogy kiadói joggal rendelkezik, és nem küldik a lektorátusba a munkákat. Semmiféle olyan intézkedés, retorzió nincs ha egy nyomda kinyom egy lektorátus által nem is látott munkát, aminek következménye lenne.

- Akkor mi a zsüri szerepe?

- A zsüri tanácsot ad. Nagyon kevés munka az, ami eleve a nem bélyegzővel látunk el és ...hivatalosan, na most az egetek egy részében ezt a kiutalást tudomásul veszik, másrészt pedig őrületes szaladgálás zajlik. Ugyhogyha a vállalat makacsul ragaszkodik egy olyan munkához, amit a zsüri nagyon rossznak talál, akkor is utcára kerül.

- A magyar plakáttervezésnek jó hire volt.

- Igy van, mert én is nagyon örülbem, hogy igen sok, tehetsége magyar plakát grafikus kerül ki évente a főiskoláról. A probléma ott kezdődik, amikor ez a bizonyos igen tehetséges fiatal kikerül a főiskoláról, szembe kerül az élettel igen alacsony megrendelői igényekkel és avval a ténnyel, hogy a plakátnak nincs olyan szerepe a vállalatok propaganda tevékenységében, mint ahogy ezt a főiskolán teljes lelkesedéssel gondolják. A korszerüség ürügyén nagyon sok helyen azt mondják, hogy a plakát felesleges. Gazdasági tényezőkre hivatkoznak, a plakát megjelenésének hosszadalmasságára, költségességére, hiszen valóban a nyomdaköltség, plakáthelyek, ezek mind pénz emésztenek föl. Egy tény, hogy a plakátok szürkülnek, csökken a számuk azon kivül, hogy nekünk szakmailag a grafikusoknak nagyonrossz, hiszen kevesbedik területünk, lehetőségünk, a városkép és az utca embere szempontjából sem mindegy, hogy nem lát maga körül plakátokat. És én állitom, hogy az információnknak egy jelentékeny részét tudja még most is...Csak az a fura dolog, hogy a plakát csak akkor bizonyit, amikor azt elfogadták, kinyomtattákk kiragasztották. Egy plakát csak vázlatban marad és a grafikus fiókjába vándorol, nem lehet sem ellene, sem mellette érvelni.

1975. XI. 30. 20.48. Petőfi
Láttuk, hallottuk...

...dapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Budapesti Rundschau

1968 JAN 26

1021

György Kemény: Steine und Pflanzen. Federzeichnung

hritte weiter, an der Ecke s Franz-Liszt-Platzes, das 'alázs" und demgegenüber s berühmteste — das ıffeehaus von József Attila, ernstock, Lajos Nagy — das apan".

Also, hier, im „Japan", trug sich zu, was ich jetzt erhle. Als Tarali, der Kellner, Kunde brachte, daß der g schon bei der Oper sei, ängte alles hinaus auf die rrasse, unter die Leinenırkise. Manche reckten nur Hälse, stellten sich auf Zehenspitzen, andere aber tterten sogar auf die ırmortische. Ein einziger st des Kaffeehauses blieb hig sitzen, mehr noch, er las ne Zeitung: Lajos Nagy. s der Festzug vor das apan" kam, schrie Dienernes, der Maler, von der he des Tisches Lajos Nagy :

„Lajos, bist du nicht ugierig auf ihn?"

„Nein!", antwortete Lajos agy, und hob nicht einmal ine Augen von der Zeitung ch." Der ist mir viel zu ein für einen König...

Zoltán Zelk

neuen Sauglin heim mit der Wasserver gung nicht alles stimmte. stellte sich heraus, — na dem das Gebäude schon üb nommen war, — daß die stallateure die Wassererro mit den Bergmann-Roh verwechselt haben und Wasser aus den Steckern f Böse Zungen behaupten, die Fachleute ein Wohnh von neun Etagen ohne Tr pen fertiggestellen..."

„Das war sicher alles nur Spaß" warf ich dazwischen.

Ja, auch ich versuche, mich damit zu trösten. Denn ich bin sehr nervös. Ich mache mir Sorgen um den Nachwuchs der Baudenkmäler. Ganze Nächte lang sinne ich darüber nach, ob aus unseren heutigen Gebäuden einst Baudenkmäler werden? Werden unsere Nachkommen nach hundert, zweihundert oder fünfhundert Jahren diese Gebäude dem Denkmalschutz übergeben? Und werden diese Gebäude überhaupt diese Zeit erleben?

Denn, wenn nicht, — wie erfährt dann die Nachwelt, wie man in der zweiten Hälfte des XX. Jahrhunderts gebaut hat?"

József Kővári

der Wettkämpfe in Grenoble und das Winterstadion der Stadt zeigt.

DER PREISZUSCHLAG

Zu dieser letztgenannten Briefmarke möchten wir noch einige Bemerkungen hinzufügen. Der Preiszuschlag ist bei einigen Briefmarken-Ausgaben internationale Praxis. Es gibt Preiszuschläge, die wohltätigen Zwecken dienen — so zum Beispiel die verschiedenen CARITAS und sonstigen sogenannten Wohltätigkeits-Ausgaben —, viele Länder geben regelmäßig Rote-Kreuz-Marken heraus oder Serien, Briefmarken mit Preiszuschlägen, deren Erlös anderen gesundheitlichen Zielen dienen, zum Beispiel die Briefmarken, die den Kampf gegen TBC, ge-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Budapesti Rundschau

1967 DEC 20

1021

György Kemény: Beatnik. Federzeichnung

Umstand erforderte die Ä
derung des Neuerungssys
Dementsprechend brachte
in den verangenen Tage
schienene Regierungsve
nung aufgrund der bishe
Erfahrungen und im S
der Wirtschaftsreform
Vorschriften.

Berufspflicht?

Laut früherer Neuerungsvorschriften war nur jene Person als Neuerer anzusehen, deren Neuerungsantrag auf keinen Fall zur Berufspflicht gehörte. Diese Maßregel widerspiegelte die alten wirtschaftlichen Verhältnisse, wo es in der Produktion noch recht viele ererbte primitive technische Lösungen oder wirtschaftliche Methoden gab. Unter diesen Umständen konnte oft selbst ein Außenstehender, ein „Unberufener" mit einer Initiative zur Beseitigung der angeführten Mißstände zu einer bedeutende Rolle gelangen. Seither ist bei den Unternehmen eine Institution aufgestellt worden, welche sich mit der Entwicklung der Produktion berufsmäßig und wirkungsvoll beschäftigt, deren Mitglieder jedoch durch die veralteten Verordnungen von vornherein vom Kreise der Neuerer ausgeschlossen sind, obwohl sie bei der technisch-wirtschaftlichen Entwicklung immer mehr den Löwenanteil tragen.

Die erwähnte Regierungs-

werden.

In dem bisherigen System der Wirtschaftslenkung konnten die Unternehmen die den Neuerern und Erfindern ausgezahlten Honorare zur Gänze als Produktionsspesen verrechnen, und dies führte in einem gewissen Maße zur Uninteressiertheit der Kollektive an der Einführung neuer technischer Lösungen. Solche Ausgaben wurden nämlich im Grunde genommen vom Staat finanziert. Die neue Wirtschaftsmechanismus schafft auch hier eine größere Interessiertheit der Unternehmen. Die Spesen der Realisierung der einheimischen Erfindungen — genauso wie die Honorare für ausländische Lizenzen, — ferner ein Teil der mit den Neuerungen verbundenen Ausgaben können auch weiterhin unter der Produktionskosten verrechnet werden. Jedoch belastet jener Teil der Neuerungshonorare, welcher 0,5 Prozent sämtlicher Lohnspesen übersteigt, bereits den sogenannten *Anteilfonds*, welcher zur Ergänzung der persönlichen Einkünfte der Werktätigen dient. Diese Regelung führt gleichzeitig zum mittelbaren und unmit-

Kemény György

Frank János cikket írt
róla a Műgyűjtő ez év
2 számában

N.N.: A Műgyűjtő

Békés megyei Hétfőség 1971
VII. 30

Kemény György

„Románc cigaretta" plakátja
nívódíjat kapott.

Magyar Nemzet 1971 április 11
11. old

Kemény György
grafikus

14.D.4

A Fesek Müvesikhabban mutatta
be műveit.

— Kiállítások

Művészet, 1968. november - 44 kép

MIK.

Kemény György

Plakát

Magyar Hirek 1967 jan.1.

Kemény György, grafikus

MDK

Rajza.

Repr.

Kemény György: Vezetéhek

9.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1969. okt. 6.

M.D.K.

Kemeny György
grafikus

Szivattyús kút.

Élet és Irodalom, 1963. október 12 - 7 lap

MDK

Kemény György

Magyar plakát 66. 5. magyar plakát kiáll.
Mücs. 1966. dec.

tolubalzsam: a Dél-Ameri
m-re is megnövő

M.D.K.

Kemény György
grafikus

Könyvborítókat készített a Corvinának és kulturális kisgrafikat, a Fesztek nemzeti nyomtatványait ő készíti

Frank János: Kemény Györgyről
Élet és Irodalom, 1968. május 4 - 8 lap

M.D.K.

Kemény György
grafikus

A művész most terveri a velencei
biennalen részt vevő magyar rész-
vevőnek olasz nyelvű katalógusát.

Frank János: Kemény Györgyhel
Élet és Irodalom, 1968. május 4-8 lap

M.D.Y

Kemeny György
Grafikus

A művészi az S. Magyar Plakát-
kiállitáson tünt fel. Kemeny mű-
ve a Neruda Joaquin Murieta
darab falragasa.

Frank János: Kemeny Györgyről
Élet és Irodalom, 1968. május 4-8 ap

M.D.f

Kemény György

grafikus

Emlékeztes a Marat-Sade plakatja, ujabb a „Töték" és éppen egyéves az 1967. Május 1. plakát.

Frank János: Kemény Györgyről

Élet és Irodalom, 1968. május 4. 8 lap

Kemény György grafikus

Kiss Sándor: Magyarország Történetének Képes Könyve 1849–1944 c. könyv kötését, burkolóját, és ~~[illegible]~~ tipografizálását tervezte

Kiss Sándor: M.o. Tört. Képes Könyve (Bp 1969) 328 old.

Kemény György

„Az eszmyő öltöztet" és „Biopon" c. plakátja (eml.) nivódíjat kapott

N.N.: Kiosztották „Az év legjobb plakátja" díjait

Népszabadság 1970 IV. 19

Deményi György

ismert kereskedelmi grafikus és plakát tervező mai pop-art stílusú műveit mutatta be önálló tárlatán.

Németh Lajos: Current exhibitions.

The New Hungarian Quarterly, Budapest, 1969. 34 p.

178 l.

Kemény Gy.

"Szép lányok ne sirjatok" cimmel plakátrajz,
"Zenés magyar film fiatalokról" alcimmel.
/A lap külön nem tünteti fel a müvész nevét,
a plakát jobb alsó sarkában olvasható a halvány aláirás./

Élet és Irodalom, Bp. 197o. nov. 28.
XIV. évf. 48. sz. 14. lap

Kemény György grafikus
kamara-kiállítása volt 1968 őszén

Németh Lajos: Új törekvések a
magyar képzőművészetben

Kritika 1969 IV. sz. 34 old.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Kemény György

M.D.K.

Müve a kiállitáson

Feltámadott a tenger

Oelmacher Anna: Magyar Plakát 66 Kiállitás a Műcsarnokban

Magyar Nemzet 1966. dec. 17. 4.l.

MDK.

Kemény György

Kiállitási kritika

Magyar Nemzet 1966 dec.17.

MDK.

Kemény György

Kiállitási kritika

Magyar Nemzet 1966 dec.17.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET
1967 FEB. 8

Kemény Gy. M

évi munkaprogram tervezetét. A szövetség elnöksége február 11-ig tanácskozik Budapesten.

— **A május 1-i plakátok** pályázatának eredményét kedden hirdették ki szakmai bemutató keretében a Fészek-klubban. A pályázat első díját Kemény György nyerte el, a második díjat Görög Rezső, a harmadikat pedig Szilvásy Nándor kapta.

200 millió forinttal növeli a helyiipar politikai rendeltetésű beruházásokat és más keretből 60 millió forintot fordít e közérdekű tevékenység műszaki fejlesztésére. Ezzel lehe-

MDK

Kemény György

4. m. plakát kiáll. Műcs. 1961.

Kemény György

Vízpart.

Rajz, reprodukció.

Valóság, 1963. 5. sz. 43. l.

Kemény Gyöngy

Növénymajolk.

Rajz, reprodukció.

Valóság, 1963. 3. sz. 76. l.

Kemény György

3 rajz (szpók)

Valóság, 1965, 2 n., 49 sz.

Kemény György

Mathiasz János - rézkarc Bp.1962.
263x203 mm 100.- Ft.

Az 1961 és 62 évi grafikai plakátok és m tszetek / összeállította: Munkácsi Piroska /
O.Sz.K. kiadványai Bp.1965. 203.1.

Kemény György
festő

M.D.K.

Képcinek tematikája inkább
túlságosan is az előképekhez
tapadnak. Nemi bátortalan-
ság látszik felületinek műves
lakhozásában.

Pernecsky Géza: Plakát és fiai
Élet és Irodalom, 1968. nov 2-8 kap

MDK

Kemény György, grafikus

Művészeti díjat kapott.

– : „1970 legjobb plakátja" kiállítás a Műcsarnokban 8.

Népszabadság, Bp. 1971. ápr. 11.

Kemény György

Laokoón (1968), reprodukció

Műgyűjtő, 1970. 1.sz. 18.p.

Kemény György, festő

MDK

Részletesebben foglalkozik
kamarakiállításával.

Németh Lajos: Új törekvések a magyar
képzőmű vészetben 34-37. o.

KRITIKA, Bp. 1969. április VII/4.

1021

DER Ausschnitt

1 B
Aufl.
Richt

Ruhr-Nachrichten
4600 Dortmund (

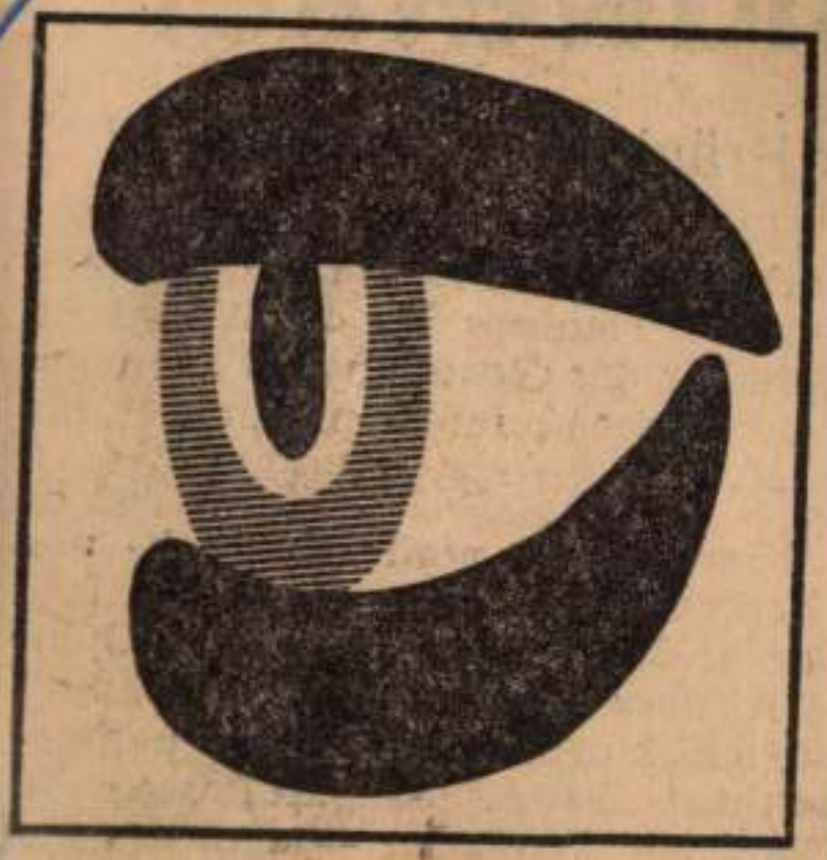

Ungarn schlägt sein Auge auf

Ungarn schlägt sein Auge auf in Dortmund: So könnte man das Symbol der Auslandskulturtage deuten. dem Betrachter auf Pla... grammen und An... tausendfach ...

Der ...

ERLIN 45, Telex: 1-83538

l. Tsd. ung: } lt. Stamm 1970 : (+); u

NW) 28. 4. 71 L

auch für Stadt und Staat, IHK-Präsi
dent Dr. Harders für die Wirtsch
Sprecher der Gesellen und der
nen Firmen feierten ihren
Boß".

Hier wie in weiteren
Glückwunschreden erst
der großen Persönlic
lars, dessen Weg
diendirektor a. D
zeichnet hatte
Dank und W
bilars selbs
Ehefrau

Für
li

Kemény

DORTMUND
Auslandskulturtage
der Stadt Dortmund
29.-4.1971
BR Deutschland-VR Ungarn
29.4.-7.5.1971
46

Dies Ungarn-Auge gehört einer Frau, einer reizenden Kein Zweifel: Kanter Pupille. Verbesserung: Mit Wimpern und pi-
nämlich das Symbol in naturalistischer turtage herauszugeben. Der zeigt Sonderstempel für die Auslandskul-
post, als es darum ging, einen Das meinte wohl auch die Bundes-
geht davon viel verloren. post-Weiß-Wiedergabe einfachen Ein-
Schwarz-Weiß-Wiedergabe allerdings
dringlichkeit. In der
Das gibt dem „Blick" besondere
desfarben Rot-Weiß-Grün ausgeführt.
Das „Auge" in den ungarischen Lan-
Graphiker György Kemény hat
entgegenblickt. Pro-
katen, jetzt

Kemény György

„Szép lányok me sírjatok" és
„Harat halála" c. plakátja (eml)

szerepel a hagyat
Hivdető plakátkiállításán

(fekete): Hivódíjas plakátok

hagyat Nemzet 1971 IV. 16

MDK

Kemény György

Virágok, rk.

Kossuth hid épitése, lit.

Csehov: Unalmas történet ill., monot.

Grafikai kiáll. Képzőm. Főisk. 1964.

Kemény György grafikus

Nyolc magyar alkalmazott grafikus kiállítása „Perspektiva" c., a Színház-téri Galériában látható, ahol a művész munkái is szerepelnek. (2 repr.)

Aknai Tamás: Fonák tárlatok.
Dunántúli Napló, 1978. márc. 19

Kemény György, grafikus

L: Szilvássy Nándor

P. Szűcs Julianna: Jelek a plakáton J.

Nemszabadság, Bp. 1978. máj. 31.

Kemény György

A varsói és a krakkói biennálék után, most a budapesti grafikusművészettel, kiállításokon bemutatott plakátokkal, azok alkotóival, a mai grafika szerepével foglalkozik Vadas József: "Grafikák hátán Budapesten" c. kritikájában, s méltatja, vagy elmarasztalja a tárlatokon, vagy egyéb helyeken szereplő művészeket és munkáikat: Alapfy András, Bakos István, Fekete György, Flohr János, Galántai György, Gazdag Sándor, Heinzelmann Emma, Kemény Éva. Kemény György, Kerényi József, Moholy Nagy László, Molnár Gyula, Sánta András, Schmal Károly, Sós Gábor, Sós László, Tót Endre, Vertel Beatrix.
Fenti Vadas-cikk Sós László nevénél található.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. aug. 14. XX. évf. 33. sz. 13. lap.

Kemény György

Kezdetben a „Pop Art" hatása alatt állt; utóbb megváltoztatta stílusát. Weiss Péter „Marat" című darabjának díszleteit festette.

Frank János: Young graphic artists. The New Hungarian Quarterly, Budapest 1974. 55 p.

2011

Kemény György

Majd a szindarab filmplakátját készítette el: Dávid francia festő „Marat" festményének részleteit is felhasználta. A XIX század technikájával is tud dolgozni.

Frank János: Young graphic artists. The New Hungarian Quarterly, Budapest 1974. 55. s.

2011

Kemény György

„Marat" plakát színei fehér-fekete és szürkék; alkoholellenes plakátjain csak két szín szerepel: fekete és sárga. Hatásuk humoros egy szelíd ironiával keverten.

Frank János: Young graphic artists. The New Hungarian Quarterly, Budapest 1974. 55. sz.

2021

Kemény György

Egidőszerint mutatta be Hacks-Gay-Ashiel „Polly Amerikában" darab programm kiadványt. Hogarth metszetek mintatársával.

Frank János: Young graphic artists. The New Hungarian Quarterly, Budapest 1974. 55. p.

2021

Kemény György

„Szász politikai plakát" c. a Szép-
művészeti Múzeumban rendezett ki-
állításon szerepel műve „Indokina"
c. (említve)

Népszava, 1973. nov. 7.

Kemény György
grafikus

Kemény Petőfi plakátja sugalmazó erejű. A fi gyelemfelkeltésnek alapvető eszköze a rendkívüli képkivágás és a szín.

N.Somogyi Ágnes: Petőfi - ikonográfia - plakáton.
Művészet, 1973.junius - 24.oldal.

Kemény György

„Szombat, vasárnap, hétfő"

(vepro)

Gelenczey-Mihaltz Alirán: Plakátok szünetben.
Művészet, 1977. július – 36 lap.

Kemény György, grafikus

Az adásban Rózsa T. Endre Veszeli Anna művészettörténésszel, Kemény György grafikussal és Mengyán András formatervezővel beszélgetett. Mindhárman voltak Kasselban, a látottakat másként értekelik.

Gondolatjel.

Vita, interjú, jegyzet a kultúráról.

1997. VIII. 26. Kossuth, 16.06, /KSné/.

Kemény György, grafikus

L. Papp Gábor

Rózsa Gy.: Csikós, jón oszlopcábahon 13

Nérszabadság, Br. 1978 árr. 16.

Kemény György grafikus

L: Bakos István

–: A Jelenkor krónikája 383.

Jelenkor, Pécs, 1978. ápr. XXI/4

Kemény György grafikus
(Bp. 1936 –

A Képzőművészeti Főiskolán végzett.

Plakátterveséssel, kiállítási katalógus, folyóirat – könyvcímlap és lemezborító-terveséssel foglalkozik, valamint folyóirat illusztrációval.

Négy ízben nyerte el „Az év legjobb plakátja" díját, a bolognai egészségügyi plakátpályázaton ezüstérmet, a Varsóban meghirdetett „A győzelem 30. évfordulója" nemzetközi plakátpályázat első díját nyerte, részt vett a párizsi „Européens illustrations 77-78" nemzetközi kiállításon

Címe: 1024 Bp. Ady E. u. 17.

Békéscsabai Alkalmazott grafikai Biennálé
Plakát kiállítás '78 – Munkácsy Mihály Múzeum
1978. IV. 2. – V. 28.

– Katalógus a könyvtárban –

Kemény György
gonfolus

Kemény György

A varsói Nemzetközi Plakátbiennálén szerep
lő művészek munkájáról számol be Vadas József: "Grafikák hátán Varsóban" cimmel. Kulinyi István -bekormozott ablakot ábrázoló, tavaly megjelent-plakátját a kritika külön méltatja, mely most a varsói Zacheta Galériában látható.
Alapfy András, Birtalan Katalin, Helényi Tibor, Kemény György, Schmal Károly, és Sós Gábor művészek nevét sorolja fel a külföldiek mellett a kritika. Vadas József cikkét lásd: Kulinyi István nevénél.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. juli. 31.
XX. évf. 31. sz. 12. lap.

Kemény György

Kemény újabb kazik a turisztikus autorsító, bár bravuros, de zavaros elemekből építhető s ajzstilusától nem szabadult meg.

W. Somogyi Ágnes: Fabrageszok egymás közt.
Művészet, 1978. július - 30 lap.

Kemény György, grafikus

L: Tavagó Géza

Rácsa Gy: kínházi plakátok . . .

7.

Nép szabadság, Bp. 1978 nov. 17.

Kemény György

Tálb plakátjával, a többek
között Peter Weiss Marat-
Sade című drámájahoz ké-
szült plakátjával szerepel a
kiállításon.

P. Szabó Ernő: Színházi plakátok
Új Tükör, 1979. január 21-3. lap.

Kemény György, grafikus

L: Helényi Tibor

–: Helényi Tibor

Esti Hirlap,

Bp. 1978. aug. 28.

2.

Kemény György
grafikus

Az INTERPRESS MAGAZIN
c. folyóirat lapterverő-grafikusi
tevékenységéért díjat
nyert.

— A Kulturális Minisztérium képző művészeti díjat (ma 1978)
Művészet, 1979. május – 46. lap.

Kemény György

A Jubileumi Plakátkiállitásról, melyet a Szépmüvészeti Muzeumban rendeztek, Vadas József: "A látható jelszó" cimmel ir. A harminc év plakátterméséről képet adó tárlaton szereplő müvek között kiemeli a müvész Indokina plakátját: "feketen háttér elé állitott sárga bomba és a sárga felkiáltójel - jelszónak is rövid,"-mondja a "lirai alkatu" müvészről, akiről az a véleménye, hogy a szó legszebb értelmében lelkes, amilyen egy igazságra törekvő müvész lehet.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. ápr. 5.
XIX. évf. 14. sz. 13. lap.

Kemény György

Élvonalbeli plakátosnak nevezi a művészt Frank János: "Plakátok ott, plakátok itt" c. kritikájában. Az Iparművészeti Főiskola nevelési módszerét kiemeli, s a nevelés diadalának tartja, hogy létre jött egy "uj grafikus aranycsapat, melynek tagja a művész is, bár nem az Iparművészetin, hanem a Képzőművészeti Főiskolán fejezte be tanulmányait.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. nov. 3o.
XVIII. évf. 48. sz. 12-13. lap.

MDK.

Kemény György
grafikus

Megbízták A magyar képestörténelem 1848-1945 "című kötet tipografizálásával, képszerkesztésével.

Frank János: Kemény Györgyről
Élet és Irodalom, 1968. augus 4-8 lap

Kemény György
grafikus

M.D/

A művész szamos pálya díjat nyert és legutóbb már a „Füles tárlatvezetője" is reprodukcióba egyik grafikáját.

Frank Gaston: Kemény Görggyel
Élet és Irodalom, 1968. május 4-8 lap

Kemény György
grafikus

MDK

A művész tagja az Élet és Tudomány grafikai tanácsadója. Ugyanennek a lapnak tervezett borítót, betűket, tipográfiát.

Frank János: Kemény Györgyről
Élet és Irodalom, 1965. május 4 - 8 lap

M.D.K

Kemény György
grafikus

A művész festette a Neruda ~~plakát~~ darab hitszínű plakátját.

Frank János: Kemény Györgyinél
Élet és Irodalom, 1965. május 4 - 8 lap

Keményy György

J. L. David képének, a Marat halálának fényképét illesztette a Peter Weiss darab plakátjába. A reprodukciót többszörözi és nagyítja. A kompozíció szürke-fehér, a későbbi korszak színezésével szemben.

Frank János: K. Gy. plakátjai; Műgyűjtő, 1971.2.sz. 30.l.

Kemény György

Plakátjain felhasználja a pop art vívmányait, él a szecesszióval is (Neruda: Joaquim Murieta; Nem tartották be a féktörvényt). Érettebb, letisztultabb „stílusára" példa az Új fürdőruhák vagy Az esernyő öltöztet. Mindkettőt sajtóviták követték.

Frank János: K. Gy. plakátjai; Műgyűjtő, 1971. 2. sz. 30. l.

Kemény György

Művei kínálnak a magyar festészet s részben a magyar plakátművészet átlagának lírájából. Az oratio recta kedveli (Tóték, Románc cigaretta, Schaár Erzsébet kiállítási plakátja – egyik szabrából készült ripost fotó volt a modell).

Frank János: K. Gy. plakátjai; Mügyűjtő, 1971. 2. sz. 30. l.

Keményy György

A plakáton kívül foglalkozik a grafika, sőt a képző-művészet majd minden ágával, a filmmel is. 1956 óta részt vesz valamennyi magyar plakátkiállításon, a külföldiekben is gyakran. Egyéni kiállítása 1968-ban volt a Fészek Klubban.

Frank János: K. Gy. plakátjai; Műgyűjtő, 1971. 2. sz. 30. l.

Kemény György

1970-ben Budapesten Az évi legjobb plakátja pályázaton 2., 3. és 4. díjat nyert, 1969-ben Bolognában Ezüstdíjat. A Gebrauchsgraphik és a Graphis 1970-ben, a Graphis 1970/71-es évkönyve közölte 1-1 plakátjának reprodukcióját. Most készült el a Dortmundi Magyar Hét hirdetésével és most nyomtatták ki a Peter Brooke Marat-Sade filmplakátját.

Frank János: K. Gy. plakátjai; Műgyűjtő, 1971. 2. sz. 32. l.

Kemény György

A lap több plakátjának repróját közli (Az e-sernyő ölöztet; Marat-Sade; a Dortmundi Magyar Hét; 451° Fahrenheit).

Mügyűjtő, 1971. 2. sz. 32. l.

Kemény György

A szerző ismerteti a Marat-Sade filmplakát keletkezését, technikáját.

Frank János: K. Gy. plakátjai; Műgyűjtő, 1971. 2. sz. 32. l.

Kemény György

Reklámgrafikusok közös tárlatot rendeztek a Kulturális Kapcsolatok Intézetének kiállitási termében.
Vadas József: "Poszter vagy Pótszer?" cimmel közölt kritikájában felsorolja az ott szereplő művészeket: Balogh István, Darvas Árpád, Ernyei Sándor, Finta József, Görög Lajos, Heinzelmann Emma, Kemény György, Máté András, Papp Gábor, Schmal Károly, Szilvásy Nándor, Zelenák Crescencia.
Vadas József kritikáját lásd: Papp Gábor nevénél!

Élet és Irodalom, Bp. 1976. juni. 5.
XX. évf. 23. sz. 12. lap.

Kemény György

Kemény György: Család

Élet és Irodalom, Bp. 1976. nov. 13.

XX. évf. 46. sz. 12. lap.

[redacted]

Betakarítás

jelölés: mit kell tisztázni e viszony kölcsönösségéről. Olvastam tanulmányt a strukturalizmusról, s benne egy telitalátos párhuzamról a strukturalizmus és teilhardizmus között: az egyik „hisz" ugyan az eszmei mondanivaló, a másik pédig az isten létezésében, de ez a hit zavarja őket, ezért a mondanivalót az egyik, az istent a másik „mintegy a végtelenbe futó vonalak konvergenciapontjává teszi, mely a vizsgálandó (és vizsgálható) tényeken kívül esik". Olvastam kritikát Kolozsvári Grandpierre Emil memoárjáról vagy Susan Sontag esszékötetéről, az egyiknek számonkérő szigora, a másiknak bölcs iróniája tartozik a könyv minden olvasójára. És olvastam útirajzot Egyiptomról, az útirajzban pedig az az izgalmas most, hogy minél inkább rácáfol aktuálpolitikai optimizmusára az idő, annál cáfolhatatlanabb hitele van objektív társadalomképének. Olvastam tehát egy tudóst, aki nemcsak a kortárs világirodalomban, hanem a kortárs világban is biztonsággal mozog. Azzal a biztonsággal, amelyet fölényes műveltség, alkati bölcsesség, politikai

Nagy Péter se törekszik, de ő legalább „iskolán kívüli": tárgyszerű, száraz, modorosság nélküli. Egy-egy kritikájában, tanulmányában, útirajzában még személyes tűz is át-átsüt tárgyszerűségén: az ítélkezés, az okosság vagy kíváncsiság öröme. S mert e cikkeit nem szakfórumoknak szánta, arra is ügyel, hogy populáris, sőt könnyed legyen — ám itt fut bele a két iskola közötti (Gyertyán Ervin-emlegette) „zsurnálkritika" utcájába. Ahol a két iskolából kidobált kiflivégek, törött radírok és gyűrött uzsonnászacskók hevernek: a kritikaírás elhasznált kellékei. Itt található X. író, aki „bele írta nevét a magyar irodalomtörténetbe", akiről „nehéz is írni, meg könnyű is", akitől „semmi sincs távolabb", akinek művei „jelentős rangot biztosítanak", aki „fiatalon kortalan, vagy kortalanul fiatal", aki „nemzetközi jelentőségre tett szert", aki „a magyar kultúra szerelmese", akit mindezekért „melegen, lelkesen üdvözlünk"; itt található „a kor-

Kemény György grafikus

A Madách Színház társalgójában szín-
házi plakátok kiállítását láthatjuk,
nyolc kiállító grafikus 31 plakátját.
A művész „Fej vagy írás" – hoz Edward Bond
Shakespeareről szóló darabjához és „A kutya,
akit Bozzi úrnak hívtak" operettszínházi előa-
dására készített tervével szerepel kiállításon.
(említve)

Mészáros Tamás: Plakátok szünetben.

Magyar Hírlap, 1976. dec. 12.

Kemény György

"Kisértés" cimmel a lap hozza a müvész rajzát, mely meztelen lábszárakkal ülő nőt ábrázol.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. május 15.
XX. évf. 2o. sz. 16. lap.

Em Oléma

Vacsi cúy György:
Bu sfóle Egyszerűsítő
ház,

1963.

MDK.

Keményy György

Kiállítási kritika

Művészet 1967 márc.p.39.

Kemeny György
Grafikus

M.D.K.

Csendélet
(rajz)

Élet és Irodalom, 1961. április 21 — 10 l.

Kemény György

Szerepelt a skopjei modern galéria ma-
gyar kiállításán.

Népszabadság 1967. aug. 13.

MDK

Kemény György grafikus
Jugoszláviában volt sikere.

–: Magyar grafikusok külföldi
sikere. 9

Népszabadság, Bp., 1967. aug. 13.

Reményi György
grafikus

Méltatás

----: Kiállítási naptár.
Művészet. 1975. január - 49. oldal

Kemény György, grafikus

M Dk

Duna-part c. tusrajza.

Repr.-

—: (Kék)

9.l.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1962. szept. 2.

Kemény György, grafikus MDK

Rajza

Repr

Kemény György: Pihenő munkások

7.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1963. máj. 5.

Kemény György
Grafikus

M.D.K.

Rézkarcok (repro)

Élet és Irodalom, 1961. aug. 19. — 6. l.

Kemény György

MDK

Aradi N: A II. M. Plakátművészeti kiáll. Szabad Művészet, 1956, 5.sz.

225.1.

MDK

Kemény György

III. Richárd

II. Plakátkiáll. 1956. N.Szol.

16. l.

Kemény György grafikus

Május 1-i plakátja a IV. Magy. Plakátkiállításon szerepel a Műcsarnokban.

Péter Imre: Mai plakátművészetünk a mérlegen

7.l

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1962. jún. 7.

Kemény György
grafikus

M.D.K.

Kisgrafikáival részt vett
a kiállításon.

Szamosi Ferenc: IV. Magyar Plakátkiállítás a Műcsarnokban
Művészet, 1962. március — 46 l. lap

Kemény György
grafikus

M.D.K.

A plakáthiállitáson először
szerepelt.

Szanoki Ferenc: IV. Magyar Plakáthiállítás a Műcsarnokban
Művészet, 1962. március — 4 61.

Lemeing Gyöngy

grafikus

M.D.K

Dunaparton (repro)

Élet és Irodalom, 1962. április 14 — 7 l.

Kemény György, grafikus

MDK

Díjat nyert a kereskedelmi plakátok kategóriában.

-: Kiontokák „Az év legjobb plakátja" díjait 8.

Népszabadság, Bp. 1970. ápr. 19.

Kemény György

„Az eszenyő öltöztet" és „Biopon" c. műve díjat kapott a kereskedelmi plakátok között

N.N.: Kiosztották a díjakat 1909 legjobb plakátjainak

Magyar Nemzet 1909 IV. 19

M.D.K.

Kemenyi György
grafikus

„Dunapart" sepra

Élet és Irodalom, 1961 ~~okt.~~ nov. 25.

Kemény György

Rajzai, versek.

Valóság, 1965. 4. sz. 40. old.

borítókat (bár csak „exportra", a Corvinának), kulturális kisgrafikát, a Fészek ünnepi nyomtatványait. Négy éve vagyok az Élet és Tudomány – ahogy külföldön mondják – grafikai tanácsadója. Terveztem ennek a lapnak borítót, betűket, tipográfiát.

Érdekel – nemcsak passzívan – a plasztika, sőt a film is. Nem hiszek abban, hogy valaki született festő, született grafikus, született filmes. Az egész kultúra és a tudomány olyan bonyolultan szövődik össze! Ki tudja, lehet, hogy három év múlva filmes leszek... Egy prágai plakátkiállítás katalógusában olvastam magamról, hogy színházi plakátok tervezője vagyok. Mindenféle besorolás ellen tiltakozom. Nem esik le az aranygyűrű a grafikus ujjáról, akár ha kereskedelmi plakátot tervez. A művésznek érzékelnie kell a kort, az egész világot, a tudományt, a technikát: nem mondom, hogy értenie kell a rakétához, de tudomást kell vennie róla. És figyelnie kell a leghaladóbb művészetet. A művész nem kezdheti úgy a pályáját, hogy egy stílus mellett dönt, hanem úgy, hogy mondanivalója van.

Avantgarde-nak tartom magam. Gyűlölök minden pitiáner álhagyománytiszteletet. Az igazi művész akármilyen avantgarde, akármilyen elrugaszkodott, akkor is hagyománytisztelő. Olaszországban csodáltam Giottót, Crivellit, Franciaországban a chartres-i katedrálist. Tiszteletet éreztem és nem félelmet. Úgy éreztem, hogy barátokra találtam. Rokonokra, olyanokra, akik megtalálták a játék örömét. Mindazt, ami nekem is ars poeticám lenne...

– Nem vagyok híve annak a hangzatos szólamnak, hogy „fütyülök a divatra". Szeretem a divatot, és nemcsak ruhákban. Az idő gyorsul, az ember is állandóan változik, most nem tíz-tizenöt évig festenek egy képet, mint valamikor. Az sem szégyen, hogy valaki változtatja a stílusát, ha ezt egy koncepció sugallja. A Marat–Sade

monochromiája után örömmel festettem a Neruda-darab hétszínű plakátját.

– Éppen ennél a plakátnál gondoltam: nem félsz-e attól, hogy egy az egyhez veszed át a szecessziós hagyományt?

– Nem, mert a plakátot én csináltam; a mai ismeretek tudatában. A szürrealizmus sem volt például Bosch művészetének a felújítója, hanem felfedezte benne a saját elődjét. A szecesszió – igaz, torzulásokkal – valóban a XX. századi igényeknek megfelelő irányzat volt. Most felfedezték. A színességét, dekorativitását.

– Terveid?

– Megbíztak A magyar képes történelem 1848–1945 című kötet tipografizálásával, képszerkesztésével. Magamban dramatizálásnak neveztem ezt a munkát. És most tervezem a velencei biennálé magyar résztvevőinek – Vilt Tibor, Kondor Béla, Kokas Ignác – olasz nyelvű katalógusát.

(Kemény sokféle műfajának, különböző stílusainak egy állandó tényezője van, a mozgás. Látszólag még statikus a Marat–Sade plakát, melyen David híres, korabeli Marat-festményét többször reprodukálta a művész. A reprodukciókat egyre nagyítja a plakáton, mint ahogy filmen szokták gumioptikával közelebb hozni a képet. Így lett a Marat plakát eleme a mozgás, sőt az időbeliség. És bár nyugalmi állapotúnak látszik a tavaly májusi plakát emberi alakok mozaikjából kirakott rózsája – a tömeg mozog. Nyilvánvalóan lendületes a Tóték plakátjának grafikai előadása: a szecesszió hagyományainak merész parafrázisa a Murieta színdarab falragasza. Harsogó plakát ez, mer közönséges lenni, és fegyvertárába sorolja még a montázsszerű tömörítést is.)

(1968)

Frank János: Szóra bírt műtermek
Bp Magvető 1975

KEMÉNY GYÖRGY

(A képzőművészek közül a plakátgrafikus kapja a legnagyobb nyilvánosságot. A járókelő ismerheti Kemény György műveit, s ha vette a fáradságot, és elolvasta a szignatúrát – a nevét is. Ez a fiatal művész két éve tűnt fel az 5. Magyar Plakátkiállítás falragaszával: nagy kitüntetésnek számít, hogy az idősebb kollégák őt választották szószólójuknak. Még emlékezetesebb a Marat–Sade plakátja; újabb a Tóték, és éppen egyéves az 1967. Május 1. plakát. Kemény műve a Neruda Joaquín Murieta darab falragasza. A művész számos munkájával nyert pályadíjakat, és legutóbb már a „Füles tárlatvezetője" is reprodukálta egyik grafikáját.)

– Hogy is volt azzal a mozijeggyel?

– A Fészekben ment egy Laurence Olivier-film, de elfogytak a jegyek. Mi, főiskolások, néhányan mindenáron be akartunk jutni, hát rajzoltunk jegyeket. Be is jutottunk.

– Ezt a kegyes hamisítást azért említettem, mert a sztorit egy nagyon kiváló művésztől hallottam, aki Kemény György boszorkányos rajztudását akarta ezzel jellemezni. Tudom ugyan, hogy abban az időben a képzőművészeti gimnáziumban és a főiskolán nagyon szigorúan vették a rajzolást.

– Nem kényszerből tanultam meg rajzolni, szeretem a rajzot.

– Úgy tudom, mint „képgrafikus" végeztél, mégis plakátos lettél. Végül is, mi a műfajod?

– Ebbe a képzőművészet valamennyi ága belefér, kivéve talán a hagyományos olajjal vászonra festést, bár csináltam ilyet is. Most is festek, csak nem olajjal, hanem walkiddal. Készítek kollázsokat, és foglalkoztam monotipiával is, rézkarccal is. Terveztem könyv-

– A Képzőművészek Új Társasága, a KUT?

– Alapítása óta törzstagja voltam. 1917-ben megkaptam a KUT kitüntető elismerését, ez az egyetlen kitüntetésem. Bőven elég.

– Művészeti magatartásod összefoglalása?

– Ilyesmit sohasem kérdeztek tőlem, de könnyen válaszolhatok: A festőnek, ha érzékenyen fogta fel a jelenségeket, rezonálnia kell a világ mozgalmasságára. Az őszinte megnyilatkozás kényszere készteti a munkára. A művészetnek jelentős része – sajnos sokan elegendőnek tartják ezt – még csak ipar. Ezért kell, hogy a festő minden egyes képében megnyilatkozzék.

(Többféle „izmus" korszakain át, kifejezésében meggazdagodva jutott el Schönberger Armand jelenlegi, sajátos lírájához. Városképi témáit egyre inkább fejek, aktok váltották fel. Jelenleg is kedvelt, mindig visszatérő képtárgya az emberpár. Összefoglaló harmóniára törekszik, zárt formáiban az egyik képelem szigorúan vonatkozik a másikra. De higgadt nyugalmú alakjai sohasem dermedtek; gótikusan elnyújtott figurák ezek, de – ha már őst keresünk – a késő gótika naiv kecsessége érződik a mozdulataikból. A színek redukáltak, az újabb festményeken – szobrászi módon – olykor már dominálnak a szürkék és a szürkés árnyalatok.)

(1968)

Kemény György
festő

M.D.Y.

A Fészek-klubban rendezett
kiállításán bemutatta színes
plakátjait és képeit.

Perneczky Géza: Plakát és fiai
Élet és Irodalom, 1968, nov. 2 – 8 lap.

Kemény György
festő

MDY

Plakátjai agresszívek, de
hegyi kompozíciói is hatá-
rozottak.

Pernoczky Géza: Plakát és fiai
Élet és Irodalom, 1968. nov. 2-8 lap

M.D.

Kemény György
festő

Rikoltó színű Laokoon csoportot
költöt. Elhiszitette a mezőgazda-
sági kiállítás rehlámtormjának
mahettjét.

Perneczky Géza: Plakát és fiai
Élet és Irodalom, 1968. nov. 2-8 lap.

M.D.K

Lenicing György
festő

Pablo Neruda szinmüvének
plakátját készítette, valamint
Örhény „Tóthék"-ját. Legujabb
müve a „Bicihlitolvajok"

Perneczky Géza: Plakát is fiai
Élet és Irodalom, 1968. nov. 2-8 leap.

A MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZEK
SZÖVETSÉGE
ÉS A
FÉSZEK MŰVÉSZKLUB
MEGHÍVJA ÖNT
1968. OKTÓBER 15-ÉN,
KEDDEN DÉLUTÁN
6 ÓRÁRA
KEMÉNY GYÖRGY
GRAFIKUS
MŰVEIBŐL RENDEZENDŐ
KIÁLLÍTÁSA
MEGNYITÁSÁRA.
A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA:
DR. ERŐSS LÁSZLÓ

F. K. VARGA IMRE — 68-4559. FNYV 13.

FÉSZEK MEGHÍVÓ

Kemény

Helene Vacarescu román költőnőről készült rajzát bemutatja a lap.
Fedor Ágnes: Beszélgetés egy érdekes hölggyel" c. interjujában mondja: a költőnő Carmes Sylva udvarhölgye volt és tizenhat éve a Népszövetség tagja.
Repr.

Délibáb, Bp. 1936. juni. 2o. X. évf.
26. sz. 31-32. lap.

Kemény György

Kemény György műhimző és fonalkereskedő, VII. Wesselényi-u. 4.
227-350

Budapest, 1940. szept.

Képes György, festő

□ KEPES GYÖRGY festőművész tárlata május 7-én, pénteken délután 3-kor nyílik a Műcsarnokban.

— : Halhatuk

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1976. máj. 4.

Kemény György

A művésznek sikerült hipervualista, pasztszürrealista fogásával legyőzni még a nyugati magazintervek átlagát is.

P. Szűcs Julianna: A nélkülözhető és nélkülözhetetlen szép. Művészet, 1980. november – 2. lap.

Kemény György

A kisnyomtatványok között
sok értékes katalógus látható.
A művész kiállítási katalógusa sikert aratott.

V. Kiss Margit: II. Alkalmazott Grafikai Biennale.
Művészet, 1980. Április – 44. lap.

Kemény György

A Józsefvárosi Kiállítóteremben A képeslap
címmel megnyitott kiállítás részben szerepelt.

A figurativitás kategóriájában pedig *Kemény György* portrérajza

Magyar Hirlap 1986/12/24/6

Wagner: Küldjön képes levelezőlapot

1980. VI.22. Kossuth 14.05 /Ané./

Gondolatjel -- Gondolatban éppen külföldön időztünk, az amszterdami szinházi fesztiválról mondta el benyomásait Osgyáni Csaba. Maradjunk azonban még egy pillanatra külföldön. Kemény György nemrég Párizsban járt, és alkalma volt, hogy megforduljon egy nagyon érdekes vendéglőben. De, hogy milyen is ez a vendéglő? Székely Endre erről a riportot azonban már idehaza Budapesten készitette Kemény György grafikusmüvésszel.

Kemény György grafikusművész

- Egy könyvüzlet, méghozzá egy baloldali könyvüzlet, ahol a helyiség egyik részén fotelekben ülnek, nem muszáj vásárolni, és mondjuk épp Marxot olvasnak, a terem másik részén, - nem is mondanám teremnek, mert kisebb hidegpult és néhány asztal, annak, aki megéhezik és enni akar. Utcáról is be lehet természetesen menni, a tulaj nagyon kedves, rögtön ugy üdvözli az embert, mintha régi jó barátja lenne, akkor is, ha először megy be az ember, és a hidegpulton a saláták tömege, a kenyérféleségek tömege, és annyit rak az ember a tányérjára, amennyit akar, nem is tul drága, tényleg valami olyan családias, ha Párizsban élnék valószinüleg itt, vagy egy ilyen helyen törzsvendég lennék, mert mintha - egy ilyen idősebb ősz, szakállas ember volt a tulaj - mintha egy olyan apukához vagy nagypapához mennék enni, ilyen az érzés, ilyen a légkör.

Kemény György, grafikusművész

A békéscsabai Munkácsy Mihály Múzeumban máj. 24.-ig látogatható a Békéscsabai alkalmazott Grafikai Biennálé, melyen a művész mesterei illusztrációi szerepelnek.

Gyöngyösy Éva: Foto-kötő-fotográfika.
Pesti Műsor, 1980. máj. 7

Kemény György, grafikusművész

Perspektívacsoportnak nevezik magukat, nyolcan vannak, mindanyian a plakátművészethez vonzódnak. A csoport eddigi közös kiállításai: Pécs, Varsó, Düsseldorf, most a diósgyőri Vasas Műv. Közp. Galériájában „2000–20" című tárlatuk. – A társaság dsyenje Kemény György írja a katalógust. A művésznek szemléletének egységét a humor adja. Három élével egymásra állított-bekapcsolt-tévékészülék, a néző lábainál még egy földre helyezett tükörrel megtoldva, így mindjárt hat lesz korunk díszért-szapult csodájából. Az elhelyezés arra utal, hogy Kemény György óva minket a tévé káros, szellemtompító hatásától. (emlétve.) Diaképek ernyőre vetítve, egy egész tárral van belőlük. Kemény György diaképe: „Párizsi kirakatok". (emlétve.)

Szabados Gábor: Kiállítás a Vasas Galériában.

Déli Hírlap, 1980. ápr. 1.

VADAS JÓZSEF:

Az utolsó geg

Kemény György parafrázist készített a művészet történetének egyik legismertebb és legnagyobb művére. Leonardo *Az utolsó vacsorá*jának mai változatát rendezte meg és állította ki a hasonló címen a *Dorottya utcai bemutatóterem*ben.

Kérdés: milyen indítékból?

A katalógusban a művész részletesen szól személyes motívumairól. Szép szavakkal elmondja: mit jelentett egy zsidó kisfiú számára a húsvéti szertartásos estebéd, közben a rituálé, amelynek során apja hangosan felolvassa az Egyiptomból való kivonulás történetét. A művésztől tudjuk azt is: ennek a meghitt jelenetnek a varázsa csak nőtt a későbbi események során. A háború borzalmai, szüleinek válása és a családi idill széthullása, végül apja halála, mintegy konzerválták benne a régi emlékeket.

A második kérdés: milyen módon?

Kemény György a hosszúkás helyiség végébe tett egy asztalt, leterítette fehér abrosszal, elhelyezett rajta tizenhárom fehér cseréptányért, mögöttük egy-egy széket. A tizenkét apostol képviseletében megrajzolta tizenkét barátjának szálkás-naturalista portréját. Különös barátok ők: vagy a vezeték-, vagy a keresztnevük Jézus valamelyik tanítványának nevével azonos. S ennek megfelelően a karakterük is nagyon eltérő: akad közöttük aszkéta arc és jovális tekintet, zenész és grafikus.

Középen, a hat-hat apostol tengelyében üresen maradt helyre — Krisztus képe gyanánt? — a művész egy tévékészüléket helyezett el. A képernyőn a Magyar Televízió adása pereg. Olykor azonban vált a műsor: a készülékkel szemben ugyanis egy ipari kamera áll; ha a látogató a kompozíció középpontjába ér, ő jelenik meg az apostolok között.

Eközben zenét hallunk: Bachhal az élen, a muzsika klasszikusai szolgálnak a szó legjobb értelmében hangulatos aláfestéssel a jelenethez. A helyiségben három másik munka is látható: egy szendvicses automatapult, egy római portrészobor gipszváltozatával megfejelt krumplihalmaz, s egy olyan asztal, ahol mindent — az abrosztól a lámpáig — Az utolsó vacsora reprodukciója díszít. A közöttük bóklászó nézők, ahogy ide-oda járnak, működésbe hozzák azt a berendezést, amely egyszer elsötétíti, máskor kivilágítja a főhelyre tett és valóban központi kompozíciót.

A harmadik kérdés: milyen meggondolásból?

Erre a kiállításra minden jellemző, csak nem a szentimentalizmus. Kemény aligha emlékezni akart. A mű nem a régi hangulat felidézése — ábrándos nosztalgiával vagy kemény dokumentációval, hanem a ma szülötte. A jelen időt nem annyira a technika, mint inkább a videotechnikán pergő valóság szuggerálja.

Nem is az emlékeztetés Kemény programja. Pedig volna mire a példa erejével figyelmeztetni. A zsidó vallás értelmében: a rabságtól való megszabadulásra; a kereszténység felfogása szerint: a szeretetre és a megbocsátásra. A gyűlölséges háborúkat folytató emberiségnek nagy szüksége volna emberségre. Ám a Kemény-féle *Az utolsó vacsorá*ban nincs utalás sem a szabadságra, sem a bűnbocsánatra.

Úgyhogy nem gondolhatunk másra, mint arra, hogy a művész egy emberi szituációt kelt életre — a bibliai ikonográfia előírásaihoz igazodva, de mai környezetben. Ezek szerint a mű a barátság, az elvközösség és az ármánykodás drámáját nyújtja.

A negyedik kérdés: milyen sikerrel?

Ha a siker számszerűséggel mérhető, akkor úgy érzem: Kemény vállalkozása eredményes. Sok a látogató, és azért sok, mert a tárlat érdekes. Az emberek hozzászoktak ahhoz, hogy a kiállítás falra akasztott képekből és posztamensekre állított szobrokból áll. Itt azonban tévékészülékek és kamerák láthatók, s ráadásul minden rejtélyes és folyton változik. A geg hatását, a titokzatosságot csak fokozza, hogy a kiállítóterem előtt, az utcán elsétáló járókelő nem látja: mi van bent, mert a fekete paraván eltakarja a helyiséget. Jobban mondva: a kirakatba tett egyik tévékészülék közvetíti a bent folyó eseményeket, ezzel azonban sokkal inkább kíváncsiságot kelt, mintsem kielégíti az emberek érdeklődését.

Ennél több jót, sajnos, magáról a kiállításról nem mondhatok. Zsidó emlékek alapján a kereszténység húsvét feleelevenítése — már önmagában tisztázatlanság, és csak azért nem vezet, szerencsére, zűrzavarnoz, mert Kemény egyik vallás értelmezését sem tudja művébe emelni. *Az utolsó vacsorá*nak tehát nincs köze a bibliához. De nincs köze Leonardóhoz sem. Ennek drámája helyén itt csupa fapofát látunk. Ami azonban még nagyobb baj: más sem tájékoztat arról: mit keres ez a tizenkét ember a fehér asztalnál. Talán a képernyőt bámulják? Aligha. Úgy hatnak, mint egy zsüri, amelynek tagjait mi bámuljuk a tévében. Bámulnánk, mert Krisztus portréja helyén önmagunkat látjuk. Amint egy kiváló művész tisztázatlan műve előtt tanácstalanul téblábolunk.

KEMÉNY GYÖRGY

Élet és Irodalom

E líraí megfogalmazású betétek négy „szereplőjére" (a „sugárzó", a „villogó", a „szikrázó" és a „zengés" — rájuk a továbbiakban még visszatérek) négyszázötven év múltán is érvényesek Pesti Gábor 1538-ból való bevezetőjének szavai: „Főként mégis az a tudat vezetett, hogy úgyszólván mindennemű beszédnek a parabolák és példák adnak minden fényt és teljes méltóságot, mert az ezekkel való élés... megkettőzi a nyelvbeli kifejezőkészség adományát."

Jókai Anna népes olvasótáborából azonban senkit ne riasszon el a fenti „tudományos" fejtegetés. Új könyve éppúgy mai, elevenünkbe találó, mint a korábbiak. Voltaképpen a „színlelni boldog szeretőt" témakörét járja körül Kantár Hajnal ügyész és Kazakovits Kornél színművész szerelmének, házasságának történetével. Azt a napjainkban már hétköznapinak mondható élethelyzetet, amit így is nevezhetnénk: az Éden sokszögesítése. Egyszóval az a jelenség, hogy manapság egyre több emberpárnak kell az eredetileg *kettejükre és közös utódaikra* tervezett intim világban *sokaknak lehetőleg egyenlő* helyet szorítania. Volt férjnek-feleségnek, előző házasságból származó gyermekeknek, elaggott szülőknek, olykor alkalmi partnereknek is. Mindez — különösen, ha magánemberi feladataikat (ez az írónő egyik kulcsszava!) még hivatástudat is súlyosbítja, mint Hajnal és Kornél esetében — szükségszerűen a párkapcsolat lazulásához, majd felbomlásához vezet.

Orsit bebocsátották. Azon a kemenceajtón, ahol ragyog, de *nem éget a tűz.*" Az idézet Dániel könyvének megfelelő részletével kiegészítve: „Felele és monda: Ímé, négy férfiút látok szabadon járni a tűz közepében, és semmi sérelem sincs bennök, és a negyediknek ábrázata olyan, mint valami istenekfiáé" (Dániel 3:25) — könnyen meglelhetjük a rejtélyes „sugárzó", „villogó", „szikrázó" és a „zengés" egyik lehetséges azonosítását. A bálványimádást visszautasító, az igaz úthoz hű Sidrák, Misák és Abednégó ők, a „zengés" pedig nem más, mint az angyal, aki megoltalmazta őket a tűzben.

Pósa Zoltán *Napjainkb*éli tanulmányában már értékelte és elhelyezte a *Jákobot* Jókai Anna eddigi életművében. Szavait legfeljebb megerősíthetem: a regény a szintézisteremtés szép példája. Külön érdeme, hogy nemzeti műveltségünk, s az egyetemes emberi kultúra néhány örökérvényű elemének újrafogalmazása révén szervesen beilleszkedik a magyar próza hagyományhű vonulatába.

Ha már a fülszöveget elmarasztaltam, írásom végén nem mulaszthatok el egy, ugyancsak a kiadónak címzett, ellenkező előjelű megjegyzést sem. A borítólap, Kondor Béla *Emberpár* című festménye — amelyen Ádám és Éva mögött fölsejlik a léptüket kísérő angyal is — minden szóbeli ajánlásnál hívebben utal a könyv mondanivalójának lényegére.

vagy, aki ilyesféle szembenézéssel fog bele a józsefattilás számvetésbe: „Ó, édességes vétkeim — miktől a belsőm rothadoz! — Nap, mint nap tort ül, gömbölyül — bennem, mint magzatom a rossz", az biztosan félre háríthatja a tolla alá tolakodó kelléktárat. S aki ezt a szembenézést így tudja folytatni: „égek az ének áramán, — mint a légypöttyös kriptonkörte. — Kering az ének körbe-körbe, — égek az ének áramán", annak azt a nyelvileg csúf, idegenes „nap, mint napot" is el lehet éppen fogadni.

Nem azonos, sajnos, a helyzet azzal a képzetsorral és nyelvi anyaggal, amelyet a múlt iránti nosztalgia erőltet rá. Íme egy példa: „És látom, bivalyok, fekete angyalok — kemény koponyája ledöntött oltár, íj-szarvaik — gyertyatartójában mégis perzselő ének lobog, — sámánkoponyák szent tűzhányói — köpik a gyöngyöt közbül, ronthatatlan igét, — s fölbugyog foghatóan ím, a szarvasok-szerette víz." Nem a mondai megelevenítés kedvetlenít el itt, mindnyájan szeretjük az ősmondát, kivált ha Arany János szavával szól, hanem a kellékhalmozó megfogalmazása. Az kedvetlenít el, ha egy ilyen levegős, sikeres versindítás után: „Felhők uszályain ifjúságom — potyautasként — elhajózott — kerítve, kerítve most — csillagok bójáival!", ugyanerről az érzéskörről így beszél a költő, ilyen túlhangosított, agyonnyúzott jelképekkel: „Bűzbuggyantó sűrű iszap, — gyöngyöt nyelő sárkány ordít! — Sűrű iszap süpped harminc, — redves harminc évem alatt. — Iszapból gyöngyöző álom: — ifjúságom elsiratlak! — Fényeskedjék a vakablak: — elátkozlak, ifjúságom!" Igen, az kedlenség.

Ezzel szemben Szepesi Attilának Sopianae című szonettje így szól (a tercina részét idézem): „...a régi könyvtár hol ezernyi titkos — emlékkel zizzen a fakó papiros — és míg a déli alkonyba hajlik át — az ablakon túl ellép a homályos — sikátoron Pannóniai János — a költő és Paracelsus-diák." Ez bizony eltéveszthetetlenül nyugatos szonett; Juhász Gyula vagy Babits ciklusai mellől sarjadt; nemcsak a szóválasztásaival emlékeztet (titkos emlék, zizzenő, fakó papiros stb.), hanem azzal a hatóelemével is, hogy végszava egy nagy erejű, erős atmoszférájú idegen szó, mint Alderán a Zrínyi Velencében című szonettben. De nézzük tovább. Az előbbi vers mellől idézem a Miniátor indító sorait:

lehetnék miniátor ki késő'jl órán
a gyertya fénykörében árkusa fölé
hajlik
és festi áhitattal az Ó-ba téli rétek
holdfénnyel és patakkal világító
ezüstjét
a B ölébe ordas farsangi maskarások
muzsikás menetét csuhást és
ördögöt...

A szóválasztáson és a ritmikai megvalósításon túl itt már szinte életérzésbeli (Ó, mért nem lettem én muzsikus?), már-már tartalmi a kapcsolódás. A vers egészében pedig egy míves, munkáját végző, szemlélődésében a világra tárt, jelenségeit lerögzítő és megítélő magatartás bontakozik ki. A vonzódást, a párhuzamokat benne felfedezni nem nehéz. De Szepesi Attila tartalmas kötetében akad más is, nemcsak egy-egy versből általánosítható, ami a kapcsolódásra utal. Ez a műveltségélménynek sűrű megírása, oly gyakori versbe

1021

1980.II.24.Petőfi 15.3o Gné
Párizsi vendégségben a magyar film

- A müsor résztvevői Bán Róbert, Nemeskürthy István, Szécsi Éva és Szilágyi Gábor.

- Nem könnyü dolog Magyarországról nézve pontosan megitélni, hogy hogyan is fogadják a magyar filmeket az országhatárainkon kivül. Néha hajlamosak vagyunk arra, hogy tulértékeljük az eredményeket. Néha viszont alábecsüljük a sikereket is. Most viszont egy remek alkalom játszik a kezünkre, hogy kissé alaposabban megismerhessük, hogyan látja a külvilág, a magyar filmmüvészetet. December elejétől január közepéig Párizs, sőt egész Franciaország legnagyobb kulturális intézete a G. Ponpidou központ 8o filmmel mutatta be a magyar filmmüvészetet. A legkorábbi néma filmektől, egészen a legujabb alkotásokig. Szilágyi Gáborral a Filmtudományi Intézet munkatársával, aki a helyszinen tartózkodott a filmhónap alatt, Hajdu István beszélget.

- Én azt hiszem, hogy ezzel a G.Pompidou központban rendezett magyar filmhónap egy önmagában egyedülálló esemény. A magyar film számára óriási jelentőségü tény, hogy egy ilyen kiemelt kulturális központban, mint amilyen a G.Pompidou központ, egy hónapon keresztül naponta több előadásban is magyar filmeket vetitettek.

- Ez azt jelenti, hogy akkor bevezetődött a magyar film a világ film tudatába.

- Pár év óta már a magyar filmnek sikerült olyan poziciót szereznie a nemzetközi filméletben, amely egy kiemelt pozició. Most ez a kulturális központban rendezett filmhónap ez voltaképpen ennek a csucspontja. Azt világosan kell látni, hogy a világon minden filmgyártó ország számára egy kitüntetés, sőt egy óriási lehetőség a G.Pompidou központban bemutatkozni, és minden ország filmgyártása, illetve azoknak a szakemberei, rendezők, filmalkotók, vagy vezetők, boldogok lennének, hogyha egy ilyen lehetőség adódna számukra, hogy egy hónapon keresztül az illető ország klaszszikus és a mai filmalkotásait bemutassák.

- Az ember nagyon gyakran hitetlenkedve olvassa a nyugatőeurópai filmkritikusok hozsannáit a magyar filmről, és van egy gyanuja, hogy esetleg ez nem ugyan azt jelenti, mint amit az egyszerü néző filmnéző gondol a mfilmekről.

- Nyilvánvaló a közönségnek különböző rétegei vannak és a különböző közönség rétegek nem azonos filmtipusok iránt és nem azonos országból érkező filmtipusok iránt érdeklődnek. Franciaországban is az a helyzet, ami nálunk, hogy minden film kiválasztja a maga közönségét. Tehát nem hiszem, hogy helyes lenne az a szemléletmód, hogyha ugy közelitenénk ehhez a kérdéshez, hogy mindenki számára érdekes-e a magyar film, de az minden bizonnyal elmondható, hogy nagyon széles közönségrétegek érdeklődnek Franciaországban is a magyar film iránt.

- És fölmérhető, hogy kb milyen rétegek jelentek meg ott.

- A Pompidou központbeli vetités kapcsán azért elmondhatom azt, hogy a filmek nagyrésze sőt mondhatnám többsége nagyon komoly kö-

zönségsikert is jelentett.

- Most ez a közönségsiker jelenti-e azt, hogy a filmhónap lefutása után Franciaországban játszanak magyar filmeket, tehát átveszneк-e, megvesznek-e magyar filmeket.

- A Franciaország az egyik legnagyobb felvevő piaca a magyar filmnek, de mindjárt itt hozzá tenném azt is, hogy nyilvánvalóan egy ilyen jellegü rendezvény, mint egy filmhónap tovább növeli a magyar film iránti vnnzalmat, és nyilvánvaló számokban is kimutatható lesz a későbbiek során az a növekedés érzésem szerint, amit egy ilyen filmhónap eredményeképpen elkönyvelhetünk.

- Körülbelül melyek azok a magyar filmtipusok, mik különösebb érdeklődést váltottak ki.

- Meglepő volt az, hogy nem csak és nem elsősorban azok a filmek számithattak sikerre, amelyek vagy már bevált sikerfilmek, vagy amelyeket külföldön nagyon jól ismernek, számos esetben a közönség olyan filmekre is eljött, amelyeket talán előtte nem ítéltünk volna ugy, hogy nagyon sok közönséget vonz. Például a 3o-as évek magyar filmjei, amelyeket nem nagyon ismer a nyugati közönség, de még a magyar közönség se.

- A filmhónappal egyidőben a magyar film történetéről és helyzetéről kiállitást is nyitottak a központban.

- Hát ezt a kiállitást Bán Róbert és Kemény György tervezte, illetve valósitotta meg, ahogy belépünk a kiállitóterembe szembetaláljuk magunkat a magyar filmrendezők Jancsó Miklós, Kovács András, Sándor Pál, Mészáros Márta ember nagyságu figurájával, a falakon a rendezőre vonatkozó legfontosabb adatok, és minden figura körül egy kis térben azok a rekvizitumok, amelyek a filmekből származnak. Például Sára Sándor mellett a 8o huszár cimü filmből kard, csákó. Hát a kiállitást nagyon szellemesnek találtam, alkalmas volt arra, hogy a nézőket vonzza és ugyanakkor e vonzó forma mögött rengeteg információ volt, rengeteg olyan tény, adat, amivel a nézők talán tudtukon kivül megismerkedhettek miközben ezt a kiállitást szemlélték, vagy akár ezeket a rekvizitumokat.

- A magyar filmhónaphoz kapcsolodó kiállitásokról Návai Anikó beszélget Bán Róbert filmrendezővel.

- Nagyon sok filmet rendezett, de kiállitást rendezett-e már.

- Egyszer nyitottam meg kiállitást.

- Most ez annál is érdkesebb, mert hát ha az ember azt a feladatotkapja, hogy a világ egyik legreprezentativabb, legkiemelkedőbb kulturális centrumában rendezzen meg egy magyar filmtörténeti kiállitást akkor azt hiszem, hogy elsősorban azt kell tudnia, hogy az adott országban mit tudnak a magyar filmről.

- Ez az intézmény, ez a Pompidou naponta 2o ezer látogatót fogad. Abból kellett tehát elindulnunk, hogy ezt tulnyomó többségében olyan emberek nézik meg, akik semmit nem tudnak a magyar filmről. Tehát egy olyan szemet megfogó, érdeklődést nyomban felkeltő kiállitást akartunk csinálni, aminek az lesz az eredménye, hogyha valaki megfordult ebben a teremben, akkor már fog tudni valamit a magyar filmekről.

- Akivel eddig a páriszi magyar filmtörténeti kiállitásról beszéltem mindenki azzal kezdte, hogy az valami szenzációs volt, hogy bement az ember a terembe és életnagyságban találkozhatott Jancsó Miklóssal, Sára Sándorral, Kósa Ferenccel, Gál Istvánnal, Szabó Istvánnal, Sándor Pállal és igy tovább.

- Nem kenyerem ugyan a szerénység, de ezt meg kell mondani, hogy a Kemény Gyuri ragaszkodott hozzá, hogy itt valami olyat kell csinálnunk, ami eltér a szabványos kiállitásoktól,

- Ez idáig rendben, de hol van ebből az ötlet.

- Hát az ötlet az ugy jött, hogy leültünk és törtük a fejünket mindenféle hülyeséget is mondtunk.

- Na mik voltak ezek a hülyeségek.

- Hát én ezekre ma már nem emlékszem, mert örültünk neki, hogy a hülyeségek közt találtunk egy olyat, amibe beleszerettünk és amit sikerült elfogadtattnunk is minden különösebb nehézség nélkül a Hungarofilm és a Film Főigazgtóság illetékeseivel.

- Milyen támadási pontjai voltak ennek a tervnek. Amibe esetleg bele lehetett volna kötni.

- Az, hogy szokatlan, az hogy meglepő.

- Akkor hadd kérjem arra, hogy néhány példát meséljen el.

- Hát elmondom a Jancsót. A teremnek körülbelül a tengelyébe helyeztük el a Jancsónak egy nagyon karakteres fotófiguráját, ezeket a fotókat az un.wer k fotókból válogattuk ki, werk fotónak hivják azt, amit forgatás közben munkaközben készitenek a filmet forgató stábról, először is összeszedtünk a Filmgyár kelléktárából egy csomó puskát. Ezeket a puskákat gulába kötöttük, vörös és nemzetiszinü szalaggal átkötve, találtunk egy plasztikból formált fél alakot, egy meztelen furcsa félalakot, ezt elhelyeztük a puskák között, mögé sajnos az eredeti tervünket tüzbiztonsági okokból nem tudtuk megvalósitani, mert e köré szerettünk volna rakni egy csomó olyan villanyégőt, amibe ilyen ötágu csillagok és lángocskák lobognak, erre nem volt mód, igy e helyett egyszál gyertyát tettünk a figura mögé és ezt az egész együttest egy vöröses fénnyel világitottuk meg.

- A Pompidou központ, vagy népszerübb nevén a Bobur egy hatalmas müvészeti intézmény, leginkább egy kulturális nagyáruházhoz ha-

sonlitanám, amelyben reggeltől késő estig fel alá hullámzik a látogatók tömege. Hiszen az épület különböző emeletein rendkivül sokféle esemény történik meg, szinte egyidőben, egymástól független rendezvények, szinházi, irodalmi és zenei előadások, vagy képzőművészeti kiállitások láthatók és hallhatók. Hajdu István beszélget Szilágyi Gáborral, a Bobur egyik kiállitásáról.

- Éppen a magyar filmhónap alatt nyilt meg itt Salvador Daly a hires spanyol szürrealista festőművész életmü kiállitása.

- Amely nem volt más, mint egy teljes mértékben rekonstruált metroállomás lépcsője, korlátai és valóban a mélybe vezetett és mélyben, mht egy agyag vár egy olyan épitményt állitottak fel, amelynek a falába beékelve különböző vitrinekbe szintén Daly müveket lehetett látni. Na most az egésznek a pikantériája az volt, hogy e fölött egy óriási kiskanál lógott, egy régi Mercedes tipusu gépkocsi, valamint ember nagyságu, vagy még annál nagyobb hurkák, kolbászok és eszméletlen méretüre növelt szőlőfürtök, amelyek ráadásul átvilágitottak. Mindehhez étvágygerjesztőként a bejárat előtt óriási stégszerü épitményen ilyen gondolkozói pózba merevedett két feltehetően porcelán szobor, vagy legalább is olyan szobor, amely átvilágitható volt, és amely elléggé furcsa hatást keltett, ezeknek az épitményeknek az oldalát gumiabroncsokkal fedték be, és az egész fölött lebegett egy kb 2o vagy 3o méter nagyságu ingmell, kikeményitett ingmell. Ugyhogy az megfelelő belépőül szolgált az egész kiállitáshoz.

- És a kiállitás propektiv jellegü volt.

- Na most a kiállitásnak idézőjelbe téve a komolyabb része, tehát az amelyik Salvador Daly életművét mutatta be, közel 8oo képen és grafikába foglalta össze az ő tevékenységét.

- A magyar ujságok is megirták, hogy a kiállitás megnyitóját egy két nappal elhalasztották, mi történt.

- A kiállitás rendezői végig azt hitték, hogy a kiállitást sikerül majd megnyitni az adott időpontba és nem mondták le se a sajtót se a televiziót sem pedig a meghivott vendégeket, ugyhogy az a meglehetősen bizarr helyzet fordult elő, hogy mindenki megérkezett a megnyitóra, és legnagyobb megdöbbenésükre a miniszterek és az előkelőségek zárt ajtókat találtak és nem tudtak bemenni. Maga Salvador Daly is megjelent a megnyitón és hogyha finoman akarok fogalmazni, akkor nem nagyon örült ennek az eseménynek, bár Daly nagyon szereti a vicces helyzeteket és ő maga nagon szeret vicces helyzeteket kreálni, de azt nem szereti, hogyha ezeknek a vicces helyzeteknek a középpontjában ő áll ugy, hogy nem ő találta ki őket.

- Most végül hogy oldódott meg.

- Mind emögött az van, hogy a G.Pompidou központ bizonyos kategóriáju alkalmazottai sztrájkot szerveztek különböző követeléseik

érvényesitése érdekében és azt hiszem, hogy ők maguk is tisztában voltak azzal, hogy ha ezt a sztrájkot erre az időpontra összpontositják akkor a szokásosnál sokkal nagyobb visszhangra tesznek szert, és ez valóban ez a számitás ez teljesen be is vált, mert nem volt olyan napilap, amelyik ne emlékezett volna meg az eseményről a televizió hiradójában több millió néző értesülhetett erről és amelynek eredményeképpen bizonyos követeléseket az igazgatóság el is fogadott, noha nem mindegyiket.

- Gondolom, hogy mást nem tehettek az emberek, mint ismét beültek a moziba, a Daly kiállitás helyett.

- Nem ez nem pontosan igy zajlott, mert az egész sztrájk időszak alatt zárva volt aközpont, tehát semmiféle rendezvényre nem került sor, de a Salvadorbeli kiállitás nagymértékben segitette a magyar filmhónapot, hogy rengeteg nézőt vonzott és azok a nézők, akik eljöttek megnézni a kiállitást, tekintettel arra, hogy a kiállitás két szinten zajlott a földszinten, illetve az 5.emeleten, ezek a nézők mindenféleképpen körbejárták a Pompidou központot és többek között a magyar kiállitásokra, filmplakát kiállitásra vagy a magyar filmről szoló másik kiállitásra is ellátogattak, ugyhogy magam is sokszor láttam olyan nézőket, akik tizével százával tolongtak a magyar filmplakát, vagy egyéb kiállitás előtt.

- Salvador Daly meghökkentéssel párosuló kiállitása egy kicsit talán jellemző a Bobur harsányabb és látványosabb kiállitási stilusára is. S ha már ilyen a környezet, érthető, hogy miért készitett Bán Róbert és Kemény György egy szakmai kifejezéssel blikfangos, látványos kiállitást a Boburban. De amikor filmekről van szó, amikor elkezdődik a vetités egy moziteremben, a film és a nézők egyedül maradnak egymással. Ettől a pillanattól kezdve már csak egyetlen kérdés marad nyitva. Vajon megértik-e a francia nézők a magyar filmek néha egészen sajátos problémáit és mondanivalóját. És ezen a párizsi magyar filmhónapon nemcsak a mai magyar filmek, hanem a régebbiek, a 3o, sőt 6o évvel ezelőtti filmek is a francia közönség elé kerültek. S általában minél régebbi egy film, annál nehezebb megérteni. Időközben véget ért ez a nagyszabásu vetités sorozat. De vajon milyen eredménnyel zárult. Erre a kérdésre az egyik legilletékesebb, Nemeskürthy István filmesztéta válaszol Návai Anikónak.

- Volt-e már arra példa, hogy magyar film ilyen reprezentációban szerepelt volna valahol külföldön. Tehát egy ilyen gyüjteményes kiállitásban.

- A történelem folyamán soha. Általában fesztiváloknak nevezett filmtárlatokra szokás, a velencei fesztivál 3o-as évekbeli föltalálása óta 1,2,3,4 film került. Rendeztek magyar filmheteket is már itt ott, mondjuk egy tucat filmmel. De 8o filmet és e 8o filmen belül lényegében az egész magyar film történetet áttekintő gyüjteményes kiállitás még sosem volt, ez az első.

- Nem tudom, hogy mennyire volt módja bepillantani a Ponpidou központban megrendezett magyar filmhónap előzményeibe. A francia partner szempontjaiba. Mi volt vajon az oka annak, hogy éppen ott, éppen a franciák vállalkoztak erre.

- Akár mi volt az oka mindenképpen a magyar filmművészet abszolut elismerése. Figyelemmel kisértem a Pompidou központ életét és tudom, hogy előttünk a szovjet és a 2o-as évekbeli német filmeknek volt ilyen reprezentativ kiállitása, ez ránk oly értelemben vonatkozik kedvezően, hogy tehát elő volt már készitve a talaj.

- Nyilván módja volt beleszólni abba és ez egy elég izgalmas munka is, hogy melyik filmek kerüljenek ebbe a 8o filmes reprezentativ csokorba.

- Igen résztvettem ebben a tanácskozásban, persze nem döntöttem a dolgokat, résztvettem. Azt hiszem helyes és jó végülis ennek a 8o filmnek az összeállitása, valóban reprezentálja az egész magyar filmművészetet, történeti áttekintésben is.

- A történeti áttekintés azt jelenti, hogy a magyar filmművészet története, vagy voltak olyan történelmi csomópontok, amelyek köré csoportositották az alkotásokat.

- Voltak történelmi csomópontok, ilyen volt például a 19-es Tanácsköztársaság, aminek filmművészete magyar filmművészete világszenzáció, hiszen talán köztudott, talán nem, de tény, hogy a világ első szocializált filmművészete volt a magyar a Szovjetuniót is megelőzve, 19-ben, ilyen csomópont volt a magyar felszabadulás utáni filmművészet, majd napjaink filmművészete, de csomópontokat összekötötték más filmek és nemcsak jók. Például a 3o-as évekből tipikus filmeket is bemutattunk. Mondjuk a Dankó Pistát. Jávor Pállal és Lukács Margittal a főszerepben. Ami nem rossz film, de persze nem is halhatatlan müalkotás, viszont jellemző.

- Milyen érdeklődéssel fogadták ezeket a filmeket és melyek voltak azok a korszakok, amelyek legjobban érdekelték a francia nézőket.

- Rendszeresen voltak ott magyar filmművészek, akiktől hallottam, hogy mi minden történik, én a megnyitón voltam ott néhány napig, én nekem is vannak tapasztalataim. Ebből azt szürhetem le, hogy biztos, hogy a szó szoros értelmébe vett szakma, a francia filmszakma megnézte ezeket a filmeket, és véleményt alkotott róla. Biztos az is, hogy párizsi magyarok megnézték, sőt nemcsak párizsiak szerintem oda is utaztak magyarok a világ minden tájáról, nem tartom valószinünek, hogy a legszélesebb értelembe vett nagyközönség látta-e a filmeket, bár sosem lehet tudni, hiszen éppen az a nagyszerü a Pompidou központban,hogy oda áramlik egész nap a nép és aki nem is tudja, hogy mit fog ott látni, ha már benn van az épületben, betéved ova. Ami azt a kérdést illeti, hogy mi érdekelte a legjobban azokat, akik a filmeketlátták, hát gondolom a mult iránti minden tiszteletünk ellenére a mai magyar filmművészet érdekelt mindenkit.

KEMÉNY GYÖRGY

Fikció és tárgyiasság

A „Tendenciák 1970–1980" újabb kiállítása az Óbuda Galériában

Végéhez közeledik az a sorozat, mely — *Tendenciák 1970—1980* címmel — megpróbálta felmérni a múlt évtized friss, vagy annak látszó törekvéseit, s így némi rendet teremteni a jelen képzőművészeti forgatagában. Ez az igyekezet bátor, okos, követendő és szükséges. Igaz, éppen a minket körülvevő világban a legnehezebb az eligazodás, de nem is várjuk, hogy teljes képet kapjunk ilyenkor, már az is nagy segítség, ha bizonyos irányokban tájékozódni lehet.

Más kérdés: most, amikor *már öt kiállítást láthattunk*, s csak egy van hátra, vajon a legfontosabb vagy leginkább életrevaló tendenciák, csoportos elképzelések summázatát kaptuk-e, más szóval: vajon reális-e a látogatónak az az érzése, miszerint mindaz *érdekes*, ami eléje kerül, de hátha vannak *ugyanilyen* érdekességek máshol is?

Minden válogatásnál felmerül ilyen probléma, minden antológiát a kritikák egész raja szokta követni. Szerencsére ez a logikusan kételkedő és teljesebbet követelő visszhang nem riasztotta vissza a vállalkozás szervezőit (a szövetség művészeti íróinak szakosztályát, meg a fővárosi tanácsot), bár némi bizonytalanságról tettek tanúságot maguk is, amikor menet közben kétszer változtattak az eredeti programon (ez 33 százalékot jelent), mintegy tápot adva érzetünknek: ez még csak az *első megközelítés*.

Mint ilyen, természetesen jóval több a semminél; de nyilvánvalóan nem pótolhatja egy nagyobb sugarú és megfelelő körülmények között megrendezett tárlat információit. (Reméljük, ennek ideje is elérkezik.) Ebben a galériában ugyanis — és erről korábban már szó esett — csak amolyan „ízelítő"-t lehet nyújtani (emlékeztetőül írom le újra: adva van egy előtér, egy lépcsőház, s egyetlen kis terem); picinyke válogatásra van csak hely, lehetőleg kisebb társulások anyagából. A szűkösség is belejátszik tehát abba, hogy a sorozat végefelé, mint esetünkben, valamelyik „kisegyüttes" lép fel csupán, egy-két hangszerrel; és — folytassuk a hasonlatot — következtetni sem lehet rá, hogy a feltételezett Nagy Zenekarban ezek hol s milyen szerepet töltenek be.

Kivált akkor nem, ha különféle tetszetős, általánosabb értelmű címekkel fejeljük meg bemutatkozásukat, ezúttal például *Fikció és tárgyiasság* alatt jelenítve meg a *Perspektiva*-csoportot, mely négy tagot számlál. Ebből következően a „fikció és tárgyiasság" szépen hangzó fogalomnárosának sokkal szélesebb, sőt, valljuk be, tulajdonképpen egyetemes jelentését szinte lefoglalja magának, bár azt kitölteni természetszerűleg nem tudja. (Ha nagyon utánagondolunk e divatos kifejezéseknek: voltaképpen mindig, mindenütt fikció van, és tárgyiasság, a művészetben.)

Az elegáns „ideologizálás" ráadásul most azért sem célszerű, mert különnemű minőségeket mosna egyvé. *Kemény György*, a Perspektiva-csoport mozgató szelleme, egy-két „tárgy-ötlettel" szerepel a teremben (ilyen például a kicsi, nagy és még nagyobb televíziós készülék köré rendezett együttese, szelíd fricska — s nem is egészen jogos — a „kispolgáriságnak"), az előtérben pedig tulajdonképpen reklámgrafikákat tesz közszemlére. Egészen más természetű *Balla* Margit látomásos grafikája: irónia és elragadtatás közt fanyar, tudatosan gyermeteg kritika villan meg a világról, melyet sokkal komorabban szemlél, mint ahogyan azt mesés szövegei — némi erőltetettséggel — mondják. (Ilyen az egyik kép alatt például ez áll: *Repülőgépek kísebb csoportja könnyfakasztó gázt dob a sivatagra. Az egyik Kisasszony immunis a gázra. Izlik neki a kakas alakú nyalóka* stb. Lássuk be, ezt Kassákék annak idején jobban csinálták.) *Felvidéki* András úgyszintén túlburjánzó motívumokkal dolgozik, és e „barokk" mögül szorongásos, bizonytalan világkép sejlik föl, másmilyen színpadiassággal, mint amit társainál láthatunk, mindent komolyan véve. *Helényi* Tibor aprólékos gonddal festett képein viszont mintha az Italo Calvino által megírt „szürrealitás" mutatkoznék, de annak bája nélkül, úgyhogy drámai, monumentalitásra törő „csataképei", ezek a csikorgó produktumok, baljós színezetet nyernek.

Négy *külön* személyiség megnyilatkozását láthatjuk tehát; s ha közülük hármat egyfajta vizionárius látásmód, komor szemlélet rokonít is, a fikció és tárgyiasság újfajta *viszonyára* külön felfedezéssel anyaguk mégsem szolgál. Ez pedig abbéli hitünkben erősíthet meg, hogy nem alkalmi társulások szerint kellene esztétikai irányzatokat keresni, hanem — régi, de bevált recept — elsősorban mondandójuk alapján.

Szabó György

NAPLÓ

Németh László születésének 80. évfordulója alkalmából csütörtökön koszorúzási ünnepséget tartottak a Farkasréti temetőben. Az MSZMP KB nevében Molnár Ferenc osztályvezető-helyettes és Pándi András munkatárs, a Művelődésügyi Minisztérium nevében Rátkai Ferenc miniszterhelyettes és László József, a Kiadói Főigazgatóság főigazgatóhelyettese koszorúzta meg a síremléket. A Magyar Írók Szövetsége nevében Dobozy Imre elnök és Illés Endre, a szövetség titkárságának tagja, a Hazafias Népfront Országos Tanácsa nevében Kovács Béla titkár és Juhász Róbert osztályvezető koszorúzott.

◆

Zeneműtár és hangtár nyílt meg Pécsett, a Baranya megyei könyvtár műemléki épületében. A jelenleg 2800 hanglemezből álló gyűjteményt évente félezerrel szeretnék gyarapítani. Azt tervezik, hogy minden hanglemeznek beszerzik a kottáját is, ezért külföldi kiadóktól is vesznek anyagot.

Magyar Nemzet 1981. ápr. 17

sabb lépésekkel haladjunk előre, további bátor kezdeményezésekre van szükség.

A kormány nevében egyetértését fejezte ki a jogi, igazgatási és igazságügyi bizottság indítványaival. Ugyanígy teljes támogatásáról biztosította Dóka Mihályné képviselőnek azt a javaslatát, amelyben indítványozta, hogy az anyanyelv használatáról rendelkező 15. paragrafus kerüljön a törvény alapelvei közé. Több képviselővel együtt a miniszter is fontosnak tartotta: a kellő időben szülessenek meg a törvény végrehajtási rendelkezései.

athozatal

egységes szövegéről szóló törvényjavaslatot — ideértve az igazságügy-miniszter azon javaslatát, hogy a 2. paragrafus (2) bekezdésének utolsó mondata a törvényjavaslatból maradjon ki — általánosságban és a már megszavazott módosításokkal részleteiben egyhangúlag elfogadta.

Ezután Timár Mátyás tartotta meg beszámolóját.

A beruházások hitelezéséről szólva az MNB elnöke elmondta: a Magyar Nemzeti Bank az elmúlt ötéves terv időszakában a vállalatok és szövetkezetek a saját döntéseik kapcsán megvalósított 511 milliárd forintos beruházási összeghez mintegy 120 milliárd forint hitellel járult hozzá. A vállalatok fejlesztéseikhez több mint háromszázmilliárd forint saját és egyéb forrást használtak fel. Körülbelül 85 milliárd forint volt a költségvetési hozzájárulás, azaz a közvetlen és közvetett állami támogatás. A beruházásokat finanszírozó külső források közül a szigorúbb követelményeket támasztó *bankhitel növekvő szerepét szorgalmazzák.*

Az exportképesség javítása

— Az V. ötéves tervidőszak fejlesztési politikájában jelentős változást eredményezett a gazdaságunk exportképességének erősítése érdekében bevezetett hitelkonstrukció. Erre a célra az V. ötéves terv 45 milliárd forint hitelfolyósítást irányzott elő, aminek révén 75—80 milliárd forintnyi beruházás megvalósulásával számoltunk. A kormány jóváhagyásával az eredeti elgondolásokat meghaladón 54 milliárd

---

az új keceli nevelési központról érdeklődnek képviselőtársaim — válaszolja Béleczki József. — Felszabadulásunk évfordulóján avattuk. Ez egy hatalmas kultúrkombinát tulajdonképpen, könyvtár, előadóterem, alakítható falakkal, nappal iskola, valóban központja lesz Kecel művelődésének. A tornaterem és az óvodai része csak ezután épül.

— Hogy csináltátok? Mibe került? — záporoznak a kérdések.

— Harmincmillió forintba. És abba még, amit mi hozzáadtunk társadalmi munkában. Az egész község segített. A keceliek lokálpatriotizmusát példázza a korszerű épület, és azt bizonyítja, hogy az összefogás ereje minden nehézséget legyőz.

— Az ilyen leckét tanítani kellene! — bólintott a politikus. — A példát meg követni.

✶

Figyeljünk egymásra: az alkotó emberre. Ezt a gondolatot többször is megfogalmazták a képviselők tegnap — egyszer az ülésteremben, másszor a folyosón — a módosított törvényt emlegetvén. S onnan továbblépve: gazdasági gondjainkról szólva.

— Ágika, a te embereid? ... — kérdezték a szünetben ismerősei, barátai Hargitai Ágnestől, a Diósgyőri Gépgyár mérnökétől. Arra célozva, hogy a Borsod megyei képviselő az utóbbi időben többször is szót emelt a műszaki értelmiség helyzete miatt.

— Folyik a harc! — mondta viccesen. Aztán kifejtette: hosszú folyamat ez. Rossz örökséget cipelünk. Mindenesetre az ország közvéleményét soha nem foglalkoztatta jobban, mint ma, hogy mit tesznek a gazdálkodó szervek a műszakiak megbecsüléséért.

— A vezetőcentrikusságot kellene megszüntetni — folytatta a képviselőnő. — Azt, hogy ma egy fiatal mérnök csak úgy juthat anyagilag előbbre, ha beosztásban is följebb lép. Vezetővé válik. Pedig egy jó technológus, szerkesztő beosztottként több hasznot hajt, mint ha íróasztalhoz kötik. A munkát fizessék meg, és ne a beosztást...

S egy jó példával is szolgált. Ők most, Diósgyőrben, bevették a kollektív szerződésbe: ha a saját rekonstrukciójú gyártmány magasabb nyereséghányadot ér el, mint a régi, a plusz nyereség harminc százalékát szétosztják az alkotók között.

Tréfásan megkérdezték:

— Mérnök is pályázhat?

✶

A rádió hétfői Sajtókonferencia című műsorában a Legfelsőbb Bíróság volt a téma. A törvényességi óvás iránti kérelmekről szólva elhangzott egy szám, annak bizonyságául, hogy mennyire kevés ügyben indokoltak az efféle kérelmek.

Hogy mi a sok, s mi a kevés az ilyen esetekben, erről kérdeztük dr. Röder Edit ügyvédet, budapesti képviselőt.

— Óvásra akkor kerül sor, ha a Legfelsőbb Bíróság elnöke vagy a legfőbb ügyész törvénysértőnek vagy megalapozatlannak tartja a végleges határozatot. Törvénysértésnél vagy megalapozatlanságnál, érzésem szerint, nincs jelentőségük a számoknak. Esztendőnként két-háromszáz eset, nem sok a teljes ügyszámhoz képest, a közvélemény nyugtalanságához viszont elegendő lehet. Az ügyfelek ugyanis csak a legritkább esetben nyugszanak meg a másodfokú ítélet után. Vélt vagy jogos igazuk tudatában kérnek bennünket, hogy kérelmezzünk törvényességi óvást. Ha legjobb tudásunk szerint úgy véljük, igazuk van — nincs semmi baj. Ha nincs, az oktalanságról való meggyőzés a feladatunk. Érvünk ilyenkor nem lehet más, mint amit a bírósági határozat indoklása tartalmaz. Ezért is nagyon lényeges az ítélet meggyőző volta, úgy mondanám, hogy a megalapozottsággal együtt egyik eszköze az óvások iránti kérelmek elmaradásának.

Parlamenti tudósítóink voltak: Illés Sándor, Keserű Ernő, Malonyai Péter, Szényi Gábor és Tóth Gábor.

A legutolsó vacsora

A KORTÁRS magyar grafika érdekes egyénisége Kemény György. Bár az efféle mondatok jelentését szűkíti a további szövegmagyarázat, ez most mégsem fölösleges. A „mai hazai grafika" kitétel ugyanis a szakma első vonalát jelenti, ahol többnyire már csak mesterséges rangsor állítható akár a szereplés gyakorisága, akár iskolák, stílusok alapján, netán a közönség vagy a bíráló ízlése szerint. Mindez megbízható mércének nem mondható.

Az ő elismert jelenléte a pályán különös teljesítmény. Munkái ugyanis nem keresik sem a szűkebb szakma mestereinek, sem a reménybeli közönség, sőt, a megrendelő tetszését sem. Kivételes rajztudását egy avíttnak is tekinthető, a régi fametszetek utánzatait utánozni látszó modorral leplezi. Vonalainak raszterét pedig igen gyakran oly sűrűre erősre veszi — vagy plakátokon felnagyítja —, hogy az valóságos grafikai gorombaság. Ám ahogy, mondjuk Lakner László túlfinomultnak látszó lapjai gyakran erőt sugalltak, úgy hordoznak Kemény kissé erőszakos rajzi elemei némi érzelmességet.

Érzelmesnek mutatja a Dorottya utcai kiállítóhelyiségben berendezett terme is. Mert ott szemlélhető szellemi mutatványa hagyományos értelemben véve nem kiállítás. Még a grafikához sincs sok köze. Afféle heppening a hasonló produkciók divatja múltán. Innen a vállalkozás érzelmes volta.

A HELY és az esemény kissé egymást értelmezik. A Dorottya utcai kiállítóterem ugyanis az Átrium-szálló avatása óta, mintha a szomszédra kacsintana: meglepő bemutatókkal igyekezvén meglepni a világ minden részéről érkező nagyérdeműt. Most ezzel, az *Utolsó vacsora* című összeállítással.

A termet ez alkalomra fekete falú kamrává alakította Kemény György leleménye. Jobb kéz felől egy, a pályaudvarokról, aluljárókból ismerős cukorka-automata látható — elég nehéz lehetett ideszállítani, a kölcsönzés bonyodalmairól nem beszélve —, némileg feldúlt és kifosztott állapotban. Nem sokkal távolabb egy asztalon valamely esti evés, ivás maradékai és tárgyai, az utóbbiak a híres Leonardo-freskó reprodukciójának makulatúráiba csomagolva.

A terem rövid fala előtt szemlélhető Kemény igazi ötlete, mely nem nagy, nem kicsi — olyan geg forma. Az *Utolsó vacsorára* utaló hosszú asztalon harmadosztályú terítékek, mögöttük egy-egy portré látható, a szerző tizenkét barátjának képmása. Ők az apostolok. Krisztus helyén egy tévé függ és villódzik közben, mialatt persze fény és hang játszik velünk. Ennyi. Illetve még egy tárgycsoport teszi a bemutatót.

MINDEZ ÚGY TŰNHET, mintha valaki ironizálni akarna a művész furcsának és szokatlannak már nem mondható ötletei felett. Szó sincs erről. A tárgyak, a környezet, a fény és a hang igenis hat ránk, sőt, ébreszthet néhány gondolatot.

Talán Szent-Györgyi Albert mondta a gyógyszerekről: annyit tudunk felőlük, hogy bizonyos esetben, bizonyos módon hatnak ránk. Ám, hogyan és miként és miért? Ez titok.

Ezzel a bemutatóval is így vagyunk... De túl sok gyógyszert szedünk mostanában.

(megay)

...sz könyváruház

kott favonat „viszi" a kicsinyeket a *Játékos könyvországba*. Ugyancsak a galérián rendezték be a *Böngészdét*, ahol a felnőttek tallózhatnak az öttől negyven forintig terjedő egységáron kínált kötetek között. A Böngészde anyagát olyan, néhány éves kiadványok adják, amelyek eddig a raktárakban kallódtak.

A könyváruház nemcsak kereskedelmi feladatok ellátására vállalkozik ezentúl. Klubhelyiségében kiállításokat, filmvetítéseket, gyermekműsorokat, író—olvasó találkozókat rendeznek. Elsőként, november 29-én a Gondolat Kiadó fennállásának 25. évfordulója alkalmából nyitnak itt kiállítást, december 8-án pedig *Szentmihályi Szabó* Péterrel találkozhatnak az olvasók. A meseország december 1-én Halász Jdit és a Bojtorján együttes műsorára hívja a gyerekeket. **(—zi)**

MN. 82. XI. 25.
Magyar Nemzet

KEMÉNY

gyógyszerekből, méterárukból, kohászati termékekből, vegyianyagokból és különféle gépekből áll, míg behozatalunkban a hagyományos kézműipari termékek mellett munkaruhák, trópusi mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek, alapanyagok szerepelnek. Gazdasági kapcsolatainkban fontos helyet foglal el a termelési együttműködés, amelynek keretében a Magyarország által szállított anyagokból vietnami üzemekben különféle késztermékeket állítanak elő. A már megvalósult könnyűipari és vegyipari együttműködés mellett jövőre új területen, a műszeriparban is kialakul a kooperáció.

Új gázvezetékek Budapesten

A Gázművek beruházásában a napokban fejezi be a Fővárosi Közterületfenntartó Vállalat a XIV. kerületben 1200 méter gerincvezeték és a hozzá tartozó, összesen 1300 méter csatlakozó hálózat építését. Ezenkívül elkészül még 1200 méter cső az I. kerületi Hegyalja úton, s 400 méter hosszon a földbe kerül egy 160 milliméter átmérőjű vezeték a XI. kerületi Tétényi úton. A Mélyépítő Vállalat a Megyeri úton augusztustól 1700 méteren fektet 400-as és 500-as acélvezetéket gáz szállítására. Idén 700 métert készítenek el, a fennmaradó résszal 1983 júniusáig kell végezniük.

A Duna bal partján haladó, 600 milliméter átmérőjű gázvezeték javításáért az elmúlt tíz évben számos alkalommal felbontották az utat a Gázművek szakemberei. A cső kötései ugyanis a nagy forgalom miatt meglazultak és olykor szivárgott a gáz. November elejére befejeződtek a javítási munkálatok, s a gáz megindulhatott a vezetékben a Margithíd és az Alutröszt Pozsonyi úti székháza közötti szakaszon.

Emelkedett ugyan, de elmaradt a korábbi évek hasonló hónapjainak a csúcsaitól a főváros gázfogyasztása az elmúlt hetekben. Városi gázból az október végi 1 millió 197 ezer köbméterről november közepére 1 millió 842 ezer köbméterre nőtt a napi fogyasztás. Ez az érték azonban meg sem közelíti az idei januári 3 millió 200 ezer köbméteres napi csúcsot.

Szalamati iráni mezőgazdasági miniszter által vezetett delegációval, valamint az iráni kormány gazdasági és pénzügy-, kereskedelmi, közegészségügyi és energiaügyi miniszterével.

A megbeszéléseken kidolgozott elgondolások szerint a magyar vállalatok bekapcsolódnak az iráni mezőgazdaság és élelmiszeripar részére történő berendezés-, technológia- és

Ülést tartott a I Végrehajtó

Szerdán, a Városházán tartott ülésén a Fővárosi Tanács Végrehajtó Bizottsága módosította a kereskedelmi főosztályhoz tartozó vállalatok tevékenységi körét.

A tanácsi kiskereskedelmi vállalatok az elmúlt időszakban mind gyakrabban szerezték be portékáikat közvetlenül a termelőktől, és a hiányciklek megszüntetéséért és a választék bővítéséért egyre többször vállalkoznak termeltetői feladatokra. E hasznos módszer azonban nem mindig vezet célra, hiszen a vállalatok sokszor csak akkor találnak gyártót, ha igényüknél jóval nagyobb mennyiséget rendelnek. A „felesleget" eddig nem adhatták át más kiskereskedelmi szervnek, ezért vagy a szükségesnél többet vásároltak — növelve az elfekvő készleteket —, vagy pedig nem termeltettek.

Mindez indokolta, hogy egyes — különösen az iparcikk-kereskedelemmel foglalkozó — vállalatok nagykereskedelmi jogosítványt kapjanak. Az eddigi kötöttségek megszüntetésével a testület a lakosság igényeinek jobb kielégítését, a választék bővítését szeretné elérni. Az intézkedések kimunkálásakor figyelembe vették az érintett tárcák, kerüle-

Elméleti tanácsko a falu fejl

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának agitációs- és propagandaosztálya, a Magyar Tudományos Akadémia, a Termelőszövetkezetek Országos Tanácsa, az MSZMP Bács-Kiskun megyei bizottsága rendezésében *„A szocialista átalakulás jellemzői falun"* címmel országos elméleti tanácskozás kezdődött szerdán Kecskeméten, a Kertészeti Egyetem főiskolai ka-

KEMÉNY GYÖRGY

VADAS JÓZSEF:

Képzőművészet

Lehet egy kiállítással több?

Ha engem kérdeznek, azt mondom, *nem*. Egy darabbal se. Évi három és fél ezer kiállítás éppen elegendő. Ha azonban én teszem fel magamnak a kérdést, akkor azt mondom: miért ne. Mert csak az unalmas tárlatokból és az érdektelen rendezvényekből van sok. Az újdonság — műfajban, szemléletben, feladatvállalásban — annál kevesebb.

Ezúttal — kivételként — két ilyen bemutatóról lesz szó.

A *Józsefvárosi Kiállítóterem* tárlata *Szín és tér* címmel tíz művésznek sorakoztatja fel tucatnyi műalkotását. A festők és szobrászok a mai magyar képzőművészet ismert alakjai: *Kemény György, Kéri Ádám, Kocsis Imre, Hencze Tamás*, hogy csak négy nevet említsek. Rendszeres résztvevői az országos seregszemléknek, számos egyéni bemutatkozásuk volt. Nem állítom, hogy mindig és mindenki feltétlenül dicsérte volna őket (magam is ejtettem kritikus megjegyzéseket *Bak Imre* vagy *Gulyás Gyula* bizonyos törekvéseiről). Az azonban tény, hogy így, együtt ez a kiállítás mégis érdekes és élvezetes. Mitől?

Talán változtattak a programjukon? Nem. *Bak Imre* továbbra is hieroglifákra emlékeztető színes emblémákat alkot, *Gulyás Gyula* piros műanyag csőből formál szobrot (korábban is a matéria puszta szépsége foglalkoztatta), Hencze éppenséggel fő korszakának szivárványait tálalja (új módon), Kéri, ahogy megszoktuk tőle, téglából falaz — ezúttal egy üres ajtót és egy ablakot. *Molnár Sándor* változatlanul bizarr és egzotikus, Kocsis fő motívuma még mindig a kulcslyuk, *Fajó János* az egymáson átbujtatott elemekből építi fel kompozícióit. Újdonságot elsősorban a technika hoz. Kemény György egy televízió képernyőjéről sugározza felénk négyzeteit, *Trombitás Tamás* kék neoncsővel rajzol a térbe sistergő ábrát, fekete lécek közé.

Akár festő, akár szobrász, akár grafikus az alkotó, valamennyi mű színes és valamennyi szobor — de legalább domború. Ennyiben tehát a kiállítás fedi a címét. Mégse higgyük, hogy szín és tér problematikáját akárcsak vázlatosan is feldolgozná; még kevésbé vállalkozik a tárlat elméleti tanulságokkal kecsegtető értelmezésre. A kiállítás nem valamiféle koncepciótól jó. Sokkal egyszerűbb okai vannak a sikerének.

Először is: a Fajó János szellemi irányításával működő kisgaléria ugyanannak a körnek — a neokonstruktivizmusnak — bemutatására vállalkozik. Nem tör pálcát más irányzatok fölött, nem kiáltja ki magát egyedül üdvözítőnek, de rendezvényein ragaszkodik a maga elképzeléseihez. Mit jelent ez? Nyilvánvaló, hogy e következetességtől egyik művész életműve sem lesz erősebb, egyik mű sem lesz jobb. A látogató közérzete azonban feltétlenül. Mert aki kedveli ezt a fajta művészetet, az itt sosem fog csalódni: az elemi formák és színek, a puritán tárgyalkotás hívei ide mindig kíváncsian jönnek s örömmel távoznak. Nem éri őket kellemetlen meglepetés. A galériának *arculata* van. A néző itt azt az élményt kapja, amiért ide jött. A tarka és vegyes összképi rendezvények ellenében sok ilyen — persze különböző karakterű — kiállítóterem kellene, önálló programmal. Akkor kiderülne: milyen gazdag a mai művészet.

Nemcsak művészek, hanem műgyűjtők, művészetet szerető és értő emberek is felkavarhatják az állóvizet. Egy ilyen lelkes kis közösség tevékenykedik immár évek óta a Hazafias Népfront kilencedik kerületi szervezetében. Olyan baráti kör ez, amely előadásokat szervez, bemutatókat tart, azonkívül segíti a művészeket. Rendszeresen vásárol fiatal grafikusoktól kis példányszámú sorozatokat, amelyeket szétoszt tagjai között.

A kör vezetője tiltakozik a mecénálás szó ellen. Magam is úgy vélem, a tiszteletdíjnál fontosabb a megbízás, amit a művész kap. A megbízás mögött ugyanis az a sokat emlegetett szó — a társadalom — rejtezik, amely puszta frázis marad, ha, mint oly gyakran, csupán hivatkozunk rá, ha a grafikus nem érzi-érzékeli: mások gyönyörűségére és tetszésére dolgozik.

Amikor először hallottam e kezdeményezésről, bizalmatlanul fogadtam. Bizonyára — gondoltam magamban — a kevésbé tehetségeseket vagy az elsősorban anyagi támogatásra szorulókat segítik ilyen módon. Aki ugyanígy kételkedik, annak most ajánlom, hogy látogasson el a *Grafika 80—81* című tárlatra, a *Bartók Béla úti kiállítóterembe*. Meggyőződhet róla: a kör a mai magyar grafika szinte minden rangos művelőjét munkára bírta. Mutatóba néhány név: *Szemethy Imre, Somogyi Győző, Banga Ferenc, Almássy Aladár, Pinczehelyi Sándor.*

A kiállítás felér egy kisebbfajta országos seregszemlével; ha ugyan nem jobb egyiknél-másiknál, hiszen itt nem kell tekintettel lenni protokolláris szempontokra vagy személyi érzékenységre. Művész és megrendelő kapcsolata tehát nem feltétlenül jár együtt szellemi kompromisszummal. Éppen ellenkezőleg: egymásra találásuk, közeledésük feltétele annak, hogy a művészetet szerető emberből igazi műértő, a közönségét kereső művészből pedig a közönségre ható alkotó váljék. Ha ez a kapcsolat a már kiforrott művészek számára is fontos, még fontosabb a pályakezdőknek, akiknek egész sora vonul fel a tárlaton — máris figyelemre méltó művekkel. Azt ígérve: a magyar grafikának remélhetőleg a jövője is fényes lesz.

1982. FEBRUÁR 19.

Élet és Irodalom

ahogy ébred a melle.

A mondat se szól. Csak sóhajt.
A levegő, mint a mondat.

És a kövön a kő
ugyanaz a kő.

Hol maradt a régi költő felesége a költeményből?

Hol maradt a régi költő felesége a költeményből?
Talán elment birkahúsért
a rokonokhoz. Talán a kisfiúra igazította-szabta
a ruhát, a nagyfiúét.

Talán a kéziratokkal országolt? Ódákat, elégiákat
vitt az évszakokba
bugyolálva, és az országtól sáros lett az úton
a csizma meg a szoknya.

A fáradtság eltakarta benne a tündért. De számolt
a szálláson számvetést kis
lángnál, az éneklő papírból lesz kicsike vásár.
S igazság marad mégis.

A lábánál rázódik a szekéren. Látja-e, fölötte
rázkódik a Hold, a csillag
éber álomban, míg az édes ura elméje körül otthon
lányfélék ficánkodnak.

hazai viszonyokra kell összpontosítani — a naprakészség nélkülözhetetlen állapota, a tengernyi, fontosnak tetsző információ szükségszerű továbbítása, az állandó jelenidejűségben-élés elodázhatja azt a fontos kötelezettséget a rockzenével foglalkozó maroknyi, többé-kevésbé fölkészült frástudóban, amit a kezdetek és a rock fejlődési állomásainak tudományos igényű föltárása jelent.

Pedig, ha jól belegondolok, nem vagyunk híján a szükséges előzményeknek. A hatvanas években *Ungvári Tamás* Beatles-bibliája és *Tardos Péter* helyzetjelentései mellett aktívan foglalkozott a poprock, illetve ahogyan akkoriban nevezték, a beat sajátos jelenségeivel *Vitányi Iván, Kovács András, Hankiss Elemér* és mások.

A hetvenes években a vizsgálódások már kiterjedtek a rockzene körül vagy azzal kapcsolatosan kialakult elméletek bemutatására és kritikájára is. Az ilyenfajta írások közül érdemes megemlíteni *Süksd Mihály* Hippivilág című könyvét és a témát érintő Rezgésszámok című kötetet, *Almási Miklóstól*. Ahogy terebélyesedett a hazai rock, úgy jelentkeztek bővebben a beszámolók, igényesebb elemzések, riportok. Ennek ellenére a helyzet igazán nem javult, mert hiányzott (hiányzik) egy nagyszabású rocktörténet, hazánkban a rockszociológiai és általában az esztétikai alapvetés.

★

Az elmúlt másfél év hozta a régóta érlelődő, de még mindig nem alapvető változásokat: megmozdult valami a kiadók házatáján, rendszeressé lehettek a könyvvé váló publikációk. Hamarjában megjelent *Koltay Gábor* szerkesztésében két dokumentum-

lődéstörténetének akár csak vázlatos megírására is tesz kísérletet, az tulajdonképpen a tenger kimerésére vállalkozik." A kétségek nyílt hangoztatása ellenére állíthatjuk: tisztes munkát végzett. Mindenekelőtt teremtett egy kitűnően és sokoldalúan használható kulcsfogalompárt — szükségletzene és profitzene —, melynek dialektikus ellentétére föl lehet gombolyítani a rockzene se eleje, se vége fonalát.

A vállalt időhatárokat egyszerre tartva és átlépve pontosan jellemzi a kötet a rock forrásvidékét — még szép családfát is közöl a leszármazott stílusokkal —, Elvis Presley pályafutását a fiatalság ideáljának szerepazonosságától az üzlet taposómalmába való bekerülésén át egészen magányos haláláig. Ami tipikus és mitikus szerkezeti elemként megragadható Presley karrierjében, az tipikusnak tekinthető — kis túlzással — a rockzene egészében. A rock minden fényes korszakát tagadással, antizeneként kezdi. Ezért bízvást számíthat az elégedetlen és a régi, üres értékeket elvető, kiutat kereső fiatalság támogatására és megértésére, mint a rock legfényesebb néhány évében, a hatvanas években és újabban a punk, illetve az „új hullám" föltűnésekor. Az egymásra találást aztán fölváltja — tükrözve a társadalomban időközben végbement változásokat, a konzervativizmus térhódítását — a kifáradás és beletörődés mindkét fél részéről az üzlet „szabályos" menetébe.

Kétségtelen: hogy 1967 a választóvonal a rock fejlődésében. A harmonikus kapcsolat az ifjúság mozgalmaival ezután szűnik meg. A veszteség nagy és kölcsönös. Ám ez egyáltalán nem azt jelenti — ahogy Sebők sorai sugallják —, hogy azóta kizárólag a pénztárgé-

Kemény György

Magyar

Kemény György grafikája a kiállítás katalógusához

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 21
Telefon: 387-748, 340-626
1980 MÁR 10

BUDAPESTER RUNDSCHAU

1021

Plakat von György Kemény zu dem Drama von Sándor Weöres „Der Heilige Georg und der Drache"

Arbeiten der Gruppe Perspektiva

Schullek
Autor n
lichkeit
beim We
deutends
sellschaf
er gewa
auch die
dor Pető
jüngeren
landesbel
rikers.

Petőfi
Lektüre
unbekann
nem Ged
die geis
erkannt hatte, den vom Volkston ausgehenden, für das Volk arbeitenden Künstler. Arany verwies in seiner ebenfalls in Gedichtform verfaßten Antwort auf sein Herkommen aus der Mitte des Volkes, das er als die Wurzel seines Künstlertums bezeichnete. Das war ein Programm, und als seine Verwirklicher, als die Erneuerer und Vollender einer

Am Zaun nur kauen, blin

Doch sei nun unsres Falls
Seit Hunderten von Jahre
Stand schon ein alter Nuß
Er ziert den Garten Paul
In Peters Hof hinüber we
Drang selbst ein Zweig;
Herab dort fiel, ihm zum
So litt das Peter recht ge
Nun trug's sich zu, da's
Daß eine Nachtigall zu R
Sich setzte auf besagten

Kemény György i grafikus

L: Bak Imre

Bogota E: Egy kiállítás képeslapjai

2.

Esti Hírlap, Bp. 1980 dec. 6.

Kemény György, grafikus

L: Hericz Gy.

Rózsa Gy: Grafika férfikorban 7.

Nincszabadság, Bp. 1979. dec. 12.

Kemény György

Perspektiva alkotócsoport kiállitása nyilt meg a diosgyöri Vasas Művelődési Központ galériájában ,melyen a művész is résztvett

Magyar Hirlap 1980/3/21/11

Kemény György

Részt vett a miskolci országos grafikai biennálén.

Magyar Hirlap 1979/12/3o/6

Wagner:A kép megmarad?

Kemény György

"Jelek a homokban" cimmel Vadas József ir Schmal Károly kiállitásáról a Helikon Galériában.
Az alkalmazott grafikusok között a legelsők közé tartoznak Kemény György, Helényi Tibor és a most kiállitó Schmal Károly, akit fotográfusnak grafikus, grafikusnak inkább fotográfusnak tart, de -mint megjegyzi- müveiben a fénykép csupán eszköz. Itt összehasonlitásképpen Moholy-Nagy Lászlóra hivatkozik, mint aki ugyanolyan szenzibilitással használja fel az optikát az anyag szépségének érzékeltetésére, mint Schmal Károly. A plakátfestéssel kapcsolatban felsorol néhány nevet:Uitz Béla, Pór Bertalan, Bortnyik Sándor, Berény Róbert, Bálint Endre és Hincz Gyula. Fenti c. kritikát lásd: Schmal Károly nevénél. Élet és Irodalom,Bp.1979.dec.15. XXIII.évf. 5o.sz. 12. lap.

Kemény György

Még egyszer: a zacskó

A zacskókiállítást, a Józsefvárosi Kiállítóterem csemegéjét dicsérte az Esti Hírlap is, az ÉS-ben Vadas József pedig így méltatta: „... a kiállítás minden, csak nem játék. Halálos komoly vállalkozás".

Magyarország első nájlonzacskó-kiállítása valóban fölfedezte az alkalmazott grafikának ezt az új ágát, hogy összegezze némiképpen a karunkon viselt szatyrok örökös tárlatát, melynek — végül is — még a plakátnál is nagyobb a publicitása, hiszen a falragaszt egyszercsak átragasztják. Megdicsérte a sajtó a zacskó-show rendezőjét, a fiatal *Jerger Krisztinát* is, méltán, ő érti talán a legjobban a sztereo kiállítást, markában tartja, uralma alá hajtja a teret.

Hogy miért ismétlem meg — ugyanazzal az előjellel — lapunk nemrég közölt cikkét? Azért, mert a kiállításban nekem is van egy kis részem. Nagyon kicsi. Krisztina tudniillik elszedte az összes nájlon-zacskómat a tárlat előtt, s mondhatom, aztán üggyel-bajjal tudtam csak hazavinni egy szép darab disznócombot a zsírpapírban.

Node a műgyűjtő büszkesége, ha tulajdona nyilvánosságot kap. A kritikák egyöntetűen azt írták, hogy a külföldiekhez képest a magyar mezőny gyenge, halovány. Nekem is a Wrangler tasakja tetszett a legjobban, melyen egy macskára indigó farmert húztak, még a farkára is jutott egy gondosan szabott blue jeans tok. Különben rejtély számomra, miért olyan rosszak a magyar zacskók. Hiszen reklámgrafikus nagyhatalom vagyunk, klasszis játékosokkal, de állítom, hogy a közepesnél gyengébb magyar grafikusművészek is, még mindig világszínvonalon tudnának szatyorábrát tervezni. Ha egyszer pályára engednénk a saját jó művészeinket, biztos, hogy a következő zacskókiállítás magyar részlege verné a külföldit.

A zacskókiállításnak plakátja is volt. Volt — nincs. A megnyitó után ez a plakát díszítette a bejárati ajtót, a galériában még vásárolni is lehetett a példányaiból. Azóta letépték a kapuról. Most már nem kapható a teremőrnél sem, a hirdetőoszlopokon is hiába keresnők. Ezen a falragaszon férfiakat látható, nyomdatechnikailag eléggé absztrahált áttételben, a karján természetesen nájlon-zacskóval. A zacskó szövege a kiállítás címe. A gondolat abszurd, nem tagadom, hiszen vásárolni éppenséggel felöltözve járunk, de éppen ettől jó a plakát, ez a grafika aztán behozta volna a közönséget. (Voltak azért így is jócskán látogatók.) Mit vételt a plakát? Lehet, hogy valaki, valahol ízléstelennek vélte? Azt hittem, hogy már túl vagyunk az ilyenféle képrombolóson. Meg abban is hiszek, hogy egy műalkotást — bármilyen frappáns — mindig hitelesíti a színvonala, szerzőjének tehetsége.

Szignatúra is volt a plakáton: K. Gy. Ez nyilván Kemény György grafikusművész, akit illik ismerni. De van ezen a terven Keményé mellett egy másik monogramm is: A. D. Azaz Albrecht Dürer. A grafikus tudnillik az ő aktrajzát applikálta a hirdetésre. Szegény Dürer. Ő sem gondolta volna, hogy halála után csaknem fél ezer évvel indexre teszik Pesten, ahol utcája is van.

A nájlon-zacskónak — mint minden műalkotásnak — mondanivalója van, s esztétikai élményt is nyújt egyúttal. A zacskó manipulál. Sőt, még neme is van, mint az idegen nyelvek főneveinek. Saját káromon tanultam meg. Készülő könyvem fényképeit vittem a kiadóba: a helyszínen vettem észre, hogy a fotók nájlonzacskója nincs a kezemben. Visszamentem délelőtti körutam állomásaira, két boltba, egyik szerkesztőségbe, egy kisiparos műhelyébe. Mindenütt sajnáltak, de hát nem adhatták a zacskómat.

A fotók allghanem tízezer forintot érnek, nekem kell megfizetni persze, ráadásul a fényképész három hónapra külföldre távozott, mire hazajön, anynyi egyéb munkája torlódik ösze, nem lesz ideje majd, hogy az én tengersok másodlatomat előhívja. Életem egyik mélypontja volt ez a nap. Öngyilkos nem leszek, gondoltam, majd rászánom a pénzt, mindenesetre visszamentem a könyvkiadóba. A szerkesztőm — fiatal lány — fogadott, mondta, hogy nem volt éppen a szobájában, de megtalálta a képanyagot, köszöni pontosságomat.

Mi történt? Nem vesztettem el a csomagot, hanem szépen letettem a kolléganő üres íróasztalára: a mozdulatomat viszont azonnal elfelejtettem. Rápillantottam ugyan a tasakra, de mivel az volt ráírva: „Ramona kötöttáru szövetkezet", biztosra vettem, hogy az asztal gazdájáé, hiszen az irodában minden nőnek zacskó volt az asztalán, vagy a szék támláján.

Ha bezárul a zacskótárlat s a rendezőségtől visszakapom a kincseimet, a legnagyobb örömmel a Johnny Walker tasakomat várom. Nemcsak azért, mert a grafikája remek, nemcsak azért, mert ez a whisky a kedvencem, hanem — mert a zacskónak nemi jellege van —, erről a szatyorról aztán mindig tudni fogom, hogy az enyém.

Frank János

Élet és Irodalom. Bp. 1979. aug. 4.
XXIII. évf. 31. sz. 13. lap.

— Csókolj meg!

Weissné Korall Franciska, aki elhunyt férje nevét már régóta nem használta, erre a szenvedélyes fölszólításra ébredt. De a hang nem jutott el a tudatáig. Azt hitte, hogy szájának sívó szárazsága zavarta meg álmában. Akárcsak a Szaharában tért volna magához. Szájpadlása érzéketlen volt és árkos, nyelve kétakkorára duzzadt, alig fért el az üregében, torka szikkadtan tüzelt, mintha homokot evett volna, nyelni kívánt, de egy csepp nedvességet sem tudott összeszívni. A világító órára nézett. Hajnali negyed négyet mutatott. Korall Franciska ki akart lépni ágyából, hogy fröcscsentsen magának a komódon levő, langyos szódavízből. Már mozdította volna a bal lábát, amikor belényilallt: combtőtől térdig be van gipszelve... Franciska kinyúlt a sötétbe, hogy előtapogassa fémvázas mankóját...

De akkor újra megszólalt a hang, most már követelően, szinte kiabálva:

— Csókolj meg!

Egy ismeretlen nő hangja volt. A falon túlról jött, az albérleti szobából. Dr. Erőss Géza, úgy látszik, babát újított. Vagy a nő kívánta mindenáron megszerezni?

— Elcsábítasz? — kérdezte a férfihang. Dr. Erőss Gézáé.

— El én! Hah! Jah! — mondta a nő.

A vékony rabicfalon a sóhajtás vagy a rugónyiszorgás is áthallatszott. Különösen fekvő helyzetben. Korall Franciska úgy rendezte el az ágyát, hogy szorosan párhuzamos legyen az albérlő szelonjával. Mintha egy elvált házaspár fallal szabta volna ketté családi fekhelyét. A hölgy nem bánta, ha az éjszaka neszei átszűrődtek. Viszont szívesen hallgatózott is.

— Gyönyörű vagy — mondta odatúl dr. Erőss Géza. — Ha elcsábítasz, állok elébe...

Özvegy Weissné ötvenkét éves volt. De még inkább túlérett, mint fonnyadt állapotban. Akár az ősz utolsó őszibarackja, amely önsúlyától lepottyant a fa legfelső ágáról, bőre itt-ott már megbarnult, de húsában őrzi a nyár minden hevét, szépségének sebeit ellepték a darazsak, ám aki megtalálja, még illatos ízeket szürcsölhet ki belőle. S Franciska el is várta, hogy lehajoljanak érte. Az utóbbi években egy reklámigazgató járt föl hozzá a magasföldszintről. Kapcsolatukról mindaz szenvedett. Heteig feküdt a kórházban. Barátja egy cserép krizantémot, meg ötszáz forintot küldött a boyszolgálattal. Személyesen már csak otthon látogatta meg. Franciska neheztelt rá, de nem mutatta. A szerencsétlenségéhez képest ingerlően iparkodott elhelyezkedni ágyában, begipszelt lábára takarót borított, jobb combját széttárva, fedetlenül hagyta. Ravaszkodása azonban gyöngén sikerült. A reklámigazgató még néhányszor fölsurrant hozzá. De látogatásai nem értek többet egy-egy kórházi ágyvizitnél.

A szomszéd szobából most már izzó párbeszéd hallatszott.

— Csókolj még! — mondta szaggatottan a nő. — Még! Még! Te édes! Te drága! Szerelmem!

— Ne légy olyan vad! Ne harapj annyira!

— A fülemet is csókold, a nyakamat, a vállam... Ott, ott!... Megbolondulok, ha csak hozzám érsz...

Dr. Erőss Géza harmincöt éves volt. Jogszakértő. Az örökösödési ügyek előadója. Bokros szemöldökű, dinári arcélű, négerfehér fogú, de kissé már köpcös férfi. Dr Erőss négy hónapja, második válópere óta lakott Weissné Korall Franciskánál. Átmenetileg. Amíg a garzonlakása meg nem épül. Ezt az urat Franciska barátnője szerezte, egy lelki adásvételi ügyekkel foglalkozó orvosfeleség. Garantálta, hogy a férfi kifogástalan úriember, „jó ismerőse", kevés levegőt szív otthon, nincsenek rigolyái, nem horkol. Megcsiklandozta viszont a gyöngéit is. Élénk szemcsippentéssel közölte, hogy szeret éjszakázni, az alkohollal sincs haragban, és gargantuai étvággyal fogyasztja a nőket. Ám ez a főbérlőnőt a legkevésbé se ejtette gondba. Szerette maga körül az élénkségeket. És kiütést kapott a nyársatnyelt, unalmas, mély alakoktól... Dr. Erőss Géza beköltözött hát Weissné Korall Franciska konyhából nyíló szobácskájába. Valóban zavartalan albérlő volt. Talán túlságosan is. Dr. Erőss Gézához csak egy barátnő járt, már majdnem-menyasszony, hűségesen és kitartóan. Valami Anna. Divatjamúlt, hosszú frizurát viselő, homokszőke, már-már fehér hajú lány volt, és ilyen a lénye is, világos, árnyékszerű, keveset beszélt, hang nélkül ölelkezett, s mintha mezítláb jött és távozott volna el. Hét végén itt is aludt, ilyenkor rántottát sütött reggelire, de a tojást mindig odapörkölte a serpenyőhöz. Franciska csak el-elvillanni látta. Nem kedvelte ezt a lányt. A fehér hajával. A csöndességével. A rántotta-szagával. Ma reggel, amikor kimankózott az előszobába, meg is jegyezte dr. Erőss

— A fiéned a leg
Korall Franciska
kezett a szomjúságr
vízről a komód tetej
Szeretett volna át
Dr. Erőss Géza se
Ezért igyekezett
mészetesen beszélni.
— Te sose hordas
Franciska odatapa
— Miért hordané
Úgy érezném maga
állandóan rám tapa
megyek az utcán, fü
súlyát szabadon vis
és csiklandozza a bő
Franciska finom
— Fogd csak meg
Ha Franciska látta
A szomszéd helyis
Nem sötétben, amil
alapján képzelte. Ha
Mintha egy kosár cs
a Vörös-tengerből.
élénk szem, kissé s
tartoztak.
— Ugye, szép vag
lenül, mint egy sellő
Ezt kérdezte a lá
Csakhogy...
A vörös hajú lány
nyakától a cipője s
nagynéni se talált v
ban, szoros bőrövve
kosztümszoknyában
diakonissza. Egy bűr
danövendék. A lábai
tásából is kivillant
nyörű, gazdag, haris
— A karcsú derek
Dr. Erőss Géza a
szemben a lánnyal.
cella. Lakója egyszer
komoly gerjedelemb
kot..." Ezért a férfi
a lánnyal. Mégis aká
mez választaná el ő

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748/340-726

Kemény György
Grafikus

ÉLET ÉS IRODALOM

1981 AUG 15

1021

Kemény György: Részlet a 12 Apostolból: Péter

A ballada keservei

Van egy látomásom régóta: út-
nak indul egy öregember, az utol-
ó énekmondók egyike, s vele
zemben valahonnét egy modern
gépóriás, legyen az a béke vagy a
háború szülötte és találkozásuk
a ballada halála, melyet hússal és
csonttal együtt taposnak bele a
géptalpak a földbe. A régész —
kézzel vagy bulldózerek segítsé-
gével — föltárhatja a palotákat,
ecsettel simíthatja le a port a ko-
ponyacsontokról, de a leírhatat-
lant, amit rejtettek, nem tudja
már rekonstruálni. Ezért, hogy
olyan páratlanul értékes a gyűjtő
testvérpár, *Csonki Imre* és *Sándor*
munkája, melyet az utóbbi, a tra-
gikusan elpusztult fivér emléké-
nek is szentelve jelentetett meg
az Európa Könyvkiadó *Cigány*
népballadák és keservesek cím-
mel.

Itt is, ott is arra bukkanhatunk
a jegyzetekben — Vekerdi József
kitűnő, esszéisztikusan magyará-
zó, az eredeti szövegeket és dal-
lamokat közreadó összeállítása-
ban —, hogy a majd félévszázada
följegyzett balladák és dalok már
nem élnek a magyarországi ci-
gányság ajkán; elfelejtődtek, el-
temetődtek. Ez lett a kegyetlen
Száz szegecske, a szerencsés ki-
menetelű *Káló, Lóló* sorsa is,
jobbára csak a rövidebb balladák
és főként a keservesek élték túl

átalakította a népi képzelet, de a
cigány folklórba a környezet élő-
szóbeli kultúrájából átvett iro-
dalmi — jelen esetben az Ander-
sen-mesék kerülnek szóba — ha-
tások révén egységesítette, de ép-
pen jellegzetes cigány dallam- és
ritmushallásától vezettetve.

A nagyon szép könyv, — melyet
Tandori Dezső invenciózus fordí-
tásai hoznak közelebb a mai ol-
vasóhoz, bár olykor az eredeti
helyett a klasszikus magyar nép-
balladától befolyásoltatván —
nem csupán egy püspökladányi
gyűjtés relikviáiként tarthat szá-
mot az érdeklődésre: mintegy
adalékul szolgálhat a ballada szü-
letéséhez, újjászületéséhez és el-
halásához. Olykor még ahhoz is,
hogyan tér vissza a megváltozott
környezetben, megváltoztatott
funkcióval az éneklő szájra vala-
ha elröppent dal: a Jaj, megfo-
gott, anyám című keserves pél-
dául, amelyet 1942-ben Sárrét-
udvarin énekelt a huszonnyolc
éves Balogh Magda, harmadik
versszakával — melynek eredeti-
je magyar — az alvilági folklór
kedvelt motívuma lett, némi szö-
vegmódosítással.

Nem a kuriozitás adja tehát en-
nek a könyvnek az értékét, sok-
kalta inkább annak felismerése,

Kemény György

A Nemzetközi Kulturális Kapcsolatok Intézetének bemutató termében állitotta ki 3 dimenziós triptikonját a következő cimmel: " A hosszu hajviselet jogáért ".

M.G. : Avantgarde , pop-art shows, Daily News, Budapest, 1972. január 9.

2 1.

Kemény György

A Hatodik Országos Plakátkiállitás-ról Szabó György: "Plakátok - csak a Mücsarnokban" cimmel ir, s az ott szereplő müvek közül kiemel néhányat, közöttük a művészét is, aki "a kontinensünkön szétáradó atomfelhő dermesztő látványát felidézve és tagadva érvel az európai biztonsági értekezlet mellett.."

Élet és Irodalom, Bp. 1972. ápr. 1.
XVI. évf. 14. sz. 13. lap.

Kemény György
plakátjai valóban a levegő és a víz szennyezettséget veszik célba. Környezetünk védelmében címmel nyílt kiállítás a Tit. természettudományi stúdiójában.

Glavas Lujza: Kiállításról kiállításra.

Magyar Hírlap 1972/171 11 old.

Kemény György
grafikus

Kemény György a Petőfi Irodalmi Múzeum Petőfi emlékkiállításának plakátját tervezte.

N.Somogyi Ágnes: Petőfi - ikonográfia - plakáton.
Művészet, 1973.junius - 24.oldal.

Kemény György, grafikus

Lemez borítók rajzait —
olykor karikatúrák! — készíti.

— : Új lemezalbumok 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1973. nov. 21.

Kemény György

a Műcsarnokban, a VI. Magyar Plakát-kiállításon „Levegőt!" c. plakátja szerepel. (említve).

Berkovits György: Az utca művészete.

Pesti Napló Hétlap, 1942. ápr. 11.

Kemény György

az Ernst Múzeumban rendezett plakátkiállításon a „a láthatatlan légiós" plakátján különböző tárgyakból és személyekből alakít arcat. (említve).

Kuczka Péter: Két plakátkiállításról.

Kritika, Bpest, 1972. máj. 20. old.

Kemény György

a Kulturális Kapcsolatok Intézete
nek kiállítási termében rendezett
„Kékönnap" c. grafikai kiállítá-
son szerepelnek a művész művei.

Magliód,

1945. jan. 24.

Kemény György

a Kulturális Kapcsolatok Intézete kiállítótermében dec. 16-án nyílik meg kiállítása, 13 művével körösen.

Meglévő, 1942. dec. 16.

Kemény György

A Tudományos Ismeretterjesztő ~~Ve~~ Társulat stúdiójában rendezett Környezetünk c. kiállítás plakátja szerepel.

Sattek, hallottuk, 1972. VI. 22.
Kossuth, 21.08/11/K.J.

Kemény György

Indokína c. plakátja részt vett a Szépművészeti Múzeumban rendezett „Száz politikai plakát" c. kiállításon.

Népszava, 1973. nov. 7. 101. évf. 261 sz. 6 p.

Kemény György, grafikus

„Harmadik nekifutás" c.
plakátja megemlítve.

Rózsa Gyula: Moziplakát M. 8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. szept. 15.

Kemény György

Zeta a 29. oldalon

Magyar Nemzet 1974 december 25

Kemény György, grafikus

A lemezborítót rajzolta.

A borító: Repr.

— : Déry pop fesztiválja lemezen M. 12.

Népszabadság, Bp 1973. márc. 18.

Kemény Gyöngyi [ ]

Részt vesz a Budapest centenáriumra kiállításon.

—: Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1972. dec. 17.

Kemény György

Kereskedelmi plakátjaiért díjat kapott.

Az év legjobb plakátjai; Magyar Hírlap, 1970. IV. 19. 9. l.

Kemény György

A Gesselő Lenint ábrázoló fotografikája szerepelt a Kult. Kapcsolatok Intézetében rendezett kiállításon (25 év politikai plakátjai).

Bojár Iván: Kiállításról – kiállításra; Magyar Hírlap, 1970. IV. 7. 6. l.

Kemény György

Plakátfelfogása Roy Lichtensteinre vezethető vissza. (A kiállításon K. Gy. nem szerepelt.)

Tölgyesi János: Reklám 171; Ipari Művészet, 1971. 3. sz. 34. l.

KEMÉNY GYÖRGY

GRAFIKAI MUNKÁSSÁGÁRÓL

FRANK JÁNOS ÍR.

MEGJELENT A MŰGYŰJTŐ ÚJ SZÁMA.

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ, 1971. júl. 31.

Kemény György

A jubileumi plakátkiállításon szerepel női profilokat mutató műve. (említve)

P. Szücs Julianna: Jubileumi plakátkiállítás a Szépművészeti Múzeumban.
Kritika, Budapest, 1974 ... 6.

Kemény György

Frank János: Kemény Györgyről.
Élet és Irodalom, 1968. 18. sz. 8. l.

Az 1968.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Ért.1971.2.sz.149-182.l.

161. l.

Kemény György

plakátjai, Bp, Fészek Klub. - Ism: Perneczky Géza, Élet és Irodalom, 1968.44.sz.9.l.

Az 1968.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Ért. 1969.1.2.sz.149-182.l.

168. l.

Kemény György, grafikus

Grafikája:

Repr.

Újlaki László: Az alkoholtól – józanul

M. 1.

Népszabadság, Bp. 1971. okt. 24.

Kemény György [ ]

Kiállít a KKI-ben

P. Szűts Julianna: Grafika '71

7.

Népszabadság, Bp. 1971. dec. 30.

Kemény György

A müvész alkotása a tavalyi plakát seregszemlén első dijat nyert,-irja Vadas József: "Freskó az utcán" c. kritikájában, mely az idei plakáttermést méltatja s ezzel kapcsolatban felhivja a figyelmet "az utóbbi évek egyik legsikerültebb publicisztikus témáju plakátsorozatra" mely az alkoholizmus veszélyeire mutat rá. Arról nem ir külön, hogy a müvész most milyen müvel szerepel az ezévi tizenhárom legjobb mü között.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. okt. 13.
XVII. évf. 41. sz. 12. lap.

Kemény György

Plakátrajza "Régi idők mozija" cimmel, melyet a lap az azonos cimü szines magyar film reklámjaként hoz.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. nov. 24.
XVII. évf. 47. sz. 8. lap.

Kemény György

3

„A sok ital, mérg" c. platófja

rúvódíjat Zupott

Magyar Nemzet 1972 március 29

4. old.

Kemény György

2

„A halkatatlan légiós" c. film-plakátja nívódíjat Zapott az Ernst Múzeum „1971 legjobb plakátjai" Ziállitásán

Magyar Nemzet 1972 március 29.
4. old.

1

Kemény György

„Indokína" c. plakátja

a politikai plakátok nívódíját kapta,

az Ernst Múzeum „1971 legjobb plakátjai" c.

kiállításán

Magyar Nemzet 1972 március 29

4. old.

Kemény György

neve említve

„Levegőt!" c. plakátja szerepel a VI. Országos Plakátkiállításon a Műcsarnokban

Magyar Nemzet 1972 március 26 9.old.

Kemény György

Románc cigaretta ciumi plakát-
ját részesítettek nivódíjban a keres-
kedelem kategóriában.

Kiállítás 1970 legjobb plakátjaiból.

Magyar Hirlap 1971/101 4 old.

Kemény György

a Kulturális Kapcsolatok Intézetében rendezett Grafika '41 c. kiállításon munkái szerepelnek.

Bajor Iván: Grafika '41

Magyar Hírlap, 1941. dec. 21.

Keresztes György
grafikus

Casalecchio di Renoban rendezett alkalmazott grafikai kiállításon művét díjazták és ezüst érmet nyert Keresztes György.

.-. Magyar művészek kiállitásai külföldön.
MŰVÉSZET, 1972.szeptember - 46.oldal.

Kemény György grafikus

Indokina c. plakátja a polit. kategóriában

nyert díjat.

— : Nívódíjat a legjobb plakátokért

8.

Népszabadság, B[illegible].1972. márc. 29.

Kemény György, grafikus

A filmplakatok kategóriájában is díjat nyert.

—: Víródíjak a legjobb plakátokért 8.

Népszabadság, Bp. 1972. márc. 29.

Kemény György, grafikus

A sok ital méreg c. plakátjáért

is díjat nyert.

– : Nívódíjak a legjobb plakátokért 8.

Népszabadság, Bp. 1972. márc. 29.

Kemény György

a Kulturális Kapcsolatok Intézetében Kiállítás '42 címen grafikusaink egy 1963-ban alakult csoportja rendezte kiállítását, melyen grafikája szerepelt.

Bejár Iván: Kiállításról kiállításra.
Magyar Hírlap, 1942. dec. 20.

Kémény György

Plakátja szerepel a z ERNST Muzeumban

a mult év legjobb plakátjaiból rendezett

kiállitáson

Kritika 1972 május

2o.old.

Kemény György

plakátjai szerepelnek

„Az év legjobb plakátjai" c. Ziállí-
táson az Ernst Múzeumban

Magyar Nemzet 1973 május 13
4. old.

Kemény György grafikus

A Balatonboglári kápolnatárlatok és a snoborpark idei kiállítói sorában volt a múnésn

Magyar Hírlap, 1977.

Kemény György

Kemény György és *Szilvássy Nándor* pop artos koncept-művekkel jelentkeztek, amelyek a nézőkből meglehetősen vegyes hatást váltottak ki. A merész fantáziájú Kemény György a kapitalista politika manipulációit pellengérezte ki egy napi hírrel kapcsolatban, mely szerint a francia államfő karácsonykor három szemételtakarító munkást hívott meg reggelire az Elysée palotába. A híradás Kemény fantáziájában a szemetesek másnapi reggelijével való kontrasztban jelentkezett – egy kuka fedelére ragasztott pirosszalvétás kifli és kolbász agitatív erejű csendéletével. – *Szilvássy Nándor* és *Schmal Károly* a légszennyezésből és a vegyszerrel mérgezett cukorzacskókról szóló híranyagból készítettek koncept-műveket, melyeknek további, a reklám szempontjából hasznosítható útja az alkalmzott grafikában nem képzelhető el. A maratoni vándorról szóló kishír szintén több művészt ihletett groteszk, humoros, a pop artban gyökerező megoldásra. Szilvássy Nándor a maratoni gyaloglót almával és yoghurttal megjelenítő, az elrongyolódott cipő pop artos megfogalmazásával készült reklámgrafikája tipográfiai remeklés éppen úgy, mint bikini-bombája a kétrészes fürdőruha asszociációjával. *Görög Lajos* epigrammatikus rövidségű, a nyomdai raszterek változtatásával készült időjárásjelentés-sorozata a tv kamerájára kívánkozik állandó jelzésként.

P. Brestyánszky Ilona: Alkalmazott grafikáinkról.. Művészet, 1975. augusztus – 26 oldal

Kemény György

A KKI kiállításán Kemény György, Schmal Károly és Szilvássy Nándor műveiben is ott kísért ez a gondolat, ha a technikai kivitelezés pillanatnyi megoldatlansága az effajta törekvésekre kevés lehetőséget nyújt is. Alkalmazott grafikánk jelenlegi színskálájából a hatvanas években eluralkodott fekete-fehér színkontrasztok használata csaknem teljesen eltűnt, még a könyvborítókról is, ahol pedig szinte egyeduralkodó volt. Helyette az alkalmazott grafika nemzetközi hullámverésének figyelemmel tartásával a neoszecessziós megoldások, továbbá a divatmetropolisokból diktált színek, a lilák, vörösek, rózsaszínek, sárgák gazdag változatai jelentek meg.

A kiállítás egy kísérletező műhely gondjait és útkereséseit mutatta, alkotóink közérzetéről, tájékozódási frisseségéről, eszköztárának sokrétűségéről, technikai lehetőségeiről adott hírt, nem rejtve el a zsákutcákat sem. Ebben állt jelentősége.

P. Brestyánszky Ilona: Alkalmazott...
Művészet, 1975. augusztus - 26 old.

Kemény György

Ünnep és hétköznap.

P. Brestyánszky Ilona: Alkalmazott grafikánkról..
Művészet, 1975. augusztus – 26 oldal

Kemény György grafikus

a Petőfi Irodalmi Múzeumban filmplakátok kiállítása nyílt meg, melyen szerepel a „Brutus-akció" c. filmplakátja: katonasapkás arcok néznek szembe, szájuk helyén egy-egy revolvercső mered egymásra. (említve)

Fekete Judit: Magyar, lengyel, csehszlovák filmplakátok.
Magyar Nemzet, 1974. szept. 6.

Kemény György

„Korhárat a vietnamii gyermekeknek" (repro)

Brestyánszky Ilona: „Soha többé"!
Nők Lapja, 1975. okt 11 – 5 old al.

Kemeny György

Részletes a kiállításon

Jubileumi plakátkiállítás
Bp. Építőm. Kult. 1975.

Kemény György

Kemény Györgyöt a bogházi ká-
polna tárlati részvételre hívták
meg.

emann Béla: Egy legenda vége...
lüveszet, 1975 október - 18 oldal.

Kemény György

Ez év június 29-én nyílt meg Kemény György grafikus művész kiállítása a balatonboglári „Kikikapolná"-ban.

Szemann Béla: Egy legenda vége . . .
Művészet, 1975. október — 18 oldal.

Kemény György

Kemény Györgyek kiállítása volt
a budapesti kulturális kapcsola-
tok intézetében.

Szemadam Béla: Egy legenda vége...
Művészet, 1975. október - 18 oldal.

Kemény György

Részt vett a tarlaton

Pálfy József - Bogár Iván: Elkiállítás: Memento!
Tükör, 1975. szept. 30 – 16 oldal

Kemény György, grafikus

[illegible]. Nem csupán formai kellék a lemeztasak kiállítása, hiszen külön műfajjá válnak napjainkban a zenéhez kapcsolódó képzőművészeti ágak. Ezek is lényeges összetevői az egy-egy lemez nyújtotta összhatásnak. Idáig rangos művész; *Kemény György* készítette a Locomotív borítóit, most egész csapat; *Csikszentmihályi Róbert* szobrász, *Nagyvári László* grafikus, *Alapfy András* és *Hegedüs György* fotósok munkája. Különösen az utóbbi jól elkapott, a május 1-i tabáni koncerten készült képei egészítik ki az élőzene élményét.

K. J.

K. J.: Locomotiv - nagylemez

2.

Esti Hírlap, Bp. 1976. ápr. 7.

Reményi György

Méltatás.

R. Székely Julianna: Reklám? Művészet?
Tükör, 1976. okt. 14. – 3. oldal.

Kemény György

„Biopon" (reklám)

R. Székely Julianna: Reklám? Művészet?
Tükör, 1976. október 17 – 3. oldal.

Kemény György

Kemény Gusztáv grafikai eszközt-
ára sokrétű és változatos. Ötelelés-
sége szinte kimeríthetetlen.

Geleczey-Miháltz

Plakátok szünetben.

Müvészet, 1977.julius - 36.oldal.

Kemény György

A „Naplemente előtt" grafikai megjelenítése eltér Kemény stílusától, a vaka szokatlan fotós műfajban is kiválót alkotott.

Geleczey-Miháltz Plakátok szünetben.

Művészet, 1977.julius - 36.oldal.

Kemény György

A Boszi ír plakatja a dráma
borus hangulatát árasztja. A
„Fej vagy írás" a címnek szóviszo-
rű-csattanóját adja.

Geleczey-Mihältz Plakátok szünetben.

Művészet, 1977.julius - 36.oldal.

Kemény Gyorgy

A legelgondolkodtatóbb jubileumi plakátja a 80 éves Vigszínház, Kemény a színházra, mint intézményre reflektál.

Geleczey-Mihéltz

Művészet, 1977. július - 36. oldal.

Plakátok szünetben.

1976. VI. 13. Petőfi 20.38 Gue

Littuk, hallottuk

Kemény György grafikus

-Poster, vagy plakát. Ezt a cimet adhatnánk annak a vitának, amelyet a Kulturális Kapcsolatok Intézetében rendezett tárlat váltott ki. Patkós Judit ráportját hallják.

- Magyar poster cimen kiállitás nyilt a Kulturális Kapcsolatok Intézetének kiállitó termében, azon a bevallott, sőt kirivóan hirdetett szándékkal, hogy felhivja a figyelmet a posterre. A 12 kiállitó müvész a bejáratnál elhelyezett tablón fel is vázolja programját, egyben vitára hivja a Képzőmüvészet Alap Kiadó Vállalatát, amely a mult év őszén jelentette meg magyar festők müveiről készült nyomatait. Mia poster. Erről vitatkoztak itt a kiállitóteremben, immár több mint egy órája többek között Parter Ferenc a Képzőmüvészeti Kiadó igazgató helyettese és a kiállitó müvészek közül Kemény Györggyel és Balogh Istvánnal beszélgetünk. Tisztázzuk, hogy mi a poster.

- A poster egy angol szó, ha a szótárban megnézzük plakátot je-

lent. Falragasz, amelyik bizonyos propaganda célból hirdetményként szolgál elsősorban az utcán. De ezt a szót már régen kisajátították, kb a beat divattal egyidőben és általában olyan valahol művészeti alkotás jellegü plakátokat értünk ez alatt, amelyeket elsősorban ~~plakátok~~ lakásokban, lakás diszitésül használnak.

- S mi a véleményük a kiállitó művészeknek. Balogh István.

- Nálunk pillanatnyilag van egy félreértés. Ez ugy keletkezett, hogy a Képzőművészeti Alap Kiadója megjelentetett plakát méretü reprodukciókat. Ami tulajdonképpen poster, de nem csak ez a poster, hanem mindenféle plakát reprodukció egy régi városlátkép, egy plakátméretben kinyomott fotó amit bárki megvehet hazaviheti és a lakásában felrajszegezhet négy rajzszeggel, ha megunja eldobja másikat tesz fel helyette. Hát mondjuk a másik az, hogy nem képvisel elég választékot és félő az, hogy az ilyen fajta reprodukcióknak posterként való kiadása létrehozza a nálunk szokásos effektust, hogy egyszerre valamiféle piedesztára emeljük a dolgot, találrosan jelentkezik bizonyos nagyképüséggel. Holott tudomásul vennénk, hogy bizonyos fajta igényt kellene itt tulajdonképpen kiszolgálni, és elzárni az utat a müanyag kovácsolt vas Foxi-Maxik előtt, amit pillanatnyilag lakásdekorációs célra masszékok elég nagy számban állitanak elő.

- Tehát a tematika tágitásával, a poster a népmüvelő és a közizlés fejlesztésében játszott szerepét is lehetne növelni. Ez a művészeknek a véleménye. Kemény György.

- Többször elhangzott a már megjelent posterek népmüvelő szerepe, nagyon erősen vitatom. Ugyanis ezek a ~~p~~ reprodukciók ezek a posterek amelyeket most valóban nagyon lelkesen vásárolnak, már eddig is a köztudatban a müvészeti közizlésben voltak. Nem hiszem, hogy ez a szük kis iv, amelyik mondjuk Munkácsytól Csontváryig, vagy na teszem azt Czobel Béláig terjed, hogy ez az, ami a teljes kivánság listát kielégitené. Nincs ellenpróbája, hosszas vitánk során sem derült ki, hogy mi a próbája annak, hogy élő kortárs művészek munkái, kortárs grafikusok plakátjai, finn plakátok, jó fotók nem lelnének ugyan ugy gazdára, mint ezek a most kiadott most ismertté vált plakátok.

- Melyik vállalat értékesiti ezeket a postereket.

- A papirkereskedelem értékesiti, miután a könyvkereskedelmi áruházak nem voltak hajlandók vállalni,

- Erre nagyon röviden válaszolhatnék. Ami áru nincs, annak nincs

boltja, de ha valóban lennének posterek a kiadó valóban egy hevülettel kiadná és keresne olyan vállalkozó szellemü kereskedelmi szerveket amelyek külön poster boltokban árulnák a postereket, nem lenne ez a probléma, nem hivatkozhatnánk a kereskedelemre, valóban érthető a PIÉRT részéről a huzódozás, nekik ez az ezer árucikk mellett az ezer egyedik.

- Csak olyan kereskedelmi hálózattal lehet dolgozni, egy magyar vállalatnak, amilyen van. Mi a jövő évben nyitunk majd 1 db mintaboltot és mindez nem pótolja azt, hogy minden áruházban ott legyen mindezt azért mondom, hogy én egyetértek a választék bővitésével, mi nagyon szivesen partnerei leszünk a Képzőművészeknek, mi nagyon szivesen adunk ki mást is, de pillanatnyilag nem merünk a jelenlegi a kereskedelem és a forgalmazásnak a jelenlegi lehetőségei között többet kiadni. Az elmult évben kiadtunk loo ezer db művész postert az idén már negyed milliót adunk ki, lehet hogy jövőre tul fogunk lépni a muzeumi anyagon. De hát akkor hát végülis hova jutnánk. Hát hova jutnánk akkor, ha olyat adnánk ki, amire nincsen igény.

- Az egészből, amit most elmondott Barcsa elvtárs a nem merünket éreztem a leghangosabban kimondva.

- Semmi akadálya sincs, hogy a grafikusok adjanak ki ilyen plakátokat és nézzük meg valóban, hogy ők mennyire tudnak hatni az emberekre. Pillanatnyilag a fő feladat az, hogy a képzőművészet befogadására tanitsuk meg az embereket, s miután megtanulják azt, hogy mi az, hogy képzőművészet, akkor fogják megtanulni ezeket a korszerü, nem is biztos mindig hogy örök érvényü, egy két évig élő

- Szóval ez a poster feladata egy két évig élő izgalmas napi forma és tartalmi dolgokat kifejező dolog. Nem mondtuk egyikünk sem, hogy ezeket ne adják ki, hanem a modernet, hanem azt mondtuk, hogy is. Ez egydöntő különbség. A másik pedig, hogy Barcsa elvtárs egy nagy vállalat élén azt mondja, hogy nem tudja megoldani a terjesztés problémáit, akkor hogy adja át a labdát nekünk grafikusoknak, akiknek az a dolgunk, hogy müveket hozzunk létre, hogy mi megszervezzük ennek a kereskedelmi nyomda és stb technikai és terjesztési problémáit és anyagi problémáit.

- A kiállitó müvészek laboratóriumnak, tehát kisérletezésnek tartják az itt kiállitott postereket.

- Magunk is ismerjük azt a rengeteg akadályt, amit itt át kell hágni.

- S melyek ezek az akadályok?

- Hát kiadás terjesztés megértése a müveknek, a megszokott klasszikus müvészet minden esetre elfogadott részben már ismert, részben már vágyott, tehát ha megfogja szeretni az illető, megszerzi. A modern képzőművészeteknek rengeteg ága van, de azt nem ismerik annyira, nem értik annyira. Nincs hitele előttük még. Ilyen problémát először vitatunk meg és hát a vita olyan tüzesen alakult, a végén, hogy még rálió riportra is tellett.

FÉSZEK PROGRAM

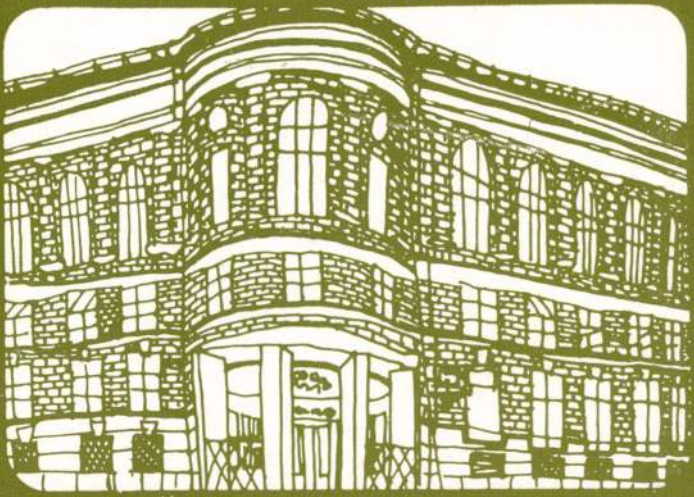

Kemény György grafikus-művész

79

A borítólapot tervezte: KEMÉNY GYÖRGY

(Folytatás a 2. oldalon)

Kemény György

Kemény György: Angyali üdvözlet

Élet és Irodalom, Bp. 1977. jan. 15.
XXI. évf. 3. sz. címlap.

zetalakítás kérdésében — szerintünk is jobb szó ez, mint a környezetvédelem, mely az embert alárendelt voltát sugallja —, magunk is úgy véljük, hogy csak az emberi aktivitás teremtheti meg a környezettel való harmonikus, humanizált viszonyt.

B. A. SZEGED. A Cholnoky-leszármazottak dolgában szerintünk a szerzői jogokban jártas ügyvédhez, vagy egyenesen a Szerzői Jogvédő Hivatalhoz kellene fordulnia tanácsért. Egyébként pedig: **minden idős, tehetetlen ember, akárkinek a gyermeke, számot tarthat a társadalom támogatására.**

TÖBBEN fordultak ismét hozzánk egy-egy vagy több lappéldányt kérve, sőt egyik olvasónk az Élet és Irodalomnak mind a húsz évfolyamát kéri levelében. Többször megírtuk már, hogy csak egy példányt őrzünk meg valamennyi számunkból: erre a folyamatos munkához szükségünk van. Minden nagyobb közkönyvtárban kikérhetők viszont az ÉS korábbi számai.

LAKATOS DOMOKOS, BUDAPEST, OSTYÁL CSABA, MISKOLC, Z. I., PÉCS. Írásaikban olyan jelenségekre hívták fel figyelmünket, melyekre mi már korábban felhívtuk illetékesek figyelmét. Így többek között írtunk a Márka-kupakok körüli ügyeskedésről, a Hófehérkével díszített tányérokról és az ügyetlenül szerkesztett naptárakról is. Bár vannak dolgok, melyekbe nem szabad belenyugodni és akár ötször is tiltakozni kell ellenük, úgy véljük, az említett példák **nem tartoznak ezek közé.**

VASS KLÁRA, GÖDÖLLŐ. Olvasónk egy rádióadással kapcsolatban az ellen tiltakozik, hogy a népszerű táncdalénekes — a vele készült interjú tanúsága szerint — olykor óránként hatvan kilométernél gyorsabban vezet. Nézete szerint Sz. L.-nek példát kéne mutatnia állampolgári fegyelem dolgában is. Hogy kinek kell példát mutatnia és kinek nem, érdekes vita tárgyát jelenthetné. De tény, hogy **a hatvan kilométeres sebességet túllépheti bárki, amint lakott területen kívül vezet autót.** Ezt még a KRESZ is megengedi. Mi sem vagyunk szigorúbbak.

meretre; diák maradt hetven évesen. Kevéssé tartják számon: Grandpierre minden bizonnyal a legtöbbet olvasó írótársunk; hazai és külföldi folyóiratok, tudományos, elsősorban társadalomtudományi — szociológiai, közgazdasági, nyelvészeti, filozófiai — publikációk: mindenről tájékozódik. (És még a regényt is ceruzával a kézben, jegyzetelve olvassa.) Talán ennek is tulajdonítható a mindent nyilvántartó, páratlan memóriája. Ennek is, főként azonban mégis annak, hogy minden új ismeretet nagyszerű kritikával épít be a szemléletébe. Hiba és nagy kár, hogy reneszánsz egyéniségében sokan Boccacciótól nem látják meg Erazmust. Pedig ott van!

Persze, ha számba vesszük a munkáit, regényeit, esszéit, színdarabjait, mégiscsak el kell hinnünk a hetven évet. Ma már szokatlannak számít az ilyen méretű oeuvre. Sajátságos, főrészében epikai életmű, amelynek ugyanakkor — éppen a maga egészében világlik ez ki — az indíttatása lírai. Mert igaz, hogy benne van a század krónikája is; az egységét mégsem az események lánca adja, hanem egy mindvégig azonos tartalmú és feszültségű szenvedély. Lehet, hogy ez is a fiatalság titka? Minden bizonnyal ez a kulcs Grandpierre megértéséhez. Különös dolog: szelleme hajlik az iróniára; ez azonban nem távolságtartó, nem az „impassibilité" eleme, mint általában lenni szokott. Grandpierre-nek még az iróniájában is a gyűlöletben-szere-

Kemény György

A különböző korokban kifejlődő művészi ízlésen elmélkedik Frank János: "Izléses" címmel. Bizonyitékul a változó izlésre, Deim Pál egyik képére és Kemény György korábbi plakátjaira hivatkozik, illetve munkáikat kiváltó birálatra. Ezután rátér Lechner Ödön és Kozma Lajos korszakára, majd Fischer József és Schubert Ernő kora következik. Utóljára emliti meg Péter Vladimir és Horváth Márton ékszereit és Pérely Zsuzsa gobelinjeit, mint példákat a folyton változó és váltakozó izléssel összefüggően. Frank János cikkét lásd: Kemény György névénél.
Élet és Irodalom, Bp. 1977. febr. 26.
XXI. évf. 9. sz. 12. lap.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1977 JAN 1

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Kemény György

1021

Kemény György rajza

magyar versei (1972);
or Péter: Metamorphosis Trans-
vaniae (1972); Csokonai Vitéz
hály minden munkája (1973);
lassi Bálint versei és Szép ma-
ar komédiája (1974); Kármán
zsef: Fanny hagyományai (1974);
adányi József: Egy falusi nótá-
s budai utazása — Rontó Pál
75); Rákóczi kiáltványa (1976);
angyalkám, szép madárkám
égi magyar szerelmes versek,
76); Fazekas Mihály összes köl-
ményei (1976); Heltai Gáspár:
ncianus császár históriája (1976);
gyar Népballadák (1976 decem-
r).

*Előkészületben vannak a követ-
ző kötetek:*

Bornemissza Péter: Ördögi ki-
tetek (válogatás, 1977); Huma-
ta történetírók (1977); Pázmány
ter és a XVII. századi vitairo-
om I—II. (1978); Rákóczi Fe-
ic: Emlékiratai és vallomásai
78); Mikes Kelemen válogatott
vei (1978); Balassi Bálint mű-
és válogatás a XVI. század köl-
ből (1978); Margit legenda
78); Szepsi Csombor Márton:
ropica varietas (1978); Bornem-
za Péter és Heltai Gáspár mű-
: Kemény János és Bethlen
klós emlékiratai; Fazekas Mi-
y, Földi János, Verseghy Fe-
ic művei; Magyar humanizmus;
XVIII. század költői.

az utolsó öt kötet 1979—80-ban
nik meg a kéziratok elkészülté-
sorrendjében.

Szépirodalmi Könyvkiadó
lett természetesen más kiadók
jelentettek és jelentetnek meg
számmal régi magyar irodalmi
műveket.

Ezt a gondolatot juttatta eszembe a kiállítás: íme, a maximális információ és esztétikum találkozása.

Dr. Vajda Ernő a szó legnemesebb értelmében művész. Példa és példakép.

A képek alatt feltüntetett évszámok arról tanúskodnak, hogy ma, túl a nyolcvanadik életévén is dolgozik — és hogyan! —, képei frissek, tiszták, egyszerűek, egységesek, nem akar izmusokat teremteni, teremt azonban olyan harmóniát, amit nehéz lesz túlszárnyalni. Szavak nélkül figyelmeztetnek ezek a képek, hogy állítsuk meg környezetünk pusztítását, agitatív erővel kényszerítenek a természet számabvételére, szeretetére, arra, hogy lábujjhegyen járjunk a természet szépségei közt, mint ahogy szinte lábujjhegyen járunk az egyszerűen rendezett kiállítás halk tónusú képei között is.

Dr. Vajda Ernő könyvei beszerezhetetlenek. Jó volna a régieket és egy új műveiből készült újat is látni a könyvesboltok polcain! Azon is el kellene gondolkodni, vajon megkapta-e a megérdemelt elismerést ez az egyedülálló életmű?

Mindebbe nincs beleszólásom. Az élmény nyomán, melyet a korábbi, a Magyar Nemzeti Galériában és most, a Helikonban rendezett tárlat nyújtott, egyet teljes bizonyossággal állítok: dr. Vajda Ernőt szándéka és eredményei alapján mi fiatalabbak a legérdemesebb művészek közé soroljuk.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1976 JAN 24

Kemény György

1021

Kemény György: Egy színésznő portréja

például Shakespeare-re (ak
Tolsztojra (aki földbirtoko
tiszt), Veres Péterre (aki
volt), hogy amatőrök; és
szó sem esett azokról, akik
szerűen újságírók voltak,
ból, de nem szépirodalmi
ségük jövedelméből éltek.

NAGY ATTILA, BUDAP
értjük egészen felháborodás
az ÉS nem kizárólag nonfig
fikákat közöl, és az sem hi
kritikáink valamiféle „ízlés
gyében csak „az absztrakt
ftik". Aligha gondolhatja
különben, hogy kritikusain
licistáink véleményét megváltoztatjuk
(főként, hogy tudtuk nélkül), vagy
akár azt, hogy meg akarjuk változtatni.
Ítéletükért, ízlésükért maguk
tartoznak felelősséggel a közönség
előtt, és ezt természetesen vállalják is.
Szerintünk azonban — ellentétben az
Ön véleményével — az ízlés és a világnézet között nincs feltétlenül közvetlen összefüggés, sőt az ízlés meg
a becsület között sincs. Mi az Ön ízléséből sem vonunk le világnézeti vagy
épp becsületbevágó következtetéseket
— emiatt fölösleges aggódnia.

DR. PÁRKÁNYI FERENC, PÉCS. Olvasónk — a MÁV pécsi Igazgatóságának kereskedelmi osztályvezetője — levelében lapunk ez évi 2. számának a hordárokról szóló riportjához fűz megjegyzéseket. A riporter, Séra Sándor csakugyan túllépte hatáskörét, amikor írásának egyik szereplőjét, dr. Halász Bálintot a Személyszállítási Csoportból a Kereskedelmi Osztályra helyezte át, és ügyintézőből osztályvezetővé léptette elő. Séra Sándor „túlkapásáért" elnézését kérjük, s őszintén kívánjuk az egész népgazdaságnak, hogy a „nem termelő" osztályvezetők száma csak a riporteri pontatlanságok tükrében növekedjék.

VAS ISTVÁN, PAKS, KONZERVGYÁR. Köszönjük, hogy elküldte nekünk a Lányi Sarolta szocialista brigádnak a brigádnaplóba írt megemlékezését. Névadójuk, a jeles költőnő halála alkalmából ezt írták: „Nem lesz osztályrésze Sarolta néninek a feledés, amitől tartott. Verseit olvassák, szavalják majd az utánunk jövők is. Kell, hogy halhatatlanok ma-

kozott a kérdéssel a Rádió 168 ó
című műsora is.

Mint a 168 óra január 17-i sz
mában már felolvasott levelünk
ben közöltük, a kiadott közelmén
címe — a benne szereplő kategor
zálás szó — nem felel meg a re
delkezés tartalmának és félreért
sekre adott okot. A bíráló me
jegyzéseket köszönjük, a cím ért
lemszerű kijavítása megtörtén
Ugyancsak hibásnak tartjuk a kö
leménynek azt a részét, amely k
telezően előírja, hogy az osztály
naplóban a tanulók nyilvántartá
és jelentkezési lapján betűkkel je
löljék meg a szülők foglalkozás
A módosításokat a Művelődésüg
Közlöny következő számában me
jelentetjük.

Az iskolai statisztikában a t
nulóknak a szülők foglalkozása sz
rinti összesítését eddig is elkész
tettük. Az új rendelkezés célj
hogy a statisztika az eddiginél jo
ban tükrözze a munkásosztály és
parasztság rétegeződésében bek
vetkezett változásokat.

Hangsúlyozni kívánjuk, hogy
közlemény csupán az iskolák st
tisztikai jelentéseiben, a szül
foglalkozását tartalmazó rovat

Kemény György

Kemény György rajza

Élet és Irodalom. Bp. 1977. jan.1.
XXI. évf. 1sz. címlap.

régi magyar irodalmat is tartalmazó antológiák jelentek meg (többségük a Helikon Műhely gondozásában):

Janus Pannonius versei (1972); Hét évszázad magyar versei (1972); Apor Péter: Metamorphosis Transsylvaniae (1972); Csokonai Vitéz Mihály minden munkája (1973); Balassi Bálint versei és Szép magyar komédiája (1974); Kármán József: Fanny hagyományai (1974); Gvadányi József: Egy falusi nótárius budai utazása — Rontó Pál (1975); Rákóczi kiáltványa (1976); Én angyalkám, szép madárkám (Régi magyar szerelmes versek, 1976); Fazekas Mihály összes költeményei (1976); Heltai Gáspár: Poncianus császár históriája (1976); Magyar Népballadák (1976 december).

Előkészületben vannak a következő kötetek:

Bornemissza Péter: Ördögi kísértetek (válogatás, 1977); Humanista történetírók (1977); Pázmány Péter és a XVII. századi vitairodalom I—II. (1978); Rákóczi Ferenc: Emlékiratai és vallomásai (1978); Mikes Kelemen válogatott művei (1978); Balassi Bálint művei és válogatás a XVI. század költőiből (1978); Margit legenda (1978); Szepsi Csombor Márton: Europica varietas (1978); Bornemissza Péter és Heltai Gáspár művei; Kemény János és Bethlen Miklós emlékiratai; Fazekas Mihály, Földi János, Verseghy Ferenc művei; Magyar humanizmus; A XVIII. század költői.

Az utolsó öt kötet 1979—80-ban jelenik meg a kéziratok elkészültének sorrendjében.

A Szépirodalmi Könyvkiadó mellett természetesen más kiadók is jelentettek és jelentetnek meg szép számmal régi magyar irodalmi műveket.

Szépirodalmi Könyvkiadó

Lábujjhegyen

A fényképezés és nem az írás a mesterségem, de dr. Vajda Ernő képei, meg az ÉS december 18-i számában megjelent cikk (*Látni a láthatatlant*) írásra ösztökél. Nekem a Helikon Galériában megrendezett kiállítás dr. Vajda Ernő hozzáértéséről, olthatatlan szenvedélyéről szól.

Nem tudom pontosan idézni a japán Hoksait, aki azt mondta, ha nyolcvan évig élek, tökéletesen érthető képeket fogok festeni, s amit mondott, meg is valósította. Ezt a gondolatot juttatta eszembe a kiállítás: íme, a maximális információ és esztétikum találkozása.

Dr. Vajda Ernő a szó legnemesebb értelmében művész. Példa és példakép.

A képek alatt feltüntetett évszámok arról tanúskodnak, hogy ma, túl a nyolcvanadik életévén is dolgozik — és hogyan! —, képei frissek, tiszták, egyszerűek, egységesek, nem akar izmusokat teremteni, teremt azonban olyan harmóniát, amit nehéz lesz túlszárnyalni. Szavak nélkül figyelmeztetnek ezek a képek, hogy állítsuk meg környezetünk pusztítását, agitatív erővel kényszerítenek a természet számabvételére, szeretetére, arra, hogy lábujjhegyen járjunk a természet szépségei közt, mint ahogy szinte lábujjhegyen járunk az egyszerűen rendezett kiállítás halk tónusú képei között is.

Dr. Vajda Ernő könyvei beszerezhetetlenek. Jó volna a régieket és egy új műveiből készült újat is látni a könyvesboltok polcain! Azon is el kellene gondolkodni, vajon megkapta-e a megérdemelt elismerést ez az egyedülálló életmű?

Mindebbe nincs beleszólásom. Az élmény nyomán, melyet a korábbi, a Magyar Nemzeti Galériában és most, a Helikonban rendezett tárlat nyújtott, egyet teljes bizonyossággal állítok: dr. Vajda Ernőt szándéka és eredményei alapján mi fiatalabbak a legérdemesebb művészek közé soroljuk.

Balla Demeter

Kemény György: grafikusművész

A Nemzeti Galéria régi és újabb keletű bohém rajzokkal, portrékkal köszönti a 75 éves Tészek Klubot. – E kiállításnak a művész készítette a plakátját. – Itt látjuk karakteres, nevető profilját.

Szombat délelőtt

1976. II. 14. 10.00 D. Petőfi.

Kemény György

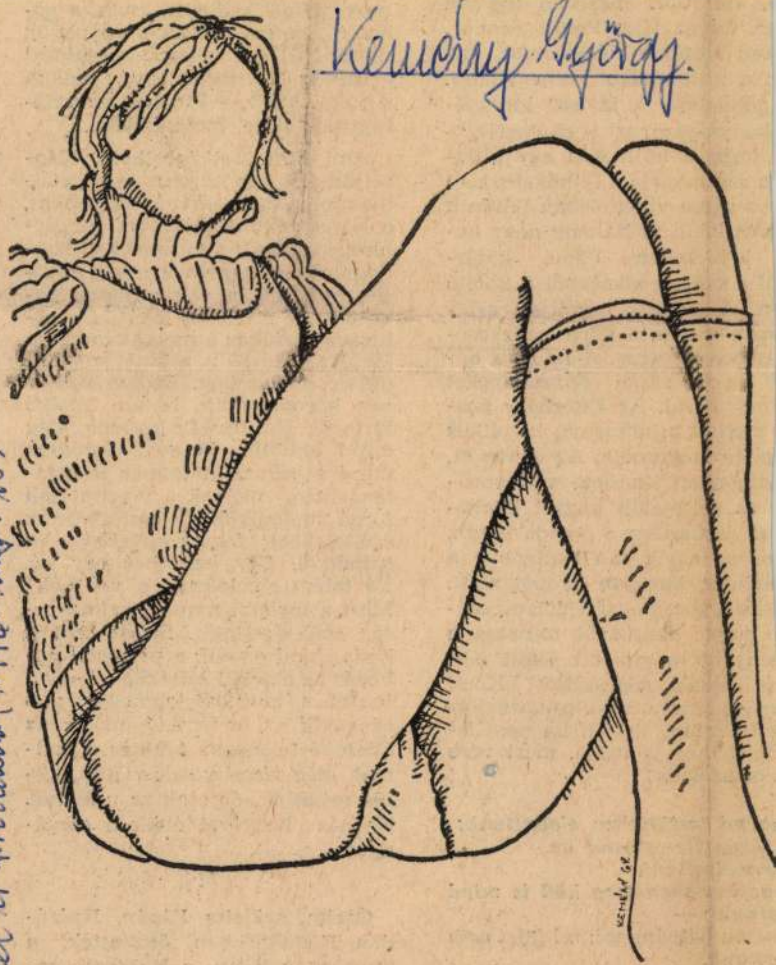

Élet és irodalom, 1976. máj. 15.

Kemény György: Kísértés

ı, mintha mezítláb tócsába
ıe. Ez az ifjú, Petőfi Sándor,
ılni indult a kollégiumba, mi-
ı a katonaságot otthagyhatta.
gondolunk a tavaszi idő vál-
konyságára, azt is elképzelhet-
hogy a böjti szél egy pilla-
a szétzavarja a felhőket a nap
és sárga világításban feltűnik
iros képe. A Bakony nagy he-
előterében Pápa, körös-
ül síkság, a síkságból a Somló
n. A hegyek hófoltjait szik-
atja a nap, a város szürkesé-
is bearanyozza. A fáluslas há-
nagy, sárga építményeket
nek körül. Az Esterházy kas-
mellett a kéttornyú katolikus
plom magasodik. Az elcsapott,
omorított katona, vándorszí-
és költőjelölt nagyot köphe-
az árokszélen e pompa láttán,
or az egyik mellékutcában a
égium kapuján kopogtatott.
tha a pompa azért pöffeszked-
hogy nagyságát mutassa a
ényebb kálvinisták fölött. Ko-
cs érsek gőgösködött Kocsi
rgő Bálint kollégium-igazgatóra
gályarabra. Petőfi, ha nem is-
te, akkor is tudta, mert vére
t ez az ének:

ıa mi testünkben eladattunk:
Jézus Krisztustól de
ıegváltattunk;
az inségben meg köll is mind
alnunk —
néma bálványnak mi fejet nem
ajtunk.

gy hiszem, a rokonság nem-

mok, felhőt kiáltó malmok, a pokolidő malmok! Csak szép nevük maradt és egy verssor megfejtési alkalma: *„Mi zokog, mint malom a pokolban?"* — Vörösmarty valóságtiszteletére támaszkodva.

Ami nincs, elképzelhető. Képzeljünk el egy háromkerekű vízimalmot, a legkisebbnél nagyobbat, a legnagyobbnál kisebbet. Megértéséhez először a zsilipre kell gondolnunk — megemeli a víz szintjét, hogy aztán a víz zúgva, habosodva a kerekek lapátjaira eshessen. Amikor a molnár durungjával megemeli a zsilipet, megindulnak a kerekek. Három kerékhez három zsilip, három lefolyó tartozik. Ha kevés a gabona, elég egyet indítani, ha sok, forogjon mind a három, hatalmas tölgyfatengelyén, melyek a vízszintesen forgó malomkőhöz csatlakoznak áttételekkel: fogaskerekekkel és szíjakkal. Egy kerékhez egy kő. És miért emeletesek a malmok? Mert a további munkához magasság szükségeltetik. Szíjra szerelt kanalakkal emelik a megőrölt gabonát az emeleti szitákhoz, hogy a lisztet a korpától elválasszák, s az egyik az emberé, a másik az állatoké lehessen. Amikor a malmok még vízszintesek voltak, külön szitáltak, de csak az uraknak. Korpás kenyeret ettek a szegények.

*

Őseim, szüleim Pápán, Nyárádon, Kisszőllősben őröltettek, a Tapolca, a Bitva, a Halyagos patakok malmain. A régi szavakat

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1976 NOV 13

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Kemény György

1021

Kemény György: Család

Betakarítás

lölés: mit kell tisztázni e viszony
lcsönösségéről. Olvastam tanul-
ányt a strukturalizmusról, s ben-
egy telitalátos párhuzamról a
ukturalizmus és teilhardizmus
zött: az egyik „hisz" ugyan az
zmei mondanivaló, a másik pedig
isten létezésében, de ez a hit za-
rja őket, ezért a mondanivalót az
yik, az istent a másik „mintegy
végtelenbe futó vonalak konver-
nciapontjává teszi, mely a vizs-
landó (és vizsgálható) tényeken
vül esik". Olvastam kritikát Ko-
zsvári Grandpierre Emil me-
árjáról vagy Susan Sontag esszé-
tetéről, az egyiknek számonkérő
gora, a másiknak bölcs iróniája
tozik a könyv minden olvasójá-
És olvastam útirajzot Egyip-
nról, az útirajzban pedig az az
almas most, hogy minél inkább
áfol aktuálpolitikai optimizmu-
a az idő, annál cáfolhatatlanabb
ele van objektív társadalomké-
nek. Olvastam tehát egy tudóst,
nemcsak a kortárs világiroda-

Nagy Péter se törekszik, de ő leg-
alább „iskolán kívüli": tárgyszerű,
száraz, modorosság nélküli. Egy-
egy kritikájában, tanulmányában,
útirajzában még személyes tűz is
át-átsüt tárgyszerűségén: az ítélke-
zés, az okosság vagy kíváncsiság
öröme. S mert e cikkeit nem szak-
fórumoknak szánta, arra is ügyel,
hogy populáris, sőt könnyed legyen
— ám itt fut bele a két iskola kö-
zötti (Gyertyán Ervin-emlegette)
„zsurnálkritika" utcájába. Ahol a
két iskolából kidobált kiflivégek,
törött radírok és gyűrött uzsonnás-
zacskók hevernek: a kritikaírás el-
használt kellékei. Itt található X.
író, aki „bele írta nevét a magyar
irodalomtörténetbe", akiről „nehéz
is írni, meg könnyű is", akitől
„semmi sincs távolabb", akinek
művei „jelentős rangot biztosíta-
nak", aki „fiatalon kortalan, vagy
kortalanul fiatal", aki „nemzetk-

Bemutatjuk Kemény György rajzait

Tanulmányait 1961-ben fejezte be a Képzőművészeti Főiskolán, Hincz Gyula és Ék Sándor voltak a tanárai. 1956 óta részt vesz csaknem valamennyi budapesti plakátkiállításon, külföldi plakátbiennálén. Önálló kiállítást 1968-ban a Fészek Klubban rendezett, 1972-ben a Műegyetemen és a helsinki Kirjavinti galériában, 1975-ben Balatonbogláron a Kék kápolnában, a Toldi moziban Helényi Tiborral, Schmal Károllyal és a Pécsi Műhellyel együtt, legutóbb pedig hét grafikustársával közösen a Fészekben.

Kemény *Az év legjobb plakátja* pályázatán 1970-ben a II., III., IV., 1971-ben három első, 1972-ben III. díjat kapott. 1969-ben a *bolognai* egészségügyi plakátpályázaton ezüst díjat, 1973-ban az olasz *A. Ceroni ezüstérmet*, 1975-ben (a japán világklasszissal, *Shigeo Fukudával* megosztva) a *Varsóban* megrendezett nemzetközi antifasiszta plakátpályázaton I. díjat nyert.

Kemény György sohasem hazudik. Nem mintha deklarálta volna ezt, a műveiből olvashatjuk ki nyers őszinteségét. Formanyelve az *oratio recta*, nem díszes, nem áttételes beszéd ez, itt semmi sem elvont. Ellentmondást nem tűrő határozottsággal robbant bele, merész mondanivalóival és merész formáival a művészeti közéletbe; az első tiltakozó, riadt mozdulat után mindenki vállat vont, s — ha hümmögve is — szépecskén elfogadta, amit ez a művész csinált, mindenki beletörődött, hogy ő ugyan nem fogja a mestereit utánozni.

Művészetének alapvető jellegzetessége a klasszikus, mondhatnám akadémikus rajztudás, akkor is, ha nem él vele minden művében. Teljesítménye megzavarta a skatulyázókat, akik addig mondogatták, hogy a modernek nem tudnak rajzolni, mígnem egy ilyen legmodernebb lepipálta őket, éppen ebben a versenyszámban. Rajzainak másik alapvető jellegzetessége a humor és az irónia, sőt az öngúny. Kutyaharapást — szőrével: Kemény György rájött, hogy a közhelv ellen közhellyel is lehet hadakozni.

Par excellence alkalmazott-grafikus ő, de nem érez különbséget műfajok között. A plakáton, reklámon, propagandán túl sokféle ágazattal foglalkozik — lehet, hogy a képzőművészet spektrumának teljes szélességében valamennyivel —, tartalmának megfelelően sokféle a stílusa is, egyetlen konstans tényező nála: a mozgás. Állandó mozgás a síkban, térben, időben, dinamikus a képfelület, mozgalmas a faktura, és Kemény mozgékonysága naprakészen követi a valóságot.

Most a legújabb rajzsorozatát közöljük, mely ugyan nem áll távol plakátjainak világától, de nem is azonos vele. Hagyományos tolltechnikával készült, hagyományos rajzok ezek, direktek, valósághűek, fanyarok, katartikusak.

F. J.

Élet és Irodalom, Bp.
1976. JANUÁR 10.
XX. évf. 2. sz. 13. lap.

A tuloldalon /14.lap/ lásd: a művész másik rajzát, mely egy leányarcot ábrázol.

bogáról turistaházban, hogy Dobogókőről áttekinthették a helyzetet és felállították a Metodológiai Központot.

Ők ezalatt lelkesen, néha parázs viták közben osztályozták a világ legkülönbözőbb dolgait. A metodológiai szemlélőnek néha úgy tűnhetett volna, hogy irodalmi szakkörré alakulnak, néha pedig úgy, hogy politikai vitakörré, de voltak olyan időszakok is, amikor kizárólag az élet keletkezése volt napirenden. Mindezt felváltották szünetek, sörözések, kiengedések és beemelések, de munkatervük, vezetőségük, időmérlegük, profiljuk és mosókonyhájuk továbbra sem volt.

A székház avatásán Glagovits elvtárs arról beszélt, hogy szerinte lehetséges a szocialista spontaneitás embernek ember által való tudatos megszervezése, majd a székház erkélyéről a tömeg közé szórta a Módszertani Füzetek első számát, saját tollából, „Hogy írjunk és olvassunk módszertani füzetet?" címmel.

A Kétfülüekkel nem tudtak mit kezdeni a székháziak, mert sem székházi igazolványt, sem munkatervet, sem profilt nem

gyermekkort, talán a relativitást, talán az álmodozást, talán a seggrepacsit, talán a csapdlecsacsit, talán ezt, talán azt, de lehet, hogy magát a profiltisztázást. Glagovits elvtárs szomorúan egy másik csoporthoz lépett. Ezek éppen kötelet húztak, de előzőleg az elidegenedésről vitatkoztak. Egyorrúak Társasága volt a nevük. Profiljuk nekük sem volt. Hatszáznegyvenkettő hasonló társaságot számláltak meg a Központ munkatársai. „Csak úgy", mondták az Emberszabásúak, „Idejárunk", közölték a Kétlábúak. „Meg máshová is" hallották a Kétszeműektől. „Ahogy jön" vonogatták a vállukat az Átlagosok. Ötven-hatvanezren lehettek. Nem törődtek a tornyosuló felhőkkel. Avval sem, hogy a csodabusz tetejéről Glagovits elvtárs hozzájuk szól.

A Metodológiai Központ munkatársai sem hallották, mert a csodabusz nemcsak légkondicionált, hanem hangszigetelt is volt. Inkább a kétfülüeket, az egyorrúakat, a kétszeműeket és az átlagosokat figyelték, hisz ilyen csodabogarakat még úgysem láttak.

Kemény György

Kemény György rajza

TANDORI DEZSŐ:

A vívóterem

Szín: utca, Veronában

Ott élek én, ahol Mercutio
már mindörökkön együtt-vív Tybalttal:
összetoppannak, mintha medvetalppal,
visszakoccannak, két kókuszdió.

Nincs kérdés, hogy „ki ez a Romeo",
„kik e famíliák" és az se nagy baj,
ha a sértés: halálos. (Messzi, halk zaj.)
S mi-hogy bár, legjobb hittel mondva: jó.

Asszózás közben, köz-megegyezéssel,
vívó-zsákként letottyanunk pihenni.
Nem szól a vér szava: kifolyt belőlünk,

könnyűségünk oda; mégis: „Felőlünk . . .!"
Ki hitte volna, hogy csak ennyi, ennyi,
amit nem érni föl karddal, se ésszel.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. január 10.
XX. évf. 2. sz. 14. lap.

van, mint a szállodákban. Csodaszép itt a melléklépcső, élményt adnak a drága liftajtók, álomszerű a vécé — tudom, a külföldi rajtuk méri egy ország kultúráját —, mégis, mindez sokkal harsányabb, mintsem hogy csupán mellékzörejnek érezzük.

A XIX. és a XX. századi szobortár három egyforma csarnokot kapott, egymás fölött, három emeleten. Olyan érzésem volt itt, mintha szobor-juhokat tereltek volna — olvastunk már márványderesről is — márvány-juh-hodályba. Nem szeretem, ha nemes márványkő a plasztika háttere, a Szépművészeti Múzeum úgynevezett márványcsarnokát, az „uszodát" sem szánták kiállítási teremnek Ferenc József idejében, azzá csak a helyhiány léptette elő. Szobor mögött márvány, olyan, mint a libamáj tejszínhabbal. Nem szeretek a „Művészetről" papolni, de ilyenkor azt mondom, hogy a művész bronz vagy terméskő, sőt márvány, és legtöbbször rusztikus, erőteljes alkotása mögé a plebejus fehér fal illik. Gondolom, kinlódott a rendező, hogy a vörösmárvány elé világos, a néhány fehér-márvány fillung — betétmező — elé meg sötét szobrot sikerüljön találnia, látszik küzdelme a nehéz szereppel.

Már arra is gondoltam, hogy ezekből a voltaképpen óriási, lépcsőházi pihenőkből egyáltalán ki kellene hagyni a szobrokat, menynyire alkalmas lenne ez a térség fogadásra, esetleg arra, hogy nyáron, az idegenforgalmi szezonban megrohamozott Galériában, itt üldögélhessenek a fáradt múzeumlátogatók. Lenne itt pamlag, szófa: de akkor hová tennék a szobrokat? Van olyan szoborterem is, ahol az amúgy is túl élénk vörösmárvány padozatot sárga kockák tarkítják, ez a hivatlan „op art" aztán végképp agyonüti a plasztikai gyűjteményt. Ferenczy Károly és kortársainak termében ugyancsak az ablakközökben szerénykednek a festmények, az ablakok ráadású márvány díszítést kaptak. Az elhelyezés majesztózus, elismerem, csak éppen a műalkotások nem tudják hatásukat kifejteni: ez a csodás tálalás leszállítja értéküket.

A legjobban mégis a grafikai tár döbbentett meg, ez a sötétbarna, nemesfa burkolatú barlangrendszer, gyenge villanykörtéivel. Sötét faburkolata van a Szépművészeti grafikai kabinetjének is, de ez nem kilométer hosszú, és ezt akkor, a századfordulón sokkal rafináltabban tervezték, ott minden arányos még. A Galériában sok az archaizálás, a grafikai részleg magában is olyan látványosság, hogy nos vaskos pillérek cáfolják a kiállító terem funkcióját, de hát őket mégsem lehet kiküszöbölni, összedőlne a palota. Üdítő itt a semleges, homokszínű travertin kocka padló. Lehet, csak a pénz fogyott el? (A csodaszép vörösmárvány padozat ellen csak tárlaton van kifogásom: tudniillik olyan túlvizezett málnaszörplé színű, rózsaszín reflexet vet a képekre, amit a festő nem akart és sohasem tett a vásznára.)

A Budavári palota új kupolájának dobja magos, mint a kémény a gőzhajón. A témát elírta előlem nem is akárki, hanem még Lengyel József. Gondoltuk, majd csak megszokjuk ezt az újdonságot. Dehogyis. Most már belülről is látni, milyen magas a kupola, este meg ha kivilágítják a várat, még rosszabbul fest a palota nyomatékos horizontálisához ragasztott nyurga vertikális. A kupolába fel is lehet menni a remek kilátó-erkélyre, ez

Kemény György

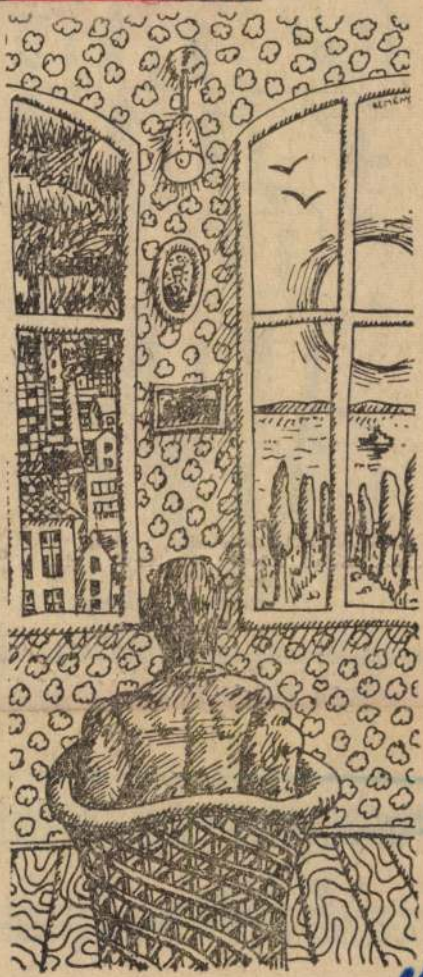

Kemény György: Sci-fi illusztráció

Élet és Irodalom, Bp. 1976. jan. 10.
XX. évf. 2. sz. 5. lap.

JACK LONDON HALHATATLAN

A tuloldalon lásd: a művész "Lakóhely" c. rajzát.

abban a megállapításban tetőzik, hogy... „A korrupt újságírás ellen meggyőződésből is harcoló Katharina Blum története magán-

Kemény György

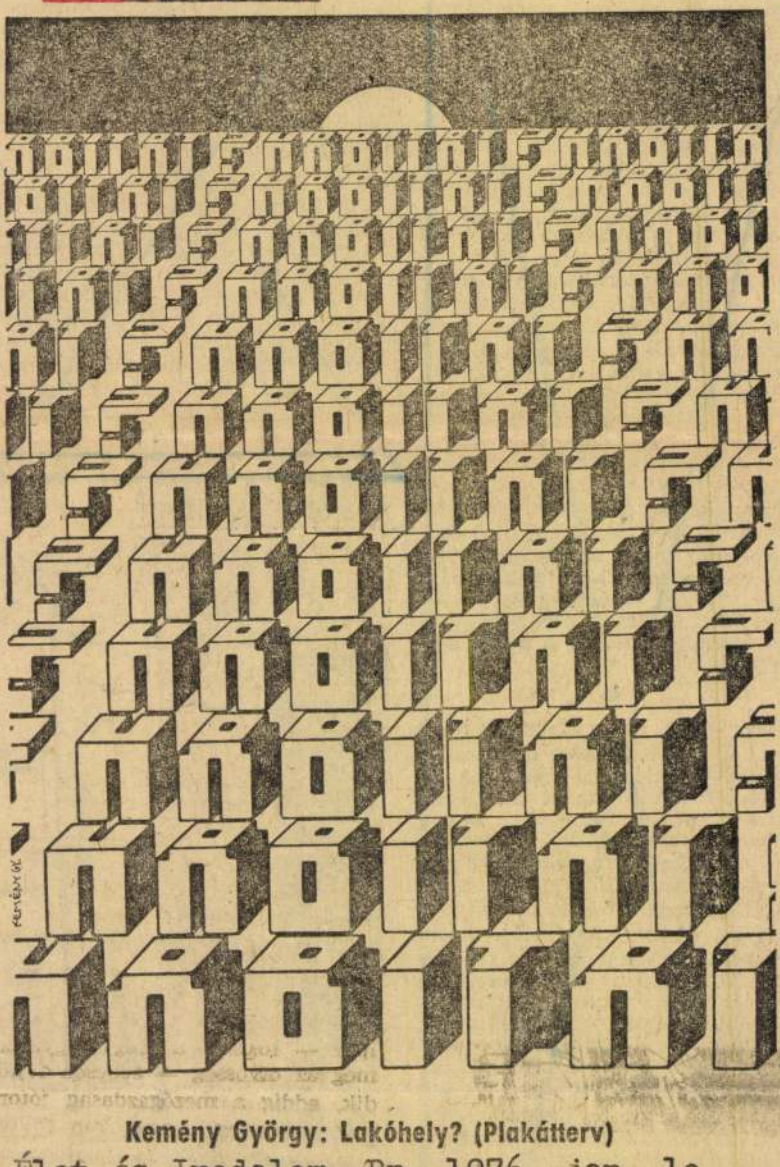

Kemény György: Lakóhely? (Plakátterv)

Élet és Irodalom, Bp. 1976. jan. 10.
XX. évf. 2. sz. 6. lap.

gyötrődően igazságkereső, ironikus könyvének szenvedélyes állásfoglalását. Kevesebb művészet polifonikusabban hatott volna." A film te-

gatnémet
hév, apa
szító rés
lényeg. A
drámaisá
hangon
ménnyel
könyv.

A jobb
tását köv
akasztani
ba, „a tá
szakos fel
getnémet
kerek óra
Megszólal
osztályoka
jogászoka
filmből é
lította a
igazságügy
kellett vá
tartalmú
tharina B
niszter ne

Nyugatn
éve nem
re. Miköz
moziban,
mozgót is
nézőt szá
négy hete
Pereg a f
gával rag
gondos ki
szi alakít
dálatosan
több?

Hogy n
alkotás? V
az. Hogy
erőszakos
Ebben a f
ban, a ne
lyok dagá
kívül kev
filmes alk
való bea
amit a
mesélnek,
coltatásán
az épp el
sük, sőt

zolja, mi
„nagyszer
renburgot.

Ezzel az
Ilja Ehre
ben *Laza*
romszáz é
rú alatt, k
renburg-c
ság krónik
keit már
ben, ahog
megjelent
29 szovjet
seit tartal
(Ugyancsa
Galina B

merős-ismeretlen
lja Ehrenburg

Íme, az első külföldre küldött tudósítás néhány jellegzetes mondata: „Esténként, a mellékutcákban mindenki a házak tövében üldögél vagy ácsorog és megbeszélik a legkülönbözőbb híreszteléseket. Az ilyenekből pedig sok akad: rosszak, jók egyaránt. Valaki azt meséli, hogy a Vörös Hadsereg Varsó alatt áll, másvalaki szerint a németek már itt vannak Moszkva kapujában..." Ehrenburg pon-

rek, évek, életem be nem fejezett hetedik kötetének egyes fejezeteivel, a róla szóló emlékezésekkel.

Még 1969-ben adta ki *Borisz Szluckij*, a kitűnő költő és hű barát Ehrenburg műfordításainak kötetét. Alig tudjuk, hogy milyen óriási szerepet vállalt még az első világháború előtt a fiatal orosz költőgenerációk tájékozódásának meghatározásában az akkor ugyancsak ifjú és párizsi emigrációban

Ezt az
ban érde
venni. Vo
sérlet Ilj

„Erzsébet udvara" és „A szél hi- műve" című irodalomtudományi vatása" című regényekért — e két monográfiáért.

Kemény György

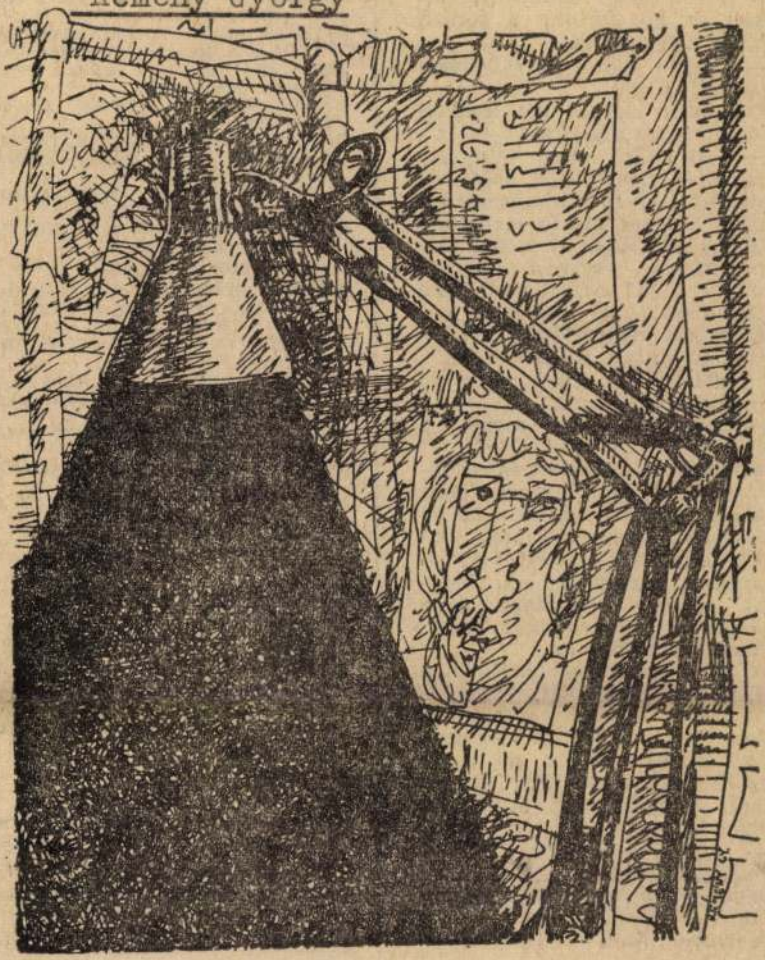

Kemény György rajza

Élet és Irodalom, Bp. 1976. jan. 10.

XX. évf. 2. sz. 7. lap.

mást ne említsek, a *Pravda* tudósí- hogy mit jelent minden szovjet e tójaként *Mihail Kolcov* tevékeny- ember számára ez a város; nem írt v

keszto.

KUTYA ÚR

A nő ott ment előttük két lépéssel és úgy tartotta a pórázt, mintha belekarolna.

— Legyen szíves, ne rángasson — mondta a nő.

Ott ment előttük két lépéssel és úgy tartotta a pórázt.

— Nem hallja, kérem — mondta a nő —, nem hallja, hogy mit mondok? Legyen szíves és ne rángasson. Egyszer igazán mehetünk lassabban is. Maga az utóbbi időben nagyon goromba hozzám, nem gondolja? Erre igazán nem adtam okot.

A nő ott ment előttük két lépéssel és fojtott hangon beszélt, mint akiben sok a keserűség, de még uralkodik magán.

— Legyen szíves — mondta a nő.

A kutyát alig lehetett észrevenni a póráz végén. Egy arasz magas, két arasz hosszú, talán ha fél kiló súlyú, barna szőrnudli volt és egykedvűen lépegetett, vékony, állandóan remegő lábain. Időnként, egy-egy hangosabb szóra fölkapta citrom nagyságú fejét, de csak egy pillanatra.

A nő megállt egy fánál, de a kutya unottan ellépett a fa mellett; indult tovább, bizonytalan, részegekre emlékeztető járással. A következő fánál a nő ismét megállt. Most a kutya is. De nem csinált semmit, csak állt, fejét mélyen lehorgasztva.

— Remek — mondta a nő —, mondhatom remek. Töltjük az időt hiába, aztán otthon rögtön összerondítja a szobáját.

A kutya állt, fejét mélyen lehorgasztva.

— A szobáját — mondta a nő.

KIS EGÉR. Gyerekversek. (Kriterion, Bukarest)
NAGY LÁSZLÓ: ERDŐN, MEZŐN GYERTYA. Versfordítások. (Európa—Helikon)
SZÁNTÓ GYÖRGY: A TIBETI BIBLIA. Elbeszélések. (Móra)
SZÉKELY JÚLIA: A MAGÁNYOSSÁG ISKOLÁJA. Regény. (Szépirodalmi)
TÓTH BÁLINT: HETEDIK ÉVAD. Versek. (Magvető)
ÚSTÖK PÉTER: HÉTFŐ. Regény. (Szépirodalmi)
BARBARA KAYE GREENLEAF: AMERIKALÁZ. Tört. regény (Móra—Kozmosz)
JAROSLAV HASEK: DEKAMERON. (Európa—Madách, Bratislava)
THEODORE TAYLOR: A HOMOKZÁTONY. Regény. (Móra)

DOKUMENTUM, TANULMÁNY

ANDICS ERZSÉBET: METTERNICH ÉS MAGYARORSZÁG. (Akadémiai)
APÁCZAI CSERE JÁNOS: MAGYAR LOGIKÁCSKA ÉS EGYÉB ÍRÁSOK. (Kriterion, Bukarest)
ARATÓ ENDRE: A FEUDÁLIS NEMZETISÉGEKTŐL A POLGÁRI NEMZETIG. (Akadémiai)
EGRI PÉTER: A KÖLTÉSZET VALÓSÁGA. (Akadémiai)
JULOW VIKTOR: ÁRKÁDIA KÖRÜL. (Szépirodalmi)
JURIJ DAVIDOV: A MŰVÉSZET ÉS AZ ELIT. (Gondolat)
SZEMES PIROSKA: AUSZTRÁLIA NAPFÉNYBEN. Útleírás (Kossuth)

Filmbemutatók

CSEMPÉSZEK NYOMÁBAN. Színes szovjet film. Bemutató: január 15-én.
A DERVIS ÉS A HALÁL. Színes jugoszláv film. Bemutató: január 15-én.
OLY TÁVOL, OLY KÖZEL. Színes lengyel film. Bemutató: január 15-én.

Színház

DANEK: NEGYVEN GAZFICKÓ ÉS EGY MA SZÜLETETT BÁRÁNY. Bemutató a Szegedi Nemzeti Színházban, január 10-én.
KERTÉSZ ÁKOS: SZIKLAFAL. A Miskolci Nemzeti Színház bemutatója Egerben, január 15-én.
STRAUSS: KARNEVÁL RÓMÁBAN. Bemutató a Pécsi Nemzeti Színházban, január 16-án.
SHAKESPEARE: SZEGET SZEGGEL. Bemutató a debreceni Csokonai Színházban, január 16-án.
KÁLMÁN IMRE: CIRKUSZHERCEGNŐ. Bemutató a kaposvári Csiky Gergely Színházban, január 16-án.
FARAGÓ GYÖRGY — KÁRPÁTHY GYULA: AZ ARANYEMBER. Be-

K

zredest, két tá-
nyugalmazott
orvost, volt ál-
irót, bankvezért
udnék idézni —
nki nem él kö-
hogy nappal
gombjait T. úr
kodta. T. a sze-
rolhatta magá-
pesítését a nagy
veiben legalább
setenként 10—20
oztatni tudta. A
senkinek eszébe
zért félbehagyni
nert T. történe-
az ötödik eme-
ha felhívták va-
megjavítani a
vízcsapot.
el, amíg meg-
nk lakól meny-
lyen mértékben
a T.-t. Két jó
kori barátaimat
ttatni a kerüle-
papok nagyhí-
a magafajtának
kkor lehetetlen
eli nem szólt a
ért egy jó szót
fiaik, unokáik
z járták. A T.
lacsonyabb ok-
középiskolába ke-

dulás után, em-
ig fegyelmezett
eserűséggel me-

Kemény György

Kemény György: Egy színésznő portréja

Élet és Irodalom, Bp. 1976. jan. 24.
XX. évf. 4. sz. cimlap.

BIHARI SÁNDOR:

folsztojra (aki földbirtokos, katonaíszt), Veres Péterre (aki földműves volt), hogy amatőrök; és akkor még szó sem esett azokról, akik főhivatásszerűen újságírók voltak, tehát írásból, de nem szépirodalmi tevékenységük jövedelméből éltek.

NAGY ATTILA, BUDAPEST. Nem értjük egészen felháborodását. Elvégre az ÉS nem kizárólag nonfiguratív grafikákat közöl, és az sem hihető, hogy kritikáink valamiféle „ízlésterror" jegyében csak „az absztraktokat dicsőítik". Aligha gondolhatja komolyan különben, hogy kritikusaink és publicistáink véleményét megváltoztatjuk (főként, hogy tudtuk nélkül), vagy akár azt, hogy meg akarjuk változtatni. Ítéletükért, ízlésükért maguk tartoznak felelősséggel a közönség előtt, és ezt természetesen vállalják is. Szerintünk azonban — ellentétben az Ön véleményével — az ízlés és a világnézet között nincs feltétlenül közvetlen összefüggés, sőt az ízlés meg a becsület között sincs. Mi az Ön ízléséből sem vonunk le világnézeti vagy éppp becsületbevágó következtetéseket — emiatt fölösleges aggódnia.

DR. PÁRKÁNYI FERENC, PÉCS. Olvasónk — a MÁV pécsi Igazgatóságának kereskedelmi osztályvezetője — levelében lapunk ez évi 2. számának a nordárokról szóló riportjához fűz megjegyzéseket. A riporter, Séra Sándor csakugyan túllépte hatáskörét, amikor írásának egyik szereplőjét, dr. Halász Bálintot a Személyszállítási Csoportból a Kereskedelmi Osztályra helyezte át, és ügyintézőből osztályvezetővé léptette elő. Séra Sándor „túlkapásáért" elnézését kérjük, s őszintén kívánjuk az egész népgazdaságnak, hogy a „nem termelő" osztályvezetők száma csak a riporteri pontatlanságok tükrében növekedjék.

VAS ISTVÁN, PAKS, KONZERVGYÁR. Köszönjük, hogy elküldte nekünk a Lányi Sarolta szocialista brigádnak a brigádnaplóba írt megemlékezését. Névadójuk, a jeles költőnő halála alkalmából ezt írták: „Nem lesz osztályrésze Sarolta néninek a feledés, amitől tartott. Verseit olvassák, szavalják majd az utánunk jövők is. Kell, hogy halhatatlanok maradjanak legszebb versei. Ehhez a magunk módján mi is hozzájárulhatunk. Emlékét őrizzük. Nevéhez méltók leszünk."

számában *Különös ábécé* címmel glossza jelent meg, amely bírálta az Oktatásügyi Minisztériumnak és a Munkaügyi Minisztériumnak a Művelődésügyi Közlöny 1975. december 4-i számában megjelent közleményét. A közlemény ismertette, miképpen kell alkalmazni az iskolai statisztikában a munkásosztály rétegeződésének vizsgálatára vonatkozó központi statisztikai hivatali rendelkezést. Az Élet és Irodalom glosszája nyomán foglalkozott a kérdéssel a Rádió 168 óra című műsora is.

Mint a 168 óra január 17-i számában már felolvasott levelünkben közöltük, a kiadott közelmény címe — a benne szereplő kategorizálás szó — nem felel meg a rendelkezés tartalmának és félreértésekre adott okot. A bíráló megjegyzéseket köszönjük, a cím értelemszerű kijavítása megtörtént. Ugyancsak hibásnak tartjuk a közleménynek azt a részét, amely kötelezően előírja, hogy az osztálynaplóban a tanulók nvilvántartási és jelentkezési lapján betűkkel jelöljék meg a szülők foglalkozását. A módosításokat a Művelődésügyi Közlöny következő számában megjelentetjük.

Az iskolai statisztikában a tanulóknak a szülők foglalkozása szerinti összesítését eddig is elkészítettük. Az új rendelkezés célja, hogy a statisztika az eddiginél jobban tükrözze a munkásosztály és a parasztság rétegeződésében bekövetkezett változásokat.

Hangsúlyozni kívánjuk, hogy a közlemény csupán az iskolák statisztikai jelentéseiben, a szülők foglalkozását tartalmazó rovatok kitöltését módosítja.

Ami pedig azt a feltételezést illeti, hogy a szóban forgó közleményből a tanulók társadalmi ka-

„Fu… szer…

Az ÉS ja… *Furcsa fordít…* glosszához a k… kívánom fűzn… Jack London-… Tivadar fordít… ezért a könyvé… szetesen az ő … nem mond ell… *copyright* jelb… la nevét tünte… ugyanis az 19… nai Tivadar t… végrendelete a… nai Tivadar s…

Ismeretes, h… feltüntetése elő… Magyarországo… Egyesült Állam… gi védelemben… pyright jelnek… szerzői jogi tö… veget kell tart… a szerző, hane… *sultjának neve*… Kiadói Főigazg… dott rendelkez… jog jogosultjak… zőt, halála utá… gosult utódot … pedig az adott … bor Béla.

A glosszaíró … Béla nem m… megörökölte S… zői jogait. A „… Egyesült Állam… vényének köv…

Kemény György

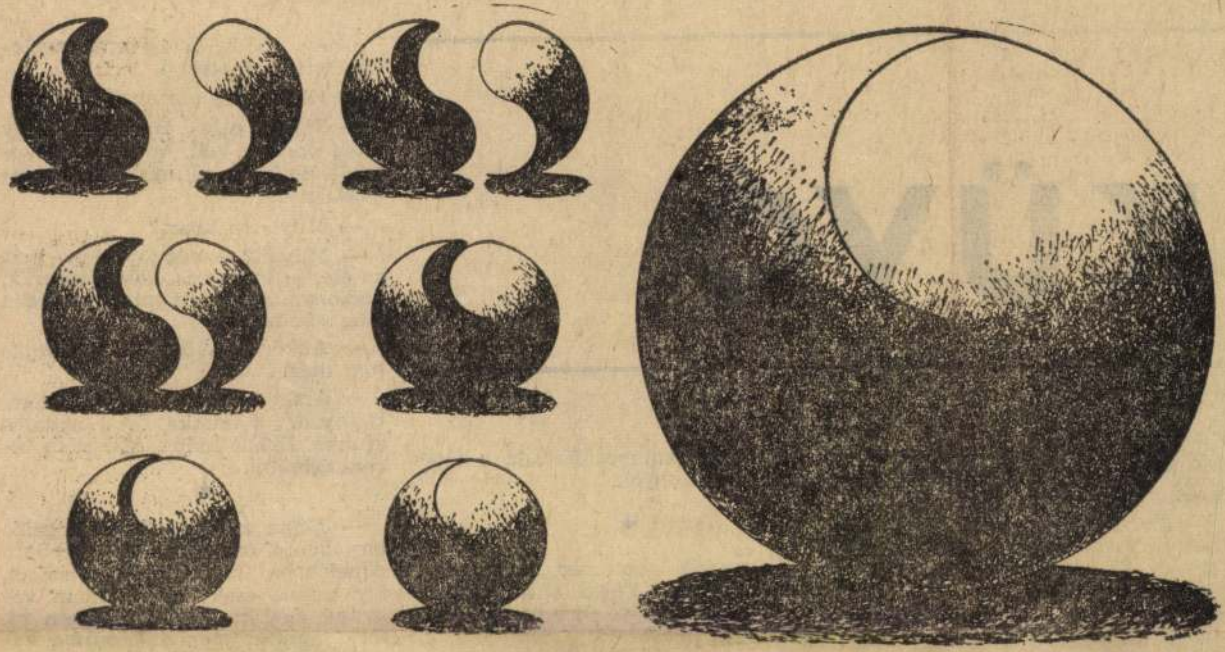

Kemény György: Címlap-terv

Élet és Irodalom, Bp. 1976. febr. 7. XX. évf. 6. sz. 15.lap.

SKÜVŐ

Nyolc ágy szoros rendje a szobában. Ez még régi, egyszerű berendezés, de tiszta, világos.

— Én odahaza havonta egyszer húztam tiszta cihát, ezek itt kéthetenként. És nézze meg a lepedőket! Egyik sem fótozott.

— Inkább ide figyeljen — ránt el egy másik idős asszony. — Na, mit szól? Látja?

Látom. Az egyik ágy mellett az éjjeliszekrényen szentképek, rózsafüzér, valóságos kis házioltár. Szemben, a másik asztalkán Sztálin a kucsmás, kalapos férfiak, a fejkendős asszonyok.

★

Vézna kis öregember, barna bársonyzakóban. Fején siltes sapka. Euforiás mosollyal újra és újra cigarettára gyújt.

— Mennyit szív naponta?

— Két csomag Kossuthot — feleli akadozó nyelvvel. — Ennyi kell nekem.

— Hány éves?

— Az intézet ád havonta nyolcvan forint zsebpénzt.

— És az elég magának?

— Nekem elég. Hetenként egy pakli dohány kell, no meg a fekete. Itt szoktam rá, mivelhogy mindenki issza.

— Milyen a koszt?

— Milyen? — néz töprengve maga elé. — Friss hús, kolbász-hurka, kocsonya, adnak itt mindent. Néha még sört is.

— Akkorhát elégedett — állapítom meg.

— Aztat nem mondhatom. Hiányzik a munka. Az asztalos munka. Dehát hiába, már nem bírom csinálni.

★

— Jönne az én jó fiam látogatóba, dehát messzire elkeveredett. Amerikába! Írni meg nem szeret, így aztán csak gondolatban vagyunk együtt. Úgy emlékszem rá, mint amikor még a kezembe kapaszkodva járt. Engemet ágyhoz köt a béna lábam. Az ablakból nézem a kertet, télen sáros, nyáron nyílnak a virágok. Nekem mégis a legszebb lenne, ha itt sétálgathatnék

KEMÉNY György

91 3. 26

Új Művészet

Kemény György

Kemény György: Sci-fi illusztráció

Élet és Irodalom, Bp. 1976. jan. lo.
XX. évf. 2. sz. lo. lap.

Egy szemérmes költő

ÜRÜGYEIM

Óda egy marseille-i vargához

Már az éter hullámain is hangot adtam őszinte sajnálkozásomnak, amiért kiváló közírónk, francológusunk, aki — Villon után nagyjából szabadon — bármelyik ihletett pillanatában meg tudná írni az „Apró adatok balladáját"-t, egyszóval *Bajomi Lázár Endre* másfajta balladát nem költ már, sem egyéb költeményt nem szerez, mint ifjúkorában tette. Egyébként ő is sajnálja ezt, mert most — *Áldor Imre* 1870-ben megjelent becses könyvében — nagy témát talált, ódára ihletőt. Kénytelen-kelletlen a prózához folyamodott tehát az Élet és Irodalom hasábjain, de a sztoriban rejlő nemzeti, nemzetközi és forradalmas lélek rádiumként sugárzik át a köznapi szavak burkán.

A múlt században a legyőzött nemzeti hősök csaknem akkora nemzetközi hírnévnek örvendtek, mint manapság a győztes profiboxolók. Még a tévé mindenüttjelenlevő, figyelmes tekintete nélkül is nyomon kísérték őket, bár-

Térden áll már pucéran a varga
Csontjaiban vacog a velő,
Kossuth Lajos kézfején az ajka,
Körülötte kicsi tócsa nő.
„Ó, hogy ezt a percet is megértem
Ó, hogy minden vízből kint
vagyok,
Ha Ön Kossuth, nem hiába éltem
Már most örömest meghalhatok."
E fennkölt látvány minket is
vigasztal,
Dicső a hős, kit ily dicső
magasztal.

Nem szerénykedem: csinos szakasz ez, klasszikus áthallással, de az óda lelkét adó eszmei tartalom még hibádzik némelyest. Kossuth további politikai sorsának ismeretében sajnos nem kanyaríthatom a költeményt még derűlátóbb irányba, és nem sugallhatom azt az egyébként kézenfekvő gondolatot, hogy akiért így lelkesül a nép az végül diadalmaskodni fog. De talán magasztalhatnám a nép áldozatos hősiességét! Már kerestem is a méltó szóképeket ehhez a mondandóhoz, ám ekkor vesztemre eszembe ötlött, miként gúnyolja Heinrich Heine a szabadságért lelkesedő német ódaköltőket. Azt mondja róluk, hogy halálmegvető bátorsággal vetik magukat a közhelyek óceánjába. Az az amerikai matróz jut róluk eszébe, aki olyan túláradóan rajongott Jackson tábornokért, hogy egy árboc tetejéről „Jackson tá-

Kemény György

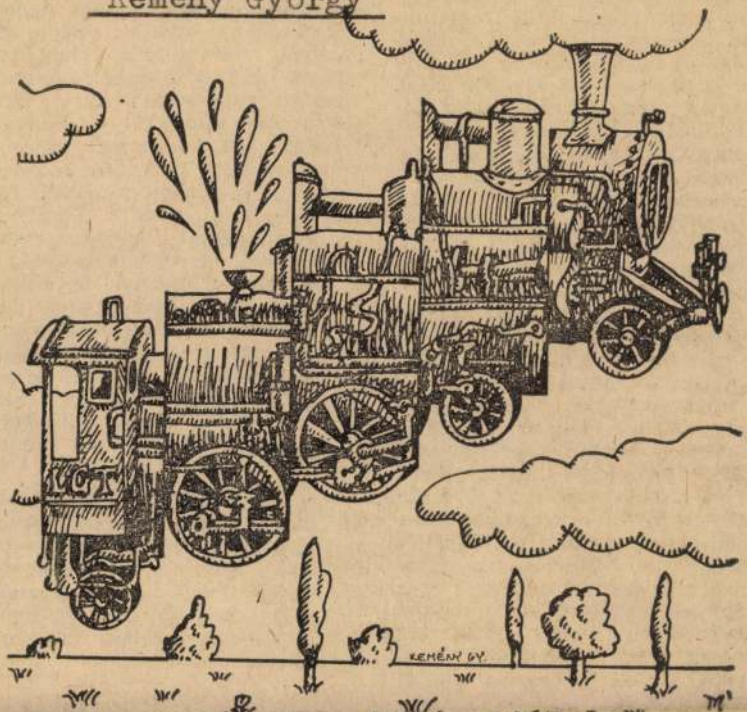

Élet és Irodalom, Bp. 1976. jan. 10.
XX. évf. 2. sz. 11. lap.

Kemény György: Hanglemeztasak terve

ból — mondhatni: művészi jellemből — egy csipetnyit.

A csizmás kandúrról, Charles Perrault perzsa gyökerű meséjének e sajátságos hőséről se tudjuk biztosan, miért siet a málészájú és magatehetetlen molnárfiú segítségére oly sebbel-lobbal. Csupán találgathatjuk, miért teszi furfangos ötleteivel kolduszegényből gróffá és királylány vőlegényévé, majd — túljárva a borzasztóan gonosz és kínosan gyanakvó varázsló eszén — ráadásul még dúsgazdaggá és mesebelien híres-nevezetessé is a meglehetősen passzív legénykét.

A téma legújabb magyar feldolgozója, *Tóth Eszter* — a Bábszínház *Urbán Gyula* rendezte darabjában — szintén nem kutatja a kandúr ötletes akcióinak hátterét. Nem módosít a semmihelyébe-jót-tevő macska szuverénül viszonylagos alapképletén. Az in medias res-től kezdve loholó tempójú (s a szükséges mellékepizódokban sem szűkölködő) előadás diadalmas macskaindulójának szöveg- és zenepoénja egyaránt ezt pattogja a fülünkbe hetyke kivagyisággal: „mert így akarom, mert így akarom".

Hogy mégse váljék a mese*átdolgozásban* a csizmás kandúr színház-látogató.

A finálé ehhez a hosszan tartó feszültséghez képest elsietett; szöveg- és mozgásötletekben kidolgozatlanabb, a díszletek pedig általában kívánnivalót hagynak maguk után. A gyerekek azonban mindezt nem veszik észre. Sodorja őket magával és nyilván hazáig kíséri a színpadi koncepciót sűrítetten közvetítő, modern és hangsúlyos zene (*Decsényi János* munkája) meg a sejtelmes dorombolásokkal, meglepő nyikkanásokkal, ideges kurrogásokkal, a nyávogás megannyi változatával macskássá ritmizált egész darab, melynek ébren tartó hangulatát a szokottnál is nagyobb kedvvel teremtik meg a színészek, *K. Kovács István, Kaszner Irén, Simándi Anna, Dörögdy Miklós, Magyar Attila* és *Vanyó János.*

A macskák titkát, ahogy Eliot mondja, „rejtett, egyszeri, titkos, rejtszeri titkos, csalafinta Nevét" leginkább azok tudják megközelíteni, akik megérzik *művészetük* lényegét, amely valószínűleg nem egyéb, mint a tehetség talányos természete.

Iszlai Zoltán

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1976 FEB 7
ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest
Kemény György

1021

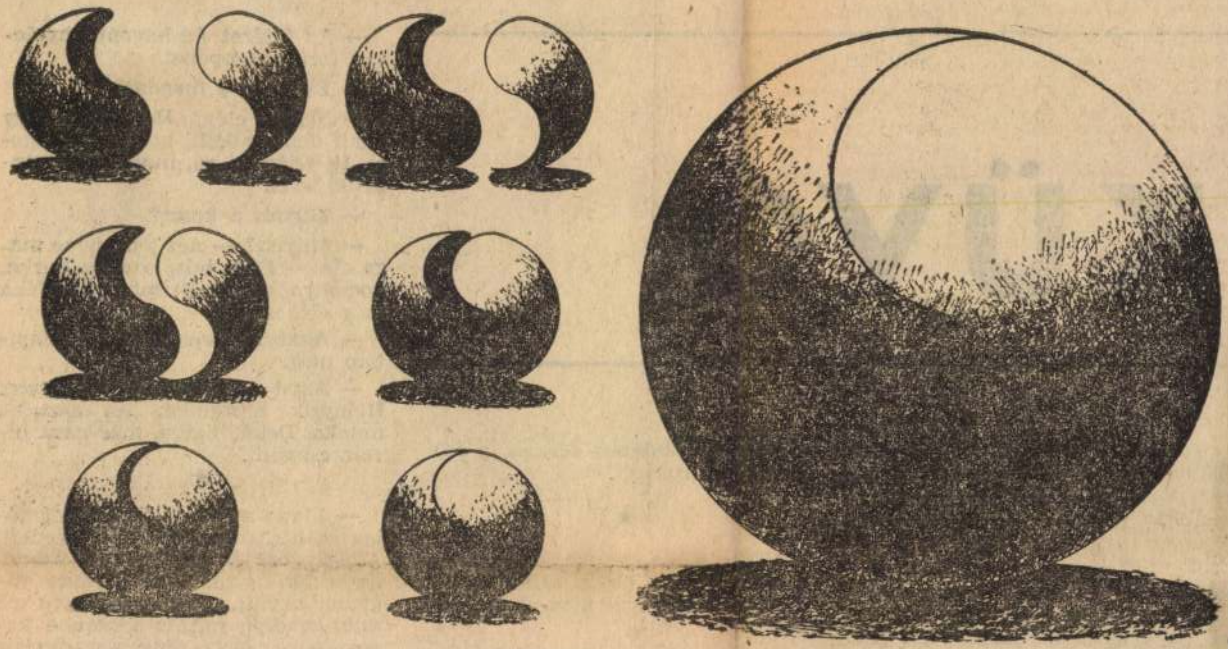

Kemény György: Címlap-terv

KÜVŐ

Nyolc ágy szoros rendje a szobában. Ez még régi, egyszerű berendezés, de tiszta, világos.

— Én odahaza havonta egyszer húztam tiszta cihát, ezek itt kéthetenként. És nézze meg a lepedőket! Egyik sem fótozott.

— Inkább ide figyeljen — ránt el egy másik idős asszony. — Na, mit szól? Látja?

Látom. Az egyik ágy mellett az a kucsmás, kalapos férfiak, a fejkendős asszonyok.

★

Vézna kis öregember, barna bársonyzakóban. Fején siltes sapka. Euforiás mosollyal újra és újra cigarettára gyújt.

— Mennyit szív naponta?

— Két csomag Kossuthot — fe-

pakli dohány kell, no meg a fekete. Itt szoktam rá, mivelhogy mindenki issza.

— Milyen a koszt?

— Milyen? — néz töprengve maga elé. — Friss hús, kolbász-hurka, kocsonya, adnak itt mindent. Néha még sört is.

— Akkorhát elégedett — állapítom meg.

— Aztat nem mondhatom. Hiányzik a munka. Az asztalos munka. Dehát hiába, már nem bírom csinálni.

★

— Jönne az én jó fiam látogatóba, dehát messzire elkeveredett. Amerikába! Írni meg nem szeret, így aztán csak gondolatban vagyunk együtt. Úgy emlékszem rá, mint amikor még a kezembe kapaszkodva járt. Engemet ágyhoz köt a béna lábam. Az ablakból nézem a kertet, télen sáros, nyáron

Kemény György

Leányarcot ábrázoló rajzát hozza a lap.
Repr.

Fenti rajzot lásd: F.J.: "Bemutatjuk Kemény György rajzait"c. -a művészről szóló kritika hátlapján.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. jan. 10.
XX. évf. 2. sz. 14. lap.

Kemény György

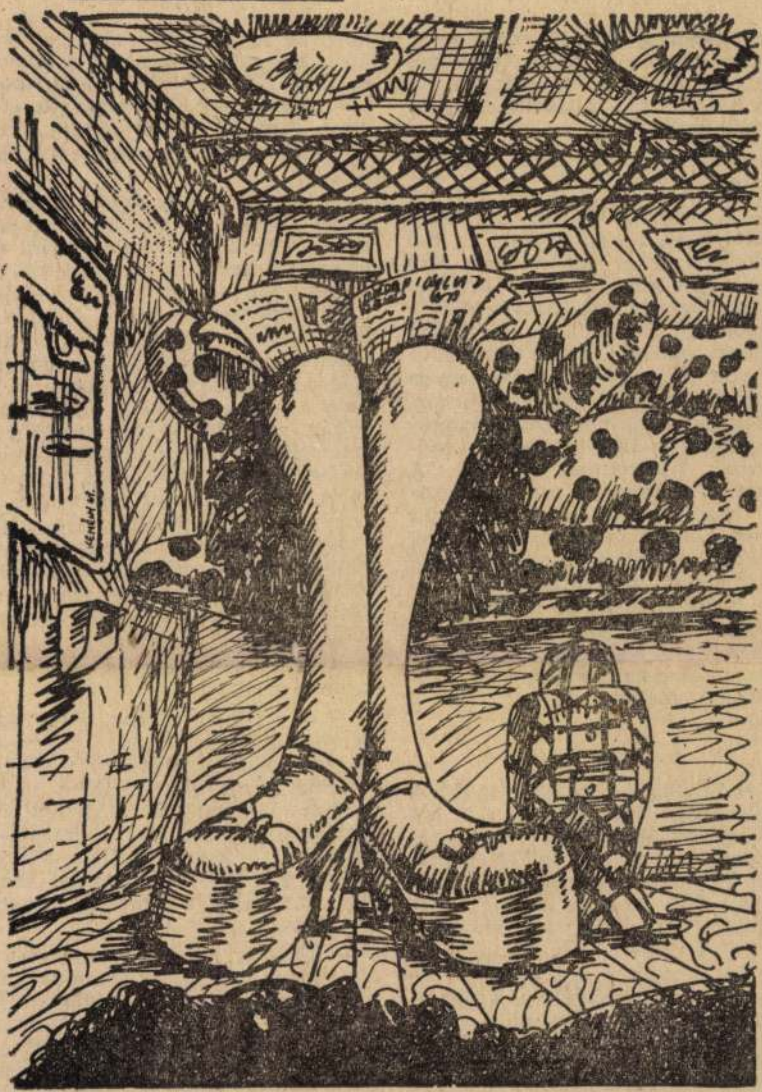

Kemény György: Woodhouse-illusztráció

Élet és Irodalom, Bp. 1976. jan. 1o.
XX. évf. 2. sz. 15. lap.

TÁRGYILAGOS SZEMLÉLŐ

Az idegen, vékony és magas, már erősen

mert viselt, a púpos hátú m
lerögzített hosszas várakozá
a kapubeltezet elé. Hátraf

ték a csomagjaikat. No, nem azért, mintha olyan jól ment volna nekik, csak éppen ha egyszer egy évben hazautaztak, a gazdájukat próbálták majmolni.

— Mire költötték azt a nagy keresetet?

— A legtöbb kolléga az italban találta meg a szórakozást, az ital pedig abban az időben sem volt olcsó. Volt közöttünk, aki cselédet tartott: mindennap azzal hozatta az ebédjét. Én például gyűjtöttem a pénzt. Suhanc koromtól kezdve az volt a vágyam, hogy legyen egyszer egy cséplőgép garnitúrám. A feleségem is dolgozott, házmester volt. Így 1945-ig össze is spóroltunk tizenhatezer pengőt. A pénzt az asszony állandóan magánál hordta, mert akkoriban már sűrűn kellett az óvóhelyre járni. Amikor az egyik légiriadó után hazamentem, a ház helyén romokat találtam. Odalett minden. Ezt nem a pénzre értem, hanem a feleségemre és a három és fél éves kisfiamra. Magam temettem el őket a Keleti mellett. Azóta fehér a hajam...

●

Rendkívüli történetek a múltból, a jelenből. Jók, rosszak. Mesés borravalók, amelyekhez csak néhányszor jut a hordár. Mint például az, amit egy győri képviselő szokott volt rendszeresen adni. A honatya minden héten felutazott Pestre, és azért jutalmazta mindig két pengővel a hordárt, mert kivitte az aktatáskáját a Kerepesi útig, ahol az illetőt az autó várta. De ez jelentéktelen ahhoz képest, amit egy magyar származású amerikai adott 1941-ben két hordárnak, körülbelül egy órai munkáért: fejenként száz-száz dollárt.

Persze, azért napjainkban is akadnak gavallériák: nemrégen például a Nyugati pályaudvaron egy férfi virágcsokrot nyomott az egyik hordár markába, azzal a

koriban egy vasúti raktári munkásnak 6—700 forint volt a fizetése, most eléri a 2400—3000 forintot.

— Az utasok többsége szerencsére nem az előírás szerint fizet — vallják meg őszintén a hordárok.

— Persze, azért most is akad olyan kuncsaft, aki megkérdezi, hogy mennyi a hivatalos tarifa és aszerint fizet. Nem szólhatunk semmit, de — mi tagadás — jó képet sem vágunk hozzá. Könnyen kiszámítható; ha mindenki a hivatalosan megállapított összeget fizetné, hány csomagot kellene elcipelni, hogy fejenként megkeressük a napi 30—40 forintot. Ezért szeretjük legjobban az IBUSZ rendeléseit. Az utazási iroda ugyanis saját tarifája szerint fizet: személyenként három forintot számol. Ez sem tűnik soknak, de egy-egy turista csoport általában 30—40 utasból áll, s az ezzel járó munkát két ember könnyedén elvégzi félóra alatt.

— Kik a bőkezűek és kik szűkmarkúak?

— A külföldi utasok általában jobban fizetnek, mint a hazaiak. A nyugatiakat például két véglet jellemzi: vagy nagyvonalúak, vagy fillérre kiszámolják a viteldíjat. Ugyanez mondható el a csehszlovákokról, a lengyelekről, a románokról stb. Az utazó szovjet tisztek szinte kivétel nélkül mindig gavallérok.

— Vannak ellenszenves utasok?

— Legtöbbet az ötvenhatos hazalátogatók miatt bosszankodunk. Még be sem érkezik a vonat, egyik-másik közülük máris megkezdi a méltatlankodást: „Hol van itt a hordár? Micsoda fejetlenség!" — mondják, gyakran, tört magyarsággal.

●

A vasútállomásokon éjjel, nappal zajlik az élet; a hordárok szinte mindennek szemtanúi, ami ab-

pet is keresnetsz. Igaz, olykor citerázik az ember lába, ha egyszerre öt-hat bőrönddel is kell a

Kemény György

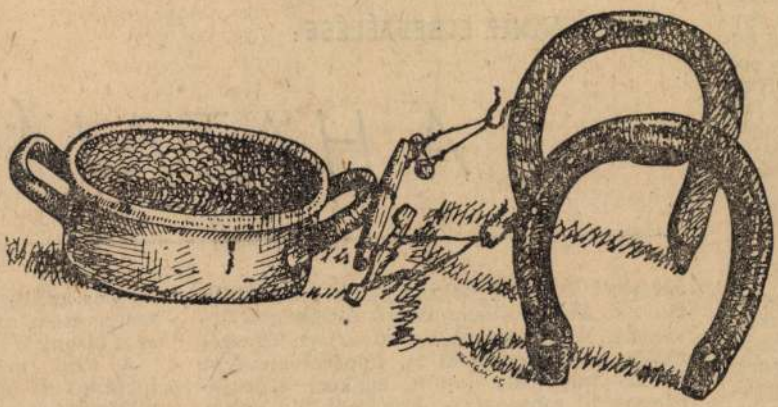

Kemény György: Játék

Élet és Irodalom, Bp. 1976. jan. 1o.

XX. évf. 2. sz. 16. lap.

mindig siető utasok nyomában mennie" — mondta. Akkoriban még szíjjal a vállon és kézben hordtuk a csomagokat. Nem úgy mint most, ezekkel a golyóscsapágyas kocsikkal. Kezdetben a szemem is kidülledt a mércén sú-

hogy az utas poggyászát az állomás területén az utas által megjelölt helyre vigye. A poggyászhordár az utastól poggyászt megőrzésre nem vesz át. A poggyászhordárok díja a következő:

a) bármilyen úti- vagy kézipoggyászért vagy expresszáruért súlyára való tekintet nélkül két

— Zugho
Bencsik Já
kocsi felé
naszkodik:
hogy idesze
vonatokhoz,
jával fogjak
zatlan utaso
— Aki ne
annak minc
dik helyette.
Nohiszen!
ben is voln
vagy kiske
szeretne ke
De olykor e
jólöltözött, j
állnak csom
legveszélyes
vajok, akik
Elég ha az u
bámészkodik
natban már
szának. Bá
nem vonhatn
ványok a M
telünket ron
A hordár
rendjére, be
Ezt a szolgá
kuli sem pó
— Külön
mú pályaud
Keleti is m

lők, csereberélő sze-
vajlásairól. Volt hát
okból nyilazó, de ko-
inkább jogos ébermi fölemelő, ahogyan
ói, keserű tapasztala-
bizonyos közös gya-
Mert nemcsak a lel-
zthatják össze az em-
ltunk több ezer éves
ek és fennmaradtak
ünkben. Szerencsére!
ktivitása nem csekély
ıtca lakossága éppen
ıtt, sőt következtében
ır is —, egyetlen fi-
ódott.

ıre. Először is a hosz-
zután, éppen ellenke-
ése a bizonyos három-
ykori háztulajdonosá-
e — a Krönung-ház
hoz. Amely kapunak
a szerkezetét az ost-
események következ-
kellett kifoltozni. Se-
árosi szenny amúgyis
sz alkotmányt. Mint
rtént.

NYŰ MACSKASZEM
E

án macskaszedő zsák!)
is vörösmárvány kü-

A vegytani összetétel eléggé bonyolult. Mert érződik itt egy régi menyasszony vegyes vi-

esetre, a szíve mia
folyosóra, amely

VÉSZI ENDRE ELBESZÉLÉSE:

A HAZAJÁR

rágokból kötözött bokrétájának édes illata. Ezek a finom illóolajok könnyebbek a levegőnél, és itt úsznak az udvarban, legyezőalakban. És ezenkívül is, fölpárolognak az udvari kanálisba öntött egykori szürkésrózsaszínű mosdóvizek, lanolin illatú elsőasszonyvizek, szegfűszeg szagú borotvaízek!

MIT LÁTOTT A HÁZMESTERNÉ A HORGOLT FÜGGÖNY MÖGÜL?

Azt hiszem, először a bizonyos férfi túl hosszú lábát. Valami ezüst vagy arany pantallóban volt. És azt, hogy a lába *térgyben* egészen hegyes. Ahogy emeli egyikét a másika után, ahogy megy a lépcsőházban fölfelé. Nő után kajtat, ez szentigaz. És itt van-

szeplős csillagokk
maga szemérmetle
az a bizonyos korat

A férfi, megkaj
fölnézett az égre,
teljesen bepárásod
zonyos keskeny, h
megosztott ablakk
színű világosság ta
És az egyik udva
drapp vászonredőr
alakok mozogtak.
recézett vászonsík
gurát ismerősnek
kíséret hiányzott m

HÁROM VAGY NÉ

Kemény Gyöegy

Kemény György: Vilt Tibor I–II.
Élet és Irodalom, Bp. 1976. jan. lo.
XX. ~~évf.~~ Színház 2. sz. 12. lap.

:K

lrámája

ja,
eist
a
ió-
ze-
a
an,
ol-
sé-
neg
vá-
ia-
int
do-
e,
és
gy
ol-

s nem annyira a reformáció történetének beható és alapos ismeretéről (persze arról is), mint inkább arról, hogy bölcsőjénél fejtől Háy Gyula *Isten, császár, paraszt*-ja és Sartre *Az ördög és a jóisten*-je állt, lábtól meg Páskándi Géza *Vendéglátása*. Az egyik a történelmi erők és osztályviszonyok jellembe és sorsba-öltöztetésére tanította meg, a másik az elvek dialektikájában a valóság és látszat mélyebb dialektikájára, míg a harmadikkal bizonyos élményi közösségeken túl a hűség-hűtlenség, barát-ellenség, ön-megmutatásban elrejtőzés és a rejtőzésben önkifejezés belső feszültségei ro-

három felvonást írni, cselekményből, drámai mondanivalóból mindvégig futja, s a konfliktus feszültsége sem lanyhul, mindvégig erősödik. Ez különösen igaz a *Lócsiszár*ra, melyben a hős önmaga ellentétébe-fordulása, veresége és felmagasztaltatása a harmadik felvonásban következik be, teljesedik ki; talán kevésbé igaz a *Csillag a máglyán*ra, melyben — bár színpadilag és retorikusan rendkívül lenyűgözően — de csak az folytatódik-teljesedik be, amit második nagy jelenete — egy szinte filozófiai „grande scène" — már előlegez. Ennek a felvonásnak egyetlen nagy lehetősége van az új mozzanattal továbbfejlődésre: a harmadik szín, Szervét megtántorulása, ahol az önmagában mindig kételkedő gondolat-ember ütközik össze a magában mindig biztos cselekvés-emberrel; de ennek már kifejlődésre, teljes drámai kibontakozásra tere, lehetősége nincsen.

aranypénzek pedig úgysem fedeznék népgazdasági deficitünket. Ên azt az emberi jelenséget figyeltem, ban, tartásában évezredes türelem és nyugalom sejlett. Évezredes tapasztalat és beidegződés.

(Folytatás a 2. oldalon)

Kemény György

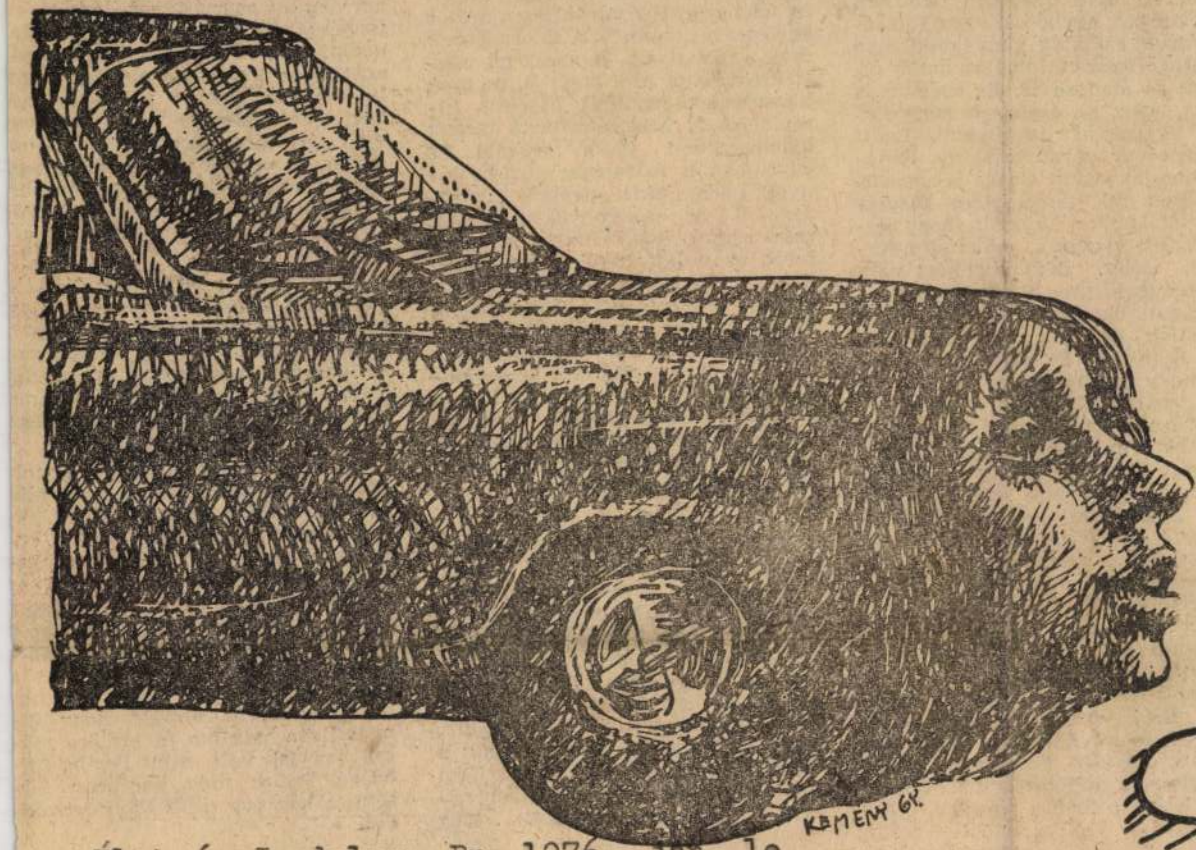

Kemény György: Plakáttervek

Élet és Irodalom, Bp. 1976. jan. 10.

XX. évf. 2. sz. címlap.

ÁRA: 2,50 Ft

miután a szocialista intézményeket reprezentáló egyén erkölcsi döntésének fontosságáról elmélkedik, javasolja (sőt, követeli) az új Nemzeti Galéria kiállításának bezárását, átrendezését, a rendezők nyilvános felelősségre vonását és megbüntetését. Úgy gondoljuk: nincs igaza. Azért sincs, mert ebben az esetben az erkölcsi döntés esztétikai értékekkel kapcsolatos, ami nagymértékben megnehezítené az egzakt állásfoglalást; és azért sincs, mert egy — mint írja — „látványos" társadalmi-politikai akció, a művészeti értékek megítélésével kapcsolatban, feltétlenül rossz vért szülne. Úgy véljük, hogy az ilyen kérdésekben nem a bíróság (vagy akár az olvasónk által hiányolt erkölcsbíróság), és nem valamiféle kinevezett társadalmi bizottság az illetékes fórum, hanem éppen a kritika.

MÁNDI JÁNOS, BUDAPEST. Az idei 1. számunkban megjelent Különös ábécé című glossza nyomán javasolja, hogy indítsunk nyilvános vitát „a mai magyar társadalom osztályainak és rétegeinek körülhatárolásáról", a „munkásosztály és parasztság köréből" riportokban mutatva be véleményeket. Mint írja „egy ilyen vita tízezreket zökkenthet ki a társadalmi érdektelenségből, és állíthat az aktívan politizáló emberek táborába". Nem szándékozunk ilyen vitát indítani — elsősorban azért, mert tulajdonképpen már folyik, és nem is csak lapunk hasábjain. Hiszen a riport és a publicisztika, általában a közírás legnemesebb feladatai között a legelső: a valóság feltárása, többek közt éppen abban az értelemben, ahogy Ön javasolja.

költségvetése 1,4 millió font volt. Vajon egy angol középiskolai tanárnő hány fonttal gazdálkodhatott? És egy angol háziasszony, vagy egy szövőgyári munkásnő? Hollandiában például Julianna királynő oldalági nőrokonai egyenlőek a vegyiparban dolgozó technikusnőkkel életszínvonalban, jogokban, szellemi lehetőségekben? Vagy az Antillákon élő fehér és bennszülött nők helyzetével? Maria Angela Hernandez Gomez, az első női bikaviador Spanyolországban, vajon ugyanolyan esélyekkel mozog az életben, mint a kasztiliai napszámos asszonyok? Alig hiszem. Bár kétségtelen, hogy sokkal rosszabb helyzetben van, mint a gyárosok és miniszterek feleségei. De könnyen lehet, hogy teljesen azonos a helyzete a nyugatnémet Evelyne Gutkind-Bienert nevű kaszkadőr nővel, akit a férje otthagyott, mert beleunt az izgalmakba, viszont napi ötszáz márka a gázsija. Maria Angela Hernandez lehet, hogy nem keres napi ötszáz márkát, de a férje, ha egyszer lesz, nem hagyhatja ott idegességében, mert Spanyolországban tilos a válás.

Az egyenjogúság és a törvény előtti egyenlőség nagyon kategorikus megfogalmazásai az emberi helyzetnek. Az életben, a valóság hétköznapjaiban az emberek soha nem a törvénybe iktatott jogukra reagálnak, hanem spontán szabadságérzetükre. E szerint boldogok, vagy boldogtalanok, bizakodók, vagy letargikusak. Jó dolog, hogy mi törvénybe iktattuk a nők egyenjogúságát, ebből megvalósul. Mivel törvény védi a nőket, a férfiakkal formailag biztosan egyenjogúak. De vajon egymással egyenjogúak-e? Erre nincs törvény.

●

Néhány hete Csepelen töltöttem a délelőttöt, egyik barátom autójára várva, aki még nem tanult meg vezetni. Hosszadalmas az autók eladása és átadása is. Ez szerencsés dolog, mert az emberek kénytelenek egymással beszélgetni. Leült mellém egy parasztasszony. Panofix bundát viselt, s volt benne valamilyen ősi, természetes közvetlenség. Amikor kiderült, hogy budapestiek vagyunk, odaintette férjét, a Bélát. Béla elgyötört volt, sovány és ideges. Kérésükre elmagyaráztuk, hogyan lehet kijutni a városból. Az asszony megnyugodott, Béla nem. Az asszony elmondta, hogy harmadszor jönnek fel Budapestre az autóért. Azért harmadszor, mert eddig csak fehér volt, zöld meg sárga, és ő tűzpiros Zsigulit akar. — „Megmondtam a Bélának, hogy más színű autóba nem ülök bele" — így. Egészen közelről, az arcomba mondja. Ha nem tudnám már, hogy tejből veszik az autót, valószínűleg illetlenül viselkednék. Ez a panofixes parasztasszony csak tűzpiros autóba hajlandó beleülni, viszont hajlandó naponta hajnalban kelni, kitrágyázni a marhák alól, etetni, itatni, fejni, aztán este elölről kezdeni az egészet, és így élni szombaton, vasárnap, hétfőn, húsvétkor, karácsonykor és május elsején. Közben Béla hozza a fixet a téeszből, gyárnem Béláról van szó. Ez a panofixes parasztasszony lehetőségeiben, körülményeiben egyenlő-e vajon egy vállalati titkárnővel, aki bemászik fél kilencre, aztán leugrik a büfébe, aztán telefonozik a barátnőivel, aztán ebédezni megy, és fél háromtól várja, hogy mikor ér véget a „robot"? A titkárnőknek csak a fele ilyen. A másik fél végzi ezeknek a munkáját is, és még hazavisznek munkát, gépelést, kimutatást... Megvalósítható tervek lehetőségében vajon egyenlő és egyenjogú a felesleges irodista lányok hada, akik nyolcra járnak, azokkal az asszonyokkal, akiket már reggel ötkor-hatkor naponta látok az ablakombói. Gyermekekkel a nyakukban, kezükben, vágtatva, vonszolódva kapaszkodnak fel az autóbuszokra. Pedig ezek a nők is fiatalok. Csak éppen szeretek valakit, megszülték a gyermekeiket, aztán azokat szerették, s közben a munkájukat is, az országot is. Egyenlőek és egyenjogúak azokkal a nagyon szép lányokkal, akik szeretkezésből élnek?

●

Néhány éve egy barátom javasolta, hogy sportoljunk valamit. Úgy gondolta, hogy jobb lesz utána az idegzetünk. Nem tudom miért, éppen a teniszt kezdte szervezni, de szerencsétlen ötlet volt. Talán arra gondolt, hogy tizenegy embert és egy futballpályát nehezebb megszervezni, mint kettőt, vagy félt, hogy belefulladunk a vízbe. Megpróbálta a teniszt. Nem ment. Egyesületi pályák, állami pályák, félig magán pályák... Még ebből élnek. Kifejlesztettük hazánkban az idegenforgalmat.. Hát akkor...? Szóval ezek a lányok sokkal jobb kocsikat, lakásokat és egyebeket vesznek, mint amilyen semmilyeneket sem lehet ne venni a hivatalosan bejegyzett fizetésükből. Na most, kedves mindenki, hogyan viszonyul egy ilyen szép, okos, általában olaszul, angolul beszélő kislány a tehenésznőhöz, egy szövőgyári asszonyhoz vagy egy gimnáziumi tanárnőhöz Magyarországon? Természetesen csak pénzről van szó, nem emberségről, társadalmi megbecsülésről. De ha már tenisz, gondoljuk végig...

Félek, hogy a világ nem férfiakra és nőkre oszlik, hanem tisztességes és tisztességtelen emberekre, kizsákmányolókra és kizsákmányoltakra, szegényekre és gazdagokra, olyanokra, akiket a finánctőke megvásárol és gazdaggá tesz s olyanokra, akiket elszegényít.

Én több okból nőpárti vagyok. Főleg azért, mert szép nőkről jobban tudok írni, mint okos férfiakról. Mégis: nem okszerűbb és egzaktabb, ha az emberek neme helyett arra figyelünk, hogy mi az osztályhelyzetük? Az én sorsom egybeesik a feleségem és a lányom sorsával, ahogy a nagyanyám sorsa azonos volt a gyermekei és a nagyapám sorsával. Legfeljebb abban lehetett különbség, hogy Zimits Ilona hatalma és jogköre sokkal nagyobb volt, mint Bertha Mihályé. De ez még korábban történt, a nők éve előtt több évtizeddel.

monkezeléssel — megállítható. Nem aggálytalan eljárás, az or-

nai repülőgépek nagy magasság- ban behatoltak az ország légteré-

Nagy csapatban érkeznek, várat- lanul. Napokig egyet sem látni, a va

Kemény György

TÁPLÁLKOZÁSI PROBLÉMÁK VILÁGSZERTE

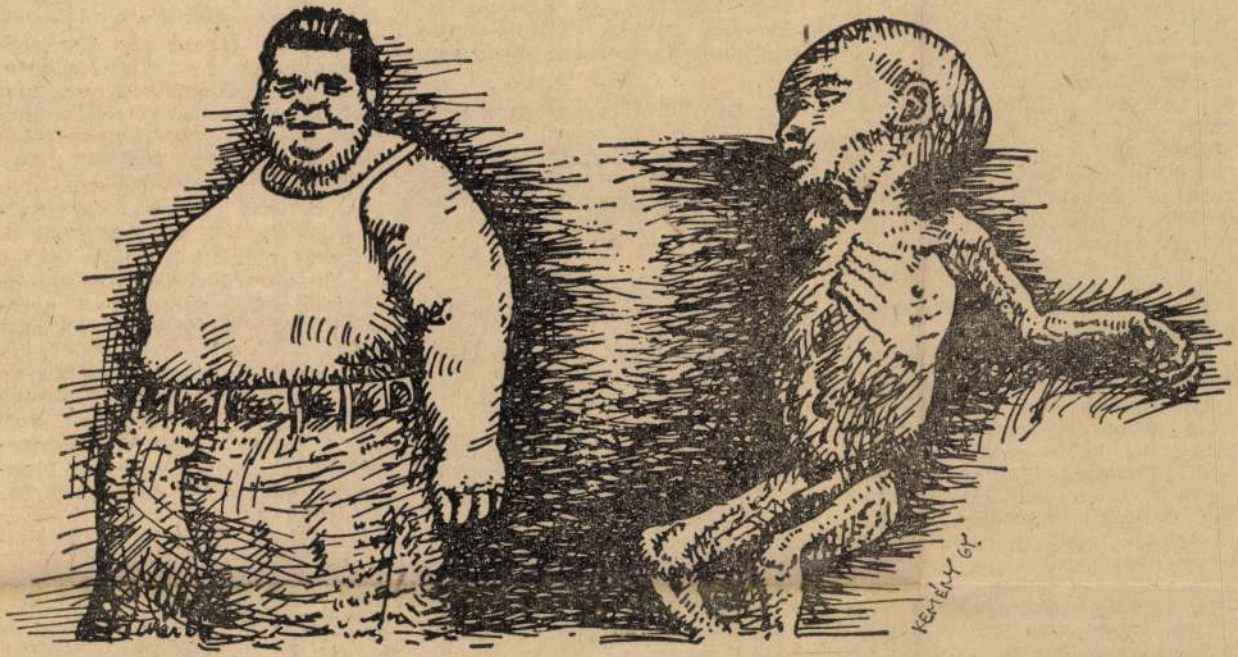

Élet és Irodalom, Bp. 1976. jan. 10. XX. évf. 2. sz. 3. lap.

Kemény György rajza

felhívást. A készülendő tankönyv módszerét illetően nem lehet kétségünk, a Tankönyvkiadó útmutatójának szavai határozattak és egyértelműek: „A kezdeti olvasás és írás tanulással foglalkozó könyv a hangoztató-elemző-összetevő módszerre épül."

A történelem során két alapvető olvasási szisztémát alakítottak ki. A kezdeti szóképíráshoz globális olvasástanítás kapcsolódott, a betűírás kialakulásától fogva pedig az összetevő, szintetikus módszereket alkalmazták a tanításban. A globális olvasástanítást a XX. század elején fedezte fel újra O. Decroly, aki felismerte, hogy a gyermekek gondolkodásához a konkrét szó közelebb áll, mint az elvont betű. Jelenleg világszerte alkalmazzák a globális, a szintetikus, valamint az ezekből kombinált programokat is.

A szintetikus programokban két nehézséggel kell megküzdeniük a gyermekeknek: 1. Az olvasástanítás kezdő szakaszában, amikor még csak kevés betűt ismernek, nem juthatnak élvezetes információkhoz. 2. A betűkkel azonosított hangok különböző hangkörnyezetben másképpen hangzanak, és ez csak mechanikus kapcsolási gyakorlatokkal oldható fel.

A globális programokban szóképek (mondatok) *játékos* elsajátításával kezdik a tanulást. A képek és a megfelelő szóképek kezdetben együtt jelennek meg előttük, majd meghatározott lépések a tanulás".

A hangoztató-elemző-összetevő módszer bevezetésétől fogva a tanítóképzőkben csak olyan módszertani anyagot használnak, amellyel a jelenlegi tankönyv eredményesen tanítható. Az utóbbi két évtizedben a tanítóképző intézetekben nem tanítottak olvasás-pszichológiát, és nem is ismerhették meg a hallgatók más programok módszertani elveit sem.

★

Az IEA-felmérés anyaga a hangoztató-elemző összetevő módszer legkritikusabb pontjaira világított rá. Nevezetesen arra, hogy a szótagolás által visszatartott ütem egyrészt még a tízévesek olvasásában is kísért, másrészt az értelmetlen szótagok olvasása elvonja a figyelmet a szöveg megértésétől. Éppen a szótagolva olvastatás — melyet ‚könnyítő elemként építettek a programba — hátráltatja a képesség megfelelő kibontakozását.

Az is évek óta hangoztatott kívánalom, hogy az olvasástanítás szakítson a hangos olvastatást előnyben részesítő gyakorlattal, és az olvasás útján történő információszerzés alapvető technikájára, a néma olvasásra helyezze a hangsúlyt. Míg a globális programokban az ellenőrzött néma olvasás az olvasástanulás kezdetétől megvalósítható, addig a szintetikus programokban a betűtanítás, a betűkapcsolás időszakában egyáltalán nem, a szótagolt szövegek időszakában is csak nehezen.

képesség együtt tanítva erősíti egymást. A tanítási gyakorlatból azonban kiderült, hogy az írástanítás üteme visszatartja az olvasás gyors elsajátítását, s ez elsősorban az olvasás motivációja szempontjából hátrányos. Nem kívánhatjuk sokáig, hogy a gyermekek az olvasás kedvéért olvassanak, sokkal eredményesebb, ha valaminek a megismerése késztet az olvasásra. Az olvasás és az írás képessége a látszólagos egyezés ellenére más-más pszichikai funkciókhoz kötött. Az olvasáshoz elég a grafikus jelek *felismerésének* képessége, az íráshoz azonban ezek *felidézésére* van szükség.

A tantervi javaslat konzerválja a tanítóknak azt a gondját is, hogy az ajánlott irodalom csak a jól olvasók számára nyújt megfelelő fejlődési lehetőséget. A gyengébbeknek segédkönyvecskékre volna szükségük, amelyek egy-egy érdeklődési körben maximálisan felkeltik a tanulók érdeklődését, átsegítik őket nehézségeiken. Nem mondhatunk le azokról a gyermekekről, akik az olvasásban gyengébben motiváltak, akiknek a beszédében, látási és hallási fejlődésében kisebb, de könnyen javítható hibáik vannak.

Mindezek a gondok megvitathatók, sőt kötelezően *megvitatandók* lennének a pedagógusok és hozzáértők aktív gyülekezetében, ahelyett, hogy egy, a gyakorlat által megkérdőjelezett program megvalósítását erőszakolnák rájuk.

mint holmi matrózruhát, bizonyos alkalmakkor illendően felöltjük aztán pedig visszaakasztjuk a szekrénybe.

Remélhető tehát, hogy az olvasókönyvek által reprezentált stíluseszmény az emberek többsége számára ártalmatlan?

Nem remélhető.

Nem minősülhet ártalmatlannak semmiféle nevelési gyakorlat, amely a gyerekekben lezajló, belső érésükkel összefüggő szocializációs folyamatot összetéveszti néhány hevenyészett nyelvi minta külsődleges követésével, és a pedagógus szakszerű közreműködését az utóbbira korlátozza. Ezáltal éppen a tartalom adekvát kifejezésére való készségek kifejlesztését kerüli meg.

A sikeres kommunikáció természetesen feltételezi a társadalom általánosan elfogadott nyelvi normáinak ismeretét, elsajátítását. Ez az egyén számára nem könnyű feladat. Elképesztően szélsőséges ugyan az a pedagógiai felfogás, amely egyszerűen lemond a gyermekek verbális megnyilatkozásainak mindenfajta korrigálásáról — de mit ér a korrekciónak az a ma általánosan elterjedt módja, amely a gyerekek által létrehozott szövegek értékét nem azzal méri, hogy milyen pontossággal fejezik ki a tartalmat, hanem kizárólag azzal, hogy mennyire hasonlítanak a szabályszerűnek elismert mintákhoz?

●

A tanulékonyak füzeteiben sorra születnek a szebbnél szebb dolgozatok. A mi lakásunk száraz, világos, tágas és tiszta. Nagyon kedves a muskátlis ablak. Egy forró nyári napon elmentem szüleimmel Máriagyűdre. A mi iskolánkból szép a kilátás. A madarak fázósan húzódnak meg fészkükön.

De ki tanítja meg fogalmazni a gyerekeket?

Kemény György

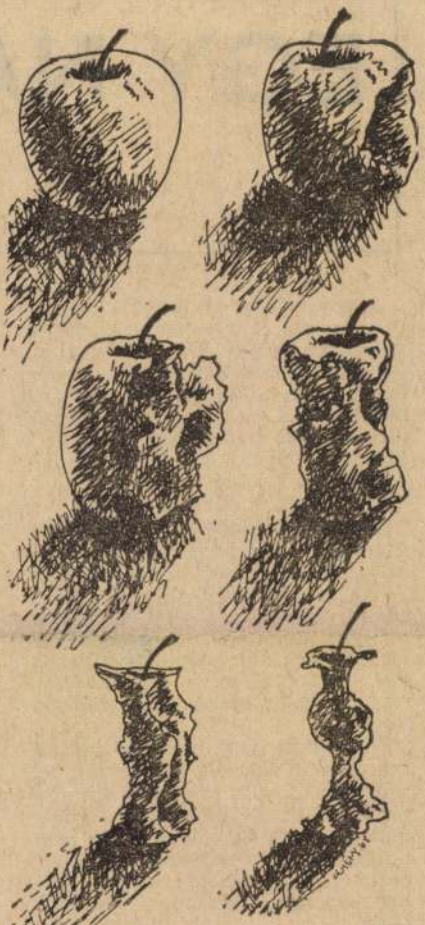

Élet és Irodalom, Bp. 1976. jan. 10. XX. évf. 2. sz. 4. lap.

Kemény György rajza

DÉRY TIBOR:

EGY NAP

HORI

Az emberiség gyarapodik; sajnos, nem észben és lélekben, csak mennyiségben; egyre többen vagyunk és egyre terjedelmesebbek. Gyerekeink ma átlagban tíz centivel magasabbak, mint negyven évvel ezelőtt. Már tizenhárom évesen a fejünkre nőnek. Ez volna a sokat emlegetett fejlődés?

Különösen a lányok tesznek ki magukért, feltehetően a nők egyenjogúsága érdekében. Persze, a fiúk is igyekeznek. Jó példával az északi népek, angolszászok, skandinávok, németek járnak elöl, egy magyar paraszthaz mestergerendájába belevernék a fejüket. Szerencsére a levegőégnek nincs menynyezete, még bátran továbbfejlődhetnek.

A magyar ifjak biológiai buzgalmáról nem készült kimutatás, feltehetően ők sem zsugorodnak. Nézem barátaim, ismerőseim ivadékait: igyekvők. Hogy mire használják majd megnövekedett térfogatukat, nem tudható; remélhetőleg nem náluk kisebbek kiszorítására.

Hogy óvjuk meg lányainkat a piszkavas-sorstól?

Szerelemben a férfinem szépérzéke, de a férfiúi önérzet is azt kívánja, a hölgy „fölnézzen" párjára, azaz alacsonyabb legyen nála. vostudomány még csak tizenöt éve kisérletezik vele, s nem tudható, nem veszélyezteti-e a leendő anya méhmagzatának fejlődését, kihordását, nem kedvezményez-e későbbi rákos megbetegedéseknek.

A tudás nem veszélytelen dolog; segíthet, de gyilkolhat is. Önhittségünkben vállaljuk a kockázatot, farkasszemet nézve a természettel, mely az embertől idegen elv szerint teremt és pusztít. Ha pusztán rendelkezésein múlna, vajon ki maradna meg közülünk, a legerősebb vagy a leghitványabb?

Tél beálltával, mikor már leesett az első hó — s nálunk Budán egyideig meg is maradt — beállítanak kertünkbe, csattogó szárnyakkal s tollazatukból kékes fekete tüzet csiholva, kedves téli vendégeink, a hollók. Fekete árnyaikkal párban, önmaguknál dupla létszámban keringenek a fehér hótakaró fölött. Milyen behavazott messzi mezőkről, tarlókról találtak ide hozzánk, milyen tájszólás hangjegyei közül a város vegyes akusztikai tereibe? Igaz, a mi utcánkban aránylag csönd van, a kocsiforgalom tűrhető, a gyalogosok lassú járatuak, kocsma nem rikkantgat, a hosszú hajzatú nyugati szelek is csak ritkán nyisszegnek ki

KEMÉNY György
Vigília 1983/5

1982-ben Rómában, *Kozma György* szerkesztésében a *Missale Parvum*-ot, kiegészítve a legfontosabb szentségi formák, áldások szövegével és a liturgikus olvasmányok jegyzékével.

Szabadságos, utazó, kiránduló papok számára nélkülözhetetlen, de még templomi szolgálatban is hasznos, mert a gyermekmisék kánonját és a kiengesztelődési misekánont is közli, amely nincs benne oltár-misekönyveinkben.

A válogatás a Magyar Püspöki Kar által jóváhagyott liturgikus szövegekből történt, az OLT engedélyével. A szentírási olvasmányokat a Szent István Társulatnál 1979-ben kiadott Bibliából vette a szerkesztő, *Ákos Géza* igazgató engedélyével.

ROSDY PÁL

KÉPZŐMŰVÉSZET

„Az utolsó vacsora"?

Nem fukarkodott az atmoszféarteremtés eszközeivel *Kemény György* Az utolsó vacsora című kiállításán a Dorottya utcában. Elsötétítés, ipari tv-lánc, színes művi fények, stúdió-zártságú tér; mindezek az Ötlet – a közismert evangéliumi epizód sajátos, számunkra blaszfémikus átértelmezése – és az ötletből kibontakozó kiállítási koncepció részei. Kemény György ugyanis a rendelkezésére bocsátott térben a maga módján „megrendezte" az utolsó vacsora jelenetét: az apostolokat a megterített asztalnál tizenkét portrérajz (Jézus tanítványaival azonos vezetékvagy keresztnevű barátairól készítette őket); a Megváltót pedig egy középütt elhelyezett tv-készülék helyettesíti.

Maga a téma természetesen nem új; az utolsó vacsora a művészet történetében évszázadokon át nagy népszerűségnek örvendett közérthető szimbolikája és mozgalmas, sokalakos kompozícióit áhító, monumentális megjeleníthetősége miatt. De végül minden művészi vállalkozásnak a „végeredménye" a döntő. Jelen esetben ez – a főjelenet mellett – egy objektekkel is benépesített tér, ahol az ötlet-maghoz asszociatív fiaötletek kapcsolódnak; feladatuk szemmel láthatólag a koncepció bővítése és kiegészítése.

Hogy a televízió mindennapi életünk és – a művész szavaival – „korunk mindent végigpásztázó szeme", „hatalmas füle" és „helyettünk gondolkodó, vágyakozó, cselekvő fétise" lenne, nos ez a gondolat nem egészen ismeretlen. Része annak a rokonszenves újromantikának, melyben a kívülálló, ám tájékozott egyén morális megállj!-t kiáltana a manipulatív tömegkultúra áradásának. Kemény György kiállításán mindez „stílushíven" történik, a lehetőségekhez mérten rafinált, technicizált környezetben. A Krisztust jelképező készülék egyszerre sugározza az „igazi" tv-műsort és a kiállításbeli utolsó vacsora kontúrjait, továbbá – ha megfelelő helyre állunk a teremben – rejtelmesen „tükörré" válik, s „élő adásban" önmagunkat szemlélhetjük.

Látható, hogy az archimedesi pontba állított televíziókészülék uralja a terepet, és alapjában más – meglehetősen ideologikus – dimenzióba helyezte profanizált – az apostolok és a művész barátai nevének játékos azonosságára építő – grafikai portrésorozat ötletét. Végeredményben újabb és újabb körpályára vitte, ötletburjánzássá szélesítette, végzetesen túlterhelte a kiindulópontot. Nem véletlenül használtuk itt a „szélesítette" kifejezést, mert ha a látható kiállítás mégoly mértéktartóan alkalmazta is a mellékötleteket és poénokat, ezek végeredményben csak kevésbé találó szellemi potyautasai lehettek a központi, televízióval kombinált jelenetnek. Hogy csak kettőt említsünk közülük: idézzük emlékezetünkbe elsőként azt az enteriőrrészletet, mely az utolsó vacsora kommersz motívummá üresedését példázza. Mindenütt Leonardo művének színes reprodukciója mint kizárólagos és egyetlen díszítő elem, nemcsak abrosz-, sörcímke- és lámpaernyő-motívum, de mindent elborít a divat hullámain, hogy végül púpozásig töltsön egy papírkosarat. Vagy utalhatunk a terem sarkában működő, pályaudvarokról és aluljárókból ismert étel-automatára, mely – ha a látottak kapcsán kedvet kapnánk – táplálék-kínálatával rendelkezésünkre áll. Az egy körben mozgó, többé-kevésbé irányított képzettársításokra ösztökélő ötletek saját farkába harapó kígyó módjára a nyakatekert koncepció önnön mozgásterét zsugorítják össze, saját szűkösségére világítanak rá.

Ebben a kiállítótérben a gondolat didaktikussá emésztette az ötletet, nem elégedett meg a „titokzatos" látványossággal; érezhetően határozott „tartalmi erőteret" akart létrehozni. Ez némi zavart eredményezett, mint ahogy valójában zavar uralkodik nemcsak a televízió – megint csak Kemény Györgyöt idézzük –, e „kéken sugárzó világablak" szerepének, de általában a tömegkommunikációs eszközöknek a megítélésében is. Ha a kiállítás sugallta kritikai éllel is, de fétisnek nevezzük ezeket az objektumokat,

vagyis modern „démonikus" erőt tulajdonítunk nekik. Ugyanakkor – paradox módon – bírálatunk éppen annak sorsszerűségét és „mindenhatóságát" hirdetheti, ami ellen szándéka szerint irányult. Talán ezért is hunyorgunk bizonytalan érzések közepette az alkalmi tv-lánc kamerájába; nem találjuk a helyünket, noha *itt is* pontosan kijelölték számunkra. A kiállításon felvonultatott technika győzelmet arat a koncepción: „tévét játszik" itt minden látogató – ha a szabályokat betartja. Mégis nehezen eldönthető kérdés, hihetünk-e a látványnak, pontosabban: mi játszunk-e a technikával, vagy ő játszik velünk?

A cégérül választott „utolsó vacsora" Kemény György kiállításán végül is formális párhuzam maradt: az evangéliumi történet bölcs poézisét és igazságát nem újította modern misztériummá a XX. századi civilizáció mégoly „titokzatos" kelléktára sem. Az egykori utolsó vacsora legfontosabb eseményeinek szimbolikáját – többek között Júdás árulását és Péter állhatatlanságát – pedig a kétélű televízió-allegóriával helyettesítette. Ezért kérdezzük: mi köze van ennek az egésznek az Utolsó Vacsorához?

ANDRÁSI GÁBOR

ZENE

Könyv a madárzenéről

A „hírhedt" amerikai muzsikus, *John Cage* egyik írásában azt veti fel, hogy miért ne komponálhatnánk kvartettet robbanómotorra, szélre, szívverésre és földcsuszamlásra. E meghökkentő kijelentés mögött több figyelemreméltó mozzanat rejlik. Először az, hogy Cage ezt 1937-ben írta, tehát nem manapság. Másodszor, hogy ezt az extrém kvartettet csak magnetofon segítségével lehetne elkészíteni (s már puszta említése is utal a technikának a zenére tett hatására, ami igen fontos tényezőnek látszik a század muzsikájában.) S végül harmadszor mindez jelzi, sőt inkább előre jelzi azt a szellemi magatartást, amely az experimentalista zene sokféle megnyilvánulását jellemzi s eredményezi. Mert a század muzsikusa minden hangzó jelenséget kipróbál, mindent zeneként igyekszik értelmezni, a hangzás egyáltalán lehetséges határait fürkészi – így születik meg a konkrét zene, az elektronikus zene, így vonják be a zenekarokba az eddig nem használt (ütő)hangszereket, az elektronikus hangszereket, eszközöket stb. A kísérletező hajlam tehát elvben mindenre kiterjed, ami hangzik, ami az emberi fül számára appercipiálható.

Van azonban a fürkészésnek egy másik útja is; ez egyrészt etnikai, másrészt történeti értelmű. Századunkban egyre jobban megismerjük saját – tehát európai – zenetörténeti múltunk hangzó zenéjét, valamint fokozatosan a mind távolabbi földrészekét s kultúrkörökét. Itt ismét döntő fontosságú a hangrögzítés lehetővé válása. Mindezt csak azért bocsátottam előre, hogy beszámolhassak az olvasónak zenei könyvpiacunk egy igen érdekes s bizonyára nemzetközi szinten is jelentékeny kiadványáról: Szőke Péter *A zene eredete és három világa* című munkájáról.

A szerző ugyanis felismeri, hogy a következő logikus lépés a zenetörténeti múlt, az őstársadalmak zenéjének megismerése után az evolúció még korábbi – tehát ember előtti – szakaszának vizsgálata: miképpen létezik zene, zenei jelenség a prehumán szférában. Amennyiben sikerül az ember alatti és előtti biológiai szférában bizonyos zenére vonatkozó törvényszerűségeket találni, ez a zene mint egyetemes jelenség lételméletére vonatkozó következtetéseket tesz lehetővé. Egyben nyilvánvaló bizonyítéka lesz annak, hogy a zene nem tisztán társadalmi és ezen kívül nem csupán fizikai meghatározottságú, hanem a kettő között, a fizikai és a társadalmi szféra között létezik egy harmadik, egy közbülső: a biológiai, amelynek szerepe, fontossága az emberi zeneművészet szempontjából nem eléggé tisztázott. E biológiai szféra természetesen éppúgy magába foglalja az evolúció kezdeti fokán érvényesülő fiziológiai tüneteket, mint az ember legkifinomultabb pszichofiziológiai működését. Szőke Péter lényegében a madarak „zenéjét" vizsgálva von le következtetéseket a zene evolúciójára, az egyetemes zene meghatározottságaira nézve. A madarak „zenéjét" megfigyelték már mások is, de a régebbi ember számára – s ebben áll jelen esetben a technika fontossága – a madarak dallamainak mikrovilága rejtve maradt, mert az emberi fül nem képes „nagyító" nélkül behatolni e mikrovilágba. Szőke Péter „nagyítója" a hangrögzítés és hanglassítás. Hanglassításos módszerrel megfigyeli, lejegyzi a madarak énekét s így egy rendkívül izgalmas birodalomba nyer bebocsátást. Itt azonban a pontos eligazodáshoz kitartó munkára és tudósi precizitásra van szükség, mert a madarak éneke rendkívül sokféle, az „alantasabb" fajok a fizikai szféra felé, a különböző „énekes" fajok az emberi zene felé mutató jegyeket viselnek. A szerző azonban kérlelhetetlen logikával „rendet teremt" a madarak hangzó birodalmában – csúcsán egyéb-

KEMÉNY GYÖRGY

Magyar Nemzet 1990.dec.7.4.p.

4

KIÁLLÍTÓTERMEKBEN

A jelen emlékei

Plakátok, röplapok a Galériában

EL NE HIGGYÉK, kérem, hogy ez közönséges plakátkiállítás, amely érdekes, persze, a plakátművészet egyre nagyobb számú híveinek, de azért nem „kötelező"... Nem, ez nem közönséges, és igénis kötelező mindazoknak, akik tudatosan élik át, vagy akarják átélni napjainkat, akik érzik, hogy *történelem*, ami velünk történik. És csak a legnagyobb elismerés hangján szólhatunk a *Magyar Nemzeti Galéria* gyors helyzetfelismerő képességéről, arról a készségéről, hogy „az utca" szinte még mai, éppencsak tegnapi művészetét beengedte falai közé. A Legújabbkori Történeti Múzeum (a korábbi Munkásmozgalmi), valamint az Országos Széchényi Könyvtár és a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Budapest Gyűjteménye is rendelkezésére bocsátotta a tárlatot rendező *Bakos* Katalinnak és *Szűcs* Györgynek jelenünk emlékeit, a változás jeleit.

Bevallom, először az elemzés minden igénye nélkül jártam végig a kiállítást — és csak mellesleg nyugtáztam magamban, hogy ott az a filmplakát *Kemény* György líraian agresszív stílusában szólít meg, amott meg az az ismerős obeliszk, az árnyékával, a Történelmi Igazságtétel Bizottság 1956-os emlékműpályázatának katalógusáról, *Schmal* Károly ötlete. A tárlat rendezőinek köszönhetem a felismerést, hogy némely koncertplakátok — például *Szurcsik* Józsefnek az Amadinda ütőegyüttes számára készített hirdetménye — már 1987-ben előkészítették a talajt (ha ez nem képzavar:) a későbbi talajmozgásokra. Politikailag és művészileg egyaránt merész tett volt még 1989 elején *Pócs* Péter tervezésében, *Haris* László kivitelezésében a kecskeméti március 15-i plakát, ám a pesti utcán elsőül mégis a *Stop Nagymaros (Inconnu* csoport, 1988), illetőleg a *Vízi-lép-csőd (Molnár* Kálmán, 1989) voltak a változás előjelei, a „kéz alatt" terjedt, nagyszerű *Sztálin—Maróthy* montázsról nem is beszélve.

Azután jöttek a választások. Nagyon szerettem azt a falragaszt az EMKE aluljáró egyik oszlopán, amelyre az volt írva, hogy „Válassz!", s rajta *Fodor* Gábor profilja volt látható, jobbról is, balról is. Szakmai szempontból a legkiemelkedőbb plakát minden bizonnyal *Orosz* István manierista *Tovariscsi konyec* című munkája volt, a maga meghökkentő brutalitásában. Felejthetetlen *Kállai* Sándor mérnök (tudomásom szerint nem hivatásos grafikus) „Tessék választani!" plakátja, *Brezsnyev* és *Honecker* természetellenes, és egy üde, fiatal pár tartózkodó gesztusával. A tárlat rendezőinek köszönhetem azt a felismerést is, miként vált egy-egy grafikus stílusa jellemzővé arra a szervezetre, amelyhez csatlakozott, vagy amelynek megbízásából kezdett el dolgozni (például *Kara* Györgyé az SZDSZ-re).

Ám mindezeknél a kiragadott példáknál fontosabb a szórólapoknak az a tömege, ami a Galéria tágas termeit elönti, s a falakról, a plakátokból áradó szellemiség, ami elindította, befolyásolta, rögzítette — s immáron tanúsítja — a változást.

E. M.

(A változás jelei című kiállítás a Magyar Nemzeti Galéria „C" épületének földszintjén december 31-ig tekinthető meg.)

ben

yek
pcsolatban

mögött ne folyhassanak tárgyalások e vitatott ingatlanokról. Vég Gábor, a bizottság elnöke kiemelte — az értékmegállapításban is részt kívánnak venni az önkormányzatok. Nemzetközi szerződésben kell kötelezni a szovjet felet az adódó károk megfizetésére.

(haller)

*

(MTI) A testület pótlólag felvette a napirendre a világkiállítás ad hoc bizottságának szerdán késő este elkészült beszámolóját. A bizottság állásfoglalása szerint a világkiállítás megrendezhetőségével szemben egyebek mellett azért is *komoly kételyek lehetnek, mivel hiányzanak a megfelelő jogszabályok, tisztázatlan a vagyoni helyzet, emellett átláthatatlan és megoldhatatlan a finanszírozás, valamint kidolgozatlanok a tervek, s végül egyre szorít az idő is.*

Demszky Gábor utalt arra, hogy most már se a hazai, se az osztrák közvélemény nem tartható tovább bizonytalanságban. Ezért a Fővárosi Közgyűlésnek *segítenie kell egy megalapozott döntés kialakítását.* Hangsúlyozta: az idő is sürget, hiszen december 12-én a BIE Párizsban állást foglal a világkiállítás megrendezéséről.

vizió új intendánsai

özszolgálat

sát. Vitray Tamás *öt esztendőre*

Rágalomhadjárat

Tőkés László hazatért

(MTI) Tőkés László nagyváradi református püspök elképesztőnek tartja az ellene kezdeményezett szenátusi vizsgálatot, amiről szerdán este, hazaérkezése után Nagyváradon értesült. Az MTI debreceni tudósítójának érdeklődésére csütörtökön délelőtt a püspök telefonon elmondta: „fenyegetettségi állapotban vagyok, de nemcsak én, hanem Temesvár és a decemberi fordulat is". Hozzátette: különösen elképesztő, hogy *Sütő* András ellen is rágalomhadjárat folyik.

Tőkés László elmondta azt is: pénteken nyilatkozattal fordul a nemzetközi nyilvánossághoz, amelyben fel kívánja tárni azt a vészjósló helyzetet, amely ma Erdélyt, Romániát jellemzi. A nagyváradi püspök az MTI tudósítóján keresztül kérte a magyar hírközlő eszközöktől: adjanak hírt arról, hogy hazaérkezett, családjával együtt Nagyváradon tartózkodik. A román rádió ugyanis nem számolt be erről, így az Erdélyben élő magyarok nem tudják, hogy hazatért.

Ipari centrum épül Fóton

(MTI) Ipari-kereskedelmi centrumot hoznak létre nyugati tőkével a fóti Vörösmarty Tsz határában. Az elképzelés megvalósítására a termelőszövetkezet és a bécsi Creditanstalt Bankverein leányvállalata, az Alag GmbH, bonyolító kft.-t szervezett. Mint *Kovács* Árpád, a tsz elnöke elmondta, a kft. összesen 30 milliárd schilling értékű beruházáshoz szervez olyan külföldi partnereket, amelyek Magyarországon szándékoznak ipari üzemet, szállodát, bevásárlócentrumot létesíteni. A lépcsőzetesen megvalósuló terv szerint az ipari centrumhoz vámszabadterület is tartozik majd. A tsz a nagyszabású vállalkozásban apportként — 500 hol-

Művészet az utcán és a kiállítóteremben

Beszélgetés Kemény Györggyel

– 1961-ben végezted el a Főiskolát, és 1962-ben mindjárt szerepeltél is az országos plakátkiállításon, ahol felfigyelt a kritika munkádra, az ígéretes fiatalok között emlegettek. Ez nem rossz kezdés, te is ilyen biztatónak láttad pályakezdésedet?

– Sajnos a pályakezdésem nem volt ilyen egyértelműen kedvező. A Főiskolán én ugyanis nem az alkalmazott, hanem a sokszorosított grafikai szakon végeztem, és amikor befejeztem a tanulmányaimat, még egyáltalán nem tudtam, hogy a grafika melyik ágánál fogok kikötni. A 62-es kiállításra nem is nagyon emlékszem. Tulajdonképpen 63–64-ben jelent meg az utcán egy-egy plakátom, amire már felfigyeltek és észrevették, hogy valaki másfajta plakátot csinál.

– Tehát hamarosan áttértél az alkalmazott grafikára?

– Nem egészen. Tulajdonképpen nem is akartam olyan nagyon alkalmazott grafikus lenni, legalább két évig próbálkoztam a sokszorosított grafikával, de ami a Főiskola után fogadott, az olyan kiábrándító volt, hogy fokozatosan eljutottam a Hirdetőhöz meg a plakáthoz. A Főiskolán a litográfiát szerettem meg igazán, de ebben az időben nyomdagéphez nem lehetett hozzájutni. Egyedül a miskolci műhelyben lehetett litográfiát készíteni, ehhez egy hónapos pályázatot kellett megnyerni. De ez nem volt igazán lehetőség, mert ha eszembe jutott egy ötlet, akkor nem várhattam éveket, amikor sorra kerülök a litográfiai műhelyben.

A rézkarccal sem volt sokkal jobb a helyzet. A grafikus két lehetőség közül választhatott, ha a rézkarcból akart megélni. Vagy azokhoz a tematikus sorozatokhoz csinált egy-egy darabot, amelyet a Képcsarnok ügynökei hajtottak föl, vagy az akkori Dürer terem (mai Stúdió Galéria) képcsarnoki grafikai szakboltja számára készített csendéletet vagy tájképet. Kétszer próbálkoztam az első lehetőséggel, de a rengeteg hercehurcától, módosítástól, nem szakemberek beleszólásától végképp elment a kedvem. A másik úton csak egyszer tettem kísérletet, amikor nagyanyám szecessziós vázájába egy mezei csokrot dugtam, majd ezt megrézkarcoltam. Ezt a váza szokatlan formája miatt dobták vissza. A sokszorosított grafika egzisztenciális útjait tehát nagyon hamar megutáltam, arról nem is beszélve, hogy az ebből szerzett jövedelmem még a nyomorgásra sem volt elég.

(fotók Somfai)

– Ezek után kezdtél behatóbban foglalkozni az alkalmazott grafikával? Nem hiányzott az a speciális képzés, amit a Főiskola ezen a szakon nyújt?

– Nem, de ennek előzményei vannak. A gimnázium után két évig nem vettek fel a Főiskolára. Ezalatt Gábor Pali műhelyébe jártam, neki segítettem. Ő kitűnő tipográfus és alkalmazott grafikus. Tőle tanultam meg, hogy mit jelent a betű, a szín, a kompozíció. A megrendeléses munkákban segítettem neki, de emellett önálló feladatokat is kaptam egy-egy tipográfiai vagy színmegoldásra. Olyan volt a kapcsolat közöttünk, mint a régi reneszánsz műhelyekben a mester és a tanítvány között. Amit tőle másfél év alatt megtanultam, annak a tizedét sem tudtam volna a Főiskolán elsajátítani.

Emellett engem mindig vonzott a plakát. Még mielőtt a Főiskolára kerültem volna, 1956-ban szerepeltem egy plakáttal a Nemzeti Szalon kiállításán. Ekkor az Alapba is felvettek.

– Tulajdonképpen kezdhetted volna a Főiskolát alkalmazott grafikán is?

– Igen, csak az alkalmazott grafika akkor a Főiskolán rendkívül gyenge volt, különösen Gábor Pali műhelyéhez mérve. De a gimnázium elvégzése óta vonzott a művészet is mint olyan, tehát, ami nem alkalmazott művészet. A gimnáziumi barátaim is festők voltak: *Lakner László, Korga György.* Így elég logikus volt számomra, hogy a művészi grafikát válasszam. Ezen a szakon a főiskolán egy nagyon jó társaság jött össze, erős osztályban végeztem, *Major János, Maurer Dóra, Gyulai Líviusz* és *Lenkei Zoltán* voltak a kollégáim.

– Vonzódtál a művészi grafika iránt, a megélhetés viszont egyre inkább az alkalmazott grafika felé sodort.

– Igen. A Hirdetőnél jelentkeztem és nagyon lassan, fokozatosan az alkalmazott grafika területén lettek feladataim. Rettentő nehezen indult ez is, még a gyufacímketerveimet is visszadobták a vállalatok. A szokatlanság vádja mind a mai napig kíséri munkáimat.

– Miért nem kezdted a plakáttal, hiszen érdekelt is és gyakorlatod is volt benne?

– Mikor a Hirdető zsüri- és munkaelosztó vezetőjétől plakátmegbízást kértem, egészen elcsodálkozott, hiszen a hatodik

7

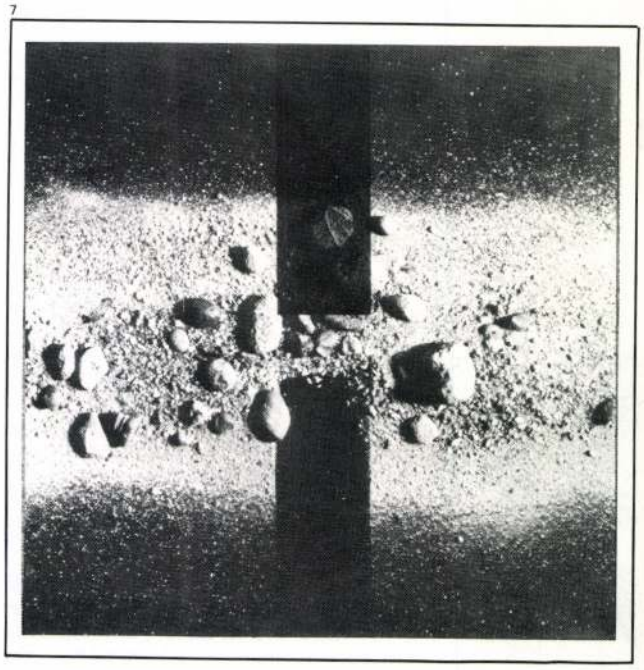

8

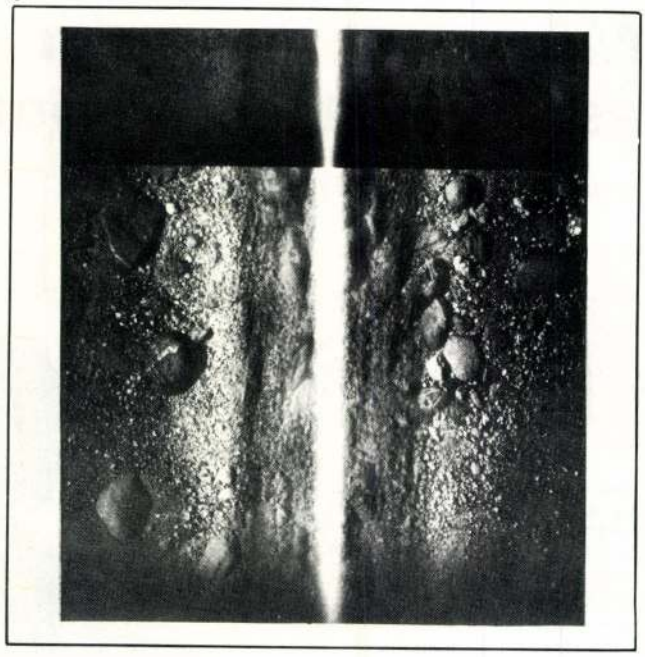

volna meg a fény- és homokkompozícióidat, az anyag direktsége elnyomná munkáid poézisét.

– Pontosan így van. Attól, hogy színes a homok, valódi homokká válna. A fekete-fehér fényképezés gátjait felvállalja az ember és ezek között a gátak között igyekszik a maximumot hozni. Egyszerűen elfogadom, hogy van egy ketrecem és ezen belül próbálok teljes szabadságra törekedni.

– Ha az adott határokon belül az optimálisat tudod nyújtani, az ér annyit, mintha egy tágabb spektrumban mozognál felszínesen.

Újabb munkáidat a fény és az árnyék szerepeltetése mellett más is meghatározza: a lyukasztás. Kivakarod, kitéped, átfúrod a fotópapírt...

– Én nem is annyira grafikáknak fogom fel ezeket a munkákat, mint inkább plasztikáknak. Rendkívül vékony szobroknak. Egy síkban levő szobornak, aminek síkbeliségét azáltal akarom hangsúlyozni, hogy átszakítom és így érzékeltetem, hogy a síkon kívüli világgal is van kapcsolata. Olyan ez, mintha a valóság össze lenne préselve egy elképesztően vékony lappá, és ha ezt a hártyát átszakítom, akkor az én képi valóságom összekapcsolódik egy sokkal tágabb valósággal.

– Tehát plasztikus grafikáknak, képszobroknak fogod fel munkáidat. Ha a faltól pár centire rakod fel őket, akkor a valós tér is belejátszik a képekbe, plasztikusak lesznek általa.

– A látható világunkat azonosítom a fotó belső terével. Ez ezen túli valóságra kívánom irányítani a figyelmet, az egyre tágabb valóságokba való átlépésre...

– Haladjunk túl tehát saját háromdimenziós valóságunkon?

– Nem. Így kimondva túl direkt.

A gyakorlatban a következő történik: van egy kivágott fotólemez. Az erről készült fotón van egy lyuk. Aztán az erről készült nagyítást is kivágom, de még ez sem elég. Voltaképpen három lyuk, három téri mélység van a síkban. Tehát idézőjelbe teszem a tárgyat, aztán idézőjelbe kerül a tárgyból készült fotó is. Így jönnek létre a különböző áthatások... Ilyen módon kellene idézőjelbe tenni a műtárgy létrehozásának a folyamatát is...

Lóska Lajos

11

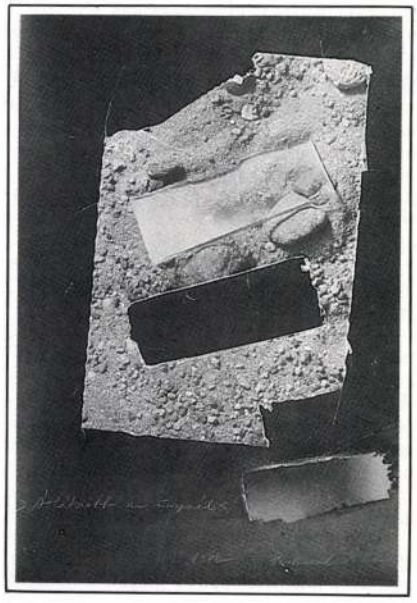

12

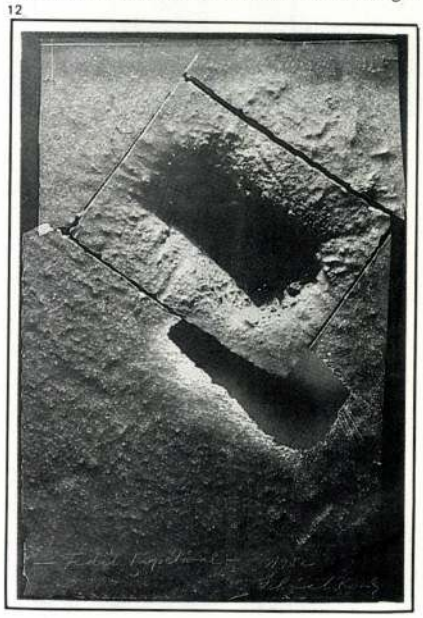

5 Schmal Károly: Fény és homok I., fotó,31x25,5 cm, 1979
6 Schmal Károly: Fény és homok II., fotó, 27x27 cm, 1979
7 Schmal Károly: Fény és homok III., fotó, 27x27 cm, 1979
8 Schmal Károly: Fény és homok IV., fotó, 30x28 cm, 1979
9 Schmal Károly: Cím nélkül I., fotó, fa, 28x21x9 cm, 1981
10 Schmal Károly: Cím nélkül IV., fotó, fa, 28x18x9 cm, 1980
11 Schmal Károly: Átlátszóbb az üvegnél, fotó, 30x40 cm, 1982
12 Schmal Károly: Fedél tapétával, fotó, 30x40 cm, 1982
(fotók Juhász I.)

gyufacímkémet sem fogadták el a vállalatok. Majd, ha sok évet eltöltök a szakmában és a kis munkákkal bizonyítok, talán akkor. De szerencsém volt. A Bartók Gyermekszínház akkori igazgatónője, az érzékeny, nagyszerű Duka Margitka egy kisebb kirakatdekorálási munka után megbízott színházának plakáttervezésével. Ezután sorra készültek plakátjaim a színház premierjeire. „Szeretek ismeretlen fiatal tehetségeket felfedezni" – mondta. 1963 és 1966 között ezekre a gyermekszínházi plakátjaimra figyelt fel a szakma. Mellesleg a színház még ma is használt emblémáját is akkoriban terveztem. A Filmtudományi Intézetnél Bíró Yvette-nek készítettem a Filmkultúra című folyóirat borítóját akkoriban és a Filmmúzeum keretplakátját, amelyek azóta is forgalomban vannak. Szinte teljesen egyedül kellett végigharcolnom az utat. A Főiskola elvégzése után egy vákuumba kerültem, amiből csak hatalmas erőfeszítések árán kerültem ki, hiszen az előttem járó plakátos osztály tagjai sok évvel korábban végeztek: *Ernyei, Máté, Szilvási, Darvas, Görög* mind *Konecsni* növendékei voltak, ez a nagyon erős, összetartó csapat együttesen a nagyon rossz művészeti helyzetben is európai grafikai iskolát tudott teremteni. A szintén Konecsni-növendék *„Quintet"* tagjai: *Bakos, Molnár, Pecsenke, Schmal, Simonyi Emőke* viszont öt évvel utánam fejezték be a Főiskolát.

– Én viszont úgy emlékszem, hogy a hatvanas évek végén Lakner László is csinált igen kitűnő plakátokat.

– Tulajdonképpen igen. Lakner egy időben szinte ebből élt, és szerintem is fantasztikusan jól csinálta az első pillanattól. Laknert sem a Hirdető javasolta, hanem a Nemzeti Színháznál volt egy ismerőse, aki az O'Neill Utazás az éjszakába darabjához bízta meg plakáttal.

– Korán kezdtél a tipográfiával is foglalkozni. Azt olvastam, hogy az Élet és Tudománynál művészeti tanácsadó voltál 1964-től.

– Nem én csináltam a lapot, hanem Újvári Vali, de annyira izgatott a dolog, hogy benn ültem a szerkesztőségben és szó szerint ilyen grafikai tanácsokkal láttam el őket. Az én nevem nem szerepelt sehol, de az tény, hogy átformáltam a lap tipográfiáját. A konkrét feladatom csupán a kopfok megcsinálása volt, de az én tanácsomra megváltoztatták a lap egész tipográfiai hangvételét, a képméretezést stb., és azóta is ez a vonal megy.

– Emlékszem, az Élet és Tudomány tördelése rendkívül szokatlan és meglepően új volt a hatvanas évek második felében, hogyan sikerült ezt elfogadtatni?

1 Kemény György egyéni kiállításának enteriőrje, Fészek Művészklub, 1968.
Képek balról: Gyermekkori önarckép, Twigy, Keresztpapa reggelije, karambol, előtérben: Laokoón-csoport (fotó Gadányi)
2 Kemény György: Essen mint a kultúra városa, plakátpályázat, 1980 (fotó Juhász I.)
3 Kemény György: Családi perspektíva, tv készülékek, asztal, használati tárgyak, 1977 (fotó Juhász I.)
4 Kemény György: A dinosaurustól az űrhajóig, plakát, 1970 (fotó Somfai)
5 Kemény György: Szép lányok, ne sírjatok, filmplakát, 1970 (fotó Somfai)

1

2

3

4

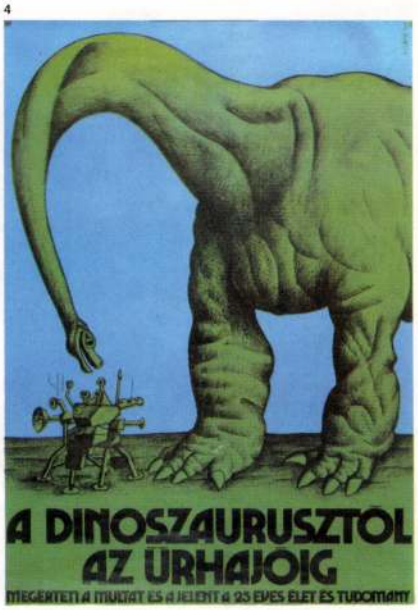

5

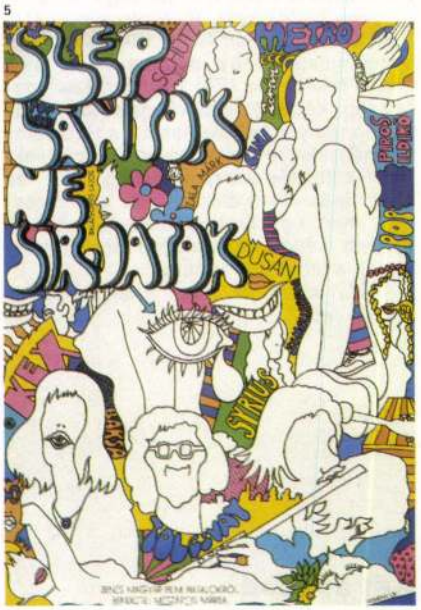

– Nagyon nehezen ment a dolog, ugyanis az újságokat abban az időben csakis nyomdászok, szerkesztők, tördelők csinálták, akiknek szinte semmi kapcsolatuk nem volt a grafikával vagy a művészettel. Ezt egy ipari szakmának tekintették. Mikor én az Élet és Tudományt kezdtem átformálni, akkor fölhördültek, azt mondták, ez nem plakát, mit keresnek itt ezek a blickfangos betűk, és az újságíró körökben teljesen meggyűlöltek. De nem jártam jobban a könyvtipografizálással sem. A Corvinának csináltam Kiss Sándor Magyarország történetének képeskönyvéhez borítót és tipográfiát. Soha többé még a környékére sem mehettem a Corvinának, mert megsértettem a szent tipográfiai alapelveket, amelyeket szerintem csak egy nagyon szűk, korlátolt szemléletű nyomdai iskola vall. Itt komoly hagyománya van a konzervativizmusnak, képviselői különösen az alkalmazott művészeti ágakban építettek ki erős bástyákat. Ez a szemlélet nem korosztályhoz kötött, hanem ezek szakmai előítéletek, hogy például a könyvtervezés az egy szent dolog, ott a visszafogottságnak, szerénységnek és hozzáteszem, az unalomnak kell uralkodnia.

– Azóta persze sokat változott ez a szemlélet.

– Igen, furcsa volt látnom, hogy fokozatosan, szép lassan azokat az alapelveket fogadták el, amelyeket annak idején én az Élet és Tudománynál kezdtem.

– Azóta Te is nagyobb feladatokat kaptál. Elsősorban az Interpress Magazinra gondolok. Ha valaki bármelyik számot átlapozza, az a benyomása támad, hogy a tördelése rendkívül változatos, szinte tele van grafikai és tipográfiai ötletekkel, mintha az lenne a célod, hogy az olvasót magaddal ragadd.

– Igen, ezzel is úgy vagyok, mint bármi mással, amit csinálok. Csak akkor tudok foglalkozni egy munkával, ha szenvedélyesen érdekel. Mivel ez a lap érdekel, ezért minden cikket elolvasok, minden képet megnézek, megpróbálom a lapban elképzelni. Amit olvasok felizgat vagy fölháborít, vagy örülök neki, és igyekszem hozzáadni valamit azzal, hogy fölerősítem azt a hangulatot vagy mondanivalót, amit benne találok. Az IPM kitűnően szerkesztett lap, kétszáz oldal változatosságot ad a tudományos felfedezésektől a történelmi eseményekig, a fantasztikus elbeszélésektől a kulturális érdekességekig. Ez a lap azért tűnik olyan élénknek és változatosnak, mert egy kicsit elszoktunk ettől, a magyar képeslapok eléggé egyhangúak voltak a legutóbbi időkig.

– Min múlik az, hogy a lap tördelése milyen lesz?

– Nagyon sok múlik a főszerkesztőn és természetesen a lap gárdáján. Rendkívül inspiráló lehet a megbízó, ha hagyja önállóan dolgozni az embert, ha hagyja az ötleteket kiélni, a szenvedélyeket kibontakoztatni és azon is, hogy mennyire szorítja vissza az unalmast, az érdektelent. Szóval az is rossz, ha a megbízó valamit nagyon akar, mindenbe beleszól és akaratát mindenáron keresztülviszi, de az sem jó, ha nem érdekli, hanem csak túl akar lenni a dolgon. Mindkét véglettel számtalanszor találkoztam pályámon.

– 1968-ban rendezted az első kiállítást a Fészekben, ahol nem alkalmazott grafikusként szerepeltél, hanem olyan szellemű tárgyakat állítottál ki, amelyek a plakátjaidon is szerepeltek. Ez sokunk számára egészen meglepő volt már akkor is, mert téged alkalmazott grafikusnak ismertünk meg. Hogyan határoztad el, hogy csinálsz egy úgynevezett művészeti kiállítást? Adódott egy alkalom, vagy volt egy sor ötleted, amit csak ebben a formában tudtál megvalósítani?

– Ez mind együtt. Tehát valóban nem elégített ki teljesen az alkalmazott grafika, különösen azután, hogy sok elutasítás és kudarc ért. Mindig izgatott az, hogy önállóan, az úgynevezett nagy művészetben is megcsináljak valamit. De én sosem voltam olyan típus, aki a belülről jövő dolgokat állandóan csinálja csak úgy raktárra, nekem kellett a kiállítási lehetőség.

– A hatvanas évek második felében, amikor ezeket a pop artos tárgyakat kiállítottad, még az embernek az volt a benyomása, hogy a pop Magyarországon sokkal inkább az utcán, a plakátokon jelenik meg, mint a kiállítótermekben.

– Kétségtelen, hogy a pop art idején a képzőművészetben általában megfordult a menet. A pop főmesterei *Lichtenstein, Wesselmann* és *Warhol* nem a képzőművészetből, hanem a plakátból, az alkalmazott grafikából vették eszköztárukat. Korábban maguk is plakátosok voltak. Ez nekem is kapóra jött, mert teljesen azonos nyelven tudtam beszélni a plakáton és egyéb munkáimban. Először volt alkalmam térben is megvalósítani elképzeléseimet. Kilépni a síkból, mind a mai napig foglalkoztat.

– A hetvenes évek a plakátsikerek jegyében kezdődtek és folytatódtak.

– Igen, 1971-ben három első díjat nyertem az év legjobb plakátja pályázaton. A kulturális, a politikai és a külön kategóriában az alkoholizmus elleni plakátommal. 1975-ben pedig a japán *Shigeo Fukudával* együtt I. díjat nyertem Varsóban a Nemzetközi Antifasiszta Plakátkiállításon.

– Közben lezajlott egy stílusváltozás.

– Igen, ez az érdekessége a dolognak. Úgy látszik mindig időben megérzem a stiláris változás szükségességét. 1971-ben csináltam egy sokadik popos plakátot egy popzenészekről szóló magyar filmhez. Mikor kirakták ezt a plakátot az utcára, látom, hogy ki vannak tapétázva a falak ilyen szellemű, harsányan színes plakátokkal. Na, erre gondoltam magamban, ebből elég és ekkor csináltam meg a *Marat–Sade* filmhez a plakátot, noha korábban ehhez a témához, a színházi bemutatóra már 1966-ban csináltam egy munkát. Most azonban egy filmjelenetet emeltem ki, ahol egy sor furcsa bolond figura szorult egy sírgödörbe, ezt hiperrealista stílusban, minuciózus pontossággal rajzoltam meg, csupán fekete-fehérben. Ez akkor rendkívül szokatlan volt a szakmában, csodálkoztak rajta, mert még nem volt divat a plakátban az érzékletes ceruzarajz. Évek múlva az antifasiszta kiállításra pedig konceptes plakátot küldtem, ugyanis az volt a meggyőződésem, hogy a plakátművészetben is teljes létjogosultsága van a konceptnek. A plakátra egy szöveget gépeltem, arról, hogy kétszer menekültem meg a kivégzés elől 1945-ben, és 45-ös gyermekkori meg

6

7

8

vadonatúj fényképemet helyeztem el a plakáton. Nagyon szubjektív megközelítése volt ez az antifasizmusnak, nem is hittem, hogy beveszik a kiállításra, mégis ezzel nyertem az első díjat. De konceptet már jóval előbb csináltam önálló képzőművészeti kiállításon 1971-ben a Bercsényi Klubban. Itt a párhuzamosan futó országos plakátkiállítást dolgoztam fel, ahol kinn volt a televízió és riportokat csináltak grafikusokkal, így velem is. A műsort egy barátom végigfotózta és a TV képernyő méretére nagyította, majd ezekkel a képekkel körberaktuk a termet. A fotók hátulról átvilágítva valódi képernyők hatását keltették, miközben magnóra vett szövegek konfrontáltak velük. 1975-ben a boglári kápolnában rendeztem kiállítást, amelyet hamarosan bezártak.

– Ezzel mi is foglalkoztunk lapunk 75. októberi számában, de nem világos, hogy mi váltotta ki a botrányt.

– Számomra ez a kiállítás egy nagy lehetőség volt arra, hogy összefoglaljam a koncepttel kapcsolatos gondolataimat. Kaptam egy szép és nagy teret, amelyet kitölthettem különféle tárgyakkal. Ezek az ábécé betűihez kötődtek, ezért neveztem el a kiállítást *Boglári ÁBC*-nek.

– Tulajdonképpen minden betűhöz asszociáltál valamit, és változatos technikával dolgoztad fel?

– Igen, minden technika megjelent, kivéve az alkalmazott grafikai. Itt tulajdonképpen azt akartam kipróbálni, hogy milyen tágak a művészet határai jelenleg és azt is, hogy a saját lehetőségeim meddig terjednek. Na most, ez a kiállítás nyilván nagyon szokatlan volt, és ez volt a lényege annak, amiért becsukták, ürügyet egyébként a Z betű alakú aktfotó szolgáltatott, ami állítólag közfelháborodást váltott ki. De ez nyilvánvalóan nem volt igaz.

– Miért hangsúlyoztad ki, hogy itt alkalmazott grafikai munkát nem állítottál ki?

– Itt elsősorban a plakátról van szó, amit kinyomtatnak és az utcán mindenki megnézheti, tulajdonképpen semmi értelme, hogy egy ilyen kiállításra is rajzoljak egy plakátot. Sokkal jobban érdekel a tárgyakkal való téralkotás és 1977 óta egyre szívesebben használok ezekben a térbe komponált tárgyegyüttesekben működő televíziókat. Az első ilyen munkával a Pécsi Galériában szerepeltem 1978-ban, *Családi perspektíva* volt a címe. Ez három különböző méretű TV-készülék volt, amelyhez három csendélet és három papucs járult. A készülékek viszont nem a saját munkámat sugározták ellentétben a hirtelen betörő videódivattal, hanem az éppen futó napi TV-műsort. Ez aztán az én munkámat is kedvezően befolyásolta, hiszen belekapcsolódott az a külvilág eseményeivel, történeteivel, amely engem is körülvesz, és aminek a TV az ablaka.

Itt szerveződött különben *Perspektíva* nevű csoportunk, amely olyan alkalmazott grafikusokból állt, akik kevésnek érezték ezt a műfajt, és önálló művészi tevékenységet is akartak folytatni, így *Balla Gitta, Felvidéki, Helényi*. Együtt állítottunk ki 1979-ben Varsóban is a Josef Szajna Studióban. Még ebben az évben kért fel a Hungarofilm, hogy a Beaubourg-ban rendezendő magyar filmművészeti kiállítást tervezzem meg.

– A hungarofilmesek számítottak arra, hogy tárgyakat fogsz kiállítani?

– Tulajdonképpen nem. De ebben az időben rendezték a Beaubourg-ban a hatalmas *Dali*-életmű-kiállítást, és akkor én azt mondtam, hogy itt nem lehet grafikácskákkal, fotócskákkal megjelenni, ha azt akarjuk, hogy felfigyeljenek ránk. Itt csak térbe komponált tárgyegyüttesekkel, environmentekkel lehet hatni. Ez a munka rendkívüli módon lelkesített, mert ez ugyan alkalmazott művészet volt, de itt annyira önállóan és szabadon dolgozhattam és annyira benne voltam a dologban, hogy ezt a kiállítást azóta is életművem szerves részének tekintem. Különben is nagyon inspirál, ha olyan témát kapok, amely köré fel tudom építeni a saját világomat. Ebben eltérek más autentikus művészkollégáktól, más a lelki alkatom, hiszen ezért is tudok már évtizedek óta alkalmazott művészetet csinálni. A feladat ösztönöz, elég egy mondat, egy szó, egy hang és a fantáziám elkezd működni. Olyan ez, mint régen, amikor a költőnek mondtak egy szót, és arra kellett verset írnia. Számomra is a megadott feladat az a kristálymag, amelyre felépítem az egész munkát.

– Hogyan mutatta be ez a kiállítás a magyar filmművészetet?

– A rendezők kerültek a középpontba. A tizenhárom rendező életnagyságú, körbe vágott fotófigurája állt a köréjük telepített tárgyak között. A tárgyakkal filmjeiknek lényegét, belső világát akartam visszaadni. *Jancsó*nál például egy földre fektetett meztelen összekötözött bábu volt a középpontban, mellette fegyvergúla és a fejénél két hatalmas gyertya állt, mindez vörös fényben. *Sándor Pál* akkoriban csinálta a *Régi idők focija* című filmjét. Itt egy Chaplinre utaló kalap lebegett egy Chaplines kabát fölött, de a feje helyén egy futball-labda volt. A többieknél ugyanúgy mindenkinél a rá jellemző motívumokat emeltem ki.

Különben a Stúdió 80 TV-műsorban lehetett látni hasonló jellegű munkámat, amelyet a rovat Jancsó-programjához készítettem. Itt én terveztem meg a látványt tárgyakkal, élő figurákkal, és felépítettem egy TV-diadalkaput.

Egyik legutóbbi munkám is hasonló szellemben készült a *Tény-Kép* című fotó-

9

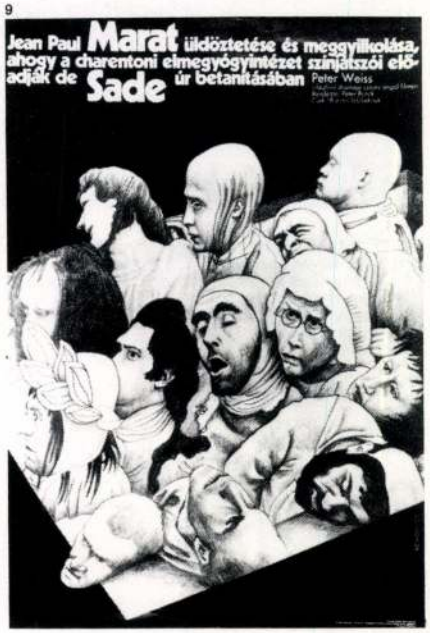

6 Kemény György: Weöres Sándor: Szent György és a sárkány c. színdarabjának plakátja, 1981 (fotó Juhász I.)
7 Kemény György: Darwin-plakáttery, 1981 (fotó Juhász I.)
8 Kemény György: Péter, rajz, 1981 (fotó Juhász I.)
9 Kemény György: Marat halála, filmplakát, 1970 (fotó Somfai)

10

11

12

13

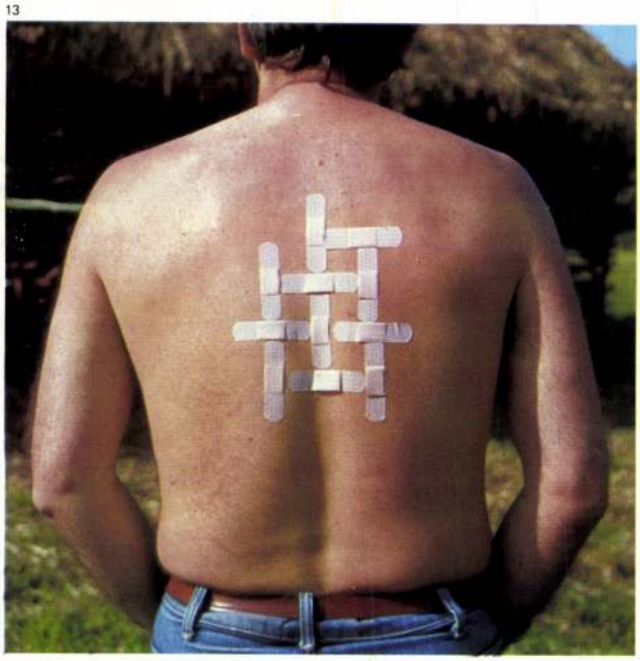

10, 11, 12, 13. Kemény György: Vászonkötés, motívum négy változatban, 1979 (fotó Kemény Gy.)
14 Kemény György: Mephisto-embléma a Spiegel címlapján (fotó Juhász I.)
15 Kemény György: A Tény-Kép kiállítás bejárata (fotó Juhász I.)

történeti kiállításon a Műcsarnokban, ahol tudom, hogy nem az én tárgyegyütteseim voltak a főszereplők, hanem maguk a fotók, de számomra rendkívül izgalmas feladat volt, hogy tárgyakkal fejezzem ki és egészítsem ki az egyes korszakokat, jelezzem a fotók világát. A legutolsó időszak fotói közé természetesen felállítottam egy működő TV-tornyot is.

– *Ezzel eléggé elkanyarodtál a hagyományos alkalmazott grafikától, de úgy tudom, még ennél is tovább mentél, mert a textillel is megpróbálkoztál.*

– Igen, 1978-ban volt Londonban a minitextil világkiállítás. Egyik textiles hívta fel a figyelmemet erre, azt mondta: „Gyurka, te olyan jópofa dolgokat szoktál csinálni, próbáld meg ezt a kiállítást, ide ilyeneket várnak." Erre én három különböző kutya szőréből egy kompozíciót, egy szőregyüttest diakeretbe préseltem, amit erre a kiállításra a hatalmas beküldött anyagból beválogattak. Én ezek után olyan lelkes lettem, hogy a következő évben megpályáztam a velemi textilművészeti alkotó tábort, ahová szintén pályázatot küldtem. A pályázati-koncepciómat elfogadták és én nagyon jól éreztem magam a textilesek, a más anyaggal dolgozó kollégák között, szívesen foglalkoztam az új médiummal, és rendkívül fölfrissített a dolog. Egy hónapig voltam ott, és mint kezdő textiles a láncvetület és vetülékfonal alapszövését dolgoztam föl tárgyakkal, fúvópisztollyal

útra, fűre fújva a motívumot, a hátamon ragtapaszokkal raktam ki a szövésmintát. Később olyan tárgyakat kerestem, amelyeken ez a motívum fordul elő, mint például a rácsos linzer teteje. A *Textil – textil* című kiállításon szövésmotívumomat kilenc működő tv-készülékből raktam össze. De számomra ezekkel az ötletekkel le is zárult a textilezés.

– Ahogy az időben előre haladunk, egyre kevesebb szó esik a plakátról. Pedig te ezzel indultál, itt érted el első sikereidet, és téged mindenki elsősorban alkalmazott grafikusként tart számon, most pedig ez a tevékenységed – elsősorban a plakátozás – mintha háttérbe szorulna. Lehetséges, hogy egyéni utadat valami általánosabb törvényszerűségek irányítják?

– A hatvanas évek második felére a plakátműfaj felfutása volt a jellemző. Ekkor nálunk is és a világban is nagyon igényes plakátok készültek, ami nyilvánvalóan összefüggésben van azzal, hogy a pop arttal a művészetben a popularitás iránti igény is jelentkezett. Manapság erről nem beszélhetünk, sőt a plakát nálunk is és a világban is lesüllyedt a kommersz ipari szolgáltató tevékenységek körébe. Az

14

autentikus művészek pedig a pop kudarcának tanulságait levonva nem is igénylik a popularitást, a művészet megint szűkebb értő közönség számára készül. Még azt is megkockáztatom tehát, hogy a popularitás ma az igénytelenséget jelenti, ami populáris, az többnyire giccs. Gondolj a mostani poszterekre például.

Az alkalmazott grafika utolsó védőbástyája a kulturális plakát maradt, aránylag még itt lehet jó reklámgrafikát csinálni. Sajnos azonban itt is rohamosan visszaszorul a jó. Az egyik fő terület az utóbbi időkig a filmplakát volt, ahol kitűnő munkák születtek. A magyar moziplakátot még a nemzetközi reklámszakmában is jegyezték, természetesen a japán, amerikai, lengyel és cseh filmplakát mellett. Most azonban, elsősorban a filmrendezők egyértelműen a szentimentális, színes fotós vagy kinagyított jelenetfotós plakáthoz ragaszkodnak. Tehát már filmplakátot sem lehet igazán jól csinálni, mert a színes nyomdatechnika lépett a szellem helyébe. A megrendelők nem akarnak grafikát látni, nem akarnak művészetet látni, hanem csupán a népszerű sztárt lehetőleg színesben. Színházi plakát pedig változatlanul nincs. Hiába csináltuk a *Plakátok szünetben* című kiállítást a Madách Színházban 1977-ben, ahol az abban az évadban bemutatásra kerülő darabokhoz készítettünk plakátterveket, nem sikerült az illetékesek figyelmét felkelteni. Már csupán a kiállítási plakát maradt legutolsó mentsvárként. Persze egy-egy ellenpélda azért akad. *Szabó István Mephisto* című filmjéhez terveztem a H betűből kinövő kétszemöldökös *Mephisto emblémát*, ami azóta az összes belföldi és külföldi plakátról és kiadványból visszaköszönt rám. Még a Spiegel Gründgens számának címlapján is az én emblémámat használták. *Bacsó Péter Tegnapelőtt* című filmjéhez rajzolt plakátom pedig épp mostanában látható az utcán.

– De ugyanakkor azt is látom, hogy kitűnő alkalmazott grafikusok újságokat, folyóiratokat terveznek újabban.

– Igen, az alkalmazott grafikusművészet egyre inkább visszaszorul a folyóirat-, újság-, könyvillusztrálás intimebb műfajába. Ezeket a grafikákat egyértelműen illusztrációnak hívják, és egyre több ilyen illusztrációs biennálét rendeznek a világban, az alkalmazott grafikusok ezeken szerepelnek, ide eredeti rajzokat küldenek. 79-ben én is szerepeltem Párizsban egy ilyen kiállításon két rajzommal. Na, most ezen a tárlaton a művek kilencven százaléka könyv- és folyóirat-illusztráció volt és csak a többi plakát. Külön szekciót is szerveztek, ahová a meg nem valósult, a ki nem nyomtatott műveket gyűjtötték össze. Gyakorlatilag valósághű rajzok, festmények kiállítása volt ez.

– És miben különböznek ezek a festmények a kiállítási festményektől?

– Ma Új Hullám söpör végig a világon a művészetekben, és ennek jegyében a festészetben egyre inkább visszatérnek az absztrakthoz, új lendület és új érzékenység veszi át az uralmat, már nem érdekli a pop, a koncept, a realizmus a festőket. Az illusztrátoroknál más a helyzet, ha valamiféle képzőművészeti párhuzamot vonok, akkor a radikális realistákhoz állnak a legközelebb.

– Számodra ezek a folyamatok milyen konzekvenciákat hordoznak?

– Nemrég láttam a székesfehérvári, 50-es éveket bemutató kiállítást. Fiatal művészettörténészekkel voltam és nagy lelkesedéssel beszéltem nekik *Csernus*ról, meg arról, hogy milyen merész újítás volt egész festészete. Egy csöppet sem ragadt rájuk a lelkesedésem. És tulajdonképpen igazuk is van. Nem lehet a művészetben a nosztalgiákkal semmit sem kezdeni. Az én régi plakátjaim nagy része megsemmisült, te meg egypáran még emlékeztek rájuk, de ezen bánkódni nem szabad. A művészetben is és az életben is csupán egy út kínálkozik, szüntelenül megújulni. Figyelni a világra, a művészetre, önmagunkra, ha kell, stílust, eszközt váltani akár katarzisok árán is. Meggyőződésem, hogy a zsenialitás sem derül ki, ha nem korszerű formanyelven jelenik meg. Engem nem az érdekel, hogy mit csináltam egykor, hanem hogy mit kell tennem ma. Látom magam előtt kollégáim között a kihunyó életpályákat, ezért még nagyobb energiával keresem az utat, hogy velem ne ez történjen.

Sinkovits Péter

15

Medgyessy Ferenc Emlékmúzeum

1

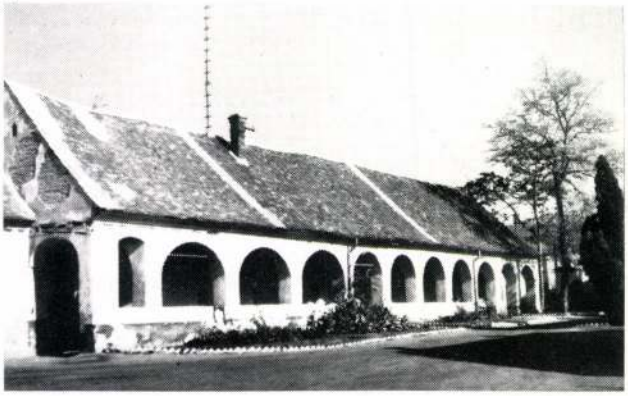

2

1977-ben kapta meg Debrecen városi Tanácsa a Medgyessy-hagyatékot, amelyet a Déri Múzeum gondoz. A Hajdú-Bihar megyei és a debreceni városi Tanács a Péterfia u. 28. sz. alatti műemléki házat jelölte ki a múzeum céljaira. Az egykori Tóth-ház, majd „városgazda háza" a XVIII. század végén épült a Nagy Péterfia utcán. 1822-től Werbekommando, 1829-től kaszárnya lett. 1855-ben új melléképületeket kapott. Volt lakóház, mentőállomás, majd irodaegyüttes.

A tervezésre 1979-ben kapott megbízást a HAJDÚTERV. Legány Péter építészmérnök 1979 év végére elkészítette tervét, de az Országos Műemléki Felügyelőséggel való lelkiismeretes, körültekintő egyeztetés, a műemléki jellegű kutatás hosszú időt vett igénybe. Így a kivitelezői munka csak 1980 őszén kezdődött, és 1981 decemberében fejeződött be. Nem a Medgyessy-centenárium évében, hanem 1982. április 2-án nyílt meg a múzeum, de szépsége kárpótol mindenkit a késésért. Az OMF szakmai segítsége, a tanácsok támogatása révén lehetőség nyílott arra, hogy a tervezettnél jóval nagyobb terület álljon rendelkezésre: a megmaradt műemléki szárnyon kívül két modern tetővilágításos csarnok, szoborpark is.

Milyen szerepet tölt be a megye és az ország kulturális életében a Medgyessy Emlékmúzeum? Folyamatosan gyűjtő, kutató, fejlődő, tehát „élő, dolgozó" egysége

3

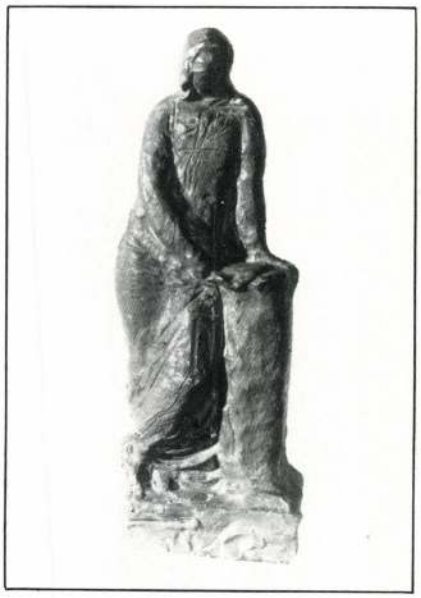

4

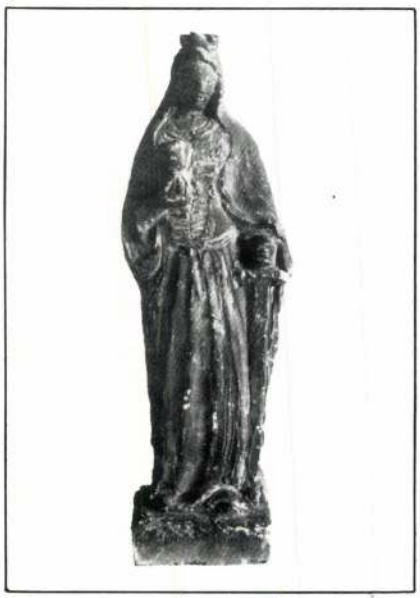

a Déri Múzeumnak, illetve a Hajdú-Bihar megyei Múzeumi Szervezetnek. Nemcsak egy lezárt és készen kapott anyagot őriz, hanem kutatóközpontja is kíván lenni a Medgyessy-életműnek.

Mi fogadja a látogatót? Belépve a széles, kőkerítéssel zárt udvarra, két, egymással szembenéző árkádsoros épület, majd hátul egy erősen öblösödő udvar. Balra indulunk el, ahol az egykori „katonaszoba" helyén találjuk a fogadószobát. Itt Medgyessy életútjáról kapunk rövid összefoglalást archív fotók, dokumentumok, tablók segítségével. Hat boltíves szobán át (amelyekben Medgyessy korai szobrai és rajzai láthatók) jutunk át az „új" (felújított, tetővilágításos) I-es csarnokba, amelynek méretei: 19x6 méter (magasság 4, illetve 8 méter). Itt Medgyessy 1920–1944 között készült szobrai, reliefjei és rajzai kapnak helyet. Az I-es csarnokból az udvarra jutunk, ahol három nagy bronz (*Szoptató anya, Medveczkyné síremléke* és a *Radnai-síremlék* első variációja, a későbbi Medgyessy-síremlék) fogad.

Az I-es csarnok kijáratával majdnem szemben áll a II. csarnok bejárata. Ez a terem 30x6 méteres (magassága 4, illetve 8 méter) tetővilágítással. Itt folytatódik a Medgyessy-életművet bemutató kiállítás a lovasszobrokkal és a kései művekkel. A két árkádsoron köztéri szobrainak nagyméretű fotói, a II. csarnok kijárata mellett iroda, illetve raktár kapott helyet.

A telek területe 2800 m², a beépített terület: 1110 m², a kiállítóterület pedig kb. 500 m².

A tervezők, az építők egyaránt tiszteletben tartották az épület műemléki jellegét és majdani rendeltetését: azt, hogy itt Európa egyik legjelentősebb XX. századi szobrászának életműve kerül bemutatásra. Köszönet jár Hajdú-Bihar megye és Debrecen város Tanácsának, a Művelődési Minisztériumnak, a tervezőknek, a kivitelezőknek, az Országos Műemlékvédelmi Felügyelőségnek s a kiállítást szakmailag segítő Nemzeti Galériának, a Képző- és Iparművészek Szövetségének, a Központi Múzeumi Igazgatóságnak. Segítségük révén méltó keretben mutatkozik meg Medgyessy életművének jelentősége, nagysága.

Medgyessy korai domborművein *(Duchêne család)* az asszír reliefművészet hatása érződött, de megérintette a szecesszió is *(Menekülők)*. A kor nagy európai szobrászaival egyidőben szakított a plasztikaellenes szobrászattal s nyúlt vissza az ókori örökséghez: az archaikus görög, etruszk, egyiptomi kultúrák tanulságaihoz (*Táncolók*, 1912; *Pihenő leányka*, 1910).

Első érett, jellegzetes műve az 1911-es *Kövér gondolkodó*. Ez a szobor súlyos, tömör, zárt formái révén – mint írja – „a húsnak himnusza. Első kísérlet Magyarországon a monumentális iránnyal. Azt hiszem: korszakalkotó. Kiállítottam. Senki sem értette (egyiptomi hatás szülte)." Ugyancsak egyiptomi hatás nála (de Hildebrand elveinek átvétele is) az egy nézetre komponálás *(Pihenő leányka)*.

Megyessy humánummal teli művészetének egyik fő témája volt e korai szakaszban is az alkotó, a dolgozó ember ábrázolása. 1913-as *Súroló nő*je és 1917-es, *Szoptató anya* című szobra kis méretben is monumentális. Erő és líraiság, humor, egészséges erotika, vérbő vaskosság nyer itt megfogalmazást, kizárólag szobrászi eszközökkel.

A háború új szobrászi műfajokkal gazdagítja Medgyessy oeuvre-jét: a harctéren mintázta emberien őszinte hősi emlékműveit, valamint lovasszobrait.

Medgyessy művészetének korai szakaszára az egyenletes fejlődés, a következetesség, az egyéni hang keresése és megtalálása jellemző. Már 1911–13-ban készít olyan műveket, amelyek meghatározó jelentőségűek nemcsak a saját oeuvrejében, de a modern magyar plasztikában is. Kialakul a tízes években mással össze nem téveszthető egyéni stílusa, amelynek jellemzői: kőszobrainak monumentális egyszerűsége, kőtömbszerűsége, témáinak változatossága, mondanivalójának sokrétűsége, humánuma, a helyi jelleg ötvözete az általánossal.

A negyven-egynéhány éves Medgyessy több témát és műfajt továbbfejlesztett a húszas években. Portréi közül kiemelkedik az 1921-es *Önarckép* és a *Rippl-Rónai-érem*. Mindkettő nagyszerű példája a téri tömörítésnek és a jellemezni tudásnak.

Továbbfejlesztette a ló-lovas ábrázolást: szakított a neobarokk szellemmel, s a két test egymáshoz való plasztikai viszonyát fejezte ki.

Aktszobrain a nőknek, „a gyönyörű élet csodálatos ajándékainak" állított emléket. A *Táncosnő* című szobra, a *Táncoló nő* és *Táncoló férfi* című domborműpárosa az antik ihletés állandó jelenlétét bizonyítja művészetében. E szépségideál mellett egyre karakteresebben jelentkezik oeuvrejében a paraszti szépségideál is. Vaskos aktjai munkára, szülésre termett, vérbő alföldi típusokat jelenítettek meg.

Újat hozott az emlékszobrászatban is emberi, őszinte pátosztól áthatott terveivel. Ezekre azonban nem kapott megbízást. Mint írta: „A pályázatok szellemébe sehogy sem tudtam beilleszkedni. A szokásos főalak-mellékalak kompozíciótól borsódzott a hátam." E korszakban, leszámítva kevésbé jelentős vidéki hősi emlékműveit (Tószeg, Isaszeg, Vaskút), *Móricz Zsigmondné síremlék*ét és a Széchenyi fürdő két aktját (*Halászfiú* és *Korsós nő*), nem tudta monumentális terveit megvalósítani.

Életműve a harmincas évekre teljesedett ki igazán. Újszerű kisplasztikái a dolgozó embernek, a szépségnek és tisztaságnak állítanak emléket. Élet- és emberszeretetről, plebejus örömökről tanúskodó művei e kor legjobb alkotásai közé tartoznak.

Művein a magyar paraszti szépségideál jelent meg. Tornyai Jánoshoz, Koszta Józsefhez, Kodály Zoltánhoz, Veres Péterhez, Móricz Zsigmondhoz hasonlóan a paraszti világ lényegét fogalmazta meg a szobrászat nyelvén. Rusztikusság, közvetlenség, élettelíség, a magyar jellem lényegének visszaadása biztosítja művészetének nemzeti jellegét. Magyarsága elválaszthatatlan az egyetemestől. Leghívebben tükrözi ezt a szintézist az 1930-ban készített négy debreceni szobor: a Déri Múzeum előtti *Tudomány, Néprajz, Művészet, Régészet*. A négy allegorikus szobor nemcsak mérete, hanem kiegyensúlyozottsága, nyugodt méltósága, ünnepélyessége és ugyanakkor élettelisége révén is monumentális. A négy figura ritmusban, tömegben, hangulatban, az allegorikus jelleg azonos fokú érvényesítésében is egységet alkot.

5

6

1 Az egykori Tóth-ház átalakítás előtt
2 Az épület ma
3 Medgyessy Ferenc: Dóczi-, majd Lykáné síremléke, terv, bronz, 37 cm, 1931
4 Medgyessy Ferenc: Szent Borbála, agyag, 40 cm, 1937
5 Medgyessy Ferenc: Bercsényi, bronz, 44 cm, 1946
6 Medgyessy Ferenc: Hunyadi János, emlékműterv, bronz, 74 cm, 1951
(fotók F. Molnár É.)

7

8

7 Medgyessy Ferenc: Debreceni utcarészlet, pasztell, 22,5x26 cm, 1918 k.
8 Leonhardt Witold: Medgyessy mint tábori orvos, akvarell, 23x27 cm, 1915
9 Medgyessy Ferenc: Dubrovnik, pasztell, 31x46 cm, 1932 k.
10 Medgyessy Ferenc: Athéni táj, pasztell, 36x50 cm, 1936 k.
(fotók Hapák J.)

Debrecennek – képzőművészeti vonatkozásban – a párizsi Grand Prix-vel ez a négy mű adott európai jelentőséget. Medgyessy életművének csúcsa e négy szobor, de meghatározó jelentőségű a magyar szobrászatban is. Szintézise az antik művészet, az európai plasztika hatásának. Mindezt és a népművészet leegyszerűsítő hatását érvényesítette Medgyessy, s így lett műve egyszerre egyetemes és magyar, s immár a Déri téri miliőből kiszakíthatatlanul debreceni.

A négy nagy bronzot követték egyéb köztéri szobrai (a bajai *Jelky András*, a bajai, sárospataki hősi emlékmű), valamint a nagy faldíszítő alkotások. Nekünk, az utókornak különösen fontosak Medgyessy emlékművei: időtállóak, és a meg nem alkuvást tükrözik.

A harmincas, negyvenes években készült szobraival, a *Szüreti menet* és a *Gellért-legenda* című domborművekkel a magyar nemzeti szobrászat legjavát hozta létre. Arany János népszeretete támadt fel – közel száz év után – ezzel a programmal, mely együttes válasz volt a maga által feltett kérdésre: „Ha van fejlődőképes irodalmunk, saját magyar zenénk és éppen úgy világot bejáró népművészetünk, ki mondja azt, hogy ne lehessen saját igazi képzőművészetünk is?"

A felszabadulás után az idős mestert megragadta a munka, az újjáépítés lendülete. Több művén megjelenítette a martinászokat és az építőket. E korban is hozott újat portréművészetében *(Veres Péter, Kodály Zoltán)*, a síremlékszobrászatban *(Radnai-síremlék)* és lovasszobraiban *(Sportlovas, Hortobágyi csikós)*.

Már a két világháború között is készített olyan remekműveket, amelyekkel a magyar történelem nagy eseményeinek és alakjainak állított emléket (*Szt. István, Gellért-legenda, Török–magyar csata, Széchenyi István*-portré). 1945 után szinte programul választotta e tiszteletadást: elkészítette *Dózsa György, Bercsényi Miklós, Bocskai István, Kossuth Lajos, Hunyadi János* emlékművének terveit. Köztérre került *Petőfi Sándor-, Arany János-, Herman Ottó-, Rippl-Rónai József-* és *Móricz Zsigmond*-emlékműve, illetve síremléke.

Életműve nem maradt csonka: „tető alá" tudta hozni tervei jó részét. A kétszeres Kossuth-díjas Medgyessy úgy távozott 1958-ban, hogy kereket, egészet alkotott, s méltán érdemelte ki a „legjobb magyar szobrász" címet.

Debrecenben már Medgyessy életében megvalósult egy képzeletbeli Medgyessy Múzeum: huszonöt köztéri szobra, illetve murális alkotása állt Debrecen terein, épületein. Ez bővült újabb művekkel, majd 1961-től egy állandó Medgyessy-kiállítással a Déri Múzeum kupolatermében. A város és a megye egyre többet tett a Medgyessy-kultusz ápolásáért (Medgyessy-díj, -stúdió, a Képcsarnok Medgyessy Terme), így méltán kapta meg a hagyatékot is. Hajdú-Bihar megye és Debrecen városa újabb köztéri szobrokat állít fel 1980–90 között, már fel is avatták a Déri téren a *Táncosnő* és a *Debreceni Vénusz* bronzváltozatát. Medgyessy debreceni múzeuma több, mint a Péterfia u. 28. sz. alatti épület és udvar: be kell járnunk a Déri teret (tizennégy műve látható itt!), a Petőfi teret, a Nagyerdőt, hogy a szobrász életművének legszebb darabjait együtt láthassuk.

Sz. Kürti Katalin

9

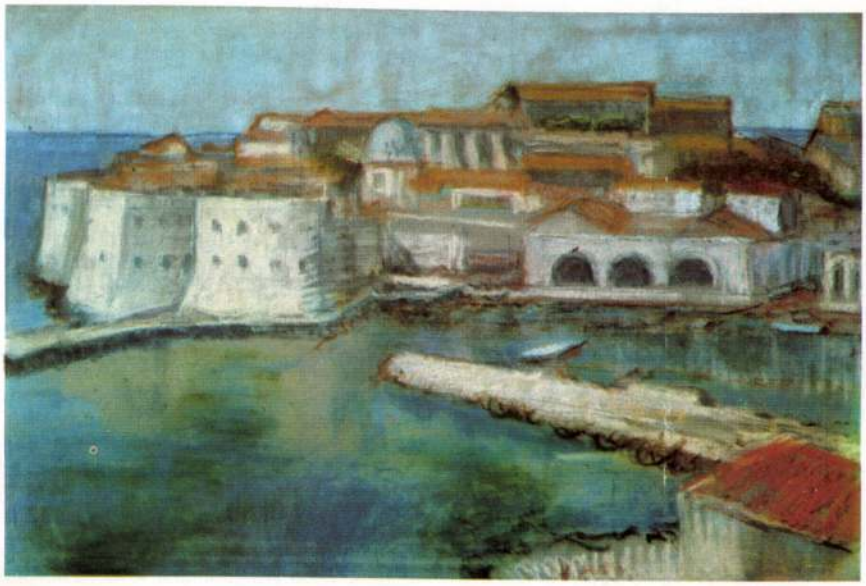

10

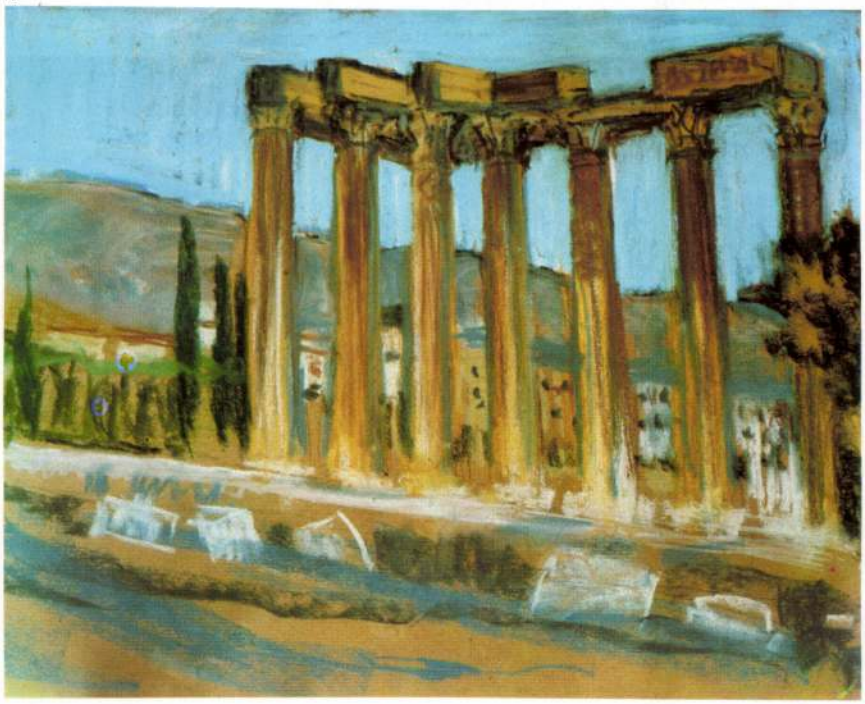

A garabonciás

Menyhárt László: Schéner Mihály
Corvina Kiadó, Budapest, 1981

Lassan önálló szekrénypolc kell a Corvina Műterem-köteteinek. Mindössze három-négy esztendős múlttal rendelkezik a kiadvány, de már majdhogynem egy tucatnyi munka került nyilvánosságra. Rokonszenves szellemiségű, kellemes formátumú, igényes nyomdai-tipográfiai kivitelű sorozattal gazdagodik művészeti ismeretterjesztésünk: kimondatlanul is a közvetlenség és a szemléletesség jegyében születnek ezek a kötetek. Nyilvánvaló helye van itt a sokrétű dokumentálásnak és a személyes hangvételnek, az elméleti fejtegetéseknek, az izgalmas dialógusoknak. Azt hiszem, az érdeklődők, a szakemberek és az alkotók is kedvelik ezt a megoldást. A kortárs művészet jelenségeit talán így lehet hatásosan népszerűsíteni, emberközelbe hozni. Igaz, a kötetlenebb, a közvetlenebb előadásnak is akadnak buktatói. Előfordul például, hogy túlságosan a háttérbe húzódik a szerző, alig-alig érzékeljük jelenlétét. Művészi önvallomásokat, kritikai passzusokat idéz, aztán időnként ő is megszólal, ám összességében elsikkad a véleménye. Máskor meg a művek rovására megy az esszéista, dokumentalista tolmácsolásmód. Jóllehet minduntalan ott „keringünk" az alkotó műhelye fölött, igazában mégsem megyünk be a műterembe, mert a szorosabban vett műelemzés, műértelmezés jobbára teljességgel elmarad. Szóval nem könnyű a szakmai igényességet, a kritikai hangvételt, illetve az alkotó méltatását és a változatos, közvetlen jellegű művészeti ismeretterjesztést összehangolni. Már csak azért sem, mivel e területen többnyire szegényes hagyományokkal sáfárkodhatunk.

A Műterem-sorozat ilyenformán a vizuális kortársi hagyományépítés egyik kísérleti bázisának is fölfogható, s ebben a folyamatban *Menyhárt László* Schéner-kötete a legrokonszenvesebb, legtanulságosabb munkák közé tartozik (szerkesztette: *Dvorszky Hedvig;* tervezte: *Faragó István;* a kötet 43 fekete-fehér és 29 színes fölvételét *Somfai István* készítette). Pedig többé-kevésbé ebből a monográfiából sem hiányoznak az előbb emlegetett buktatók. Egyebek közt Menyhárt sem vállalkozik közvetlenül konkrétabb műelemzésekre, ahogyan ezt a dolgozat elején tudtunkra is adja: „A műelemzés ritka, mint a fehér holló – a fogyatékosságban ilyenolyan okból ezúttal valószínűleg magam is osztozni fogok..." Majd fokozatosan rájövünk: korántsem formális és indokolatlan ez a mentegetődzés. Meglehetősen közismert ugyanis, hogy Schéner Mihály stílusokat, műfajokat, anyagokat váltogató, virtuóz, garabonciás természetű alkotó. Márpedig ilyen esetben ajánlatos, ha a sokféleséget, gyakran a befejezetlenséget meghatározó szemléleti tendenciát, a sziporkázó, a prototípusokat gyártó – nem utolsósorban tevékenységközpontú – művészi szellemiség belső logikáját vizsgálja a kutató. Föltéve, ha érzéke, sokirányú fölkészültsége, affinitása van ehhez. Mert elég gyakran felületes, sablonos sémákba szorítjuk a legkülönfélébb típusú alkotókat, elvégre így egyszerűbb, kényelmesebb. Nem nekik, hanem – nekünk.

Menyhárt a nehezebbik utat választotta. Olyan nézőpontot keresett, amely lényegében a művész karakteréhez igazodott, egyszersmind optimális lehetőséget kínált a sajátos alkotói magatartás értelmezéséhez, mozgatórugóinak kitapintásához. Nézőpontot keresett? Nem, ez a megfogalmazás így pontatlan: egyféle statikusságot sugall. Inkább dinamikus, többsíkú szemléletről, ha úgy tetszik, mozgó perspektíváról van szó. Miként Schéner munkásságát is áthatják a „vonulások", a „transzponálások" és a „metamorfózisok" mozzanatai, úgy ez a szerzői vonalvezetésről is nyugodtan elmondható. Természetesen az alkotó már-már mágikus hatású, olykor zavarbaejtően sokszínű műállománya, műterme a kiindulási pont, aztán később is vissza-visszatérünk ebbe a közegbe, de menetközben lépésről lépésre bontakozik ki a művész pályafutása. Időnként az egyetemes kultúra tanulságaira, példázataira hivatkozik a szerző, máskor meg a magyar művészet aktuális jelenségei felől közeledik a schéneri specifikumokhoz. Közben úgy érezzük: ízig-vérig belecsöppentünk napjaink hazai és külföldi vizuális problémáiba, az ellentmondásoktól korántsem mentes képző- és iparművészeti közéletébe. De mindeközben logikus és célirányos útvonalon haladunk: a szerző ura és indukátora anyagának. Ha egy kritikus ponthoz érkezik eszmefuttatása, akkor okos választékossággal olykor különböző szaktekintélyekhez fordul, autentikus idézeteket demonstrál vagy éppen az alkotót faggatja ugyanerről a kérdéskörről. Máshol meg éppen fordított sorrendben haladunk. És a változatos, izgalmas gondolatfutamokkal, sejtetésekkel összhangban találó, szellemes képösszeállításokkal, montázsokkal találkozunk.

Bizonyos, hogy a Műterem-sorozat egy-egy darabja – a főszereplő és az interpretátor alkatából fakadóan – műcentrikusabb, mint ez a kötet (pl. Rózsa Gyula Kokas-könyve), ám a szöveg és a képanyag szerves, tartalmas kapcsolatrendjét Menyhárt Lászlónak sikerült a legszínvonalasabban megoldani. Hogy mi itt a magyarázat? Egyszerűen komolyan vette, hogy voltaképp vizuális jelenségeket tolmácsol. Ugyanakkor tisztában volt azzal, hogy a kötet terjedelmébe – ha szűkösen is – beleférő sokoldalú, dialektikus képszervezés nemcsak kiegészíti a dolgoza-

1

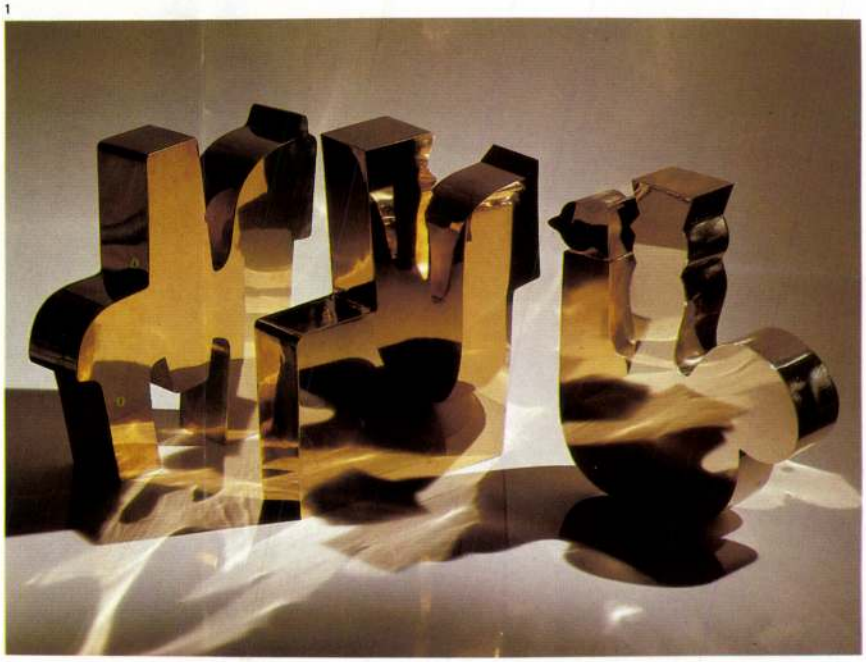

1 Schéner Mihály: Huszárok, réz, 1978
2 Schéner Mihály: Lovacska huszárral I., diófa, 57x52x13 cm, 1975
3 Schéner Mihály: Lovacska, pollrozott kőrisfa, 25x35x5 cm, 1976
4 Schéner Mihály: Lovacska huszárral II., acél, 42x36x18 cm, 1974
5 Schéner Mihály: Piros huszár, olaj, farost lemez, 58x78 cm, 1975 (fotók Somfai)

Kemény György

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM
1981 JUN 20

1021

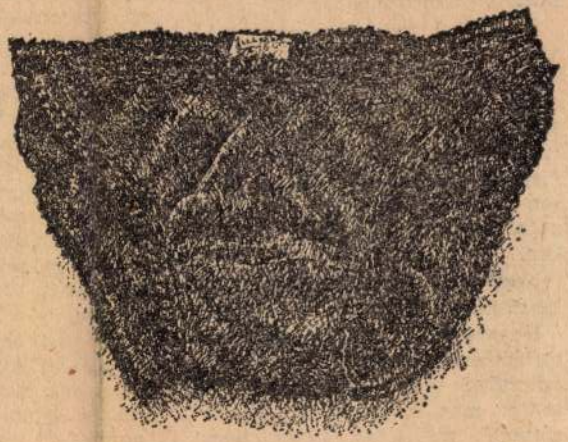

Kemény György: Textil-objekt

Pátkay István 1943-ban halt hősinek sosem minősített halált valahol Oroszországban.

A júniusi vasárnap, mely a hivatalos Magyarországban a bolsevizmussal való leszámolás reményét, a Szovjetunió barátaiban Hitler *gyors* vesztének illúzióját támasztotta, senkinek sem hozta meg sietve ábrándjai valóra válását. Pátkay Istvánét is csak posztumusz igazságtételként, 1945-ben.

Negyven év múltán mindez hihetetlennek tűnik.

Negyven év alatt memoárok, történelemkönyvek, regények, színművek és filmek sorából értettük meg, hogy az a „jó hír" emberek millióinak életét, házát, városát, falvát, szerelmét, tervét semmisítette meg.

Nemcsak az 1941-ben nyílt

koszos, cseresznyem
teli liftből kilépve f
az új szomszéd „házi
szépítette a közös fo
je meg neki? Ugyan
ember *magának* bü
Hogy szép otthonár
is szép legyen. Ekkc
mi különös sugallat
na a színésznő, be
kásába, és elővéve
métlapátot, fémtisz
rongyokat, nekieset
perc alatt fényes-tiszta
Másnap — látván az építőipari technikust, amint a negyedik emeleten falat javít, egy kis vödör vízzel, s egy csomag Ultra mosogatószerrel lemosta a kapualj összes „expressz", „ajánlott" stb. cédulával teleragasztott, poros-piszkos levélrekeszeit.

Eltelt néhány nap, amíg észre-

— És egy Nobel-díjas
— A feléért.

— Mi, magyarok melyik labdarúgónktól tudnánk megválni ennyi pénzért?

— Nem foglalkozunk emberkereskedelemmel.

— És ha odakölcsönöznénk né-

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1982 DEC 10.

1021

Kemény György: Részlet a 12 apostolból – Tádé

A szemüveg fényt, óvja a szem világosságtól. A visszaállítja eredeti helyükre a végtelen és a gyufásdoboz távlatában. A szemüveg lehet divatos, a legújabb Váci utcai módit követő, és lehet régies. Minden szemüvegnek megvan a maga jelleme, és erről következtethetnek viselőjének jellemére.

A nagy, színes üvegű, erős fémkeretű szemüveg az erőszakos emberek eszköze. A drótkeretes, kis lencséjű, kerekded alakú a költőké. A széplelkek kísérője. A dublékereten ücsörög az őszi nap. A dekadensek pápaszeme ez. A fehér lencséjű szemüveg fekete keretben az észembereké: a technokraták, a szervezők, a világosan látók használati tárgya.

A legújabb szemüveg a keret nélküli.

KÁPLÁR IMRE PÉTER:

A szemüveg

A lencséket finom csavarok tartják és a szemüvegnélküliség gondolatát ébresztik a szemlélőben. Ez a modern ember üvege. A hangtalan autók puha ülésébe süppedőké, a kényelmetlenségeket kiküszöbölőké, a választékosoké.

A szemüveg az életforma jelképe, a gondolkozásmódé.

— Kiszikkadt agyamba ülteted a pálmás ligeteket — mondta Végh Laurának a Török néni albérlője.

— Azt sem tudom, mit vegyek fel, nincs semmi feketém — felelte Végh Laura.

— Hiszen, ha nem lenne lepecsételve — mondta Rózsi néni, aki minden csukott ablakon be tudott mászni.

Az asztal alatt egy nagy színes könyvet nézegettünk Harsányi Zsófival.

— Kár, hogy nem a Török néni halt meg — mondtam.

— Hol pecsételték le? — kérdezte.

— Hát, ahol látszik a pecsét. A kezét, lábát, meg az arcát is.

Nekem két piros magatartás ötösömet sem fogadták el év végén, mert nem látszott rajtuk a pecsét. Pedig szépen megrajzoltam őket. A Fekete nénit biztosan el fogják fogadni, ha ugyanaz pecsételte le, aki nálunk szokta a toalett-tükröt meg a rádiót adóhátralékok idején. A halottszállítók is mond-

— Az i
az egész na
— Bére
— Nem
ajtajába!
— Fölid
—, manapsá
— Ninc
kérdezte La
Apám n
— Én lá
utcát! Micsc
osztogatnám
mindig szoli
Nem fogom
— Csak
— A me
bérlő.

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR MAGYAR HÍRLAP
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
1981 OKT 1 71

ÉLET ÉS IRODALOM

1021

Kemény György: Fény-kép

Kemény György

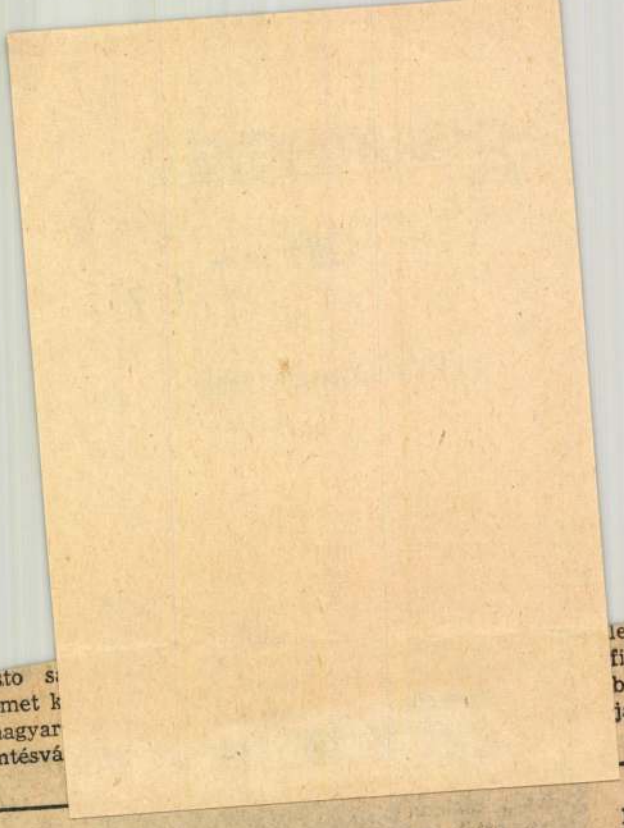

...taztunk a Mephisto s...
...remierjére, s a német k...
...agyon otthonos magyar...
...ósolta ezt a jelentésvá...

MAROSI GYULA:

JELZÉSEK

Ha illetéktelenek belehallgatnak beszélgetésembe, személyiségem ...ogaiban érzem csonkítva magam. Mintha izzadt, mocskos kézzel ta...ogatnának, centikről az arcomba ...ivöltenének, mert ahogy a testem, ...e a körülöttem levő arasznyi lég...ömeg is még én vagyok, úgy be...zédem is az. Utolsó, titkos hatá...om, melyet beleegyezésem nélkül ...nki át nem hághat, belé nem fu...kodhat, melyet mindennemű jo...im elvesztése esetén is védenem ...ll, hogy megőrizhessem, lassan...nt nevetséges, régies szóval élve: ...éltóságomat, mely nélkül cseleketeim nem megfontolások, gondo...ok irányítják többé, csak önvé...ösztönök, kiszámíthatatlan meg...ések, hirtelen reflexek, s ame...k következményeiért csak annyi ...elősséggel tartozom — isten és ...ber előtt —, mint bármely más ...t.

... három férfi, aki felszállt a vo...a és némi körülményeskedés ...n letelepedett a körülöttem levő ...om szabad helyre, olyan hango...kezdett el beszélni, hogy lehe...n volt meg nem hallanom. ...álkoztam kibámulni az abla...de a sokszor látott, érdektelen ...em tudta lekötni a figyelme... és az ilyen esetekben szoká...ez alkalommal a „Vajon miért ...tudjuk lezárni fülünket, ahogy ...ünket is le tudjuk hunyni?" ...el megkezdett bölcseleti elmefuttatásom sem járt eredménnyel. Tudom, a hallgatózás legtöbbször csupán ártalmatlan kíváncsiság, neveletlenség, mégis, úgy éreztem, ez a három magabiztos ember rám erőltet valamit, ami miatt, az enyhítő körülményeket is figyelembe véve persze, de mégiscsak el kell ítélnem magam. Egy ideig duzzogtam tehát, ahogy egy finomkodó etikushoz illik, számat rágva fizettem az adót, amit ezek a hús-vér, a földön két lábbal álló emberek — sok egyéb mellett — mérnek ránk; bosszúból.

Közben lopva szemügyre vettem őket. A legidősebb és a legtekintélyesebbnek látszó, olyan nyugdíjkorhatár körüli, velem szemben ült le, az ablak mellé. Kísérői negyvenesek. Délelőttre illő középszürke konfekcióöltönyeikkel, fehér inghez kötött, három évvel ezelőtt divatozó nyakkendőikkel úgy hatottak, mintha egyenruhásak lettek volna. A szemben ülő elhízott, álla elmerült vastag tokájában és csaknem kopasz (talán az így hatalmasra duzzadt fej adja a tekintélyt), a fiatalabbak haja megbízhatóságot sugárzóan középhosszú, mindhárman frissen borotváltak, enyhe Pitralon és Fabulon arcszesz illatot párologtatnak. Beszédük, mint a tanároké: megfelelően tagolt, jól érthető, a szükségesnél kissé hangosabb, még humorizálgatás közben is ott érződik benne a bármely pillanatban felcsattanható utasítás.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1982 JUL 9

1021

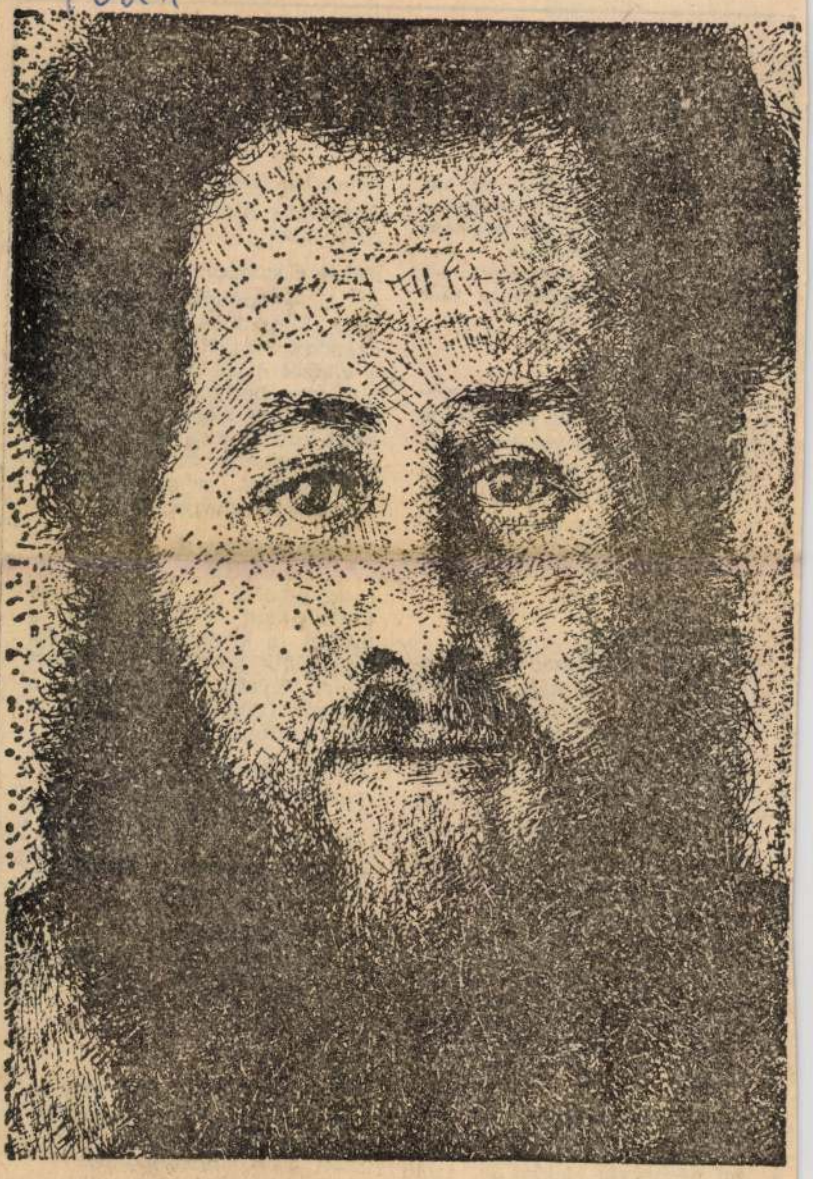

Kemény György: Részlet a 12 apostolból: András

MAKUTYADOMAK

Mottók: — Diófából sej, haj, nem lesz szalonna
— Ezt még megiszom és maradok
„A könnyezőcsarnok az alagsorban van"

Szoptatós ifjúság

(S. Z. sajtólevelező): „A demokratikus tartalmú úr megszólítás jövője a fiatalok kezében, akarom mondani szájában van. Bölcsen mondá Pázmány Péter: 'Szoptató dajkája életünknek az ifjúság. Amit ifjúságunkban szopunk, nem lágy húsba, de kemény csontba avik.'

Férfiatlan divat

(F. B. divattanácsadó): „Panorámapulóver. Mintája áttetsző csipkekötés. Alatta semmi; kombiné nélkül viseljük, a test formája és színe szépen átlátszik. Ez a panoráma."

Romantikus félreértés

(N. P. szpíkernő): „Míg künn az elemek tombolnak, a két szerelmes egymásbatalál"

Vadházasság

(S. D. vadászíró): „Ica évente négy-öt alkalommal kísér el vadászatra. Néha magaslesre ülünk, de leginkább cserkelünk"

Pozitív csontosodók

(R. J. újságíró): „Bár a valóságot késhegyig lakkozók talán felhorkannak egyik-másik kitételemre, mégis vallom: kellenek az olyan nemszakfelügyelői irányba csontosodó pedagógu-

Irigyelhetetlenül

Chrudinák Alajos Hani Jawnarijah-díjas

Nehéz a sumérológának

(Á. L. — kanadai — nekrológíró): „Életmunkájából nem gazdagodott meg. Nem járta körbe a világot díszmagyarba öltözött látványos bevonulásokkal a fölállva tapsoló dísztermi közönség sorai közt és nem gyűjtötte magának suméros demagógiával a dollárezreket a megtévesztett, jó szándékú magyaroktól"

Majdnem stimmel

(V. P. újságíró): „A Jókai-filmek, például Az egri csillagok átütő sikere mutatja, hogy a műfajt a közönség is igényli. Úgy tűnik azonban, hogy Várkonyi Zoltán elhunyásával a magyar filmművészetből ez a szín is kihunyt"

Törökös tróklikk

Turbánusok

Autótopi

— Benzint kérnek? Ebbe? Azt hiszik, attól megy?

Széltében, hosszában

(V. Sz. autóoktató): „A baleseteknek az az oka, hogy egy vagy több embernek nem elég széles az út"

Belvedere 1.

(V. B. szakdoki): „Azt nem lehet mondani, hogy hetvenöttől felfele majd szorosan vett fogászati problémáink lesznek"

Belvedere 2.

(S. M. újságíró): „A műemlékké válás folyamata állandó"

Szigorú környezetvédelem

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

K

ÉLET ÉS IRODALOM

1983 MÁJ 2' 01

1021

Kemény György rajza

Kemény György

INGMAR BERGMAN FILMJEIBŐL:
24-én: KÍGYÓTOJÁS***
(NSZK—USA)
31-én: RITUS*** (svéd)

HORIZONT MOZI

19-én, 20-án és 23-tól 25-ig 9, 11, 1:
LÚDAS MATYI (m.)
R: Nádasdy Kálmán—Ranódy László
19-én, 20-án és 23-tól 25-ig 3, 4, 5, 6:
MISKOLC '83 (Díjnyertes rövidfilmek):
ÜNNEPEINK
R: Macskássy Kati
MIÉRT ÁLLNAK?
R: Magyar József
AD ASTRA
R: Cakó Ferenc
HARANG SZÜLETIK
R: Szabó Árpád
26-án, 27-én és 30-tól 1-ig f10, h12:
AZ UTOLSÓ VALCER (USA)
R: M. Scorsese
26-án, 27-én és 30-tól 1-ig 2, 5, 6:
A BALÁZS BÉLA STÚDIÓ RÖVIDFILMJEI

A műsorváltoztatás jogát fenntartjuk!

NEM MAKROK FELNŐNI

Reine, a 11 éves kisfiú féltékeny anyja barátaira, gyűlöli a felnőttek világát. Minden erejével hadakozik a felnőtté válás ellen. Gyerekkorának egy nyári vakáció bizarr, ijesztő és gyengéd kalandjai vetnek véget.

TÜKÖR MŰVÉSZ KLUBMOZI

FÖMO

tól a lady biztonságáért?), *Gyurkó László* (Arcképvázlat történelmi háttérrel), *Hankiss Elemér* (Diagnózisok), *Jávor Ottó* (Körkörös védelem), *Kálnoky László* (Az üvegkalap), *Kerényi Grácia* (*Witold Gombrowicz* Ferdydurke című regényének fordításáért), *Keresztury Dezső* (Pásztor), *Rákosy Gergely* (Zííí — zúúú), *Spiró György* (A békecsászár), *Szalay Károly* (a Magyar Hírmondó sorozat szerkesztéséért), *Szécsi Margit* (Rózsaszínű Dzsip), *Vészi Endre* (Messziről jött ember — Tűréshatár), *Walkó György* (Faust és Mefisztó), *Weöres Sándor* (Dzsájadéva Gíta Góvinda fordításáért).

Az Elnöki Tanács *Vidor Miklós* József Attila-díjas írót hatvanadik születésnapja alkalmából a Munka Érdemrend arany fokozatával tüntette ki.

soproni Festőteremben
FEKETE EMESE, GHYCZY B. GYÖRGY ÉS MIKÓ F. LÁSZLÓ kiállítása az angyalföldi József Attila Művelődési Központban
A DUNAÚJVÁROSI AMATŐR MŰHELY kiállítása a dunaújvárosi Uitz Teremben
A KÖZÉPKORI SZÓFIA FÉNYEI. Kiállítás a Szépművészeti Múzeumban
A SALGÓTARJÁNI ÖBLÖSÜVEGGYÁR kiállítása a Tamási Galériában
A XI. KERÜLETI SZOBRÁSZ- ÉS GRAFIKUSMŰVÉSZEK kiállítása a Bartók '32 Galériában

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1982 JAN 29.

1021

KEMÉNY György

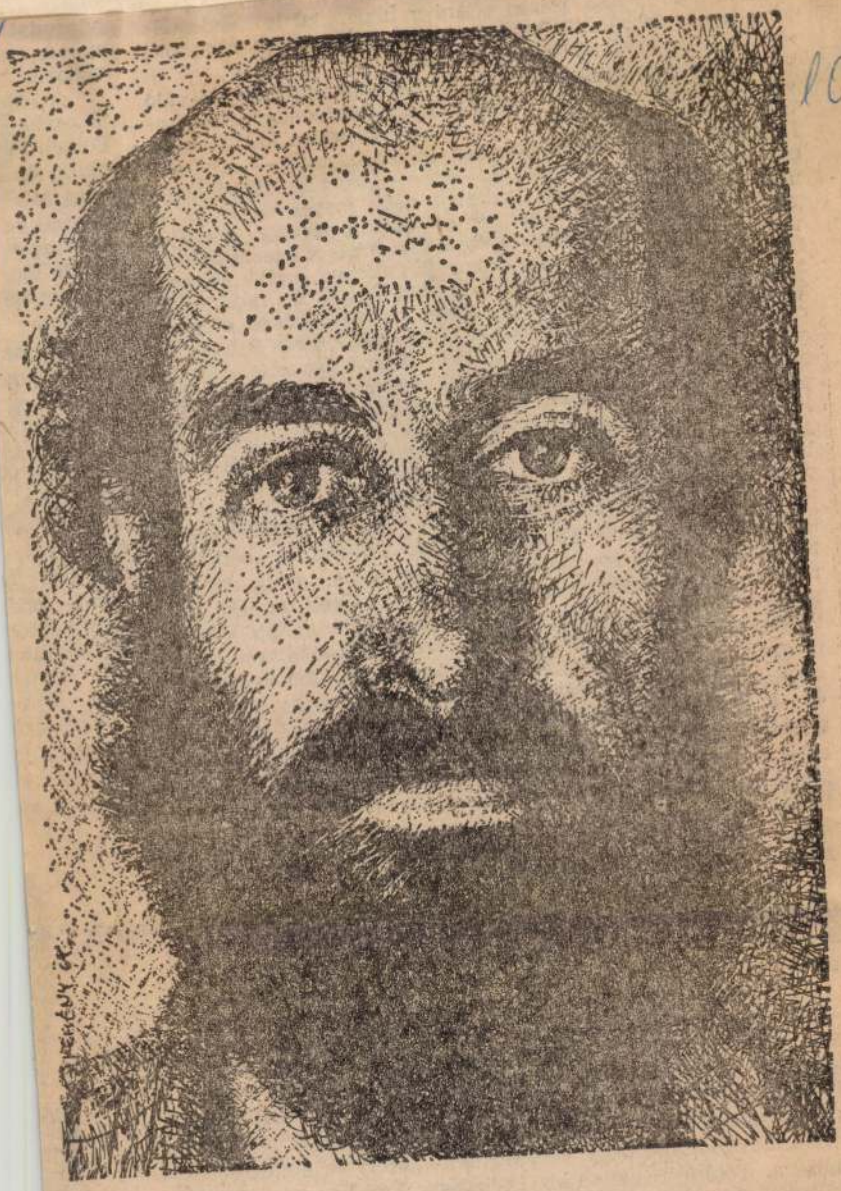

Kemény György: Részlet a 12 apostolból – Tamás

oda nekem nem volt
hittem, több is lesz, h
tam, itthon is lesznek
lásd, amit a cimborák

Aztán egyszerre
gondolatom támadt.
bátom és a cipőm az
Igen, a kabát és a cip
cia diákjóléti intézménytől kaptam — amerikai ajándékcso-
magból származó pepita kiskabát volt. Prince de Gale —
walesi herceg mintás —, ahogy a franciák nevezik. A cipőm
viszont — egy sejtembeli cipőgyári munkás szerezte nekem
féláron az üzemből — egy akkor forgalomba került, nálunk
még ismeretlen, háromnegyedes, krepptalpú divatújdonság.
Szörnyű feltűnést keltettem mindenütt választékos elegan-
ciámmal. Mindenki kozmopolita jampecnek nézett. S hogy ez
akkor mit jelentett, azt ma el sem tudjuk képzelni. Talán
még többet, mintha ma turistának neveznek valakit. A pe-
pita zakó és a háromnegyedes krepptalpú cipő azonban va-
lóság volt. Szerettem volna felszívódni, láthatatlanná válni,
a legszívesebben elsírtam volna magam tehetetlen dühöm-
ben — de más ruhám nem volt. Se kabátom, se cipőm. És
pénz se, csak adósság. Egyetlen és gyűlöletes ancúgom —
mint Balzac szamárbőre vagy Dorian Gray arcképe — leva-
karhatatlanul tapadt az életemhez és mindenütt „bemuta-
tott". (Legalábbis így gondoltam.) És furcsa gyanakvással
néztek rám, valahányszor származásom helyett (amely ek-
korra már hagyott maga után kívánnivalót) a kabátom és a
cipőm származását, népi-plebejus eredetét próbáltam meg-
magyarázni. Aztán életrajzaimban és a különböző kérdőívek
„volt-e más pártnak tagja?" rovatába — minthogy két éven
át a Francia Kommunista Párt soraiban „militáltam" —
természetesen beírtam, hogy FKP, feledve a rövidítés másik,
hazai jelentését. S mire tisztázhattam, hogy sohasem voltam a
Független Kisgazda Párt tagja — már többé-kevésbé tej-
tettem is, hogy bizony előnyösebb lenne számomra, ha an-
nak a pártnak lettem volna a soraiban, mint — írjuk már
franciául, a biztonság kedvéért — a PCF-nek.

Végül is Párizs nyúlt utánam, és sietett segítségemre
ebben az egyre kilátástalanabbá váló helyzetben. Az egykori
Belvárosi kávéházban — ma, ha jól tudom, önkiszolgáló ét-
terem van a helyén — gyűltek össze a hét valamelyik nap-
ján (már nem emlékszem, melyiken) a párizsi magyarok,
nosztalgiával visszaemlékezve a régi Flore vagy Deux
Magots kávéházbeli összejövetelekre. Én is többször eljár-
tam ide. Egy alkalommal számomra ismeretlen férfi — aki
számára szerencsére én nem voltam az — szólított meg.
„Ugye maga nem emlékszik rám, Gyertyán elvtárs?" — kér-
dezte. Bevallottam, hogy valóban nem. „Mert én emlékszem
magára. Többször hallottam Párizsban. Emlékszem, milyen
lelkesen dolgozott az ifik közül. Maga kezdeményezte azt az
akciót, hogy a disszidens magyar fiatalokkal is foglalkoz-

san, de kon
a Magyar
Így is lőn.
kai rovatá
a lapot.

Ám az
az irodalom
életemben
rúgtak ki.
A régi mur
radt, ha jó
úgy ment,
közé a kev
ekkor már
tom tett „b
tam — első
rült a SZO
Így kerülte
volt könny
nom. Kom
megkérdezt
rovatban. N
most ott v
tásom a m

Kemény György graf

ellem

Möbius szalag és napkokárda 10. oldal »→
Sírással a mosoly mögött 11. oldal
Egyesülve vagy szétszóratva 12. oldal

Kulturális melléklet

A napokban költözhettek be a lakók a Szántó Kovács János utcai kollégium új épületébe

Százmilliók jutnak a városhoz

Felmérés készült a pécsi egyetemisták lakáshelyzetéről. A vizsgálatból kiderült: évente legalább 200 millió forinthoz juthatnak a pécsi polgárok a városban lakó egyetemistáktól.

Jelenleg több, mint 8000 hallgatója van a JPTE-nek. Közülük legalább 1700-an pécsiek, azaz nekik a szállásgondjuk megoldott, hiszen otthon laknak. Csaknem 500 diák a környékbeli településekről jár be mindennap az egyetemre.

2800 hallgató kapott kollégiumi férőhelyet, minimum 3000-ren pedig albérletben laknak.

Ha csak egy minimális, havi 7000 forintos albérleti átlagárral számolunk (s ennél azért az albérletek drágábbak), kiderül, hogy havonta 21 millió forint

jut a lakáskiadókhoz, azaz évente (a nyári két hónapot leszámítva, amikor nincs tanítás) legalább 210 millió forintot „keres" a város az egyetemistákon. Tehát Pécs az egyetem kulturális tőkéjén kívül valós haszonhoz is jut a JPTE-től.

Bókay Endre (kis képünkön), a Szántó Kollégium igazgatója elmondta, nyilvánvaló, hogy a hallgatók inkább kollégiumba akarnak kerülni, hiszen a költségeik így csökkennek. Albérletben ugyanis a tanulmányi költségek 50–60 százaléka csak a lakásra megy el.

A kollégiumok sokat dolgoznak azért, hogy minél több hallgató bekerülhessen. Az elmúlt években 450 új férőhelyet alakítottak ki – egy részüket különböző helyi önkormányzatok segítségével. Mennyiségi változás történt, azonban egyre kevesebb pénz jut a berendezésekre, számítógépekre. Ezt különböző vállalkozásokkal próbálja a kollégiumokat üzemeltető kft. előteremteni – például nyáron diákszállóként működnek az intézmények. **Ny. Sz.**

Oldalszerkesztők:

Nimmerfroh Ferenc

Nyaka Szabolcs

UNI-HÍREK

PhD-védések a jogi karon. Tegnap védte meg doktori disszertációját a jogi karon Vadál Ildikó és Petrétei József. *(ns)*

Újabb öntevékeny csoport a TTK-n. Újabb kezdeményezésként a természettudományi karon dartsklubot alakítanak a napokban a hallgatók. A berendezést már megszerezték, újabb tagok a TTK-s Diákirodán jelentkezhetnek. *(ns)*

Keddig kell nyilatkozniuk. A JPTE műszaki főiskolai karának hallgatói a tanulmányi osztályon keddig nyilatkozhatnak arról, kit akarnak részesíteni a tandíjjal járó adókedvezményben. *(nf)*

Átalakítások a PEK-ben. A februári nyitáskor valószínűleg senki nem fog ráismerni az egyetemi klubra. A fény- és a hangtechnika, valamint a belső dizájn megváltozik. *(nf)*

ett fogadni"

úgy gondolja, nem lehet úgy élni, hogy az ember mindig csak kritizál. „Ha egy olyan alapvetően kritikus természetű embert mint én felkérnek egy ilyen feladatra, mint amilyenre engem felkértek, akkor azt egyszerűen el kell fogadni."

Dr. Rőth Erzsébet úgy véli, a PTE mostani vezetéséhez tartozni megtiszteltetés, hiszen rokonszenves a vezetési stílusuk, és mindaz, amit befelé, az intézmény felé, és kifelé, a város és a megye felé képviselnek. A főtitkár asszonyt egyelőre hat hónapra bízta meg az egyetem rektora, de ebből a hat hónapból természetesen több is lehet. „A legfontosabb fel-

Nagy múltú városban nagy múltú bank

A HYPO-BANK Hungaria Rt. az egyik legnagyobb, 1835 óta fennálló német kereskedelmi bank magyarországi leányvállalata, megnyitotta új bankfiókját Pécsett, a Király utcában. Több mint kétezer éves múlttal rendelkező városunkban egy nagy múltú bank teljes körű szolgáltatásaival várjuk a magánszemélyeket és cégeket egyaránt. A helyi sajátosságokat jól ismerő, válogatott szakembereink magas színvonalú, modern szolgáltatásokkal állnak rendelkezésére. Rendkívül fontos számunkra az időtálló és személyes kapcsolat- ért a különböző banküglyletek-

1998 január 14.

Oldalszerkesztő:

Gárdonyi Tamás

HÍRCSATORNA

Díjkiosztó Nagynyárádon. A Pécs-Baranyai Kulturális Szövetség rendezésében vasárnap 16 órakor a Nagynyárádi Művelődési Házban kerül sor a Magyar kultúra napja alkalmából megrendezett díjkiosztó ünnepségre. Az eseményen dr. Tóth József, a JPTE rektora, a szövetség elnöke mond ünnepi köszöntőt, közreműködik a helyi Magyar–német Baráti Kör és a magyaregregyi Máré Hagyományőrző Együttes.

Mesterkurzus. Devich Sándor brácsa- és hegedűművész háromnapos mesterkurzusának zárókoncertje január 30-án 19 órakor lesz a Dominikánus Házban. Műsorán Brahms és Mozart egy-egy műve szerepel, közreműködik Fodor Gabriella zongorán és a Sopiane Vonósnégyes.

Magyarított Kobajasi. A világhírű karmester, Kobajasi Kenicsiró önéletrajzi könyve 1993-ban Japánban elnyerte a felnőtteknek és az ifjúságnak ajánlható művek közt „Az év könyve" címet. Varga Vera pécsi tanárnő fordításában a napokban magyarul is megjelent a Reproflex Kft. kiadásában „Karmesterszóló" címen. A fordítás a szakemberek szerint a japán életmód, s azon belül Kobajasi munkásságának mélyebb ismeretéről is árulkodik.

Lemezbemutató. Nagy sikerű lemezbemutató házigazdája volt a napokban Pécsett a Művészetek Háza. Weber Kristóf pécsi zeneszerző harmadik, Dobogó/ Drumming címmel kiadott CD-jének bemutatójára került sor. Az alkotóval Gönczy László muzikológus beszélgetett.

Hangverseny Mohácson. Január 28-án 11 órától az általános iskolásoknak, 12 óra 30-tól a középiskolásoknak rendez a Bartók Béla Művelődési Központ hangszeres népzenét bemutató hangversenyt a Kossuth Filmszínházban, a Zengő Együttes fellépésével.

Möbius-szalag és napkokárda

Ezredfordulóra készül a világ azon része, amely a keresztény időszámítás szerint él. Ugyanakkor kétezredik évébe lép a kereszténység. Nálunk zsúfolt lesz az évezred vége, hiszen a kereszténység ünnepe egybefonódik az államunk alapításának 1000. évfordulójával. Előbb azonban az 1848–49-es forradalom és szabadságharc 150. évfordulójáról kell megemlékeznünk.

Azt, hogy az éveket egy bizonyos ponttól kezdve számolni kell és lehet, annak római írótörténész, Varro volt a kezdeményezője a mai időszámításunk szerinti második században. Varro Róma alapításától számolta az éveket. A zsidó, majd a korai keresztény teológusok a világ teremtését tekintették korszakalkotó időpontnak. Ám 108 különféle számítás született annak dátumáról. Aztán a VI. században Dionysius Exiguus apát Krisztus – általa feltételezett – születési évét tette meg korszakalkotónak. „Újabban" számos történeti dokumentum és csillagászati számítás azt igazolta, hogy Jézus a Dionysius apát által megjelölt évnél hat, esetleg hét esztendővel korábban született. Ám a hagyomány erős, a jelkép és tartalom pedig fontosabb a kronológiai pontosságnál: az ezredfordulón a kereszténység kétezredik évébe lépünk.

Magyarország számára a 2000. esztendő kettős évfordulót hoz, hiszen a magyar állam akkor lesz ezeréves. Ezt pedig Szent István megkoronázásától számítják, amely annak idején az új évezred első napján, vagy 1000. december 25-én, vagy 1001. január 1-jén történt. A középkorban ugyanis az évkezdet nem csupán január 1. lehetett.

A Magyar Millennium ünnepségeinek szervezői az eddig eldöntetlenként kezelt kérdésre úgy válaszoltak, hogy az ezer éves és kétezer éves évfordulót a szimbólum erősítéseként szorosan egybekapcsolták. Eltekintettek attól a bizonyítási sortól is, amely szerint a XI–XII. században vezetett királylajstromban feltüntették a magyar királyok uralkodási évének, hónapjának és napjának összegét. Eszerint a koronázás napja és a halál napja között a teljes éveken túl 7 hónap és 14 nap telt el. Mivel István halálának napja augusztus 15. volt, a koronázás napjának ezért lehetne valószínűsíteni az 1001. január 1. dátumot.

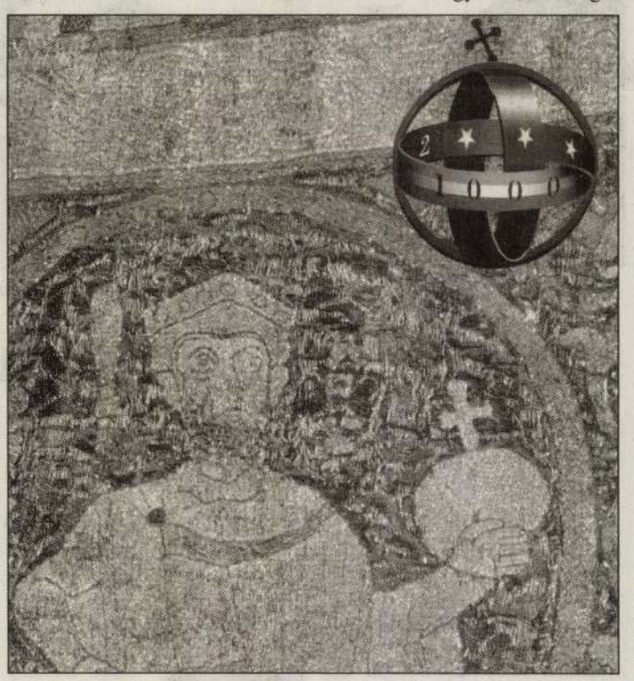

A Millennium emblémája és Szent István palástja.

A Magyar Millennium elnevezés azonban nemcsak alliteráció. Betűképe, az MM alkalmasnak találtatott arra, hogy kifejezze nemcsak a magyar államiság ezeréves évfordulóját, hanem kétezret jelentő római számként arra is utal, hogy a magyarság szerves és alkotó része annak a kultúrkörnek, amely 2000. évét számlálja az ezredfordulón. Továbbá az MM elnevezés képes felidézni a száz évvel ezelőtti Millennium által elindított fejlődést, így a honfoglalás ezredéves évfordulójának időszakáról nemzeti emlékeket keltve második Millenniumként is értelmezhető.

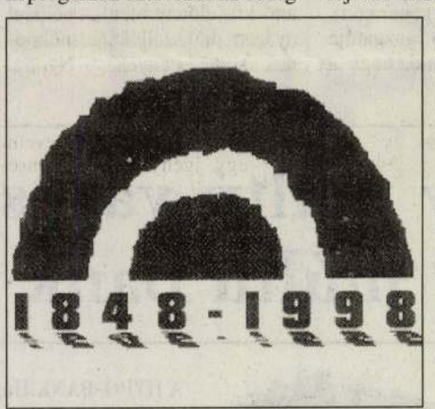

A 150. évforduló emblémája

A betűképen túl hasonlóan többirányú asszociációkat keltő emblémája is van már a Magyar Millenniumnak. A meghívásos pályázaton *Schmal Károly* Munkácsy-díjas érdemes művész, grafikus Szent István koronáját, egyúttal az országalmát is idéző, Möbius-szalagos gömbje bizonyult méltónak, hogy az ünnepségsorozat jelképe legyen. A Möbius-szalagnak csak egy oldala van, ezért jól szimbolizálja, hogy az ünnepi programban a régi és az új egymásnak színe és visszája. Az embléma az 1000. évtől a 2000-ig és tovább vezető ív folyamatosságát fejezi ki, az országalmára utaló koronapántos forma mind az Európai Uniót (kék szalagrész csillagokkal), mind a magyar államiságot (nemzeti színek az „1000" alatt) együttesen jelképezi, és a 2000 évre is utal.

Önálló részként, de már a Millennium ünnepségsorozatába illeszkednek a modern magyar polgári államot és társadalmat megteremtő 1848/49. évi forradalom és szabadságharc 150. évfordulójának megemlékezései. Az eseménysorozat jelképének megtervezésére szintén zárt körű meghívásos pályázatot írtak ki. Elvárásként fogalmazódott meg, hogy az emblématerv a forradalom jelképének, a kokárdának egyfajta újraértelmezéseként legyen közérthető és foglalja magába a magyar nemzeti színeket.

A nyertes pályamunka *Kemény György* Munkácsy-díjas grafikus alkotása. A nemzeti színű, „félbevágott" kokárda a horizonton felkelő napra emlékeztet. A ma emberének ez a polgári forradalom hármas jelszava, a Szabadság, Egyenlőség, Testvériség eszméi iránti újra és újra megszületető vágyát is jelképezi. A képzeletbeli felezővonal alá helyezett, a néző felé árnyékot vető évszámoknak a jel szimmetriáját megbontó szabálytalansága derűt sugároz az ünnepélyességbe. **Dunai Imi**

KEMÉNY György

22,24

ARS HUNGARICA
XIX.évf.1.sz. 1991

TANULMÁNYOK
Hegyi Lóránd: Kalligráfia, absztrakt expresszionizmus, informel Magyarországon 1958–1970 között 3
Keserü Katalin: Pop art Magyarországon 15
Hegyi Lóránd: Struktúraelvű és geometrikus művészet Magyarországon 1968–1980 között 29
Andrási Gábor: A Zuglói Kör (1958–1968) 47
Mezei Ottó: A Szürenon és kisugárzása 65

DOKUMENTUM
Molnár Sándor: A festői elemek analízise (1962) 85
(Sajtó alá rendezte: Andrási Gábor)
Dokumentumok a Szürenon és kisugárzása című tanulmányhoz 111
(Összeállította: Mezei Ottó)

Kemény György grafikusművész

a Fényes Adolf Teremben 1985. okt. 24-nov. 17-ig látogatható Waldemar Świerzy (Lengyelország) plakátjai. – a művész pécsi kiállításán Kemény György mondta a megnyitót.
a kiállítást rendezte: Fenyő Gábor.

Műcsarnok és Kamaratermei,
1985. okt.

Kemény György

grafikusművész

Nemzet Szöri Ti állítása Pécsi Galériában

A Szabó Tamás

ajánl

Dunántúli Napló
1982 jún. 20

KEMÉNY GYÖRGY

emlitve ld. Helényi Tibor

Lóska Lajos: Perspektivák, festmények

UJ TÜKÖR 1982.XIX.évf.42.sz.27.o.

kulcsszám, megnevezés:

havi törv. munkaidőnek me

3. A dijazás számitásánál alapulvett mu

4. A jogviszony tartama:

5. A feladat irányitója:

6. A szerződéshez szükséges előzetes e

A kifizetésre kerülő dijból progressziv levonásra.

Budapest, 197.....

.....

megbizott

KEMÉNY GYÖRGY

...AZ utolsó vacsora cimü első önálló kiállitásával olyan müvészi teret alkotott K.Gy.,amelyben egyenlő fontosságot kap az utóbbi években készült -önálló és alkalmazott grafikai - lapjait jellemző pontosságu vonalrajz és a valóságos tárgy; a reprodukció és a tévékészülék; a megkomponált tárgyegyüttes és az ebbe az együttesbe tudatosan belekomponált látogató. ...A fekete paravánokkal határolt tér kitüntetett pontján helyezte el a valódi, megteritett asztalt,hogy ezzel,s barátai-ismerősei arcképével megalkossa a maga utolsó vacsoráját. ...az együttes közepére -fő alakként - egy tévékészüléket helyez.

P.Szabó Ernő:K.Gy. grafikái.Dorottya utcai kiállitóterem

UJ TÜKÖR 1982.XIX.évf.49.sz.3-4o.

SZERZŐDÉS

munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony létesitéséhez

mely létrejött egyrészről a MTA Müvészettörténeti Kutató Csoport (Bp. I. Uri u. 62.), másrészről

név:

főállásu munkahelye:

állandó lakcime:

szem.ig.száma:

megbizott között az alábbi feltételekkel:

1. Az elvégzendő feladat részletesen:

2. A dijazás összege: Ft.
A dijazásnál alapulvett munkaköri besorolás

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-743, 340-726

MAGYAR HÍRLAP

Kemény György
grafikusművész

1021

Ilyen még nem volt

Más is lehet apostol

Lehet, hogy *Kemény György* már nem is emlékszik, de én még igen. Hét évvel ezelőtt Budapesten mutatták be a nemzetközi antifasiszta plakátkiállítást és a hazai rendezők többek között őt is felkérték a magyar falragasz, valamint a katalógusborító megtervezésére. Hozta is határidőre a megrendelt grafikát. Tragikus gyermekkora keservesen megszenvedett, saját emlékét — lágerélményt, gyermekrajzstílusban. Megrázó, eredeti társítás! Mégsem övé lett a kivitelezés lehetősége. Vele teljesen azonos meggyőződésű, vagy hasonló sorsú, de konzervatívabb ízlésű illetékesek szerint ez a primér és spontán ötlet nem találtatott méltónak egy ilyen reprezentatív nemzetközi seregszemle képviseletére. Mint már annyiszor, most is korrekt, dekoratív rutinmunka lett a győztes: volt azon töredezett horogkeresát, meg csillagszemű, szárnyaló béke lamb. Csak éppen az a bizonyos szikra hiányzott. Nem tudom, mi lett ama bizonyos gyermekrajz sorsa, de hiányát — ezt a lelkéből lelkedzett és meg nem valósított plakátot — máig is fájlalom.

Időközben ez a rajzmodor — vagy választékosabban fogalmazva — grafikai stílus világszerte polgárjogot nyert, és ezzel párhuzamosan a hazai berkekben is. Kemény György pedig befutott az élvonalba. Szerencsére máig is töretlenül megőrizte azt a kezdeti „gyermekrajz" formavilágot, csak éppen komplexebb, valamivel rafináltabb lett — jó értelemben — ez a világra rácsodálkozó naivitás. Úgy is mondhatnánk: rejtett iróniát nyert, lírikusan groteszk felhangokat kapott. Minden látszólagos realitása mellett már a rajztudása is sokkal bravúrosabb.

A közelmúltban figyeltem fel egy kiállításon egy újabb portréjára. Címe egyszerűen csak egy hétköznapi keresztnév volt: *Péter*. Maga a rajz sem volt több első pillantásra gyors tollvázlatnál. Érdeklődésemre is csupán annyit sikerült megtudni, hogy „ez egy Péter" a sok közül, és semmi különös, egy kortársunk, és a művész egyik barátja. Mégis, ama bizonyos Péter apostol szerepe lett a sorsa. (A bibliát idézve: „Te Péter vagy és erre a kősziklára építem egyházamat...") Ugyanis ebből a teljesen véletlenül papírra vetett férfiarcképből született annak a kiállításnak az alapötlete, amelyik most látható Budapesten, a *Dorottya utcai kiállítóteremben.*

Kemény György kamaratárlatának címe *Az utolsó vacsora.* Bár a maga tervezte plakáton csak portrék vannak, és a teremben is a tizenkét kortárs-apostol képe foglalja el a hátsó falat, a rajz főszerepe nem kizárólagos. Legalább ugyanakkora (ha nem több?) teret kap itt a modern technika, például az ipari tévékamera. Az egyik oldalon pereg a híradó műsora: sporteseménytől a terrorizmusig, teljes összevisszaságban, ahogy az élet hozza. De állókép gyanánt mindvégig ott lebeg a képernyőn *Leonardo da Vinci* csaknem félezer éves remeke, a világhírű milánói falfreskó: Az utolsó vacsora, mára megromlott állapotában is, mint az emberi értékteremtés maradandóságának szép szimbóluma. Vele átellenben épp ennek ellentéte látható. A fogyasztói társadalom mindezt reklámmá, környezetszennyező tényezővé degradálja. A színes reneszánsz remekműből lámpaernyő készül, vagy asztalterítőminta, gyufásdobozcímke, falra rajzszögezhető poszter, vagy folyóiratreprő, amely egyhamar megunva galacsinná gyűrhető és papírkosárba dobható.

A tizenkét apostol arcképsorozatának kellős közepén — Krisztus portréja helyén — ott villog kékesen a kisméretű képernyő. Amint a teljesen zárt, elsötétített teremben hozzájuk közeledik a gyanútlan kiállításlátogató, a padlóba rejtett platóra lépve hirtelen-váratlan saját magát láthatja viszont. A teremőr pedig jóindulatúan felhívja a figyelmét: úgy viselkedjen újdonsült és néhány perces „tévésztárként", hogy mindezt a kirakatban is látják az utcai járókelők a zárt láncú tévéhálózat jóvoltából...

Ám ne tévesszen meg senkit a látszat, mindez nemcsak külsőség, felszínes hatásvadászat avagy meghökkentő ötlet. Vegyünk például egy — az alaptémától látszólag távol álló — tárlatrészletet. Egy üvegtárlóban va-

Tamás, de nem hitetlen, hanem Trombitás

lódi burgonya, egy ókori, római szoborfej, és egy nyitott könyv, ősi héber írással. Összefüggéstelen tárgyegyveleg — mondhatja valaki. Ám ama bizonyos lágerbeli gyermekrajz ismeretében én úgy érzem, mindez így, együtt egységes és félreérthetetlen üzenet. Például arról, hogy voltak idők, amikor egyetlen szem krumpli megszerzése életet menthetett — avagy az illető életébe kerülhetett. A világuralomra törekvő világbirodalmak pedig mindig maguknak ásnak vermet...

Félreértés ne essék: korántsem várom el a látogatótól, hogy velem egyetértsen. Csupán arra kérem, gondolkodjon el a látottakon. És könnyen meglehet, hogy még ennél is mélyebb gondolatai támadnak majd. Még azt sem állítom, hogy az effajta rendezvény a mai művészet csúcsa, avagy az egyedüli üdvözítő út. Az viszont tény, hogy olyan fajsúlyos kiállítás jött létre, amely eredetiségében jótékonyan szélesíti a hazai tárlatok spektrumát. A recept régi és jól bevált: végy egy élvonalbeli művészt, aztán egy olyan markáns tárlatrendezőt (jelen esetben *Jerger Krisztina* az), aki a szó szoros értelmében kivérekszi legavantgardabb — de mindég indokolt — elgondolását, és a siker garantált. Úgy érzem, ezúttal sem belterjes kuriózum, és nem szűkkörű szakmai berkeknek szánt csemege született, hanem egy mélyről jött művészi vallomás, amely messzire mutat és messzemenően számít az „átlagnézőre".

Nem folytatom tovább ezt a „tartalmi" ismertetést. Ilyen és ehhez hasonló, álló avagy mozgó tárgyak rendeződnek sokértelmű jelképekké ezen a tárlaton, miközben ősi *héber* és *gregorián* szertartási részletek, avagy *Bach* és a kortárs *Penderecki* látszólag vallásos, ám valójában mélyen és megrázóan emberi szerzeményei hangzanak föl. Színek, fények villóznak, filmrészletek és feliratok tűnnek fel, aztán hunynak ki váratlan, a nézőre bízva az összhatás végkonklúzióját. A szakmában *„environment"* az ilyen rendezvény neve, a kifejezést pedig *A neoavantgarde* című tanulmánykötet így magyarázza meg: *„Művészi téralakítás, amely heterogén anyagok és a különböző kommunikációs eszközök mixed media együttesének alkalmazásával arra törekszik, hogy közvetlenül hasson a néző asszociációs és reagálókészségére".*

Ne feledjük tehát: más is lehet apostol...

Wagner István

Szállítás vállalkozói rendszerben

Olcsóbb fuvarozás

„Ahány ház, annyi szokás", tartja a közmondás — igazul. Ám ha a szokások között van is eltérés, a cél általában ugyanaz... Legalábbis két mezőgazdasági termelőszövetkezetben. Mert mindkettőben arra törekszenek, hogy a termelés költségeit valamilyen módon csökkentsék. Itt így, amott úgy... A gazdálkodásnak másmás fortélyait vetik be, s általában úgy, hogy az összhangban legyen a helyi szokásokkal, lehetőségekkel.

— Egy ZIL-típusú teherautó futása nálunk kilométerenként 8,76 forintba kerül. Ennek a pénznek a hetven százalékát üzemanyagra költjük. Természetes, hogy a költségeket a benzintakarékossággal próbáljuk csökkenteni.

A gödi Dunamente Tsz szállítási osztályvezetője, *Rimár Sándor* fogalmaz így, aki 450 gépjármű „parancsnoka". Közülük 124 ZIL, vagyis az a típus, amely éppen nem nevezhető üzemanyag-takarékosnak. Ám ha jó műszaki állapotban vannak a kocsik, akkor a KPM által meghatározott, száz kilométerre jutó üzemanyagnorma — negyven liter — alatt fogyaszthatnak a teherautók. Erről így beszél Rimár Sándor:

— Szövetkezetünkben a közepesnél jobb műszaki állapotú ZIL-ek futnak. Ezt *önerőből*, vagyis saját műhelyeink, műszereink, nem utolsósorban szerelőszakembereink segítségével tartjuk fönn.

Beszédes költségtervek

— Mint a téesz szállítási szakembere elmondta, a KPM által előírt normát egy elnöki utasítás tovább szűkíti, vagyis *a főváros területén* végzett fuvarozáskor az alapmennyiséget nem 1,25-tel, hanem csak 1,20-szal szorozzák, s van olyan gazdasági társulása is a szövetkezeteknek, amelyben az említett száz kilométerre jutó normát egyszerűen — a lehetőségek ismeretében — 0,5 literrel csökkentették.

— *A szövetkezet gépkocsivezetői ezzel rákényszerülnek, hogy minél kevesebb benzint használjanak. Saját pénzük bánja, ha nem így tesznek. De a szállítás vezetője mit tesz, mit tehet az üzemanyag-takarékosság érdekében?*

— A következő évre már elkészítettük a gépkocsik költségtervét. Kiszámítottuk, hogy egy ZIL, ha meg sem mozdul, üzemóránként 49 forintba kerül, ami évente 123 ezer forintra rúghat. Ismétlem, ha mozdulatlanul áll... Nos, mindez jól mutatja, hogy a kocsiknak *mozgásban* kell lenniük, s olyan módon kell dolgozniuk, hogy ezt a pénzt megkeressék. Ezt mi a fuvarigények alapos ismeretével, s a lehetőségek minél jobb kihasználásával tudjuk támogatni. Az a célunk, hogy *folyamatosan* dolgozzanak a kocsik. És természetesen az is ránk tartozik, hogy a már emlegetett műszaki színvonalat fönntartsuk, javítsuk.

A gödi termelőszövetkezet vezetői a fuvarigények egyre alaposabb fölméréséhez fűznek nagy reményeket. Nem alaptalanul, hiszen ezáltal javul a gépkocsik kihasználtsága — *jövedelmezőbben* dolgozhat az ágazat.

A jövedelmezőbb munka talán korszerűbb változatát vezették be a szécsényi II. Rákóczi Ferenc Termelőszövetkezetben, ahol *Tácsik János* szállítási és rakodógép-üzemvezető tájékoztat a gazdaságban folyó munkáról.

— Vállalkozói rendszerben dolgozom. Olyan ez, mintha *önálló* volnék...

— *Mintha?*

— Igen, mert végül is a szövetkezet alkalmazottja vagyok, ám a szállítás területén *teljesen szabad kezet* kaptam. Feladatom, hogy a gazdaság belső szállítási szükségletét kielégítsem, lebonyolítsam, illetve, hogy a fennmaradó időben különféle fuvarozási lehetőségekkel pénzt keressek a gazdaságnak... Úgy, hogy persze a vállalkozói rendszerben dolgozó 13 gépkocsivezető is, valamint magam is megtaláljuk számításunkat. Mert a tervünk teljesítése esetén a gépkocsivezetők egész évi keresetük tíz százalékát kapják, míg én a jövedelmem 50 százalékát vehetem fel prémiumként. Ám az is e rendszerhez tartozik, hogy fizetésemből havonta 1200 forintot bent tart a gazdaság, s ez elvész, ha a tervteljesítés nem sikerül.

— *Reménykedik?*

— Hogyne! És nem alaptalanul, hiszen már az idén akadt olyan hónapunk, amikor a szállítóágazatunk annyi nyereséget hozott, mint tavaly *egész* esztendőben. Kevesebb járművel teljesítettünk több tonnakilométert... A rakott kilométer arányunk eléri a 60 százalékot, ami majdnem annyi, mint egy olyan vállalaté, amelyik kifejezetten szállítással foglalkozik.

— *A vállalkozási rendszer bevezetése óta olcsóbban is fuvaroznak?*

— Tavaly a téesznek egy tonnakilométer 2,65 forintba került, míg az idén csak 2,32 forintba. Tehát *olcsóbban.*

— *Hány órát dolgoznak a gépkocsivezetők?*

— Az általam készített terv szerint fokoznunk kell a mostani munkatempónkat. Jelenleg havonta 230—235 órát vezetnek, de ezt jó volna *260—270 órára* növelni. Nem árulok el titkot: *vállalnák is!* Az előbb említett nyereség ugyanis annyi, amennyiért már megéri, hogy szabad szombatjukat föláldozzák...

Nemcsak a vállalkozó és a vállalkozáshoz kapcsolódó gépkocsivezetők járnak jól. A *gazdaság is*, hiszen a szállítással szerzett többletjövedelem nagyobbik hányada *a szövetkezeté* marad. A gazdaság vezetői rugalmasan alkalmazkodtak a lehetőségekhez, s a rövid háromnegyedéves tapasztalat azt mutatja: *600 ezer forintnyi plusz jövedelmet jelent számukra a vállalkozói rendszer bevezetése.*

Hozzátesszük, a vállalkozó évtizedes tapasztalattal a Volántól ment át a termelőszövetkezetbe. Szakképzett ember, aki régi kapcsolatait fölhasználva, néha könnyebben jut alkatrészhez, mint más gazdaságok szállítási vezetői. Ám az is az igazsághoz tartozik, hogy mindössze 16 tehergépkocsival dolgoznak, nem pedig, mint a gödiek, 45-tel. No de Szécsényben ez az adottság. Ezzel élnek, gazdálkodnak korszerűen, hasznosan.

Átalakítható a hengerfej

A termelőszövekezetekben ugyanúgy, mint más vállalatoknál — például a Volánnál — foglalkoznak az üzemanyag-takarékos berendezések alkalmazásának lehetőségeivel.

— A váci AFIT levelet írt, amelyben fölajánlják, hogy bizonyos hengerfej-átalakítással csökkentik a ZIL-ek üzemanyagfogyasztását. Kértük, hogy közöljenek árat is... Eddig még nem kaptunk rá választ — mondja a gödi szállítási vezető.

A váci AFIT-nál megtudtuk, hogy a gödieknek elküldött válaszlevél már a postán van, s azt is elmondta az üzemegység vezetője, *Margó György*, hogy ezzel a módszerrel 9—11 százaléknyi üzemanyag takarítható meg, a gépkocsik teljesítményének csökkentése nélkül. A hengerfej átalakítása körülbelül *négyezer forintba* kerül.

A gödiek házában tehát a pontos tervezés a gépkocsiállomány rugalmas kihasználását tartják a legfontosabbnak, míg Szécsényben az ágazat alapjait helyezték eleve új pillérekre. Mindkét gazdaságban egy célt tűztek maguk elé a vezetők: csökkenteni a gépkocsikra fordított költségeket, takarékoskodni a benzinnel, s más üzemanyagokkal. Mindezt a gazdálkodás eredményessége érdekében.

Vödrös Attila

Kemény György

grafikusmérnök

Ciklmaratása a tizedik grafikai biennálén.
Miskolcon.

Wagner István
ciNC

Magyar Hírlap
1979 dec. 20

TESTRÉSZLETEK

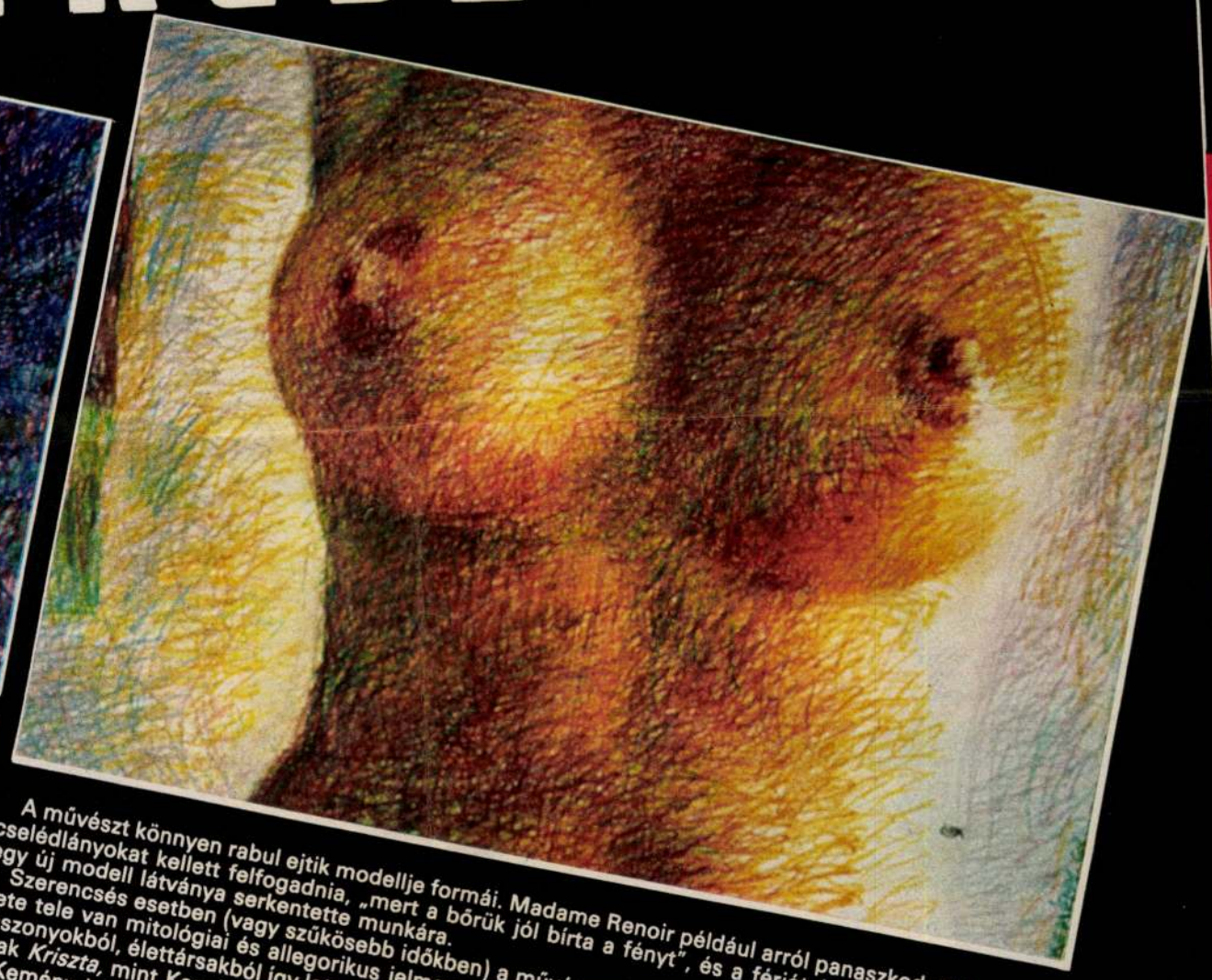

TÁM LÁSZLÓ FELVÉTELEI

A művészt könnyen rabul ejtik modellje formái. Madame Renoir például arról panaszkodott, hogy fiatal cselédlányokat kellett felfogadnia, „mert a bőrük jól bírta a fényt", és a férjét élete alkonyán már csak egy új modell látványa serkentette munkára.

Szerencsés esetben (vagy szűkösebb időkben) a művésznek saját felesége a modellje. A női akt története tele van mitológiai és allegorikus jelmezekbe bújtatott (vetkőztetett) feleségportrékkal. A mutatós asszonyokból, élettársakból így lett még mutatósabb Vénus, Diana, Andromeda, Léda – vagy egyszerűen csak *Kriszta*, mint Kemény György nemrégiben Pécsett rendezett kiállításának a képein.

Kemény jellegzetes „firkálós" stílusban készített grafikái sokat megőriztek a hatvanas-hetvenes évek pop artjából, melynek ő volt az egyik legmarkánsabb hazai képviselője. Ilyen vonás a részletek felnagyítása, plakátszerű kiemelése, az erős színhasználat és bizonyos értelemben maga a témaválasztás is, hiszen egy mindennapos „tárgyat" – ha szabad ezt így mondani –, feleségének a testét teszi a bemutatott művek egyedüli tárgyává. A popos irónia-önirónia ez esetben nem annyira egyértelmű – helyette inkább a művész felesége iránt érzett rajongása érződik, ahogy minden oldalról igyekszik megmutatni az imádott nő testének örömteli formáit.

Tetőtől talpig, keményen.

BOROS GÉZA

KEMÉNY GYÖRGY

Uj Tükör, XXV.évf.lo.sz.1988

Kemény György, grafikusművész

P. Szabó Ernő: Plakátok a forradalomról. (Magyar Képzőművészeti Főiskola, Barcsay-kiállítóterem, 1989. VI. 9-23).

A nagy francia forradalom évfordulója alkalmából Párizban plakát kiállítást rendeztek. 66 plakát kiállítási anyagként eljutott a világ számos országába. Magyarországon két helyen is bemutatták az anyagot: a Képzőművészeti Főiskolán, majd a Pécsi Galériában. Az alkotók között Kemény György és Pincehelyi Sándor szerepelt. — Kemény György a humánum egyetemes érvényű kérdéseit, a női test harmonikus arányait és a torzó formát szembesítve vetette fel. (említve).

Művészet, 1989., október, 1. old.

Kemény György, grafikusművész
Lóska Lajos: Egy korszak vége,
„Szövés", vegyestechnika (4-5 sorozat), egyenként 30×40 cm, 1979.

TEXTIL

Művészet, 1988, 11-12, 29-old.

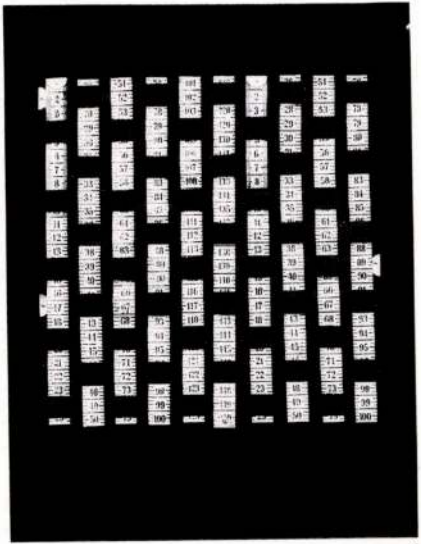

4

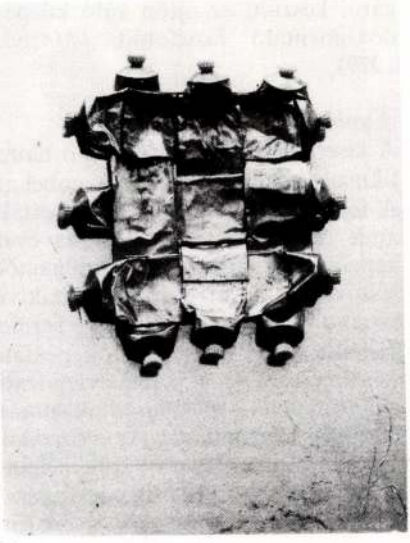

5

gáról készült, az ajtón való kilépést dokumentáló fázisfotóit (*Mozgás*, 1979)

A gobelin

A kísérleti textilt népszerűsítő teoretikusok legtöbbje elítélte a gobelint. A fejlődés kerékkötőjének tartották, amit igazolni látszott a 60-as évek képzőművészeti alkotásait szolgamód leszövő gyakorlat, nem számoltak viszont a műfaj megújulásával. Természetesen voltak olyan alkotók, például *Hajnal Gabriella*, akik a kísérleti textil előretörésével is megmaradtak ennél a klasszikus technikánál. Az évtized közepén aztán a pályára került néhány gobelinművész, elsősorban *Péreli Zsuzsa* és *Nagy Judit*, akik egyéni formavilágú, századfordulós elemeket

Péreli munkásságának első szakaszából való a *Régiség* (1976) című selyembrokát gobelinkompozíciója. E munka végső soron montázs: a téglalap alakúra összevarrt rózsás brokátdarabok közepén egy kör alakú romantikus kastélyt idéző gobelin látható. A posztmodernnel való rokonságát elég talán *Umberto Ecco* kollázsáról szóló megállapításával – hiszen mindkét esetben erről van szó – érzékeltetnem. „*Max Ernst* múlt századi metszetekből összerakott kollázsai... posztmodernek voltak: úgy is lehet nézni őket, mint megannyi fantasztikus elbeszélést vagy álomleírást..."

A másik kiállított, művészetében is kulcsdarabnak számító műve az *Amnézia* (1980). A kétoldalas, egy

Kemény György

Grafikusművén

Munkái a II. Bélésesabai Altalmasott
Grafikai Biennálén.

P. Szűcs Julianna
ajtc

Művészet
Bp. 1980 nov.

Kemény György, grafikus

Napjaink magyar politikai plakátjai a lényegre törő, frappánsan közölt mondanivaló, az új európai művészeti törekvéseknek, a szürrealizmusnak, a pop-artnak és a sci-fi-ábrázolásoknak a hazai adottságokon átszűrt kifejezésmódja jellemzi a „derékhad" és az utolsó tíz évben hozzájuk felsorakozó fiatalok — Kemény György, Kálmánchey Zoltán és még többek — műveit.

Brestyánszky Ilona: Korunk politikai plakátjai.
Békés Megyei Népújság, 1982. nov. 27.

Kemény György

Kiállítás a Fészek Galériában

Magyar Nemzet 1985. VII. 15.

Kemény György, grafikusművész

A Fényes Adolf-tevemben látható Pásztor Beatrix és Lavzó Henriett iparművészek kiállítása. – Az érdekes kiállítást Kemény György is megnézte.

Szombat délelőtt.

1984. III. 3. Petőfi 10.00 [Áné].

Kemény György: David

Élet és Tradalom Br. 1985. nov. 15

13.

XXIX/46

kérdezős-
gy lépcső-
lykor bő-
ással rög-
érkezik?"
kínban és
enni, hogy
em" akar
nár kész-
ha átad-
rá, ahogy
ritkábban

ve, topor-
galommal.
érkezett
ni, de fő-

kulonum! a
pöfögő, araszoló, béna karavanja...
tani közülük, a gázpedált a padlóig nyomni, sőt, ha lehet,
megugratni a kocsit, röpülni vele, mint azok az autós kasz-
kadőrök a hordók tucatjai fölött, és egy kicsit két keréken
is robogni, aztán megint mind a négyen, de olyan veszet-
tül, hogy azt a kaszni nem bírná, hanem szépen lemarad-
na, aztán áttüzesednének a kerekek is és szikrázva négy-
felé röpülnének, de ő csak száguldana tovább, akadályta-
lanul, megállíthatatlanul, és mire mindezt elgondolta, az
autótömkeleg végleg bekerítette. Sodorták magukkal egy-
kedvűen, és akkor, jobb híján sikított egy aprót, majd ijed-
ten körülnézett, de az üvegek mögött az arcok rezzenetle-
nül bámultak előre, és erre megint sikított és megint, egy-
re hangosabban, nem torokból, sokkal mélyebbről, artiku-
látlanul, ujjongva, állatian, és közben nevetett, mert kí-
vülről is látta a jelenetet, a sikoltozó autót, a mit sem sej-
tő, rendezett, bamba folyamban, és addig üvöltözött torka-
szakadtából, míg meg nem könnyebbült kissé a bensejét
szétfeszítő szabadságtól, boldogságtól, hogy él, és ezentúl
bármi megtörténhet vele, és otthon, a férje nyakába bo-
rulva sem félt kimondani:

— Képzeld! Megszabadultam attól a vacaktól!

Így álltak jó ideig. A férfi nem szólt, nem kérdezett,
nem lökte el magától. Mozdulatlanul, leeresztett karral ki-
várta, míg a felesége csimpaszkodó keze végül elfáradva,

Kemény György: Dávid

Kemény György grafikus

L. Kém Ádám

Vadas József. 101 nagykutya 12.

Élet és Irodalom Bp. 1985 jún 28. XXIX/26

Kemény György, grafikus

L: Deim Pál

Vadas József: Tárt kapuk 12.

Élet és Irodalom Bp. 1985 ápr. 12. XXIX/15

Kemény György grafikus

Kemény György: F. P. zavarban van

Kemény "

11.

Élet és

XIX/6

KEMÉNY GYÖRGY (grafikus)

A drága, műnyomópapírra készült katalógus tervezője, Kemény György most az egyszer nem volt hivatása magaslatán: a reprodukciók sorrendje és méretezése több helyen értelmetlen, a borító „new wave" kalligráfiája egyáltalán nem ilik a témához, és (amiről már nem ő tehet) az eredetiben gyönyörűen éles, kontrasztos és tónusgazdag képek többsége lenyomtatva illúziórombolóan hat. —

Beke László: Az Angol Királyi Fotótársaság kincsei, = Fotóművészet, 1985/.4.34.p.

Keményi György

Olavi Lanu festőművész (Lahti) kiállítása nyílik pénteken a Pécsi Galériában. A tárlat megnyitóján Keményi György önálló kiállítása nyílik Kriszta címmel.

ö

Magyar Nemzet 1987. IX. 10.

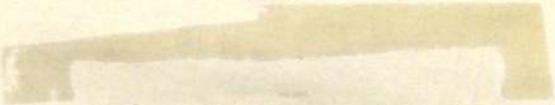

MDK

Kemény ferenc, [ ]

Szerepel a XIV. ker.-i kiállításon.

— : Hallottuk 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. júl. 9.

Kemény György grafikus

Kemény György: Dávid

Kemény

Élet

kérdez
y lépcsò
lykor bő-
ással rög-
érkezik?"
kínban és
nni, hogy
em" akar
nár kész-
ha átad-
rá, ahogy
ritkábban

ve, topor-
galommal.
érkezett
ni, de fő-

l
lá
vülr
tő, re
szakad
szétfeszí
bármi me
rulva sem t

— Képze
Így álltak
abadultam attól
eig. A férfi nem sz
nem lökte el ma atól. Mozdulatlanul, leeresztett karral ki-
várta, míg a felesége csimpaszkodó keze végül elfáradva,

Kemény György, grafikus festő

L: Zala Tibor

Vadas József: Életművek 13.

Élet és Irodalom. Bp. 1985 jan 25. XXIX/4.

Kemény György, grafikus

L: Deim Pál

– Dijok, kitüntetések – 1985

8.

Élet és Irodalom. Bp. 1985 dpt. 5. XXIX/14

Kemény György, grafikusművész

„Dráma és Tér" c. Magyar Színházi és Televíziós díszletjelmez 1979-1983. Műcsarnok, 1983. ápr. 8 – máj. 15. [repr.]

nívódíjas plakát.

Az évlegjobb plakátjai.

Somogyi Néplap, 1984. márc. 24. 6-old.

Kemény György

– Neve megmelétve P. Szabó Ernő: „Vigyázz! – Kész! – Rajz!" c. cikkében.

Rásd: Művészet, 1913. dec.

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1982 JAN -

ÉLET ÉS IRODALOM

Kemény György
grafikus

1021

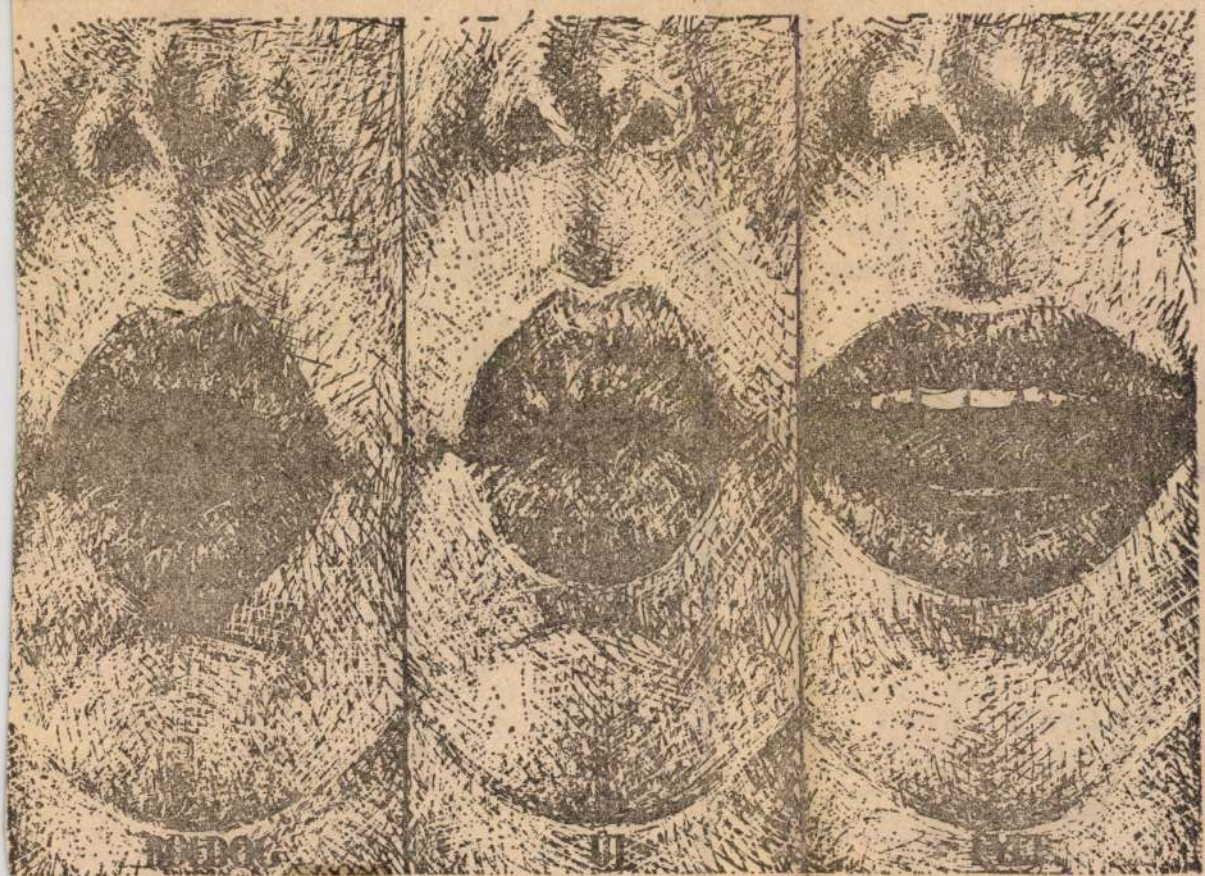

Kemény György: Anziksz

TIMÁR GYÖRGY:

NEM ÉN ÍRTAM

ILLYÉS GYULA

Vátesz, mérföldkő és iránytű. Paraszti sorból származik ugyan, de magyar hold helyett neki csak egyetlen picike Magyar Csillag jutott. Még egészen fiatalon megcsípte egy Cece-légy, azóta szüntelenül a határt kémleli. Ebből az élményéből írta „Térelválasztók" című, Clémenceau-ról szóló színművét. Egyike a keveseknek, akiket Mátyás nagysága helyett inkább Beatrice apródjai foglalkoztattak. Számos írásában élesen bírálja a cezaromán (magyarul: román királyi) politikusokat. Minden irányba egyszerre vág; leggyakrabban mégis a saját szavába. Részt vett

Dante emlékirata

A vitákban, lettek légyen politikai vagy
gantatásúak, anyám nem vett részt. Szemére
nem kívánta felnőtt fővel megzavarni diák
ket? Vélhette tán — s ma mind inkább lát
kodást tőle örökölhettem —: országos dolgok
való magát ártani.

Gyűlhettünk össze nálunk bármi sűrűn, e
főrend méltóságával húzódott arrébb, fordul
ra szoruló bizalmasabb ruházati holmijaim
mondanom, hogy fél fülével mifelénk mégis
mintegy. Azt is csak maga számára láthatór
dítoztunk, ő foltozott, varrt, szúrva bár uj
világmegváltón borzas okfejtésre. Pissz nél
vállnak idegen szem nem érzékelhette pusz
val.

A szót, mint mindig, ha Weszely éppen v
ságban időzött, most is Szegi vitte. Máris
családalapításra, írói föladatra, új világforra
ként. S kétkedve mégis. Diákhévvel is feln
Egyszerre erőt s kétkedést sugárzón. E kettős
lövelve vissza szinte az innen is, onnan is szá
re. Valóban, az értesültebbek ekkor már
hogy a háború után a forradalom is elvesze
számos körülmény, közülük is, mint leginkább
tő, a különítményes hordák őrjöngő népirtása
reménykedtünk. A sóvárgott kisvasútját egysz
kapott gyermek hitével. Újult kilátás híján
csabbul.

Kisvasútja — mondanom is fölösleges —
sem volt. Még Jarnó családja állt tehetősség d
ahogy, annyira legalább, hogy fiukat különz
rathatták, ajkuktól vonva meg egy-egy jobb za
ázó — tél volt már szinte! — cipőt. Adtak egy
versenyt is. Ott szorongtunk valamennyien a
nemesi lakásban, ahol a meghirdetett koncer
iskolában napokig folyt az izgatott pusmogás
ból állva csak noha, hogy jöttek Jarnóékh

Kemény György grafikus

Kemény György: Katz Mariann és Robi

26.

XXXIX/ 51-52

Mindazt, amit itt elmondtam,

S még azt is, hogy ezután egy írószövetségi összejövetelen találkoztam Lengyel Józseffel, s közöltem vele, mit beszéltem telefonon a föltételezett bejelentővel. Ezután hivatalosan megtudtam, hogy Lengyel József beadványt intézett a Központi Ellenőrző Bizottsághoz a Sárga pipacsok ügyében. Ma már nem emlékszem: végül is mi lett a színtelen pipacsok sorsa, csak azt tudom, hogy a Lengyel-életmű kiszakíthatatlan része mindaz, amit e nagyszerű író szibériai élményeiről írt, nemcsak az Igéző, hanem a Norilszk II. — és a Sárga pipacsok is.

Egyébként az ÉS-nek és nekem személy szerint a

Kemény György, grafikus

L: Papp Gábor

Vadas József: Több: kevesebb

13

Élet és Irodalom Bp. 1983. ápr. 22. XXVII/16

Kemény György, grafikus festő

L: Bak Imre

-: □ Terbeli feltészet -... 2.

Esti Hírlap, Bp. 1982 jan. 5.

Kemény György grafikusművész

DOROTTYA-UTCAI KIÁLLÍTÓTEREM

V., DOROTTYA UTCA 8.

KEMÉNY GYÖRGY

grafikusművész kiállítása

1982. november 9–december 19-ig

Kemény György első hivatalos kiállításán egyetlen műben összegezi azokat a gondolatokat, továbbá azokat a formai eszközöket – a realista tollrajzot, a tér tárgyakkal és működő televíziós készülékekkel való berendezését, látvány és szöveg egymásmellé rendelését, – amelyek az utóbbi időben foglalkoztatják. A téma ismert: Az utolsó vacsora. A tizenkét apostol a velük azonos nevű jó barátokról készült portrérajz, a jelenet többi eleme valóságos tárgyakból, no meg a nézők által öntudatlanul irányított állandó fényváltozásokból áll. S hogy miért az ősi, sokak, így Leonardo által is feldolgozott vallásos téma? A katalógusból idézünk, ahol felmerül a kérdés: „Egyházi zeneszerző-e Pendereckig" A válasz: „Ő ezekben a formákban inkább filozófiai kérdésekkel bírkózik, a zene és közösség újraegyesítésén, a zene rég elveszett közösségi funkciójának újrateremtésén fáradozik".

Műcsarnok és Kamaratermei, 1982. November.

Megnyílik: 1982. november 19-én este 8 órakor.

FÉNYES ADOLF TEREM

VII., RÁKÓCZI ÚT 30.

A GYERMEKKOR TÁRGYAI II.

1982. november 9–december 12-ig

A három részből álló sorozat második kiállítása az általános iskolás korosztály számára készült formatervezett sériatermékeket, illetve egyedi iparművészeti tárgyakat mutat be. A ruhák, ruházati kiegészítők, játékok, edények, bútorok mind hazai tervezők munkái; a kereskedelmi forgalomban részben már kapható, funkcionális és esztétikai értéküket tekintve is helytálló hazai termékekből nyújt ízelítőt a kiállítás.

Megtekinthető: 1982. november 9-én 10 órától.

Dorottya utcai Kiállítóterem: Kemény György, grafikusművész

Az első „vacsora"

Kemény György első önálló bemutatóján érdekes kiállítással lepi meg a nagyközönséget. Témája az utolsó vacsora. Jelenetének elemeit valóságos tárgyakból építette. A terem belső tere furcsa módon egy tv-stúdió asszociációját kelti. A túlsó végén pedig fehér vászonnal letakart, az utolsó vacsorát megelevenítő asztal áll. Tizenhárom egyszerű szék veszi körül, s fejmagasságban pedig portrérajzok lógnak, „*melyek* — írja a művész katalógusa előszavában — *tizenkét olyan barátomról készültek, akiknek vagy vezeték, vagy keresztneve azonos valamelyik Krisztus-tanítvány apostoléval. A szereplők előtt az asztalon a tv-ből ismert módon táblácskák, melyeken a modellek igazi neve szerepel.*" A kiállításon ipari kamera is működik, amely a lebegő rajzokon túl a teremben mozgó nézőket is bemutatja. A tér különböző pontjain *Leonardo Utolsó vacsorája* is előbukkan rejtelmes megvilágításban. De egyéb titokzatosan működtetett elektromos készülék, tárgyegyüttes, váratlan pillanatban megszólaló zene, több színű fényhatás teszi rejtelmessé, misztikussá és mozgalmassá ezt a kiállítást. (Képünkön Tádé Apostol című kompozíciója látható.)

cs.

Pesti Műsor, 1982. december 1. 66. old.

BARTÓK BÉLA EMLÉKHÁZ (II., Csalán út 29. Tel.: 164-123). Emlékezés Kodály Zoltánra. Idősz. kiáll.

BAJOR GIZI SZÍNÉSZMÚZEUM (XII., Stromfeld Aurél u. 16. Tel.: 851-996). Nyitva: kedd, csüt. 15–19 óráig, szomb., vas. 11–18 óráig.

ÖNTÖDEI MÚZEUM (II., Bem József u. 20.) Nyitva: naponta 10–17 óráig.

TESTNEVELÉSI ÉS SPORTMÚZEUM (XIV., Dózsa Gy. út 3.) Magyarok az olimpiai játékokon c. kiáll.

A KIÁLLÍTÓTERMEK PROGRAMJÁBÓL

A kiállítások hétfő kivételével, naponta 10–18 óráig látogathatók, az ettől eltérő nyitvatartásokat külön jelezzük.

MŰCSARNOK (Hősök tere) Amerikai színházművészeti kiállítás nov. 28-ig. Mai román szobrászat, nov. 28-ig. Stúdió '82 c. kiáll.

DOROTTYA UTCAI KIÁLLÍTÓTEREM (V., Dorottya u. 8.) Kemény György grafikusművész kiállítása. Vasárnap zárva!

FÉNYES ADOLF TEREM (VIII., Rákóczi út 30.) Gyermekkor tárgyai II.

HELIKON GALÉRIA (V., Eötvös Lóránd u. 8.) Pásztor Gábor grafikusművész kiállítása.

VIGADÓ GALÉRIA (V., Vigadó tér 2.) Percz János ötvösművész kiállítása, nov. 30-tól.

STÚDIÓ GALÉRIA (V., Bajcsy-Zs. u. 52.) Kovács Tamás Vilmos festőművész kiállítása.

DUNA GALÉRIA (XIII., Rajk László u. 95.) „Művészet a reklámban" c. kiáll.

VÁRSZÍNHÁZ GALÉRIA (I., Színház u. 3.) Csikós Nagy Zsuzsa festőművész kiállítása. Nyitva: naponta 2-től ½7-ig.

ÓBUDA GALÉRIA (III., Fő tér 1.) Kállai Ernő emlékezete — kollektív kiállítás. Nyitva: hétfő kiv., naponta du. 2–6-ig, szomb., vas. 10–6-ig.

JÓZSEFVÁROSI KIÁLLÍTÓTEREM (VIII., József krt. 70.) Ékszer kiállítás, nov. 28-ig.

ISKOLA GALÉRIA (XXI., Rákosi Endre u. 138.) Hajtun Klára festőművész és Beresz

MÚZEUMI ÓRÁK, ELŐADÁSOK, HANGVERSENYEK

MAGYAR NEMZETI GALÉRIA

Csütörtökön, 25-én, este ½6-kor: Műhelygyakorlat.

Szombaton, 27-én, du. 3-kor: filmvetítés.

Vasárnap, 28-án, de. 11-kor: vasárnapi kórusmuzsika. Közreműködik: a Tungsram Kodály Zoltán Férfikara és Telefongyár Férfikara. Vezényel: Bánhegyi Sándor.

Kedden, 30-án, du. ½6-kor: Klub foglalkozás.

BUDAPESTI TÖRTÉNETI MÚZEUM

Vasárnap, 28-án, de. ½12-kor: Reneszánsz Kórusmuzsika. Közreműködik: a Petőfi Sándor Szakközépiskola Énekkara. Karnagy: Cseszka Edit.

BARTÓK EMLÉKHÁZ

Szombaton, 27-én, du. ½4-kor: A magyar népdal az operaszínpadon — előadás. Este 6-kor: Szabó Anita operaénekes. Közreműködik: Szücsi Lóránt zongoraművész.

MAGYAR MUNKÁSMOZGALMI MÚZEUM

Vasárnap, 28-án, de. 11-kor: pályaválasztást előkészítő iskolásoknak. Kereskedelem, vendéglátóipar, idegenforgalom.

SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM

Szombaton, 27-én, de. 10-kor: a Tátak, Korok, Múzeumok Klubjának foglalkozása. De 11-kor: Műelemzés gyerekeknek. Du. 4-kor: képzőművészeti filmek vetítése.

Pénteken, 26-án, du. 5-kor: az Indigó képzőművész csoport foglalkozása.

NÉPRAJZI MÚZEUM

Csütörtökön, 25-én, du. ½5–½6-ig: „Gyermekjátszó".

MAGYAR MEZŐGAZDASÁGI MÚZEUM

Vasárnap, 28-án, de. ½11-kor: A gőzgépektől a traktorokig — tárlatvezetés. De. 11-kor: filmvetítés. De. ½12-kor: kórushangverseny. Közreműködik: a Liszt Ferenc Énekkar (Győr).

A múzeumi TIT tárlatvezetések a TIT műsoránál találhatók!

Kemény György grafikus

Nagy Zoltán: Nemzeti tárlatok - a kőrel multban és ma

Művészet, 1982. augusztus

Kemény György

9. hubó Ernő: Vigyázz! - Kész! - Rajz!

Művészet, 1983. december

Kemény György grafikus

Lóska Lajos: Repülő geiszonok

Művészet, 1983. január

Kemény György grafikus

Lóska Lajos: Marx motoros szemüveggel

Művészet, 1982. augusztus

Kemény György grafikus

Sinkovits Péter: Művészet az utcán és a kiállítóteremben, Beszélgetés Kemény Györggyel

Művészet, 1982. április

Kenessey György grafikus

1985. évi Munkácsy Mihály-díj

Népszabadság, 1985. IV. 2.

Kemény György, grafikus

L: Bak Imre

Vadas József: Toprongy 13

Élet és Irodalom Bp. 1984 szept. 7 XXVIII/36

Kemény György grafikus

L: Kalay Lajos

Vadas J: Lexikonban

12.

Élet és Irodalom Bp. 1984. nov. 2. XXVIII/44

Kemény György

Kiállítás a Fészek Galériában

Magyar Nemzet 1983. 1. 3.

Kemény György

Rajz

Magyar Nemzet 1986. III. 8.

Kemény György

Poplemusbottók kiállítása

Magyar Nemzet 1985. XII. 5.

Kemény György, grafikusművész

Megnyílt a napokban a Magyar Nemzeti Galériában a mai magyar grafika és rajzművészet minden eddiginél nagyobb szabású szeregszemléje. — Néhány kiemelkedő szép lappal jelentkezik a fiatalok közül Kemény György.

Bretyánszky Ilona: Mai magyar grafika és rajzművészet.
Nógrád, 1983. jul. 23.

Kemény György grafikusművész

a napokban nyílt meg a Magyar Nemzeti Galériában a mai magyar grafika és rajzművészet minden eddiginél vagyobbszabású seregszemléje. – Néhány kiemelkedő szép lappal jelentkezik a fiatalok közül Kemény György.

B. J.: Seregszemle a Nemzeti Galériában, Kisalföld, 1983. júl. 23. 10-old.

Kemény György, grafikusművész

A napokban nyílt meg a Magyar Nemzeti Galériában a mai magyar grafika és tájművészet kiállítása. Néhány kiemelkedő erős lappal jelentkezik a fiatalok közül Kemény György.

Bretyánszky Ilona: Mai magyar grafika és tájművészet. Hajdú-Bihari Napló, 1983. júl. 23.

Kemény György, grafikusművész

A Magyar Nemzeti Galériában a közelmúltban nyílt meg a mai magyar grafika és rajzművészet kiállítása. — Néhány kiemelkedő szép lappal jelentkezik a fiatalok közül Kemény György, grafikusművész

B. J.: Mai magyar grafika és rajzművészet.
Dolgozok Lapja, 1983. aug. 13.

Kemény György
grafikus

MTI SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1983 NOV 1.81

ÉLET ÉS IRODALOM

1021

Kemény György: Rést a 12 apostolból:

83. NOVEMBER 18.

Kemény György grafikus

L: Rippl Rónai József

Vadas József Forka írka

13

Élet és Irodalom Bp. 1986. máj. 16. XXX/20

Kemény György grafikus

L: Bíró Mihály

Vadas József: Reklámot a plakátnak 12.

Élet és Irodalom Bp. 1986. jún. 6 XXX/23

Kemény György

Murányi Mihály-díj

Neposlana 1985. IV. 2

Kemény György grafikus

Munkácsy Mihály díjat kapott

Magyar Hírlap, 1985. IV. 2

Kemény György, grafikus

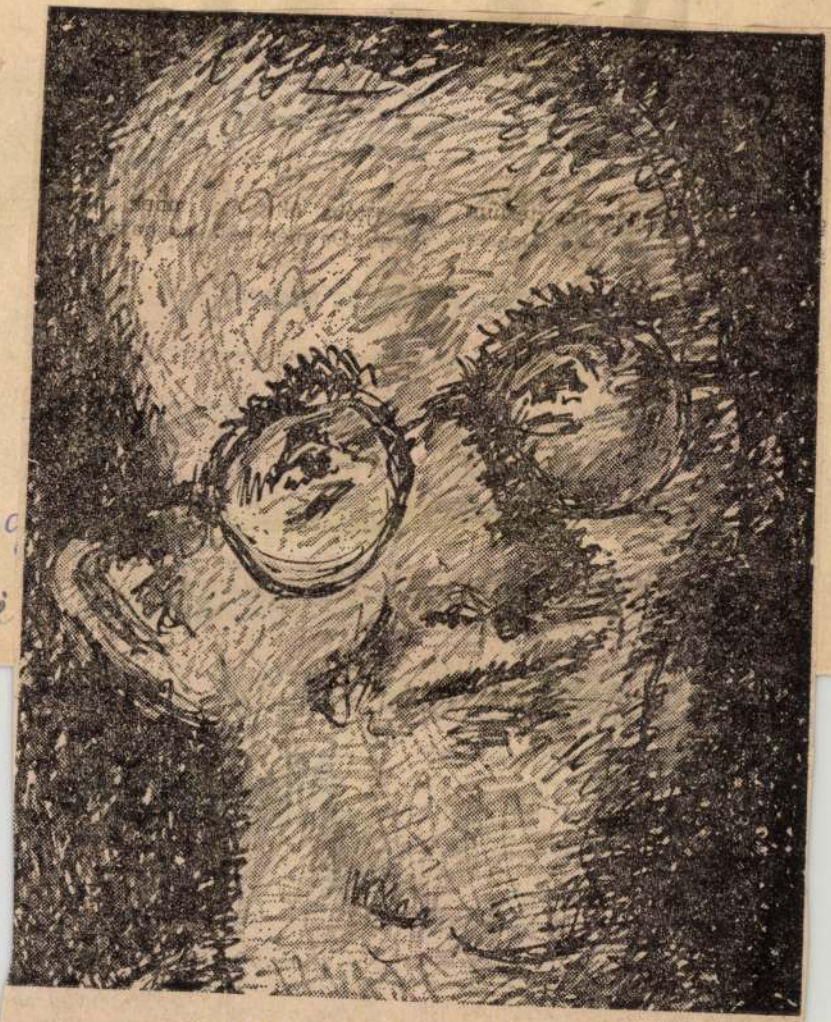

Kemény György: Keith Haring New York-i festő

Kemény g

Élet é

12

XXX/12

cos és közönsége közt. Tudjuk ugyan, kit rejt a maszk, de elfogadják az új, ideiglenesen felöltött Ént. Az Álarcos, a Maszka összetett szerep: viselője „elrejtőzik", valódi arca helyett új arcot, új Ént mutat föl, s mindig sokat mond, hogy kit vagy mit választ. Megjelenik ugyanakkor a mágikus rejtekezés eleme is: az Álarcos személyiségének gazdagodása a transzcendenssel való érintkezés, az ősivel, a megszenteltttel való egybeolvadás útján. Korunk különösen kedvez a jelmezviselésnek — nemcsak a lírában. Áttételek és áttételek áttételei fedik a műalkotást kiváltó eredeti élményt. Jel-

Maszkok

Rejtőzködni a versformákban is lehet, ha a költő eléggé otthonosan mozog közöttük. A *Tizennégy sorosok* Puskint idézik, formában és iróniában egyaránt. „Az originált mest nem üzzük / mesterek stró-

Kemény György, grafikus

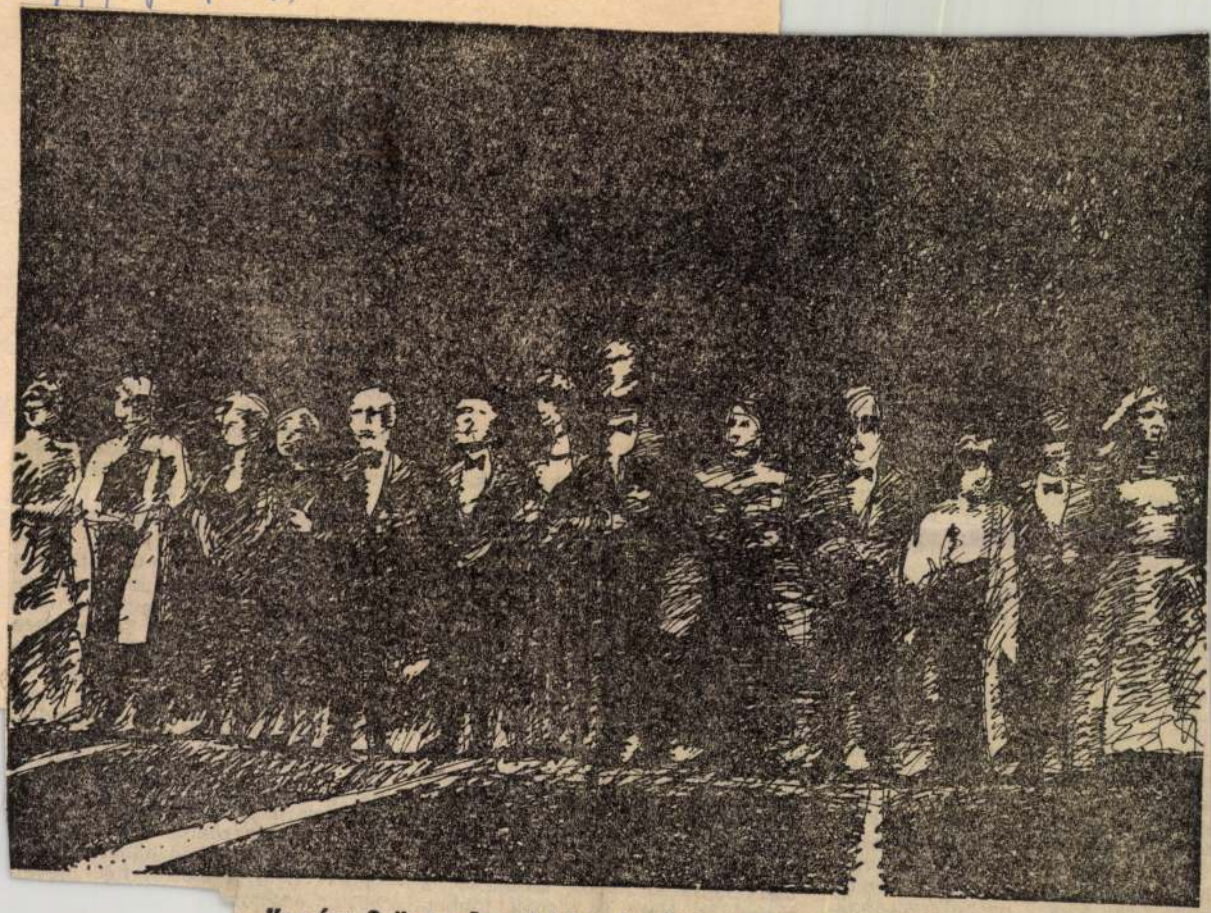

Kemény György: Az ott közepén, Vittorio Gassman mellett, Charlotte Rempling. De rajta van még Hanna Schygulla is.

a za k

valami baj van anyánkkal. Egyzer csak baljós tartalma lett a távolról ismert szónak: agyér-elneszesedés.

Egy ismerősöm Cavintont ajánott. Fölírattam, kiváltottam, vitem, mondtam: L. doktor küldi, napi háromat kell bevenni. Meggérte. Másnap, öt nap múlva, két héttel később ugyanúgy állt a doboz. A szemcsepp sem akart fogyni. Vakság is fenyegette. Már levest sem tudott főzni. Húst vett, beletette egy liter vízbe, és alágyújtott. Gondolom, meg is kóstolta, és nyilván nem ízlett neki. Újra elment a boltba, újra vett húst, aztán újra és újra. Két nap alatt hat-nyolc próbálkozásának nyomát őrizte a spájz. Ekkor került sor az első életmód-változtatásra. Unokaöcsém ezentúl étel-

zas
vál
sek
rer
alk
tot
ho
ho
lás
Ké
nak az amator gondozonok, jo
ra maguk is idős asszonyok. Később már tapasztaltak vagyunk: rendezett viszonyok között élő, értsd önálló lakásban lakó, férjezett, megélhetést adó nyugdíjjal rendelkező asszonyokban nem is bízunk. Persze fölfogadjuk őket, mert néha kétnapos szolgálat is megoldás. Nem is bírnak többet. Keressük az elhagyott, kegyelemkenyéren élő, nyugdíj nélküli öregasszonyokat. A jószívűeket, az

szerették egymást, sőt kimondottan gyűlölködtek. Mi természetesen mindig annak adtunk igazat, akivel beszéltünk. Egy napon V. néninek nem lett hová hazamennie szabadnapjain. Ott maradt, beköltözött a kisszobába, miközben B. néni, a szolgálatos, „nevelte" az édesan
tünk (a bátyá
járt, én hete
autóztam 140

Kemény György, grafikus

Kemény György: Richard Boulez

8.

Kemény Gyö

Élet és Irod

4. szám. 28 XXVIII/39

lik című írásában, amiben Buda Ferenc, Csurka István, Lázár Ervin mellett engem is gyanúba fogott, hogy már nem vagyok elég dühös, baj van a tépőfogaimmal.

Miért ne lenne baj? Ki ne

Kemény György

Magyar Nemzet
1984. VII. 7.

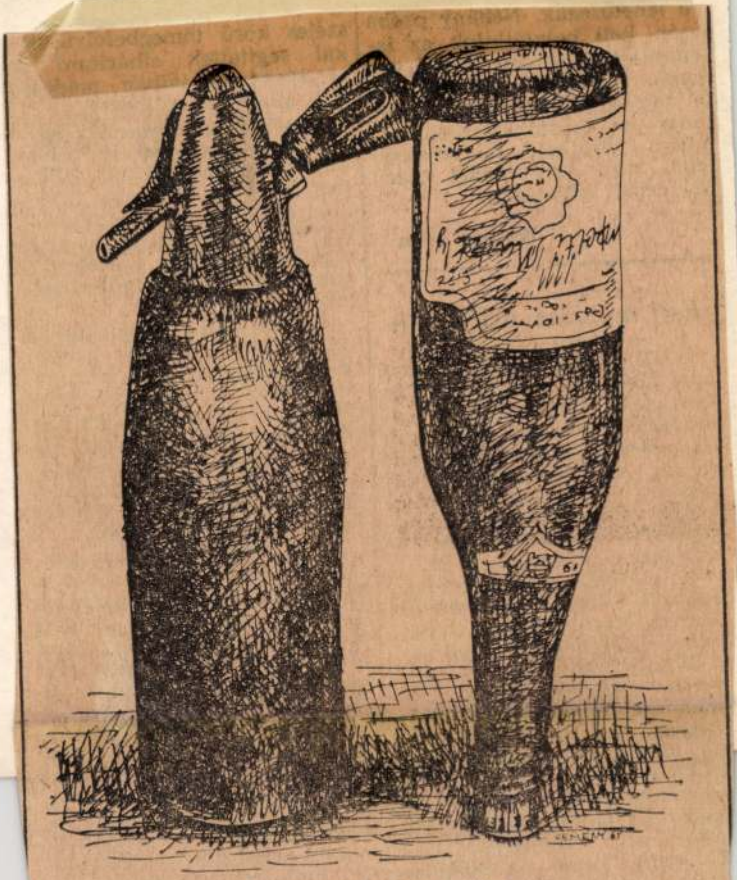

Kemény György rajza

B-dúr trióját és *Gulyás* Márta közreműködésével Brahms g-moll zongoranégyesét szólaltatja meg. Augusztus 8-án *Rohmann* Imre és *Szokolay* Balázs zongoraművészek négykezes zongoraestjét rendezik meg, végül augusztus 15-én

háborúban való részvételt a korabeli egyházi vezetők — kevés kivétellel — a fentiek mellett még azért is igazságosnak nyilvánították és nem elítélendő agressziónak, mert a Szovjetunióban csak a vallás-

Kemény György I grafikus

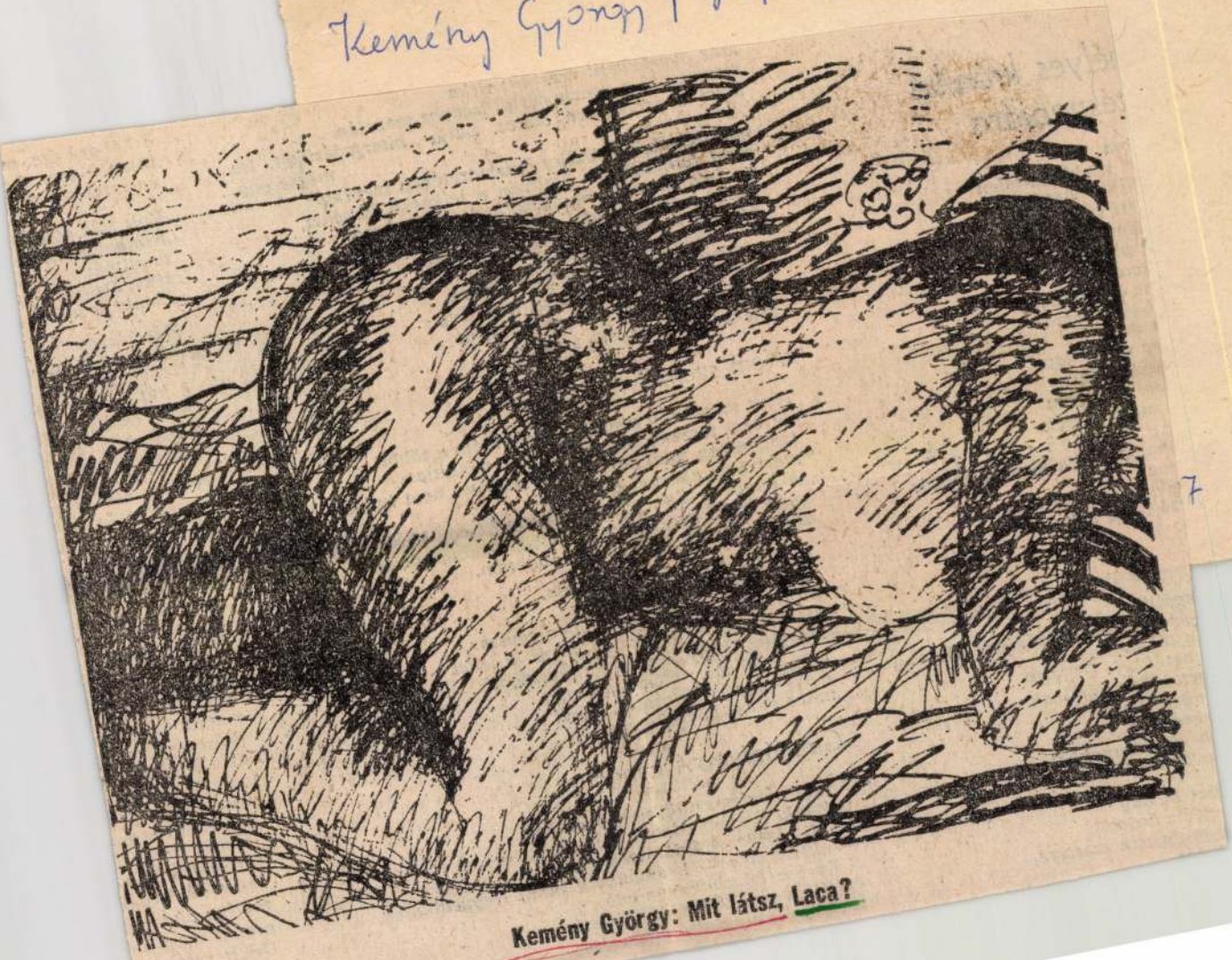

Kemény György: Mit látsz, Laca?

9

7 XXVIII/33

egállít.
-és-ma kereszteződésen állna
a tábla.
betűkkel: ÜNNEP.
ortok összegyűlnek.
nket
narakkal,
kerül), szavakkal
e Tanár Úr!

ször bizony
efféle örömök.
y műfajnak mestere,

mondani. Mert ilyen folytonosságot
nem talál más, csak a szeretet.
A lehetséges változatok közül
nincs ennél következetesebb.

Gimnázium. A nyugatos.

Mikor megismertük, még gyerekek
voltunk. Székely Magdi meg én,
(1954. június. A Szilágyi Erzsébet
— akkor még — Leánygimnázium.) Negyedikesek.
S Kardos László éppen oda
érettségi elnökként kiküldetett.
Időszámításunk első elágazása

ket. De
gse gőg,

t,

om,

a háború óta, m
innét indult el
évtizedeken át i

Volt tőle egy A
Rimbaud-kötete
tanulmány, ford
1944, Debrecen.
Időnként ma is

Hát készültünk
Az első író köze
Nehéz fölidézni.
a két verselő gi
hogy leválik egy
ahogy az utaslép
összeér, s átnyíli

Voltak régi Nyu
Székelyéknél. És
A Száz vers. Ol

1954-ben nagyo
volt az egykorú
A tankönyv elh
homokbányánál
15-16 évesen
a múzeum-körú
találtunk rá, ho
Vagy inkább de
maguk fedeztek
Biccentett felén
az a virrasztó i
az örökös kézir
Hiszen ki volt
fenyegető tárgy
Rémlik az éjjel
a félelem. Mind
Innét odahajol
mintha akkor
semmi mást ne
De itt volt az e
Talán kamasz-l
földmozgása, az

1983.VII.28.Petőfi 10.45.

Láttuk hallottuk

- Bojár Iván részéről, hogy ugy mondjam kritika érte a General Art házelejét. De hogy a régi latin mondás tartja, hallgassuk meg először a másik felet is, és csak azután itélkezzünk. A Láttuk hallottuk szemfüles riportere Baróti Éva a helyszinen bekapcsolódott Kenéry György grafikus, és Ládányi János a General Art osztályvezetője beszélgetésébe.

- És igaz az, hogy a galériával azt beszéltétek meg, hogy ha valakitől vesznek képet, azt itt rögtön leakasztjátok a falról és átadjátok?

- Hát itt van a szekrény mögöttünk, amelyben ugyanattól a müvésztől más jellegü kép is van, talonban.

- Igen? Mindenkitől?

- Majdnem mindenkitől. Nem marad luk a falon mondom, mert pótoljuk ugyanattól a müvésztől a kiállitásra bevállogatott más képe van itt.

- Nem lenne azért helyesebb megvárni a kiállitás végét?

- Nem, mert van olyan ki efektiv, külföldi vásárló, el akarja vinni a képet, ne kelljen házalnia a müvészhez, a müterembe, és még valami. Ezeket az árakat a müvészek szabták meg,...

Kenéry György grafikus

- Persze ők sem tudhatják, hogy mit érnek a müveik, mert a reteknek is ugy dorül ki az ára, hogy ennyiért megveszik, ennyiért nem.

- Ha nem tudjuk eladni, óhatatlanul rajtunk csattan az ostor.

- Mostanáig az volt a hibája a magyar képzőművészetnek, hogy iszonyuan belterjes volt, tehát eldöntöttük, hogy kik a nagy művészek, a közepesek, és kik a rosszak, anélkül, hogy akár a belföldi kereskedelemben, akár bármiféle visszajelzésben, akár nemzetközi mükereskedelemben igazolódott volna.

- Eltelt több, mint négy nap, azt szeretném megkérdezni, Dr. Beliczai Jánostól, hogy sikerült-e értékesiteni?

- Értékesitettünk már.

- Egy-két nappal ezelőtt idetelefonáltam, és akkor egy másik felelős vezető ugy tájékoztatott, hogy még semmit nem adtak el.

- Azóta egy-két darabot sikerült eladni, de abban bizunk, hogy a Balatonról az emberek valamikor visszatérnek, és akkor a forgalom növekedni fog. Egyelőre nem vagyunk megelégedve az értékesités folyamával, mert a Nemzeti Galériának a harmadik emelete jelenleg a főkapun nem közelithető meg, mert egyelőre még a sáaburgi kiállitást bontják, addig a D kapunk kell bejönni, és elég bonyolult uton kell megközeliteni a harmadik emeleten a magyar grafikai és rajzmüvészeti kiállitást,

- Ez a kiállitás, árusitással egybekötött kiállitás vesztéséges lesz, akkor ezt önök hol hozzák be?

- Sok kiállitást rendezünk, vannak olyanok, amelyeknél nem térülnek meg a költségeink, vannak olyanok, amik kiválóan megtérülő költségek. Igen jó megtérülés volt a Szász Endre kiállitással kapcsolatban és már több olyan kiállitásunk volt, amely nyereséges volt.

- Mi a legolcsóbb, és mi a legdrágább kép?

- A többszörözött grafikánál 300.-nál kezdődik, de vannak olyan alkotások is, amelyyek 25-30.000.-Ft-ba kerülnek, az átlag ár 4- és 10.000.- Ft között van.

- Az nem lehetséges, hogy tul magasak az árak?

- Az árakat zsüri állapitja meg, a zsürinek az árait elküldjük a müvésznek, és a müvésznek joga van kérni annyit, amennyit akar.

- Félreértés ne essék, mindenképpen sem a müalkotások árusitása ellen vagyunk legyen az akár a Nemzeti Galériában, vagy bárhol máshol. A kezdeményezés mindenképpen helyénvaló. Mint ahogy az is természetes, és rokonszenves, hogy müvészeink alkotásait az országhatáron tul is

megpróbáljuk árusitani. Mint például a közelmultban Svájcban történt.

Kemény György grafikus

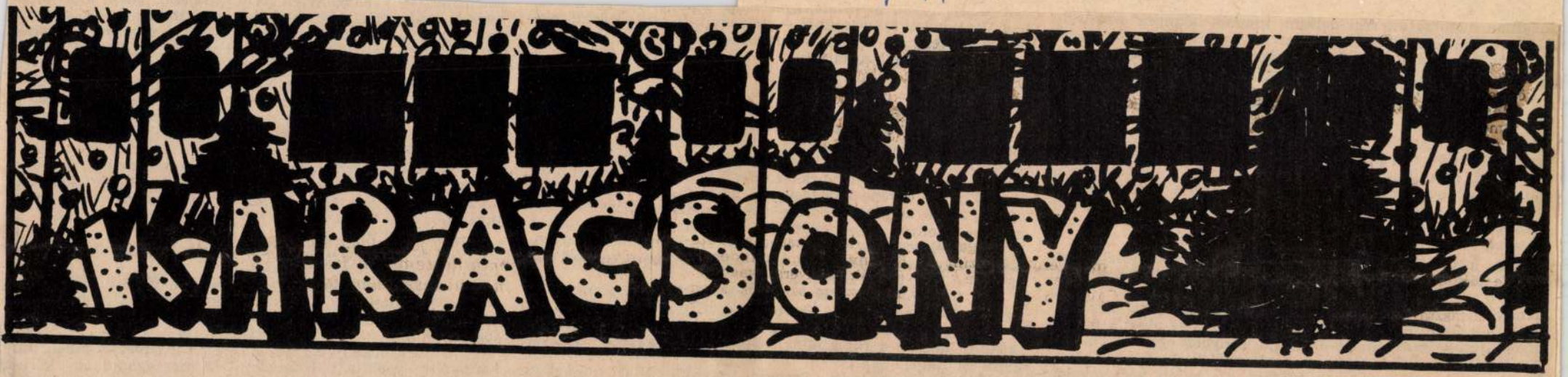

Kemény György: Metrókocsi karácsonyi kifestésének terve

Élet és Irodalom Bp. 1984 dec. 21. 51-52

kellett érte a pénztárab-
ogás fenyegette is a lég-

a betért egy útjába eső
ó gyanánt fölhajtson egy
ottnak ismertnél is mocs-
lépett. A reggeli iszáko-
lálraítéltek megvetésével
galambszürke flanellöltö-
is nyakkendőjére és ápolt
eltöröletlen vizespoharat.
ny az általános jogegyen-
ört, bort és rövid italokat

ocsmák? — töprengett az
ás vizespohárba mérik ott
yögte félhangosan, amivel
an megvetését. — Hol va-

formájú alak könyökölt
se vette az írót. Tán meg-
okolták a bajokért, nem

zatéréshez — valamennyien az ő fajtájából valók s az anyanyelvén beszéltek, mint majd az utcai tömeg is, amikor otthon lesz. Beidegzettsége számára túl hangosan beszéltek anyanyelvén. Az író csak halkan társalgott odalátogató hazai vendégeivel nyilvános helyen. A jövevények a szorongás bizonyosságával tudták, hogy az idegen környezetet ingereli a másnyelvűség, hallatára az emberek felkapják a fejüket és rosszallóan pillantanak körül. Ezek az alkalmi útitársak valamennyien odavalók lehettek, nem idevaló idegenek, ezért beszéltek harsányan.

De azért kedvesek voltak. Két idősebb meg egy fiatalabb asszony a kamasz fiával, kínos életkorához képest kellemes arcú és jómodorú gyerekkel. Mihelyt elindult a vonat s az író megpróbált lehunyt szemmel elvonatkoztatni, megszólalt:

— A bácsi tud sakkozni?

— Tudok — felelte csodálkozva —, valamennyire. — De rosszul játszom. Miért kérded?

— Mert vásároltam egy új sakkot. Nagyot. És szépet. Nem lenne hajlandó játszani velem? Hogy kipróbáljam — tette hozzá szabadkozva, fiatal tekintetében rimánkodó csillogással, mint aki enni kér, szégyenkezve.

Az író gyöngéd volt, aki közelebbről ismerte, tudta, mily könnyű megpuhítani. Képtelen volt megtagadni egy kérést, ha nem arra akarták rávenni, hogy dilettáns szövegeket ajánljon kiadásra.

Kemény György, grafikusművész

DOROTTYA-UTCAI KIÁLLÍTÓTEREM

V., DOROTTYA UTCA 8.

KEMÉNY GYÖRGY

grafikusművész kiállítása

1982. december 19-ig

A téma: Az utolsó vacsora. A tizenkét apostol a velük azonos nevű jó barátokról készült portrérajz, a jelenet többi eleme valóságos tárgyakból, no meg a nézők által öntudatlanul irányított állandó fényváltozásokból áll. S hogy miért az ősi, sokak, így Leonardo által is feldolgozott vallásos téma? A katalógusból idézünk: „Egyházi zeneszerző-e Penderecki?" A válasz: „Ő ezekben a formákban inkább filozófiai kérdésekkel bírkózik, a zene és közösség újraegyesítésén, a zene rég elveszett közösségi funkciójának újrateremtésén fáradozik".

Műcsarnok és Kamaratermei, 19-ig December

FÉNYES ADOLF TEREM

VII., RÁKÓCZI ÚT 30.

A KAMASZKOR TÁRGYAI

1982. december 22 –1983. január 23.

Ez a kiállítás utolsó fejezete a gyermekek használati tárgyait, környezetét bemutató sorozatnak. A ruhák, ruházati kiegészítők, játékok, könyvek együttese új, a 14–18 éves korosztály életmódjának megfelelő tárgyakkal bővül: sportszerekkel, híradástechnikai cikkekkel, lemezborítókkal, ahogy a Gyermekkor tárgyai I–II. c. kiállítások is, egy ideális környezet legfontosabb tárgyi darabjait kívánja bemutatni.

Megtekinthető: 1982. decem-

Kemény György, grafikus

Kemény György: Mosoly-trió

13.

XXVII/23.

ítom magát!
nevű Klárival ropta a táncot.
ült, nyakában babos kendő,
tak a blúza alatt. Horváthné
la a körmét, Béres úr az eper-
Küszöb kutya fejével, felettük

Béreséknél! — susogta az utca.
szomszéd, és csorgott a nyála.

lusból (XIV.)

nincs semmi se.
t volna meg

indig és ugyanúgy
lkozva, meztelenül,
, ottfelejtve
tsott könyvben,
idezve egy regi pillanatot,
talán a nyári szél ízét a szájon,
talán egy akkori szobát,
ahol eljátszottuk a szerelmet
gyorsan és zavartan
mint két kamasz,
mert már nagyon közeledett az ősz.

n, összevissza felaggatni őket...
z megható tőletek. Szavamra, ez valami állati ren-
könnyezett a Szabó úr. — Ez az igazi barátság.
festménynek valóban nem mindegy, hogy merről
a fény, milyen magasan, szóval, érted...
át persze — bólintott Béres úr, s kis híján maga
magát.
sné a legjobbkor érkezett az új konyakkal. Szabó
azt is.
zöget! Kalapácsot! — rendelkezett.

Kemény György 1 grafikus

Kemény György: Fényképezőgépes önarckép turistacsoporttal

14.

iska csoporttal

ún. 24. XXVII/25

Fazekas György: Álló monitor

rekről, hálóingben. Kozben
ban egész tételek, sőt egész
senymüvek szólaltak meg Brahms-
tól, s bizony annak, aki meg akar-
ta tudni, egymásél lesznek-e a sze-

Kemény György, grafikus

Kemény György rajza

18 I

23. XXVII/5152

EZETE

ól

...nek. Leg-
...kább azokat keresem fel szíve-
...sen, akikkel közös istállóban vol-
...tunk csikók. Jólesik felidézni az
...első hempergőzéseket a mezőn, az
...első zabla fémes ízét, az első vág-
...tákat, a nyereg rágta sebeket a há-
...tunkon, a hitet, hogy megnyerjük
...ni még a Király-díjat is. Azért is
...szeretek velük beszélgetni, mert
...sorsunk útjának párhuzamait, ke-
...reszteződéseit, vargabetűit, egy-
...rányú utcáit, tilos tábláit egybe-

...megálkuvó marad örök
életéig. Azután teljesen megállít-
ja az időt. Mutatóujjával régi szoká-
sa szerint zakóm jobb hajtókájára
bök, és diadalmaskodik: „Hiszen te
is azt szoktad mondani!"

Nem vitatkozom tovább. A meg-
állított időben ő ott kint egyen-
súlyra lelt. Itthon skizofréniához
vezetne.

Fű a romokon

A barátom nem látt...

a magyarral, mint a külföldivel. ...
tudja, hogy nem kaphat külön ...
talmat, amiért felnőtt életének ...
lét a hazán kívül töltötte.

Múltkoriban a szétszórt magya...
ságról beszélgettünk. „Könnye...
volt emigránsnak lenni Hort...
alatt", mondta. Az ember elme...
hátat fordított, kész. Egymás s...
vába vágtunk. Igazad is van, ni...
is. Sokan hazatértek, sokan ne...
Ezek közt számba vettük a párizs...
kat. Így került szóba Hevesi A...
rás. „Párizsi eső"-jét még a kö...

Kemény György, grafikus

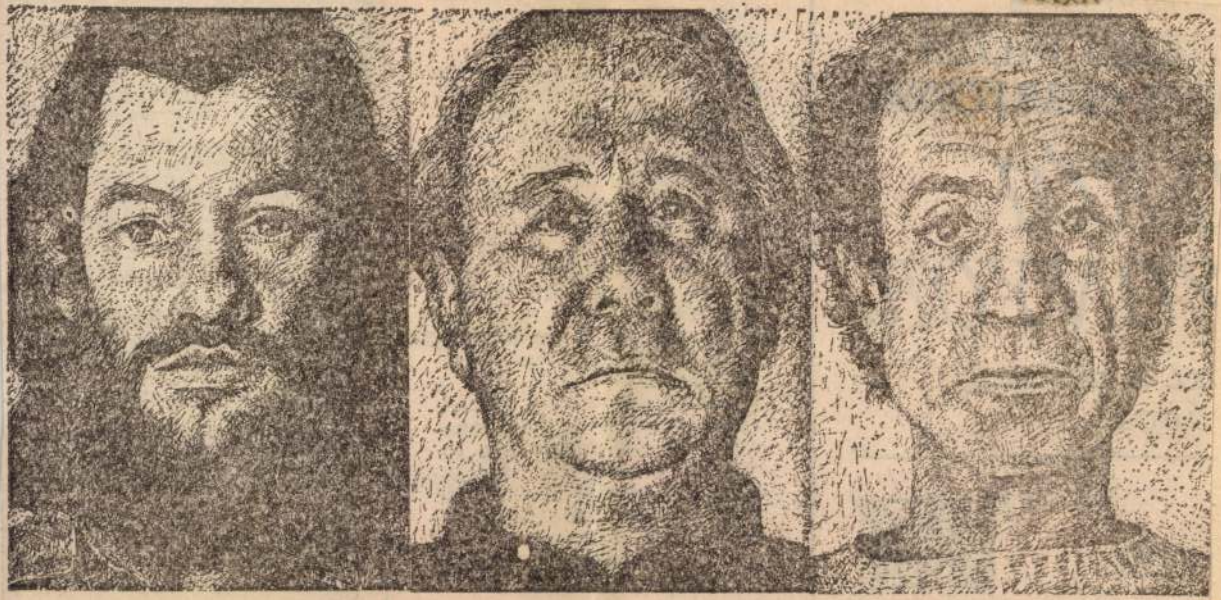

Kemény György: Részlet a 12 apostolból: Bertalan, id. Jakab, Fülöp

7

OV. 18. XXVII/46

Művészek Klubjában
SZÉCHY BEÁTA kiállítása az Óbudai Pincegalériában
BALOGH PÉTER kiállítása a Nemzeti Galériában
SOMOS MIKLÓS kiállítása a csepeli Iskola Galériában
A VELEMI TEXTILMŰVÉSZETI ALKOTÓTELEP kiállítása a Fészek Galériában
NAGY JUDIT kiállítása a kecskeméti GAMF Galériában
DECSI ILONA és KÉRI IMRE kiállítása a Vigadó Galériában
DUCKI KRZYSZTOF kiállítása a II. kerületi Tanácson
ERDŐS JÚLIA kiállítása a Balassagyarmati Galériában
FODOR SÁNDOR kiállítása az újpalotai Lila Iskolában
FORVÁTH JÁNOS kiállítása a Paál László Teremben
OMÁNC AZ IPARMŰVÉSZETBEN. Kiállítás a Budavári Iparművészeti Boltban
NKIOLDÓ 1. Fotókiállítás a Gödöllői Galériában
ARÁTI FOTÓKLUBOK kiállítása a bajai Tanítóképző Főiskolán
AGYMOSÁS. Az Osztrák Néprajzi Múzeum vendégkiállítása a Néprajzi Múzeumban
UGSBURGI BAROKK ÖTVÖSMUNKÁK. Kiállítás a Nagytétényi Kastélymúzeumban
INCZE LÁSZLÓ kiállítása a Gulácsy Galériában (Bp. XII., Fürj u.)

Kemény György, grafikus

Kemény György: Részlet a 12 apostolból – János, Máté, Mátyás, Simon

1.
" /1

Edit róla szóló monográfiája.

Harmat Béla

cializmust, az ember legtöbbje nem válaszol az ilyen hirdetésekre.

bbak, hiszen van, a zsugo-

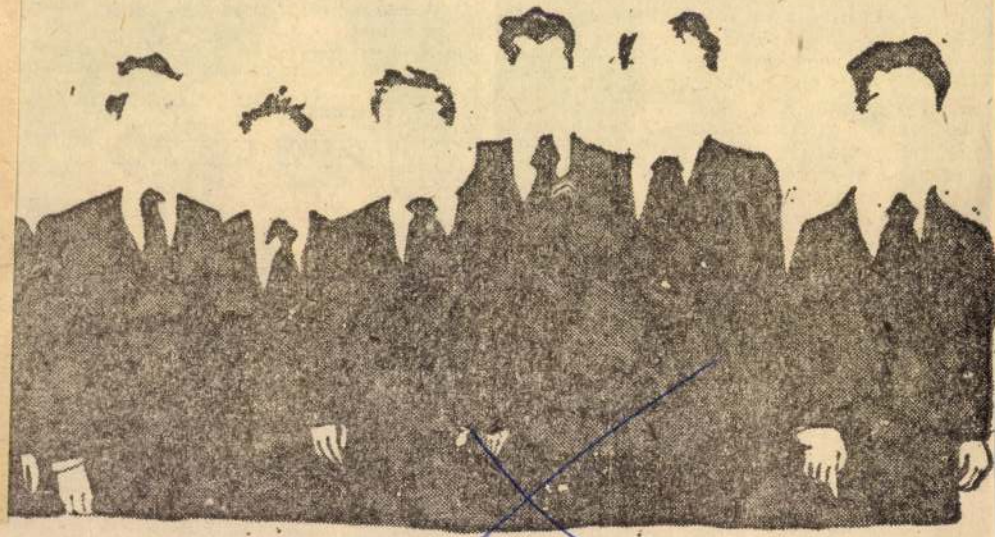

OSZK szerkesztette Magyar Könyvészet 1919—1944. VI. Nyelvészet—Irodalom kötete (1981.) az Epocha két kötetéről tud, ugyanígy a

kapun.

Frank János

Szerényi Gábor rajza

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MSZMP KÖZPONTI BIZOTTSÁGA
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-648, 340-726

Kemény György grafikus

ÉLET ÉS IRODALOM
1982 MÁR 5

1021

Kemény György: Darwin

...gítségemre lesznek hasor

most, amikor jő a sokféle
anígy üdvözlöm e rovat
n ellenfelét? S nem is
köszönettel.

lógiája tervezett négy kötetéből
utánban, *A kezdetektől 1526-ig*
enda Kálmán vezette, lenyűgöző
szakvélemény, e kötetek mos-
vei sok ezrünknek. „Legföljebb
latok eleve sokkal többet adnak
m ölelnek föl még több párhu-
— például: a rendkívüli idő-
által oly gonddal gyűjtött fel-
így is, ha a puszta esemény-
en lapozzuk e két kötetet, idő-
, alig ismert momentum, anek-
lcsillanó részlet. Íme, kevéske
átlapozás után:
király és Géza herceg Pécsett
eket. A köztük létrejött jó vi-
ég a pécsi királyi palota. *1114*
árandós feleségét, mivel házas-
körül: Szák nembeli Miklós ná-
annonhalmi apátság kanászait,
eresztes hadjáratban vett részt)
izni. *1282:* Cseh- és Lengyelor-
Magyarországra menekülnek. A
1292. május 6.: A budai káp-
sinaton panaszt emel a budai
a pesti révvám és a dunai vízi
mszedőit és ellenőrzésre kikül-

ézia kormányzótársként (corre-
otharingiai Ferenc toszkánai
lig érvényesült.) *1790. február*
Koronát nagy ünnepséggel fo-
ővárosba megérkezik II. József
ó tekintettel csak másnap hir-
renc elrendeli, hogy a magyar
yomán közölhetnek híreket a
93. december 21.: A budai fő-
artótanács figyelmét, hogy az
»szabadság és egyenlőség« fel-
osságnak, amely aztán maga is
: Megindul Pesten az *Élet és*

galmazta meg: a „...legrosszabb esetben, egy nemzeti tragédia esetén is, csak úgy tudjuk nemzetünk fennmaradását — a Horthy-rendszer fennmaradását, Ö. I. — biztosítani, ha az oroszokat távoltartjuk és egy gyászos megszálláshoz az angolszászoknak időt nyerünk."

Szent meggyőződésük volt, hogy az angolszászok hajlandók Magyarországgal különbékét kötni. Az, hogy Horthy és a hozzá közelállók a nyugati szövetségesekkel szerettek volna különbékét kötni, osztályhelyzetükből érthető. De hiba és megbocsáthatatlan, hogy ehhez az elképzeléshez akkor is ragaszkodtak, amikor Bernből megérkezett a hivatalos üzenet, hogy a Szovjetunió kikapcsolásával még fegyverszüneti tárgyalások sem kezdődhetnek. Márpedig 1944. augusztus 26-án távirat érkezett a svájci fővárosból a kormányzónak: „Kérve kérem Főméltóságodat, rendelje el csapatainak azonnali visszavonását hazai területünkre és ajánljon fel fegyverszünetet a szövetségeseknek... Ez az utolsó pillanat, amikor talán lehetséges a végpusztulást elkerülni." Az üzenet feladója Bakách-Bessenyei György — az ország német megszállásáig Magyarország svájci követe, ekkor megbízatásáról lemondott —, továbbítója pedig Rakolczay László vezérkari ezredes, a berni magyar katonai attasé volt. Itthon a vezérkar felderítőfőnöke, Kuthy László ezredes vette a táviratot, majd Budapest két nap múlva válaszolt.

A kormányzó megbízta a svájci magyar követet, vegye föl az érintkezést az angolszászokkal. De azt is tudomására hozta, hogy fegyverszüneti tárgyalásokat csakis a

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-648, 340-726

György Kemény

BUDAPESTER RUNDSCHAU

1982 JUN - 7

1021

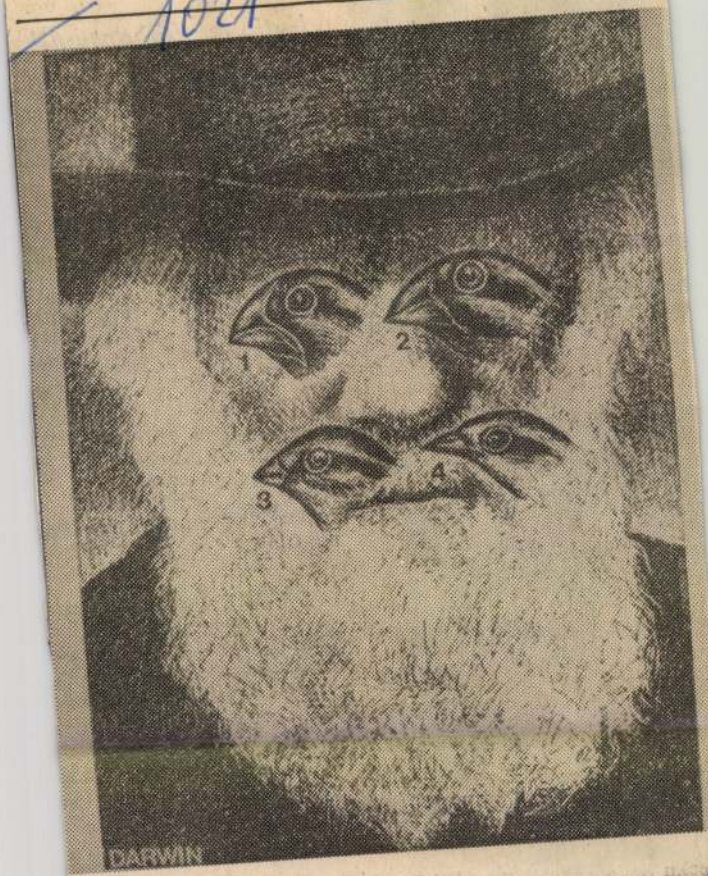

György Kemény: Darvin (Tusche)
Landesausstellung Bildender Kunst

nes der wert
das erste Ge
lariä Klagelied beinhaltet, ist
nderten wieder nach Ungarn

namhaften Dirigenten Jánc
Ferencsik unter der Stabfüh
rung von Ervin Lukács. D
Konzerttournee fand nicl
nur begeistertes Presseech
— etwa in der Times und i
Guardian —, sondern hatt
auch eine Einladung für da
Jahr 1986 zur Folge.

Die bekannte Show-For
mation

Goombay Dance Band

gastierte vor kurzem zu
erstenmal in Ungarn. D
Gruppe, die außer dem wes
deutschen Begründer Olive
Bendt aus Jamaikanern be
steht, gab drei überaus e
folgreiche Konzerte in Buda
pest.

Innerhalb kurzer Zeit wu
de das im In- und Auslan
vielgespielte Stück

„Sendestörung"

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Kemény György, grafikus

ÉLET ÉS IRODALOM

1982 JUL 23

1021

Kemény György: Anyám és nagynéném hasonlítanak egymásra

JUHÁSZ FERENC:

KÖLTÉSZET GYÁSZBAN, REMÉNYBEN

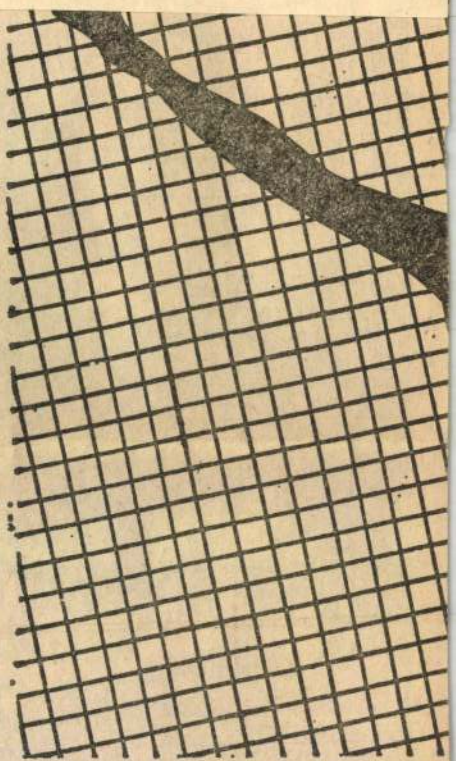

alábbis kísérlet erre: millió! Több- szerben meghajlott, eldőlt, s a szi- h
bek között: éppen civilizációs. De gorú rend szerkezet minden

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR MAGYARHIRLAP

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Kemény György grafikus

ÉLET ÉS IRODALOM

1983 JUN 2 4

1021

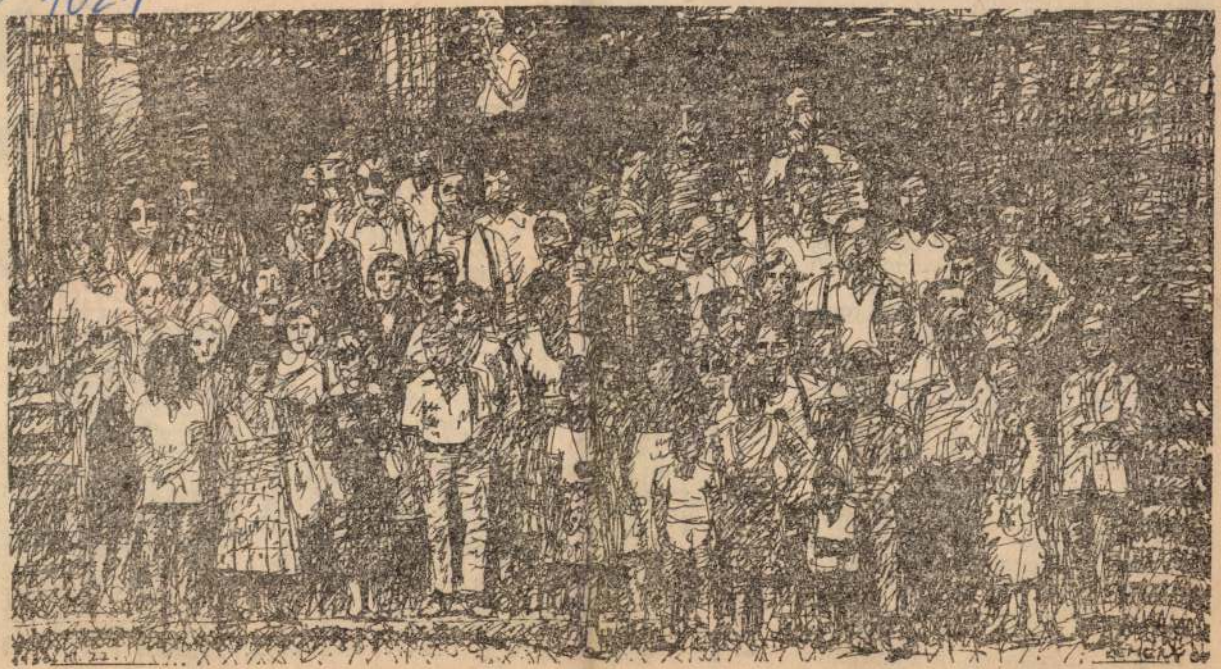

Kemény György: Fényképezőgépes önarckép turistacsoporttal

filmkészítés ismert trükkjeit, valamint a videotechnika eszköztárát. Egy szó magyarázat nem volt: a műsor alkotói bíztak abban, hogy minden gyerek megérti, amit lát.

A baden-badeni tévé Haydn-operáját, a *Philemon és Baucist* vitte filmre, egészen zseniális marionettjátékként. Arra gondoltam, talán éppen ez a televíziós operajátszás követendő útja — különösen, ha elnézem a többi operafilm, közöltük a magyar *Alkalom szüli a tolvajt* statikus beállításait, a playbackre tátogó, színésznek rossz operaénekesek erőlködését.

Az ismeretterjesztés ügyes trükkjét találta föl a hilversumiak *Clara Wieck és Johannes Brahms* című koncertfilmje. A mű *elpletykált* Brahms és a Schumann-feleség Clara Wieck titokzatos romantikus szerelmi félrelépésének történetét. A történet maga olyan, mint a Forsyte Saga vagy az Onedin legjobb pillanatai, szóval teljes kollekciót kaptunk a nagy emberekről, hálóingben. Közben azonban *egész tételek*, sőt *egész versenyművek* szólaltak meg Brahmstól, s bizony annak, aki meg akarta tudni, egymáséi lesznek-e a sze-

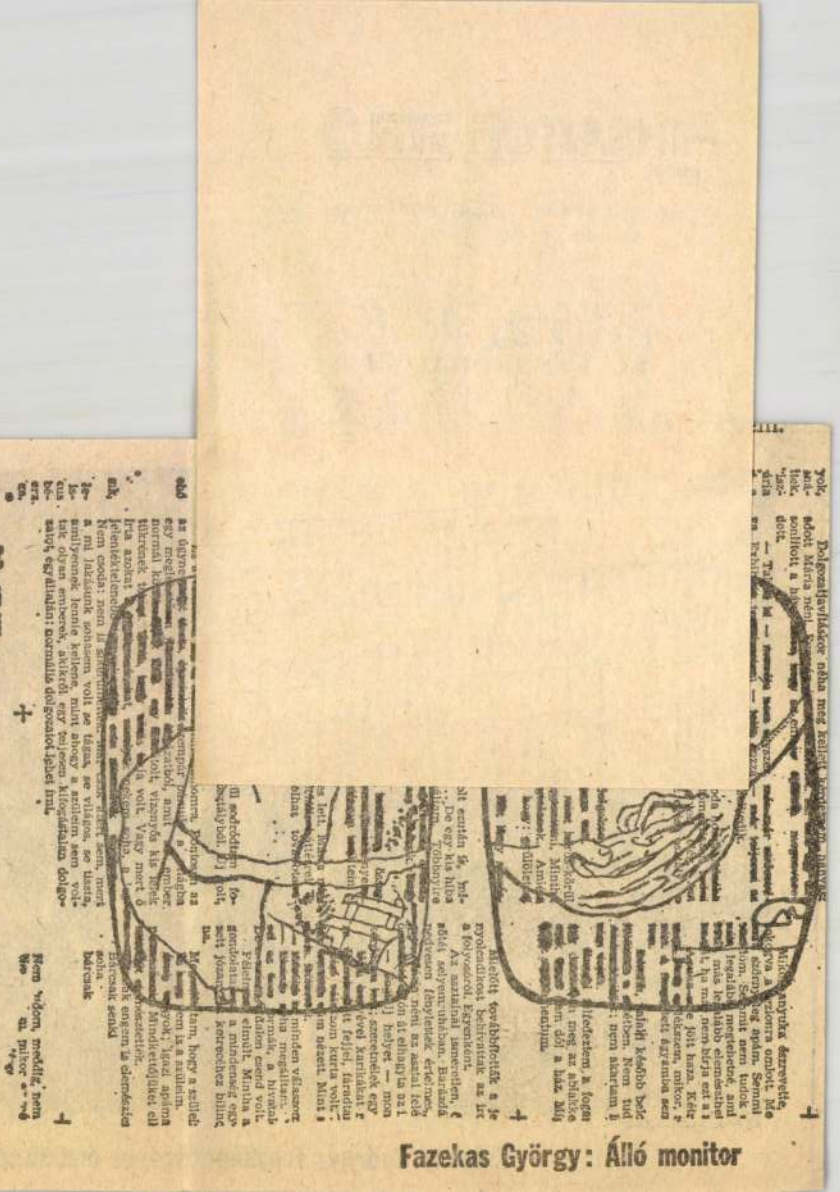

Fazekas György: Álló monitor

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Kemény György

ÉLET ÉS IRODALOM

1983 DEC 23

Grafika

1021

Kemény György rajza

BOLDIZSÁR IVÁN:

A SZÍV EMLÉKEZETE

Néhány keser-édes a nagyvilágból

Külföldön főképpen olyan magyarokkal szeretek találkozni, akikkel Pesten is együtt lennék. Leginkább azokat keresem fel szívesen, akikkel közös istállóban voltunk csikók. Jólesik felidézni az első hempergőzéseket a mezőn, az első zabla fémes ízét, az első vágtákat, a nyereg rágta sebeket a hátunkon, a hitet, hogy megnyerjük ni még a Király-díjat is. Azért is szeretek velük beszélgetni, mert sorsunk útjának párhuzamait, kereszteződéseit, vargabetűit, egyrányú utcáit, tilos tábláit egybevetve világosabban látom a helyeadhatja. B. hajthatatlan: neki Z. gyáva és megalkuvó marad örök életéig. Azután teljesen megállítja az időt. Mutatóujjával régi szokása szerint zakóm jobb hajtókájára bök, és diadalmaskodik: „Hiszen te is azt szoktad mondani!"

Nem vitatkozom tovább. A megállított időben ő ott kint egyensúlyra lelt. Itthon skizofréniához vezetne.

Fű a romokon

A. barátom nem látta a háború

a magyarral, mint a külföldivel. I tudja, hogy nem kaphat külön j talmat, amiért felnőtt életének f lét a hazán kívül töltötte.

Múltkoriban a szétszórt magya ságról beszélgettünk. „Könnyel volt emigránsnak lenni Hortl alatt", mondta. Az ember elmer hátat fordított, kész. Egymás sz vába vágtunk. Igazad is van, nin is. Sokan hazatértek, sokan ne Ezek közt számba vettük a párizsi kat. Így került szóba Hevesi An rás. „Párizsi eső"-jét még a köz istállóban olvastuk és rajongtu érte. Így kell írni. Így keller

1984. V. 31. Petőfi 10.45 (alakeline).
Láttuk, hallottuk
Kemény György, grafikusművész

Pécsett a Szechenyi téri Galériában Francia

Disaine cimmel nyilik nagy szabásu kiállitás holnap. A fehérgyarmati művelődési központ kiállitótermében Kemény György utóbbi 20 évben készült plakátjaiból láthatunk válogatást. A kitüni és közismert alkalmazott grafikus nevéhez olyan müvek kapcsolódnak, mint például a Peter Weisz féle Marasszad dráma angol filmváltoztának emlékezetes falragasza. Vagy a mücsarnok beli magyar fotótörténeti, illetve szenikai kiállitás plakátja.

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Kemény György

MAGYAR NEMZET

Grafikus

1984. JÚL. 7

1021

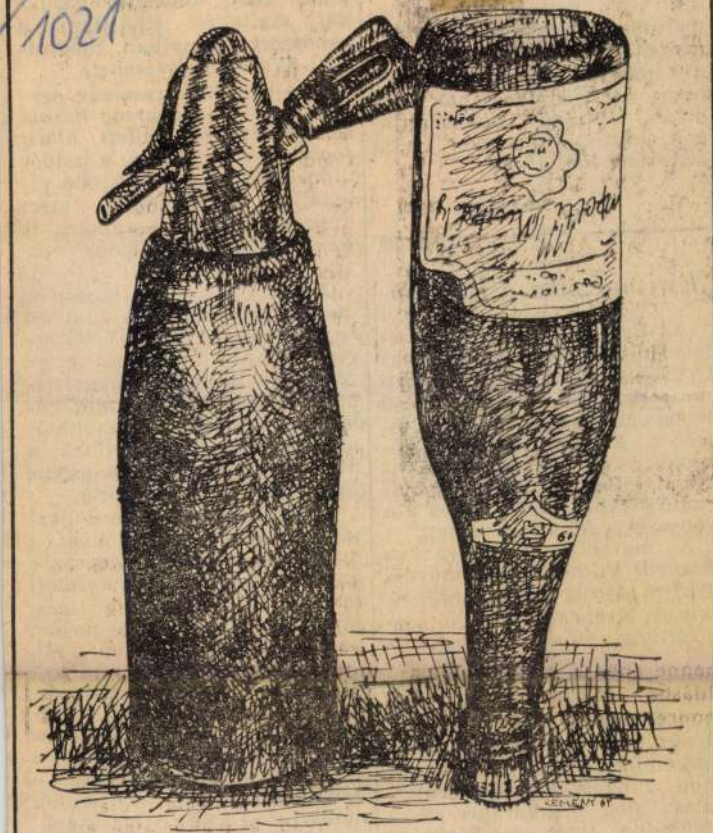

Kemény György rajza

ev folyamán n
re lehetőségük.
után kell helyt
meretlen közegt
gyobb segítsége
a tapasztalt o
hogy ne fordul
olyan ritmikai
gok, mint amil
az estén hallott

Esti muzsika a Várban

Az Úri utcai Zenélő Udvarban július 18-án kezdődik az Országos Filharmónia *Esti muzsika a Várban* elnevezésű hangversenyeinek második sorozata. Az első koncerten középkori és reneszánsz muzsikával, valamint barokk kamaraművekkel ismerteti meg közönségét a Mandel-kvartett.

A második hangversenyen *Szabadi* Vilmos hegedűművész Tartini, Mozart, Ysaye, Gershwin és Kreisler műveiből összeállított előadását hallhatják a zenekedvelők. Augusztus 1-én *Tátrai* Vilmos, *Nagy* Sándor és *Kertész* Ottó Mozart G-dúr trióját, Beethoven B-dúr trióját és *Gulyás* Márta közreműködésével Brahms g-moll zongoranégyesét szólaltatja meg. Augusztus 8-án *Rohmann* Imre és *Szokolay* Balázs zongoraművészek négykezes zongoraestjét rendezik

sorsfordító jelentőségűek voltak.

A keresztény egyházak a „*iustum bellum*", a háború teológiai-egyházjogi értelmezése szerint különbséget tettek igazságos és igazságtalan háború között. Az igazságos háborút erkölcsileg elfogadhatónak minősítették, amiben a hívő állampolgár kötelessége feladatainak a teljesítése.

Az egyházak a trianoni igazságtalanság reparációjaként, a magyarság számára igazságos harcként fogták fel a *területi revízió* megvalósítását, ami ráadásul kezdetben nem járt hadi cselekményekkel. Ma már közhelyként hat, ha rámutatunk a revízió a háborúba kerülésünk közvetlen összefüggéseire. A *szovjetellenes háborúban* való részvételt a korabeli egyházi vezetők — kevés kivétellel — a fentiek mellett még azért is igazságosnak nyilvánították és nem elítélendő agressziónak, mert a Szovjetunióban csak a vallás-

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-747, 340-726

Kemény György grafikus

ÉLET ÉS IRODALOM
1984 MÁR 2

1021

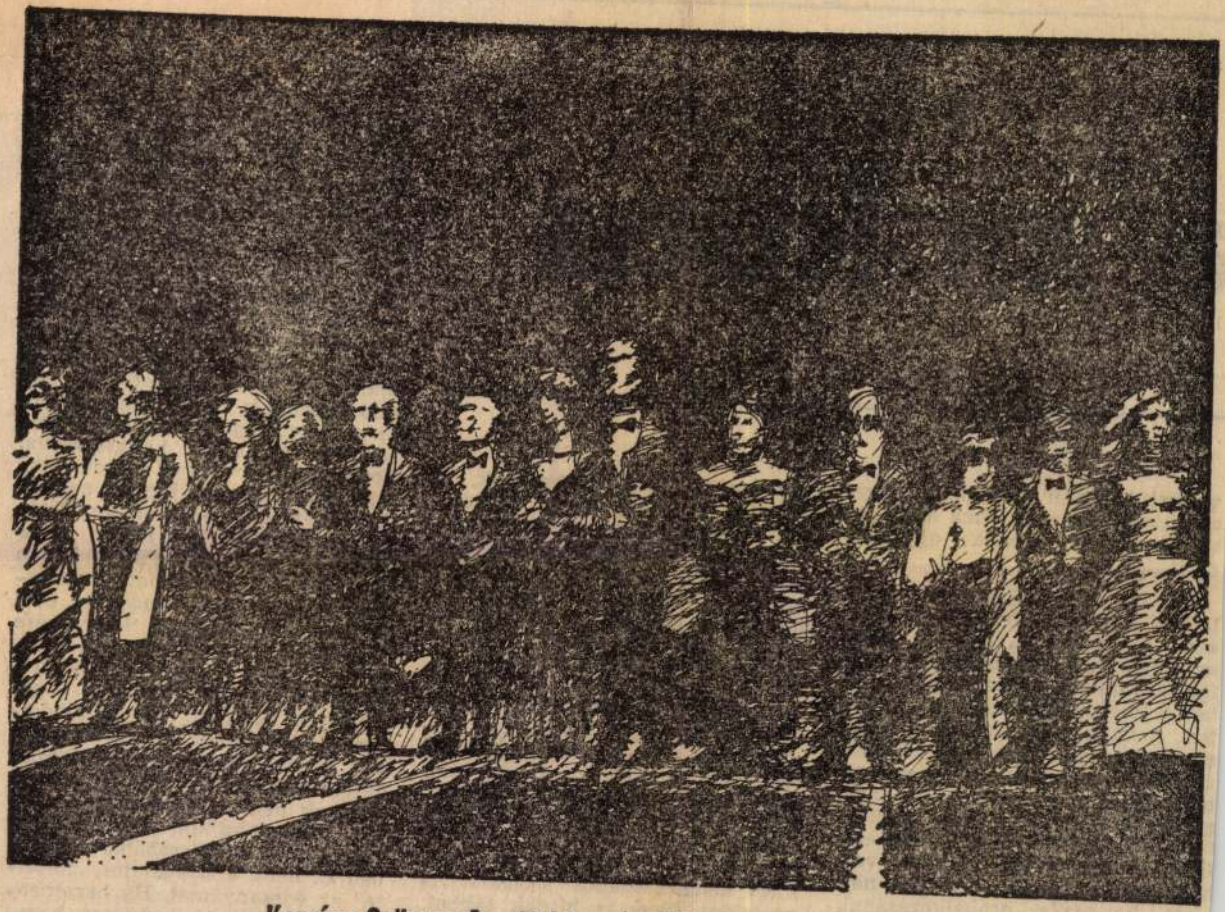

Kemény György: Az ott közepén, Vittorio Gassman mellett, Charlotte Rempling. De rajta van még Hanna Schygulla is.

A:

a za kucu

valami baj van anyánkkal. Egyszer csak baljós tartalma lett a távolról ismert szónak: agyér-elmeszesedés.

Egy ismerősöm Cavintont ajánlott. Fölírattam, kiváltottam, vittem, mondtam: L. doktor küldi, napi háromat kell bevenni. Megígérte. Másnap, öt nap múlva, két héttel később ugyanúgy állt a doboz. A szemcsepp sem akart fogyni. Vakság is fenyegette. Már levest sem tudott főzni. Húst vett, beletette egy liter vízbe, és alágyújtott. Gondolom, meg is kóstolta, és nyilván nem ízlett neki. Újra elment a boltba, újra vett húst, aztán újra és újra. Két nap alatt hat-nyolc próbálkozásának nyomát őrizte a spájz. Ekkor került sor az első életmód-változtatásra. Unokaöcsém ezentúl ételhordóval járt iskolába, és a Nazas keresés: kire bízhatnánk, ki vállalná el az ápolását? Hirdetések, kérdezgetések, könyörgések, reménykedések, reményvesztések, alkudozások — totális kiszolgáltatottság. A vállalkozók sem tudják, hogy mit vállalnak, nem tudják, hogy ez nem egyszerűen betegápolás. Három nap, négy nap, egy hét. Két hét a maximum, amit kibírnak az amatőr gondozónők, jobbára maguk is idős asszonyok. Később már tapasztaltak vagyunk: rendezett viszonyok között élő, értsd önálló lakásban lakó, férjezett, megélhetést adó nyugdíjjal rendelkező asszonyokban nem is bízunk. Persze fölfogadjuk őket, mert néha kétnapos szolgálat is megoldás. Nem is bírnak többet. Keressük az elhagyott, kegyelemkenyéren élő, nyugdíj nélküli öregasszonyokat. A jószívűeket, az élettől [illegible]

Közben persze tovább[illegible] tünk, keressük a megfelelő „nevelőnőt", ahogy időközben keserű gúnnyal elneveztük ezt a tisztséget. Most már huszonnégy órás szolgálat kell: főzni, etetni, mosni, tisztába tenni, minden lépését ellenőrizni és tűrni, tűrni, tűrni. Szinte egyszerre jön meg az elmeszociális otthoni beutaló és V. néni, akit a családi tanács alkalmasnak lát. A nénit választjuk, és amit már nem is remélünk: egy álló esztendeig bírja, áldja meg érte az isten. Igaz, kéthetente felmondott, de aztán hangsúlyozva, hogy minket szeret és sajnál, mindig tovább maradt. Egy év múltán összeesett (egyébként anyám tünetei is mutatkoztak rajta), orvos kellett hozzá. Az egyik szobában ő feküdt, a másikban anyám tombolt. Újra kórházi megőrzés, újra hirdetés, újra keresés. Szerencsére V. néni gyorsan felépült, de egyedül már nem bírta a szolgálatot. B. nénivel váltva dolgoztak. Nem szerették egymást, sőt kimondottan gyűlölködtek. Mi természetesen mindig annak adtunk igazat, akivel beszéltünk. Egy napon V. néninek nem lett hová hazamennie szabadnapjain. Ott maradt, beköltözött a kisszobába, miközben B. néni, a szolgálatos, „nevelte" az édesanyámat. Ha hazamentünk (a bátyám mindennap hazajárt, én hetente legalább kétszer autóztam 140 kilométert), egy he[illegible] már három öregasszonyt ta-

KEMÉNY GYÖRGY

Csak művészetet ne?

Kemény György kihaló műfajokról, új technikákról és az igazi váltásról

Van benne hülyeség! Amióta csak a képzőművészeti főiskolán e felkiáltással ismerték el egymás produktumait – több mint négy évtizede –, ez a legnagyobb dicséret Kemény György számára. Vagyis legyen a műben valami poén, ötlet, szokatlanság. Van is bőven szellemesség a munkáiban. Amikor a kezembe adta kötetét, a Magyar Nyelv Értelmező Képtárát, azon kaptam magam, hogy már-már hahotázom. Azt olvastam, hogy „aktív". S amit láttam, egy „akt-ív". És „vasaló" helyett „vas a ló". Fejtsék meg, hogyan fest egy törzsvásárlókártya!

BOGÁCSI ERZSÉBET

– Előástam magamból a gyerekkort. Négy-öt évesen már imádtam rajzolni. És rajongtam a szóviccekért, amelyekre nekem is rájár az agyam. A szellemi vonzalmaimat az édesapámnak köszönhetem, aki árvaként is kereskedővé küzdötte föl magát. Sokféle tehetség lappangott benne. Verseket írt, rajzolt velem együtt. Mindaddig, amíg tizenkét éves koromban el nem váltak a szüleim, s egyedül maradtam az édesanyámmal. Mint „egyke és sivár".

Venni a vészjeleket

– Gondolom, hogy csak az idézet kedvéért használta a sivár jelzőt.

– Csakugyan voltak sivár éveim. Főképp a második világháború idején. Amikor kitört, még iskolába se jártam. Az Akácfa utcában laktunk, egy bérház ötödik emeletén. Ha háromszor volt riadó egy éjjel, akkor háromszor mentünk le a pincébe és vissza. Anyámtól tudom, hogy amikor egyik éjszaka már sokadszorra keltettek fel álmomból, sírva mondtam: én nem akarok élni! De mindenhez hozzászokik az ember.

– Úgy tartják, hogy az marad meg legmélyebben a tudatunkban, ami gyerekként ér bennünket.

– Bizonyára, elraktároztam én is. Hiszen minden élményt beépítünk az életünkbe. De nem tartozom azok közé, akik élethossziglan azon rágódnak, mi történt velük 1944-ben. Engem idegesít, ha valaki egy életen, egy életművön keresztül ugyanazt a fájdalmát panaszolja fel a világnak. Egyébként is feledékeny vagyok. Számtalanszor megesik, hogy egy ismerős megkérdi: Emlékszel, amikor... S énnekem fogalmam sincs, miről beszél. Talán ösztönösen törli az emlékezetem azt, ami kevésbé volt lényeges. Hogy az eleven életnek adjon helyet. Engem sohasem a múlt, hanem a jelen, a jövő érdekel.

– Eszerint könnyen megbékül azzal is, ha a kor arra kényszeríti, hogy más irányt szabjon a pályájának?

– Tudomásul vettem, hogy a művészi plakát meghalt. Jóllehet éppen ez sűrítette azt a két dolgot, amit legjobban szeretek, vagyis a képet és a szöveget. A Műcsarnok összes termében, 1986-ban volt az a monstre kiállítás, amelyet zömmel én rendeztem, s én adtam neki a 100 + 1 éves a magyar plakát címet is. Akkor már szembeszökő volt a műfaj agóniája. Vettem a vészjeleket. Egyébként az egész kelet-európai összeomlás nekem köszönhető – szoktam mondani a tanítványaimnak. Volt ugyanis egy plakátom, egy bajszos-szakállas férfiarccal, amelyet megfestettem nyolcszor ötméteresben, s az oszlopsornál helyeztük el. Este, a Híradóban Gorbacsov, aki még új fiú, megy a Hősök terén koszorúzni. Lépked, lépked, de egyszer csak azt látom, hogy a plakátomra néz. S a szeméből azt olvasom ki: Nem a Kádár? Nem Lenin? Lehet más is? Akkor baromság ez az egész! Megváltoztatom! És megváltoztatta.

– Volt benne hülyeség!

– De megjelentek az óriásplakátok, amelyek már másról szólnak. Egy nemzetközi cég képviselője mondta: Csak művészetet ne! A művész rajzolgasson magának, de ne tegye a cég drága pénzén! A postaládákba dobott reklámokon látni, mennyire hatásos ez a jelszó. Én akkor csináltam a plakátot, amikor még nem ilyen szellemiség volt. Politikai szorítás, az igen. De az előre megszabott feladatok elől mindig kitértem. Vonulj be a Néphadseregbe! Ezt kellett volna plakátra tennem. Többször felhívtak, kapacitáltak. A lábam fájt, műtétre készültem, mindenfélét füllentettem, csak ne kelljen.

– De azokért a plakátokért, amelyeket a kedvére csinált, sorra kapta a díjakat.

– Szinte ötpercenként. Mert még nem voltak ötvenen, akik megrendelőként és szponzorként arról döntöttek volna, mi legyen rajta. Nagypapa, nagymama, gyerek, kutya, és mind vigyorog. Vagy piros kocsi, mindig bal elölről. Mert így fotózták a másik sikeres márkát is. Az bevált, azért már fizetnek, csak le kell nyúlni, nem kell újat kitalálni. Szörnyű sematizmus! Semmivel sem különb, mint amikor egyenmunkásokat láthattunk rogyásig. Azt szocreálnak nevezték, ezt kapreálnak hívom.

– Netán a könyvborítók tervezésének ideje is lejárt?

– Két-három éve annak, hogy olyan munkám volt, amire büszke vagyok. Az a nyolckötetes, harminckét CD-lemezt is tartalmazó zenetörténet, amelyet iskoláknak, könyvtáraknak jelentetett meg kedvezményes áron a Nemzeti Kulturális Alapprogram. Élveztem, hogy a kemény borítóra olyan reprodukciókat válogassak, amelyeken hangszerek is szerepeltek. S ezeket a külső pauszborítón visszaismételtem. A Helikon kiadó magyar írók sorozata óta pedig egyetlen könyvcímlap sem tetszik. Akkor még színes ceruzát használtam. Valamivel később letettem a filctollat is, amellyel az öt páros képből álló, arany és ezüst sorozatomat rajzoltam az időmúlás témájára. Ezek a tavalyi, pécsi életműkiállításomon voltak láthatók először, ahol kiderült, hogy nyolc-tízévenként eszközt váltok.

Kép és szöveg

– Nem ceruza, nem toll. Mostanában milyen rajzszerszámot használ?

– Egeret. Igen, beleszerettem a komputerbe. Különben nem vagyok én a technika bolondja, az autót például ki nem állhatom. De visszatérve a számítógépre, vannak kollégák, akik megvetnek érte. Már te is komputerhez nyúlsz? A fiatalok meg furcsállják. Mi? Te még rajzolsz? Úgy tűnik, hogy mindenben határeset vagyok. Tervező-grafikusnak művész, művésznek pedig... Szóval a művészek kiközösítenek. Nem baj! Bár ember alkotta fikció a kettő három nullával, 2000-től már nem lehet a művészetet a hagyományos műfajokon belül úszni. Látta a kötetem...

– És látom az asztalán a legújabb komputergrafikákat.

– Az albumban még olyanok voltak, amelyek egy-egy szóviccre épültek. Imádom az ilyesmit, nekem fontos a duma. A magyar nyelv teli van meghökkentő lehetőséggel. A kötet óta léptem előre. Most olyan rajzokat készítek, amelyekhez egy-egy mondatnyi szöveg van. Például: Hálóba rúgja a labdát. A képen egy H-forma futballista egy lóba rúgja a labdát. De már azt is tervezem, hogy installációt csinálok belőle. Vagyis lesz egy mezbe öltözött bábu, egy ideoda mozgó focilabda, a háttérben pedig vetített lovak. A törzsvásárlókártyából is szobor lesz, annak a vásárlónak a szobra, aki pénzt penget ki egy női törzsért, torzóért. Voltaképpen térberendezés lesz az a tárlat is, amelyen az Értelmező Képtáram újabb darabjait mutatom be, Még nem tudom, hol és mikor. De ezek a plakátméretre nagyított grafikák úgy lesznek kifüggesztve, hogy a K. Gy. monogramot lehessen kiolvasni belőlük. A terven a popénekesnő Britney Spears fotója áll előttük. Pontosabban háttal a képeknek. Mert az ilyen sztárokat, az ilyen lányokat egyáltalán nem érdekli a művészet. Csak az, hogy jó csajnak látsszanak a fényképen.

– Legalább az installáció műfajával nem kellett felhagynia. Annak idején, a nyolcvanas évek elején, a képzőművészetben ritka közönségsikert aratott Az utolsó vacsorával.

– Félig templom volt, félig diszkó, a Leonardo-festmény minden motívumával. Amikor le-lelátogattam a Dorottya utcai terembe, hol iskolásokat találtam ott, hol tolókocsis embereket. Sokféle nézőt vonzott, ötezer belépőt adtak ki. De az még korábban, a hetvenes évek végén volt, amikor a párizsi Beaubourgban magyar filmhónapot rendeztek. S egy szomszédos reprezentatív Dalí-kiállítással nekem kellett versenyeznem. Azt javasoltam, hogy a mi kis termünket szórjuk fel homokkal, állítsunk fel egy gémeskutat, és tegyünk oda nyolc lovat. Egyet-egyet a szemlén részt vevő filmrendezőknek, akiknek az ismeretterjesztő anyagát a lótarisznyákból lehetett volna elővenni. Ezzel nem arattam osztatlan sikert. Beleizzadtak, rosszul lettek, meghaltak a Hortobágy-építő ötletemtől. Jó, nem lesz ló. Csak néhány bábu. Ebbe már megkönnyebbülve belementek. Hagyták, hogy például Mészáros Márta bábui szeretkezzenek. A 100 + 1-es kiállításon sem csak úgy lógtak a plakátok. Korszakonként berendeztem a teret, adtam hozzá zenét. De igazat szólva, az ilyen munka is elfogyott.

A halhatatlanság igénye

– Idejövet elmeditáltam, hogyan oldja meg a feladatait, ha ezen a budai dombvidéken csupán tizenöt-húszpercenként jár a busz. Most már értem.

– Már kiiratkoztam a reklámszakmából, s vele a napi hajszából. Nem kell gyakran bemennem a városba, ahol piszok van, szmog és közlekedés. Itt fotózom az őszi fákat, a színes madarakat. Hála istennek, egy részeg kőműves annak idején a kelléténél nagyobbra hagyta az ablakokat, ahonnan most messzi látok. Ahogy lehullnak a levelek, látni a temetőben a sírokat is.

– Mindezt cseppnyi borongás nélkül mondja.

– Mert a születés és ez elmúlás ott van mindenütt, még az emlegetett számítógépben is. Fölvettem a kapcsolatot gyerekkori barátokkal, akikkel e-mailen levelezek. Szeretem, mert egy perc, és máris ott van. De egyszer csak valamilyen fogyókúrás recepttel jön egy vírus, és mindent letöröl. A régi technikák maradandóbbat adtak. S ezt már a képzőművészetre is értem. Éppen a minap idéztem fel Bak Imrének, mit mondott egyszer róla szeretett mesterünk, Barcsay Jenő. Mégpedig akkoriban, amikor műanyaggal kezdett festeni. Jaj, szörnyű! Honnan tudja a drága Imre, mi lesz ebből ötszáz év múlva? Ez a szempont már eszükbe sem jut azoknak, akik csak géppel, printekkel vagy akár videóval dolgoznak. Most akarnak hatni. Ez az igazi váltás, nem is az eszközöké.

„Úgy tűnik, hogy mindenben határeset vagyok"

FOTÓ: DOMANICZKY TIVADAR

Helyi érzéstelenítés

BÄCHER IVÁN

– Kimentem az előszobába, onnan pedig, ki a gangra. Tudod, a mi házunk még jóféle Haggenmacher-ház, úriház volt valamikor, ügyvédek, orvosok lakták, különösen az utcai frontot. A lépcsőházból nyíló, a Körút felé eső gang legalább öt méter széles és kő- vagy márványkorlátja van. Odamentem, lekönyököltem, és láttam, hogy odalenn Pali tollaslabdázik egy pappal.

– Egy pappal?

– Tessék?

– Egy pappal?!

– Csendesebben.

– Egy pappal. Pulóverben volt, de én mégis tudtam róla, hogy pap. Pali valamivel testesebb volt, mint régen, de fölismertem azonnal. Ő játszott nekem háttal. A hátát megismerem. Megismerem ezer hát közül is. Az volt a legszebb hát, amit valaha láttam. Ha csak megláttam Pali hátát, lúdbőrözni kezdett a karom, nézd, most is, csak ha rágondolok...

– Ne mozduljon, Anna néni! Csak nyugodtan... Úgy...

– Tessék?!

–Ne mozogjon!

– Aztán megint tollaslabdáztak, de én tudtam, hogy közben eltelt néhány nap. Ekkor már kivittem a hokedlit is, leültem a korláthoz, és úgy néztem a játékot. Azt gondoltam magamban, hogy elég gyöngén játszanak, főleg a Pali.

– Ki az a Pali, Anna néni?

– Pali... Ő volt a legnagyobb szerelmem. Talán? Ki tudja... Költő volt. Amúgy hitvány, rongy ember...

– Érdekes, az én férjemet is Palinak hívják. De ő nem költő. Hanem nőgyógyász. Tegnapelőtt vitte el a cuccát. Én küldtem el.

– Kollegina!

– Mi van?

– Semmi, semmi. Mondja csak, Anna néni! Hogy volt az a tollas?

– Micsoda?

– A tollaslabda! Ott az udvaron!

– Igen. Aztán egyszer csak letette az ütőt, és jött befele. Aztán már a szobában vagyunk, fekve egymás mellett. Magamat nem látom – sem ébren, sem álmomban –, de tudom, hogy fiatal vagyok. Könnyedén mozgok, forgolódom, fölpattanok, szaladok, futok... pedig ma már valóságos tortúra az ágyban éjjel egyik oldalamról a másikra fordulnom. Azt hiszem álmomban, mindig fiatal vagyok. Pali feküdt mellettem, simogatott, simogatott és simogatott. Csodálatosan simogat Pali, soha senki nem simogatott meg úgy. Tulajdonképpen soha senki nem simogatott őutána többé. Még huszonöt évet éltem le a férjemmel, de ő nem simogatott meg egyetlenegyszer sem. Pali simogatott úgy, hogy az csodálatos volt, teli volt az a simogatás szeretettel, szerelemmel, mintha a tenyeréből, az ujjhegyeiből is szerelem sugárzott volna, meleg volt a keze, de sohasem nyirkos, csodálatos keze volt Palinak.

– Az enyémnek is. Ő is tudott simogatni, de még hogy tudott. Egy darabig. Aztán már öt éve nemhogy nem simogatott, de hozzám sem ért öt éve már... egyszer sem...

– Te még fiatal vagy. Hány éves vagy?

– Harmincnégy.

– Gyerek vagy.

– Soha nem lesz már senkim, tudom. Nem is kell. Gyűlölöm őket.

– Én harmincnyolc voltam, harminchét, amikor megismertem Palit. Akkor kezdődött...

– És aztán mi volt?

– Hogyhogy mi volt?

– Hát az álomban.

– Hát aztán csókolgatott, és ő azt magyarázta, hogy most már hamarosan feleségül vesz. Mindig ezt magyarázta.

– Mikor?

– Mikor? Tegnap éjjel!

– Nem az álom, Anna néni. Mikor volt ez a Pali valóságosan?

– Most... negyven éve. Negyvenhatban lett vége. Harmincnyolcban kezdődött. Tudod... Hogy hívnak?

– Éva.

– Tudod, te Éva, az én életem úgy telt el, hogy soha senkit nem szerettem kitartóan, hűségesen, odaadóan, csak őt. Lehetséges, hogy ő volt az egyetlen kivétel? Amikor ébren vagyok, alig gondolok rá, és ha gondolok, akkor is utálkozva, undorral, gyűlölettel... De álmodni gyakran álmodom róla, és akkor az mindig csodaszép álom... Mint most is ez a tollaslabda... Nem játszott jól, de gyönyörű volt. A háta, a simogatása... Tudod... Hogy hívnak?

– Éva.

– Tudod, Éva, soha senkit nem szerettem igazán, lehet. És én még most sem vágyom semmi másra, csak hogy valaki még egyszer megfogja a kezem.

– Hiszen itt fogom már egy órája, Anna néni.

– És hogy még egyszer úgy simogasson engem valaki, úgy szeressen, olyan forrón, olyan odaadón.

– Én is csak erre vágyok.

– Mi van?

– Semmi!

– Mit kiabálnak ott?

– Maga csak dolgozzon! Hentes!

– Tudod, és aztán azt álmodtam, hogy kimegy mosakodni. Na ezt aztán utáltam benne. Hogy azonnal ment ki mosakodni. és ment ki, és én elkezdtem gondolkozni, nem tudom már, hogy ébren vagy álmomban, azon, hogy hol mosdik vajon, a kádban-e vagy a mosdóban. És melyik mosdóban, melyik lakásban vagyunk, és akkor azon kezdtem gondolkozni, hogy hány csapja is van a mosdónak, vagyis hány nyitója, egy, avagy kettő, és akkor már biztosan ébren voltam, és nem hagyott nyugodni a dolog, és elindultam kifelé, hogy megnézzem...

– És akkor esett el, Anna néni.

– Igen... Micsoda? Elestem? Igen, elestem. Igen. Persze. És... Most hol vagyok?

– A János kórházban.

– Igen. Igen. És te ki vagy?

– Éva vagyok. Az aneszteziológus.

– És mit csinálunk mi itt tulajdonképpen?

– Operáljuk Anna nénit. Helyi érzéstelenítéssel. Eltörte a combcsontját. Beültetünk egy jó erős kis vasat a lábába

TANDORI DEZSŐ

Sugallatodban csuklóizület

– Kis körtánc –

Sugallatodban csuklóizület
szórja szűnhetetlen villámait.
És hiába fogod be a füled,
hallod akármid omló támjait,

támfalait, oszlopait. A fák csak,
persze, ők hintik leveleiket,
mint szemedbe a port. Feladatának
tesz eleget még ín, képzet, ideg:

de veled már valaki más van itt;
s miért ne, a járdán akárki járhat;
jó, most még elhajítod álmait,
mit árthat – hanem vigyázni sem árthat.

◆

Tandori Dezső (1938) Kossuth-díjas, legutóbb Kolárik légvárai című kötete jelent meg a Magvetőnél.

BORBÉLY SZILÁRD

Irónia-tanulmányok

1. [Élmunkás]
Még süt a nap, de már
az alkonyati szürke
házfalak között poroszkál,
a belsőudvarok kövén
keresgél, a kapukban
feljebb kúszik,
a kukák tetejére ül, miákol,
de mindhiába,
indulni kell, a munka várja,
és a táblán a név:
ÉLMUNKÁS UTCA,
mint kihalt temető,
azt hirdeti, hogy
itt lakik, aki él.

2. [Zúzmara]
Megfeszül, gerince szürke háznyereg,
amelyen, mint a holdsütés, a téli est remeg,
csillag lép a hideg ágra, a zúzmara sóhajt,
és önmaga leheletétől, mint a tudat, elolvad.

◆

Borbély Szilárd (1964) Szép Ernő-díjas, legutóbbi kötete, az Ami helyet, 1999-ben látott napvilágot a Jelenkornál.

Nyílt levél Bächer Iván

Kedves Iván!

Hogy én most levelet – és ráadásul nyílt levelet írok neked, és rajtad keresztül az olvasónak, annak oka a december 16-án megjelent Két fotós című cikked. Az írást kellett választanom, ahelyett, hogy elugranék hozzád vörösborral a hónom alatt egy dumapartira, lévén, hogy a tengerentúl vagyok.

Minden írásod élmény olvasnom, különös mélysége van minden gondolatnak, zamata minden sornak, pláne a messzi távolból. Ez a mostani cikk, amelyben Róna Jutkáról – aki hazafotózta magát – és rólam –, aki elfotózta magát Amerikába – írtál, azonban válaszra kényszerít.

A párhuzam Róna Jutka és köztem logikus: Róna Jutka Hollandiában lett elismert fotográfus és albumával fölfedezte rejtett hazai gyökereit, én meg több mint tíz Magyarországon megjelent fotóalbum után Amerikába mentem gyökeret ereszteni, ahol több mint három év kemény munkája után az egyik legrangosabb amerikai könyvkiadó (W. W. Norton) megjelentette New York-fotóalbumomat.

Azt írtad: „...Révész Tamás fotóművész itt volt sokáig. Itt élt, itt lett fotós, itt bírta, amíg bírhatta – aztán New York rengetegébe menekült, mikor már nem bírta tovább. Elmenekült oda, ahol egyáltalán nincsenek miniszterelnökök – ha lennének is, szájukon akkor se csúszhat ki például ilyen szó: idegenszívű. (Megjegyzem, sokkal inkább egy idegen, akiben érző szív dobog, mint egy szívtelen, kegyetlen állat, ha vérünkből való is)...”

Kedves Iván!

Akárhogy is kutatok az emlékezetemben, én soha nem éreztem menekülési kényszert Magyarországról. Sőt ellenkezőleg, mint fotográfus számos díjban – Balázs Béla, Pulitzer – részesültem. Abban az évben éppen, amikor a Budapest-könyvemért Pulitzer-díjat kaptam – anyagilag és erkölcsileg panaszra igazán nem volt okom – adódott egy váratlan lehetőségem arra, hogy az Egyesült Államokban próbáljam meg, mire vagyok képes.

Amerikába menetelem/jövetelem a szakmai kihívás motiválta. Ha frivol lennék, akkor azt írnám, hogy az én koromban nem ritka, hogy férfiember nagyobb őrültségre is képes. Négy évvel ezelőtt tehát nem menekültem, hanem belevágtam egy óriási kalandba, a családom teljes támogatásával, amely semmi másról nem szólt, csak egy szakmai karrier újraépítéséről.

Ma már nehéz választ adni magamnak arra, hogy vajon, ha tudom, hogy micsoda erőfeszítés, mekkora egzisztenciális rizikó az ember teljes újraépítése egy teljesen új és idegen környezetben, nos akkor is elindultam volna-e ezen az úton, amelyet megfutamodó típusnak semmiképpen sem ajánlanék, mert ehhez minden téren és minden körülmény között a végsőkig való kitartó szívósság szükségeltetik. A konkurencia akkora, hogy középszerűt nyújtani csak egyszer lehet, érzékenység csak a „műben” tükröződhet és újabb és újabb elképzelések nélkül meg csak gondolni is kár a holnapra.

Még ma is fülemben van annak a röhögésnek a hangja, ami évekkel ezelőtt az első amerikai kiállításom megnyitóján azután robbant ki, amikor a „min dolgozik mostanában” obligát kérdésre azt válaszoltam: egy New York-fotóalbumot csinálok, remélem, bátorítón, hogy ez n zül is csak kevesekn adóban mondták is, könyvet egy időben Magyarországon. (Magyarországon, n produkciós verse Novoprint nyomdát ázsiai nyomdák előt

Mennyi és me elutasítást hogy volta amikor nem sokk http://www.heraldg pült egy szerkeszt nemcsak fotográfu vezőként is kapok megjelent cikk ala egy másik galéri Broadwayen) a m nuárban. (Mindke se ad alkalmat a k

Az internet az, szempontból igazá rületben, vagy egy földrajzi távolság tervben, éves jelent gon is az elmúlt éve

És éppen ellenke szeket. Ha nem éln megszervezni a „Ca kiállítását két évvel legutóbb meg Antho lás után című dokum Európa elmúlt tíz é szakról szólt.

Miközben írom ezt a Hudson folyó New szemben Manhattan állunk az erkélyede amelyet a táj sugár sem itt, sem ott.

Az élet nagy ajánd itt is meg ott is. Le Pestre (a World Pre Addig is szeretettel

HIBAIGAZÍTÁ

December 9-i Hét terjújában nem tü nek készítőjét. A lasztásért elnézés

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 338-748, 340-726

Kemény György, grafikusművész

1984 SEP 2 8

ÉLET ÉS IRODALOM

1021

Kemény György: Richard Boulez

[illegible] tott a felelősöknek, államtitkároknak, a Balatont szerető, de eszköztelen miniszternek. Megdermedtek az emberek. Percekig nem mertek mozdulni. Nem értették, hogy mi a helyzet Magyarországon, ha ilyen dühösen lehet egy hivatalos fórumon beszélni. Egyedül én nem rendültem meg, mert ismertem Rákosy Gergely megnyilvánulásainak stílusát, s azt, hogy mi a helyzet Magyarországon, már Rákosy Gergely felszólalása, bocsánat, felordítása, felüvöltése előtt sem értettem, tudtam. — Igaza volt Valami bűzlik című írásában, amiben Buda Ferenc, Csurka István, Lázár Ervin mellett engem is gyanúba fogott, hogy már nem vagyok elég dühös, baj van a tépőfogaimmal.

Miért ne lenne baj? Ki ne

KEMÉNY GYÖRGY

ÚJ TÜKÖR 1983. XX. évf. 5. sz.

Az utolsó utáni vacsora

Kemény György

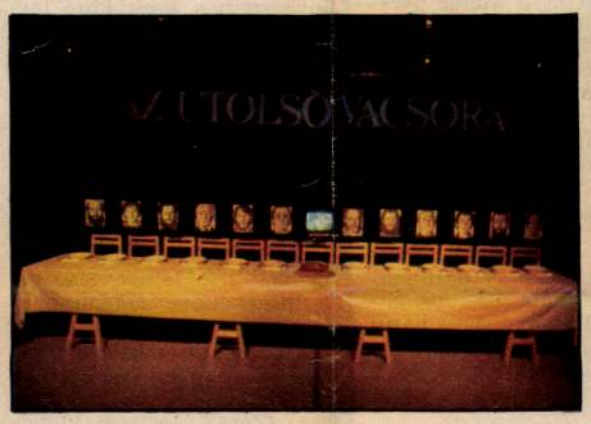

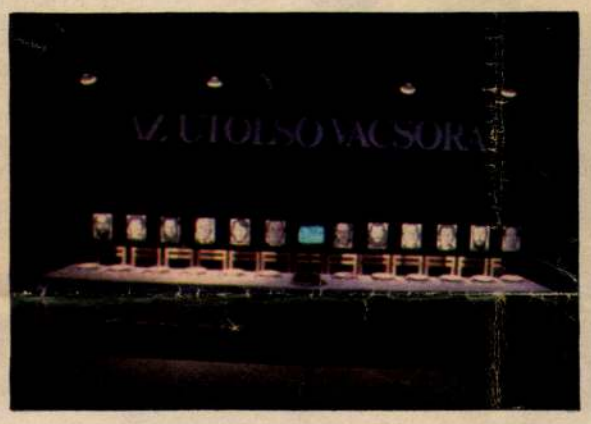

KÉKESDY KÁROLY FELVÉTELEI

Kemény György kiállítását 1982 végéig láthattuk a Dorottya utcában. Egy két évtizedes pálya összegezésének szánta a művész.

— *1961-ben végeztél a Képzőművészeti Főiskolán. Hogyan alakult pályád?*

— Van egy állandó foglalkozásom: hetedik éve tervezem az *Interpress Magazint*. Mellette pedig plakátokat, rajzokat, katalógusokat készítek. Mindig a legutóbb készült plakátjaimat szeretem legjobban; azért vannak kedvenceim is. Ilyen a *Tény-kép* című fotókiállítás és a korábbi *Fikció és tárgyiasság* című tárlat plakátja.

— *Napjainkban a plakátok kilencven százaléka a fotóra épül. Éppen ezért tűnik ki közülük a szubjektívebben megformált, rajzolt plakát.*

— Természetesen én is készítettem fénykép alapú plakátokat. De engem talán éppen azért fedeztek fel, mert *rajzoltam* a plakátot, a kompozíción a teret, a levegőt, a fényt is érzékeltettem. Mindez olyan dolog volt, amire akkoriban nem nagyon figyeltek.

— *Napjainkra mintha ismét teret nyerne a művész személyisége, a ceruza és az ecsetnyom hitele...*

— Ma a kultúrában és a művészetben nincs egyeduralkodó stílus.

— *Dorottya utcai kiállításodon az érzékeny rajz, a pop-artos szemlélet, a térberendezés és a keresztény—zsidó mitológia keveredik...*

— Két évvel ezelőtt kaptam ezt a bemutatkozási lehetőséget a Műcsarnoktól. Nem az a természet vagyok, aki megálmodik valamit, és azt megcsinálja. Nagyon szeretem az apropókat, a feladatokat. Önálló tárlaton magam találom ki az ürügyet, azt a központi magot, ami köré fel tudom építeni gondolataimat.

Amit eddig csináltam, most megpróbáltam egy helyen, egy koncepció alapján összehozni. Nagyon izgat a rajz, a térberendezés, az environment, a televízió, a szöveg, a fényhatások. Az a fajta komplex művészet érdekel, ami színház is, mozi is, televízió is, képzőművészet is. Azt akartam, hogy a tárlat olyan hangulatot sugalljon, amilyent a középkori templom keltett és napjainkban egy filmstúdió vagy egy diszkó kelthet. Azt szerettem volna elérni, hogy ez a három hatás, a közösséget összehozó mítosz, egyszerre jelenjen meg. Hogy ez hibrid, eklektikus? Én a szintézist kerestem.

Az *Utolsó vacsora* tizenkét apostolának rajzában engem elsősorban az ember érdekelt. Nem is egy korosztály, nem is egy réteg, hanem különböző korú és érdeklődésű személyek.

— *A meglepetés akkor éri a látogatót, amikor a berendezett térbe belépve annak részévé válik: közvetlen kapcsolatba kerül a tárgyakkal, sőt megjelenik a tizenkét apostol között levő televízió képernyőjén, ha rálép az asztal előtti szőnyeg egy pontjára. Ezzel mit akartál kifejezni? Bárki lehet a Megváltó?*

— A megnyitó után sokan konkrét bibliai forgatókönyvet kértek tőlem számon. Miért van Jézus helyén tévékészülék? Miért nem szerepel Júdás? Helyette Mátyást rajzoltam meg. Az *Utolsó vacsorán* Júdás volt jelen, de miután öngyilkos lett, helyette az apostolok társukul Mátyást választották.

Ha nagyon pontos címet akartam volna a bemutatónak adni, akkor azt adtam volna, hogy az Utolsó utáni vacsora. Hiszen azt a szituációt ábrázoltam, amikor a tizenkét apostol ismét találkozik Krisztus nélkül, Júdás halála után. Aztán arra is gondoltam, hogy napjainkban nincsen megváltó, azaz nem tudjuk pontosan, hol van. A hiány betöltésére is céloztam a helyére állított tévékészülékkel. A televízió világra néző ablak, amin keresztül mindent lehet látni: a szörnyűségeket is bemutatja, de reményeket is támaszt... A kiállítóterembe is beléphet valaki, aki maga sem tud a küldetéséről. De az a szerep, ahogy megjelenik a képernyőn az apostolok között, már kötelezi valamire. Ő lesz a kiállítás központi alakja, és ha kilépve a helyiségből egy kicsit elgondolkozik ezen, már elértem célomat.

Néhány szót a rajzokról: a modellek már a rajzolás ideje alatt valahogy felmagasztosultak. Elmondták életüket, még olyan is akadt, aki elsírta magát. Szerepük révén kiemelkedtek a hétköznapokból. Figuráimat úgy válogattam, hogy vezeték- vagy keresztnevük azonos legyen az apostolokéval.

A kiállítás fő része ez a tizenkét rajz, de fontosnak érzem a teremben levő többi tárgyat is. Kiállítottam Leonardo *Utolsó vacsorájának* reprodukcióját, alája egy asztalt tettem, rá hétköznapi tárgyakat: kést, villát, tányért, gyufásdobozt. Ezzel azt akartam érzékeltetni, hogy a legnemesebb eszme is felhígulhat; ami egyrészt jó, mert mindenkihez eljut, másrészt rossz, mert éppen fenséges tartalmát veszíti el.

A következő tárgy egy műanyag doboz, benne krumpli, neoncső és egy római fej gipszmásolata. Ennek summája: a művészetnek és az alapvető létszükségleti cikknek, az ennivalónak az egymás mellett szerepeltetése.

Európán kívül még nem jártam. Meg tud rendíteni egy japán film, szertartás, egy ausztrál tánc, de igazán magaménak az európai kultúrát érzem. A témából következően elég sokat beszéltünk a vallásról. Belőle engem mindig a szertartás, a művészi része érdekelt. Megrendülésem nem a transzcendenciához kötődik, hanem a segítségével született művészi alkotásokhoz. A művészet megváltó erejét szerettem volna e mostani kiállításon a magam képességei szerint bemutatni.

LÓSKA LAJOS

„Játsszuk el nevetés nélkül a szépet...”

A VONÓ IGNÁC A JÓZSEFVÁROSI SZÍNHÁZBAN

Nagyon fontos, hogy Vonó Ignác *milyen hangon* szólal meg szűkebb hazájában, „az ezerszer áldott nyolcadik kerületben”. Az csak a dolog egyik oldala, hogy az önálló életre kelt Józsefvárosi Színház — függetlensége emblémájaként — új programjának zászlajára tűzi. Jobbat nem is tehetne. Fejes Endre színműve csöppet sem öregedett, ugyanolyan kiváló dráma, mint tizennégy évvel ezelőtti bemutatója idején volt. Sőt, egyre inkább látszik, hogy *alapmű:* „végleges” megfogalmazása annak a furcsa kis tudatzavarnak, amelyet az elmúlt évtizedek során a történelmi idők merész változásai okoztak az ártatlanabb lelkekben.

Ám ettől a fölismeréstől nem lesz könnyebb eljátszani. Ettől még nem szólal meg a darab tündérien vásott költészete, legföljebb a története „mondódik el”. De mi a történet? Vonó Ignác, akinek az első világháború olasz frontján ellövik a kezét, OTI-altisztként annyi hosszú éven át ábrándozik álmai zöld szemű asszonyáról — s közben szeretve-gyilkoló napi szópárbaj-szertartásokban éli *valódi életét* főbérlőjével, özvegy Mák Lajosné szépreményű kétudvaros házmesterrel —, amíg végül épp a népi demokráciában csavarja meg álom és valóság viszonyát: deklaszszált felvidéki földbirtokosnak hazudva magát beházasodik az osztályidegen arisztokráciába. Hogy mindez nem a *naturália* szintjén hiteles, hanem Fejes Endre földszinttől kicsit ellibbenő valóságában, az — gondolom — nem kétséges. Így aztán a történetnél sokkal fontosabb a történet *mögöttese,* a darab (legalább) duplafenekű dramaturgiája, amely a „világ” eseményeit a hősök lelkében tükrözteti, s ha a tükörkép néha eltorzulni látszik, további ítélkezésünkre vár, hogy a lélek torz-e belül vagy a világ odakint.

Az előadás sikere, persze, a nagy kettősön, Vonó Ignác és Mákné alakítóin múlik. Azon mindenekelőtt, hogy sikerül-e szívhangokból és iróniából, a vasárnapi regények mondatainak pakfonromantikájából és a nyers mindennapok konyhaszagú lírájából, őszinteségből és szerepjátszásból, szövegből és „szövegalattiból” összehangolni a libikóka-játék duettjét, amelyhez hasonlót alig találni újabb drámairodalmunkban.

Margittay Ági és Madaras József

KELETI ÉVA FELVÉTELEI

Ferenczy Krisztina, Margittay Ági és Madaras József

A libikóka, bár kissé egyenlőtlen kilengéssel, működik a Józsefvárosi Színház előadásában. Van egy játékos, aki egekbe viszi a drámát: Margittay Ági. Amit özvegy Mákné szerepében csinál, az csakugyan nagy szavakat érdemel. Játékában megvan az a ravaszdiság, hogy észrevétlenül vált át őszinteségből szerepjátszásba és viszont. Az egyik pillanatban „kiteszi a szívét” (torkunkat gyanúsan kaparja valami), aztán egyszer csak fölnyerít diadalmasan, kifordítja a tenyerét meg az imént eladott érzelmet (s akkor azon nevetünk, hogy sírtunk). De ezzel még nincs vége, mert a nyerseség csak önvédelmi gesztus, amivel Mákné a valódi érzelmeit leplezi, tehát valójában a szerepjátszás a legsírnivalóbban őszinte megnyilvánulás... s már bele is gabalyodtunk abba az emocionális labirintusba, ahová Margittay Ági az orrunknál fogva vezetett, hogy végül fölény és megalázkodás, nagylelkűség és kisszerűség, proletáröntudat és osztályharcos szerelemféltés kevercséből egységes figurát gyúrjon. (Az utóbbihoz telitalálat Rimanóczy Yvonne szőrmegalléros lódene — ha csakugyan az, aminek láttam.)

A libikóka túlsó oldalán Madaras József igazán nem rossz Vonó Ignác, de jó elrugaszkodással is csak félig mellett, és passzivitásában nincs belső tartalom. Szarkasztikus riposztjai még itt is jók lennének, de a figura kettősségét képtelen megérzékíteni: elvész mind az álmodozó lírája, mind a „gyémántszájú tróger” svádája mögötti kétségbeesés. Magyarán: hiányzik a *szív* Madaras Vonó Ignácából.

Petrik József rendezése a két vendég főszereplőre épül, ami természetes. (A harmadik vendég a Tanácsos urat fanyar rezignáltsággal, korábbi szerepeinél sokkal figyelemreméltóbban játszó Velenczey István.) Ami a „hazai” szereplőket illeti — némileg leszámítva a Virág Tekla apácamúltját merevséggel jelző Ferenczy Krisztinát és a Máter Terézia átváltozásában kedvét lelő Táncsics Máriát —, épp csak jelen vannak, nem is mindig a helyzet magaslatán, ami előzetes aggodalmat kelt a színház saját erőre támaszkodó előadásait illetően.

A mélység nélküli színpad lehetetlenségeit — „lehetőségeket” nem írhatok, ilyenek nem lévén — optimálisan kihasználó Szlávik István a jelzésekkel is a naturához kötötte a darabot, nyilván a rendezői szándék

tud föllendülni. A kezdeti álmodozó legénykét, az ágyhoz láncolt sebesült indulatát, az altiszt derűs valóságidegenségét szépen hozza, s az elszánt kitörési vágyat, a hazugsággal szerzett új életformához való kevély ragaszkodást is. A kaján, éles, gunyoros oldalvágásokra szintén vannak hangjai, az arisztokrataviselkedésben pedig magát a mentalitást láttatja némileg ironikusan. De éppen a kulcsjelenetekben halvány, szinte csak aszszisztál Margittay Máknéja szerint. A zenei effektusok, jelenetkötések is a naturalista értelmezéshez közelítenek. Ez részben jogosult fölfogás, de csak az elképzelhető fölfogások *egyike.* Úgy gondolom, az idő a *Vonó Ignác* elvontabb, általánosabb jelentésrétegeinek dolgozik, s talán jobban megfelel a dráma reflektív — a külső eseményeket a szereplők tudatán átszűrő — természetének. Valamikor talán majd ezt is bebizonyítja egy előadás.

KOLTAI TAMÁS

Ez egy játék

KISSZÍNPAD

A Vidám Színpad egyik friss törekvése, hogy a korábbinál többet foglalkoztassa társulata minden tagját. Kivált azokat, akik a múltban nem voltak eléggé kihasználva. Ezek közé tartozik a vonzó külsejű és sokoldalú Faragó Vera is, örvendetes tehát, hogy lehetőséget kapott önálló estre. Az is rendjén van, hogy az önállóságot megosztotta Paudits Bélával, aki ugyancsak eredeti egyéniség. A baj csak az, hogy kettőjük estjén a szerkesztettségnek, a dramaturgiai felépítésnek szinte nyomát sem leljük. Már azt is meg kellene indokolni valahogy — nem éppen külön szöveggel, de műsorral —, hogy Faragó és Paudits hogyan s miért kerültek össze? (Záray Márta és Vámosi János közös fellépéseinek például egyszerű a dramaturgiája: hasonló tartalmú dalokat hasonló stílusban, egymást kiegészítve énekelnek együtt.) Utána pedig rá kellett volna bukkanni valamilyen gondolati magra, fel kellett volna építeni valamilyen szerkezeti ívet. Egyszóval *ki kellett volna találni* ezt a műsort. Témában, ha úgy tetszik: tematikusan és stílusban. Mert így csupán többé-kevésbé kellemes, jó, sőt néha nagyon jó, helyenként azonban — legalábbis a műsor elején — sajnos nem is túl ízléses, prózai és énekszámok össze nem függő egymásutánját nézzük és hallgatjuk. És hogy a szerkesztetlenség még következetesebb legyen: nincs műsorfüzet, sehol el nem hangzik egy szerzői név. Pedig — ha felismerjük, tudjuk — Cocteau-tól G. Dénes Györgyig sokan vannak itt jelen, gondolom, egyik név sem szégyellnivaló, hiszen ha bármelyik az lenne, nem kellene előadni. Mindegyiknek illenék azonban legalább a nevét megemlíteni valahol. Elég kellemes, unalommentes, gyakran együttdúdolásra ösztönző két óra a Faragó—Paudits-est. Ám lehetett volna sokkal tartalmasabb és izgalmasabb élmény is, ha valaki(k) veszi(k) a fáradságot, hogy igazi műsort szerkesszen(ek) a két művésznek.

BARABÁS TAMÁS

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Kemény György
képzőművész

ÉLET ÉS IRODALOM

1984 AUG 17

1021

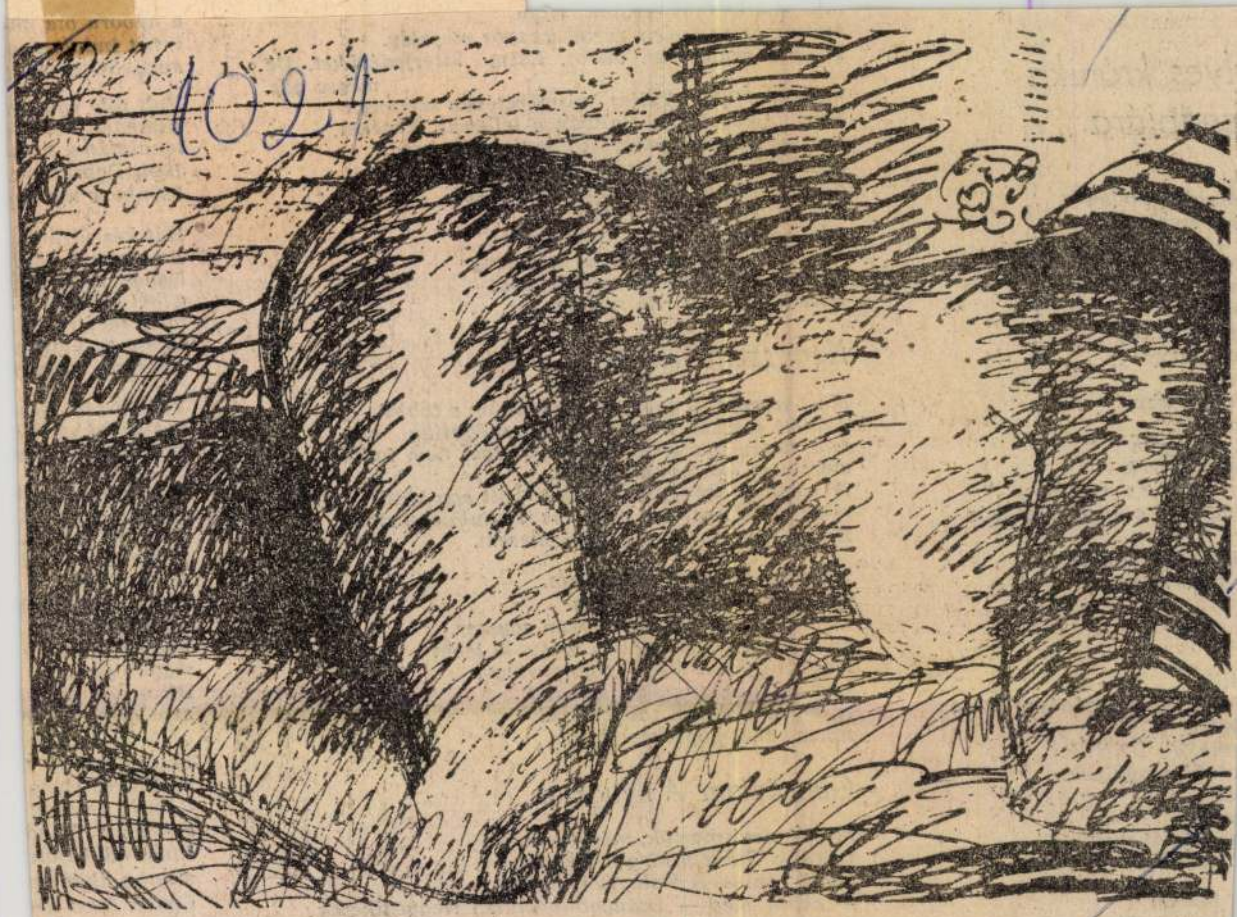

Kemény György: Mit látsz, Laca?

élyes krónika
snapjára

n,
majd képtelen
ncs mentségem,
róla néhány olyan
ny,
neg, csak én.
olítás
időközelség
ak Hozzá
neg.
erőre kap,
abolja.
anyagom
eg), tessék
verses regény
gyásból a ki-nem-hagyás.

ető: részletezés
lelke rajta.

állít.
-ma kereszteződésen állna
tábla.
etűkkel: ÜNNEP.
ok összegyűlnek.
et
akkal,
rül), szavakkal
Tanár Úr!

bizony
éle örömök.
űfajnak mestere,
ár.

Már gyerekként éreztük. Ritk
természetű a poézis vértől isz
Mert ő értékeiben biztos. L

méltóság lakja. Teljes önisme
Most felköszöntik. Hallván a
unalmában megsemmisítő hac
Karja lendül, marka szorul: L
Közben meghallgat minden sz
s a belsőbb lényét érintő,
a kompetencia vizéből kelt sza
vagy egy-egy csúfondáros lele
örömet és elismerést szikráztat át
játékosan hunyorító szemén.

Nem személytelen

Most szorosabb gyeplőre foghatnám a többit,
de nem teszem. Az alkalomhoz méltatlan
(sőt, netán tolakvó?) személyességet nem tudom,
mert nem akarom elkerülni.
A nagyobb ünnephez, illesztve itt egy kicsi:
mert most van vele saját magán-jubileumom.
Éppen harminc éve, hogy ismerem.

Ilyenkor lazíthat a fegyelem.
Amit köszöntőből kereken
kizárnék, azt, harminc évben egyszer,
eféle verses episztolában mégis ki lehet
mondani. Mert ilyen folytonosságot
nem talál más, csak a szeretet.
A lehetséges változatok közül
nincs ennél következetesebb.

Gimnázium. A nyugatos.

Mikor megismertük, még gyerekek
voltunk. Székely Magdi meg én,
(1954. június. A Szilágyi Erzsébet
— akkor még — Leánygimnázium.) Negyedikesek.
S Kardos László éppen oda
érettségi elnökként kiküldetett.
Időszámításunk első elágazása

Nehéz fölidézni.
a két verselő gi
hogy leválik egy
ahogy az utaslép
összeér, s átnyíli

Voltak régi Nyu
Székelyéknél. É
A Száz vers. Ol

1954-ben nagyol
volt az egykorú
A tankönyv elh
homokbányánál
15-16 évesen
a múzeum-körú
találtunk rá, ho
Vagy inkább de
maguk fedeztek
Biccentett felén
az a virrasztó ír
az örökös kézir
Hiszen ki volt t
fenyegető tárgy
Rémlik az éjjel
a félelem. Mind
Innét odahajol
mintha akkor c
semmi mást ne
De itt volt az e
Talán kamasz-
földmozgása, a

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 1111 — 2

NÉPSZABADSÁG

Kemény György grafikus
1021

KÖNYVEK KÖZÖTT BRNÓBAN

Jegyzetek a nemzetközi alkalmazott grafikai biennáléről

A dolog eleve stílustalanul kezdődött, útiolvasmánynak Bogomolov izgalmas új regényét, a Negyvennégy augusztusában dobtam be a bőrönd tetejére. Nem biennáléra való könyvművészeti teljesítmény, ezt már a szállodában meg kellett állapítanom. A remek darabokkal és csapnivaló munkával olvasóit oly sokszor meglepő magyar könyvcsinálás ezúttal valami egészen rendkívülit produkált hatvanezer példányban, egyenetlen címszedéssel, semmitmondó borítóval, és valami elképzelhetetlenül kutyarágta, cakkos-morzsás könyvszéllel *(Alföldi Nyomda, Debrecen)* — el is tettem a szegény Bogomolovot mélyen a bőrönd fenekére, remélvén, hogy a kiállításon, a nemzetközi mezőnyben azért majd megmutatjuk.

A kiállításon sem mutattuk meg. A stílustalanul kezdődő dolog meglehetősen stílustalanul folytatódott, mert a *Morva Galériában* igen előnyösen elhelyezett magyar kiállítás bizony kevéssé szolgált rá erre a rendezői előzékenységre: mai alkalmazott grafikánk helyett jobbára csak külföldi kiállítások ügyében szokásos *mai rögtönzéseinket* reprezentálta. Holott nyilvánvaló volt, hogy Brnóba, a dél-morva fővárosba valóban a világ legjobb tipográfusai, grafikusai és tervezői gyűlnek össze kétévenként. Mindez már csak azért is nyilvánvaló volt, mert az elmúlt napokban éppen hetedszer nyitották meg példás gonddal, nemzetközi eseményhez méltó rutinnal és udvariassággal a brnói házigazdák a kiállítást is, a kiállításnál talán még izgalmasabb-hasznosabb szimpoziont is; korábban magyar grafikus is hozott díjat Brnóból, tudni lehetett, hogy mit érdemes küldeni a kiállításra.

Amit küldeni kellett volna, s amit öt földrész négyszáznál több kiállítója küldött is: könyvek, tipográfiai tervek, illusztrációk, újonnan született betűcsaládok, kottaborítók és folyóirat-, meg újságoldalak ezerkétszáznál nagyobb számban, megfogható, átlapozható valóságban meg üveg alatt, továbbá szétbontható katalóguscsodák, feltúrható mappaköltemények formájában. S amit mi — illetve a szerény anonimitásban maradó „illetékesek" — küldtek Magyarországról ehelyett: *Kemény György* néhány rajzban-harsányságban kitűnő folyóirat-grafikája, *Helényi Tibor* hatásostiszteletlenül régieskedő ősautóképei egy kiadványból — s aztán csak néhány korrekt könyvborító, egy sorozat jellegtelen Babits-illusztráció, kiváltképp pedig középszerű gyerekkönyvek.

Ami a gyerekkönyveket illeti, itt ugyan sok önkritikára nem volt okunk: a világ tipográfusai-grafikusai Bulgáriától Brazíliáig, Egyiptomtól Finnországig mintha mind a serdületlenebb korosztály kiadványaiban akarnák bizonyítani, milyen fantáziagazdagok, szellemesek és jó pedagógusok ők — aztán elég egy ilyen alaposan megszervezett, mindenhonnan mindent egybegyűjtő nemzetközi szemle, hogy kiderüljön az ellenkezője, s bebizonyosodjék, menynyire egy kaptafára szabatnak a gyerekkönyvek öt kontinensen. A jugoszláv kunyhócska épp olyan barátságos-vidor, mint a perui virágos mező, még a stílusa is alig változik, a holland rajz éppoly neoszecessziós-mesés, mint a lengyel — aki azt hinné, hogy csak a magyar gyerekkönyvek készülnek egy szabványra, kevés kivétellel, Brnóban megtudhatja, hogy földkerekségnyi gügyögésről van szó: a világ gyerekkönyvei készülnek egy szabványra, kevés kivétellel. De a kevés kivétel egybegyűjtve mégis imponálóan sok és tanulságos Brnóban az NDK könyvművészeinek vidáman egzakt okos-tiszta gyerekkönyvei amit évek óta remélek titkon — hogy tudniillik Karinthy ifjú Réz Jeromosához hasonlóan a világ gyerekei száraz tárgyilagossággal megszólalnak egyszer, s figyelmeztetik a világ gyerekkönyvcsinálóit, hogy nekik ne selypegjenek tovább.

Gyanítom, olykor nekünk, felnőtteknek is szólnunk kéne: több szellemességet és irodalmi szöveget hangoló illusztrációt, s kevesebb technikázást, kevesebb szépelgést kérünk a könyvekbe. Mondjuk, több olyat, mint a vendéglátók bőséges és kiváló együtteséből is messze kiemelkedő prágai *Salamoun* maga rajzolta, maga tipografizálta, ezüstdíjjal kitüntetett *Pickwick-klubja*, ez a villogóan szellemes és kulturált, színes két kötet, amely kezdő olvasónak, kifinomult ízlésű kényes bibliofilnek egyaránt olvasókedvet csinál. Vagy mint a világhírű honfitársának, *Adolf Bornnak* a sorozata, amely elragadóan gonosz, kegyetlen karikatúraművészetét alkalmazza (valóban alkalmazza) Szaltikov-Scsedrin meséihez. Ezekből van a kevesebb, az illusztrációk között, és a több — nemcsak nálunk; meginf egy nemzetközi tanulság — az átlagos *képgrafikákból*, a legjobb esetben technikás nyomatokból. A biennálé két épületének számtalan termében tömegével, szinte befogadhatatlan mennyiségben sorakoznak a nagyszerű könyvborítók, a szenzációs tipográfiák, a meghökkentően eredeti és lélegzetelállítóan egyszerű-elegáns nyomdászi-grafikusi megoldások. Felvonult a termekben az NDK-világnagyság *Albert Kaprtól* a nyugatnémet világhíresség *Hermann Zapfig*, az idén díjazott amerikai *Paul Davistól* a tavalyelőtt s hetvenkettőben díjazott japán *Yoko Tadanoriig* mindenki, aki könyvtervezésben, betűalkotásban, alkalmazott grafikában rendkívüli teljesítményt nyújt — s aztán, közben, fölvonultak rendre illusztrátor gyanánt álmos képgrafikusok, középszerű rajzolók, technikázó fametszők majdnem ekkora mennyiségben.

Különös ez a nemzetközi vonzalma a könyvcsinálóknak a középszer iránt, megfoghatatlan a kívülálló számára, hogy miért kell tipográfiai remekművekhez képgrafikai középszert erőltetni. A törekvés pedig a műkritikus számára törvényszerűnek látszik: az igen színes összetételű, igen nagy tekintélyű nemzetközi zsüri olyan gusztusos és technikás bolgár pasztellillusztrációra adta ki az arany „B"-t, a biennálé nagydíját, amilyenből még legalább öt kollekciót lehetett volna összeállítani csak a bolgár anyagban, s az aranyérmes szovjet fametszet-sorozatnál (Bűn és bűnhődés-illusztrációk) is seregnyi kevésbé pedáns, jóval szárnyalóbb Gogol-mezzotintókat *(Kosztyin)*, Puskin-szénrajzokat *(Gorjajev)*, Ilf—Petrov-akvarelleket *(Kukrinyikszi)* találhatott a nézö a bő és változatos szovjet kiállításrészben. Mintha a fentebb jellemzett könyvkiadói szemlélet válogatott volna, amely legszívesebben szolidan technikázó mestermunkákat rak szép kötetekbe — úgy festett egy kicsit a nemzetközi zsüri ítélethozatala; a kiállított illusztrációk ismét jobbak voltak, mint a díjazottak.

Fontosabb természetesen a kiállított jó művek hosszú sora. *Jiri Hlusicka*, a Morva Galéria igazgatója és a biennálé biztosa valami olyasfélét mondott ünnepélyes megnyitójában, hogy a kiállítás nemcsak szakmabeieknek készült, hogy a nagyközönség is élményszerű információkat kaphat itt, nem is csupán az alkalmazott grafikáról, hanem korunk kultúrájáról, sőt korunk lényegéről; őszintén szólva ezt első hallásra kicsit ünnepi túlzásnak találtam. Aztán megnyitó után, másodnap, harmadnap kerülgettem turistacsoportokat, lézser diákokat és finom, idős brnói dámákat a világ könyvtermése, színes japán enciklopédiák, kitűnő lengyel kottaborítók, káprázatos angol rádióújságok között, és rájöttem, hogy valóban esemény, valóban közügy Brnóban a brnói biennálé.

És rádöbbentem arra is, hogy a brnói „civilek" százaival és eljövendő ezreivel szemben *összesen három* magyar grafikus volt ott a megnyitó napjaiban. Hogy később, az ősz eleji zárásig még többen megérkezhetnek, ez nem vigasztalt: a megnyitást követő két napon rendezték meg a kiállításnál is izgalmasabb szimpoziont, amelyen honi, lengyel, szovjet, német, francia előadók tartottak vetítettképes referátumokat elegáns múzeumi propagandakiadványokról és harmonikushagyományos könyvtervezésről, illusztrációról és tipográfiáról, folyóirat-, hetilap- és újságtördelésről, olyan szélesre tárva a panorámát, hogy például az egyik legtekintélyesebb szakértő, a kitűnő lengyel *Szymon Bojko* egy francia és egy japán magazinlap vetítése között éppen egy — általa áttervezett — Népszabadság-címoldallal illusztrálta a mondanivalóját.

Hárman voltunk magyarok, akik ezt az előadást hallgattuk — hárman összesen. Budapesttől alig háromszázötven kilométerre, négy órai vonatútra, a világ grafikusszakembereinek nagy találkozóján. Ez volt tulajdonképpen a legkedvetlenítőbb élmény ezen a biennálén, nem a kiállított felemás magyar anyag. Tudniillik Brnóba el lehet utazni. Nemcsak a Bogomolov-könyv készítőire volna üdvös hatással egy ilyen kirándulás, vibráló kubai újságoktól, elegáns francia puhakötésűektől, kiváló NDK-magazinoktól és olasz kereskedelmi nyomtatványoktól másoknak is volna mit tanulni.

Hogy félre ne értsék a mondandómat: éppen azért, mert a legutóbbi két év magyar könyvterméséből szerintem lett volna mit magukkal vinni a Brnóba utazóknak.

Rózsa Gyula

hídegzábborus szólam, tömegés megtorlásról, „a szabad Világgal

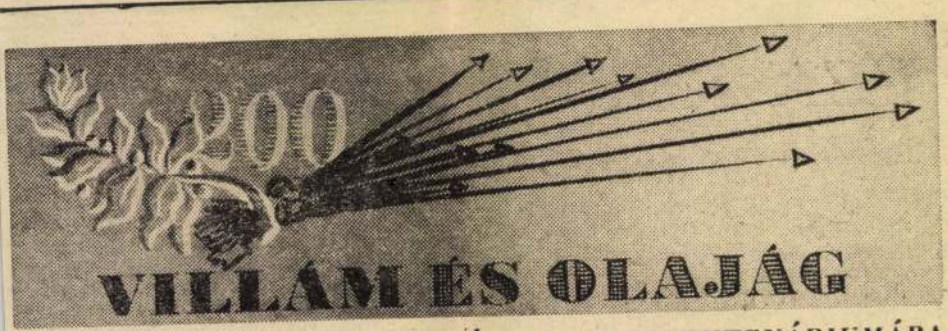

GONDOLATOK AZ EGYESÜLT ÁLLAMOK BICENTENÁRIUMÁRA

4. Manifest destiny

Mexikó... amerikai vért ontott amerikai földön.
J. K. Polk elnök, 1846. május 11.

Szerencsés jelszavak néha önálló életre kelnek, igazolást találnak bennük a lelkiismeret, tömören fejeznek ki hódító célokat, de olyanformán, hogy a hódítás szükségszerűséggé szépül, amelyet maga az isteni gondviselés támogat. A manifest destiny hozzávetőleges jelentése: nyilvánvaló, sorsszerű elrendeltetés. A két szó arra a múlt századi amerikai törekvésre utal, hogy a keleti part tevékeny millióinak ki kell törniük a végtelen Nyugatra, betelepítve, *amerikanizálva az egész kontinenst.*

Jókor bukkan fel a kifejezés, 1845 nyarán, amikor *az Egyesült Államok Texas bekebelezésére készül,* az Oregon-terület miatt pedig az angolokkal vitázik. A terjeszkedés hívei főként déliek, akik előtt rabszolgatartó birodalom képe lebeg; már nem érik be a Missouri Kompromisszumban meghúzott vonallal, amely az északi szélesség 36. fokának 30 percétől északra megtiltja rabszolgatartó államok létesítését, a betelepítésre kiszemelt nyugati területeken. Az ültetvényes osztály tehát délre tekint, Texasra és Mexikóra, de azon is túl, Közép-Amerika darázsderekára, az Antillák szigeteire.

Egy régen elfeledett folyóirat, a The United States Magazine and Democratic Review 1845. júliusi-augusztusi számában alá nem írt vezércikk pendíti meg a következő gondolatot. Bizonyos külföldi kormányok szeretnék megakadályozni a független Texas beolvasztását — rabszolgatartó államként — az Unióba, gátolva így „nyilvánvaló elrendelésünk beteljesítését, mely által évről évre szaporodó millióinkkal betelepíthetnénk a Gondviselés által nekünk szánt kontinenst." (A kifejezés bizonyára a lapszerkesztő, John L. Sullivan tollából származik.)

A körmondat két szava tömörül jelszóvá: ez a manifest destiny, amely sok mindent próbál igazolni később. *Texas annexióját, a Mexikó elleni nem provokált háborút, a Hawaii-szigetcsoport megszerzését, a spanyol—amerikai háborút, sőt* — mutatis mutandis — *az urbánus-ipari Amerika „felelősségvállalását 'a világ népeiért", „globális jelenlétét" mindenütt, az atomkorban.*

*

Texas 1845. évi annexiója és egy apró csetepaté után *Polk* elnök a Nueces folyón túli pusztát amerikai földnek nyilvánítja, egy 63 főnyi amerikai lovascsapat és mexikói *sokat beszéltek az „angolszász-teuton" népek felsőbbrendűségéről,* önigazolást keresve a manifest destiny immár fél százados jelszavában. A spanyol—amerikai háború után vagyunk, a nagy vízválasztón túl, az imperializmus klasszikus időszakában. Az Egyesült Államok, a „nagy husáng" politikájára hivatkozva, egyszerre képviseli az elkésett, imperialista típusú gyarmatosítót, és — főként Latin-Amerikában — a neokolonializmust.

Az amerikai történetírók gyakran fejtegetik, melyik agresszív lépés képviselhette a „tiltott gyümölcsöt" az Egyesült Államok története során. Sokak szerint a mexikói háború, hiszen addig az államszövetség mindig vásárlás vagy szerződés útján jutott birodalmi méretű területekhez. Mégis, *a spanyol—amerikai háború az az esemény, amely után az amerikai politika kilép a kontinentális keretekből, és közel jut Délkelet-Ázsiához.*

Ürügy akkor is akadt. *S. E. Morison,* az amerikai polgári történetírás nemrégiben elhunyt nagy öregje, vaskos történelmi művében szó szerint ezeket írja a háború hátteréről: „Az 1897. évi Dingley-vámtörvény volt az addig törvénybe iktatott legmagasabb védővám. Ennek a vámtörvénynek a monopóliumokat védelmező céljai annyira kirívóak és szemérmetlenek voltak, hogy a Republikánus Pártnak alapos szüksége volt valami ürügyre, amely elterelné a közvélemény figyelmét." Következik a rövid kulcsmondat: *„Kuba szolgáltatta ekkor az ürügyet."*

Hearst és Pulitzer bulvárlapjai vállalják a tüzérségi előkészítés feladatát. A kubai nép évtizedek óta vívja gyarmati felszabadító harcát a spanyolok ellen, a „sárba az Egyesült Államok vonzáskörébe került; megvalósult a déli expanzionisták háromnegyed évszázados álma, félgyarmatként sikerült megszerezni a cukornádtermelő szigetet.

De van ebben a háborúban egy másik „tiltott gyümölcs" is: a *Fülöp-szigetek.* 1896-ban a spanyolok kivégezték a filipino szabadsághőst, *José Rizalt.* Amikor *Dewey* admirális a Manilai-öbölben a tengerfenékre küldte az elavult spanyol flottát, Rizal utóda, *Emilio Aguinaldo* megszervezi az önálló Fülöp-szigeteki Köztársaságot. A diadalmas Dewey azonban azt tanácsolja Washingtonnak: vállaljon „felelősséget" a sok ezer szigetért és a hétmillió Fülöp-szigetekiért. Így történik. És amikor 1899. február 4-én egy amerikai őrszem rálő Aguinaldo egyik emberére, kitör egy régen feledésbe merült háború. Háromévi vérontás, 4300 amerikai emberélet a gyarmatosítás ára. Egy amerikai tábornok számításai szerint 600 000 szigetlakó pusztul el a harcban vagy a harc következményeitől — egyedül Luzon szigetén.

A régi fotográfiákon cserkészkalapos, fekete inges katonák állnak diadalmasan, emberi csontok és koponyák valóságos dombján. A Fülöp-szigeteki vérontásnak megvannak a maga My Lai jellegű incidensei. Az egyik faluban 89 falusit lőnek agyon vagy égetnek meg elevenen McArthur tábornok apjának sorkatonái. McKinley elnök egy metodista lelkészekből álló küldöttség fogadásán kijelenti: *„Megneveljük a filipinókat, felemeljük és kereszténnyé tesszük, civilizáljuk őket."* (A Fülöp-szigetekiek 85 százaléka katolikus ekkoriban.) S egy régi amerikai katonadal, amelyet nem rögzített sem magnetofonszalag, sem hanglemez, csupán szövege maradt

is Mexikóvárosba.

ránk, így magyarázza ezt a civilizálást:

„Ördög vigye a filipinót,
Nézd a ferde szemű bambinót!
Öld le őket garmadával,
Civilizáld Krag-puskával!

*

Kuba véghezvitte nagy forradalmát, Vietnam egységes szocialista köztársaság, Nyugat-Szamoa — legalábbis névleg — független. A másik oldalon Puerto Rico amerikai „commonwealth", Guam fontos légi támaszpont. Mit tapasztalunk még az 1957 óta eltelt csaknem húsz esztendő fejlődésében? Vegyük csupán a történetírás szellemét. 1957-ben még ilyen címen adott ki néhány dolgozatot *Ernest Lefever,* a Johns Hopkins egyetem kutatója: „Etika az Egyesült Államok külpolitikájában". Az olvasót csalódás éri. Összefog-

Kemény György
grafikusmővéri

MAHIR SAJTOFIGYELŐ

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1982 OKT 22

1021

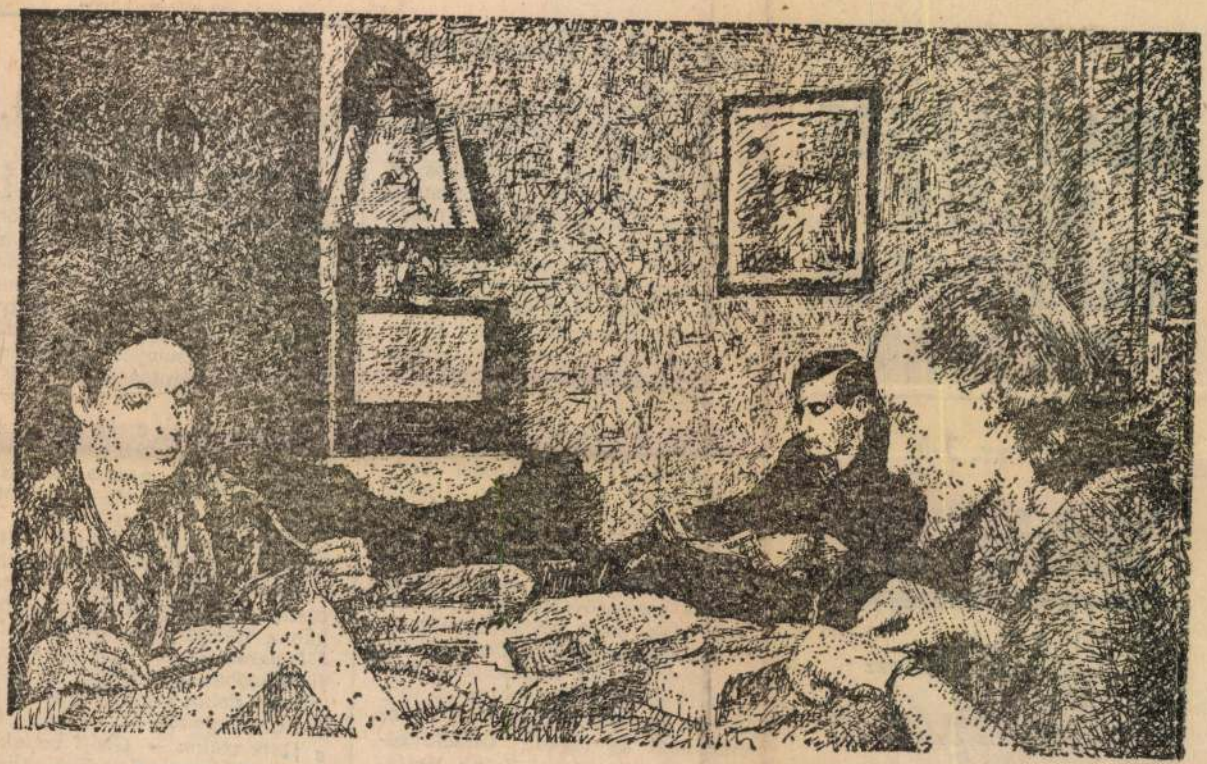

Kemény György: Nagybátyám feleségével és barátnőjükkel 1936-ban

KÜLÖNLEGES MOZIK KÜLÖNLEGES MŰSORA

okt. 21-től nov. 3-ig

Tolna STUDIÓ MOZI

21-től 27-ig f4, h6, 8:
DÁN FILMHÉT
21-én: CASABLANCA CIRKUSZ
22-én: A BÁRÓ
23-án: ÉN ÉS CHARLY
24-én: KÉT HOLTTEST EGY KOPORSÓBAN
25-én: GUMI TARZAN
26-án: OLSEN BANDÁJÁT ÁTVERIK
27-én: TÉLEN SZÜLETTEK

21-től 27-ig 19 fi...

Illyésről a D...

A hamarosan nyo...lyés Gyulát több egyénien tartalmas közleménnyel ünnepli a Tolna megyei Tanács tudományos és művészeti szemléje, a *Dunatáj*, kiemelkedik közülük *Fodor András* bensőségesen személyes, ám filológiailag is ellenőrzött vallomása arról, hogy az 1940-es, Nyugat kiadású Illyés-verskötetből, amit csak kölcsön kapott, miként készített magának, a tizenöt esztendős kaposvári diáknak — kézírással — unikum-válogatást.

Csányi László 1932-es helyszíni tudósítása Rácegresről lírai színekben gazdag. Egyszerre idézi emlékezetünkbe a gyermek Illyést, meg két későbbi nagy művének egy-egy fő, illetve mellékalakját: Petőfi Sándort s az Ebéd a kastélyban grófnéját. A néprajztudós sajátos szemszögéből — tehát ismét csak nem szokványosan — elemzi *Gunda Béla* a Puszták népét. A könyvhöz kapcsolódva taglalja jó néhány ott felmerülő motívum, szokás, hiedelem és népművészeti ág tágabb összefüggéseit. Kossuth-díjas költőnk lírájával *Tandori Dezső* meditatív jegy...foglalkozik: az illyési

A Magyar Nemzet olvasói hetenként találkozhatnak, olyko... terjedelmes cikk alatt is, a fönt... betűjegyekkel. Antalffy Gyula ne... ve ugyan nem szerepel az irodal... mi lexikonban, de annál ismer... tebb azok előtt, akik a magya... újságírás és a hazai művelődés... történet eredményeire figyelnek... A kitűnő hírlapíró és szakíró — hetvenéves.

Egész életét az újság töltötte be... 1934-től Bajcsy-Zsilinszky Endr... Szabadságának, majd a Pesti Hírlapnak munkatársa, de jelentek... meg cikkei a Népszavában is... Osztály elleni izgatásért el is ítél... ték, a vád tárgyává tett cikkek... címei tanúsítják, hogy megérde... melte a Horthy-rendszer bírósá... gának ítéletét: *Egy grófi kastély... Magyarországon — Az agaraknak... fürdőszobás lakosztály, a cselé... deknek dohos pinceodúk — A bu... csatelepi pokol — Jobbágyvilá... a Dunántúlon — Grófi vadak — ... Ahol minden az Esterházy herce... úré — Nyomorúságos falvak ... mammuthitbizomány árnyékába*

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

1978 ÁPR 20
MAGYAR NEMZET

Kemény György

MÁJUS 1

1021

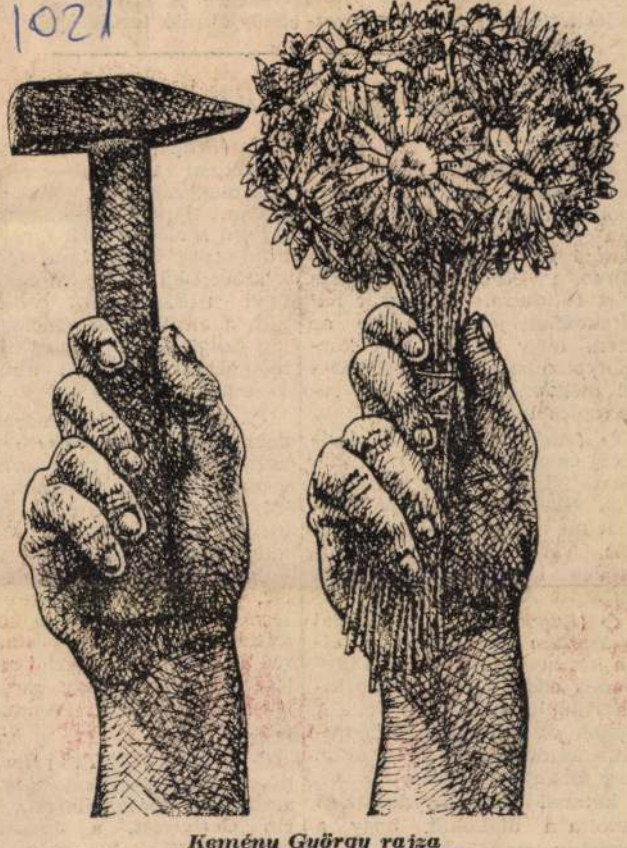

Kemény György rajza

tört a viz
céljából vi

A vizsgá
sítést nyei
repülőgép
teljesítette

◇ *(Lim*
jobboldal
vétel rév
próbál teremteni az országban" — mondotta a választási kampány során Jorge *Del Prado*, a Perui Kommunista Párt főtitkára. A Perui KP tiltakozását jelentette be az ellen, hogy az illetékes kormánybizottság két haladó pártot megvonta a rádió- és tv-szereplés lehetőségét.

◇ *(Ankara, TASZSZ)* Nyikolaj *Ogarkov*, a Szovjetunió marsallja, a szovjet fegyveres erők vezérkari főnöke, a honvédelmi miniszter első helyettese, Törökországban tett hivatalos látogatását befejezve elutazott Ankarából.

◇ *(Lagos, AFP)* A nigériai fővárosban az áremelések ellen két hete folyó diáktüntetéseknek eddig legkevesebb kilenc halálos áldozatuk volt. A diákok eltorlaszolták a főutakat, autóbuszokat rongáltak meg és autókat gyújtottak fel. A katonai kormányzat azzal vádolta a diákokat, hogy a kormány megdöntésére törekednek.

gában. Hivatalos közlemény szerint a csehszlovák tárgyalóküldöttség élén Karel *Hruza*, a szövetségi kormány egyházügyi titkárságának vezetője állt, a vatikáni delegációt pedig Luigi *Poggi* érsek, különmegbízatású apostoli nuncius vezette.

◇ *(Párizs, Reuter)* A francia kormány rendelkezésére bocsátott Caravelle típusú állami repülőgépek egy hónapon belül immár másodszor hagyták cserben használóikat: Raymond *Barre* géphiba miatt lemaradt egy fontos találkozóról. *Guiringaud* külügyminiszternek pedig hasonló okok miatt azután kellett visszatérnie a gépből egy nigériai repülőtér betonjára, hogy barátságosan búcsút intett vendéglátóinak.

◇ *(Peking, AP)* *Teng Hsziaoping*, a kínai államtanács alelnöke szombaton fogadta Marin *Cetinicset*, a Jugoszláv Dolgozók Szocialista Szövetségének elnökét.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

Kemény György

1978 JUN 3

1021

KEMÉNY GY.

Kemény György: Perspektíva – tanulmány

1978. JÚNIUS 3.

Rónay György kérdésfeltevése valami nagyon lényegesre tapint rá, hiszen Stoll magyarázkodásai — vagy inkább: magyarázkodási kísérletei — roppant anyagot mozgatnak meg, akkorát, amilyet ez a regényforma nem is képes magába foglalni. Mert a bíró ama rossz választása nemcsak az ő egyéni életének centruma — az a pont, melyet múltjának minden pillanata előkészít s amelyikből kisugárzik minden azóta történt esemény —, hanem gyújtópontja közelmúlt s jelen történelmünknek is. Rónay, a regényíró tehát nem tehet többet, mint hogy kiválaszt egy-egy jellegzetes, egy-egy döntő eseményt Stoll Aurél életéből, főként olyanokat, természetesen, amelyek történelmünk fontos szakaszaihoz, 1944-hez, 1956-hoz kapcsolódnak. Az olvasó ékképpen csak arról értesül, amire a bíró vissza tud, vissza akar emlékezni; bizonyos mozzanatokról többször is (főként gyermek- és ifjúkora meghatározó élményeiről), fontos életszakaszai viszont teljesen említetlen maradnak. Hogy a bíró alakja ilymódon csak kétdimenziósra sikerült? Az adott módszerrel nem is történhetett másként, már csak azért sem, mert van valami, ami Rónayt a lélektani rejtélynél s a rejtély elemzésével járó társadalomrajznál sokkal jobban érdekli: az etikai szféra.

Jelzi ezt már a regény címe is, s ha valaki nem értené pontosan az utalást, az író a mottóban megadja az ószövetségi példabeszéd lényegét: *Együtt lakik majd akkor a farkas* [illegible] adva rövid időre egy másik megalázottnak — a bíró egyik haldani pere vádlottjának —, aki 1956-ban sajátélete föláldozásával menti meg Stollt a lincseléstől; s még egy posztumusz üzenetet is küldve utóbb: a könyvet, mely a párduc és a gödölye példázatát tartalmazza. A regény pedig, talán inkább a parabola, mint a lélektani elemzés ívét követve, a bírót gyötrő félelem s bűntudat lassú feltisztulásának pillanataival zárul. Írójának azt a meggyőződését tudatva ezzel, hogy a félelem ideje elmúlt, és hogy sohasem túl késő megváltozhat az ember.

Vagy más volna a példabeszéd értelme? Rónay szépen s világosan tagolt könyve annyi fontos kérdést bolygat meg, hogy az olvasó olykor önkéntelenül is kiszakad a könyv vonzásköréből s a maga útján megy tovább. Hibája ez *A párduc és a gödölyének* vagy épp a legnagyobb erénye? Olyan kérdés ez, amelyre majd csak a fájdalmas pillanat múltán, nagyobb perspektívából felelhetünk.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1977 JAN 15
ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest
Kemény György
1021

rendet hiányolok. Nem azt, amit

Kemény György: Angyali üdvözlet

s jobb szó ez, mint a kö
elem, mely az embe: alár
át sugallja —, magunk is ú
ogy csak az emberi aktivit
eti meg a környezettel va
ikus, humanizált viszonyt.

B. A. SZEGED. A Cholnc
nazottak dolgában szerintü
ői jogokban jártas ügyvéd
gyenesen a Szerzői Jogvéd
oz kellene fordulnia
Egyébként pedig: **minden i
tetlen ember, akárkinek a
szánot tarthat a társadalom
tására.**

TÖBBEN fordultak ismét hozzánk egy-egy vagy több lappéldányt kérve, sőt egyik olvasónk az Élet és Irodalomnak mind a **húsz** évfolyamát kéri levelében. Többször megírtuk már, hogy csak egy példányt őrzünk meg valamennyi számunkból: erre a folyamatos munkához szükségünk van. Minden nagyobb közkönyvtárban kikérhetők viszont az ÉS korábbi számai.

LAKATOS DOMOKOS, BUDAPEST, OSTYÁL CSABA, MISKOLC, Z. I., PÉCS. Írásaikban olyan jelenségekre hívták fel figyelmünket, melyekre mi már korábban felhívtuk illetékesek figyelmét. Így többek között írtunk a Márka-kupakok körüli ügyeskedésről, a Hófehérkével díszített tányérokról és az ügyetlenül szerkesztett naptárakról is. Bár vannak dolgok, melyekbe nem szabad belenyugodni és akár öt-ször is tiltakozni kell ellenük, úgy véljük, az említett példák **nem tartoznak ezek közé.**

VASS KLÁRA, GÖDÖLLŐ. Olvasónk egy rádióadással kapcsolatban az ellen tiltakozik, hogy a népszerű táncdalénekes — a vele készült interjú tanúsága szerint — olykor óránként hatvan kilométernél gyorsabban vezet. Nézete szerint Sz. L.-nek példát kéne mutatnia állampolgári fegyelem dolgában is. Hogy kinek kell példát mutatnia és kinek nem, érdekes vita tárgyát jelenthetné. De tény, hogy **a hatvan kilométeres sebességet túllépheti bárki, amint lakott területen kívül vezet autót.** Ezt még a KRESZ is megengedi. Mi sem vagyunk szigorúbbak.

memóriája. Ennek is, főként azonban mégis annak, hogy minden új ismeretet nagyszerű kritikával épít be a szemléletébe. Hiba és nagy kár, hogy reneszánsz egyéniségében sokan Boccacciótól nem látják meg Erazmust. Pedig ott van!

Persze, ha számba vesszük a munkáit, regényeit, esszéit, színdarabjait, mégiscsak el kell hinnünk a hetven évet. Ma már szokatlannak számít az ilyen méretű oeuvre. Sajátságos, főrészében epikai életmű, amelynek ugyanakkor — éppen a maga egészében világlik ez ki — az indíttatása lírai. Mert igaz, hogy benne van a század krónikája is; az egységét mégsem az események lánca adja, hanem egy mindvégig azonos tartalmú és feszültségű szenvedély. Lehet, hogy ez is a fiatalság titka? Minden bizonnyal ez a kulcs Grandpierre mégértéséhez. Különös dolog: szelleme hajlik az iróniára; ez azonban nem távolságtartó, nem az „impassibilité" eleme, mint általában lenni szokott. Grandpierre-nek még az iróniájában is a gyűlöletben-szere

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1975 MÁJ 1
Magyar Nemzet

Kemény György

Az alkotó munka ünnepe

Gáspár Sándor rádió- és tévébeszéde

A munka és a munkások nagy ünnepének előestéjén a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága és a Szakszervezetek Országos Tanácsa nevében tisztelettel köszöntöm a magyar munkásokat, parasztokat, értelmiségieket, egész dolgozó népünket.

Az alkotó munkát és a dolgozó embert köszöntjük május elseje alkalmából. Tisztelettel adózunk az embert emberré tevő munkának: jelenlegi és eljövendő sikereink zálogának.

Meghajtjuk az elismerés zászlaját a dolgozó ember előtt, aki naponta a mélybe száll a föld kincséért, a kohókból izzó acélt csapol, épít házat és gyárat, elveti a magot, tanít, gyógyít, alkot.

Május elseje a teremtő munkát, a proletár nemzetköziséget és az új életet hordozó tavaszt jelképezi. Ez a nap világszerte összeforrott a dolgozók legbensőbb érzéseivel, vágyaival és törekvéseivel. Ezért május elseje mindig új lendületet, kedvet, ösztönzést ad a küzdelemhez és a munkához.

A magyar dolgozók nevében köszöntjük munkástestvéreinket, akik a szocialista országokban élnek és szorgalmas, tervszerű munkával építik az új társadalmat, a dolgozó emberek világát.

Köszöntjük a tőkés országokban élő és harcoló osztálytestvéreinket.

Köszöntjük a nemzeti függetlenségükért harcoló testvéreinket, akik népük önrendelkezési jogának kivívását és az emberhez méltó élet feltételeinek megteremtését tűzték maguk elé.

Ma ünnepelnek azok is, akik reménykednek és azok is, akik már útra leltek, akik már rátérhettek az új társadalom építésének útjára. Ezek közé tartozunk mi, magyarok is.

Büszkék vagyunk rá, hogy hazánkban — a világnak ezen a kicsi részén — a munkásosztály májusi eszméi valóra válnak.

Népünk joggal büszke arra, hogy szabadon alakíthatja szebb, gazdagabb, emberibb jövőjét. Biztonságot és erőt kölcsönöz számunkra, hogy a szocializmust építő népek nagy családjába tartozunk. Tudunk örülni nagy alkotásainknak és mindennapos eredményeinknek, mert mindezek saját munkánkból fakadnak.

Szépen fejlődő fát ültettünk, és jóleső érzéssel ízleltük meg első gyümölcseit. Termőre fordult már a mi új rendünk, most már egyre többet és jobbat ad egész népünk üdvére és javára. Ezért jövőnkbe vetett szilárd hittel járjuk a magunk választotta utat.

Országszerte megújuló, gazdagodó, egyre tartalmasabbá váló életünk számtalan tanújelével találkozhatunk. A korszerű gyárak, az iparosodó mezőgazdaság, az újjászülető városok és falvak munkánk eredményeit hirdetik. Megváltozott életünkről vallanak azok az emberek is, akik alkotó akaratukat, hazaszeretetüket, szocialista meggyőződésüket nap mint nap tettekben juttatják kifejezésre.

Már eddig is sokat megvalósítottunk céljainkból, de még nem mindent. Még sokkal többet akarunk elérni, hogy minden becsületes dolgozó embernek még szebb, még gondtalanabb legyen az élete.

Nem pihenünk meg, szüntelenül hajt bennünket a holnapért vállalt felelősség, a magunk és gyermekeink jövőjéért való tenni akarásunk.

Céljainkat, terveinket csak két kezünk szorgalmas munkájával válthatjuk valóra. Ma már milliók érzik és értik — saját tapasztalataikból —, hogy csak a jól, a tisztességesen végzett munka lehet fejlődésünk forrása. A több lakást, a jobb és szebb árut, a kulturáltabb életkörülményeket nekünk kell megteremtenünk. Ezért tiszteljük a munkát, ezért becsüljük a szebb életünkért munkálkodó, dolgozó embert.

Támogatnunk kell minden olyan törekvést, amely céljaink elérését közelebb hozza. Szabad utat biztosítunk valamennyi hasznos kezdeményezésnek. Erősítjük az alkotó munka lendületét, a közösségi magatartást, a szocializmus ügye iránti elkötelezettségtől áthatott cselekvést. Nem látványos megnyilvánulásokra, látszateredményekre, hanem szívós és fegyelmezett munkával elérhető, tartós eredményekre van szükségünk.

Ebben a jövőt formálásban mindannyiunknak megvan a maga posztja, ahol helyt kell állnunk és nem is akárhogyan, hanem a dolgozó embert mindig jellemző becsülettel és elkötelezettséggel.

Népünk jól tudja, hogy a fejlett szocialista társadalom felépítésének két döntő jelentőségű belső forrása van, mégpedig a jó politika és a társadalmi méretű összefogás.

Most mindkettővel rendelkezünk.

Pártunk, népünk alkotó erejére és tehetségére alapozza terveit. Az ország egész lakossága bizalommal és cselekvő egyetértéssel fogadta a XI. kongresszuson elfogadott határozatot és programot. Ez pedig egyet jelent az előttünk álló nagy feladatok teljesítésének legszilárdabb biztosítékával.

Pártunk ismeri az igényeket és a reális lehetőségeket. Mindent elkövet, hogy ezek összhangba kerüljenek. Őrködik azon, hogy szoros kapcsolatban legyen a történelmet formáló munkásosztállyal és szövetségeseivel: a szövetkezeti útra lépett parasztsággal, a szocialista értelmiséggel, egész dolgozó népünkkel.

Az MSZMP XI. kongresszusa reális fejlődést határozott meg. Világosan látjuk céljainkat, kezünkben tartjuk sorsunkat, munkánkkal alakítjuk jövőnket. Népünk összefogása, egyetértése a mindennapi munkában jut kifejezésre. Csak rajtunk áll, hogy ezt a nagy erőt — a kongresszusi határozatok gyakorlati végrehajtása során — következetesen megőrizzük.

E gondolatok jegyében mégegyszer őszinte tisztelettel és megbecsüléssel köszöntöm hazánk dolgozó népét. Kívánom, hogy családjukkal és munkatársaikkal együtt boldogan ünnepeljenek május elsején, a munka ünnepén, a világ dolgozóinak harcos seregszemléjén. Az ünnep után pedig következzenek ismét a dolgos hétköznapok, amelyekhez egész népünknek erőt, egészséget és újabb sikereket kívánok.

Kemény György rajza

a Varsói Szerződés államai egyesített haderőinek főparancsnokával.

Jakubovszkij marsall hangsúlyozta, hogy a *Hitler-fasizmus felett aratott győzelem* a Szovjetunió és általában valamennyi antifasiszta erő győzelme volt. Nagy szerepet játszottak a megszállt országokban kialakult ellenálló mozgalmak, különösen a partizánharcok. Ezeknek élén a kommunisták állottak, bebizonyítván, hogy igazi hazafiak és internacionalisták.

A háború fő terhét — folytatta a marsall — a Szovjetuniónak kellett viselnie, a legnehezebb próbákat a szovjet nép és a Vörös Hadsereg állotta ki, amely teljesítette felszabadító küldetését.

Jakubovszkij marsall végül rámutatott, hogy a szovjet hadsereg ma is a béke védelmének erős kardja, s a szocialista államközösség többi hadseregével együtt a béke fontos őre.

a jordániai királyt

zter Párizsban tárgyalt

nak befejezésekor. A közleményben a felek a megszállt arab területek kiürítését, Jeruzsálem visszaszolgáltatását s a palesztinai arab nép törvényes jogainak helyreállítását sürgetik. Pahlavi iráni sah és *Khaled* szaúd-arábiai király találkozóján — hangoztatja a közlemény — a két ország közti együttműködés fejlesztésében, hivatalos személyek csereutazásaiban állapodtak meg.

Kairóból jelenti az *AFP:* Az *Al Ahram* jelentése szerint *Szadat* egyiptomi elnök úgy döntött, hogy hatáskörének egy részét Hoszni *Mubarak* alelnökre ruházza át. A lap nem jelzi pontosan, milyen természetű feladatokat vállal át az alelnök, de utal arra, hogy az elnök Mubarakot „rendkívüli és sürgős" misszióval bízta meg. Feltételezik, hogy külföldi villámlátogatásról van szó.

Bejrútból jelenti a *TASZSZ:* Tirusz körzetében kedden két dél-libanoni települést ért izraeli tüzérségi támadás. A lövedékek súlyos károkat okoztak a mezőgazdasági kultúrában — adja hírül szerdán az *Al Hajjat.* A libanoni lap beszámol arról is, hogy ugyanezen a napon izraeli harci naszádok libanon területi vizeire hatoltak be.

Vatikánvárosból jelenti a *Reuter: VI. Pál* pápa kedden magánkihallgatáson fogadta Abdusszalam *Dzsallud* líbiai miniszterelnököt. Dzsallud jelenleg nem hivatalos látogatáson tartózkodik Olaszországban.

Kairóból jelenti a *MENA:* Háromnapos hivatalos látogatását befejezve szerdán Kairóból hazautazott Mariano *Rumor* olasz külügyminiszter. Rumort Iszmail *Fahmi,* az egyiptomi diplomácia vezetője hívta meg kairói látogatásra.

tatta a Pravdában harc jelentőségét

galmának volt az eredménye" — írja Gustáv *Husák,* Csehszlovákia Kommunista Pártja Központi Bizottságának főtitkára a moszkvai *Pravda* szerdai számában *„A szabad élet 3 esztendeje"* című cikkében.

ei tárgyalások

nak, chilei beosztottjának engedjék meg, hogy folytathassák munkájukat.

Buenos Airesből jelenti az *ADN:* Az argentin fővárosban kedden ismeretessé vált, hogy jelenleg amerikai katonai delegáció tartózkodik Chilében. A polgári és katonai személyekből álló küldöttség találkozott Herman *Brady* dandártábornokkal, a chilei junta hadügyminiszterével.

hatnók öt perccel 12 az a *Minh* tábornok t fegyvert, akinek anna oroszlánrésze volt a *D* tatúra megbuktatásá utána félreállt vagy es retették őt. A helyzet az volt, hogy Diem b csupán személyi válto tént, Saigonban egyik uralmi rendszert eg követte az amerikaiak gazdasági és politikai támogatásával.

Mindaz, ami most Dél-Vietnamban — és előzőleg Laoszban, valamint Kambodzsában — történt, kettős tanulsággal szolgál. Egyfelől jelzi az Egyesült Államok indokínai politikájának összeomlását, másfelől bizonyítja azt is, hogy a szabadságukért, függetlenségükért harcoló népek — a szocialista országok támogatásával — önnön erejükből képesek meghátrálásra kényszeríteni az elnyomó hatalmakat. Hasztalan költött az Egyesült Államok körülbelül másfél száz milliárd dollárt az indokínai háborúra, amelyet a két Vietnamon kívül Kambodzsára és Laoszra is kiterjesztett; hiába küldött oda hadsereget, amelynek létszáma egy időben meghaladta a fél milliót, nem tudott győzni, sőt majdnem kétszáz éves állami létének első háborús vereségét szenvedte el.

Mindez elkerülhető lett volna, ha a francia gyarmatbirodalom összeomlása után — 1954-ben — az Egyesült Államok nem veszi át a volt kolonialisták szerepét, és aláírja vagy legalább tiszteletben tartja a genfi egyezményt, amelynek kidolgozásában egyébként közreműködött. Már korábban is beavatkozott az indokínai ügyekbe, 1950-től tanácsadókat küldött, majd magára vállalta a franciák hadikiadásainak több mint 70 százalékát, s — nem okulván a koreai háború tanulságaiból — az adott lehetőséggel, a genfi egyezménnyel sem élt. Pedig az garantálta a vietnami népek önrendelkezési jogát és két éven belül szabad választások megtartását nemzetközi ellenőrzéssel. John Forster *Dulles* akkori külügyminiszter „dominóelmélete" kerekedett felül, ami most valóban összeomlott.

Még egy lehetősége volt az Egyesült Államoknak arra, hogy a pusztító háború után visszavonuljanak e térségből: az 1973. január 27-én aláírt megállapodás a fegyverszünetről és a béke helyreállításáról. Ezt a szerződést a washingtoni kormány éppen úgy nem tartotta be, mint az általa támogatott saigoni rendszer. Az amerikai haderőt kivonták ugyan Dél-Vietnamból, de katonai és erkölcsi támogatást adtak továbbra is Thieunak „területfoglaló" akcióihoz. A szerződéssel ellentétben a wa- talommal felruházott új elnök, akit a semleges erők vezéreként tartanak nyilván, már a veszett fejsze nyelét sem tudta megmenteni. Hogyan is tehette volna, hiszen amikor letette az esküt, a felszabadító erők már a dél-vietnami főváros elővárosaiban álltak. Az ő feladata csupán az volt, hogy kapituláljon. Egy olyan rendszerért vállalta a végső felelősséget, amelyet lemondása óta ellenzett. (1963-ban, a Diem-diktatúra megdöntése után néhány hónapig ő volt az államelnök, egy katonai junta élén.)

A saigoni fejleményekkel új szakasz kezdődött a vietnami és általában az indokínai népek életében. Egyelőre nehéz megállapítani, hogy ez milyen hatással lesz e térségben élők sorsának alakulására, Kambodzsára, Laoszra és esetleg a továbbiakban Thaiföldre is, ahol az amerikaiak utolsó támaszpontjukat tartják fenn, és ahonnan évek óta a nehézbombázó gépek szálltak fel, hogy mindent elpusztítsanak, ami e népek erőssége: embert, állatot, növényzetet és a termést. A győzelemben külső erők is követelik majd a maguk jussát, ki így, ki úgy, s e tekintetben a vesztes Egyesült Államok sem kivétel, hiszen a maga „arculatának" megvédése miatt nyilvánvalóan kötelezve lesz a beavatkozása által okozott károk megtérítésére.

Saigon eleste mindenesetre a felszabadító népi erők diadala elsődlegesen. Ezt a hősi harcot maga a vietnami nép vívta meg, példátlan áldozatok árán. A felszabadítási harc sikerét, mint mondottuk, elősegítette a szocialista országok, elsősorban a Szovjetunió hathatós segítsége. Tegyük hozzá tárgyilagosan, a szomszédos Kína is. De a fő érdem a dél-vietnami felszabadító erőké, tulajdonképpen az egész lakosságé.

Egy körülbelül harminc éves háború fejeződött be. Régi igazság azonban, hogy gyakran könnyebb a háborút, mint a békét megnyerni. A háborút megnyerni sem volt könnyű. Bizonyos, hogy a dél-vietnami vezetők, a DIFK és a VDK kormánya jól kamatoztatják azt a hősi erőfeszítést és áldozatot, amelyet ez a nép a béke helyreállításáért és szabadságáért hozott.

(vámos)

Kekkonen újból jelölteti magát az elnökválasztáson

Helsinkiből jelenti az *ADN:* A finn közvéleményben széles körű támogatásra talált Urho *Kekkonennek,* a finn köztársasági elnöknek az az elhatározása, hogy az elkövetkezendő elnökválasztásokon *újból jelölteti magát.* Különböző pártok határozathozó szervei — közöttük a Finn Kommunista Párt Központi Bizottsága — jóváhagyták legutóbbi üléseiken a Kekkonen jelölését támogató ajánlásokat. Az államfő újbóli jelöltségével kapcsolatos döntését már közölte a szociáldemokrata párt képviselőivel.

A finn parlament 1974-ben törvényt hozott. Ennek értelmében Urho Kekkonen további *négy évre* ismét államfő marad. A következő választásokat 1978-ban tartják meg. Miért oly időszerű témája már most ez a finn politikának? Jelentőségét aláhúzza az a széles külpolitikai hatáskör, amellyel a köztársaság elnöke rendelkezik. A világ közvéleménye a *Paasikivi*—Kekkonen vonal alatt aktívabb békepolitikát ért, amelynek alappillérét a Szovjetunióhoz fűződő szoros bizalomteljes kapcsolatok jelentik. A reakciós erők nemegyszer megkísérelték, hogy a finn nép érdekeinek megfelelő politikát „más irányba" tereljék. Mivel az elnök külpolitikai téren meglévő jogainak csökkentésére irányuló törekvések kudarcot vallottak, a jelzett erőfeszítések 1978-ban esedékes utódlási kérdés köré koncentrálódtak.

SAJTOFIGYELO
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 JUL 13

MAGYAR NEMZET

Kemény György

1021

11

Kemény György rajza

12

BARÁTH L

A várost körbeölelő hegyek
özt bányák élnek. Az üzeme-
et gondosan karbantartott
tak kötik össze. Itt lopjuk át
nagunkat a közeli falvakba;
ulajdonképpen egy tízforintos
nűanyag csövet szándékozunk
venni permetezőgéphez.

Nagypapa — amolyan foga-
lott nagypapáról van szó — élő
lbeszélőfa. Szándékosan mel-
őzöm a mesefát, mert amiről
beszél, az megtörtént.

— Tudja, fiam, mennyire
zeretem az erdőt...?

A hegyek háta, az utak men-
e teles-tele erdővel. Gondosan
nívelt erdőségek. Tölgy-,
ükk-, fenyő-, szilrengeteg.
Olykor — az enyheséken —
zántók. A fő mégis a frissen
ompázó erdő.

— Az erdőt én is szeretem.
Az Északi-Középhegység aljá-
an születtem...

Semmi jelentőséget nem tu-
ajdonít a megjegyzésemnek.

— S tudja maga, fiam, hogy

— Régen annyi volt a t
pen az orvvadász, hogy a s
mát se tudták... Mégis s
mon tartották őket. Ha va
hol hurkot találtak, behívat
a nyilvánvalókat és vallatt
Még jó, ha megúszták verés
Elbocsátás, és a telepről
tiltás! Ez volt az igazi bün
tés.

S az a véleménye: ma ke
sebb a vad, mint régen. Akk
ha az elöljáróság körvadás
tot rendezett, négyszáz nyu
kétszáz fácánt is lőttek. A
lai réteken, a bánhidai me
rekettyéseiben, az újtelepi
dőkben sok volt a vad. Abb
hogy az elöljáróság olykor k
vadászatot, utána pedig mul
ságot rendezett, tulajdonke
pen semmi különös és megcs
dálni való nincs. A vackorese
után különösen. A bánya — a
Magyar Általános Kőszénbá-
nyák — urai megtehették. Bé-
relték e vidéket Esterházytól, s
a többi földesúrtól

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

MAGYAR NEMZET

1976 MÁJ. 1.

Kemény György

BÉKE ÉS MUNKA

1021

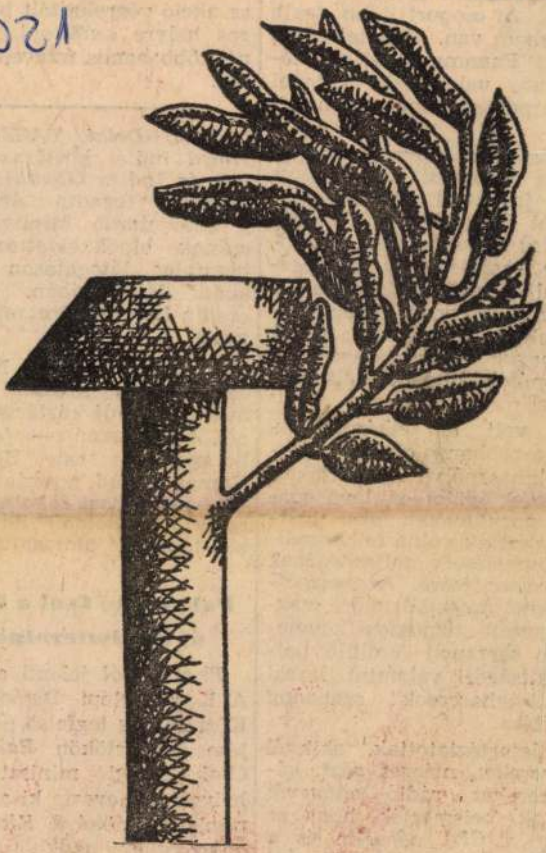

Kemény György plakátterve

nagykövet
namai bizt
sította me
ellenforra
tagját. A
szökésben
szerint P
nájában,
támaszpo
ket.

A panamai kormány nyilatkozata ismerteti a „Galléros átva" fedőnevű akciót végrehajtani szándékozók terveit. Eszerint május elsején — amikor a hatóságok az ünnepségekkel vannak elfoglalva — panamai katonai egyenruhában akartak behatolni a kubai nagykövetségre, hogy ott robbanó bombákat helyezzenek el.

Az volt az elképzelésük, hogy a robbanás okozta zűrzavart kihasználva elrabolják a szomszéd épületben levő spanyol nagykövetet, akit túszként akartak volna felhasználni követeléseik teljesítésének kikényszerítésére. Az összeesküvőknél megtalált előre megszövegezett tízpontos követelésben szerepelt ötmillió dollár váltságdíj, valamint „kubai szabadságharcosok" szabadon bocsátása.

A letartóztatottak, akiknél fegyvereket, mérges gázt, kábítószereket, rádió adóvevőt találtak, beismerték, hogy az akciót a *CIA* pénzelte és a tervről tudott az Egyesült Államok Republikánus Pártjá-

◇ *(Új-Delhi, TASZSZ)* ... *Amed* indiai köztársasági nök és Indira *Gandhi* miniterelnök fogadta *Arhipov* a Szovjetunió Minisztertanácsának elnökhelyettesét, a hivatalos látogatáson tartózkodik Új-Delhiben. Arhipov átadta Leonyid *Brezsnyev* üdvnetét.

◇ *(Bejrút, UPI)* Nem ült össze ma a libanoni parlament, hogy új köztársasági elnököt válasszon — jelentette be pénteken este Bejrútból Kamal *Asszad*, a parlament elnöke. A halasztást mind a baloldal, mind a jobboldali törvényhozók többsége támogatta.

Pak Szong Csol a KNDK új miniszterelnöke

Phenjanból jelenti az *AFP*. A Koreai Népi Demokratikus Köztársaság legfelső népi gyűlése csütörtökön *Pak Szong Csol* eddigi miniszterelnök helyettest nevezte ki az ország miniszterelnökévé. *Kim Ir Szen*, egészségügyi okokból mondta le a miniszterelnöki posztról, a KNDK elnökének első

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMONDÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1977 MÁJ 14

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Keményy György

1021

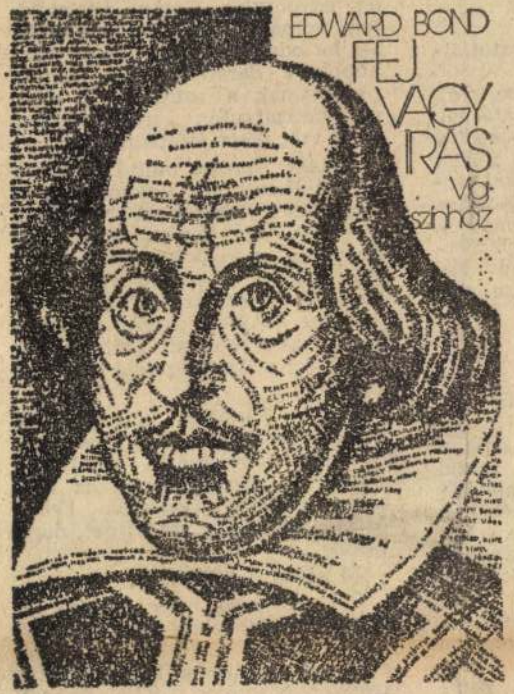

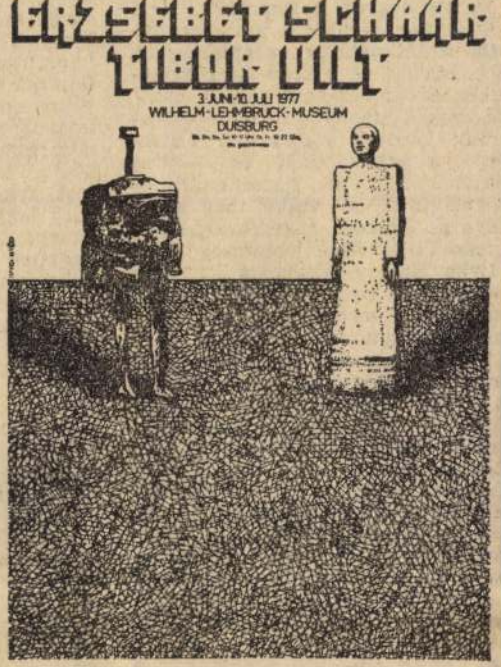

Keményy György: Plakáttervek

Milyen legyen a temető?

Ez a kérdés már a századforduótól foglalkoztatja az építészeket, zobrászokat és a művészettörténézeket. Azóta keresnek választ, amióta azok a bizonyos szép falusi tenetők kezdtek elsorvadni. Létreöttek a nagyvárosok és — az előbbiektől nem függetlenül — negváltozott a vallás meg a hit helye az életben. (Leegyszerűsítve: elvesztette korábbi jelentőségét.)

Lyka Károly általános kérdeseet feszeget. de e kérdések mögött em nehéz észrevenni a már 1903an is elszomorító tapasztalatokat, jó ízlésű ember felháborodását a alottakat ábrázoló rossz szobrok, elhunyt foglalkozására utaló Szhelyes szimbólumok, a ma is sértő giccses megoldások miatt. Lehet-e reális ott, ahol semmi ézzelfogható nem adatik? Utánozat-e kővel, bronzzal valamit, amit ak homályos érzésünkkel sejdínk? Állítson-e monumentumot y nagy egyéniségnek ott, ahol inden egyéniség megszűnése bizoyíttatik? Utaljon-e képben a egholt cselekedeteire, jellemére, hát olyan dolgokra, amelyek csak többi ember emlékezetében élek, de a nagy univerzumban szerint a sírkőipar „... teljesen tönkreteszi ízléstelenségeivel a temetőt". Aztán Weil József, aki szinte mai kórképet fest már 1928-ban: „Temetőink sírkőraktárakhoz hasonlítanak, amelyekben gyakran feltűnnek obeliszkek és kályhacsövekre emlékeztető kettétört fekete kőoszlopok." Nem vigasztalóbb — a harmincas évek végéről — Dutka Mária látlelete sem: „A legtöbb mai sírkőszobor a halottra vonatkozó legjellemzőbbb tulajdonságot akarja megörökíteni... Csonka oszlopok fiatal kettétört életet jelképeznek. A vívóbajnok tőrt tart a kezében; egy szerencsétlenül járt fiatal repülőtiszt sírköve mögött gépének elroncsolt acélszárnyai emelkednek ki a földből."

●

A kritikák mellett javaslatokat is találunk.

Lyka szerint a temető művészete „... a halál pátoszának művészete", következésképp nincs szükség semmi konkretizálásra vagy naturális utalásra. Ez a megjegyzése különösen bátor tett volt a milleneumi Magyarországon, abban az időben, amikor az uralkodó osztály mauzóleumot emeltetett Kossuthnak és Deáknak, csakhogy megszabaduljon szellemiségüktől. És amikor divat lett — kicsiben —, ban aztán minden család és rokonság kiéli kedvét. Így esik szét az egykor egységes temető, s lesz belőle zsibvásár. Miközben egy nagy lehetőséggel lesz szegényebb az emberiség: „Semmi ok nincs rá, hogy ne formáljuk át a temető céljára kiszabott területet teraszokká, a régi függőkertek mintájára, hatalmas feljárókkal, nagyszabású lépcsővonulatokkal."

Hasonló gondokat fejteget Lajta Béla is. Abból indul ki, hogy a nagyvárosokban megváltozott a temető helye és szerepe az életben, s e megváltozott hely és szerep a temetőt is átalakítja: „Nagy tömegeket kell ma eltemetni... de mert egy világváros nagy kiterjedésű temetőjében a sírok eddigi elrendezésével nem is lehet egy művészi egységet elérni, magának a temetőnek alaprajzi elrendezésével, utaival, parkjaival, a ravatalozó szakrális architekturájával, a temető városának helyes és művészi városrendezésével... kell azt a művészietlenséget megszüntetni, amely korunkban a temetőt jellemzi."

Ezt a jelenséget tudományos alapossággal elemzi egy pár éve megjelent kitűnő kézikönyv, a Seléndy Szabolcs által szerkesztett *Temetőkert*. Bemutatja a temető kialakukapjon a temetők közvetlen használatára, látogatására."

●

Ami a közvetlen használatot illeti...

Egyelőre maradnék, persze, csak ha nagyon kell, a látogatásnál. Máskülönben azonban egyetértek a könyvben felsorakoztatott és a nem túl gazdag hazai publicisztikai irodalom által is felemlegetett kifogásokkal. Azzal, hogy temetőink művészietlenek; azzal, hogy Borsos Miklós vagy Medgyessy Ferenc szép sírszobrai ellenére elég vigasztalan képet mutatnak. Különösen a kolumbáriumok hatnak ordenáré látványként. Ezért is figyeltem fel egy fiatal iparművész, Ortutay Tamás kerámia csigaházára. Ennek a temetői építménynek több előnye van, azaz lesz, ha egyszer majd elkészül. Egységes és monumentális összképet ad, nem enged teret az egyéni ízlésaberrációknak, takarékos helykihasználású, folyamatosan továbbépíthető, belsejében a gyászoló család intim teret talál. Túlzott optimizmusra mégsincs okunk. Ortutayn kívül — legjobb tudomásom szerint — más iparművész nem foglalkozik temetőépítészettel. És — egyelőre — az ő elképzelései is csak tervek.

tos couleur local-t ad a Kabarénak *Kovács Zsuzsa* Kost kisasszonya, meredező matrózaival. Kár, hogy a kitűnő *Csongrádi Kata* és *Udvarias Katalin* rövid jelenete valahogy kilóg, amolyan díszletváltozás alatti időhúzásnak tűnik fel a Szinetár-féle értelmezésben.

Bogár Richárd koreográfiája most a háttérben tud maradni, de úgy, hogy mégis mindvégig jelen van, meghatározza az előadás jellegét, akárcsak *Fehér Miklós* szellemes, gördíthető díszletei.

Jó előadás a Kabaré.

És nagyon jó, hogy mindez az Operett Színházban történik. Az egész együttes (tehát az egész előadás) sugallja a korszakváltás igényét, a sajátos, új „Nagymező utcai stílus" megteremtésének vágyát.

Kemény György

Kemény György: Portré

Élet és Irodalom, Bp. 1978. juni. 24.
XXII. évf. 25. sz. 3. lap.

GÖRGEY GÁBOR

KERESZTURY DEZSŐ:

IRODALOMTÖRTÉN NAGY TANÁR

Száz éve szület

Nem hiszem, hogy akadna manapság bárki is, aki kétségbe vonná, hogy Horváth János életműve irodalomtörténet-írásunk kivételes nagyságú alkotása. Akik ismerik, mindújra megcsodálják gazdagságát, elevenségét, áttekinthető rendjét: egy kivételes szellem művét, aki hűséges választott tárgyához, anélkül, hogy belefulladna; eligazít bonyolult összefüggésekben, anélkül, hogy erőszakot tenne anyagán. Ismerősei, tanítványai számára ott él műveiben, az idők változásai közepette is eleven erővel személyiségének varázsa. De azok is, akik csak olvasói lehetnek, tisztelettel tekintenek fel a példaadó kutatóra, összegezőre, gondolatébresztőre, s bízvást örülhetnek a bőkezűségnek, amellyel egy nagy tanító és nevelő elébük tárja az alkotó magyar lélek történetileg meghatározott, de a múlt romkertjeiből mindig új életre támadó értékeit.

Egész munkás életét irodalmunk fejlődéstörténetének ábrázolására szentelte. Eszmerendszerének és módszertanának legfontosabb gondolatkörei a *történetiség* és az *összefoglalás* fogalmai körül alakulnak ki. E fogalmak magukban is igen árnyaltak, a hozzájuk kapcsolódó gondolatok pedig egyenesen végtelen sokféleséget mutatnak. Horváth János számára a történetiség nem egyszerűen múlt idő, hanem egyéb! Egység." Oly korban, amelyben a szakma emberei nagyrészt rögtönözve, ösztönösen vagy egy-egy részlet-mozzanat sugalmában kutattak és foglalták össze eredményeiket, ő megkívánta az önállóvá fejlődött irodalomtörténeti rendszerezés elvi alapvetését.

Az *elviség:* valamilyen végiggondolt, egységesen megfogalmazott és következetesen érvényesített eszme és értékrend hiányát rótta fel a századelő felburjánzó kritikai irodalmának fő hibájául is. Tudta, hogy az irodalmi tudat és ízlés, történelmi fejlődmény lévén, többnyire saját kora irodalmiságában elfogult. Az ő elfogultsága azonban — úgy vélte — olyan elvrendszerben gyökerezett, amely az idők mustos zavarában a legvégiggondoltabb, az addigi fejlődésben legérettebb: a „nemzeti klaszszicizmusban". Sajnos, olyan „genetikus önismeretben", amelynek akkor már epigonjai voltak csak jelen az irodalmi életben. Mert hiszen — amint ez a múló idő távlatában egyre világosabb lesz — ez eszme és értékrendszer utolsó, valóban kiváló alkotó szelleme, összefoglalója, de egyszersmind lezárója is ő maga volt.

Ezért is vált mind magányosab-

kötö
irón
volt
te t
akar
törté

A
posa
vona
te —
— r
sada
ta,
az é
úgy
mi
szer
dés
ebbe
befo
így
való
daln
a t
azon
és t
meg
törté
ként
járó
bels
gát
szak
lok

NÉPSZABADSÁG

1972 MAR 29

Kemény György

Nívódíjak a legjobb plakátokért

1971

Az 1971. évi legjobb plakátok alkotóinak kedden osztották ki az Ernst Múzeumban a nívódíjakat. *Hét kategóriában* csaknem 500 mű közül választotta ki a zsüri a legjobbakat; a döntés titkos szavazással történt.

A politikai művek közül *Kemény György: Indokína*, a kulturális kategóriában *Görög Lajos: Az I. nemzetközi kisplasztikai biennálé*, a filmplakátoknál *Kemény György: A halhatatlan légiós*, a kereskedelmi alkotások közt *Sándor Margit: Fabulon*, az általános témák műfajában *Kemény György: A sok ital mérgez*, a biztosítást népszerűsítő plakátok közt *Molnár Kálmán: Biztosítással biztonságosabb* című plakátja lett az első, az oktató-szemléltető kategóriában pedig *Miha Nándor* és *Bánhegyi Tibor* plakátsorozata, amely az iskolai nyelvoktatás szemléltető eszköze.

A nyertes műveken kívül összesen csaknem 200 plakátból *reprezentatív kiállítás* nyílt az Ernst Múzeumban, amelyet *április 5-ig* tekinthetnek meg az érdeklődők.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

✵

„Feladatom: a múltat megmutatni — a jelenben" — írja Muszorgszkij egyik levelében *Sztaszovnak;* és két főművében, a *Borisz Godunovban* és a *Hovanscsinában* páratlan következetességgel meg is valósítja alkotó elveit. A zeneszerző ifjúsága művészeti fejlődése Oroszország haladó mozgalmai nagy fellendülésének időszakára esik. E kor eszményei új irányt szabnak az orosz irodalomnak és művészetnek is. Muszorgszkij és komponistatársai, az *„Ötök"*, az eszmei tisztaságot, a realizmust, a népiséget tűzik művészetük zászlajára.

Ezeket az eszményeket a legnagyobb művészi erővel és tudatossággal Muszorgszkij képviseli. Az igazság mélységes kutatása vezeti el az elnyomott, üldözött

Kemény György

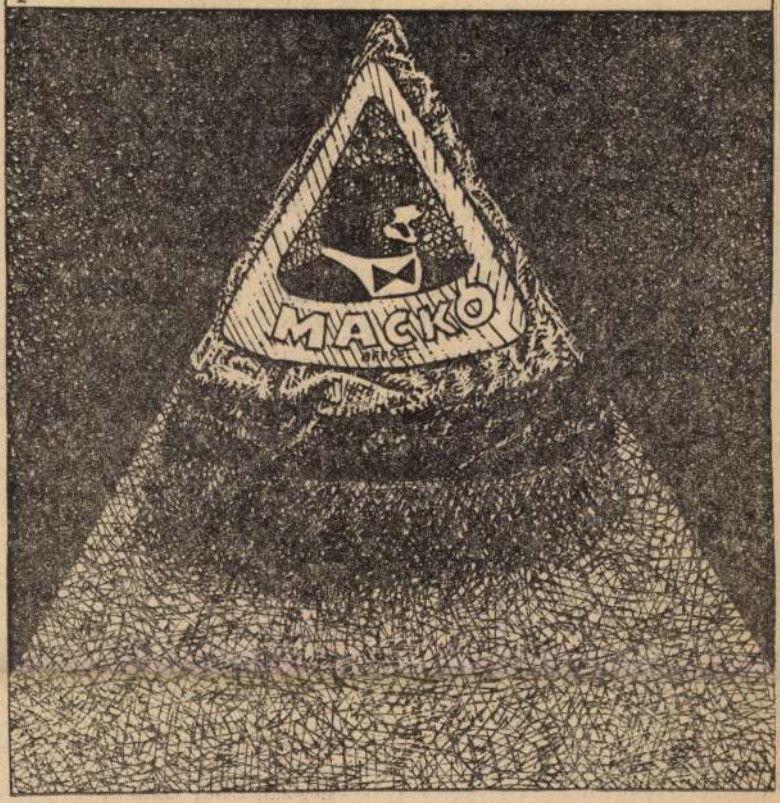

Kemény György: Perspektíva – tanulmány

Élet és Irodalom, Bp.
1978. JÚNIUS 3.
XXII. évf. 22. sz. 9. lap.

lényegesebb mozzanatait.

Rónay György kérdésfeltevése valami nagyon lényegesre tapint rá, hiszen Stoll magyarázkodásai — vagy inkább: magyarázkodási kísérletei — roppant anyagot mozgatnak meg, akkorát, amilyet ez a regényforma nem is képes magába foglalni. Mert a bíró ama rossz választása nemcsak az ő egyéni életének centruma — az a pont, melyet múltjának minden pillanata előkészít s amelyikből kisugárzik minden azóta történt esemény —, hanem gyújtópontja közelmúlt s jelen történelmünknek is. Rónay, a regényíró tehát nem tehet többet, mint hogy kiválaszt egy-egy jellegzetes, egy-egy döntő eseményt Stoll Aurél életéből, főként olyanokat, természetesen, amelyek történelmünk fontos szakaszaihoz, 1944-hez, 1956-hoz kapcsolódnak. Az olvasó ekképpen csak arról értesül, amire a bíró vissza tud, vissza akar emlékezni, bizonyos mozzanatokról többször is (főként gyermek- és ifjúkora meghatározó élményeiről), fontos életszakaszai viszont teljesen említetlen maradnak. Hogy a bíró alakja ilymódon csak reldimenziósra sikerült? Az adott módszerrel nem is történhetett másként, már csak azért sem, mert van valami, ami Rónayt a lélektani rejtélynél s a rejtély elemzésével járó társadalomrajznál sokkal jobban érdekli: az etikai szféra.

Jelzi ezt már a regény címe is, s ha valaki nem értené pontosan az utalást, az író a mottóban megadja az ószövetségi példabeszéd lényegét: *Együtt lakik majd akkor a farmunkál benne a bűntudat, a családját elvesztett gödölye viszont a világgal s önmagával is megbékülve, mindig környezetének javát keresve, túl van már minden félelmen. Kettőjük találkozása és párbeszéde a könyv igazi csúcspontja, mert vitájuk, viaskodásuk olyan régiókba emeli a regényt, hogy egy-egy pillanatra úgy érezzük, mintha Dosztojevszkijt olvasnánk.*

Ezzel azonban — a regény egyensúlyát meg is billentve némileg — a gödölye letűnik a színről. Helyt adva rövid időre egy másik megalázottnak — a bíró egyik haidani pere vádlottjának —, aki 1956-ban saját élete föláldozásával menti meg Stollt a lincseléstől: s még egy posztumusz üzenetet is küldve utóbb: a könyvet, mely a párduc és a gödölye példázatát tartalmazza. A regény pedig, talán inkább a parabola, mint a lélektani elemzés ívét követve a bírót győtrő félelem s bűntudat lassú feltisztulásának pillanataival zárul. Írójának azt a meggyőződését tudatva ezzel, hogy a félelem ideje elmúlt, és hogy sohasem túl késő megváltozhat az ember.

Vagy más volna a példabeszéd értelme? Rónay szépen s világosan tagolt könyve annyi fontos kérdést bolygat meg, hogy az olvasó olykor önkéntelenül is kiszakad a könyv vonzásköréből s a maga útján megy tovább. Hibáia ez *A párduc és a gödölyének* vagy épp a legnagyobb erénye? Olyan kérdés ez, amelyre majd csak a fájdalmas pillanat múltán, nagyobb perspektívából felelhetünk.

Kemény György

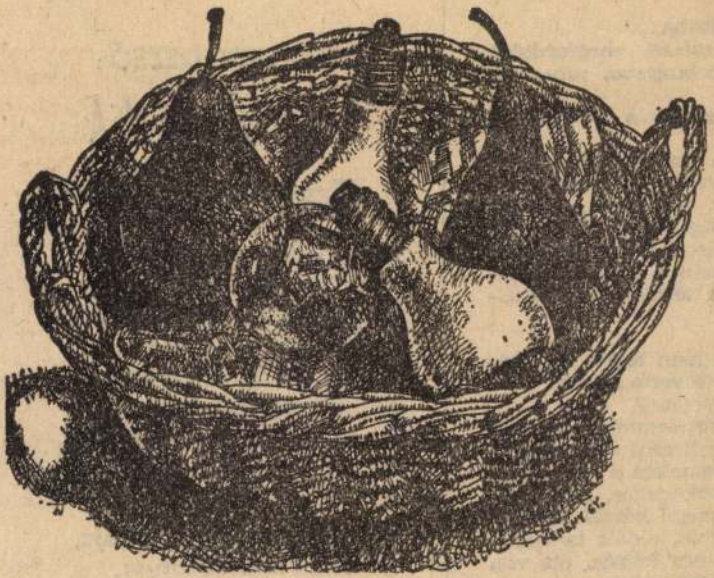

Kemény György: Körtés csendélet

Élet és Irodalom. Bp. 1977.dec.24.XXI.évf.52.sz.
11. lap

A két lány útrakészen, rövid bundában ágaskodik az előszoba tükre előtt. Személytelenül karcsúak, mint a fiatal fák.

—Várj egy pillanatig — mondja Krisztin Marinak. —

CSOR

Az em
hisz ily
sok vo
de épp
s hány

inkább
értjük
Minek
a semr
Végül
a sose
pár sa

Az em
ész tön
érveke
leülne

két lány arc
magáról Szek
kint is van az
A fojtott

pillanatok = be van mészelve,
hol.
előbb, mintha...
kétségbeeséssel megfordulok
üles pokrócbugyrom nincs se-

simafalú éknában zuhannak a

s bugyrom nincs sehol!
ézek az ágyamra, de mintha le-
ybe — ott van fönn a pokró-
san betűrögetve a szalmazsák
ölött a polcon *elvágólag* össze-
son a szumán, a csíkos, s polc-
n ott lóg a törülközőből készí-
n.

.
retnék, de nem tudok megszó-
rajtam kívül ver a szívem.
a tegnap se igaz?
grással fenn termek az ágya-
ődöm az előírásos élek és sar-
dásával, leemelem a kis zsákot
, nincs kockacukor, nincs ná-
p igaz. Remegő kézzel széthaj-
cépapírtömböt, oldalt tartom a
ak felé, nincs kétség, ott van
e mellett bekarcolva:

NYAFI

ztosan igaz!
igaz, de csak annyiban, hogy a
a ma!
az a bizonyos telefon nem

nem szólalt meg, akkor már

KERESZTURY DEZSŐ:

A hetedik

József Attila emlékének

Világ szélén megszületik
zömök gyerek, a hetedik;
homlokán hordja a holdat,
tarisznyául kis tokot kap.
Ahogy ümegszüli szülője
talpára toppan eléje
s kalyiba mögött a kertben
kis kard fénylik a fűvekben,

Hat testvére húzza-vonja,
álmatlan altatva anyja,
hat testvére hat felé fut,
hordozza a fürge fiút,
hogy mire nagyra növekszik
megápolja törött testük,
mert ez a hetedik holdos,
titkot tudó táltos orvos.

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-720

Kemény György

1980 ÁPR 12

ÉLET ÉS IRODALOM

grafikusművész

1021

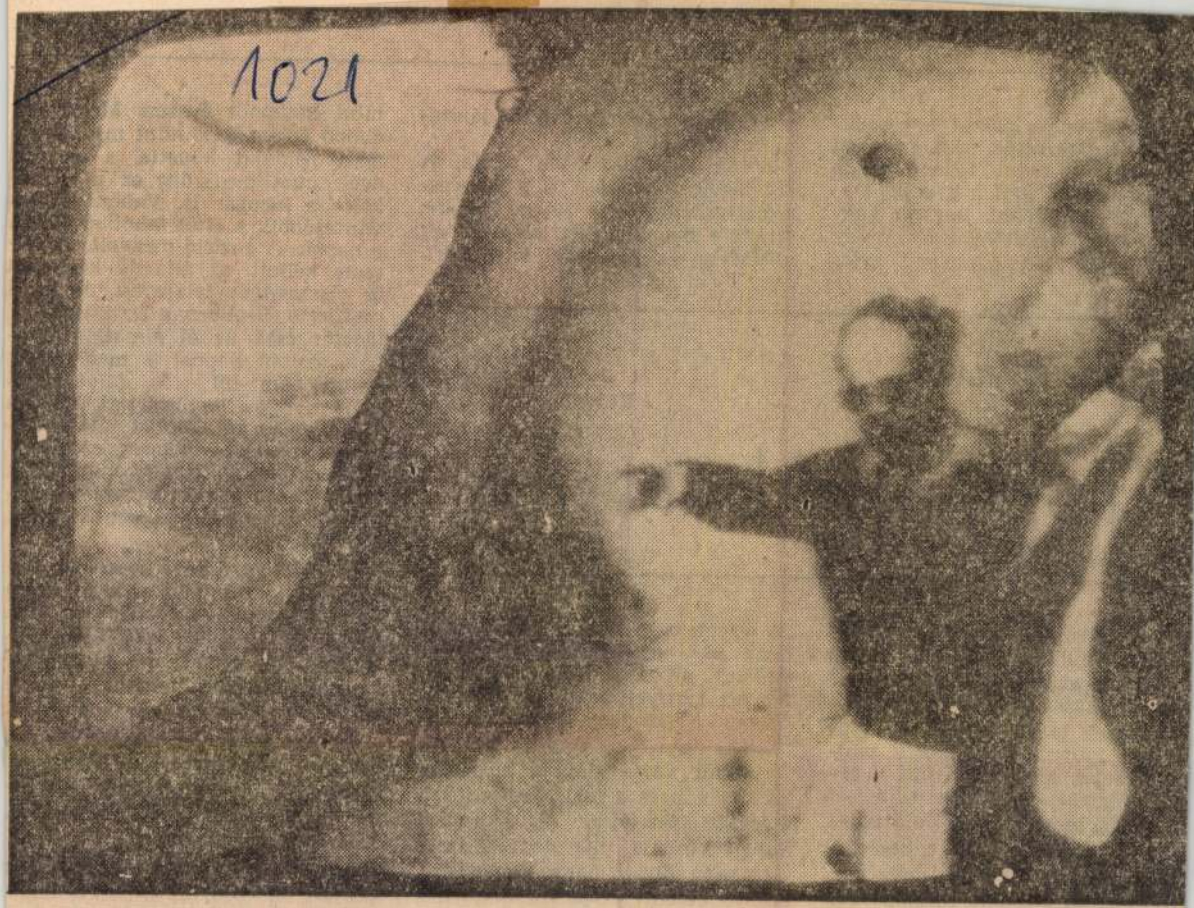

Kemény György: Óda

...ke. Petike bolint. Nagyon-na-
gyon. Tudod te, anyuci, milyen jó

az összeesküvők, akiket egy szük-
séges tett rögeszméje hajt, s másról
nem akarnak tudni. Kilenc hónap
múltán megszületett a gyerek. Me-
gint örült mindenki, nagyon han-
gosan, mintha el kellene nyomniuk
egy nem erős, de szüntelenül szóló

elviselni és adni. Együ
ni és verekedni.

Aztán következett
kötelesség kényszere,
ségteljesítés öröme. S
többféle betegség. Az
küzdelem az egyetem

BIHARI KLÁRA:

Tökéletes bűntény

angot. Látszólag erre nem figyelt
el senki, különösen Éva és Ádám
em, még akkor sem, amikor az
röm ujjongása elcsendesedett.

A gyerek fejlődött, sírt, ha táp-
álkozni kívánt, ha csípte a ned-
es pelenka, ha görcs állott a be-
ibe. Végigkínlódta fogai kitörését
duzzadt, lázas ínyból. De játszott
, sokat nevetett, örült a becézés-
ek és a kedves ajándékoknak.

Hároméves korában óvodába ke-
ült, a többi gyerek közé. Meg-
nult engedni és győzni, kék fol-
okat előidéző, fájdalmas ütéseket

Az egyetem, s annak felismerése,
hogy jó néhányan a megszerzett
diploma révén tüstént elfoglalhat-
ták azt a helyet, amelynek birtoká-
ért neki keményen meg kellett dol-
goznia.

Amikor végre abba a pozícióba
került, amiért annyi keserűséget,
megaláztatást viselt el, s amiért
annyit küzdött, már nem is szer-
zett neki olyan nagy kielégülést,
mintha néhány évvel korábban tel-
jesül ez a vágya. Közben szerelmes
lett, csalódott, újra szeretett, de
már nem úgy és nem annyira,

merítette. S ebben a faradtságban,
először csak az éj álmatlan órái-
ban, azután nappal is meghallotta
azt a nem túl erős, folytonosan
szóló hangot, de úgy tett, mintha
süket volna rá. Többet járt társa-
ságba, színházba, koncertre, de vég-
legesen nem tudta elnyomni azt a
hangot, sőt némelyik zenemű va-
lamennyi szólamával ezt harsogta
a fülébe.

A sorjában érkező gyerekek elő-
ször nagy örömöt, azután egyre
több izgalmat szereztek neki. A
munkatársaival is sok baja volt.
Nyíltan, de méginkább burkoltan,
jogosan és igazságtalanul gyakran
okoztak egymásnak vértolulást.

A gyermekei is harcoltak vele,
amíg el nem mentek a háztól. Ő
mindegyiknek annyit adott segítsé-
gül önállóságuk megalapításához,
amennyit csak tudott.

Az első szívroham után görcsösen
kezdett ragaszkodni szidott, elátko-
zott és megunt állásához. A fele-
sége sokszor kérte arra, pihenjen
többet, de tudta, a csendben erő-

- Kemény Györgytől szeretném azt megkérdezni, hogy mit ír a t

számodra, mint plakátgrafikus számára a Tanácsköztársaság művészete? A Tanácsköztársaság plakát művészete.

- Amiről eddig beszélgettetek, az is nagyon érdekesen utalt már arra, amitől izgalmasak ezek a plakátok. Tehát a nyomát, ami tulajdonképpen Guttenberg óta igy demokratikus, ahogy Fajó János mondta, valóban 19 környékén Magyarországon olyan frisseséggel készült,,olyan frisseséggel terjedt, ami a plakát művészetnek eléggé a lénye kellene legyen. A gondolat, a felhivás, a toborzás, hát a legismertebb, azt hiszem, hogy mindenki ismeri B. Róbert, Fegyverbe! Fegyverbe! cimü plakátját, olyan erővel került a papirra a grafikus, festőművész tolla, ecsetje alól, és olyan erővel terjedt szét, ami valóban irigylésre méltó mó is. Szóval ez a frissesség, amivel készült a munka, amilyen erejük a betüknek van, a szinnek. Nagyon kevés szinnel dolgoztak, mégis hallatlanul szuggesztiv, hallatlanul odaparancsolja az ember tekintetét. És a másik fele, amiről mostanáig beszéltetek, hogy nagyon hamar, nagyon demokratikusan, nagyon hamar sok helyen láthatóvá válik, napok alatt, percek alatt. Ezt azóta sem produkáltuk itt Magyarországon. Holott most is készülnek politikai plakátok, most is vannak feladatok, most is vannak hol lelkesitő, hol felháborito események a világban, és bizony a plakátoknak - hogy úgy mondjam - finomabb hangja, amit én nem szeretek, és a lassu készülése, az úgymond nagy odafigyelése. Ami nagyon helyes egy igényes művészeti kiadványnál, de plakátnál nem ezt kellene, hogy a lényeg legyen. Veszt az erejéből a mostani politikai plakátoknak. Ezért tudom én csak irigységgel nézni ezeket a régi a 19-es plakátokat, a művészek minden szenvedélyüket, minden tudásukat hiszen gyakorló festőkről volt szó, gyakorló grafikusokról volt szó, akik egy ügyért lelkesedtek. Ez minden ecsetvonásukból kiderül. Szenvedély volt bennük. Talán egy szóban igy tudnám összefoglalni. Mind a plakátok tervezésében, mond nyomdai kivitelezésében, amiről nem beszéltünk, tehát nagyon pontosan kivitelezték, gyorsan, de pontosan mint terjesztésében egy olyan dinamizmus, hogy a forradalom levegője csap meg minket ezekben a plakátokban.

-És Gyurikám! Még ez egy nagyon fontos dolog. Szóval a plakátok lélegzete, a léptéke, hogy mind méteren felül vagy másfél méteres plakátok voltak ugye, ami ma Magyarországon pillanatnyilag nem gyakorlott, legföljebb a Coca-Cola cég reklámoz ilyen méretü plakátokat, de politikai plakátot ekkora méretben ami nagyon fontos, hiszen a méret hozzátartozik a plakátnak a hatásához.

- A mostani helyzet úgy néz ki, hogy gyakorlatilag nincs arra szükség, hogy a plakát tömegeket mozgósitson, efektiv cél érdekében, mondjuk az utcára, vagy fegyverbe. A mai politikai plakátoknak egészen más célja van. Ebből kifolyólag a mai poli-

tikai plakátok másféle hangon is szólnak, de vajon jók-e a mai politikai plakátok?

- Ne haragudj! Egy pillanatig vitatkoznék veled, a saját véleményemet mondom. Ami nálunk most, politikai plakát szonvonalon megy, azt kétféle dolog. Az egyik az évenként ismétlődő ünnepli évfordulós plakát. De abban nincs igazad, hogy egyáltalán nincsenek olyan politikai célok, amiért akár másnap lehetne ugyanilyen lendülettel, ugyanilyen szenvedéllyel plakátot csinálni.

- Mire gondolsz?

- Hát a világban történő mindenféle olyan politikai események, amik agressziók, gyarmatositások, puccsok, amikkel nagyon nem értünk egyet, amik ellen mi is tenni akarunk.

- De hát hogyan szólal meg ez az utcán? A plakát oszlopokon, a falakon?

- Hát itt a méretprobléma, amit Fajo János mond, annyi történik, hogy a politikai plakátoknak előnyük van egy-egy plakátokkal szemben. Atekintetben, hogy nem a plakátoszlopokra kerülnek nem tüzfalakra, Rákóczi úti pillérekre, ilyen helyekre is kerülhetnek. A méretük sajnos valóban nem olyan, amilyennek kellene lenniük, kisebbek. Azon kivül ebben is infláció van, tehát, amikor egy mindig méretben, mint kivitelezésben, mind a túl gondolkodásában, egy-egy plakátnak, ugyanolyan hangsúlyt kap az, hogy ünnepelünk valami kedves évfordulót, mondjuk anyák napját, és az, amikor valóban talpra kell állnunk és valami ellen vagy mellett kiállnunk, összemosódik a kettő. Szóval érzésem szerint a politikai plakát vagy a felhivó plakát nem tudom milyen elnevezést kéne kitatlálnunk, ma is ugyanilyen szenvédélyt kellene, hogy kiváltson, mindazokból, akik foglalkoznak vele, mint a 19-es plakátok.

- Ehhez egy borzalmas, eroptid érzelem szükséges, ... ezen vibrálnak az érzelmek, ezek olyan, hogy az ember ideges lesz tőle, hggyha még ma is megnézi, és egy bizonyos fajta abszolut spontanitás és a másik, amit nagyon fontosnak tartok, hogy személyesség. Szóval, hogy én menjek oda ahol a politikai plakátokat elfogadják és abban a pillanatban szinte másnap vigyem a tervet. Tehát egy spontanitás. Na most erre a spontanitásra pedig ez a mi közéleti berendezkedésünk nem hiszem, hogy alkalmas, meg a nyomdai átfutási időnk.

- A plakátnak éppen az lenne a feladata, az, ilyen szenvedélyes, amiről az előbb beszéltünk, megéreztetni, hogy ma olyan kicsivé xxxxxxx vált Földünk, hogy a 10-15 ezer kilométerrel arréb történő bármilyen ilyen fontos esemény pillanatokon be-

lül átterjedhet hozzánk. Igen is föl kell emelnünk a szavunkat, tennünk kell, itt a békéért esetleg.

- Nagyon jó, hogy mondtad a békét. Az utolsó olyan politikai plakát, amely számomra emlékezetes, hogy még ma is emlékszem rá, ez, ha jól emlékszem, az 1973-as vagy 74-es a Lakner László nak az a plakátja, amely két kinyújtott, kitárt tenyérben Európa térképét tartja. És ez valóban olyan emlékezetes - a helsinki találkozóra készült - hogy 4, 5, 6 év távlatából is visszaa tudok emlékezni, de gondolom ti is. Na most ezt a fajta művészetet, ezt a fajta plakát művészetet hiányolom. Nemcsak azért,mert Europa közelebb áll hozzánk, magyar gondolkodásunkhoz, mint mondjuk, ami Vietnámban történ vagy ami Angolában történt korábban, de ezt a fajta gondolati azonosulást egy tárgyal, egy eszmével, ezt hiányolom.

- Igen, igy ván, esztétizálnak az új politikai plakátok. Nagyon gusztusosak, de a mentalitásukban nem sok különböztetik meg őket egy szép áruházi reklámtól. És ez baj. Én sem szeretem.

- Na most az a helyzet, hogy a kereskedelmi plakátok egyre jobbak és jobbak lesznek vagy mondjuk igy, hogy egyre szinesebbek lesznek. Tehát egyre harsogóbbak maradhatunk a Coca-Cola vagy egy Pepsi-Cola plakátjánál is, amelyek nagyon jól tervezettek, kellemesek, odavonzzák a szemet, de elvonzzák a szemet, ha mondjuk tartalmában fontosabbat mondó plakátoktól.

- Inkább csak kellemesebbek, nem tudom, hogy lényegesen jobbak.

- Attól jobbak, hogy vonzzák a szemet.

- Igen. Meglehetősen komformista plakátok és komformista tervezők tervezik. Szóval ami nagyon nagy, máig érő tanulság itt az számomra az, hogy ezek a művészek - ha megnézzük a Tanácsköztársaság legszebb plakátjait Uitz Béla, Berény Róbert, Poór Bertalan - végül is az akkori művészetileg prominens kutató művészei voltak. Tehát volt egy olyan bázis, vizuális kultura, amiről ezek a festők kiindulhattak és ezek teljes mértékig meggyőződtek arról, hogy ami ügy mellé álltak, azok tényleg az övéké, a maguké volt.

- És művészetileg a saját koruk élvonalába tartoztak.

- Abszolult élvonalába tartoztak. És ez a lényeg, ez a bizonyos báziskultura. És még egy nagyon fontos szemléleti tévedést szeretnék itt felvillantani, mert erről a korról úgy beszél a művészet élet, hogy a magyar grafika fénykora. Egyálta-

lán nem a magyar grafika fénykora. Ez egy döntő szemléleti különbség, hogy a magyar vizuális gondolkodás, a gondolkodásnak a fénykora, ami a grafikában, mint az ideológiát leginkább megtestesiteni, megérzékiteni hivatott müfajba, a plakátba, hát testet öltött.

- Mi sem bizonyitja jobban, hogy ezek a plakátok vagy tervek nem maradtak a mütermekben, hanem átkerültek azokon a bizonyos szürőkön, amelyek lehetővé tették, hogy utcára kerülhessenek, tehát a tömegekhez szólhassanak. Ez bizonyitja a vizuális kultura akkori fejlettségét.

- Igy van.

- Amit eddig elmondtunk, hogy a szenvedély az visszanőtt, tehát egy nagyfokú müvészeti szabadság, hogy megbiztak a müvészben, hogy azért az ügyért egyet gondol mindenki, tegye le az asztalra, amit ő gondol erről. És ha azt szenvedélyből, belső erőből csinálja, az mindenkinek jó. Előbb emlitetted Lakner Laci plakátjáik. Lakner Laci egyik legkiválóbb festőnk. Nem vitatlen, hogy ő csinálta ezt a nagyon jó plakátot, tehát az egyéni kvalitás is nagyon fontos. Tehát nagyon jó képességü müvész szenvedélye azért az ügyéért, amiért megbizott plakáttal, csak nagyon jó eredményt szülhet. Ez az elem, legalább 5-6 elemről beszéltünk, a gyorsaság, az egyéni magas kvalitásu képzőmüvészeti képesség, az ügy iránti őszinte szenvedély, mind a megrendelőnek, mind a müvésznek, aki csinálja, a nyomda, a terjesztés ugyanilyen lelkesedése. Szóval ez az öt, hat, hét tényező összejött 19-ben. Most nehezebben, csikorogva, hol egy egy elem kimarad ebből, nem jön össze, ahogy Pesten most mondani szoktuk. Pedig nem lenne nehéz. Csak oda kellene figyelni, és aztán azt a néhány fontos dolgot tekintetbe venni. És nem olyanokat nézegetni egy kicsit zöldesebb, meg egy kékesebb, meg még nézzünk meg huszat. Jó magam elég sokszor vagyok politikai plakát zsüriben, két dolog van. A megrendelők nagyon bátortalanok és ha száz at látnak akár egy május 1-ei plakátban, akkor még kétszázat akarnak látni. Ezt a müvészek tudják. Tehát nagyon rosszat tesznek le az asztalra azért, mert tudják, hogy úgyis még kétszázat megnéznek. Szóval nincs egyéni felelősség sem.

- Nem lehetne két jó plakátot letenni?

- Nem, mert minek, úgyis még hosszasan nézegetik és úgymond kontra szelekció van, hátha a legrosszabbat választják ki. Legutóbb késve érkeztünk egy zsüribe, már a vita első szakaszán túl voltak a többiek, kérdezték, hogy mondja én is véleményt. Végignéztem a nagyon sok plakátot és csak annyit tudtam mondani

hogy egyik sem jó. Szóval ördögi kör. Megrendelők a politikai alkalmak a grafikusokat kárhoztatják, hogy miért nem csinálnak jókat. A grafikusoknak meg okkal, ok nélkül, de inkább okkal elmegy a kedvük az igazán lelkes, szenvedélyes politikai plakátoktól, mert - hogy úgy mondjam - kukacolnak, nem érzik a gondolat szenvedélyét. Holott időnként valóban születnek ilyenek. Az, hogy az europai biztonsági plakát olyan hamar kijött, valóban nagyon gyorsan kellett egy valóban konkrét esemény, ami nagyon az utolsó pillanatban derült ki, hetek voltak. Nem lehetett vacakolni. És ennek köszönhető például, hogy ott valóban nagyon jó eredmény született.

- Távol áll tőlem, hogy azt mondjam , hogy a régi szép idők. De az az igazság, hogy harvan év múltán visszatekintve, a Tanácsköztársaság művészeti közéletére, talán még mindig van mit tanulnuk tőlük.

- Elhangzott, Mit ér egy fehérpénz. II. rész. A Tanácsköztársaság képzőművészete és napjaink művészeti élete. Keménzy György grafikussal és Fajó János festőművésszel beszélgetett Konesei András.

Kemény György

Magyar Nemzet
1976. XII. 10.

PLAKÁTOK SZÜNETBEN

Bemutató tárlat a Madách Színház társalgójában

Plakátok szünetben — ezzel a címmel rendeztek közös kiállítást nyolc grafikus plakátterveiből a Madách Színházban. Közös kiállítást, mert nemcsak a plakáttervezők, a tárlat gondolatának támogatói is többen voltak: segítette létrejöttét a színház, a fővárosi tanács, a Magyar Hirdető is. Még ennél is többen vannak azonban, akik a kiállítás rendezőivel együtt vallják, szükség van hatásos, jó színházi plakátra. A színházi plakátok létét, szükségességét ugyan ez ideig senki sem tagadta. A plakátokat mégis felváltotta a szöveges hirdetmény, amelyről leolvasható a darab címe, a szereposztás, olykor az is, hogy hányadik már az előadás; de ezek a szöveges hirdetmények nemigen vésődnek emlékezetünkbe, formai különbségük — ha van egyáltalán — egy idő után elmosódik.

„Az a kezdeményezés" — írja a katalógus előszavában *Szabó Ervin*, a fővárosi tanács képzőművészeti osztályának vezetője —, „amelyet a színházi plakátkiállításra vállalkozó grafikusok és reklámszakemberek indítottak el, ... megfogalmazza azt a régi, történeti példákkal sokszorosan alátámasztott igazságot, hogy a színháznak szüksége van a jó propagandára. És ami a vállalkozás külön érdeme, hogy nemcsak kesereg a színházi plakát hiányán, hanem példát mutat arra is, hogy miként lehetne a jelenlegi helyzeten változtatni."

Grafikusok panaszolják, hogy a ritkán megjelenő plakátokon a színház legtöbbször a főszereplő művész fényképét, arcvonásait szeretné viszontlátni. Máskor azt kérik, hogy a színház épületét vagy az előadás egyik jelenetét ábrázolják a plakátokon. A plakátnak azonban nem az a dolga, hogy elmondja, amiről a darab szól. Nem is jelenetet ábrázol, hiszen erre a célra ott a standfotó. Nem mindig indokolt, hogy a szereplő arcmása vagy a színház épülete nézzen ránk a plakátról. A grafikus nem illusztrálni szeretné a darabot, hanem „újraköltení", megfogalmazni a grafika eszközeivel, színekkel, vonalakkal, foltokkal, ahogy *Kemény György* is tette a *Fej vagy írás?* színházi plakátján. Ha messziről nézzük a rajzot, Shakespeare arcmását látjuk. Közelebb érve kiderül, hogy ez a fej — csupa írás. Úgy állt össze a betűkből, ahogy a raszterekből az újságfotó. A grafikus szó szerint értelmezte a darab címét és ily módon megduplázta a szavak értelmét.

A messziről világító sárga falragaszok után talán ez a fehér plakát észrevétlen maradna az utcán, de éppen egyszerűsége az, amely kiemeli. Ahogy kiemelkednek *Schmal* Károly plakátján a fekete-fehér fotók is. Kócos, gubancos formák, csontok, kiszáradt gumók hálóval összefogva — ezek jelképezik a *Holt lelkek*et a Gogol-mű előadásának plakátján. Egy másikon — a Fauszt-plakáton — apró ágdarabkák, hamuba roskadt vesszőnyalábok. Ilyen filozofikus képekkel fejezi ki az előadás alapgondolatát a grafikus. Nem illusztrál, hanem értelmez. A fotót használta fel több plakátján Kemény György is. De Schmal Károllyal ellentétben ezek a fotók sötét foltokkal vétetik észre magukat. A fénykép sem vehető ki tisztán. Inkább csak foltjait, komorságát érezzük át, inkább csak beleképzeljük a látványt.

A Radnóti Irodalmi Színpad falragasza még sárgán világít, de a *Herkulesfürdői emlék* plakátja színes megint. Kemény György úgy változtatja kifejezési eszközeit, ahogy a téma, az előadás sugallta gondolatok megkívánják.

Játékosságával, friss hangjával hívja fel a figyelmünket ezen a tárlaton *Helényi* Tibor valamennyi rajza. A *Macbeth* a tárlat egyik leghatásosabb plakátja. Szellemes ötletre épül a balettet hirdető rajza is. Ötletes, jó rajzok a jellemzői *Felvidéki* Andrásnak. A *Lóvátett lovagok* tótágast álló figurája az előadás groteszk helyzeteit juttatja eszünkbe, a *Figaro házassága* plakátja egy korszak szellemes iróniája.

Szokatlannak hat nálunk a plasztikus plakát. *Bakos* István mégis ezzel jelentkezett ezen a tárlaton. S bár ötlete szellemes, a bonyolult előállítás aligha teszi népszerűvé ezt a fajta színházi plakátot. Fotóplakátjai elsősorban a kép líraiságával fogják meg a nézőt. Bakos István is fekete-fehér fotókat használt. És ezen a nyolc nevet felsorakoztató tárlaton ez már a harmadik fekete-fehér fotós plakát. Lehet, hogy a véletlen hozta, mégis elgondolkoztató: grafikusaink ennyire megszerették a fényképtechnikát? *Bánvai* István, *Molnár* Kálmán, *Balla* Margit színvonalas plakátokkal szerepeltek ezen a tárlaton.

(fekete)

közoktatási miniszterhelyettes.

Népfrontküldöttsé

A Hazafias Népfront küldöttsége *Sarlós* István főtitkárnak, az MSZMP Politikai Bizottsága tagjának vezetésével hivatalos baráti látogatáson tartózkodik Jugoszláviában, és tárgyalásokat folytat a vendéglátó: a Jugoszláv Dolgozók Szocialista Szövetsége — Dusan *Petrovics* elnök vezette — delegációjával.

A megbeszéléseken a küldöttségek vezetői kölcsönösen tájékoztatták egymást országaik belső helyzetéről, a gazdasági feladatokról és szervezetük társadalmi szerepéről, valamint legfontosabb teendőiről. A két szervezet kapcsolatainak fejlődését pozitívan értékelték, hangsúlyozva, hogy az együttműködés, összhangban a magyar—jugoszláv viszony kedvező alakulásával, állandóan bővül.

A magyar delegációt Belgrádban fogadta Sztane *Dolanc*, a JKSZ KB elnöksége végrehajtó bizottságának titkára és a küldöttséggel folytatott szí-

Miniszteri tájékoztat

Csütörtökön a Parlamentben *Palkó* Sándor elnökletével ülést tartott az országgyűlés kereskedelmi bizottsága. A tanácskozáson részt vett *Inokai* János, az országgyűlés alelnöke és dr. *Vincze* Imre pénzügyminiszter-helyettes is. A képviselők az állami költségvetés, ezen belül a külkereskedelmi és a belkereskedelmi tárca 1977-es pénzügyi lehetőségeit vitatták meg.

Dr. *Bíró* József külkereskedelmi miniszter elmondotta: 1976-ban a rubelelszámolású piacokon importunk és exportunk várhatóan magasabb lesz a tervezettnél. A dollárelszámolású forgalom alacsonyabb a vártnál; az importigények mérséklődése a termelés kisebb arányú növekedésével és a gazdálkodó szervek készletcsökkentési terveivel függ össze. Nagyobb gond az exportterveknek a számítottnál alacsonyabb teljesítése. Jövőre

A Nem
Demokratikus Nő

Erdei Lászlóné, a Magyar Nők Országos Tanácsának elnöke csütörtökön a Szovjet Kultúra és Tudomány Házában tájékoztatót tartott a Nemzetközi Demokratikus Nőszövetség 1977—78-as programjáról. Visszatekintett az elmúlt esztendő, a nők nemzetközi éve rendezvénysorozataira, a Nemzetközi Demokratikus Nőszövetségnek a közelmúltban Lisszabonban megtartott irodaülésére, az ENSZ által Mexikóban rendezett Nők Világkonferenciájára, valamint a nők berlini világkongresszusára. Hangsúlyozta, hogy a társadalmi egyenlőség kivívása elválaszthatatlan a békéért, a

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1978 JUN 24

ÉLET ÉS IRODALOM

Kemény György

1021

Kemény György: Portré

KERESZTURY DEZ

IRODALOMTÖRT
NAGY TANÁ

Száz éve s

Nem hiszem, hogy akadna manapság bárki is, aki kétségbe vonná, hogy Horváth János életműve irodalomtörténet-írásunk kivételes nagyságú alkotása. Akik ismerik, mindújra megcsodálják gazdagságát, elevenségét, áttekinthető rendjét: egy kivételes szellem művét, aki hűséges választott tárgyához, anélkül, hogy belefulladna; eligazít bonyolult összefüggésekben, anélkül, hogy erőszakot tenne anyagán. Ismerősei, tanítványai számára ott él műveiben, az idők változásai közepette is eleven erővel személyiségének varázsa. De azok is, akik csak olvasói lehetnek, tisztelettel tekintenek fel a példaadó kutatóra, összegezőre, gondolatébresztőre, s bizvást örülhetnek a bőkezűségnek, amellyel egy nagy tanító és nevelő elébük tárja az alkotó magyar lélek történetileg meghatározott, de a múlt romkertjeiből mindig új életre támadó értékeit.

Egész munkás életét irodalmunk fejlődéstörténetének ábrázolására szentelte. Eszmerendszerének és módszertanának legfontosabb gondolatkörei a történetiség és az összmúlt idő, hanem egyéb! Egység
Oly korban, amelyben a szakn
emberei nagyrészt rögtönözve, ös
tönösen vagy egy-egy részlet-mo
zanat sugalmában kutattak és fo
lalták össze eredményeiket,
megkívánta az önállóvá fejlődö
irodalomtörténeti rendszerezés el
alapvetését.

Az *elviség:* valamilyen végiggo
dolt, egységesen megfogalmazo
és következetesen érvényesíte
eszme és értékrend hiányát rót
fel a századelő felburjánzó krit
kai irodalmának fő hibájául
Tudta, hogy az irodalmi tudat
ízlés, történelmi fejlődmény lévé
többnyire saját kora irodalmiság
ban elfogult. Az ő elfogultsá
azonban — úgy vélte — olyan el
rendszerben gyökerezett, amely
idők mustos zavarában a legv
giggondoltabb, az addigi fejlődé
ben legérettebb: a „nemzeti klas
szicizmusban". Sajnos, olyan „g
netikus önismeretben", amelyn
akkor már epigonjai voltak cs
jelen az irodalmi életben. Me
hiszen — amint ez a múló idő tá
latában egyre világosabb lesz —
eszme és értékrendszer utolsó, v

Kemény György

A kiállítást rendezte:
Jerger Krisztina
A katalógust tervezte:
Kemény György
Felelős kiadó:
Pinczehelyi Sándor

KRISZTA

KEMÉNY GYÖRGY
GRAFIKUS KIÁLLÍTÁSA
PÉCSI KISGALÉRIA
/SZT. ISTVÁN TÉR 4./
1987 SZEPT. 11-OKT. 4

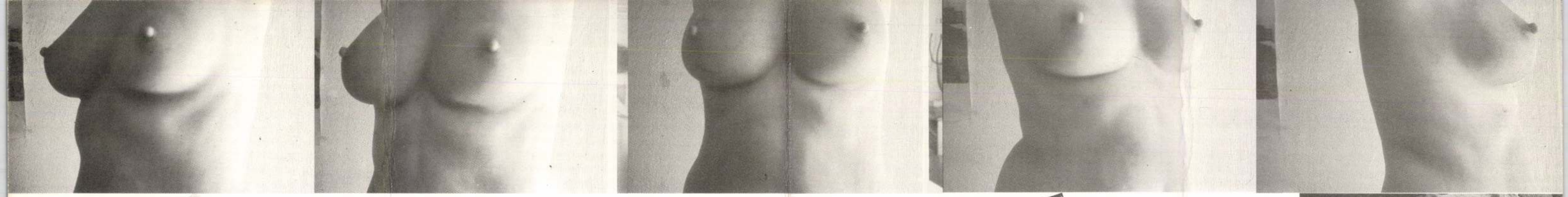

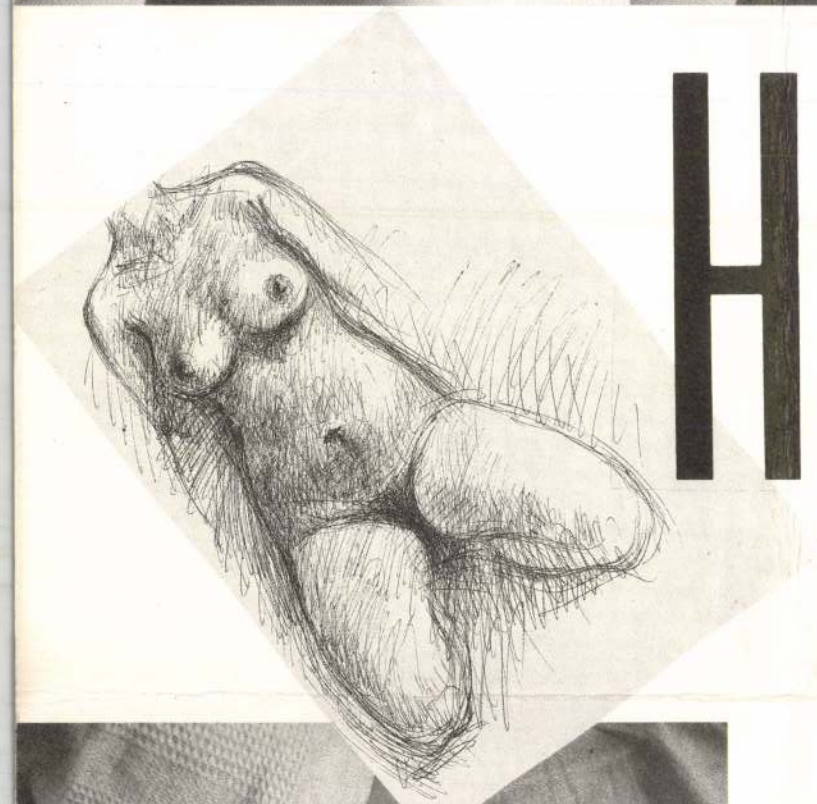

Ha léteznek szerelmes versek, s ezek kötetté duzzadhatnak, miért ne lehetne egy egész kiállítást csak szerelmes rajzokkal, szerelmes fényképekkel megtölteni? Lehet, íme, ez a tárlat, majdnem tíz év munkáinak gyűjteménye éppen ilyen. Itt minden darab ihletője, modellje, múzsája egyetlen ember: feleségem, Dávid fiam édesanyja, Jerger Krisztina művészettörténész, kiállításrendező, akinek remek figurája, teste tájai, bőre színe az első pillanattól újra meg újra rajzolásra, fényképezésre ösztökél. Kriszta azt jelenti nekem, amit Rembrandtnak Saskia, Dalinak Gala jelentett: az élet forrását, a Nőt, az Asszonyt, akit megörökíteni gyönyörűség. Az egészséges, telivér női test az ősember Kyrenekai Vénuszától a görög, a reneszánsz, a barokk és rokokó kultúrán, Manet-n, Picassón át Saloméig témája festőknek szobrászoknak. Nem minden nő alkalmas azonban a modell szerepére, még a felkapott filmsztárok vagy címlaplányok mindegyike sem, mert ők sokkal inkább épp aktuális női ideálok csupán, s nem a testi harmóniának, a hajlatok, domborulatok arányos váltakozásának, a hol lendületes, hol megtorpanó konttúrajznak, a bársonyos és megcsillanó bőrfelületek zenei ritmusának, a plasztikai erőnek, tehát a mindig aktuálisnak, a valódi, művészi szépnek a hordozói. Liz Taylort még tündöklése, a „Cleopatra" idején is csúnyának, rossz arányúnak, túl nagy fejűnek, alacsonynak és vastag karúnak tartottam. Méghogy a világ legszebb asszonya! Kriszta viszont elegánsan magas, kifejező mozgású, egyszersmind izgalmasan plasztikus jelenség, és szépsége még csak fokozódott, líraibbá vált állapotosan a lágy, telt hassal, szoptatáskor a nagy és kerek mellekkel, ma pedig Dávid izmos kis testével párban. Ősi és természetes szépség ez, úgy tökéletes, mint ahogy egy alma, egy fa, egy lepke, a felhős ég az. És ugyanúgy megúnhatatlan, inspiráló. Ezért ismétlődnek ezen a kiállításon annyiszor ugyanazok a kinagyított testmotívumok fényképen, toll és pasztelkréta rajzon, sőt plakáttá fogalmazva is, ezért fog e tárlat itteni bezárása után is tovább élni, gyarapodni a műteremben.
A sok – filmes nyelven szólva – „közelkép" ellenére számomra a legfontosabb mégis két „távoli" felvétel, amelyeken pedig Krisztina maga aránylag kicsi: az egyiken meredek sziklafal tövében a tenger végtelen kékjében áll meztelenül, áhítatosan kissé megemelt karokkal, mint a táj szerves és fontos része, a másikon egy múzeum görög szobrai közt tart felénk lendületes léptekkel, és a mai öltözék ellenére közéjük tartozónak látszik, egyívású velük, még hajkoronája is megismétli a mögötte magasló Karyatidákét. Természet, kultúra, lám, az emberi világ e két legfontosabb tételeme beleláthető, belesűríthető egyetlen ember képébe, a másik pedig, aki mindezt belelátja, munkák hosszú sorában próbálja megfogalmazni ezt a mély, fontos élményét.
Ez egy szerelmes kiállítás.

Kemény György

1987. augusztus 9.

Kemény György grafikus, képzőművész, 51 éves. Rajzol, plakátot tervez, installációt készít. „Az Utolsó Vacsora" című önálló tárlata is térberendezés volt, ahol fontos szerepet kaptak a napi műsort adó, dramaturgiai csomópontokon elhelyezett TV-készülékek. A tavalyi, műcsarnoki „100 + 1 éves a Magyar Plakát" című nagy kiállítás megoldása is az ő nevéhez fűződik. Az utóbbi időben főként filctollal és olajpasztell krétával dolgozik, ilyen munkái rendszeresen láthatóak a Pécsi Galéria „Rajz/Draeing" bemutatóin. Rangos nemzetközi elismerést Lengyelországban és Japánban kapott plakátjaiért, idén New Yorkban szerepelt a „The Art Directors Club" kiállításán és évkönyvében grafikája. A nemrég megjelent „Contemporary Designers" című kötet részletesen ismerteti munkásságát.

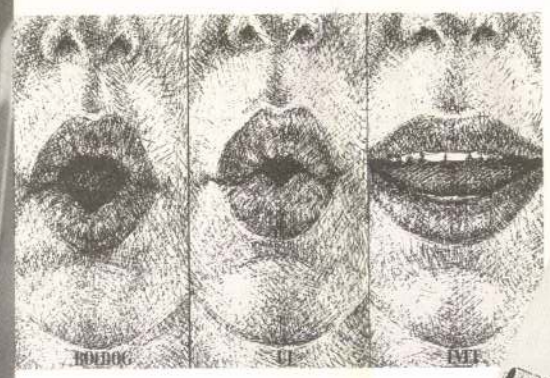

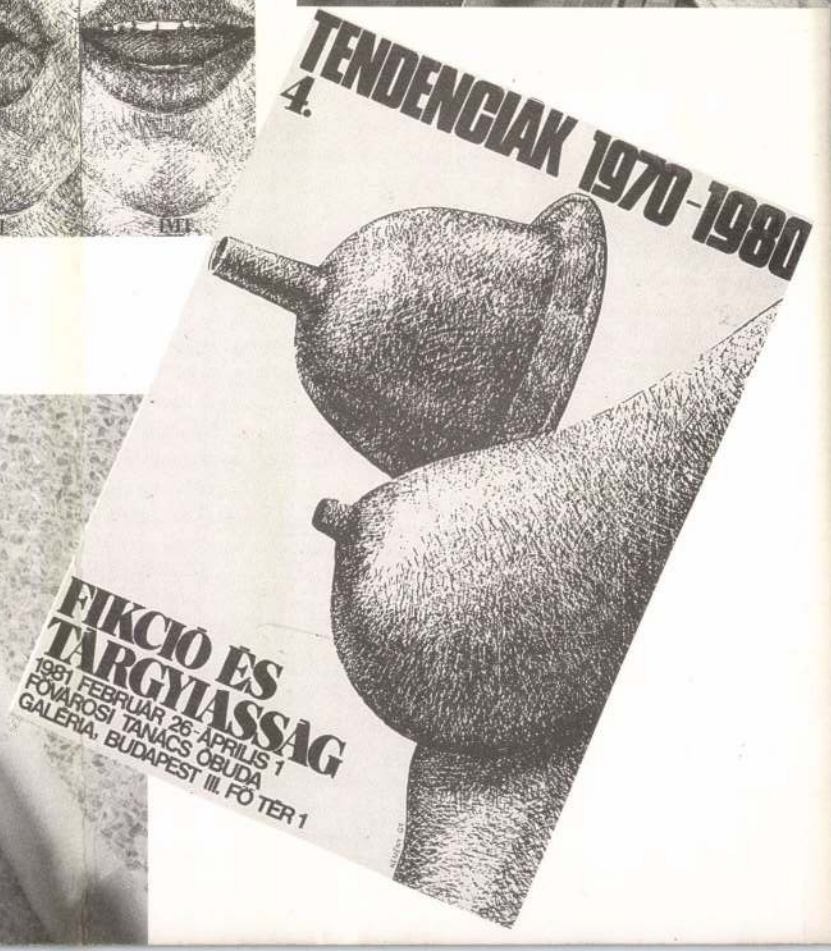

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068. 337-748. 340-726

1972 DEC 12

DUNAÚJVÁROSI HÍRLAP

Kemény Éva munkácsy-díjas grafikusművész

1021

◆ Politikai plakátkiállítás nyílt meg szombaton a Magyar Nemzeti Galériában. A látogatók Kemény Éva és Sós László Munkácsy-díjas grafikusművészek alkotásait tekinthetik meg.

PRAŽSKÁ INFORMAČNÍ SLUŽBA
VÝSTŘIŽKOVÁ SLUŽBA
Praha 2 - Vyšehrad. K rotundě 8/82 - tel. 544-778

VÝSTŘIŽEK Z ČASOPISU

Szabad Földmüves, Bratislava

18. V. 1968

Kemény György
1921

KEMÉNY·GYÖRGY, PLAKÁTGRAFIKUS

Ez a fiatal magyar művész két éve tűnt fel az 5. Magyar Plakátkiállítás falragaszával. Még emlékezetesebb a Marat-Sade plakátja; újabb a Tóték és egy esztendős az 1967. Május 1. plakát. A művész számos munkájával nyert pályadíjat.

Keményt bízták meg A MAGYAR KÉPES TÖRTÉNELEM 1848—1945 című kötet tipografizálásával, képszerkesztésével. Most tervezi a velencei biennálé magyar részvevőinek olasz nyelvű katalógusát.

Sokféle műfajának, különböző stílusainak egy állandó tényezője van, a mozgás.

Mindenfelé népes a határ. Kapálnak és palántáznak a szorgos asszonyok.

Fordítsunk több gondot a tehenek egyedi takarmányozására

A tehenek tejtermelő képességét csak okszerű egyedi takarmányozással lehet gazdaságosan fokozni. A tehénnek egy kilogramm tej termeléséhez — a tej összetételétől és más tényezőktől függően — átlagosan 50—60 gramm emészthető fehérjére **is. Általában minél több tejet termel valamely tehén, annál nagyobb a vízigénye.** A tehén a vízszükségletét részben a takarmány víztartalmából, részben az ivóvízből fedezi. Megfigyelték, hogy például a tehén három-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Kemény György
VALÓSÁG
1965 — 2 —
1021

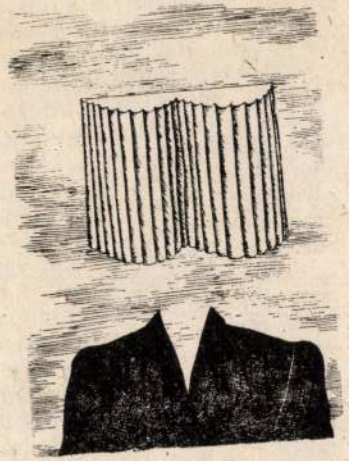

Kemény György rajzai

lineáris programozás elmélete, sőt — egyelőre m
a szociológia elmélete is. Gyakran a felsorolt k
tatási tárgyként jelennek meg, mint pl. az infor
zása, vagy a stratégia problematikája, leszűkít
komplexusokra. Ha a kibernetika tárgyára vona
van a módszerre nézve. A kibernetika módszeré
löli meg. Még kísérlet sem történt azonban arra,
rendszerébe elhelyezzék, de arra sem, hogy megadják

Az eddigi meghatározások durva megközelítéssel két nagy csoportra oszthatók. Az első csoportba tartozók lényegében Norbert Wiener meghatározásának variációi. (Pl. Szoboljev, Kitov, Ljapunov, Hramoj, Anohin, Szentágothay, Stanley-Jones, Walter Gray, Cossa, Couffignal.) Ezeknek a meghatározásoknak központjában a szabályozás kérdése áll az élőknél s a gépeknél. Lényegében tehát megmaradtak Wiener meghatározásánál, aki a kibernika tárgyául a szabályozás és információátvitel kérdését tűzi ki élő és gépi rendszerekben.

A másik csoport sem kerül sokkal távolabb a wieneri meghatározástól, de igyekszik tömörebben, pontosabban definiálni. Ezekben a meghatározásokban a kibernetika tárgya: „bonyolult dinamikus rendszerek" (Berg, A. I.), „bonyolult magasan szervezett rendszerek" (Tarján R.), „tetszőleges természetű rendszerek" (Kolmogorov, A. N.), „különböző vezérlésű rendszerek" (Klaus, G.), „anyagi rendszerek" (Kalmár L.). E tárgyakat a kibernetika a „felépítés és viselkedés" (Tarján R.), „információ felvétel, tárolás és feldolgozás" (Kolmogorov, A. N.), „részrendszereikkel való összefüggés" (Klaus, G.) szempontjából tanulmányozza.

Bár e dolgozat nem kívánja a fenti meghatározásokat részletesen felsorolni és elemezni, mivel nem ez a célja, mégis, néhány definícióval részletesebben kíván foglalkozni, megőrizve a dolgozat általános, bevezető jellegét. — Kalmár László meg-

Kemény György

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

1961 APR 14

1021

Kemény György: Dunapart

A lázadó lelkiismeret

Szimonov drámája a Vígszínházban

KONSZTANTYIN SZIMONOV nagyfelelősségérzetű író: legbensőbb parancsa, hogy mindig a lényegest, a perdöntően fontosat válassza témájául.

Új színpadi művében arról beszél, legyőzi-e az emberben bújkáló gyávaság, közöny, megalkuvásra való hajlandóság és fásultság azt az alap-

olyan magasrangú amerikai államhivatalnok, aki az óvatosság elemi szabályainak fittyet hányva, a forgalmas, nyílt utcán meséli el egy világjelentőségű, esetleg „casus belli"-t jelentő katonai provokáció tervét, s méghozzá egy ismert jobboldali újságírónak, egy sajtócézár sógorának, azzal a kéréssel, hogy ez az ember azonnal nyújtson segítsé-

hang-effektusok egész rendszere. Az eszközök e rutinos felvonultatása azonban nem pótolja a szerepelemzés és drámaértelmezés néhány olyan alapvető tévedését, amely nézetünk szerint őszintébbé, átütőbb erejűvé tehette volna az egész produkciót, s amely a főszerepet alakító *Benkő Gyula* játékában, de néhány má-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

BP Rundschau
Kemény György
1967 MÁJ 12
1021

Illustration zu einem Ionescu-Band von György Kemény

oll.

Auch mir geg
olches Verstän
imlich ein mo
eschrieben, vo
er Tiefe meine
aß es hundsr
aher genierte
ich nur mei
reunden vor:

reff las ich es vor, der die
zene würdigen konnte, in
r Amalie dem Grafen ge-
eht, daß sie nicht nur von
ertholt Brecht, sondern auch
n Peter Weiss ein Kind
itte. Mit langgezogenem
eulen brachte der Hund zum
usdruck, daß er das in mei-
em Werk repräsentierte Le-
nsgefühl übernommen habe
id auch das, wie genau er
e Gedankengänge über die
pezifische Dialektik der
ntfremdung und Durchfüh-
ng" verstehen würde, die die
stheten über mein Stück
hrieben, falls es den Preis
es Wettbewerbs gewönne.

Nach dieser Schilderung des Charakters, des Seelenle-
ens und des Gedankensy-
ems von Treff möchte ich
un erzählen: das Schau-

Ge

1963 MÁJ
1021

A NÉPSZABADSÁG KULTURÁLIS MELLÉKLETE

AZ ÉRTELMES ÉLETRŐL S A MŰVÉSZET ÉRTELMÉRŐL

Írta: Szigeti József

A címben egybemarkolt két kérdés — ki tagadhatná? — összetartozik. Az igazi művészetnek feltétele az értelemmel teli emberi élet, s magának a művészetnek is csak ott van igazi értelme, ahol az emberi élet szabad kibontakozását segíti elő. Érzik ezt nyugati művészek, írók, gondolkodók is. „A művészet elvesztette méltóságát — isteni méltóságát, a szakrális művészetét isten szolgálatában, mert »Isten meghalt«, és emberi méltóságát is, az emberi közösséget szolgáló művészetét, mert az ember minden kötöttséggel szembekerült" — írja Herbert Read, a modernista képzőművészet történetírója. S a ma modernistái, ellentétben a tegnapiak hangoskodó önprogramozásával, hol egy sebzett élet panaszával keresik-kutatják létük értelmét, hol pedig — az ellenkező csapáson járva — az értelmet éppen az értelmetlenségben, a képtelenben, abszurdban látják. Egyesek cinizmussal, mások naiv együgyűséggel ezt a Semmit — egy pozitív céloktól megfosztott élet társadalmi, esztétikai és erkölcsi semmiségét — hazudják át szabad emberhez egyedül méltó Mindenné. Kissé poros, megfakult modernség ez. Még az anarchikus lázadás gesztusait, a polgárbosszantásnak azt a csipetnyi sóját is elveszítette már, amely valaha megvolt benne. Nyugodtan avathatják Amerikában a „XX. század klasszicizmusává".

A módszerek a régiek, akkor is, ha az egyik művészeti ágból egy másikba viszik át őket. Van-e valami új, teszem Corneille festésmódjában? A képi gondolat árnyéka sincs benne, amikor az állvány elé lép. Fantáziáját csak az mozdítja meg, hogy néhány festékfoltot freccsent a vászonra. Ezek köré kerekíti rajzát, amely a véletlen „kezdő-sokk" függvénye lévén, kusza vonalak halmaza. Piszkos ronggyal addig dörzsöli még a vászon tiszta részeit, míg nem érzi befejezettnek. Már csak a cím hiányzik: Spanyol Város. *A véletlen, mint „ihletforrás" és alakítási elv* ugyanígy szerepelt már — a dadaista — Tristan Tzara költészetében, amikor cédulára írt, kalapból kihúzott szavakat kombinált verssé.

A filozófiai, esztétikai kommentár gyakran leleplezőbb, mint maga a mű. Arnold Gehlen, a neves társadalomfilozófus, Corneille módszerét a technikai kultúra szellemével magyarázza. „Egészen a technikai kultúrának és tudatállapotainak megfelelően nyeli el a kép hatása azt a kérdést, hogy miért is hozták létre. A mai napig *nem képes senki sem megfelelni arra, hogy miért is akar az ember behatolni a világűrbe;* azt hiszik, hogy tudunk erre válaszolni, ez elegendő, s az újdonságról majd a következmények sora dönt..."

Ha szaván fogjuk: a professzor azt állítja, hogy Gagarin, Tyitov és Glenn űrrepülése éppoly értelmetlen az emberiség szempontjából, mint Corneille képei. A technikai fejlődés állítólagos értelmetlenségével képes csak igazolni egy olyan művészet létezését, amelynek saját szavai szerint sem értelmi, sem érzelmi tartalma nincs. Az emberiség azonban nem azért ünnepelte elragadtatottan az első űrrepülőket, mert egy értelmetlen, legfeljebb merész, kockázatos kaland hősei voltak. Saját jövő lehetőségeinek első valóra váltóit látta bennük; *az űrrepülések tudatosították benne ugrásszerűen megnövekedett hatalmát a természet felett.*

A természettudomány és a technika forradalma csak ott látszik olyan értelmetlen tettek sorozatának, amelyeket a belőlük következő újabb értelmetlen tettek sorozata igazol, ahol a termelőerők forradalmi fejlődésével az adott termelési viszonyok keretében már nehéz mit kezdeni. *Nem a technikai kultúrából és „tudatállapotaiból" következik a művészet értelmetlensége, hanem a kapitalista társadalom ellentmondásaiból* és osztályviszonyaiból, mind mélyebb válságaiból, amely a polgári osztálykeretekben fogva maradó művészek többségében, mindazokban, akik nem tudnak vagy nem akarnak humanista tiltakozással szembeszegülni ezzel, *nihilisztikus életérzést és irracionalista világnézetet növel nagyra, s a meddő, végső soron a formát is teljesen felbomlasztó formalizmus zsákutcájába vezeti őket.* Általában: a művészet fejlődését — beleértve az építészetet is, amennyiben az *építőművészet* magaslatán áll — nem a társadalom technikája határozza meg, ahogyan a polgári esztétika technicista irányzatai (az amerikai Mumfordtól a nyugatnémet Gehlenig) hirdetik, nem az ember és természet anyagcseréje, amely csak a művészet technikai eszközeit és lehetőségeit növeli, hanem az emberek egymás közti viszonyai, osztályviszonyai, mint az ideológia minden más területét.

A szocialista művészet fejlődésének egészen más a létalapja, mint a burzsoá társadalom művészetének. Társadalmi rendszerek haladottságának fokát a termelékenységen szoktuk lemérni. Teljes joggal. De nem tudatosítjuk eléggé, hogy Marx s az egész marxizmus—leninizmus számára a termelékenység nem egyszerűen közgazdasági, hanem mélységesen mély filozófiai fogalom is egyben, mert előrehaladása a társadalmi természetének kibontakozásával jelent egyet. „Ha azt akarnák állítani..., hogy a termelés, mint olyan, nem a cél, úgy elfelejtik, hogy... nem jelent mást, mint az emberi termelőerők kifejlődését, tehát *az emberi természet gazdagságának, mint öncélnak kifejlődését* — írja Marx. Mikor az egyesek javát szembeállítják a céllal, akkor azt állítják, hogy az emberi nem fejlődését kell *feltartóztatni*, az egyesek jólétének biztosítása végett... Hogy az *emberi nem* képességeinek ez a kifejlődése, bár kezdetben az emberi egyedek, sőt emberosztályok többségének rovására megy végbe, végül áttöri ezt az antagonizmust, és egybeesik az egyes egyén kifejlődésével... ezt nem értik meg." *A marxizmus egész humanista lényege koncentrálódik abban, hogy megértette ezt, s elméletében és forradalmi gyakorlatában járhatóvá tette az osztályantagonizmusok s az egyén és társadalom antagonizmusa leküzdésének útját.*

A Marx emlegette áttörés a szocialista világrendszerben megtörtént. Az osztályok ellentétét felszámoló szocializmusban forradalmi lendülettel indul meg, s az embert a munkamegosztás uralma alól is felszabadító kommunizmusban teljesen megvalósul az a folyamat, amelyben *a társadalom gazdagsága, uralma és hatalma a természet és önmaga felett a társadalmasult egyén saját hatalmává és belső gazdagságává válik. Ebben áll a személyiség mindenoldalú, harmonikus fejlődése. Ennek a fejlődési folyamatnak kifejezője és előrelendítője a szocialista realizmus művészete.* Ezért kell beszélnünk és vitatkoznunk a művészet korszerűségének a kérdéséről *abban a konkrét történelmi értelemben*, hogy milyen úton és módon kell tükröztetni ezt a fejlődési folyamatot a művészet eszközeivel, azért, hogy továbblendítsük. *S ezért nem merül fel nálunk* az a Nyugaton bizony sokszor felvetődő kérdés (utoljára Picasso hangoztatta keserű rezignációval), *hogy korszerű-e egyáltalán a művészet*, van-e egyáltalán létjogosultsága egy olyan társadalomban, amely virágzásának feltételeit megsemmisítette?

A marxista esztétikának születése óta, tehát már Marxnál és Engelsnél szerves része a polgári művészet dekadenciája ellen folytatott eszmei küzdelem. Csoda-e, ha napjaink marxizmusa felveti ezt a témát a szocialista realizmus fejlődése érdekében?

A marxista esztétika dogmatikus eltorzítása idején a művészeti dekadencia elleni harcban sokszor az erdőtől nem látták a fákat, a retrográd világnézettől és hamis alkotási módszerektől egyes tehetséges művészek időnkénti sikereit, áttöréseit a realizmus felé (gyakran csupán egy fantasztikus vagy vizionárius realizmus felé, aminő Picasso Guernicája vagy Kokoschka egyes portréi). Pedig ez az áttörés nem valami isteni csoda, hanem a kor szociális mozgalmainak ihletésére következett be. Ma gyakran tapasztaljuk az ellenkező véglet: a fától, olykor a falevelektől nem látják az erdőt, egyes művészek tehetségétől és képességétől, annak mégoly halvány megnyilatkozásától, nem látjuk azt, ami az irányzatban, a művészi módszerben hamis vagy csupán problematikus. *A helyes értékeléshez azonban az erdőt és a szóban forgó fát egyszerre, együtt kell felmérni.* Akkor nem lehet majd teszem Picassóval az *egész* kubizmust igazolni, a kubizmust mint módszert és irányzatot. S megfordítva: Picassót sem lehet majd feloldani pusztán az irányzatban. Akkor világosan és határozottan szembe kell nézni azzal az ellentmondásos ténnyel, hogy nemcsak az a Picasso létezik, aki arra alapozza alkotó módszerét, hogy a régi képalkotás a tárgy egészének megőrzésére törekedett, az új a tárgy teljes felbomlasztására — hanem létezik az a Picasso is, aki — saját szavai szerint — művészetét fegyverként használja fel, védelemre és támadásra az ellenség ellen, amiről nemcsak a Guernica fantasztikus realizmusa, de korai képei közvetlen realizmusának mély szociális indítékai is tanúskodnak.

Könnyű volna, de aligha célravezető, s nem felelne meg az igazság szellemének sem, pusztán ott bírálni az avantgardista törekvéseket, a Corneilleknél, a Rayeknél, a Vantongerlooknál, akiknél a hamis irányzat már felfalta — ha ugyan volt valaha — a tehetséget. A hamis módszer és irányzat akkor is hamis marad, ha tehetséges ember él vele. A kérdés csak az, hogy melyik győz a másikon, a tehetség-e a módszeren, úgy, hogy félretolja az útjából s legfeljebb egyes, a realisztikus alkotásmód keretein belül felhasználható technikai elemeit tartja meg, vagy a módszer a tehetségen, úgy, hogy el se engedi jutni voltaképpeni művészi feladatához.

De hol kezdődnek ezek a művészi feladatok? Félrevezető vá-

KEMÉNY GYÖRGY: PIHENŐ MUNKÁSOK.

lasz volna, ha egyszerűen azt mondanánk: a természeti formák tárgyilag hű ábrázolásánál. A *„természetelvűség"* polgári elv volt a művészetben, s az is maradt, csak ma sokkal több az idealista tartalma, mint valaha. Hadd világítsam meg ezt egy személyes élményemen.

1948 nyarán találkoztam a híres absztrakt szobrász, Henry Moore szobraival a Battersea-parkban rendezett kiállításon. Gondosan csiszolt, szeszélyes alakú szilfarögöket, fekvő emberalakokat sejtető formákat láttam cumberlandi alabástromból. A felületek csiszoltsága, a homorú és domború formák váltogatásából eredő fényhatások bizony nem kárpótoltak a mondanivaló tökéletes hiányáért. Legfeljebb műhelygyakorlatoknak s nem műtárgyaknak éreztem őket. Egyetlen kivétel akadt itt: egy szoborcsoport, a „Három álló emberalak", fehér kőből. Egymáshoz közelhúzva meredtek az ég egy pontjára. Testük, tartásuk feszült aggódást és várakozást szuggerált, mintha azt lesték volna, hová csap le a mennykő. Később Moore-ral megismerkedve, tőle tudtam meg, hogy ez a mennykő a német V rakétafegyver volt. Kár, hogy nem ragaszkodik minden szobrán úgy a természethűséghez, mint a három álló alakon — mondottam bíráló sajnálkozással. Érezhető fölénnyel válaszolta: ő mindig ragaszkodik a természethez, magától a természettől tanult alkotni, gondosan tanulmányozza, hogyan formálja, csiszolja a tenger a partra sodort köveket, milyen ember alakúak néha a fák, a sziklák. Meghökkentem a természethűségnek ezen az értelmezésén. De beláttam, hogy igaza van. Akkor tanultam meg igazán megbecsülni a marxista esztétika *„társadalomelvűségét"*.

A természetelvűség alapján nehéz volna (az elméleti következetességnek akárcsak a látszatával is) szót emelni az ellen, hogy a természeti erők szeszélyes tárgyteremtő játékát, vagy — amire gyakran hivatkoznak a formalista törekvések védelmében — a természet „rejtett" elektronmikroszkóppal hozzáférhetővé tett arcát másolják. S ugyanezen természetelvűségre hivatkozva merülhetnek alá az ember természet adta ösztönvilágába, mint ezt a szürrealizmus teszi, kiirtva az emberábrázolásból az emberi lét társadalmiságának és tudatosságának minden elemét.

Moore három álló figurája nem azért tetszett csupán, mert nagyobb hűséggel adta vissza az emberi alakot. *Hatásának végső forrása és titka az volt, hogy ezek az alakok egy darab társadalmi valóságot jelenítettek meg,* népe történetének egy darabját, az egész emberi lény tiltakozó döbbenetét a gyilkos fegyverekkel szemben. Szeszélyes kövei és szilfái viszont innen maradtak azon az esztétikai küszöbön, amelyet át kell lépni, hogy bejussunk a művészet birodalmába.

A határ ott húzódik, ahol a művész jelentős, tipikus, társadalmi tartalmak ábrázolására, megjelenítésére alakítja a természeti formákat, legyen az természeti tárgy vagy emberi alak. Egy napraforgó természethű képe kitűnő — bár a színes fénykép óta teljesen fölöslegessé vált — illusztráció lehet bármely botanikai kézikönyvben, de nem művészet. *Elvileg miben sem különbözik attól az absztrakt képtől,* amely egy szerves vagy szervetlen anyag mikroszkóp alá tett metszetét másolta le ugyanolyan műgonddal. Művészetté csak akkor válik, ha felvesz magába valamit az emberek viszonyából a természethez, egymáshoz, s önmagukhoz.

Ezért érezni ott Van Gogh Napraforgóinak indázó-tekergő nyugtalanságában a kivezető utat kereső társadalmi nyugtalanságot, ezért lehet egy-egy nagy művészi korszak tájképfestészete (németalföldiek) egy osztály történelmi önarcképe. A társadalmi, erkölcsi, szellemi tartalom megjelenítése, művészi visszatükrözése végett alakítja, válogatja, sűríti az arcképfestő modellje arcvonásait a képen, fokozza fel vagy gyengíti le színeit.

Ám ez a sok kiemelés és elhagyás, a művészi — s nem mint az absztraktoknál, a művészietlen — absztrakciónak ez az egész folyamata mégiscsak a természeti formák vászonra vitele s nem a formák felbontása és megsemmisítése, nem önkényes torzítás és deformálás, mint a modernista irányzatok művelőinél. Mert *a realista módszer: a formálás, a társadalmi tartalmak erőteljes kiemelése,* amely így *a természeti*

(Folytatás a 8. oldalon.)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
NÉPSZABADSÁG

Az értelmes életről s a művészet értelméről

(Folytatás a 7. oldalról.)

formák magasabb hűséggel történő visszaadása — s a nem-realista módszer: a deformálás, amely a valóságos társadalmi tartalmaktól absztrahál, vonatkoztat el (illetve csempész helyükbe hazug társadalmi tartalmakat), *s a megmaradt,* művészileg immár értelmetlenné vált, dehumanizált *természeti formát zúzza szét* darabokra, elemeire.

Ha egyes műfajok, karikatúra-, monumentális ábrázolás s az osztálytársadalmak embertorzító hatásának kritikai leleplezése meg is kívánja, éppen a tartalom plasztikus kifejezése végett, a deformálás eszközeinek felhasználását, ezek az eszközök *csak alárendelt mozzanatai maradnak egy olyan formálásnak, amely egészében hű marad a természeti tárgy szerkezetéhez.* S ez értendő: a társadalmi és a természeti dialektikus ellentétek. A társadalmi ember maga is természeti lény, bármily „különös eset" is, s a társadalom végeredményben a szervetlen és szerves természet fejlődésének meghosszabbítása, átcsapása egy sajátos, új és magasabbrendű természeti mozgásformába.

Így a művészi ábrázolás módszere és formanyelve nem szakadhat el a társadalom természeti formáitól és alapjaitól. Az absztraktoknál viszont felmerül az elszakadás igénye. Kandinsky fejezte ki ezt leghatározottabban, amikor olyan festészetről álmodott, amely minden anyagi eszköz, szín és vászon igénybevétele nélkül közvetlenül vizualizálja és közli a „nézővel" a „festő" képi gondolatát.

A társadalmi, emberi tartalmaktól való elvonatkoztatás értelmében nemcsak a természeti formákat felbontó törekvések formalisták. *Formalista a valóságot fényképező, hűséggel tükröztető naturalizmus is.* Itt aztán hiánytalanul megvan a természeti tárgy minden apró részlete: az összes gomb és ránc a kabáton, az arcon a szemölcs és redő, egy valami hiányzik csak, de az aztán annál tökéletesebben: az ember a maga erkölcsi, szellemi arculatával, jellemével. Valami társadalmi és emberi tartalom mégis csak van benne, az, amelyik a művész triviális látóköréből, házisütetű képzeteiből, többnyire azonban egyszerűen csak dohos érzelmeiből származik, amellyel annál bőkezűbben árasztja el a képet, minél kevesebb a köze ennek a tárgy lényegéhez. Így lesz a *naturalista mű a valóság minden látszata ellenére nyárspolgári fantazmagória.* A szocialista realizmus egyaránt szemben áll a formalizmus absztrakt, szürrealista és naturalista változatával, amelyek összetartozó, egymást feltételező, egymásba gyakran át is csapó pólusok.

Bármily állhatatosan törekszenek is kiküszöbölni az absztrakt és szürrealista művekből a társadalmi tartalmat, ez már csak azért sem sikerülhet, mert az ember minden munkatermékén rajta hagyja letörölhetetlen kézjegyét. Az ösztönvilág szürrealista dicsőítéséből árad a humánumellenesség pokoli hidege, a geometriai forgási testként leképzett emberalakok azt sugallják: „tehetetlen dolog vagy te is sok más dolog között". S még az ártatlanabbak, a falra akasztott „színkoktélok", „sárga és lila kockák fekete alapon", a kőből, fából és hulladékvasakból készült „labilis egyensúlyú kompozíciók" és „eurythmiák" is ebbe az irányba hatnak, önálló táblaképként, szabad szoborként kiállítva s buzgó kommentárjaik — a világ összes teológiai, filozófiai és természettudományos elméletéből összeszedett — fogalomsalátájával körítve.

Sokszor hivatkoznak az absztrakt törekvések védelmében ezek *iparművészeti jelentőségére.* Az utalás erre a kapcsolatra az absztrakció egyes típusai tekintetében jogos, hiszen a mikroszkopikus anyagmetszet egy ízben már emlegetett másolata lehet jó textilminta, esetleg egyes falfelületek díszítésének alkalmas eszköze. Ez azonban olyan új problémakörbe vezet át, az építőművészet, képzőművészet, ipar- és dekoratív művészetek sajátosságainak és kölcsönhatásának problémáihoz, amelyet érdemes volna egyszer külön megvitatni. Azt azonban lehetetlen belátni, hogy miért igazolná mindez az absztrakt és szürrealista fantáziák autonóm művészetként, a XX. század művészeti forradalmaként való értékelését. Egy jó nyakkendő- vagy sálmintát nevetséges volna összetéveszteni Leonardo Mona Lisájával, amint Mona Lisát sem látná szívesen egyetlen ép ízlésű ember sem a nyakkendőjén vagy a sálján.

Absztrakció és szürrealizmus a maga egészében a kapitalista világ problematikáját tükrözi: az elidegenedett emberét. De torz tükörkép ez — az elidegenedés, az embertelenség előtti behódolás álláspontjáról. Elég tényt idézhetnék arra is, hogy mutatkozik némi kiábrándulás a modernizmusból. Ez aligha jele elsorvadásának, hiszen a polgári világ ellentmondásai szakadatlanul újra szülik. Nem jellemzi még a polgári világ művészetének egészét sem, mert *a humanista tiltakozás, a társadalomkritikai tendenciák nagyon különböző világnézeti alapon, persze, de megvannak ott is,* s a szociális mozgalmak és békeharc hatására alighanem még erősödnek is.

De korunk új művészetét a szocialista valóság teremtette meg, s ennek is kell kivirágoztatnia. Mert — mint a művészet régi, nagy virágkorai, a polisdemokrácia, a reneszánsz stb. tanúsítják — *új, nagy, harmonikus szépség és művészet ott bontakozott ki, ahol a társadalom erői már előmozdították az egyén sokoldalú fejlődését.* Akkor ez szűk réteg létlehetősége volt csupán. Ma egyre inkább a szocialista társadalom minden egyes emberéé. Ezt kell megérteni, aktívan elősegíteni. A képzőművészetben annak a törekvésnek megújításával és magasabb síkon való folytatásával, amelyet a szocialista realista festészet első magyar klasszikusa, *Derkovits életműve* mutat, amelynek lényegét barátja és harcostársa, Dési-Huber — mindegy most, hogy még mennyi illúzióval a formalizmus önálló, nem pusztán technikai eredményei iránt — így fogalmazott meg: „Ha szükségszerű és tisztítóerejű volt is ez a cselekmény nélküli festészet, mert a tiszta formákhoz és a színek pszichofizikai természetének megismeréséhez vezetett, ma már túlhaladott és számunkra elégtelen. *Bennünket ismét az ember érdekel, de nem a felmagasztalt, sem a természeti, hanem a társadalmi ember; a munkás, a paraszt, a polgár, úgy, amint él és cselekszik...*"

Könyvterjesztő panaszok 1963-ban

A magamfajta könyvterjesztőnek tanácsos jóban lenni a Kiadói Főigazgatósággal. Ez soha nem árthat... És a 2617 vidékifalusi könyvigénylővel, akik „terven felül" előjegyezték a Világirodalom Remekei című könyvsorozatot — akiknek a száma egyébként napról napra szaporodik —, velük nem fontos jóban lenni? Lesz, ami lesz.. Inkább a Kiadói Főigazgatóság haragját vállalom.

Igaz, ha arra gondolunk, hogy Móricz Zsigmond már beérkezett író volt, amikor regényei háromezer példányban láttak napvilágot, nem panaszkodhatunk amiatt, hogy az Európa Könyvkiadó a most induló könyvsorozatát „csak" 60 ezerben jelenteti meg. Hiába, nem rendelkezünk korlátlan mennyiségben papírral, meg aztán csakugyan, miféle biztosíték van arra, hogy ez a 60 ezer végül is nem bizonyul soknak?

A baj csak az, hogy a 60 ezerből a földművesszövetkezeti könyvterjesztés a járási székhelyek és falvak ellátására mindössze 17 ezer példányt kapott. S még tulajdonképpen meg sem kezdődött az előfizetés-gyűjtés, a szövetkezeti könyvesboltok még csak az Aranykönyvtár előfizetői körében érdeklődtek, azon vettük észre magunkat, hogy 2617 igénylővel máris több van, mint 17 ezer.

A Kiadói Főigazgatóság azonban a 60 ezerből nem hajlandó 17 ezernél többet adni. Szerinte már a 17 ezer is jóval több, mint amennyi nekünk „jár", ám, ha „kiérdemeljük", a sorozat egyes köteteit sorozaton kívül később kiadják. A Kiadói Főigazgatóság egyelőre nem hiszi el, hogy akik az egész sorozatra tartanak igényt, azokat nem lehet kielégíteni azzal, hogy „eszi, nem eszi, nem kap mást".

(Most olvasom az értesítést: a Világirodalom Remekei sorozat propagandaanyagából huszonkétezer példányt holnap szállít a nyomda. Már csak ez hiányzott...)

Varga Sándor
a SZÖVKÖNYV igazgatója

Valahol

— Ezt a könyvet olvassa? Nekem nem tetszett. Rossz könyv ez, szerintem.

— Hát, azért... hogy is mondjam magának, mint kritikus? Hogy is tudnám megmagyarázni? Én magának ezt? Nézze, ez a könyv, persze, kétségtelen... de ez a könyv azért valahol, tudja, valahol...

— Hogy érti azt, hogy valahol? Itt a szobában, ahol ülünk, ez a könyv, amelyről beszélünk, itt ez jó?

— Hát... a művészetben nem lehet csak úgy, ahogy maga elképzeli, hogy jó könyv meg rossz könyv, hehe... A művészet ugyebár, hogy úgy mondjam... művészet.

— De ez a könyv nem művészet. Ez ócskaság szerintem.

— No, igen, igen... de azért ez a könyv valahol, tudja, valahol mélyen...

— Vagyis önnek tetszett?

— Hát... nehéz ezt magának... tudja, a művészetben nem lehet ilyen izésen, hogy tetszik vagy nem tetszik... A művészet bizonyos mértékig... művészet.

— No de ez a könyv, speciel, ez kontármunka, nem? És a mi világunktól szerintem idegen.

— No jó, jó... ez a világ, persze, ez egy világ... de azért ez a könyv...

— Aha, kezdem érteni önt. Úgy gondolja, hogy bár ez a könyv rossz, de egyes részei sikerültek. Például melyik részlet?

— Hát... a művészetben nem lehet ilyen... ez a részlet meg az a részlet, hehe...

— Miért nem lehet? Az például, ahol az igazgató elviszi a lányt autóval, és a kis rigó a fejük felett... az például tetszik önnek vagy nem? Mert szerintem giccses.

— No jó, jó... de azt nem úgy kell nézni, hogy az a rész konkrétan az a rész...

— Hát hogy kell nézni?

— Elvonatkoztatva, mint egy korérzés kvázi, amely azért valahol nagyon mélyen...

— Bocsánat. Az igazgató azzal a lánnyal nem elvonatkoztatva, hanem konkrétan, nagyon is konkrétan, ha jól emlékszem, és nem valahol, hanem Pakson a szalmakazalban...

— No igen, igen, de azért az a szalmakazal az nemcsak szalmakazal, mert azért az a szalmakazal...

— Egy szót sem értek. Árulja már el, hogy önnek, mint kritikusnak, mi a véleménye?

— Hát... ezt nem lehet csak úgy, hogy egy kritikus meg a véleménye, hehe...

— Miért? A kritikusnak nincs véleménye?

— Valahol van. De mélyen, tudja, valahol nagyon mélyen.

Komlós János

Közgyűlést tartott a MŰDOSZ országos zenepedagógus szakosztálya

A MŰDOSZ Zeneművészek Szakszervezete mellett működő országos zenepedagógus szakosztály szombaton az ÉDOSZ székházában rendezte második közgyűlését. *Kollár Endre*, a választmány titkára tartott beszámolót, majd vita következett. Utána titkos szavazáson megválasztották az országos zenepedagógus szakosztály 25 tagú választmányát és héttagú titkárságát. Elnökké *Kadosa Pál* Kossuth-díjas érdemes művészt választották meg.

Megnyílt a tavaszi művészeti képaukció kiállítása

A Bizományi Áruház szokásos tavaszi művészeti képaukciójának anyagát, mintegy 130 képet, május 4—12 között kiállításon mutatja be Kinizsi utcai székházának nagytermében. A kiállításon egyebek között két-két Munkácsy- és Benczúr-, több szép Mednyánszky- és Szőnyi-kép látható. A kiállítás legértékesebb darabja Munkácsy Mihály *Jelmezes férfija*, ára **25 000 forint**. Benczúr Gyula *Puttóját* 15 000 forintra értékelték. Érdekesség Ferenczy Károly eltűntnek hitt, most előkerült *Válás* című festménye, amelynek 10 500 forint a kikiáltási ára.

A kiállítás naponta — vasárnap is — 9—18 óra között tekinthető meg. Az árverést május 14-én délután 5 órakor rendezi a Bizományi Áruház.

Szakonyi Károly:

VALAMI, RÉGRŐL

MOST, SOK ÉV UTÁN, ismét eszembe jutott öreg Szemper, a kovács. Elutaztam gyerekkorom vidékére, és a leomlott falak közt az ő emlékét kerestem. Tudom, a háború óta romokban hever az épület, mely valaha a hátsó majorudvart zárta le; korcs falain évtizedes korom feketéll; a vakolat- és téglahalmok közül meggörbült vasgerenda ágaskodik elő, csaknem teljesen megette már a rozsda. Itt lehetett az üllő. A vaskos fatőke bizonyára elégett, hiszen csupa olaj volt — sercegtethetett, mint a zsír. Az üllő a cserepek és a törmelék közé zuhant, nem hinném, hogy ott van ma is, nem árthattak annak a lángok, elvitte azóta valaki. Meg a szerszámok...! Rendben, feketén függtek a kormos falakon; mindenféle fogók, köztük az is, amellyel a kandisznó agyarát kihúzták. A fal tövében ócska benzineshordó állt, fekete vízzel. Ebbe mártotta Szemper a tüzes vasat. Sistergett; a víz bugyborékolt, gőz csapott a mennyezetig. A pirosan izzó vas kékesszürke lett, mire a fogóval kiemelte, és felhólyagzott; körömmel lepattinthattam róla a hámló réteget.

Az ablak alatt satupad állt. Itt most fű és poros levelű lapu nő. Mély, nehéz fiókjai voltak a padnak, sápadt villanykörte égett felette, mert az ablak semmit sem ért: sűrű rács, apró üveglapokból összeállítva. Az üvegek feketék. Pókháló a szeglétekben. Belső párkányán tenyérnyi por, belőle tán száz esztendőnél is idősebb csavarok emelkedtek ki, mint apró emlékművek. Néha kihúztam a fiókot, menetvágót kerestem, és a satuba szorított nyers csavart próbáltam megvágni. Szemper nem segített, csak állt bőrkötényben a félhomályos sarokban, nevetett, mondta, mint kell tennem.

— Eljössz hozzám inasnak? — kérdezte.

— El.

— Az ám! — mondta. — Az ám...!

Ó, istenem! És a fújtató! Zöldre mázolt gerendakeretben fakóbarna bőrtüdő. Fogantyúja rézből. Derekából fekete cső vezetett a tűzhely alá; a tűzhely: kettévágott vas féldinnye, közte égett az apró kovácsszén. Belekapaszkodtam a rézfogantyúba, rángattam, előbb aprókat; majd mind kitartóbban kellett húzni, mint a harangkötelet. A bőrtüdő harmonikateste hengerré lett, a fúvó levegőtől felparázslott, fellángolt a szén. Akkor belekapaszkodtam a rézfogóba, felemelkedtem a földről, lábam elhagyta a piros téglás padlatot. Szemper azt mondta:

— De könnyű vagy, gyerek!

Leugrottam és megfogtam a kalapácsot.

— Na, üssük?

— Üssük!

Ki tudtam verni az ütemet.

Szállt a szikra, szállt a vékony füstcsík a tűzhely fölötti fekete kürtőbe. Most itt az égre látni, tiszta kék ég, nagyon magas... Szemper arca is fekete volt a koromtól, de a szeme fehéren és kéken fénylett. Ezüstös kurta haja alól verítékcsöppek gyöngyöztek alá, homlokán sápadt barázdákat vontak.

Fekete volt a fal, de nem ilyen szomorúan fekete, mint most a tűzvész kormától, melyet évek óta az eső és a hó sem tud lemosni. Szemper alacsony volt, zömök, kék inget viselt, igen, jól emlékszem. Ingujját vékony hurkába gyűrte fel izmos karján. A nadrágja is kék volt, de az alig látszott, alaposan eltakarta a szikráktól sebzett, hámló, zörgő bőrkötény. Befedte az egész embert, hátul fényes csat fogta össze, a mellrészen kis zseb, abban tartotta Szemper a dóznit, meg a töltényhüvelyből készített nagykerekes öngyújtót.

A DÓZNIBAN MINDIG kevés volt a dohány, a cigarettapapír szertehullott, s mindegyiken ott volt már Szemper kormos ujja nyoma.

— Csak ne lenne olyan drága a dohány — sóhajtotta, amikor pödört; a készre formált szivarkát két ujja közé fogta elegánsan, kikapott a tűzből egy lila színű parázst, rágyújtott. Mohón, nagyokat szívott, köhögött tőle. Erősen köhögött, közben nevetve-bosszúsan szidta a tüdejét. Ilyenkor kicsit leült a bejárati téglalépcsőre, szőrös karját térdén nyugtatta.

— Három óra elmúlt — nézett rám.

Odaálltam eléje.

— Hoztam ám csíkkeket.

— Hadd lám!

Elővettem zsebemből a stanicliit. Faluszerte gyűjtöttem a cigarettavégeket, otthon rejtegettem, s örömmel hoztam Szempernek.

— Ó — mondta, amikor beletúrt. — Jókorák!

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Kemény György

NÉPSZABADSÁG

196 [illegible] 6

1021

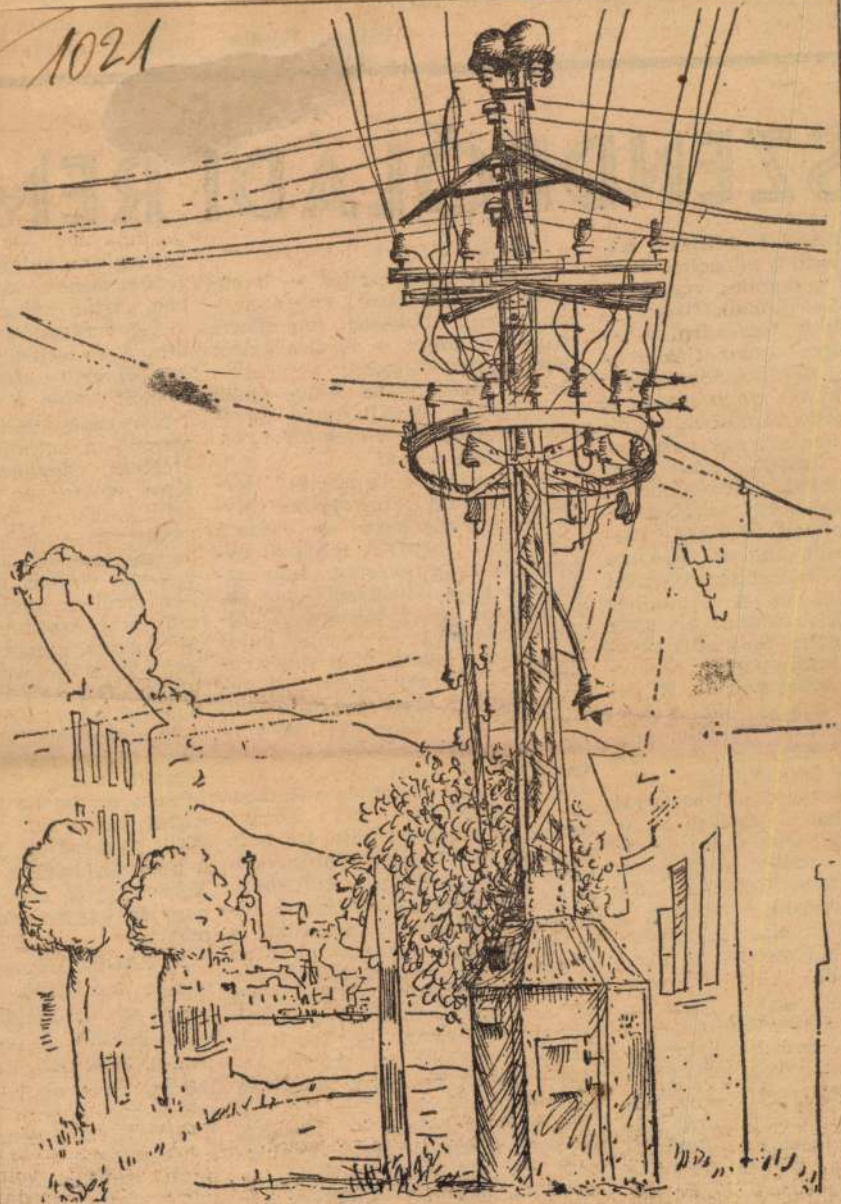

KEMÉNY GYÖRGY: VEZETÉKEK.

...dalkozása, amikor sza-
...r a kenetes hangú tiszt-
...dulatot színlelve bo-

amit c...

...os
...at

SZENDR...

...ZÁGÚT MENTI KE-
...nem volt nehéz meg-
...s a dombra vezető ös-
... Szendrőlád határában.
...ttem vagy kétszáz mé-
...úgy, amint a faluban
...—, távolról félmeztelen
...ant fel, majd rögtön el
...erdő sűrűjében. A ré-
...ó ösvény egy másikba,
...al lombjai közé vivő
... szalad. S itt, ebben az
...eződésben" lakik a re-
...ik? Az ősember bar-
...zszor különb védelmet
... természet szeszélyeivel
...mint ez a semmihez
...nlító valami: alacsony
...ágaira hanyagul ráve-
... kátránypapír, amely-
...e avart szórtak. E „fe-
... a puszta föld. A fek-
...nból szőtt zsákba búj-
...a paplan, a párna he-
..., s takaróul nem tudni
...letű bőrkabát foszlányai
... hóban-fagyban csak-
...hűvösebb nyári éjsza-
...sé odébb rőzsecsomó,
...ogrács. A fekhely kö-
... rozsdás szerszám, s
...jesen elnyűtt bőrcsiz-
...ki is merült itt min-
...ezés.

...iféle ember lehet az,
...a a természettel és a
...nal dacolva, ilyen em-
...rülmények között él?

...THY JENŐ — mutat-
...z imént távolról fel-
...fi most már felöltöz-
...ék ingben. Termete
... és izmos. 40 év kö-
...őrét sötétre égette a
... őszülő haj és sza-
... teljesen nyugodtnak
... arcát. Látogatáso-
... sem lepődik meg.
...nozzá van szokva.

— Miért él így?

— Nem jószántamból — hangja nyugodtan, kissé rutinírozottan cseng. Sokszor mondhatta már el mindezt. — A társadalom nem akart befogadni engem... De — nem volna kedve előbb megnézni a várat? Aztán szívesen beszélek az életemről...

— Miféle várat?

— Ez a domb, a régebbi térképek szerint Várhegynek hívták, ismeretlen korú és eredetű vár romjait rejti. A romokat évszázadok alatt vastag humuszréteg, s buja növényzet lepte be. Elkezdtem ásni, keresni... Jöjjön, nézze meg — s már indul is felfelé, s egész úton úgy magyaráz, mint egy gyakorlott turistavezető. S amit ezután láttam, még inkább elképesztett. A várról ugyan, mint később hallottam, egyet s mást azért tudnak a környéken, s az feltehetően a Borsodi és a Szendrői Vár közötti összekötő őrtorony volt. De nem is ez az, ami meghökkentő. A kiásott várfalrészek, különböző csont- és edénymaradványok bizonyára régészeti szempontból is érdekesek; számomra azonban az a legizgalmasabb, hogyan volt képes ez az ember egyedül, puszta két kezével és néhány primitív szerszámmal ennyi — becslések szerint legalább ezer köbméternyi — földet és követ kiásni és megmozgatni...?

— Volt rá időm — mondta, amikor visszajöttünk a dombtetőről —, két évig csináltam... Mondom, nem jószántamból jöttem ki az erdőbe. A körülmények kényszerítettek...

— **BALMAZÚJVÁROSBAN** születtem — folytatja azután. — Ott jártam iskolába is. Egy időben pap akartam lenni, de az egyház-

ból egyhamar kiábrá...
lettem kereskedősegé...
ban. Aztán katonána...
a fegyveremet sohas...
tam. Nem lettem vol...
bert ölni még akkor ...
függött volna a saj...

Negyvenöt után o...
mentem a kommunis...
éreztem, ellenkezik ...
Nem voltam én má...
református — mert ...
reszteltek —, se más...
házhoz tartozó. Egys...
vallásos voltam, és ...
tem erről az emberel...
tán letartóztattak re...
ni izgatás címén. ...
kaptam, s ötvenöt h...
ültem. Ötvenhatban ...
habilitáltak... Aztán ...
meg a felesége akkor ...
zett itt Szendrőládo...
segíteni nekik. Egy ...
laktam náluk, de kés...
ságok kitiltottak a ...
1960 pünkösdjén jött...
a Bükkösoldalra, s az...
Nem vagyok remete...
nem én hagytam ott ...
mat...

A FALUBAN nem ...
nak a múltjáról. Cs...
hogy annak idején ...
alatt különböző bány...
gozott. Igen szorgalma...
hatott, mert vagy tí...
munkabért kapott, an...
badult. S ezt a pénzt ...
a házépítésbe. Különc...
miatt azonban napire...
tak a családi viták, n...
váratlanul elköltözött...
val később tudták ...
feljött a hegyre. S a...
télen, nyáron, a legk...
fagyban is.

— Az öccse pedig ...

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Budapesti Rundschau

1968 SEP 27

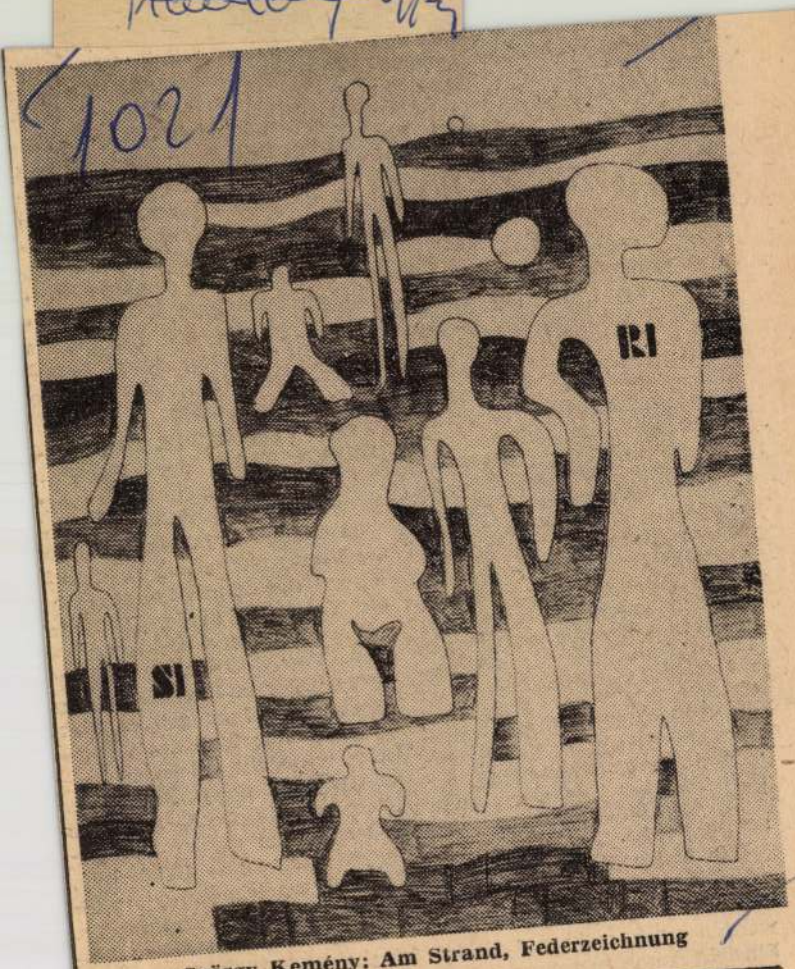

György Kemény: Am Strand, Federzeichnung

den möglichst gering
schütterungen zu löse
ren Rahmen die M
die Möglichkeit finde
schöpferischen Fäh
zu entfalten. Das alles
ter Verhältnissen zu v
lichen, die mitbestimm
vom beschleunigten Pul
des internationalen
vom beschleunigten
der Ereignisse.

Wie die Intelligenz anderer Völker, hat auch die Ungarns ihre besonderen Aufgaben und Sorgen. Vor kurzem erst hat *Péter Veres* beispielshalber auf zwei neue Typen der Intelligenz hingewiesen: einmal auf die sog. (gleichsam in klassischen Sinne) „politische Intelligenz" zum anderen auf die sog. „Landintelligenz". Unter „politischer Intelligenz" versteht er nicht nur die frühere „humane", d. h. humanistisch geschulte Intelligenz, sondern alle, die schon von ihrem Beruf her für die Gemeinschaft wirken, also auch die verschiedenen Leiter der gesellschaftlichen Organisationen, die Beamten, die Angestellten der Kommunalräte, die sich Tag für Tag mit dem Volk ins Einvernehmen zu setzen haben.

Wie Peter Veres feststellt, erkennen heute schon viele, und morgen oder übermorgen werden noch mehr zu dieser Einsicht kommen müssen, daß es ungleich schwieriger sein

uns
über
Auf-
olo-
gen.
tel-
hen
ve-
gen
ft-

...Beziehungen. Viele dieser Vertreter der Intelligenz sind Illusionisten oder Skeptiker. Jedenfalls neigen sie zum Eklektizismus.

DIE VERTRETER DES ANDEREN TYPS, der „Landintelligenz" kommen aus der leitenden Garnitur der Landwirtschaft, miteinbegriffen die Vorsitzenden und Brigadeleiter der Genossenschaften, die Vorsitzenden der Dorfräte und selbstredend die Agronomen. Von ihnen stellt Peter Veres unter anderem fest: „Ein Jahrtausend lang gab es hier unten, in der Welt des Volkes keine wirkliche Selektion, keine Auswahl nach Begabung. Höchstens insofern, als es sich erweisen mußte, wer geeignet war zum Heiducken, Pandurenwachtmeister, weiterdienenden Wachtmeister, Gendarmerieunteroffizier, Altknecht und Flurwächter, am anderen Pol zum Betyáren, zum Buschklepper wie ein

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

Kemény György

1983 OKT 12

1021

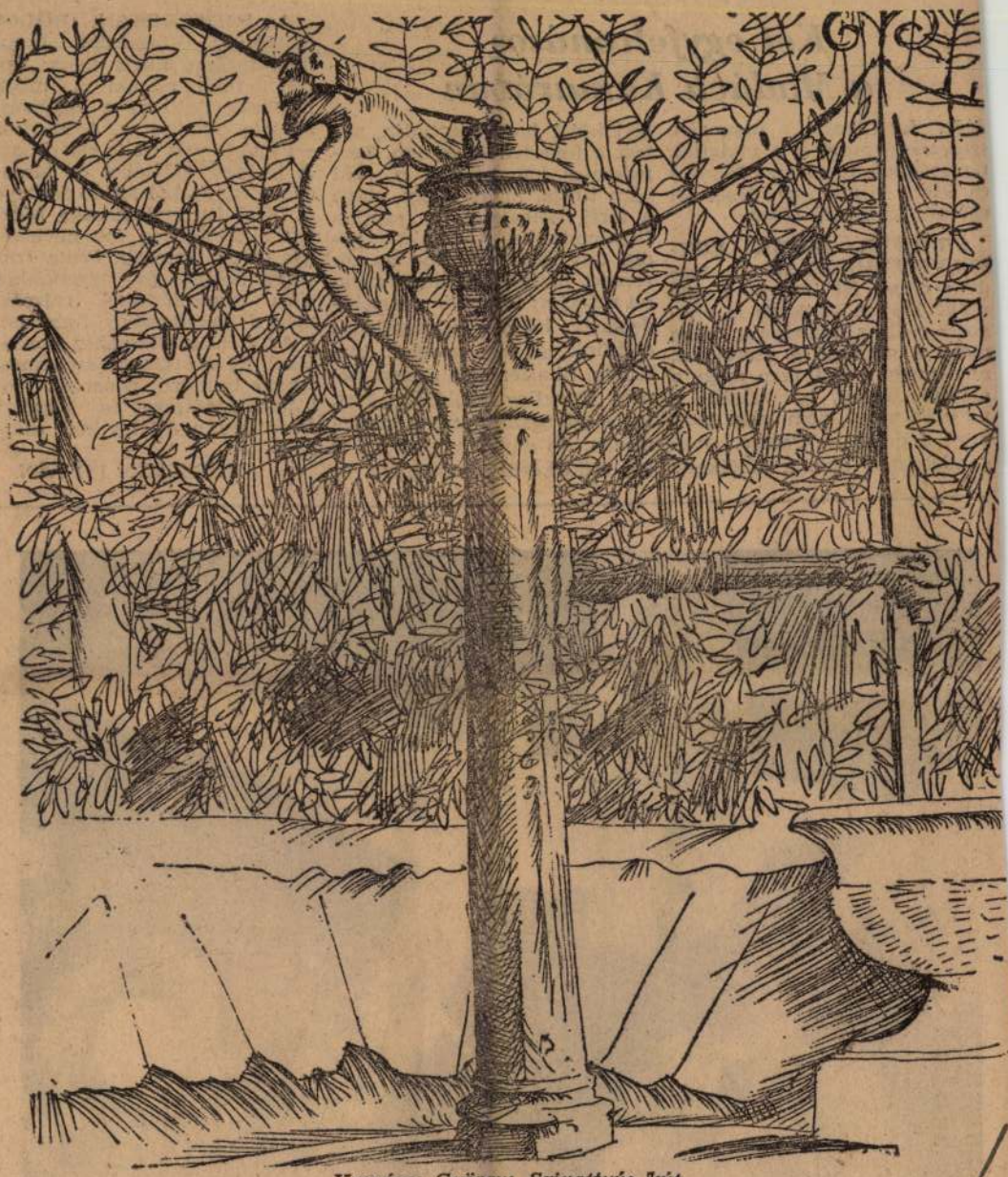

Kemény György: Szivattyús kút

Két egyfelvonásos a Madách Kamarában

dóan felvillantja, mennyire szeretne ő maga is a világfiak társaságába tartozni. Márkus és Psota kitűnő együttesét jól egészíti ki *Torday Géza.*

SHAFFER MÁSIK EGYFELVONÁSOSÁNAK magyar címe; *Ki megy a nő után?* Erre a kérdésre is világos a válasz. Manapság nem megy a nő után a szerelmes, nem megy a férj, nem megy a csábító. Tehát, ha valaki a nő után megy, nem lehet más, mint a detektív. Persze, magándetektív, akit a féltékeny férj küld, hogy megtudja, mit tesz a felesége egész nap. Természetes hát, hogy a nő, aki nem tudja, miért megy utána a férfi, beleszeret a szótlan fiatalemberbe. A detektív pedig úgy hozza rendbe az elrontott házasságot, hogy réveszi a férjet; legyen ő a magándetektív. Közben kirajzolódik előttünk egy mai szerelem története. Shaffer nem Shaw, hanem Priestley iskolájába járt. Igy a párbeszédek néha szellemesek, de darab helyett itt is egy etüd kerül a színpadra.

detektívet *Körmendy János* nagyszerűen állítja elénk. Éppen ő fölényes, aki a maga helyzetét tekintve a legkevésbé sem lehetne az. A Márkus —Psota-kettős itt is elsőrangú. A férjnek állásából és társadalmi rangjából adódó fölénye és belső bizonytalansága *Márkus* alakításában sok nevetséges percet szerzett. *Psota Irén* pedig bájjal és ugyanakkor okos csipkelődéssel rajzolja meg a fiatalasszony figuráját.

Az előadás sikeréhez hozzájárul *Bánya Geyza* szellemes, fanyar humorú, poénokat jól kiépítő fordítása és *Köpeczi Bócz István* ötletes két díszlete.

HERMANN ISTVÁN

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Bp. Rundschau
1967 JUN 16.
Kemény György
1021

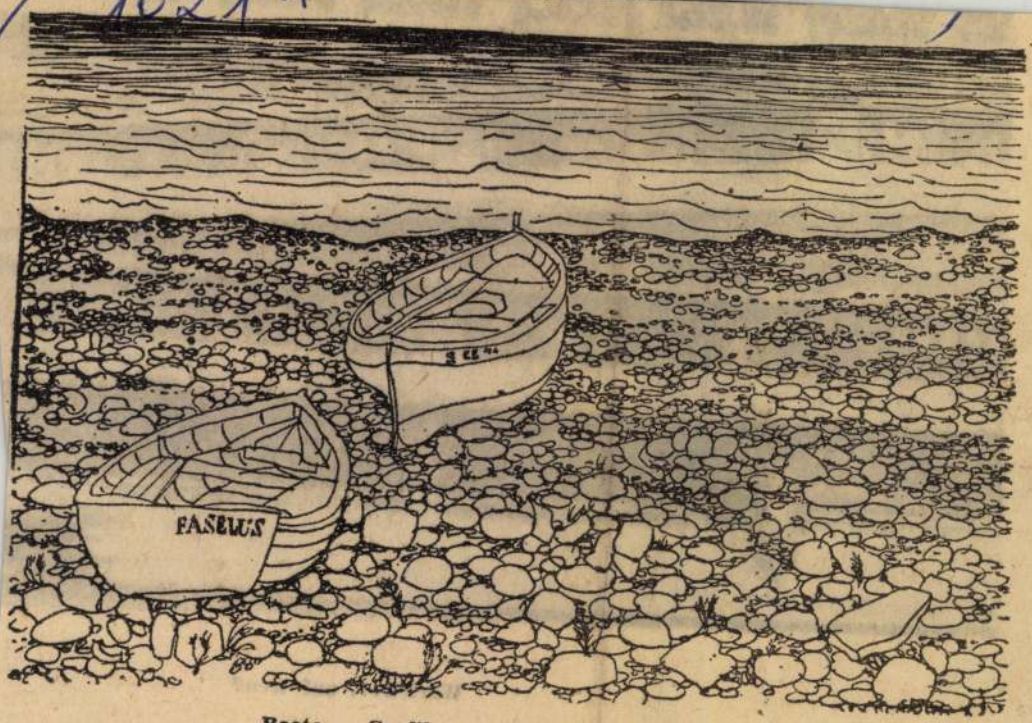

Boote — Grafik von György Kemény

Warten... auf wen?

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 JAN 10

ÉLET ÉS IRODALOM

Kemény György

1021

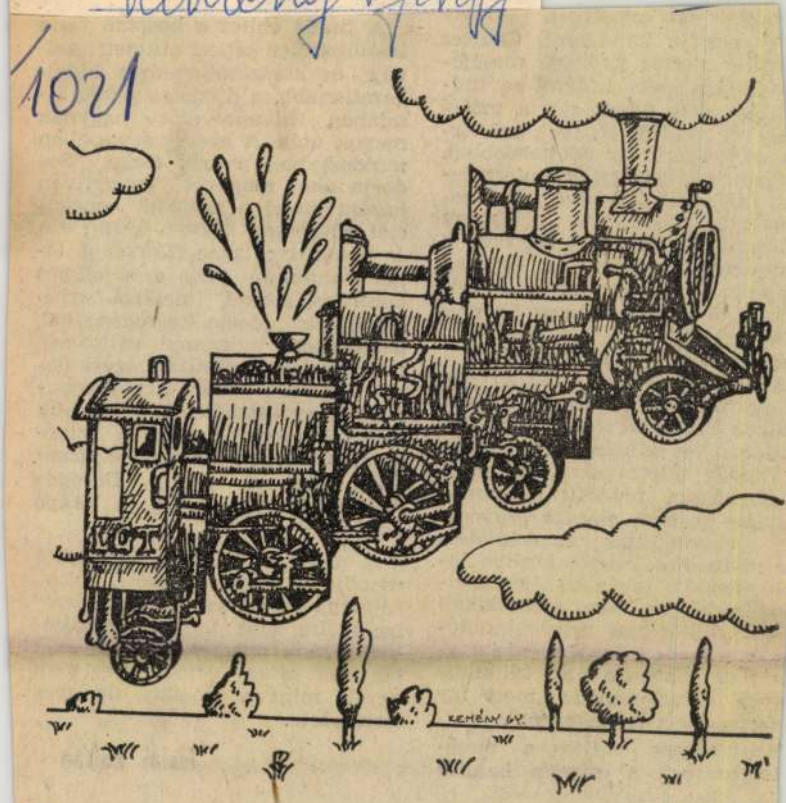

Kemény György: Hanglemeztasak terve

ből — egy csipetnyit. A csizmás kandúrról, rrault perzsa gyökerű k e sajátságos hősérő: c biztosan, miért siet ijú és magatehetetlen i segítségére oly sebb upán találgathatjuk, i furfangos ötleteivel egényből gróffá és királyfiú legényévé, majd — túljárva a rzasztóan gonosz és kínosan ánakvó varázsló eszén — rá-ásul még dúsgazdaggá és me-belien híres-nevezetessé is a eglehetősen passzív legénykét.

A téma legújabb magyar fel-lgozója, *Tóth Eszter* — a Báb-ínház *Urbán Gyula* rendezte da-bjában — szintén nem kutatja kandúr ötletes akcióinak hát-rét. Nem módosít a semmi-lyébe-jót-tevő macska szuveré-il viszonylagos alapképletén. z in medias res-től kezdve lo-ló tempójú (s a szükséges mel-kepizódokban sem szűkölködő) ŏadás diadalmas macskaindulónak szöveg- és zenepoénja egy-ánt ezt pattogja a fülünkbe tyke kivagyisággal: „mert így arom, mert így akarom".

Hogy mégse váljék a mese-*lolgozásban* a csizmás kandúr ciót sűrítetten közvetítő, mo ern és hangsúlyos zene (*Decsényi János* munkája) meg a sejtelmes dorombolásokkal, meglepő nyikkanásokkal, ideges kurrogásokkal, a nyávogás megannyi változatával macskássá ritmizált egész darab, melynek ébren tartó hangulatát a szokottnál is nagyobb kedvvel teremtik meg a színészek, *K. Kovács István*, *Kaszner Irén*, *Simándi Anna*, *Dörögdy Miklós*, *Magyar Attila* és *Vanyó János*.

A macskák titkát, ahogy Eliot mondja, „rejtett, egyszeri, titkos, rejtszeri titkos, csalafinta Nevét" leginkább azok tudják megközelíteni, akik megérzik *művészetük* lényegét, amely valószínűleg nem egyéb, mint a tehetség talányos természete.

Iszlai Zoltán

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefonon: 138-068, 387-748, 340-726

1978 JAN 1 11

ÉLET ÉS IRODALOM

Kemény György

1021

Kemény György: Sci-fi illusztráció

ÜRÜGYEIM

Óda egy marseille-i vargához

Már az éter hullámain is hangot adtam őszinte sajnálkozásomnak, amiért kiváló közírónk, francológusunk, aki — Villon után nagyjából szabadon — bármelyik ihletett pillanatában meg tudná írni az „Apró adatok balladájá"-t, egyszóval *Bajomi Lázár Endre* másfajta balladát nem költ már, sem egyéb költeményt nem szerez, mint ifjúkorában tette. Egyébként ő is sajnálja ezt, mert most — *Áldor Imre* 1870-ben megjelent becses könyvében — nagy témát talált, ódára ihletőt. Kénytelen-kelletlen a prózához folyamodott tehát az Élet és Irodalom hasábjain, de a sztoriban rejlő nemzeti, nemzetközi és forradalmas lélek rádiumként sugárzik át a köznapi szavak burkán.

A múlt században a legyőzött

Térden áll már pucéran a varg
Csontjaiban vacog a velő,
Kossuth Lajos kézfején az ajkt
Körülötte kicsi tócsa nő.
„Ó, hogy ezt a percet is megérte
Ó, hogy minden vízből kint
vagyok,
Ha Ön Kossuth, nem hiába élte
Már most örömest meghalhatok
E fennkölt látvány minket is
vigasztal,
Dicső a hős, kit ily dicső
magasztal.

Nem szerénykedem: csinos sz
kasz ez, klasszikus áthallással,
az óda lelkét adó eszmei tartalo
még hibádzik némelyest. Kossu
további politikai sorsának ism
retében sajnos nem kanyaríth
tom a költeményt még derülátó
irányba, és nem sugallhatom a
az egyébként kézenfekvő gondol
tot, hogy akiért így lelkesül a né
az végül diadalmaskodni fog.
talán magasztalhatnám a nép
dozatos hősiességét! Már kere
tem is a méltó szóképeket ehh
a mondandóhoz, ám ekkor ves
temre eszembe ötlött, miként g
nyolja Heinrich Heine a szaba
ságért lelkesedő német ódaköl
ket. Azt mondja róluk, hogy h

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1978 JAN 10
ÉLET ÉS IRODALOM

Kemény György

TÁPLÁLKOZÁSI PROBLÉMÁK VILÁGSZERTE

1021

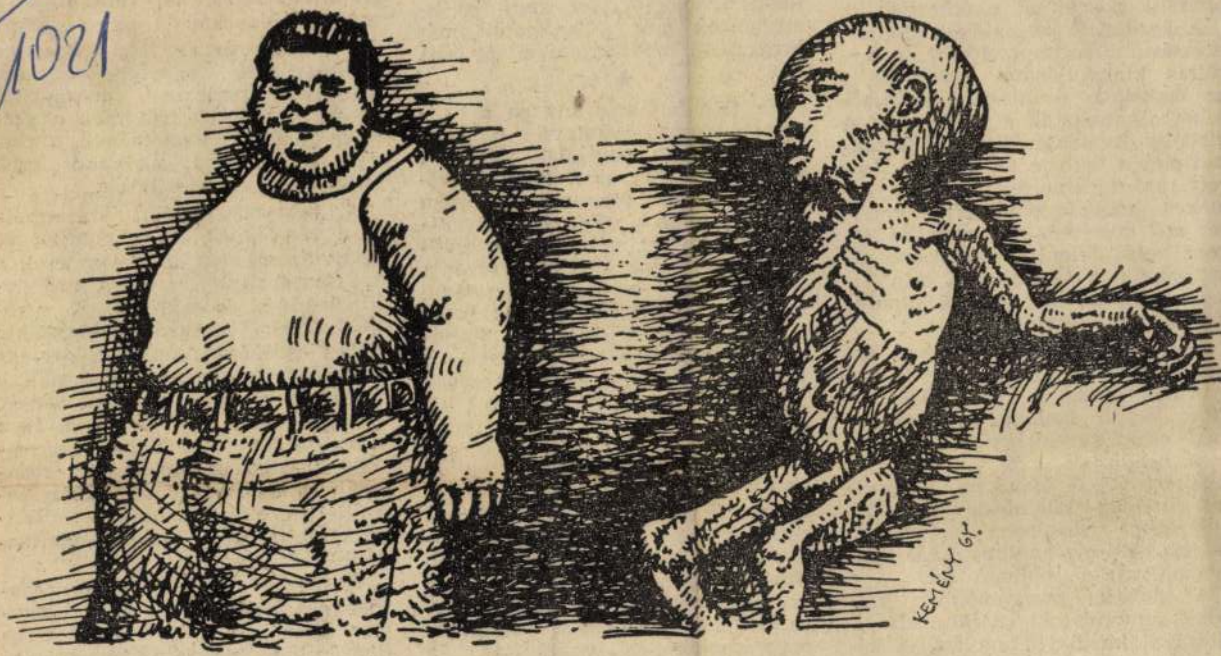

Kemény György rajza

egyértelműek: „A kezdeti olvasás
és írás tanulással foglalkozó könyv
a hangoztató-elemző-összetevő
módszerre épül."

A történelem során két alapvető olvasási szisztémát alakítottak ki. A kezdeti szóképíráshoz globális olvasástanítás kapcsolódott, a betűírás kialakulásától fogva pedig az összetevő, szintetikus módszereket alkalmazták a tanításban. A globális olvasástanítást a XX. század elején fedezte fel újra O. Decroly, aki felismerte, hogy a gyermekek gondolkodásához a konkrét szó közelebb áll, mint az elvont betű. Jelenleg világszerte alkalmazzák a globális, a szintetikus, valamint az ezekből kombinált programokat is.

A szintetikus programokban két nehézséggel kell megküzdeniük a gyermekeknek: 1. Az olvasástanítás kezdő szakaszában, amikor még csak kevés betűt ismernek, nem juthatnak élvezetes információkhoz. 2. A betűkkel azonosított hangok különböző hangkörnyezetben másképpen hangzanak, s ez csak mechanikus kapcsolási gyakorlatokkal oldható fel.

A globális programokban szóképek (mondatok) *játékos* elsajátításával kezdik a tanulást. A képek és a megfelelő szóképek kezdetben együtt jelennek meg előttük, majd meghatározott lépések

szertani anyagot használnak, amellyel a jelenlegi tankönyv eredményesen tanítható. Az utóbbi két évtizedben a tanítóképző intézetekben nem tanítottak olvasás-pszichológiát, és nem is ismerhették meg a hallgatók más programok módszertani elveit sem.

★

Az IEA-felmérés anyaga a hangoztató-elemző összetevő módszer legkritikusabb pontjaira világított rá. Nevezetesen arra, hogy a szótagolás által visszatartott ütem egyrészt még a tízévesek olvasásában is kísért, másrészt az értelmetlen szótagok olvasása elvonja a figyelmet a szöveg megértésétől. Éppen a szótagolva olvastatás — melyet könnyítő elemként építettek a programba — hátráltatja a képesség megfelelő kibontakozását.

Az is évek óta hangoztatott kívánalom, hogy az olvasástanítás szakítson a hangos olvastatást előnyben részesítő gyakorlattal, és az olvasás útján történő információszerzés alapvető technikájára, a néma olvasásra helyezze a hangsúlyt. Míg a globális programokban az ellenőrzött néma olvasás az olvasástanulás kezdetétől megvalósítható, addig a szintetikus programokban a betűtanítás, a betűkapcsolás időszakában egyáltalán nem, a szótagolt szövegek időszakában is csak nehezen.

a látszólagos egyezés ellenére más-más pszichikai funkciókhoz kötött. Az olvasáshoz elég a grafikus jelek *felismerésének* képessége, az íráshoz azonban ezek *felidézésére* van szükség.

A tantervi javaslat konzerválja a tanítóknak azt a gondját is, hogy az ajánlott irodalom csak a jól olvasók számára nyújt megfelelő fejlődési lehetőséget. A gyengébbeknek segédkönyvecskékre volna szükségük, amelyek egy-egy érdeklődési körben maximálisan felkeltik a tanulók érdeklődését, átsegítik őket nehézségeiken. Nem mondhatunk le azokról a gyermekekről, akik az olvasásban gyengébben motiváltak, akiknek a beszédében, látási és hallási fejlődésében kisebb, de könnyen javítható hibáik vannak.

Mindezek a gondok megvitathatók, sőt kötelezően *megvitatandók* lennének a pedagógusok és hozzáértők aktív gyülekezetében, ahelyett, hogy egy, a gyakorlat által megkérdőjelezett program megvalósítását erőszakolnák rájuk.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 JAN 17

ÉLET ÉS IRODALOM

Kemény György

1021

Kemény György rajza

TANDORI DEZSŐ:

A vívóterem

Szín: utca, Veronában

Ott élek én, ahol Mercutio
már mindörökkön együtt-vív Tybalttal:
összetoppannak, mintha medvetalppal,
visszakoccannak, két kókuszdió.

Nincs kérdés, hogy „ki ez a Romeo",
„kik e famíliák" és az se nagy baj,
ha a sértés: halálos. (Messzi, halk zaj.)
S mi-hogy bár, legjobb hittel mondva: jó.

Asszózás közben, köz-megegyezéssel,
vívó-zsákként letottyanunk pihenni.
Nem szól a vér szava: kifolyt belőlünk,

könnyűségünk oda; mégis: „Felőlünk . . .!"
Ki hitte volna, hogy csak ennyi, ennyi,
amit nem érni föl karddal, se ésszel.

Tanulmányait 1961-ben fejezte be a Képzőművészeti Főiskolán, Hincz Gyula és Ék Sándor voltak a tanárai. 1956 óta részt vesz csaknem valamennyi budapesti plakátkiállításon, külföldi plakátbiennálén. Önálló kiállítást 1968-ban a Fészek Klubban rendezett, 1972-ben a Műegyetemen és a helsinki Kirjavinti galériában, 1975-ben Balatonbogláron a Kék kápolnában, a Toldi moziban Helényi Tiborral, Schmal Károllyal és a Pécsi Műhellyel együtt, legutóbb pedig hét grafikustársával közösen a Fészekben.

Kemény *Az év legjobb plakátja* pályázatán 1970-ben a II., III., IV., 1971-ben három első, 1972-ben III. díjat kapott. 1969-ben a *bolognai* egészségügyi plakátpályázaton ezüst díjat, 1973-ban az olasz *A. Ceroni ezüstérmet*, 1975-ben (a japán világklasszissal, *Shigeo Fukudával* megosztva) a *Varsóban* megrendezett nemzetközi antifasiszta plakátpályázaton I. díjat nyert.

Kemény György sohasem hazudik. Nem mintha deklarálta volna ezt, a műveiből olvashatjuk ki nyers őszinteségét. Formanyelve az *oratio recta*, nem díszes, nem áttételes beszéd ez, itt semmi sem elvont. Ellentmondást nem tűrő határozottsággal robbant bele, merész mondanivalóival és merész formáival a művészeti közéletbe; az első tiltakozó, riadt mozdulat után mindenki vállat vont, s — ha hümmögve is — szépecskén elfogadta, amit ez a művész csinált, mindenki beletörődött, hogy ő ugyan nem fogja a mestereit utánozni.

Művészetének alapvető jellegzetessége a klasszikus, mondhatnám akadémikus rajztudás, akkor is, ha nem él vele minden művében. Teljesítménye megzavarta a skatulyázókat, akik addig mondogatták, hogy a modernek nem tudnak rajzolni, mígnem egy ilyen legmodernebb lepipálta őket, éppen ebben a versenyszámban. Rajzainak másik alapvető jellegzetessége a humor és az iró-

nia, sőt az öngúr
— szórével: Ke
jött, hogy a kö
hellyel is lehet

Par excellence
fikus ő, de nem
műfajok között.
lámon, propagan
ágazattal fogla
hogy a képzőn
mának teljes sz
mennyivel —, t
felelően sokféle
len konstans tén
gás. Állandó moz
ben, időben, din
lület, mozgalmas
Kemény mozgék
szen követi a v

Most a legúja
közöljük, mely u
vol plakátjaina
nem is azonos ve
tolltechnikával k
nyos rajzok ezel
sághűek, fanyarc

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 JAN 10

ÉLET ÉS IRODALOM

Kemény György
1021

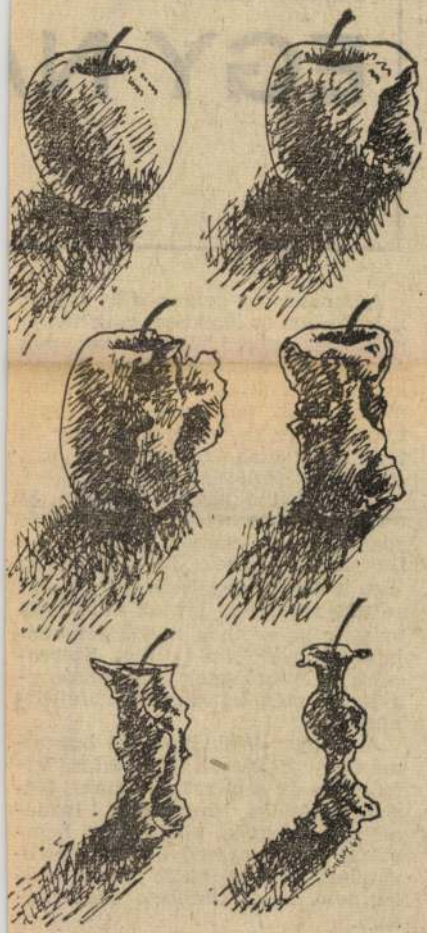

Kemény György rajza

DÉRY TIBOR:

EGY NA

Az emberiség gyarapodik; sajnos, nem észben és lélekben, csak menynyiségben; egyre többen vagyunk és egyre terjedelmesebbek. Gyerekeink ma átlagban tíz centivel magasabbak, mint negyven évvel ezelőtt. Már tizenhárom évesen a fejünkre nőnek. Ez volna a sokat emlegetett fejlődés?

Különösen a lányok tesznek ki magukért, feltehetően a nők egyenjogúsága érdekében. Persze, a fiúk is igyekeznek. Jó példával az északi népek, angolszászok, skandinávok, németek járnak elöl, egy magyar paraszthaz mestergerendájába belevernék a fejüket. Szerencsére a levegőégnek nincs menynyezete, még bátran továbbfejlődhetnek.

A magyar ifjak biológiai buzgalmáról nem készült kimutatás, feltehetően ők sem zsugorodnak. Nézem barátaim, ismerőseim ivadékait: igyekvők. Hogy mire használják majd megnövekedett térfogatukat, nem tudható; reménlhetőleg nem náluk kisebbek kiszorítására.

Hogy óvjuk meg lányainkat a

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1916 1.17.

ÉLET ÉS IRODALOM

Kemény György

1021

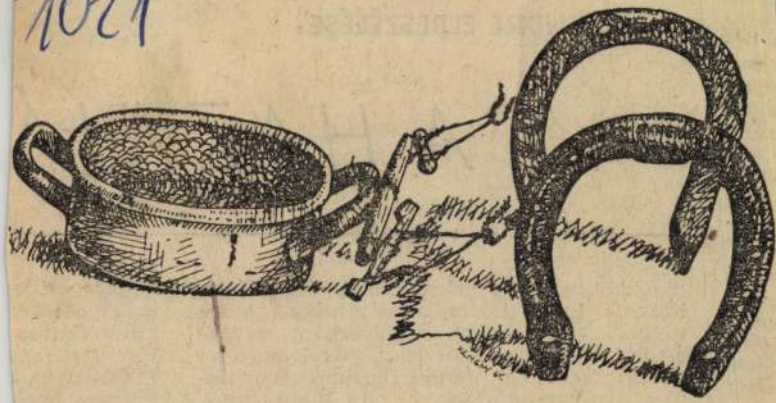

Kemény György: Játék

VÉSZI END

A HÁZAJA

rágokból kötözött bokrétájának édes illata. Ezek a finom illóolajok könnyebbek a levegőnél, és itt úsznak az udvarban, legyezőalakban. És ezenkívül is, fölpárolognak az udvari kanálisba öntött egykori szürkésrózsaszínű mosdóvizek, lanolin illatú elsőasszonyvizek, szegfűszeg szagú borotvaízek!

MIT LÁTOTT A HÁZMESTERNÉ

szeplős csilla
maga szemér
az a bizonyos

A férfi, m
fölnézett az
teljesen bepá
zonyos keske
megosztott a

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1976 JAN 10
ÉLET ÉS IRODALOM

Kemény György

1021

Bemutatjuk Kemény György rajzait

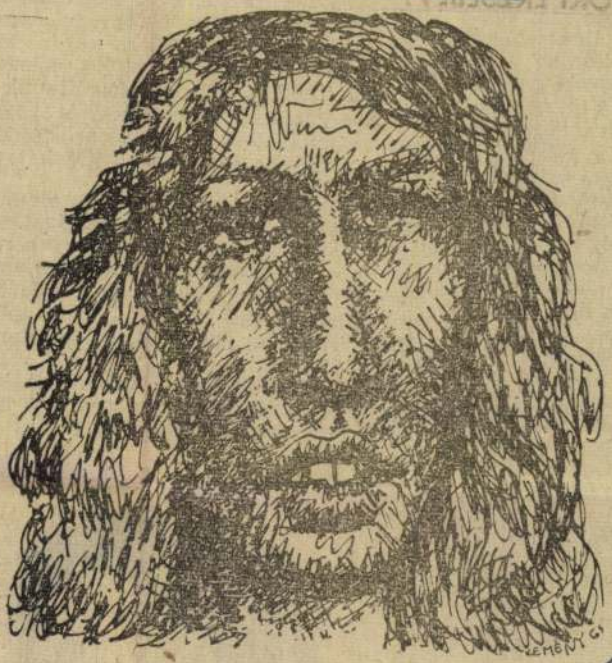

Tanulmányait 1961-ben fejezte be a Képzőművészeti Főiskolán, Hincz Gyula és Ék Sándor voltak a tanárai. 1956 óta részt vesz csaknem valamennyi budapesti plakátkiállításon, külföldi plakátbiennálén. Önálló kiállítást 1968-ban a Fészek Klubban rendezett, 1972-ben a Műegyetemen és a helsinki Kirjavinti galériában, 1975-ben Balatonbogláron a Kék kápolnában, a Toldi moziban Helényi Tiborral, Schmal Károllyal és a Pécsi Műhellyel együtt, legutóbb pedig hét grafikustársával közösen a Fészekben.

Kemény *Az év legjobb plakátja* pályázatán 1970-ben a II., III., IV., 1971-ben három első, 1972-ben III. díjat kapott. 1969-ben a *bolognai* egészségügyi plakátpályázaton ezüst díjat, 1973-ban az olasz *A. Ceroni ezüstérmet*, 1975-ben (a japán világklasszissal, *Shigeo Fukudával* megosztva) a *Varsóban* megrendezett nemzetközi antifasiszta plakátpályázaton I. díjat nyert.

Kemény György sohasem hazudik. Nem mintha deklarálta volna ezt, a műveiből olvashatjuk ki nyers őszinteségét. Formanyelve az *oratio recta*, nem díszes, nem áttételes beszéd ez, itt semmi sem elvont. Ellentmondást nem tűrő határozottsággal robbant bele, merész mondanivalóival és merész formáival a művészeti közéletbe; az első tiltakozó, riadt mozdulat után mindenki vállat vont, s — ha hümmögve is — szépecskén elfogadta, amit ez a művész csinált, mindenki beletörődött, hogy ő ugyan nem fogja a mestereit utánozni.

Művészetének alapvető jellegzetessége a klasszikus, mondhatnám akadémikus rajztudás, akkor is, ha nem él vele minden művében. Teljesítménye megzavarta a skatulyázókat, akik addig mondogatták, hogy a modernek nem tudnak rajzolni, mígnem egy ilyen legmodernebb lepipálta őket, éppen ebben a versenyszámban. Rajzainak másik alapvető jellegzetessége a humor és az irónia, sőt az öngúny. Kutyaharapást — szőrével: Kemény György rájött, hogy a közhely ellen közhellyel is lehet hadakozni.

Par excellence alkalmazott-grafikus ő, de nem érez különbséget műfajok között. A plakáton, reklámon, propagandán túl sokféle ágazattal foglalkozik — lehet, hogy a képzőművészet spektrumának teljes szélességében valamennyivel —, tartalmának megfelelően sokféle a stílusa is, egyetlen konstans tényező nála: a mozgás. Állandó mozgás a síkban, térben, időben, dinamikus a képfelület, mozgalmas a faktura, és Kemény mozgékonysága naprakészen követi a valóságot.

Most a legújabb rajzsorozatát közöljük, mely ugyan nem áll távol plakátjainak világától, de nem is azonos vele. Hagyományos tolltechnikával készült, hagyományos rajzok ezek, direktek, valósághűek, fanyarok, katartikusak.

F. J.

ertős pogácsá-
iközben a dön-
éppen az álta-
előadást a la-
Tulajdonképpen
: ügy homályos
életes hasonla-
osztályvezető, a
yolultabb fizi-
szemléletesebb
. A buszos le-
avval állhatott
r a Kétfülüek
tegye számukra
tás-elméletet.
vetkező kérdé-
nek. Hányan
végzettséggel?
s Tudományt?
sra és a mosó-
ntézi, addig is
fronthoz.
s birslével kí-
döttséget, meg-
zóltak már a
olta, hogy csat-
khoz, az Olva-
éradókhoz vagy

ődési Osztályá-
ntek, ki-ki te-
veget vitt ma-
ó a következő
Kinél jártak
ni a felső ha-
? Mi a profil-
is álltak. Hiá-
vezető, majd a
elyettes, a tár-
Csak úgy jött
tünk", „Erről-
tetszik tudni".
: osztályvezető
test, hogy ő
javasolt.
lkészülésre, de
almas velencei
portvezető-he-
itottak végre
l beszélgettek,
tükör kiemel-
nosának, hogy
és fél szobás
égével. Éjfélre
, a puritánok,
a struktúra és
a forradalom,
Che Guevara,
nweitzer, Rot-
.
erületi műve-
ilott le, szép-
nökségben he-
. szakelőadói,
ias Népfront,
és Glagovits
ő kérdésekre
tivációk kész-
cájuk? Mi a

bogokol turistanazban, hogy Bobogokoról áttekinthették a helyzetet és felállították a Metodológiai Központot.

Ők ezalatt lelkesen, néha parázs viták közben osztályozták a világ legkülönbözőbb dolgait. A metodológiai szemlélőnek néha úgy tűnhetett volna, hogy irodalmi szakkörré alakulnak, néha pedig úgy, hogy politikai vitakörré, de voltak olyan időszakok is, amikor kizárólag az élet keletkezése volt napirenden. Mindezt felváltották szünetek, sörözések, kiengedések és beemelések, de munkatervük, vezetőségük, időmérlegük, profiljuk és mosókonyhájuk továbbra sem volt.

A székház avatásán Glagovits elvtárs arról beszélt, hogy szerinte lehetséges a szocialista spontaneitás embernek ember által való tudatos megszervezése, majd a székház erkélyéről a tömeg közé szórta a Módszertani Füzetek első számát, saját tollából, „Hogy írjunk és olvassunk módszertani füzetet?" címmel.

A Kétfülüekkel nem tudtak mit kezdeni a székháziak, mert sem székházi igazolványt, sem munkatervet, sem profilt nem

gyerme
álmodo
csapdle
hogy m
társ sz
pett. E
leg az
rúak T
kük se
társaságot számláltak meg a Központ munkatársai. „Csak úgy", mondták az Emberszabásúak, „Idejárunk", közölték a Kétlábúak, „Meg máshová is" hallották a Kétszeműektől. „Ahogy jön" vonogatták a vállukat az Átlagosok. Ötven-hatvanezren lehettek. Nem törődtek a tornyosuló felhőkkel. Avval sem, hogy a csodabusz tetejéről Glagovits elvtárs hozzájuk szól.

A Metodológiai Központ munkatársai sem hallották, mert a csodabusz nemcsak légkondicionált, hanem hangszigetelt is volt. Inkább a kétfülüeket, az egyorrúakat, a kétszeműeket és az átlagosokat figyelték, hisz ilyen csodabogarakat még úgysem láttak.

Kemény György rajza

TANDORI DEZSŐ:

A vívóterem

Szín: utca, Veronában

Ott élek én, ahol Mercutio,
már mindörökkön együtt-vív Tybalttal:
összetoppannak, mintha medvetalppal,
visszakoccannak, két kókuszdió.

Nincs kérdés, hogy „ki ez a Romeo",
„kik e famíliák" és az se nagy baj,
ha a sértés: halálos. (Messzi, halk zaj.)
S mi-hogy bár, legjobb hittel mondva: jó.

Asszózás közben, köz-megegyezéssel,
vívó-zsákként letottyanunk pihenni.
Nem szól a vér szava: kifolyt belőlünk,

könnyűségünk oda; mégis: „Felőlünk . . .!"
Ki hitte volna, hogy csak ennyi, ennyi,
amit nem érni föl karddal, se ésszel.

A PÉCSI GALÉRIA
tisztelettel meghívja

KEMÉNY György

grafikusművész
válogatott életműkiállításának megnyitására

a Pécsi Galériába (Széchenyi tér)
1999. április 9-én, pénteken délután 5 órára

A kiállítást megnyitja:

NÉRAY Katalin
művészettörténész,
a Kortárs Művészeti Múzeum / Ludwig Múzeum
Budapest igazgatója

A kiállítás megtekinthető: 1999. május 2-ig,
naponta 12–18, szombaton 10–18 óráig, kedd szünnap.

PÉCSI GALÉRIA • H-7601 Pécs • Pf. 162. • T/F.: +36 (72) 315-623

PÉCS 1
-2. 4. 99
AL-IV/105

MAGYARORSZÁG
≈027
FORINT

Sinkovits Péter

Új Művészet Szerkesztősége

Budapest
Báthori u. 10.
1054

III

KEMÉNY GYÖRGY

MUNKÁIBÓL 1961-1999

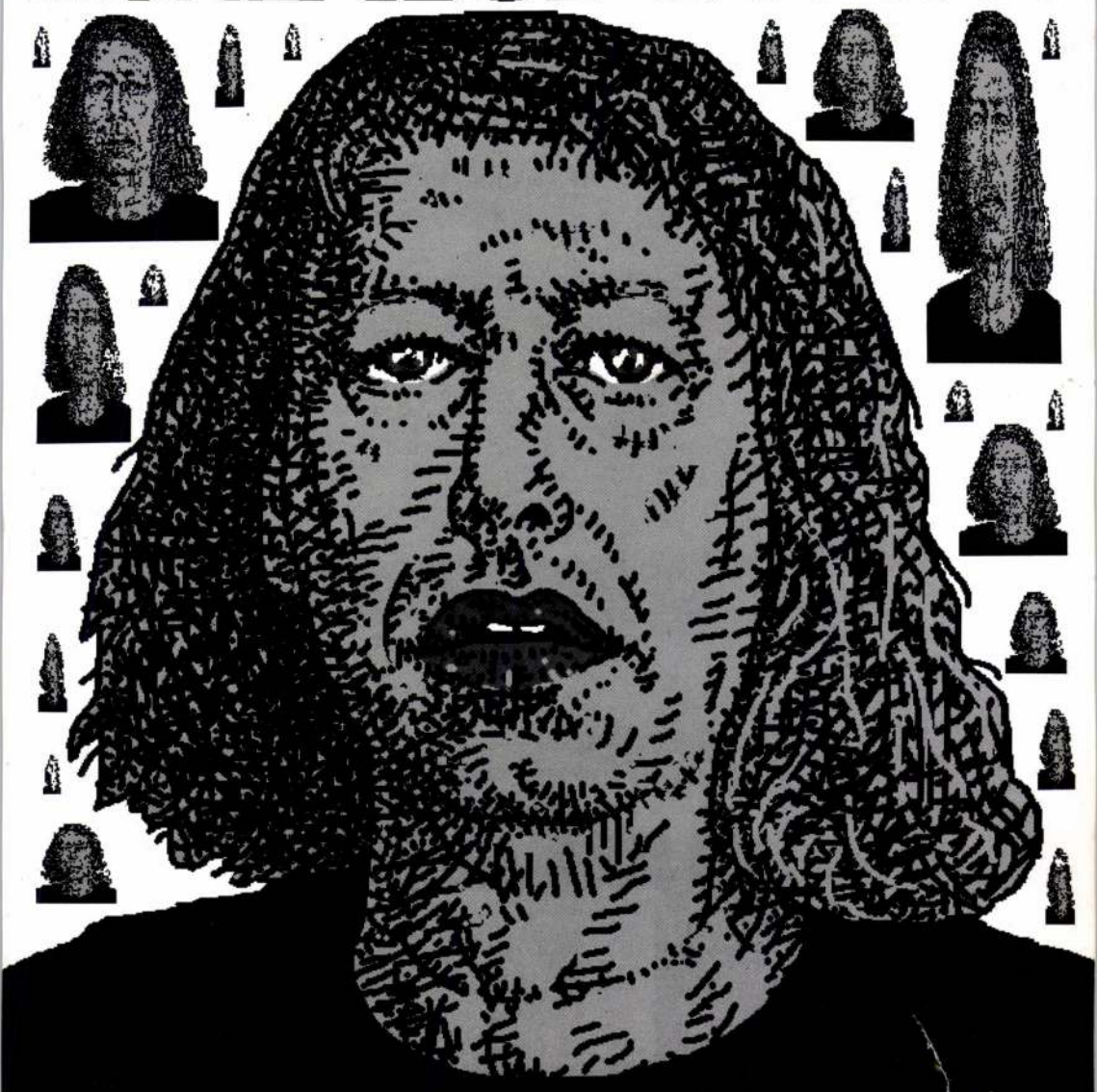

PÉCSI GALÉRIA (SZÉCHENYI TÉR) 1999. ÁPRILIS 9.- M S 2.

Kemény György, grafikus

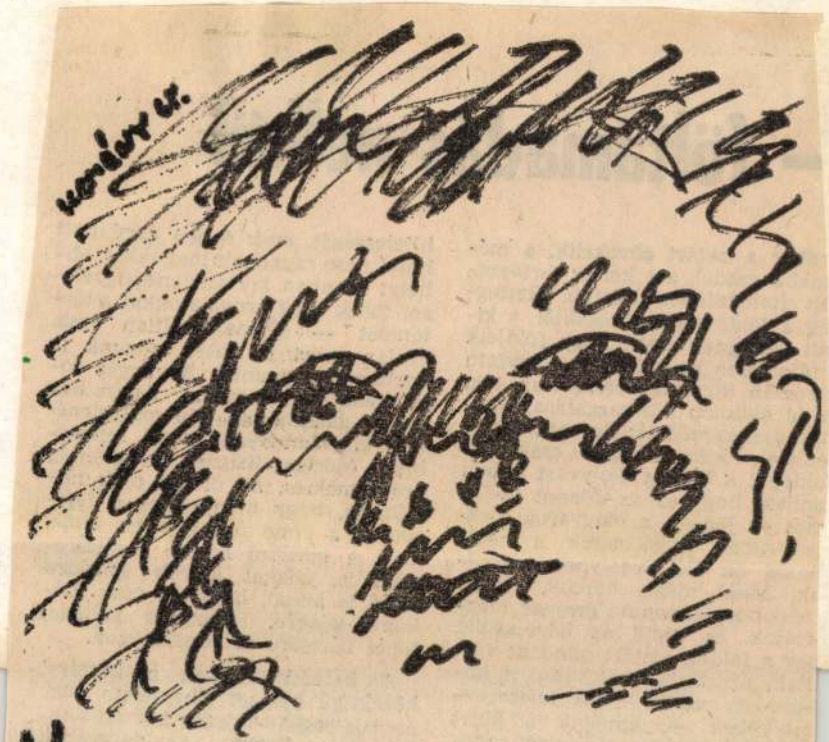

Kemény György rajza

Kemény
Élet

12.

XXX/37

ltak, azt is be kell vinni a kö-
ösbe. Az utolsó előtti fejezet —
mbörének —, amelyik a kötet
gjobban megírt része, arról tudó-
t, hogy a furmányos eszű paraszt-
k mindenek dacára csak-csak jól
lnek. Érdemes a földben dolgozni:
magyarországinál jobb a közel-
ítás, átvándorolt unokatestvérek-
ek van mivel dicsekedni. Grozát
mlegetik, mint annak példáját,
ogy ha kisebbségi is, de nem re-
ménytelen életű a magyar falu.

Az 1983-as fejezet már ennek el-
ntétéről ad számot. Beszolgáltta-
s, kényszerű nyelvhasználat, vá-
sban keresett munka, ingázás,
ermektelenség, betegség; se or-
sa, se tanítója, akihez fordulhat-

A hetedik fejezet, a korlátsi
közelségű helyzet elbeszélése, már
nem is regény-fejezet, hanem pub-
licisztika. Riport, a legjavából.
Nem oktalanság, hogy a hősei sors-
ával azonosuló író ezt a közelí-
tést fölvállalta, de az érthető szen-
vedély dacára is úgy tetszik, epi-
kailag eredményesebb lett volna,
ha egy korábban már kialakított
családregény-forma nyomdokain
haladva tovább fejezi be az elbe-
szélteket.

Most — és érthető okoknál fog-
va: helyeselhetően — a befejezés
mozgósító ereje nagyobb, mintha
szokványosan varrja el a szálakat,
de bizonyos, hogy e zsurnaliszta

Kemény György grafikus

L: Orosz István

Vadas József: Bog(l)ár 13.

Élet és Irodalom Bp. 1986. aug. 1 XXX/31

Kemény György, grafikus

L: Kanyák Zsófia

Vadas József: Kéri vallomás

22

Új Tükör, 8 p. 1986. már 2

XXIII/9

KEMÉNY György

11. 16. Szombathely: textil-biennale 1992

Új Művészet 1992

Karnevál és Képkoncert

A Budapest Bábszínház új mini-teátrummal gazdagodott. Ugyanis a negyedik emeleti próbatermet átalakították, s e hét végén már premiert tartanak az új stúdióban. *Urbán Gyula* és *Darvas Ferenc* a *Nagy bújócska* című mágikus musiceljét mutatják be kisiskolásoknak Urbán Gyula rendezésében.

A Színház[4] lehetőséget ad a kísérletező, kamara jellegű darabok bemutatására. A terem filmfelvételre is alkalmas. (Hátha valakinek eszébe jut a bábfilm-készítés.) De akár szinkronstúdiót is ki lehetne alakítani, a tér erre a célra is nagyszerűen átrendezhető.

A tavaszi fesztivál idején új program várja a felnőttközönséget. Március 26-án este Karnevál és Képkoncert címmel érdekes műsor látható, Fellegi Ádám zongoraművész Robert Schumann Karnevál című művét és Muszorgszkij Egy kiállítás képei című kompozícióját szólaltatja meg. A zongorajátékot modern bábjáték egészíti ki.

A Karnevál Urbán Gyula elképzelésében és rendezésével *Kecskeméti Kálmán* látványterveivel, múlt századi német kisvárosi környezetben elevenedik meg. A bábszínpadi adaptáció alkotói *Balogh Géza* rendező, *Kemény György* grafikus és *Koós Iván* bábtervező.

V. A.

Népszava 1993. márc. 4

KEMÉNY György grafikus

KEMÉNY GYÖRGY

Százhat rejze. A magyar értelmező Rejtése.

Bp. 1999 / Balassi

Kemény György grafikus

Husznagics Melinda: Kemény György = Kemény György

ECHO, 1999/3., 14. p. ill.

Helyi érzéstelenítés

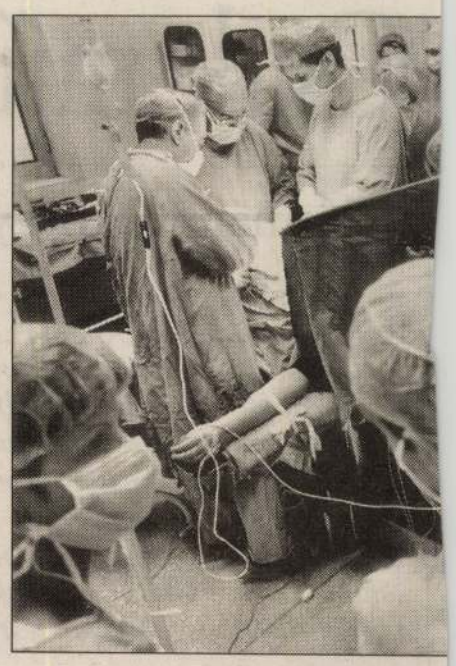

BÄCHER IVÁN

– Kimentem az előszobába, onnan pedig, ki a gangra. Tudod, a mi házunk még jóféle Haggenmacher-ház, úriház volt valamikor, ügyvédek, orvosok lakták, különösen az utcai frontot. A lépcsőházból nyíló, a Körút felé eső gang legalább öt méter széles és kő- vagy márványkorlátja van. Odamentem, lekönyököltem, és láttam, hogy odalenn Pali tollaslabdázik egy pappal.

– Egy pappal?

– Tessék?

– Egy pappal?!

– Csendesebben.

– Egy pappal. Pulóverben volt, de én mégis tudtam róla, hogy pap. Pali valamivel testesebb volt, mint régen, de fölismertem azonnal. Ő játszott nekem háttal. A hátát megismerem. Megismerem ezer hát közül is. Az volt a legszebb hát, amit valaha láttam. Ha csak megláttam Pali hátát, lúdbőrözni kezdett a karom, nézd, most is, csak ha rágondolok...

– Ne mozduljon, Anna néni! Csak nyugodtan... Úgy...

– Tessék?!

–Ne mozogjon!

– Aztán megint tollaslabdáztak, de én tudtam, hogy közben eltelt néhány nap. Ekkor már kivittem a hokedlit is, leültem a korláthoz, és úgy néztem a játékot. Azt gondoltam magamban, hogy elég gyöngén játszanak, főleg a Pali.

– Ki az a Pali, Anna néni?

– Pali... Ő volt a legnagyobb szerelmem. Talán? Ki tudja... Költő volt. Amúgy hitvány, rongy ember...

– Érdekes, az én férjemet is Palinak hívják. De ő nem költő. Hanem nőgyógyász. Tegnapelőtt vitte el a cuccát. Én küldtem el.

– Kollegina!

– Mi van?

– Semmi, semmi. Mondja csak, Anna néni! Hogy volt az a tollas?

– Micsoda?

– A tollaslabda! Ott az udvaron!

– Igen. Aztán egyszer csak letette az ütőt, és jött befele. Aztán már a szobában vagyunk, fekve egymás mellett. Magamat nem látom – sem ébren, sem álmomban –, de tudom, hogy fiatal vagyok. Könnyedén mozgok, forgolódom, fölpattanok, szaladok, futok... pedig ma már valóságos tortúra az ágyban éjjel egyik oldalamról a másikra fordulnom. Azt hiszem álmomban, mindig fiatal vagyok. Pali feküdt mellettem, simogatott, simogatott és simogatott. Csodálatosan simogat Pali, soha senki nem simogatott meg úgy. Tulajdonképpen soha senki nem simogatott őutána többé. Még huszonöt évet éltem le a férjemmel, de ő nem simogatott meg egyetlenegyszer sem. Pali simogatott úgy, hogy az csodálatos volt, teli volt az a simogatás szeretettel, szerelemmel, mintha a tenyeréből, az ujjhegyeiből is szerelem sugárzott volna, meleg volt a keze, de sohasem nyirkos, csodálatos keze volt Palinak.

– Az enyémnek is. Ő is tudott simogatni, de még hogy tudott. Egy darabig. Aztán már öt éve nemhogy nem simogatott, de hozzám sem ért öt éve már... egyszer sem...

– Te még fiatal vagy. Hány éves vagy?

– Harmincnégy.

– Gyerek vagy.

– Soha nem lesz már senkim, tudom. Nem is kell. Gyűlölöm őket.

– Én harmincnyolc voltam, harminchét, amikor megismertem Palit. Akkor kezdődött...

– És aztán mi volt?

– Hogyhogy mi volt?

– Hát az álomban.

– Hát aztán csókolgatott, és ő azt magyarázta, hogy most már hamarosan feleségül vesz. Mindig ezt magyarázta.

– Mikor?

– Mikor? Tegnap éjjel!

– Nem az álom, Anna néni. Mikor volt ez a Pali valóságosan?

– Most... negyven éve. Negyvenhatban lett vége. Harmincnyolcban kezdődött. Tudod... Hogy hívnak?

– Éva.

– Tudod, te Éva, az én életem úgy telt el, hogy soha senkit nem szerettem kitartóan, hűségesen, odaadóan, csak őt. Lehetséges, hogy ő volt az egyetlen kivétel? Amikor ébren vagyok, alig gondolok rá, és ha gondolok, akkor is utálkozva, undorral, gyűlölettel... De álmodni gyakran álmodom róla, és akkor az mindig csodaszép álom... Mint most is ez a tollaslabda... Nem játszott jól, de gyönyörű volt. A háta, a simogatása... Tudod... Hogy hívnak?

– Éva.

– Tudod, Éva, soha senkit nem szerettem igazán, lehet. És én még most sem vágyom semmi másra, csak hogy valaki még egyszer megfogja a kezem.

– Hiszen itt fogom már egy órája, Anna néni.

– És hogy még egyszer úgy simogasson engem valaki, úgy szeressen, olyan forrón, olyan odaadón.

– Én is csak erre vágyok.

– Mi van?

– Semmi!

– Mit kiabálnak ott?

– Maga csak dolgozzon! Hentes!

– Tudod, és aztán azt álmodtam, hogy kimegy mosakodni. Na ezt aztán utáltam benne. Hogy azonnal ment ki mosakodni. és ment ki, és én elkezdtem gondolkozni, nem tudom már, hogy ébren vagy álmomban, azon, hogy hol mosdik vajon, a kádban-e vagy a mosdóban. És melyik mosdóban, melyik lakásban vagyunk, és akkor azon kezdtem gondolkozni, hogy hány csapja is van a mosdónak, vagyis hány nyitója, egy, avagy kettő, és akkor már biztosan ébren voltam, és nem hagyott nyugodni a dolog, és elindultam kifelé, hogy megnézzem...

– És akkor esett el, Anna néni.

– Igen... Micsoda? Elestem? Igen, elestem. Igen. Persze. És... Most hol vagyok?

– A János kórházban.

– Igen. Igen. És te ki vagy?

– Éva vagyok. Az aneszteziológus.

– És mit csinálunk mi itt tulajdonképpen?

– Operáljuk Anna nénit. Helyi érzéstelenítéssel. Eltörte a combcsontját. Beültetünk egy jó erős kis vasat a lábába

TANDORI DEZSŐ

Sugallatodban csuklóizület

– Kis körtánc –

Sugallatodban csuklóizület
szórja szűnhetetlen villámait.
És hiába fogod be a füled,
hallod akármid omló támjait,

támfalait, oszlopait. A fák csak,
persze, ők hintik leveleiket,
mint szemedbe a port. Feladatának
tesz eleget még ín, képzet, ideg:

de veled már valaki más van itt;
s miért ne, a járdán akárki járhat;
jó, most még elhajítod álmait,
mit árthat – hanem vigyázni sem árthat.

◆

Tandori Dezső (1938) Kossuth-díjas, legutóbb Kolárik légvárai című kötete jelent meg a Magvetőnél.

BORBÉLY SZILÁRD

Irónia-tanulmányok

1. [Élmunkás]
Még süt a nap, de már
az alkonyati szürke
házfalak között poroszkál,
a belsőudvarok kövén
keresgél, a kapukban
feljebb kúszik,
a kukák tetejére ül, miákol,
de mindhiába,
indulni kell, a munka várja,
és a táblán a név:
ÉLMUNKÁS UTCA,
mint kihalt temető,
azt hirdeti, hogy
itt lakik, aki él.

2. [Zúzmara]
Megfeszül, gerince szürke háznyereg,
amelyen, mint a holdsütés, a téli est remeg,
csillag lép a hideg ágra, a zúzmara sóhajt,
és önmaga leheletétől, mint a tudat, elolvad.

◆

Borbély Szilárd (1964) Szép Ernő-díjas, legutóbbi kötete, az Ami helyet, 1999-ben látott napvilágot a Jelenkornál.

Nyílt levél Bächer Iván

Kedves Iván!

Hogy én most levelet – és ráadásul nyílt levelet írok neked, és rajtad keresztül az olvasónak, annak oka a december 16-án megjelent Két fotós című cikked. Az írást kellett választanom, ahelyett, hogy elugranék hozzád vörösborral a hónom alatt egy dumapartira, lévén, hogy a tengerentúl vagyok.

Minden írásod élmény olvasnom, különös mélysége van minden gondolatnak, zamata minden sornak, pláne a messzi távolból. Ez a mostani cikk, amelyben Róna Jutkáról – aki hazafotózta magát – és rólam –, aki elfotózta magát Amerikába – írtál, azonban válaszra kényszerít.

A párhuzam Róna Jutka és köztem logikus: Róna Jutka Hollandiában lett elismert fotográfus és albumával fölfedezte rejtett hazai gyökereit, én meg több mint tíz Magyarországon megjelent fotóalbum után Amerikába mentem gyökeret ereszteni, ahol több mint három év kemény munkája után az egyik legrangosabb amerikai könyvkiadó (W. W. Norton) megjelentette New York-fotóalbumomat.

Azt írtad: „...Révész Tamás fotóművész itt volt sokáig. Itt élt, itt lett fotós, itt bírta, amíg bírhatta – aztán New York rengetegébe menekült, mikor már nem bírta tovább. Elmenekült oda, ahol egyáltalán nincsenek miniszterelnökök – ha lennének is, szájukon akkor se csúszhat ki például ilyen szó: idegenszívű. (Megjegyzem, sokkal inkább egy idegen, akiben érző szív dobog, mint egy szívtelen, kegyetlen állat, ha vérünkből való is)...”

Kedves Iván!

Akárhogy is kutatok az emlékezetemben, én soha nem éreztem menekülési kényszert Magyarországról. Sőt ellenkezőleg, mint fotográfus számos díjban – Balázs Béla, Pulitzer – részesültem. Abban az évben éppen, amikor a Budapest-könyvemért Pulitzer-díjat kaptam – anyagilag és erkölcsileg panaszra igazán nem volt okom – adódott egy váratlan lehetőségem arra, hogy az Egyesült Államokban próbáljam meg, mire vagyok képes.

Amerikába menetelem/jövetelem a szakmai kihívás motiválta. Ha frivol lennék, akkor azt írnám, hogy az én koromban nem ritka, hogy férfiember nagyobb őrültségre is képes. Négy évvel ezelőtt tehát nem menekültem, hanem belevágtam egy óriási kalandba, a családom teljes támogatásával, amely semmi másról nem szólt, csak egy szakmai karrier újraépítéséről.

Ma már nehéz választ adni magamnak arra, hogy vajon, ha tudom, hogy micsoda erőfeszítés, mekkora egzisztenciális rizikó az ember teljes újraépítése egy teljesen új és idegen környezetben, nos akkor is elindultam volna-e ezen az úton, amelyet megfutamodó típusnak semmiképpen sem ajánlanék, mert ehhez minden téren és minden körülmény között a végsőkig való kitartó szívósság szükségeltetik. A konkurencia akkora, hogy középszerűt nyújtani csak egyszer lehet, érzékenység csak a „műben” tükröződhet és újabb és újabb elképzelések nélkül meg csak gondolni is kár a holnapra.

Még ma is fülemben van annak a röhögésnek a hangja, ami évekkel ezelőtt az első amerikai kiállításom megnyitóján azután robbant ki, amikor a „min dolgozik mostanában” obligát kérdésre azt válaszoltam: egy New York-fotóalbumot csinálok, remélem, ha bátorítón, hogy ez me zül is csak kevesekne adóban mondták is, h könyvet egy időben d Magyarországon. (M Magyarországon, me produkciós verseny Novoprint nyomdát, ázsiai nyomdák előtt)

Mennyi és men elutasítást k hogy voltak amikor nem sokka http://www.heraldga pült egy szerkesztő, nemcsak fotográfusk vezőként is kapok me megjelent cikk alapj egy másik galériát Broadwayen) a magr nuárban. (Mindkettő se ad alkalmat a kiál

Az internet az, am szempontból igazán r rületben, vagy egy n földrajzi távolság ell tervben, éves jelentés gon is az elmúlt évek

És éppen ellenkez szeket. Ha nem élné megszervezni a „Cap kiállítását két évvel legutóbb meg Anthon lás után című dokum Európa elmúlt tíz év szakról szólt.

Miközben írom ezt a Hudson folyó New szemben Manhattanr állunk az erkélyede amelyet a táj sugáro sem itt, sem ott.

Az élet nagy ajána itt is meg ott is. Le Pestre (a World Pre Addig is szeretettel

HIBAIGAZÍTÁ

December 9-i Hét terjújában nem tü nek készítőjét. A lasztásért elnézés

Csak művészetet ne?

Kemény György kihaló műfajokról, új technikákról és az igazi váltásról

Van benne hülyeség! Amióta csak a képzőművészeti főiskolán e felkiáltással ismerték el egymás produktumait – több mint négy évtizede –, ez a legnagyobb dicséret Kemény György számára. Vagyis legyen a műben valami poén, ötlet, szokatlanság. Van is bőven szellemesség a munkáiban. Amikor a kezembe adta kötetét, a Magyar Nyelv Értelmező Képtárát, azon kaptam magam, hogy már-már hahotázom. Azt olvastam, hogy „aktív". S amit láttam, egy „akt-ív". És „vasaló" helyett „vas a ló". Fejtsék meg, hogyan fest egy törzsvásárlókártya!

BOGÁCSI ERZSÉBET

– Előástam magamból a gyerekkort. Négy-öt évesen már imádtam rajzolni. És rajongtam a szóviccekért, amelyekre nekem is rájár az agyam. A szellemi vonzalmaimat az édesapámnak köszönhetem, aki árvaként is kereskedővé küzdötte föl magát. Sokféle tehetség lappangott benne. Verseket írt, rajzolt velem együtt. Mindaddig, amíg tizenkét éves koromban el nem váltak a szüleim, s egyedül maradtam az édesanyámmal. Mint „egyke és sivár".

Venni a vészjeleket

– Gondolom, hogy csak az idézet kedvéért használta a sivár jelzőt.

– Csakugyan voltak sivár éveim. Főképp a második világháború idején. Amikor kitört, még iskolába se jártam. Az Akácfa utcában laktunk, egy bérház ötödik emeletén. Ha háromszor volt riadó egy éjjel, akkor háromszor mentünk le a pincébe és vissza. Anyámtól tudom, hogy amikor egyik éjszaka már sokadszorra keltettek fel álmomból, sírva mondtam: én nem akarok élni! De mindenhez hozzászokik az ember.

– Úgy tartják, hogy az marad meg legmélyebben a tudatunkban, ami gyerekként ér bennünket.

– Bizonyára, elraktároztam én is. Hiszen minden élményt beépítünk az életünkbe. De nem tartozom azok közé, akik élethossziglan azon rágódnak, mi történt velük 1944-ben. Engem idegesít, ha valaki egy életen, egy életművön keresztül ugyanazt a fájdalmát panaszolja fel a világnak. Egyébként is feledékeny vagyok. Számtalanszor megesik, hogy egy ismerős megkérdi: Emlékszel, amikor... S énnekem fogalmam sincs, miről beszél. Talán ösztönösen törli az emlékezetem azt, ami kevésbé volt lényeges. Hogy az eleven életnek adjon helyet. Engem sohasem a múlt, hanem a jelen, a jövő érdekel.

– Eszerint könnyen megbékül azzal is, ha a kor arra kényszeríti, hogy más irányt szabjon a pályájának?

– Tudomásul vettem, hogy a művészi plakát meghalt. Jóllehet éppen ez sűrítette azt a két dolgot, amit legjobban szerettek, vagyis a képet és a szöveget. A Műcsarnok összes termében, 1986-ban volt az a monstre kiállítás, amelyet zömmel én rendeztem, s én adtam neki a 100 + 1 éves a magyar plakát címet is. Akkor már szembeszökő volt a műfaj agóniája. Vettem a vészjeleket. Egyébként az egész kelet-európai összeomlás nekem köszönhető – szoktam mondani a tanítványaimnak. Volt ugyanis egy plakátom, egy bajszos-szakállas férfiarccal, amelyet megfestettem nyolcszor ötméteresben, s az oszlopsornál helyeztük el. Este, a Híradóban Gorbacsov, aki még új fiú, megy a Hősök terén koszorúzni. Lépked, lépked, de egyszer csak azt látom, hogy a plakátomra néz. S a szeméből azt olvasom ki: Nem a Kádár? Nem Lenin? Lehet más is? Akkor baromság ez az egész! Megváltoztatom! És megváltoztatta.

– Volt benne hülyeség!

– De megjelentek az óriásplakátok, amelyek már másról szólnak. Egy nemzetközi cég képviselője mondta: Csak művészetet ne! A művész rajzolgasson magának, de ne tegye a cég drága pénzén! A postaládákba dobott reklámokon látni, mennyire hatásos ez a jelszó. Én akkor csináltam a plakátot, amikor még nem ilyen szellemiség volt. Politikai szorítás, az igen. De az előre megszabott feladatok elől mindig kitértem. Vonulj be a Néphadseregbe! Ezt kellett volna plakátra tennem. Többször felhívtak, kapacitáltak. A lábam fájt, műtétre készültem, mindenfélét füllentettem, csak ne kelljen.

– De azokért a plakátokért, amelyeket a kedvére csinált, sorra kapta a díjakat.

– Szinte ötpercenként. Mert még nem voltak ötvenen, akik megrendelőként és szponzorként arról döntöttek volna, mi legyen rajta. Nagypapa, nagymama, gyerek, kutya, és mind vigyorog. Vagy piros kocsi, mindig bal elölről. Mert így fotózták a másik sikeres márkát is. Az bevált, azért már fizetnek, csak le kell nyúlni, nem kell újat kitalálni. Szörnyű sematizmus! Semmivel sem különb, mint amikor egyenmunkásokat láthattunk rogyásig. Azt szocreálnak nevezték, ezt kapreálnak hívom.

– Netán a könyvborítók tervezésének ideje is lejárt?

– Két-három éve annak, hogy olyan munkám volt, amire büszke vagyok. Az a nyolckötetes, harminckét CD-lemezt is tartalmazó zenetörténet, amelyet iskoláknak, könyvtáraknak jelentetett meg kedvezményes áron a Nemzeti Kulturális Alapprogram. Élveztem, hogy a kemény borítóra olyan reprodukciókat válogassak, amelyeken hangszerek is szerepeltek. S ezeket a külső pauszborítón visszaismételtem. A Helikon kiadó magyar írók sorozata óta pedig egyetlen könyvcímlap sem tetszik. Akkor még színes ceruzát használtam. Valamivel később letettem a filctollat is, amellyel az öt páros képből álló, arany és ezüst sorozatomat rajzoltam az időmúlás témájára. Ezek a tavalyi, pécsi életműkiállításomon voltak láthatók először, ahol kiderült, hogy nyolc-tízévenként eszközt váltok.

Kép és szöveg

– Nem ceruza, nem toll. Mostanában milyen rajzszerszámot használ?

– Egeret. Igen, beleszerettem a komputerbe. Különben nem vagyok én a technika bolondja, az autót például ki nem állhatom. De visszatérve a számítógépre, vannak kollégák, akik megvetnek érte. Már te is komputerhez nyúlsz? A fiatalok meg furcsállják. Mi? Te még rajzolsz? Úgy tűnik, hogy mindenben határeset vagyok. Tervező-grafikusnak művész, művésznek pedig... Szóval a művészek kiközösítenek. Nem baj! Bár ember alkotta fikció a kettő három nullával, 2000-től már nem lehet a művészetet a hagyományos műfajokon belül űzni. Látta a kötetem...

– És látom az asztalán a legújabb komputergrafikákat.

– Az albumban még olyanok voltak, amelyek egy-egy szóviccre épültek. Imádom az ilyesmit, nekem fontos a duma. A magyar nyelv teli van meghökkentő lehetőséggel. A kötet óta léptem előre. Most olyan rajzokat készítek, amelyekhez egy-egy mondatnyi szöveg van. Például: Hálóba rúgja a labdát. A képen egy H-forma futballista egy lóba rúgja a labdát. De már azt is tervezem, hogy installációt csinálok belőle. Vagyis lesz egy mezbe öltözött bábu, egy ideoda mozgó focilabda, a háttérben pedig vetített lovak. A törzsvásárlókártyából is szobor lesz, annak a vásárlónak a szobra, aki pénzt penget ki egy női törzsért, torzóért. Voltaképpen térberendezés lesz az a tárlat is, amelyen az Értelmező Képtáram újabb darabjait mutatom be, Még nem tudom, hol és mikor. De ezek a plakátméretre nagyított grafikák úgy lesznek kifüggesztve, hogy a K. Gy. monogramot lehessen kiolvasni belőlük. A terven a popénekesnő Britney Spears fotója áll előttük. Pontosabban háttal a képeknek. Mert az ilyen sztárokat, az ilyen lányokat egyáltalán nem érdekli a művészet. Csak az, hogy jó csajnak látsszanak a fényképen.

– Legalább az installáció műfajával nem kellett felhagynia. Annak idején, a nyolcvanas évek elején, a képzőművészetben ritka közönségsikert aratott Az utolsó vacsorával.

– Félig templom volt, félig diszkó, a Leonardo-festmény minden motívumával. Amikor le-lelátogattam a Dorottya utcai terembe, hol iskolásokat találtam ott, hol tolókocsis embereket. Sokféle nézőt vonzott, ötezer belépőt adtak ki. De az még korábban, a hetvenes évek végén volt, amikor a párizsi Beaubourgban magyar filmhónapot rendeztek. S egy szomszédos reprezentatív Dalí-kiállítással nekem kellett versenyeznem. Azt javasoltam, hogy a mi kis termünket szórjuk fel homokkal, állítsunk fel egy gémeskutat, és tegyünk oda nyolc lovat. Egyet-egyet a szemlén részt vevő filmrendezőknek, akiknek az ismeretterjesztő anyagát a lótarisznyákból lehetett volna elővenni. Ezzel nem arattam osztatlan sikert. Beleizzadtak, rosszul lettek, meghaltak a Hortobágy-építő ötletemtől. Jó, nem lesz ló. Csak néhány bábu. Ebbe már megkönnyebbülve belementek. Hagyták, hogy például Mészáros Márta bábui szeretkezzenek. A 100 + 1-es kiállításon sem csak úgy lógtak a plakátok. Korszakonként berendeztem a teret, adtam hozzá zenét. De igazat szólva, az ilyen munka is elfogyott.

A halhatatlanság igénye

– Idejövet elmeditáltam, hogyan oldja meg a feladatait, ha ezen a budai dombvidéken csupán tizenöt-húszpercenként jár a busz. Most már értem.

– Már kiiratkoztam a reklámszakmából, s vele a napi hajszából. Nem kell gyakran bemennem a városba, ahol piszok van, szmog és közlekedés. Itt fotózom az őszi fákat, a színes madarakat. Hála istennek, egy részeg kőműves annak idején a kelléténél nagyobbra hagyta az ablakokat, ahonnan most messzi látok. Ahogy lehullnak a levelek, látni a temetőben a sírokat is.

– Mindezt cseppnyi borongás nélkül mondja.

– Mert a születés és ez elmúlás ott van mindenütt, még az emlegetett számítógépben is. Fölvettem a kapcsolatot gyerekkori barátokkal, akikkel e-mailen levelezek. Szeretem, mert egy perc, és máris ott van. De egyszer csak valamilyen fogyókúrás recepttel jön egy vírus, és mindent letöröl. A régi technikák maradandóbbat adtak. S ezt már a képzőművészetre is értem. Éppen a minap idéztem fel Bak Imrének, mit mondott egyszer róla szeretett mesterünk, Barcsay Jenő. Mégpedig akkoriban, amikor műanyaggal kezdett festeni. Jaj, szörnyű! Honnan tudja a drága Imre, mi lesz ebből ötszáz év múlva? Ez a szempont már eszükbe sem jut azoknak, akik csak géppel, printekkel vagy akár videóval dolgoznak. Most akarnak hatni. Ez az igazi váltás, nem is az eszközöké.

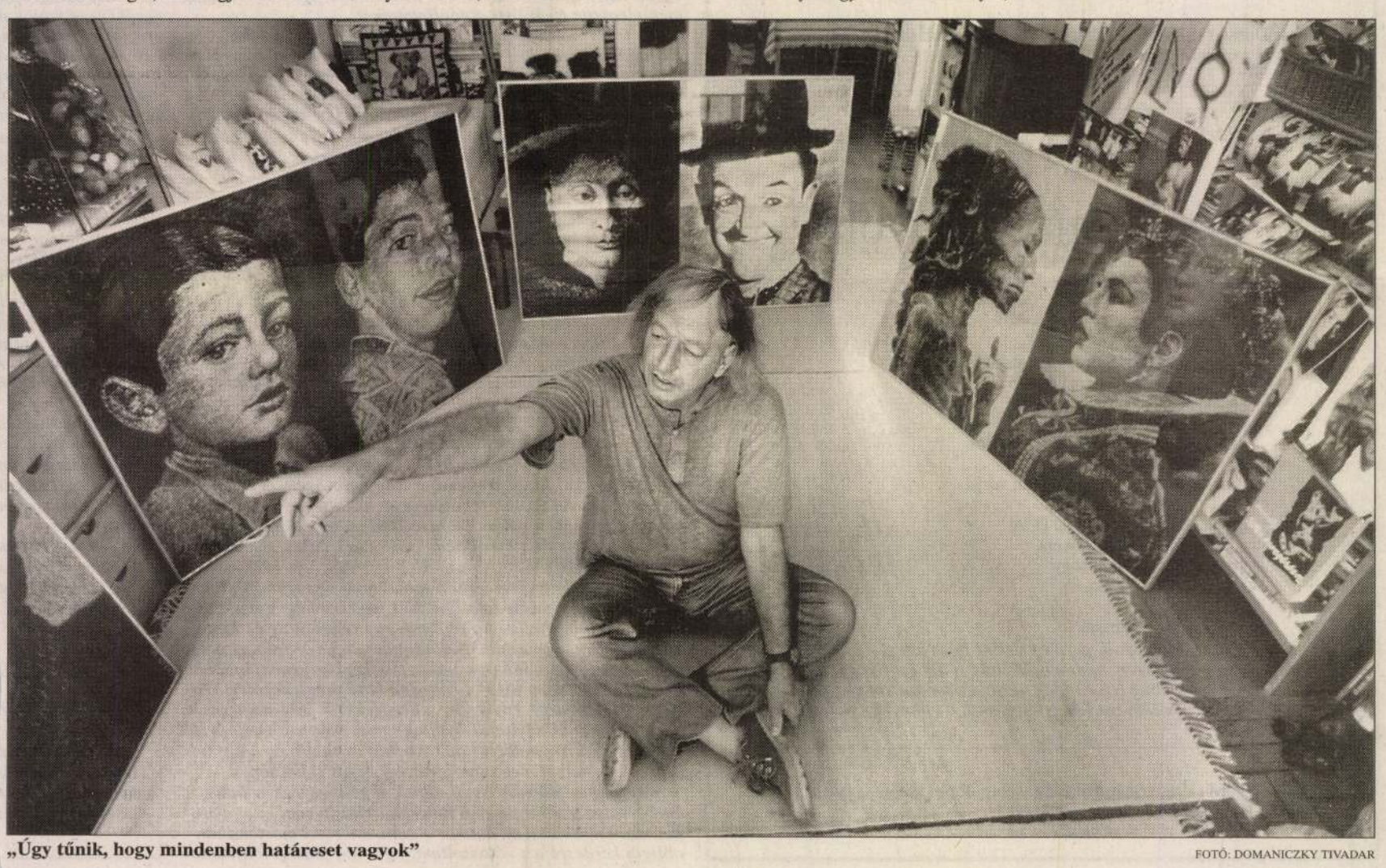

„Úgy tűnik, hogy mindenben határeset vagyok"

FOTÓ: DOMANICZKY TIVADAR

1021

1983. II. 15. Televizio 1. müsor 20..50/Vn

Stúdió "83

- Tudnának kapásból válaszolni rá? Hol, mikor láttak utoljára plakátot? Sőt mikor néztek meg, tanulmányoztak egy plakátot, ami mondjuk tetszett. Pedig mindennap sok plakátot látunk. Autóbuszról, villamosról, autóból, gyalog, sokszor kényszerből persze, mert megyünk és látjuk, nézni kell. De a plakát mint közlés, információ, hirdetés, mégis zsugorodik. Házfalányi fotók, szobafalnyi posztorek, képernyői reklámok fojtogatják. De a plakátművészet természetesen és szerencsére nem hagyja magát. Mücsarnok, Budapest. 1966 óta két évente plakát világkiállitást rendeznek Lengyelországban és több kategóriában is dijazzák az adott kétéves időszak legjobbnak itélt plakátjait. A 66 óta eltelt 16 év, nyolc biennálé nemzetközi anyagából válogatták azt a 158 plakátot, amelyek március végéig láthatóak a Mücsarnok kiállitásán. Amikor ott jártunk, javában folyt még a különféle politikai, kulturális és kereskedelmi plakátok rendezgetése. Nézelődtünk és összetalálkoztunk Kemény Györggyel. Van olyan dolog, amit csak plakáttal lehet elmondani vagy elsősorban plakáttal?

- Talán nincs, viszont a plakátnak nagyon fontos az a szerepe, hogy azonnal kell hatnia. Tehát a dologról lehet beszélni, de más az, hogy egy kiállitási körülmények közt, más az, hogy egy rádió interjuban mondsz el valamit. Lényegében ugyanazt mondhatod el plakáton is, csak az kell, hogy nagyon hamar észlelhető legyen és nagyon hamar hasson. Ettől plakát a plakát. Egyébként én szerintem lefoglalt mondani valók, lefoglalt témák nincsenek.

- Most mi a különbség mondjuk egy jó plakát vagy mondjuk egy kettő oldalas szines hirdetés között egy folyóiratban vagy képeslapban, amit addig nézek ameddig akarok és hathat rám, ha van időm.

- A folyóiratnál neki készülsz a dolognak. Leülsz, rágyujtasz egy pipára és fölkészülsz rá, hogy mit fogsz látni. Körülbelül tudod is, hogy milyen reklámokat fogsz látni. Tudod, hogy az adott lapban, amit olvasol, hogy mire vagy kiváncsi, hogy ott utazásra kapsze ott tanácsot vagy reklámot vagy egy új cigaretta fajtára. Az utcán nem tudod, hogy mi vár. Váratlanul ér a hatás, és azt a váratlan hatást kell azonnal lereagálnod.

- Meglehetne-e azt valahogy megpróbálni megfogalmazni, hogy mondjuk a televizió átütő megjelenése mit tett a plakátokkal?

- Hüha! Ez nehéz ügy, ugyanis a televizió gyakorlatilag egy kicsit a plakátok szerepét nem is kicsit, nagyon csökkenti. Tehát amit régebben a plakát mondott el nálunk akár tiz, tizenöt évvel ezelött, azt a televizió vette át a kis hirdetésblokkok, és a plakát - azt kell, hogy mondjam - azóta egy kicsit szegényesebb és rosszabb is. Nálunk is, de máshol is. Nagyon kevés kimagasló plakát születik szerte a világon, beleértve minket is. Épp azért,

KEMÉNY György

mert a televizió meg a folyóiratok egy csomó dolgot átvállaltak.

- Most lehet, hogy butaság. Persze az embernek az az érzése, hogy éppen azért, mert talán valamivel inkább vizuális korban élünk, mint korábban, mintha többet lehetne megpróbálni vizuális eszközökkel elmondani az embereknek például plakáttal. Szóval merészebb asszociációkat nehezebben követhető gondolatokat.

- Igy igaz. És azon kivül itt két plakát előtt állunk, amik arra jó példák, hogy ilyen nagyon erős jelképeket lehet. Tehát például ez a [illegible] című plakát, amely egy francia kitünő fotó folyóiratot reklámoz, és az alcime, hogy a Szemfertőzés, tehát a szem szennyezés ellen. Ezzel az egy ötlettel, hogy egy szemü az úr, akit rajta látunk, olyan szuggeszivel adja ezt a dolgot, hogyha két szeme lenne. Tehát ez az, amit mondsz, hogy az asszociáció annyira szimbólum erejüvé válik, olyan erőssé éleződik ki, hogy ettől azért nagyon jó plakát. Vagy a másik, ahol a japán müvész saját magának készitette, ahol egészen egyszerüen a férfi, nő és a mindenségbe való mutatás irtó egyszerü jellé való egyszerüsitése. Husz perces szövegnél tömörebben mondja el, hogy mi az ő müvészete és mit akar csinálni. ... a plakát kiállitáson egy válogatás a világ legjobb plakátosaitól vagy bárhol meg megnézel plakát biennálét, nagyon-nagyon kevés az az ilyen szines, nagy fotós, csajos plakát. Ez a jelkép teremtés, ez a fajta szürrealista, kicsit kicsavart gondolkozás, kicsit furcsa, kicsit fantasztikus gondolkozás, az nagyon kevés plakátnál jelenik meg. Na ezeket tekintjük müvészi plakátoknak.

- Most akkor bocsánatot kérek a következtetésért. Akkor egy gazdagodó korban szegényedünk gondolatilag?

- Igen. Nagyon jó a kérdés. Igen. Én először lázadoztam, amikor ami egyébként kitünő plakátosaink vannak és kitünő plakátjaink vannak, helyett először jelentek meg nálunk lányok. Más lapra tartozik, hogy ugyanazon három lány hirdéti a motorbiciklitől kezdve a Pepsi-Coláig és a vajig mindent. De akkor lázadoztam, hogy lám-lám ez a sokat szidott kommersz plakát nálunk is bejött. És most már teljesen beletörődtem, kell ez is. Kell ez is, én is szeretem, ez is kell, ez is hozzátartozik az élethez, az utcaképhez, a kettő együtt él e pillanatban.

- De akkor mit csinál valaki, aki mégis szeret merészebben gondolkozni, nehezebb asszociációkra épiteni, picit elvontabban fogalmazni plakátkészités közben. Akkor kinek lehet ilyeneket még csinálni?

- Hát nagy gond. Ez alkalmanként is gond. Most arra is ki kéne térni, de nem akarok, hogy bizony nálunk nehezen fogadják ezeket, elég nehéz átverni - ahogy mondják - egy-egy ilyen érdekesebb, szokatlanabb plakátot. Ettől függetlenül a feladatok valóban csökkentek, az ilyen jellegü feladatok. Egyébként világszerte,

nálunk is az a helyzet, hogy elsősorban a kulturális plakátok azok. Tehát szinte éles borotvapengével kettő vágható, hogy kereskedelmi plakát, tehát eladni valamit vagy kulturális, ahol adódik. Szinházat, kiállitást, irodalmat.

- Az embernek az a gyanúja vagy az a benyomása, hogy mintha a politikai plakátokat elsősorban baloldali, kisebbségben lévő csoportok használnák, legalábbis a nyugati világban. Elképzelhető ez, hogy ez igy van és mi lehet az oka? Pénzszükc, más eszközök?

- Ez igy igaz, mert megint itt most müvészet, nem müvészet relációjában beszélve a dologról, ami nyugaton ilyen nagyon látványos, mint politikai plakát akkor, amikor valami választás jön. Akkor minden. De ott a portré, ott van jól olvashatóan a szöveg, amit nagyon ügyesen kitalálnak tartalmilag. Formailag semmi érdekesség nincs ezekben. Hatalmas nagy különböző fejekkel találkozol szemben. Az egyik pártnak ez a jelöltje, a másiknak az. Valóban akik a gondolatot és a müvészetet és a plusz erőt beleviszik, azok a baloldalak. Mint például nálunk is ismert és kiállitott francia [illegible] csoport. A világon egyik legjobbnak számit. Minden egyes munkájuk telitalálat. Ez igy igaz.

- Csak kevés a pénzük, kénytelenek többet gondolkodni. És gondolkodtattni.

- Igy igaz. Nálunk meg az a helyzet, hogy a politikai plakátok kicsit ilyen rutinszerü, ünnepi, ünneplő feladatot látnak el. És nem igazán politikai plakátok. Tehát augusztus 20-a, örülünk, ünnepeljük, friss kenyér, de igazán begerjedni, igazán lelkesedni valamiért vagy valami ellen nem lehet. Már olyan sok éve csináljuk ezeket a feladatokat. Amikor a vietnámi háború zajlott vagy valami nagyon komoly, konkrét és aktuális, égően aktuális politikai feladatok, akkor mindig nagyon jó plakátok születnek, nálunk is egy-kettő.

- Ezek voltak a jelen és a közel múlt nemzetközi plakát slágerei. Talán nem köztudott, hogy Magyarországon nem csak az Országos Széchenyi Könyvtár, hanem a Magyar Állami Hirdető archivuma is valóságos plakát kincstárat tárol. Összesen tizennégyezer féle plakátot, a másodpéldányokkal együtt a Hirdető gyüjteménye megközeliti a kétszázezer darabot. A plakát történelem a magyar kultúra része és a magyar történelem tükre. Ezt lenne hivatott szemléltetni a most következő összeállitás is. Persze nem tudtuk megnézni mind a tizennégyezer plakátot. Amit most látnak majd néhány órás válogatás eredménye. Ezért előre is szeretnék elnézést kérni mindazoktól, akik úgy érzik majd, pont azt a plakátot nem látják majd, amelyre a legszivesebben vagy a legjobban emlékeznek. A gyüjtemény első darabja egy belga plakát. 1897-ből. Azután a századelő békés hangulata. Az első világháború többek között ilyen plakátokat teremtett nálunk. Az 1919-es Tanácsköztársaság - számomra legalábbis - elemi erejü plakátjai. 1919 őszére a vörös plakátok eltünnek. Fehér terror, fehér szin, fehér ló,

fehér lovas. A 20-as évek eleje, a Trianon teremtette hangulat. Az ország lassan-lassan magához tér. Rendeződnek társasági élet, óvatos konszolidáció. A magyar rádiózás csak most kezd kibontakozni. Hol vagyunk még a televiziótól, a színes képeslapoktól. A reklám plakátnak nincs vetélytársa. E plakátok egyike, másika mindmáig kötelező, legalábbis ajánlott reklám-pszichológiai tananyag. Állandó hivatkozási alap a hirdetési szakemberek avagy éppen bírálóik számára. És itt a hangosfilm. Két békés évtized sem telt el az első világháboru vége, a fehér lovas üdvözitő plakátok megjelenése óta. 1945 május 1-e. Föllélegző, romokat takarító ország. Választási harc. Párt-plakátok versengenek a szavazókért. A fordulat éve 1948. Ekkor a plakát elsősorban a mozgósitás a feladatvállalás, a termelés növelésének eszköze. Persze reklám plakátok is akadnak az akkori kinálatnak megfelelően. Az utolsó, itt látható plakátok 1960-ban készültek. Nekünk az az érzésünk, hogy a képernyő előtt ülők többsége számára az elmult két évtized plakátjait még korai lenne felidézni, hiszen úgy is látták őket valahol, valamikor. Talán még erre a hölgyre is sokan emlékeznek. Az ország legnagyobb plakát gyüjteménye természetesen a Széchenyi Könyvtáré. Hiszen ők hivatalból megkapják minden megjelenő plakát úgynevezett köteles példányát. A könyvtárban több mint félmillió plakátot őriznek, ezek közül több mint hetvenezer grafikai plakátot. 1885-től kezdve. Talán nem veszi rossznéven ez a két intézmény, ha megkockáztatjuk, hogy bizonyára sokan néznének meg egy állandó, válogatott kiállitást a magyar plakát történetéről. Egy ilyen kiállitáson bizonyára ugyancsak sokan szivesen vásárolnának egy-egy kedvenc régi plakát másolataiból.

Kemény György, grafikus

Kemény György rajza

Kemén

Élet

11.

XXX/34

pan látszat, a mienk viszont intézményesített? A fiatalembernek nincsenek lelkiismereti problémái, mert a látszat demokrácia a maga módján valóban funkcionál, a mi államilag intézményesített demokráciánk viszont csak addig tart „nyitva", amíg a hivatalos órák tartanak. Utána felfüggesztjük (helyesebben: felfüggesztik), és mindenki kedvére utálhatja a maga „bennszülötteit". Aki pedig mindezt komolyan veszi, vessen magára, és dugja be nyakát a lelkiismeretnek nevezett, keményfából faragott igába.

zik. A férfi először türelmetlenkedik, aztán mintha ráérezne a szerep lényegére, a falusiak ráérős nyugalmával ácsorog a tátongó akna mellett. A járókelők kíváncsian leállnak mellette, egyik-másik belenéz az aknába, kérdezősködik, és a férfiban fokozatosan lombosodik a meggyőződés, hogy az ő munkája fontos. Nem érti ugyan a megbízatás lényegét (ki érti és tudja saját „megbízatását"?), csak azt érzi, hogy valami *feladatot* teljesít. És ha már rábízták, annak fontosnak kell lennie. Ez a legtöbb! Nincs elveszve az a közösség, amelyben az emberek saját személyiségük védelmében még a felesleges munkának is fontosságot mernek és tudnak adni, s ennek a tudatában lelkiismeretesen teljesítik kötelességüket.

Ahogy elnézem az aknafigyelő sötétre cserzett arcát, újra megkeseredik bennem a gondolat: ez a képlet sem húzható ránk. Mi a fontos munkát

1021 Kemény György grafikusművész

1982.XII.1. Petőfi lo,45/Mészárosné

Láttuk-hallottuk

A müsorvezető Rózsa P. Endre.

A Dorottya utcai Kiállítóteremben nyílt meg az Utolsó vacsora, Kemény György Utolsó vacsorája. Ezen az utolsó-vacsorán, ill. az Utolsó vacsora megnyitásán a Láttuk, hallottuk kritikusai közül Hajdu István vett rész.

- Kemény György grafikusművész - most egy kicsit megállítam, hogy mit is mondjak kemény György neve után, hiszen ő pl. az IPM Magazinnak az arculat-tervezője és hát az IPM sikerének az egyik fő résztvevője. De a mellett, hogy Kemény György grafikus, valójában a mostani kiállításán látványtervező.

- Először is meséld el, hogy a látogató, aki belép ide a kiállításra, mit lát?

- Az első benyomása a látogatónak feltehetőleg a sötét terem, ahonnan különböző vacsorák maradványai bontakoznak ki. Ez most így nagyon profánul hangzik, különösen akkor, hogyha nem felejtjük el, hogy a kiállítás címe, az Utolsó vacsora igencsak kötődik és nagyon szorosan kötődik az emberiség elmúlt 2ooo évéhez, nevezetesen a keresztény katolikus valláshoz. Azt hiszem Jézus utolsó vacsorájáról van szó, nemcsak átvitt értelemben, hanem egészen konkrét, egészen tapintható értelemben.

- Ha valaki belép ebbe a Dorottya utcai kiállító helyiségbe, akkor ezek szerint 2ooo évvel találja magát szemben.

- Igen. 2ooo évvel találja magát szemben, szellemi értelemben természetesen. Egyrészt azért, mert találkozik azzal a fajta Utolsó vacsorával, amit a művész, Kemény György elképzelt, vajon milyen lehetne ma egy Utolsó vacsora, ha ma Jézus Krisztus résztvenne ezen az Utolsó vacsorán? Tehát aki belép, végülis mit lát konkrétan?

- A terem végfalán, vagy a fő falán ,áthatja a 12 apostolt, középen, tehát ahol Jézus Krisztusnak illik ülnie, helyett hagyott egy TV monitort egy TV készülék számára. Most a néző, aki az asztal elé áll, az Utolsó vacsorára megterített asztal elé áll, csodák csodájára satáj magát látja Jézus Krisztus helyén ülni, egészen egyszerüen azért, mert a Video felszerelés a nézőt veszi fel, mindig azt a nézőt, aki éppen az asztal centrumára tekint. Nyilván itt arról van szó, hogy hogyan szembesülhet az 1982-es kiállítás látogató, egy olyan mítosszal vagy legendával, amely 2ooo éven keresztül meghatározta vagy legalábbis

befolyásolta Európa gondolkodásmódját. Ha ennek hátat fordít, akkor láthatja Kemény György Utolsó vacsoráját, megterített és ételmaradékokkal, tányérpkkal, félig üres és üres palackokkal megrakott asztalt, aminek ha szintén hátat fordít, akkor láthat egy automatát, amely a hatvanas évek végén elterjedt az aluljárókban, a pályaudvarokon, itt-ott Budapesten, az országban azt hiszem, másutt is, amelyben valóban 4 forintért megvehezi a maga kiszáradt sonkás vagy rántott húsos zsömlejét. Csak egyszerüen felelnie kellene arra a kérdésre, amit Kemény az autmata oldalára felírt, hogy vajon hányadik vacsora? Kemény profanizál, megpróbálja "lerántani" a leplet valamiről, ami 2ooo éven keresztül azért elég rendesen befolyásolta gondolkodás rendszerünket. Személyessé próbálja tenni ezt az egészet és én azért azt hiszem, hogy Kemény nagyon okosan nem jut el odáig, hogy az egészet kérdésessé tegye. Hanem sokkal inkább valahogy a hatását teszi kérdésessé, nem magát a tényt. Nem azt kérdezi meg, hogy az utolsó vacsora megtörtént-e, hanem azt teszi kérdésessé, hogy az utolsó vacsorának értelme van-e? Nem azt teszi kérdésessé, hogy ennek az egész mitológiának értelme van-e, hanem azt teszi kérdésessé, hogy ebben az egész helyzetben a mai ember, akit ugye a TV kamera és a TV monitor helyez az Utolsó vacsora környezetébe, hogy viselkedhet? Egy borzasztó furcsa helyzet alakul ki, amikor a megrajzolt apostolok között mint a fényképésznél, a fényképész előtt a tükörben, amikor meg kell fésülködni és rendbe kell magunkat hozni, - igazolvány fényképhez - feltünik az ember és ott toporog, miközben felismeri saját magát az apostolok között, nem is akármilyen apostolként, hanem ugye a tanitóként, a mesterként. Ennek van valamiféle különös hangulata, még akkor is, ha valaki esetkeg azt mondja, hogy ilyet már látott, akkor is kénytelen elismerni, hogy amilyen módon ez elkészült technikailag, szellemileg, elektronikai szinten, hogy nem akármilyen dolog részt venni egy utolsó vacsorán még akkor sem, ha 2ooo év eltelt azóta.

KEMÉNY György (1936)
119. Jézus Krisztus horoszkópja, 1989
Jesus Christ's Horoscope (film)
offset, 81,5x56 cm
j.j.l. Kemény Gy. – Offset és Játékkártya Nyomda Budapest
ltsz.: xy 89.416

A változás jelei : Plakátok, 1988-1990.
: Magyar Nemzeti Galéria, 1990.nov.14.-
dec.31. A kat. szerk. Bakos Katalin,
Bp. : MNG, 1990 19.r

6.p bev.

120. Pócspetri, 1989
Pócspetri (film)
offset, 60x41 cm
j.b.l. Kemény Gy. – ny.n.
ltsz.: xy 89.418

121. Az eastwicki boszorkányok, 1989
The Witches of Eastwick (film)
offset, 80,5x57,5 cm
j.n. – Offset és Játékkártya Nyomda Budapest
ltsz.: xy 89.419

122. I love Rights of Men, 1989
offset, 84x59 cm
j.b.f. Kemény – ny.n.
ltsz.: xy 89.417

123. Hanussen, 1988
Hanussen (film)
offset, 115x82 cm
j.n. – Offset és Játékkártya Nyomda
ltsz.: xy 88.198

Kemény György

Magyar Hírlap 2000. II. 16

Képi lelemények

Értelmező szótár minden nyelven létezik. Ám értelmező képtár csak most látott napvilágot a Balassi Kiadó jóvoltából.

Kemény György Munkácsy-díjas grafikus Hincz Gyula és Ék Sándor tanítványa volt a főiskolán. Legendássá váltak installációi, könyvborítói, ő készítette az év legszebb plakátját. A művész most nyelvképi asszociációinak értelmezését, elemzését kísérelte meg.

A Balassi Kiadó Könyvművész sorozatában megjelent munka százhat rajzot kínál, Parti Nagy Lajos előszavával. Ahogy ő mondja, az olvasó a szó legszorosabb értelmében vett karika-túrákat vehet kézbe. Kemény körüljárja a szavakat, felbontja, társítja, összerakja, s a speciális szópuzzle-ból készül a kép.

Időnként a legegyszerűbb asszociációkat választja. A Fejetlenség című képen például egy szépen torzóban maradt nyak látható. A Halál szót „múlt időbe" teszi s két „l" betűvel írja: hogy örvényben tocsogó lábat rajzolhasson, amely halban végződik. S így a hal áll...

Érdemes hát többször végiglapozni a könyvet, s elmerengeni Kemény képi-nyelvi leleményein.

VBÉ

KEMÉNY GYÖRGY

Beszélgetés Kemény György tervező-grafikussal

A művészet mint világháló

Kemény György rajz iránti szenvedélye gyerekkora óta tart. A gimnázium után nem vették fel egyből a Képzőművészeti Főiskolára, ezért távoli rokonától, a nemrég elhunyt Gábor Páltól tanulta egy évig a plakáttervezést. A hatvanas években Lakner László ismertette meg vele és több fiatal művésszel az aktuális nyugat-európai irodalmat, zenét és képzőművészetet, ő nyitott számukra ablakot a világra. Kemény 1968-ban rendezte meg első önálló képzőművészeti kiállítását mint pop-artos „tűrt" alkotó.

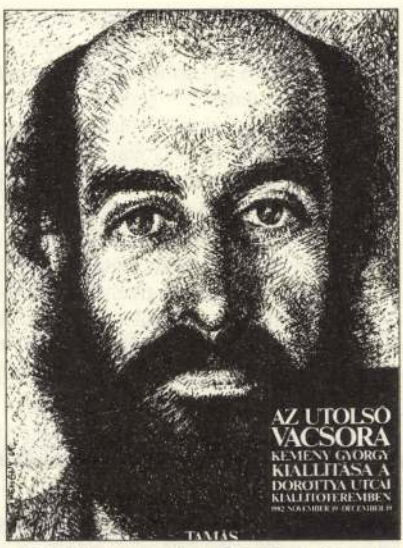

Az 1982-es tárlat katalógusának címlapja
Dorottya utcai kiállítóterem, Budapest

– Az 1970-es évektől a koncept jegyében alkotók szerint a műalkotás lényege gondolati természetű, az pedig másodlagos jelentőségű, hogy milyen anyagban jelenik meg. Utóbb eljutottak a felismeréshez: minden lehet művészet.

– Számomra kétféle művészet van: az élő, progresszív művészet és az eladható művészet. Egy kiállítás nem otthon összegyűlt anyag vagy képek összessége, hanem koncepció. Tárlataimon a hetvenes években vagy tíz éven át az akkor új eszközzel, a tévével dolgoztam, de sohasem videó, hanem az állami egyes műsor ment rajta. Az utolsó vacsora című 1982-es kiállításomat tartom fő művemnek, ebben mindent összegeztem és lezártam, amit addig csináltam. A tollrajzokat és a térberendezést is ideértve. Nam June Paik nagyon hatott rám, ezért kezdtem tévékkel dolgozni. Az utolsó vacsorán Jézus helyén egy tévékészülék állt mint világablak. Néray Katalin 1986-ban bízott meg egy plakáttörténeti kiállítással: 100+1 éves a magyar plakát. A Műcsarnokban 1000 plakáttal, illetve a korokra jellemző térberendezésekkel eljátszottam a történelmet; ez volt életem legjelentősebb alkotása, 150 ezer ember látta. És eldicsekszem azzal, hogy megdöntöttem a kommunizmust.

– ??

– A következőképp történt: Gorbacsov itt volt látogatóban Kádárnál, és a szokásos emlékmű-koszorúzás zajlott a Hősök terén. Bekapcsolom este a tévét, és a híradóban azt látom, hogy Gorbacsov jobbra tekintve a 100+1 éves kiállításom óriási plakátját nézi, az óriási arcot. Végigfut az agyán: ez nem ő, nem Lenin, nem Kádár, hát ezt is lehet? Akkor az egész kommunizmus marhaság, hagyjuk abba. Nem sokkal később abba is hagyták – és ez nekem köszönhető.

– Milyennek látod a kortárs művészetet?

– Nagyon izgalmas, ami most történik és nagyon furcsa ellentmondások vannak. Hittem abban, hogy a 2000. év – noha ember által kitalált konstrukció – valóban igazi korszakváltás lesz mindenben. Sajnos borzasztó, amit most látunk: visszacsúszást szinte a középkorba. A XX. században az emberi technika lehetővé tett mindent, a Föld szinte kicsinek tűnt. Most már tényleg a szabadság, a boldogság, az egymás szeretete kerülhetne előtérbe, ehelyett megy a háborúzás – fociscapatok és országok közt egyaránt. Ezt tükrözi a művészet is. Táborokra szakad a kortárs művészet, egyrészt azokra, akik továbbra is progresszíven gondolkodnak, akik még mindig hiszik, hogy ez egy szellemi mozgalom, hogy egy műnek bármilyen eszközzel, de szólnia kell valamiről, hiszen ez a lényege: párbeszédet kell folytatnia a nézővel. Sokszor a legújabb eszközök társulnak ehhez, komputer- és videotechnikák, tehát az állandóan változó technika hozza magával az állandóan változó mondandót is. Ugyanakkor visszajött az olajjal vászonra festés. Én ezt nem komplikálnám annyira, mint az erről szóló sok cikk és elméleti fejtegetés. Egyszerűen visszatért a naturális-emberábrázoló, gyakorlatilag XIX. századi festészet. A nagy művészeti forradalmak után visszatérünk ehhez. Hiába hivatkoznak az amerikai hiperrealizmusra, amely a pop-arttal párhuzamosan a hatvanas években ment, ez már nem ugyanaz. Azt gondolom, ez megélhetési festészet. Egyre inkább látom: fiatal festőművészek kutyust és virágot festenek. Üzletházakban, irodákban, bankokban látod lógni ezeket, eladták, valakik pedig megvásárolták, és szó sincs arról, hogy ez a szellemi progresszió része. Új, elsősorban amerikai teoretikusok szerint a művészetnek ma egyenesen politikai, társadalmi problémákról kell beszélnie, én ezt, bár érdekesnek, megfontolandónak tartom, de vitatom is. Mi itt a szocializmusban túl sokat hallottunk a népnek szóló, a népért „harcoló" művészetről ahhoz, hogy némi szkepszis ne fogjon el a „szem örömét" radikálisan kiiktató másik véglet láttán. Anno segédkeztem a magyar fotográfiatörténeti kiállításon (Tény-kép, 1981), ahol magyar fényképészeknek a harmincas évek szegénységét bemutató szociofotóit is bemutatták. Amikor a 2001-es velencei biennálén ott volt egy halom felvétel, amely a szegény afrikai országok körülményeit ábrázolta, megértettem persze, de mindezt már láttam. Mindenképp a progresszió mellett vagyok, de hozzáteszem: naturálisan rajzolok. Azok az emberek állnak közel hozzám, akiknél létezik egy híd a kulturális örökség egésze és a legújabb dolgok között, azt szeretem ha a múlt, jelen, jövő valamiképpen egyesül. Ilyen például számomra a Vivaldit is beépíteni tudó finn Apocalyptica heavy metal zenekar vagy épp a Kis Varsó velencei biennálén szereplő Nefertiti-kiegészítése. A művészet hovatovább olyan, mint a világháló, minden benne lehet, és benne is van; minden eszköz, stílus és gondolkodásmód.

– Milyen terveid vannak?

– Imádom Karinthyt, a szóvicceket, ezért kezdtem el azt a sorozatot, amelynek a Magyar nyelv értelmező képtára címet adtam. Ez 1999-ben jelent meg. Itt a magyar szavakat képekben értelmezem. Aztán bekattant a darázsderekú nő fogalma. A reneszánsz festők megfestik a képet, én baromi munkával lerajzolom, lemásolom komputeren, majd szóviccem érdekében elrontom, most ezt csinálom a Darázsderekú nőkkel. Sok minden érdekel, és nem tudom, mi válik művészetté, kiállítássá. Ez mindenre vonatkozhat: irodalomra, zenére, képzőművészetre. Minden megváltozik.

KITZINGER KATA

Műértő 2003. OKT.

Éós-program a Szépművészeti Múzeum Antik Gyűjteményében

Inasok a Kerameikosban

„Szabadító kerestetik! Használt sziklámat és keselyűmet vasgyűrűre cserélném! Jelige: »Szeretem az embereket«." Ilyen és ehhez hasonló játékosan elgondolkodtató feladatokat kellett megoldaniuk a Szépművészeti Múzeum Antik Gyűjteménye Éós programja keretében meghirdetett levelező pályázaton a vidéki általános iskolák 5–8. osztályainak. Közülük egyeseknek ehhez nem csekély akadályokat kellett leküzdeniük, mint a romániai Maros megyei vajdaszentiványi iskola tanulóinak, akik fordulónként 3 nap alatt az ajánlott irodalom hiánya ellenére is valamennyi feladványt megoldották.

A tavalyi tanévben A marathóni mozaik címmel a pályázóknak az i. e. 490-ben vívott marathóni csatát ábrázoló egyik híres ókori görög festmény részletes, korabeli leírása nyomán – mivel az eredeti elpusztult – kellett egy nagyméretű papírmozaikot elkészíteniük. Ám ez csupán az utolsó lépés volt: addig öt fordulón keresztül „csak" feladatlapok kitöltésével – apróhirdetések alapján azonosítani mitológiai hősöket, elkészíteni egy képzeletbeli újság címlapját a marathóni csata után – készültek erre az utolsó, maratoni feladatra az osztályok és tanáraik. Külön díjazták a feladatlapokat és a mozaikokat, valamint az 5–6. és a 7–8. osztályokat, továbbá egy-egy technikai, ikonográfiai és ifjúsági különdíjat is kiadtak. Idén a Homérosz Iliászának XVIII. énekében leírt pajzsot kell elkészíteni, amelyet Héphaisztosz kovácsolt Akhilleusz számára, ám ezt is megelőzi négyfordulónyi feladatlap.

Tüskevári Általános Iskola, 5. osztály: Marathóni mozaikpályázat
5–6. osztály kategória II. helyezett, összetett korcsoport győztes, ikonográfiai különdíjas

A Szépművészeti Múzeum Éós programját a 2002-es múzeumi majálison hirdették meg. Megvalósításában mintegy 16 szakember működik közre, köztük Véninger Péter keramikus-restaurátor – ő tartja a legtöbb kézművesfoglalkozást –, Figler Krisztina, aki pályázati ügyekben illetékes és Birkás Éva, a program felelőse.

Éóst – ismertebb latin nevén Aurorát –, a hajnal, metaforikusan az új kezdet istennőjét választották annak a kezdeményezésnek a névadójául, amelynek célja megoldást találni két alapvető kérdésre: Mi a múzeumok szerepe a harmadik évezredben, és hogyan lehet a múzeumlátogatók jövő generációját kinevelni a televízió és az internet növekvő térhódítása és hegemóniája mellett? A program alapítói szerint a múzeum alapvetően jó hely, különösen alkalmas arra, hogy megismerjük a művészet és közös, európai kultúránk gyökereit. De hogyan lehet átélhetővé és felfoghatóvá tenni anyagát a 10–14 éves korosztály számára? Bár itt található Magyarország egyetlen több ezer darabos, az egész korszakot – az i. e. harmadik évezredtől az i. sz. VI. századig — átfogó antik gyűjteménye, a tárgyak a maguk csupasz valójukban vagy akár egy hagyományos tárlatvezetéssel is unalmasnak és távolinak tűnhetnek – tegyük hozzá, olykor nem csupán a gyerekek számára. A cél a klasszikus művészet befogadását elősegíteni, a fiatalokat játékosabb, interaktív eszközökkel bevonva: ha jó élményekkel távoznak, később a természetes kíváncsiság és tudásvágy hatására maguktól térnek vissza.

Kezdők, első alkalommal látogatók számára szervezik az Inasok a Kerameikosban című programot. A foglalkozások 3-4 órásak és két részből tevődnek össze. Míg az első csoport a múzeumban kiállított művek segítségével ismerkedik az ókori görög, illetve római istenekkel, a mítoszok hőseivel, a kor életmódjával és szokásaival, addig a másik tagjai az Éós műhelyében antik minták nyomán, ókori technikákkal maguk is készítenek tárgyakat – mécseseket, vázákat, ivóedényeket, ékszereket és mozaikokat –, amelyeket aztán haza vihetnek. Egy másik foglalkozáson antik viseletben, drámajáték formájában a gyerekek elő is adhatják a vázákon, domborműveken látható mitológiai vagy éppen a mindennapi életet ábrázoló jeleneteket. A második lépés a Segédek a Kerameikosban elnevezésű foglalkozás, ahol már bonyolultabb tárgyak elkészítésére is mód nyílik. Ezeken a programokon alkalmi csoportok, illetve iskolai osztályok egyaránt részt vehetnek.

Régész leszek? címmel elsősorban olyan gimnáziumi diákoknak szerveznek sorozatot, akik régészet, latin vagy művészettörténet szakra szeretnének jelentkezni, vagy egyszerűen csak érdekli őket a kérdéskör. Az antik kiállításon látható művek elemzésével mutatják be a klasszikus ókor egy-egy művészettörténeti korszakát, a régészet változatos módszereit, a múlt megismerésének lehetőségeit. És hogy teljes legyen a kép: Discendo docemus címmel előadás-sorozatot tartanak akkreditált tanári továbbképzés formájában a klasszikus ókorról történelem-, magyar-, latin-, rajz- és műelemzésszakos középiskolai tanárok részére.

Az eredmények számokban: 64 (többségében vidéki) osztály, ami hozzávetőleg 3000 diákot jelent a nyári táborok és a tanári továbbképzés résztvevőivel együtt. Tavaly a kiadásokat fele részben fedezték a foglalkozások szerény díjai, a többit céltámogatások, pályázatok, az NKÖM, a Szépművészeti Múzeum és annak baráti köre segítségével teremtik elő – ám nehezen belátható, hogy egy ilyen nemes és hosszú távon gyümölcsöző célra miért nem jut több a közpénzekből.

JÓZSA BERNÁT

ORGOVÁN GALÉRIA
régiségek boltja
RÉGI és KORTÁRS ÉRTÉKEK, MŰTÁRGYAK ADÁSVÉTELE
1055 Bp., Szent István krt. 5.
Tel./fax: 331-3373

WLADIS
Falk Miksa u. 13.

Csak művészetet ne?

Kemény György kihaló műfajokról, új technikákról és az igazi váltásról

Van benne hülyeség! Amióta csak a képzőművészeti főiskolán e felkiáltással ismerték el egymás produktumait – több mint négy évtizede –, ez a legnagyobb dicséret Kemény György számára. Vagyis legyen a műben valami poén, ötlet, szokatlanság. Van is bőven szellemesség a munkáiban. Amikor a kezembe adta kötetét, a Magyar Nyelv Értelmező Képtárát, azon kaptam magam, hogy már-már hahotázom. Azt olvastam, hogy „aktív". S amit láttam, egy „akt-ív". És „vasaló" helyett „vas a ló". Fejtsék meg, hogyan fest egy törzsvásárlókártya!

BOGÁCSI ERZSÉBET

– Előástam magamból a gyerekkort. Négy-öt évesen már imádtam rajzolni. És rajongtam a szóviccekért, amelyekre nekem is rájár az agyam. A szellemi vonzalmaimat az édesapámnak köszönhetem, aki árvaként is kereskedővé küzdötte föl magát. Sokféle tehetség lappangott benne. Verseket írt, rajzolt velem együtt. Mindaddig, amíg tizenkét éves koromban el nem váltak a szüleim, s egyedül maradtam az édesanyámmal. Mint „egyke és sivár".

Venni a vészjeleket

– Gondolom, hogy csak az idézet kedvéért használta a sivár jelzőt.

– Csakugyan voltak sivár éveim. Főképp a második világháború idején. Amikor kitört, még iskolába se jártam. Az Akácfa utcában laktunk, egy bérház ötödik emeletén. Ha háromszor volt riadó egy éjjel, akkor háromszor mentünk le a pincébe és vissza. Anyámtól tudom, hogy amikor egyik éjszaka már sokadszorra keltettek fel álmomból, sírva mondtam: én nem akarok élni! De mindenhez hozzászokik az ember.

– Úgy tartják, hogy az marad meg legmélyebben a tudatunkban, ami gyerekként ér bennünket.

– Bizonyára, elraktároztam én is. Hiszen minden élményt beépítünk az életünkbe. De nem tartozom azok közé, akik élethossziglan azon rágódnak, mi történt velük 1944-ben. Engem idegesít, ha valaki egy életen, egy életművön keresztül ugyanazt a fájdalmát panaszolja fel a világnak. Egyébként is feledékeny vagyok. Számtalanszor megesik, hogy egy ismerős megkérdi: Emlékszel, amikor... S énnekem fogalmam sincs, miről beszél. Talán ösztönösen törli az emlékezetem azt, ami kevésbé volt lényeges. Hogy az életen életnek adjon helyet. Engem sohasem a múlt, hanem a jelen, a jövő érdekel.

– Eszerint könnyen megbékül azzal is, ha a kor arra kényszeríti, hogy más irányt szabjon a pályájának?

– Tudomásul vettem, hogy a művészi plakát meghalt. Jóllehet éppen ez sűrítette azt a két dolgot, amit legjobban szeretek, vagyis a képet és a szöveget. A Műcsarnok összes termében, 1986-ban volt az a monstre kiállítás, amelyet zömmel én rendeztem, s én adtam neki a 100 + 1 éves a magyar plakát címet is. Akkor már szembeszökő volt a műfaj agóniája. Vettem a vészjeleket. Egyébként az egész kelet-európai összeomlás nekem köszönhető – szoktam mondani a tanítványaimnak. Volt ugyanis egy plakátom, egy bajszos-szakállas férfiarccal, amelyet megfestettem nyolcszor ötméteresben, s az oszlopsornál helyeztük el. Este, a Híradóban Gorbacsov, aki még új fiú, megy a Hősök terén koszorúzni. Lépked, lépked, de egyszer csak azt látom, hogy a plakátomra néz. S a szeméből azt olvasom ki: Nem a Kádár? Nem Lenin? Lehet más is? Akkor baromság ez az egész! Megváltoztatom! És megváltoztatta.

– Volt benne hülyeség!

– De megjelentek az óriásplakátok, amelyek már másról szólnak. Egy nemzetközi cég képviselője mondta: Csak művészetet ne! A művész rajzolgasson magának, de ne tegye a cég drága pénzén! A postaládákba dobott reklámokon látni, mennyire hatásos ez a jelszó. Én akkor csináltam a plakátot, amikor még nem ilyen szellemiség volt. Politikai szorítás, az igen. De az előre megszabott feladatok elől mindig kitértem. Vonulj be a Néphadseregbe! Ezt kellett volna plakátra tennem. Többször felhívtak, kapacitáltak. A lábam fájt, műtétre készültem, mindenfélét füllentettem, csak ne kelljen.

– De azokért a plakátokért, amelyeket a kedvére csinált, sorra kapta a díjakat.

– Szinte ötpercenként. Mert még nem voltak ötvenen, akik megrendelőként és szponzorként arról döntöttek volna, mi legyen rajta. Nagypapa, nagymama, gyerek, kutya, és mind vigyorog. Vagy piros kocsi, mindig bal elölről. Mert így fotózták a másik sikeres márkát is. Az bevált, azért már fizetnek, csak le kell nyúlni, nem kell újat kitalálni. Szörnyű sematizmus! Semmivel sem különb, mint amikor egyenmunkásokat láthattunk rogyásig. Azt szocreálnak nevezték, ezt kapreálnak hívom.

– Netán a könyvborítók tervezésének ideje is lejárt?

– Két-három éve annak, hogy olyan munkám volt, amire büszke vagyok. Az a nyolckötetes, harminckét CD-lemezt is tartalmazó zenetörténet, amelyet iskoláknak, könyvtáraknak jelentetett meg kedvezményes áron a Nemzeti Kulturális Alapprogram. Élveztem, hogy a kemény borítóra olyan reprodukciókat válogassak, amelyeken hangszerek is szerepeltek. S ezeket a külső pauszborítón visszaismételtem. A Helikon kiadó magyar írók sorozata óta pedig egyetlen könyvcímlap sem tetszik. Akkor még színes ceruzát használtam. Valamivel később letettem a filctollat is, amellyel az öt páros képből álló, arany és ezüst sorozatomat rajzoltam az időmúlás témájára. Ezek a tavalyi, pécsi életműkiállításomon voltak láthatók először, ahol kiderült, hogy nyolc-tízévenként eszközt váltok.

Kép és szöveg

– Nem ceruza, nem toll. Mostanában milyen rajzszerszámot használ?

– Egeret. Igen, beleszerettem a komputerbe. Különben nem vagyok én a technika bolondja, az autót például ki nem állhatom. De visszatérve a számítógépre, vannak kollégák, akik megvetnek érte. Már te is komputerhez nyúlsz? A fiatalok meg furcsállják. Mi? Te még rajzolsz? Úgy tűnik, hogy mindenben határeset vagyok. Tervező-grafikusnak művész, művésznek pedig... Szóval a művészek kiközösítenek. Nem baj! Bár ember alkotta fikció a kettő három nullával, 2000-től már nem lehet a művészetet a hagyományos műfajokon belül úszni. Látta a kötetem...

– És látom az asztalán a legújabb komputergrafikákat.

– Az albumban még olyanok voltak, amelyek egy-egy szóviccre épültek. Imádom az ilyesmit, nekem fontos a duma. A magyar nyelv teli van meghökkentő lehetőséggel. A kötet óta léptem előre. Most olyan rajzokat készítek, amelyekhez egy-egy mondatnyi szöveg van. Például: Hálóba rúgja a labdát. A képen egy H-forma futballista egy lóba rúgja a labdát. De már azt is tervezem, hogy installációt csinálok belőle. Vagyis lesz egy mezbe öltözött bábu, egy ideoda mozgó focilabda, a háttérben pedig vetített lovak. A törzsvásárlókártyából is szobor lesz, annak a vásárlónak a szobra, aki pénzt penget ki egy női törzsért, torzóért. Voltaképpen térberendezés lesz az a tárlat is, amelyen az Értelmező Képtáram újabb darabjait mutatom be, Még nem tudom, hol és mikor. De ezek a plakátméretre nagyított grafikák úgy lesznek kifüggesztve, hogy a K. Gy. monogramot lehessen kiolvasni belőlük. A terven a popénekesnő Britney Spears fotója áll előttük. Pontosabban háttal a képeknek. Mert az ilyen sztárokat, az ilyen lányokat egyáltalán nem érdekli a művészet. Csak az, hogy jó csajnak látsszanak a fényképen.

– Legalább az installáció műfajával nem kellett felhagynia. Annak idején, a nyolcvanas évek elején, a képzőművészetben ritka közönségsikert aratott Az utolsó vacsorával.

– Félig templom volt, félig diszkó, a Leonardo-festmény minden motívumával. Amikor le-lelátogattam a Dorottya utcai terembe, hol iskolásokat találtam ott, hol tolókocsis embereket. Sokféle nézőt vonzott, ötezer belépőt adtak ki. De az még korábban, a hetvenes évek végén volt, amikor a párizsi Beaubourgban magyar filmhónapot rendeztek. S egy szomszédos reprezentatív Dalí-kiállítással nekem kellett versenyeznem. Azt javasoltam, hogy a mi kis termünket szórjuk fel homokkal, állítsunk fel egy gémeskutat, és tegyünk oda nyolc lovat. Egyet-egyet a szemlén részt vevő filmrendezőknek, akiknek az ismeretterjesztő anyagát a lótarisznyákból lehetett volna elővenni. Ezzel nem arattam osztatlan sikert. Beleizzadtak, rosszul lettek, meghaltak a Hortobágy-építő ötletemtől. Jó, nem lesz ló. Csak néhány bábu. Ebbe már megkönnyebbülve belementek. Hagyták, hogy például Mészáros Márta bábui szeretkezzenek. A 100 + 1-es kiállításon sem csak úgy lógtak a plakátok. Korszakonként berendeztem a teret, adtam hozzá zenét. De igazat szólva, az ilyen munka is elfogyott.

A halhatatlanság igénye

– Idejövet elmeditáltam, hogyan oldja meg a feladatait, ha ezen a budai dombvidéken csupán tizenöt-húszpercenként jár a busz. Most már értem.

– Már kiiratkoztam a reklámszakmából, s vele a napi hajszából. Nem kell gyakran bemennem a városba, ahol piszok van, szmog és közlekedés. Itt fotózom az őszi fákat, a színes madarakat. Hála istennek, egy részeg kőműves annak idején a kelléténél nagyobbra hagyta az ablakokat, ahonnan most messzi látok. Ahogy lehullnak a levelek, látni a temetőben a sírokat is.

– Mindezt cseppnyi borongás nélkül mondja.

– Mert a születés és ez elmúlás ott van mindenütt, még az emlegetett számítógépben is. Fölvettem a kapcsolatot gyerekkori barátokkal, akikkel e-mailen levelezek. Szeretem, mert egy perc, és máris ott van. De egyszer csak valamilyen fogyókúrás recepttel jön egy vírus, és mindent letöröl. A régi technikák maradandóbbat adtak. S ezt már a képzőművészetre is értem. Éppen a minap idéztem fel Bak Imrének, mit mondott egyszer róla szeretett mesterünk, Barcsay Jenő. Mégpedig akkoriban, amikor műanyaggal kezdett festeni. Jaj, szörnyű! Honnan tudja a drága Imre, mi lesz ebből ötszáz év múlva? Ez a szempont már eszükbe sem jut azoknak, akik csak géppel, printekkel vagy akár videóval dolgoznak. Most akarnak hatni. Ez az igazi váltás, nem is az eszközöké.

„Úgy tűnik, hogy mindenben határeset vagyok"

FOTÓ: DOMANICZKY TIVADAR

Helyi érzéstelenítés

BÄCHER IVÁN

– Kimentem az előszobába, onnan pedig, ki a gangra. Tudod, a mi házunk még jóféle Haggenmacher-ház, úriház volt valamikor, ügyvédek, orvosok lakták, különösen az utcai frontot. A lépcsőházból nyíló, a Körút felé eső gang legalább öt méter széles és kő- vagy márványkorlátja van. Odamentem, lekönyököltem, és láttam, hogy odalenn Pali tollaslabdázik egy pappal.

– Egy pappal?

– Tessék?

– Egy pappal?!

– Csendesebben.

– Egy pappal. Pulóverben volt, de én mégis tudtam róla, hogy pap. Pali valamivel testesebb volt, mint régen, de fölismertem azonnal. Ő játszott nekem háttal. A hátát megismerem. Megismerem ezer hát közül is. Az volt a legszebb hát, amit valaha láttam. Ha csak megláttam Pali hátát, lúdbőrözni kezdett a karom, nézd, most is, csak ha rágondolok...

– Ne mozduljon, Anna néni! Csak nyugodtan... Úgy...

– Tessék?!

–Ne mozogjon!

– Aztán megint tollaslabdáztak, de én tudtam, hogy közben eltelt néhány nap. Ekkor már kivittem a hokedlit is, leültem a korláthoz, és úgy néztem a játékot. Azt gondoltam magamban, hogy elég gyöngén játszanak, főleg a Pali.

– Ki az a Pali, Anna néni?

– Pali... Ő volt a legnagyobb szerelmem. Talán? Ki tudja... Költő volt. Amúgy hitvány, rongy ember...

– Érdekes, az én férjemet is Palinak hívják. De ő nem költő. Hanem nőgyógyász. Tegnapelőtt vitte el a cuccát. Én küldtem el.

– Kollegina!

– Mi van?

– Semmi, semmi. Mondja csak, Anna néni! Hogy volt az a tollas?

– Micsoda?

– A tollaslabda! Ott az udvaron!

– Igen. Aztán egyszer csak letette az ütőt, és jött befele. Aztán már a szobában vagyunk, fekve egymás mellett. Magamat nem látom – sem ébren, sem álmomban –, de tudom, hogy fiatal vagyok. Könnyedén mozgok, forgolódom, fölpattanok, szaladok, futok... pedig ma már valóságos tortúra az ágyban éjjel egyik oldalamról a másikra fordulnom. Azt hiszem álmomban, mindig fiatal vagyok. Pali feküdt mellettem, simogatott, simogatott és simogatott. Csodálatosan simogat Pali, soha senki nem simogatott meg úgy. Tulajdonképpen soha senki nem simogatott őutána többé. Még huszonöt évet éltem le a férjemmel, de ő nem simogatott meg egyetlenegyszer sem. Pali simogatott úgy, hogy az csodálatos volt, teli volt az a simogatás szeretettel, szerelemmel, mintha a tenyeréből, az ujjhegyeiből is szerelem sugárzott volna, meleg volt a keze, de sohasem nyirkos, csodálatos keze volt Palinak.

– Az enyémnek is. Ő is tudott simogatni, de még hogy tudott. Egy darabig. Aztán már öt éve nemhogy nem simogatott, de hozzám sem ért öt éve már... egyszer sem...

– Te még fiatal vagy. Hány éves vagy?

– Harmincnégy.

– Gyerek vagy.

– Soha nem lesz már senkim, tudom. Nem is kell. Gyűlölöm őket.

– Én harmincnyolc voltam, harminchét, amikor megismertem Palit. Akkor kezdődött...

– És aztán mi volt?

– Hogyhogy mi volt?

– Hát az álomban.

– Hát aztán csókolgatott, és ő azt magyarázta, hogy most már hamarosan feleségül vesz. Mindig ezt magyarázta.

– Mikor?

– Mikor? Tegnap éjjel!

– Nem az álom, Anna néni. Mikor volt ez a Pali valóságosan?

– Most... negyven éve. Negyvenhatban lett vége. Harmincnyolcban kezdődött. Tudod... Hogy hívnak?

– Éva.

– Tudod, te Éva, az én életem úgy telt el, hogy soha senkit nem szerettem kitartóan, hűségesen, odaadóan, csak őt. Lehetséges, hogy ő volt az egyetlen kivétel? Amikor ébren vagyok, alig gondolok rá, és ha gondolok, akkor is utálkozva, undorral, gyűlölettel... De álmodni gyakran álmodom róla, és akkor az mindig csodaszép álom... Mint most is ez a tollaslabda... Nem játszott jól, de gyönyörű volt. A háta, a simogatása... Tudod... Hogy hívnak?

– Éva.

– Tudod, Éva, soha senkit nem szerettem igazán, lehet. És én még most sem vágyom semmi másra, csak hogy valaki még egyszer megfogja a kezem.

– Hiszen itt fogom már egy órája, Anna néni.

– És hogy még egyszer úgy simogasson engem valaki, úgy szeressen, olyan forrón, olyan odaadón.

– Én is csak erre vágyok.

– Mi van?

– Semmi!

– Mit kiabálnak ott?

– Maga csak dolgozzon! Hentes!

– Tudod, és aztán azt álmodtam, hogy kimegy mosakodni. Na ezt aztán utáltam benne. Hogy azonnal ment ki mosakodni. és ment ki, és én elkezdtem gondolkozni, nem tudom már, hogy ébren vagy álmomban, azon, hogy hol mosdik vajon, a kádban-e vagy a mosdóban. És melyik mosdóban, melyik lakásban vagyunk, és akkor azon kezdtem gondolkozni, hogy hány csapja is van a mosdónak, vagyis hány nyitója, egy, avagy kettő, és akkor már biztosan ébren voltam, és nem hagyott nyugodni a dolog, és elindultam kifelé, hogy megnézzem...

– És akkor esett el, Anna néni.

– Igen... Micsoda? Elestem? Igen, elestem. Igen. Persze. És... Most hol vagyok?

– A János kórházban.

– Igen. Igen. És te ki vagy?

– Éva vagyok. Az aneszteziológus.

– És mit csinálunk mi itt tulajdonképpen?

– Operáljuk Anna nénit. Helyi érzéstelenítéssel. Eltörte a combcsontját. Beültetünk egy jó erős kis vasat a lábába

TANDORI DEZSŐ

Sugallatodban csuklóizület

– Kis körtánc –

Sugallatodban csuklóizület
szórja szűnhetetlen villámait.
És hiába fogod be a füled,
hallod akármid omló támjait,

támfalait, oszlopait. A fák csak,
persze, ők hintik leveleiket,
mint szemedbe a port. Feladatának
tesz eleget még ín, képzet, ideg:

de veled már valaki más van itt;
s miért ne, a járdán akárki járhat;
jó, most még elhajítod álmait,
mit árthat – hanem vigyázni sem árthat.

◆

Tandori Dezső (1938) Kossuth-díjas, legutóbb Kolárik légvárai című kötete jelent meg a Magvetőnél.

BORBÉLY SZILÁRD

Irónia-tanulmányok

1. [Élmunkás]
Még süt a nap, de már
az alkonyati szürke
házfalak között poroszkál,
a belsőudvarok kövén
keresgél, a kapukban
feljebb kúszik,
a kukák tetejére ül, miákol,
de mindhiába,
indulni kell, a munka várja,
és a táblán a név:
ÉLMUNKÁS UTCA,
mint kihalt temető,
azt hirdeti, hogy
itt lakik, aki él.

2. [Zúzmara]
Megfeszül, gerince szürke háznyereg,
amelyen, mint a holdsütés, a téli est remeg,
csillag lép a hideg ágra, a zúzmara sóhajt,
és önmaga leheletétől, mint a tudat, elolvad.

◆

Borbély Szilárd (1964) Szép Ernő-díjas, legutóbbi kötete, az Ami helyet, 1999-ben látott napvilágot a Jelenkornál.

Nyílt levél Bächer Iván

Kedves Iván!

Hogy én most levelet – és ráadásul nyílt levelet írok neked, és rajtad keresztül az olvasónak, annak oka a december 16-án megjelent Két fotós című cikked. Az írást kellett választanom, ahelyett, hogy elugranék hozzád vörösborral a hónom alatt egy dumapartira, lévén, hogy a tengerentúl vagyok.

Minden írásod élmény olvasnom, különös mélysége van minden gondolatnak, zamata minden sornak, pláne a messzi távolból. Ez a mostani cikk, amelyben Róna Jutkáról – aki hazafotózta magát – és rólam –, aki elfotózta magát Amerikába – írtál, azonban válaszra kényszerít.

A párhuzam Róna Jutka és köztem logikus: Róna Jutka Hollandiában lett elismert fotográfus és albumával fölfedezte rejtett hazai gyökereit, én meg több mint tíz Magyarországon megjelent fotóalbum után Amerikába mentem gyökeret ereszteni, ahol több mint három év kemény munkája után az egyik legrangosabb amerikai könyvkiadó (W. W. Norton) megjelentette New York-fotóalbumomat.

Azt írtad: „...Révész Tamás fotóművész itt volt sokáig. Itt élt, itt lett fotós, itt bírta, amíg bírhatta – aztán New York rengetegébe menekült, mikor már nem bírta tovább. Elmenekült oda, ahol egyáltalán nincsenek miniszterelnökök – ha lennének is, szájukon akkor se csúszhat ki például ilyen szó: idegenszívű. (Megjegyzem, sokkal inkább egy idegen, akiben érző szív dobog, mint egy szívtelen, kegyetlen állat, ha vérünkből való is)...”

Kedves Iván!

Akárhogy is kutatok az emlékezetemben, én soha nem éreztem menekülési kényszert Magyarországról. Sőt ellenkezőleg, mint fotográfus számos díjban – Balázs Béla, Pulitzer – részesültem. Abban az évben éppen, amikor a Budapest-könyvemért Pulitzer-díjat kaptam – anyagilag és erkölcsileg panaszra igazán nem volt okom – adódott egy váratlan lehetőségem arra, hogy az Egyesült Államokban próbáljam meg, mire vagyok képes.

Amerikába menetelem/jövetelem a szakmai kihívás motiválta. Ha frivol lennék, akkor azt írnám, hogy az én koromban nem ritka, hogy férfiember nagyobb őrültségre is képes. Négy évvel ezelőtt tehát nem menekültem, hanem belevágtam egy óriási kalandba, a családom teljes támogatásával, amely semmi másról nem szólt, csak egy szakmai karrier újraépítéséről.

Ma már nehéz választ adni magamnak arra, hogy vajon, ha tudom, hogy micsoda erőfeszítés, mekkora egzisztenciális rizikó az ember teljes újraépítése egy teljesen új és idegen környezetben, nos akkor is elindultam volna-e ezen az úton, amelyet megfutamodó típusnak semmiképpen sem ajánlanék, mert ehhez minden téren és minden körülmény között a végsőkig való kitartó szívósság szükségeltetik. A konkurencia akkora, hogy középszerűt nyújtani csak egyszer lehet, érzékenység csak a „műben” tükröződhet és újabb és újabb elképzelések nélkül meg csak gondolni is kár a holnapra.

Még ma is fülemben van annak a röhögésnek a hangja, ami évekkel ezelőtt az első amerikai kiállításom megnyitóján azután robbant ki, amikor a „min dolgozik mostanában” obligát kérdésre azt válaszoltam: egy New York-fotóalbumot csinálok, remélem, h bátorítón, hogy ez m zül is csak kevesekn adóban mondták is, könyvet egy időben Magyarországon. (I Magyarországon, m produkciós versen Novoprint nyomdát, ázsiai nyomdák előtt

Mennyi és me elutasítást hogy voltak amikor nem sokk http://www.heraldg pült egy szerkesztő nemcsak fotográfus vezőként is kapok m megjelent cikk alap egy másik galériá Broadwayen) a mag nuárban. (Mindkett se ad alkalmat a kiá

Az internet az, a szempontból igazán rületben, vagy egy földrajzi távolság el tervben, éves jelenté gon is az elmúlt évek

És éppen ellenke szeket. Ha nem élne megszervezni a „Ca kiállítását két évvel legutóbb meg Antho lás után című dokum Európa elmúlt tíz é szakról szólt.

Miközben írom ezt a Hudson folyó New szemben Manhattan állunk az erkélyede amelyet a táj sugáro sem itt, sem ott.

Az élet nagy ajánd itt is meg ott is. Le Pestre (a World Pres Addig is szeretettel ö

HIBAIGAZÍTÁ

December 9-i Hét terjújában nem tü nek készítőjét. A lasztásért elnézés

DESIGN: GYÖRGY KEMÉNY GYÖRGY

Kemény 44 71

Újlak
Tűzoltó u. 72 1/2 3
Klinikák metrónegyéllé

BUDAPEST ART EXPO 1991

Kemény Gyula, festő

a Feszty-körkép restaurálására jónéhány hurzonéves főiskolás nekilátott Szegeden a munkálatoknak. Közöttük van: Bátyó Mária, negyedéves Képzőművészeti Főiskolai hallgató, restaurátor; Kemény Gyula, festő, ízdén végzett a Képzőművészeti Főiskolán.

Kezdőkör.

1976. okt. 12. TV. 21.50 – Vonó –

Kemény Gyula
épész

A paksi Atomerőmű és lakótelep paneles lakóépületeit a Pécsi Tervező Vállalat Ifjusági Irodájának kollektivája készitette.

Bartha Attila: A"paksi kisérlet".
Müvészet, 1975. junius - 36.oldal

Kemény Gyula

a Képzőművészeti Főiskola által évente megrendezett nyári tábor ez évben Szolnokon található. Tíz főiskolai hallgató kísért van Kemény Gyula és Bodnár Éva.

Szolnok megyei Hírlap, 1974. szept. 6.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PETŐFI NÉPE

1966 SZEP 7.

A szegénygondozótól

A MŰVELŐDÉSI HÁZIG

A Kecskeméti Közlöny 1934. július 29-i száma tudósít az ismert népligeti bábszínház, vagyis Kemény Henrik együttesének kecskeméti szerepléséről. Az eseményre a szegénygondozó gyűjtötte össze a város gyerekeit:

„400 gyermek volt együtt, akiknek olyan ritkán jut ki az örömből." ... „Az előadás után újabb kellemes meglepetés érte őket, a gondozó nővér mindegyiknek egy-egy zacskó cukrot adott. P. Feisz Angelusz, az új ferencrendi házfőnök adományozta nekik."

Több mint száz éve száll apáról fiúra a bábjátékos mesterség a Kemény családban. Évről évre tökéletesítették műsorukat az olcsó, tömegszórakoztató perzsavásáron, a ligetben, ahol a sok harsány ripacskodás, szirupos ócskaság között néha egy-két gyöngyszem is megcsillant.

Ifjabb Kemény Henrik, a Kecskeméten szerepelt mester fia, kincseket mentett meg, amikor 1953-ban szinte ellopta a bábokat a szükségszerű, de brutálisan végrehajtott államosítás elől. (A Minden kezdet nehéz című filmben láthattunk erről egy csípős jelenetet.)

Az Állami Bábszínház megbecsült művésze lett, rövidesen a Népművészet Mestere címmel tüntették ki.

Aztán évek teltek. Európa lassan elfelejtette a hagyományos vásári bábkomédiát.

Az újdonság erejével hatott, amikor Kemény Henrik a formabontó, nonfiguratív irányzatokat felvonultató bukaresti fesztiválra előszedte a poros bőröndből a ligeti bábukat. A világ egyik legnagyobb bábművészét, a szovjet Obrazcovot még nem látták olyan jóízűen mulatni. Előadás után azt mondta, minden bábosnak évente meg kellene nézni Kemény Henriket, hogy ne felejtsék el, mi a bábjátszás.

Tavasszal a müncheni fesztiválon is elsöprő volt a siker. A Stats-múzeum igazgatója egyik legértékesebb szerzeményének tartotta, amikor Kemény Henrik ajándékát, a ligeti társulat főhősét, Vitéz Lászlót behelyezhette a kiállító szekrény üvege mögé, testvérei az angol Punch, a német Kaschperl, a török Karagőz mellé.

Harminckét év után újra Kecskemétre látogatott Vitéz László, no, nem a szegénygondozó, hanem a városi művelődési ház meghívására. Ez a piros ruhás, vidám, nagyszájú, verekedős legény még a 48-as szabadságharc táján született. A piperkőc pojáca, Paprikajancsi halhatatlan ellenfele. Liliom, a híres hintáslegény korát idéző pattogó, füttyös, rézfúvós zene jelenti a közeledtét. Minden ostobába beleköt és mindegyiknek túljár az eszén. Tréfái, jellemző szófacsarásai pompásak, ötletesek. A magyar nép és a nagyvárosperem humorának egészen sajátos ötvözete. És hogy verekszik! A krimiszerzők verekedés-koreográfiai tanácsokat kérhetnének Kemény Henriktől. Egyedül mozgatja az egész színházat. Ő Vitéz László Frici pajtás, a krokodilus, a cintányéros és Lucifer, a pokol császára. (Vitéz László szerint: „Cuclifer a pulykák csizmája.") Két feltűnően apró kéz és egy hihetetlenül sok árnyalatot, dialektust kifejező hang.

A gyerekek eleinte illedelmesen hallgatnak, de néhány perc múlva együtt játszanak vele. Kiabálnak, válaszolnak Vitéz László kérdéseire, biztatják, gurulnak a kacagástól.

A gyerekek. Végignézek a bársonyszékeken. Jól táplálták, csillogó szeműek. Mint egy kis divatbemutató. Isten tudja, az az érzésem, nem hiányzik nekik Angelusz páter jótékonysága.

Csak Vitéz László nem változott, és neki ez a szerencséje.

Szabó János

Vitéz László és a mester.

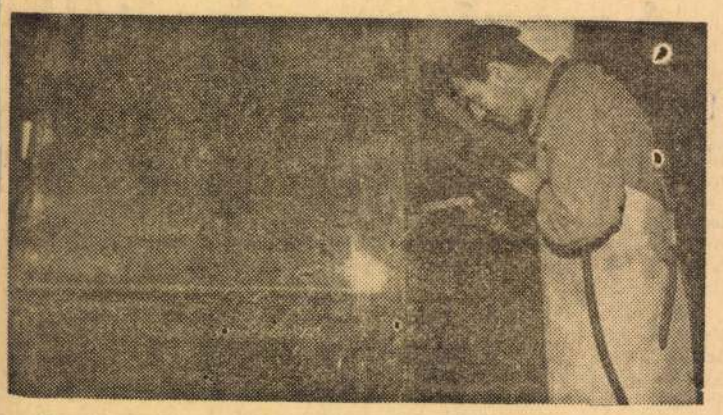

Tavaly a megye állami gazdaságai részére száz billenő kádat készítettek a Bajai Gépjavító Állomás csátaljai üzemében. A tarcali típusú szüretelő edények — egy-egy pótkocsira kettőt szerelnek fel belőlük — igen jól beváltak a szőlős gazdaságokban. Így az idén 47 újabb kádat készítenek itt, s ezekből jut már a bajai járás közös gazdaságainak is. Egy-egy kád mintegy 4500 forintba kerül, űrm. .te megközelíti a két köbmétert, s így tíz mázsa szőlő fér el benne. Használatával — minthogy a pótkocsit a sorok között vontatják — nagyban meggyorsítják és megkönnyítik a szüretet.

ben az ezerjó sorsa

arról beszéljenek az adatok, amelyekhez dr. Vedres Ferenc, a Földművesszövetkezetek Kiskőrösi Járási Központjának elnöke jóvoltából jutottam: szőlőből az egy szakszövetkezeti gazdára jutó termelési érték a járásban átlagosan 12 400 forint — Soltszentimrén 19 300 forint. Az egy tagra jutó szőlőterület a járásban átlagosan egy hold, Soltszentimrén is csak 1,3 hold. A különbség nyilvánvaló.

Szőlőstelkek

Szeretik a szőlőművelést a oltszentimrei gazdák?

Ezt kérdezem az Ezerjó irodájában, ahol válasz helyett azt anácsolják: nézzek ki a község elői ablakon, s hogy jobban ássak, álljak fel egy székre. egteszem. A látvány elkáprázt: a házak között szinte min- négyzetméteren szőlőleve-

lőtőke. Mindez nem véletlen: a község szinte együtt fejlődött, nőtt, gazdagodott a szőlőkultúrával. Innen van az, hogy a főutca házainak telkei sem kissebbek 4—500 négyszögölnél. A gazdák mindent megtesznek az elérhető legnagyobb terméshozam érdekében — ez sok év átlagában is eléri a 30 mázsát —, s ami nyilván nem kevés szakértelmet és szorgalmat követel meg.

De hogyan érvényesül mindez a nagyüzemben?

Erről beszélgetek Nagy Lajos elnökhelyettessel, aki egyúttal országgyűlési képviselő, Gubacsi László főkönyvelővel, Danics Antal főagronómussal és Stettner Antal szövetkezetpolitikai előadóval.

— A terület egyenletesen oszlik meg, s így az 1,3 holdas átlag csakugyan a valóságot tükrözi. Gazdáink tudják, hogy a nagy termés alapja a jó talajerő. Nehéz lenne a trágyának azt a mennyiségét kifejezni, amit csak évente elhordanak a szomszéd községekből, főként Fülöpszállásról. De hordják távolabbról is; nemrég az egyik gazda Hódmezővásárhelyről hozatott szervesanyagot, vagonszámra.

Minőségi „köntösben"

— Ám beszéljünk most már a közösről. A nagyüzemi szőlő

hajtások, s az idén, még a termőrefordulás előtt, holdanként 40 mázsát várunk róla. A tavaly telepített 38 holdas táblánkat pedig törzsteleppé nyilvánították. Ha figyelembe vesszük a 11 holdas gyümölcsöst is, új ültetvényeink értéke megközelíti az ötmillió forintot. A 3—4 éves szőlők támrendszere kész, s befejezés előtt a kétéveseké is. Épül a keverőtorony, van hét traktor, s most vásárolunk még kettőt.

— Termőre fordulás után is minimálisan 40 mázsás átlagot kell elérnünk évről-évre. És hogy hová tesszük a levét? Alakulásunktól kezdve megvan a másfélezer hektós pincénk, s itt eddig a gazdák borait is tároltuk. Jövőre pedig el kell készülnie a 12 ezer hektós nagy pincének, s mellette a 25 ezer mázsás kapacitású feldolgozónak. Tárgyalunk a Vendéglátóipari Országos Szövetkezeti Központtal, s minden bizonnyal meg is egyezünk abban, hogy palackozót építsen a pincénk mellett. Minőségi boraink tehát megfelelő „köntösben" kerülnek piacra. Jó néhány gazdának pedig állandó foglalkoztatást nyújt a palackozás.

Szakmunkásképzés — felújítás

— A hat munkacsapatnak, amelyek a szőlőt művelik, összesen csaknem félszáz tag-

„Szervusztok, pajtikák!”

Ifjabb Kemény Henrik bábművész 80 éves

1974 nyarán a Színháztörténeti Intézettől megbízást kaptam, hogy tervezzem és rendezzem meg az első átfogó magyar bábtörténeti kiállítást. *Belitska-Scholtz Hedvig* csapata akkor már régen dolgozott az előkészületeken. A kiállítás helyszíne az apátsághoz tartozó, de akkor még a Veszprém Megyei Múzeumi Igazgatóság kezelésében lévő első emeleti teremsor volt. Ezzel egy időben kezdtem el a Nemzeti Múzeum régészeti kiállításának több évet igénybe vevő tervezését is, ami miatt első pillanatban a munka egy érdekes közjátéknak tűnt csupán. Ám óriási meglepetés ért. Kiderült, hogy a hazai bábjátszás a maga vásári vándorjátékaival egyidős magával a színjátszással, hiszen kezdetei a „képmutogatás” és az árnyjáték megjelenésével a népéletben több mint két évszázadosak voltak, már akkor is.

→ **Ifj. Kemény Henrik: Bábfigura / Henrik Kemény Jr.: Puppet**

Az igazi meglepetés azonban akkor ért, amikor az intézet gyűjteményét a rendelkezésemre bocsátották. Lélegzetelállító anyagot: képeket, írott dokumentumokat, díszleteket, figurákat, eszközöket, öltözékeket, szövegkönyveket, sajtófeldolgozáso-

Ifj. Kemény Henrik Bambi nevű óriásbábjával / Henrik Kemény Jr. with his giant puppet Bambi

kat, életrajzokat és fényképeket őriz a repertórium, és kiált azóta is önálló múzeumért. A *Hincz, Blattner, Kemény* család az európai párhuzamokkal egy időben játékaival és mutatványaival pazar és leleplező tükre volt a korabeli hétköznapoknak, a létért való küzdelemnek, basáskodásoknak, félelmeknek, furfangoknak és harsány örömöknek. Kevesen tudják idehaza, hogy a két világháború közötti időben a párizsi avantgárd bábjátszás mesterei is magyarok voltak. Elég, ha a festőnek is kitűnő *Tóth Sándor*ra gondolunk. Ebben a történelmi sorban kitüntetett helyen szerepelt a háromgenerációs Kemény család. Ekkor ismertem meg *Kemény Henrik*et, aki úgy lépett elő a történelmi múltból, mint élő nagykövete mindannak, amit az elődök megszenvedtek, megdicsőítettek. Az intézet udvarán akkor még ott állt egy remek kis marionettszínpad-ház, amelyben *idősebb Kemény Henrik* szelleme lengedezett.

Henrik azóta sem változott. Szelíd és erős akaratú, fürge, harsányan melankolikus, dolgos, kitartó, hiszékeny, naiv, ami mögött óriási életismeret, túlélőképesség, tartós keserűség és makacs hit van abban, hogy sikerülni fog az, amiben senki sem hisz már, senki sem segít: lesz még a Ligetben bábjátszás, mielőtt kifordulna a világ eszement sarkaiból. 2002-ben egy kora tavaszi délután elballagtam hozzá. Feltűnt neki, hogy hajszálpontos voltam. Éppen egy sokméteres PVC-csövecs-

két vezetett ki a konyhából a műhelybe, amelyen keresztül vékonyan szivárgott a konyhai gáz. Egy paraványrögzítő kézicsavarozó fogantyújára kellett a műanyag csövet – melegen – ráhúzni, hogy szoruljon. Együtt megcsináltuk. Majd beosontunk a lakásba. Ami egy garázsnak, egy műhelynek, egy múzeumnak, egy könyvtárnak, egy udvarnak, egy kegyhelynek és egy ágynak a keveréke. Világ a világban. Kifürkészhetetlen, megfejthetetlen, befoghatatlan, leltározhatatlan. Megismerhetetlen. Jött is a produkció, a varázslat.

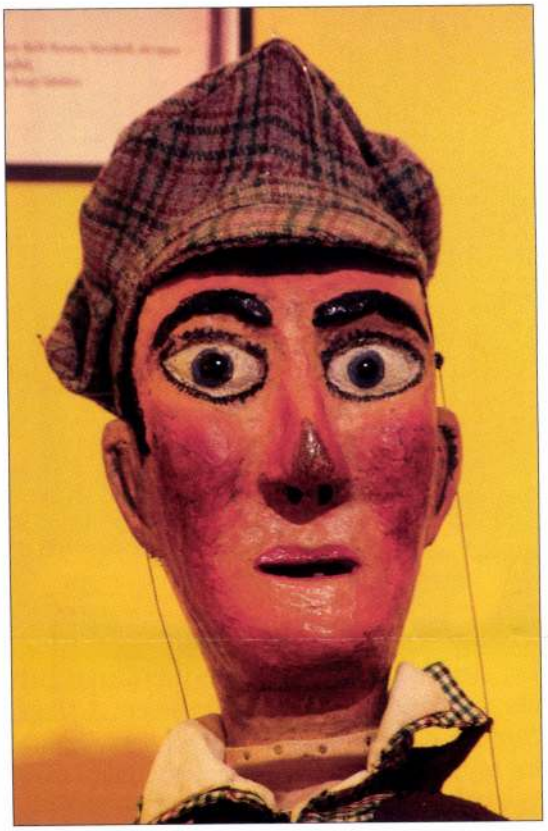

Egy széken megszólalt egy gramofon – tölcsérjét a kezembe nyomta –, aminek lemezeit ő maga vette fel kórházi röntgenlemezre. A falakról szépséges öregemberek képei kukucskáltak ki kitüntetések selyemszalagjai közül, oszlopokban álltak vigyázva újságcikkek, könyvek, meghívók, levelek. Roskadtak a polcok barna dobozoktól, amelyekben az évszázados magyar bábtörténelem ritka kincsei szorongnak, alusznak, várakoznak. Anyagok, alkatrészek, szerszámok, szerkezetek, félig és egészen megfaragott fafejek – bámulnak, révedeznek, kacsintanak, sírnak, szégyenkeznek – mindenütt, szivárványszínű ruhák, sapkák, fácskamodellek ága-boga között, egy-egy trafó, villanymotor szomszédságában. Kis magnetofonból rekedten szólt valamelyik előadás prológja, a televízió képernyőjén hatalmas mozdulatokkal viaskodott a fortélyos Jó a pimaszkodó Rosszal. Két gyerek voltunk, álmodoztunk, féltünk, kacagtunk, csapkodtuk a térdünket, szóval állt a bál.

Utána hosszú ideig olvastam az évtizedek alatt adott nyilatkozatait. Ez volt a harmadik ámulat. Valószínűleg kevés ember mondott el ennyire mindent magáról, mint ő, aki nyílt tudott maradni a világ legzártabb színpadán: az egyszemélyesen.

Majd hetven rövidke megszólalásba foglaltam akkor össze visszaemlékezéseit. Ebből adok most közre tizenöt jellemzőt.

„...Nagyapa a Felvidéken, a mai Gácson született. Akár hiszitek, akár nem: *Korngut Salamon*nak hívták! A Kemény nevet már az édesapám magyarosította, amikor 1912-ben hazatért Amerikából.

...Az I. világháború előtt a papa kiment Amerikába, ott akart színházat csinálni. A Metro-Goldwynnél dolgozott, beszélt angolul, németül, kicsit franciául, és hajójegyet küldött a nagyapáéknak, hogy utazzanak ki. De ők hagyták elveszni a hajójegyet, nem mentek utána, és egy évre rá, 1912 vége felé a papa is hazajött Amerikából. Mire jött haza? Elment katonának, megsebesült, fogságba esett, és amikor kiszabadult, a nagyapa átadta neki a Korngut-Kemény Bábszínházat, ami akkor a mostani Fehérvári úti művelődési ház táján játszott.

...Tanultam lakatosnál, nem mint leszerződött inas, csak úgy odamentem, *Halmos bácsi*, segíthetek! Gyere, itt van, fogd meg azt. Ellestem a dolgokat, hogy egy kalapácsot hogy kell például meg-

Ifj. Kemény Henrik: Bábfigurák / Henrik Kemény Jr.: Puppets

Ifj. Kemény Henrik: Vitéz László (készítés közben) / Henrik Kemény Jr.: Brave Ladislas (in progress)

fogni, hogy meg ne fojtsa az embert. Ékszerészekhez azért mentem, hogy megtanuljak forrasztani. Tűzzománccal is megtanultam ott bánni. Villanyszerelő is voltam, hogy ahhoz is konyítsak valamit. Festő mellett is dolgoztam, egy tengőlengő festőművésznek segítettem a városligeti lovas körhinta újrafestésénél.

...Körülbelül évenként kellett új bábukat készíteni, de javítani állandóan. Nagyobb »terhelésnek« természetesen az ördög van kitéve, mint állandóan kupán vágott. Nagyapa megcsinálta már a fejét talpbőrből is, hogy jól bírja. Mindig újítottam én is, mert természetesen mindent magam is készítek, de ha a »subickos« fej szívós is, a palacsintasütők sűrűn repednek...

...Azok a figurák, amelyeket én csinálok, mind a Liget fáiból készülnek.

...1953-ban államosították népligeti bódészínházamat, és bevonták a működési engedélyemet. Ami a »röhej« az egészben, hogy rá egy évre – pont a bódékorszakért – megkaptam a Népművészet Mestere címet...

→ **Ifj. Kemény Henrik: Bábfigurák / Henrik Kemény Jr.: Puppets**

...Halmos bácsinak például céllövöldéje volt, kis mechanikus figurákkal. Ennek a lövöldének vandál módon nekiestek, szétverték az egészet, ez az enyém lesz, ez jó lesz az izémnek... Ezek az ávósok, ezek a pribékek. Utálat. Az öreg bánatában hetekig sírt. A bánatába belehalt.

...A mama ment tányérozni, csörgette a kis fatányérban az uszítópénzt, az volt a figyelmeztető. Ha tíz fillért dobtak bele, akkor az már nagy pénz volt. Hat és tíz fillér volt a belépőjegy. Egy kiló kenyér akkoriban tizennyolc fillér volt.

...A mama hivatásos varrónő volt, ő szabta a bábok ruháját, ami nem olyan szabású, mint ahogy élő emberre kell, a bábu csuklója merev, a ruhát úgy kell kiszabni, hogy mozogjon is, de jól is mutasson.

...Mikor a mama a nyolcvanadik évét elhagyta, már nem akart varrni, és akkor a varrást is meg kellett tanulnom. Hányszor megvarrtam valamit, a mama mondta, ezt ki kellett volna fordítani, ezt belülről varrni. De lassan megtanultam.

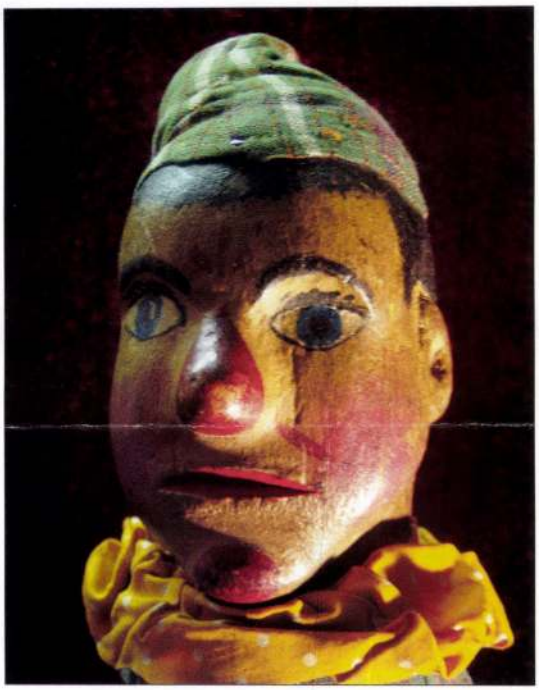

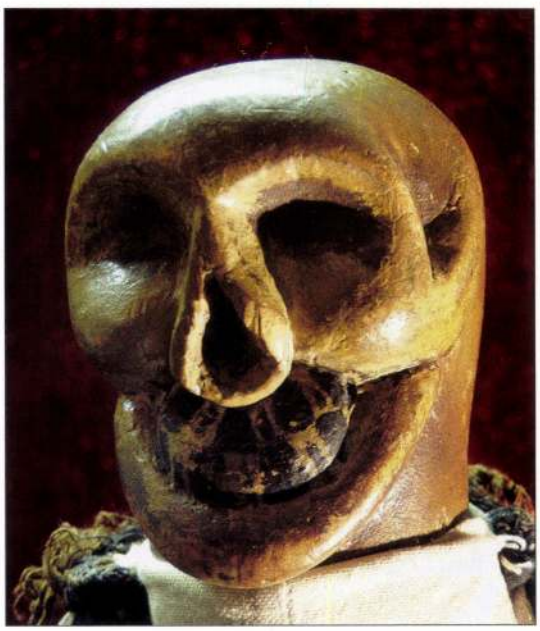

'Hello, everybody!'

Henrik Kemény Jr. is 80 years old

The story of the puppet theatre of the Kemény family goes back to the end of the 19th century, when the enterprising bootmaker Salamon Korngut and his younger son Henrik Korngut Kemény fell in love with puppetry. The Puppet Theatre of the Kemény family in the public park of Budapest worked from 1926 to 1953. From 1952 until the early 90s Henrik Kemény Jr., remained the only representant of the classic puppet shows of fairs.

Uncle Heni, the doyen of Hungarian puppetry, is 80! Whenever he is invited to play, he packs his puppets and props into his self-made suitcase and goes. 'Hello, everybody!'—he starts in his sonorious voice. And the show goes on.

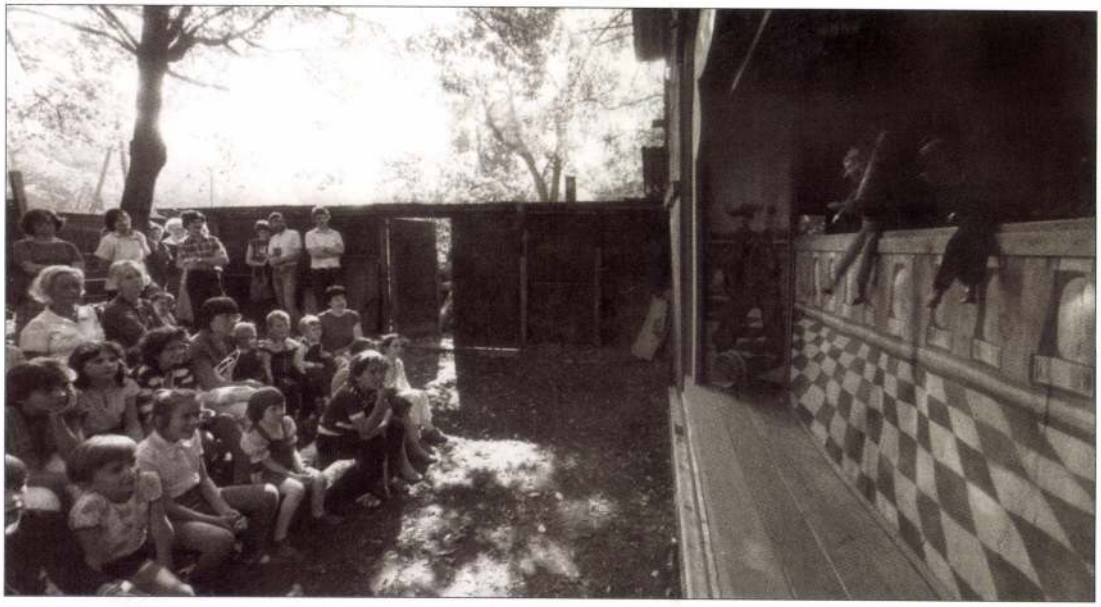

A család Bábszínháza a Népligetben, Budapesten / The Puppet Theatre of the Kemény family in the public park of Budapest

...Volt nagy szerelem, de hol van az a nő, aki vállalta volna ezt az életformát, ezt az utazgatást? És nekem mindig a mama volt a példakép, olyan valakit találni, amilyen ő volt, ahogy ő részese volt a munkáknak, és ahogy ő szerette a családot. Ez volt az ideál, de ezt nem találtam meg.

...Először Münchenben kérték el bábjaimat. A Stadtmuseum udvarán léptem fel, s a múzeumról tudni kell, hogy a világ legnagyobb bábmúzeuma. *Vitéz László* bekerült a klasszikus népi figurák, *Kasper*, *Karagöz*, *Punch*, *Guignol*, *Pulcinella* mellé egy vitrinben. A múzeum nem sokkal azelőtt szerzett egy mestertől autentikus Petruskát is. Szóval igazán jó társaságban van Lászlóm. Vigyáznak rájuk, temperált környezetben, félfokos hőmérsékleteltérések és a páratartalom szigorú betartása mellett. Én meg büszke vagyok...

...Meghívtak az angol népi bábhős, Punch háromszázhuszonöt éves évfordulóján Londonba, ahová a világ minden tájáról jöttek bábosok, ott volt Petruska és Pulcinella, Karagöz és Vitéz László. És a közönség, bár a szöveget nem értette, az elejétől a végéig élvezte az előadást. Ott, Londonban odajött hozzám egy olasz bábos, mondja, nem haragudnék-e, ha egy-két ötletet a játékomból ellopna. Mire én mondom neki, és ha haragszom, akkor nem lopod el? Nevetni kezdett, ölelgetni, te vagy a mi emberünk. És azóta is nagyon jó barátságban vagyunk. Ők vittek el Nápolyba, Franciaországba, most meghívtak Cerviába, Olaszországba egy találkozóra, ahol kaptam egy díjat, az Arany Szirént. Azzal köszöntem meg, hogy ez mégiscsak a papám, sőt a nagyapám műve, és tulajdonképpen nem is nekem jár, hanem Vitéz Lászlónak.

...Amióta egyedül vagyok, megtanultam főzni, magam varrom a bábok ruháját is. Az akaratom, az megmaradt. De már jóval hamarabb elfáradok, ha napi két előadást lejátszom, én már olyan vagyok, mint a kicsavart citrom, akkor már pihenni kell. De a figyelmem, az viszont élesedett, füllel többfelé is tudok figyelni. És a szemem a legapróbb dolgokat is meglátja.

...Mit játszhat egy »kezes« ember. Már a Lizsében is nagy biliárdos voltam. Most is be-bejárok a Budapest Bábszínház klubjába karambolozni, csak hát nem tudok már felegyenesedni, mert ahogy Vitéz László is szokta mondani: »Csak jó hangosan, gyerekek, mert egy kicsit süket vagyok a bal szememre!«"

FEKETE GYÖRGY
belsőépítész

Ifj. Kemény Henrik: Bábfigura / Henrik Kemény Jr.: Puppet

A szerző Harmadik harang – Beszélgetések barátaimmal című könyvében (Kairosz Kiadó, 2002) megjelent írás rövidített változata.

Az archív fotókat ifjabb Kemény Henrik, az Országos Színháztörténeti Múzeum és Intézet, a Vojtina Bábszínház és Láposi Terka bocsátották rendelkezésünkre.

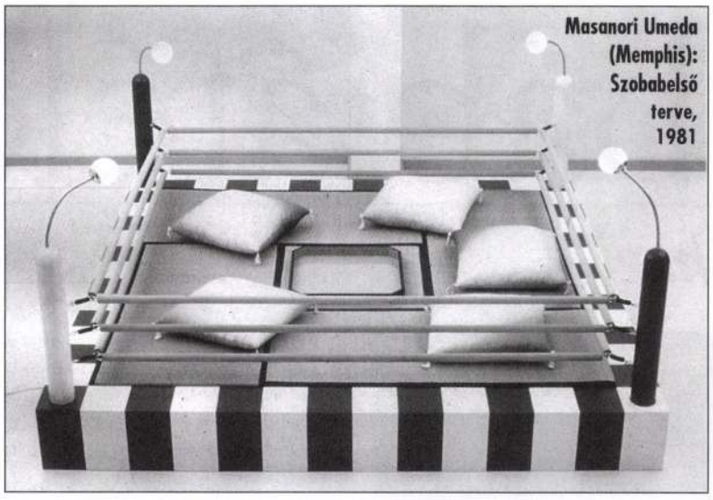

Masanori Umeda (Memphis): Szobabelső terve, 1981

már száz évvel ezelőtt, Van Gogh nemzedékének is példát szolgáltattak vele.

Másfél évtizede néhány napot Japánban tölthettem, ám ennek a számunkra oly vonzó keleti dekorativizmusnak meglepő módon szinte nyomát nem tapasztaltam a mindennapi életben. Inkább – látszatra legalábbis – az ellenkezőjét: az asszimilációt, az európai, illetve az arra épülő amerikai kultúra megismerésének és befogadásának elképesztően tudatos vállalását érzékeltem. Nemcsak Klee-re voltak kíváncsiak (hasonlóan pazar életmű-kiállítást azóta sem rendeztek munkáiból, mint amit akkor láthattam Tokióban), hanem, hogy magunkkal példálózzak, még Zsolnayra és Herendre is vevők, holott az Imari-porcelánok legalább olyan híresek és a kraklémázas kerámiák sem kevésbé különlegesek – arról nem is szólva, hogy mindkét magyar manufaktúra termékei nem kevés orientális (számukra alighanem másodlagos, esetleg provinciális) jellegzetességet mutatnak.

Ez az ott már akkor érzékelhető globalizáció (valamiféle egyetemes ízlésvilág dominanciája a helyi kultúra felett) annál inkább nyomasztóan hatott generális semlegességével, mivel ellentmondott olvasmányaimnak. Egyrészt annak, milyen sokat merített a japán hagyományos építészetből – többek között – a modern építészet nagyja, Frank Lloyd Wrigth, aki pályája elején kétszer is hosszabb időt töltött a távol-keleti szigetországban, és aki ezt követően készült terveit Európában is megjelentette. Másrészt – a már említett kiállításokon túlmenően – az a paradoxon is elgondolkodtatott, hogy miközben a dizájn a nyolcemeletes tokiói áruházak legfelső emeletén egy mindössze tíz-egynéhány négyzetméteres területű részlegre korlátozódott, Európában ugyanekkor a japán tervezők domináns szerepet játszanak a funkcionalizmus zsákutcájában megrekedt szakma kiútkeresésében. Akkor ugyanis már hosszú évek óta tevékenykedett Milánóban Ettore Sottsass vezetésével a Memphis-csoport, amely – nem utolsósorban a benne aktív részt vállaló japán alkotók, Siro Kuramata vagy Maszanori Umeda közreműködésével – radikálisan szakított a bauhausi elvekre alapozó gyakorlattal, amely a második világháború után vált általánossá, és ezzel jelentősen hozzájárult a dizájn mai arculatának kialakulásához.

S ez a keleti jelenlét, mint fentebb utaltam már rá, nem hogy nem csökkent a Memphis-csoport 1989-es megszűntével, hanem ma talán még elevenebb, mint korábban. A hasonulással szinte törvényszerűen együttjáró generálstílus veszélyére ugyanis időközben Japán szintén ráébredt; azok az alkotók mindenképpen, akik a bútorvásár idejére időzített Tokyo Designer's week keretében rendezett kiállításon mutatkoztak be Milánóban. Nemegyszer az utópia világába tartozó munkáik tanúsága szerint éppen olyan fontos szerepet tulajdonítanak a hagyománynak, mint a csúcstechnológiának; e kettő már-már félelmetes szintézisének segítségével alkotják műveiket. Csak illusztrációként említem Juki Matszumoto fénygömbjét, amely nappal elemként szívja magába a napenergiát, amelynek felhasználásával éjjel világít. Nem kevésbé eredeti gondolat szülötte Dzsunicsi Tani, Mari Oe és Jositake Mukai öntisztító vécéje vagy a Metaphis cég világító opálüveg hengere, amelynek LED-lámpája éppúgy elfújható, majd hő hatására újra meggyújtható, mintha csak gyertya volna. Inkább a látványával hatott, de ugyancsak a japán dizájn önálló stílusát példázta a Lexus (a Toyota luxus változata) címen az autó- és bútortervezés, illetve a múlt örökségét közvetlenül folytató festészet szellemi kapcsolatát szemléltető tárlat.

Kelet, nem tegnap óta tudjuk, másságával azt követően hat, hogy az első felfedezők partra szálltak a távoli fölrészen, majd az ott talált különlegességekkel visszatérve, kipakolták porcelánnal, selyemmel, lakktárgyakkal megpakolt hajóikat. Míg azonban az elmúlt évszázadokban Kína, Japán vagy épp India megannyi szépsége egzotikumként (nevezzék bár *chinoiseriének* vagy *japonizmusnak)* szívódott fel az európai kultúrában (ahhoz hasonlóan, ahogy az ugyanonnan érkező fűszerek az ételekben), napjainkban döntő változásnak vagyunk tanúi. Az angol klasszicizmus nagymestere, Thomas Chippendale, az osztrák szecesszió vezéregyénisége, Josef Hoffmann, a dán Hans Wegner a 20. század közepén csupán ihletet merített a kínai bútorművészetből, s az átvett elemek segítségével az európai kultúrát gazdagította, aligha merész a következtetés, miszerint megfordulni látszik ez a folyamat. A jelek arra vallanak, idővel – talán nem is nagyon sokára – Távol-Kelet diktálja majd a trendet, Európa fog igazodni hozzá.

Ez persze jóslat, de az tény: olyan jelenségeket tapasztalunk, amelyeket vakság volna nem észrevenni és nem súlyuknak megfelelően értékelni. Mindenekelőtt Ázsia gazdasági potenciálja erősödött meg oly mértékben, hogy már politikai hatásai is jól érzékelhetők. (Márpedig a dizájn nem holmi műtermi alkotótevékenység, ezer szállal kötődik a termeléshez.) Ameddig csak Japán és csak bizonyos iparágak (híradástechnika, autógyártás) kerültek be a világpiacra, addig ez talán nem volt több, mint kuriózum. Csakhogy ma már Japán mögé felzárkózóban van Kína és India, s nemcsak a híradástechnikai cikkek gyártása folyik Távol-Keleten, hanem a textilipar után most már a bútorgyártás is mind nagyobb teret nyer a Földnek ezen a részén. A természetes anyagok mellett az olcsó munkaerő is idefelé csábítja a tőkét. Ha – amint erre egyre több a példa – a japán, kínai és indiai fiatalok előtt megnyílnak a nyugati és az amerikai egyetemek, akkor már a *know how*, mögötte az innováció sem feltétlenül kell, hogy Nyugatról érkezzen Keletre.

Visszatérve a milánói vásáron látottakra, a Hormnak dolgozó Tojo Ito japánként vagy a kartellnak tervező Philippe Starck ma egyformán meghatározó egyénisége – cégeik révén egyelőre az olasz dizájnnak. De már van ellenpélda is. A hajdani, ugyancsak nemzetközi iparművészeti seregszemle, jó néhány magyar siker színhelye, a ma múzeumként funkcionáló Triennale épületében egy olasz művész, nevezetesen Enzo Mari állította ki az elmúlt két év során Japánban, a Hida Szangio vállalatnak tervezett bútorait. Egy egész kollekcióról van szó, amelynek már a bemutatása is utal készítésének helyére és ebből fakadó jellegére: a tatamival burkolt helyiségbe ugyanis csak cipőnket levéve lehetett belépni. A ciprusféleségek körébe tartozó puha szugifából, amelynek feldolgozási lehetőségét eddig a csomói is korlátozták, különleges eljárással bútorok készítésére alkalmas alapanyagot állítottak elő. S e csúcstechnológiára Mari puritán és mégis aurát árasztó székeket, szófákat, szekrényeket alkotott. Ez pedig már, ha olasz is a tervező, keleti dizájn.

VADAS JÓZSEF

Enzo Mari (Hida): Előszobai fogas tükörrel, 2005

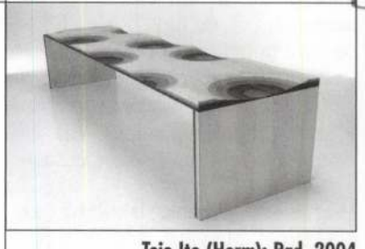

Tojo Ito (Horm): Pad, 2004

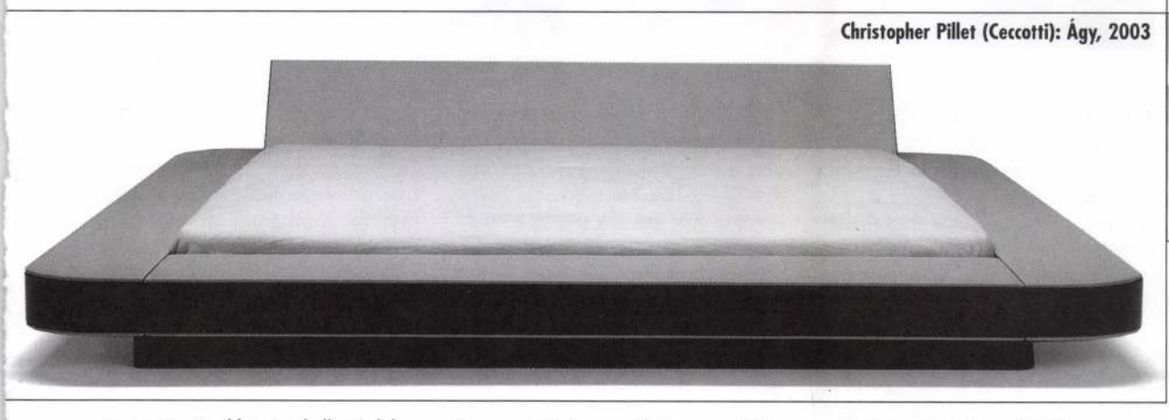

Christopher Pillet (Ceccotti): Ágy, 2003

A vásári bábjáték

Beszélgetés Kemény Henrikkel

Kemény Henrik, a vásári bábjátszás márciusban Kossuth-díjjal kitüntetett nagy öregje, Vitéz László halhatatlan megszemélyesítője. Egy legenda az élete. Ki gondolná, hogy a történelem egy bábjátékos sorsába is annyira beleszólt, mint az övébe.

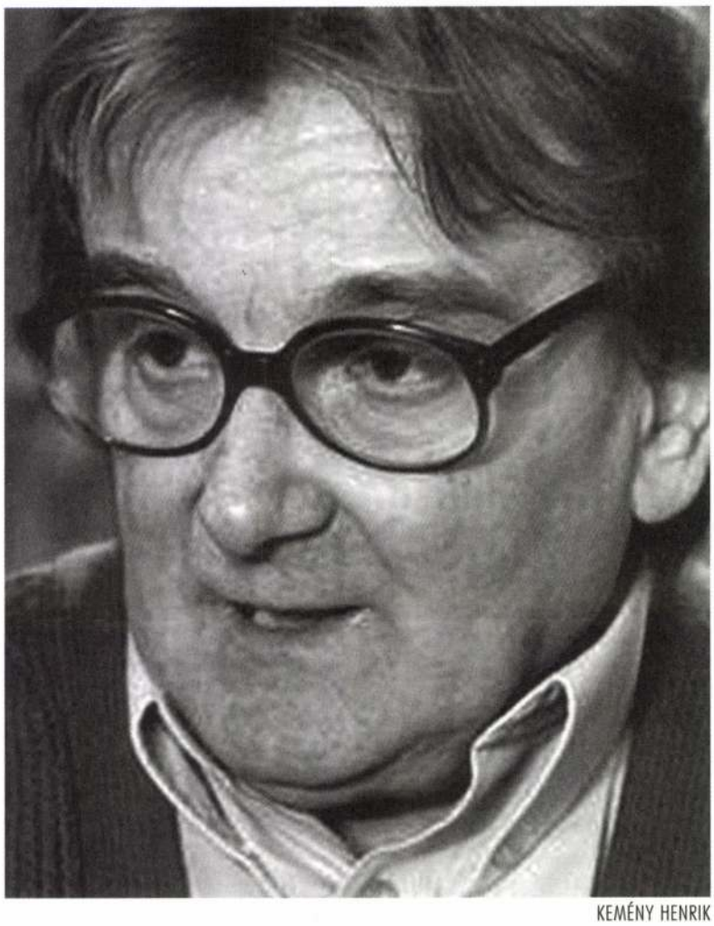

KEMÉNY HENRIK

Mint az artisták, te is magától értetődő természetességgel nőttél bele édesapád mesterségébe...

Amikor a papa a hűvösvölgyi Nagyréten megalapította a kis színházát, a mama a karján vitt ki. De a Hűvösvölgyben csak vasárnaponként volt közönség, ezért amikor a Népligetben kezdett kialakulni a Mutatványos tér, a papa áttette oda a székhelyét, felépített egy szoba konyhát is, ott laktunk.

Tehát te ott totyogtál minden előadásnál.

Igen. Sőt, amikor a papa építette a színházat, szögelgette a kerítést, mint drága anyám elmesélte, én utánoztam őt, de úgy, hogy a földbe vertem bele a szögeket.

Nyilván ugyanígy nőttél bele a bábjátékba is. Ösztönösen elsajátítottál sok mindent. Ha jól tudom, hatévesen már játszottál.

Még nem jártunk iskolába az öcsémmel, Matyival, amikor a papa készített nekünk egy Miki egeret, amivel játszogattunk. Láttam a papától, hogy a színpadon mit csinál a Miki egerekkel, ezért spárgát kötöttem a mi kis figuránkra, és segítségével próbáltam mozgatni, húztam a földön, ide döntöttem, oda döntöttem. Amikor a papa látta, hogy a kis Miki egér már meg tud állni a lábán, fölzsinórozta a színpadi méretre és beállított az előadásba. A papa táncjátékot mutatott be az ő Miki egerével, én pedig csetlettem-botlottam az enyémmel. Aztán, amikor már elemibe jártunk, a papa Pótvizsga címmel írt egy darabot. Én játszottam a Jancsi nevű figurát, a papa volt a tanító bácsi, Matyi kapta Frici pajtás szerepét. Kezdetben a bábuk feje állandóan lebukfencezett a kezünkről, de aztán belejöttünk a dologba. Később, amikor a papa színpadra írta a Jancsi és Juliskát, én játszottam Juliskát, már akkor el tudtam változtatni a hangomat. Matyi volt Jancsi.

A hangelváltoztatást nem is kellett tanulnod?

Nem tudom, hogy a mai gyerekek képesek-e erre, de mi azt játszottuk a srácokkal, hogy a madarak hangját utánoztuk, vagy ugattunk, nyerítettünk. A vásári komédiákban remek hangutánzó művészek voltak. Tőlük lestünk el sok mindent. De én mindenhová odamentem a Mutatványos téren. A Molnáréknak volt például egy céllövöldéjük. Molnár néni azt mondta, „nem szeretem, hogy ez a gyerek ide jön, mert a szemével mindent ellop." Halmos bácsinak vízi erővel hajtott játékai voltak. Amikor eltalálták a céltáblát, amit vízcsapra szereltek rá, akkor folyni kezdett a víz, ami egy kereket forgatott és ez hajtotta a kis játékokat. Például két kovács ütötte a vasat. Vagy látható volt az egyik bérház udvara, amiben cselédlány porolt. Kétszáz literes hordóból jött a vízutánpótlás. Mi, kölykök, a kútról hoztuk a vizet és feltöltöttük a tartályt. A Mutatványos téren mindenki ismert mindenkit és átjárt a másikhoz beszélgetni, traccsolni. Braun bácsinak fogaskerekekkel, tőkesúllyal működő céllövöldéje volt. Gyakran segítettem felhúzni a szerkezeteket, amelyeket persze alaposan megnéztem. Szétszedtem például egy vekkerórát, és addig-addig vacakoltam vele, míg a végén össze tudtam rakni.

Most is fúró-faragó ember vagy, amikor jöttem hozzád, éppen saját magad által eszkábált, akkumulátoros szerkentyűvel borotválkoztál, a lakásodban pedig a szó szoros értelmében talpalatnyi hely sincs. Már bejönni is csak oldalazva lehet, mert mindenütt régi kellékeket, bábukat, szerszámokat halmoztál fel.

Ez nem lakás, hanem raktár. Hátha még itt lennének azok a bábok, kellékek is, amik vándorkiállításon járják az országot. Volt mit bezsúfolni ide, bőven voltak bábuink, hiszen például tízéves lehettem, amikor a papa bábszínpadra átírta Mark Twain Koldus és Királyfiját. Szép hátteret, díszletet készített hozzá. Úgy tanultam a kettős szerepet, hogy a szöveget bevittem az iskolába, betettem valamelyik könyvbe, füzetbe, és azt memorizáltam. Amikor kérdezett tőlem valamit a tanító, azt sem tudtam, hol vagyok. Egyszer fölém hajolt, rám rivallt, és megkérdezte, „hát te mit csinálsz, piff-puff regényt olvasol?" Hiába mondtam, hogy ezt nekem meg kell tanulnom, meg sem hallgatott, elvette a szövegemet. Kértem, hogy „de tessék nekem visszaadni, este próbánk lesz", azt mondta, „nem érdekel, küldd be apádat, majd odaadom neki, meg ne lássam, hogy még egyszer ilyesmit olvasol, tanulás helyett." Másnap bement a papa, és megkérdezte, „mondja tanító úr, megnézte egyáltalán, hogy a fiam mit olvas? Ne haragudjon, de az én fiamnak már dolgozni kell. És ez itt a Koldus és Királyfiból a szerepének egy részlete." A tanító visszaadta a szöveget, és karácsonykor megtartottuk a bemutatót a népligeti nagyvendéglőben. Olyan cikkek jelentek meg az előadásról, hogy csuda. Súgó nélkül, másfél órás előadásban játszottam a kettős szerepet. Nehézség volt még az is, hogy a papa méretére készült a paraván, ő ugye nem hajolhatott le. Nekem kicsi sámlikat készített, közte pedig olyan utácskák voltak, amelyekben ő járt. Azt is meg kellett tanulnom, hogyan lépek az egyik sámliról a másikra. Örültünk a sikernek, de amikor megkaptam a bizonyítványt, nem mertem haza vinni. Sírva mondtam a papának, hogy megbuktam. Azt válaszolta, ne törődjek vele, majd bepótolom.

utolsó mohikánja

És tényleg nekiálltam, tanultam az egész téli szünetben. Utána az iskolában majd kiestem a padból, úgy jelentkeztem. Az a lüke tanító pedig nem hagyott felelni. Erre abbahagytam a tanulást, már nem jelentkeztem, ha kérdezett, csak makogtam valamit. Meg akart szabadulni tőlem, és olyan bizonyítványt adott, hogy épp csak átcsúsztam. Ugyanabba az iskolába jártunk Matyival, ő egy osztállyal lejjebb, mint én.

Szinte soha nem lehet hallani a lánytestvéredről…

Drága Pipikém az előadásokban nem nagyon vett részt. Ha már kisiskolás korában megkérdezte tőle valaki, mi akar lenni, ha felnő, azt válaszolta, hogy tanító. Tizenegy évvel fiatalabb volt nálam. Nem igaz, hogy milyen igazságtalan az élet. Neki miért kellett elmennie? A háború idején folyton sírt, hogy „a papa hol van?" A papa akkor börtönben volt.

Miért?

Egyrészt a vallási problémák miatt. Másrészt a papánál megtalálták a szocdempárt tagkönyvét. Aztán, amikor kiengedték a Markó utcai börtönből, elvitték munkaszolgálatra.

Onnan nem jött vissza.

Nem jött vissza. Drága Pipikém a nélkülözés, a félelem, a papa hiánya miatt, már gyerekkorában cukorbeteg lett. Mindennap injekciót, inzulint kapott. A kórházban vizsgálták jobbra, balra, még kísérleteztek is rajta. Amikor a mama szóvá tette, hogy ezt miért csinálják, azt válaszolták, „miért szól bele, fiatal még, kibírja." Ötvenéves koráig bírta. De a súlyos betegsége mellett is vörös diplomás tanítónő lett belőle.

Az természetes volt, hogy édesapád nélkül is tovább ment a színház?

A háború után az oroszok Matyit elvitték malenkij robotra, árkokat betemetni. Ez itt Budapesten volt. De hirtelen egy csoporttal elvitték Ceglédre. És az újság azt írta róluk, hogy „a ceglédi fogolytáborban, a menekülő fasiszták töltik méltó büntetésüket." Úgyhogy én egyedül voltam. A színpadon a háború alatt akna robbant, be kellett stoppolni a kulisszákat, az elszíneződött háttereket újra festettem, külön kikevertem minden színt. Annak ellenére, hogy Matyi fogolytáborban volt, május elsején nekem ki kellett nyitni. Egyedül játszottam. Hogy ezt megtehettem, annak is köszönhetem, hogy korábban, amikor fegyver nélküli szolgálatra vittek be, megszöktem a katonaságtól. Kárfigyelők, riasztók, mentők voltunk, rohangáltunk jobbra-balra. Közeledtek az oroszok, ezt is jelentettük. Azt a parancsot kaptuk, hogy azonnal vonuljunk vissza a körletbe. Azt javasoltam a srácoknak, menjünk külön-külön, így biztonságosabb. Német egyenruhában voltunk, ha csoportosan megyünk, könnyebben meglátnak minket, mondtam. Részemről ez sóder duma volt. Amikor már láttam, hogy elég távol vannak a társaim, indultam hazafelé. Szépen leléptem. Szegény anyám sírva borult a nyakamba.

Térjünk vissza oda, hogy május elsején megnyitottad a színházat. Előtte is játszottál már egyedül?

Az Elátkozott malmot, a Csodaládát, az Elásott kincset tudtam egyedül. Úgy raktam le a kellékeket, hogy kéznél legyenek, drága Pipikém pedig segített. Ő kezelte a gramofont is, ő rakta föl a lemezeket a táncjátékokhoz. A mama pedig a pénztárasztalnál ült. Aztán, amikor Matyi megjött, mindent igyekeztünk helyrehozni, ami tönkrement, kicseréltük a falakat, beszögeltük a deszkákat. Télire még a tetőt is meg kellett csinálni. Az azonban nem volt magától értetődő, hogy Matyi hazajött. Kérvényt adtam be a Honvédelmi Minisztériumba, hogy édesapánkat elhurcolták, hogyan lehetett volna a testvérem fasiszta, kérem, hogy Matyi szabadlábra kerülhessen. Ment a huzavona, de utolsó pillanatban, egy nappal azelőtt, hogy a többieket bevagonírozták, és vitték a Szovjetunióba, elengedték Matyit. Így került haza, ettől kezd-

ve fölváltva játszottunk, hiszen ő is tudta a Vitéz László és a marionettjátékokat. Addig, amíg ő volt színpadon én pihentem, és fordítva.

Folytatólagosan, egész nap játszottatok?

Egész nap. Azt kiabáltuk, hogy „folytatólagos az előadás, tessék, csak tessék, a most megváltott jegyekkel a következő előadásra is bent lehet maradni." Ha a produkció előtt valaki megváltotta a jegyét, attól a mama még a kezdés előtt el is szedte. Aki viszont produkció közben jött, attól csak a következő előadás előtt vették el a jegyet, így majdnem kettőt nézhetett végig. Ezért akadtak, akik direkt késve jöttek.

Egészen 1952-ig játszhattatok a Népligetben.

Államosították a Városligetet. A városligeti Mutatványos teret beolvasztották az Angolparkba, amit szintén államosítottak, ekkor nevezték el Vidám Parknak. Az igazgatója azt mondta, hogy „a kizsákmányoló mutatványosok a Népligetben elvonják a közönséget. Erre egy évre rá, augusztus 21-én megjelentek az ávósok, körülvették az egész Városligetet. Én akkor már az Állami Bábszínházban is dolgoztam, ott tudtam meg, hogy mi történik.

Miért dolgoztál az Állami Bábszínházban?

Bod László, a kinevezett igazgató, 1950-ben keresett meg. Elmondta, tudja, hogy mindent a saját kezünkkel csinálunk, és megkérdezte, vállalnám-e, hogy a Bábszínházban, a bábmechanikákat én csináljam. Színésze van elég, de a bábműhelyben szükség lenne rám. Azt mondtam, próbáljuk meg. De az volt a feltételem, hogy csak délután háromig dolgozom, mert négykor-ötkor már játszanom kell a Népligetben, ahonnan biciklivel jártam be. Hétvégén pedig természetesen egész nap játszottam. Éppen a műhelyben dolgoztam, amikor az ávósok kezdték a cirkuszt. Miután megtudtam, mi történik, rohantam a Népligetbe. A pribékek először a mechanikus módon működő mutatványos üzemeket vették leltárba. Például a dodzsemet, a körhintát. Így Matyinak volt rá ideje, hogy telefonáljon, azt mondta, „azonnal gyere haza, áll a bál." Nem merte kimondani, hogy államosítanak. Én, mint az őrült ott hagytam csapot-papot. A kollégáim balhéztak is, „hogy-hogy a Heni akármikor hazamehet, itt hagyhatja a munkáját?", kérdezték. Nem sokra rá, hogy hazaértem, jöttek az ávósok. Körülnéztek, és az egyik hülye pasas azt kérdezte, „mondja, hogy megy itt ez a marhaság?" Elkezdtem neki megmutatni, hol a színpad, a paraván, és mondtam, hogy kézbe kell venni a bábukat és játszani kell velük. Erre azt tudakolta, hogy „gépi, mechanikai dolgok nincsenek?" Mondtam, hogy ott van a gramofon. Erre elmentek azzal, hogy akkor ezt most hagyják, a leltárt holnap veszik föl. Egy nap haladékot kaptunk. Jakovits Józsefnek, a Bábszínház műhelyvezetőjének, elmondtam, hogy balhé van, azért muszáj hazamennem. Éjfélkor hátizsákkal, táskával, és zsákkal felszerelkezve bezörgetett hozzánk. El nem tudtam képzelni, ki a manó kopog ilyenkor. Beszólt, hogy ő az, nyissam ki az ajtót. Amikor megláttam, akkor sem értettem, miért jött éjfélkor hozzánk. Ő pedig az iránt érdeklődött, fölszámolták-e már a bábszínházunkat. Mondtam, hogy szerencsére még nem, holnap veszik fel a leltárt. Erre Jaki azt mondta, amit lehet, pakoljunk be, és amit tudunk, elviszünk. A villamos persze már nem járt, gyalog hurcolkodtuk azt a sok mindent a Rottenbiller utcába. Szerencsére rendőrrel nem találkoztunk. Jaki és Bálint Endre festőművész is ott lakott, egymás mellett volt a műtermük. Ők gyerekkoruk óta ismerték egymást, és már akkor kijártak a Népligetbe. Hozzájuk vittük fel, amit csak tudtunk, így sikerült a bábok nagy részét megmenteni. Én ott is maradtam reggelig, és Jakival együtt mentünk be a Bábszínházba.

Abban a formában, ahogy nagyapától átvette a papa, és aztán átvettem tőle én, a Vitéz László-játékoknak semmiféleképpen nem lesz folytatásuk.

És látszatból otthagytatok néhány bábut az ávósoknak?

A legkopottabbakat, a kellékekkel együtt, szanaszét raktuk. Ezeket vették leltárba. Megkérdeztem, hogy mi lesz az épülettel. Azt mondták, kapok értesítést, le kell majd bontani. Kérvényt adtam be, hogy hát én az Állami Bábszínház dolgozója vagyok, a

húgom pedig vörös diplomás tanítónő. Édesanyánkkal együtt itt élünk, utaljanak ki nekünk egy lakást. Fölszólítottak, hogy ennyi és ennyi idő alatt bontsam le a színházunkat, a lakásunkat. Azt is megírták, hogy különben megbüntetnek. Meg is büntettek. Kifizettem a büntetést. Néhány hónap múlva megint jött egy felszólítás, hogy bontsuk le az épületet. Mi pedig megint megírtuk, hogy amíg nincs lakásunk, addig mit csináljunk? Ellevelezgettünk egymással mi és az a hülye bürokrácia. Azt is megírtam, hogy ennyi büntetést nem tudok kifizetni egyszerre, adjanak részletfizetést. És apránként, de azt is kicsit csúsztatva, késve, fizettem a büntetést. Ezzel húztam, nyújtottam az időt. Addig-addig, míg tíz év alatt az akták bekerültek a raktárba, és szépen elaludt az ügy. Végül kiutaltak egy kis, vacak lakást, az egész harminckét négyzetméter volt. Olyan pici volt az előszoba, hogy ha az egyik ajtó nyitva maradt, akkor a másikat már nem lehetett kinyitni. Ez egy röhej volt, ráadásul Csepelen kaptuk a lakást. Drága Pipikém, Csepelről járt volna be az Üllői úti iskolába? Fizettem a lakbért, és továbbra is a Népligetben laktunk. Aztán egy idő után sikerült elcserélnünk a lakást.

És egy idő után már játszottál is az Állami Bábszínházban.

A tiltás ellenére Vitéz Lászlót játszottam. Csak nem Vitéz László neve jelent meg a plakátokon, hanem az, hogy Bohócverseny. Tersánszki Józsi Jenő írt hat kedves jeleneteket két bohócról, akik azon versengenek, melyikük tudja jobban megnevettetni a közönséget. És az előadás végén pedig én játszottam Vitéz Lászlót.

Amikor Győrben három évre bábszínház szerveződött, ott is játszhattál Vitéz Lászlót.

Győrbe azzal a feltétellel mentem, ha Gáti György, a Kisfaludy Színház igazgatója lehetővé teszi, hogy a színház kasszájára, a vidéket járva, nagypapa nyomdokain játszhassam Vitéz Lászlót. Ez nem volt kis dolog, előadásonként száz forintot kaptam a fizetésem mellett.

Attól kezdve, hogy fölszámolták a Népligetben a színházatokat, az öcséd nem lépett fel?

Sajnos, nem. Kezdetben kifutó volt az ÁPISZ-nál, majd levizsgázott, egy kis üzletnek lett a vezetője. Olyanok vizsgáztatták, akik több mindent tőle tanultak. Matyi, mint kifutó bejárt a gyárakba, és sok mindent megismert. Ha megmutattak neki egy papírt, megmondta milyen gyártmány, milyen célra készült, a méretét is tudta.

Hasonló veled is történt, elvégeztették veled a bábszínészképzőt, ahol te tanagyag voltál.

Amikor köteleztek a képzésre, megkérdeztem, hogy „mit akartok? A magyar bábtörténet picike darabkája vagyok. Mondjatok olyat, amit én a bábszínpadon nem tudok megcsinálni!" Írtam a minisztériumba, hogy már nem sokkal az Állami Bábszínház megalakulása után itt dolgoztam. És akkor a tegnap az utcáról bejött fiatalok között ott kell ülnöm a bábszínészképzőben? Sok dologról többet tudtam, mint a tanárok. Sík Olga volt például az énektanár, akivel jó barátságban voltam. Kérdeztem tőle, hogy most ott skálázzam, kukorékoljak nála? Mondta, hogy „jó rendben van, vegyük úgy, hogy itt voltál." Fischer Sándor tanította a beszédet. Eljátszottam neki, hogy totálisan rekedt vagyok, ilyen beteg hangon elmondtam, hogy egész héten vidéken dolgoztunk, nem tudok beszélni, ne kívánja, hogy most gyakoroljak. Azt felelte erre, „jól van, menjél el, majd pótoljuk." Ennek annyira örültem, hogy elfelejtettem elváltoztatni a hangom, és totálisan egészségesen azt mondtam, „köszönöm szépen, majd akkor jövő héten találkozunk." Persze mindenki elröhögte magát. A végén azt kértem a minisztériumtól, hogy legalább vizsgáznom ne kelljen, magamban azt gondoltam, hogy ezzel a bizonyítvánnyal kitörülhetem a fenekemet. Végül csak annyit írtak a bizonyítványomba, hogy a tanfolyamot elvégeztem. Hát ez is egy röhej volt.

De emlékszem arra, hogy a Bábszínházban volt egy Vásári bábkomédiák című produkció, amiben nem eredeti Vitéz László-bábok szerepeltek, és nem is te személyesítetted meg Vitéz Lászlót, hanem Gyurkó Henrik.

Akkor már nem voltam a Bábszínház tagja. Bródy Vera tervezte a figurákat, ezekkel én is játszottam a Csodaládát, amit miután ott hagytam a Bábszínházat, Gyurkó Henrik vett át. Aki megkérdezte tőlem, hogy valami jótékony célú előadáson fölléphet-e Vitéz Lászlóval. Mondtam neki, hogy „édesapám, ha nem kapsz gázsit, ingyen miért ne szórakoztasd a közönséget." Miután ezt megengedtem neki, átölelt, megpuszilt, és utána halottam, hogy itt is, ott is játszott, és ma is megteszi.

Az elképzelhetetlen lett volna, hogy nem egy műsor részeként, hanem önállóan, a saját figuráiddal, kellékeiddel az Állami Bábszínházon belül Vitéz László-estet játsszál? Hiszen voltak olyan művészcsoportok, amelyek járták a vidéket, te egymagad kitehettél volna egy egész csoportot. Amikor fölhívtalak, hogy megbeszéljük ezt az interjút, akkor azt mondtad, nem kellett neked ez a Kossuth-díj, nem akartál annak a szintjére kerülni, aki majdnem kinyírt.

Összekülönböztem a rendezővel, és rajta keresztül az igazgatóval.

Min különböztetek össze?

Annak idején Győrben minden darabot megbeszéltünk…

Győrben ugyanaz volt a rendező, mint az Állami Bábszínházban, Szőnyi Kató.

Igen. Én ugyanúgy próbáltam Pesten is, elmondtam, hogy szerintem ezt meg azt még ebből a figurából ki lehetne hozni. Ő pedig gyakran olyasmit kért, amit nem lehetett megcsinálni. Mondtam, neki, hogy egy gyerektől is hajlandó vagyok tanulni, ha valamit jobban tud nálam. Kértem, jöjjön föl a színpadra, mutassa meg mit akar. Azt mondta, „na jó, add ide azt a figurát, majd megmutatom." Amikor a paravánhoz jött, kiderült, hogy nem lehet megcsinálni, amit akar. Hetekig nem is szólt hozzám.

Fúrtak téged a Bábszínházban?

Bementem Szilágyi Dezső igazgatói irodájába, és mondtam neki, hogy beszélni szeretnék vele. Addig tulajdonképpen barátok voltunk, és ha valami problémám támadt, azt mindig megbeszéltük. Elmondtam, hallom, piszkálnak engem, hogy így nem lehet velem dolgozni, úgy nem lehet velem dolgozni. Beszéljük meg. Mire azt válaszolta, „hallom, hogy az igazgatói székre pályázol." Mondom, „idehallgass, ha a drága apám élne, ez a szék őt illetné. De ő sem ülne bele, mert a színpadon mindig jobban érezte magát. Különben is, mondd meg, ki állította azt, hogy én az igazgatói székre pályázom. Hívd ide, az lesz a legjobb, mondja a szemembe, és én itt fogom szemen köpni." Erre fölállt és kiment. Várok, várok és várok, miközben tényleg beleültem az igazgatói székbe. Volt ott újság, megnéztem ezt, megnéztem azt, elfoglaltam magam, de csak nem jött Dezső. Majd egy óra múlva megjelent. Benyit, „hát te még itt vagy?", kérdezi. Mondtam neki, hogy hát meg akartunk beszélni valamit. „Jó, majd máskor, most már nem érek rá, el kell mennem", válaszolta. Furkálni kezdtek. Büntetésből állandó vidéki játékra akartak szorítani. Előadásonként harminc forint pótlékot kaptunk. Naponta három előadást kellett teljesítenünk. Kitalálták, hogy ugyan három előadást kell játszani, de csak kettő után kapom a tájpótlékot, és Pesten nem is fogok fellépni. Erre azt mondtam, „ide hallgassatok, ha ezt kell csinálni, ezt én tudom a saját szakállamra is. Én ezzel indultam el Győrbe. Hogy képzelitek ezt? Még a gázsimat is meg akarjátok rövidíteni?" És eljöttem. Ötvenéves voltam.

Akkoriban még nem volt divat a szabadúszás, ez tényleg kockázatot jelentett.

De jelentkeztek szervezők, kérdezték, mennyiért lépek fel? És ment a dolog.

Mert akkor már a tévéből ismert voltál mind Vitéz László, mind Hakapeszi Maki, mind Furfangos Frigyes megszemélyesítőjeként.

Igen. Bató Laci is többször összetűzésbe került a Bábszínház vezetésével, és mivel elérte a hatvanadik évét, nyugdíjazták. Mi nagyon jó barátságban voltunk, egy csoportban játszottunk. Amikor nyugdíjba küldték, nem tudta, hogy mi a fenéhez is kezd. Olyan szomorú lett, hogy az, csuda. Azt mondtam neki, hogy erre ne legyen gondja, ha hajlandó fölvállalni az adminisztrációt, meg a vidéki utakon felváltva vezetjük a Trabantot, és időnként még a paraván mögött is segít nekem, akkor jól elleszünk. Sőt, nemcsak Vitéz Lászlót adtam elő, hanem kitaláltunk egy közös jelenetet is. Ő egy medvét játszott, én pedig manócskát. Úgy kidolgoztuk ezt a játékot, hogy akár önálló előadás is lehetett volna belőle, ha valamivel hosszabb. A Vitéz László-játékoknál meg segített nekem, együtt csináltunk mindent.

Arról is szó volt, hogy az Országos Színházi Intézet udvarán lesz egy bábszínházad. Ifjú rajongóként ettől tűzbe jöttem, és oda telefonáltam valami illetékeshez, hogy mikor nyílik már meg a színház. Egy hihetetlenül merev hang azt dörmögte, hogy „Magyarországon csak egy bábszínház van, és az az Állami Bábszínház."

A Színházi Intézetben, az épületen belül, már nem volt hely. Ekkor azt mondtam, „tudjátok mit? A Népligetben úgyis féltem a mobil színpadot, amit a papa készített, behozom, körbeépítjük, és játszom az udvaron." És játszottam is.

De úgy volt, hogy ez rendszeres lesz.

Amikor arról volt szó, hogy tatarozni fogják az intézetet, azt mondták, nem maradhat ott a színpadom, le kell bontani, vigyem, ahová akarom. Lehet, hogy ez csak kifogás volt. De gondoltam

magamban, le van fütyülve, Bitó Lacival járjuk az országot.

Külföldön is rengeteg helyen vendégszerepeltél.

Amikor például Londonba meghívtak Mr. Punch, az angolok vásári bábhősének háromszázhuszonöt éves születésnapjára, vakartam a fülem tövét, hogy mit és hogyan csináljak. És menetközben jöttem rá, hogy hoppá, ha azokat a mondatokat, amelyekhez nem társul akció, kihagyom, és ismétlésekkel hosszabbítom az előadást, akkor anélkül, hogy a nézők értenék a szöveget, mindenki számára nyilvánvalóvá válik, mi mit jelent. Úgy élvezte a produkciót a közönség, hogy azt mondtam, „hát az iskoláját neki, elmehetek akár a hottentottákhoz is játszani, mert ilyen formában külföldön is élvezik az előadást.

Láttalak Drezdában, a bábvilágfesztiválon, egy hatalmas vásárcsarnokban játszani. Valami szívzűröd miatt eltiltottak a játéktól, de te persze fölléptél. Méghozzá úgy, hogy a mentőautó közvetlenül oda állt a paravánod mellé, és előadás után elrobogott veled a kórházba.

A drezdai fellépés előtt egy héttel a Vörösmarty utca és Király utca sarkán elütött egy autó a gyalogátkelőn. Ez volt a gond.

Nem a szíveddel volt a baj?

Ezt állapították meg. A drezdai előadás előtt tévériportokat kellett adnom, nem volt időm ebédelni, így kezdtem délután játszani. Miközben aznap reggel érkeztem repülővel, és Budapesten pedig ezelőtt jöttem ki a kórházból, tehát fáradt voltam. A precíz németek, miután amúgy is kórházból jöttem ki, be akarták biztosítani magukat, és oda álltak egy mentőkocsival. A mentőorvosnő pedig beült az első sorba. Valaki egy hatalmas csokor rózsát adott nekem, ezt szétszórtam a közönség között, és gondoltam, na, lement az előadás, most eszem, iszom valamit, és megyek pihenni. De följött a doktornő a színpadra, én pedig pokolian sápadt voltam, és úgy vert a szívem, mint a nyavalya. A doktornő megmérte a vérnyomásomat, és infarktusgyanúval bevitt a mentő a kórházba. Bent is tartottak a tíznapos fesztivál végéig. De aztán a saját felelősségemre ott hagytam a kórházat, és a Bábszínház – a társulat szintén kint vendégszerepelt –, kocsijával hazajöttem. Nem tettem ki az édesanyámat annak a rémületnek, hogy már megint kórházban vagyok, méghozzá külföldön.

De valami bajod csak volt, ha annyi ideig ott fogtak.

Semmi bajom nem volt. Amikor kijöttem a kórházból, és átléptem a kicsi kerítést, ott jó nagy, zöld pázsit volt. Nem tudom, hányszor bukfenceztem rajta, és röhögni kezdtem. Mondtam magamnak, hogy „én ilyen beteg vagyok? Ha hagytak volna enni, meg pihenni, a kutya bajom nem lett volna.

Most viszont egyfolytában nyafogsz, hogy beteg vagy, és tényleg beteg is vagy.

Akkor nem volt vérmérgezésem, és nem voltam nyolcvanéves.

Úgy vetted át a Kossuth-díjat, hogy ki kellett jönnöd a debreceni kórházból, ahová a díjátadás után rögtön vissza is vittek.

Hát ez így volt.

Azóta nem is játszol, de közben a Kossuth-díjjal járó pénzből bábmúzeumot szeretnél alapítani.

Ez már régi vágyam. A Népligetben, az egykori színházunk mellett szeretném létrehozni a múzeumot.

Tulajdonképpen miért nem játszottál a Soros-támogatással felújított színházatokban? Tartottál egy megnyitót, azon igen szép számmal összegyűltünk, aztán nem volt folytatás.

Ennek már tizenhét éve. Az újságok megírták, hogy „Vitéz László végre újra otthon." De a Népliget teljesen elgazosodott, a közbiztonság is vacak, többször betörtek a színházba. Nem tudtam ott játszani.

A nyolcvanéves születésnapod tiszteletére, gyönyörű anyaggal, nagy vándorkiállítás indult az országban. Ebből tényleg érdemes lenne állandó kiállítást létrehozni.

Minden hónapban más városba vándorol. Pályázni szeretnék, hogy állandó kiállítás váljon belőle, és ehhez felajánlom a Kossuth-díjjal járó pénzt.

Nincs gyereked. Ha már nem leszel, megszakad a hagyomány? Vannak, akik játszanak Vitéz Lászlót, de ezt nem nagyon szereted.

Abban a formában, ahogy nagyapától átvette a papa, és aztán átvettem tőle én, a Vitéz László-játékoknak semmiféleképpen nem lesz folytatásuk.

Mutáció, amiket játszanak?

Hát nézd, nem véletlenül mondják, hogy a vásári bábjáték utolsó mohikánja vagyok. Az eredeti Vitéz László-játékokat megőrzik a felvételek, számtalanszor ismétli őket a tévé. De eleven színházi formában a halálom után ezek nem lesznek láthatók.

BÓTA GÁBOR

Máglya helyén színház

VITÉZ LÁSZLÓ ÚJRA A NÉPLIGETBEN

Hangos és nagyszájú, imád enni és énekelni, habzsolja az életet. Szándékosan félrehall szavakat, élvezettel értetlenkedve kitekeri a jelentésüket, gunyoros rímeket farag. Nem muszklijában, hanem a leleményességében van az ereje. Szövetkezik a gyerekekkel, beavatja őket titkaiba, miközben a közönséget is megtréfálja. Tettetett félelemmel cselezi ki a bamba ördögöket. Utánozhatatlan ritmusérzékkel hadakozik, hangosakat koppantva a gonoszok fejére, egyre nagyobb palacsintasütővel. Örömmel lóbálja mókás sapkáját, csizmába bújtatott rongylábait. Kifog a világ zordon rendjén, az öröm, a vigasság, a vitalitás szabályai szerint él.

Külseje, sipító torokhangja évszázadokon keresztül formálódott. Egy hatalmas család tagja ő. Rokonai például Punch, Pulcinella, Casperl, Karagőz és Petruska . . . a vásári bábjátékok nemzeti hősei. Családról családra, fiúról fiúra száll a mesterség tudománya. Kemény Henrik már hatéves korában játszott, édesapja népligeti bábszínházában. Innen káprázatos virtuozitása, lefegyverző rögtönzőképessége, hagyományőrző és mégis mindig friss újdonsága. Ezt a játékot nem lehet színiiskolában és stúdiókban megtanulni. Bele kell születni a vásárok szabad levegőjű forgatagába. Meg kell szokni azt, hogy ha nem jó a produkció, akkor továbbáll a nagyérdemű.

Kemény Henrik az utolsó mohikánok egyike. Amit csinál, igazi népművészet, utánozni lehet — teszik is sokan —, de olyan színvonalon csinálni, ahogy ő, soha. 1953-ban lerombolták a népligeti mutatványostér körhintáit, céllövöldéit, egyéb látványosságait. Nem játszott tovább Jancsi bohóc, Káposztás Zsuzsi, a Kemény család bábszínháza sem működhetett többé. A Soros-alapítvány, a Műemlékvédelmi Felügyelőség, a Művelődési Minisztérium, a Fővárosi Tanács és még számos intézmény, szervezet segítségével az épület újra áll. Harminchat év után újra birtokba veheti Kemény Henrik és öccse, Mátyás, akinek évtizedek óta nem tapsolhatott a publikum.

— Hogy történt a színházatok felszámolása? — kérdezem Kemény Henriktől.

— 1953. augusztus 20-án még játszottunk. 21-én hajnalban az ÁVÓsok körülvették a Népligetet. Ez egy évvel a városligeti vurstli államosítása után történt. Arra hivatkoztak, hogy mi „kapitalisták" elvonjuk a városligeti közönséget. Én akkor már délelőttönként az Állami Bábszínházban dolgoztam, délután játszottam a Népligetben. Telefonáltak, hogy baj van, mint az őrült, rohantam. Kérdezték, hogy van-e valami gépi berendezés, mert azt vették először számba. A többit másnapra hagyták. Ez volt a viszonylagos szerencsénk. A keresztapám lánckörhintáját például még aznap baltával, csákánnyal szétverték. Aztán fölajánlották neki, hogy megveheti tűzrevalónak. A sajátját persze nem vette meg a tűzre. Ekkor a többi mutatványosnak is fölkínálták, pár forintért mázsáját. Természetesen senkinek sem kellett. Így felgyújtották, égett a máglya . . . A bevételeinket pedig egyszerűen elkobozták. Éjfél után kopogtak az ajtónkon. fölriadtunk. Megjelent Jakovits József, az Állami Bábszínház akkori műhelyvezetője és szobrásza. Kérdezte, hogy elvitték-e már a bábokat. Mondom, hogy még nem. Akkor szedjél elő kosarakat, zsákokat, amit lehet, mi viszünk el — válaszolta. A legütöttebb-kopottabb bábokat szétraktuk, hogy minél többnek látszszanak, a bábok és díszletek nyolcvan százalékát azonban megmentettük. Elöl, hátul volt rajtunk hátizsák. Mindent gyalog cipeltünk be a Rottenbiller utcába. Jakovits és Bálint Endre festőművész lakására. Náluk voltak a bábok, majdnem tíz évig. Az már szinte viccbe illő, hogy 1954-ben megkaptam a „Népművészet Mestere" kitüntetést.

— 1955-ben pedig megalakult a győri színház bábtagozata, oda szerződtél . . .

— Az egy nagyon jó csapat volt, mindent magunk csináltunk, a paravánt, a bábokat, szinte az előadást is közösen rendeztük. Én, mint a színház tagja, külön pénzért járhattam a vidéket Vitéz Lászlóval. Többen irigyeltek ezért, mert így jól kerestem.

— Aztán 1958-ban ennek is vége lett . . .

— 1956 után megvádolták a színház főrendezőjét, Földes Gábort és az igazgatót, Gáti Györgyöt „árulással, reakciósággal". Földes Gábort, sajnos, föl is akasztották. A színház új vezetősége pedig nem vállalta a bábtagozatot. Az egész győri csapatot szerződtette azonban az Állami Bábszínház. A mi csoportunk vállalta először, hogy a bábszínház égisze alatt tájelőadásokat tart, járja a vidéket.

— Te ahhoz szoktál hozzá, hogy olyan jeleneteket játszol, amelyeket gyerekkorodban megtanultál, nem volt furcsa számodra egy nagy színház feladatainak elvégzése?

— Nem okozott különösebb nehézséget. Például továbbra is minden bábot, amit a kezemre húztam, saját magam készítettem. Csak így éreztem jól magam a színpadon.

— Vitéz Lászlót — ha jól tudom — Pesten nem játszottál, ezért hagytad ott később a színházat?

— Kértem, hogy ugyanúgy, ahogy Győrben tettem, a bábszínház számlájára vidéken és Pesten is szerepelhessek Vitéz Lászlóval. Nem adtak rá lehetőséget. Sokat intrikáltak ellenem, azzal gyanúsítottak, hogy az igazgatói székre pályázom. Aztán olyasvalami történt, amitől betelt a pohár. Egész héten vidéken játszottunk, mindennap három előadást. Vasárnap lett volna az egyetlen szabadnapunk. Egy másik csoporttal valami történt, és tőlünk megkérdezték, hogy hajlandók vagyunk-e helyettük vasárnap játszani. Azt válaszoltam, ha választhatunk, akkor inkább nem. Azt mondták, amennyiben ezt az előadást nem tartjuk meg, akkor be se kell mennünk a színházba, majd a munkakönyvet utánunk küldik. Akkor miért tették fel nekünk a kérdést, miért nem adtak rögtön utasítást? Utasításra meg is tartottuk az előadást. Azonban így is fegyelmi elé állították a „főkolomposokat", „munkamegtagadási kísérlet" címén. Megvonták a prémiumot, kizártak a fizetési kategóriában való előlépés lehetőségéből, és nem játszhattam felnőttelőadásokban. Nem szerepelhettem a pesti színházban, csak vidéken. 1973-ban megváltam a színháztól. Azóta újra járom az országot Vitéz Lászlóval. Meghívtak vele Angliába, Olaszországba, Spanyolországba, Franciaországba és Ausztriába. Mindenütt jól fogadtak. Nem a nyelv, hanem a játék a fontos. Engem is meglepett, hogy a külföldi gyerekek akkor is, ha nem értik a szöveget, ugyanott és ugyanúgy reagálnak mint a magyarok.

— Miért csak ennyi idő után épült fel az „új-régi", most már műemlék színház?

— Ajaj! Hosszú ideig még építési engedélyt sem kaptam. Önerőből, az öcsémmel már régen felépítettük volna. Raffai Anna egykori dokumentumfilmje pontosan őrzi a régi épület képét. Séd Teréz, ő a bábjátékos-mozgalom egyik vezető egyénisége, ötlete volt az, hogy pályázzuk meg a Soros-alapítványt. A tőlük kapott pénzre hivatkozva tovább lehetett már „házalni". Adott pénzt még a Művelődési Minisztérium, a Fővárosi Tanács, a volt Állami Ifjúsági és Sporthivatal. Aztán megfeneklett az ügy, mert ezeket a támogatásokat nem lehetett magánszemélynek kiutalni. Végül a Városszépítő Egyesület segített . . . Talán nem érdemes folytatni a „kálváriát", a lényeg az, hogy most már áll az épület. Köszönet érte mindenkinek, akit illet. Külön kiemelem közülük Mészáros Emőkét, a Magyar Színházi Intézet bábtörténészét, aki a nehéz időkben tartotta bennem a lelket. Örülök, hogy nagyapám és édesapám álma újra megvalósult. Amíg élek, Vitéz László játszásával fogom meghálálni.

BÓTA GÁBOR

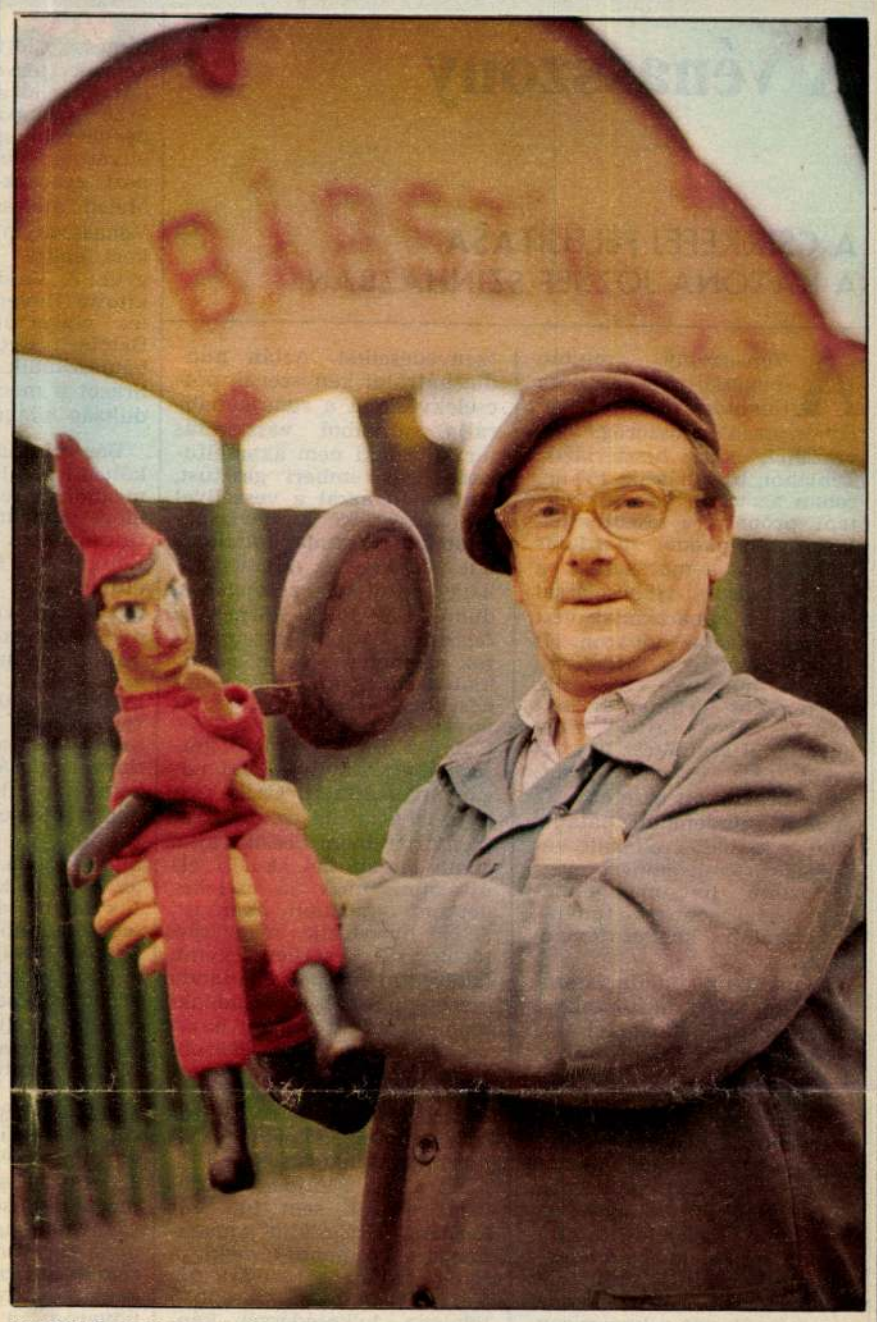

SERFŐZŐ ZSOLT FELVÉTELE

Kemény Henrik

KEMÉNY HENRIK Új Tükör, XXV. évf. 46. sz. 1988

A vénasszony

A CSIRKEFEJ FELÚJÍTÁSA A KATONA JÓZSEF SZÍNHÁZBAN

A Vénasszony, miután megtalálta a porolóra fölkötött macskuszkát, látványosan nyöszörög, jajveszékel, sír, hisztériázik. Téblából, hadonászik, föl-alá rohan az udvaron, csökkenteni próbálja a feszültségét. Ideges, kapkodó mozdulatokkal ássa a macskának a sírt. Hangos rikácsolással zúzza szét a macskának vett csirkefejeket az udvaron. Ki akarja beszélni a fájdalmát, mégis magába zárkózik. Környezete értetlenül bámulja, nevet rajta. Vagy ügyetlenül segítőkész gesztusokat tesz. A mély gyász nem megszokott errefelé. Ez nem a mindennapi patália, nem a kiabálós, elfásult veszekedés. Ezek embert megváltoztató, hatalmas élmények, régi sebeket feltépő, önvizsgálatra késztető tragédiák.

A macskusz halála látszólag nem több, mint azok a mindennapi, hétköznapi tragédiák, amik szinte folyamatosan történnek meg ebben az udvarban. Annyira folyamatosan történnek, hogy már nem is számítanak tragédiának. Szenvedő alanyai megpróbálnak napirendre térni fölöttük. Megpróbálnak úgy viselkedni, mintha semmi bajuk nem lenne, kiegyensúlyozottnak próbálnak látszani. Ám a Vénasszony, aki már átesett a katarzison, nem próbál annak látszani. Vezekelni akar a bűneiért, meg akar tisztulni. Közeledni akar az emberekhez, jót akar cselekedni velük. Törőcsik Mari Vénasszonya testével is közelít hozzájuk, szándéka szerint szinte rájuk tapad, magába szívja szenvedéseiket. Aztán mindig hátrálni kényszerül, pótcselekvésként a ruháját babrálja, torkából vészkiáltás tör ki. Senki nem akar elfogadni egy emberi gesztust, ami talán azzal a veszéllyel jár, hogy neki is önvizsgálatot kell tartania. Indulatokat vált ki ez a gesztus, sokáig elfojtott szorongások, dühök, félelmek törnek a felszínre. Valódi összecsapások színhelye lesz a rutinkiabáláshoz, örök mérgeskedésekhez szokott, lekoszlott udvar.

A Nő (Bodnár Erika) kétségbeesett sikollyal őrzi magányának ajtaját. Csak résnyire nyitja, de az öregasszony majdnem beesik rajta, olyan lendülettel akarja elújságolni, hogy jó cselekedetként takarítani akar itt. A Nő húzódozik, magyaráz, ideologizál, keserűen legyint, takargatni próbálja állandó szeretethiányát. Mindenki monomániásan a saját bajával van elfoglalva. Körbejárnak a gondolatok, ismétlődnek a mondatfoszlányok, visszaköszönnek a gesztusok, unottá csépelődnek a durva káromkodások.

Az Apa (Vajda László) saját fiával sem tud mit kezdeni. „Rágcsálja" magában, visszamondja neki a tőle hallott mondatokat. Vajda László a szerepben tohonya lelkesedéssel képzeli bele magát abba, hogy végre szerethetnék is egymást a fiával. Varga Zoltán, a Srác csüng az Apa minden szeretettöredékén. Kényszeredettséggé válik azonban a lelkesedés. Erőszakolttá az öröm. Dührohammá a kielégítetlen szeretetvágy. Ténfergéssé, „lötyögéssé" az ünnepnek tervezett háromnapos kimenő az intézetből. A Srác kamaszos reménykedéssel rohangászik körbe az udvaron. Tiszta tekintettel nézi gyerekkora színhelyét. Meleg ételéssel emlékszik a Vénasszonytól kapott egykori ételre. Majdnem ellágyul. A Vajdai Vilmos alakította Haver azonban széles vigyorral röhög rajta. Bamba arccal tolakodóan bámészkodik. Visszarántja a Srácot a mocsok, a kiábrándultság világába.

Bár mintha a Tanár fennköltt filozofálása rövid időre meghökkentené őket. Rövid időre abbahagyják a keserű rajcsúrozást. A Tanár (Papp Zoltán) a semmibe réved, elfeledkezik az udvarról, magasztos vágyképet hazudik magának. Ahelyett, hogy tanítványainak magyarázna, a levegőbe szónokol. Groteszken komikus ebben a közegben. Itt nem érvényesül semmiféle tan, itt a primer durva valóság az elemi érzelmek uralkodnak a terepen. Csitrinek (Söptei Andrea fh.) és Bakfisnak (Bertalan Ágnes fh.) fontosabb az, hogy mekkora a barátnőjük melle, mint a kívülről megtanulandó versszakok. Csonka Ibolya sok szatyrot cipelő, fáradtan elfoglalt Előadónőjének pedig az a lényeges, hogy minél hamarabb megszabaduljon innen. Kiszabaduljon ebből a fenyegető embergyűrűből, amelyik még mindig kívülről, felülről, a hivataltól várja problémái megoldását. Az Anya (Csomós Mari) már megoldást se akar. Beletörődő dülöngéléssel, sehová nem tartozva, semmit nem remélve, lepusztult kísértetként kóválygó keresztül az udvaron. A Törzs (Újlaki Dénes) és a Közeg (Bán János) pedig kába fontoskodással lófrálnak ki-be az udvaron. A Közeg fölényeskedve magyaráz a szakmáról a bátortalan újoncnak. Okítjaokítja, miközben a Srác és a Haver dühkitörésük folytatásaként meggyilkolják a Vénasszonyt.

Halála megtisztító, megrázó, tragikus erejű. Visszaidézzük magunkban a Füzi Sári által tervezett lógó pongyoláját, elnyűtt cipőjét, újra magunk elé képzeljük kócosan zsíros haját. Hiányzik ebből a Khell Csörsz által tervezett málló vakolatú, szemetes, felhasadt kövű udvarból. Hiányzik önsanyargató tenni akarása. A gorombán kemény aktivitású, durván hisztériázó Vénasszony hozzánk nőtt. Spiró György tragikus hőst formál egy hétköznapi öregasszonyból, Zsámbéki Gábor rendezése pedig a naturalista drámát húsbavágóan jelképessé tudta tenni a Katona József Színház színpadán. A felújítás talán szikárabb, hidegebb, kegyetlenebb lett, mint az ősbemutató. És ettől még fájdalmasabb.

BÓTA GÁBOR

Törőcsik Mari és Papp Zoltán KELETI ÉVA FELVÉTELE

Fénylő, kincses szigetek

MARIVAUX-EGYFELVONÁSOSOK KAPOSVÁRON

Rabszolgák szigete: Jordán Tamás és Lukáts Andor

Kolónia: Molnár Piroska, Magyar Éva, Koltai Róbert
ILOVSZKY BÉLA (MTI) FELVÉTELEI

Az előadás szünetében rögtönzött alkalmi játék fogadja a nagyérdeműt az előcsarnokban: szabadszájúan nyers, harsány látványosság. Odabenn, a zsöllyében artisztikusan cizellált, festőien megkomponált látványban van része: Pierre de Marivaux kétszázötven éve írott két „szigetdarabját" a francia vendégrendező, Sophie Loucachevsky hallatlan eleganciával, elomló fény-árny játékként vitte színre, leleményesen békítve össze a társulat erőteljes realizmusát a francia színjátszás kifinomult esztétizmusával.

De hát hogy kerül egy artisztikus játék Kaposvár színpadára? Ha van valami, ami távol áll a Csiky Gergely Színház szellemiségétől, úgy a túlfinomult esztétizálás, az öncélú artisztikum bizonyára az. Hogy ezúttal mégis szerencsésen — mondhatni megtermékenyítően — találkozott egy idegen szcenírozási módszer a társulat másfajta játékfelfogásával, azt az előadás — különösen az első egyfelvonásos, A rabszolgák szigete megformálásával — bizonyítja.

A rabszolgák szigetében négy hajótörött olyan szigetvilágba téved, ahol törvények írják elő: úrnak s szolgának szerepet kell cserélnie, s ekként könnyedén kiderülhet, hogyan viselkednek majd a rangjuktól s társadalmi státusuktól megfosztottak — emberként; s miféle rejtett-elfojtott közösségi ösztönök mozgatják a szereplőket, s ki milyen erkölcsi alapállásból tud alkalmazkodni az új helyzethez. Marivaux-tól persze távol áll a moralizálás: könnyedén önironikus, lebegő játék bontakozik ki a szemünk előtt, s ezt a francia rendezőnő a színpadkép festői látványosságával, a játéktér elrendezésével kitűnően alapozza meg. A játszó személyeknek, az előkelő athéni úrból szolgává előlépett Jordán Tamásnak, az Arlequin szolgából parancsolóvá előlépni próbáló Lu-

MDK

Kamé ny Henrik, bábos, népművész

A Szentendrei Teátrum előadásának keretében szerepel Vitéz Lászlójával sátrastul, az ömes kellékekkel.

Bernáth László: Gulás Miska, Vérpohár

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. jún. 19.

Kemény Henrik, bábművész

MDK

Az egyetlen önálló est „főszereplője kemény Henrik bábművész, a népművészet mestere. (Budapesti bábfesztivál.)

–: A Cantata Profana bábszínpadon

8. l.

Népszabadság, Bp. 1970. okt. 18. [Vidéki]

7

+ 10.

Kemény Henrik, bábos, népművész

MDK

A Szentendrei Teátrumban szerepel Vitéz Lánlója, ugyanakkor bábanyagából kiállítást rendeznek a múzeumban.

Bernáth Lánló: Ábrahám zseblámpája 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. jún. 29.

Kemény Henrik, a népművészet mestere.

Bábjátszó művészete bár előadásai szövegesek voltak (magyar nyelvűek) magával ragadta a közönséget.

Hollós Robertne: A VII. Chrudimi Bábjátékos fesztiválról
Népművelés 1959, 9 sz 24. l

Kemény Henrik, bábos MDk

A Rákospalotai Múzeumban
sorozatos előadásokban
mutatja be műveit.
(fényképek.)

H. B.: Vitéz László példája 18-19.

Gyermekünk, Bp. 1969. szeptember XX/9

MDK

Kemény Henrik [népművész
bábos ?]

„A népművészet mestere". Közreműködik a Bábjátékosok baráti körének febr. 27-i estjén. Ekkor levetítik a „Kemény család" c. művészeti dokumentum filmet is.
[Kemény Henrik a bábjátékos „Kemény-család" jelenleg dolgozó tagja.]
— : □ A Fővárosi Művelődési Ház 2

ESTI HIRLAP Bp. 1969. febr. 21.

MDK

Kemény Henrik, népművész

[báb-készítő, díszlettervező?]

„A Kemény család egykori népligeti bábszínházának emlékeiből nyílt kiállítás.... a rákospalotai múzeumban."

„Kemény Henrik, a népművészet mestere részleteket adott elő.... régi kesztyűs és marionett-bábukkal."

–: „Vitéz László" a rákospalotai múzeumban 11. l.

Népszabadság, 1 Bp. 1969. máj. 24.

Kemény Henrik, bábos

— A PETŐFI IRODALMI MÚZEUMBAN Kemény Henrik bábművésznek, a népművészet mesterének, Vitéz László című műsorát láthatják az érdeklődők május 22-én délután 3 órától.

—: Hl.

Népszabadság Bp. 1977. máj. 20.

8.

Kemény Kennik, bábkészítő

Többször megemlítve

12.

-: Gorday program az ünnepen.
Esti Hírlap, Bp. 1979. ápr. 29.

Kemény Henrik, bábos

megemlíthe

-: Vasárnap kirakodóvásár 8.

Esti Hirlap, Bp. 1979. ápr. 6.

Kemény Henrik, népműves.
[bábos]
szerepelt.

—: Bábjátékos majális

Esti Hírlap, Bp. 1977. ápr. 20.

2

1.-es számú cédula.

M.D.K.

Kemény Henrik

Az "Elátkozott malom" c. bábjáték bábjait tervezte, készitette és rendezte. „Ördög"bábja az "Elátkozott malom"-ból fénykép mellékletben.
1958 május 15-től junius 1.-ig a bukaresti Bábfesztiválra a magyar bábművészeket is meghivták. A fesztivál keretében báb és dokument filmbemutatókat szerveznek, ahol bemutatásra kerül egy magyar bábfilm is, amely "..a magyar népi bábhagyományok utolsó képviselőjének, Kemény Henriknek a művészetét mutatja be."

Maros László: Fesztiválra készülnek a magyar bábművészek.
Film Színház Muzsika. Bp. 1958. febr. 21. II. évf. 8. sz. 32. l.

./.

3.-as számu cédula.

M.D.K.

Kemény Henrik

Maros László rövid beszámolójában hirt ad arról, hogy a fesztiválon "Kemény Henrik müvészete - filmen, bizonyára sikerre számithat Bukarestben." Itt nem világlik ki tisztán, hogy Kemény filmje-e bábjátékáról, vagy róla magáról, illetve müvészetéről készült-e a film.
A Népmüvelési Intézet Bábosztályának felvilágositása szerint -névszerint Hollós Róbertné- elmondta, hogy a fesztiválon levetitették a filmet Kemény Henrik müvészetéről, metodusáról bábjaival, melyeket saját maga tervez, fából kifarag az ő külön kialakult stilusa szerint és ugyancsak ő mozgatja is őket és játszik velük. Kemény a Bábjáték Népmüvészet Mestere, nemzetközileg is ismert hirneves müvész. A róla szóló film nagy sikert aratott Bukarestben. Az egyetlen olyan élő alak, aki a legrégibb vásári stilust ismeri és müveli. Költött alakja "Vitéz László"

4.-es számu cédula, előzmények 1-2-3.-as sz. céd.-on

Kemény Henrik M.D.K.

nemzeti hős, aki minden bábjátékában szerepel, ugy mint ahogy valamennyi más ország bábjátékos müvészeinek is megvan a maguk nemzeti hőse, akit szintén szerepeltetnek bábmüvészetükben.
Vitéz László alakja a mult század közepén jelent meg, de ezt nem tudják biztosan.
Kemény Henrik müvészetéről szóló film dokumentáció céljára készült keskenyfilm, amely a bukaresti Bábfesztiválon került bemutatásra.

2.-es számu cédula. M.D.K.

Kemény Henrik

A győri Állami Bábszinház tagja. Maros László beszámolója szerint: "..egész Közép-Európában jóformán csak a magyaroknak van olyan régi népi bábjátékosuk, aki a mai napig is tisztán megőrizte az ugy nevezett vásári bábjáték többszázéves hagyományát. Kemény Henrik hat éves kora óta járja nagyapjával és apjával együtt az ország falvait, vásárait. Mozgáskulturája igen magas.."

Maros László: Fesztiválra készülnek a magyar bábművészek .
Film Szinház Muzsika. Bp. 1958. febr. 21. II. évf. 8. sz. 32. l.

./.

MDK

Kemény Henrik

a képzőművészet mestere, részt vesz
a chrudimi nemzetközi bábfesztiválon.
Bábosaink helytálltak külföldön is.

Esti Hirlap 173 sz. 1959. jul. 25. 2 old.
Y-a cikke/

id. Kemény Henrik
arkuszi gazgató

id. Kemény Henrik hagyatékából
való az 1910 körüli bábfigura
a „Vitéz László a placsintasiettével"

Beltska Scholtz Hedvig: Bábtörténeti hiálletás.
Művészet, 1974. augusztus – 26 lap.

Kemény Henrik, bábtervező
díszlettervező

A vásári bábjátékos c. film bemutatja a legismertebb magyar vásári bábszínházat és „mindenesét."

— : Két magyar ifjúsági film indul a Prix Jeunesse-ért

7

Népszabadság, Bp. 1974. márc. 8.

id. Kemény Henrik
cerkuszigazgató

id. Kemény Henrik nagyatékából
való az 1910-1930 körüli báb-
figura a „Torreador"

Beltska Scholtz Hedvig: Bábtörténeti kiállítás.
Művészet, 1974. augusztus - 26 lap.

ifj Kemény Henrik
Cirkuszigazgató

A Nepligetben levő szinházban
kezdte a bábjátszást, és ma is
a régi játékhagyományok őrző-
je ifj Kemény Henrik.

Belitska Scholtz Hedvig: Bábtörténeti hi állítás.
Művészet, 1974. augusztus - 26 lap.

id Kemény Henrik
cirkuszi gazgató

A Kemény család bábszínhavai-
ból kiállított tárgyak ~~[illegible]~~ legnagyob-
része id Kemény Henrik működése-
hez kötődik.

Belitska Scholtz Hedvig: Bábtörténeti kiállítás . . .
Műnészet, 1974. augusztus - 26 lap.

id. Kemény Henrik
cirkuszigazgató

Kemenyék szinházak felszere-
lését, bábnit házilag készítetlék,
magnak faragták.

Belitska Schotz Hedvig: Bábtörténeti kiállítás...
Művészet, 1974. augusztus - 26 lap.

Kemény Henrik, bábos

A Kemény [= Korngut] - féle mutatványos bábszínház a Népligetben tartotta előadásait akkor, amikor a Hincz-bábszínház a Városligetben „dolgozott" [1885-1891].

(harangozó): Káposzta „bári szomorú" története

ESTI HIRLAP, Bp. - 1974. júl. 27.

Nouveau Journal, 1er 9

A Nouveau Journal - Elle
mentionne le Journal
Déjeuner sur l'herbe
entre mes « Fiançailles »
Fiançailles « déjeuner ! (18-19)
Journal ! déjeuner ! Les deux sont
terminés

M.

Kemény Henrik, [bábtervező? díszlettervező? népszínvész?]

[Ki: a Kemény-csoport]

bemutatója Berlinben

mes fejlődéséhez, és arról is szólt, milyen nagy várakozással várják a *Magyar Állami Bábszínházat*, amely ugyancsak a berlini ünnepi napok keretében a jövő héten hat alkalommal is előadja itt, Berlinben, a *Háry János* bábfeldolgozást.

lière-i — keretjátékká csökken és csupán ürügyül szolgál arra, hogy a termelt javakban való részesedésről, a pénz szerepéről az osztálytársadalomban, az elosztás igazságosságáról és az állam elhalásáról, a kommunizmust építő kommunisták hitéről és elszántságáról beszéljen.

5.

Kétértelmű előadás, kétértelmű mű ez. Kétértelmű, de a szónak nem sanda értelmében, ha akarom vemhes, ha akarom nem, értelmében. Kétértelmű, mert dialektikus. Teljes hittel ismétli meg az előadás a Fényes szelek idejének

ábok bemutatója Berlinben 8.

NÉPSZABADSÁG Bp. 1975. szept. 27.

id. Kemény Henrik, [ ]

L.: Kemény Henrik

Fencsik Flóra: Vikár Lóránt önök

Esti Hírlap, Bp. 1977. okt. 10

2.

Kemény Henrik, bábtervező

megemlíme.

(bé.): Süsu a frottir-sárkány. 2.

Esti Hirlap, Bp. 1977 dec. 22.

Kemény Henrik, [bábos]

rök és akrobaták szórakoztatják. A gyerekek közben megnézhetik *Kemény Henrik* és *Bató László* bábművész nagy sikerű produkcióját, a Vitéz Lászlót.

A János-ünnepély befejezéseként

– János-ünnepély a Népligetben 9.

Népszabadság, Bp. 1981. jún. 27.

ifjabb Kemény Henrik

ifjabb Kemény Henrik a Nép-
ommű vászet mestere – Méltatás.

Ferencsy Erika: Az utolsó vásári bábtanccoltató.
Vej Tükör, 1977. október 23 – 10 lap.

Keménny Henrik, bábos

... A színházi programok kiegészülnek Keménny Henrik vásári bábjátékával, s egy színiplakát-kiállítással.

(-Hy): Színház Gyulán

2.

Esti Hírlap, Bp. 1978. máj. 11.

id. Kemény Henrik

id. Kemény Henrik volt az, aki jórészt szájhagyományok útján öröklődő Vitéz László szövegeket rögzítette.

Ferenczy Erika: Az utolsó vásári bábtáncoltató. Új Tükör, 1977. október 23-10. lap.

Kemény Henrik

Nemrégében Kemény Henrik
ismét vándor-bábjátékossá
változott.

Ferenczy Erika: Az utolsó vásári bábtáncoltató.
Ni Tükör, 1977 október 23 - 10. lap.

Kemény Henrik

Kemény Henrik bábszínháza a
századfordulóhoz hosszabb-
rövidebb ideig a Hüvösvölgyben,
a Városligetben majd a Népliget-
ben működött.

Forenczy Erika: Da utolsó vasárt bábtáncoltató,
Ujfalu, 1977. október 23 - 10 lap.

Kemény Henrik

Kemény Henrik 1910-ben kivándorolt Amerikába, 2 év után hazajott és 1912-ben alapította apjával a népligeti bábszínházat.

Ferenczy Enka: Az utolsó vásári bábtáncoltató. Ujfüllő, 1977. október 23 - 10 lap.

Kemény Henrik, bábművész

megemlítve.

2.

sz. J. L. Csepeli vigosságok.

Esti Hirlap, Bp. 1979 aug. 3.

Kemény Kenrik, bábmüvén

Megemlítve.

–: Jelmezverseny, cserépvásár 8.

Esti Hirlap, Bp. 1979 okt. 8

Kemény Henrik, bábművén

Szerepe volt a Vásári bábkomédiák előadásában.

(m-y): Házomszoros vivát 2.
[szoros]

Esti Hirlap, Bp. 1979. jún. 4.

Kemény Henrik, bábművész,

A szemle programján kívül számos érdekes rendezvény színhelye lesz ez idő alatt Kőszeg. Kemény Henrik bábművész vásári bábjátékokat mutat be a Jurisics téren, haditorna-

-: Gyermekműsorok, tv-filmek vendége 8.

Esti Hírlap, Bp. 1979 máj. 11.

Kemény Henrik, bábtervező

A szemléhez kapcsolódva gazdag program várja az érdeklődőket Kőszegen. Színész — filmes — gyermektalálkozóra kerül sor, *Kemény Henrik* bábművész közreműködésével bábszínház-bemutatót tartanak a Jurisich téren; ha-

– Televíziós gyermekműsorok és filmek tervezője Kőszegen 7.

Népszabadság, Bp. 1979. máj. 12.

Kemény [ ] [bábkovező]

Újabb emb
Bársl

arsaság minszjereinoke-
el, akinek Aczél György
tadta Kádár János, az
MSZMP Központi Bizottsá-
a első titkára Agostinho
Jetónak címzett levelét.
A hazatérő küldöttséget
Ferihegyi repülőtéren
Dvári Miklós, a PB tagja,
KB titkára fogadta. Je-
en volt Nagy Gábor, a KB
külügyi osztályának he-
yettes vezetője.

(h. m.): Üsd Ubul és Verj Elek 2.

Esti Hirlap, Bp. 1977 dec. 13

Kemény Henrik, bábművész

ezen a napon a szünetekben *Kemény Henrik* bábművésszel találkozhat a közönség.

-: Pantomimfesztivál

2.

Esti Hírlap, Bp. 1980 1. évf. 25.

Kemény Henrik, bábművész

H Közpár. klubban
nezepel.

– A hétvégi kult.-prog.-ból. 9

Nipszabadság, Bp. 1980. ápr. 25.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1977 DEC 2

ÉLET ÉS IRODALOM

Kemény György

1021

Kemény György: Körtés csendélet

= be van mészelve,

ntha...
séssel megfordulok
cbugyrom nincs se-

knában zuhannák a

nincs sehol!
amra, de mintha le-
van fönn a pokró-
ágetve a szalmazsák
con *elvágólag* össze-
án, a csíkos, s polc-
törülközőből készí-

nem tudok megszó-
ül ver a szívem.
e igaz?
n termek az ágya-
lőírásos élek és sar-
emelem a kis zsáko-
ockacukor, nincs ná-
megő kézzel széthaj-
böt, oldalt tartom a
incs kétség, ott van
ekarcolva:

FI
:!

KERESZTURY DEZSŐ:

A hetedik

József Attila emlékének

Világ szélén megszületik
zömök gyerek, a hetedik;
homlokán hordja a holdat,
tarisznyául kis tokot kap.
Ahogy ümegszüli szülője
talpára toppan eléje
s kalyiba mögött a kertben
kis kard fénylik a fűvekben,

Hat testvére húzza-vonja,
álmatlan altatva anyja,
hat testvére hat felé fut,
hordozza a fürge fiút,

Kemény Henrik, [bábkészítő]

Vitéz László örök

Sikong a nézőtér. „Vigyázz! Most! Csapj rá!" Vitéz László kezében a csőre töltött palacsintasütő, ládájából pedig újra és újra kilöki csúf fejét az ördög. Vitéz László, vékony rongylábacskáját kicsapva a paraván szélére, enyhén svábos tájszólásával a gyerekek segítségét kéri: figyelmeztessék, ha fölbukkan az ördögfej. Sivalkodásukat azután hol idejében meghallja, hol lemarad egy taktussal; a koppanós fejbeverés hol sikerül, hol nem, így a feszültség, az izgalom szinte végig maximális.

A Vásári bábkomédiák című új bábszínházi műsor öt különálló darabja közül kétségtelenül Vitéz Lászlóé a legnagyobb siker. Éspedig egyáltalán nem azért, mert ő magyar, míg Punch angol, Kasperl bajor, Guignol francia, Petruska pedig orosz: a három és hét év közötti gyerekek tudatában ez a nemzeti különbség semmit sem jelent; különben is valamennyien vitézlászlók voltaképp, variációk egy nemzetközi népi alaphősre. A többi darab rendezése, a figurák bája, a mozgatás magas kultúrája, a színészek lelkesedése semmivel sem kisebb, mint a Vitéz Lászlót játszó-mozgató Kemény Henriké. Sőt:

a Vitéz László az egyik legegyszerűbb bábtechnikát képviseli, mesécskéje pedig olyan szimpla, hogy szimplább már igazán nem is lehetne.

Akkor hát mi Vitéz László titka? Hiszen e gyerekek szülei és nagyszülei ugyanígy visitottak Vitéz Lászlót, ugyanezeken a bugyuta, csihipuhi-ötleteken húsz vagy negyven éve a városligeti vurstliban, vagy a Népligetben, a Hincz-féle, vagy éppen az idősebb Kemény Henrik-féle bábszínházban.

Titka éppenséggel ez a tovább már nem bontható egyszerűség.

A kisgyermeki képzelet ebben az életkorban — melyben minden tárgy könnyed természetességgel élőlénnyé válik, s teljes valósággá lesz a játék — még csak egyszerű konfliktusokat fog fel. A műsorban bemutatott többi darab bonyodalmasabb összeütközéseire már nehezebben koncentrál. Különben is: az uzsorás és a felemelt bérleti díj, a zsugori háziúr és kilakoltatott lakója, a szélhámos általdús és a majombőrbe bújtatott szolga: olyan figurák, olyan élethelyzetek, melyeknek eredetijével a vásárok két-háromszáz év előtti népének még volt alkalma találkozni, a mai négy-öt-hat éves gyereknek azonban csak egymásba folyó nemszeretem-arcok.

A vásári bábkomédiák hagyományának föleleventése az Állami Bábszínházban olyan kézenfekvő ötletnek tűnik, hogy első pillantásra még el is csodálkozik az ember: hogyhogy csak most került erre sor? Azután megnézve az előadást, derül ki, hogy a látszólag kézenfekvő műsorösszeállítás milyen nehézségeket rejt magában. A nehézség sokféle eredetű.

A vásárokban mindenek előtt gyökeresen más volt a szituáció. Nappali fényben, zajos sokadalomban másképpen élnek a szükségszerűen harsány hatások — hiszen a mutatványos földbe akarta gyökereztetni a kóválygó tömeget —, mint szabályszerű színházi környezetben, puha zsöllyék előtt, sötétben, reflektorfényben. Másfelől a viszonylag kis méretek is másképp érvényesültek a közvetlenül a bódé előtt tolongó nézők számára, mint az esetleg 10—20 méterre is levő széksorból. Azután: a darabok eredetileg felnőtthöz-gyerekhez egyként szóltak — itt viszont a gyerekek kor szerint egynemű tömegének játszanak.

E korosztály pedig a legegyszerűbb absztrakciókat igényli. A Jó és a Rossz viadalát. Ez megjelenési formájában a kedvesarcúmókás meg a csúnya-ijesztő harca. Színháztörténeti, kultúrtörténeti tettet önmagáért még felnőttek is ritkán méltányolnak — a gyerekek pedig fütyülnek rá.

Ilyen tűnődéseket hagy maga után az Állami Bábszínház bemutatója, melynek — legalábbis az általam látott gyerekelőadásán — Vitéz László kenterben verte nemcsak az ördögöt, hanem a többi hőst is. Ami a világért sem azt jelenti, hogy nagyszerű bábszínházunk ezek szerint érje be fejbeverősdivel. De a hatást elemezni, lélektanát megfejteni mégis érdemes lenne. Mert akárhonnan is nézzük: Vitéz László, úgy tűnik, örök.

Fencsik Flóra

2.

ságú" leányvállalat
tulajdonba vételét
nősítette lehetségesnek
ddigieken túlmenően,
nt közismert, hogy
or a delegációk szep-
er 22-én elváltak, a
unisták több mint
a szocialisták pedig
íz-egynéhány cég ál-
ítását javasolták. A
bség tehát *félezer*
s emögött *elvi nézet-*

MINISZTER
OGATÁSA

adémia

akadémia kezdődött a
A hagyományos ülést
g. A résztvevők — az
függetlenített munkatár-
gazdaságpolitikai és más
nai-politikai továbbkép-

lyel működő kereskedelmi, ipari és mezőgazdasági kamaráinak általános szövetsége képviselői *Szófiában* megállapodást írtak alá arab—bolgár vegyes kereskedelmi kamara létesítéséről. Az új intézmény megalakulása kapcsán Szófiában hangsúlyozzák, hogy Bulgária aktív kereskedelmi és gazdasági kapcsolatokat tart fenn az arab országokkal. 1976-ban Bulgária és az arab országok árucsere-forgalma meghaladta a 480 millió devizalevát.

London, október 10.
Stanley Levinson jelentése:

A ma reggeli londoni sajtó tág teret szentel *dr. Owen* brit külügyminiszter moszkvai látogatásának. A *Foreign Office* feje tegnap érkezett a szovjet fővárosba, ahol két napon át tanácskozik szovjet kollégájával: *Andrej Gromikoval.* Angol források szerint *a tanácskozás fő témája:* a szovjet—brit kapcsolatok általában, a két ország kereskedelme — különösen. De beavatott londoni körök nem titkolják, hogy *dr. Owen szeretné megszerezni a Szovjetunió támogatását a rhodesiai konfliktus angolszász jellegű rendezéséhez.* E körökben mindazonáltal elismerik, hogy *a Szovjetunió álláspontja alaposan eltér az amerikai—angol tervtől.* A brit külügyminiszter moszkvai látogatását a *Times* mai száma első oldalon, kiemelkedő helyen közli.

„Nem a személyem fontos, hanem a figura lelke”

Kemény Henrik bábszínháza

Csillogó tekintetű gyermekek és önfeledten nosztalgiázó szüleik töltötték meg azon a vasárnap délelőttön a Kolibri Színház nézőterét. Igen, Vitéz László — a népi bábjáték legendás mesehőse — mindannyiuk, mindannyiunk kedves ismerőse. Generációk nőttek és nőnek fel igazságosztó történetein. A napokban bemutatott Az elásott kincs című bábjátékban újabb kalandok várnak Vitéz Lászlóra. Megszemélyesítőjével — a legjelentősebb európai hírű bábművésszel és vásári mutatványossal —, Kemény Henrikkel a premiert követően beszélgettem.

— A ma felnövő gyerekek túlnyomórészt már csak tévéből és videóról ismernek mesehősöket. Vonzó még számukra a „hús-vér” bábok világa?

— Bármerre tartok is előadást, a gyerekek mindig otthagyják értem a televíziót. Rajtam kívül már senki sem játszik hagyományos népi bábjátékot. Ezért aztán alig győzöm a felkéréseket teljesíteni, de mindenhova elmegyek, ahová hívnak, az ország legtávolabbi részeibe, a legkisebb faluba is.

— Ön egy évszázados bábos dinasztia utolsó tagja. Úgy tudom, a nagyapa volt az „alapító”.

— Igen. Eredetileg csizmadia volt, s mint ilyen, gyakran járta a vásárokat, amelyeken cirkuszi fellépőket és komédiások produkcióit is megnézte. Ez volt rá olyan hatással, hogy nem sokkal később átalakította a saját kis cirkuszát, ahol állítólag még bűvészkedett is. Aztán nagyapa érdeklődése Olaszországban annyira felkeltette a bábjátékok, hogy amikor a cirkuszában kimaradt egy műsorszám, bábozással töltötte ki az időt. Mikor édesapám azért Amerikából, folytatta a nagyapa hivatását.

— Ön saját elhatározásából lett bábos, vagy a családi tradíció kényszerítette rá?

— A papa soha nem erőszakolt erre a pályára. Már kölyökgyomban is mellette ólálkodtam előadás közben. Az volt a feladatom, hogy mindent kézhez adjak. Akkor még nem volt a nagerősítő, csupán egy fölhúzható nagy gramofon. Olyan erős a rugó volt benne, hogy nem is tudtam rendesen felhúzni, így állandóan tekernem kellett a kurblit. Az előadás szövegét kívülről fújtam. Tízévesen már a Koldus és királyfi kettős szerepét játszottam. Azóta is mindent magam tervezek — a díszletektől egészen a ruhák megvarrásáig.

— Úgy tudom, Vitéz László is az ön „gyermeke”.

— Az első Vitéz Lászlót tűzifából farigcsáltam, titokban. A papának volt egy nagy szerszámosládája, benne véső és bicska. Ehhez persze nem volt szabad hozzányúlni. A szüleim csodálkoztak is, hogy milyen csöndben van ez a gyerek. Egyszer a papa kilesett és megnézte az elkészült figurát. Megdicsért és felhatalmazott, hogy most már nyugodtan alkothatok.

— Azóta hány Vitéz Lászlót készített?

— Rengeteget, mivel bármerre jártam, mindenütt otthagytam egyet, ajándékba. Megtalálhatóak Münchenben — a világ legnagyobb bábmúzeumában — Londonban, Olaszországban, Spanyolországban és Franciaországban. Párizsban részt vettem egy új kulturális központ megnyitásán. Az azt követő fogadáson bemutattak Mitterrand elnöknek, akinek átnyújtottam emlékül Vitéz Lászlót. Persze azonnal odaugrott egy testőr, alaposan megvizsgálta a bábot, majd Mitterrand felhúzta a kezére, s bemutattam neki, hogyan kell mozgatni a figurát.

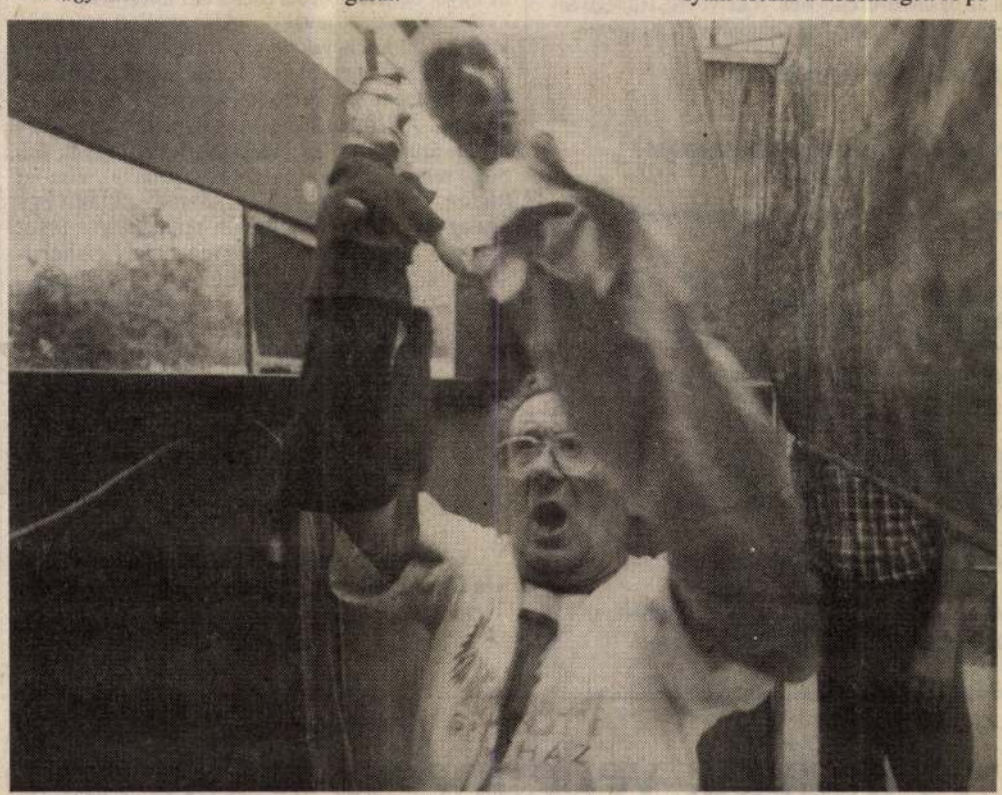

Kemény Henrik

FOTÓ: CZAGÁNY BALÁZS

— Szabadidejében is kreatív elfoglaltságot keres?

— Fúrok, faragok, esztergálok, festek, tervezek. A fémmegmunkálás fortélyait egy ékszerésznél lestem el. De dolgoztam villanyszerelőnél, sőt — még a háború előtt — kifutófiú voltam egy rádiós üzletben, ott tanultam meg a rádiószerelést. A feleslegessé vált alkatrészeket elkunyeráltam, s abból csináltam meg az első hangerősítőmet, mely még ma is működik. Nemrég építettem újjá a népligeti mutatványos bódénkat, melyet az államosítással felszámoltak. Akkor vitték el az én kis utazó manézsomat. Éppen a múlt héten fejeztem be a felújítást, mert a ligeti vandalizmus nem kíméli a színházat sem. Eddig négyszer törtek be, a virágaimat kirugdalták, gyönyörűszép fenyőfám koronáját letörték. És mivel a portálrészről a pléhtetőt is letépték, ezt most farostlemezből csináltam meg.

— Öntől rengeteg élményt kapnak a gyerekek. De vajon mit kap ön a gyerekektől?

— Ugyanennyi örömet és szeretetet. A legfontosabb ezen a pályán: érezni a közönséget. A paraván mögött nem az én személyem a fontos, hanem a figura lelke. Ha már nem tudnám elérni, hogy a gyerekek reagáljanak percről percre, akkor már nem lenne érdemes tovább csinálni.

• Warholik Zoltán

SETŐZSDE

mentes Részvényjáték

;abályok

mindennap más-más céghez tartozik a Magyar Hírlapban
ózsde" rovatában közzétett listáról megállapítható, hogy a
tozó cégek az adott napon hány pontot kaptak. Ha a nyolc
gegyezik a Magyar Hírlapban közölt napi nyerőszámmal,

-iroda telefonszáma:
)-0044

nely a forrásadó levonása után a nyertesek közt egyenlő
nényalap a következő napra (napokra) halmozódik.

zlésének napján 9-től 19 óráig jelentkezhet a budapesti
tó kódszámának, a játékos nevének és pontos lakcímének
orítékban, ajánlott levélként) két napon belül, személyesen
nre: Magyar Hírlap Szerencsetőzsde, 1443 Bp. Pf. 150.
dünk. A beküldött részvényekre járó nyereményt tíz napon
emélyesen leadott részvény után a nyeremény azonnal

nem áll módunkban elfogadni. A késve érkezett részvény
tő egy új nyerési lehetőséget biztosító másik részvényre.

agyar Hírlap másnapi száma közli.

erencsetőzsde-irodájában bármikor megtekinthető.)

SZÁM: 52

ózó cég pontértéke összegének kell
a nyerőszámmal)

40 000 Ft

ULÁLUNK!
er 2-i játék nyertesei:

TALNÉ, BUDAPEST; DR. PAPP LAJOSNÉ,
VA, SOLYMÁR; NOVÁK TIBOR, PAKS

A LUPIS BRÓKERHÁZ TŐZSDETANFOLYAMA

A közraktárjegy

Az értékpapírok felosztásakor az áruval kapcsolatos jogoknál találkozhatunk e papírral. Nem újkeletű konstrukcióról van szó, az 1875-ös Kereskedelmi Törvény szabályozta feltételeit. Ha végigsétálunk a Műszaki Egyetemmel szemközti Duna-parton, a Közgazdaságtudományi Egyetem szomszédságában egykor — vélhetően — jobb napokat látott épületek látványa tárul a szemünk elé, s ha épp kedvünk tartja, a most épp zárva tartó Nagycsarnok itt lévő kereskedőitől vásárolhatunk is. E rögtönzött idegenvezetés lényege, hogy néhány évtizeddel ezelőtt e helyen működött az egyik legjelentősebb közraktári intézmény.

A fogyasztási javak tárolása mellett az ehhez kapcsolódó hiteltevékenység is meghatározó vonása a fenti intézményeknek. Ennek értékpapírformája az úgynevezett közraktárjegy vagy más néven warrans. A közraktárjegy két részből áll, az úgynevezett árujegyből és a zálogjegyből. Tegyük fel, hogy rendelkezem 100 tonna gabonával, viszont hitelre lenne szükségem. A közraktár kiállít egy árujegyet, mely az áru feletti rendelkezési jogot igazolja, másrészt a zálogjegyen amely e hitelviszony „értékpapírosítása", feltüntetik a hitel konkrét feltételeit. Gyakorlatilag olyan hitelről van szó, melynek fedezete az adott áru. A két jegy egymástól elkülönülten is forghat, hiszen száz tonna gabona az adott összegre szóló, meghatározott feltételekkel rendelkező adóssághelevél egyaránt piacképesnek tekinthető. Az árut csak a két értékpapír együttes megléte esetén hozhatom ki a közraktárból, hiszen igazolnom kell a hitel visszafizetését és az áru feletti rendelkezést.

A cikksorozatot Losonczi Csaba és Magyar Gábor, a Pénzügyek a gazdaságban című novemberben megjelenő könyv szerzői készítik.

A lakások védelméért — Securet

Az ismertté vált bűnesetek döntő többsége vagyon elleni bűncselekmény. Ezek közül is óriási arányt képviselnek a lakásbetörések, melyek sajnos egyre gyakrabban párosulnak erőszakos bűncselekményekkel (támadás, rablás stb.).

Az emeletes tömbházakban, lakótelepeken egy-egy emelet lakásait nem ritkán sorozatban törik fel, néha egy házban, ugyanabban a nappali

nemzetközi közvéleménynek először a Securet No. 1. társasházi riasztórendszert.

A rendszer úgy védi a tömbházak rendkívüli módon veszélyeztetett lakásait, hogy alapkiépítésben a bejárati ajtó illetéktelen nyitását jelzi a diszpécserközpontnak — amely azonnal riasztja a rendőröket.

Mi az illetéktelen nyitás? A lakáson belül, a bejárati ajtó mellett kerül

szédok figyelme jelenti. Ezt is ki tudja a védelmi rendszer használni.

A fokozott védelmet a bejárati ajtón elhelyezett „Securet" matrica, az elektronikus rendszer normális működését az ebben elhelyezett pici piros „led" lámpa világítása jelzi. Ha betörés vagy támadás miatti pánikjelzés történik, akkor azt a lakáson kívül az is jelzi, hogy e kis piros lámpa nem világít.

PORT
TERRANOVA 1893-1993
MTI Informatika Kft.
SCHRACK TELECOM
DÍJBESZEDŐ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
ultra
FORNAX
FORNAX RT.
MÁV RT.
Erovis SZÁLLODA ÉS VENDÉGLÁTÓ RT.
RINGA
KÖZÉPÜLETÉPÍTŐ
MONTANA
MONTANA CSOPORT
SKY MEDIA INTERNATIONAL

Lemondások a Szegedi Nemzeti Színházban

A Szentivánéji álom bemutaja után, múlt pénteken lemonott Árkosi Árpád, a Szegedi emzeti Színház művészeti taicsadója — ez gyakorlatilag a rendezőéhez hasonló javasttételi jogokat jelent — és rczes László dramaturg.

Bérczes elmondta, hogy a ínháznak elfogyott a pénze, cemberig nincs lehetőség a rvezett darabok bemutatásá. Legfeljebb olyan előadást tudnak készíteni, amelyek díszleteit, jelmezeit a raktárból válogatják össze. Egy ilyen produkció létrehozásáról a színház igazgatója, Kormos Tibor a tudtuk nélkül tárgyalt Bodolay Géza rendezővel. Ezt megengedhetetlennek tartják. A színházban nem biztosított a munkához a megfelelő légkör, emiatt lemondtak. Erre a hírre — Bérczes szerint — Lukáts Andor és Tompa Gábor közölte velük, hogy emiatt nem vállalkoznak arra a vendégrendezésre, melyre a színház fölkérte őket.

Kormos Tibor igazgató elmondta, hogy Árkosi és Bérczes nem indokolta a felmondását, hivatalosan még nem is fogadta ezt el. Valóban tárgyalt Bodolay Gézával, de ehhez joga van. Három éve a támogatás nem követi az inflációt, az életet. Más társulatoknál is előállhat a szegedihez hasonló helyzet. Kormos Tibor arra a kérdésre, hogy mind a balett, mind a prózai tagozattal komoly konfliktusa volt már, s ezt nem tartja-e a saját hibájának, azt felelte, hogy jelenleg olyan zaklatottak a körülmények, a pénztelenség mindenkit annyira megvisel, hogy a konfliktusok elkerülhetetlenek. De a színház működik.

• B. G.

Muzsika

Fesztiválzenekar kontra Suisse Romande

Telt ház fogadta a Suisse Roande zeneakadémiai hangvernyét. Az érdeklődést a neves rájci együttes iránt az is fokozhogy estjük szólistája az a lartha Angerich volt, akinek ngfelvételei világszerte isertek. Kiváló mesterek (Maloff, Askenase, Mme. Lipatti, enedetto-Michelangeli) vezésével folytatta tanulmányait a művésznő, s meg is tanult tőlük indent, ami csak a zongorásból megtanulható. Ám zonrázni sokan tudnak, de így uzsikálni csak kevesen.

Ehhez a természet különös ománya kell: kivételes szeélyiség és zenei tehetség. humann a-moll zongoraverye úgy szólalt meg magvas, erszínű billentése nyomán, gy romantikus tartalmai maléktalanul kibomlottak, mizben előadásába egy csipeti szentimentalizmus sem keredett. Csöppet sem hivalko, káprázatos virtuozitása csun nélkülözhetelen — mintegy gától értetődő — eszközként lgált ahhoz, hogy a zene legkét szabadon engedje megalni. Tolmácsolásának lűgöző hatását legalább tíz cig tartó taps jelezte, s ezt Scarlatti-tétel ráadásával szönte meg. Utána arra kelgondolnunk: de jó lenne egy szólóesten is élvezni ennek az istenáldotta tehetségnek a művészetét. Vajon hangversenyrendezőink gondolnak-e egyszer erre?

Eric Gaudibert — napjaink svájci komponistája — Írisz fátyla című zenekari előjátékával ismerkedhettünk meg a koncert elején. Csengő-bongó, eufonikus hangzásokra, franciás színfestő elemekre építő darabja érezhetően gondos munka eredménye, de korunk zenéjéhez sok újjal nem járul hozzá. Bár a — kortársi muzsikát hagyományosan felkaroló — zenekar és karmestere, Armin Jordan mindent megtett honfitársa művének érdekében, az mégis hűvös fogadtatásra talált.

Debussy egyik stílusváltása idején (1903—1905 között) keletkezett A tenger című „három szimfonikus vázlat". Műve még bizonyos mértékig magán viseli az impresszionizmus elmosódó jegyeit, de már előre is mutat a későbbi Images-ban markánssá váló határozott körvonalazottság felé.

Úgy látszik, Armin Jordan csak ez utóbbit tartotta fontosnak kiemelni, eltérve attól a francia hagyománytól, amit például Derveaux vagy Monteaux felfogása képviselt a leghitelesebben. Ez az egyoldalúság természetesen nem tett jót az interpretációnak: hiányérzetet hagyott maga után. Ravel műve (La Valse) már sokkal jobban tetszett. A francia mester e kései művének megfogalmazása során Jordan — néhány mozzanat erejéig — érzékeltetni tudta, hogy itt tulajdonképpen a tánc apoteózisáról „szól a nóta". Mindent összevéve úgy érezzük, hogy a zenekar egykori vezetői (Ansermet, Klecki, Sawallisch) utódlásának gondja a zenekar élén nem nyert teljes értékű megoldást.

A Budapesti Fesztiválzenekar vendégkarmestere, Jerzi Semkow viszont nagyszabású művésznek bizonyult. Szuggesztivitás, szenvedélyes drámai erő, a dinamikai lehetőségek teljes kihasználása, sok humor és meleg líra azok az értékek, amelyek birtokában a Párizsban élő lengyel karmester igen szép teljesítményt nyújtott. Mindezek az erények formailag fegyelmezett keretek között, virtuóz vezénylési technika segítségével bontakoztak ki Csajkovszkij-művekből összeállított műsora folyamán.

Emlékeink közt kutatva csak Carlo Zecchi tolmácsolásához tudtam mérni a Rómeó és Júlia nyitányfantázia semkowi megfogalmazását, melyben a korál imádságosan, a síron túl is tartó szerelem-dallama himnikus emelkedettséggel, a párbajozók kardjának összecsapása velőtrázó hatással szólalt meg. Minden mozzanat az intenzitás legmagasabb fokán! A Változatok egy rokokó témára című versenyműszerű kompozíció előadása is elsőrangú volt. Komoly technikai nehézségeit Perényi Miklós játszi könnyedséggel bírta le, egyetlen bizonytalan intonáció nélkül (amiről e hangszer közelebbi ismerői tudják, hogy nem csekélység).

Befejezésként az orosz mester IV. (f-moll) szimfóniáját hallhattuk pregnáns kifejezéssel, helyenként lélegzetelállító tempókkal. Olyan színekkel és hangzásokkal, amelyek a szerző zseniális hangszerelési megoldásait pompásan adták vissza. Ezek után — beszámolónk summájaként — akkor is le kell írnom, ha nemzeti elfogultságnak tűnhet fel: a Suisse Romande pár nappal korábbi teljesítményével legalábbis egyenrangúnak tartom a Fesztiválzenekarét. Igaz, eltérő műsorszámaikat nehezen lehet összehasonlítani, de zenélésük életszerűségét, hangzásuk minőségét bátran.

• Juhász Frigyes

ÚJ REPERTOÁR

Nouvelles Frontieres
Natur Produkt
BÁV Rt.
voXer
Kossuth Könyvkiadó és Kereskedelmi Kft.
SECURET
Generali Budapest Biztosító Rt.
GENERALI
ÓRA-ÉKSZER 1950 OREX KERESKEDŐHÁZ Rt.
POLGÁRI BANK RT.
STARPLAST TERMELŐ-TERMELTETŐ ÉS KERESKEDELMI KFT.
HERBÁRIA
HUNGÁRIA WIENERBERGER Téglaipari Rt.
MARTINI
Metro

NAPI TŐZSDE

1. MTI Informatika	+ 3	31. Magyar Posta	+ 5
2. Dr. Pendl & Dr. Piswanger	+ 8	32. Autó-Híd Rt.	+ 5
3. Schrack Telecom	+ 6	33. Acer Computer	+ 7
4. Antenna Hungária	+ 7	34. Ringa Húsipari Vállalat	+ 6
5. NATURPRODUKT	+ 6	35. Akadémiai Kiadó	+ 4
6. Nouvelles Frontieres	+ 6	36. Rico Rt.	+ 6
7. Junior Vendéglátó Rt.	+ 4	37. DOMUS Rt.	+ 5
8. Polgári Bank Rt.	+ 6	38. Balatel Rt.	+ 7
9. Contrex-Mitsubishi	+ 5	39. Egyesült Vegyiművek Rt.	+ 4
10. Fornax Rt.	+ 8	40. MÁV Rt.	+ 4
11. BÁV Rt.	+ 5	41. X-Byte	+ 7
12. Hewlett Packard	+ 7	42. Hungarocamion	+ 4
13. Nap TV	+ 4	43. STARPLAST	+ 6
14. Hungária Wienerberger Rt.	+ 5	44. Medikémia	+ 5
15. Globus Konzervipari Rt.	+ 4	45. Kossuth Könyvkiadó	+ 4
16. Eravis Rt.	+ 4	46. Villamosipari Kutató Intézet	+ 7
17. PORT	+ 6	47. Voxer	+ 7
18. Győri Keksz Kft.	+ 7	48. Terranova	+ 7
19. Herbária Rt.	+ 7	49. Euro Contact Business School	+ 6
20. MATÁV Rt.	+ 5	50. Juventus Rádió	+ 6
21. Díjbeszedő Rt.	+ 5	51. Sky Media	+ 3
22. Fégtherm	+ 3	52. GORENJE	+ 8
23. Center Üzletház Kft.	+ 5	53. Középületépítő Rt.	+ 5
24. CORVINBANK	+ 7	54. Montana	+ 6
25. Hungarovin	+ 6	55. Perfekt Vállalat	+ 4
26. MARTINI	+ 5	56. Ruházati Boltok Rt.	+ 7
27. Pietra	+ 5	57. Videoton Holding Rt.	+ 4
28. Generali Budapest Biztosító Rt.	+ 7	58. AVENIR	+ 6
29. Orex Rt.	+ 5	59. Dunakeszi Konzervgyár	+ 4
30. Kontakt Design Stúdió	+ 4	60. SECURET Rt.	+ 5

SZERENC

Abszolút Kockázat

Játéksz

1. A részvényen található nyolc szám mindegyik megjelenő listán. A Magyar Hírlap „Szerencs részvényen szereplő nyolc sorszámhoz aznap számhoz aznap tartozó pontértékek összege n akkor a részvény nyert.

A Szerencsetőzsd 21

2. A napi nyereményalap bruttó 40 000 forint, arányban oszlik meg. Nyertes hiányában a nyer
3. Nyereményfelvétel: a nyertes a nyerőszám k 210-0044-es telefonszámon, a részvény azono bemondásával. A nyerő részvényt postán (zárt hét napon belül kell eljuttatni a következő c A beküldött (átadott) részvények helyett újat k belül postán juttatjuk el a nyerteseknek. A felvehető.
4. A megadott időn túli nyereménybejelentéseke nyeremény felvételére nem jogosít, de becserél
5. A nyertesek nevét és lakóhelyét (cím nélkül) a

(A részletes játékszabály a Magyar Hírlap

NYERŐ

(A kártyán lévő 8 számhoz tar megegyezni

DÍJ: MA

GR

Az 1993. nover

SIMON ISTVÁN, BUDAPEST; SÁPI IZSÓFALVA; REGEDEINÉ VÉGI

Extrák a Juniortól...

Emeletes, sőt háromemeletes esküvői torták, lamellás dobostorta, színpompás gyümölcskosárkák vagy ínycsiklandozó finomságokkal megrakott hidegtálak — meglepően reális árakon! Így jellemezhetnénk röviden azt a pozitív gyakorlatot, amelyet a Junior Vendéglátó Rt. folytat, miközben 120 melegkonyháján végzi munkáját. A hat cukrászüzem, a hidegkonyha szolgáltatóháznál is megnyílik egy kis pavilon, ahol a környékbeliek részére az alapvető élelmiszereken kívül cukrászsütemények árusítását tervezik, az ünnepekre való tekintettel akciós áron.

Az újpesti Baross utcai cukrászat főként a helyi lakosság igényeit elégíti ki olcsó és kiváló minőségű süteményeivel. Nagy sikerű termékük a krémfánk, illetve a félék kedvelőire is. Rendszer kaphatóak saját recept alapján szülő salátaöntetek és mártá úgymint rokfortos, a tormás íz tésű „ezer sziget", a francia, ill a speciális olasz öntet. Ezek t sítószer nélküliek, eltarthatós korlátozott. A hidegtálakra a mját, az angol bélszínt és színt, a debreceni töltött serté rajt, a töltött kacsát, a hideg

MDK

Kemény Ilona

1926-27. a kecskeméti müv.telepen dolgoztak.
Képzőm.főisk. évk. 1925-26-1926-27. 32. l.

tovább

K

~~Horkay Péter~~

Kemény Ilona

~~Benyovszky István~~

~~Erdős János~~

~~Gedő Albert~~

~~Geissler Vilma~~

~~Haggik István~~

~~Harczi István~~

~~Horkay Péter~~

Kemény Ilona

Kiss J. Zoltán

Kohn Sándor

P

1926/27. a kecskeméti minvisztelepen dolgoztak –

Képröm. fürk. évk

1925/26 – 1926/27. 32. l.

72. Borsos: Galambposta.

BUDAPEST, 1939
GRÓF ALMÁSY-TELEKI ÉVA MŰVÉSZETI INTÉZETE KIADÁSA
VI., NAGYMEZŐ-UTCA 8

KEMÉNY Henrik

GRANASZTÓI Szilvia: „Mit akarsz te bohóc,te paprika-jancsi?" /interjú/. = Beszélő, 1992. szeptember 19. 40 - 43., ill.

tudóstól el ne fordulna. És mi
annál inkább, mintha ez a "mi
epigon ál-művészet "magyarabb
amit Füleptől - és csakis tő
Szinyeiben helyette kapott...

Bevezetőmnek ezzel vége.
csolatos, nem tartozik szorosa
danom, - és nincs rá mód, hogy
keznem ugyanis azokról, akik e
ték. - Mindenekelőtt Raoul Sc
régi barátomra, aki e kötet ki
kivette részét a vele járó mun
volna valaha is a román szelle
ség elé tárnom azt, ami legbe
fölismertem. Ehelyütt köszönöm

Kemény Ignác

Arcok Szemek Mozdulatok

Szalay Zoltán fotói a Nemzeti Múzeumban

Nézem, amint Latinovits belefúrja tekintetét a világba; a békétlen ember metsző és konok tekintete ez, látszik benne a zaklatott lelkű művész múltja, és megsejteti a jövőjét is. Ritka szép felvétel; Szalay Zoltán november 7-ig nyitva tartó, Nemzeti Múzeumban rendezett kiállításán nem az egyetlen. Hasonló ereje van a többi portrénak is, legyen szó Psota Irén, Amerigo Tot vagy Déry Tibor fotójáról.

Arcok Szemek Mozdulatok, ez a tárlat címe, a katalógusban csak ennyi áll alatta: Szalay Zoltán képei. Pedig a neve után odakanyaríthatta volna azt is, hogy fotóriporter, meg az is, hogy fotóművész, kicsit emelkedettebben: fotográfus. De nem kanyarította oda, amitől persze ő még legalább annyira riporter, mint amennyire művész. Sőt. Az ő esetében mintha összemosódna a két dolog. Mert hát az ingázók hajnaláról, a kemencejavítók munkájáról vagy Losonczi Pál díszsorfal előtti furcsa sasszéjáról készült felvételeket hová kellene sorolnunk? A tényszerű tudósítás fontosabb vagy a művészi megfogalmazás? Szalay így vall hivatásáról: „A fotográfus feladata, hogy azt tükrözze, amit lát, és amit megélt. Nem igazán távolodhat el egyik irányba sem a valós életünktől a tükörkép, mert olyankor baj van. Ügyelni kell az arányokra, és tényleg a valóságra kell koncentrálni."

A katalógus előszavában Gera Mihály fotó-esztéta Fernando Pessoát idézi: „Minden nap csak az a nap, és soha nem volt hozzá hasonló a világon." Szalay tudja ezt, de finom receptorai vannak annak megérzéséhez, a soha vissza nem térő alkalmak között melyek a kitüntetetten fontosak. A megörökítésre érdemesek. Nagyon lényeges, vegyük hát észre: nála nincs üres fecsegés vérről és mocsokról. A tragédiát a szemek sejtetik, a karmesteri pálca lendülése vagy a félig lerombolt Nemzeti Színház vakvilágba tátongó, romos színpada. Ha mindez a vérben tocsogó jelenkori ábrázolásokhoz képest korszerűtlen vagy kevésbé sokkoló, akkor is azt mondom: fontosabb, emberibb és befogadhatóbb. Egyszerűbben: Szalay érzékenyebb, mint a korszerűnek kikiáltott tragédiavadászok. Érdekes különben: fáradhatatlan kiállításszervezőként ő gondozza a világ és Magyarország legjobb sajtófotóinak évenkénti kiállításait Budapesten, márpedig a World Press Photo mostanában másról sem szól, csak a kendőzetlenül elénk sorakoztatott tragédiákról. Volna hát honnan tanulnia, de szerencsére nem tanul. És ugyanezt az érzékenységet próbálja átültetni a fiatal sajtófotóstanoncok lelkébe is.

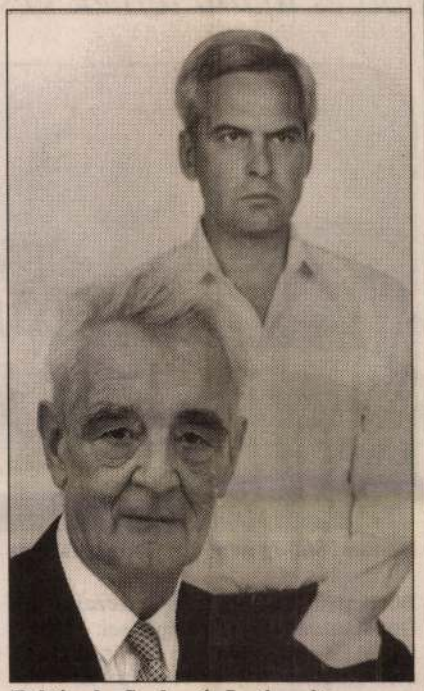

Zoltánok: Szalay és Latinovits

TEKNŐS MIKLÓS FELVÉTELE

Nézem a képeket, és már azt hiszem, mindent értek, amikor feltűnik egy fotográfián Göncz Árpád, amint éppen virágot hajít a Dunába a Lánchídról a Tégy az erőszak ellen! elnevezésű felvonuláson. Nézem a fotót és nem értem, hogy készülhetett abból a szögből, ahonnan készült. Szalay Zoltán alighanem a Duna fölött lebegett az exponálás pillanatában. Ott lebegtél, Zoli? kérdezném, ha összefutnánk véletlenül, és ha bólintana, akkor el is hinném neki.

T. Z.

Kifutott a Titanic

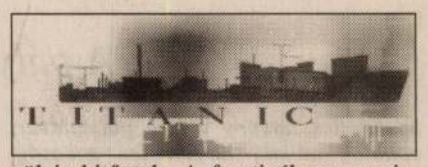

Már szerdán érzékelhető volt a Toldi moziban, hogy a filmkedvelők készülnek a hagyományosan október elején kezdődő Titanic Filmjelenlét Fesztiválra. Ifjú értelmiségiek böngészték vadul a programot, és attól tartva, hogy olyan gyorsan elfogynak majd a jegyek, mint tavaly – megkíséreltek a pénztárban jó előre bevásárolni. Csütörtök este pedig a szokásos díszbemutatóval, meghívott filmszakmai prominensekkel hetedszer is kifutott a Titanic a mozgóképek tengerére.

De mi is valójában a Titanic titka? Évről évre miért bővül a fesztivál rajongóinak tábora? A minőségi filmkínálat miatt. Akadt egy év, amikor véletlenül a berlini és a cannes-i filmfesztiválon is mozizhattam, és akkor győződtem meg róla, hogy a világ filmgyártása összehasonlíthatatlanul bőségesebb, mint ahogy nálunk a forgalmazók üzleti érdekei és szeszélyei következtében tapasztalható. Az őszi Titanicon azonban olyan filmeket láttam viszont, amelyek a nagy fesztiválok versenyprogramja mellett futó szekciókban a legigényesebb művek közül is kitűntek. A fesztivál programja, túl azon, hogy a szervezők kvalitásérzékét dicséri, néhány filmhetet leszámítva szinte az egyetlen lehetőségük a tájékozódásra mindazoknak, akik nem akarnak lemondani a filmművészet legfrissebb, progresszív irányzatainak követésétől, de arra nincs módjuk, hogy külföldön fesztiválozzanak.

A pénteki vetítéseken előbb egy görög film látható, a *Hosszú út*, majd a Szélcsend szekcióba sorolt *Sziámi naplemente*. A nap csúcspontja vélhetően a *Szappanoperett* lesz, amely a radikális francia filmes blokkot nyitja. A katalógus szerint azok fogják szeretni, „akiknek ínyére van a botrány, és akiket nem riaszt el a homo- és biszexualitás, a szado-mazochizmus és a vérfertőzés frivol ábrázolása".

S. B. P.

A varázsló kertje

MUNKATÁRSUNKTÓL

A Studio Godot Galériában Portishead szól, a léptek magányosan koppannak a padlón, a falakon *Szurcsik József* festményei: emberi arcban végződő geometriai formák, totemoszlopszerűen színezett, ugyancsak emberi arcba futó szerszámok, mindez antikolt felületeken, mélytónusú színekkel – van ebben az egészben valami túlvilági ragyogás.

Szurcsik József 1959-ben született Budapesten, édesapja festő-, édesanyja gobelinművész, ő maga grafikusként végzett, készít litográfiákat, szitanyomatokat, nagyméretű pasztellképeket, ceruza- és tollrajzokat, festett szerszámszobrokat, fest továbbá olajképeket. A kilencvenes évek elején az Art Reaktor nevű zenekarban tűnt fel mint zenészperformer, emellett tanít az Ars Hungarica művészeti szakiskolában, szerkeszt művészeti tévéműsorokat, túl van egy sor önálló kiállításon, kapott egy halom elismerést, köztük még egy Munkácsy-díjat is.

Szurcsik az elmúlt tíz év munkáiból összeállított tárlat tanúsága szerint túlvilágot álmodik, amely néha kedves és titokzatos, máskor ijesztő és lehangoló. Nehéz eldönteni, hogy a térbe helyezett geometrikus formák férfiarcai mit tükröznek. A szemük nevet, a szájuk szomorú. Földényi F. László írta Szurcsik arcairól, hogy „egy olyan állapotról adnak hírt, amelyben a harag a normális létállapot, azaz a harc jelenti a békét, vagyis amelyben az élet a véget nem érő háborúra korlátozódik. A béke háborúba ér, a háború békébe, vagyis a világ kilépett a normális medréből. Úgy tűnik, mintha az időtlenné lett haragnak lennénk a szemtanúi."

Tűnődésre késztető világ, tegyünk benne egy kirándulást. És ha szerencsénk van, a Múzeum úti Studio Godot Galéria magnójából Portishead szól majd.

A déli vaspálya budai indóháza

A pályaudvar kitelepítésére újabb és újabb tervek készültek

Kísérteties látvány volt a pályaudvar vonatok nélkül, türelmetlen sokaság nélkül. Hétfőtől újra visszaköltöznek a betűk a táblára, lehet lökdösődni a pénztáraknál, megjelennek a hatalmas villanymozdonyok, újra indít és fogad a Déli pályaudvar. Az állomás valójában idegen testként ékelődik Buda belvárosába, ez az oka, hogy újra meg újra szóba kerül befedése, lebontása, kitelepítése Kelenföldre.

A sínek és az épületek helyén háromszáz éve a Buda visszafoglalásakor elesett katonák temetője volt. Hofecker Ferenc, a krisztinavárosi iskola egykori igazgatója a századfordulón még emlékezett az egykor itt álló épületekre: „A temető a jelenlegi Alkotás-utca közepén volt, szemközt a déli vaspálya indóház kijáratával. Benne egy kis kápolna állott, – a Szent Kereszt kápolna, amelyet 1756-ban épített Frimwagner ezredes özvegye. E mellett egy kis házikó volt a temető gondozója számára. Ezen kápolna 1857-ben a déli vaspálya építése alkalmával romboltatott le, míg a házikó műhely gyanánt szolgált. Az utolsó, ki benne dolgozott, Templer nevű kovács volt."

1858-ban hozták létre a Császári és Királyi Szabadalmazott Déli Vaspálya Társaságot, amely Délivasút néven vált igazán ismertté. A kormány így akarta egységes kezelés alá vonni az osztrák birodalom vasúthálózatának Duna-jobbparti részét. A kincstár százmillió forintért a társaságra ruházta a Marburg–Klagenfurt, a Steinbrück–Zágráb–Sziszek vonalakat a károlyvárosi szárnyvonallal, illetve ezen felül a tiroli vasutakat is. Ez a társaság egyesült aztán a Ferenc József Keleti Vasúttársasággal, ...nivel megszerezte az ekkor még csak ...Marburg–Kanizsa– ...építkezést a Kistábor mezőn ünnepélyes keretek közt helyezték el. A Sashegy és a Kissvábhegy szőlőkkel beültetett hegyoldala adta a hátteret az építkezéshez, nagyobb épület a környéken csak Karácsonyi Giudó gróf néhány éve felépült palotája, a sínek túloldalán pedig a Schwartzer-féle tébolyda három házikója volt, közülük az egyik már emeletes. A budai hegyek soha nem láttak még ekkora építkezést. Az épület kijelölt helyét egy emelet magasságban kellett feltölteni, erre került a háromosztatú fogadóépület, amelybe a vágányok futottak. A hatvágányos teherpályaudvart és a személypályaudvart külön alakították ki, utóbbit érkezési és indulási oldallal. Az indulási oldal fölé fa csarnoktető került, amely oszlopok nélkül hidalta át a vágányokat, az épület világosságát pedig a hatalmas kapu biztosította. Kétoldalt várótermek, hivatali helyiségek, vasutaslakások kaptak helyet, a környező területen pedig raktárak sora épült.

A Déli pályaudvaron kívül jelentősebb állomásépületet csak Nagykanizsán és Székesfehérvárott emeltek, a többi állomás típusterv alapján készült, amelynél a célszerűség és egyszerűség volt a vezérelv. Földszintes házak voltak, dísztelen, nyerstégla homlokzattal.

A sínek és az épületek helyén háromszáz éve a Buda visszafoglalásakor elesett katonák temetője volt.

Elsőként a Nagykanizsa és az országhatár, majd a Székesfehérvár és Szőny közötti vonalat helyezték üzembe még 1860-ban, a következő évben készült el az azóta is egyik legforgalmasabb vonal: Budapest és Nagykanizsa között: „E nevezetes vasút folyó évi april hó 2-án nyittatott meg a személyforgalomnak. A teherszállítás már előbb, március 22-én nyittatott meg, s mindjárt legelső utján 50,000 mérő kukoriczát szállított „Bibby and Son" angol kereskedői firma részére, kik azt Triesztből saját hajóikon egyenesen Liverpoolba szállították" – tudósított a Vasárnapi Ujság, ...letesen leírva az egész vonalat, ...ál Kanizsáig 14 állomást ...vetkezők: mindjárt

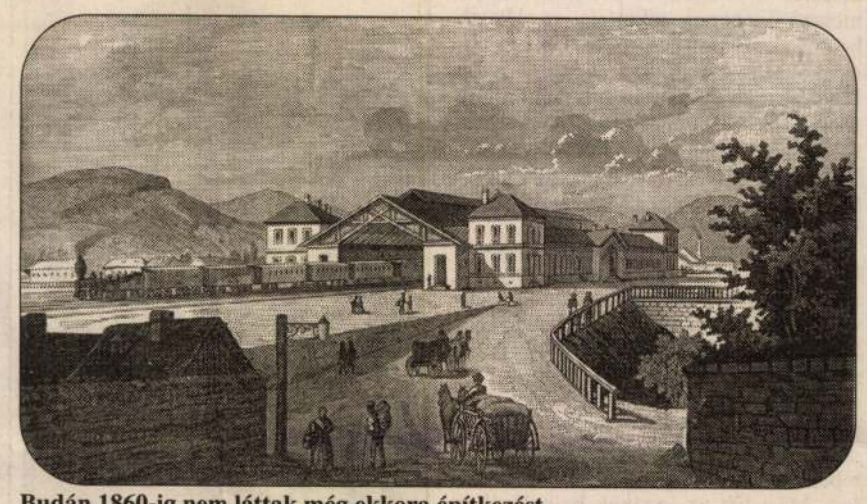

Budán 1860-ig nem láttak még ekkora építkezést

Buda alatt Promontor, itt nevezetesek a Dunaparton levő vasút építései: Tétény, hol a társulat nemcsak raktárakat, hanem alkalmas hajórévet is épít az érkező hajók kikötésére és lerakodására, mely által Téténynek is szép jövőt biztosit. Azután jön Tarnok, Martonvásár, Nyék, Dinnyés, Fehérvár, Csikvár, Lepsény, Siófok, Szántód, Boglár, Keszthely, Komárváros és Kanizsa." Mi volt a hatása a kanizsai vonalnak és mi a budai állomásnak? Mindenekelőtt jelentősen lerövidült a magyar búza és kukorica útja Triesztig és Fiuméig, amely mindaddig Bécsen kellett hogy keresztülmenjen. Felértékelődött továbbá a Balaton déli partja, s a Füred felé irányuló átkelőforgalom olyan, mindaddig jelentéktelen helyek fejlődését indította el, mint Siófok.

Buda fejlődésében azonban a Déli pályaudvarnak nem volt ilyen egyértelműen pozitív szerepe. Három évvel azelőtt adták át az Alagutat, megnyitva az utat Pest és a Krisztinaváros között. A várost keresztülszelő vágányok azonban akadályozták a város további nyugati terjeszkedését. A gőzmozdonyok füstje a főváros legegészségesebbnek tartott területeit szennyezte, a sínek értékes budai belterületet foglalta... gezetül pedig a pályaud... lekedési cs... északra... se...

vasúti összeköttetést leginkább délen lehetett megvalósítani, így a Déli összekötő híd 1877-ben a Kelenföldi és a Ferencvárosi pályaudvarokat kötötte össze.

A Déli pályaudvar felszámolása többször is szóba került, a megvalósításhoz azonban legközelebb 1937-ben jutott, amikor a MÁV, a Közmunkatanács és a kormány egyetértésre jutott abban, hogy a teherpályaudvart Kelenföldre költöztetik, a személyforgalom számára pedig új állomást hoznak létre a Lenke téren. Az elképzelés hatalmas tiltakozást váltott ki, mégpedig éppen azok körében, akik legtöbbet nyertek volna vele. A budai egyesületeket tömörítő Budai Társaskör egymás után szervezte az ankétokat és előadásokat annak érdekében, hogy a pályaudvar eredeti helyén maradhasson. Persze volt, aki még ennél is messzebbre ment, Kemény Ignác mérnök például egyenesen az Óbudáig való meghosszabbítást javasolta.

Az elhúzódó vitáknak végül a háború vetett véget, az ostrom sor... a pályaudvar olyan ... szenvedett. Dózsa...

NYÉSZETI MÚZEUM (IX., Üllői út 1. Az olasz design (november 7-ig). SPORTMÚZEUM (XIV. ... Házigazda a Berkó együttes. 10-én 18 ... zenészek és táncosok Budatelekről.

Kemény Ilona

1926/27 Kecskeméti telep

Ferkèpzomfoiskèvk

99.l

Kemény Ilona

textil

1923 – 24.

Éimisk 1930. 84. 1.

Kozma László IV. 176.

Keményy Imre, építész

Meghalt 83 éves korában.

Temetése a Rákoskerentúri új köztemetőben dec. 14-én.

— : Halálozás

11

Népszabadság, Bp. 1972. dec. 12.

Kemény István

IV. év. ép. hallg. 1940-41.

Kotsis-tanszék

A Magyar Király Szálloda tékesfehérvárosi (Tewerex) Távlati képjel is abrákkal.

Technika

1941. 378. l.

9/1

1.–53. ll.

Budapest, 1894.

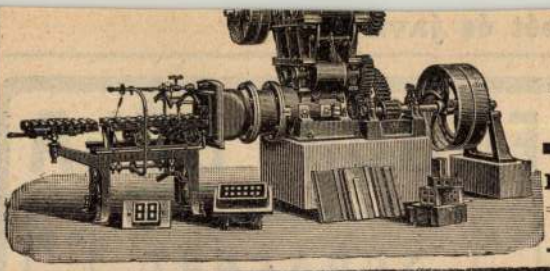

Ajá

Külö

MŰEMLÉKVÉDELEM

vasszerkezet épület

zését és javitását.

FODOR BÉLA

vasszerkezeti gyára

BUDAPEST,

V., Révész-utca 9. sz.

TELEFON 19—19. * TELEFON 19—19.

Gyárt:

durvacsavarokat, vashidakat, vastetőket, caissonokat, **szegecselt vasoszlopokat. szegecselt vasgerendákat** s mindennemü vasszerkezeti munkákat.

---

gyobb munkaképesség!
egszorosabb keverés!
ekélyebb erőszükseglet!

felvonók

Társasága

Prag

inberge Žizkastr 8.

---

ujabb és legjobban bevált szerkezetü

agyag feldolgozó gépek

feladott munka teljesitmény tekintetében a

Modern magyar szőnyegek. Balról: Bedőházy Katinka terve, készült br. Kemény János szőnyegszövődéjében. Jobbról: Bor Pál terve, készült Weisz Istvánnál. — Moderne ungarische Teppiche. Links: Nach Entwurf von Katinka Bedőházy ausgeführt in der Werkstätte des Baron János Kemény. Rechts: Entwurf von Pál Bor, Ausführung bei István Weisz. — Modern Hungarian Rugs. Left: After the Design of K. Bedőházy, executed at the Weaving Manufactory of Baron J. Kemény. Right: After the Design of P. Bor, executed by I. Weisz.

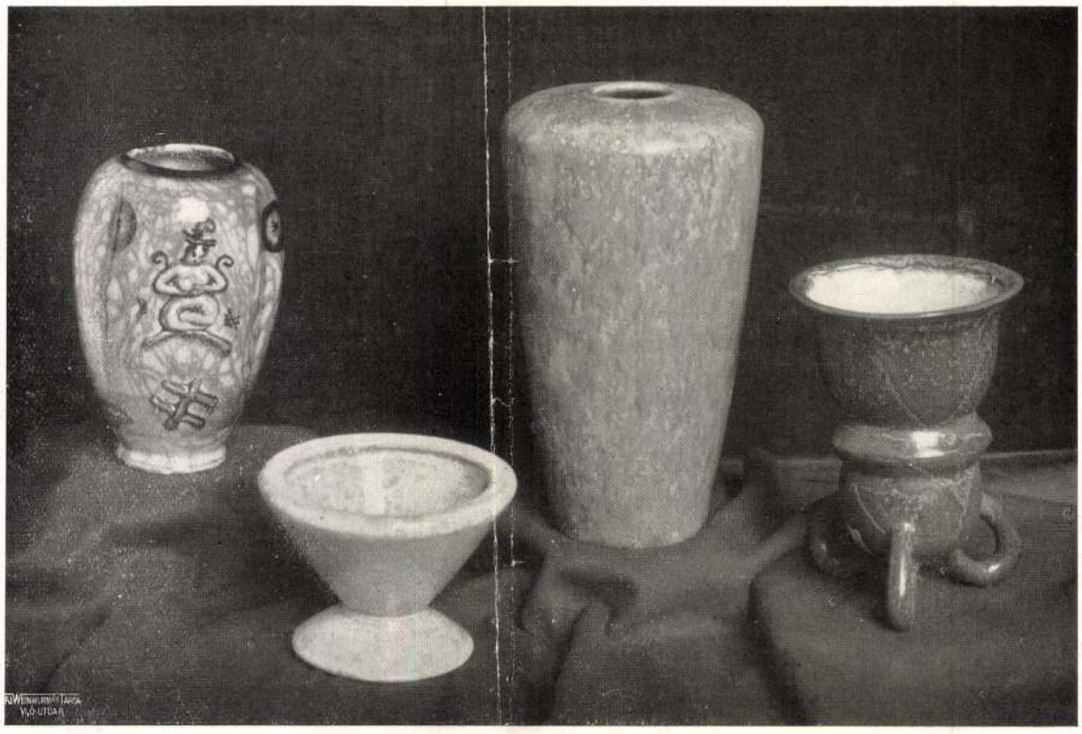

Gorka Géza kerámiái.
Az Iparművészeti Társulat karácsonyi kiállításáról. — Keramische Werke des G. Gorka in der Weihnachtsausstellung des ung. Kunstgewerbevereines. — Ceramics by G. Gorka at the Christmas Exhibition of the Society for Arts and Crafts, Budapest.

K

4/Pg

Magyar Iparművészet

1931. 20. l.

Kemény István (bp. ixr. reálgimn.).

Műcsarnok diákpályázatán dicséretben részesült.

PH. 932. VI. 10.

Magyar királyi államvasutak. Ügyirat-szám

Utalványszám ...../BI..... ügyosztály.

Fizetési ut

.....

a magyar királyi államvasutak főpénztára által

.....

Pengő

azaz

A .....Pengő .....fillérről kiállítandó .....

.....

.....

Budapesten, 193.....

Utalványozza «.....» főosztály:

.....

A könyv

Kemény István

Szerepelt a Nemzeti Szalon akvarell- és pasztell-kiállitásán.

B.H.932.V.29.

Kemény István

Szerepelt a Nemzeti Szalon akvarell- és pasz-
tell-kiállításán.

B.H.932.V.29.

Kemény János
erdélyi fejedelem
arczépe

repr.

Kádár Szol Dob

III. 4. 383.

vegjes

L. 68

Patsch

Carl

Das Sandschak Berat in Albanien

L „ Balkankommission, Schriften der"

Kemény János

fejedelem

archéje

repr. -

Petrichlor. Szilágy vár-

megye monographiája

II. k. 121. l

— Nem, ezt nem fogadhatom el, — tiltako
— Ekkora honorárium! Ugyan, kedves igazg
náljon csak még egy kalkulációt. Nem hiszem,
vetett volna el valami hibát. Hiszen így rá fo
üzletre.

Végre is megegyeztünk. De csak úgy, hogy
a negyvennyolcból, pontosan a negyvennyolc
azután, mint aki dolgát jól végezte, mehett
Megnéztem az órámat, már félkettőt mutatot
tam. Minden elintézni valómat elhalasztva,
ebédelni indultam. Étvágyamat különösen föl
körút remek élelmiszer-kirakatai. Micsoda rem
üzletek, micsoda finom élelmiszerek! Halak,
májak, sajtok. Hát van ezen az áldott Pesten
mi harpacskószajudáriak sem panaszkodhatunk
szalámirúdból, amilyent az egyik kirakatban l
het élni egy hétig, ha még kellő mennyiségű k
hozzá. Ötvenkét szalámirúd egy esztendőre bizt
bert az éhinség ellen, — ez persze csak olyan
mítgatás, mert hogy kedves szórakozásom az i
millió ember — ötvenkétmillió szalámirúd. Ez
nyiség szinte egymáshoz tartozik. Ötvenkétmi
rúd pedig van Budapesten. Kell, hogy legyen
más melletti öt házban három finom csemegeüz
s mindegyikben sok-sok szalámirudat. Ha mo
lem, hogy ilyen üzletekkel van tele a város, kif
keken is, egészen a határig, akkor együtt van
millió szalámirúd.

Betértem az utamba eső legelső étterem
deltem, fizetni akartam, hát nem találtam a
A nagy pénztárcám, bocsánat, üres volt, nagyo
Pesten akartam fölvenni, hát nem is hoztam
Szajudárról, ahol persze van a szekrényben b
pénztárcám meg elveszett. Nem hagyhattam ott
niéknél, mert hiszen délelőtt a kávéházban abb
El nem lophatták, ilyesmi még nálunk Szaj
fordul elő. Talán én magam, mikor a zsebk

Komenský János
erdélyi fejedelem
és a művészet

Komenský János
erdélyi fejedelem
és a művészet

Tóth J.

A nagykőrösi polgári
kör története.

Kemény János

MAGYAR MŰVÉSZET

1926. 126.

Kemény János

Hungarians in the American Civil War. By Eugene Pivány. Illustrated by John Kemény. Cleveland 1913.

A Könyvet ismerteti Halász Imre: Magyarok az amerikai szabadság-harcban. Nyugat 1914. jún. 16.

A Vezér intett, mintha azt mondta volna: már megyek, az inas eltűnt.

— Mért nem újítja fel az ismeretséget? — mondta meglepően közvetlen hangon a Vezér s a szemei mosolyogtak, biztattak, játszottak.

Rassovszky egészen meg volt zavarodva.

A Vezér odanyújtotta a kezét s a fiatal ember mély bókkal akart meghajolni, de az erélyes kézszorítás nem engedte.

— Máskor többet beszélünk a dolgokról.

Mintha a klubban fogott volna kezet vele, valahol kint, a Társulat határain kivül. Meg is hajtotta magát, s könnyedén, ruganyosan elment, azon az ajtón, amelyiken az előbb az inas megjelent.

Rassovszky egészen egyedül maradt.

Teljesen megzavarodva és értelmetlenül.

Hirtelen az asztalhoz lépett s felemelte a könyvet, amelyet az elébb megnyomott a Vezér. A könyv alatt egy csengő fehér gombja volt.

— Á!...

Az inas újra megjelent az ajtóban, de ő már tudta, hogy a Vezér maga adott jelt, hogy símán, gyorsan végét vesse a kihallgatásnak.

Kemény János
erdélyi fejedelem
ikonográf.

XVII. századbeli
arcképe repr.
Szécsy Károly
gróf Zrínyi Ilonája
1620–1664. IV. k.
Magy. Tört. Életr.
Bp. 1900. 141. l.

Kemény János

erdélyi fejedelem

ikonografieja

Rusz K. fametszete

repr.

Nagy Magyarkép

I. r. 97 l.

ALCSOPORT

SZÁRMAZÁSI HELY

MESTER

SZEMÉLYI VONATKOZÁS

EGYÉB ADAT

Kemény János fejedelem

ikonograf

l.

Asztfört. Erd

224. l.

Mitt. Museum

fört. orth.

MDK

br.Kemény János iparművész

Magyar Iparművészet, 1931. 2o. 1.

MDK

Bedőházy Katinka, ip.müv. terve után készitette

br. Kemény J/ánosszönyegszövődéjében

Modern magyar szönyeg. Kép.18.1.

Modern magyar szönyegek.
Magyar Iparmüvészet. 1931. 18.1.

KEMÉNY, John

91 2.47

Új Művészet

KEMÉNY JÓZSEF, fazekasmester

Szigetváron 1833-1850 között 32 fazekasról történik emlités. Közülük folyamatosan Szigetváron tartózkodhatott Kemény József fazekasmester is, mivel nevével több ször is találkozunk 266.old

KNÉZY JUDIT: A Benesik fazekascsalád története
261.old

A Janus Pannonius Múz. Évkönyve, XIV-XV. évf
1969-1970. Pécs, 1974

Felelős kiadó: Mezei György

SZGY 84.9043

M. Kemény Judit szobra

Meghívó

A GYŐRI VÁROSI KÖNYVTÁR
Herman Ottó u. 22. sz.

tisztelettel meghívja

M. KEMÉNY JUDIT

szobrászművész

kiállításának megnyitására

1984. június 5-én, kedden 17 órára

A kiállítást megnyitja:

SZABÓ JÚLIA művészettörténész

*

A kiállítás megtekinthető:

1984. június 6-tól 23-ig

hétfőtől péntekig	14–18 óráig
szombaton	9–13 óráig

Kiloti : Illés Árpád

MEGHÍVÓ

M. KEMÉNY JUDIT
szobrászművész

grafikai kiállítására

MOM Szakasits Árpád Művelődési Ház

Budapest, XII., Csörsz utca 18.

A kiállítást megnyitja: 1966. november 15-én, kedden fél 6 órakor.

MASZNYIK IVÁN
festőművész

A kiállítás nyitva: 1966. november 15–30-ig, naponta 13-20 óráig.

13515-66. Fővárosi Ny. 5. telep.

SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM

A Szépművészeti Múzeum
meghívja Önt
Kemény Zoltán
kiállításának megnyitójára
1985. március 22-én, 15 órára

◇

A kiállítást megnyitja:
dr Bereczky Lóránd
a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója

SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM

SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM

MAHIR – Zalai Nyomda Zalaegerszeg 85 1211 o

KEMÉNY ZOLTÁN

szobrok festmények kollázsok grafikák

F. Kemény Judit, szobrász

L: Martyn J.
(borító: 1.)

F. Kemény Judit: Sárkányrepülő Borító 2

Jelenkor, Pécs, 1978. júl.-aug. XXI/7-8.

F. Kemény Judit, izdrász

Lásd: Martyn Jeren.
[B.: H.]

F. Kemény Judit: Sárkány repülő Borító 3.

Jelenkor, Pécs, 1978. júl.-aug. XXI/7=8.

Kemény József

festőművész

Szinyey Társaság Tavaszi Szalon kiállítása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel. Szuggesztíven hangulatos esős utca képe

Magyarság
1935.V.10.

Kemény József

MDK

Táncosnő, gipsz

Műcsarnok 1922 jubileumi kiállitás

Kemény Judit

kiállítása nyílt Kaposváron.

Jelenlor 1965. nov.

Kemény Judit

Nobrán

lásd

Máténé Kemény

Judit

M. Kemény Judit MDK

Alvó ház, temp.

Műcsarnok 1957 Tavaszi tárlat

M. Kemény Judit
szobrász-grafikus

M.D.Y.

1943 óta szerepel kiállításokon.

Több gyűjtemenyes bemutatót tartott. 1965-ben kaposvárott volt kiállítása.

Masznyik Iván: M. Kemény Judit szobrászművésznő ...
Műveszet, 1967. április - 45 lap.

M. Kemeny Judit
sorsai

1965-ben a kaposvári Rippl-
Rónai Múzeumban állított ki
Martyn Ferenc és Tabáti Gyula
társaságában.

Devémyi Soós: M. Kemeny Judit
Műméret, 1972. július - 34 oldal

M. Kemény Judit

Alvó hár, tempera, 33 x 26 cm

Budapest Műcsarnok kiállítása 1957.
Kat. nevt. kisdéjiné kisimi Ilcsi.

10

MDK

M.Kemény Judith

Alvó ház, temp.

Tavaszi Tárlat, 1957. Műcs.

M.D.K.

Kemény Judit

Két tréfás rajz "Tavaszi kalapdivat" és "A divathölgy gáláns lovagja" cimmel a "Vicc Magazin" c. rovatban.

Szinházi Magazin, Bp. 1939. márc. 12. II. évf. 11. sz. 66. lap.

MDK

M.Kemény Judit,festö

Alvó ház. Tempera.

Mücsarnok.-Tavaszi Tárlat.1957. Kat. le.l.

M. Kemény Judit, grafikus 7 Dk

Két rajza.

Repr.

Balogh béni: Börze, a táncmester 11.

Család és iskola, Bp. 1962. Jelmár

dr. Kemény Judit, grafikus

M. Kemény Judit
festő, szobrász

M.D.K.

1957-ben a Tavaszi Tárlaton
állított ki. Szobrai: „Tornárok"
„Repülő madár", „Lépegető madár".
Rajzai: szentendrei tájak, arcképek

Bodnár Éva: Három művész kiállítása Kaposvárott
Művészet, 1966. március - 45 kap

MDK

Kemény Judit, grafikus

Nőnap, 1968. c. rajza.

R

Raffai Sarolta: A megszolgált magányig 4.l.

Család és iskola, Bp. 1968. felvnár XIX/2

MDK

M. Kemény Judit, grafikus

Rajz.

Repr.

— : Nem olyan egyszerű ... 25.

Család és iskola, Bp. 1968. április XIX/4.

Kemény Judit,szobrász

1967-ben a Pécsi Modern Magyar Képtár megszerezte dr. Tompa Kálmán nemzeti érdekü gyüjteményét.A 19-20.sz. magy.képzőművészetének keresztmetszete.388 mü,180 művés Kemény egy művel szerepel. 228.old

ROMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története Uj szerzemények I. 219.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve,1967.Pécs,1968

Kemény Judit

nobrain

l

Szabad Művészet

1948. 226. l.

segítette az újonan alakuló püspökségelomok épitése, diszitése a püspök, vagy
ári bazilika az egyetlen ahol a szent
iz püspökség székhelyén, a szerzetes
k és apátok gondoskodnak a templomok
terembereket, az ő egyéni izlésük, tanul
lesz ax magyar templom. A magyar papság
magyar müvészettörténetnek egyik leg-
s kora, mintah gy történelmünknek is
yesebb lapjai közé tartozik. Oly érté-
ázadnak, mint a pécsi székesegyház, az
ori székesegyházunk, mely mai átalaki-
yes bizonyiték a magyar müvészet nivója
ül templomok egész sorozatát kellen
épben is bemutatni, hogy kettős tétele-
et a kor szinvonál áll ez időben és a
szletesen kellene szólni a szerzetesi
remontreiek, Vértesszentkeresztről,
yet a bencések, Zsámbékrol, melyet
és épitettek. Csak egy jellemző példát
árat, mely a feltárások tanuság szerint
~~felvenni~~ és a XIII. század első évtize-

M. Kemeny Judit

l.

Szabad művészet

1949. 431. p.

M. KIR.
KERESKEDELEM- ÉS KÖZLEKEDÉSÜGYI
MINISZTER.

94.960/1938 szám.
IV.3.

A Müemlékek Országos Bizottság

Budape

IX., Högyészi

Felmerült az a gon

Kemény Judit, festő

1967-ben a Pécsi Modern Magyar Képtár megszerezte dr. Tompa Kálmán nemzeti érdekű gyüjteményét. A 19.-20.sz. magy. képzőművészetének keresztmetszete. 388 mü, 180 művész Kemény két művel szerepel. 227.old

ROMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története
Uj szerzemények I. 219.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, 1967. Pécs, 1968

M. Kemény Judit

Lépegető madár (nobo, rejtő)

Jelenkor 1966 I. n. 21 old.

17 D.K

M. Kemeny Judit

szobrász.

Kiállításán bemutatta „Legénytánc" és a „VIII. Henrik" című szellemes ecsetrajzait, valamint a „Szimmögő-fák"-at „Szimmögő fák" (repro)

Maszrnyik Iván: M. Kemeny Judit szobrászművész grafikát.. Művészet, 1967. ápvilis - 45 lap.

Kemény Judit

Major Máté ismerteti Kemény Judit szobrászművész munkásságát, képekkel /fényképek: Koffán Károly és Lőrincz Beatrix/.

Magyar Építőművészet, 1971. 1.sz.

55. l.

M. Kemény Judit festő

Szabad Művészet, 1979

III. évf. 9-10. sz. 431. o.

Hirek. - Pécsi Szerveceti Csop.

Kemény Judit szobrász

Két fiatal festő és egy szobrász

Szabad Nép 1948 máj. 5.-60.-

Körplasztika Kemény Judit szobrai

Két fiatal festő és egy szobrász

Szabad Nép 1948 máj. 5.-6.-

Körplasztika Kemény Judit:

Partizán emlékmű

Két fiatal festő és egy szobrász

Szabad Nép 1948. máj. 5. – 60.

M. Kemény Judit

kiállított festmények:

Alvó ház, tempera, 33 x 26 cm.

Tavaszi tárlat. A Műcsarnok kiállítása 1957. Kat. szerk.: Kisdiginé Kirimi Irén. Bp. 1957. 19 l.

10. l.

M. D. L.

M. Kerényi Judit

festő

1943-ban a Tavaszi Tárlaton szerepel első alkalommal, 1948-ban egyéni kiállítása volt a Budapesti Művészházban.

Bodnár Éva: Három művész kiállítása Kaposvárott
Művészet, 1966. március - 45 lap

M. Veress Judit

csoportkiállításon szerepelt a Kaposvári

Rippl-Rónai Múzeumban.

Somogyi Napló 1965. szept. 25.

Három művész tárlata Kaposváron. Horányi Barna

Kemény Judit

Kiállít Kaposváron

Hárs Éva: Kemény J., Martyn F., és Takáts Gy. kaposvári kiállítása

Jelenkor 1965 11sz. 1039.l.

dőiv

ok művészetéről:

Milyen pályázatokon vett részt: . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Milyen megbizásai voltak (vannak): .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Jelentősebb müvei:. . . . . .

. . . . . .

M. Kemény Judit

Szobrait és rajzait állították ki a Ripple-Rosai Munkaban.

Somogy Megyei Néplap 1965. okt. 1.

M. Kemény fudit

Rajzokkal és nobrokkal vezetel a Rippl Rónai Muzeum kiállításán.

Nagyvaca 1965 szep. 24

M. Kemény Judit

szobrász

M. Kemény Judit a természet jelenségeit felidéző grafikákat is készített: a „Zúmmogó fák"-at, „Fürdés holdfényben", az „Éjszakai csónakázás a folyón".

Dévényi Iván: M. Kemény Judit
Művészet, 1971. julius - 34 oldal

Kemény Judit

MŰVÉSZ GALÉRIA
HEGEDŰS LÁSZLÓ

XIII. kiállítás

tovább

BREZNAY JÓZSEF
TALLÓS ILONA

festőművészek

és

M. KEMÉNY JUDIT

szobrászművész

gyüjteményes kiállítása

1948 április 25—május 5-ig

MŰVÉSZ GALÉRIA
Budapest, V., Sztálin-tér 3.

Felelős kiadó: Hegedűs László.
4745. 48. — Független-nyomda, Budapest.
Felelős: Földi Vilmos vállalatvezető.

Breznay József képei:

	Ft
1. Arckép	Mgt.
2. Kagyló és szobor	1400
3. Öregasszony	2000
4. Csendélet csészékkel	1000
5. Asztal	2500
6. Szürke szobor	2500
7. Alagút	2000
8. Festő	1800
9. Műteremablak	1600
10. Szoba	1800
11. Téli alkonyat	2000
12. Reggeli fény	2000
13. Reggel	2000
14. Arckép	Mgt.
15. A vicclap	2000

Tallós Ilona képei:

1/b Kisfiú	1800
2/b Öregasszony	1500
3/b Kályha mellett	1800
4/b Anyám	1800
5/b November	2400
6/b Birsalmák	1500
7/b Virágok kannával	1800
8/b Csendélet	1500
9/b Vörös kunyhó	1800
10/b Munka közben	1800
11/b Magány	2400
12/b Ebéd közben	2000
13/b Zsuzsa	1500
14/b Tanulmány	Mgt.

M. Kemény Judit szobrai:

	Ft
1/c Korsós nő	1500
2/c Ég és föld között	1900
3/c Partizán emlékmű (terv)	—
4/c Ár ellen	1500
5/c Ősasszony	1900
6/c Lidérc	1800
7/c Álom	2200
8/c Egy meg egy az egy	2400
9/c Női fej	1600
10/c Kettős fej	1200
11/c Ősi hang	Mgt.
12/c Hullámok	Mgt.

Grafikái:

1/d Fekvő nő
2/d Zöld szimfónia
3/d Jazz
4/d Valcer
5/d Oroszok énekelnek
6/d Madárdal az erdő felett
7/d Dörögnek az ágyúk
8/d Én és a folyó
9/d 40° C
10/d Végtelen
11/d Női fej
12/d Leány verandán
13/d Női fej
14/d Szomorú öregség
15/d A hold leánya (álom)
16/d Tájkép
17/d Figura

A

Magyar Nők Demokratikus Szövetsége

IV. ker. csoport

rendezésében lévő

KÉPZŐMŰVÉSZETI KIÁLLITÁS

K A T A L Ó G U S A

Ára: 10.- P

1946.

Kertekben ha jársz, vagy nagy hegyek alján, játszva beléd áramlik a szépség, amelyet a természet álmában szövöget. És gyermek vagy ott a tengerek partján, akit mély öntudatlanságba ringat az idők zenéje. A természet nem kíván tőled semmilyen áldozatot. Ha magadba fogadod sugárzó világát, ha átadod magad hullámainak, elfogad gyermekének. De a gyermekek önfeledten játszanak a csillogó világgal.

A művészet nem játékszer. Kemény, komoly kezekkel nyúl a művész az anyaghoz, a természet világának és az emberi lélek alvilágának szakadatlanul változó, millió atomra bomló és hatalmas szintézisekben találkozó anyagához. Az a természet, az a világ, amelynek megmintázása az embert művésszé avatja, nem a vasárnapi kirándulások, nem a gondtalan nyarak felejtető virágos erdeje, hanem egy olyan hatalmas, gazdag, ősi szövevény, amelynek egyetlen füszála egy egész emberéletet a hegyére tüzhet. A körülöttünk fonódó sulyos valóság áldozatot követel az embertől, a szüntelen, tudatos odaadás áldozatát.

Az a világ, amely ezekben a termekben képekké szürve tárul elénk, ellenállhatatlan erővel ragadta meg és láncolta magához e képek alkotóit. Minden egyes festmény ujra és ujra próbára teszi a művészt, aki egész valóját latbaveti azért, hogy a valóság egy kicsiny töredékét formává szilárditsa.

A művész a valóság kovácsa, a látható és a láthatatlan valóságé egyaránt. Ugy dolgozik az anyaggal, mint a munkás a vassal és ugy teremt életet, mint az anyák. "Az asszonyoknak, akikben közvetlenebbül, termékenyebben és nagyobb bizalommal idózik az élet, lényegileg érettebb emberekké kell nőniük, emberibb emberekké, mint a férfinak, akit a termékenység gyümölcsének sulya nem von le a mélybe, az élet felszíne alá" - mondja Rainer Maria Rilke.

Az asszony teremtő termékenysége nem mindig elégszik meg az anyasággal. Az a mély érettség, amellyel a természet megajándékozta, a kiválasztottaktól a fizikai teremtésen tul szellemi teremtést

is követel. Ez azonban nem jelenti azt, hogy aki nézed ezeket a képeket, mint asszony tekints az asszonytárs alkotására; a néző áll itt szemben a müvel, az ember néz farkasszemet a müvészet sokszor hunyorgó, sokszor tágranyilt tiszta szemével.

De aki fáradtsággal bányászta ki önmaga mélyéről a tudást és a titkos megismeréseket, tőled is ezt kivánja: a szinek és a formák ösztönös játékán átlendülve a mélybenézés komoly feladatát. Állj meg egy pillanatra, nézz a képre és nézz magadba is, mert természet és müvészet furcsán szövődő, ösztönös játékossága mögül egy mélyebb igazság ragyog elő. Ha csak egyszer sikerült a képen keresztül a kép mögé tekintened, már te sem játszhatsz többé. A te dolgod ugyanugy élni és alkotni, mint a müvésznek, aki képben, szoborban szól itt hozzád. Élvezve és elmélyülve ujjá kell alkotnod azt, ami a te számodra született, hogy a müvészeten át ne csak önmagadhoz, de a megismerő társakhoz is közelebb kerülj.

T. Mándy Stefánia dr.

Anna Margit

1. Nő, olaj
2. Csendélet, olaj
3. Könyöklő nő, szénrajz

Beck Judit

4. Szentendrei táj, olaj
5. Portré, olaj
6. Szentendrei piac, aquarell
7. Napfény, aquarell

Deli B. Rózsi

8. Kompozició, olaj
9. Erdőszéle, olaj
10. Pipázó férfi, olaj
11. Rohanó lovak, aquarell
12. Táj, aquarell
13. Parasztok, rajz

Dénes Irén

14. Női fej, aquarell
15. Csónakázók, aquarell
16. Női fej, aquarell

F ö l d e s L e n k e

17. Anyaság, márvány
18. Anya gyermekével, gipsz
19. Térdeplő anya, gipsz
20. Térdeplő nő, gipsz

Gábori - G r á b e r M a r g i t

21. Anyám, pasztell
22. Füzfák, pasztell
23. Dolgozó lányok 1, rajz
24. Dolgozó lányok 2, rajz
25. Csendélet, olaj
26. Csendélet, olaj

M. K e m é n y J u d i t

27. Álom, pasztell
28. Munkábamenők, pasztell
29. Akt, rajz
30. Vázlat, rajz

K u n v á r i L i l l a

31. Karinthy portré, bronz
32. Gellért Lajos portré, terakotta
33. Ujvidék relief, bronz

Kühner Ilse

34. Tájkép, aqua.ell

35. A Duna Zebegénynél, aquarell

36. Lányok, tollrajz

37. Szobrok

38. Portré, bronz

39. Fájdalom, bronz

40. Fürdőző, bronz

Losonczy Ibolya

41. Fej

42. Anya gyermekkel

Modok Mária

43. Lány kék ruhában, csendélet

Oelmacher Anna

44. Munkásasszony, olaj

45. Öreg paraszt , olaj

46. Napraforgók, olaj

47. Kompozició, linoleum

Piri Klára

48. Önarckép, olaj

R e d n e r R e n é e

49. Gyász, olaj

50. Ut

51. Virágok

52. Két nő

53. Akt

B. P o l l a t s c h e k L i l i

54. Nyár, olaj

55. Olvasó kislány, olaj

56. Virágok, olaj

S z á n t ó P i r o s k a

57. Arc, pasztell

58. Arc, pasztell

59. Csendélet, aquarell

60. Konyhacsendélet, aquarell

V a j d a J u l i a

61. Dunapart, pasztell

62. Falu, pasztell

63. Csendélet, olaj

Z e m p l é n y i M a g d a

64. Kompozició, olaj

65. Kakas szélmalommal, olaj

66. Gyermek karosszékban, olaj

67. Nő, rajz

68. Női fej, márvány

69. Reliefek.

Soksz.: Vörösváry Sokszorosító
IV. Muzeum-krt. 13.

Kemény Judit

Festő

Továbbítással

1946 ?

elvé

66° Anno N. .....

L'ECO DELLA STAMPA

(L'Argo della Stampa: 1912 - L'Informatore della Stampa: 1947)

UFFICIO DI RITAGLI DA GIORNALI E RIVISTE
FONDATO NEL 1901 - C.C.I.A. MILANO N. 77394

Direttori: Umberto e Ignazio Frugiuele

VIA GIUSEPPE COMPAGNONI, 28

MILANO

Telefono 723.333

Casella Postale 3549 - Telegr.: Ecostampa - Milano
Conto Corrente Postale 3/2674

LEGGASI A TERGO

LEGGASI A TERGO

1021

RINASCITA Roma

29 DIC. 1961

LA SICUREZZA E IL RISCHIO

Nella nota precedente indicavamo nella riconversione sul surrealismo e nella riproposta di alcuni maestri la caratteristica dell'inizio di questa stagione delle gallerie, iniziatasi con molte perplessità ed in modo alquanto guardingo: poi arriva il periodo natalizio, propizio per le strenne anche nell'arte. Si vedano, infatti, tanto per citarne alcune, le proposte avanzate in questi giorni dal Gruppo di Boccadasse che presenta oggetti multipli a Il segno di Roma e alla Galleria Il Punto di Torino, dalla Marlborough di Roma che « augurando un felice 1968 vi invita alla mostra » di tavoli, cubi, piatti, ecc., tutte opere di noti artisti; oppure si veda l'invito porto con *dépliant* un po' « discinto » dalla Galleria Schwarz di Milano che all'insegna di « Metti un pizzico di follia sulla donna che ami » chiama a visitare nella galleria la sua « bancarella dei regali » comprendente ori, argenti, perline, libri, incisioni, ecc. Tuttavia possiamo affermare che, al di là di queste proposte natalizie, il mercato d'arte si mostra ancora in linea di massima in attesa, continuando pur in questo mese a puntare sul sicuro. Ed infatti nomi sicuri sono ormai Titina Maselli (Galleria Fant Cagnì, Brescia), l'haitiano Télémaque (Galleria del Minotauro, Brescia), Perez (Galleria Galatea, Torino), Alik Cavaliere (Galleria Laminima, Torino), l'« op » ungherese Vasarely (Galleria Notizie, Torino), l'altro ungherese Kemeny, recentemente scomparso e premiato nel 1964 alla Biennale di Venezia (Galleria Lorenzelli, Bergamo), il « pop » statunitense Peter Saul (Galleria de' Foscherari, Bologna), Mafai (Galleria La Nuova Pesa, Roma). Si potrebbe continuare, ma quanto detto è più che sufficiente a dimostrare come, a tre mesi dall'inizio, la stagione continua sui soliti binari, che per quel che riguarda la riconversione sul surrealismo trova una conferma nella mostra « Da Dada al surrealismo » (Galleria Narciso, Torino) ed in quella di Arrayo intitolata « Mirò refait » (Galleria Il Fante di Spade, Roma).

Sergio Vacchi: Studio per « Galileo semper », 1967 (Comune di Reggio Emilia)

Quel che ci interessa segnalare è invece il « nuovo », cioè la mostra del giovane Margonari alla Agrifoglio di Milano, seguita da quella dello spagnolo Cardona; le belle personali di Guiotto alle Ore di Milano, di Gastini al Girasole di Roma e del tedesco Klasen allo Studio Bellini di Milano e la mostra di disegni dal 1902 al 1910 di Duchamp (un altro nome sicuro) alla Solaria di Milano.

Nonostante la situazione, gallerie continuano a nascere. A Torino Martano ha aperto la succursale Martano Due che presenta Enrico Prampolini; a Roma con Gianquinto s'è inaugurata la galleria Il Gabbiano e con Soldati ha iniziato la sua attività lo Studio Condotti.

Segnalazione particolare merita, infine, la grande mostra di Sergio Vacchi sul tema « Galileo Galilei Semper, ricerca e distruzione », organizzata dal Comune di Reggio Emilia e comprendente 80 opere tra disegni e dipinti. *(g. d. g.)*

OLIVETTI
TEKNE 3

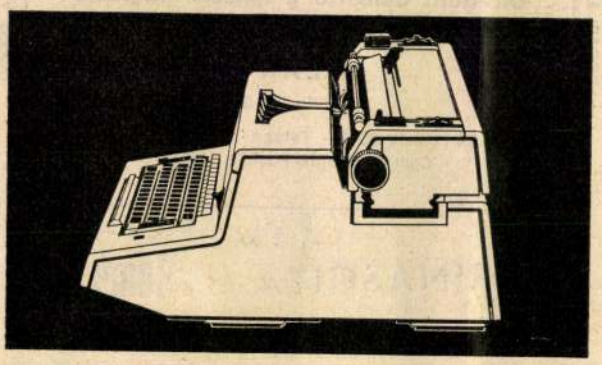

Una macchina robusta, adatta a prestazioni intense e prolungate, una macchina da lavoro, concepita tecnicamente in funzione di radicale sfruttamento dei tipici vantaggi della scrittura elettrica: più pagine, più copie, meno tempo, minor fatica.

Contemporaneo

M. Kemény Judit szobrászművész

Kiállítása. Győri Városi Könyvtár
Galériája, 1984. június 6. – június 23.
/ [Összeáll. Salamon Nándor]. – Győr : Városi
Könyvt. 1984 – [8] p. : ill. – (Győri Városi
Könyvtár Kiállításai katalógusai ; 13.)

.1
.: Fényképek és dokumentumok Gyenis Antal ...
nbóvári áll. elemi iskolai igazgató életútjához →
6.
.: Simon Károly. Emlékezés Gyenis Antal
gatótanítóra → 1411.

2.
Dunántúli napló zsebkönyvtára. – 1– . – Pécs :
nántúli napló Szerk., 1980– . – 14 cm
N 0231 – 1569 = A Dunántúli napló
könyvtára
439.127
1
.: Ilyen a bányász élete → 498.

edés Bozsenciben → 4789.

3.
zerszínű Magyarország / [sorozatszerkesztő Karádi
a]. – Budapest : Móra, 1979– . – 25 cm
N 0139 – 0775 = Ezerszínű Magyarország
439
1
zombathy Viktor (1902-). Az északi hegyek
ésében → 5432.

4.
olia Rákócziana / [Szabolcs-Szatmár megyei
zeumok Igazgatósága, Vay Ádám Múzeum Baráti
e]. – 1– . – Nyíregyháza : Szabolcs-Szatmár m.
. Ig., 1979– . – 20 cm
N 0139 – 3340 = Folia Rákócziana
439.161
1

KEMÉNY Judit, M.

Kemény Judit, M.
Művek (vál.)
M. Kemény Judit szobrászművész kiállítása : Győri Városi Könyvtár Galériája, 1984. [június 6-tól június 23-ig] / [rend. Salamon Nándor]. – Győr : Győri Vár. Kvt., 1984. – [8] p. : ill. ; 20 cm. – (Győri Városi Könyvtár kiállítási katalógusai, ISSN 0230 – 5739 ; 13.)
ISBN 963 01 5719 5* fűzött : ár nélkül
73(439)Kemény J., M.:061.4(439)„1984"

3469.

sarkába Oltványi ceruzával fölírta az írás

nő. (Bevezette: Sümegi György), Új Mű-

901.
1904.; *Paál László élete és művészete.* Bp.

1935.

M. KEMÉNY Judit

Salamon Wanda

M. Kemény Judit tárlata
Győr, Városi Könyvtár galériája

Új Tükör, 1984. jún. 24. XXI. évf. 26. sz.

ll 3.

ák ABC sorrendjében, páros és

án/

gnév, müvésznév, ikonográfia,
k, vállalatok/

elepülései
r beépitett területe, a fejlődési
ésével/
r Belvárosa
r középkori épületei
Sztálinvárosi rész/

M. Kemény Judit

SZABÓ Julia: A természet és a technika küzdelme : Látogatás M.Kemény Judit műtermében. = Művészet, XXV.évf. 12.sz. 1984 28 - 30.p. ill.

ő hullámainak hatása az iparművészetre;
zálódásának folyamata; stiláris fázis-
ivészet egyes ágaiban.
zat; az utolsó nagy iparművészeti
/Könyvtárbelsők, disztermek, templom-

k ill. a kései rokokó mint átmenet.
környezetének fontossága; az iparmű-
tása, általánossá válása; a "közép-

nemesi polgárias változata az ipar-

erepe.
til manufaktu rális fejlődése és

M. Kemény Judit

Három művész /Martyn Ferenc, M. Kemény Judit, Takáts Gyula/ kiállitása. - Kaposvár, Rippl-Rónai Muzeum. - Ism.: Bodnár Éva, Művészet, 1966. 7.évf. 3.sz. 45-46. l.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1969.3.sz. 243-284.l./

271. l.

M. Kenény Judit

MDK

A Kaposvári Rippl Rónai Múzeumban képeket és rajzokat állított ki:

—Horányi Barna: Három művész találata Kaposváron
Napló, 1965. sept. 28. 5. lap

M. Kemény Judit
szobrász

„Delfin"
„Sholdrakéta"
„Napvitorla"

Dévényi Iván: M. Kemény Judit
Művészet, 1972. julius – 34 oldal

M. Kemény Judit

M.DK

• szobrász - grafikus

Kiállításán szerepel a „Tér és anyag" ciminű sorozata, az „Utak a végtelenbe" ciminű rajza

Masznyik Ivan: M. Kemény Judit szobrászunűvésznő.. Művészet, 1967. április - 45 lap

M. Kemény Judit
szobrász

M. Kemény Judit szobrász, festő és grafikus. Mesterei Aba-Novák Vilmos, Iványi Grünwald Béla és Pátzay Pál voltak.

Dévényi Iván: M. Kemény Judit
Művészet, 1972. július – 34 oldal

M. Kemény Judit

szobász

Munkával elsőízben 1943-ban lépett ~~elsőízben~~ a nyilvanosság elé. 1948-ban szobrailve és grafikáiból a Művész-galériában volt tárlata

Devényi Iván: M. Kemény Judit

Művészet, 1972. julius - 34 oldal

M. Kemény Judit
szobrász

M. Kemény Judit erőnikus, komikus és groteszk hangulatu ábrázolásai a „VIII. Henrik", a „Legénytánc".

Devényi Iván: M. Kemény Judit
Művészet, 1972. julius - 34 oldal

M. Kemény Judit
szobász

Tollal és aszurával rajzolt portré-
hat, Hamvas Béla esszéírónál, dr.
Tompa Kálmán orvosnál, dr. Gerló-
czy Pálnénál és fiatal lány okról.

Devényi Iván: M. Kemény Judit
Művészet, 1971 julius - 34 oldal.

M. Kemény Judit
szobrász

M. Kemény Judit művészetét mél-
tatta Sháris Éva, a „Jelenkor"-ban,
Maszunyik Iván a „Művészet"-ben,
Major Máté a „Magyar Épetőmű-
vészet"-ben.

Devényi Iván: M. Kemény Judit
Művészet, 1972 julius – 34 oldal

M. Kemeny Judit
szobái

M. Kemeny Judit második egyéni
kiállítása 1966-ban volt a Ma-
gyar Optikai Művek budai műve-
lődési házában

Dercényi Iván: M. Kemeny Judit
Művészet, 1971 július - 34 oldal

M. Kemeny Judit
szobrász

Archaikus, primitív és a régi
művészet által inspirált szobrai
a „két fej", a „kompozíció két
női alakkal"

Devecseri Iván: M. Kemeny Judit
Művészet, 1972. július - 34 oldal

M. Kemény Judit
grafikái

M. Kemény Judittnak a mai olasz avantgarde grafikával rokon konfiguratív művei a „Napvitorla", a „Magasrepülés", az „Ellentámadás" a „Holdraketa".

Dévényi Iván: M. Kemény Judit,
Művészet, 1972. július - 34 oldal.

Kemény Kálmán festőművész
Egy kit. tiszt Euzenberger J.E.fhdn, cer.r.
~~K.A.~~
Sajtóhadiszállás második kiállitása
Nemzeti Szalon, 1917 február

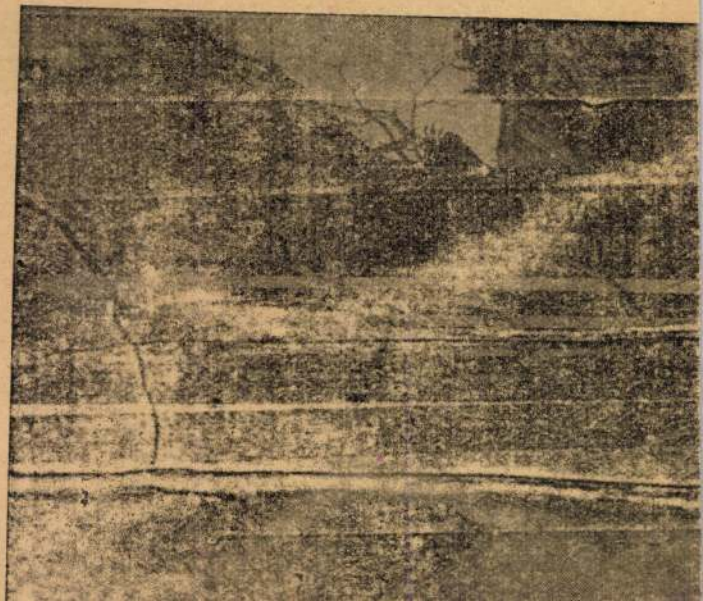

Kemény Kálmán

festő

lásd

z

Forum

1935. 103. l.

Kemény Kálmán

festő, Pilzenben él.

1931-ben Pardubicban, 1932-ben Pilzenben állított ki.

Toman 785, l

Kemény Kálmán

szül - Nagykanizsán (Zala m.) 1896 jun. 27. Itr. - 4 gim, 3 kereskedelmi

1913/14. I. Első osztbeli mu-nicsznő - Balló Ede, Pilch D.

1913/14 II. Első osztbeli n. o.

Mindel-jégkorszak VI. 84.

Kemény Kálmán

szül. Nagykanizsán 1896 jun. 27. Izr. Keresk. érettsz. 1914/15. I. másodéves mű-vésznőv. Ferenczy Karolyi

Vexillum V. 248.

1903. június 4.

A főfség a Torontálmegyei Kultúr-Egy-
sület által kiküldött múzeumi és köny-
tári bizottság beadványat örömmel
üdvözli, de tájékozást kér az ügy jele-
legi állapotáról (190/903.)

1903. június 4.

A főfség tudatja az orsz. tanácsesa
a Torontálmegyei Kultúr-Egyesület
által kiküldött múzeumi és könyvtá
bizottság beadványára adott válaszát
(190/903.)

Kenéry Hálmán

1913/14 - 1914/15 - I.

Ferképzomfoiskèvk

99. l.

KEMÉNY Katalin
Vigilia 1987/8

A VIGILIA BESZÉLGETÉSE

Kemény Katalinnal (I. rész)

Otthonában felkerestük Kemény Katalint, Kemény Gábor leányát, Hamvas Béla özvegyét. A bérház falán emléktábla tudatja a látogatóval, hogy annak harmadik emeletén lakott a küzdelmes életű humanista reformpedagógus Kemény Gábor. A barátságos otthonban azonban mintha ma is két nemzedék élne: az egyik század eleji stílusról árulkodó szobában az apa könyvei, megjelent írásai, kéziratai; a másik szoba egyetlen dísze a falat betöltő polc, amelyen a feleség hímezte dobozokban, rendben, katalogizálva Hamvas Béla kéziratai sorakoznak. Házasszonyunk az özvegy szó ellen mindjárt tiltakozik: „Nem kedvelem ezt a jelzőt, a fizikai különválást ideiglenesnek érzem, épp úgy élek, mintha együtt lennénk, és lényegében együtt is vagyunk. Ami pedig édesapám hagyatékát illeti, számomra az is inkább jelenlét, mint emlék."

– Két ilyen, irányában különböző természetű, intenzív figyelmet kívánó feladat hagy-e erőt, időt saját munkáinak megformálására?

– Erre kettős válasz kívánkozik: Hamvas Bélának kezdettől fogva szellemi társa voltam, s így írásaival úgy foglalkozom, mint sajátjaimmal. A másik válasszal pedig hadd maradjak adós, az nem ennek az interjúnak tárgya.

– Édesapja neve úgy él a köztudatban, mint a szociális pedagógia úttörője, mint a baloldali kultúrpolitika képviselője. Érdekelne, milyen személyiséget rejtett közéleti tevékenysége, hogy Hamvas Béla ellenkezőnek ismert világnézete és az övé nem ütközött-e egymással össze?

– Igen nehezet kérdez. Egyetlen személyt is nehéz interjú kerete közt jellemezni, hát még kettőt egyszerre. De kezdjük édesapámon. Ő a szó nemes értelmében valóban *homo politicus* volt, amennyiben hitte, hogy a szó erejével tiszta embereket, s ezáltal morálisan erős népet lehet nevelni. A homo politicus tehát csak burka volt a nevelőnek, vagy a reá jellemzőbb szóval a pater familias-nak. Ahogy gyermekei sorsát szívén viselte, ugyanúgy tanítványaiét, s a szűkebb, majd szélesebb közösségét, amelyhez tartozott. A fiatal klasszika-filológus tanárt, Szophoklész érzékeny elemzőjét párizsi tanulmányútján a francia felvilágosodás eszméi ragadják magukkal. Magántanári habilitációját számos Rousseau-tanulmánya készíti elő. Mint vérbeli pedagógus nem zárkózik az elméletbe, olyan humánus pedagógiai elvek mellett áll ki írásban és gyakorlatban az 1910-es években, amelyektől ma is messze vagyunk. – Arra a kérdésre pedig, hogy K. G. és H. B. a világnézet síkján nem ütközött-e össze, határozott *nem*-mel felelhetek. A különbség kettőjük között persze mérhetetlen. Apám a maga megható, sokszor gyermeki naivitásában hitt a humánus eszmék közvetlen megvalósíthatóságában, ennek eszközét látta a szocializmusban. Amilyen szelíd és odaadó volt emberi kapcsolataiban, olyan kérlelhetetlen kitartás jellemezte szociális igazságérzetét. H. B.-t viszont széles látóköre nem engedte egyik vagy másik világnézet kelepcéjébe szorulni. Aki a világnézetek törékeny voltán átnéz, annak nem világnézete, hanem a *teljességet* átfogó világképe van. A súrlódást eleve kizárta, hogy végső eszménye mindkettőnek az evangéliumi ember volt.

– Úgy tudom, K. G. annak idején mind Erdélyben, mind Budapesten a felszabadulás után exponált politikai szerepet játszott.

– Ezeknek a politikai szerepeknek jellemzésére hadd idézzem azokat a sorokat, melyek a múlt évben kiadott neveléstörténeti könyvének előszavában olvashatók: „Amikor 1945 telén néhány fiatal pedagógus felkereste kilőtt ablakú lakásán az óvóhelyről éppen felköltöző Kemény Gábort azzal a kéréssel, álljon a megalakuló Pedagógus Szakszervezet élére, a jelenet meglepően hasonlított arra az 1918-as őszi napra, amikor a halkszavú, a külszerepléstől tartózkodó fiatal tanárt Torda-Aranyos vármegye legkülönbözőbb társadalmi osztályhoz tartozó lakosai, közöttük volt tanítványai kérték fel, állna a forradalmi változásokban a megye élére. Első mozdulata a habozás. A közéleti pálya sohasem vonzotta. Lelke mélyén idillikus ember, aki, mint mondta, csak olyan helyen szeret lakni, ahol az utcát mindkét oldalról fasor lombozza. Magántanári dolgozatait a kolozsvári egyetem elfogadta, még egy lépés a katedráig, s most hagyja abba a szenvedélyes kutatómunkát? De a városban zavargások, apróbb atrocitások. A lakosoknak az ő bölcs nyugalmában, igazságszeretetében van bizalma. Az ismételt sürgetésnek lelkiismeretére hallgatva enged. És valóban, az októberi forradalom szükségszerű változásai békésen mennek végbe megyeszerte. Szelíd, de határozott nevelői magatartása a legszilajabbakat is az igaz ügy belátására bírta. Áldozatos vállalása annál kevésbé hozott békét magánéletére. A román megszállás után az elhurcoltatás, a keserves fogság, ahonnan csak volt román tanítványai közbenjárására szabadult, könyvtárának, meghitt otthonának elvesztése, majd a kiutasítás, amit az anyaországban a demokratikus gondolatok és személyek üldözése követett, és a legsúlyosabb, hogy a számára életet jelentő tanítás lehetőségétől megfosztották."

– Mi indokolta, hogy a román hatóságok édesapját letartóztatták?

– Az eset paradigmaszerűen jellemzi az egykorú zavaros állapotokat. Erdélyt a román megszállás még az őszirózsás forradalom utórezgéseinek hangulatában villámcsapásként érte, olyan ütésként, ami az első hónapokban inkább zsibbadtságot okozott, semmint feleszmélést a végzetes csapásra. A szabályos összeköttetés az anyaországgal megszűnt, a rémhíreket, álhíreket, s ezek között a legilluzórikusabbat, hogy „jönnek a felmentő seregek", aligha lehetett megkülönböztetni. Tény, hogy Horthyék uralomra jutásától fogva titkos futár hozta a volt állami alkalmazottak fizetését azzal az utasítással, hogy apám ossza azt szét, türelemmel tartsanak ki, és ne esküdjenek fel a román hatóságoknak. A lelkiismeretlen utasítások hatására még valami elég gyatra titkos katonai szervezkedésbe is kezdtek, „hogy készenlétben legyenek". Szegény törékeny alkatú apám télvíz idején (jól emlékszem arra a rendkívül szigorú télre!) parasztszekéren járta a megye falvait, hogy a fizetéseket szétossza. Mellesleg: a sajátját a szerinte rászorultaknak juttatta. Így aztán, hogy mi se legyünk „rászorultak", édesanyám, a kitűnő háziasszony reggeltől estig sütötte a mézespogácsát, a tanárkollégák feleségei csomagolták, s több, inkább kevesebb sikerrel árusították. Apám meg manuális ügyetlensége ellenére eljárt a városka könyvkötőjéhez, hogy a fedőlapokban rejtse el a fizetéseket elismerő számlákat.

A történethez hozzátartozik, hogy amikor Pestre jövetele után be akarta azokat mutatni, az illető minisztériumban senki sem volt rájuk kíváncsi. Ma is őrzök pár ilyen kedves ügyetlenséggel bekötött könyvet. Volt abban az 1920-as évben valami Jókai tollára való romantikus izgalom, tragikummal vegyes komikum. Pajtásaimmal kuncogva leskelődtünk a szalonablak alatt, ahová román tisztet szállásoltak be. Micsoda mulatságos látványt nyújtott számunkra a magas rangú katona, amint csicskásával közösen erőlködött, hogy a fűző minél karcsúbbra szorítsa derekát. És a szalonból kiáradó, számunkra szokatlan tömény illatszer, ahogy összevegyült a konyhából párolgó mézes sütemény fahéjfelhőjével – az ilyesmit sohasem lehet az érzékek em-

lékezetéből kitörölni. Ma már részvéttel gondolok arra a magyarul szót sem tudó regátbeli, láthatóan kezdő kis tanítónőre, aki tehetetlenségében, hogy nem bírja tízéves fejünkbe plántálni az ő anyanyelvét, csak dühöngeni tudott. Igaz, a ránk zúduló követelmény ki is váltott belőlünk minden nebuló-komiszságot. Keringtek a hol elrémítő, hol keserű nevetést buggyantó hírek az új hatalom félszeg és erőszakos gyakorlóiról. Várva, váratlanul megjelent egy-egy harctérről hazavergődött katona, szokött hadifogoly, megint mások gyászhírei írtak fekete füstcsíkokat a házunkban sűrűsödő méhkas-zsongásba. A gyerekek számára azonban mindez a nagytakarításhoz, vagy költözéshez hasonló, szinte kellemes felfordulást hozott. A felnőttek nem értek rá velünk foglalatoskodni, szabadabban kóboroltunk, önállósodtunk, még lapot is szerkesztettünk, amit kopírpapírral „sokszorosítottunk".

Itt „jelent meg", a Kis Lapban első elbeszélésem, a Fekete kalap, arról a kislányról, aki anyja gyászkalapjáról tudja meg, hogy az apa hősi halált halt. A tarka mozgalmasságnak csakhamar véget vetett édesapám letartóztatása. Tevékenysége a hatóságok előtt nem maradhatott sokáig titok. Következett a kolozsvári Fellegvár, majd a bukaresti börtön. A karácsonyt már nélküle töltöttük. De történt valami, ami szorongásunkat némileg oldotta. A szentestét megelőző órákban madár röppent be a nyitott ablakon. Kétéves húgocskám elkiáltotta magát: „A piros madár! Apu küldte!" A madárka ugyan nem volt piros, de ő az apám meséiben röpködő madarat ismerte fel benne.

Édesanyám hiába utazgatott hol fűtetlen vonaton, hol hóba rekedő lovas kocsin, a hatóságok nem engedélyezték férjével a találkozást. Nekünk pedig úgy kellett januárban egy hét alatt elhagynunk Erdélyt, hogy nem tudtuk, látjuk-e még életben édesapánkat. Itt meg kell emlékeznem apám hű tanítványáról, a román Moga Jenőről, aki hogy megvédje a családot a várható brutalitásoktól, a magyar határig kísért bennünket. Míg ő velünk volt, nem aludt ki a tűz az apró vaskályhában. Nélküle talán meg is fagytunk volna. Azután következett, ahogy Judit húgom mondta, a „tolakodás". A vagont hol ebbe, hol abba az alföldi városba „tolakodták", míg, magunk se értettük, hogy s miként, a békéscsabai pályaudvarra kerültünk.

Itt ismét bebizonyosodott, hogy ahol a szükség a legnagyobb, a segítség ott a legközelebb. Anyámmal éppen valami nyirkos fahulladékot kapartunk össze az állomás körül, amikor váratlan vendég érkezett, Szeberényi Lajos Zsigmond ev. esperes. Értesült sorsunkról, és eljött, hogy felajánlja számunkra a parókia egy szoba konyháját. Illő, hogy erről az elfeledett puritán lelkészről, akiben a szó és a tett fedte egymást, megemlékezzek. Másfél esztendeig élveztük vendégszeretetét, és apámnak holtig tartó jó barátja maradt. Egyébként magyarul ő írt először Kierkegaardról, ennél azonban jelentősebbek a parasztkérdésről szóló írásai. Tudomásom szerint az egyházi méltóságok között egyedül benne volt annyi bátorság, hogy a felsőházban a zsidótörvény ellen szavazzon.

– Az imént említette K. G. szabadulását a román fogságból. Miként alakult pályája a kiutasítás után?

– Igen, pályája három élesen elkülönülő részre oszlik. Ha az elsőt a tudományos életben a fokozatos felfelé ívelés, a viszonylag zárt erdélyi társadalmi életben a megbecsülés, családi életében a nyugalmas meghittség jellemezte, ez a második, időben a leghosszabb nehéz küzdelmekkel terhes. Nemcsak tüdőbajjal, de szemidegsorvadással került ki a fogságból. Így, ha vállalt is Békéscsabán a leánygimnáziumban franciatanári állást, másfél év után, a megvakulás küszöbén a szakszerű kezelés érdekében a fővárosba kellett költöznünk. Tizenéves koromra emlékezem, amikor órák hosszat olvastam fel olyan szövegeket, amelyekből egy szót sem értettem. Kérte a Budapestre való áthelyezését. Ehelyett a baloldaliaknak kijáró hírhedt B-listára tették, és ahelyett, hogy magyarságáért hozott áldozatos kitartását méltányolták volna, megkezdő-

dött a Tanácsköztársaság alatti politikai magatartására vonatkozó kínos „igazoló eljárás" – holott abban az időben nem is tartózkodott Magyarországon. Az eljárás csak 1936-ban ért véget, amikor a Közigazgatósági Bíróság a volt Károlyi-főispánokat a törvényszegés vádja alól egységesen felmentette. Végül törvényes nyugdíjat kapott, ha csekély szolgálati évei miatt minimálisat is.

A külső pálya megtört. A Kolozsvárról Szegedre települt egyetem a hajdani tudományos fellegvárból a reakció őrhelyévé változott. Kolozsvári mentora, majd családunk életre szóló barátja, a ma már szintén felfedezésre váró Schneller István professzor, a személyiség-filozófia és pedagógia magyar képviselője nem tudta a bezárkózó politikai ellenfelekkel szemben a magántanári habilitációt érvényesíttetni. Apám a kényszerű belső emigráció huszonöt éve alatt csodálatos energiával tartotta a szellemi folytonosságot. A nem behódoló menekülteket sújtó szegénységben, a Hernád utcai iskola menekültszállásán, majd később a kertvárosnak csúfolt kőbányai, ugyancsak menekült-telepen látszólag igen elágazó, lényegében egységes munkát folytatott. Írt a Korunkba, a Szocializmusba, tanügyi lapokba. A Jövő útjain-ban az Utódállamok pedagógiája című rovatot vezette, munkásoknak tartott társadalmi problémákról előadásokat, s közben még nyelvórákkal foltozta szűkös anyagi helyzetünket.

Mélyebb elvi és baráti kapcsolatot egyrészt Nagy Lászlóval és gyermektanulmányozó körével tartott (megemlítem itt a kitűnő Domokos Lászlónét és Blaskovits Editet), másrészt a Századunk körével. Az idők távlatából Vámbéry Rusztemre, Csécsy Imrére, Varró Istvánra, Ignotusra emlékezem. Itt jelent meg nevezetes tanulmánya a nemzetiségi kérdésről. Fáradhatatlanul kutatta a haladó gondolkozás magyar nyomait. Evégből adta ki levéltári kutatások eredményeképpen Tessedik, Vajda Péter írásait. Máig is alig méltatott érdeme a Nagy László Könyvtár alapítása – úgyszólván a semmiből. Nemcsak a gyermektanulmányozó társnak emelt ezzel emléket, hanem annak a modern pedagógiával és a sajátjával rokon rendszerét kívánta nálunk is érvényre juttatni. Más, a csehszlovákiai, romániai magyar iskolaügyet ismertető kötetekkel a pedagógián és a pedagógusokon keresztül az utódállamok magyar egységét szolgálta. A Kazinczy-szerű levelezés, a határokon túliak sűrű látogatása pedagógusok baráti szövetsége volt, mélyén a gondolattal, hogy a közép-európai nevelők kapcsolata csírája lesz egy majdan megvalósuló, az iskolán messze túlhaladó humánus egységnek. Ennek emléke a ma már a Pedagógiai Múzeumban őrzött kinyomtatott címlap: a „Dunavölgyi Pedagógia", amit éppen a Dunavölgyben uralkodó nacionalista szenvedélyek nem engedtek megvalósulni. – Számos gondja közül meg kellene még emlékezni a hazai hivatalos pedagógiai gyakorlatot és elméleteket éberen figyelő, igazságkereső bírálatairól. Utóbbival érdemelte ki tisztelőitől „a magyar pedagógia élő lelkiismerete" jelzőt, s ugyanezért látta benne az uralkodó kultúrpolitika a kényelmetlen ellenfelet. (Mellesleg: Hóman miniszter, amikor állásért folyamodtam, kijelentette: „K. G. leánya nem taníthat." Így maradtam egész a felszabadulásig állás nélkül, s az már csak a sors iróniája, hogy később meg H. B. neve miatt lettem ismét rossz káder.)

– *A pedagógus szakszervezet elnökségén kívül K. G. több magas pozíciót töltött be.*

– Valóban, a nyilvános működés tekintetében életének ez a harmadik és legrövidebb korszaka (45–48-ig) a legmozgalmasabb. A Művelődésügyi Minisztériumban az oktatásügyi főosztály vezetőjeként az egész iskolaügy átszervezésének felelőssége hárult rá, s ezek között a legkényesebb, az általános iskola bevezetése. Ez a feladat elképzelhetetlen nehézségekbe ütközött, a régi rend megcsontosodott védőivel épp úgy kellett küszködni, mint a tapasztalatlan és minden hagyományosat elsöpörni akaró új emberekkel. A szakszervezeti elnökségről lemond, ott örökös tiszteletbeli elnöknek választják. De tovább is szerkeszti annak általa alapított lapját, az Embernevelést. Európai színvonalú s egyben magyar eszményképeinek, az Apáczai–Eötvös–Schnel-

ler–Nagy László vonalnak itt kívánt volna érvényt szerezni. Az első számok lendülete után erős szorításra kénytelen a lapszámokat szervezeti ügyeknek, szűk látókörű vitáknak átengedni, és ami súlyosabb, olyan írásoknak helyet adni, amelyeknek elfogadhatatlan stílusát sokszor reggelig javítgattuk. A korabeli pedagógus társadalom nem igényelte és nem volt érett a magas színvonalra. A lap egyébként halála után pár sovány számot ért meg, majd nyomtalanul eloszlott. Gyermeki naivitására jellemző, hogy amikor Rákosinál meg kellett jelennie, elvitte hozzá reformtervezetét. Nála szokatlan indulattal tért haza: „Ne pezsgőztessen, figyeljen a javaslatomra . . . "

A minisztériumi szélmalomharcok után megkönnyebbülést jelentett, amikor Szent-Györgyi Albert távozása után a Köznevelési Tanács élére került. Itt kulturált és tisztelő munkatársakra talált. E még Eötvös József alapította, valóban demokratikus szervnek a minisztériummal szemben nemcsak tanácsadói, de vétójoga is volt. Most azonban működése csaknem az uralkodó erőkkel szembeni hiábavaló véleményezésekben merült ki. Apám halála után az intézményt megszüntették. Ereje ekkor már megfogyatkozott. Tervezett teljes magyar neveléstörténetét a közügyektől ellopott időben csak töredékesen tudta megírni, de a töredékeken végigvonuló fonal Apáczai–Eötvös hiteles örökéséről tanúskodik. Az utolsó hónapokról még csak ennyit. 1948 januárjában Károlyi Mihállyal folytatott négyszemközti hosszas beszélgetés után összetörve jött haza. Ha Károlyi nem is volt ügyes gyakorlati politikus, jóhiszeműsége és tájékozottsága annál biztosabb volt, s így feltárhatta a még mindig reménykedő előtt a reális helyzetet. Megrendítő sorok tanúskodnak erről apám azesti naplójegyzetében. Eszményeinek megvalósíthatatlansága teljes meztelenségben tárult fel előtte, kiutat nem látott. „Ha valami történne velem . . .", mondta. Szorongásomban félbeszakítottam, „ugyan mi történne, most fáradt vagy" – és limonádéért mentem. Pár kortyot ivott, majd ugyanolyan határozottan folytatta a hagyatkozást. Három hónapi gondos kezelés után diagnózis nélkül halt meg.

– Az elmondottakból arra lehetne következtetni, hogy K. G. küzdelmes élete meghasonlásban végződött.

– Ha meghasonlásnak neveznénk a kivételes tiszta emberek leválását az evilágról, akkor találó lenne a szó. Ám ha ez a leválás azonosulás a lélek valóságával, akkor a neve megigazulás. Így tudja az, akinek karjai között Jézus nevével távozott.

– Beszélgetésünk végén olyan személy képe alakult ki bennem, aki lelkiismeretében élte meg kora történelmét, és fordítva is, életútja nemzete sorsának visszaverődő tükre.

– Határozottan így van. De ez csak azért lehetséges, mert érzékenysége ingathatatlan szilárd centrumot rejtett. Beszéltünk életpályáról, beszéltünk közállapotokról, s közben az a magas, kissé hajlott, szinte áttetsző, hófehér hajú ember jelent meg előttem, akit alig láttam hangosan nevetni, de akinek tekintetéből örökösen valami gyengéd mosoly sugárzott. Láttam, amint a sziréna az óvóhelyre sürget, de ő nem siet, mert görög evangéliumában még nem fejezte be aznapi fejezetét; láttam, amint a csínytevő gyerekek elégedett mosolyával lép be az előszobába, hóna alatt furcsa csomag, a sarki koldus egész cipőfűző-készletét megvette. És végül látom azokat a tisztaszívűeket, akik őt a maga valójában tudták látni. A pompázó állami temetés díszkoszorú-halmazába ismeretlen, kopottas öltözetűek belelopják a maguk szerény hálacsokrát. Elhangzanak a veretes szavak hosszadalmas protokoll búcsúztatói – és akkor a nyitott sírhoz lép egy nem hivatalos, igénytelen külsejű férfi (név szerint Bujdosó, keresztneve sajnos nem jut eszembe), hajdani osztálytárs, és belezokog: „Igaz ember voltál, Kemény Gábor." Nem élt hiába.

Lukács László

JÁKI SZANISZLÓ

Hit, tudomány, haladás

Tisztelt Elnök Úr, Sir John és Lady Templeton, kedves Barátaim!

A leglátványosabb, bár nem a legfontosabb esemény ezen a 15 esztendeje évenként ismétlődő eseményen, hogy a Templeton díj jutalmazottja köszönetét nyilvánítja ki. Hogy ezt az eseménysorozatot méltóképpen értékelhessük, és méltányolhassuk Sir John Templeton bátorságát és előrelátását, vissza kell nyúlnunk az időben. Az 1960-as évek végén, amikor díjat alapított a vallás fejlesztésére, a vallás akkora megbecsülésnek örvendett, ami a kábítószerek okozta delírium álmaira emlékeztetett. Az Istennek szóló becsület vallásától a különböző folyamat-teológiákon keresztül az Isten halála elméletig jutottak el: a vallásos kutatások meglehetős sebességgel követték egymást, s ezt haladásnak tartották. Bátorság kelett ahhoz, hogy ne vegyük készpénznek a teológusok fellengzős kijelentéseit, akik Isten visszavonulását hirdették, s magukat kezdték isteneknek kiadni, az igazi vallást lejáratva. Akkoriban még nemigen lehetett előre látni, hogy rövid két évtizeden belül az ember haladásáról, sőt puszta egészségéről és életbenmaradásáról kiderül: azon múlik, jobban, mint valaha, hogy visszatér-e az örökké élő Isten által hozott törvényekhez.

Jóval az 1960-as évek előtt a haladást egyre inkább emberi vállalkozásnak minősítették, s a tudományt sokan összeférhetetlennek tartották a vallással. Mégis, rendkívül tudományos korunkban mégsem a haladásra van a legnagyobb szükségünk, bár az volna képes megszüntetni az éhínséget. Teréz anyára, aki elsőnek részesült ebben a díjban, ő szerzeteseire és az igazi szeretet más hősies önkénteseire ma nagyobb szükség van, mint valaha.

Az igazi szeretetre – a hősies, önfeláldozó szeretetre – való vágyakozás ma is az emberiség legkínzóbb éhsége. Ezt időnként még azok is elismerik, akik hírnevüket (s gyakran vagyonukat is) azzal szerezték, hogy a tudomány üdvözítő hatását hirdették. Amikor Bertrand Russel 1950-ben a Columbia Egyetemen kijelentette, hogy a keresztény szeretet és részvét az, amire a modern embernek leginkább szüksége van, megdöbbentően közel jutott ahhoz, hogy elismerje önmaga és sok más ember értelmi csődjét. Sokkal többet is mondott a keresztény szeretetről. Mindenestül elismerte a modern tudomány, az orvostudomány és a technológia mérhetetlen hatalmát, mégis nagyra értékelte a keresztény szeretetet, mint az ember legegyetemesebb igényeire adott választ. „Ha megvan önökben a keresztény szeretet – jelentette ki meglepődött hallgatóinak –, akkor van értelme életüknek, van irányítója cselekedeteiknek, oka bátorságunknak, parancsoló igénye az intellektuális becsületességnek."

Elhangzott a Templeton díj átvételekor a londoni Guildhallban, 1987. május 12-én. A magyar fordítás a Templeton Prize Inc. engedélyével, kizárólag a Vigilia számára készült.

Kemény Katalinnal Hamvas Béláról

(II. rész)

– H. B. a harmincas, negyvenes évek kimagasló esszéistája 1948-ban elhallgatott, s 1968-ban érte olvasóit halálhíre. A közbeeső időben mit dolgozott, arról a legújabban napvilágot látó írásai adnak hírt. Életének e szakaszáról egymásnak ellentmondó legendák keringenek. A hiteles kép helyreállításához szeretném most segítségét kérni.

– Ahogy lassanként munkái megjelennek, úgy előbb-utóbb olyan életrajzok, feltehetően mongráfia is, amelyek beszámolnak állomásokról, eseményekről, ún. életényekről. Az olvasót meg fogja lepni, hogy a szokásos biográfiákhoz képest *mennyiségileg* mily kevés adatot fog találni, és azok is mily kevéssé látványosak. Az életrajzokra sokszorosan érvényes Nietzsche mondása, „nincsenek tények, csak interpretációk". Itt pedig csak az az interpretáció érvényes, amellyel sorsfordulatait ő élte át – és ez a *mű*. A mű érdekében élt, s ez fordítva éppúgy igaz, a mű az életesszencia kikristályosítását szolgálta. Élet és mű elválaszthatatlan egysége. De van-e olyan hiteles nagyság, aminek ne ez lenne a próbaköve? Amint 1943-ban megjelent esszékötetének címe is példázza: a valódi történet a láthatatlan történet, s ez érvényes az egyes emberre is, akinek valódi története azonos üdvtörténetével és ezt a kézzelfogható tények legfeljebb sejtetik. A többi nem számít.

H. B. a biográfiákat, s különösen a vallomásokat bizalmatlanul nézte, mint „elölről-hátulról foltozott mesterkedést", ami a művesnek a külvilág felé csiszolt tükrét csillogtatja. Ennek ellenére ő maga írta meg életrajzát, hitelesebben, mint azt valaha is bárki kívülálló, bármilyen objektív, tehát rész-szempontból teheti. Ha művének egésze egy hatalmas vallomás, az nem az eseményekről vall, hanem az azoktól való megszabadulásról. A Karneválról például így ír naplójegyzetében: „a nagy tükör, amelyben a derű és humor jegyében önmagam teljességét megnézem és lemérem". Mindebből következik az is, hogy aki művei alapján tárgyiasított életrajzot akar formálni, éppúgy nem közelíti meg a művével egy testet alkotó lényét, mint aki életrajza alapján értelmezné művét. Ezzel részben már válaszoltam arra, milyen félreolvasásból keletkeztek a valóban mitizáló legendák. Természetesen ezt a káros folyamatot táplálta az 1948-tól műveit sújtó zárlat: neve a nem publikálható írók listájára került.

Régi barátja, Újházi, akinek némi konformizmus árán sikerült elfogadtatnia magát, elvitte H. B. szatíra-kötetét Darvas Józsefhez. Darvas elragadtatva olvasta. De amikor megtudta a szerző nevét, felemelt kézzel kiabált: „Vidd el, vidd el, ne is lássam!"

– Mit ért káros folyamaton?

– Közismert, hogy a tiltott szerzőknek sajátos varázsa van. Műveik így, vagy úgy az olvasókhoz kerülnek, gyakran épp azokhoz, akiknek nem szól, s akik azután az olvasottakban a maguk önkényes gondolatvilágát vélik felismerni.

– Konkréten H. B. esetében ez mit jelentett?

– Már 45 előtt nagy olvasótábora volt. Ezek három élesen megkülönböztethető csoportban szemlélhetők. Az egyik azok közül az igényesek közül került ki, akik szűkös-

nek érezték provinciális szellemi távlatunkat; ezeknek nemcsak európai, de földrészeket átmetsző szabad perspektívát nyújtott. Voltak az esztétikailag érzékenyek, ezeket stílusának varázsával nyűgözte le. És végül egy magát vallásosnak vélő, de inkább az okkult világ titkait fürkésző réteg, félbemaradt teológusok, keleti tanokat népszerűsítő, félművelt írásokba kóstolók, akik sem az adott egyházban, sem a számukra már csak filológiailag is hozzáférhetetlen ezoterikus írásokban nem tudták üdvéhségüket kielégíteni. Nos, ezek azt hitték, hogy a titkos kincsre H. B.-nál lelnek, ahogy ő a Karneválban írja, hogy a „lunyacska" nála van. Ezeknek a többnyire szektariánus rajongóknak semmi közük sem volt az ezoteriához, sem ahhoz a tényleges tudáshoz, ami H. B. műveinek magja, s aminek biztos jele épp az, hogy durván meg nem ragadható, a legnagyobbaknál is csak körülírható.

Hogy miért voltak utóbbiak kártékonyak? Ezek nyomán terjedt el a hiedelem, hogy H. B. „misztikus", annak a vulgáris, sőt pejoratív, zavaros értelmében. Ha köze van a misztikához, az éppen az, hogy magas intellektuális érzékenységgel a misztikusokat is átvilágítja. Amikor az egyetemes emberi hagyomány principiumait magyar nyelven összefoglalóan elsőnek felfedi, az már tárgyánál fogva sem misztika, hacsak a szót nem az eredeti, a müsztész–beavatott értelmében használjuk. A szent könyvek, s elsősorban az evangéliumok nem misztikus iratok, hanem kinyilatkoztatások, amelyeket a beavatottság különböző rétegei szerint lehet és kell értelmezni. Abban a zavaros korszakban, amikor vallás és misztika egyaránt a reakciós jelzőt kapta, H. B. politika feletti magatartása a legális szervek szemében mint politikai ellenfél jelent meg.

– *Idézte egyszer H. B.-t, aki tréfásan azt mondta: tőlem adnak ki legkevesebbet, de nekem van a legtöbb olvasóm.*

– Valóban, de a sok olvasó nem jelentett mindig pozitívumot. Ehhez tudni kell, hogy H. B. egy lélegzetre dolgozott. Míg el nem készült, semmitől sem hagyta magát zavartatni. Még jól emlékezem a *Láthatatlan történet* befejezésének idejére, amikor lázasan, dagadt arccal nem lehetett rávenni, hogy fogát kihúzassa. Mikor azonban elkészült, nem sokat törődött írásai sorsával, aki elkérte, annak szívesen odaadta. Márpedig 45 után fiatal művészek, írók egymásnak adták a kilincset. A baj ebből 48 után keletkezett, mikor a legális nyilvánosság bezárult előtte. Olvasói „szívességből" sokszorosították tanulmányait, legtöbbször hibásan, ide-oda kölcsönözték, s több kéziratnak egyetlen példánya így veszett el.

1968 után, amikor kéziratainak rendezése rám maradt, a helyzet súlyosbodott. Kiderültek a hiányok. Van olyan „hűséges" tanítvány, aki ma is őriz pótolhatatlan kéziratot. Valóságos pszichózis lett úrrá némelyiken. Hányszor hallottam szórul szóra ugyanazt a mondatot: „Csak az marad fenn, amit ő őriz." S ez annál különösebb, mivel jól tudták, hogy a tisztába tett írásokat sorra helyezem el a Széchényi könyvtárban. Megindult az irataival való zugkereskedés, amivel szemben tehetetlen voltam – és vagyok.

Nagyobb távlatból itt valami sorsszerűséget látok, de ennek kulcsát felfedni egy interjú kerete nem alkalmas. Műveit örökké az elveszés fenyegette. Először az ostrom elpusztította ház. A Kiscelli kastély felett laktunk, s midőn ötheti álló front borzalma után a pincéből szabadultunk, a havas, sáros hegyoldal egész a Bécsi útig tele volt az évtizedek alatt felhalmozott írásainak foszlányaival. De a 45 után keletkezettek közül is még életében jelentősek vesztek el. Megemlítem itt a *Tíz meg nem tartott előadást.* Imaginált előadások Rómában, a Fehér Házban, Moszkvában, Delhiben és így tovább; a világtörténelmet irányító tíz központ, mondhatnám válsággóc elé a tradíció nevében tart leleplező tükröt. Vagy az *Ősök útja és az istenek útja,* a Scientia Sacra-t lényegesen kiegészítő mű. Jellemző, hogy a Karnevál először három példányban ké-

szült gépeléséhez évekig nem tudtunk hozzájutni, holott tudtuk, kik vitték el, míg a véletlen vezette kezem egy ismerős lomtárából ki nem emelte.

– Hogyan ismerkedett meg H. B.-val?

– Béla gyakran mondogatta, hogy szükségszerű találkozásunk akkor is megtörtént volna, ha Trianon nem következik be, ha nekik nem kell Pozsonyból, nekünk meg Erdélyből Budapestre menekülni. Édesapja ugyanis a háború vége előtt várta a kolozsvári kinevezést, mi pedig ugyanakkor készülődtünk Kolozsvárra. A pillanat azonban váratott magára. Természetes lett volna, ha a *Független Szemle* körében, ahová Béla Thomas Mark néven írt, s ahol nekem is jelent meg pár írásom, ismerkedünk meg. Noha ott mindenki ismerte egymást, ez mégsem történt meg, nyilvánvalóan azért, mert Béla nem vett részt az összejöveteleken. Kevesen emlékeznek erre a lapra, és szerkesztőjére, a fiatal tehetségeket felkaroló Dénes Bélára. Emlékezzünk meg róla pár szóban. A nyilas uralmat valahogy átvészelte, hogy azután Rákosi börtönében lelje szörnyű halálát. Büszke volt rá, hogy bennünket összehozott, s emlékszem, hogy az ostromot követő éhínségben üzent, keressük fel, hogy konzervekkel, ruhákkal elláthasson bennünket. A munkatársak közül néhány név jut eszembe: Vas István, Gelléri A. Endre, Remenyik Zsigmond, Hajnal Anna, Berczeli Anselmus, Berda József.

1936-ban jelent meg Rabelais-fordításom. Dénes listát adott kezembe olyan írók neveivel, akiktől ismertetést lehet várni s tanácsolta, hogy keressem fel őket. Én csak Bálint Györgyhöz vittem el, aki komoly elismeréssel írt munkámról. (Mellesleg: a halála után kiadott Rabelais-cikkéből a „gondozó" kihagyta az én munkámra vonatkozó részt.) Egyszer épp a Fővárosi Könyvtárban jártam, eszembe jutott a tanács, példány is volt táskámban, s csak úgy találomra megkérdeztem, itt van-e H. B. Ő, amint később olvasott naplójából kiderült, reám ismert, „az indián leányra", akit már régen figyelt az olvasóteremben. Az emeleti raktárban, könyvespolcokkal elkülönített, szobaszerű fülkében találtam, előtte hatalmas asztal a feldolgozandó könyvekkel, karnyújtásnyira teafőző, két finom angol porcelán csésze. Itt szokta volt vendégeit fogadni.

– Az első beszélgetésre vissza tud emlékezni?

– Az ilyen beszélgetéseknek az ember nem a tartalmára emlékszik, annál inkább a hangszínére, egész aurájára. Mire lekísért a villamosmegállóhoz, szavak nélkül is tudtuk, hogy sorsunk eldőlt. Pontosan egy év múlva titokban megesküdtünk.

– Miért titokban?

– Úgy éreztük, összetartozásunk bensőségét profanizálta volna a nyilvánosság. De azt is éreznünk kellett, hogy mivel a szokásos polgári házasság minimális anyagi feltételei is hiányoznak, ha szint vallunk, mindkét család szorongásával találjuk szemben magunkat. Anyósom, fia kudarcot vallott első házassága után nagyon is véglegesnek hitte, hogy fia megtért bárányként tér vissza a valóban sok gonddal küszködő családba, ahol mind a lelki, mind az anyagi bajokban ő nyújtott támaszt. Anyámra sem hatott megnyugtatóan, amikor Béla vacsora közben felsóhajtott, legjobban szeretne már nyugdíjba menni. Az ő kis fizetése, az én állásnélküliségem, s még hozzá a tizennégy évi korkülönbség nem fedte a polgári családalapítási eszményt. Így, a két családot kész tény elé állítva, az apáknak már nem volt más teendője, mint beírni a családi bibliába a házasságkötés dátumát. Mi meg négy hét alatt megírtuk egy becsvágyó ifjú doktori disszertációját, s a kapott 300 pengőből gondtalanul elutaztunk Dalmáciába, és úgy élveztük a tengeri szél, az olajfák, az arany bor illatát, mintha az öröktől fogva és örökig tartana – és valahogy tartott is. A következő két nyáron még meg tudtuk ismételni a tengerparti utazást. Apró, turistákat nem látott szigeteken

szálltunk meg. Az egyiken, olyan göcsörtös szőlőtövek között, mintha még Odüsszeusz ültette volna, fejnagyságú márvány tömböt találtunk, féloldalát a tenger szabályos görög maszkformára mosta. Haboztunk, elhozzuk-e, de irdatlan nehéz lévén elrejtettük a sziget csúcsán emelkedő kápolna tövében, „jövőre majd szíjba kötve hazahozzuk . . . " A vonatról éppen a Balatont pillantottuk meg, amikor egy utas hangosan olvasta az újsághírt: Danzig.

– Hogyan tudták ezután a gyenge anyagi alapokon közös életüket felépíteni?

– A második világháború első éve a köznapi életben nem hozott látványos változást. Viszont a retrográd előzményekben csírázott romlási folyamat, protekcionizmus, korrupció, a vele járó szegénység, szélsőjobboldali társulások eleinte nem nyílt szövetsége lassanként a föld alól előszivárgó talajvíz módjára pocsolyásították el a felszínt. Életünk külső kereteinek fenntartását a Horthy-korszaknak az a felbecsülhetetlen előnye tette lehetővé, hogy ha az ember nem akart sem karriert, sem pénzt, nyugodtan lehetett olyan szegény, amilyen csak akart. Márpedig mi egyikre se tartottunk igényt. Persze a szegénységért több munkával kell fizetni, mint a jólétért.

Dalmáciából megjövet első dolgom az önálló, nyugalmas és olcsó lakás keresése volt. Sok barangolás után egy ezerszínű őszi délután rá is találtam, a Remetehegy oldalában. A két kis szobát, üveges verandát különösen barátságossá varázsolta fekvése. Hajnaltól alkonyatig, valamelyikbe mindig besütött a nap. Bútor csak a legszükségesebb, de valamennyi meghitt régi darab, Béla pozsonyi íróasztala, tengerész nagyapja faragta láda tele jegyzetkötegekkel, s az én, még süldő lány korom óta koptatott fiókos szekrényem, a kihúzós íróasztallal. Béla ácsolta a mennyezetig érő könyvespolcokat, az üres helyeken pár vidám kép, sok szőttes. Ha később a légiriadó nálunk érte a vendéget, nem értette, miért kell szaladni az óvóhelyre, „hisz' itt nem történhet semmi." És az egész lakásból mindössze a húgom festette akvarell, az üveges veranda képe maradt meg.

Tapasztalatlanságunk még a beköltözéskor sem eszmélt rá, mi rejlik az olcsó lakbér mögött: vizes, omladozó fal, a korhadó padló alatt egérfészkek, rossz kémény, alig fűthető konyha. Nehezítette az életet a távoli bevásárlási forrás, akkoriban még nem járt autóbusz a hegyre, s főleg a távolság Zuglótól, szüleim lakásától, ahová a már előbb kialakult magántanítványi köröm miatt rendszeresen jártam. Bizony, különösen a háború előrehaladtával nem volt valami barátságos utazás késő este felkaptatni a hegyre. Amikor azonban bezártuk magunk mögött a kertajtót, egy kívülről sérthetetlen világba léptünk. A hegyoldal legfelsőbb utcája volt ez, felettünk már csak a fenyőerdő. Béla hajnalonként oda járt fel jegyzetfüzeteivel, s mire én nyolcra elkészítettem a reggelit, ő már a napi feladat jórészét végezve ért haza. Esti sétánk helye, ez a hajdani fenyőerdő az ostrom alatt teljesen kiégett.

Mikor 1948-ban visszazarándokoltunk, a besüllyedt ház helyén fűvel benőtt dombot találtunk. Egy cigarettára való időre megültük, aztán Béla hirtelen felállt: „Ne üljünk saját sírdombunkon!" Pár éve én, most már nélküle, ismét arra kerültem. Nemcsak az akkori gyepes sikátort, de az erdő helyét is kietlen panelházak, garázsok éktelenítik. Hiába is keresné ott valaki hét esztendőnk földi nyomát, csak a mulandóság grimasza meredne rá. Másrészt, nem kevésbé igaz az, hogy együttlétünk maradandóságát ez a hét év mint kagylóhéj zárja magába, s a következő súlyos éveket az tette viselhetővé, hogy szimbolikusan a Remetehegyen éltünk.

– Úgy hallottam, H. B. a második világháború alatt katonai szolgálatot is teljesített.

– Igen, mint tartalékos főhadnagyot a légierőkhöz háromszor is behívták. A legsúlyosabb a harmadik alkalom volt, amikor ki kellett mennie a frontra. 44 tavaszától az év őszéig csapata Kurszkban, majd Sztarioszkolban állomásozott. Idegzetileg megvi-

selve, szívbántalmakkal tért haza. Mindemellett az orosz síkság, és Tolsztoj, Dosztojevszkij alakjai, akikkel most élőben találkozott, mély nyomot hagytak benne. Pótolhatatlan veszteség, hogy háborús naplója a remetehegyi romok alatt maradt. Igaz, átütő papíron, kedvelt írószerszámával, tintaceruzával készítette, s a másolatot Poly (Pohly?) nevű ezredesének kölcsönözte, aki tudomásommal Dél-Amerikába került. Nekem egy kicsit a gyermekkori Erdélyt idézte, Bélának alkalom a szenvedélyes előkerüljön.

A vidám reggelek, szelíd esti séták remetehegyi idillje véget ért. Szabadságot nem kapott, legfeljebb éjjelre jöhetett haza a Mátyáshegyen állomásozó csapattól, s akkor is többnyire a tíz percnyire eső kastély óvóhelyére szaladgáltunk, olykor többször is egy éjszaka. Pár hét után a csapatot Nógrád megyébe, Szokolyára vezényelték. Oda már én is követhettem. Parasztházban kaptunk szállást. A tisztek, elsősorban a hivatásosak fejetlenségéről, ítélőképességük elképesztő hiányáról, amikor a szovjet csapatok már az országban voltak, csak szatírát lehetne írni. De itt is akadt néhány nyugalmas óránk, amikor egy-egy szabad délután a hallgatag magyarkúti völgy cserjésében barangoltunk, egészen addig, míg nem jött a parancs, hogy másnap reggel az egész csapat az ott lévő családtagokkal együtt Ausztriába indul. Egyetlen pillanat műve volt az elhatározás, mi nem megyünk. Szerencsénkre akadt egy hasonló tervet szövő sofőr, akinek segítségével még aznap éjjel Budapestre szöktünk.

Ettől kezdve a bombaveszély eltörpült a fenyegető igazoltatás előtt. Ez meg is történt. Két fegyveres, karszalagos állított be, levitte a Bécsi úti nyilas tanyára. És csodák csodája, Béla pár óra múlva mosolyogva állított be. Olyan részegek voltak, mondta, hogy nem is kellett nagy lelemény a megugráshoz. Az eset lényegében azonos a Karnevál jelenetével, amelyben a nyilasoknak nem sikerül Justint letartóztatniok. December 24. békésebbnek ígérkezett. Kihasználva a nappali tűzszünetet, óriási takarítást rendeztem, sötétedéskor kis fenyőágon gyertyát gyújtottunk, remélve, hogy az éjszakát cipőt, nagykabátot levetve tölthetjük. Még meg se vacsoráztunk, felsüvített a riadó. A szivárgó hírek alapján mi úgy számítottunk, hogy a teljes invázióig még legalább két hét, s az elkészített komoly élelmiszercsomagot ott hagyva csak a szokásos kis táskát vittük magunkkal. De úgy látszik, valamit érezhettem, ezúttal nehézkesebben indultam a szörnyű rohanásra, az ajtóból hosszasan visszanéztem, s ma is szememben az utolsó kép, a dúsan virágzó karácsonyi kaktusz – boldog növények, nem vesznek tudomást a történelem borzalmáról.

Még azon éjjel németek szállták meg a Kiscelli kastély emeletét. Lent a pincepokol kétszázötven lélekkel, fent az emeletpokol s a kettő együttese – azt hiszem, az ember pokolművéről jobb nem szólni, nehogy az elbeszélés megenyhítse a szégyent. Hírek nélkül sejtelmünk se volt, ott rothadunk-e örökre, vagy egy perc múlva felszabadulunk. Egy reggel, bár a pincemélyben mindég éjszaka volt, elmondtam Bélának álmomat: ma döntő fordulat lesz, meglátod, álmomban fehér hajó közeledett, nyugtalanító csak az, hogy oldalán baljóslatú római kettes feketéllett. Egy óra sem telt belé, az ablakon román katona ereszkedett a pincébe. A férfiakat, köztük Bélát is elvitték. Én a holttestekkel, romokkal tele hegyoldalban kóboroltam, mígnem estefelé a parkban még működő diakonissza házban kaptam egy vaságyat jó meleg, tetves takaróval és az éhhaláltól megmentő levest. Egy hét múltán Béla sárosan, szakállasan, tetvesen újabb sikeres szökés után rám talált. Óbuda lapályos részén egy viszonylag épen maradt villában romeltakarítás, favágás, mindenesség fejében kaptunk kegyelemszállást, míg a pontonhídon végül szüleim lakásába jöttünk.

– H. B. az Apokaliptikus monológban a bombázásra utalva írja, hogy a birtoklás eltűnt, helyében maradt a lét. Sartre is hasonló értelemben ír. Azon tűnődtem, vajon a reális életben is ilyen filozofikus nyugalommal viselte könyvtárának, kéziratainak pusztulását?

– Ahhoz, hogy valamely veszteség hasította űr helyén a lét magasabb szintje valósuljon meg, a veszteségnek teljesnek kell lennie. Ennek a tudásnak jeleként értelmezem azt a mozdulatát, amivel a romlakás felé vezető ösvényen, amikor lábam egy tűzálló edénybe botlott s én felkiáltottam, ez a miénk, ő lehajolt és messze hajította: „ugyan minek nekünk egy tűzálló edény!" És ugyanígy sokáig, ha megvételre érdemes könyvre bukkantam: „minek nekünk *egy* könyv!" Könyveken kívül semmire sem költöttünk, s a könyvtár élő testrészünkké vált. Még most is megesik, hogy önkénytelenül le akarok venni bizonyos kötetet, bizonyos bejegyzésekkel „arról" a polcról, s időbe kerül a ráébredés, hogy az már nincs. De itt és az Apokaliptikus monológban sem anyagi javakról, s még csak nem is könyvekről van szó, hanem egy merőben új életszintről, azt lehet mondani, mindannak, ami azelőtti életünkben készülődés, meggyőződés és kicsit álom volt, most külső segítség nélküli *realizálása.* Nem birtokolni annyi, mint a fölöslegestől megszabadulni, mint a sorsot megérteni és elhivatottságként élni. A sok kényszerű külön lakás ellenére kapcsolatunk is más dimenzióba emelkedett, mint akiket a veszteség nyeresége egyesít.

Könyvek nélkül persze aligha tudott volna meglenni. Amikor szabadszombaton Tiszapalkonyáról megjött, bement a könyvtárba, hátizsákra való olvasmányt hozott ki, s két hét múlva ismét cserélt. De visszautalva a kérdésre, ha a veszteség seb is maradt, a nyereség nem kisebb megkönnyebbülés. A felszabadulás valóban egy új élet, a tiszta értékek, ahogy mondtam, a realizálás lehetőségét ígérte – minden téren. És H. B., akinek nemcsak a regényben, de életében is ezer arca volt, nála szokatlan aktivitásba kezdett. Az elszigeteltség feloldódott. Akkor erősödött meg Weöressel a már a háború alatt kötött barátság. Se szeri, se száma a hozzászegődött fiatal művészeknek, akik a fordulat éve után ha nem árulók, legalábbis hűtlenek lettek. Rendszeres és intenzív megbeszélései Szabó Lajossal és Tábor Bélával ekkor alakultak ki. A felszabadulást követő időnek erről a jelentős szellemi szövetségéről egyszer még kimerítően kell számot adni. Ennek a korszaknak nyoma a három kiadást ért *Ötezer év bölcsessége,* és az Egyetemi Nyomdában szerkesztett füzetsorozat, amelyben mindarra akarta felhívni a figyelmet, amiben Európától legalább 50 évvel hátramaradtunk.

– *Hallhatnánk valamit a Lukács György intézte támadásról?*

– A külső pálya lendületét megakasztó támadás valóban Lukács nevéhez fűződik, én azonban úgy tekintem ezt, mint a személytelen apparátus tiltakozását a megnyílott szabadság ellen, amit L. Gy. sajnálatos módon személyében vállalt. A történet, amely H. B. Lukáccsal szembeni jóhiszeműségére mutat, egyszerű. A Szovjetunióból hazatérő Lukácsot Béla felkereste, Astoria-beli lakásán, hogy felszólítsa a megindított tanulmánysorozatban való együttműködésre. Fogarasi fogadta, neki adta elő tervét. Fogarasi a maga határozatlanságában áthívta a szomszéd szobából Lukácsot. Ő az együttműködést határozottan visszautasította. Indokolás: az ilyen kiadványoknak majd évtizedek múlva jön el az ideje. Érdekes jelenség, hogy ő, az egykori galileista, ezzel szentesítette a szokásos magyar késést. Nyílt támadásba azonban csak a modern magyar művészetről megjelent könyvünk megjelenésekor lendült. A támadás nem esztétikai elvű, hanem nyilvánvalóan politikai volt, és érintette az összes éppen szabad lélegzethez jutott művészt. De a célpont mégis H. B. volt. Lukács intonált, s e bátorításra kis és nagy stréberek kísérőzenére zendítettek. Köztük olyanok is, akik nem vették észre, hogy – amint az több esetben be is következett – önmaguk kelepcéjét ássák. (Nomina sunt odiosa). A következmények már maguktól peregtek. H. B. a tiltott írók listájára került s 1948 őszén 24 évi szolgálat után elveszti könyvtári állását.

– Ekkor határozta el H. B., hogy vidéki erőműhöz megy dolgozni?

– Egyelőre ez fel sem merült. Az állásvesztés is a birtoktól való megkönnyebbülésnek egy neme volt, annál inkább, mivel a könyvtári atmoszféra egyre nyomasztóbbá vált. Már házasságunk kezdete óta szívesen tartózkodtunk Szentendrén sógora Kőhegy alatti házában. Egyszerű tornácos paraszthház, mögötte gyér erdő forrással, apró tisztásokkal, körös-körül patak, a házat nagy lombú szelídgesztenyefák árnyékolták. Nekem egy kicsit a gyermekkori Erdélyt idézte, Bélának alkalom lett a szenvedélyes kertészkedésre. Amikor az időjárás engedte, ide vonult vissza, a Karnevált is itt fejezte be. Ez a helyzet azonban a Rákosi-korszakban sokáig nem tarthatott; még földműves igazolványt is váltott ki, hogy adott esetben munkaviszonyt igazoljon. De egyre több jelzés érkezett, házkutatás fenyegetett, erre ide-oda hurcoltuk a kéziratokat – jó alkalom volt ez is azok elkallódására. Végül a deklasszált személyek menedékét választotta, s 1951 tavaszán a tiszamenti erőműnél vállalt munkát.

– Hogyan tudott a nyomasztó fizikai munka mellett az írásra időt, energiát szakítani?

– Ezt a csodát hatalmas koncentráló ereje magyarázza. Mondása volt: „soha nem írtam le olyat, ami előzőleg ne lett volna bennem készen". Így az ellopott hajnali, esti órákban rendkívül gyorsan írt, s ez a „készenlét" teszi érthetővé, hogy kevés fennmaradt kéziratában alig akad javítás. A vakációt én is Palkonyán töltöttem, és tapasztaltam, mennyire igaza volt, amikor állította, hogy a melósokkal sokkal könnyebb szót érteni, mint a könyvtárban a stréberekkel, komédiásokkal, nyilasokból átvedlett kommunistákkal. Tudott az egyszerű emberek nyelvén beszélni, még kártyázni is leült velük, s azok tisztelték. Akadt ott néhány érdekesebb ember, cseh mérnökök, ezekkel jó lemezeket hallgattunk, és főleg két hindu, akik arra a kérdésre, mi a véleményük a marxizmusról, röviden annyit válaszoltak: „Nincs benne a Vedantában." Persze az élet fizikai része több mint fárasztó volt. Hétfő hajnali négykor kelni, hogy a hét órai munkakezdésre odaérjen, a zsúfolt munkásvonatok, órás várakozás az átszállásra a hideg, szemetes nyékládházi pályaudvaron, a barakkokból átdübörgő zaj. Azután a főnökökkel sem ment oly simán, mint a munkásokkal. Mikor raktárosságig „felvitte", megtörtént, hogy rajtakapták, mint a rossz nebulót, amint a belépő elől a szanszkrit nyelvkönyvet hirtelen a fiókba tolja. „Munkaidő alatt mással foglalkozik" – és megrovást kapott. De fegyelmit is, mert ami igaz, az igaz, nem vette észre, hogy a falu apraja-nagyja az erőmű raktárából „szerzi be" csizmáját. E vétséget csak egy módon lehetett jóvátenni: főnöke lányának stafírungját, most már felszólításra és nyíltan, a vállalat ágyneműraktárából egészítette ki. Nehezebb volt a főnököt érettségire előkészíteni, de sikerült – csak éppen a helyesírás ...

– Ötvenhat után sem nyílt lehetőség visszajönni, s a normális életbe bekapcsolódni?

– Ez a kérdés a legszomorúbb szakaszt érinti. Az írótársak akkor rosszul vizsgáztak (és ismét: nomina sunt odiosa). Amikor Béla 56 okt. 24-én, Gödöllőtől, már gyalog, hazaért, azzal borult nyakamba: „Nincs többé Palkonya." A viharok megcsendesedvén számos kísérletet tett a pesti elhelyezkedésre. Azok, akiknek módjukban lett volna a segítség, oly idegenül fogadták, akárha egy távoli bolygóról érkezett volna. A Széchényi könytárban történt a „nagyjainkra" jellemző eset: hivatalsegédi állást ajánlottak. Ügyét egyedül Füst Milán vette szívére. Gyors futárt küldött üzenettel, siessen az Írók Könyvtárába, üresedés van, szólt érdekében. Mire reggel odasietett, már az üzenetet hozó futár foglalta el az állást. Nyárig különböző ürügyek alatt itthon maradt, júniusban már sem betegállományt, sem egyebet nem lehetett igazolni, s hogy az újabb szolgálati éveket ne veszítse el, visszautazott.

– A természetes nem az lett volna, hogy nem mint hivatalnok, hanem mint író tér vissza?

– Erre 1963-ban mutatkozott némi lehetőség. Új folyóirat indult, a Látóhatár. Fodor József, apám tordai tanítványa, mindvégig hű barátunk kereste fel, mondván: „hallgatásod már anakronizmus." Béla kicsit habozott. „Tudod, mondta, bizonyos divatos szavakat nem fog a tollam." „Azt írsz, amit jónak látsz", hangzott a felelet. Ekkor jelent meg egy mondhatnók próba-cikke az egzisztencializmusról. Tíz cikket rendeltek nála, s ezek közt az évfordulóra való tekintettel legjelentősebb volt a Shakespeare-esszé. Pótolhatatlan veszteség ennek az elkallódása. Közlésre azonban nem kerülhetett a sor. A Kiadói Főigazgatóság azt kívánta, keresse fel előbb Mesterházi Lajost. A vele folytatott beszélgetésből csak a következőt emelem ki: Mesterházi: „Mindenkinek le kell tenni a garast", s ez alatt az akkor szokásos önkritika gyakorlását értette. Béla az ő kedves, csendes humorával válaszolt: „Úgy tudom, hogy itt csak én tettem le a garast." Mondanom se kell, hogy ezzel a garas elgurult. Megszólalása kilátástalanná vált.

– Tudná jellemezni az utolsó éveket?

– Amidőn 1964-ben végül (ha jól emlékszem, 760 Ft-tal) nyugdíjazták, úgy látszott, újult erővel fog munkához. Utolsó két, a Karneválnál terjedelemre rövidebb, formában annál is modernebb regényét ez időben írta. Ha a szatíra ezekben kegyetlenebb, az korántsem jelenti – amint azt a felületesek vélik –, hogy az a személyes sors sikertelenségének ressentiment-ja. Egyébként is sokkal bölcsebb volt, semhogy a siker szeszélyes rugóit és hullámait komolyan vette volna. Szatíráinak mélyén a szenvedés, szenvedés az egyetemes *létrontás* felett, amit személye magára vett. Ekkortájt sokat járt ki Szentendrére, ahol a maga építette árnyas kőpadon élete főművéhez, a Scientia Aeternahoz készítette feljegyzéseit.

A megrokkanás egyik napról a másikra következett be. Alig bírtam elhinni, hogy akit harminc éven keresztül fáradhatatlannak, fürgének, ruganyos járásúnak ismertem, egy reggel remegő lábakkal, hajlottan kel fel. Kérdő tekintetemre csak ennyit szólt: elkoptam. 1968 szeptemberében, októberében néhányszor még kipakolta jegyzetekkel telt iratládáját, a rusztikus fenyőfaládikót (amit a tiszapalkonyai kezdetleges asztalossal készíttetett, talán a remetehegyi faragott tölgyláda emlékére), szétrakta a papírokat, s csakhamar visszafeküdt a díványra, intett, tegyek mindent vissza. A könyv nem készült el, de a *mű*, ő maga készen állt az útra. November 2-án este Schumann Szimfonikus etűdjeit hallgattuk. Könnyezett. Megértettem, Schumann, akit ifjúságában annyit és olyan értő szenvedéllyel játszott, az indulást jelentette. A bezáruló kapu előtt a megjárt út a távozóra visszanéz. Másnap agyvérzést kapott, s míg november 7-én az utolsó álom nem fogadta magába, eszméletét megőrizte, tudva, hogy ez a vég. A tizenkét ágyas kórteremben nyekergett a táskarádió, a déli nap közönyösen vetette sugarait arra, aki a „halál pillanatában a lélek teljességét megélte."

L. L.

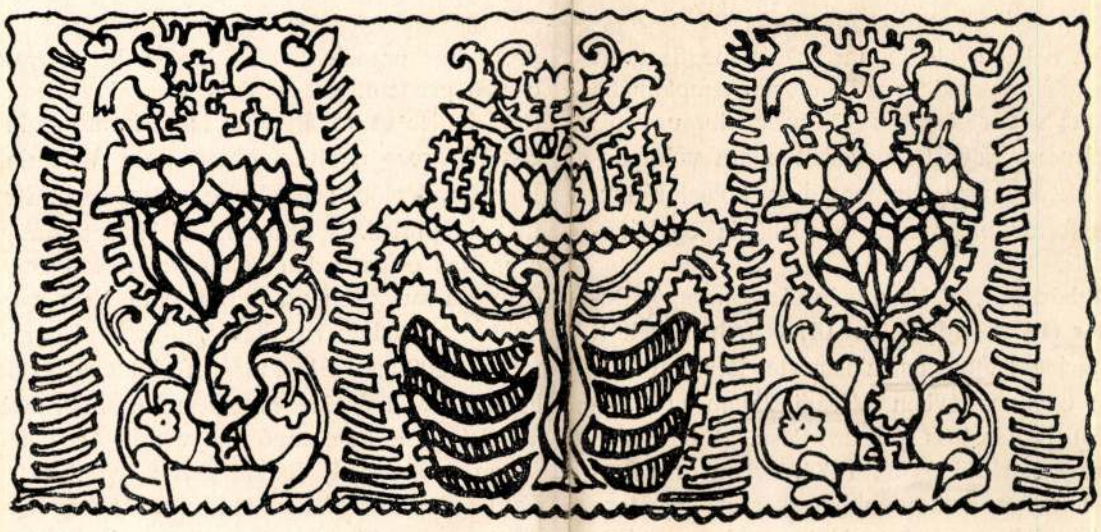

A KASSAI KÉPIRÓCÉH

A középkor a képírás mesterségét is céhben űzte. A képíró, mint inas állt be a mester műhelyébe; mint legény bujdosott városról-városra; majd letette a remeket, mesterré lett, polgárjogot váltott és műhelyt nyitott. Kassán a képírók, egybeállván az asztalosokkal, esztergályosokkal és kerékgyártókkal, az 1459. évben alkotnak céhet, míg 1476-ban már az ötvösökkel társulnak. Közös pecsétnyomójuk — ma a Felsőmagyarországi Rákóczy-múzeumban Kassán — szól erről; mezejében szent Eligius, az ötvösök őrszentje látható; a rajta levő köriratot: Sigel der Goldschmide in Casscha, a művészpaizs — a képírók címere — szakítja meg.

Száz évvel azelőtt, hogy a céhnek nyomát találjuk, a város képírói már keresett mesterek. Az 1365. évben Péter leleszi prépost szerződést köt Miklós kassai képíróval, mely szerint ez a leleszi egyház részére négy üvegablakot készít 100 aranyforintért. (Századok 1871. 620. l.) A városi jegyzőkönyvek az 1395—1405. évekre eső időre hat képíró emlékét őrizték meg: Miklós (1395—1405), János (1395—1398), Balázs (1397), Lukács (1397—1403), György (1397—1398) és Zsigmond (1404—1405). Az 1419. év körül Gáspár — pictor comprobatus de Cassa — a nagyszőllősi egyház részére oltárképet fest a szathmári mintájára, amint ezt a megrendelő János nagyszőllősi pap óhajtja. Szárnyas oltár volt, mert a szerződésben több tábla kép festéséről van szó. A XV. század közepén Bécsben egy kassai származású János nevű képíró él.

Cherubin képíró (1460—1468) keresett Madonnafestő; hagyatékában négy ily egyforma tárgyú kép találkozott: 4 tafeln, 2 grosse und 2 gemeyne alle unser Frawen byld.

László képíró 1461-ben nyert polgárjogot s ennek fejében a város részére egy aranyforint erejéig tartozott munkálkodni. Péterről 1462-ben mint néhairól van szó. Kölner János, mint neve mutatja, Kölnből származott Kassára, ahol 1465-ben a polgári jog elnyerésekor, mint jövevénynek — advena — egyik jótállója István építőmester, aki bujdosása közben ismerkedett meg a képíróval. Máté (1471—1472) a háromkirályokat festi s eközben szabója perbe fogván őt, igéri, hogy

amint a képet eladja, tartozását megfizeti. A kép talán az egyik kassai kolostor templomába került; a városi jegyzőkönyv szerint ugyanis a három királyról elnevezett oltára volt a domonkosok vagy ferencrendiek kolostorának, más forrásunk szerint a plébánia egyházának is.

A bácsmegyei Szentiványról származó Demeter (1473—1489) az 1473. évben váltott polgárjogot Vince asztalosmester jótállása mellett; ugyanez évben Váradi Jakab (1473—1476) is a város polgára lesz. A bochniai származású Miklós az 1474. évben már kassai lakos s a domonkos szerzet kolostora tájékán lakott, ahol ez időben egész művésztelep volt; a városi jegyzőkönyv 1496-ban róla, mint pictor alias sculptor (képfaragó) emlékezik meg, amiből kitűnik, hogy a képíró képfaragással is foglalkozott. Az 1474-ben említett Mihály (1474—1494) szintén a kolostor mögött lakott; ez évben nyert Péter polonus polgárjogot, valamint Mátyás. A szent Erzsébet egyház főoltárát (tabula magna) ekkor, az 1474—1477. évben állították fel s ez volt az oka, hogy a képírók Kassára sereglenek s itt polgárjogot váltván, a nagy mű elkészítésében segédkeztek. A városi számadáskönyvek szerint az említett években a város 190 forintot költött az oltárra, mely az 1477. évben már készen állt.

Márton képíró 1480-ban említtetik; Orbánról (1483—1501) az 1492. évben, mint miniatorról szól adatunk: Vorbot Niclas moler. Am Tag sancti Jacobi hat er verboten ein meszbuch zu Vrban moler.

Alexander képfaragó (1485—1516) az 1496—1516. években a városi tanács tagja. Weisz János képfaragó (1491—1521) a telkibányai és gönczi, ma már elpusztult oltárok mestere volt. Telkibánya városa 1496-ban megalkudott vele 100 frtban egy szárnyas oltár faragására. Az ekkor épülő gönczi templomba is ő állított oltárt; ezt a városi jegyzőkönyv két feljegyzéséből következtetjük. Az 1496. évi feljegyzés ez: Dominus Petrus plebanus de Göntz etc. Notandum, quod idem dominus Petrus expedivit Mathiae Frydrich pellifici ratione domus, quam Johannes Schnyczer alias pictor nominatus comparuit, fl. 51½, prout hoc praedictus Mathias Frydrich per se coram prudentibus dominis Georgio Gabriel tunc iudice et Johanne Opiczer iurato huius civitatis recognovit. Sabbato ante Valentini. Egy évvel előbb: 1495. Feria tertia ante Nativitatis Christi. Syb Balynt of Hanns Schnyczer, das er im zalen soll seyn furlon noch dem als zwischen yn durch gute lewt vorrichtung geschen ist. Péter gönczi plébános tehát 1496-ban 51 és ½ forintot fizet ki Frydrich Mátyás kassai szűcsmesternek, akinek házát a képfaragó megvette. Az előző évben pedig Syb Bálint perbe fogta Veisz Jánost, hogy megérdemelt fuvardíját meg nem fizette; ez a követelés az oltárnak Kassáról Gönczre való szállításából keletkezett.

Kricker Máté képíró 1493-ban a város polgára lesz. Ambrus képíró (1495—1518) megosztozván sógorával Schnel Elekkel, kötelezi magát, hogy az osztályon felül neki jutott 50 frton megfesti sz. János oltárképét. Simon (1499—1528) szintén keresett mester volt; Miskolcz és Nagymihály egyházai részére oltárképet, a kassai sz. Lénárd kórház részére templomi zászlót festett. Simon az 1519—1520. évben a képírók céhmestere. 1501-ben György képfaragóról, 1505—1530 Klein György képíróról van említés. A Krakkóból származó Lőrincz képíró (1504—1512) szintén a szent Lénárd egyház részére fest. 1506—1524-ben Beck Mihály képíró, 1506—1512-ben Venczel de Thiczin s 1507—1553. Jászai Tamás képíró említtetnek.

Wydasy István képfaragó (1507—1510) a rudóbányai szintén elpusztult oltár faragója volt.

Szaniszló képíró, mint neve is vallja, polák, 1507-ben nyerte el a polgárjogot, a krakkói származású Wlodarsch Lőrincz 1512-ben, Benedek képíró 1514-ben; ez utóbbi 1533-ban még él.

Babocsai János képíró (1515—1527) Alexander képfaragó veje, az 1515. évben lesz a város polgára. Ő lehetett a szent Erzsébet egyházban levő Mettertia kép mestere, melyet a rajta levő évszám szerint az 1516. évben ajánlt fel Czotman Bertalan gyógyszerész családja az egyháznak. A képen gyógyszerészmozsárból indás növény hajt ki, melynek ágai

szentek alakjai körül fonódik. A térdeplő donátor mögött sz. Bertalan áll, baljában tartott késén a képíró monogrammja; vele egy sorban sz. Kozma és Dömjén, az orvosok és gyógyszerészek őrszentje. A képen Kassa városa, a donátor és neje címere is látható. Czotman háromszor nősült; első neje Svarcz Zsófia 1493-ban meghalt; a második Orsolya „Ambrosii Czigenfuszels cammergrofs of der Rwde" leánya 1498-ban már szintén halott; harmadik neje Margit (1513—1532); az egyik címer tehát a harmadikat illette. A képen levő szenteket a képíró megnevezi s e feliratok magyaros alakja, mint Bartoloneus, Sebestienus, Pongracius, arra vall, hogy festőjük nem volt járatos a latin nyelvben; a tősgyökeres magyar nevű Babocsaiban találjuk meg tehát a kép mesterét; a család magyar voltáról a város németül vezetett jegyzőkönyve is fényesen tanúskodik, melyben képírónk anyósáról, mint „Kathelina asszony"-ról szól. Dr. Éber László szerint a szepesszombati, Divald Kornél szerint pedig a lőcsei sz. Antal s a szepesbélai oltárok képei a Mettertia festőjének műhelyéből kerültek ki.

A krakkói származású Tamás képfaragó 1515-ben lesz Kassa polgára s 1520-ban is szó van róla; az erdélyi Illyéről való János képíró 1520-ban, ugyanez évben Budaméri Simon vált polgárjogot. Kristóf (1521—1556) a vathai (Borsod várm.) oltárképet 1525-ben s halála évében a város részére hat zászlót festett. Farkas képfaragó (1524—1537) zárja a kassai képíró-céh középkori mestereinek sorát.

KEMÉNY LAJOS

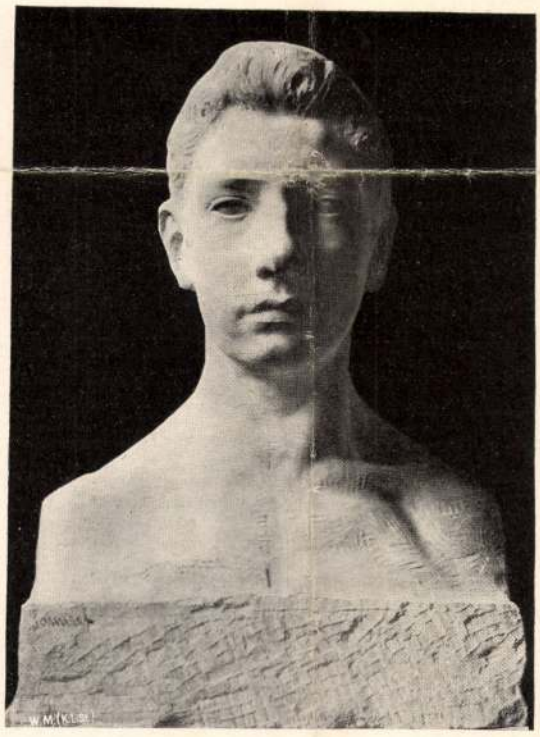

TANULMÁNY
SÁMUEL KORNÉL SZOBORMŰVE
SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM

JEGYZETEK MŰVÉSZETI POLITIKÁNKHOZ

Művészeti irodalom.

Van már a baromfi- és nyúltenyésztésnek, van a selyemgubónak is népszerű irodalma s ezeknek folyamányakép szépen fejlődő baromfi- és házinyúl, valamint selyemhernyótenyésztésünk. Tavasszal olvastuk a földmívelésügyi miniszter tíz esztendei munkájának rezüméját s abban azt, hogy a földmivelésügyi kormányzat a maga nagyszabású terveinek kivitelében a szakirodalomban ismeri fel legnagyobb eredményekre vezető segédeszközét. És milyen ez az irodalom? Olcsó, népszerű és fürge. Olcsón, népszerűen, tehát a laikusok által is könnyen érthető irályban és sűrűn keresi fel a közönséget.

Van-e ilyen művészeti irodalmunk? Nincs, mert csak olyan van, amelyet laikus nem élvezhet, sőt nem is érthet; olyan, melyet művészeti analfabéták vehetnének a kezükbe, nincs s nincs olyan sem, mely arra volna alkalmas, hogy a serdültebb ifjúság vegye a kezébe. Magyarázó, oktató, vezető, nevelő művészeti szakirodalmunk nincs.

Maradjunk azonban egyelőre a földmívelési kormányzatnak e tekintetben bámulatosan nagy arányokban folytatott gyakorlatánál s néhány szaklapról, mely a szinte számtalanok között a földmívelési kormánynak részben saját kiadásában, részben anyagi támogatása mellett jelen meg, emlékezzünk meg külön.

A „Gyümölcskertész“ című ujság például kéthetenkint keresi föl előfizetőit, a szükség szerint illusztrációkkal — évi két koronáért. Tanítók és lelkészek ingyen kapják.

A „Baromfitenyésztés“ című heti képes lap előfizetési díja 10 kor., lelkészek és tanítók 6 koronáért kapják.

A „Házinyúltenyésztés“ című heti képes lap, előfizetési díja 6 kor. A „Baromfitenyésztés előfizetői ingyen kapják.

A „Méh“ című folyóiratot kiadja az államilag segélyezett orsz. méhészeti egyesület. Megjelen havonkint egyszer, a tagok az évi 5 koronás tagsági dijjal szemben tagsági járulékul kapják.

És e folyóiratokon kívül, melyeknek további felsorolását fölöslegesnek tartjuk, mennyi füzet és könyv, amelyeknek legnagyobb részét ingyen osztja ki a kormány az érdeklődőknek s csak egyik-másik szerezhető be csupán pénzért. És milyen olcsó áron? A baromfitenyésztés egész irodalma például, mert már ilyen is van és pedig a néhány év alatt lett irodalom egészen tisztességes mennyiségre is, 10—15 koronáért megszerezhető.

Ezen ma már egész könyvtárnyi mezőgazdasági irodalom nyomában a földmívelésügy terén óriási lendületet nyertünk. Szőlőhegyeink telepíttetnek, export-képes gyümölcsöt termő kertjeink szaporodnak, baromfiból, mézből, vajból, sajtból stb., szóval mezőgazdaságunk azon termékeiből, melyekre azelőtt rá sem hederítettünk, ma napról-napra emelkedő ki-

M.D.K.

Kemény Lajos
grafikus

"Feltámadott a tenger"
" ~~plakátkerettablója~~ kiváló.

Bauer Jenő: 5. Magyar Plakátkiállítás.
Művészet, 1967. március - 38 lap.

MDK

Kemény Lajos

Müvészet 1914. 378.l.

Kemény Lajos

Kassai művészeti író

† 1927.

l.

Magy. Könyvszemle

1927. 209. 210 l.

~~Puchaim János Kristóf gróf, Komáromi~~

~~Kapitány arczk. III. 34.~~

KEMÉNY LAJOS. A magyar művészettörténeti kutatás érzékeny veszteséget szenvedett ifj. *Kemény* Lajosnak elhúnytával. Negyven éven át volt Kassa város főlevéltárosa, ez az állás azonban nem jelentett neki csupán hivatalt, hanem egyúttal alkalmat arra, hogy multunk kultúrájáért rajongó elméje hangyaszorgalommal kibányássza e nagyfontosságú levéltárból mindazt, ami e multat megvilágítani alkalmas. Sokféle irodalmi működéséből ezen a helyen kiemeljük azt a nagyszabású munkáját, amellyel új és ösmeretlen művészettörténeti adatokkal gazdagította ismereteinket. Számos kassai művészt és iparművészt az ő megvilágításában ismertünk meg először. Lelkiismeretes és gondos publikációi részben az Archaeologiai Értesítőben, részben a Művészetben jelentek meg, mégpedig igen nagy számban, de írt hasonló tartalmú értekezéseket fővárosi és kassai napilapokba, folyóiratokba is. Hálával őrizzük meg e lelkes és fáradhatatlan búvár szép emlékét.

Kemény Lajos Kassán született 1859. szept. 5-ikén s ugyanott halt meg ez év januárjának 24-ikén. jó ideig aktív résztvevője volt a kassai irodalmi, tudományos és turista-életnek. Idővel inkább a történettudományokra összpontosította erejét, oklevéltárakat, számadáskönyveket adott ki a levéltár anyaga alapján s ily munkái révén tagja lett a Műemlékek Orsz. Bizottságának is. Alig van Kassának és vidékének oly kulturális vonatkozása a multban, amelyet kutatásai meg ne gazdagítottak volna. E munkájával maradandó emléket emelt magának.

(lk.)

MAGYAR MÚZEUM 1927

fejlődésével a törvényt nyomozta a művészet jelenségeiben. Első ilyen munkája „A művészet" című párbeszéde volt, mellyel a Kisfaludy-Társaságnak dialógus alakjába bujtatott fejtegetésre kitűzött díját nyerte el 1898-ban. Ez a kis munkája, melyet Alexander utóbb átdolgozott, kibővített és tovább fejlesztett, gondolatjárása fürgeségének, érvelő tehetségének, a jelenségekben a törvényszerűt biztosan meglátó tekintetének és a párbeszéd elmés lebonyolításában való nagy ügyességének magáért beszélő bizonysága. A „Budapesti Hirlap"-ba, amelynek évtizedeken át volt nagytekintélyű drámabírálója, elvétve időszerű művészeti kérdésekről is írt.

Kitünő előadó volt, akit mindenfelé szívesen hívtak meg ilyen célból. Ezekre az alkalmakra nem egyszer a művészet körébe vágó témákat választott. A „Magyar Figyelő" 1913-iki évfolyamába Rodin-ről írt több folytatásra terjedő tanulmányt. Egyéb művészeti tárgyú írásainak egy részét „Művészet, a művészet értékéről, a művészeti nevelésről" című könyvében, továbbá „Tanulmányok" (1925) című könyvsorozatának második kötetében gyüjtötte össze. Élete különböző korszakaiból való és igen különböző tárgyú értekezések vannak közöttük, például Fadrusz Mátyás-szobráról (1902), majd a következő évben elhalt nagytehetségű szobrász hagyatékáról (Fadrusz hagyatéka. 1903.), a Szent István-templomról (1905), „A vonalról" (1907), Beardsleyről (1905) szóló írása, hogy csak a legérdekesebbeket említsük. A művészet iránt való érdeklődésének jó hasznát vette a Kisfaludy-Társaság. Vele íratta meg a Greguss-díj első szobrászati kiírása alkalmával a bírálati jelentést. A terje-

Kemény Lajos

Kemény Lajos (1): Aesthetikai jegyzetek

8°, K, 19L, Kassa, 1899.

PATAKI ATTILA, az Edda együttes frontembere elmondta lapunknak, hogy csapatával együtt meghívást kapott a fesztiválra, amelyet el is fogadott. – Nagy meglepetésünkre – mesélte a neves zenész – először az asszisztensemet, majd az Edda menedzserét is megkeresték két-három helyről, s mindkettejüknek feltették szinte szó szerint ugyanazt a kérdést: tudják-e, milyen életveszélyes társaság iránt kötelezték el magukat? Azt a választ adtuk, hogy köszönjük a szíves aggódást, de húszéves rutinnal el tudjuk dönteni, kinek mondunk igent, kinek nem. A Magyar Szigettel minden rendben van, mint ahogy azt is tökéletesen rendjén valónak tartjuk, hogy jelen leszünk a programokon. A fesztivál püspöki megnyitóval kezdődik, országgyűlési képviselők jelennek meg és a nemzeti oldal elkötelezett prominens hívei, akik magukénak érzik, hiszik és vallják a polgári, keresztény, nemzeti értékrendet. Valószínűleg hatalmas tömeg vár majd bennünket. Már számos megmozduláson vettem részt, és meg kell mondanom, hogy durva és szélsőséges megnyilvánulásokkal többnyire baloldali rendezvényeken találkoztam. Mint mindig, most is igyekszünk a legjobb tudásunk szerint zenélni. Ezúttal is, akár a polgári összefogás azóta legendássá vált összejövetelein, a Győzni fogunk című dallal kezdünk. Előadjuk a klasszkus Edda-dalokat, a Hűtlentől a Minden sarkonig, de elhangzik a Szaga van című nóta is, ami arról szól, hogy idén május óta nálunk bizony szaga van a dolgoknak, mindennek, ami itt és most körülvesz bennünket. (P. Z.)

tet „európai nemzetközi szkinhedtalálkozóként" aposztrofálták, ugyanis számukra minden olyan rendezvény, amelyen különböző államokban élő emberek vesznek részt, nemzetközi. Még akkor is, ha a résztvevők ugyanahhoz a nemzethez tartoznak, és önhibájukon kívül születtek az anyaország határain kívül. Azok a nemzeti gondolkodású fiatalok, akiknek fáj a világtörténelem legigazságtalanabb békeszerződése, szkinhedek az ő szemükben. És máris készen áll a nemzetközi szkinhedtalálkozó koncepciója. Persze ezen nincs mit csodálkoz-

– Gyökeres szemléletváltásra, a nemzetstratégia teljes megújulására van szükség, mert enélkül néhány évtized múlva csupán jelentéktelen kisebbség lesz a határon túli magyarság. Ezt a szemléletváltást szolgálja a HVIM is. Az elmúlt évtized nemzetstratégiájának az volt a legfőbb hibája, hogy nem voltak álmaink. Álmok nélkül ugyanis legfeljebb egy helyben toporgunk. Nekünk van álmunk, és ez nem más, mint az önrendelkezési jogaink kivívása és a magyar nemzet újraegyesítése. Az álmok pedig azért vannak, hogy valóra váltsák őket.

A túlérzékenyek panoptikuma

PÓSA ZOLTÁN

Viola József verseskönyvei (Kutyaszorító, Állok, Majd gondolj rám, Akárkivel, Bacchanália) erőteljesen kifinomult, bronzos, borongós őszies színekben gazdag, a lét különös helyzeteire érzékeny költészetről tesznek tanúbizonyságot. Új prózakötete, az Orpheus Könyvek gondozásában megjelent Élni nem afféle „lírikus melléktermék". Mi több, a szónak már-már klasszikus értelmében vett elbeszéléseket tartalmaz novellányi terjedelmű írásokat, amelyekben egy-egy teljes életsors sűrűsödik. Az esélytelenségre ítélt túlérzékeny emberek panoptikuma a könyv, akik kiszolgáltatva élnek a szürkék és az érzéketlenek diktatúrájában.

A paletta mégis változatos, a lehetséges sorsvariációkon belül teljességre törekvő. Találkozunk jobb sorsra érdemes, tisztességes hétalemberrel, aki belenyugszik a középszerűségbe, amit reá mért a balsorsa, s elfogadja, hogy a legtöbb, amit az életben elérhetünk, nem több néhány szűkre szabott idilli pillanatnál.

A Skatulyákban című sorsmetszet amatőr színész főhőse viszont csak azért is megpróbál kitörni a dobozból, amibe a társadalom bezárni igyekszik, mert *Camus* Sziszifusza nyomán tudja, hogy a csúcsokért folytatott küzdelem egymagában is képes az embert boldoggá tenni. Éppen a címadó elbeszélés, az Élni figyelmezteti az olvasót arra, hogy ha a túlérzékeny ember, aki ráadásul műfaj nélküli művésztípus, megpróbál hasonulni a szürkékhez és érzéketlenekhez, náluknál sokkal szörnyűbb lénnyé válhat, akárcsak egy másik elbeszélés, a Bestia főhőse. Az 1950 és 1980 között született öntörvényű, egymástól független novellák egy jelentéktelen korszak anatómiáját adják.

Sej, haj, zörög a levél

Székelyföldi és vajdasági dalcsokor a Csalóka zenekartól

T É K A

KISS ESZTER VERONIKA

Szokatlan utat járt be az elmúlt tizenegy év során a vajdasági Csalóka zenekar. A muzsikusokat első zenészéveik szülőföldjükhöz kötötték, azonban közel három évre Erdélybe, székelyudvarhelyi, gyergyószentmiklósi, sepsiszentgyörgyi néptáncegyüttesekhez szegődtek, majd nemrég visszatértek a Vajdaságba. Így mindkét határon túli terület zenei hagyományát az adatközlőkkel, a hagyományos paraszti zenészekkel és táncosokkal való személyes találkozás élményén keresztül ismerhették meg a maga természetes közegében.

A zenekar Sej, haj, zörög a levél című legújabb CD-je elsősorban a székelyföldi tartózkodásnak állít emléket, s ezért a lemez kezdő vajdasági dalcsokrát kivéve nem került a válogatásba több hazai dallam. A zenekar az udvarhelyi évek alatt sokszor találkozott a székelyszenterzsébeti hagyományőrző prímás, énekes és táncos *Kóré Gézával*, akinek felejthetetlen zenei humorát és előadókészségét idézi meg a hanghordozó székelyföldi cigánymuzsikája, amely a tőle tanult dallamokból válogat. Kóré egyébként a mai napig sok helyen hallható Székelyföldön, s a Csalóka valóban sikeresen szólaltatja meg hangulatvilágát. A címadó dal a sepsiszentgyörgyi Háromszék táncegyüttessel való együttműködés alatt készült Székely sorsképek című előadás egyik legsikeresebb betétdala; egy meghallgatás után is azon veszi észre magát az ember, hogy dúdolgatja a refrénjét. Az egyszerű, folyton ismétlődő népdalból rondószerűen építkező összeállítás érdekessége, hogy minden egyes esetben kicsit más stílusban szólal meg. Bizonyos pillanatokban már szinte a világzene határát súrolja, azonban kizárólag tradicionális hangszereket használnak, s így idézik meg a jazz irányába mutató hangzásvilágot. Még ezen is túlmutatnak az újévi népénekeket feldolgozó záró szám megoldásai, amelyek a Kaláka alkotta sajátos zenei stílussal rokon világban mozognak.

A zenekar prímása, *Rózsa Tibor* a hangulatnyi változásokra is érzékeny hegedűhangja jól illeszkedik *Kelemen Zsolt* kifogástalanul intonált és megfelelően kontúrozott brácsajátékához, amelyhez *Borsodi Árpád* bőgőszólama tökéletesen illeszkedik hangszínben. *Papp Zsuzsanna*, aki a tréfás dalok és mulatónóták hangulatos előadásával a vidámabb műfajokban már sokszor bizonyult verhetetlennek, most az élet fájdalmasabb témáival foglalkozó énekekben mutatja meg tehetségét. A lemez kétségbevonhatatlan előnyei közé tartozik a zenei kidolgozottság, a tisztaság és az autentikus zene, valamint a modern próbálkozások természetes összhangja.

...Schekal, valamint látványos aratófelvonulás, sport- és szabadidős programok várják az érdeklődőket. A rendezvénysorozaton A varázslatos Karcag című, Dulovits Tibor fotóművész fényképeiből álló albumot is bemutatják. (N. M. R.)

Százszor-szép

A Gödöllői Petőfi Sándor Művelődési Központ szervezésében Kemény Lajosné Veres Lídia pasztellképeiből Százszor-szép címmel nyílik kiállítás vasárnap délután öt órakor a Gödöllői Galériában (Szabadság u. 6.). A tárlatot, amely szeptember 1-jéig tekinthető meg, Révész Emese nyitja meg, dudán és furulyán közreműködik Pál István. (N. M.)

Aranymetszés

A József Attila Könyvtár és a Makói Művésztelep rendezett Aranymetszés címmel kiállítást Sipos László alkotásaiból a makói József Attila Könyvtárban (Deák Ferenc u. 2.). Az erdélyi Sipos Lászlót Makón elsősorban rajzai alapján ismerik, a nemrég nyílt tárlaton most festményei tekinthetők meg, köztük a híres Csángó madonnával. (N. R. M.)

Magyar Nemzet 2002 Aug. 13.

Kalandos nyár **15.55** Receptklub **16.05** Csak egy szavadba kerül! **16.10** Hegylakó **17.05** Kell egy csapat! **17.40** Vad szenvedélyek **18.30** Híradó **18.55** Fókusz **19.20** Fókusz ráadás **19.30** Nash Bridges – Trükkös hekus **20.25** 800 mérföld az Amazonason **22.05** Híradó **22.30** Nyár esti találkozások **22.35** Kínai történet

tv2: **5.45** Faluvilág **6.00** Magellán **6.30** Jó reggelt, Magyarország! **9.00** Barátok és szerelmek **9.30** Szeretni beindulásig **10.00** Soñadoras **10.30** Közvetlen ajánlat **11.15** Vad angyal **11.50** Claudia **12.40** Kavik hazatér **14.40** Kapcsoltam **15.15** Trükkös halál **16.10** Melrose Place **17.05** Yago **17.55** Aktív **18.30** Tények **19.05** Jó barátok **19.30** Elveszett ereklyék fosztogatói **20.30** Tények röviden **20.35** Szabadlábon Velencében **22.50** Jó estét, Magyarország! **23.50** Profiler

KOSSUTH: **4.34** Határok nélkül **5.39** Falurádió **8.04** A BBC londoni világhíradója **8.19** Mindennapi tudomány **8.47** Gyógyír **9.04** Napközben **11.35** Tamás bátya kunyhója **12.40** Ki nyer ma? **12.50** Törvénykönyv **13.05** Vendég a háznál **13.30** A római katolikus egyház félórája **14.04** Társalgó **15.05** Szóljon hozzá! **16.20** Magyarországról jövök... **17.05** Európa-klub **17.45** Kék bolygó **19.05** Határok nélkül **19.30** Sportvilág **19.50** Mese **20.04** Aranyemberek **20.35** Metamorphosis Transylvaniae, avagy az Újmódi Erdély **21.05** Vallási híradó **21.35** Táncházvilág **22.30** Tér-idő **23.00** Kenó **23.04** Ágay Karola és Udvardy Tibor énekel **0.10** Himnusz

PETŐFI: **4.32** Hajnali dallamok **6.03** Kívánságreggel **8.45** Sportreggel **9.00** Délelőtt **12.00** Jó ebédhez szól a nóta **13.00** Verkli **14.00** Csúcsforgalom **17.00** Háztól házig **18.01** Kölyökrádió **18.30** Gordiuszjáték-tér **19.04** Sportpercek **19.15** Unikum **20.00** Váltóhang **21.04** Színészmúzeum **22.00** 2002 éjszaka meséi, avagy vegyük föl az új évezred ritmusát **23.15** Telestúdió **0.00** Éjfél után...

BARTÓK: **8.06** Pódium **8.55** Kamarazene gitárral **9.36** Fúvószenekarok felvételeiből **10.05** Kossuth-kultusz a politikában **10.59** Francia muzsika **11.40** Népdalaink foglalatban **13.24** Mirella Freni felvételeiből **14.05** Orbán Ottó emlékére **14.35** Két szimfónia **15.32** Mozart muzsikája **18.05** A magyar zene évszázadai **18.55** Ez van! **19.05** Felejthetetlen hangversenyek **20.30** Sába királynője **21.34** Teleobjektív **21.49** A berlini Haydn együttes hangversenye **23.03** Kamarazene **0.00** Szózat **0.05** Notturno

teljes legénység, 118 ember vesztette életét. A roncsokat – eleinte norvég segítséggel, később csak orosz szakemberek bevonásával – másfél év múltán emelték ki a tengerfenékről. Az ügyben indított vizsgálatot július végén zárták le.

A mai napig nem tudható pontosan, hogy a katasztrófát mi idézte elő. Egyes feltételezések szerint a Kurszk egy amerikai vagy brit tengeralattjáróval, esetleg a közelben süllyedést kívánó többhasú egy torpedó okozta a hajó orr-részében. A rosszul rögzített torpedó megrepedt, a tengeralattjárót pedig a torpedóvető szerkezetében szivárgó hidrogén-peroxid spontán robbanása pusztította el.

A haditengerészet azt elismerte, hogy az indulás előtt nem vizsgálták át megfelelően a torpedókat, de a katasztrófáért nem vállalta a felelősséget. Az ügyészség megállapította, hogy a torpedó kifejlesztői tiltakoztak.

Putyin elnök a tragédia után menesztette az Északi flotta vezérkarát és a haditengerészet több magas rangú főtisztjét is, de a hivatalos indoklásban még csak fel sem merült a tengeralattjáró neve.

A Kurszk orr-részének azon maradványait, amelyeket nem emeltek ki a hullámsírból, még augusztusban felrobbantják a Barents-tenger mélyén.

A Kárpát-medence időjárása

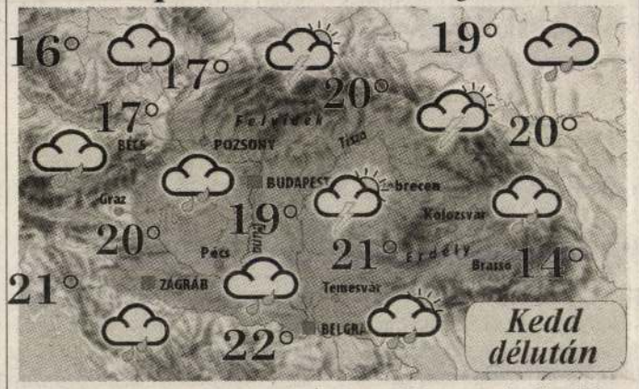

A már napok óta a Kárpát-medence felett örvénylő ciklon csak lassan mozdul kelet felé, továbbra is ez lesz térségünk időjárásának a meghatározója. Ma is folytatódik a felhős, hűvös időjárás. Ismétlődő eső, zápor várható, néhol zivatar is lehet. A Kárpát-medence középső részén az északnyugati, nyugati szél gyakorta megerősödik, olykor viharos lesz.

Vízhőmérséklet				*Városok időjárása*	
Duna	17-22 °C	Északi-ten.	10-19 °C	Budapest	19 °C
Tisza	22-24 °C	Balti-ten.	18-20 °C	Bécs	17 °C
Rába	23 °C	Atlanti-óc.	17-23 °C	Pozsony	17 °C
Balaton	22 °C	Adriai-ten.	26-27 °C	Kassa	20 °C
Velencei-tó	21 °C	Fekete-ten.	26-27 °C	Ungvár	20 °C
Tisza-tó	24 °C	Égei-ten.	26-27 °C	Kolozsvár	17 °C
Fertő-tó	21 °C	Földközi-t.	21-29 °C	Temesvár	21 °C
Szelidi-tó	22 °C	Vörös-ten.	29 °C	Zágráb	20 °C

Orvosmeteorológia: Hidegfronti hatás várható.

Készítette:

Légnyomás: emelkedik

Hőmérsékleti szélsőértékek Magyarországon:

Min: 4.2 °C Kecskemét 1912

Max 38.8 °C Szeged 1946

Csillagászati adatok	
Napkelte	5.37
Napnyugta	20.00
Holdkelte	11.15
Holdnyugta	22.36

OMSZ

www.met.hu

Névnap

Ma **IPOLY** nevű olvasóinkat köszöntjük névnapjuk alkalmából. Az **Ipoly** a görög eredetű Hippolütosz rövidülése, jelentése lovakat kifogó.

Ezen a napon történt:

Görgey Artúr tábornok Világosnál feltétel nélkül letette a fegyvert Rüdiger orosz lovassági tábornok előtt (1849); – Elkezdték a budapesti földalatti vasút építését (1894); – A keletnémet hatóságok lezárták Kelet- és Nyugat-Berlin határát (1961); – Az Orbán-kormány döntött a tandíjmentesség kiterjesztéséről (1998).

Ezen a napon született:

Nikolaus Lenau osztrák költő (1802); – Máttis Teutsch János festő, szobrász (1884); – Borsos Miklós szobrász (1906); – Sarkadi Imre író (1921); – Horváth Balázs ügyvéd, politikus (1942).

Ezen a napon halt meg:

Eugéne Delacroix francia festő (1863); – Semmelweis Ignác orvos (1865); – Jules Massenet francia zeneszerző (1912); – Bendefy László geológus (1977); – Móricz Ida grafikus (1987).

FORRÁS: MTI–SAB

nem tudnak kifizetni. Mint írják, a kárt szenvedett, leomlott vályogházak tulajdonosaival a biztosítók az idén már nem kötöttek szerződést. Leszögezik: a bajbajutottaknak a kormány segítségére is szükségük van. Ismert: az esőzések miatt 179 embert kitelepítettek, 7 épület összedőlt, 31 életveszélyes állapotban van.

Az Észak-magyarországi Vízügyi Igazgatóság árvízvédelmi ügyelete azt közölte, hogy a Sajó Sajószentpéternél tetőzés közeli állapotban van az országhatár térségében. A folyó teljes magyarországi szakaszán első fokú a készültség. A Tarna Verpelétnél tetőzik, felső szakaszán továbbra is harmadfokú az árvízvédelmi készültség.

Újabb jelentős árhullám levonulása várható a Duna magyarországi felső szakaszán, ezért tegnap este 6 órától a folyó Rajka–Vének közötti szakaszára másodfokú árvízvédelmi készültséget rendelt el az Északdunántúli Vízügyi Igazgatóság központi védelemvezetője. *Janák Emil* az MTI-t arról tájékoztatta, hogy az igazgatóság működési területén vasárnap megszüntették az árvízvédelmi készültséget, viszont az éjszaka folyamán ismét intenzív áradás indult meg a Duna németországi és osztrák szakaszán az esőzések miatt. Az előrejelzések szerint az újabb árhullám az előző mértékét jóval meghaladja majd. A másodfokú készültség fokozott figyelő- és járőrsített szolgálatot, hogy a települések utcáin hömpölygő, a pincéket elöntő vizet kiszivattyúzzák. Emiatt Szentendrén húsz, Dunakeszin tizenegy helyre vonultak ki, a váci, a szentendrei és a dunakeszi tűzoltók munkáját a fővárosból érkező kollégák is segítették. Más helyeken, mint például Sződligeten, a vihar miatt az útra kidőlt fákat kellett eltávolítani.

Szükségállapotot hirdetett ki az egyre terjedő nagy árvíz miatt Csehország öt megyéjében *Vladimír Spidla* cseh miniszterelnök – ezt maga a kormányfő jelentette be tegnap esti rendkívüli rádiós és televíziós beszédében. A szükségállapot Prágát, valamint a közép-csehországi, dél-csehországi, pilzeni és Karlovy Vary-i megyéket érinti, s augusztus 22-én éjfélig marad érvényben. *Stanislav Gross* belügyminiszter bejelentette, hogy a víz már olyan nagy területet öntött el, mint 1997-ben, amikor 58 emberéletet követelő, száz éve nem látott árvíz sújtotta Csehországot.

Ausztriában az esőzések nyomán hétfőn délelőtt árvizek dúltak Salzburg, valamint Felső- és Alsó-Ausztria tartományokon kívül Vorarlbergben, Tirolban, Stájerországban és Burgenlandban is, és a Duna vízszintje is erősen emelkedőben volt. Salzburgban délelőtt le kellett zárni a hidakat, a Salzach folyó kilépett a medréből és a városban totális közlekedési káosz alakult ki.

HŐSÉG ÉS TŰZVESZÉLY KRÉTÁN ÉS DÉL-FRANCIAORSZÁGBAN. Perzselő hőség és rendkívül magas páratartalom teszi próbára Krétán a turistákat és a helybelieket. Iráklionban vasárnap árnyékban 42 Celsius-fokot mértek, ilyen forróság utoljára 1968-ban volt a földközi-tengeri sziget székhelyén. Enyhülés csak ma várható: a megélénkülő északi szélnek köszönhetően az évszaknak megfelelő, 35 fokra esik vissza a hőmérséklet. Tiltott területnek nyilvánították tegnap a dél-franciaországi Bouches-du-Rhone, Herault és Var megyében lévő fenyőerdőket. A hatóságok attól tartanak, hogy a meteorológiai intézet által beharangozott 50-80 kilométer óránkénti sebességű szélviharban a nagy szárazság miatt akár egyetlen eldobott cigaretta is óriási méretű erdőtüzeket okozhat. (MTI)

Kemény László

festő

KEMÉNY LÁSZLÓ

Rabok — *Gefangenen*

Nemzeti Szalon 1928

Magyar Ünnep
1944. 9/27

Turbók Gyula

NYUGTALAN KIÁLTÁS A VIHARBAN

Mint aki egetomlasztó, szépséget zúzó viharok
iszonyu forgatagában
földre tapasztott fülekkel hallgatódzik az ismeretlen felé,
ahonnan jön majd talán a csönd, a béke, —
szédült napok hegycsuszamlásai közepette
fiatal életem rongyolt lobogóit
véres karral és daccal még magasra emelve
hallgatódzom feléd — idő.

Oh, sötét buckók emléke, bénán letört, elvérzett ifjúság,
áhított szépségek eldurvult zenéje,
akarat és hit zuhanása,
század-sikoly, mely úgy zúg elhalón és tompán,
mintha sötét alagútból kiált valaki
segítségért, — egetverő lázak és tankcsapdák,
halál és átlényegülés,
harc és rémület,
romok és hit az emberben, ami túlkiáltja a gépeket,
idő, — mi lesz velünk?

Légy visszhang idő,
s felelj nekem, aki éléhetetlenül hordom magamban a máglyákat,
életek és határok fájdalmas lobogását,
mindannyiunk szenvedésének izzását,
anyák és szeretők csukottszemű panaszát,
bölcsők örömét,
temetők nyugtalan álmait,
holt apám karjának visszamelegedő szorítását,
kisfiam életmohó ölelését,
csókjait az élethez kinlódva ragaszkodóknak,
ijedt rándulását a halál felé bukó világnak, —
lesz-e ujrasarjadó Szépség
a szörnyű hegyen túl, percek gigászi torlasza mögött
s a fájdalom-lejtőkön leereszkedve
az újrakezdés örömpázsitja vár-e ránk, — idő?

KEMÉNY LÁSZLÓ

festőművészt, aki egyébként Vácon él, kivételesen megtaláltuk várfokutcai műtermében. Képeit rendezgeti. Szikráznak a mélytüzű színek a koraőszi napsütésben.

— Legutóbb a *Műbarát*-ban láttuk gyüjteményes kiállítását. Mikor állít ki újra?

— Amint a viszonyok megengedik — hangzik a válasz.

— Mondjon valamit a *modern* pikturáról...

— *Lehet-e más a festészet, mint modern?* A nagy *élő* művészek mind modernek: *Goya, Giotto, Michelangelo, Rembrandt, Velasquez, Manet.* Szándékosan mondom, hogy élők, mert e művészek igenis, *élnek* az alkotásaikban. Saját korukban mind ultramodernek voltak. Konzervativ kortársaikról nem tudok semmit, mert *azok* halottak. A művészet alakító erő, a művész világot teremt és ezt sugározza ki művein keresztül új kifejezési formanyelven. *A művészetből nem lehet bebalzsamozott múmiát csinálni, a kifejezés állandó, élő folyamat, az emberiség lélegzése...*

Cigarettázó nő

Zsuzsi reggelizik

A százszázalékosok

Attól a naptól kezdve, hogy közzétettük az egyik rokkant — ahogy ő magát nevezte — Százszázalékos bajtársunk levelét, szinte egyszerre dobbant meg, mondhatnám eggyédobbant a hősöket és kimondhatatlanul sokat szenvedőket becsülni és szeretni tudó magyar leányszív.

Bajtársak, beszéljünk őszintén. A magyar honvédség minden fegyvert viselő, küzdő katonája megbecsülést és szeretetet érdemel. Mégis, valljuk meg, kik az elsők közöttünk. Ők, akik odaadták erejüket, idegzetüket, karjukat, lábukat, kutató szemük világát, egészségüket és sok esetben csak a puszta életük maradt meg. Ők, a Százszázalékosok.

Élnek. Ahogy tudnak, dolgoznak. Várják a jövőt. Kar nélkül, láb nélkül, hallás, vagy látás nélkül hisznek abban, hogy sem a nemzet, sem a társadalom nem hagyja el őket. Minden agysejtükkel és minden idegszálukkal hisznek ebben.

Hihetnek is.

Bajtársak! A magyar leányok lelkének megértése minden csodálatot megérdemel. A Tábori Levélen keresztül olyan erős levelezés fejlődött ki a családi otthont és szeretet vágyó Százszázalékosok és a magyar leányok között, hogy a rovatot egyelőre az ő ügyeiknek kell szentelnünk. Ezt mindenkinek meg kell értenie, sőt méltányolnia. Ettől függetlenül, minden más levéllel, tábori lappal külön-külön foglalkozik szerkesztőségünk. De addig, amíg a Százszázalékosok meghatóan szép lelki kapcsolatainak szálai körülfonják nap mint nap a Tábori Levelet: időnk, erőnk, munkánk és akaratunk az Övék.

Addig is minden Honvédbajtársnak szerető ölelést küld a Tábori Levél.

*

Az alábbiakban közöljük azoknak a magyar leányoknak címét, akik szerető szívvel siettek a százszázalékos rokkant hőseinkhez. Bajtársak, százszázalékos hős bajtársak, ragadjátok meg az alkalmat és a felétek nyujtott segítő kezet, szerető szivet. Irjatok nekik. A jó Isten és szerető szívetek majd megtalálja az utat, hogy találkozzatok és boldogok legyetek. Mi továbbra is szeretettel kísérjük életutatokat. Irjatok!

Megható levélben jelentkezett *Boldizsár* Márta orvostanhallgató, *Mezőkövesd*, Holló Kálmán-utca 26.

▼

23 éves magántisztviselőnő boldogan megismerkedne féllábú vagy félkarú karpaszományossal. Címe: *Kaizer* Margit, Budapest, VIII., Práter-utca 74.

▼

Harminc éven felüli úrileány boldog örömmel keresi harminc-negyven év körüli százszázalékos rokkant ismeretségét. Címe: *Garaczy* Mária, *Csongrád.*

▼

Zs. Matus Erzsébet, *(Losonc)*, 22 éves elvált asszony százszázalékos tiszttel szeretne megismerkedni. Levelében írja, hogy saját hibáján kivül vált el s úgy érzi, hogy nagyon tudna szeretni egy százszázalékos rokkant tisztet.

▼

„Életét széppé, boldoggá akarom tenni, hűséges asszonya és gyermekeinek anyja szeretnék lenni. Fájdalmát enyhiteném, nem érezné a meleg családi fészekben rokkantságát." Bajtársak, írjatok *Giffl* Máriának, *Egerbe.*

▼

Három algyői leány közös levélben írja: „Magyar szívünk minden melegével várjuk a Százszázalékosokat". Címük: *Papp* Piroska, *Papp* Magdolna és *Gonda* Anna, *Algyő*, Községháza.

„Két kezem munkáját ajánlom fel és szerető szívemet egy testben megrongált, de lélekben egészséges hős honvédnek." *Tabak* Márta, *Miskolc*, Fót-utca 35.

▼

Főiskolát végzett 24 éves róm. kat. leány, hozzáillő százszázalékos rokkant megértő élettársa szeretne lenni. Mint írja, szívesen dolgozik kettő, sőt három helyett is. Címe: *Kovács* Márta magántisztviselő, *Kassa*, Pilsudski-u. 21.

*

Kedves Tábori Levél!

Utalással a 7-ik számban megjelent kedves sorokra, amit *Vitos* Magda írt, meleg szeretettel köszöntöm *Kéri* Ferenc honvédet, huszonhárom kollégámmal együtt és kérem őt, fogadja olyan jó szívvel csekély ajándékunkat, amilyen boldogan és örömmel adjuk. Sajnos, szegények vagyunk valamennyien, abból élünk, amit keresünk, *nem tudunk annyit adni, amennyit szeretnénk* és amennyit megérdemelne ő és minden drága magyar honvéd. Kis ajándékunk mellé azonban odacsomagoltuk *szívünk szeretetét* és azt a boldog mosolyt, ami akkor lopódzott az arcunkra, amikor láttuk, hogy van néhány pengő és egy nadrág, amit elküldhetünk. Melegítse ez fel a szívét a mi kis honvédunknak és minden magyar katonának, mert mi hálásak vagyunk, imádkozunk értük és kérjük őket, védjenek meg bennünket! Remélem, hogy sok olvasónál visszhangra talált Vitos Magda levele és kis ajándékukkal bebizonyítják Kéri Ferencnek, hogy a magyar igenis, összetart, igenis, szereti egymást!

Kérjük a *Magyar Ünnepet*, szíveskedjék Kéri Ferenc (Sashalom, áll. lakótelep, 14. barak. 6. ajtó) honvédnek a mellékelt 100 pengőt, 1 nadrágot, 1 pár zoknit, 1 inget eljuttatni.

Magyar köszöntéssel:

Haas Rt, Vörösmarty-tér tisztviselői.

Boldog örömmel vettük az ajándékot. Köszönjük Kéri Ferenc honvéd nevében, de köszönjük minden igaz magyar nevében, hogy nemesen érző szívükkel ilyen szép példát adtak.

Tábori posta

Százszámra érkeznek szerkesztőségünkbe zöldszínű tábori postai lapok, levelek. Megható, ahogy szivükbe zártak bennünket a fronton küzdő hős honvédeink. Igérjük, hogy a jövőben is — mint ahogy azt az első számunkban bejelentettük — azon leszünk, hogy az otthon és a front testvéri összefogását, megértését segítsük elő. Bajtársaink, ti vagytok az elsők, a ti ügyeteknél fontosabb nem létezhet számunkra.

Benke Zoltán Tp. B. 372. Köszönjük szívből jövő jókívánságajdat. Reméljük, hogy a jó Isten megsegít bennünket és továbbra is dolgozhatunk Hazánkért, a szebb és tisztább magyar kultúráért. Kedves feleségednek Sátoraljaújhelyre elküldtük a *Magyar Ünnep* mutatványszámát.

Tüzérek a D. 406. tábori postaszámon. Kérésteket az alábbiakban teljesítjük: „Az első vonalban vagyunk, — írják derék tüzéreink — tüzérbecsülettel teljesitjük kötelességünket, de azért akad kevés szabad időnk. Jó lenne ezt az időt hazai levelek olvasásával eltölteni; ezért szeretettel kérjük az otthoni leányokat, hogy írjanak nekünk. Az alakulat minden nőtlen katonája — tisztek és legénység — kéri és várja a küldött jó szót, azokra jó szívvel válaszolni is fog. A kiolvasott ujságokat és könyveket is hálásan köszönjük." Eddig a levél. Ime, közreadtuk. Magyar leányok, írjatok hős tüzéreinknek!

Belső front, figyelem! Raczkó Ferenc honvédnek, aki kint küzd a keleti fronton, kisfia született. Kéri a *Magyar Ünnep* olvasóit, hogy hathónapos kisfiának meleg ruhát küldhetnének a belső front jószívű katonái. Bizonyára akad valamelyik házban meleg gyermekholmi. Kérjük, juttassák el hozzánk a szerkesztőségbe és mi azt készséggel továbbítjuk Raczkó Ferikének.

HONVÉDEK KÉRÉSE. Számos fronton küzdő alakulatunk fordult szerkesztőségünkhöz olvasnivalóért. Kérjük olvasóinkat és előfizetőinket, hogy könyvtárukból válogassák ki a nélkülözhető könyveket és küldjék be szerkesztőségünkbe (Budapest, VII., Rákóczi-út 28). A beérkező könyveket arányosan elosztva elküldjük harcoló honvédeinknek.

Jankovits Ferenc dr., Tp. F. 155. Örömmel olvastam leveledet és köszönettel veszem jelentkezésedet. Kérlek, küldj be pár írást, főleg elbeszélést, leirást.

Szépvölgyi Elemér, Tp. C. 228. Kérésedet továbbitottuk a kiadóhivatalokhoz. Mihelyst beérkeznek a kért könyvek, továbbítjuk címedre.

Csökör Béla, Tp. M. 256 Köszönjük elismerő soraidat és az előfizetést. A lapot elindítottuk címedre.

Folyamerők tisztikara és legénysége, Magyarkanizsa. Azt írtátok, hogy hónapokkal ezelőtt az óbudai laktanyában hallottátok *Tóvizy* Irén operaénekesnőt énekelni egy hangversenyen és nagyon szeretnétek újból hallani egy esetleges kívánsághangversenyen. A kérést nyilvántartjuk. A művésznő címe: Budapest, VIII., Szigetvári-u. 24/c.

Szlávik Pál, Tp. 902. A fenti üzenet neked is szól.

Réder Béla hdp. őrm., Tp. M. 177. Kérésedet a lehetőség szerint teljesítjük. Megindítottuk a honvédek részére könyvakciónkat. Reméljük, hogy rövidesen tudunk olvasnivalót küldeni. Örülünk, hogy a *Magyar Ünnep* annyira tetszett neked és a szakaszodnak is.

Honvédek, figyelem! Nagyon sok kérés jön szerkesztőségünkbe, hogy szeretnék a *Magyar Ünnepet* minden héten olvasni. Sajnos, a mai nehéz gazdasági helyzetben nem áll módunkban, hogy minden egyes honvédnek vagy akár mindegyik tábori postai számra elküldhessük a *Magyar Ünnep* tiszteletpéldányát. Számos alakulat, így a Z. 555. tábori postaszámon lévő gépkocsizók és több más alakulat is szakaszonként, századonként összegyüjtötte az előfizetés összegét (negyedévre 17 pengő) és megrendelték lapunkat. Próbáljátok meg ezt ti is, akkor majd minden héten beköszönt hozzátok a *Magyar Ünnep.*

Kutas Ödön zls., Tp. N. 205. Olvasnivaló könyveket kértünk az itthoni előfizetőktől és olvasóktól. Előjegyzésbe vettünk.

Varga tiz., Tp. L. 420. A fenti sorok neked is szólnak. Próbáld meg a századnál összegyüjteni egy negyedévre az előfizetés összegét. Könyvet küldünk.

Mindazok a fronton szolgálatot teljesitő honvédek, akik olvasnivalót kértek tőlünk, legyenek türelemmel. Minden erőnkkel azon leszünk, hogy minél több olvasnivalót gyüjtsünk össze.

Figyelem, figyelem! A D. 112. tp. sz. tisztikara értesít mindenkit, hogy három hete nem kapott levelet. Felkér mindenkit, hogy kedves soraikkal vigasztalják meg őket. Kiolvasott ujságokat köszönettel veszünk. Amint látjátok, a hirdetést leköszöltük. Ezért hirdetési díj nem jár. A lapot, rendeléstekre, megindítottuk címetekre.

Fiam Gábor hdgy., Tp. A. 806. Köszönjük felajánlásodat. Egyelőre nem tudunk küldeni fordításra anyagot, de ha hozzájutsz német szépirodalmi folyóirathoz, válogasd ki a legjobbat és lefordítva küld be szerkesztőségünkbe.

Fodor Kálmán, Tp. P. 787. Kérésedet továbbítottuk a nagyváradi kereskedelmi és iparkamarához. Reméljük, ügyed rövidesen elintéződik.

Kovács Mátyás, Tp. C. 319. Versedet itt közöljük:

VÁRAKOZÁS

Hiába zúg a gránát, süvít az akna,
Nem gondolok semmire, halálra, holnapra,
Egy most a fontos — mindenki várja,
Jön-e ma posta, ír-e a párja.

Mindjárt egészen más az élet
Gyönyörű minden s szívem úgy éget,
Ha könnyesen olvasom a fényes papíron:
„Szeretlek drágám és várlak nagyon!"

Kemény László

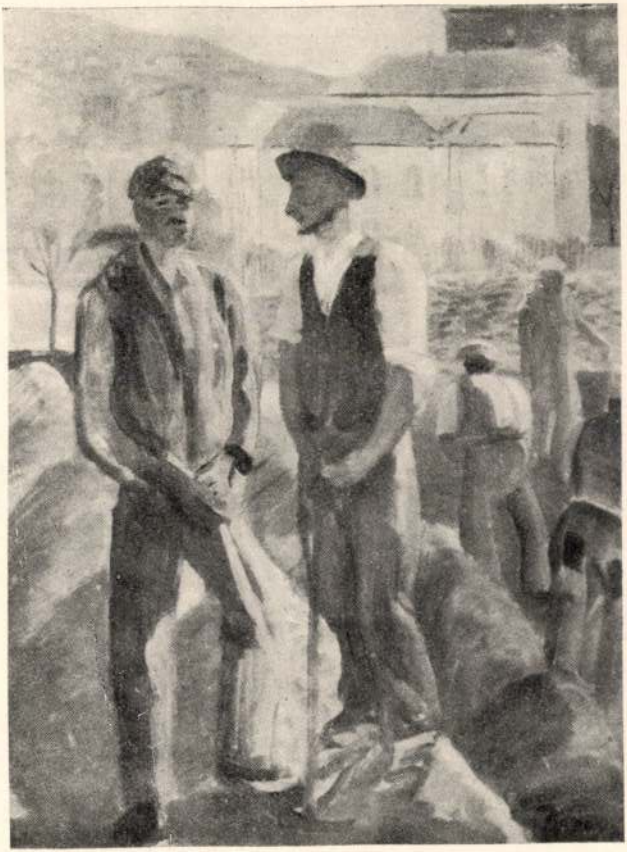

Kemény ~~Nándor~~: Utépitők
A Munkácsy-Céh kiállitásáról
Foto Guttmann és Redner

Képzőművészet
1935. 83-84. sz. 54. l.

lásd a helyreigazitást.

Miklós: „Modellek"
éh kiállitásáról Foto Guttmann és Redner

Raul, *Radnay* József, *Nagybányai Nagy* Zoltán, *B. Rozlora* Viktor, *Szomor* László. — Kiállítottak még: *Anna* Margit, *Andrási Kurta* János, *Antal* Loránd, *Czene* János, *Dénes* Imre, *Barla B.* Zsigmone, *Barta* Ernő, *Barta* Má-ia, *Basch* Edit, *Bálint* Géza, *Bánovszky* Miklós, -zeh, *Schwarz* Elza, *Berkes* Antal, *T. Botsch*

Gara Arnold † 1929: Illusztráció

A REPRODUKCIÓ

A kész rajztól a nyomtatásig hosszu utja van még a müvészi munkának. A rajzról nyomtatólemeznek kell készülnie, aminek százféle csinja-binja van s ha rossz kezekbe kerül a föladatnak ez a része: vége az eredeti mü minden müvészi hatásának. Épp oly fontos a következő stáció is: a nyomtatás processzusa; ha addig pompásan sikerült is minden: ezen a ponton még mindig megsemmisülhet a rajz valamennyi szépsége és harmóniája. Viszont ha a klisé-készitő és a nyomdász kellő tudással és szeretettel végzi a dolgát, az eredeti mü esetleg még nyerhet is itt-ott valamicskét a reprodukcióval.

Széleskörü, gyönyörü tudomány

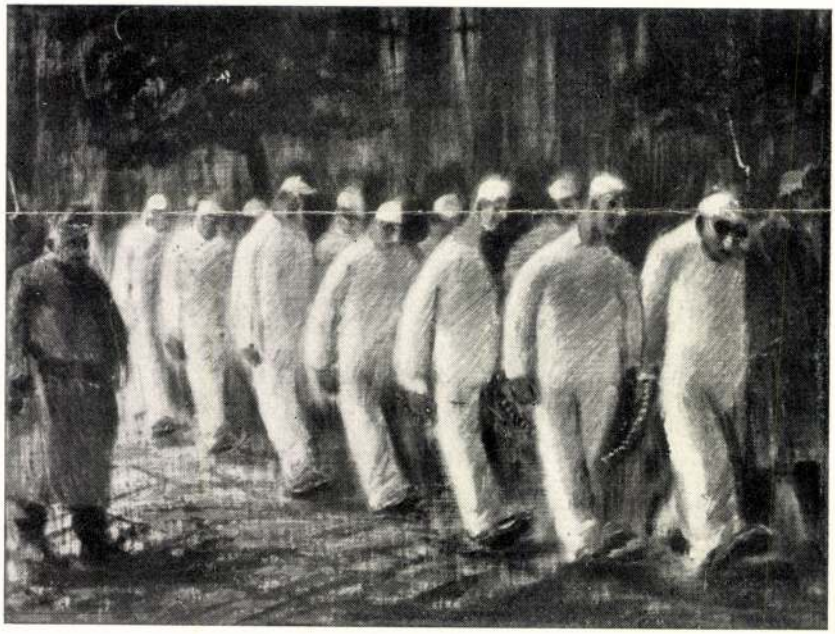

Kemény László: Rabok

Pécsy

Kemény László

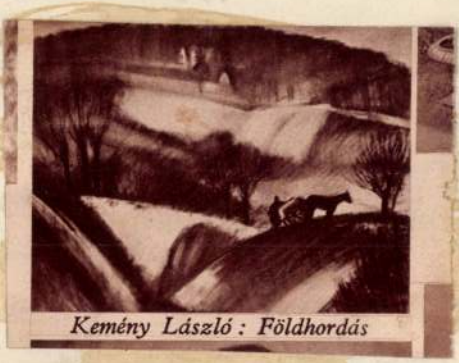

Kemény László : Földhordás

Pesti Napló

Képes melléklete

1938 febr. 13

Danhó, 77–78 l. (repr. XV. tábla).

Esztergom vármegye. Bp. é. n. 154 l (csak repr.)

Gerevich PA, 188 l. (repr. 192 l)

I. A: Magyar mű- és történeti emlékek kiállítása. Századok, X–1876, 511 l.

Árvizkárosultak 1876, 45 l. 1498. szám

Forster: Magyarország műemlékei. II. kötet, Bp. 1906, 286 l.

Csobor: Egyházi emlékek a történeti kiállításon. Bp. 1898, 52 l.

Hampel: Egy fejezet hazai ötvösségünk történetéből. AÉ, VII–1887, 124–125 l.

Mihalik József: Régi hazai ötvösműveink AÉ, XVI–1896, 343 l.

Pulszky Károly: Magyarhoni sodrony románcos kelyhek. AÉ, XIV–1881, 17 l.

Kemény László

MEGNYÍLT A SZEZÓN ELSŐ KIÁLLÍTÁSA A NEMZETI SZALÓNBAN

Kemény László: Kártyázók

Pesti Napló képes rovat
1937. szept. 19.

január hó 15-én 2000 P

a fizessen Ön ezen első

tojál rendelet ellen

r pengőt

egye számolásba tudósitás szerint

rnok

Kovács Zsigmond.

KEMÉNY László

180

Oltványi 1991

118, Brein Ignác, Hofrichte
Schwartz József rajztanító is
a belvárosból kitelepítendő S
telepítésének lehetősége is.
119, A kupola beomlásásának c
19-24.), mind a statikus prof
1868 307-310.) korrekt módon
vezési, kivitelezési és anyag
120, A templom tervezése közb
Schmidt bécsi építészekkel ko
121, Bp. V. Szent István tér.
plébániatemplom (1851-1905,
Bazilika irattára). építőmest
Baltzer József, kőfaragók **Kel**
Zach József, Slavek Vince, Ne
ger Béla, Dittmann Kelemen,
Kramasch Vince, Gratz Gottlie
der Nándor, Herpka Károly,
Károly, Michl Alajos, Piringe
ti és Jesurum (Velence) és
Mór, Székely Bertalan, Aggház
czur Gyula, id. Vastagh Gy

Kemény László MDK

Téli köd, olf.

Mücsarnok 1943 A magyar müvészetért c. kiáll.

Kemény László

Kiállít

Mo. 1979. IX. 25.

Kemény László

Kismit

Et 1924. IV. 25.

Kemény László

Kiállít

PN. 4924. IX. 25.

Kemény Lőrinc

Kiállít.

EK. 1929. IX. 25.

MDK

Kemény László, festö

Pál László Társaság tagja.

Ösz.		Pasztel.
Téli alkony.	22.1.	"
Földhordás.	22.1.	

KMTárs. Téli tárlat.1938.febr.-márc. Gyüjt.kiáll. Bp.Mücsarnok. Kat. 2o.1.

MDK

Kemény László, festö

A budai Nárcisz-ucca. Pasztell.

Nemz.Szalon.-Téli tárlat. 1938 jan.-febr. Kat.

MDK

Kemény László festőm.

Szépmüvészet, 1941. 1o6 l.

MDK

Kemény László

Baromfiudvar, of.

Magános fa viharban, of.

Őszi tárlat. N. Szal. 1942. okt.

MDK

Kemény László, festö.

a szinek világitó erejével válnak ki festményei.

R. Szörédi Ilona: "A magyar müvészetért" mozgalom nagy kiállitása . Mücsarnok. - Uj Magyarság. 1943 máj.16. 13.1.

Kemény László

HDK

1925-ben ösztöndijat kapott

Képzőm.Főisk.évk. 1921-22, 22-23, 23-24, 24-25.
Dp. 1926.

Kemény László MDK

Tavaszi Szalon kiáll.
Pesti Napló 1935. máj. 9.

MDK

Kemény László, festö

Téli köd. Olajf.
Kilátás a Rózsadombra. "

Mücsarnok. IV. Képzömüv. kiáll. "A Magyar Müvészetért"
1943 máj. 16-30. Kat. 23. 1.

MDK

Kemény László, festö

25. Utcaseprö. Aquarell.
32. Rabok. "

A Dudai Kő[illegible]művészek Karácsonyi Kiállítása. 1947.
Kat.

MDK

Kemény László

Rabok, of.

Fahordás, akv.

Fókusz Galéria 2. kiáll. 1947. márc.

MDK

Kemény László, grafikus

Villamosmegálló, tus.

Corvin Áruház IV. képzőművészeti bemutatója. 1941.
Kat.

MDK

Kemény László

Zsákhordó munkások, of.

Fiatal művészek kiáll. Műcs. 1933. szept.
23 l.

Kemény László

Anya gyermekkel, gipsz

Fej, gipsz

KUT és UMS kiáll. N.Szal. 1932. nov.

11 l.

– *Szinnyei* V:1430. – *Tarczali Zombory* Ida: Erdély pénz- és hadügyei Barcsay Ákos, ~ és Apafy Mihály fejed-ek idejében 1658–1690. Bp., 1906. – *Persián* Kálmán: ~ fejedsége. Kolozsvár, 1907. – *R. Várkonyi* Ágnes: Erdélyi változások. Bp., 1984.

Kemény (1880-ig Hartmann) *János* (Lipót Lajos) (Gyöngyös, Heves és Külső-Szolnok vm., 1855. máj. 26.–Bp., 1935. aug. 14., tem. n.): polgármester. – A gazd. akad-t Kassán, a jogot Bpen végezte. Egy ideig birtokán gazdálkodott, majd Gyöngyös város szolgálatában közgyám, békebíró, árvaszéki ülnök, tanácsnok s 1918. XI-i elmozdításáig polgármester. A Tanácsközt. alatt túszként kezelték. – *M: A Hevesm. Gazd. Egyes. 75 é. tört.* H.é.n. – Gyöngyösön 1891–94: a *Közügyeink* hetilap társszerk-je. 88

Heves m. sajtóbibliogr. 1972:67.(188.) – *Gulyás* XVII:111.

Kemény (Hartmann) *János, Szt Józsefről nev.*, Piar (Szomód, Komárom vm., 1879. jan. 18.–Debrecen, 1937. okt. 16.): tanár. – 1898. VIII. 27: Vácott lépett a r-be, 1904. III. 31: ünn., örök fog-at tett, 1905. VII. 3: pappá szent., Kolozsvárott lat–ném. szakos tanári okl-et szerzett. 1907: Tatán, 1910: Léván, 1912: Veszprémben, 1915: Máramarosszigeten, 1921: Nagykanizsán, 1932: Debrecenben gimn. tanár. – *M: Tompa Mihály mint elégiaköltő.* Tata, 1906. – *Ünnepnapok.* Imádd az Istent, szeresd a hazát. Imák és elmélkedések. Bp., 1929.

Kalmár 1907:196; 1910:122. – *MTC* 1918:397. – *Barthos–Csetri* 1923:155. – *Barthos–Csetri–Luttor* 1930/31:146. – *Jámbor* 1936:99. – *Koltai* 1998:187.

Kemény *József*, magyargyerőmonostori, gr. (Aranyosgerend, Hunyad vm., 1795. szept. 11.–Aranyosgerend, 1855. szept. 12.): politikus, történetbúvár. – 1827: Nagyszebenben kincstári titkár, de hamarosan lemondott. 1831: Alsó-Fehér vm. követe az erdélyi ogy-en. 1846: a konzervatív pártba lépett át, később Bécsbe hívták. 1846 u. Erdély tört-ének kutatására szentelte magát. 1831. II. 17: a MTA l., 1844. XII. 24: tb. tagja, 1847: a bécsi tud. akad. tagja lett. Szenvedélyesen gyűjtötte a régiségeket és a kz-os emlékeket. Sok forrásmunkát tett közzé és sok cikket írt. 1588-ig megírta az erdélyi ppség tört-ét is. Az Erdélyi Múz. Egylet szervezésének kezdetén gazdag gyűjt-ét fölajánlotta a múz. céljaira. – *Fm: Notitia historico-diplomatica archivi et literalium capituli Albensis Transsilvaniae.* Szeben, 1836. – *Erdélyország Történetei Tára.* Kolozsvár, 1837. – *Deutsche Fundgruben der Geschichte Siebenbürgens.* Klausenburg, 1839. T.E.

Szinnyei V:1435. – *MTA tagjai* 1975:140.

Kemény *László* (Vác, Pest vm., 1901): festő. – A bpi Képzőműv. Főisk-n Csók István tanítványa, majd 4 évig. tanársegédje. Az *Új Művészek Egyesületé*nek egyik alapítója. 1930-tól szerepelt kiállításokon, képeit a M. Nemz. Galéria őrzi. Számos templomi képet festett, 1967: kivándorolt az USA-ba, a Külf. M. Műv. Világszöv. tagja. T.E.

Gyimesy Kásás–Könnyű 1977:78. – *Seregélyi* 1988: 301.

Kemény *Lujza*, RSCJ (Temesvár, Temes vm., 1899. márc. 17.–Pressbaum, Bécs mellett, Au., 1973. máj. 25.): szerzetesnő. – Gimn. éretts. után lat–gör. szakos tanári okl-et szerzett. Bloemendalban (Holl.) 1921. IX. 25: lépett a →*Szent Szív Társaság*ba. Uo. 1924. V. 10: tette első, Rómában 1930. II. 11: örök fog-át. 1924: a →*Sophianum* gimn. tanára. 1930: Rómában a Trinità dei Montin a növ-ek felügyelője. 1934: a Sophianum, 1935: a →*Philippineum* gimn. tanára. 1938: Párizsban lat–gör–ném. órákat adott. 1955: Pressbaumban, 1958: Riedenburgban gimn. tanár. 1959: Bécsben megbetegedett, megvakult, ezután Pressbaumban magánórákat adott. r.k.

Keményfy *Kálmán Dániel* (Esztergom, Esztergom vm., 1866. aug. 11.–Esztergom, 1935. aug. 21.): plébános, író. – A gimn-ot Nagyváradon, felsőbb tanulm-ait Bpen végezte. 1884: belépett a mariánus ferences rtart-ba. Az újoncéveket Malackán töltötte, Nagyszombatban, Esztergomban és Pozsonyban tanult tovább. 1889. IX. 21: pappá szent., majd a pozsonyi rházba került. 1895: világi pap lett, Budaörsön kp., majd az esztergom-városi r.k. leányisk. hitokt-ja., 1896: az érs. tanítóképző tanára, 1907: prímási kvtárnok, 1912: városi plnos. – *M: Történeti tanulmányok.* Székesfehérvár, 1892. – *Ötven év alkotmányos egyházpol.* 1848–1898. Esztergom, 1898. – *A 19. sz. vallás-pol-ja.* Bp. (é. és ny.n.) – *Szt beszéd Szt Adalbert ünnepére.* Esztergom, 1901. – *A tanítóképzés és képesítés, kül. tek. az új népisk. törv-javaslatra.* Bp., 1904. (Klny. Kat. Hitvédelmi Folyóir.) – *A modern ker. pol. érvényesülésének akadályai.* Uo., 1905. – *Vaszary Kolos 1855–1905.* Esztergom, 1905. – *A polg. leányisk. reformja és nőnevelésünk.* Uo., 1909. – *Emlék-beszéd Littaer Sándor*

Kemény László fertő

MŰVEK JEGYZÉKE:

Fahordás	akvarell	30×40
Szegény ember tüzelője	akvarell	36×42
Nagyszál alatt	akvarell	30×40
Alkonyat	akvarell	30×40
Targoncások	akvarell	30×38
Őszi táj	akvarell	24×42
Jánoshegy alatt	akvarell	30×42
Szemetes	akvarell	36×30
Ribizlibokor	akvarell	43×31
Kerti munka	akvarell	26×31
Fürdőző nők	akvarell	27×35
Balatonboglár	akvarell	25×27
Hazafelé	akvarell	28×38
Aktok	akvarell	28×37
Őszi napfény	akvarell	31×40
Hólapátolás	akvarell	25×35
Öreg paraszt	akvarell	30×20
Olvasó férfi	akvarell	24×21
Nő az asztalnál	akvarell	29×36
Háború után	akvarell	42×52
Ruhateregetés	akvarell	26×35
Trió	akvarell	40×30
Hókupacok	akvarell	29×39
Sárguló fák	akvarell	24×34
Zsuzsi a nagymamával	akvarell	44×38
Utcai járókelők	akvarell	21×29
Téli este	akvarell	20×26
Szegény emberek	akvarell	22×25
Anyám	akvarell	39×24
Szegénykonyha	akvarell	37×42
Ősz a hegyekben	akvarell	34×38
Hómunkások	akvarell	32×40
Őszi séta	akvarell	30×38
Napozó nők	akvarell	33×27
Volkmann utca	akvarell	31×40
Bimbó út	akvarell	30×40
Alvó nő	akvarell	28×42
Szánkázás	akvarell	35×24
Virágcsendélet	akvarell	40×25
Szénahordás	akvarell	31×40
Csendélet	akvarell	29×39
Ballagók	akvarell	29×21
Nő a karosszékben	pasztell	59×45
Fekvő akt	pasztell	35×38
Mizantróp V. felvonás	pasztell	47×58
Ősz az ablakból	pasztell	63×45
Zsuzsi pihenője	olaj	55×62
Zsuzsi zongorázik	olaj	45×58
Ősz	olaj	74×85

Felelős kiadó: Luzsica Lajos
1957. IV. 300 — 573099 Pátria ny. — F. v.: Földi Vilmos.

FÉNYES ADOLF-TEREM

BUDAPEST VII., RÁKÓCZI ÚT 30.

KEMÉNY LÁSZLÓ

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSA

1957. ÁPRILIS 26—MÁJUS 19.

Kemény László személyében ismét egy olyan művészünk lép az érdeklődő közönség és műértő bírái, a kritikusok elé, akit az elmúlt évtized áldatlan művészeti politikája hallgatásra kényszerített. Vagyis, a szakma nyelvére fordítva a szót: kénytelen volt „műhelye sarkának" dolgozni, — képeit, ahogy elkészültek, falnak fordítva, sarokba állítani egymás után, mint a csintalan gyerekeket, akik rossz fát tettek a tűzre... Ez a kiállítás dönti majd el, megérdemelte-e ezt a tízéves „hallgatást", másrészt feleletet ad arra a kérdésre is, el lehet-e egyáltalán hallgattatni valakit, aki pályája keserves bérét inkább művészi kielégülésben és művészete tökéletesítésében keresi, mint nagyonis múlandó külső sikerekben.

Pályája különben nagyon biztatóan kezdődött. Vácott született, 1901-ben, itt végezte középiskoláját, majd a Képzőművészeti Főiskolán Csók István növendéke, később tanársegéde lett és egészen fiatalon a KUT tagja, amelynek kiállításain mesterével és az akkor már neves festőkkel együtt vett részt. 1925-ben volt első önálló kiállítása az Ernst-múzeumban, öt év múlva ugyanitt, közben külföldre is elkerültek képei, az 1928-as bécsi kiállítás anyaga megjárta Velencét és Genovát. 1935-ben a Nemzeti Szalonban, 1943-ban a Műbarátban és végül 1947-ben a Fokusz-galériában állított ki.

Tanára és mestere hatása alól aránylag hamar kivonta magát, igyekezett önálló útra térni, hisz éppen ez az eredetiség tetszett az akkor már ősz mesternek. Kezdő korára a valóság nyers, szinte brutális ábrázolása nyomja rá bélyegét, erős vonzódással a drámai és tragikus témák iránt. Képeiben a váci rabok térnek vissza-vissza makacsul, akikkel mindennap találkozott az utcán; ekkor szállja meg az elesettek és kiszolgáltatottak iránti részvét, mely sose hagyja el többé. Az utca szegényei, koldusok, fahordók, munkanélküli ácsorgók, téli hidegben vacogó öregek, szemétben guberálók gubancos árnyai suhannak át képein, vagy tűnődnek mozdulatlan és vádolón.

Később ez a nehéz, nyomasztó légkör lassacskán felenged képein és feltünedeznek a szelid idill témái: napsütötte táiak, fürdőző nők, gyerekek, virágok. Különösen a pasztell, amelynek igen eredeti művésze, később a még légiesebb akvarell formanyelve tereli ebbe az irányba, tanúsítva azt a közismert tényt, hogy a tematika változása szorosan összefügg a technikával, egymást támogatják, kiegészítik és feltételezik. Még a régi komorabb témák is derűsebb színekben villognak röpke-gyors ecsetje nyomán, egyre többet árulkodva a művész zárkózott kedélyvilágáról.

Ha tömören akarjuk jellemezni művészetét, úgy, hogy az az *egészre* érvényes legyen, azt kell mondanunk (amit már egy korai kritikusa is észrevett), hogy ez a mi festőnk a látott dolgok ábrázolásából indul ki, de képei belső feszültségükkel egy a realitáson túli létbe utalnak, ahol a földi dolgok már látomásszerűen tükröződnek. Ez a festő szinte „behúnyt szemmel", látomásszerűen alakítja ki, veti papírra vagy vászonra látomásait...

Hogy félreértés ne legyen a szavak körül, a „látomás" kifejezés talán nem egészen pontos; annyi azonban bizonyos, hogy még a legegyszerűbb témájában is hallatlan nagy hallucinatív erő nyilvánul meg, képei mindig többet mondanak, mint amit tényszerűen felsorolható és ténylegesen látható téma-elemeiben tartalmaz. A nézőnek ez a mindenképpen kellemes benyomása a képről talán úgy magyarázható meg világosabban, ha azt mondom, hogy *Kemény László* akvarelljeiben líraiság, költészet van. Mindegyik képe lírai költemény: olyan hangulatot árasztanak, amelyet legtöbbször kedves költőink olvasása közben érzünk.

Dinamikus temperamentum, heves reakciót vált ki belőle minden élmény, legyen az maga a természet vagy az ember, de legfőképp éppen: *ember a természetben.*

Figyeljük meg: alig van képe, amelyen ne volna emberi alak, ha még látszólag mellékesen is, mert ez a festő, aki oly harsogó, habzó áradóan gazdag színekben tobzódik és oly gyengéd, lírai árnyalatokkal ostromolja meg újra, meg újra ugyanazt a tájat, — ember nélkül nehezen tudja elképzelni a természet világát. Hogy részvétét kifejezze az ember iránt, akit éppen fest és akivel azonosul is, sokszor elmegy az alaktorzításig, — lásd koldusait, kotralék-tüzelőjüket rozoga szánkón hazacipelő öregjeit vagy tűnődő öreg parasztját a búbos-kemence előtt, — de mindez a drámai fokozás kérdése, tehát megint csak líra a javából.

Nyilvánvaló, hogy a látott világ lírai elmélyítésére törekszik, és erre legfőbb eszköze rendkívül változatos, de sohasem rikoltó színkezelése. Valamennyi képén megfigyelhető különösen a fehér fénnyel való tudatos játék: minden képén van egy izzó fehér tűzmag, amely szinte foszforeszkál és sejtelmesen bevilágítja az egész képet. Ahogy az impresszionista iskola kép-vallomásait a recehártya-izgalom első friss örömében szinte hedonisztikus mámorában mondta el, a postinpresszionisták, — akikhez ha már valahová kell, a mi festőnk is tartozik, — élményeiket belső világukban megmerítve vetítik elénk. Nos, úgy érzem, hogy *Kemény László* képein ez a sugárzó fehér fény-mag az a belső lírai látásmód forrása, az az izzó nézőpont, ahonnan a rázuhogó világ villódzó jelenségeit figyeli és valami imponáló művészi fegyelemmel rögtön el is rendezi és harmonikusan, hol drámai erővel, hol lágy és finom líraisággal jeleníti meg.

Festőnk közel harminc esztendeje középiskolai, illetve általános iskolai rajztanár. Eszünk ágában sincs lebecsülni iskolai munkáját vagy éppen azt a tudást és gyermeki örömet, amit igen sok növendékének az ő kedves, megnyerő, emberi magatartása az oktatáson túl is jelent, de mégis, gondoljuk meg, mekkora önfegyelmet, szívósságot, művészi munkája iránti köteles rajongást kíván meg e mindennapi robot-munka után ugyanazzal a kézzel, ugyanazzal a szemmel, ugyanazzal a lélekkel, fáradtan és elgyötörten, hivatását gyakorolni, azaz a maga dolgát végezni, hiszen ez a munka, amit magának mint művész végez, szinte naponta, végső fokon mégiscsak rokona a délelőtti pedagógiai tevékenységnek. De ebben a művészben a teremtő izgalom oly magas fokon lobog, hogy képes mindannyiszor, ahányszor csak erre szüksége van, átlendülni abba a hangulatba és munkaerkölcsbe, amire művészi programja kötelezi, hogy folytassa és kiteljesítse igazi meterségét. Ha most hozzávesszük még az utóbbi tíz év kényszerű hallgatását is, a hallgatás gyötrelmét, az elhallgattatás igaztalanságának erkölcsi súlyát, akkor ebben a kiállításban egy gerinces helytállásnak és megható művészi magatartásnak diadalát is látnunk kell.

Ez a kiállítás határmezsgye, ahonnan visszapillantás nyílik az elmúlt tíz évre és biztató távlatot nyit a jövőre is. Kétségtelen, hogy ez a mintegy félszáz festményből álló gyűjtemény sokkal inkább alkalmas a festő művészi törekvésének sommás jellemzésére, mint ha fejlődésének egyes szakaszait külön-külön mutatta volna be az elmaradt kiállításokon. Mert meg nem érdemelt magányában, kritika és ellenőrzés híján, szabadabban foglalkozhatott, kísérletezhetett mágikus fényeivel, a maga legsajátabb művészi titkával, amit még a legnagyobb nyilvánosság előtt is szemérmesen leplez az olyan lírai egyéniség, amilyen ő. Így vált tehát hasznára a kényszerű hallgatás, az erkölcsi-emberi magatartás, így lett esztétikailag is lemérhető értékké.

FÜSI JÓZSEF

Kemény László

Kiállítások

A Műbarátban két festő, egy szobrász és egy grafikus állította ki legjobb munkáit. A legmélyebb benyomást kétségtelenül *Kemény László* képei keltik. Művészetének érettségét, nívóját leginkább bravuros színhangszerelése képviseli. Súlyos, mély színeket használ, de képeinek komorságát sokszor elüzi merészen odavetett élénk színfoltokkal. Kiegyensúlyozott, kiforrott színkultúrája több vásznán kimagaslóan értékeset alkot. „Interieure" című képén a szobasarok homályából elővillanó bíborral és az ablakon beözönlő aranyos napsugárral hitelesen fejezi ki a szobák csöndes, mozdulatlan békéjét. „Eső a Várfok-utcában" vásznán az esőtől fénylő aszfalt, a párával telt utcák poézisát örökíti meg. Elmélyült művészet ez. Elmélyült, lelkileg átélt élmények, hangulatok kiegyensúlyozott, lehiggadt festői előadásban való érzékeltetése. Havas táj, Tél a Rózsadombon, Ködös táj című olajképei, Batthyány-utca című pasztellje mind erről a művészi hitvallásról tesznek tanuságot.

Új Magyarság
1943. ápr. 15.
(Kiállítások.)

Kemény László

Kolt. kiáll. a Műbarátokban
1943. ápr.

Kemény László komorragyogású, mélytüzű olajfestményei és pasztelljei ugyancsak egy kitűnő tehetségű, komoly felkészültségű, sok kereső vívódáson átment művészlélek szerencsés lehiggadásáról, önmagáratalálásáról és sikeres beérkezéséről adnak számot. Borús hangulatú, zártan komponált utcarészletei, enteriőrjei és tájképei bensőséges lírai melegséget sugároznak s a művészi formakezelés biztosságával tükrözik festőjük elmélyített élményvilágát. A gondosan válogatott gyüjtemény legkiemelkedőbb darabja a *Várfok-utca, Festő a műteremben, Tél a Rózsadombon, Ködös táj* és *Havas tél.*

Est. Magyarország
1943. ápr. 15. (A Műbarát új kiállítása.)

FÓKUSZ GALÉRIA ELŐADÁSAI

1947 március 9-én, vasárnap, déli 12 órakor

Szegi Pál

Eredmények és kísérletek
a mai magyar festészet keresztmetszete

VITADÉLUTÁN

a legnevesebb művészeti írók és kritikusok részvételével, a reális és absztrakt művészeti irányok képviselői között március 12-én d. u. 5 órakor; március 19-én d. u. 5 órakor.

FÓKUSZ GALÉRIA
következő kiállítása
1947 március 22-től április 2-ig

Halápy János
festőművész műveiből

FÓKUSZ FESTŐISKOLA

Alakrajz és festés, esti akt (Kroki)
Jelentkezés: a Galéria irodájában.

Felelős kiadó: Hegedüs László

2390.47. Független-nyomda, Bp. Felelős: Lengyel Lajos igazgató

FÓKUSZ GALÉRIA II. KIÁLLÍTÁSA

1947 MÁRCIUS 8-TÓL MÁRCIUS 19-IG

A HALADÓ MAGYAR MŰVÉSZET KERESZTMETSZETE

FÓKUSZ GALÉRIA BP. V, SZTÁLIN-TÉR 3

HETÉNYI TIBOR–HEGEDŰS LÁSZLÓ

TÁRGYMUTATÓ

	Ft
ANNA MARGIT	
1. Figura, olajfestmény	600.—
2. Önarckép. Tuss.	Mgt.
BARCSAY JENŐ	
3. Kert. Olajfestmény	2500.—
4. Dombos táj. Olaj	2500.—
BÁLINT ENDRE	
5. Szentendrei szobámból. Olaj	2000.—
BÁN BÉLA	
6. Kompozició. Olaj. Eladó.	
BENE GÉZA	
7. Csendélet. Olaj	1600.—
BÉNYI LÁSZLÓ	
8. Kis ház. Aquarell	500.—
BERÉNY ROBERT	
9. Zebegényi táj. Olaj. Eladó	
10. Reggeli lovaglás. Olaj. Eladó.	
BERNÁTH AUREL	
11. Önarckép. Olaj	Mgt.
12. Kompozició. Olajfest.	Mgt.
CZÓBEL BÉLA	
13. Mária. Olaj	Mgt.
14. Csendélet. Olaj	Mgt.
DIENER-DÉNES RUDOLF	
15. Kislány. Színes rajz	600.—
16. Virágcsendélet. Olaj. Eladó.	
DOMANOVSZKY ENDRE	
17. Kompozició. Olaj.	Mgt.
18. Táj. Eladó.	
DURAY TIBOR	
19. Mese. Olaj	1600.—
20. Tussrajz	350.—
EGRY JÓZSEF	
21. Eső után. Olajpasztel	Mgt.
22. Szivárvány. Olajpasztell	Mgt.
ELEKFY JENŐ	
23. Magas part. Aquarell	700.—
24. Őszi rózsa. Aquarell	600.—
FARAGÓ PÁL	
25. 2 figura. Olaj	2000.—
FERENCZY BÉNI	
25b. Akt. Tussrajz. Eladó.	
25c. Akt. Tussrajz. Eladó.	
FÓNYI GÉZA	
26. Női fej. Pasztell	200.—
27. Csendélet. Pasztell	200.—
FORGÁCS HAHN ERZSÉBET	
28. Rajz. Ceruza	250.—
FRANK FRIGYES	
29. Csendélet. Olaj.	600.—
GADÁNYI JENŐ	
30. Tájkép. Tuss Eladó.	
Z. GÁCS GYÖRGY	
31. Citromok. Olaj	600.—
HALÁPY JÁNOS	
32. Badacsony. Tempera	1200.—
HINCZ GYULA	
33. Kompozició. Olaj. Eladó.	
KEMÉNY LÁSZLÓ	
34. Rabok. Olaj	1500.—
35. Fahordás. Aquarell	500.—
KERÉNYI JENŐ	
36. Támaszkodó nő. Tuss	300.—
37. Ülő nő. Tuss	300.—
KMETTY JÁNOS	
38. Aktok. Tuss	Mgt.
KONTRASZTY LÁSZLÓ	
39. Fiú-akt. Olaj	1500.—
40. Tájkép. Tuss	300.—
KORNISS DEZSŐ	
41. Kompozició. Tempera	Mgt.
LOSONCZY TAMÁS	
42. Kompozició. Olaj	Mgt.
MÁRFFY ÖDÖN	
43. Lóidomitás. Olajfest. Eladó.	
44. Csendélet. Olaj. Eladó.	
MEDGYESSY FERENC	
45. Férfi-akt. Tuss	300.—
46. Olvasó nő. Ceruza	Mgt.
MEDVECZKY JENŐ	
47. Aranyhalas akt. Tempera	1600.—
48. Citromos csendélet. Tempera	700.—
MIHÁLTZ PÁL	
49. Romok. Olajtempera	1500.—
50. Cirkusz. Olajtempera	1200.—
SCHEIBER HUGÓ	
51. Táj. Pittkréta	Mgt.
G. SZABÓ KÁLMÁN	
52. Szántás után. Olaj	600.—
53. Tiszapart. Aquarell	400.—
SZABÓ IVÁN	
54. Önarckép. Ceruzarajz	200.—
SZABÓ VLADIMIR	
55. Zarándokok. Rézkarc	150.—
SZÁNTÓ PIROSKA	
56. Fej. Pasztell. Eladó.	
SZENTIVÁNYI LAJOS	
57. Műteremsarok. Tempera. Eladó.	
58. Csendélet. Tempera	1500.—
SZILVÁSSY SIMON MARGIT	
59. Fűzfák. Olaj	800.—
60. Ősz. Pasztell	500.—
SZOBOTKA IMRE	
61. Nyári eső. Olaj. Nem eladó.	
SZŐNYI ISTVÁN	
62. Lovaskép. Olajtempera	Mgt.
63. Kútnál. Tempera. Eladó.	
UITZ BÉLA	
64. Kompozició. Olaj	Mgt.
65. Táj. Ceruza	Mgt.
VASS VERA	
66. Esti kép. Olaj. Eladó.	

Kemény László

festő

Kiállítások

A *Fokusz Galériában* nyílt meg *Kemény* László festőművész kiállítása, amely a tehetséges Csók-tanítvány negyven képét mutatja be. A művész ügyes technikával, jó fényhatással dolgozik; elsősorban az úgynevezett «spachtli»-módszert használja, ami különösen plasztikussá teszi műveit. Tussal variált akvarelljei bájosak, finomak. Kedves témája a váci rabok élete, akiknek jellemrajzát tökéletesen érzékeltetve hozza vászonra.

Magyar Nemzet

1947. jun. 12.

Kemény László

cod

Gaár Vilmos, Kemény László és Bokor Béla János a Műteremben

Három festő állította ki képeit a Műteremben. Külön uton haladnak mind a hárman. *Gaár* Vilmos munkáiban bizonyos visszatartott és ki nem élt feszültséggel találkozunk. Kiállított képei egyenetlenek, de ezt a művész őszinteségének javára kell írnunk Haladásának útja világos, tisztán látjuk a törekvéseket, amelyekből kialakul a ma még forrongó művészegyéniségé. A «Pihenő búcsúsok» című képe a szerves síkfelosztásával a művész valóságmeglátása mellett tesz tanúságot. Napsütéses tájképein finom festői részletek, eleven meglátások, megragadó, élénk szilánkok csillannak elő. Újabb képein szabadulni igyekszik a mély árnyékoktól és új színekkel, kékes és rózsaszínű tónusokkal jelentkezik.

Esti Kurir

1940. jan. 24

MI

SZE

Gömöri - Raidl Ida
Kemény László

A MŰBARÁT ÚJ KIÁLLÍTÁSA

A *Műbarát* vasárnap megnyílt kiállításán *Gömöri-Raidl* Ida, *Kemény* László, *Bajor* Ágost és *Marosán* László mutatja be legújabb műveit.

Gömöri-Raidl Ida derült, világos színekben pompázó olaj- és vízfestmény-kollekciója nagy meglepetés. Nemcsak rendkívül egységes, hanem tiszta festői értékekben is szokatlanul gazdag s a kiváló művész tehetségének teljes kiérettségéről tanuskodik. Sajátos természetlátás, egyéni stílusú formaalakítás, finomságok iránt érzékeny színkultúra, a rajzos felépítés biztossága és könnyedsége jellemzi balatonvidéki tájait. Vásznain és akvarelljein tavaszi derű ömlik el. Valami fátyolos szineken átsugárzó játékoskedv, fényt és levegőt áhító életszeretet az a mosolygó optimizmus, amely a szabad természettel való meghitt együttéléséből fakad. Széles foltokba tagolt, térhatást éreztető, dekoratív hatású *Verandája, Pihenő vitorlások, Krumpliszedők, Kapálók a szőlőben, Olvasók, Két nő* és *Fülöphegyi kilátás* című képe leegyszerűsítve köti szerves egységbe a valóságból kiemelt lényeges jegyeket, szellemes akvarell-sorozata pedig ennek a nehéz műfajnak szinte virtuoz lendületű kezelőjére vall.

Esti Magyarország
1943. április 15.

Kemény László

A Mübarát kiállitása

Három festő és egy szobrász rendezett kiállitást a Műbarát helyiségeiben.

Kemény Lászlót kell elsősorban megemlítenünk, akinek tájképei és alakos kompozicióí sajátosan egyéni, mindenkitől különböző világba vezetnek bennünket. Kiforrott, befejezett mondanivalók ezek. Kemény László művészete a látott dolgok valóságábrázolásából indul ki, de képei belső feszültségükkel egy a realitáson túli létbe lendítenek, ahol az ábrázolás már a földi dolgoknak látomsszerű tükröződése és kivetítése. Néhol úgy érezzük, hogy a művész a természettől csak az első impulzust kapta, aztán a témát mesterien tovább szőve, szinte behunyt szemmel, befelé való látással alakította ki vizióit. Példa erre a sommázott előadású „Téli köd" című, sejtelmes szürkékben tartott vászna, a finoman harmonizált szinek közül elővillanó hófehér foltjaival. A „Festő a műteremben" „Tél a Rózsadombon", „Interieure", Kiállítás a Rózsadombra", „Fény és árnyék", Batthyányi-utca" című művei mind bizonyságot tesznek alkotójuk művészetének kiteljesedéséről.

Magyarország 1943. ápr. 11.

nyujtson, mert maga sem tudna élni életének művészi formája nélkül.

De ez nem minden. Északi államokban járván, e sorok írója meg-megkérdezte a magyarok ottani barátaitól, hogy mi vonzza őket ehhez a földhöz, amellyel közös érdekek ritkán kötötték őket. Az, — mondták, — hogy lelki szükségét érezzük a magyar hévnek, a magyar erőnek. *Dinamikus* népnek hisszük a magyarok népét. Tudjuk, hogy ezt a magyarok általában kétségbevonják. De nekünk jól esik hinnünk abban a bennünket kiegészítő s messziről is fölmelegítő hőben, amely ott van a napsugárzás erejében, az emberek lendületében és hitében, a hangulatok hatásfokában. A mi nagy kultúránkból hiányzik az érzéskultúra : ezt keressük a Duna és a Tisza partján, a székely hegyekben, a Balaton mellett. S ragaszkodunk a közmondáshoz, hogy »nem zörög a haraszt, ha a szél nem fújja«.

Nem rontjuk el északi barátaink illúzióit, amelyek egyébként

FARKASHÁZY MIKLÓS, KEMÉNY LÁSZLÓ
ZSÓTÉR ÁKOS
FESTŐMŰVÉSZEK
DONNER GERTRUD MÁRIA
SZOBRÁSZMŰVÉSZ
ÉS A
DONNER-FARKASHÁZY: „FADOFIT"
SZINES VONALRELIEFEK
KIÁLLITÁSÁNAK

KATALOGUSA

NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET
1935. SZEPTEMBER 14-TŐL 30-IG.

18379 — Szepes-nyomda. Telefon: 13-1-64

NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET

ELNÖK:

Gróf ZICHY JÁNOS

ALELNÖKÖK:

CSÓK ISTVÁN GEREVICH TIBOR HORVAI JÁNOS

FARKAS ZOLTÁN

IGAZGATÓ:

HUBAY ANDOR

PÉNZTÁROS:

LEHEL BÉLA

FŐTITKÁR:

KÉZDI-KOVÁCS ELEMÉR

NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET

ELNÖK:
Gróf ZICHY JÁNOS

ALELNÖKÖK
CSOK ISTVÁN GERENCSÉR TIBOR HORVAI JÁNOS
FARKAS ZOLTÁN

IGAZGATÓ
HUSZAY ANDOR

PÉNZTÁROS:
LEHEL BÉLA

TITKÁR:
KÉZDI-KOVÁCS ELEMÉR

A KIÁLLITOTT MŰTÁRGYAK JEGYZÉKE

DONNER GERTRUD MÁRIA

	1	Zsákhordók	szinezett gipsz (bronzban)	400.—	pengő
	2	K. M. képmása	bronz	mgt.	
	3	Csecsemő (vázlat)	gipsz	150.—	pengő
	4	Asszony (vázlat)	szinezett gipsz	300.—	„
	5	Exotikus fej	szines gipsz (bronzban)	350.—	pengő
	6	Gondolkodó	bronz	150.—	„
	7	Juci	szinezett gipsz	150.—	„
	8	Koldusasszony	bronz	200.—	„
	9	Toncsi	szinezett gipsz (bronzban)	500.—	pengő
	10	Mosónő	szinezett gipsz (bronzban)	700.—	pengő
	11	Sebestyén Ede képmása	bronzban	800.—	„

FARKASHÁZY MIKLÓS

12	Halász	pasztell	450.—	pengő
13	Falusiak	„	200.—	„
14	Vasutnál	„	500.—	„
15	Kártyázók	„	350.—	„
16	Halászfalu	„	500.—	„
17	Beszélgető asszonyok	„	200.—	„
18	Zöld palánk	„	400.—	„
19	Szobor és modell	„	600.—	„
20	Dáhliák	„	250.—	„
21	Kék hid	„	1000.—	„
22	Vörös kendős asszony	„	400.—	„
23	Körték	„	500.—	„
24	Északi kis város	„	700.—	„
25	Árnyék	„	600.—	„
26	Gyár mögött	„	350.—	„
27	Aktok	„	400.—	„
28	Kancsós csendélet	„	600.—	„
29	Vásár az erdőben	„	800.—	„
30	Nénike galambokkal	„	500.—	„

31	Bevásárlás	pasztell	500.—	pengő
32	Ecsetek és üvegek	„	250.—	„
33	Figurák egy fa alatt	„	400.—	„
34	Ősz	„	400.—	„
35	Házaspár	rajz	300.—	„
36	Gondolkodó férfi	„	200.—	„
37	Vásár	szines tus	120.—	„
38	Maszktorony	rajz	250.—	„
39	Kofák	pasztell	160.—	„
40	Alvó nő	rajz	mgt.	
41	Reggel	pasztell	70.—	„
42	Kis gyerek	rajz	160.—	„
43	Kőtörők	pasztell	80.—	„
44	Kettős portré	rajz	160.—	„
45	Hajóépités	szines tus	80.—	„
46	Anyaság	rajz	300.—	„
47	Kubikusok	pasztell	150.—	„
48	Kutfúrás	szines tus	80.—	„
49	Női fej	rajz	mgt.	
50	Tulipánok	„	100.—	„
51	Marne partján	pasztell	50.—	„
52	Arckép	rajz	150.—	„
53	Anya gyerekkel	pasztell	120.—	„
54	Erdő széle	„	50.—	„
55	Madarak	rajz	150.—	„
56	Palánk	pasztell	80.—	„
57	Vörös tehén	„	100.—	„
58	Vörös és fekete	szines tus	80.—	„
59	Cyklamen	rajz	120.—	„
60	Söntésben	szines tusrajz	60.—	„
61	Gyöngyök	rajz	250.—	„
62	Zsákhordó	pasztell	60.—	„
63	Kompozició	rajz	250.—	„
64	Arcél	„	mgt.	
65	Csendélet	szines tus	100.—	„
66	Két fej	rajz	300.—	„
67	Műteremben	pasztell	350.—	„
68	Sapkás nő	rajz	150.—	„

69	Altona	szines tus	100.—	pengő
70	Aktok	rajz	200.—	„
71	Altonai halpiac	szines tus	100.—	„

DONNER—FARKASHÁZY „FADOFIT"

72	Zöld kerités	szines vonalrelief	80.—	pengő
73	Római torzó	„ „	160.—	„
74	Burkus	„ „	40.—	„
75	Harmonikás (groteszk)	„ „	40.—	„
76	Jegesmedvék	„ „	40.—	„
77	Szerelem	„ „	90.—	„
78	Uccai árus	„ „	80.—	„
79	Magasfeszültség	„ „	250.—	„
80	Zarándokok	„ „	100.—	„
81	Ázsiai fej „csendélet"	„ „	260.—	„
82	Osteria	„ „	130.—	„
83	Épitkezés	„ „	220.—	„
84	Fejek	„ „	80.—	„
85	Körték	„ „	120.—	„
86	Rozsdagyár	„ „	160.—	„
87	Ebédidő	„ „	100.—	„
88	Romantika	„ „	150.—	„
89	Egy ember élete	„ „	250.—	„
90	Asszonyok az uton	„ „	200.—	„
91	Fájdalom	„ „	100.—	„
92	Kirándulás	„ „	120.—	„
93	Vásárbamenők	„ „	70.—	„
94	Öltöztetés	„ „	60.—	„
95	Kancsós ember	„ „	60.—	„
96	Kantin előtt	„ „	180.—	„
97	Petrezselyem ucca	„ „	60.—	„
98	Trptychon	„ „	200.—	„
99	Magányos séta	„ „	100.—	„
100	Napraforgó	„ „	280.—	„
101	Velencei kikötő	„ „	90.—	„
102	Fekete kalap	„ „	100.—	„
103	Páris környékén	„ „	300.—	„
104	Anyák	„ „	80.—	„

105	Ananász	szines vonalrelief	200.—	pengő
106	Munkás család	„ „	80.—	„
107	Anya és gyermeke	„ „	300.—	„
108	Zarándokok III.	„ „	100.—	„
109	Falusi udvar galambokkal	„	160.—	„
110	Lépcsőház	„ „	90.—	„
111	Borpince	„ „	150.—	„
112	Kikötőben	„ „	120.—	„
113	Fedélköz	„ „	50.—	„
114	Este felé	„ „	80.—	„
115	Zenebohócok	„ „	80.—	„
116	Napozás	„ „	300.—	„
117	Cirkusz (groteszk)	„ „	90.—	„
118	Műhely	„ „	120.—	„
119	Mázoló csendélet	„ „	400.—	„
120	Zarándokok (Fragment) II.	„	70.—	„
121	Hajón	„ „	250.—	„

KEMÉNY LÁSZLÓ

122	Esős idő	olajfestmény	300.—	pengő
123	Szalmakazlak	„	250.—	„
124	Téli táj	„	100.—	„
125	Gyermekstrand	„	100.—	„
127	Rakpart	„	mgt.	
128	Havas eső	„	200.—	„
129	Zsákhordó munkások	„	mgt.	
130	Horgászás a váci Dunán	„	300.—	pengő
131	Kupaktanács	„	300.—	„
132	Pap Károly arcképe	„	mgt.	
133	Kodolányi János arcképe	„	mgt.	
134	Kövezés	„	250.—	pengő
135	Csónakkal a malomba	„	100.—	„
136	Csusztatás a váci Dunán	„	150.—	„
137	Utépitők	„	200.—	„
138	Rakparti munkások	„	200.—	„
139	Mosás a váci Dunán	„	150.—	„
140	Németvölgyi ut	„	300.—	„
141	Lóusztatás a malmoknál	„	200.—	„

142	Munkás	olajfestmény	mgt.	
143	Hajósok	„	mgt.	
144	Befutta az utat a hó	tusrajz keret nélkül	20.—	pengő
145	Temetik a Tabán gödreit	„ „ „	20.—	„
146	Jelmezek a kirakatban és az uccán	„ „ „	20.—	„
147	Kövezés	„ „ „	20.—	„
148	Biztos ur kérem!	„ „ „	20.—	„
149	Könyvböngézde	„ „ „	20.—	„
150	Uccai köszörüs	„ „ „	20.—	„
151	Bethlen udvar	„ „ „	20.—	„
152	Villamos megálló	„ „ „	20.—	„
153	Partravont vizimalmok	„ „ „	20.—	„
154	Szélesitik a Margithidat	„ „ „	20.—	„
155	Tabáni kertészek	„ „ „	20.—	„
156	Bécsikapu-tér	„ „ „	20.—	„
157	Épitősztrájk	„ „ „	20.—	„
158	Déli pihenő	„ „ „	20.	„
159	Vérmező télen	„ „ „	20.—	„
160	Heti vásár	„ „ „	20.—	„
161	Köd	„ „ „	20.—	„
162	Kintornások	„ „ „	20.—	„
163	Szénhordás	„ „ „	20.—	„
164	Eső	„ „ „	20.—	„
165	Egy korty viz	„ „ „	20.—	„
166	Zászlódiszben a Lánchid	„ „ „	20.—	„
167	Fahordás	„ „ „	20.—	„
168	Kis footballisták	„ „ „	20.—	„
169	Révátkelés	„ „ „	20.—	„
170	Munkanélküliek	„ „ „	20.—	„
171	Házépités	„ „ „	20.—	„
180	Piac	„ „ „	20.—	„
181	Reggeli köszöntő	„ „ „	20.—	„
182	Kirakatrendezés	„ „ „	20.—	„

ZSÓTÉR ÁKOS

183	Csorbató I.	olajf.	350.—	pengő

184	Muskátli	„	650.—	„
185	Csorbató II.	„	400.—	„
186	Pipacsok	„	450.—	„
187	Szlovák parasztasszonyok	„	650.—	„
188	Öregasszonyfej	„	250.—	„
189	Hegyitó	„	500.—	„
190	Pohár mellett	„	200.—	„
191	Rózsahegyi piac	„	600.—	„
192	Csendélet rákokkal	„	500.—	„
193	Töprengő	„	350.—	„
194	Hamburgi kikötő	„	mgt.	
195	Tarajka	„	500.—	„
196	Koldus ember	„	500.—	„
197	Rózsahegy látképe	„	500.—	„
198	Csendélet	„	300.—	„
199	Vág völgye	„	400.—	„
200	Tanulmány egy urvacsorához	„	500.—	„
201	Choc	„	500.—	„
202	Korsók spárgával	„	300.—	„
203	Tátrai hegyek között	„	400.—	„
204	Pihenő bácsika	„	450.—	„
205	Poprádi tó	„	400.—	„
206	Csendélet korsókkal	„	400.—	„

KVALITÁS
BUTOROK

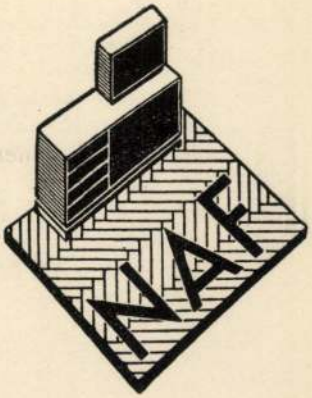

NAGY ANTAL és FIA
LAKÁSBERENDEZŐKNÉL

BUDAPEST, IV., VÁCI U. 36.
(ESKÜ UT SAROK)

MŰBUTOROK RAKTÁRON

MEGRENDELÉS SAJÁT ÉS
HOZOTT TERVEK SZERINT

TELEFON:
83-1-06

KVALITÁS
BUTOROK

NAGY ANTAL és FIA
LAKÁSBERENDEZŐKNÉL
BUDAPEST, IV., VÁCI U. 36.
(ESKÜ UTCA SAROK)

MŰBUTOROK RAKTÁRON
MEGRENDELÉS SZÁJAT ÉS
HOZOTT TERVEK SZERINT

TELEFON:
83-1-06

Alapitva: 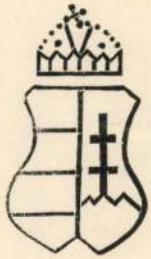 1 8 3 9.

HERENDI PORCELLÁNGYÁR R. T.

GYÁRTMÁNYAI:

magyar művészek műveinek reprodukciója,
művészi dísztárgyak,
a világhírű herendi díszkészletek,
jutányos kézifestésű asztali készletek.

21 világkiállitáson nagydij.

Központi iroda:

BUDAPEST IV, VÁCI UCCA 37.

Telefon: 827-55.

Gyártelep:

HEREND

(Veszprém megye.)

Kemény László

Korabi

Alapítva: 1839.

HEREND PORCELLÁNGYÁR R. T.

GYÁRTMÁNYAI:

magyar művészek műveinek reprodukciói,

művészi díszítésű gyertyatartók,

a világhírű herendi díszkészletek,

jutányos kézifestésű asztali készletek.

21 világkiállításon nagydíj.

Központi iroda:

BUDAPEST IV., VÁCI UCCA 37.

Telefon: 827-55.

Gyártelep:

HEREND

(Veszprém megye.)

Kemény László festő

MAGYARSÁG

BUDAPEST, 1940. JANUÁR 23.

Kemény László művészete

Három festő gyüjteményes kiállítása nyilt meg vasárnap a *„Műterem"* Kossuth Lajos-utcai helyiségeiben. Egy méreteiben is, de még inkább hatásában nagy alkotás ragadta meg figyelmünket: *Kemény* László: *„Lázár feltámasztása"* című olajfestménye. Szerettük régebbi pasztelljeit, melyek *ragyogó színekbe öltöztették a munkást és a munkát.* Most meglép a bibliai tárgy s elgondolkozunk. A téma más, de az alkotó művészete ugyanaz: *a fény feloldása színekben.* A *fény a lélek.* Beszédjét csak akkor értjük, mikor a színek érzékelhető szavára fordítja le a művész. *Krisztus* alakja maga a világosság a képen, amint Lázár felé lép. Már elhangzott a *„kelj föl"*, de az ülő helyzetbe emelkedő *Lázárnak* csak halálszínű, halálmerev teste mozdult meg, még nem tudja, hogy él. Szeme már nyitva, de még nem néz. A körülötte lévők sem ébredtek még a csoda örvendetességére, még csak a kisértetlátás rémületét tükrözi minden mozdulatuk; *legdrámaiabban fejezi ki ezt az előtér szép öregjének minden izé-porcikája.* Ezután elgyönyörködünk a *„Pasarétiút"* bársonyos verőfényében, a „Kilátás a Várhegyről" és más, a természet ünnepi pillanatait megragadó és hétköznapjait is átszínesítő nagyrészt olaj, itt-ott pasztellképekben.

Kemény László, aki már sok kiállításon komoly sikerrel szerepelt, fejlődésének értékes bizonyságait tárta szemünk elé. A jól megérdemelt siker most sem maradhat el.

URJÁN LÁSZLÓ: vitéz nagybányai Horthy Miklós. Színművészeti Kamara tulajdona.
JSZKÓ BÉLA: Futár.
DVARY PÁL: Körmenet a Felvidéken.
JSZKÓ BÉLA: Julianus barát.
ÜLLER ÁGOSTA: gróf Csáky Adorján. Mgt.
IHÁLOVITS MIKLÓS: A Kormányzó.
. MATZON FRIGYES: Anna. Gipsz.
ELSŐEŐRI FÜLÖP ELEMÉR: Anna leányom 919). Gipsz.
ELSŐEŐRI FÜLÖP ELEMÉR: Anna leányom 942). Gipsz.
ÁTRAI LAJOS: Erdei idill. Gipsz.
ZAMOSI SOÓS VILMOS: Kállay Viktor. Gipsz. gt.
ITRÓI SIKLÓDY LŐRINC: Mártika. Márvány.
ARJANOVITS GYÖRGY: Olaszi Sándor. Gipsz. gt.
SÁKODI CSISZÉR JÁNOS: S. Ilonka. Márvány. gt.
AP DOMOKOS: dr. Prinz Gyula. Mgt.
ÁSSA GÁBOR: Deleléskor. Vízf.
ZABÓ DEZSŐ: Vasárnap délelőtt.
ZOPOS SÁNDOR: Lármafát gyujtó csíki székelyek 705-ben.
OPRONI BORS KÁROLY: Balatoni halászok.
ORBERSBERGI LORBERER ANNA: Interieur.
ZLÁNYI LAJOS: Tavasz.

Gara Arnold † 1929: Illusztráció

9 (Hungária-nyomda)

A REPRODUKCIÓ

A kész rajztól a nyomtatásig hosszu utja van még a müvészi munkának. A rajzról nyomtatólemeznek kell készülnie, aminek százféle csinja-binja van s ha rossz kezekbe kerül a föladatnak ez a része: vége az eredeti mü minden müvészi hatásának. Épp oly fontos a következő stáció is: a nyomtatás processzusa; ha addig pompásan sikerült is minden: ezen a ponton még mindig megsemmisülhet a rajz valamennyi szépsége és harmóniája. Viszont ha a klisé-készitő és a nyomdász kellő tudással és szeretettel végzi a dolgát, az eredeti mü esetleg még nyerhet is itt-ott valamicskét a reprodukcióval.

Széleskörü, gyönyörü tudomány

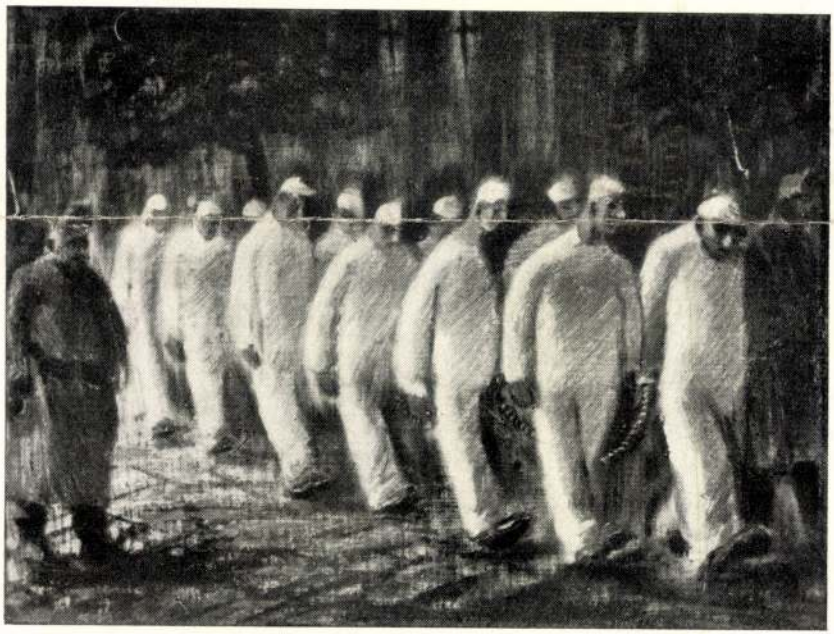

Kemény László: Rabok

BUDAPEST MOSTOHA GYERMEKEI

Kilopták a sufni'ból a nagymamát — Pestszenterzsébet küzdelme az életért — A makrancos gáz és a tek. vármegye — Tifuszgócok és az elérhetetlen Duna

Pestszenterzsébet, február hava.

Ha elhagyjuk például a ferencvárosi pályaudvart, új világ kezdődik. Vágóhíd, kihült és langyos gyárak, a villamosra véresruhájú böllérek, csempészek s kofák szállanak, a levegőben furcsa illatok (szőrgyár, stb.), az egyik utat igen találóan *Illatos* útnak is nevezte el a Közmunkák Tanácsa. A Határ úton szimatoló képpel szállanak fel a főváros javadalmi őrei s megkezdődik a »környék«, a friss település, azoké, kiket a falu *már nem* s a főváros *még nem* bír vállalni.

Nem érdektelen dolog az, hogy *Pestkörnyéken 400.000 ember él, tehát az ország lakosságának egyhuszonkettede.* Az egyik putriban fővárosból kikopott ügyvéd lakik, a másikban faluból ideszakadt napszámos. Elhelyezetlenek, »várakozók« s lassanlassan mindenre készek tömegei húzódnak meg itten.

Ellopják a nagymamát

Chikán Béla, Erzsébet polgármestere azt mondja, hogy ezeknek még *orrukban van a földszag.* Még a *lumpenproletariátus* küszöbén tétovázna k. Sokszor csodálkozom magam is az iskolában: tisztán öltözött fiú áll előttem, rendesek a füzetei, értelmesen felel, megnézem az adatait s kisül, hogy az apja munkanélküli nyomdász, testvéreinek száma pedig hat. Összel valóságos *rohamot indítanak a középfokú iskolák felé,* iskola természetesen nincs elég. Ha valaki kijön a főváros gyönyörű közoktatásügyi intézményei közül, vidéki túlzsúfoltság és kezdetlegesség fogadja. Pedig a székesfővárosra nézve egyáltalában nem közömbös, hogy művelt s polgáriasult embertömegek gyűrűje veszi-e körül, vagy pedig elégedetlen proletárok százezrei.

A népi nyomor *Kunszentmiklóson* például az *ördögűző szekta* lázas kelevényében tör ki. Önmagában véve »ártatlan« dolog ez, a büntető paragrafusokkal nem kerül ellenkezésbe, keserű levét csupán a *nemzet, az összmagyarság* issza meg. Itt azonban szekta helyett az *»alvilág«* árnyai fenyegetnek. S vigyázzunk, ha a munkanélküli tömegek állandósulnak, nehogy egy megnövekedett *Angyalföld* »virágozzék ki«. Egyelőre csak a lopás és a szelídebb fosztogatás dúl az alvilági részeken, kitartóan és konokul. Tünnek a padok, a kerítések, a csengők, a fák s az összes »mobil« lehetőségek. Az is megesett, hogy a *»sufniból« ellopták a nagymamát,* igaz, hogy még a hullaház felállítása előtt. *Disznót ölt a jámbor család* s ugyanaznap *meghalt a nagymama is.* Hosszas tanakodás után mégis csak az erőszakos halállal kimúlt *disznót helyezték el a szobában* s a halott *nagymama került a sufniba, éjszakára.* A mit sem sejtő és izgatott tolvajok, kik csupán a disznóölésről értesültek, *őt lopták el a disznó helyett...*

Az ellenőrző vármegye

A város *az autonóm főváros tőszomszédságában megyei város.* A vármegye ellenőrző szerepével szemben nem volna önmagában véve kifogásunk, ha közelről nézve nem volna kissé furcsa e szerep. Egymásután pattannak ki *a városok botrányai, tömény panamatartályai,* hosszú évekre visszanyúló óriáskígyói s joggal kérdezhetjük, hogy vajjon a tekintetes vármegye miért nem volt szemfülesebb? Itt viszont, ahol a polgármester ellen indított kétszeres vizsgálat sem bírt, a »legjobb« akarat mellett sem, terhelő adatokat találni, csak *a vármegyei bürokrácia* ólomsúlyait érzik.

Ha tiszta időben felmegyünk a Gellérthegyre és végignézünk Pestkörnyéken, a házrengetegek közt egy alapos *szürke foltot* látunk. *Pestszenterzsébet* ez, illetve az őt körülölelő por. Merészet gondolt erre a polgármester, ki »tanyasi« ember: *faiskolát csinált.* Úgyszólván költségek nélkül, dugványokat hozatott, a budai hegyvidéken napszámosokkal magot szedetett s megkezdte a város fásítását. Ma 450.000 csemete van a faiskolában, értéke 45.000 pengő, évi fentartása pedig összesen 1200 pengő. S a tekintetes vármegye nem találta *»rentábilis üzemnek«,* alig tudták a haláltól megmenteni...

Homokbuckákra épült a város s a vidéki pallérokn ak sikerült legborzalmasabb álmaikat megvalósitaniuk. S ma is a homoksivatagon építkezik tovább. Tömegek települtek *a Kakas tó tífusz- és malériadús környékére,* holott itt folyik a *Duna.* Éppen Erzsébet szélén.

Egy kies téglagyár

Amde a város és a Duna közé egy *szuverén nagyhatalom* ékelődik: *a téglagyár.* A téglagyár éppen a város peremén szorgalmasan bányásztatta az agyagot, mindaddig, *míg a talaj dús forrásai fel nem fakadtak.* Hatalmas tó keletkezett s most már rendreföre *építik a gátakat,* vajmi kevés eredménnyel. Csak jókora kerülővel lehet miatta a *Dunához* jutni, hogy mit jelent ez közegészségügyi szempontból, arról felesleges beszélni.

De különben is Erzsébethez mostoha a Duna. A város, mint turáni ízű település, csupán *400 méter partot kapott* belőle, *Soroksár* az árja elmélet alapján már *hét kilométert.* De: világerők beszélnek s mi hiába dohogunk.

A »tó« mögött hallgat a gyár. Többnyire hallgat, munkásházai összehúzódnak, mint az éhes-fázós emberek. Itt az egyik *tífuszgóc.* Egy-egy nyáron 7—8000 pengőbe került a tífuszbetegek kórházi ápolása, *a kutak fertőzöttek* s a gyár még sem volt hajlandó *a kőhajításnyira húzódó vízvezetéket* ideirányítani. A vízvezeték bevezetésének költségei a tífuszosok kórházi költségeinek felét tették volna ki. Ma már »segítettek« a helyzeten: *elzárták a kutakat.* S a sápadt, ványadt, éhes gyerekek nehéz kannákban cipelik a városból a vizet. A tífusz megszűnt, de új lehetőségeket kapott *a tüdőgyulladás és a hörghurut.*

„Kelj fel, polgármester!"

Nem könnyű dolog egy ilyen vadon nőtt város élén állani. Ahol az alázatos koldus gödörbe építette házát, a fenhéjázó pedig a bucka tetejébe. *Ahová a gázt például nem lehet bevezettetni.* Azt mondják, hogy a *Gázművek* nem hajlandó, bármennyit sündörögnek is körülötte. Ahol egyes uccák olyan gondozatlanok, mintha *Dévaványa* és *Gyoma* között keresnének összeköttetést. Ahol a főváros teljesítményei csábítanak s a vármegye porzója hull a tervekre és reményekre.

S hatalmas eret vág a környéken maga a *főváros is,* mert *a munkás kereseti adóját ott fizeti, ahol dolgozik.* Ha 50-nél több erzsébeti munkás dolgozik egy üzemben, akkor ugyan visszatérítik kereseti adójukat, de így is *évi félmillió pengőt veszít a város,* holott évi költségvetése két és félmillió pengő. *Mégis a város vagyona az utolsó hét év alatt tizenkétmillió pengővel gyarapodott.* Pótadója pedig legkisebb Pest-környéken. Vásárcsarnoka egészen modern. Van tüdőgondozója, épül a szülőotthona s venereás rendelője. Néhány uccája már rendezett, a vízvezeték is lassan-lassan halad.

A polgármestert mégis már kétízben *»földhöz vágták«.* Igaz, hogy talpra ugrott rögtön s most már felmerül a kérdés, hogy mivel tagadhatatlanul van hite, koncepciója és elszántsága: nem lett volna érdemesebb *dolgozni hagyni őt?* S a viharok nem akarnak elülni. Már-már béke van, mikor ismét megjelenik *»Leó«* s nyilatkozik a helybeli lapban, hogy X úr Y úrra három éve az Ilonakertben ezt és ezt mondta. S a fehők ismét gyülekezni kezdenek.

A külváros

A nagyváros, a falu, a nyomortelep s Mucsa körvonalai keverednek itten. *Budapest »fürdőváros«* szomszédságában 73.000 embernek nincsen népfürdője. A *Kakastó* olyan, mintha Hajdúböszörmény szegénynegyedét látogatnánk. Mult hónapban fagyott meg egy ólban lakó család egyik tagja. Éjjel nem talált vissza az ólba s hivatalosan azzal védekeztek, hogy »elmebajos«. Egyévi ólban való lakás után ki csodálkozik ezen? A főváros nyomora találkozik a falu nyomorával. Mérkőzés folyik a sivataggal, a homokkal, akár a pirtói szőlőkben. Mi lesz belőle?

Chiappe volt párizsi rendőrfőnök ittjártában nagyon megdícsérte Budapestet, csak a *»külvárosait«* nehezményezte. A városok kongresszusán pedig arra a megállapításra jutottak, hogy *Európát a Balkántól nem a nagyváros, hanem a nagyváros külvárosa különbözteti meg.* Pest-környéknek is csak egy lehet a jövője: az, hogy *Budapest legyen belőle.* Ma már elmondhatjuk, hogy jobb és egészségesebb lett volna *féligagrár városszéli telepítéseket* csinálni s ez még ma sem késő. De a pestkörnyéki *város-torzókból* várost kell csinálni, *egészséges kertvárosokat.* Évekre szóló *közmunka-programok* feküsznek itt a porban. *Kormánybiztossal, vagy kormánybiztos nélkül,* de neki kell fognunk. Nehogy a telepítési jelszavak éveit »eredményként« csupán *balkáni ízű külvárosok* jellemezzék.

Féja Géza

Alfieri távirata Rómából Gömbös miniszterelnökhöz

A Duce a legszívélyesebben viszonozza a magyar kormányfő üdvözletét

(A Magyarország tudósítójától.) Dino *Alfieri* olasz sajtó- és propagandaügyi államtitkár, aki a budapesti olasz képzőművészeti kiállításon Olaszországot képviselte, *ma délelőtt a következő táviratot* intézte *Gömbös* Gyula miniszterelnökhöz:

— Rómába visszatérve azonnal *tolmácsoltam üdvözletét a Ducénak, aki azt a legszívélyesebben viszonozza.* Beszámoltam neki arról a *lelkes fogadtatásról,* amelyben részesítettek és arról a csodálattal tele benyomásról, amelyet *Budapest élénken lüktető életéről* nyertem. Bizonyítéka ez az erős és lovagias magyar nép szilárd hitének, amely *megérdemelten törekszik jobb jövője felé.* Örömmel ragadom meg az alkalmat, hogy ismét kifejezzem Nagyméltóságod iránt hálás elismerésemet.

Dino Alfieri.

Gyomor-, bél- és anyagcserebetegségeknél, vérszegénység, sápadtság és lesoványodás eseteiben reggel éhgyomorra egy pohár természetes **Ferenc József** keresővíz az emésztőszervek működését hathatósan elömozdítja s így megkönnyíti a tápanyagok vérbejutását. Az orvosok ajánlják

SOLTI HERMIN ÚJ MŰSORRAL MINDEN ESTE A **DUNACORSO KÁVÉHÁZBAN** ZENE. **BALÁZS-ROBOZ DUO**

HIREK

A Mátrában lehet sielni
Szeles, havasesős, hidegebb idő

A Meteorológiai Intézet jelenti február 4-én délben 12 órakor:

Az időjárási helyzet tegnap megindult átalakulása fokozatosan tovább fejlődik. Az északnyugati hideg légtömegek mindjobban elborítják egész Európát. Ma reggel már Angolország, Franciaország és Németország csaknem egész területén fagypont alatt vagy csak kevéssel felette állt a hőmérséklet és az eső nemcsak a hegyeken, hanem a síkságon is sok helyen havazásba ment át.

Hazánkban ma éjjel és a délelőtt folyamán még túlnyomórészt eső esett, de a nyugati határról (Szombathely vidékéről), továbbá a Pilisből havaseső, a Mátrából havazást jelentettek. Az eső mennyisége ismét igen tekintélyes volt. Reggel 7 óráig Kaposváron 15 cm, a Dunántúl déli és a Duna—Tisza közének délnyugati részein általában 10 mm-en felüli, az északi dombos vidéken, továbbá a Dunántúlnak és a Duna—Tisza közének nagy részén 5 millimétert meghaladó, az Alföld többi vidékein általában 1—4 milliméter közti esőt észleltek.

A Kékesen 7 cm új hó esett,

az északi lejtőkön a régi jeges réteggel együtt 17 cm a hóvastagság. Hosszú szünet után most ismét lehetőség van a Mátrában a téli sportok üzésére. Az éjszaka általában fagymentes volt, azonban már a fagypont alá szállott a hőmérséklet és a nap folyamán további lehülésre is kilátás van. A szél ismét megélénkült és egyes rohamokban — különösen a Dunántúl némely vidékein — viharos erősséget ért el.

Budapesten február 4-én

délben a hőmérséklet +6 Celsius fok,

a tengerszintre átszámított légnyomás pedig 746 milliméter, erősen süllyedő irányzatú.

Várható időjárás a következő huszonnégy órára:

Élénk szél, szaggatottabb felhőzet. Sok helyen még eső, havaseső, a hegyeken havazás. (A csapadék legnagyobb része valószínűleg záporjellegű lesz.) A hőmérséklet csökken. A hegyeken megmarad a hó.

— **(A holland királynő és trónörökösnő Budapestre jön.)** *Párizsból* jelenti tudósítónk: *Vilma* holland királynő és lánya, *Julianna* trónörökösnő Tirolból a napokban Bécsbe, onnan pedig *Budapestre utazik teljes inkognitóban.* De azért alkalmat találnak arra, hogy megismerjék Ausztriát és Magyarországot. A királynőnek és lányának középeurópai útja elé Párizsban is nagy érdeklődéssel néznek.

— **(Pantopon-mérgezés.)** *Zágon* Elemér rendőrkapitány felesége a Nádor ucca 13. számú házban lévő lakásán súlyos pantopon-mérgezést szenvedett. A mentők első segélyben részesítették, majd saját kívánságára lakásán hagyták.

— **(Önvédelemből ölt a madocsai kisbíró.)** Az elmúlt év április 22-én véres verekedés színhelye volt a madocsai nagykocsma. A késő esti órákban hat legény rontott az ivóba azzal a felkiáltással, hogy »mindenki meghal, vért akarunk látni«. *Kemény* András, *Kemény* Pál, *Kemény* Sándor és *Csáki* Miklós megtámadták a békésen iddogálókat és *Komáromi Józsefet hátbaszúrták.* A dulakodók szétválasztására érkezett *Bölcsföldi* Ferenc és *Kovács József* községi kisbírókat szintén megtámadták. Bölcsföldi Ferenc olyan szorult helyzetbe került, hogy kénytelen volt elsütni revolverét, mellyel hasba találta Kemény Andrást, aki sérülésébe pár nap mulva *belehalt.* A szekszárdi törvényszék *Wandl*-tanácsa *Kemény Sándort 3 hónapi, Kemény Pált 1 hónapi fogházra, Csáki Miklóst pedig 8 hónapi börtönre ítélte,* míg *Bölcsföldi Ferencet jogos önvédelem címén felmentette.* Az ítélet jogerős.

— **(Házasság.)** *Scherman* Edit és *Schwitzer* Jenő házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.)

— **(Nagyszőllős mégis magyar város.)** Mint a Prágai Magyar Hirlap írja, a nagyszőllősi városi közkönyvtár kiadta multévi jelentését, amelyből kitűnik, hogy a magyar kultúra milyen fölényesen vezet ebben a városban, ahol hivatalosan csak huszonegy százalék magyar lakosságot állapítottak meg. Kiderül a könyvtár forgalmából, hogy a város lakossága kilencven százalékban magyar könyveket olvas.

— **(Még nem szabadult a felelősségrevonás alól a rezi körjegyző gyilkosa.)** *Nagykanizsáról* jelenti tudósítónk: *Söveges* Lajos 20 éves legény, aki kővel agyonverte a rezi körjegyzőt, *Bárdió* Lajost, a törvényszéki elmeorvosok elmebetegnek nyilvánították. A kir. ügyészség bizonyos tervszerüséget lát a bünc selekményben és azért kérte, hogy a nagykanizsai orvosok után az igazságügyi orvosi tanács vizsgálja felül. A törvényszék helyet adott az indítványnak. Most Budapestre, a megfigyelőbe szállítják Sövegest s a felülvizsgálás után döntenek madj, hogy a Lipótmezőre kerül-e a gyilkos legény vagy pedig folytatják ellene a bünvádi eljárást.

— **(A takarékos angolok.)** Az angol postatakarékpénztár betétállománya 1935-ben 390 millió fonttal új csúcspontot ért el. Az egyévi növekedés meghaladta a 35 millió fontot, a betétek száma a 23 milliót. Decemberben 3 millió fontot vettek ki postatakarékpénztári betétekből, nyilván a kisemberek karácsonyi bevásárlásaira.

Ragyog a frissen festett Alagút

(Kemény László rajza)

— **(A volt cs. és kir. 4. és 18. sz. hegyi tüzérezredek)** bajtársi köre *február 7-én, pénteken* este 8 órakor összejövetelt tart a *Raposa* vendéglő (Akácfa ucca 12.) külön termében. A bajtársi összejövetelen a *volt 4-es és 18-as hegyi tüzérek* háborús emlékművének felállítását fogják elhatározni és az emlékműbizottságot választják meg.

Nagy Zsigmond bútor Lázár u. 3. (Egész ház)

— **(Kutyaszálloda központi fütéssel, villamosvilágítással és csempézett fürdőkkel.)** *Memphisben* (Tennessee állam, Amerika) munkanélküliek a Roosevelt-féle állami közmunkaterv keretében pompás otthont építenek gazdátlan kutyák számára 25.000 dollár költséggel. A központi fütéssel, villamosvilágítással és csempézett fürdőkkel felszerelt épület Amerika legfényüzőbb »kutyaszállodája« lesz, ahol a kóbor ebek naponként langyos zuhanyt és fürdőt kapnak és aluminiumedényekből költik el tudományosan összeállított táplálékukat.

— **(D'Arsonval professzor a különös időjárásról s a »villamos egyensúlybomlásról«.)** *D'Arsonval párizsi egyetemi tanár, a ma élő legkiválóbb fizikusok egyike nyilatkozatot tett a különös januári időjárásról.*

— Az biztos, — mondta — hogy nem téli, hanem koratavaszi időjárásunk volt januárban. Maga a természet is felült a furcsa időnek, hiszen a fák rügyeznek, a madarak fészket raknak és már költik is kicsinyeiket. Véleményem szerint ez a rendellenesség nemcsak a levegő fénytartalmának, a csapadékviszonyoknak s a légnyomás változásainak a következménye, hanem elsősorban annak, hogy megbomlott az atmoszféra villamos egyensúlya. Ezt a kérdést még nem tanulmányozták alaposan. Szerintem rendkivüli fontossága van. A villamos egyensúly megbomlása, amelynek okait még nem ismerjük, — talán a rádiókullámok is részesek előidézésében — a nőknél, az ideges embereknél s még az állatoknál is olyanfajta kellemetlen érzést és szorongást idézett elő, amilyen a vihar közeledésekor szokott fellépni. Még nem állapitották meg okozati összefüggést a villamos egyensúlybomlás és sokféle betegség, például az influenza között, amelytől annyi ember szenved most is. De lehetséges, hogy ez az okozati összefüggés fennáll.

— **(Móra Ferenc emlékünnep.)** Két éve, hogy *Móra* Ferenc, a kiváló iró és a szegedi múzeum tudós igazgatója elhúnyt. Egykori iskolatársai, a *kiskunfélegyházi* főgimnázium Budapesten élő vén diákjai ebből az alkalomból kegyeletes emlékünnepet rendeznek február 8-ikán, szombaton este ½8 órakor a Balaton kávéház különtermében.

— **(A tavaszi angol divatszinek.)** Az angol divatszintanács az udvari gyászra való tekintettel a következő szineket nyilvánította a tavaszi idény divatszineinek: fekete, fekete és fehér vagy fekete és szürke minták, továbbá »naplemente szürke«, »kinai mandarin piros«, »tojásnövény szín« és a következő kék árnyalatok: »tavaszi pastoral«, »kinai akvarell«, »por-kék«.

— **(Visszaélés a Székely Egyetemi és Főiskolai Hallgatók Egyesülete nevével.)** Felhívjuk a magyar társadalom figyelmét arra, hogy *a Székely Egyetemi és Főiskolai Hallgatók Egyesülete (SzEFHE)* semmiféle könyv, szobor, kép, album és más tárgy eladásával nem foglalkozik, ilyenféle akciók lebonyolítására senkit meg nem bízott. Kérjük a közönséget, hogy az *Egysületünk nevével visszaélő ügynököket igazoltatni* és minket arról értesíteni méltóztassék, hogy ellenük a bünvádi eljárást megindíthassuk. *SzEFHE*, Budapest, Rákóczi út 15.

— **(250 millió dollárt pazarolnak szépségükre az amerikai nők.)** *NewYorkból* jelentik: A Harward-egyetem szociológiai osztályának megállapítása szerint az amerikai nők az Egyesült-Államok 30.000 szépitőszalonjában évenkint 250 millió dollárt költenek. Harminc évvel ezelőtt Amerikában 262 szépitőszalon volt, közülök az elsőt Philadelphiában nyitották 1868-ban.

— **(Február 16-án zárul az Iparművészeti Társulat jubiláris kiállítása.)** Az Iparművészeti Múzeumban az Országos Magyar Iparművészeti Társulat fennállásának félszázados évfordulója alkalmával rendezett jubiláris lakás- és iparművészeti kiállítás — amely oly nagy feltünést keltett az elmúlt hónapokban — *február 16-án, vasárnaphoz egy hétre zárul. A kiállítás köznapokon és vasárnapokon csak délelőtt 10—2-ig tekinthető meg.* A magyar iparművészetnek, müiparnak és háziiparnak e nagyszabású seregszemléje a magyar művészeti életnek kimagasló eseménye volt és kiváló példája a magyar tudásnak, akaratnak és teljesitőképességnek.

x Mozdítsa elő szervezetének tisztogató munkáját Darmol hashajtó használatával. A Darmol tisztítja a vért és szabályozza az emésztést. Eredeti csomagokban kapható gyógyszertárakban.

x Emésztési nehézségek esetén a természetes »Ferenc József« keserüvíz megszünteti az emésztési zavarokat, fertőtleníti a gyomrot és a beleket, a vérkeringést helyes útra terelí és felfrissiti a szellemet.

x Iskolásgyermekeket meghűléstől, náthától mentesít Anacot-pasztillák rendszeres szopogatása.

Kemény László

Kemény László művészete

Három festő gyűjteményes kiállítása nyílt meg vasárnap a *„Műterem"* Kossuth Lajos-utcai helyiségeiben. Egy méreteiben is, de még inkább hatásában nagy alkotás ragadta meg figyelmünket: *Kemény* László: *„Lázár feltámasztása"* című olajfestménye. Szerettük régebbi pasztelljeit, melyek *ragyogó színekbe öltöztették a munkást és a munkát.* Most meglep a bibliai tárgy s elgondolkozunk. A téma más, de az alkotó művészete ugyanaz: *a fény feloldása színekben.* A *fény a lélek.* Beszédjét csak akkor értjük, mikor a színek érzékelhető szavára fordítja le a művész. *Krisztus* alakja maga a világosság a képen, amint Lázár felé lép. Már elhangzott a *„kelj föl"*, de az ülő helyzetbe emelkedő *Lázárnak* csak halálszínű, halálmerev teste mozdult meg, még nem tudja, hogy él. Szeme már nyitva, de még nem néz. A körülötte lévők sem ébredtek még a csoda örvendetességére, még csak a kísértetlátás rémületét tükrözi minden mozdulatuk; *legdrámaiabban fejezi ki ezt az előtér szép öregjének minden ize-porcikája.* Ezután elgyönyörködünk a *„Pasaréti-út"* bársonyos verőfényében, a „Kilátás a Várhegyről" és más, a természet ünnepi pillanatait megragadó és hétköznapjait is átszínesítő nagyrészt olaj, itt-ott pasztellképekben.

Kemény László, aki már sok kiállításon komoly sikerrel szerepelt, fejlődésének értékes bizonyságait tárta szemünk elé. A jól megérdemelt siker most sem maradhat el.

Magyarság

1940. január 23

SI ÉVE 1577

LYI MAGYAR
EMI NYOMDA
VVESBOLTJA

PEST IV,
H LAJOS-UTCA 18
I: 189-540.

32.571.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

Dr.Szentiványi Gyula urnak,

Budapest
Lágymányosi-ut 16.

Kemény László

Magyarország. Esti lap
1941. márc. 6.

A Műterem új kiállítása

Kemény László — akinek új képeivel a *Műterem* vasárnap megnyílt kiállításán találkozunk — a fiatalabb festőnemzedék legkomolyabb tehetségei közé tartozik. Nagy utat tett meg odáig, míg most végre elérkezett önmagához, lehiggadt erőinek és java képességeinek szinte zavartalanul teljes kifejtéséhez. Húsz darabból álló válogatott gyüjteménye meglepően érett és egységes. Főkép ami a szerkezeti felépítés zártságát és a kompozíciós érzék biztonságát illeti. Elsősorban vallásos tárgyú kompozíciói fogják meg a nézőt. A *Krisztus siratása*, a *Feltámadás*, a *Levétel a keresztről* s a bensőséges, ünnepi áhítatú *Piéta*, — amelyeknek barnásszürke alaptónusba ágyazott, lényeget hangsúlyozó, leegyszerűsített formái valami freskószerű monumentalitást egyesítenek a mély és tiszta drámaiság feszültségével. Nagyvonalúságuk mögött őszintén átélt líra izzik, ami a tompított színek komorságán enyhítve üt át és megóvja festőjüket a klasszicitás ridegségétől. Tájképeinek jórésze ugyancsak rajzos szerkezetű. Lényegében grafikusan előadott pesti motívumai *(Utcarészlet, Házlebontás)* a színt csupán mint kísérőjelenséget juttatják szerephez. A fények játékában elmerülő *Lelátás a sétányról* viszont érdekes, bár nem egészen megoldott kísérlet a tiszta festőiség felé. Általában, Kemény László — mióta utolszor láttuk igényes problémákkal birkózó dolgait — rendkívül szerencsés irányban fejlődött s most felmutatott eredményeivel méltán tart számot a legkomolyabb elismerésre.

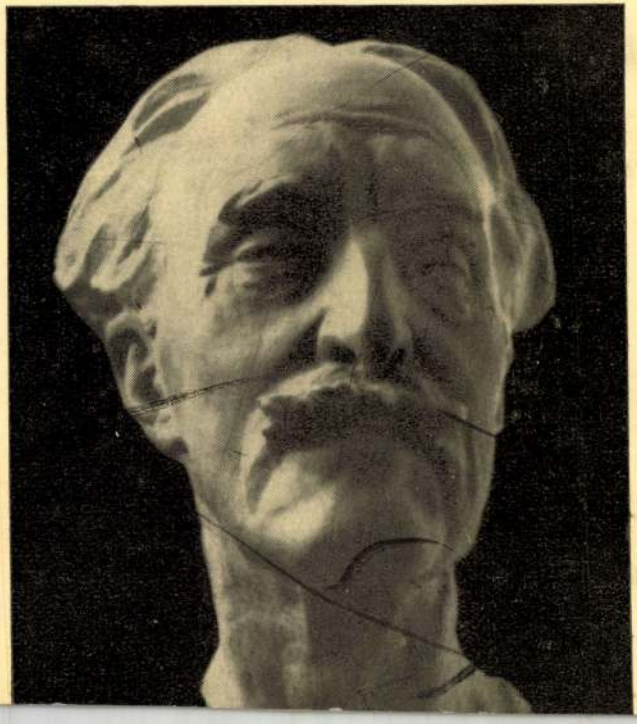

101	Fürdőző gyerekek, pasztel	25.—
103	Szilveszter-est, tus	25.—
106	A váci „Fehérek"-temploma, tus	25.—
107	Sülttökárus, tus	25.—
108	Hómunkások, tus	25.—
109	Fényreklámok a Kossuth Lajos-uccában, tus	25.—
111	Betlehemesek a bérházban, tus	25.—
112	Korzó a Vérmezőnél, tus	25.—
113	Halottak napján a farkasréti temető felé, tus	25.—
114	A tabáni ingyen-hőforrás, tus	25.—
115	Átfestik a Lánchidat, tus	25.—
116	Gesztenyeárus, tus	25.—
117	Bérosztás a tabáni munkások közt, tus	25.—
118	Taxiállomás, tus	25.—
119	Külváros, tus	25.—
120	Falusi strand, tus	25.—
122	Pihenés a Szebeny Antal-téren, tus	25.—
123	Alagút este, tus	25.—
124	Mentés a Lógody-uccában, tus	25.—
125	Farsangi házibál, tus	25.—

Nemzeti Szalon 1937. szept. 02

87. csop. kiáll.

S. GRAF MAGDA

69	Férfi fej, gipsz, mgt.	
70	Férfi fej, gipsz, mgt.	
71	Korsós nő, gipsz, fából	150.—
72	Női fej, gipsz, mgt.	
73	Rassay Károly arckép, gipsz, mgt.	

KEMÉNY LÁSZLÓ

75.	Szénhordás, olajf.	300.—
76	Budai ucca, olajf.	200.—
78	Tercsi, olajf.	500.—
79	Favágó, olajf.	500.—
81	Család a fa alatt, olajf.	500.—
82	Mosás a váci Dunán, olajf.	300.—
83	Tehenek, olajf.	300.—
84	Borulat a Nagyszálon, olajf.	500.—
85	A váci Nagyszál alatt, olajf.	500.—
86	Szénhordó munkások, olajf.	500.—
87	Tehenek a Nagyszál alatt, olajf.	300.—
88	Interieure-vázlat, olajf.	400.—
89	Kártyázók, olajf.	500.—
90	Szénhordás az uszályból, olajf.	500.—
91	Őrségváltás a váci fegyháznál, olajf.	300.—
		300.—

fordít

Kemény László festő

Fővárosi Képtár

A Fókusz Galéria

VIII. kiállitása

K E M É N Y L Á S Z L Ó

festőmüvész

összegyüjtött munkái

A kiállitás megnyilt i947 jun. 8. án

bezárult jun. i8. án.

Nyomtatott katalógus
hiányában ezt a
katalógust ajánlja fel
a Fővárosi Képtárnak

Kemény László

1.	Kossuth-híd épitése	600 Ft
2.	Interieur	mgt.
	Téli utca	1000 "
3.	Cigarettázó nő	2500 "
4.	Téli táj	2000"
5.	Csendélet	2000 "
7.	Rabok	mgt
8.	Bilincsben	mgt.
9.	Indulás munkára	800 "
10.	Erkélyen	700 "
11.	Nagyszál alatt	800 "
12.	Kertben	800 "
13.	Kertészek	800 "
14.	Tavaszi táj	800 "
15.	Ablaknál	800 "
16.	Rajzoló	2000 "
17.	Japán csendélet	2500 "
18.	Korsós csendélet	2500 "
19.	Dáliás csendélet	2500 "
20.	Almák	2500 "
21.	Kertünk Vácon	2000 "
22.	Ruhateregetés	800 "
23.	Rózsadombi táj	2500 "
24.	Tavaszi fények	800 "

25.	Eső	700 Ft
26.	Dolgozó rabok	700 "
27.	Hómunkások	800 "
28.	Vak verklis	800 "
29.	Utcaseprő	800 "
30.	Zápor	700 "
31.	Cellában	600 "
32.	Vak harmonikás	900 "
33.	Szander Istvánné arcképe	mgt.
34.	Kállay Istvánné arcképe	mgt.
35.	Babakoncert	800 "
36.	Erzsi néni	mgt.
37.	Anyám	mgt.
38.	Zsuzsi	mgt.
39.	Önarckép	mgt.
40.	Fodor József arcképe	mgt.

Kemény László

Katalogus nem volt.

MEGHÍVÓ

A FÓKUSZ GALÉRIA VIII. KIÁLLÍTÁSÁRA

KEMÉNY LÁSZLÓ

festőművész összegyüjtött munkái

A kiállítás megnyílik június hó 8-án, vasárnap délelőtt 11 órakor

A kiállítás nyitva június 8-tól június 18-ig. Naponta 10—2 óráig

FÓKUSZ GALÉRIA

HETÉNYI TIBOR — HEGEDŰS LÁSZLÓ

BUDAPEST V, SZTÁLIN (VOLT ERZSÉBET) -TÉR 3. FÉLEMELET (BEJÁRAT A CZIRÁKY-KÖZBŐL)

FÓKUSZ FESTŐISKOLA

d. u. 5—8-ig

Esti akt (kroki)

Részvételi díj 2 Ft 50 fill. — 10 jegyből álló füzet 20 Ft

ALAKRAJZ ÉS FESTÉS

Naponta d. u. 1/2 3—1/2 5 óráig.

Nyomtatvány

..... úrnőnek
úrnak

BUDAPEST

..... ker. ..... út / utca / tér ..... sz.

2939.47. Független-nyomda, Budapest

KIÁLLÍTOTT MŰVEK JEGYZÉKE:

1.	Néger utasok	vízfestmény
2.	Halász	,,
3.	New York éjjel	,,
4.	A Brodway este	,,
5.	Old boyok (sportolók)	,,
6.	New Haveni strand	,,
7.	Motor javítás	,,
8.	Boxmeccs a TV-ben	,,
9.	Supermarket	,,
10.	Twist	,,
11.	Járókelők az Orange Aven	,,
12.	Mixer és ivók	,,
13.	Család a TV előtt	,,
14.	Atlanti óceán partján	,,
15.	Úttest javítás	,,
16.	Aszfaltozás New Havenben	,,
17.	A Yale képtárban	,,
18.	Ruhaszárítás New Havenben	,,
19.	Elisabeth clubban	,,
20.	Bárpult előtt	,,
21.	Gyári munkások	,,
22.	Hazatérő munkások	,,
23.	Amerikai dolgozók	,,
24.	Sétálók New Yorkban	,,
25.	A Guggenheim képtárban	,,
26.	Napfényes tengerpart	,,
27.	Paper boy (újságárus)	,,
28.	Néger song a bárban	,,
29.	New York nappal	vízfestmény
30.	Utca New Havenben	,,
31.	Drik-salon előtt	,,
32.	Club-gardenparty	,,
33.	Amerikaiak	,,
34.	Benzinkút körül	,,
35.	Horgászók	,,
36.	A Yale egyetem főkapujában	,,
37.	Mr. Brown elindul	,,
38.	Áruházi csomagoló	,,
39.	I. oszt. étterem New Yorkban	,,
40.	Dolgozók a busz megállónál	,,
41.	Jim	,,
42.	A Guggenheim képtár belül	,,

F k. Köteles István 400 — 65.6532 Pátria ny.

DERKOVITS TEREM
Budapest VI., Lenin krt. 63.

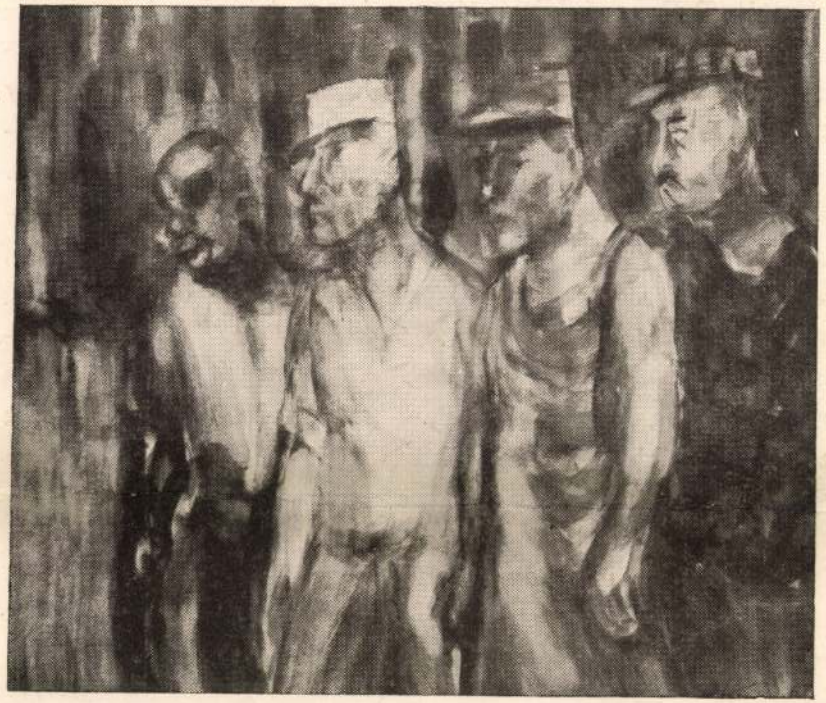

Kemény László

festőművész

kiállítása

1965. szeptember 11—25-ig.

Érdekes, külön utakon járó művész Kemény László. Sötét, vörösek, kékek, némi zöld, rózsaszín — vagy inkább az emberi test színe — és kivillanó fényfoltok jellemzik elsősorban a festészetét. Ezek a színfoltok tónusos átmenetekkel, mintegy színbeli áthatásokkal találkoznak. Az erős fehér fény belső sugárzásként, lényegében a mélyből tör elő, bár a kompozícióiban egy feltételezett fényforrás is szerepet játszik. Ez a művészet határozottan festői, sohasem rajzos; a formák plaszticitása igen erős. Kemény László rétegesen fest, ez a gazdagság megérződik a felületen, olajképeinek faktúráján. Az aláfestés néha nem egyéb, mint egy félbehagyott régi kép: ennek egy-egy darabja néhol, szinte **objet trouvé** véletlenszerűséggel tűnik elő ebben a formáiban reális festészetben. A művész kedveli és gyakorolja a murális művészeteket, a freskót, **seccot, — panneaut.** Olajfestményeinek zöme is inkább nagyméretű kompozíció. Maga a festő mondta el — mert képeiből nem lehet kiolvasni — hogy a nagyméretű alkotásainál sohasem készít vázlatot, kartont, hanem a primér indulat erejével azonnal fog a festésbe. „Ez a festő szinte »behunyt szemmel« alakítja ki, veti papírra, vagy vászonra látomásait . . . " — írta róla Füsti József. „Dinamikus temperamtum — folytatja — heves reakciót vált ki belőle minden élmény, legyen az maga a természet, vagy az ember, de legfőképpen éppen: ember a természetben".

Kemény László ezen a kiállításon akvareljeiből összeállított útinaplóját mutatja be. Magyar festő számára terra incognita volt a gyűjtőterülete: Amerika, az Egyesült Államok. A szokatlan terep, a váratlan, újszerű élmények, a másfajta látványok izgatott, gyors munkára serkentették a benyomásokra oly érzékeny művészt. Megfigyelő készsége határtalan kapacitással működött, miközben rajzlapja mellett, festékei között otthon érezte

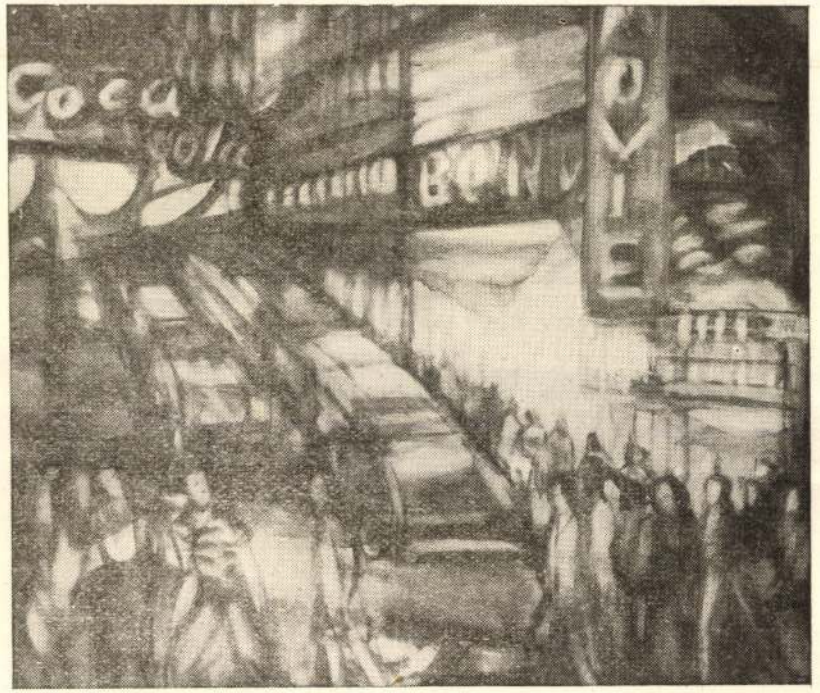

magát. Témái az idegen tájak, városrészletek; az amerikára jellemző elővárosi települések, sajátosan kiválogatott enteriőrök, és az emberek, az ismeretlen tömeg. Vízfestményein is megtartotta olajképeinek sötétes, tömött színeit és egyéni színskáláját is. A jegyzetszerű vázlatosság — ez illik a műfajhoz — megtér nála a teljességgel, a kép foltjainak tömegei egyensúlyban vannak, ő a „flott" felvetéssel is befejezett egészet ad.

Csak a témát kereste az idegen világban. Ennek a sorozatnak egyik legnagyobb érdeme, hogy elkerülte az ottani képtárakban, galériákban megismert festői előadások csábító utánzását. Kemény, mindent a magyar festő szemével látott, és szuverén módon, magyar festőként tolmácsolta a látottakat. Ez hozza az itthoni nézőhöz olyan közel Kemény László amerikai vízfestmény-kollekcióját.

FRANK JÁNOS

Kemény László 1901-ben született Vácott. A Képzőművészeti Főiskolán Csók István növendéke volt, később tanársegéde. Fiatalon lett a KUT tagja. Első kiállítását 1930-ban rendezték az Ernst múzeumban. További kiállításai: 1935 és 1937 — Nemzeti Szalon; 1943 — Műbarát; 1947 — Fókusz Galéria; és egy évtizedes szünet után 1957 — Fényes Adolf Terem. 1928-ban külföldi kiállításokon szerepeltek képei; ezt a tárlatot Bécsben, Genovában, és Velencében mutatták be. Képeit Stockholmban is kiállították, 1946-ban.

Egyházi festészettel is foglalkozik. Falképei vannak Vác, Nógrádverőce, Szalkszentmárton és Kunpeszér templomaiban és kápolnáiban.

Számos művét őrzi a Nemzeti Galéria.

Kemény László

Koll. kiáll. a Mű-barátban

A Paál László Társaság egyik reprezentánsaként jelentkezik *Kemény* László, *Csók* István volt növendéke, aki a „KUT" hagyományait (régebben a KUT tagja volt) ezuttal sem tagadja meg. Pasztelekkel és olajfestményekkel szerepel, de talán olajfestményei ezuttal sokkal erőteljesebbek, kifejezőbbek, szinhatásra törekvőbbek, mint paszteljei. *Interieure*-je, és az *„Eső Várfok-utcában"* cimü képe legjellemzőbb művészetére. Paszteljei közül a „Zsuzsi uzsonnázik" cimü leánykafej bájos, elragadó.

Nemzeti Újság

1943. ápr. 11.

Kemény László

Jestö

bő életrajz

l.

Tragor vácmüvészi

119, 120 l.

FRANKLIN-TÁRSULAT könyvkereskedő

Telefon-szám: Aut. 856-17.
M. kir. postatakarékpénztári cheque-számla
130. sz.

109.226 szám.
Levelezésnél kérjük ezen számra hivatkozni.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos D

Fizetend

Kelet			A
év	hó	nap	
			Erdős Renée össz
			129.

Fizetendő 5 *pengős havi részlet*

Kemény László festő

Kiállítása nyílt a Derkovits

terem ben

Népnova 1965 nap. 12

Bokor Béla János, Gaár Vilmos és Kemény László kiállítása

Bokor Béla János halkszavú, paszteles technikájú természetimádó. Témákban nem keres átütő erőt, megoldásokban szélsőséges hatást. Színei észrevétlenül sorakozva egymás mellé, határtalanul olvadnak egymásba. Néhány fatanulmánya kapja meg különösen a szemlélőt, finom hatásaival és az igénytelen téma feletti elmélyüléssel. Söpörgetők c. kisméretű képe szintén figyelemreméltó. Egyik jól sikerült képét a főváros megvásárolta.

Gaár Vilmost már több kiállításról ismerjük. Biztos kézzel, határozott ecsetkezeléssel, frissen rakja fel színeit, s így természetábrázolásai igen erőteljesek. Sokat ad a színellentétek várható hatásaira, szereti a fény és árny játékának aláhúzását, kidomborítását. Napos utcarészletei, kikötői, tájképei a nap ragyogásában valószerűen is érdekesen hatnak.

kellenél már — jaj — nagyon, nagyon:
ősz ködöl, rég, életföldemen;
S úgy fájnak őszök s daltalan rétek!
Úgy bánt: sár, köd s rozsdás rőt avar!...
Jaj, kellenél már nagyon, nagyon:
puha szárnyad oly jó dajka s szűz
hószemfedőd — mindent eltakar ..

.. Meleg, pihés, fehér hólepel
(mit szült álmotzsongón ezernyi dal)
be jó lenne, be jó lenne most
fehérruhás, hűs mezőnek lenni

— — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — —
S csak pihenni, örökre, pihenni...

CSONGOR ISTVÁN

Kemény László

festő

Ujság

1940. jan. 25.

— **Három festő.** *(Műterem.) Gaál* Vilmos sok kiállításon kipróbált rutinos festő. A tájkép a területe és azon belül a régi kisvárosokat szereti festeni sok színnel, amelyeket nem mindig sikerül összebékítenie egymással. Képeiből leginkább az összefoglaló tónus hiányzik. Sokkal meggyőzőbbek linoleum-metszetei, mert azokon kevés vonallal nagyon jól, sőt érdekesen ki tudja alakítani egy-egy régi épület, vagy városrészlet jellemét. — *Kemény* László egy nagyméretű és nagyigényű Krisztus-képével (Lázár feltámasztása) inkább azt árulja el, amihez vagy a felkészültsége, vagy általában a képessége hiányos. Sokkal jólesőbbek kicsiny tájképei. Azokon a motívumot igen érdekesen alakítja és szín tekintetében is jobban kielégíti a szemet. Legsikerültebb képei a Kubikos, Téli táj (33), Havas fák (37), Kilátás a Várhegyről (45). — *Boker* Béla János szelíd érzelmességgel, de csekély jellemző erővel ábrázolja a tájat. Ilyen tárgyú képei a sikerültebbek. „Söprögetők" című kis pasztelje, finom tónusban elmerített foltjaival, kimagaslik gyűjteményéből. *(e. a.)*

...d végén és a XVI. első felében)

...ság.

...osszú hajú, ..., öszbevegyült bajuszú és sza-
...n, ... ülve van ábrázolva; jobb kezét áldás-
...ával a feszületet tartja, a Finistennel, kinek
...atszalagra: „T.N.R.T" betűket irtak fel és a ki
... galamb képében röpül. Fölül
a felhőkön terdelve imádkozik s az Atya
...rut fej látható. A trón mögött balról egyházi
...ártó püspök és jobbról egy nent van bottal s nya-
...kalappal ábrázolva. A trón alsó lép-
...IBALDVS ... 1509"

..., fára, méretei 130.3 : 87.3 cm
~~... lira~~ 313 frt 95 kr.

232.*)

A kiállítást rendezte:

KATÓ KÁLMÁN

festőművész

a „MŰTEREM“ művészeti vezetője.

TOBORZÓ

ZENEMŰ-KÖNYV SZÍNPADIKIADÓ

LEGSZEBB AJÁNDÉK

ha előfizet a „TOBORZÓ“ zeneműkiadóvállalat kiadásában megjelenő

„MAGYAR MUZSIKABARÁTOK“

kottakiadványaira, mert ha példányonként veszi azokat, ugy 2.—, 3.— vagy 4.— pengőbe kerülnek, mig igy az alábbi kedvező előfizetési dij mellett megszerezheti a legujabb slágereket és magyarnótákat.

Évente 20 füzet:

Film, operett, tánczene, magyarnóta és műdal

előfizetési dija évenként P 24.—, mely havi 2.— pengős részletekben is törleszthető. Az előfizetés egy évre feltétlenül kötelez, de önmagától érvényben marad a további évekre is, hacsak ellenkező szándékát minden év december 1-éig be nem jelenti. Kiadványainkat negyedévenként (március, junius, szeptember és decemberi hónapokban) dijmentes szállitással, 5 füzetenként továbbitjuk cimére.

Amennyiben a „MAGYAR MUZSIKABARÁTOK“ táborába belépni óhajt, ugy fizessen be 49.455 számu csekkszámlára 4.— pengőt, a befizetési lapon hivatkozzon ezen felhivásra és közölje pontos cimét.

Teljes tisztelettel:

„TOBORZÓ“ ZENEMŰKIADÓ

Budapest, IV., Kossuth Lajos utca 12. félem.

Merkur IV., Prohászka Ottokár u. 6

Kemény László K

GAÁR VILMOS KEMÉNY LÁSZLÓ ÉS BOKOR BÉLA JÁNOS

FESTŐMŰVÉSZEK

GYÜJTEMÉNYES KIÁLLITÁSÁNAK KATALÓGUSA

MŰTEREM

KÉPZŐMŰVÉSZETI KIÁLLITÁSAI

KUNSTAUSSTELLUNGEN

BUDAPEST, IV., KOSSUTH LAJOS-U. 12.

FÉLEMELET • TELEFON: 189-554.

A KIÁLLITÁS MEGTEKINTHETŐ: 1940. ÉVI JANUÁR HÓ 21-TŐL 1940. ÉVI JANUÁR HÓ 30-IG, NAPONTA 9—6-IG,

VASÁR- ÉS ÜNNEPNAP 10—2-IG

KATALÓGUS ÁRA 50 FILL.

Gaár Vilmos:

			Pengő
1.	Bucsusok a vásáron	olajfestmény	500.—
2.	Weissenkircheni templom	„	300.—
3.	Raabsi templom előtt	„	500.—
4.	Fonyódi Balaton-part	„	300.—
5.	Fonyódi rakodópart	„	250.—
6.	Bucsusok Szentkuton	„	250.—
7.	Pihenő bucsusok	„	280.—
8.	Vihar előtt	„	200.—
9.	Magyarkuti kápolna	„	300.—
10.	Magyarkuti részlet	„	200.—
11.	Börzsönyi patak	„	200.—
12.	Kölesdi részlet	„	200.—
13.	Cséplés	„	250.—
14.	Parasztudvar Kölesden	„	200.—
15.	Kisvárosi udvar	„	200.—
16.	Utcarészlet	„	200.—
17.	Déli munka	„	200.—
18.	Körmenet	„	200.—
19.	Öcsényi rét	„	180.—
20.	Ujhutai utca	„	250.—
21.	Duna a Bazilikával	pasztell	100.—
22.	Garam-torkolat	„	80.—
23.	Szenttamási utca	„	80.—
24.	Kilátás Szenttamásról	„	80.—
25.	Pihenő	„	100.—
26.	Kercai határ	„	80.—
27.	Csendes udvar	linóleum metszet	50.—
28.	Várbástya	„ „	50.—
29.	Öregház bejárata	„ „	50.—

Kemény László:

30.	Lázár feltámasztása	olajfestmény	1000.—
31.	Kubikos	pasztell	400.—
32.	Kisvác	olajfestmény	300.—
33.	Téli táj	„	300.—
34.	Téli alkonyat	pasztell	300.—
35.	Hüvösvölgyi dombok	„	250.—
36.	Páfrány-utca este	„	250.—
37.	Havas fák	olajfestmény	200.—
38.	Villák a domboldalon	pasztell	200.—
39.	Pasaréti út	„	300.—
40.	Terrasz	„	300.—
41.	Fűkaszálók	„	400.—
42.	Krisztus a kereszten	olajfestmény	300.—
43.	Váci táj	„	300.—
44.	Magános vándor	„	250.—
45.	Kilátás a Várhegyről	pasztell	200.—
46.	Kis utca a Várban	„	150.—
47.	Séta a Pasaréti úton	„	150.—
48.	Budai villa	„	100.—
49.	Erzsi néni	„	200.—

Bokor Béla János:

50.	Pipázó János bácsi	pasztell	m. t.
51.	Öreg néni	„	100.—
52.	Viz partján	„	100.—
53.	Séta az erdőben	„	100.—
54.	Baki rét	„	
		Varga Károly úr tul.	
55.	Alkony a kanális felett	pasztell	150.—
56.	Reggeli köd	„	100.—
57.	Kubikosok	„	50.—
58.	Platánok	„	m. t.
59.	Söprögetők	„	50.—
60.	Naplemente	„	150.—
61.	Halászok	„	m. t.
62.	Baki látkép	„	100.—
63.	Közel vannak a hegyek	„	
		Kalamár József úr tul.	
64.	Párás reggel	pasztell	150.—
65.	Füzfák	„	100.—
66.	Füzfák a Válicka partján	„	150.—
67.	Patak	„	100.—
68.	Csend	„	100.—
69.	Erdő mélye	„	200.—
70.	Portré	olajfestmény	m. t.
71.	Portré	„	„
72.	Portré	„	„
73.	Erdő	„	„
74.	Erdei napsütés	„	
		Bedő János úr tul.	
75.	Sakkozók	olajfestmény	„
76.	Kertem	pasztell	50.—
77.	Templomba menők	„	50.—
78.	Erdő széle	olajfestmény	80.—
79.	Öreg fa	„	100.—
80.	Szundikáló	„	80.—

Kemény László

Esti Újság 1940 jan. 25.

Gyüjteményes kiállítás a Műteremben

Három festő állította ki műveit a Kossuth Lajos-utcai műterem helyiségeiben. Közöttük a legkomolyabb törekvésü *Kemény* László, akinek finom művü pasztelljei lirikus hangulatokkal egy a tehetségének erejét ép úgy, mint korlátait jól ismerő és tudatosan kiépitett, csiszolt izlésü művészre vallanak. Kétségtelen színérzéke mellett, amely olajfestményeiben kissé nyersen jelenik meg, gyengébb oldala a rajz és a kompoziciós tudás. Ezért is nagyobb méretü, alakos vásznai helyett pasztellbe készült kisebb tájképeit tudjuk jobban élvezni.

Bokor Béla János erősebb oldala szintén a pasztell, itt felszabadul fantáziája a naturális megkötöttségekből. A harmadik kiállító *Gaár* Vilmos viszont teljesen bennragadt a fotonaturalizmus kátyujában s rikító színpalettája nem emeli képeit a mükedvelés színvonala fölé.

(T. D.)

Cédula

101	Fürdőző gyerekek, pasztel	25.—
103	Szilveszter-est, tus	25.—
106	A váci „Fehérek"-temploma, tus	25.—
107	Sülttökárus, tus	25.—
108	Hómunkások, tus	25.—
109	Fényreklámok a Kossuth Lajos-uccában, tus	25.—
111	Betlehemesek a bérházban, tus	25.—
112	Korzó a Vérmezőnél, tus	25.—
113	Halottak napján a farkasréti temető felé, tus	25.—
114	A tabáni ingyen-hőforrás, tus	25.—
115	Átfestik a Lánchidat, tus	25.—
116	Gesztenyeárus, tus	25.—
117	Bérosztás a tabáni munkások közt, tus	25.—
118	Taxiállomás, tus	25.—
119	Külváros, tus	25.—
120	Falusi strand, tus	25.—
122	Pihenés a Szebeny Antal-téren, tus	25.—
123	Alagút este, tus	25.—
124	Mentés a Lógody-uccában, tus	25.—
125	Farsangi házibál, tus	25.—

S. GRAF MAGDA

69	Férfi fej, gipsz, mgt.	
70	Férfi fej, gipsz, mgt.	
71	Korsós nő, gipsz, fából	150.—
72	Női fej, gipsz, mgt.	
73	Rassay Károly arckép, gipsz, mgt.	

KEMÉNY LÁSZLÓ

75.	Szénhordás, olajf.	300.—
76	Budai ucca, olajf.	200.—
78	Tercsi, olajf.	500.—
79	Favágó, olajf.	500.—
81	Család a fa alatt, olajf.	500.—
82	Mosás a váci Dunán, olajf.	300.—
83	Tehenek, olajf.	300.—
84	Borulat a Nagyszálon, olajf.	500.—
85	A váci Nagyszál alatt, olajf.	500.—
86	Szénhordó munkások, olajf.	500.—
87	Tehenek a Nagyszál alatt, olajf.	300.—
88	Interieure-vázlat, olajf.	400.—
89	Kártyázók, olajf.	500.—
90	Szénhordás az uszályból, olajf.	500.—
91	Őrségváltás a váci fegyháznál, olajf.	300.—
92	Téglahordás, olajf.	300.—
93	Váci strand, olajf.	400.—
94	Erzsi néni otthon, olajf.	200.—
95	Szőlő a Nagyszál alatt, olajf.	200.—
96	„Grónár"-hegy Vácon, olajf.	200.—
98	Vonat a hegyek közt, pasztel	200.—
99	Őszi eső Budán, pasztel	200.—
100	Legelésző tehenek, pasztel	200.—

Nemzeti Szalon 1937. szept. okt.
87 csop. kiáll.

fordít

Kemény László

R. Szőredi Ilona

A Műterem kiállítása

A „Műterem" Kossuth Lajos-utcai kiállító termében az ifjú Kemény László, Gaár Vilmos és Bokor Béla állítják ki festménygyüjteményüket. A legmerészebb egyéniség közülük Kemény László, aki mint Csók István hivatott követője, mesterének színkultuszát fejleszti tovább. A mai festői érzésvilágnak megfelelően, erősen átalakítja a természet jelenségeit és sajátos sejtelmes lirával stilizálja bámulatosan finom pasztel tájképeit. (Séta a Pasaréti-úton. Kis utca, Téli alkony.) A pasztelnek szinte olajfesték ragyogású sötét tűzet ad, de emellett a színes kréta leheletes finomságait is kihasználja és különösen kitünően érezteti a fény könnyedségét. (Fűkaszálók.) Székely balladák zord komorságát érezzük a „Kubikusok" hegyes-völgyes, villódzó tájképén. Erős kékitőszínű hegyei, fekete légyezőkaru fái mellett olvadó rózsaszinjei, sárgái és friss zöldjei nagyon hatásosak. Hatalmas kompoziciója, a „Lázár feltámasztása", nehéz figurális problémákkal birkózik s a színek drámaisága és újszerű összehangolása is mutatják, hogy nem mindennapi tehetség alkotója, annak ellenére, hogy a kép még nem egészen kiforrott és nyugodt ábrázolás.

Uj Magyarság 1940. jan. 23

Kemény László

festőművész

" K.U.T." Képzőművészek Uj Társasága kiállitása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Nyár c.képe szép és tehetséges.

Nemzeti Ujság
1930.I.12.

M.D.K.

Kemény László festőművész

A Fókusz Galériában rendezett kiállitáson szerepelnek müvei.
B.I.:"Kiállitások" c. beszámolójában kiemeli két téli tájképét, csendéleteit és derüs buda budai akvarelljeit.

A "Szinház Szeme Füle" c. rovat
Szinház, Bp. 1947. juni. 16 17-23. III. évf.
25. sz.

Kemény László festő

Lekepel a Nemzeti Szalon
LXXXVII csoport kiállításán

Magyarság 1937 IX 19

Kemény László festő

Kezepel a Nemzeti Szalon
csoportkiállításán

Pesti Hirlap 1937 IX. 19.

Kemény László

festőmüvész

K.U.T. kiállitása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel. Tiszta színek pellemzik Nyás a. vásznát.

Pesti Hirlap
1930.I.12.

Kemény László

Szerepelt a KUT és MME közös tár-
latán.

MO
~~8 ó lépés~~ 1932. XI. 6.

Kemény Lénó

Csoportkiállításon szerepelt az Ernst-múzeumban.

M. 1930. IV. 15.

Keményy Lánló

Csoportkiállításon szerepelt az Ernst-múzeumban.

M. Sz. 1930 III. 15.

Kemény László

Csoportkiállításon szerepelt az Ernst-múzeumban.

BH 1930. III. 14.

Kemeny Lánlé

Csoportkiállításon szerepelt az Ernst-múzeumban.

MO 1930. III. 15.

Kemény Lánló

Csoportkiállításon szerepelt az Ernst-múzeumban.

EK. 1930. III. 14.

Kemény László

Csoportkiállításon szerepelt az Ernst-múzeumban.

Budai Hírlap 1930. IV. 18.

Kemény László

• Csoportkiállításon szerepelt az Ernst-múzeumban.

Ernst 1930. III. 15.

Keményi László

Csoportkiállításon szerepelt a Műcsarnokban.

PK. 1930. III. 30.

Kemény László

Csoportkiállításon szerepelt a Faust-múzeumban.

Lipsia 1930. III. 14.

Kemény László.

Csoportkiállításon szerepelt az Ernst-múzeumban.

PN 1930. III-15.

Kemény László

Csoportkiállításon szerepelt az Ernst-múzeumban.

dlh 1930. III. 30.

Kemény László

festőművész

Munkácsy-céh kiállítása - Ernst Muzeumban - képével szerepel. „Matróz"-a.

Pesti Hirlap
1933.III.19.

MDK

Gyarfás Pál és Kenény László

együttes kiállitást rendeztek márc.2.-tól 13-ig, a Müteremben kiállitóhelyiségében.

K.L, örvendetesen fejlödött s legjobb fiatal festöink sorába emelkedett.

Müterem. Kiállitás.
Szépmüvészet.1941. 106.1.

Kemény Sámló

Festőművész

KUT kiállítása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel. Vagyon érdekes tűzs tájképe -

B a t .
1930.1 12.

Kemény Lántó

festőművész

KUT.kiállítása - Nemzeti Szalonban - képével szere-
pel.

Uj Nemzedék
1950.I.14.

Kemény Lánto

festőművász

Kut Képzőművászek UJ Társasága kiállitása - Nemzeti szalonban - képével szerepel. Eleven számokkal festett tájképpel.

Magyarország
1930.I.12.

M.D.K

Kemény László
festő

A Derkovits Seremben tartott tár-
latot, ahol akvarell sorozatát
mutatta be. A művész számos
Semplomban festett már falihepet.

Frank János: Kemény László
Élet és Irodalom, 1965. szept. 18 - 9 lap.

Kemény László festő

Szerepel a Nemzeti Szalon

Mův. Egy. 87. csoport

kiállításán

Lyság 1937 IX. 15

Kemény László

Kerepes a Nemzeti Szalon
LXXXVII. csoportkiállításán

Magyarság 1937 IX-19

Kemény László

csoportkiállításon szerepelt az Ernst-múzeumban.

d/u 1930. III. 15.

Kemény László, festő

1967-ben a Pécsi Modern Magyar Képtár megszerezte dr. Tompa Kálmán nemzeti érdekű gyűjteményét. A 19.-20. sz. magy. képzőművészetének keresztmetszete. 388 mű, 180 művész Kemény négy művel szerepel. 227.old

ROMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története
Uj szerzemények I. 219.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, 1967. Pécs, 1968

Kemény László.

Képe szerepel a Képzőművészeti Főiskola kiállításán.

Magyarság, 1928. máj. 20.

Kemény László
Csak tanár tanítványa.

Képe szerepelt a Képzőművészeti Főiskola kiállításán, a Műcsarnokban.

Az Est, 1928. Máj. 20

Kemény László MDK

Téli alkony, pasztell

Földhordás

Műcsarnok 1938 Téli tárlat

Kemény László

Pályázott a Ferenc József festészeti dijra.

N.U.934.VI.2.

Kemény László

festőművész

X.Tavaszi Szalon a Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Az Est
1935.V.9.

MDK

Kemény László
Téli táj, paszt.

Rippl-Rónai Társ. I. kiáll. Ernst Muz. 1946.
márc. 6 l.

Kemény László, festő MDK

Kiállítása a Derkovits Teremben
látható.

– A hét népi kultúrális műsoraiból – 11.

NÉPSZABADSÁG, BP 1965. nov. 18.

Kemény László, festő

Kiállítása nyílt meg a

Derkovits Teremben.

— : Hír

14.

NÉPSZABADSÁG BP

bp. 1965. szept. 12

MDK

Kemény László

Csendélet, of.

Képzőművészetünk a felszabadulás után. MNG. 1960.

18 l.

18 l.

Kemény László

Csoportkiállításon szerepelt az Ernst-múzeumban.

P. Zs. 1930. III. 14.

Kemény László

festő

M.D.K

A Derkovits teremben tartott tárlatot, a művész New-York-on halamolja végig nézőit „A Guggenheim muzeum-ban" (repro-)

Fóthy János: Kemény László kiállítása. Művészet, 1966. március - 46 lap

Kemény Lá

Kiállitásának hirdetése

Magyar Nemzet 1965 szept.12.lap -

M.D.K.

Kemény László

"Villák a domboldalon" c. képe szerepel a Corvin Áruházban rendezett kiállitáson.

/d.z./: "Corvin tárlat" c.
Film Szinház Irodalom, Bp. 1942. febr. 13-19.
V. évf. 7. sz.

Kemény László festő

Kiállítása a Derkovits-Terembe

1965 szept 11–25-ig.

Kiállítási meghívó

Kemény László
festő

Uj művei a „New-York-i akt",
az „Ősz Amerikában" és az
„Október New-Jersey"-ben.

S.L. : Kemény László

Müvészet: 1971.március - 42.lap

Kemény László
festő

1968 óta Kemény László és
felesége együtt él leányuk csa-
ládjával New-Yorkban.

S.L. : Kemény László

Müvészet: 1971.március - 42.lap

Kemény László
festő

1963 évi kiállításának Kemény László a Derkovits teremben mutatta be. Ez volt az utolsó magyarországi kiállítása.

S.L. : Kemény László
Művészet: 1971.március - 42.lap

Kemény László
festő -

1935-ben a Nemzeti Szalonban volt tárlata, 1940-ben a Múzeum-ben, 1947-ben a Fókusz Galéri-ban volt gyűjteményes kiállítása.

S.L.Kemény László
Müvészet: 1971.március - 42.lap

Kemény László
festő -

Először 1930-ban szerepelt magyarkollekcióval Bernáth Aurél, Cserepes István és Márffy Ödön társaságában. Műveit az Ernst Múzeumban állította ki

S.L.Kemény László
Művészet: 1971.március - 42.lap

Kemény László
festő

A harmincas, ötvenes éveken a „Magyarország" cimű lap számára készített rajzokat Kemény László. Szatirikus vénégyanok, dokumentumai 1963-ban amerikai útján készített akvarelek.

S.L.Kemény László
Művészet: 1971.március - 42.lap

Kemény László
festő

Monumentális méretek bibliai
kompozíciói, sajátos egyéni jellegűek.
Tájai mindig konkrét helyeket rög-
zítenek természetelvű hűséggel.

S.L.Kemény László
Művészet: 1971.március - 42.lap

Kemény László
festő.

1970 őszén a brooklyni Brownstone
Galéria kiállítását rendezte Kemény
László alkotásaiból. Portrék, alakos
kompozíciók, tájképek és bibliai jelene-
tek szerepeltek a kiállításon.

S.L.Kemény László
Művészet: 1971.március - 42.lap

Kemény László
festő

A festészetben Kemény László munkás-
sága számos múfajra terjed ki. Min-
denütt központi problémaként kezeli a
a fekér fénnyel átitatott szinket.

S.L: Kemény László
Művészet, 1971. március – 42 lap

Kemény László MDK

Fahordás, vizf.

Budai utca, vizf.

Mücsarnok 1952 Tavaszi Tárlat

Kemény László

MDK

Ősz, pasztell

Műcsarnok 1938 Téli tárlat

Kemény László

Szerepel a Műcsarnok téli.
Sárlatán „Földhordás" és „Ősi"..
műveivel (emlitve)

Est 1938 II. 6

Kemény László

Két tájképe vezetel a
Műcsarnok tél. Tárlatán

Pest: Napló 1938 II. 6

Kemény László

Alkotásával szerepelt a "Fiatal Művészek Kiállitásá"-n a Műcsarnokban.

M.933.IX.10.

Kemény László

Alkotásával szerepelt a fiatal művészek kiállí-
tásán a Műcsarnokban.

M.O.933.IX.10.

Kemény László

Alkotásával szerepelt a "Fiatal Művészek Kiállitásá"-n a Műcsarnokban.

N.U.933.IX.10.

Aemény László M.D.K.

Akvarelljei a Derkovits-Teremben

Egy ideig az Egyesült Államokban, .ott is főként
New Yorkban élt és munkálkodott.
Városképek, Bug enheim Muzeumról sorozat

Perneczky Géza: Két kiállitás

Magyar Nemzet 1965. szept. 16.

Kemény László festőművész.

Magyar Nemzet.

1947. VI. 12.; III. évf. 130. k.

2. old.

(: Jenőmoló :)

Kemény László festőművész.

8 órai Ujság.

1928. II. 19., 2.

(: Ben. :)

Kemény László
Cestő

8 órai hajtás
1925 Sch. 28.

Kanyány László mű

Prot. vzale

1930, 341–44

Kemény Gestő

8 órai hygiéj

1925 máj 16.

Kemény László.

Sórai Ujság.
1930. III. 18., 9.
(:Kritika.:)

Kemény László festő M.D.K.

kiállitás nyilt müveiből a Derkovits -terembe
ben

Napló

Magyar Nemzet 1965. szeptember 12. 10. 1.

Kemény László M.D&K.

Egy ideig az Egyesült Államokban élt, elsősorban New York-ban.

Guggenheim Muezum-ról sorozat

Perneczky Géza: Két kiállitás
emény László akvarelljei
Magyar Nemzet 1965. szeptember 16. 4. 1.

MDK.

Kemény László

Kiállitási hiradás

Szocialista Müvészetért 1965 ~~szept~~ okt.

Kemény László

Díjat kapott az idei

Varsói Nemzetközi Plakátbiennálén

Kompozíció 70

TU 1970 VI.19

Kemény László MDK

Zsákhordó munkások

Mücsarnok 1933 Fiatal müvészek kiáll.

MDK

Kemény László

Összkiadás munkában

Műcsarnok 1937 Május művészek háza.

Kemény László

festőművész kiállítása. Bp. Derkovits-Terem. Ism. Fóthy János, Művészet, 1966. 7. évf. 3. sz. 46-47. l.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört. Ért. 1969. 3. sz. 243-284. l./

267. l.

Kemény László

MAGYAR MUVESZE

1930. 124, 229

Kemény László

Koll. kiáll. az Ernstben
1930 márc. Pasztellek

~~1064. Ismeretlen művész.~~

A XIX. századból.

1064 Zoltán.

Mellig, ~~[illegible]~~ [illegible]
sza hosszú, szakálla leber[illegible]
~~diszitett kucsma,~~ magas kö[illegible]
a melyet, elől láncz tart ö[illegible]
menten:

1 kucsma

SOLTAN. DUX. HUNGAR. [illegible]

~~Emelkedett pereme,~~
~~hátlapja sima.~~

Rezes ólomdombormű
20 K. -- Havas Emil ajándék[illegible]

Kemeny László

Az Új Művészek Egyesületének egyik alapítója volt. 1925-ben

UME 1931. évi kiáll. Katalogusa.

il. Trevisoban. + Velencében 1531-ben.

Pg 3.

lád.

lta ül Mária s az ölében ~~fejjel jobbra~~ fekvő
kezeiben tartja, ki ~~jobb~~ ~~lefelé néző~~ anyjára
ellette áll a kissé jobbra néző ~~szt~~ ősz József és ke-
ára támaszkodik. ~~Velök~~ ~~nemben~~ jobbra fürtös ha-
nő ~~all~~ látható, ki balját mellére teszi s jobb-
ndatszalagot tart, melyen a mester neve F
[illegible] olvasható. Mária fehér kendőt, szűk újú
és kék palástot; ~~az ősz~~ József sötétkék köntöst
öpenyt; az ifjú nő pedig piros ruhát és zöld
sel. A háttér hegyes vidék városokkal és tó-
bolt (kissé) fölhős.

meretei 65.3 : ~~94.5~~ 96 cm.
rker János László ajándéka.

Kernáy László

kell. kiáll. pasztelljeiből

120 – 145. szám.

Ernst Museum kiállításai

CXI. (1930.)

MDK

Kemény László

k.i: Csoportkiáll. a N.Szalonban. Pesti Napló, 1937, szept. 19. 18 1.

Tata (Komáran)

*Alkotmány-u.l. Nepomucen
homlokzatán kerek ablakok
faszobra, XVIII.sz. / uja
kerék. Az udvar felé két
Jakab műve, 1758-tól az 6
totta.

(Rohrbacher Miklós: Tata tört
Veszprémi püspöki vár. Kevp
rendház és muzeuma. Bp. 193

MDK

Kemény László

N.Szal. 87. csop.kiáll. Müvészet, 1937, 11-12.sz.
137-38 l.

TATA (Komárom)

Almási-utca 14. Ház, földszin
század vége.

(Tata V. é. MV. Kny. 1952, második lap

MDK

Kemény László

Hegy

KUT 3. kiáll. Ernst Muz. 1926. márc. 17 l.

MDK

Kemény László

Krisztus mennybemenetele,

KUT 3. kiáll. Ernst Muz. 1926. márc. 14 l.

MDK

Kemény László

Öreg asszony

KUT 3. kiáll. Ernst Muz. 1926. márc. 14 l.

MDK

Kemény László

Matróz

Munkácsy céh 5.kiáll. Ernst Muz. 138.kiáll.
1933. márc. 14 l.

MDK

Kemény László,

Fiumei nemzetk. kiáll. 1927. 81-83. l.

MDK

Kemény László

Rakparti munkások, olaj

Műterem. 3. csop. kiáll. 1935. márc.

MDK

Kemény László

B.A: A Szalon csop.kiáll. Magyarság,
1937, szept. 19. 25 l.

órapárkányos és hagymasisakos torony-
bal oldalhomlokzati kapuján 1785-ös
gi edények. Épült 1783-1787 közt, re-

tus templomok. Bp. 1942, 474 l – Tombor Ilo-

-4 ablakkal, középrizalittal, lekontyolt

MDK

Kemény László
Matróz

Ernst Muz. 138. kiáll. Munkácsy Céh V. kiáll.
1933. márc. 14 l.

MDK

Kemény László

Gogolák L: Három kiáll. Magy. Nemz. 1941, okt. 24. 4 l.

MDK

Kemény László

Havas udvar, paszt.

Rippl-Rónai Társ. I. kiáll. Ernst Muz. 1946. márc. 6 l.

Kemény László

Tanulmányfej, olaj

Rabok, "

Krisztus, "

Tutankhamen-lány,"

Savanarola, "

O.M.Kir.Képzőmüv. Főisk. kiáll./1929 4 l.

Kemény László
Magyar dáma, vizf.

O.M.Kir. Képzőművész. Főisk. kiáll. 1924. 12 l.

Kemény László

Magyarruhás hölgy, vizf.

O.M.Kir. Képzőmüv. Főisk. kiáll. 1924. 13 l.

MDK

Kemény László grafikusművész

illusztrálta Gelléri Andor Endre
Ház a telepen című novellakötetét.

Galsai Pongrác: Gelléri Andor Endre: Ház a telepen.
Dunántúl, Pécs, 1956. 16. sz. (V. évf. 2. sz.) 102. l.

MDK

Kemény László

alapitó tag. 1925.

UMK 3. kiáll. N.Szal. 1931. febr.

onnyal, egyeneszárásu szentéllyel.
rleg, Szentpétery József pesti öt-
, 1766. Kanna és tál 1807. Sok te-
ari Mihály, Debrecen, 1640. Épült a
ároly teljesen átépitette.

Protestáns Régiségei, XII-1937, 244, 251,
református templomok. Kp. 1942, 138,

MDK

Kemény László

1926. áll. ösztöndijat kapott.

Képzőm. Főisk. Évk. 1925-27. 86 l.

MIK

Kemény László

d: Paál László Társ. kiáll. Kis Újság, 1950 /?/
jan. 12. 5 l.

MDK

Kemény László

dr. B. Baksay Margit: Kiállítások. Nemzeti Ujság 1941. okt. 19. 17 l.

MDK

Kemény László

R.Sz.I: Kiállitások. Uj Magyarság 1941. okt.19. 17 l.

MDK

Kemény László

KUT II. kiáll. N.Szal. 1925. márc.

MDK

Kemény László

Magdolna, olaj

Rab, olaj

Fogház udvara, olaj

KUT II. kiáll. 1925. márc. K.Szal.

lo l.

Czillich Anna MDK

Esti hangulat, olaj
Aktkompo

NUT II4 kiáll. N.Szal. 1925. márc. 1.

MDK

Kemény László

Batthyányi-utca, paszt.
Anyám, olaj
Rózsafa, "
Dáliák, "
Kertben, "
Rekkenő délután, olaj

MDK

Pesti László Társaság VI.kiáll. N.Szal. 1941. okt. 6-7 l.

MDK

Kemény László

tanársegédi teendőkkel megbízott hallgató

Képzőm. Főisk. Évk. 1927-38. 19 l.

Kemény László

festő

Szabó Lőrinc arcképe,
tollrajz, repr.

Magyar Csillag
1943. II. 59. l.

5.

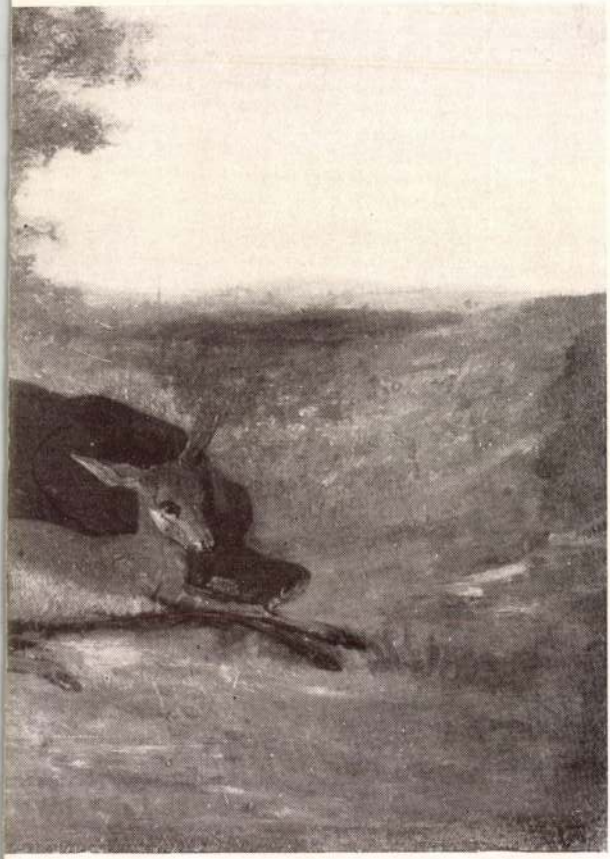

00.

KEMÉNY LÁSZLÓ

87. Japán csendélet, olaj 2000.-
88. Öregasszony, olaj 1500.-

Nemzeti Szalon

1944. jan.-febr.
Téli tárl.

Kemény László

8 R. Sz. T.

A Műterem kiállítása

A Műterem Kossuth Lajos-utcai kiállító helyiségében két festőművész, Kemény László és Gyoroky Pál rendeztek műveikből bemutatót. Kemény László tavalyi kiállítása óta még elevenebb anyagot hoz elénk. Festői érzéseit még mélyebben éli át és ezt a mély átélést egyre intenzívebben, mind egyénibb módon fejezi ki, szinte kézzelfoghatóan ábrázolja a kézzelfoghatatlant budai pasztelljein. Kemény Lászlót a Vár és a budai hegyoldal ihletett lirikusának nevezhetjük. Színeinek görögtüzével a legprózaibb utcakövezetet és betonfalakat is ragyogásba vonja, mint egy varázsló. Vallásos ábrázolásai előnyösen fejlődtek, a „Sírbatétel" megható érzés lengi át.

Új Magyarság
1941. márc. 2.

Franklin-Társulat nyomdája

NYOMTATVÁNY

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

.....*úrnak*
úrnőnek

.....

Budapest

.....

Kemény László
koll. kiáll. a Műtermben.

Tél a művészetben.
(Bpest, 1940) 95. l.

Kemény László munkáiban a természettől elvonatkozott, erősen spirituális hatások embere. Bár a színekkel gazdagon bánik, mégis minden alkotását borongás, ahol a téma megengedi, meditáló elmélyülés hatja át. Ha kifejezésmodora szokatlan is nekünk és állásfoglalásunktól távol áll, el kell ismernünk, hogy felette van az átlagnak és kompoziciós képességei is elsőrendüek. Úgy Gaár Vilmostól, mint Kemény Lászlótól vásárolt a főváros.

Baer Christian M. München. (389.)
Balló Ede. Budapest. (352.)
Bartoschek Carl Josef. Düsseldorf. (167.)
Basch Gyula. Budapest. (18. 289. 302. 3
Bazzani Luigi. Roma. (485. 486. 496
Bezzi Bartolomeo. Velencze. (
Beernaert Euphrosine. Brü
Benczúr Béla. Budapest
Benczúr Gyula. Bud
Berg Maurice. C
Bezerédi Gyul
Biasini Ma
Bihari S
Blur

Chierici Gaetano. Wien. (278.)
Claus Emile. Astone. (123. 411.)
Conring August. München. (214.)
Coosemans Joseph Théodore. Brüssel. (400. 404.)
Corelli Augusto. Roma. (128. 360. 500. 526.)
Cortese Federico. Nápoly. (269.)
Courtens Franz. Brüssel. (178. 403.)
Croci Ernesto. Roma. (265. 267. 410.)
Cserépy Árpád. Budapest. (8.)
Csók István. München. (54.)
Dagnan-Bouveret P. A. J. Paris-Neuilly. (55.)
Dahl Hans. Berlin. (81.)
Dawant Albert Pierre. Páris. (34.)
Demjén Zoltán. Tass (192.)
Donáth Gyula. Budapest. (1.)
Dörre Tivadar. Budapest. (433. 440.)
Dörschlag Carl. N.-Szeben. (76.)
Doucet Lucien. Paris. (393.)

Kemeny László

Esős idő, olaj -

X. Tavaszi Salon

1935.

HIREK

A Magyarország legközelebbi száma a karácsonyi ünnepek után december 27-én, csütörtökön a rendes időben jelenik meg.

— **(Az új szovjetkövet a kormányzónál.)** A kormányzó december 23-án délelőtt 11 órakor ünnepélyes kihallgatáson fogadta Alexandre *Beksadiant*, a Szocialista Szovjetköztársaságok Uniójának újonnan kinevezett rendkívüli követét és meghatalmazott miniszterét, aki megbízólevelét, valamint az elődje visszahívó levelét nyujtotta át. Az üdvözlő és válaszbeszédek elhangzása után a kormányzó beszélgetést folytatott a követtel, aki bemutatta a kíséretében megjelent Semen *Mirny* és Michel *Chaproff* követségi titkárokat. Az ünnepélyes aktusnál közreműködtek *Kánya* Kálmán külügyminiszter és *Vértesy* Sándor, a kabinetiroda főnöke.

— **(Lengyel előadás Jókai Mórról Varsóban.)** *Varsóból* táviratozzák: A Báthori István Lengyel-Magyar Társaság legutóbbi ülésén *Pogonowski* György dr. előadást tartott *Jókai* Mórról, ismertetve a nagy magyar regényíró életét és egész irodalmi működését, valamint jelentőségét a magyar irodalomban. Előadása további során Pogonowski Jókai fontosabb regényeit jellemezte és rámutatott Jókai népszerűségére Lengyelországban. Az ülésen, amelyen Katrznyski Szaniszló volt miniszter elnökölt, megjelent Matuska Péter varsói magyar követ is a magyar követség tagjainak kíséretében.

— **(Emléktábla a miniszterelnök szülőházán.)** Felemelő ünnepség volt vasárnap *Murga tolnamegyei* községben. A főispán és a vármegyei élet előkelőségei jelenlétében leleplezték azt az *emléktáblát*, amellyel *Murga* megjelölte *Gömbös* Gyula szülőházát. Ebben a kis faluban volt evangélikus tanító a miniszterelnök atyja s az iskola épületében látott napvilágot a miniszterelnök. A felvirágozott, zászlódíszbe öltözött falu apraja-nagyja ott volt az ünnepen. *Hagymássy* Zoltán főispán tartotta az avatóbeszédet, *Müller* Róbert lelkész pedig ünnepi beszédet mondott. A miniszterelnököt a község *táviratilag üdvözölte.*

— **(A »művészetek városa« lesz Versailles?)** *Párizsból* jelenti külön tudósítónk: Széles hullámokat vet Paul *Valérynek*, a világhírű költőnek és filozófusnak, a francia akadémia tagjának, az a terve, hogy *Versaillesből a »művészetek városát« kell csinálni*, francia *Salzburgot* vagy

— **(200.000 zloty óvadék két francia igazgatóért.)** *Varsóból* jelentik: A lengyel bíróság hír szerint *200.000 zloty óvadék* ellenében hajlandó *szabadon bocsátani* a *Zyrardow*-művek két letartóztatott *francia igazgatóját.*

— **(Osztrák amnesztia a februári és júliusi puccsisták részére.)** *Bécsi* távirat szerint a karácsonykor adott amnesztián kívül beszüntetik a februári puccs jelentéktelenebb résztvevői ellen indított körülbelül ezer bírói eljárást, miután már eddig szüneteltették az eljárást kereken 2000 kisebb mértékben részes ellen. Büntetése hátralevő részét elengedték továbbá 300 embernek, akik politikai vétségek miatt már megkezdték büntetésük kitöltését. Ezek közül 93 a februári zavargásokban, 77 pedig a júliusi puccsban vett részt. A megkegyelmezettek száma ebben az évben kétszer annyi, mint a mult évben.

— **(Feloszlott a török képviselőház.)** *Ankarából* jelentik: Miután a jelenlegi török képviselőház befejezte törvényhozói munkásságát, kimondotta feloszlatását.

— **(Mi tulajdonképpen a háború?)** Gualtiero *Sarfatti* olasz ezredes érdekes könyvet írt *»a háború lényegéről«*. Különösen három kérdést vet fel. 1. *Emberi akarattól függ-e a háború?* Véleménye szerint a háború igenis elsősorban emberi akarattól függ. 2. *Jó vagy rossz-e a háború?* A háború magábanvéve rossz, de ha az ember igazságosan akarja megítélni, nemcsak a közvetlen következményeket kell tekintetbe venni, hanem arra is kell gondolni, hogy a harcoló nemzedék szenvedéseit talán később jó hatások egyenlítik ki. 3 *Elkerülhetetlen-e a háború?* Jobb, ha nem próbálunk prófétikus feleletet adni erre a kérdésre. Mindenesetre a háborút olyan jelenségnek kell tekinteni, amit *mindig számításba kell venni.*

— **(Kóbor cigányok karácsonya.)** A kóbor cigányok karácsonyi ünnepségét Kalocsán nagy fénnyel ülték meg. Az ünnepségen a cigányok igen festői és pompás ruhákban élőképben bemutatták a betlehemi jászolt. Az élőkép minden szereplője cigány volt. Azután ősi dalaikból és táncaikból adtak elő, végül pedig a »cigányangyalkák« meghozták a karácsonyfát, amelyen színes villanykörték égtek; a karácsonyfa alján rengeteg ajándék volt. Az ünnepségen, — amelyet *Kovács Buna* Károly rendőrfogalmazó, a kalocsai cigányok nagy pártfogója rendezett — a város társadalma igen nagy számban vett részt. Megjelent rajta *Zichy* Gyula gróf kalocsai érsek is.

Boldog este

— **(Ó! muzsika.)** A zálogházban jártam a minap. Csupa kókadt fejű ember áll a rácson innen, remegő kézzel bontják ki batyuikat s nyujtják be a becsüsnek, aki, mintha Isten lenne, osztja a megváltó pénzt. »Három pengő! Öt pengő!«, ilyen tételeket. Tízpengős kölcsönnél már felfigyelnek az emberek, mert aki itt tíz pengőt kap, az már kivétel. Csupa szomorú ember, akikből mintha minden emberi elmult volna, akikben csak irigység, rosszaság élne, amint szidják a becsüst: »Neki jó, zsíros állása van!« Persze, hogy nem érti meg az ő nyomorukat, amikor visszadobja utolsó rongyaikat — s mert utolsó, így hiszik, vagyont ér. »Ezt nem veszem be! erre nem adhatok!«, mire a kívülálló szájából kicsik a képzelt falat. Mások mint tolvajok surranak el kapott pengőikkel. És a becsüs részvétlen faarca mily derékbatört életet takar! (Valamikor a Belvárosban ékszerüzlete volt, előkelő vevői voltak, akik sohasem alkudtak.) Nézem az ujjait, amint néha emlékező boldogsággal simogat meg egy-egy »régi jó időkből ittmaradt« darabot, ahogy felcsillan a szeme s az akaratlan »vigyázz!«, amelybe a lelke áll a ritkán látott értékes darab előtt... Mintha minden, az ember minden megnyomorítottsága itt gyülne egybe: a zálogházban.

Zene szól! Lágy muzsika... Mintha a »Feltámadunk!« harsonái zengenének, kisimulnak az arcok, felragyognak a szemek, a becsüs foghíjas szája is füttyre csucsorodik... Pedig csak egy fiatalember állt az ablak elé — tán 18 éves, szerelmes, akinek találkája van délután egy kislánnyal, nem kenyérre kell a pénz. Gramofonját akarta elzálogosítani s hogy gépe jóságát bizonyítsa, hanglemezt tett rá és megindította.

Száll a dal, a zene a poros teremben... mosoly van az arcokon, mintha minden rossz egyszerre mult volna el...

Sohse hittem volna, hogy ilyen szent, nagy dolog a zene, hogy ilyen csodát tud tenni.

— **(Összeomlott az Arno hídja.)** *Rómából* táviratozzák: Az új Arno-híd építése már csaknem be volt fejezve, amikor az elmult éjszaka óriási robajjal *összeomlott*. A vízre csapódó hídalkatrészek olyan félelmetes robajt okoztak, hogy a lakosság felriadt álmából és pánikszerű hangulatban tudakozódott a történtekről. A tűzoltók nyomban kivonultak és megtették a szükséges intézkedéseket. *Azt hiszik, hogy emberéletben nem esett kár.*

x Gyengélkedés idején, különösen ha a rosszullétet szorulás vagy keresztfájás fokozza, az enyhe és igen kellemes természetes »*Ferenc József*« keserűvíz mindig puha, könnyű székürülést és kielégítő emésztést szerez.

Kemény László

FORDULATOT VÁRUNK

Irta: vitéz Bajcsy-Zsilinszky Endre

A volt magyar Felvidéken »prevrat«-nak, fordulatnak mondják azt a nagy államváltozást, amely a trianoni békeszerződéssel bekövetkezett. Ez a »fordulat« nem a miénk, magyaroké volt s úgy érezzük, nem is a tótoké, nem is az erdélyi románságé, nem is a délmagyarországi szerbségé vagy a horvát nemzeté.

Nem kisebb embert hivok tanuul, mint P. E. Flandin francia miniszterelnök urat, aki nemrég egy magyar ujságban megismételte azt a kijelentését, amit egy évvel ezelőtt tett a *Le Journal*-ban, hogy t. i. a volt osztrák-magyar monarchia úgynevezett felszabadított népei nem kívántak többet egy messzemenő politikai autonómiánál, leszámítva természetesen Galicia lengyeleit, Dél-Tirol meg Isztria olaszait, akik Lengyelországhoz és Olaszországhoz csatlakoztak a dolgok természetes rendjével. Más szavakkal: Flandin miniszterelnök úr szerint kár volt szétverni a megkisebbített Ausztriát és a történelmi Magyarországot, mikor nyilvánvaló, hogy a kettős birodalmat szabad politikai autonómiákba szervezett szövetségi államokká lehetett volna átalakítani s a volt monarchia népei ezzel meg is elégedtek volna. Ismétlem: nem én mondom ezt, hanem Európa leghatalmasabb birodalmának fiatal és kiváló miniszterelnöke.

Vagyis: a »fordulat« nem volt természetes, nem volt az itt élő népek érdekében való s nem hozott sem békét, sem igazi virágzást még az új kis imperializmusoknak sem: sem a csehnek, sem a szerbnek, sem a románnak. Hiszen azt is a francia miniszterelnök mondja, hogy ma teljesebb a zavar a Duna völgyében, mint volt a háború előtt. Mégis kétségtelen, hogy ez a fordulat a dunai népek között leginkább a magyar nemzet testéből és országából táplálkozott s minket nyomorított meg legjobban.

Kell tehát, hogy *az új fordulat*, mely el nem maradhat, elsősorban a magyar nemzet és Magyarország nyomorúságán könnyítsen.

Csak az a kérdés: elég-e az, ha ezt az új fordulatot egyszerűen csak várjuk, ölbetett kezekkel? Eljöhet-e ez a fordulat csak úgy önmagától, ama *főleg szociális kérdéseknek, másfelől pedig hasonlóan gyorsütemű és gyökeres irányváltozása a magyar külpolitikának.*

Nem lehetünk továbbra is utolsó mentsvára beteg és idegen feudális maradványoknak, az egész Európában már régen lebontott nagybirtokos, sőt latifundiumos mezőgazdálkodásnak. Nem lehetünk továbbra is az az ország, mely vezet az öngyilkosságban, a tüdővészben, a csecsemőhalandóságban, a mezei proletariátus arányszámában a birtokos rétegekhez képest a munkabér alacsonyságában, az agrárolló nyílásának ívében (mint ahogy Tyler népszövetségi biztos úr már annyiszor megállapította). És nem folytathatjuk azt *a történelmi perverzitást*, amely 1038 évvel a honfoglalás után éppen a honfoglaló magyarság tömegeit zárja ki leginkább a föld és az élet javaiból, szorítja ki egyre nagyobb arányban a középosztályból s miközben vígan folyik igazán nemkívánatos elemeknek beszivárgása tízezrével évenként a csonka országba, a legjobb magyarság tízezrei egyre vándorolnak ki a világ minden részébe, hogy kenyérhez, megélhetéshez juthassanak.

Nem igaz, hogy a csonka ország területén aannyi ember zsúfolódott össze, hogy föld, ipar, kereskedelem nem tudja őket eltartani. Vannak óriási nagybirtokok Magyarországon, ahol egy négyzetkilométer területen alig 20 lélek él, vagy annál is kevesebb, míg a szűk határú kis- és törpebirtokos falvakban, e latifundiumok tőszomszédságában, ugyancsak egy négyzetkilométeren 200, 300 lélek, még annál is több. Itt a gyökere a bajnak. Románia *42%-ról 8%-ra nyomta le a 100 hektáron felüli nagybirtok mennyiségét 15 év alatt*, miközben a régi magyar nagybirtokokon telepített, természetesen főleg román, kisbirtokosságot. *Csonka-Magyarországon pedig még mindig több mint 32% az 500 holdon felüli nagybirtok az ország termőföldjéből.* Itt van a magyar bajok belső gyökere, itt kell kezdeni a gyógyítást és itt kell elindítani az egyetemes magyar szociális kérdés megoldását is.

Ugyanakkor pedig legszentebb meggyőződésem szerint búcsút kell mondanunk annak a magyar történelemben amúgy is felette rövid életű és mostanában minden érdekünket feláldozó németbarátságnak, amely csak a szerencsétlenvégű hármasszövetség megalakulásával kezdődött a XIX. század negyedik negyedében s valójában okozója volt a magyar birodalom belső és külső összeomlásának is. A trianoni békeszerződés mérhetetlen igazságtalanságai és esztelenségei nagyban hozzájárultak, hogy haragból, elkeseredésből és dacból, meg a magyar revízió kérdésének a német revízióval való szerencsétlen összekeveréséből adódott egy olyan egészségtelen közhangulat és elhibázott külpolitika, amely elsősorban a német birodalomtól várta nemzetünk és országunk sorsának jobbrafordulását. *Attól a német birodalomtól, amelynek legfőképpen köszönhetjük rettenetes sorsunkat*, hiszen a békeszerződés tárgyalásának okmányai szerint Magyarországot főleg azért sikerült ilyen szörnyű módon szétdarabolni, mert minket Benesék úgy tudtak beállítani a nagyhatalmak előtt, mint a német birodalom elszánt és mindig szolgálatra kész keleti előőrsét és bástyáját. Attól a Németországtól várjuk mi továbbra is jobb jövőnket, amely az elmúlt másfél évtized alatt is folytatta velünk szemben és pedig nagyszerű sikerrel az évszázados gazdasági kizsákmányolás politikáját s megcsorbította nemzeti vagyonunkat vagy másfél milliárd pengővel? Attól a német birodalomtól, amely olyan kegyetlenül szervezi és uszítja az elszakított területeken valamikor hűséges német kisebbségeinket a mostani magyar kisebbségek ellen? Attól a német birodalomtól, melynek egyik hitleri igába fogott, »gleichschaltolt« nagy napilapja, a Berliner Tageblatt, csak a napokban írta a ruténföldi németségről: »iskolai helyzetük jó, mert ezen a területen a német kultúröntudat a cseh kormány számára értékes immunizáló szert jelent a sokkal veszedelmesebb magyarosító törekvésekkel szemben«. Nincs az a magyarfaló, cseh zsoldban élő francia lap, amely valaha is azzal merészelte volna vádolni a szerencsétlen magyar kisebbségeket, hogy »veszedelmesen magyarosítanak«. És mi még mindig ettől a német birodalomtól várjuk történelmi sorsunk jobbrafordulását? Attól a német birodalomtól, amely mai elvakult faji gőgjében a turáni származású magyarságot másodrangú emberfajnak tekinti, nyiltan tör Ausztria elfoglalására s azután a Dunavölgyének uralmára, tehát közvetve a mi leigázásunkra is, amely a genfi válság egész ideje alatt hideg és »tárgyilagos« tudott maradni Jugoszlávia és Magyarország között, mikor az angol közvélemény valósággal felhördült a magyar lakosság tömeges kiüldözése miatt? S amely Jugoszláviával most is lázasan keresi a szövetkezés útját, végeredményben ellenünk?

Az én megítélésem szerint *minden új magyar politikának kiindulópontja az, hogy függetlenitsük magunkat úgy művelődésünkben, mint gazdálkodásunkban és külpolitikánkban a német birodalomtól* s teljes erőnkkel álljunk oda az önállóságát védő Ausztria mellé. Azután pedig keressük a jobb megértést *olasz barátainkon keresztül* a francia nemzettel s megvilágítván ezeréves történelmünket a francia közvélemény előtt, *beigazoljuk, hogy egy erős Magyarország nélkül a német birodalom keletre törő rohamait nem lehet megállítani.*

Megszólal a francia „Tűzkereszt"

La Rocque ezredes könyve, a francia „Mein Kampf" – A gall fasizmus célja és eszközei

Párizs, december hó.

(A Magyarország alkalmi tudósitójától.) De la Rocque ezredes, a francia fasiszták főszervezetének, a *Tűzkeresztnek* vezetője, akit sokan Franciaország jövőbeli diktátorának tartanak, »Közszolgálat« címmel könyvet

Kemény László

festő

kol. kiáll.

122 – 182. szám.

olajfestmények és

tusrajzok.

Nemzeti Szalon

Kemény László stb.

kiáll. kat.

1935. szept. 14–30.

VASÁRNAP **14** Kat. Jozafát vt. Prot. Klement.	N. k. 7 ó. 2 p. N. ny. 16 ó. 26 p.
HÉTFŐ **15** Kat. N. Albert Prot. Lipót	N. k. 7 ó. 4 p. N. ny. 16 ó. 25 p.
KEDD **16** Kat. Ödön pk. Prot. Ottmár	N. k. 7 ó. 5 p. N. ny. 16 ó. 23 p.
SZERDA **17** Kat. Cs. Gergely Prot. Hortense	N. k. 7 ó. 7 p. N. ny. 16 ó. 22 p.
CSÜTÖRT. **18** Kat. P.-P. baz. Prot. Ödön	N. k. 7 ó. 9 p. N. ny. 16 ó. 21 p.
PÉNTEK **19** Kat. Erzsébet Prot. Erzsébet	N. k. 7 ó. 10 p. N. ny. 16 ó. 21 p.
SZOMBAT **20** Kat. V. Félix Prot. Jolán	N. k. 7 ó. 11 p. N. ny. 16 ó. 20 p. Izr. 16. S. Vajisiakh

Kemény László

Pesti Napló képes
mell 1935. IX. 15.

KULTURA

A magyar tudomány nagy mecénása

Semsey Andor emlékezete — A Magyarhoni Földtani Társulat elnöke kulturánk bőkezü támogatójáról

Olyan sok szó hangzik el a magyar kultura emeléséről, fölényéről és értékeinek átmentéséről, hogy időszerü annak a nemrég elhunyt kiváló magyar főurnak, *Semsey* Andornak emlékezete felé fordulni, aki valóban emelője volt a magyar kulturának anyagiakban és szellemiekben egyaránt. Munkatársunk felkereste *Mauritz* Béla dr. egyetemi tanárt, aki maga is nagyértéke a magyar tudományos életnek, hogy beszélgetést folytasson vele a földtani tudományok mecénásáról. A mindennapi élet zajától elvonultan él a tudományoknak Mauritz Béla professzor, aki aránylag még fiatalon futotta meg sikerekben gazdag pályáját. A Bulyovszki-utcai főreáliskolától, a budapesti, heidelbergi és bécsi egyetemeken át megindult életpálya gyorsan elért a Pázmány Péter tudományegyetem ásvány- és kőzettani intézetének adjunktusi, magántanári s utóbb nyilvános r. tanári és igazgatói állásába. Tagja lett a Tudományos Akadémiának s 1923. évben elnöke a Magyarhoni Földtani Társulatnak. Mauritz tanár főkép a magyar és külföldi ásványok kristálytani vizsgálatával foglalkozott, de különösen behatóan a *Mecsek*, *Mátra* és a *Gyergyói* havasok kőzettani tanulmányozásával, melyekről számos müve és értekezése jelent meg, ugy itthon, mint külföldön. Majd megirta *„Ásványtan"*, *„Kőzettan"* cimü alapos nagy munkáit, melyek — sajnos a rossz pénzügyi viszonyok miatt — még ma is nyomdafestékre és kiadóra várnak, pedig ezek megjelenése égetően szükséges volna a szakirodalomban.

Mauritz professzor nagy melegséggel beszélt *Semsey* Andorról. Az ő szavain át valóban megkapó emléke bontakozik ki előttünk annak a férfiunak, aki nemcsak szavakkal és mások buzditásával, hanem tettekkel a magyar kultura egyik; talán legnagyobb áldozatokra kész mecénása volt.

Mauritz Béla dr. a következőket mondotta:

— Az elmult év augusztusának közepén hunyta le örökre szemét 90 éves korában hazánknak egyik legjobb fia, *Semsey* Andor. A nagyközönség kevéssé ismerte, pedig a magyar tudományért többet és önzetlenebbül talán még senki sem áldozott. Ősi nemesi család sarjadéka volt és mint ilyen hatalmas vagyont örökölt. Vagyonát a szónak köznapi értelmében nem élvezte. Gyermekies lelkületü és törékeny teste nem engedték meg neki, hogy az élet örömeiből ugy vegye ki osztályrészét, mint más hasonló ranguak. A polgári egyszerüség mintaképe volt. Önönmagával szemben a végletekig takarékos, másokkal és főkép a magyar tudománnyal szemben fejedelmileg bőkezü. Elháritani igyekezett magától minden diszt, minden kitüntetést, minden ünneplést. Adakozásait olyan szerénységgel intézte, hogy azokat ugyszólván még megköszönni sem lehetett. Egyetlen kitüntetésére volt mintegy büszke, az egyetemtől nyert bölcsész-diszdoktori cimére, melyet állandóan használt. Legnagyobb örömet szerzett neki az adakozás. Legtöbbet áldozott a természettudományokra, különösen a földtanra, ásványtanra és fizikára. A Magyar Nemzeti Muzeum ásvány-őslénytárát Európa legelső gyüjteményei közé emelte, körülbelül 1 millió aranykoronát áldozott rája; a meteoritgyüjtemény volt különös kedvence, ő maga állitotta azt össze, sőt még ő maga is irta le. A m. kir. Földtani Intézet mai fényes felszerelését nagyrészt neki köszöni. Megszerezte az intézet részére a világhirü Coquand-féle őslénytani gyüjteményt; különös gondot forditott a gyakorlati gyüjtemény kiegészitésére: több geologus hónapokat utazott az ő költségén külföldön, hogy az ásvány- és kőlpar terén megfelelő tapasztalatokat szerezve és kellő anyagot gyüjtve, tudásukat itthon értékesitsék. A Nemzeti Muzeum ásványtárának és a Földtani Intézetnek szakkönyvtárát számos folyóirattal és könyvvel gyarapitotta, az intézmények kémiai laboratoriumát pompásan felszerelte; a Földtani Intézet Stefánia-uti palotájának felépitésére 100.000 aranykoronát adományozott. *Eötvös* Loránd báró költséges gravitációs vizsgálatainak anyagi részét évek folyamán Semsey Andor fedezte. A M. Tud. Akadémiának 200.000 aranykoronát bocsátott rendelkezésére, mely összegből szeretett hazájára vonatkozó tudományos monográfiák voltak jutalmazandók. Az egyetem ásványtani és földrajzi tanszéke, a müegyetem ásványföldtani szertára, a polgári iskolai tanárképző biológiai gyüjteménye és egyéb közintézményünk őrzi a bőkezü adakozó emlékét.

— De nemcsak a gyüjtemények, szertárak és könyvtárak holt anyagát gyarapitotta. Különös figyelmet forditott arra, hogy megfelelő szakférfiak is legyenek, akik a tudományos munkát el tudják végezni. Tekintélyes összegeket forditott fiatal, európai szinvonalon álló tanult nemzedék kiképzésére. Több geologus, mineralogus és fizikus az ő költségén éveket töltött a külföldi egyetemeken, hogy magát kellőkép kimüvelhesse. Ha bármily tudományos munka kivitelében anyagi nehézségek merültek fel, rögtön kész volt arra, hogy az akadályokat az utból elgörditse.

— Életét tulnyomórészt a természettudósok között élte le. Délelőttjeit a Nemzeti Muzeum ásványtárában vagy a Földtani Intézetben töltötte; délutánjait ugyancsak a természettudósok társaságában szerette valamely aktuális kérdésről való eszmecserében eltölteni. Amig törékeny teste a fáradalmakat győzte, a nyári hónapok alatt a geologusok egyikéhez csatlakozva, résztvett a hegyvidéki geologiai kutatásokban; különös élvezettel gyüjtötte a szép ammoniteseket.

Mauritz Béla dr.

A Nemzeti Ujság számára rajzolta
Kemény László.

— A magyar geologusok és mineralogusok Semsey Andor nevének örök emléket állitottak; *Krenner* József két ujonnan felfedezett szép magyar ásványt, a semseyitot és andoritot róla nevezte el; az őslénytanban több kövület ugyancsak az ő nevét viseli.

— A háboru után méltóan rótta le háláját a hős magyar katonákkal szemben, midőn birtokából sok vitézi telket hasitott ki számukra. Ma, mikor a magyar tudományos élet agoniában vergődik, sok Semsey Andorra volna szükségünk. Ő maga krisztusi példával járt elől; aszkéta módjára élte le életét és minden jövedelmét a magyar tudományra áldozta.

A Szabad Egyetem márciusban

Hétfőn, 3., 10., 17., 24., 31-én este fél 6 órakor *Hónay* Kázmér: *A mindenkori modern müvészet*, 7 órakor *Cholnoky* Jenő: *A föld és az ember*, 6 órakor *Heller* Farkas: *Közgazdasági Szeminárium.*

Kedden, 4., 11., 18-án este fél 6 órakor *Horváth* Jenő: *Amerika története*, 7 órakor *Szijártó* Miklós: *Fizikai kisérletek.*

Szerdán, 5., 12., 19., 26-án fél 6 órakor *Pályi* Sándor: *A növényvilág, mint termelési tényező*, 7 órakor *Farkas* Géza: *A belső szekrecio.*

Csütörtökön, 6., 13., 20., 27-én fél 6 órakor *Szabó* Zoltán: *A növények szaporodása*, 7 órakor *Császár* Elemér: *Mikszáth és a 90-es évek regényirodalma.*

Pénteken, 7-én és 14-én fél 6 órakor *Dékány* István: *Társadalomelméleti problémák*, 21-én és 28-án fél 6 órakor *Ihrig* Károly: *A külföldi kölcsön*, 7., 14., 21., 28-án, 7 órakor *Grusz* Frigyes: *A bőr és ápolása* (Kozmetika).

Szombaton, 8., 15., 22., 29-én fél 6 órakor *Tomcsányi* János: *A mai Oroszország*, 7 órakor *Gárdonyi* Albert: *Gazdaságtörténet* (Ujkor).

Öt uj tagot választott a Szent István Akadémia

(A Nemzeti Ujság tudósitójától.) A Szent István Akadémia pénteken délután fél 6 órakor osztályonkint elkülönülve tagjelölő ülést tartott és annak befejezése után tagválasztó együttes ülésre gyült össze, hogy az időközben megüresedett helyeket betöltse. A választások eredménye gyanánt öt uj tagja van a Szent István Akadémiának, akik valamennyien kiváló és elismert munkásai a magyar tudományosságnak és irodalomnak.

Az I. hittudományi és bölcseleti osztály rendes tagok gyanánt *Magdics* Ignác dr. Ranolder-intézeti igazgatót, *Tóth* Tihamér dr. egyetemi tanárhelyettest és *Tower* Vilmos alezredes-lelkészt, a II. jog- és államtudományi osztály *Pető* Sándor dr. publicistát, végül a III. nyelv- és széptudományi osztály *Sajó* Sándor c. tankerületi főigazgatót, a Magyar Tanárok Nemzeti Szövetségének elnökét választotta meg. A választás titkos szavazással kétharmad szótöbbség alapján történt.

Az uj akadémikusok főbb élerajzi adatait, irodalmi munkásságát a következőkben ismertetjük:

Magdics Ignác dr. 1872-ben született és 1897-ben avatták a bécsi egyetemen a hittudományok doktorává. Több, mint 25 éves pedagógiai mult áll mögötte és terjedelmes irodalmi munkásságával a hagiográfiának és a hitoktatásnak jelentős szolgálatot tett. Megirta Árpádházi Boldog Margit és Szent Paula életét, több tankönyve általánosan használt, háromkötetes hitelemzések cimü müvét a Pázmány Egyetem hittudományi kara a Horváth-alapból jutalmazta. Számos értekezése jelent meg különösen a katechetika köréből a katolikus nevelésben.

Tóth Tihamér dr., aki 1889-ben született, az egri egyházmegye papja és szintén a bécsi egyetemen nyerte el a teológiai doktorátust 1912-ben. Lelkipásztori, hitoktatói és teológiai tanári müködés után a világháboruban harctéri szolgálatot teljesitett, majd a Központi Papnevelő tanulmányi felügyelője, majd a Pázmány Egyetem hittudományi karán tanárhelyettes lett. Irodalmi munkássága igen széles területekre terjed ki. De különös figyelmet érdemelnek azok a munkái, amelyek az ifjuság és az intelligencia lelki gondozása körébe vágnak. Számos kisebb dolgozata foglalkozik korszerü szociális kérdésekkel.

Tower Vilmos győregyházmegyei áldozópap 25 év óta fejt ki számottevő irodalmi munkásságot, amelynek jelentős része a liturgika körébe esik.

Pető Sándor dr. kiváló ujságiró kollégánk, aki 1885-ben született. Bölcsészeti tanulmányainak végzése után a tanári pályára lépett és egyuttal megkezdte publicistikai munkásságát, amely sok értékes tanumányt juttatott a magyar irodalomnak. Mint essayiró nagy történelmi tudásával és kifejező képességével maradandó értéket alkotott. Egy-egy nagyobb tanulmánya valóságos korrajz. Külön kell megemlitenünk „Politikai arcképek" és „Sorsok" cimü köteteit és cikkeit, melyeket az Akotmányban, Budapesti Hirlapban, Uj Nemzedékben, Nemzeti Ujságban, Magyarságban, Nemzeti Szemlében, Magyar Szemlében, Életben közölt mind annak a szellemnek voltak a képviselői, amelyet világnézeti felfogásában a Szent István Akadémia reprezentál.

Sajó Sándor, a Kisfaludy Társaság tagja mögött, aki 1868-ban született, 25 éves költői pálya van. Öt verskötet mellett, a Nemzeti Szinház által előadott Zrinyi György házassága cimü verses történelmi vigjátéka jelzi munkásságának főbb határköveit, amely munkásság izzó magyar léleknek a megnyilvánulása. Az irrendentizmus eszméjének ő egyik leglángolóbb, legmélyebb hatásu énekese.

Az ujonnan megválasztott tagok hivatalos kihirdetése az Akadémia április 27-én tartandó rendes évi ünnepi ülésén történik.

A tudományos világ köréből

A régészeti tudományt érdekes fölfedezés tartja izgalomban. Óbuda határában találtak egy nagy kőszobrot, a mely az *Apis-bikát*, az egyiptomiak szent állatát ábrázolja. A szobor történeti értékét igen emeli, hogy hazánk területén egy egyiptomi pogány szentállat kultuszára enged következtetni. Ugyanakkor egy egyiptomi *szfinksz*-szobrot is ástak ki a földből. A szfinksz-szobor — *Kuzsinszky* Bálint intézkedésére — az aquincumi muzeumba került. Az Apis-bikát azonban a Nemzeti Muzeum régiségtárába szállitották, mielőtt az aquincumi muzeum igazgatósága intézkedhetett volna elviteléről. Illetékes helyről szerzett információink alapján jelenthetjük, hogy *Kuzsinszky* Bálint személyesen interveniált a régiségtár igazgatójánál, *Varju* Elemérnél, hogy az Apis-bika Aquincumba kerüljön. E mellett szól a lelet helye is, amely világosan az aquincumi telepre utal. A szobrot a főváros birtokán találták, ugy hogy a tulajdonjog már ezért is a fővárosé, illetőleg a főváros birtokában levő aquincumi muzeumot illeti. A Muzeum vezetősége a talált aranykincsek egyharmadában való állami részesedés törvényére hivatkozik. Ez azonban csak aranyra vonatkozik és a telektulajdonos által készpénzzel megváltható. A szobor tulajdonjogának ügye most a kultuszminiszter előtt fekszik döntés végett.

Az elvesztett paradicsom

Irta: Surányi Miklós

A nagy, nehézjárásu angol, a puritán és pathétikus szónok, a vaskos moralista és dübörgő szavu kritikus, a gőgös és fenkölt *Carlyle* Tamás, aki a praesbiteri gyülekezet számára egy magasztos vasárnapi praedikációt irt a francia forradalomról, a szerelemről is megmondta a maga véleményét. A szerelem — igy szólt Carlyle — oly valami nyomoruságos dolog, hogy egy hősi korban eszükbe sem jut az embereknek azzal foglalkozniok ...

Értsük meg jól: Goethe életirója irta ezt, ennélfogva ezzel nem célozhatott a szerelmeskedésre, mert azt legnagyobb emberi ideálja, az antik ember, a legutolsó olimpuszi félisten, az összehasonlithatatlan Goethe életében léptennyomon észre kellett vennie egy oly igazságos és nyitottszemü embernek, mint Carlyle.

Értette tehát a nagy, végzetes, emésztő szerelmi szenvedélyt, amely miatt kiütött a trójai háboru, ami kétségbeesésbe kergette Didót, Odysseus afrikai barátnőjét, ami Dantet lecsábitotta az alvilágba, amiről annyi bájos lyrai verset irtak a költők ... Trisztán és Izolda bünéről van szó, Abelard és Heloise, Hero és Leander, Antonius és Cleopatra, Troilus és Kressida szerelméről, mint olyanról, amik hősi korban az embereknek eszükbe sem jutnak.

Nos, Carlyle Tamás ugyancsak elismerné korunk hősi voltát, mert manap a szerelem lélekperzselő hatalma ép ugy devalválódott, mint a pénz, az excellenciás cim, vagy az államférfiui tekintély. Ma sürü a szerelmeskedés, utálatos az erkölcstelenség, de ritka az igazi szenvedély, amiről a lovagkorban Wolfram von Eschenbach vagy Walther von der Vogelweide oly meghatóan énekeltek.

Ma férfi és nő egyaránt irtózik attól, hogy egy nagy érzés bilincseit vegye magára. Ez a század nem fogja ismerni a nagy szerelmeseket. A férfiak már régen nem hajlamosak rá. Carlyle megelégedetten látná, hogy az anyagi leromlás, a fékevesztett társadalmi izgatások, a forradalmak és restaurációk idején a férfi már csak enyhe játéknak, „filozófushoz illő pajkos időtöltésnek" degradálta a szerelmet, leráng atta a költők által alája épitett piedesztálról és sárba tapodta a költők örök bánatára.

És a nő?

A nő is résztvesz az élet csuf és verejtékes küzdelmében. Innen van, hogy az ő élete is az, ami az orvosé, a tanitóé, a kereskedőé, az ügynöké, az ujságiróé: vagyis üzlet, hivatal, ipar, kenyérkereset és spekuláció. A nők legnagyobb részének élete: lihegő verseny a férfiakkal, a férfiak évezredes előjogai, erkölcsi szabadossága, a társadalom elnéző és erkölcstelen szankciói nélkül.

Emellett ő is kihasználja azokat az előjogokat, amelyekkel a férfitársadalom ruházta fel őt még abban a korban, amikor a nő védtelensége és alárendelt helyzete a férfiak lovagiassága révén nyert némi rekompenzációt.

A női lelket megmérgezi az, hogy állandó érintkezésben van a férfitársadalommal oly téren, amelyen még nem alakult ki az érintkezés tradicionális illemkodexe. Ahol lépten nyomon tapasztalja, hogy kiméletre és segitségre csak akkor számithat, ha észreveszik szépségét, fiatalságát és engedékenységét. Üzletté válik az egész élet: a kenyér, a szépség, a szerelem, az erény és a bün, sietni kell mindennel, hogy le ne késsék az érvényesülés és karrier expresszvonatáról s nem ér rá ideális szerelemben elálmodozni a napokat, mint a középkori várak, vagy a rokoko szalonok urnője, rá nézve a szenvedélyes szerelem nem kényelmi és erkölcsi kérdés, hanem egyszerü gazdasági kár, elveszett idő, füstbe ment haszon, anyagi riziko, tehertétel a számlán, pénzbeli veszteség, csőd, bukás és egzisztenciális katasztrófa.

Felváltja tehát aprópénzre. Ha szép és fiatal, futó kalandokra, kis játékos sietős flörtökre, veszélytelen csókokra, amik sem időt, sem életenergiát, sem anyagi javakat nem pocsékolnak. Ha hiu, igényteljes és erkölcsi skrupulus nélkül való, lusta és nagyravágyó: akkor eladja magát. Ez is hivatal, foglalkozás, kondiciő, esetleg karrier. Ha talentumos: versenyre kel a férfival az ötletesség, produktiv munka, vagy merész spekuláció terén. Ha cinikus és gyáva és jó partira talál: férjhez megy szerelem nélkül, hitves lesz hüség nélkül és anya lesz kötelességtudás és lemondás nélkül.

Ha nem szép és nem fiatal: minden eszközt megragad, hogy pénzhez és pénzen vásárolható örömökhöz jusson. Ha okos és mértékletes: akkor öregségét készíti elő fukar, számító és pedáns önzéssel, tág lelkiismeretének apró ravaszkodásaival. Erköles és szemérem nélkül nyul embertársainak minden gyengeségéhez, hogy azokat kizsákmányolhassa. Nem ismer sem Istent, sem ördögöt; egyiktől sem fél. Telhetetlenül rombol, mert körülötte minél alacsonyabb az általános standard, annál könnyebben vigasztalódik.

Ugyan, mikor van ezeknek idejük átengedni magukat egy nagy és rajongó érzésnek, vagy csak meg is pillantani azt a férfiut, akiért megmagasztosodik az ő lelkük és elmerül a szerelem napsütéses hullámaiba?

És ebben ő a legsajnálatraméltóbb áldozat.

A bukott társadalmakban, háboruk és forradalmak, anyagi válságok és katasztrófák idején a nő minden ideáljának csak a parodiáját látja: a szépségnek, az erőnek, a finomságnak csak az utánzatát; a gyönyörnek csak a szennyét; az embereknek csak a salakját; a szenvedélyeknek csak a pusztító és rothadt kigőzölgését. A szerelemnek csak az aljas karrikatúráját: a szerelmeskedést.

Ezért nem ismerik ők a szerelmet.

És végül vannak, akik önkéntes számkivetésbe üzték magukat ebből a londoni vásárból, ebből a barbár alexandriai arénából, ebből a Mammon és Bal körül táncoló eszeveszett társadalomból. Ők a kényesek, a szemérmesek, az álmodozók, a distingváltak, a siránkozók, a lemondók, akik fehér és vágyódó lelkükkel tiszta és szent szépséget szomjuhoznak. Ők az égi szerelem jegyesei: egyelőre tétován bolyongnak a maguk szük, hüvös és árnyas ligetében. Ők a szerelem anakorétái; nem szenvednek kevesebbet, mint a thebaisi sikság remetéi. Ők a Vesta-szüzek, akik a lovagias, szép, finom, rajongó szerelem tüzére vigyáznak ...

... Carlyle Tamás, meg vagy elégedve korunk hősi jellegével? ...

Nem estek az élelmiszerárak

A mai piac

(A Nemzeti Ujság tudósitójától.) A mai hetipiacra a kedvezőtlen időjárás ellenére szokatlan nagymennyiségü árut hoztak fel. A közönség természetesen még mindig meglehetősen tartózkodik a vásárlástól, egyelőre azonban, ugy látszik, ez a módszer sem használ semmit, mert az árak, ha nem is emelkednek, nagyon is szilárdan tartják magukat. A mai napon említésre méltó áremelkedés vagy áresés nem történt, mindössze a főváros tanácsa állapitotta meg a március 1-től kezdve érvényes uj kenyér- és lisztárakat és a szén árát emelték fel ismét ötven százalékkal.

A főváros tanácsa értesiti a közönséget és a hatósági lisztárusitással megbizott kereskedőket, hogy a

hatósági liszt- és kenyérárakat

március 1-től kezdve a következőképpen állapitották meg:

Kékszinü rendes és barna szinü pótjegyre: finom tésztaliszt 2800, főzőliszt 1750, kenyárliszt 1200, fehér kenyér 1900, barna kenyér 1500, pirosszinü lisztjegyre tésztaliszt 3100, főzőliszt 2900, fehér kenyér 2400, barna kenyér 2500 korona. A tanács megjegyzi, hogy a hatósági liszt után forgalmi adót nem kell fizetni.

Az Árvizsgáló Bizottság és a szénbányák tulajdonosai között folyó harc mára az OKÁB kapitulációjával egyelőre véget ért, amennyiben a hivatalos lap mai számának közlése szerint az Árvizsgáló Bizottság elnöke egy későbbi rendeletben meghatározandó időpontig a

szénfajták

tájékoztató árát ujból megállapitotta. E szerint a tatai szén métermázsája házhoz szállitva 37.860, a szászvárosi 38.000, a salgótarjáni szén ára pedig 46.200 korona. Az emelés visszamenőleg február 20-ától kezdve érvényes és mintegy ötvenszázalékos ujabb drágitásnak felel meg. Ugyancsak ötven százalékkal emelték az ipari fogyasztás céljaira szolgáló szén árát is. Itt emlitjük meg, hogy március 15-én forma szerint megszünik a szénbizottság és ezzel felszabadul a szénforgalom. A szénbizottság munkája március 15-étől kezdve csak arra szoritkozik, hogy a szénfogyasztást és a szénelosztást figyelemmel kisérje és hogy a közüzemek, továbbá az államvasutaknak szénellátását biztositsa. A szénbizottság felosztása után a szénárakat továbbra is az Árvizsgáló Bizottság fogja megállapitani. A jóvátételi szénszállitások ellenőrzését ezután is a szénkormánybiztosság végzi. Magyarország ugyanis jóvátétel cimén 1921 óta szállit szenet Szerbiának és eddig ezen a cimen hat és félmillió métermázsa szenet adtunk át Jugoszláviának.

Világpolitika

Az angol munkáskormánynak az a reménykedése, hogy egy uj világkonferencia vagy legalább egy nemzetközi gazdasági értekezlet összehivására sikerül megnyernie az amerikai Egyesült-Államok hajlandóságát, egyelőre aligha valósul meg. Amerika aktiv közreműködése nélkül pedig, — amint Lloyd George már két év előtt megmondotta — Európa gazdasági helyzetét rendbehozni nem lehet. Annak ellenére, hogy most amerikai szakértők is szerepelnek a német jóvátételi probléma tanulmányozására kiküldött két bizottságban, ténynek veendő, hogy az Egyesült-Államok külpolitikája *Cooligde* elnök alatt nem változott meg. Az amerikai szakértőket a washingtoni kormány csupán mint *magánembereket* küldte Európába, ekkép jelezve, hogy az Egyesült-Államok a szakértők megállapitásából nem hajlandók semmiféle politikai következményeket levonni. Az amerikai közvélemény azt óhajtja, hogy az európai országok előbb térjenek a józan politika utjára és csak azután forduljanak Amerika segitségéhez. Hardinggal ellentétben, aki magáévá tette a világbiróság eszméjét és Washingtonban megtartotta a leszerelési konferenciát, Cooligde teljesen rezerváltan viselkedik minden ujabb konferenciával szemben. Kijelentései mindössze arra szoritkoznak, hogy Amerika a jövőben kész csatlakozni a nagy nemzeteknek a béke rendezésére irányuló törekvéseihez, ha a megegyezés lehetősége fennforog. Ezt a tartózkodást nem csupán Cooligde egyénisége indokolja, hanem az Egyesült-Államok jelenlegi állapota is. Amerika uj elnökválasztás előtt áll. A köztársasági párt, amely négy év előtt a Népszövetség és a wilsonizmus ellenes jelszóval szerezte meg a hatalmat, tovább is uralmon óhajt maradni, ennélfogva nem változtathatja meg előbbi álláspontját. Figyelembe kell venni a nemrég kitört petroleum-botrányt is, amely a republikánus párt több régi tagját sulyosan kompromittálja. Nagymosás folyik most Amerikában, aminek célja nem annyira a közélet megtisztitása, mint inkább a hatalmon levő ellenfelek bepiszkitása. Az egész Uniot valóságos botránymánia fogta el s mint a naponként érkező jelentések mutatják, mindenütt korrupció nyomait iparkodnak fölfedezni. Európának ily körülmények között meg kell várnia az elnökválasztási küzdelem lezajlását. A választás azonban csak a télen lesz és az uj elnök csak a jövő év tavaszán foglalja el tisztségét. Addig legföljebb csak annyit remélhet Európa, hogy az amerikai pénzemberek, ha az ó-világ kormányai kölcsönös megértésre jutnak, nem fognak egy európai kölcsön megteremtésétől elzárkózni.

•

A Balkán lappangó betegsége a macedon-kérdés, amely minduntalan napirendre kerül és nemcsak Szerbia és Bulgária viszonyát, de az egész Balkán békéjét is veszélyezteti. Bármennyire lojális és békeszerető a szófiai kormány, képtelen kieszközölni azt, hogy a szerb uralom alá került macedoniai bolgárok és a Macedoniából elmenekültek vagy kiüldözöttek belenyugodjanak abba a terrorisztikus kormányzatba, amelyet a szerbek Macedoniában gyakorolnak. A bolgár kormány távol áll minden revanche gondolatától, a macedóniai emigránsok ellenben keresik az utakat és módokat, hogy fölszabaditsák vagy legalább elviselhető sorba juttathassák az otthonmaradtakat. Innét ered az a nagyfoku animozitás, amelyet a belgrádi politikusok Bulgária ellen tanusitanak és az a rágalomhadjárat, amelyet a szerb sajtó a szófiai kormány ellen folytat. Mint tegnapi vezetőcikkünk kifejtette, a Pasics-kormány — biztositván Jugoszlávia számára az olasz semlegességet — teljes energiával készül ujabb akcióra a Balkánon. Egy berlini lap londoni értesülése szerint a szerbek a legelső határsértést fel fogják használni arra, *hogy benyomuljanak Bulgáriába* s igy e célból már nagy haderőt vontak össze a határon. A lap tudósitója hozzáteszi, hogy „ujabb Balkánháboru elkerülésére a *bolgár kormányváltozás* volna az egyedüli lehetőség." E megjegyzésből megállapitható, hogy a berlini ujság — talán öntudatlanul — szócsöve lett a szerb tendenciáknak. A magunk részéről elhisszük, hogy Pasics szeretne kormányváltozást Bulgáriában és örömmel föltámasztaná a Sztambulijszki-féle rezsimet, ellenben kizártnak tekintjük, hogy háborut merjen kezdeni. És pedig két okból nem hisszük. Az egyik ok Jugoszlávia bizonytalan belpolitikai helyzete, a másik pedig a jelenlegi angol kormány közismert bolgár-barát érzése. *Ramsay Mac Donald* a mult év októberében Szófiában járt és nyilvános előadáson tett bizonyságot ama nézetéről, hogy Bulgáriának nemcsak kötelezettségei, de jogai is vannak.

Kemény

K. 2. *László*, festő, * Budapesten, ahol tanulmányát is végezte. Az Új Művészek Egyesületének egyik alapítója. Pasztelljeiből 1930. gyüjt. kiállítást rendezett az Ernst-Múzeumban.

K. Gy. I. 5401

...d. balra, négyszögletes alapon, tojásdad
övezi s rövid hajat, bajuszt és szakált
...ja csipkerett, vértbe van öltözve s az arany-
...czon hordja. Felirata a kereten:

Romanorvm Imperator Semper

... π. bij der gratien Gods Rooms Keyser etc."
...a zynes Vaders doot" kezdettel és
...geviert. befejezéssel.
...k 15.6: 12.3 a rézlapnak 19.4: 12.6 c/m.
...en eñ Coningen (van Christenryck. Door N.D.C. Tot ~~Am~~
...sz. Anno 1615. pag 32.

Kemeny László

Jestő

vod

Az Est 1935 máj. 9.

(A X. Tavaszi ha-
lom)

Kemény László

pestő

Műcs. Kiáll, 1906tól
Pipics 115. l

atáról. XIII. sz. közepe, 1054 előtt.

Ják. Mitte XIII. Jh., vor 1254.

f. templom.

Magyarvalkó.

m belseje.

von Kőrösfő.

nyesi György műve, 1687.

ti Múzeum.

heit Georg Belényesi's. 1687.

-be Museum.

remléke a gyulafehérvári székesegyházban.

nyadi d. J. in der Kathedrale v. Gyulafehérvár.

i d. J. in der Kathedrale von Gyulafehérvár.

1427. Esztergom. Keresztény Múzeum.

ár, 1427. Esztergom)Gran), Christli. Museum

's Szent Egyed, 1427. sztergom, Kereszt. Múzeum.

enedikt und Aegidius, Esztergom, Christl. Museum.

Kemény László

Pest, 1941. május 4.

Két festő a Műteremben

A *Műterem* vasárnap megnyílt kiállításán két festőművész mutatja be legújabb képeit.

Egyikük — *Kemény* László — régi ismerősünk. Nyugtalanul kísérletező kedvével és komoly problémákba mélyedő igényességével már korán feltűnt s azóta is megkülönböztetett figyelemre tart számot a kritika részéről. Most kiállított tájképei és figurális kompozíciói tehetségének újabb fejlődéséről, meglepő lehiggadásáról, művészi önmagára-találásról tanuskodnak. Szigorúan komponált vásznai általában rajzos felépítésűek, a tompított, kevés szín csak mint kísérő-szólam érvényesül rajtuk. Különösen pesti városképei hangsúlyozzák a grafikus szerkezetet, amely tiszta és erőteljes, a lényegig leegyszerűsített. Fénymegoldásai *(Alkonyat, Leláts, Kanyargó utak)* bár érdekesek, nem ilyen egységesek. Legjelentősebb darabjai azonban kollekciójának vallásos áhitatban fogant, erős drámaiságot érzéltető, ünnepélyes komorságú bibliikus-kompozíciói: a *Pieta, Krisztus feltámadása, Levétel a keresztről, Tamás apostol, Siratás.* Ezek szinte teljes kiérettségében mutatják Kemény László lirikus tehetségének őszinte bensőségét, festői ízlését és kulturáltságát.

BUDAPEST
47 III. -5 12
K 112

Gyorsszi Mezőmbarátok Köre

Kemény László

1920/21 – 1927/28

Ferkèpzomfoiskèvk

99.l.

Kemény László

Magyarország. Esti lap

1940. január 25.

HÁROM FESTŐ

Három festő műveit látjuk a »Műterem« Kossuth Lajos uccai kiállítóhelyiségében.

Kemény László hosszas vivódásokon keresztül már kiformálta a maga szellemi világát. Most kiállított húsz képe — pasztellek és olajfestmények — az élet gyönyörűségeit melegen élvező művészt mutatják be érzékien szép, fényteli színességgel. Mélyen szuggesztiv erejű pasztelljeiben jutott el *Kemény* László szenvedélyesen-keresett önmagához. »*Kubikos*«-ának spirituális kolorizmusa pompás összhangba fogja a hullámzó tájat. Ebben, továbbá »Páfrány ucca este« és »Erzsi néni« című pasztelljeiben hiánytalanul oldódott meg gazdag kifejező ereje. Nagyigényű Krisztus-képe (»Lázár feltámasztása«) túlméretezett, kevésbé egységes. Olajképei közül a »Magános vándor« dúsabb és átszellemültebb viziójával tűnik ki.

Kemény László

Koll. Eráll. a Műterem-ben.

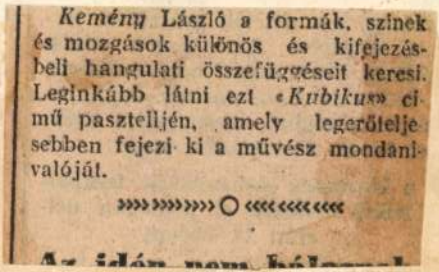

Kemény László a formák, szinek és mozgások különös és kifejezésbeli hangulati összefüggéseit keresi. Leginkább látni ezt «*Kubikus*» cimű pasztelljén, amely legerőteljesebben fejezi ki a művész mondanivalóját.

»»»»»»»»»O«««««««««

Az idén nem bálcsnak

Esti Kurír

1940. jan. 24

MI A MAGYAR?

címmel SZEKFŰ GYULA *szerkesztésében, az ő és kitűnő munkatársai tollából a magyarság karakterológiáját, nemzeti önismeretünk első tudományos szemléletű rendszerezését kapja az olvasó.*

Míg a magyarság lelki alkatát elemző eddigi kísérletek általában egyetlen szemszögből vizsgálták a problémát, a Magyar Szemle Társaság új kiadványa minden vonatkozásban feleletet ad a valamennyiünket oly közvetlenül érdeklő kérdésre:

MI A MAGYAR?

A könyv szerzői a tudós szakavatottságával és a toll művészetével mutatják be a magyar lélek fejlődésének képét és örök jegyeit. Lehető legteljesebb kifejezését adják a magyar lét értelmének, a magyar szellem mivoltának, arra a kérdésre válaszolnak, hogy mit jelentett ezer éven át és mit jelent különösen ma ebben az európaiatlan Euró-

Kemény László

K

A NEMZETI SZALON LXXXVII. CSOPORT KIÁLLÍTÁSA. Idei szezonnyitó kiállítását a N. Sz. a hölgyek jegyében rendezi és tegyük hozzá: meglepő sikerrel. A kiállításnak csak két „férfi szereplője" van: Kemény László és Rozsda Endre. Kemény László Dunamenti vásznai — bár kissé túlrealisztikusak — komoly studiumokról tanúskodnak (szénhordás) és ha túlharsogó színeit letompítja, piktúrája teljesen meg fogja ütni a művészi értéket.

Művészet 1937.
II. évf. 11-12. sz.
137. l. (A Nemzeti Szalon csoportkiállítása.)

Eger

Monostori József, szállitmányozási vállalat, Eger, Szervita-u. 28. 4-94
PAPP LÁSZLÓ szállitmányozó, Eger, Pacsirta-u. 50/a. 4-93

Érsekujvár

Glatter Testvérek autófuvarozás szállitmányozás Érsekujvár Széchenyi u. 67. 21-17

Esztergom

Harangozó Mátyás szállitó, tüzifa és szénkereskedő, Esztergom, Kossuth Lajos-u. 57. 31

Győr

„Mateosz" Győr, Zechmeister-u. 7. 3-97

Perl Dávid és társa, szállitási vállalat. Győr, Árpád-út 51/b 55

Gyula

Déri butorszállitási vállalat. Gyorsárugyüjtő képv. Gyula, Városház-u. 4. 63

Groh szállitó, Butorszállitás, tömegáru fuvarozás Gyula, Vasuttal szemben T 33

Hatvan

Neuwirth Ferenc, Hatvan, Hatvanas-u. 2. 95

Hódmezővásárhely

Ernyey Györgyné dr.-né Hmvhely Kállay u. 6. 3-06

Moldvay és Szilágyi szállitók, Hódmezővásárhely, Oldalkosár u. 15. 4-05

Császár Jenő szálli vállalkozó, Kassa, M király-krt 8.

Förster Gusztáv «Hun szállitási vállalat, Ka Kazinczy-u. 2.

Glück Ernő szállitócég Fő u 85

Klein László, Kassa, Szt Istv krt 18.

Kriszt Jenő, szállitó, Ka Kossuth Lajos-u. 26.

Sebők Marcell szállitmányozó Kossuth L-u 21. Iroda órákon túl:

«Turul» szállitási váll M szállitója tul: Jenő Pál Kovács u 22.

Kézdivásárhely

Kiss Árpád „IBUSZ" litmányozási váll. Kézsárhely, Szala-u. 16.

Kisvárda

Frühlinger József, fuvarozá Kisvárda, Bessenyei u. 4.

Kolozsvár

Czikori Lázár szállitá lalata, Kolozsvár, I u. 26.

Deutsch Testvérek, N közi és általános buto tási váll. Kolozsvár, király-tér 27.

Erdélyi Automobil Szálli Kolozsvár, Horthy-út 1

„Extra Rapid" Samu szállitó Kol Horthy-út 85.

Kamény László

Ernst - Múzeum csoportkiállításán
pasztellgyűjteménnyel szerepelt.

NM. 930. III. 15.

Kemény László

K

Pesti Hírlap

1940. január 26.

— **Három festő a Műteremben.** A Műterem uj kiállításának három festője közül Kemény László kelthet különösebb figyelmet. Szükszavu, komor előadásmódjával, amely itt-ott Nagy István hálátlanul elfelejtett szinmagyar festészetére emlékeztet, érdekesen ábrázol budai tájakat és paraszti alakokat Kemény László, akinek kisebb művei egységesen erőteljesek és kifejezőek, mig nagyobb tájai és kompoziciói meglepően szétesőek és felhigultak. A két másik festő, Gaár Vilmos és Bokor Béla János, jószándéku, de kevéssé elmélyült természetábrázolók — közülük Gaár Vilmos az, akinek legalább technikája elárul bizonyos fiatal lendületet. (f. j.)

BUDAPEST

Kemény László

Műcsarnok
1926. őszi tárl. 561.

Verboeckhoven Eugène: Ddelo birkanyaj 17 (1011), 175 (984), 4369 (959). — Gnhakol 19 (1011), 175 (984), 4367 (958).

Kemény László

festő Bpest.

1928. febr. Ume kicill.

6 festmény –

Ume alapító tag.

Ercsii uradalom VII. 193

Kemény László

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1965 SZEP 27

ESTI HIRLAP

Amerikai útinapló – akvarellen

Kemény László kiállítása

1021

Kemény László festőművész bensőséges kamarakiállítása a *Derkovits-teremben* a művészi élményen túl *a világjárás élményeiből is ízelítőt ad* a látogatónak. A majdnem harminc akvarell egy friss szemű utazó amerikai naplója, akinek legsajátabb kifejező eszköze nem a szó, hanem a kép. Vízfestményei a riport elevenségével, a kompozíció és virtuóz színtechnika biztonságával rögzítik benyomásait.

Képeinek témája: az amerikai mindennapok kisembereinek élete. *New York éjjel, a Broadway este, Boxmeccs a tv-ben, Utjavitás, Bárpult előtt, Amerikai dolgozók, Néger song a bárban* — a címek is jelzik, minek az ábrázolására vállalkozott Kemény László. Képeinek színskáláját mintha *az amerikai folklór* színvilágának megtermékenyítő hatása is élénkítené, s ez a tapasztalat nemcsak akvarelljeinek témájához illik kiválóan, de a festő jól ismert, dinamikus látásmódra való festészetét is új elemekkel gazdagítja.

(—n)

RÓNIKA

álos

, a figy

vezetett, átment az úttest baloldalára és felborult. A baleset következtében a motorkerékpár utasa, Oláh Kálmán 21 éves váci lakos olyan súlyos sérüléseket szenvedett, hogy a kórházba szállítás után meghalt. Vogt Pált a rendőrség őrizetbe vette. A Szabolcs megyei Penyige községben fékhibás autóbusszal közlekedett Cseh Lajos 48 éves gépkocsivezető és elütötte az úttesten kerékpárját toló Csapó Béla 54 éves állami gazdasági dolgozót, majd a busz az árokba borult. A baleset következtében Csapó olyan súlyos sérüléseket szenvedett, hogy a kórházba szállítás közben meghalt, az autóbusz egyik utasa, Bodi József 15 éves szatmárcsekei iskolai tanuló súlyosan megsérült. Cseh Lajost a rendőrség őrizetbe vette. Tokaj és Tarcal között, Simkovics Ödön 42 éves géplakatos, tokaji lakos

figyelmetlenül vezette motorkerékpárját, s az útmenti árokba borult.

MDK

Kemény László festő

Pasztell és olajképei a Műterem kiállitásán.

(T.D.): Gyüjteményes kiáll.a Műteremben.

Esti Ujság, 1940.jan.25.

MDK

Kemény László

Szénhordás c.munkája a kiállitáson.

Cikk: A Nemzeti Szalon csoportkiállitása.

Művészet, 1937. II.évf. 11-12.sz. 137.l.

MDK

Kemény László festő

Olajképei és grafikái a Nemzeti Szalonban rend. csoportkiállitáson.

fo. : Csoportkiállitás a Nemzeti Szalonban.

Pesti Napló, 1935.szept. 15. 20.l.

MDK

Kemény László

"Krisztus és Tamás" , "Pieta" , "Levétel a keresztről" , "Krisztus feltámadása" c. művei a Műterem kiállitásán.

(s.l.): Kettős kiállitás a Műteremben.

Pesti Hirlap, 1942.márc. 6. 7.l.

MDK

Kemény László festő

A Műteremben kiállitott művei: "Lázár feltamasztása" c. olajfm. "Pasaréti-út" , "Kilátás a Várhegyről" .

Cikk: Kemény László művészete.

Magyarság, 1940. Jan.23.

MDK

Kemény László

"Séta a Pasaréti-úton","Kis utca", "Téli alkony" c. paszteljei, továbbá "Fűkaszálók" , "Kubikusok" és hatalmas kompoziciója a "Lázár feltámasztása" c. műve a Műteremben.

R.Szöredi Ilona: A Műterem kiállitása.

Uj Magyarság, 1940.jan.23.

MDK

Kemény László festő

A Műteremben rend.kiállitáson budai tájakat és paraszti alakokat ábrázoló művei.

(f.j.) : Három festő a Műteremben.

Pesti Hirlap, 1940.jan.26.

MDK

Kemény László

Rabok c. művének repr.

Pérely, 66.1.

MDK

Kemény László

Portréi, a kiállitáson.

Cikk: Az Ernszt Múzeum csoportkiáll.

Képzőművészet, 1930.IV.évf. 29.sz. 102.lap

MDK

Kemény László festőművész

Bérosztás a tabáni munkások közt, tus
Taxiállomás, "
Külváros, "
Falusi strand, "
Pihenés a Szebeny Antal-téren, "

Nemzeti Szalon, 1937.szept.okt.67.csop.kiáll.

MDK

Kemény László festőművész

Alagút este, tus
Mentés a Lógody-utcában, tus
Farsangi házibál, "

Nemzeti Szalon, 1937.szept.okt.67.csop.kiáll.

MDK

Kemény László festőművész

A váci "Fehérek"-temploma, tus
Sülttökárus, "
Hómunkások, "
Fényreklámok a Kossuth Lajos-utcában, tus
Betlehemesek a bérházban, "

Nemzeti Szalon, 1937.szept.okt.67.csop.kiáll.

MDK

Kemény László festőművész

Korzó a Vérmezőnél, tus
Halottak napján a farkasréti temető felé, tus
A tabáni ingyen-hőforrás, tus
Átfestik a Lánchidat, "
Gesztenyeárus, "

Nemzeti Szalon, 1937.szept.okt.67.csop.kiáll.

MNK

Kemény Lásaló festőművész

Téglahordás, olajf.
Váci strand, "
Erzsi néni otthon, olajf.
Szőlő a Nagyszál alatt, olajf.
"Grónár"-hegy Vácon, "

Nemzeti Szalon, 1937.szept.okt. 87.csop.kiáll.

MDK

Kemény László festőművész

Hüvösvölgyi dombok, pasztell
Páfrány-utca este, "
Havas fák, olajfm.
Villák a domboldalon, pasztell
Pasaréti ut, "

Gyűjtm.kiáll.kat.1940.Jan.21-30.

MDK

Kemény László festőművész

Lázár feltámasztása, olajfm.
Kubikos, pasztell
Kisvác, olajfm.
Téli táj, "
Téli alkonyat, pasztell

Gyűjtm.kiáll.kat.1940.Jan.21-30.

MDK

Kemény László festőművész

Terrasz, pasztell
Fűkaszálók, "
Krisztus a kereszten, olajfm.
Váci táj, "
Magános vándor, "

Gyűjtm.kiáll.kat.1940.Jan.21-30.

Kemény László festőművész

Kilátás a Várhegyről, pasztell
Kis utca a Várban, "
Séta a Pasaréti uton, "
Budai villa, "
Erzsi néni, "

Gyűjtm.kiáll.kat.1940.Jan.21-30.

MDK

Kemény László festőművész

Tehenek a Nagyszál alatt, olajf.
Interieure-vázlat, "
Kártyázók, "
Szénhordás az uszályból, "
Őrségváltás a váci fegyháznál, olajf.

Nemzeti Szalon, 1937.szept.okt. 87.csop.kiáll.

MDK

Kemény László festőművész

Mosás a váci Dunán, olajf.
Tehenek, "
Borulat a Nagyszálon, "
A váci Nagyszál alatt, "
Szénhordó munkások, "

Nemzeti Szalon, 1937.szept.okt. 87.csop.kiáll.

MDK

Kemény László festőművész

Szénhordás, olajf.
Budai utca, "
Tercsi, "
Favágó, "
Család a fa alatt, olajf.

Nemzeti Szalon, 1937.szept.okt. 87.csop.kiáll.

Kovács László festőművész

Vonat a hegyek közt, pasztell
Őszi eső Budán, "
Legelésző tehenek, "
Fürdőző gyerekek, "
Szilveszter-est, tus

Nemzeti Szalon, 1937.szept.okt. 67.csop.kiáll.

MDK

Kemény László

Tér és Forma 1934. 2. sz. 67.l.

Kemény László.

A Tamás Galéria kiállitáasin szereplő müvész.

Bende J:
A Képzőmüvészeti egyesületek története,kézirat.

Kemény László.

A Nemzeti Szalon kiállitotta müveit 1935-be

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

Kemény László.

Müveit kiállitotta a Nemzeti Szalon 1937-ben.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat

Kemény László

Müveiből kiállitást rendezett az Ersnt muzeom 1930-ban.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

Kemény László.

A "Kut" müvészegyesület által rendezett kiállitáson részt vett 1925-ben.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek tröténete,kézira

Kemény László.

Az Uj Müvészek Egyesülete -Ume- alapitó tagja 1925-ben.

Bende J: A Képzőművészeti egyesületek történe
te kézirat

Kemény László.

A "Paál László Társaság" tagja.

Bende J:

A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

MDK

Kemény László

/e.s./: Thorma János "Március idusa". A Műcsarnok téli tárlata. Ujság 1938. 7.l.

MDK

Kemény László

Németvölgyi út.

III.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll. 1935.
Márc.24-Máj.15. Műcsarnok. Kat. 15.1.

Kemény László

tanársegéd az
alakrajz és festés
c. tárgyuál

Képzőm. Jöisk. évk

1925–27

14. l.

VII. BÚTOROK.

(335-től 342-ig.)

	Kikiáltási ár pengőben
335. KAROSSZÉK. Diófa, gros-point kárpitozással. Francia, XVIII. század első fele. 2 darab . .	500.—
336. SZÖGLETESASZTAL, OSZLOPOS LÁBBAL. Diófa, faragott díszítéssel. Olasz, XVI. század .	500.—
337. KAROSSZÉK. Diófa, faragott díszítéssel, piros fémszálas damaszttal kárpitozva. Olasz, XVII. század	300.—
338. ASZTAL. Diófa, szalagos és vonalas berakással. Magyar, XVIII. század	300.—
339. ASZTAL. Diófa, [illegible]	

Kemény László

tanársegéd az alakrajz és festés c. tárgynál

Képzőm-fürk. évk

1925–27.

25. l

		12	יב	Hétfő	13	Kálmán
		13	יג	Kedd	14	Kallisst
Szukausz ünnep előest.	ערב סכות	14	יד	Szerda	15	Terézia
Szukausz ünnep 1.	א' דסכות	15	טו	Csütörtök	16	Gallusz
Szukausz ünnep 2.	ב' דסכות	16	טז	Péntek	17	Hedvig
Félünnep szombatja	שבת חו"ה	17	יז	Szombat	18	Lukács
	ב' דחו"ה	18	יח	Vasárnap	19	**E 22. A. Péter**
Félünnep	ג' דחו"ה	19	יט	Hétfő	20	Kant János
	ד' דחו"ה	20	כ	Kedd	21	Orsolya
Hosánoh Raboh	הושענא רבה	21	כא	Szerda	22	Kordula
Sminih Acz. (Hazkarah)	שמיני עצרת	22	כב	Csütörtök	23	Kapi János
Thóra ünnepe	שמחת תורה	23	כג	Péntek	24	Rafael főa.
Heti szidr. B'résisz	שבת בראשית	24	כד	Szombat	25	Al. Margit
		25	כה	Vasárnap	26	**E 23. Dömötör**
		26	כו	Hétfő	27	Szabina
		27	כז	Kedd	28	Simon, Juda
		28	כח	Szerda	29	Nárszisz
	ער"ח	29	כט	Csütörtök	30	Rod. Alfonz
Cheswan hó 1.	א' דר"ח חשון	30	ל	Péntek	31	Farkas

Merkur-bank Budapest, IV., Váczi-utcza 37. szám.
Beváltja, esetleg kicseréli a sorsolt értékpapirokat.

Kemény László
Klie Zoltán
Kovács Gina
Kövesházi Kalmár Elza
Lahner Emil
Lajos Béla
M. Gárdos Miklós
Medveczky Jenő
Mihálta Tál
Pécsi Pilch Dezső
Peitler István
Radnai Margit
Ráfael Viktor

Kovács

Ugyanezen anyag kiállítva
Bp. 1928 febr

l. Ume bécsi kiáll. 1928

467. Bartel Beham v

A mester Sz. Nürnbergben 1502-ben

467: ~~J. K. Beer.~~

Sz. ~~Brüxben 1862 március~~

467. II. Lajos.

Mellig látható kissé jobbra for
tik; haja ~~barna~~ szokel; szeme tengerzöld
lágosbarna. Köntöse alatt korczos i
lérja és szegése rókaprém. A hátté
a fej felett ~~olvassuk~~: »LVD. REX. VNGARIAE«.

Fa, méretei ~~44~~ 47.: ~~33~~ 35 cm.
Bartel Beham után másolta
(108/93).

Eredetije a müncheni Pin
Elszámoltatott 1894: VI.
Az elszámolást elfogadta

46

904: V.2.

Kemeny László
festő
II. Volkmann u. 8.

MKSz 1947

Kemény László

festő

koll. kiállítása a

Fókusz Galériában

1947. ben.

Hosszan méltatva,

esetleg tárd.

Szegi Pál. Kiállítások

naplója. Tér és Forma

1947. 139. l.

Kemeny Sántó

koll. kiáll. a Fokusz galeriában

Oelmacher Anna =

Kéz kiállítás.

Szabadság

1947. jun. 22

százados multjára és tiszti jelentés.
jesztése.
madás- és könyvtárvizsgáló bizottság jelentése.

k és a millenniáris pályázatoknak kihirdetése.
lasztása.
választmányi póttag választása.
miatt az alapszabályok 22., 25. és 26. §§-nak

s könyvtárvizsgáló bizottság kiküldése.

Tleij Béla
titkár.

IEZTETÉS.

al figyelmeztetjük t. Tagtársainkat, hogy csak azok
sen szavazni, választani és tisztviselőkül választatni,
előző évre eleget tettek és valamelyik szakosztály

A titkárság.

ulat könyvnyomdája.

Kemény László, festő:

Ősös idő, of.

Nemz. Szal. Mūv. E. - Szinyei Tars. X. tav. kiáll. - 1935 v. 8-19.

Kat.

MDK

EDK

Kemény László, festö.

szül. 1901.

113.sz. Akvarell"o." tus.

Stockholmi grafikai kiáll. 1948.Ápr[illegible].
Nemzeti Muzeum/Stockholm/ Katal.

MDK

Kemény László

F.J.: Téli tárlat a N. Szalonban. Pesti Hirlap 1938. jan. 23.

MDK

Kemény László, festöm.

97. Fűkaszálók. Paszt.
98. Domboldal villákkal. "

Az 1939-es Szalon katalogusa.
Nemz. Szal. 1939. jun.10.-25.-ig.

Kemény László MDK

Ut

Műcsarnok 1926. Őszi kiállitás

Kemény László

MDK

Baromfiudvar, olf.
Magános fa, viharban, olf.

Nemzeti Szalon, 1942. okt.
Őszi tárlat

Kemény László festőművész

Zsákhordó munkások

Fiatal Művészek Kiállitása katalógusa 1933.
Mücsarnok.

EDK

Kemény László, festö

az UME alapitó tagja.

Az UME I.bp.-i kiállitása.

MOK

Kemény László, festő

Fahordás. Vízfestm.

Budai utca. "

Mücs. - Tav. tárl. a Mücs. - ban. Hősök tere.

1952 máj. 10 - jun. 4. Jegyz. 11. l.

MDK

Kemény László

Betlehemesek a bérházban, tus
Korzó a Vérmezőnél, "
Halottak napján a farkasréti temető felé, tus
A tabáni ingyen-hőforrás, tus
Atfestik a Lánchidat, "

Nemzeti Szalon, 1937.szept.okt. 87.csop.kiall.

MDK

Kemény László

Vonat a hegyek közt, pasztel
Őszi eső Budán, "
Legelésző tehenek, "
Fürdőző gyerekek, "
Szilveszter-est, tus

Nemzeti Szalon, 1937.szept.okt. 87.csop.kiall.

A Tamás Galéria kiállításai közül az utóbbi hónapokban *Borsos Miklós* szobrászművész egyéni bemutatkozása és a „*Magyar Mesterművek* magángyüjteményekben Nagybányától napjainkig" címet viselő kiállítás emelkedett ki.

*Borsos Miklós*nak, a Győrben élő, székely származású fiatal szobrászművésznek bemutatkozása meglepetést keltett, mert a félrevonultan élő és a budapesti kiállításokon, a fővárosi művészeti életben csaknem teljesen ismeretlen fiatal szobrász valóban nem mindennapi tehetség. A szobrászművészet egy igen érdekes műfaját műveli elsősorban. Lapos domborműveit többnyire rézlemezből kalapálja, ami egy ősi műfajnak a feléledését jelenti. Jelentős ez a szobrászi törekvés azért is, mert ebben annak a műformának a feltámadását érezzük, amely a magyar művészetnek már a honfoglalást megelőző időben, s a közép- és reneszánsz-korszakban is egyik legsajátabb alkotó eleme volt. Ez pedig nem más, mint a legmagasabb művészi igények megvalósítására törekvő fémművesség, amely szinte a szobrászat és az ötvösség határterülete. A mult század végének fogalmi zavaraiban élő „művészeti szakember" könnyen rásüthetné erre a szobrász-fémművességre azt, hogy iparművészet. Pedig távolról sem az. Egyszerűen azért, mert „iparművészet" lényegében nem létezik. Vagy művészet, vagy ipar, esetleg művészi színvonalra törekvő, arra felemelkedő ipar lehetséges. Borsos Miklós művei a tiszta művészet fogalmi körébe tartoznak már azért is, mert szándéka nem gyakorlati, tehát nem ipari, hanem képszerkesztés és ábrázolás, tehát elsődlegesen művészi szándék. Formanyelve anyagának és technikájának megfelelően egyszerű, szűkszavú, de mindig kifejező. Maga az anyag és a technika, illetőleg annak önálló művelése is elősegítette egyéni stílussajátságainak kifejlesztésében.

A Magyar Mesterművek kiállításán más kiállításokról többnyire már ismert, magángyüjteményekben lévő művet láttunk. A „mestermű" jelző nem minden esetben illik a kiállított képekre, de nagy örömmel élvezhettük közöttük *Aba Novák Vilmos, Csók István, Derkovics Gyula, Mednyánszky László, Rippl-Rónai József, Rudnay Gyula, Tornyay János* és *Vaszary János* egy-egy valóban kiváló, az új magyar festőművészet fejlődésében, s a legszebb alkotások összességében is első vonalban álló művét.

MŰVÉSZETI ÉLET

Budapest Székesfőváros Polgármestere 221.400/1941.—XI. sz. alatt nyilvános pályázatot hirdet Budapestet ábrázoló művészi vízfestményekre (akvarell).

Azokat kívánja kitüntetni, akik Budapest székesfőváros szépségeit művészi kivitelű vízfestményeken a székesfővároshoz méltó módon ábrázolják.

A pályázati feltételek a következők:

1. A díjakra minden magyar művész pályázhat.

2. A pályázók tárgyukat szabadon választhatják, de a pályaműveknek felismerhető jellegzetes budapesti látképet kell ábrázolniok.

3. Egy művész több pályaművel is pályázhat és esetleg több díjban is részesíthető.

4. A pályázat díjait egy darab 600 pengős első, négy darab 400 pengős második és tíz darab 300 pengős harmadik díjban állapítja meg.

5. A díjak fejében a székesfőváros megszerzi a vízfestmények tulajdonjogát.

6. A díjakat a polgármester által felkért bírálóbizottság ítéli oda.

A pályázati hirdetmény egyes példányait a pályázni kívánók a polgármesteri XI. (városgazdasági, idegenforgalmi és közművelődési) ügyosztályban (IV., Központi Városháza, I. pavillon, II. emelet 50.) díjmentesen megkaphatják.

Akik a díjra igényt tartanak, erre vonatkozó kérvényüket legkésőbb 1941. évi május hó 15-én déli 12 óráig nyujtsák be a polgármesteri központi segédhivatalhoz (IV., Központi Városháza, földszint 6.), műveiket pedig 1941. évi május hó 19. és 20. napján délelőtt 10 órától 2 óráig a Székesfővárosi Képtárba (IV., Egyetem-utca 6.), ahol azok nyilvános kiállításra kerülnek.

A megjelölt határidőn túl beérkező, valamint a pályázati hirdetmény feltételeinek meg nem felelő kérvények minden további tárgyalás nélkül hivatalból visszautasíttatnak.

Budapest Székesfőváros Polgármestere 221.503/1941.—XI. sz. alatt nyilvános pályázatot hirdet a Ferenc József koronázási jubileumi alapítvány *1941. évi szobrászati díjára.*

A 794/1903. kgy. számú alapító okirat rendelkezései szerint a székesfőváros az alapítványi jutalomdíjjal nem a bevégzett tehetségeket akarja megkoszoruzni, hanem támogatni kívánja azokat, akik a magyar szobrászművészet terén rátermettségüknek már nyilvánvaló tanújelét adták, akikről méltán feltehető, hogy ezzel az anyagi támogatással tehetségüket, képességeiket és ismereteiket még inkább kifejlesztik és ezáltal a magyar művészet felvirágoztatását fogják elősegíteni.

Az alapító okiratnak a szobrászati díjra vonatkozó rendelkezései a következők:

1. Ez a díj negyven évesnél fiatalabb olyan szobrászművészek jutalmazására való, akik művészi képességüknek, önálló becsű alkotásokra való hivatottságuknak már kétségtelen jeleit adták és művészi tanulmányaikat külföldön akarják kiegészíteni.

2. A díjat ugyanaz a művész csak egy évre kaphatja. A jubileumi díj élvezetében lévő művész a bírálóbizottságnak az általa bemutatott s a főváros tulajdonába átmenő kész mű alapján hozandó újabb határozatával a díjat kivételesen még egy évre elnyerheti.

3. A polgármesterhez benyujtandó pályaművek lehetnek kész szoborművek, vagy azok vázlatmintái. A pályázók tárgyukat szabadon választhatják.

bemutatkozása. Anyaga változatos, mind tárgyválasztásában, mind pedig festői problémáinak felvetésében és megoldásában. Derűs, napfényes és levegős képeit itt-ott zománcos, kissé hideg fátyol takarja; ezt valószínűleg a hidegebb északi levegő idézte elő. Erőteljes, rokonszenves művészi egyéniségnek mutatkozik, akinek további fejlődését már azért is nagy érdeklődéssel figyelhetjük, mert az ugyane számunkban ismertetett Balatoni Kiállításon még érdekesebb anyagot mutat be. *H. Mattioni Eszter* négy kis temperája kellemes ízelítő az ő piktúrájából. *Feszty Masa* szénrajzai az ő megszokott poéziséről és gondosságáról tanúskodnak. Különös figyelmet keltettek ezen a kiállításon *Mágori Vargha Bélának* az elmúlt évben készült olajképei. Balatoni képek, amelyek közül egyiket-másikat a Balatoni Kiállításon is viszontlátjuk. Vargha Béla itt, a Balaton partján sem a víz tükrének, a visszaverődő napsugárnak a szépségeit keresi és látja, hanem a vízpartján keményen dolgozó kubikusokat, a hajóvontatókat, menekülőket. Ebből a szociális tartalmú, nem egyszer drámai feszültségű hangulatból csak ritkán szabadul fel, egy-egy vidám színélmény kedvéért. Mágori Vargha alapjában véve komor hangulatú piktúrájában nagy meglepetés egy-egy olyan kép, mint a „Kővágóőrsi lány". Nyoma sincs rajta a művész szorongásának: az életöröm, a színek derűs, szinte harsogó ereje, a kék és vörös színeknek a tükörben és a háttérben váltakozó ritmusa új útra enged következtetni a művész fejlődésében. *Sz. Lám Ilona* és *Poór Lili* művei komoly szobrászi igyekezetről tanúskodnak. *Andrássy Kurta János* művei közül a kőben elgondolt „Család" emelkedik ki, de valamennyiben megmutatkozik egyéni utakat kereső szobrászi ereje. *Borberekt Kovács Zoltán* ezen a kiállításon is tanújelét adja, hogy legjobb fiatal szobrászaink közé tartozik. Körtefából faragott kukoricamorzsolója méltó párja közismert kubikusának. Hasonlóképen erőteljes kifejező és összefogó készségről tanúskodik *Mosónő*t ábrázoló tanulmányfeje. Művészfej-vázlata elemi erővel, expresszíven hat. Madách-tervének angyala pedig korunk legszebb magyar kisplasztikai művei közé tartozik.

A Műbarát V. kiállításán *Vargha Nándor Lajos* és három fiatal erdélyi művész, *Szervátiusz Jenő*, *Fülöp Antal Andor* és *Simon Béla* mutatkozik be. *Vargha Nándor* anyaga is bemutatkozásnak számít. Őt ugyanis évek óta, mint a rézkarc legjobb magyar mesterét ismerjük, jóllehet az is nyílvánvaló, hogy a grafika minden ágában a legkitűnőbb szakember. Rézkarcai mellett azonban kevés figyelmet fordíthattunk eddig fa- és lino-metszeteire, mivel nagyon ritkán szerepelt velük a nyílvánosság előtt. Annál nagyobb meglepetés volt ezen a kiállításon az a 40 darabból álló fametszetsorozat, amelyen a magyar mult kimagasló eseményeit és alakjait szólaltatja meg a maga robusztus, a fametszet fekete-fehér szűkszavúságába tömörített egyszerű, de hatalmas organumú nyelvén. Vargha Nándor ma már a legnagyobb élő magyar művészek közé tartozik, akinek nevét a grafika gyüjtői az egész világon jól ismerik, s aki a fiatal grafikusnemzedék egyik legjelesebb tanítója és irányítója. Méltó, hogy a magyar közönség is közelebbről ismerje: ezért legújabb műveinek, a Magyar Mult c. fametszet-sorozatának kapcsán jelen számunkban külön cikkben foglalkozunk művészetével.

Szervátiusz Jenő régebbi műveit már több alkalommal megismerhette a budapesti közönség. Legutóbbi szereplése óta (1938) nem sokat változott, de annál többet fejlődött már akkor kialakult stíluskörén belül. A párisi tanulmányok alatt kezdő korszakára rátapadt, primitíveskedő és gotizáló, idegen hatások alól már teljesen felszabadult. Egyetlen, valószerűtlenül elnyujtott Madonna-szobra emlékezik már csak gotizáló hat. lendületes erejű, egyáltalán nem finomkodó, de a fa anyagszerűségét mindenkor tiszteletben tartó, határozottan egyéni stílusú mestere. Újabban márványban és gránitban is dolgozik.

Fülöp Antal Andor egészen fiatal, Budapest közönsége előtt először bemutatkozó festő. Stílusában japános és neoklasszicista elemek olvadnak egybe. Ereje inkább kolorizmusában nyilvánul meg. *Simon Béla* néhány lépéssel már előbb van, jóllehet ő is a fiatalok kereső éveit tapossa. Festményei közül kiemelkedik a Székely leányka és Felesége arcképe. Különösen előbbit kell megdícsérni oldott festőiségének, tónusgazdagságának, s őszinte meleg lírájának szépségei miatt.

A Műbarát VI. kiállításán *ifj. Czene Béla*, *Buzi Barna* és *Élesdy István* legújabb műveit mutatja be. *Ifj. Czene Béla* római ösztöndíjas éve alatt készült festményeivel szerepel. A kiállítóhelyiség nagytermét egészen betöltik nagyméretű olajképei. A római ösztöndíjasok legifjabb évjáratához tartozik, stílusával azonban abba a körbe kapcsolódik, melynek legfőbb képviselője Kontuly Béla és Basilides Sándor: az olasz quattrocento a megihletője mind komponálási módjának, mind színezésének és embertípusainak. Tárgyválasztásában gyakran fordul a magyar néphez, de nem jut el hozzá. A quattrocento formavilágának követése megakadályozza ebben. Pedig erős képszerkesztő készségről, kitűnő rajztudásról, elismerésreméltó festői érzékről tanúskodnak képei. Stílusának jelen állapotában nem egy kiváló tulajdonsága jelentkezik, de ugyanoly mértékig fennáll a megmerevedés veszélye is. Ha szép kvalitásaihoz több egyéni akarás és bátorság, lendületesség párosul, ez a veszély hamar elmúlhatik, s egyik valóban nagyvonalú festőnk fejlődhetik ki belőle. De ha a népet akarja festeni a művész, menjen közel hozzá, s ne elégedjék meg eléggé átalakított, külső ábrázolásával, hanem törekedjék jobban lelkivilágának visszaadására. Erre kiváló hagyományokkal rendelkezik élő művészetünk is. *Buzi Barna* anyagban és szobrászi problémákban egyaránt változatos kis kollekcióval szerepel. A fa a terrakotta és aluminium anyagaiban legbiztosabban a fával bánik. Szobrai közül kiválik a Szent László lovasszobra (aluminium), amelyen külön izgalom számára Lionardo lovasszobor problémája. A körtefa anyagába belésímuló Szent Ferenc domborműve kicsi mérete ellenére is kiállított műveinek egyik legszebb, mind a faszobrászat követelményeinek, mind pedig a relief sajátságainak megfelelő darabja. *Élesdy István* számára ez a kiállítás az első nagyszabású, gyüjteményes kiállítás. A fiatal grafikusok első vonalában halad, rézkarcaiban (rézkarc, hidegtű, aquatinta, mezzotinto), szénrajzaiban egyaránt egységes művészi akaratról tesz tanúságot. Egyéni arcok, római leányok, olasz és magyar öregasszonyok, római városképek és csöndes alföldi tájak, s tanyák váltogatják egymást változatos sorozatában. Műveinek ismertetésére az egyik következő számunkban, a fiatal magyar grafikusokról szólva, még részeletesebben vissza fogunk térni.

A Műterem kiállítóhelyiségében *Gyoroky Pál* és *Kemény László* festőművészek együttes kiállítást rendeztek március

MDK

Kemény László

A váci "Fehérek"-temploma, tus
Sülttökárus, "
Hómunkások, "
Fényreklámok a Kossuth Lajos-utcában, tus

Nemzeti Szalon, 1937.szept.okt. 87.csop.kiáll.

MDK

Kemény László

Tehenek a Nagyszál alatt, olajf.
Interieure-vázlat, "
Kártyázók, "
Szénhordás az uszályból, "
Örségváltás a váci fegyháznál, olajf.

Nemzeti Szalon, 1937. szept. okt. 87. csop. kiall.

MDK

Kemény László

Téglahordás, olajf.
Váci strand, "
Erzsi néni otthon, olajf.
Szőlő a Nagyszal alatt, olajf.
"Grónár"-hegy Vácon, olajf.

Nemzeti Szalon, 1937.szept.okt. 87.csop.kiáll.

MDK

Kemény László

Szénhordás, olajf.
Budai utca, "
Tercsi, "
Favágó, "
Család a fa alatt, olajf.

Nemzeti Szalon, 1937. szept.okt. 87.csop.kiall.

MDK

Kemény László

Mosás a váci Dunán, olajf.
Tehenek, "
Borulat a Nagyszálon, "
A váci Nagyszál alatt, "
Szénhordó munkások, "

Nemzeti Szalon, 1937.szept.okt. 87.csop.kiall.

Kemény László

Kiállítása volt a Fényes Adam tekercsben. A elmúlt 10 évben nem nyilvánosan

Vigilia, 1967, 5 n., 314 rad.

Kemény László MDK

Ut, olf.

Mücsarnok 1926 őszi kiállitás

MDK

Kemény László, festö

Csók István tanitványa.

(e.a.):
A Képzömüv. Föisk. növ. kiáll. [redacted] Müs.
[redacted] 1928 máj.20. 22.l.
Ujság.

MDK

Kemény László

Tanulmányfej, of.

Rabok, of.

Krisztus, of.

Képzőm.Főisk.ifjusági kiáll. Ernst Muz.1924.

4. l.

MDK

Kemény László

Tutankhamen-lány, of.

Savanarola, of.

Képzőm.Főisk.ifjusági kiáll. Ernst Muz.1924.

4. l.

MDK

Kemény László, festö

Rakparti munkások.

Az Ernst-Muz.kiállitásai. CXLVII. M unkácsy-Céh VI. sors.egybekötött repr.kiáll. Bp.1934 május. Kat. 15.l.

M. D. K.

KEMÉNY László festő

Csók István tanársegéde (1925)

Pártay István: Csók Istvánról, mesterenről

Magyar Nemzet 1961. márc. 9. 7. l.

MDK

Kemény László, festö

Baránsky E. László tanár növendéke.

Üveg. Vizf.

Az OMKK Föisk.Növ.munk.kiáll. 1923 márc.18-25. Kat. 23.1
Ernst Muz.

MDK

Kemény László

Magyar dáma, vf.

Képzőm.Főisk. ifjusági kiáll. Ernst Muz. 1924.

12. l.

MDK

Kemény László

Magyarruhás hölgy, vf.

Képzőm.Főisk. ifjusági kiáll. Ernst Muz. 1924.

13. 1.

Kemény László, MDK

Csók István tanár növendéke.

Vén asszony feje.

Az Ernst Múz. OMIKE Fülek Helikon kiállításai.
Az OMIKE Fülek. Növ. Munk. kiáll. 1923 nére. 18-35.
Kat. 12.1.

MDK

Kemény László

Mübarát uj kiáll. Esti Magyarország, 1943.ápr.15.

MDK

Kemény László

A képzőművészet 1937-ben. Ujság, 1938. jan. 1.

Kemény László
festő

M.D.K

Stáromkoriapig Amerikában tartozkodott és képei az ottani témával foglalkoznak.

—: Szirek

Művészet, 1964. január – 45 kep.

MDK

Kemény László

Megindult a KUT bomlása. Nemzeti Ujság 1927. ápr. 1. 11.l.

MDK

Kemény László festőművész

Műveit a Műteremben állitotta ki. Pieta, Levétel a keresztről c. művei legszebb alkotásai közé tartoznak. Kanyargó utak, Tél a Várban, Hóolvadás a háztetőn, Krisztus siratása és több más műve a kiállitásán.

Lazáni Abonyi Ernő: Kemény László és Gyoroky Pál kiáll. a Műteremben.

Magyarság, 1941.márc.2. 13.1.

MDK

Kemény László festőművész

A Fókusz-Galériában rendezte kollektiv kiallitását.

(szp.) : Kiállitások a Fókusz-Galériában.

Szabad Művészet, 1947. 8.sz. 156.lap

MDK

Kemény László

Öreg asszony.

Krisztus mennybemenetele.

M.N.Kiáll. LXXXII./1926/ -KUT III. nagy kiáll. -a.
Kat. 14.l.

M.D.K.

Kemény László festőművész

Fényképét bemutatja a lap Mikes Margit írónővel együtt abból az alkalomból, hogy házasságot kötöttek.

Szinházi Élet. Bp. 1930. szept. 21-27. XX. évf. 39. sz. 77. lap

Kemény László, festőm. MDK

szemben azokkal, akiknél a szimbolumok uralkodnak,
ő a természet hű tolmácsa, mondanivalóját nem te-
szi elsődlegessé a valósággal szemben azaz objektiv.

III.Nemzeti Kiállitás.
Képzőművészet. 1935. 83-84.l.

MDK

Kemény László

Herczeg G.: Vaszary János és az - Ume kiállitás a Hagen-szövetségben. /Bécsi levelek/. Ujság 1928. jan. 15. 6.l.

M.D.K.

Kemény László festőművész

"Nagy sikert aratott önarcképe a Műcsarnok jubiláris tárlatán" cimmel közli a lap a művész alkotásának repr.-ját.

Szinházi Élet. Bp. 1931 január 4-lo. XXI. évf. 2. sz. 31. lap

MDK

Kemény László

Pihenés a Szebeny Antal-téren, tus
Alagút este, tus
Mentés a Lógody-utcaban, tus
Farsangi házibal, tus

Nemzeti Szalon, 1937.szept.okt. 87.csop.kiall.

MDK

Kemény László

Gesztenyeárus, tus
Bérosztás a tabáni munkasok közt, tus
Taxiállomás, tus
Külváros, "
Falusi strand,"

Nemzeti Szalon, 1937.szept.okt. 87.csop.kiáll.

Kemény László

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1985 SZFP - 91

PESTMEGYEI HÍRLAP

— Kemény László festőművész kiállítása szombaton délután 1 órakor nyílik meg a Derkovits-teremben (Budapest, VI., Lenin körút 63.). Megnyitó beszédet mond: Frank János műtörténész.

Kemény László

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1965 SZEP 1.

Magyar Nemzet

Kemény László festőművész munkáiból nyílik meg szombaton kiállítás a Lenin körúti Derkovits-teremben.

Kemény Lóskó
festő"

A Nemzeti Szalon csoportkiállítá-
sán élénk, színes tónusaival tűnt
fel.

Nemzeti Újság 1935. IX. 14.

Kemény László
festő"

Kiállít a Nemzeti Szalon őszi tárlatán.

Új Magyarság 1942. X. 15.

Kemény László
festő

Kiállit a Mücsarnok harmadik nemzeti képző-
művészeti kiállitásán.

Est, 1935.III.24.

Kemény László
festő

Részt vett a Műcsarnok nemzeti kiállításain.

M. o. 1935. III. 24.

Kemény László

Kilátás a Rózsadombra, olf.

Miesarnok 1943 A magyar művészetért c. kiáll.

Kemény László
festő"

Kiállít a Nemzeti Szalon csoport-
kiállításán

Nemzeti Ujság 1935. IX. 8.

Kemény László
festő

Kiállít a Nemzeti Szalon csoport-
kiállításán, említve Kodolányi-
portréja, és a pesti uccáról készült
képei.

Est, 1935. IX.15.

Kemény László
festő"

A Nemzeti Szalon IX. 14-én nyíló csoportkiállításán nemzeti művével.

Magyarság 1935. IX. 12

Kemény László
"Test"

Kiállít a Nemzeti Szalon csoportkiállításán.

Pesti Hírlap 1935. IX. 15.

359.

Kemény László

Csák tanítványa.

„Utolsó vacsora" c. kompoziciója szerepel a Képzőművészeti Főiskola kiállításán, a Műcsarnokban. (aulítve.)

Nemzeti Ujság, 1928. Máj. 20.

Kemény László
festő"

Kiállít a Nemzeti Szalon csoport-
kiállításán, említve Kodolányi János
író arcképe.

Nyisáp 1935. IX. 14.

Kemény László
festő

A Nemzeti Szalon csoportkiállításán vesz részt.

Magyarság 1935. IX. 15

Kemény László
festő"

Kiállít a Nemzeti Szalon csoportos kiállításán.

Uj Magyarság 1935. IX. 15

Kemény Lóránt
festő

A Nemzeti Szalon első őszi csoportkiállításának rendezője, említve ~~Rakpart~~ Rakpart c. lapot.

B. H. 1935. IX. 15.

M.D.K.

Kemény

Plakátrajza a Baeder készitmények reklamirozására.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1943. juli 16 -22

VI. éf. 29. 22.

Kemény Ludó, Jestő 204

A Derkovits Teremben állította ki műveit. Témái: New-York éjjel, Botmecs este, Amerikai dolgozók stb.

(-n): Amerikai utinapló akvarellen 2

ESTI HIRLAP, bp. 1965. szept. 27.

Kemény László

A Kernstok Szalonban rendezett VME első budapesti kiállításán munkája szerepel.

Magyarság, 1928. febr. 19.

Kemény László, festő

MD4

Kiállítása lesz a Derkovits teremben.

— : Kis híradó

2

ESTI HIRLAP, bp. 1965. nept. 10.

47

Kemény László.

A Nemzeti Galériában rendezett OME bemutatkozó kiállításán munkája szerepel.

Pesti Napló, 1928. febr. 19

Kemény László.

Az U. M. E. bemutatkozó kiállításán képe szerepel.

Esti Kurier, 1928. febr. 21.

Kemény László.

Az Új Művészek kiállításának bécsi kiállításán, – melyet a Künstlerbund Hagen termeiben rendeztek, – művei szerepeltek.

Magyarság, 1928. jan. 1.

Kemény László.

festőművész

„Mire megépült az UME első
bécsi kiállítására.

Nemzeti Ujság, 1928. jan. 14.

Kemény László festő M.D.K.

kiállitása a Derkovits -terʒmben

Napló

Magyar Nemzet 1965. szeptember 8. 4.1.

Kemény László
tanár-tanítvány

a Műcsarnokban a Képzőművészeti Főiskola növendékeinek kiállításán szerepel munkája.

Pesti Napló, 1924. máj. 20.

Kemény László

Csók István tanítványa.

A Képzőművészeti Főiskola növendékeinek kiállításán munkája szerepel.

Ujság, 1928. Máj. 20.

Kemény László
festő"

A Nemzeti Szalon tagjainak műveiből
rendezett őszi tárlaton szerepel.

esti M.O.1942.X.12.

Ke mény László festő M.D.K.

munkáiból kiállitás a Derkovits-teremben

Napló

Magyar Nemzet 1965 szeptember 1. 4.l.

Kemeny László

festő

vid

R. Sz. L.

Kiállítások.

Uj Magyarság

1941. okt. 19.

Kemeny Zsolt
festő

Vrád
2

Forum, 1935, 302. l.
(Budapesti kiállítások).

Római vasszeg. VIII. 188.

Kemeny László

riport rajzok
a Magyarország c.
lapba
1935-ben

Deák Ferencz faragványai VI. 144.
— — oszlopos órája VI. 144.
— — pipái VI. 144.

Kemény László

festő

Műcsarnok

1933. sept. Fiatal művészek

kiáll. 194

Kemeny László
festő
koll. kiáll. Eat.
Müterem 58. sz
1940. jan.
könyvtáramban

A fenti napra összehívott közgyűlést határozatlanképtelenség esetén

június hó 26-án, délután 6 órakor

a camponai ásatások bemutatásával *Nagytétényben tartjuk meg. Erre külön meghívót nem küldünk.*

Találkozás a Szent Gellért-téri HÉV. állomáson. Indulás pont 5 órakor. A közgyűlés színhelye a nagytétényi állami iskola. Az ásatásokat, részben helyszíni bemutatással ***Paulovics István*** tagtársunk ismerteti.

Az ásatások megtekintése után a nagytétényi halászcsárdában társasvacsora.

Az Elnök

Kemény László

Kolt. kiáll. a Mü-
terembe.

Magyar Kulturszemle
1940. 2. sz. 47. l.

Kemény László

Koll. kiáll. a Műbarátban
1943. apr.

A másik kiállító festő: *Kemény* László sötét ragyogású, súlyos szinekben tartott vásznai és pasztelljei szöges hangulati ellentétben állanak ezzel a derült könnyedséggel. Mióta utolszor láttuk, az alapos felkészütségű, belső vívódásokkal teli stíluskereső művész nagy utat tett meg. Tehetsége kiérett és elmélyült, előadása lehiggadt és állandósult, aminek számos tömör festőiséggel megfogalmazott dekumentumával találkozunk itt. Igy többek közt a *Műterem*-mel, *Ködös táj*-jal, *Batthyány-utcá*-val, *Rózsadombi kilátás*-sal, *Várfok-utcá*-val és *Téli táj*-jal.

Pest 1943. ápr. 12
(Négy kiállítás.)

Kemeny László

l.

Szépmüvèszet

1943. 112. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Kemény László

l. Derv 1927

24. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni.
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 436418

KEMÉNY LÁSZLÓ, Budapest.

120.	Temetés	olajf.
*121.	Fogházudvar	olajf.
122.	Önarckép	olajf.
123.	Munkácsy	paszt.
124.	Híd	olajf.
125.	Gesztenyefa	olajf.

Nemzeti Szalon
1928

Kemény László

mint váci mivoltu

emlitve.

Trag Erd

63. l.

De ez esetben is szüksége van a széleskörü esztétikai tájékozottságra, hogy oldhassa meg "kritikai felfogással" feladatát.

Persze mindenféle kritikusi reglamentáció, de méginkább a divatos "mindent elfogadás" csak csökkentheti a hagyományok felhasználásának termékenységét az alkotói aktusban.

Végső soron kétféle nézet ütközik a hagyományok körének és szerepének felfogásában. A nézetek közötti különbség nem abban rejlik, hogy vessük-e el teljesen vagy értékesitsü

Persze mindenféle reglamentáció, kritikusok által megfogalmazott előirás, vagy méginkább a szörnyüségesen személytelen, divatos mindent elfogaadás a hagyományokhoz fordulás alkotói aktusának termékenységét.

Jelenleg végső soron két tendencia ütközik a hagyományok körének és szerepének felfogásában. Közöttük az a választóvonal, amelyet nem a hagyományok elfogadása vagy teljes megtagadása tekintetében van választóvonal, választja el egymástól, hiszen még a dadaistáknak is voltak "tradicióik: a gyermekrajz, az illemhelyek falára falakra karcolt firkák, és az őskori müvészet egyes jelenségei. A XX. századi általános müvészetről kialakitott eszmei-alkotói koncepció az, ami a választóvonalat meghatározza.

De ez esetben is szüksége van a széleskörü esztétikai tájékozottságra, hogy "kritikai felfogással" oldhassa feladatát.

Persze mindenféle kritikusi reglamentáció, de méginkább a divatos "mindent elfogadás" csak csökkentheti a hagyományok felhasználásának termékenységét az alkotói aktusban.

Végső soron kétféle nézet ütközik a hagyományok körének és szerepének felfogásában. A nézetek közötti különbség nem abban rejlik, hogy vessük-e el teljesen vagy értékesitsü

Persze mindenféle reglamentáció, kritikusok által megfogalmazott előirás, vagy méginkább a szörnyüségesen személytelen, divatos mindent elfogaadás a hagyományokhoz fordulás alkotói aktusának termékenységét.

Jelenleg végső soron két tendencia ütközik a hagyományok körének és szerepének felfogásában. Közöttük nem a hagyományok elfogadása vagy teljes megtagadása tekintetében van választóvonal, választóvonalat ciákat nem a hagyományok elfogadása vagy teljes megtagadása tekintetében van választóvonal, nak választja el egymástól, hiszen még a dadaistáknak is voltak "tradiciók: a gyermekrajz, az illemhelyek falára falakra karcolt firkák,

i müvészet egyes jelenségei. A X. századi általános kialakitott eszmei-alkotói koncepció

laszt vonalat meghatározza.

Fk.: Köteles István — 3912 FNyV 6 t.

KÉP CSAR NOK

Kemény László festő

MEGHÍVÓ

A KÉPCSARNOK VÁLLALAT
MEGHÍVJA ÖNT

KEMÉNY LÁSZLÓ

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK

ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA

1965 SZEPTEMBER 11-ÉN
SZOMBATON D. U. 1 ÓRAKOR

MEGNYITÓ BESZÉDET MOND:

FRANK JÁNOS
MŰTÖRTÉNÉSZ

DERKOVITS TEREM,
BUDAPEST VI. LENIN KÖRÚT 63

KEMÉNY LÁSZLÓ

101 Nyár, olaj. 500.–

Nemzeti Szalon 1930. jan.

Kut.

ismét hazánk legkiválóbb művészei foglalnak helyet tagjaink sorában.

Jelen kiállításunk törzstagjaink műveit mutatja be *első ízben.*

A törzstagtestület az egyesület legfőbb művészi szerve. Minden művészi kérdésben véglegesen dönt. Hatáskörébe tartozik a programm összeállítása, művésztagok felvétele, a jury küldés, egyszóval a döntés minden művészi kérdésben. A törzstagok testülete autonóm, ami annyit jelent, hogy önmagukat választják, azonban 40-nél több törzstag nem lehet. Jelenleg összesen 23 festő és 8 szobrász foglal helyet a testületben. A testület különböző irányok vezető egyéniségeiből áll, bizonyítva ezzel is azt, hogy a jó művészek, bármely irányhoz tartoznak is, megférnek egymás mellett s békés együttműködéssel, konstruktív, építő munkában segítik elő az általános művészi fejlődést.

Kiállításunk e békés együttműködés jegyében született meg. Jelentőségét fokozza, hogy a Nemzeti Szalon Művészeti Egyesület törzstagjai ezúttal első ízben lépnek — az alapszabályokban biztosított jogukkal élve a nagyközönség elé.

Kérjük a közönséget, hogy a mai súlyos időkben kultúrális munkánknak ezt az eredményét fogadja szeretettel és megértéssel, mint a *békés* munka és fejlődés gyümölcsét.

Az Igazgatóság.

Kemény László

festő

Koll. kiáll.

Műbarát 42. kiáll.

1943. ápr.

l. könyvtárunkban

Illustrirte Frauen-Zeitung.

Ausgabe der „Modenwelt" mit Unterhaltungsblatt.

Jährlich 24 Doppel-Nummern in farbigen Umschlägen.

Unterhaltungsblatt: Romane, Novellen, Feuilletons, Litteratur, Kunstgewerbliches, Aus der Frauenwelt. Circa 200 Vollbilder und Text-Illustrationen.

Beiblätter: Gärtnerei, Hauswirthschaftliches, Mode und Handarbeiten.

Modenblatt: Etwa 2000 Abbildungen, 14 Schnittmuster-Beilagen, **24 farbige Modenbilder,** 8 Extra-Blätter, 8 Musterblätter für künstlerische Handarbeiten.

Abonnements werden bei allen Buchhandlungen und Postanstalten zum Preise von 2 Mk. 50 Pf. oder 1 Fl. 50 Kr. vierteljährlich jederzeit angenommen. Außerdem erscheint eine

große Ausgabe mit allen Kupfern

KEMÉNY LÁSZLÓ

96. Baromfiudvar, olajf.
97. Magános fa viharban, olajf.

Nemzeti Szalon

Őszi Tárl. 1942 okt.

KEMÉNY LÁSZLÓ

184. A budai Nárcisz-ucca, pasztell 250.-

Nemzeti Szalon

téli tárl.

1938. jan. febr.

JEGYZÉKE

		mgtul.
12	Tiszamenti táj	5000
13	Zöldkendős csendélet	5000
14	Őszirózsák	4000
15	Ősz	5000
16	Részlet a firencei Dómtérről	4000
17	Pinia liget	3000
18	Holdvilág utca	3000
19	Tabáni lejtő	3000
20	Hüvösvölgyi bokrok	3000
21	Tabáni házikók	3000
22	Tabán: „Hol kerül, hol fordul"	3000
23	A régi ház	3000
24	Tabán: „Hol volt, hol nem volt"	3000
25	Visszatért hajósok	4000
26	Végtelen tenger	3000
27	Oleanderes olasz utca	3500
28	A firencei Bobolino kertből	3000
29	A liguri tengerpartról	3000
30	Olasz oleander	4000

KEMÉNY LÁSZLÓ

97. Fűkaszálók, paszt.

98. Domboldal villákkal, paszt.

Nemzeti Szalon

1939-es Szalon

Kemény László

Művarát 42. kiáll.

Villák a domboldalon
pastell
Vall. és km vásárlása

Szépművészet
1943. 159. l.

elsősorban
indítékot
sikerének
városi m
szeti egy
vezetői
igen nehéz
ményű munkát végeztek.
újjászülettek, multjuk megbecsült
helyrehozták, középületeiket, tereiket, utcáikat
tuszminisztérium, valamint az Országos Irodalmi és Művészeti Tanács hathatós segítségével és irányítása mellett nagy értékű művészeti alkotásokkal díszítették, kiváló szülötteik emlékére szobrokat, emléktáblákat állítottak, nagyszabású, modern elveket valló városrendezéseket hajtottak végre. A vallás- és közoktatásügyi minisztérium a vidéki városokban rendezett nemzeti képzőművészeti kiállítások és az azokhoz kapcsolódó Művészeti Hetek rendszeresítésével a nagy vidéki gócpontokon mindenfelé szóhoz juttatta a Magyar Géniuszt. Az írótoll, a festőecset, szobrászvéső, a muzsika nagy magyar mesterei mindenütt megjelentek és gondoskodás történt arról, hogy a vidéki városok helyi művészei is mindig képviselve legyenek a magyar kultúra ez ünnepi alkalmain. Nagy vidéki városaink közönsége lelkes örömmel, megértéssel, áhítatos elmélyedéssel vett részt ezeken a szép napokon, estéken, magas színvonalú kiállításokon.

Hogy ez a mozgalom mily megértésre talált, azt

Kemény László

kiáll.

Nemzeti Szalon

1937. szept - okt.

Főv. képt -

Kemény László

festő

círód

2

Művészet

1940. 31. sz. 18. l.

(– délyi: A Műterem kiállításai.)

60/1943

A Nm.Minisztérium 19.
165.000 pengős javadalmat enge
összegnek alig husz százalékát
Magyarország műemlékvédelmére,

Kemény László

Kemény László (1910–): festő és grafikus. Az Új Művészet Egyesületének (UME) egyik alapító tagja. 1930-tól főleg pasztelleket állított ki. Útikép-sorozatokat is festett.

Mihályfi Ernő:Művészek,barátaim Bp.1977.Corvina

László Kenéry

"Neutronenbombe – Nein" (repr.)
Plakát von Éva Soós und László Kenéry.

Budapester Rundschau, 1978. máj. 29.

Kemény László

Szabó Lőrinc portréja (emlékezés) szerepel az alábbi tárlaton

Temesvári Judit: Szabó Lőrinc emlékkiállítás a Csepel galéria van

Csepel 1970 X. 16

Kemény László

szig. ép. hallg. 1942-43.
Kotsis-sanszék

Állandó kiállítási
szület épületei Mis-
kolcon (Terveret)
Kismuta képe és mű-
szaki rajzok.

Technika 1943.

70.l.

Kemény László

III. évés ép. hallg. 1939-40.
Kotsis-tanszék

Erdészlak. (Terveret)
Kisminta, nappali belső
képe, alapraj.

Technika
1940. 309. l.

pallast zu Spalato, von Professor R. v. Eitelberger.

I. – VIII. + 1. – 95. ll.

Wien
K. K. Hof.- und Staats-
Druckerei
1860.

Kemény László

építészmérnök

rendes tagul fel-

vétetett

MMÉE Közl.

1944. 284. l.

Kemény Lili

ötletes, ügyes növendéke a Jaschik-iskolának.

(e.a.)

Grafikai növendékkiállítás az Iparmüvészeti Társulatban (Andrássy út 69.)

Ujság. 931. X. 11.

Kemény Lili

rajztanulmányaival, bino metszetei-
vel tünik ki ezen a kiállitáson.
A Jaschik iskola növendéke.
(Képzőm. Főisk. helyiségeiben.)

A magyar ipoarművészek két kiáll.-a.
Est. 931. X. 10.

Kemény Lilly

Ruhatervei, szinpad-diszletei, Jaschik Álmos tanitványainak kiáll.-án az Iparműv.Társ. kiál'itási csarnokában.

E.K.930.V.?.

Kemény Lili

Jaschik Álmos tanitványainak az Iparmüv.Társ. helyiségeiben rend.kiáll.-án, gyermekruha-modellekkel szerepelt.

N.U.930.V.15.

Kemény Lili

Makettekkel szerepelt a Jaschik-növendékek kiállításán.

P.H.930.V.16.

Kamány Lili.

Ernst-múzeum szénpadművészeti kiállításán szerepelt.

Pesti Napló 932. II. 21.

Kemény Lili.

Ernst - múzeumban rendezett színpadművészeti kiállításon színpadterveivel szerepelt.

PH.932.II.21.

Kemény Lili

Ernst-múzeumban rendezett színpadművészeti kiállításon színpadterveivel szerepelt.

PH.932.II.21.

Kemény Lili

Ernst-múzeumban rendezett kiállításon színpadterveivel, maszk- és koszümrajzaival vett részt.

M.O.932.Ü.21.

Kemény Lili

és a többiek

1932-ben Jaschik Almos

K

Mindig megnézni a katalogust!

1. ~~Bárány Ila~~
2. ~~Békefi Endre~~
3. ~~Becsei-Deutsch Lili~~
4. ~~Fóti-Fischer Erzsi~~
5. ~~Holicéj Éva~~
6. ~~Hirschler Éva~~
7. ~~Haunwirth Magda~~
8. Kemény Lili
9. Országh Erzsi
10. Stauber Rózsi
11. Szántó Klári
12. Szegő Éva
13. Puskás Anikó

Ezek szerepeltek az Ernst Mutz 126. sz. kiállításán. A nevsor a katalogusban volt.

3683. Theotocopuli Domenico il G
A mester sz. Kretában 15

Férfi képe.

Mellig ~~van ábrázolva~~ látható
néz. Rövid haja, szemöldök
hegyes szakálla barna. Ing
haja sötét szinű.

Vászon, méretei 62.3
Nemes Marczel ajánd

Aj. 1907. Nemes Marc

MDK

Kemény Lili

Jaschik Almos tanitvanya, Kodaly gyermek-kórusplakatját allitotta ki a tanara altal rend.kiall.-on.

Reklámélet, 1930.5.sz. 17.1.

Kedves Lili!

Mindnyájan szeretettel üdvözlünk Kis a tanárra gondolunk.
Sok-sok.

Szeretettel, 1930.5.22. 17.1.

M.D.K.

Kemény Lili

A Sevilla-pályázat e-heti harmadik díját nyerte strandpizsama rajzával.

Sevilla modell-pályázat c.
Szinházi Élet. Bp. 1930. márc. 23-29. XX. évf. 107. lap

13.021

M.D.K.

Kemény Lilly

Három jelmezterv. Repr.

A Szinházi Élet farsangi jelmezpályázata c. Szinházi Élet. Bp. 1928. január 15-21. XVIII. évf. 3. sz. 102. lap.

M.D.K.

Kemény Lilly

Divatrajzokat készit a lap divatrovata számára.
Három rajz.

D I V A T c. rovat
Szinházi Élet, Bp. 1927. okt. 23-29. XVII. évf.
43. sz. 114. lap.

M.D.K.

Kemény Lilly

Divatrajzokat készit a lap divatrovata szamá-
ra.
Három rajz.

D I V A T c. rovat
Szinházi Élet, Bp. 1927. okt. 23-29. XVII. évf.
43. sz. 114. lap.

MDK

Kémény Lili

1932. Jaschik A.nál színpadművészetet tanult.

Ernst Muz. 126.sz. kiáll.

Kemény Lívia

textil

1928.

Címlista 1930. 84. l.

Kosztümgyűjtemény, gróf Wenckheim-féle

IV. 130.

Kemény Nándor, festöm. MDK

hangulatosan stilizált felhötanulmányát érdemes megnézni az V.teremben.

Mücsarnok Téli Tárlatáról. -Festmények. Festmények.
Képzömüvészet.1929. 16.sz. 25.1.

MDK

Kemény Nándor, festőm.

557. Hegyi táj. Jelz. Olf.

Árverési Közlöny. 1936. 2.sz. 41.l.

Kemény

testőrtiszt

Munkácsy-cén szállítás - Ernst Múzeumban - képével szerepel.

Magyar Hirlap
1930. II.6.

KeményNándor

festőművész

Munkácsy-céh kiállítása - Ernst Múzeumban - képével szerepel.

Nemzeti Ujság
1930.XI.12.

Kemény Nándor

festőművész

Munkácsy-cáh kiállítása - Ernst Museumban -képével szerepel. Viharfelhők c.érdekes vászna.

Nagyarság
1930.VI.9.

Kemény Nándor

festőművész

Munkácsy-céh kiállitása - az Ernst Múzeumban - képével szerepel. A portréfestés elismert kitünősége ezuttal néhány olyan meglepő tájképstudiummal jelentkezett, hogy ezekről az alkotásokról nézve a müvész uj fordulatát, szinte belátnatatlan perspektiva nyilik meg.

Esti Kurir
1930. XI.9.

Kemény Nándor

festőművész

A Munkácsy-céh műtárgysorsolásán kisorsolták képét.

Esti Kurir
1930.XI.25.

Kemény Nándor

"Öreg fej" és "Utépitők" c. művei a MÜnkácsy-céh kiáll.-án.

P.H.935.III.31.

MDK

Kemény Nándor, festöm.

495. Altwien. Olf.

KMT 1912. Luv. Miáll. Kd. 67.Sl.

Kemény Nándor, festőm.

életképeit láthatjuk az V.-ik teremben.

Műcsarnok. - Kiállítás.
Művészet.1913. 9.l.

Kemény Nándor MDK

Önarckép

Műcsarnok 1924 tavaszi kiállitás

Кемеру Мустафе

Отвечаю

Мюссолини 1924 тавсаві мейлітва

Kemény Nándor MDK

Önarckép

Műcsarnok 1924 tavaszi kiállítás

Kemény Nándor MDK

Levél Amerikából, olf.

Miesarnok 1924 tavaszi kiállitás

Kemény Nándor MDK

Magyar tipus, olf.

Mücsarnok 1923 tavaszi tárlat

Kemény Nándor

MDK

Fellépés előtt, olf.

Műcsarnok 1923 tavaszi tárlat

Kemény Nándor

MDK

Borsajtolás, olf.

Micsarnok 1923 tavaszi tárlat

MDK

Kemény Nándor, festőm.

A gradói határ. Repr.

KMTört.Művészcsoportok. 1931.

Kemény Nándor

"Egyszer volt...", olf.

Mücsarnok 1918-19 téli kiállitás

Kemény Nándor MDK

Igazi boldogság, olf.

Hicsarnok 1918-19 téli kiállitás

MDK

Kemény Nándor

Művészet 1918. 5.1.

MDK

Kemény Nándor

Csendélet, of.

KMT. 1913. tav. kiáll. kat. 73.l.

MDK

Kemény Nándor

A Műcsarnok őszi tárlata. A Magyar Arcképfestők Társasága kiáll. Képzőművészet 1932. 227-228.l.

MDK

Kemény Nándor, festöm.

560. Önarckép. Olf.

Mücsarnok. 1906/7. téli nemzetk.kiáll. Kat. 52.l.

Kemény Nándor MDK

Még egy kortyot!. olf.

Mücsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Kemény Nándor MDK

Ne haragudj, Olf.

Idyll, olf.

Mücsarnok 192o. tavaszi kiállitás

MDK

Kemény Nándor

Aratás.

Az Ernst-Múzeum Kiáll.CVI.A Munkácsy-céh
II.Reprezentativ Kiáll.Bpest.1929.Okt.hó
Kat. 14.1.

MDK

Kemény Nándor

Báró Szterényi József. Mgt.

Az Ernst-Múzeum kiáll. CVI. A Munkaczy-céh
II. Reprezentativ kiáll. Bpest. 1929. Okt. hó
Kat. 16.1.

MDK

Kemény Nándor

Megjött a levél.

Az Ernst-Múzeum Kiáll.CVI. A Munkácsy-céh
II.Reprezentativ Kiáll.Bpest.1929.Okt.hó
Kat. 17.1.

MDK

Kemény Nándor

Igazi boldogság c. festménye. A Lipótvárosi Kaszinó dijának nyertese. Repr.

Művészet, 1918. 58.l.

MDK

Kemény Nándor

Erdő.

Az Ernst-Múzeum Kiáll.CXV. A Munkácsy-céh
III.reprezentativ kiáll.-pest.1930.Nov.hó
Kat. 15.1.

MDK

Kemény Nándor

Mátravidék.

Az Ernst-Múzeum Kiáll.CVI. A Munkácsy-céh
II.Reprezentativ Kiáll.Bpest.1929. Okt.hó
Kat. 10.1.

Kemény Nándor MDK

Az elmaradt siker, olf.

Mücsarnok 1922 őszi tárlat

Kemény Nándor

MDK

Döbrentei tér, olf.

Műcsarnok 1922 őszi tárlat

MDK

Kemény Nándor

Alföldi táj.

Az Ernst-Múzeum Kiáll.CXV. A Munkácsy-cch
III.reprezentativ kiáll.Bpest.1930.Nov.hó
Kat. 9.1.

MDK

Kemény Nándor

Viharfelhők.
Annaberg.

Az Ernst-Múzeum Kiáll.CXV.A Munkácsy-céh
III.reprezentativ kiáll.Bpest,1930.Nov.hó
Kat. 12.1.

Kemény Nándor, festő

akvarellje, egy szép adriai tájképe is elkelt az árverésen.

Kié voltak az elárverezett császári képek?
A Mügyüjtő. 1929. 3.sz. 89.l.

Kemény Nándor MDK

Tanulmány, olf.

Műcsarnok 1922 őszi tárlat

Kemény ~~[illegible]~~ Nándor

Női arcképekkel nekepel a
hűsaznok ősi tárlatán

Pesti Hirlap 1927 okt 29

Kemény Nándor

festőművész

Téli Tárlat - Műcsarnokban - képével szerepel.
Erőteljes Borus alföld-je.

Pesti Hirlap
1934.I.17.

Kemény Nándor

festőművész

Téli Tárlat - Műcsarnokban - képével szerepel.

Nemzeti Ujság
1934.I.13.

Kemény Nándor

festőművész

Téli Kiállítás - Műcsarnokban - képével szerepel.

Esti Kurir
1934.I.14.

Kemény Nándor

művei kiemelkedőek. Arcképf. T. nagy kiáll. a

m. v.: A Mücs. őrzi tárlata.

N. U. 931. X. 18.

Kemény Nándor

művei kiemelkednek a sorból.

M. Arcképfestők Társ.-nak kiállítása.

(b. m.): Őszi fárlat. – Pállya Celestin 50 éves jub.-a.

r. K. 931. X. 18.

Kemény Károly

szerepelt a művészcsoportos műcsarnoki ki-
állításán.

PM 1931. II. 22.

Kemény Nándor

Szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki kiállításán.

N h 1931. II. 22.

M.D.K.

Kemény Nándor

A Rippl-Rónai Társaság tisztikarának tagjául választották,- irja a lap Rippl-Rónai-Emlékünnepély cimmel.

Szinház, Bp. 1945. dec. 5-11. I. évf.17.sz. 24. lap

Kemény Nándor

Alkotása, a Munkácsy-Céh kiállitásán.

B.K.932.IV.3.

Кемпу Мендох

Kemény Nándor

"Erdőrészlet" c. műve a Független Művészek Társ. kiáll.-án.

P.H.930.V.9.

Kemény Nándor

"Erdőrászlet" c. műve a Független Művészek Társ.
kiáll.-án.

P.H. 97C.V.C.

Kemény Nándor

Nemzeti Szalon őszi kiállításán genrefiguráival szerepelt.

8.ó.4.932.T.1.

Kemény Nándor

Nemzeti Szalon nagy téli tárlatán genreképpel szerepelt.

PH-932. T.1.

Kemény Nándor festő

Nemzeti Szalon téli tárlatán
zsánerképével szerepelt.

EK. 932. T. 1.

Kemény Nándor

Nemzeti Szalon igazgatósága
elődöntőjén Mention Honorábleval
jutalmazta egy festményét.

PH.932.T.1.

Kemény Nándor

Nemzeti Szalon Téli Tárlatán
neve szerepelt.

NU. 1932.T.1.

Kemény Nándor

Nemzeti Szalon Igazgatósága a téli tárlat díjával elsőosztályu Mention Honorábléval jutalmazta egy festményét.

NU.932.T.16

Kemény Nándor

kiállított festmények:

Tájkép, olaj, 90 x 80 cm.

Tavaszi tárlat. A Műcsarnok kiállítása 1957. Kat. szerk.: Kisdiginé Kirini Irén. Bp. 1957. 19 l.

10. l.

Kemény Nándor MDK

Az álmos kisleány, olf.

Mücsarnok 1929/30 téli kiállitás

Kemény Nándor MDK

Pihenő napszámos, olf.

Mücsarnok 1929/3o téli kiállitás

MDK

Kemény Nándor festőm.

Tárlatok. Képzőművészet, 1933. 59.sz. 87. l.

MDK

Kemény Nándor

Varró nők

loo év festészete. Szalmássy Gal. 1948. jan. kiáll.

MDK

Kemény Nándor, sz. 1885.

Játszó leányka, festm.

Ernst Muz. 33. aukc. 39. 1.

MDK

Kemény Nándor, festö

Virágcsendélet. 15.1.
Tanulmányfej. 18.1.

OMKT.-Mücsarnok. IV.Nemzeti Képzömüv. Kiáll.
Bp.1937.ápr.29.-jun.20. Kat. 15.1. és 18.1.

MDK

Kemény Nándor dr. 1885-

Bucsuzás

Ernst Muz. 22. sükc. 2o 1.

Kemény Nándor, festö MDK

Börsajtolás. Olf.

Tavaszi tárlat.1923 ápr.-máj.OMKT-Mücs. Kat. 47.l.

MDK

Kemény Nándor, festö

Magyar tipus. Olf.

Tavaszi tárlat. 1923 ápr.-máj. OMKT-mücs. Kat. 36.l.

Kemény Nándor, festö MDK

Fellépés elött. Olf.

Tavaszi tárlat. 1923. ápr.-máj. OMKT-mücs. Kat. 33.1.

MDK

Kemény Nándor,festö

Tájkép. Olaj.

Mücsarnok.-Tavaszi Tárlat.1957. Kat. lc.l.

MDK

Kemény Nándor

Képzőművészet. 1935. 11. o. kép.

MDK

Kemény Nándor,

A A kis piktor.

Mücs.-OMKT."A gyermek a müvészetben" kiáll.1940.II.III.
Kat.22.1.

MDK

Kemény Nándor,

Fésülés.

Műcs.-OMKT."A gyermek a művészetben" kiáll. 19
1940.II.-III. Kat. 24.1.

MDK

Kemény Nándor, szl 1885.

Ökrös szekér

Ernst Muz. auku. 45. 193c. 19 l.

MDK

Kemény Nándor

Női tanulmányfej, of.

Árverési Közl. 1937. 2.rk.sz. 81.sz.

28 l.

MDK

Kemény Nándor

Tájkép, of.

Tavaszi Tárlat, 1957. Mücs.

Kemény Nándor

festőművész

Téli Tárlat - a Műcsarnokban - képével szerepel -
nyári tája.

Pesti Hirlap 1931.XII.23.

Kemény Nándor festő

Műcsarnokban a nagy magyar kiállításon neve szerepelt.

E.K. 932. II. 21.

Kemény Nándor

festőművész

Téli Tárlat - Képzőművészeti Társulat kiállitása - Mücsarnokban - képével szerepel.

UjnNemzedék
1930.XII.21.

Kemény

festőművész

Képzőművészeti Társulat jubileumi kiállításon - a Műcsarnokban - képével szerepel.-

8 Órai Ujság
1930.XII.21.

Kemény Nándor

festőművész

Képzőművészeti Társulat jubiláris kiállitása - a Műcsarnokban - képével szerepel. Arckép

Budapesti Hirlap
1930.XII.21.

Kemény Nándor

festőművész

Képzőművészeti Társulat jubiláris kiállitása - a Műcsarnokban - képével szerepel.
Ötletes genreje

Magyar Hirlap
1930.XII.21.

Kemény Nándor

festőművész

Képzőművészeti Társulat jubiláris kiállitása - a Műcsarnokban - képével szerepel
Muzeális értékü önarcképe.

Esti Kurir
1930.XII.20.

Kemény Nándor

Szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki kiállításán.

Est 1931. II. 22.

Kemény Sándor

Szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki kiállításán.

EK 1931. II. 24.

Kemény Vándor

Szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki kiállításán.

PH 1931. II. 21.

Kemény

Alkotását nyereménytárgynak vásárolták meg, a Munkácsy Céh sorsjátékkal egybekötött kiállításán.

P.H.932.IV.14.

Копия

Kemény Nándor

Szerepel a Munkácsy-céh VIII.kiáll.-án.

Az Est, 935.III.31.

Kemény Nándor

Képmással szerepel a Műcsarnok őszi tárlatán.

P.H.931.X.16.

Kemény Nándor
festőművész

Képzőművészeti Társulat jubileumi kiállítása - a Műcsarnokban - képével szerepel.
Kitünő önarckép.

Pesti Hirlap
1930.XII.21.

Kemény Nándor

Alkotása, a Munkácsy-Céh kiáll.-án az Ernst Múzeumban.

M.H.932.IV.3.

Kenny Windor

Kemény Nándor

Alkotása, a Munkácsy-Céh kiállitásán.

N.U.932.IV.8.

Kendry Mendez

Kemény Nándor

(105 sz.) műve a kiállított legjobbak
közé sorolandó.

(M. Arcképf. T.-nak kiáll. - a.)

(e. a.): A Műcs. őszi tárlata.
(Ujság, 931. X. 18.)

Kemény Nándor-t

a közgyülés a Társaság pendes tagjaúl meg-
választotta.

(l. M. 931. III. 12. a többi uj pendes tag nevét.)

A M. arcképfestők Társaságának közgyülése.

N. U. 931. IV. 12.

Kemeny Nándor

nevével találkozunk az Arcképfestők sorában.

– io: A Műcs. őszi tárlata.

P. N. 931. X. 18.

700

Kemény Nándor.

A Lipótvárosi Kaszinóban rendezte kiállítását, melyen művei szerepeltek, tájképei és „Fotó és modellje" c. műve és. (említve.)

Az Est, 1927. dec. 18.

Kemény Nándor MDK

Aratás, olf.

Műcsarnok 1926 őszi kiállítás

Kemény Nándor MDK

Hoitsy Pál arcképe, olf.

Mücsarnok 1926 őszi kiállitás

MDK

Kemény Nándor

A Fészek kiállitásai. Képzőművészet 1930. 27.sz. 56.l.

MDK

Kemény Nándor

Édesanyám

KMTárs. 1927. őszi kiáll. kat. 11.l.

Kemény Nándor MDK

Téli táj, olf.

Műcsarnok 1927 tavaszi kiállitás

Kemény Nándor MDK

Tükör előtt, olf.

Műcsarnok 1927 tavaszi kiállitás

MDK

Kemény Nándor

"Önarckép" c. műve. Repr. (A Műcsarnok jub.kiállitásaról.)

Képzőművészet, 1931. 38.1.

Kemény Nándor MDK

Téli szántás, olf.

Műcsarnok 1927 tavaszi kiállítás

Kemény Nándor MDK

Boros Mihályné arcképe

Műcsarnok 1926 Angol-magyar kiállitás

Kemény Nándor MDK

Rassay Károlyné arcképe

Műcsarnok 1926 Angol-magyar kiállítás

MDK

Kemény Nándor

Önarckép, repr.

Képzőművészet 1931. V. évf. 37. sz. 38.1.

MDK

Kemény Nándor

Terefere

Műcsarnok 1930/31. jub. kiáll. kat. 30.l.

Semény Nándor

Terelére

Kemény Nándor MDK

Öregek, olf.

Műcsarnok 1928 tavaszi kiállitás

Kemény Nándor MDK

Trieszt, olf.

Mücsarnok 1928 tavaszi kiállitás

Kemény Nándor

MDK

Édesanyám

Műcsarnok 1927 őszi kiállitás

MTA

Kemény Nándor

Művével szerepelt a Műcsarnok téli tárlatán

(m.v.): A Műcsarnok téli tárlata.

Nemzeti Újság, 1934.jan.13. 11.lap

MDK

Kemény Nándor

Fésülködés.

Alcsarnok, 1930/31. jub. kiáll. 27.lap

M.D.K.

Kemény Nándor

"Küry Klárit festi Karlsbadban 1918-ban "- irja a lap a festőről, a müvésznőről és a róla festett képről készült fényképfelvétel mellett.

Faragó Jenő: "A primadonna, aki a legtöbbet szebvedett..." c.

Szinházi Élet. Bp. 1935. május 5-11. XXV. évf. 19. sz. 21. lap

.D.K.

Kemény Nándor

MDK

Öreg asszony

Műcsarnok 1925 tavaszi tárlat

Kemény Nándor MDK

A bünös

Mücsarnok 1924 őszi tárlat

Kemény Nándor MDK

Virágárus leány, olf.

Nyár, olf.

Műcsarnok 1926 téli kiállitás

Kemény Nándor MDK

Fiam, olf.

Mücsarnok 1926 téli kiállitás

Kemény Nándor MDK

Tanulmány, olf.

Műcsarnok 1926 téli kiállitás

Kemény Nándor

MDK

Az öreg aranyozó

Műcsarnok 1925 tavaszi tárlat

Kemény Nándor

Vihar után, olf.

Műcsarnok 1930 tavaszi kiállítás

Kemény Nándor MDK

Felhők, olf.

Mücsarnok 1928/29 téli kiállitás

Kemény Nándor

MDK

Öregek, repr.

Mücsarnok 1928 tavaszi kiállitás

Kemény Nándor MDK

Hazafelé, olf.

Mücsarnok 1929 tavaszi kiállitás

Kemény Nándor MDK

Magyar ugaron, olf.

Műcsarnok 1929 tavaszi kiállitás

Kemény Nándor festő

Szerepel a Nemzeti Szalon Nagy Tavaszi Kiállításán

Pesti Napló 1977 VI. 16.

Kemény Nándor

Önarcképe a Magy.Képzőm.Egy.jub.kiáll.-án.

P.H.934.XII.12.

Kemény Nándor

szerepelt a Műcsarnok Őri tárlatán.

PH 1926. X. 24.

Kamény Nándor

Műcsarnok Tavaszi Tárlatán táj-
képeivel szerepelt.

NU.930.III.15.

Kemény Nándor

„Jó kis" c. képe nevével a Nemzeti Szalon tavaszi tárlatán (emlitve)

Pesti Hirlap 1927 VI. 16.

Kemény Nándor

Szerepelt a Műcsarnok Tavaszi tárlatán.

PH 1927. IV. 2.

Kemény Nándor

Önarcképét a stockholmi muzeum vette meg.
A Munkácsy-céh kiállitása alatt, a közönség
előtt festi Biller Irén arcképét.

N.U. 929. X. 19.

Kemény Nándor

Műve szerepel az Ernst Museumban rendezett kiállításon. Munkácsy Céh 5-ik tárlata

E. K. 934. v. 13.

N. Ü. 934. v. 13.

Kemény Nándor MDK

A féltett unoka, olf.

Nagymosás, olf.

Mücsarnok 1922 jubileumi kiállitás

Kemény Nándor

MDK

Itt a Krampusz, olf.

Mücsarnok 1921 tavaszi kiállitás

Kemény Nándor

MDK

Családi öröm, olf.

Műcsarnok 1921 tavaszi kiállitás

Kemény Nándor MDK

Én és modelljeim, olf.

Mücsarnok 1922 jubileumi kiállitás

Kemény Nándor MDK

A jó borocska, olf.

Mücsarnok 1922 jubileumi kiállitás

Kemény Nándor MDK

±anulmány, olf.

Mücsarnok 1922 jubileumi kiállitás

MDK

MDK

Kemény Nándor

Mosó asszonyok, of.

Az 1921.évi őszi kiáll.tárgym. Mücsarnok.1921. nov. 16.1.

MDK

Kemény Nándor

Az Arcképfestők Társasága. Képzőművészet 1931.
43-44. sz. 188.l.

MDK

Kemény Nándor

Alvó néni

Anya

KMTárs. A nő a művészetben. 1936. 36.l.

MDK

Kemény Nándor

Budai részlet, of.

Mücsarnok 1912. tav. kiáll. kat. 62.l.

MDK

Kemény Nándor

Koldusok, of.

Az 1921.évi őszi kiáll.tárgym. Mücsarnok.1921. nov. 15.l.

MDK

Kemény Nándor

Önarckép, repr.

Képzőművészet 1929. 18. sz. 75.1.

MDK

Kemény Nándor

Kézimunkalecke c. festm. Repr.

Képzőművészet, 1928. 13.sz. 211.l.

MDK

Kemény Nándor festő (szül.1885)

Kollektiv kiáll. a Nemzeti Szalonban.
Bpesten a mintarajziskolában Szinyei-Merse Pál
és Zemplényi Tivadar voltak a mesterei.Itt több
pályadijban volt része és elnyerte az állami
ösztöndijat is.Münchenben egy nagy sikerű koll.
kiáll.-t rendezett.

Cikk: Előszó.

Nemzeti Szalon, 1917.Máj. tav.tárl.

MDK

Kemény Nándor

Öregek c. festm. Repr.

Múcsarnok, 1928.tav.k.

MDK

Kemény Nándor

Téli táj c.festm.Repr.

Képzőművészet, 1927.I.évf. 1.sz. 6.l.

MDK

Kemény Nándor

A Nemzeti Szalon tav.tárlata.A Lakás 1914.5.sz.
99.l.

MDK

Kemény Nándor

Művével résztvett a Munkácsy céh kiállitásán.

Művész-Élet, 1933.II.5-6.sz. 9.l.

MEGHÍVÓ

KEMÉNY NÁNDOR

FESTŐMŰVÉSZ

GYŰJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSÁNAK ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA, 1936. DECEMBER HÓ 17-ÉN DÉLUTÁN 6 ÓRAKOR A „MŰTEREM“ KIÁLLÍTÁSI TERMEIBEN.

TISZTELETTEL

KEMÉNY NÁNDOR
FESTŐMŰVÉSZ.

KATÓ KÁLMÁN
A „MŰTEREM“ MŰVÉSZETI VEZETŐJE.

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ DECEMBER 17-ÉTŐL JANUÁR 2-ÁIG
NAPONTA 9–6-IG, VASÁR- ÉS ÜNNEPNAP 10–2-IG.

EZEN MEGHÍVÓ A KIÁLLÍTÁS TARTAMA ALATT BELÉPŐJEGYÜL SZOLGÁL.

NYOMTATVÁNY

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

Király Kálmán *úrnak*
úrnőnek

„MŰTEREM"
KÉPZŐMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁSOK KFT.
BUDAPEST, IV., KOSSUTH LAJOS U 12
FÉLEMELET.
TELEFON: 1-895-54

Budapest

ker., Andrássy út 73/75 sz.

Kemény Nándor

festőművész

Téli Kiállitás - Műcsarnokban - képével szerepel.

Magyar Hirlap
1934.I.14.

Kemény Nándor festő

Szöveg emliti, hogy nógrádi tár-
mérésu és méltatlanul mellőzik.

Elnöltett műre: „Hátravidék"

Korács János:
„Tanulságos lapozgatás
a műrészeti lexikon
második kötetében".

Nógrád, 1966. aug. 10.

Kemény Kálmán.

A Munkácsy Céh alakuló közgyűlésén a zsűri tagjává választották.

Nemzeti Ujság, 1928. März 4.

dr. Keményi Nándor festő

Meghalt 1972. jan. 27-én.

Temetése a rákoskeresztúri köztemetőben

jan. 29-én.

— : Közlemények 6.

EST/ HIRLAP, Bp. 1972. jan. 28.

Kemény Nándor festőművész

január 27-én elhunyt

Magyar Hírlap 1972 január 28
6. old.

Kemény Nándor

Olajfestmény kollekciója szerepel jobbára a „Nemzeti Szalon Tavaszi Kiállitásá"-n, -közli a Müvészet c. rovat kritikája. Müvei között minden megtalálható: tájkép, kompozició, arckép, genre, akt. Festői technikáját igen sokszinünek tartja. Mindennel kisérletezik: "a bitümtől a pasztozus, teli, kiáltó szinekig, az édeskés lazurozástól, az odavetett folthatásra számitó modern technikáig."

A HÉT, Bp. 1917. május 13.
XXVIII. évf. 19. sz. 302. lap.

Kemény Nándor

festő

vül. Salgótarján 1885

lásd

Reván XX. 461. l.

Kemény Nándor

koll. Eiáll. Neuveti
Szalon 1917.
Szül. Salgótarján 1885
Jogi doktorátusa van.
A Képzőm. főiskolán
Hungai Merse Pahal és
Zemplényi Tivadarnak
tanult. Münchenben és
Párisban volt. München-
ben koll. Eiáll volt.
Impresszionista.

168

French, W.

Török malmok. (Türkische Mühlen.)

A. Geyer után. Aq.

123 x 175 mm.

K. 0. 50

Kemeny Nándor

Önarckeje és tájké-
pek repr.

Szefeltlex
177, 178. l.

Életr. arck.
u. o. 739. l.

Kemény Sándor

1903/4 - 1906/7

Ferképzomfoiskövk

99.l.

kat s … *xiseket*, amelyeket ostyatartónak használtak. Antik hagyományok élnek tovább a bizánci E.-faragásban, amely Revannában germán

Kemeny Sándor

Aratás c. képe

repr.

Képzőművészet

1929. 216 l.

mission für Denkmalpflege
10
b e s t / Ungarn
==========

Kemény Nándor

KEMÉNY NÁNDOR A MŰTEREMBEN. A közelmult nagy mestereinek Rudnaynak, Iványi-Grünwaldnak és olykor Munkácsynak szellemét látjuk lebegni a művész képei felett, amit azonban felold egyéni vonásokban és izekben. Legjobb képe kétségtelenül az „Önarckép", mert mint arcképfestő lélekábrázolásra törekszik. (öregember) Alakos képei csupa fény és árnyelentét, míg a tájképein a színek ellentétéből hoz ki fes tőiességet árasztó hangulatokat.

Művészet

1937. 5/11

18. l.

BUDAPEST
39 IV. -5.-6.
112

Foto G. R

Kemény Nándor: Festő és modelje
A „Műterem" tárlatáról

n a XX. századig terjed. A szobrász Veit Stoss, dorfer, Grien, Huber, Wolf, Dürer, Elsheimer, Maultsch. Menzel, Liebermann műveiben szinte előttünk an el öt évszázad változó világnézeteivel és művészi ogásaival. Itt van a német gotika jellegzetes aprólé- realizmusával, a tipikus német barokk széjjelszagott képtereivel és nyugtalan páthoszával. A művét fejlődése szempontjából talán legfontosabb az sz gyűjtemény, mely magába foglalja többek közt ole de Roberti egy kis képét, melyen a problématiok hatását érezzük, Fra Bartolommeo, Raffaello ve t, Leonardo tanulmányait az *„Anghiari-i csata"* ű képéhez. Képviselve vannak Veronese, Tintoretto, eggio, Pontormo, Reni, Rusconi, Tiepoló, mindmegyi nagymestere az olasz művészetnek. Művészi mpontból igen értékes Tiepolónak, a múzeum tulajában lévő compostelai Szent Jakab képéhez készült rázlat. Szerepel egy vitás Tiziano rajz is, mely a esztvitelt ábrázolja. Érdemes megemlíteni, hogy helangelo tanítványának Daniele da Volterra-nak rajza is látható. A németalföldi iskola nagy alaklágy és festői Corot, Millet, Guys, Daumier, Cou Manet, Rodin (tanulmányával egy portraitszoborh Renoir, Cézanne, Bonnard, Degas, Picasso, ismert a francia iskola elmúlt működését. Ezekben a mű ben visszatükröződik a régebbi francia művészet i könnyedsége, eleganciája, minden finomsága és újabb kor modern törekvései és megváltozott ide amelyben még mindig megvan az a jellegzetes fra kecsesség, amelyet semmilyen más művészetben találunk meg. A francia gyűjteménynek különle sége egy „Ecce" című rajz, amit Victor Hugo 1854 készített.

A rendezés kitünő munkájáért dr. Hoffmann E nek és dr. Héjjas Jánosnak kell köszönetet mondan

ifj. Vernei-Kronberger Emil

CSOPORTKIÁLLITÁS AZ ERNST-MUZEUMBAN. években december a képzőművészeti kiállítások le hónapja szokott lenni. 1936-ban azonban meglehetőse szürkült ez az idényszerű időszak. Csak az Ernst-Mű CLXIII. csoportkiállítása — bár összetételében

Kemény Sándor

4 / 1

MAGYAR MŰVÉSZET

1930. 120.

1929. 180

Kemény Nándor

Szerepel a Független Művének Társaságának klubhelységében (Erzsébet Kit. 41) rendezett karácsonyi képvásáron.

P. H. 929. XII. 17. | 80. ú. 929. XII. 15.
P. H. 929 XII. 22.

Kemény Nándor

Szerepelt a Műcsarnok téli tárlatán.

PH 1932. XII. 20

Kemény Nándor

szerepel a Fugyellen Művének Társaságának Klubhelyiségében rendezett Merácsonyi Képvásáron (Erzsébet Kit 41)

újság, 919, XII, 15.

Kemény Nándor

Munkácsy-cék II. kiállításán az Ernst Múzeumban képe szerepelt.

BH. 929. X. 20.

Kemény Nándor

Művével szerepel a Műcsarnok

Téli Tárlatán.

P. H. 929. XII. 22.

Kemény Nándor

Munkácsy-céh II. kiállításán az Ernst-Múzeumban szerepelt.

Három teremben főleg a Műcsarnok rendes szereplőinek egyik csoportja jelent meg. *Zádor István* szép női aktja, *Gaál Ferenc* „Parasztok“ és „Napsütéses falusi udvar“ c. magyar témái, *Kemény Nándor* „Aratás“-a és kitűnő báró Szterényi-képmása, *Sz. Gyenes Lajos* rendkivül finom „Szinharmonia“ c. csendélete, *Gulyás Sándor* talyigásai, *Gimes Lajos* „Régi város“-a, *Udvary Géza* pásztor-családja, *Nyilasy Sándor* „Mise után“-ja, *Burghardt Rezső* „Tabán“-ja *Vidovszky Béla* intérieur-je, *Szlányi Lajos*

PH.929. X.20

Kemény Nándor

Munkácsy-céh II. kiállításán az Ernst Múzeumban szerepelt.

Kemény Nándor Mátravidék (26) című tájképe meglepetés volna ezen a téren, ha ez a talentumos portréfestő nem adott volna már eddig is izelitőt költői hangu tájlátásából. *Szterényi* portréja nemes művészet.

EK.929.X.20

Kemény Nándor

Képkiállitás konferansszal és látványos mulatságokkal

A *Munkácsy-Céh* egészen ujszerü kiállitást rendez az *Ernst-muzeumban.* Hogy a nivós kiállitás sikerét biztositsák, Magyarországon eleddig ismeretlen programmal várják a közönséget. A kiállitás délután *5 és 7 óra között is nyitva lesz* és ismert müvészek fogják szórakoztatni a közönséget. *Nagy* Endre a portréfestés titkairól és mütermek intimitásairól fog konferálni. A kiállitás tartamára a *Munkácsy-Céh bérletjegyeket* bocsát ki, amelyekkel a tulajdonos minden előadáson részt vehet és szemtanuja lehet annak a szenzációnak, amint *Kemény Nándor festőművész a publikum előtt fogja megfesteni Biller Irén arcképét.*

Esti Kurir 929. X. 19.

Esti Kurir 929. X. 19.

Kamény Nándor

Munkácsy-céh II. kiállításának
rendezésén vesz részt

NU. 929. X. 8.

Kemény Nándor

Munkácsy-céh II. kiállításán az Ernst Múzeumban szerepelt.

N4.929.X.20

Kemény Nándor

Alkotása a Nemzeti Szalónban a Magyar Arcképfestők Társasága kiál.-án.

E.K.930.X.19.

MDK

Kemény Nándor

Rassay Károlyné arck., of.

Angol-magyar kiáll. Mcs. 1926. máj.

36. l.

ANTONIUS ÉS CLEOPATRA	Shakespeare cikl. C., 2. előadás	7 h	3- ke
AZ EMBER TRAGÉDIÁJA	Hevesi—Ujházy 3. előadás	1/2 7 h	4- szer
OTHELLO	Shakespeare cikl. E., 2. előadás	1/2 7 h	5- csütö
AZ EMBER TRAGÉDIÁJA	—	1/2 7 h	6- pént
ÜZENET	—	7 h	7- szom
IRKUCKI TÖRTÉNET	—	7 h	8- vasá
IRKUCKI TÖRTÉNET	Gabányi—Szentpétery, 3. el.	7 h	9- hét
ANTONIUS ÉS CLEOPATRA	—	7 h	10 ke
SZENTIVÁNÉJI ÁLOM	Shakespeare cikl. D., 2. előadás	7 h	11 szer
AZ EMBER TRAGÉDIÁJA	Ódry 3. előadás	1/2 7 h	12 csütö
BÁNK BÁN	—	7 h	13 pént
IRKUCKI TÖRTÉNET	Bartos—Császár 3. előadás	7 h	14 szom
—	—	—	15 vasár
BÁNK BÁN	—	7 h	15 vasárn

Kemény Nándor

Boros Mihályné arcképe, of.

Angol-magyar kiáll. Mücs. 1926. máj.

36.1.

MDK

Kemény Nándor, festö

Nöi arckép.

Az Ernst-Muz. kiállitásai. CXLVII. -Munkácsy-Céh VI. sors. egybekötött repr. kiállitása. Bp. 1934 május. Kat. 15.1

MDK

Kemény Náhdor, festö

Tanulmányfej.

Az Ernst-Muz.kiállitásai.CXLVII. Munkácsy-Céh.VI. sors.egybekötött repr.kiáll. Bp.1934 május. Kat. 9.1.

MDK

Kemény Nándor, festö

Vasárnap délután.

Az Ernst-Muz.kiállitásai CXLVII. A Munkácsy-Céh VI. sors.egybekötött repr. kiáll. Bp.1934.május. Kat. 7.1.

MDK

Kemény Nándor, festö

Nyár vége.

Az Ernst-Muz. kiállitásai. CXLVII. Munkácsy-Céh. VI. sors. egybekötött repr. kiáll. Bp. 1934 május. Kat. 8 l.

MDK

Kemény Nándor, festö

Öszi boru.

Az Ernst-Muz.kiállitásai.CXLVII. A Munkácsy-Cé VI. sors.egybekötött repr.kiáll. Bp.1934 május Kat. 6.

MDK

Kemény Nándor

A friss lekvár, of.

N. Szal. Téli Tárl. 192o. dec.
11.1.

Kenny Mendor

4 Friss Lawyer, of.

M.D.K.

Kemény Nándor

325. A kis piktor.
381. Ébresülés.

"A gyermek a müvészetben" kiállitás tárgymutatója
Bp. 1940. Osz. M. Kézőmüv. Társulat. 22. 24. l.

MDK

Kemény Nándor

Vázlat, of.

" "

Tanulmány, of.

Sashegy, of.

M.Szal. 1913. tsv. 14 l.

MDK

Kemény Nándor, festö

219. Mosó asszonyok. Olf.

BP. Mücs.-OMKT. Nemz. Képzömüv. Kiáll. 1934. ápr. 29.-jun. 17
Kat. 12. 1.

Kemény Sándor

Pali és Vera, of.

N.Szol. őszi térl. 1920. szept. 18. 1.

MDK

Kemény Nándor festő

Tav. kiáll. Mücs. 1925. máj. 35 l.

MDK

Kemény Nándor

Az öreg aranyozó, of.

Tav. kiáll. Mücsarnok 1925. máj.

16. 1.

MDK

Kemény Nándor, festőm.

nívósan képviseli a Munkácsy-céh törzsét.

Tárlatok. A Munkácsy-céh kiállítása.
Képzőművészet.1932. 106-107.1.

MDK

Kemény Nándor

Letelt a szabadság, festm. repr.

Uj Idők 1917, XXIII. 2o. sz. 45o l. kép

MDK

Kemény Nándor, festőm.

Bajadér. Olf. J.l.b.

Árv.Közl. 1931. 3.füz.sz. 58.l.

MDK

Kemény Nándor festőművész

Kiállitása a Lipótvárosi kaszinóban.

A Hiszekegyet imádkozó magyar diák ártatlan tisz
ta lelke megható környezetbe állitott magyar
rapszódia.

Szulamitja klasszikus hatású szépségtanulmany.

A kis Kontár a kiegyensúlyozott, forma és szin-
kompozició egy remek darabja.

A trieszti öböl monumentális tajperspektiva.

Sz.Gyenes Lajos:Kemény Nándor kiáll.-a.

Képzőművészet 1927. 6.sz. 24.l.

MDK

Kemény Nándor festő

Müterem hirek. Képzőművészet, 1927. 3.sz. 31. l.

MDK

Kemény Nándor, f.

A Mücsarnok Tav.Tárl. /M.Képzőm.Egy./ Képzőművészet
1927, I.évf. 8. l.

Kemény Nándor dr.

a Céh művésztagja, festő

Munkácsy Céh 8. repr. kiáll. N.Ozsl. 1939. márc.

5.l.

MDK

Kemény Nándor

Képzőművészet 1928. II.évf. 12.sz. 173.l.

MDK

Kemény Nándor

Öreg asszony, of.

Tav. kiáll. Műcs. 1925. máj. 17. l.

MDK

Kemény Nándor

Önarckép, of.

Arcképfestők. N.Szal. kiáll. 1930. okt.

Kemény Nándor MDK

Alvó néni

Anya

~~[illegible]~~

Mücsarnok 1936. okt-nov.

A nő a müvészetben kiáll.

MDK

Kemény Nándor

Kézimunkalecke, festm. repr.

Képzőművészet, 1928. 13. sz. 211.l. kép.

MDK

Kemény Nándor, festöm.

Növi tanulmányfej. Olf. Jelz.

Árv. Közl. 1937.4.rk.sz. 27.l.

M.D.K.

Kemény Nándor festőművész

Fényképét közli a lap "Rassay Károly nemzetgyülési képviselő arcképét" festi, felirással, s a művész mellett a kép és Rassay Károly.

Szinházi Élet. Bp. 1926. ápr. 28-május 1. XVI. évf. 17. sz. 10. lap.

MDK

Kemény Nándor, festöm.

Hegyi táj. Olf. Jelz.

Árv.Közl.1936.márc.76.sz.2.rk.sz. 41.l.

MDK

Kemény Nándor, festöm.

Nyár. ?

Műcs.-OMKT 1931-32.évi téli kiáll. dec.20.-jan.17. Ka
19.1.

MDK

Kemény Nándor, festőm.

LK.: Lipótvárosi Kaszinó-díj.

Kitüntetések, díjak.
Hüsz.-OMKT.1931-32.évi téli kiáll. Kat. 30.l.

M.D.K.

Kemény Nándor

Az Aurora Művészeti Rt. állandó külföldi kiállitásokat rendez magyar mesterek müveiből. Ezeken szerepelnek a művész alkotásai.

Propaganda mesterkiállitások c.
Szinházi Élet. Bp. 1923. dec. 16-22.
XIII. évf. 51. sz. 32. l.

MDK

Kemény Nándor, festöm.

Anya gyermekével. Olf. 1ooox7o. J.l.j.

Árv. Közl. 193o. 4.rk.sz. 55.szám. Kat. 26.l.

MDK

Kemény Nándor festőm.

olasz vonatkozású művel ill. művekkel szerepel.

/gy./: A velencei nemzetközi kiállítás.
Képzőművészet. 1930. 32.sz. 165.l.

Kemeny Nándor

festő

koll. kiáll. a Mü-
teremben.

Hel Erwin: K. N. fest-
menyei. Budapesti
Hirlap 1936. Dátum
levágva

Önarcképe a stock-
holmi muzeumban.
Tájképeit legtöbbször
emlékeretből festi, meg-
komponálja és sokszor
romantikus kifejeres-
sel utatja át.

lékek ügyének, midőn Cserni je
fényképekkel együtt tájékozta
tom.

Fogadja Méltóságo

Budapest, 1906. október 10.

Kemény Vándor

leírá életrajzát

Nemzeti Szalon

tav: tárl

1917. Május

a kisalaku

katalogusok

Körött -

VALLÁS ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI
M. KIR. MINISTER

44603/1912. szám

A Műemlékek Orsz. Bizottságának folyó évi március hó 27.-én 896. szám alatt kelt feltérjesztésére, tudomása végett azzal a megjegyzéssel, adom ki, hogy jövőben a számlák ideje-

Kemény Nándor

tovább ~~Büttner Helén~~

Kemény Nándor

Náray Aurél

a Nemzeti Szalon

1931. évi téli tárlatán

Mention Honorablét

kaptak

Pesti Hirlap

1932. jan. 16. 7. l.

(A N. Szalon téli

tárlata!)

nytár

mű neme	A mappa jelzése	Megjegyzések
...latpa- ...lap, ...uzarajz,		Román stil. 20/29 cm. Möller István felvételi vázlata.

Stephaneum nyomda r. t. Budapest.

Kemény Vándor

festő

XIV. Thököly u. 35.

MKSz 1947

Kemény Nándor

Medvyánszky L.

tovább
L

U. 3903.

Esti Kurír 1927
febr. 18. (b. m. = Él az
cál - Medvyánszky - Zép
ügyének korona -
tanúja.)

3. Lampi.

ıber 31-én. † Wienben 1830
11-én.

afordultan áll, de visszanéz.
parancsnoki pálczát tart és
. Fodorított parókája rizs-
zeme kék, arcza és bajusza
Terézia- és a szent István-
reknek szalagjain az arany-
nyugszik. Öltözete: vállra-
rmelinnel, fehér kabát piros
aszománttal, mellvért, piros
ág és magasszárú csizma.
fekete; ingének gallérja
ekézelője, mellényének alja
rész látszik. Derekát öv
kard lóg. Mögötte balról, a
pját tette, vén fatörzs köti
ásokkal. A háttér hegyes
aság ad sortüzet.

m. — Lelt. sz. 891. — Vétetett
ától 700 K-án. — Kifizettetett
oltatott 1900 november 16-án
jóváhagyta az 1900 deczember
3–900).
5 adatok. 1907 : V. 35. *Lampi*

Kemény Mandor
festő
U. 3902

Esti Kurir. 1927.
febr. 16. (b. m.: A
Műcsarnok egyik Med-
nyánszky-képét K.
festette.)

A Rej címe:
Hegyitáj, olaj.
Műcsarnok: 444. szám

Kemény Nándor

U. 3904

wód

Az Est. 1927. febr. 17. (A tájkép-kiállítás egyik Mednyánszky-képe hamis?)

A Kép címe

Hegyitáj.

444. szám

A CÍMLAP HÁ
A GRAFIKAI S

OSI

LISKOLA
NYVE

KEMÉNY NÁNDOR

Kemény Nándor

Nekem dobozol a világ!

Ez az én időm, hiszen mostanában mindenki eladni akar, és ezért akkora hangsúlyt fektet a külcsínre, hogy az már régen nincs arányban a belbeccsel – mondja *Kemény Nándor* dobozművész. S mivel mára Magyarország is egy óriási látványpékség lett, a világ Kemény úr keze alá dolgozik. Mintegy neki gyártja a szebbnél szebb dobozokat, amelyeket aztán a művész, megmenekítve a szeméttelepek kilátástalan szennymasszáitól, képkeretek közé rendez, új értelmet adva a fogyasztói társadalom hulladékának.

Tudják önök például, hogy dobozokban megénekelve mi a férfi? Egy dunhilles-, egy szivaros-, egy óvszeres, néhány arcvizes, egy maroktelefonos, valamint néhány römikártyás doboz. Ennyi a teremtés koronája dobozokban elbeszélve. És persze jellemezhető ekképpen a nő és a gyerek is, de kimozaikolhatók cigarettás- és – ahogy Kemény úr mondja – az első szívijesztésen átesett férfiember szívgyógyszerének dobozaiból a nemzetek zászlói, Mondrian színes négyzetei, de még Stonehenge romjai is.

Ugye, ugye! Mire jó, ha az embernek káros szenvedélye, netán egy habkönnyű infarktusa van!

Kemény Nándor mellesleg pusztán kedvtelésből dobozol, hiszen a Szerencsejáték Rt. egykori igazgatójaként prózaibb dolgokkal kellett foglalkoznia. Valahogy rákapott erre a boxartosdira, és azóta nem tud tőle szabadulni.

Amíg ötletek és alapanyagok vannak, addig dobozolok, jelenti ki Kemény úr. Márpedig egyikből sincs hiány. A szép fehér cigarettásdobozokat például egy szentendrei ügyvédnő „szívja nekem", mondja, aztán sok alapanyagot kapok a barátaimtól, de azért sem szégyellek lehajolni, amit lomtalanításkor találok. Mondom: ez az eladásra koncentrált, csomagolásorientált világ nekem dolgozik.

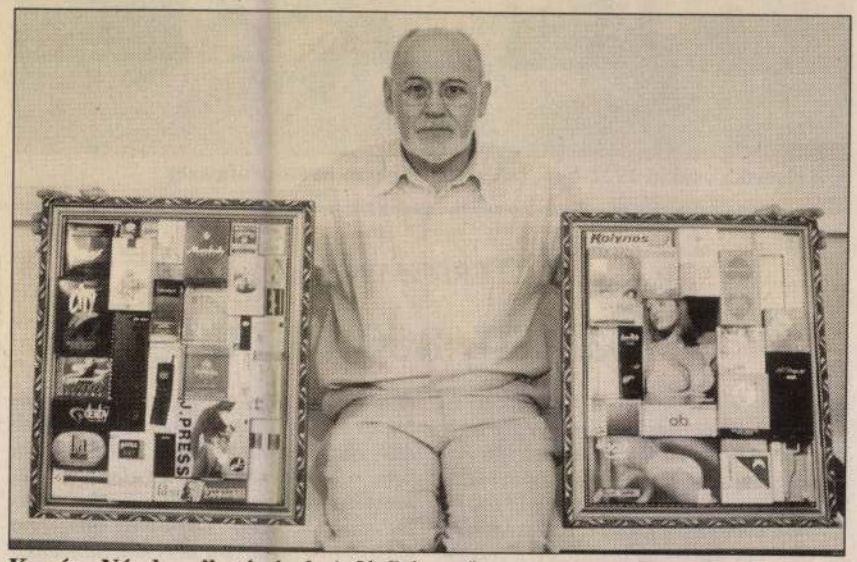

Kemény Nándor alkotásaival: A férfi és a nő FOTÓ: DOMANICZKY TIVADAR

Amúgy sokan megkérdezik: művészetnek tartom-e, amit csinálok? – dobja fel a labdát önmagának. Aztán le is csapja persze: azt szoktam válaszolni, hogy én egyszerűen csak élvezem, amit csinálok. Élvezem azt, hogy én – sok ötletmesterrel ellentétben – meg is valósítom, amit kitalálok, élvezem azt, amikor sikerül létrehozni egy harmonikus kompozíciót, amelyben a dobozok korábbi tartalmuknak megfelelve, ám az új rendszerbe helyezve is jelentenek valamit.

Azt mondja Kemény úr: a legszebb doboz számára a Royals nevű cigarettáé, az már önmagában is művészi alkotás. De érdemes figyelni a kozmetikai ipar csomagolóanyagaira is, és a női fehérneműk dobozai is szépek. De, teszi hozzá, és mutatóujjával finoman önmagára bök, utóbbiban bizonyára benne van az öreg kandúr önmagam is...

Végül, vallja be Kemény úr, jó lenne eladni az alkotásokat, mert Warhol óta tudjuk: olykor a mindennapok hulladékai is művészi magasságokba röpíthetők.

Kemény Nándor művei augusztus 31-ig láthatók a Szentendrei Építészgrafikai Galéria Székely Mihály utca 8. szám alatt található helyiségének alagsorában.

T. Z.

NÉPGARADSÁG 2000 VII 25

A Krepuska család 1922-ben, bal szélen a neves orvosprofesszor

bán Kálmán lett, akinek személyében Pestszentimre legelső helytörténeti krónikását is tisztelhetjük.

Az első világháborút követő kommunista uralom 1919-ben egy-két hónap erejéig önálló nagyközséggé nyilvánította Soroksárpéterit, s a nagyrészt munkások lakta település felvette, talán a világon elsőként, a Marxfalva nevet. (A tanácshatalom bukása után ezek a rendelkezések megszűntek, s Péteri ismét Soroksárhoz tartozó telep lett.) Az 1920-as években egyre nő a település lélekszáma:

TERÍTÉKEN

Castro, a kétarcú

Kubának feljövőben van a napja. Wim Wenders ellágyultan terelgeti végig a világ művészmozijaiban az aggastyán havannai zenészeket, Amerika nagyvonalúan és látványosan szankciókat old fel, fél Európa könnyekre fakad a lelkesedéstől, ha csak egy kubai társasutazásra terelődik is a szó, a másik fele pedig meg is teszi: törekvő, mindenevő yuppie-nak öltözve csapatostul áramlik oda élvezni a borzongató diktatúraromantikát. Nem utolsósorban pedig Budapesten, a Ráday utcában megnyílik a Castro bisztró. Teljes harmóniában vagyunk tehát a világgal. A varázslatosnak tetsző sziget előzékenyen bekormányoz bennünket a hőn áhított trendekbe. Szivar, mézes, buja zene és az ismeretlen kubai gasztronómia ígérete. A Castro bisztró sok mindent valóra vált mindezekből, csupán a jellegzetes ételekkel marad adós. Például a város jelen pillanatban egyik legszebb belső tere fogadja a vendéget. Egyszerű, erős, jó minőségű anyagok, szokatlan arányérzék és ízlés. Klasszikus bőrborítású székek és padok, tekintélyes pult, barna, fekete, enyhe sárga színdominancia és a pult felett egy diadalmas, szép, világító Castro-felirat. Az egyik hosszan-

talatlanság, meglepő nyersanyaghasználat, és valami bámulatos, szinte egyedülálló durvaság. Ez lenne Kuba? Talán nem. Reménykedjünk legalábbis. Reménykedjünk, hogy bármilyen keserű is ott az élet, azért serpenyős zöldséget Castro bisztró módra nem kell mindenkinek ennie. Igazi kínlódás vár arra, aki megpróbálkozik ezzel az étellel. Sok karfiol, kelbimbó és apró sárgarépa kénes, szinte elviselhetetlen, porított fűszerekkel vadított ízzel. Aztán hideg libamáj érkezik, furcsa módon főzőmargarinnal és csontszáraz pirítóssal. A túrólevesnél aztán már tudjuk, hogy itt valami végzetesen elromlott. Húslevesalapba szórt nyúlós túrót kanalazgatunk hüledezve, és éhesen, már csak a szendvicsekben bízunk. Végtére is egy szendvics igazi bisztróétel, elrontani sem nagyon lehet. A Castróban ez azonban fényesen sikerült. Félbevágott, húszdekás cipók érkeznek, benne vaskos, közepes minőségű sajtdarabok, illetve olajtól csöpögő rántott hal, körülbelül olyan minőségben, mint egy múltbéli vasúti restiben. Hozzá félresikerült majonézes káposztasaláta és sült krumpli jár. A tiramisut itt tejszínhabbal hozzák és a krém caramell sem más, mint

A I

Én biztosan nem lennék olyan nyugodt Becze Tibor helyében, aki a Déli pályaudvar állomásfőnöke. Azt mondja nekem, hogy szerencsére ez a nyár nem olyan, mint a többi, jóval több az utas, 40-50 ezer ember fordul meg az állomáson naponta, a kísérő szülőkről nem beszélve, akik a csemetéket felültetik a vonatra. Őt megnyugtatja, hogy ekkora a forgalom. Mitől nőtt meg? „Talán attól, hogy drágább lett a benzin, és jobb lett a vasút" – mosolyog. De komolyan: van olyan nap, amikor négy mentesítő vonatot indítanak.

Azért mondom, hogy nekem ettől a hajam is égnek állna, mert a Déli egészen más, mint a többi „fejpályaudvar" (ezzel a vasutasműszóval határozzák meg azokat a pályaudvarokat, ahonnan nincs tovább); a Déli egy átjáróház, a vasút csak a gazdája, de az egész főváros birtokba veszi. Ide csak az nem jön be, aki nem akar. A Déli randevúra is alkalmas, itt lehet csoportosulni, vagy harapni egy falatot, esetleg csak bámészkodni – megfordulnak itt óriási karakterek, tessék csak besétálni, nézelődni, mint a moziban, ingyen van. Be lehet

MDK

Kemény Nándor

Egy kis operáció c.festm.Repr.

Művészet, 1918. 45.l.

MDK

Kemény Nándor

Gyüjtm.kiállitása a Fészekben.A művész tájképeit állitotta ki.

Képzőművészet, 1930. IV.évf. 27.sz. 56.l.

MDK

Kemény Nándor

A rossz bizonyitvány c.műve. Repr.

Csókássy.

Kemény Nándor festő

Szerepel a Műcsarnok tavaszi

tárlatán

Az Est 1925 V. 16.

Kemény Nándor

kezdet a hűcsarnok tér-
tárlatón

Az Est 1926 II. 28

Kemény Nándor
Esztőmnivész

Tavaszi kiállítás – Műcsarnokban – tájkával szerepel.

Budapesti Hirlap

1929 III. 3

Kemény Nándor
Istőrművész

A Képzőművészek Egyesülete a Műcsarnok
tavaszi tárlatának zsűrijébe választotta

Pesti Hírlap
1929 II. 16

Kemény Nándor
Istőmüvész

Tavaszi kiállítás - Műcsarnokban - két magyar genre-képe valami izzó szinproblémában forrongó művész uj megjelenése. Nagy igézet azok után, amit ez a művész eddig alkotott.—

Esti Kurir

1929 III. 3

Kemény Wándor dr.

festő

liód

Ki-Kicsoda?

409 l.

NYOMTATVÁNY

úrnak

Budapest

AZ ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI
ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT
és
A MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

tisztelettel meghívja

L. VAN PUYVELDE

a belga művészeti múzeumok igazgatójának,
liègei egyetemi tanárnak

folyó hó 28-án (csütörtökön) délután ½6 órakor
a Magyar Tudományos Akadémia előadótermében

Rubens et l'influence italienne

címmel tartandó előadására.

(Vetített képekkel)

GEREVICH TIBOR
az Orsz. Magy. Régészeti és
Művészettört. Társulat elnöke

FABINYI TIHAMÉR
a Magyar-Olasz Társaság
elnöke

Kemény Nándor MDK

Fésülködés, olf.

Műcsarnok 1930/31 jubileumi kiállitás

Kemény Nándor MDK

A kis piktor, olf.

Műcsarnok 1930/31 jubileumi kiállítás

Kemény Nándor MDK

Önarckép

Műcsarnok 1930/31 jubileumi kiállitás

Kemény Nándor MDK

Terefere, olf.

Mücsarnok 1930/31 jubileumi kiállitás

MDK

M.D.K.

Kemény Nándor

Őszi tájképe szerepel a Corvin Áruházban rendezett kiállitáson, amelyről "Állandó képzőművészeti bemutató" cimmel ir a lap.

Szinházi Magazin, Bp. 1942. febr. 11-17. V. évf. 8. sz. 38-39. lap

Kemény Nándor, festő

Művészet, 1937. III. köt. 2. sz. 18. l.

Kemény Nándor műtermében.

Kemény Vándor festőművész.

8 Órai Ujság.
1927. II. 16., 4. old.

Kemény Mándor festő

Pesti Hirlap. 1919. jan. 29. 3

a téli tárlat megjutalmazottjai

Kemény Nándor MDK

A gradoi határ, repr.

Mücsarnok 1931 Müvészcsoportok kiállitása

Kemény Nándor MDK

Balaton, olf.

Mücsarnok 1931 Művészcsoportok kiállitása

Kemény Nándor MDK

Feleségem, olf.

Műcsarnok 1931 őszi kiállitás

Kemény Nándor MDK

Pista bácsi, olf.

Mücsarnok 1931 őszi kiállítás

Kemény Nándor

MDK

Tanulmány, olf.

Műcsarnok 1931 őszi kiállítás

Kemény Nándor MDK

Falusi házak, olf.

Grádói határ, olf.

Mücsarnok 1931 Müvészcsoportok kiállitása

MDK

Kemény S.

Magánépítési eng.ép. Vállalk. Közl. 1905.szept. 20. 7.l.

MDK

Kemény S., építész

Uj épitkezési eng. Épitő Ipar, 1910. aug. 28.
347 l.

Kemény Nándor

Tájrép, olaj, 90 × 80 cm

Budapest Műcsarnok Kiállítása 1957.
Kat. szerk. Kisdéjné Kisimi Ilia.

10.

Kemény Nándor

MDK

Fésülés

Mücsarnok 1940 Gyermek a müvészetben c.kiáll.

Kemény Nándor MDK

A kis piktor

Műcsarnok 1940 Gyermek a művészetben c.kiáll.

Kemény Nándor
festőművész

Képzőművészeti Társulat kiállítása - Műcsarnokban - képével szerepel. Nagyon erős "Nyár" c.tája

Nemzeti Újság 1931.VII.22

Kemény Nándor
festőművész

Műcsarnok Téli Kiállitása - képével szerepel.
Nyári hangulat.

8 órai Ujság 1931.XII.20.

Kemény Nándor

festőművész

Országos Magyar Képzőművészeti Társulat kiállítása.
Műcsarnokban - képével szerepel.
Egy egészen kiváló napsütéses tájképe

Esti Kurir 1931.XII.19.

Kemény Nándor

MDK

Tájkompozició, olf.

Műcsarnok 1930 tavaszi kiállitás

MDK

Kemény Nándor

Aratás c.festménye repr.

Munkácsy-céh II.repr.kiáll. 1929.(Ernst Muz.)

Kemény Nándor MDK

Merengés, olf.

Mücsarnok 1922 őszi tárlat

MDK

Kemény Nándor

Aratás c.festm.Repr.

Ernst Múzeum kiallitásai.
CVI.(1929). Munkacsy-céh kiall.

Kemény Nándor MDK

Én és modelljeim, olf.

Műcsarnok 1919-2o téli kiállitás

MDK

Kemény Nándor, festöm.

mulatságos zsánerképe

hangolják jobb impresszióra a X.-rossz világitásu terembe lépőket.

Chroniqueur:
Műcsarnok. -Téli tárlat.
Képzőművészet. IV. évf. 26. sz. 28.1.

MDK

Kemény Nándor, festöm.

napszámos-képe ritka kvalitásokat mutat.

Chroniqueur:
Mücsarnok. - Téli tárlat.
Képzőművészet.IV.évf.26.sz. 28.1.

MDK

Kemény Nándor

Olajfestményei:

Koronázási eskü.
Az első kézimunka.
Letelt a szabadság.

Nemzeti Szalon, 1917.máj.tav.tárl.

MDK

Kemény Nándor

Olajfestményei:

Csavargó.
A rossz bizonyitvany.
Beteg a baba.

Nemzeti Szalon, 1917.máj.tav.tárl.

MDK

Kemény Nándor

Olajfestményei:

Ülő akt.
Akt tanulmány.
Női félakt.

Nemzeti Szalon, 1917.máj.tav.tárl.

MDK

Kemény Sándor

Olajfestményei:

Nő kalappal.
Jó szivar.
Menekültek.

Nemzeti Szalon, 1917.máj.tav.tari.

Kemény Sándor

Olajfestményei:

Csendélet dinnyével.
Műterem sarok.
Tükör előtt.

Nemzeti Szalon, 1917.máj.tav.tárl.

NIK

Kemény Nándor

Olajfestményei:

Futam előtt.
Trieszt.
Katonatemetés.

Nemzeti Szalon, 1917.maj.tav.tari.

MDK

Kemény Nándor

Olajfestményei:

Mosó asszonyok.
Csendélet kendővel.
Tuilleriák kertje.
Terefere.

Nemzeti Szalon, 1917.máj.tav.tárl.

MDK

Kemény Nándor

Olajfestményei:

Bois de Boulogne.

Tehenek.

Üvegcsendélet.

Ökrök.

Nemzeti Szalon, 1917.máj.tav.tárl.

Kemény Nándor MDK

A jó falat, olf.

Műcsarnok 1917-18 téli tárlat

Kemény Nándor

A kis maszatos, olf.

Mücsarnok 1919-2o téli kiállitás

Kemény Nándor MDK

A nehéz csomó, olf.

Műcsarnok 1919-2o téli kiállitás

MDK

2/. Kemény Nándor, festőm.

Nagy szorgalommal dolgozik tájképein és kollektiv kiállitásán.

Önarcképét a stockholmi muzeum vásárolta meg mintegy hatszáz kép közül.

Az állam megbizásából megfestette Bud és br. Szterényi portréit. Az Otthon részére Heitsy Pál portréját.

Legkedvesebb dija az a husz aranykorona amelyet az akadémián egyizben Szinyeitöl kapott.

Művész-élet, 1932./33 dec.-jan. 24.l.

MDK

Kemény Nándor, festőm.

Önarckép. K.N. évtizedek óta a Műcsarnok kiállító művésze. Festői pályája állandóan felfelé ivel. Önarcképe klasszikusra érlelt teljesitmény.

Kedves zsáner-képpel is szerepel.

Beregs Mihály: ? VIII.-IX. terem. -Műcsarnok. Képzőmüvészet. 1931. 37.sz. 43.l.

MDK

Kemény Nándor

Győzött a Reformcsoport a M. Képzőm. Egyesületében.
Képzőművészet 1930. IV. évf. 29. sz. 104.l.

1/. MDK

Kemény Nándor, festőm.

A Japán törzsasztalt valamikor Szinyei M.P. alapitotta. - Felfrissitette azt az esetét amidön a Mücsarnokban Mednyánszky egyik remekét kiállitották. Az aláirás hamis volt. Legnagyobb megtöbbenésére saját alkotását ismerte fel benne.

"Önarckép" Repr. 24.1.

Mesterek a "Japán törzsasztalnál".

Müvész-Élet. 1932./33 dec.-jan. 24.1.

Kemény Nándor

MDK

Csendélet, olf.

Műcsarnok 1913. tavaszi kiállitás

Kemény Mándor

Gyendelet, old.

Kemény Nándor MDK

Boriska, olf.

Mücsarnok 1913. tavaszi kiállitás

Kemény Nándor MDK

Bois de Boulogne, olf.

Mücsarnok 1913. tavaszi kiállitás

MDK

Kemény Nándor, festöm.

Jó szivar. Olf.

KMTárs. 1912/13. téli kiáll. Kat. 85.1.

Kemény Nándor: MDK

Altwien, olf.

Mücsarnok 1912. tavaszi kiállitás

Kemény Nándor MDK

Budai részlet, olf.

Műcsarnok 1912. tavaszi kiállitás

Henry Hudson

Dutch vessel, etc.

MDK

Kemény Nándor, festöm.

Terefere c. képe a vérbeli gebrefestö készségével van pointirozva.

X.-XIII. ker. -Műcsarnok.
Képzömüvészet. 1931. 37.sz. 44.l.

Kemény Nándor

MDK

Csendélet, olf.

Műcsarnok 1916. tavaszi tárlat

MNK

Kemény Nándor

Képei a Munkácsy-Céh kiállitásan.

Cikk: A Munkácsy-Céh kiállitása a Nemzeti Szalonban.

Képzőművészet, 1935. 83-84.sz. 92.l.

MDK

Kemény Nándor

Magyar Müvészet 1930. 120.l.

Kemény Nándor MDK

Önarckép, olf.

Mücsarnok 1906/7. téli nemzetk. kiáll.

M.D.K.

Kemény Nándor festőművész

Fényképét műtermében,-növendékével, Páris Ila művésznővel együtt- hozza a lap.

Szinházi Élet. Bp. 1930. juni 29.- juli 5. XX. évf. 27. sz. 90. lap.

M.D.K.

Kemény Nándor

"Olasz táj" c. alkotásának repr.-ját közli a lap a Munkácsy Céh kiállitásáról.

Szinházi Élet. Bp. 1930. nov. 16-22. XX. évf. 47. sz. 28. lap

MDK

Kemény Nándor, festöm.

szépet és komolyatb hozott.

Dénes Tibor: A Mücsarnokban tartott Nemzeti kiállitás. VII-IX.
Képzömüvpszet.1934. 116.1.

Kemény Nandor

Havas táj, olajf.

A Székesfővárosi Képtár és Történelmi Múzeum kiáll.-nak katalogusa. 1937.jan.Nemzeti szalon.

MDK

Kemény Nándor

Dr. Erdélyi Miklós, of.

KMTárs. 1907. tav. kiáll. kat. 40.l.

Kemény Nándor MDK

Tájkép, olf.

Műcsarnok 1906/7. téli nemzetközi kiáll.

Kemény Nándor MDK

Arlow Gusztáv lovag arcképe, olf.

Műcsarnok 1906/7. téli kiáll

MDK

Kemény Nándor

Tárlatok. Képzőművészet 1931. márc. 66.l.

Kemény Nándor

A kis maszatosk olf.

Nicsarnok 1919-2o téli kiállitás

MDK

Kemény Nándor

A gradnoi határ, c. műve. Repr.

Képzőm.Társ.művészcsoportok 1931.évi kiáll.kat.

MDK

Kemény Nándor dr. festő

Ki-kicsoda? 409.1.

Kemény Vándor.

A Munkácsy Céh első kiállításán képe megvételre került.

Magyarság, 1928. Nov. 13.

Kemény Vándor.

A Munkácsy Céh őszi kiállításán műveivel részt vesz.

Nemzeti Ujság, 1928. Nov. 8.

Kemény Nándor.

Műre szerepelni fog a Munkáczy Céh őrzi kiállításán.

Magyarság, 1928. Nov. 7.

Kemény.

Müve szerepel a Munkácsy-Céh első kiállításán.

Pádai Ujság, 1928. Nov. 11.

Kemény Nándor.

A Munkácsy Céh vezetőség választásán zsüri taggá vevesték ki.

Magyarság, 1928. Márc. 7.

Kemény Nándor.

A stockholmi magyar kiállításon „Önarckép"-t vették meg a városi múzeum számára.
(említve)

Nemzeti Ujság, 1928. dec. 2.

Kemény Nándor.

A Műcsarnok téli tárlatán szerepel felhőtanulmánya. (említve)

Magyarság, 1928. dec. 16.

Kemény Sándor

Kállit

E. K. 932. XII. 21.

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

on: . . . . . .

. . . . . .

Kemény Nándor.

A Munkácsy-Céh első kiállításán „Faluriak" c. parasztjelenetet ábrázoló képe és egy genrekép szerepelt. (említve.)

Nemzeti Ujság, 1928. Nov. 11.

Kemény Nándor

Kiállít

N. U. 932. XII. 20.

rdőiv

sok művészetéről:

Milyen pályázatokon vett részt: . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Milyen megbizásai voltak (vannak): . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Jelentősebb müvei:. . . . . .

. . . . . .

Kemény Nándor

MDK

Virágcsendélet

Miccarnok 1937 IV. Nemzeti Képzőm. Kiáll.

Kemény Nándor MDK

Tanulmányfej

Műcsarnok 1937 IV. Nemzeti Képzőm. Kiáll.

Kemény Nándor

A Műcsarnok 1927-es tavasi tárlatán szerepelt.

M. 1927. IV. 1.

Kemény Nándor

MDK

Én és modelljeim, olf.

Műcsarnok 1919-2o téli kiállitás

Kemény Nándor MDK

Interieur, olf.

Falusi susztercsalád, olf.

Műcsarnok 1920-21 téli kiállitás

Kemény Nándor MDK

A jó falat, olf.

Mücsarnok 192o-21 téli kiállitás

Kemény Nándor MDK

Alvó néni

Anya

Műcsarnok 1936 Nő a művészetben c. kiáll.

Kemény Nándor.

A Műcsarnok téli tárlatán „Felhők" c. festménye szerepel. (említve.)

Pesti Hirlap, 1928. dec. 19.

Kemény Nándor.

Műve szerepel a Műcsarnok téli kiállításán.

Est, 1928. dec. 16

Kemény Kándor.

Kemény Vándor.

A ann. magyar képzőművészeti társulat téli kiállításán felkő-tanulmány festménye szerepel. (említve)

Esti Kurir, 1928. dec. 16.

Kemény Nándor MDK

Nyár, olf.

Műcsarnok 1931/32 téli kiállítás

Kemény Sándor

Kiállít

E. K. 932. XII. 21.

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

n: . . . . . .

. . . . . .

Kemény Sándor

Kiállít

P. H. 932. XII. 20.

. . . . . .

. . . . . .

k: . . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

müveivel: . . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

: . . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Kemény Kándor

Kiállít

P. H. 932. okt. 29.

rgy út 41.), készpénzfizetés ellenében.

). 650-51 Művészettörténeti Dokumentá-

Ebben az esetben a kért könyvet pós-

Acta Cassae Parochorum" egri anyaga,

rök utáni állapotát rögziti.

Művészettörténeti Dokumentációs

Központ

Kemény Nándor MDK

A nehéz csomó, olf.

Műcsarnok 1919-2o téli kiállitás

Kemény Nándor MDK

A bibi, olf.

Mücsarnok 192o-21 téli kiállitás

MDK

Kemény Nándor

"Édesanyám" c. festménye. Repr. (A Műcsarnok őszi tárlatáról.)

Képzőművészet, 1927. 4.sz. 12.lap

Képzőművészet
(1924. I. évf. 1. sz.)

Uj magyar renaissance felé.

Irta: Pekár Gyula, ny. miniszter

Istennek hála, erő és tehetség mindig volt a magyarban, van most is bőven, — csak épp az lenne a kivánatos, hogy a jeles magyar talentumok gárdája lehetőleg csekély erőveszteséggel ugorja át a világ jelenlegi óriási hangulatváltozásának szakadékát és lehetőleg egységesen teremtsék meg áhitott ujjászületésünk uj formuláját. Annyi bizonyos, hogy az a nagy caesura, mely Anno 1914-ben oly hirtelen elvágta Európa eddigi életét, végérvényesen lezárja a XIX. század sokfelé aprozódó művészi küzdelmeinek, vitáinak és elméleteinek korát. A művészi ideál rendesen édes testvére a nemzeti ideálnak és én őszintén hiszem, hogy a nemzeti ideál művészeinkből is egy magyar renaissance fenségesen uj ideálját fogja kiváltani.

Előbb azonban zárjuk le a XIX. század művészi mérlegét. Ami az öntudatlan, nagy művészi teremtést illeti, e század szegényebb a »Grand Art« előbbi nagy századainál, de a tudatos átgondolás, az esztétikai fogalmakat rendező elméletek s a pleinair, meg az impresszionizmus felfedezésének szempontjából annál gazdagabbnak nevezhető. Az elméletek e százada mindjárt az elején egy nagy elméleti összeveszéssel kezdődik: Ingres-re és Delacroix-ra célzok, vagyis arra, hogy a festészetnek Ingres által képviselt *férfias eleme*, a rajz (»A rajz a festészet lelke«.) mindjárt a század elején összeveszett a festészetnek Delacroix által képviselt *nőies elemével*, a szinnel. Csodás harc, melyet a festészet családi perpatvarának nevezhetnénk és melynek a való életből vett irodalmi pendantját a Dumas-féle házasságtörési drámában láthatjuk... De e harc, a rajz és a szin pöre, válópöre, tart az egész századon át és sajnos, miként a Dumas fils darabjaiban a házasságtörő nő diadalmaskodik, akként a festészetben is a rajztól elvált s a természettől nem önállóságra teremtett női elem, a szin kezdett diadalmaskodni. Gondoljunk Európa »főfájós« esztendeire: a gombamód burjánzó egyre ujabb »iskolák«, »elméletek«, »izmusok« közepette egyre kevesebb rajzot s egyre több szint látunk, — látunk egyre szinpompázóbb képeket, de amelyek a szint összetartó s annak értelmet adó rajz hiján már ugyszólván semmit sem jelentenek...

KEMÉNY NÁNDOR: *Téli táj.*

Ehhez járult a l'art pour l'art elméletet kibővitő független és felelőtlen individualizmus — valljuk be, az utolsó békeévek viharelőtti szélcsendjében kezdett már minden a feje tetejére állni. Kellett valaminek jönni; jött is az orkán, kitört, nyomában még nem látszanak tisztán az uj világ körvonalai, de annyit már sejtünk, hogy a sok szürke beteg elmélet a vihar martaléka s utána frissen zöldel művészetünk számára az élet egészségesebb aranyfája.

Hiszem, hogy a háboruból kibontakozott politikai önállóságunk az egyetemes magyar renaissance megindítója s a művészet terén is dicső ujjászületéshez vezet. Először is a festészet családi perpatvara érjen véget, akiket a sok szürke elmélkedés elválasztott: a férfias elem, a rajz, béküljön ki a nőies elemmel, a szinnel, — aztán feledjük azt a sok meddő, szürke elméletet, reménybeli zölden hadd integessen felénk végre az igazi élet: a teremtés aranyfája.

ENGLERTH EMIL: *R. Cica arcképe* Vajda M. Pál felvétele

ság részéről hangzik az el. Százszorosan kell tiltakoznunk akkor, mikor ez a jelszavas művészetpolitika oly értelemben érvényesül, hogy a rajtuk kivül álló egész magyar képzőművészetet konzervativ, maradi művészeti iránynak állitja be, ezzel az ötlettel szelid terrort szögezve részint a tájékozatlan, részint a progressziv közvéleménynek, mely természetesen a legritkább esetben érez kedvet ahhoz, hogy a maradi izléssel, a maradinak kikiáltott művészettel szolidaritást vállaljon. Angliában nem restelkednek a konzervativok, nálunk viszont az olyan tradicionálisan konzervativ főurak is, akik — Shaw mondása szerint — életükben nem gondoltak még egy 50 évnél fiatalabb gondolatot, a művészetben mindenesetre »progresszivek«.

A magyar közönség széles rétegeiben — beleértve a művelt középosztályt is — a képzőművészeti kultura még nem öntudatos. Az izlés tapogatózó, a szem bizonytalan. Az itélet — ilyen összetevőkből keletkezvén — természetesen bátortalan és épp ezért könnyen megfélemlithető. A magyar tárlatlátogató közönség itéletének kialakulásában egész természetesen nagy szerepet játszik az a megfélemlités, mely a »progressziv művészet« jelszavával történik. Viszont bizonyos az, hogy előbb-utóbb a lélek bátorsága és az izlés finomsága fog felülkerekedni.

A *Képzőművészet* hitvallása az, hogy nincs sem konzervativ, sem progressziv művészet, csak művészet és kontárság van, tehetség és tehetségtelenség van.

És valljuk, amit a becsület követel: ne szállits politikai dugárut a művészet hajóján.

Mond meg: ki vagy!

Gyöngyösi Nándor

tovább

Kemény Nándor

Knopp Imre

Koszta József

162. K. Kotász Károly

Körmendi Frim E

Kövér Gyula

Kukán Géza

Velencei Biennale

1930.

~~1634. Német festő a XV. század el~~

1634 A végvacsora. (Márk 14. r

A fehér teritővel betakart
Péter és balján János foglalt hel
a Megváltó baljával átkarolt. Az
tányér és pohár látható. Judást k
fejét dicsfény veszi körül. Jézus
nitványainak nyujtsa, a kik reá f
görbe kés ~~[illegible]~~ van.

F jobb.

Fa, méretei 98.2:66.5 c
22. a) 4. és régi 92. d). — L ~~A Nemzeti Muzeum képtár~~

L by lelt. sz. 709. — 1898. átv. jegyz.

904:IV.26.

677

Kemény Nándor

tovább Nagy Zsiga, gyűjtei

z

U 3587

Esti Kurir 1930.

dec. 25. (C. m. -

Anket a magyar

művészek között a

Műcsarnokról.)

J e g y

Az Ács Gézának kiadott könyvekr

1. Pannonia könyvtár. 19 füzet. Pi
2. Ungarische Jahrbücher IX és XII
3. Minerva-könyvtár 5. füzet. Zöld
4. Monumenta Strigoniensis. Minta s
5. Dissertationes Pannonicae. 5 köt
6. Dissertationes Pannonicae. 2. kö
7. Michel : Histoire de l'art. 9. k
8. Les églises de France. Minta sze
9. Magyarország müemlékei. III. köt

KEMÉNY NÁNDOR: ÖREGEK

Kemény Nándor

Műcsarnok 1928. tav. K.

DOLÁNYI B. IDA: ŐSZUTÓ

M. Barna Basilides: Nous présentons ses tableaux intitulés: „Adam et Ève" et L'Été qui ont obtenu le le Prix Balló. Ses tableaux sont caractérisés par le tracé energique des lignes, le dessin parfait et le style inviduel hongrois de l'artiste.

Basilides Barna: „Ádám és Éva" és „Nyár" című, Balló-díj nyertes képeit mutatjuk be. Képeit a határozott vonalvezetés, nagy rajztudás és egyéni magyaros stílus jellemzik. A modern festő egyszerű tömondatokban fejezi ki mondanivalóját.

We reproduce the pictures by Barna Basilides which won the Balló award. The are „Adam and Eve" and „Summer" The characteristics of his pictures are firmness of line, perfection of drawing and on individual style, This modern painter tells his message in simple sentences.

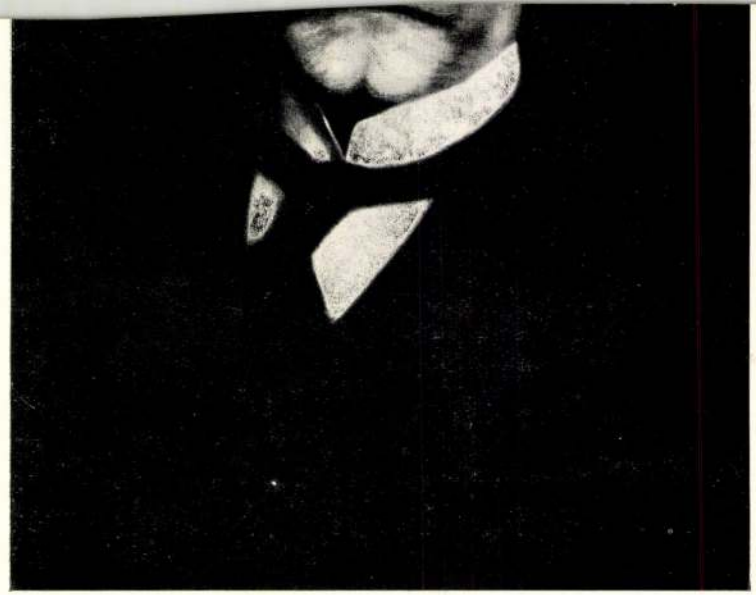

En contemplant les tableaux de M. Fernand Kemény: „Le portrait de M. le Baron Joseph Szterényi" et „Paysage de la Basse-Hongrie" nous pouvons remarquer le grand talent de l'artiste. Il est bien connu à l'étranger et il excelle dans ses charmants paysages hongrois.

Dr. Kemény Nándor báró „Szterényi József portréja" és „Alföldi táj" című képe előtt minden iránytól függetlenül zászlót kell hajtani. Az internacionális viszonylatban is ismert festő kaleidoszkopszerüen vetit elénk gyönyörü magyar tájakat.

Indennependent of all schools homage must be dene to Dr Nádor Kemény's „portrait of Baron Joseph Szterényi" and his painting entntitled „The Plain". The artist whe is knewn in international art circles paints the beauties of the Hungarian landscapes with a kaleidoscopie brilliance.

Kemeny Nándor
festő

l.

Interieur

1913. 2. n
3. l.

KERESZTÉNY SOCIALIS GYERMEKVÉDŐ SZEI

Tekintetes E l n ö

Alulirottak azzal a
a tek.Elnökséghez, hogy a Kereszté
nulmányi kirándulásai alkalmával V
részére a Vár megtekintésének dijá

Kérelmünk előterjes
hogy a gyermekekek a fővárosi alsó
vinnők kirándulni, hogy egyrészt a
révén erősitsük az iskolák nemzeti
egészségügyi viszonyain javitsunk
táplálkozás utján. Szervezetünket
mekek pedig még kevésbbé fedezhetn

Az elmult év folyar

Kemény Nándor

MLK

Ima a békéért, olf.

Műcsarnok 1917-18 téli tárlat

Kemény Nándor

MIDK

Menekültek, olf.

Műcsarnok 1916-17 téli tárlat

MERÉSZ GYULA BAJOR GIZI ARCKÉPE

KEMÉNY NÁNDOR EGY KIS OPERÁCIÓ

Művészet 1918.

Kemény Sándor K

KEMÉNY NÁNDOR IGAZI BOLDOGSÁG

A LIPÓTVÁROSI KASZINÓ DIJÁNAK NYERTESE

Miklós arcképeket és akt-kompozíciókat állított ki. Gaiger új név, s fiatal korához képest meglepő technikai készséggel, ízléssel, nem mindennapi festői intelligenciával rendelkező Ferenczy-tanítványt jelent. Gy. Sándor József rézkarcokat mutatott be, amelyek élesen szembehelyezett fény- és árnyékmasszáikkal Brangwin stilusával tartanak közösséget, Szász Vilmos plakettekkel és elefántcsont-faragásokkal szerepelt.

A cs. és kir. sajtóhadiszállás művészeinek munkájából rendezett kiállítás május 19-én nyilt meg a Szépművészeti Múzeum földszintjén. A kiállítás, mint megelőzőleg, most is magyar és osztrák csoportra oszlott, amelyekben a sajtóhadiszállás valamennyi tagja szerepelt több-kevesebb művel, s az akadémikus irányzattól a legfrissebb törekvésekig igen különböző festői irányok voltak benne képviselve. Rendszeres és kimerítő ismertetése e háromszázhatvan képet és szobrot számláló tárlatnak messzire vinne, itt csupán annak megemlítésére szorítkozunk, hogy a kritika egybehangzó véleménye szerint, a sajtóhadiszállás kiállítása művészi fajsúly szempontjából gazdagabb és tartalmasabb volt, mint az előzőleg rendezett két kiállítás.

Ez részben következménye annak, hogy a

Művészet 1918.

CSUK JENŐ GULYÁSBOJTÁR AZ ECSEGI PUSZTÁN

A WOLFNER GYULA-DIJ NYERTESE

abban, amit eddig produkált, már észre lehet venni egyéni hajlandóságait.

Az Ernst múzeum öt fiatal művész munkáiból rendezett szezonzáró kiállítást, amely május 15-én nyilt meg. A résztvevők: Czencz János, Jobbágyi Gaiger Miklós, Orbán Dezső, Gy. Sándor József, Szász Vilmos. Czencz János a fiatal gárda egyik legismertebb embere. Könnyen, megvesztegető készséggel fest, képein a szín bizonyos érzéki hatással jelenik meg. Czenczet tanítványi viszony fűzi Csók Istvánhoz, ezt a kiállításon nem egy képéről leolvashatta a szemlélő, viszont konstatálhatta azt is, hogy vannak oly természetű új munkái, amelyek ily külső reminiscenciától mentesek. Orbán Dezsőt hét-nyolc évvel ezelőtt a piktura egészen más tájékán láthattuk, mint ahol most halad előre. Komponált, tér és formaproblémák foglalkoztatták, s mint az egykor oly heves vitákat keltett «Nyolcak» nevű festőcsoport tagjai közül mások is, törekvését Cézanne irányába kapcsolta be. Ennek a képszerkesztő hajlandóságnak, spekulációnak ma semmi nyoma. Már a mult esztendőben a Könyves Kálmán szalonjában bemutatott képei is rávilágítottak arra a változásra, amellyel Orbán Dezső a naturalizmus felé közeledett, s hová mostani munkáiban teljesen elérkezett. Jobbágyi Gaiger

Kemény Nándor

Mátra vidék.

Olaff.

Tm. Bp. 1932.

Kemény Nándor

mutarajz iskola, rendkiv. hallg. I éves.

Értesítő. 1903/4. 14. l.

Maria Christierna:

Mellig, kissé balra
~~[illegible]~~. A homlo
kás, réteges kerek ga
ruhájá magas s fel
MARIA CHISTIERN
SIGISMVNDI TPAN
XXII. a° XCVI.
s felirata alól balra
jobbra

Rézmetszet, mérete
977

Sz. N. 31

205 – 98 –

Kemeny Nándor.

Műcsarnok

1927. tav. kiáll. - 107, 560, 572

1927. őszi kiáll. 236.

1928. tav. kiáll. 22, 48

Thökölyi út 35

1928/29. téli kiáll. - 238

1929. tav. kiáll. 42, 44.

Keszthelyi Takarékpénztár VIII. 140.

Kemény Nándor

Munkaruk

1916. tav. kiáll. 277
1916–17. téli kiáll. 164
1917–18. téli kiáll. 196, 200
1918. tav. kiáll. 226, 410
1918–19. téli kiáll.
1919–20. téli kiáll. 26, 30, 345
1920–21. téli kiáll. 266, 268, 269
272
1921. tav. kiáll. 313, 316
1921. őszi kiáll. 289, 296.
1922. jub. kiáll. 269, 270, 289,
294, 297.
1922. őszi kiáll. 91, 224, 226,
228.
1923. tav. kiáll. 444, 502, 698
1924. tav. kiáll. 117, 429
1924. őszi kiáll. 27, 103, 272,
1925. tav. kiáll. 182, 206.
1926. angol-mag. kiáll. 501, 508
1926. őszi kiáll. 74, 404
1926. téli kiáll. 98, 99, 102, 122

Szalay Imre: Tájékoztató múzeumok és Könyvtárak építésére és berendezésére

III. 226.

Kemeny Nándor

Művészet 1917 - 5.7, 58

Cabinetto numismatico, milanoi

VIII · 227

Kemeny Nándor

festő

Mil. 1885. Salgótarjan

irod

Krück I. 628. l

Római castrum II. 192

Kemeny Nándor

Lipótvárosi Kaszinó díj 1918.

Kemény Sándor

1920. szept.

kiáll. Nemzeti Szalonban

Palicsi Vera, olaj.

1920. dec. u. o.

A friss levegő, olaj. 25 000.-

Mihalik József VI. 28.

Kerssény Nándor

1913. apr.-máj. kiáll. Nemzeti szalon

4 olajf.

1913. szept. kiáll. n. o.

A Taki, olajf. 800.–

Tanulmány, olajf. 500.–

Csendélet, olajf. 300.–

1914. máj.-jún. kiáll. n. o.

Kálmán Gusztáv államtitkár arcképe, olajf.

1915. dec. kiáll. n. o.

Szomorú levél, olajf. 500.–

1916. apr. kiáll. n. o.

Dr. Arany Zsigmond arcképe, olajf.

Futam előtt, olajf. 300.–

1918. máj. kiáll. n. o.

Falusi suszter, olaj. 1500.–

Tovább nem vím ki –

Lippay Gáspár, de Zombor, Kincstári

elnök, arck. III. 35.

Kemény Nándor

Műcsarnok Bpest

1906-7. téli kiáll. 204, 401, 560.

8 (۸۸)

8

III.

702 (1874)

8/2 (44)

L és vállait

ok ~~allegóriája.~~

ilio, ki balra fordul de vissza

~~t Kriz trónuson ül~~, ~~jobbra~~ tekint és a balról

ra ir. T Középütt elválasztott haját simára

~~vállait~~ ruhája redős L ~~ruhája~~ nem fedi. ~~Jobb lá-~~

~~l kezével, melyben pálczát fog, térdére~~

jú meztelen és jobb kezében, a melylyel

koszorú van.

283 cm.

scojának eredetije.

őterjesztésre 1898: XII. 31-én kelt 81978

584/98). ~~a vételár~~ Elszámoltatott 1899: XI.

1900: III. 4-én a 2075 sz. vsz. fogadta el. (111/

1900: XI. 5-én (550/900).

el, a melyben pálcza tart, térdére

k. Jobb lákával kocsakőre lé-

101

Kemény Nándor

Műcsarnok
1907. tav. kiáll. 365
1911.–12. jub. kiáll. 586, 590
1912. tav. kiáll. 426, 495.
1912–13. téli kiáll. 711.
1913. tav. kiáll. 263, 483, 520

j.

balra, a házak közül, régi templom
tetejű ~~[illegible]~~ és fedett erkélylyel ellátott négy-
~~[illegible]~~ földszintes épületek kertjét és
gyet borító erdőt részint élő, részint szá-
körül. A völgyet pedig az ide-oda ka-
hasítja. Az égbolt beborult. Jelvése alól

S A
9"

s·3: 200 cm.
-án a 37857/900 sz. leirattal. (292/900)
i. n. 368/900. — Elszámoltatott 1900: IX.
ám alás elfogadtatott 1900: XII. 17-én a
689/900).

Kemeny Wandor

U. 4303
4304.
4302

Althan Anna Mária Wilhelmina
grófnő arcképe Kupeczky
Jánostól IV. 242.—

Kemény Wándor

Művészeti lexikon
382. l.

~~Bécs VI. 160.~~

Kemeny Nándor

festő

1917. koll. Eiáll

a nemzeti szalonban

Életrajzfélé

Művészet 1917

58 l.

Sümegi vár VI. 285

Kemény Nándor

1918. Lipotváros i Kaszinodija Igazi boldogság c. olaszt.

Művészet 1918 – 58

Képes Biblia IX. 184.

Kemény Nándor festő

Thököly-út 35. Műcsarnok.

1930. tav. kiáll. 72, 76.

1930/31. pub. kiáll. 406, 458, 470, 530

1934. téli kiáll. 354.

1934. nemz. képzm. kiáll. 219.

LK

Dominikanusok, nombathelyi VI. 302.

Kemény Nándor

M. Képröm. Egyes. tagja

KMTÁRS művesoptok
1931. feb márc kiáll.

III. 3, 60, 61

1931/32. téli tárl. 305.
1932. febr – márc. kiáll. 153.
M. Arcképfestők Társasága tagja.
1932. őszi tárl. II. 32
1932/33. téli tárl. 265, 275, 288, 335.

Kemény Nándor

XXII. aukció
A Gyűjtő 1915. 112. l.

230. KEMÉNY NÁNDOR: Városliget 80

XXVI. aukció
u. o. 1916. 28.
Utcarészlet 30×45
100,—

NAGYCENK

Széchenyi-kriptа

Kézi VI 1858, 533 l.

Kemény Nándor

Olasz táj c. Képe
repr.
Képzőművészet
1930. 35. sz.

Kemény Nándor

Képzőművészet 1927. 4. 7.

KEMÉNY NÁNDOR: *Édesanyám*
A Műcsarnok őszi tárla

Aki 2, kétéves

1.) díjtalanul kapja egyik leg
2.) díjtalanul elkészíttetjük saj
3.) díjtalanul készíttethet egy
kelő fotoműteremben.
azok a régi éves előfizetőink,
szereznek. A „

TARTALO

Old

Dr. Gyöngyösi Nándor: Herceg Eszterházy Pál

Boross Mihály: Zala György

A Műcsarnok őszi tárlata (szentgyörgyvári *Gyenes* Lajos és Gy. N.)

A Nemzeti Szalon tárlatai *Chroniqueur*

Az Ernst-Muzeum tárlatai *(Dr. Gál* Endre)

Gulyás Sándor: A tonus

Kemény Vándor

festő

arcképe repr.

Karczagmagyállam

683. l.

Achmet:

Vállig, szembe néz~~ve~~, to
turbán ~~van~~, bajusz és sz
jának csatjai nagyok. S

„Achmet
Pascia Gran Vis
Ottomann

s balra: „4177".

Tusrajz, méretei

9110

Kemény Nándor

Jó szivar c.
kéje repr.

Gyöngyösy 55. l

Ismeretlen festő.
A XIX. századból.

~~407.~~ II. Lajos.

Mellig, balra fordul (tan, ~~és~~) arcze
Széles karimájú fekete kalapjának
juszt és szakállt hord. Ingének fodr
töse sarkosan kivágott, brokát palást
KOENIG (VON HVNG).

Elefántcsont miniature, mé
A régiségtárból.
Átvétetett 303/88. B). 13. sz.

Az aranygyapjas rend jelvényét nyakl

Kemény Nándor

Aratás c. Egye
repr.

Munkácsy-ích
II. repr. kiáll.
1929.
(Ernst Mur

HOFFMANN KERETEK
IV., GERLÓCZY-UTCA 5.
IV., KÁROLY KIRÁLY-ÚT 28.

ÉVI TAGDÍJ 20, ILLETVE 10 P

BELÉPÉSI NYILATKOZATTAL, ILLETVE FELVILÁGOSÍTÁSSAL SZÍVESEN SZOLGÁL A TITKÁRI HIVATAL (HŐSÖK-TERE, MŰCSARNOK)

Légrády Testvérek R. T. nyomdai műintézete,
Budapest. (Igazgató: Kertész Árpád.)

Kemény Nándor

Thieme Becker

XX. 133, 134-1.

(Lyka)

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Kemény Nándor

Levél Amerikából

Repr.

Arv. Csanok 110. anke..

Sal

Soós: Vámosatya

Kemeny Nándor

Koll. kiáll. Müterem

vrd

Ujság 1936. dec. 19.

(e.a. K. N. gyűjtemenyes kiállitása.)

Pécsely József nülőházának emléktáblával való megjelölése VIII.5.

Kemény Nándor

festő

koll. kiáll. az alábbi

tárlat Eretében

cred.

Az Ujság

1917. máj. 5.

(e.a.: A Nemzeti

szalon tavaszi tárlata.)

Kemény Nándor
festő

vód
2

8 Órai Újság
1927. febr. 16 (A
Műcsarnokban egy pompás
Mednyánszky-kép nerepel,
amelyet Kemény Nándor
festett.)

PÁZMÁNY-PÉTER
KER. KORI
MŰVÉSZETTÖRT.
INTÉZET

Kemeny Vándor

Arataś c. képe
repr.

Ernst Múzeum kiállításai
CVI. (1929)
Munkácsy-céh Eiáll.

a művészet, ifja, öregje önmagát igyekszik adni, s önmagán keresztül az egész nemzetet.

Megérti őt vajjon a magyar néző?

Egy virágcsendélet, egy beborult egü táj, egy-egy darab pesti élet, egy arc expressiv kifejezése, a hóval lepett budai táj, mind-mind emberi lélek megnyilatkozása. Nem puszta forma, de benne van alkotójának hangulata is, a művészi lélek e szinmelódiákban, távoli keleti örökségként, kolorisztikus hatásokban nyilatkozik meg, *ez magyar és nemzeti és mai*, mert uj akkordokban megszólaló és uj formamegoldásokat találó és uj harmóniákat teremtő.

Kiállitásunkat jellemzi, hogy ez az uj hang szinte magától értetődő következetességgel száll át a multból,

Kemény Nándor
festő

életr.

l.

Korczagmagyállam
629, 630. h.

ember hó. 30.

	100.000 —	
496·20		396·90
270·—		180·—
1800 —		1782 —
242·10		
	4106 68	
	10·40	
552 —		
18167 96		18.200 —
	133·40	
	6·10	

Kemény Nándor

Magyar Archéj Társ 1930.

Őnarchéj, cláff.

melléklete.

müintézetének mélynyomása.

Kemény Nándor

KMTárs 1940. A gyermek

A kis piktor

Fésülés

Gurahonczi ~~népkot~~ vándorkot / IV. 262

Kemeny Nándor

Gyűp. kiáll.
a Műtárember
1936. dec. 17 –
1937 jan. 2.

Katalogusa kompo-
tárumban

Kemény Nándor

kiáll.

Nemzeti Szalon
1917. máj.

(Bardócz Árpáddal
és tav. társ.)

Tör. képt

MDK

Kemény Nándor

Zivatar

Ernst Muz. 138. kiáll. Munkácsy Céh V. kiáll.
1933. márc. 8 l.

MDK

Kemény Nándor

Táj

Ernst Múz. 138. kiáll. Munkácsy Céh V. kiáll.
1933. márc. 7 l.

MDK

Kemény Nándor
Táj

Ernst Muz. 138. kiáll. Munkácsy Céh V. kiáll.
1933. márc. 9 l.

Kemény Nándor Jestő M.D.K.

Bucsuzás. Jelenve karton 90 x 51.5 cm.

Enyedy Lukács és neje hagyatéka. Az Ernst bun. Aukciói. XXII. Bp. 1923 20

Kemény Nándor

Falusiak

Munkácsy Céh első kiállitása a Nemzeti Szalonban, Budapest, 1928. katalogusa 18 ~~18~~ xlap

Kemény Nándor

Krumplihámozó öregasszony

Munkácsy Céh első kiállitása a Nemzeti Szalonban, Budapest, 1928. katalogusa 24 lap

MDK

Kemény Nándor

kiáll. a Lipótvárosi Kaszinóban.

Képzőművészet, 1928. 6.sz. 24 l.

[redacted]

Kemény Nándor

Ökrösfogat, olaj

Árverési Közlöny, 1939, 3.rk.
25 l.

Kemény Nándor

Az öreg aranyozó, olaj

O.M.K.T. 1925. május. 16 1.

Kemény Nándor

Öreg asszony, olaj

O.M.K.T. 1925. május. 17 1.

Kemény Nándor
Igazi boldogság, olaj

O.M.K.T. 1918-19. évi kiáll. Műcs. 5/15 1.

Kemény Nándor
A nehéz csomó, olaj

[illegible] tárlat. Műcsarnok, 1919-2o. 5 l.

Ezzel be is fejezh
mely nagyrészt megsemmisült,
leírások lehetővé teszik is,
támasztható. A porta speciosa
kell kísérelni az emlék megkö
középkori mü, igy ez is tarta
mint a forma szempontjából. S
tőségén tul feliratai még nagy
nak.

A porta speciosa iko
is igyekeztek megvilágitani.
Krisztus megtestesülésére von
felemliti, hogy Krisztus eljö
hacsak közvetve is kapcsolatb
tott "Sermo contra Paganos, Ju
Gerevich Tibor pedig arra fig
azonos a francia középkori sz
sok programjával, s ugyanazt

Kemény Nándor
A kis maszatos, olaj

Téli tárlat. Műcsarnok, 1919-2o. 6 l.

II.385.p.

nt István ábrázolásokon.Emlékkönyv
napjára. Bp. 1944.168-188.l.
t Saint-Anne. Bulletin Monumental.

à Notre Dame de Paris. Revue de
231.l.
viszonyáról találóan irja Lasteyrie
nak banális kópiája, nem pedig egy
abeli Gesta Ungarorum és XII-XIII.szá-
x.leszármazó.Bp.1925.
k okleveleinek kritikai jegyzéke.Bp.
3.l.
hazai elterjedésére lásd: Szilágyi
ója. Századok.1937. 52-54.l.

Kemény Nándor
Én és modelljeim, olaj

Téli tárlat. Műcsarnok, 1919-20. 18 l.

MDK

Kemény Nándor

Zivatar

Munkácsy céh 5.kiáll. Ernst Muz. 138.kiáll.
1933. márc. 8 l.

MDK

Kemény Nándor

Táj

Munkácsy céh 5.kiáll. Erkel Muz. 138.kiáll.
1933. márc.

9 l.

MDK

Kemény Nándor

Táj

Munkácsy céh 5.kiáll. Ernst Muz. 138.kiáll.

1933. márc. 7 l.

Kemény Nándor

Hegyi táj, olaj

Árverési katalógus, 1936. márc. 2. rendk.sz.

41 l.

MDK

Kemény Nándor

Ma közben, festa.

Sz. I: Öt gyüjteményeskiállitás az őszi tárlaton.
Nemzeti Ujság, 1923. nov. 4. 9-10 l.

Kemény Nándor

Merengés, olaj

Őszi Tárlat. Műcs. kiállitása. 1922. nov.

18 l.

Kemény Nándor
"Egyszer volt...", olaj

O.M.K.T. 1918-19. évi kiáll. Műcs. 15 l.

Kemény Nándor
Döbrentei-tér, olaj

Őszi Tárlat. Műcs. kiállitása. 1922. nov.
18 l.

Kemény Nándor

Krumplihámozó öregasszony

Munkácsy-Céh I. kiállítása. Nemz. Szal. 1926. nov.

24 l.

Kemény Nándor
Az elmaradt siker, olaj

Őszi Tárlat. Műcs. kiállitása. 1922. nov. 18 l.
1.

Kemény Nándor
Tanulmány, olaj

Őszi Tárlat kiállítása. MKcs. 1922. nov. 8 l.

Kemény Nándor
Falusiak

Munkácsy-Céh I. kiállitása. Nemz. Szal. 1928. nov. 18 1.

Kemény Nándor
Falusiak , repr.

Munkácsy-Céh I. kiállitása. Nemz. Szal. 1928. nov.

MDK

Kemény Nándor
Vihar után, olaj

Rippl-Rónai Társ. I. kiáll. Ernst Muz. 1946. márc. 10 l.

Kemány Nándor
Havas táj, olaj

Székesfővárosi Képtár és Történelmi Muz. kiáll.
Nemz. Szal. 1937. jan. 11 1.

Kemény Nándor

159 A kis bojtár olajf. 600.—

Nemzeti Szalon
téli kiáll. 1932 jan

Kásmárki Olvasókör könyvtára

VII. 144.

Kemény Nándor

106 Falusi suszter olajf. 1500.—

Nemzeti Szalon

1918 / maj

Lev. Király

kép.

619.

...li szeglete 1853/4-ben.

...t a Kavalier nevü szegletbástyát látjuk,
...ták vannak, a melyek a foglyok lakhelyeiül
...asor és
(a rácskerités látható. A virágagyás ud-
...vök közül a Potyakos nevü kutyát tani-
(1) Leńárt vláté nézi; Asboth Lajos (3)
...Filipovszky Tamás (5), Tóth András (6) meg Frey-
...nek; Borsy József (8) Kutyuluszszal tölti
...eseszkul János (9), Gaál Miklós (10), Vanner
...13) magában sétal; Vrzfiecky Longin (11)
...olf (14) Natáli Máténak (15) magyarázgat és

...nra, méretei 57.6 : 70.6 c/m.
... ereklyemuzeumból. 107/95. № 58.

107/95 : 58.

Kemény Nándor

Árverési Csarnok (Kat. aukció)

31. sz. 1926. febr.
36. sz. 1927 febr.
37. sz. 1927 márc.
38 sz. 1927 máj.
40. sz. 1927. dec.

Lenkey János:

Mellig, kissé balra
döke, klógó hosszú bajusza s
valója fekete s paszomántga
somalakuak.

Olajfestés vászon
Az 1848-dik

Kemény Nándor

457. Ökrös szekér
Vászon 28×38 cm

Ernst Múzeum aukcioi

XLIV./6.

Kemény Nándor

A bünös c. képe
repr.

Művész Kurír
1938. 1–2. n.
5. l.

ཀུན་བཟང་ཀུན་ལྡན་
ཀུན་བཟང་ཀུན་ལྡན་
ཀུན་བཟང་ཀུན་ལྡན་

Kemény Zsigmond

Erdő c. képe

repr.

Nemzetőr 724. l.

Fig. 7. Detail.

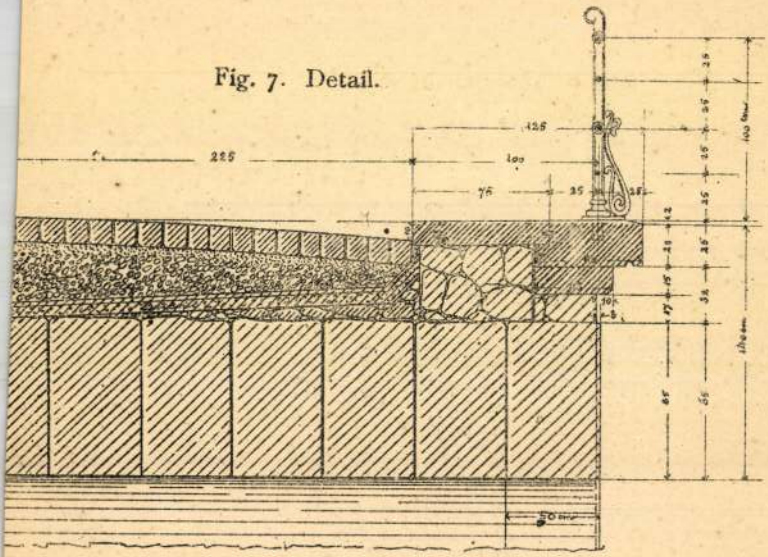

Fig. 4. Querschnitt *B—A.*

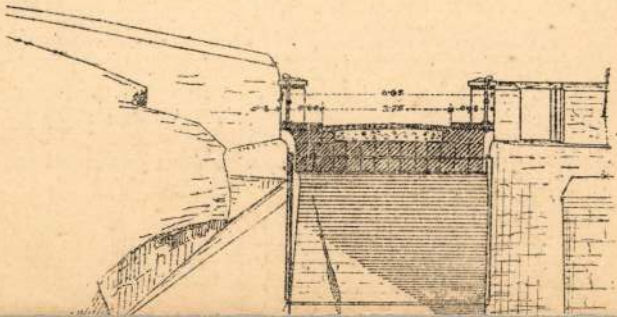

Kemény Nándor

Rossz bizonyítvány
c. keje repr.

Nemesvári
288. l

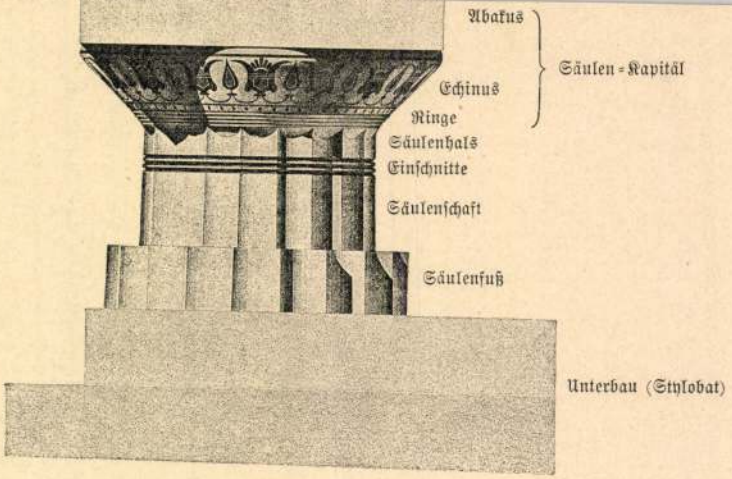

System (dorisches) des Zeus-Tempels in Olympia. (Rekonstruktion.)

Kemény Nándor

Kemény Nándor dr. festőművész, XIV. Thököly-út 35. 297-637

Budapest, 1940. szept

Kemény Sándor dr

festő

l.

Nemesvári 6q. l.

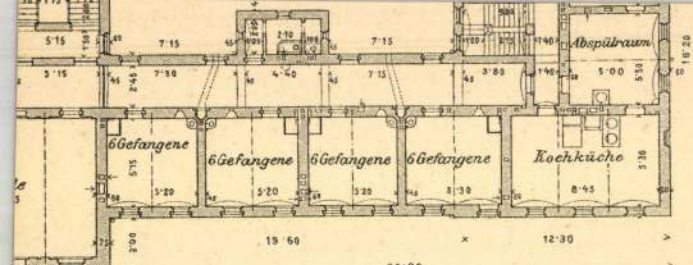
6 Gefangene
6 Gefangene
6 Gefangene
6 Gefangene
Kochküche
Abspülraum
19·60
12·30
31·90

k.

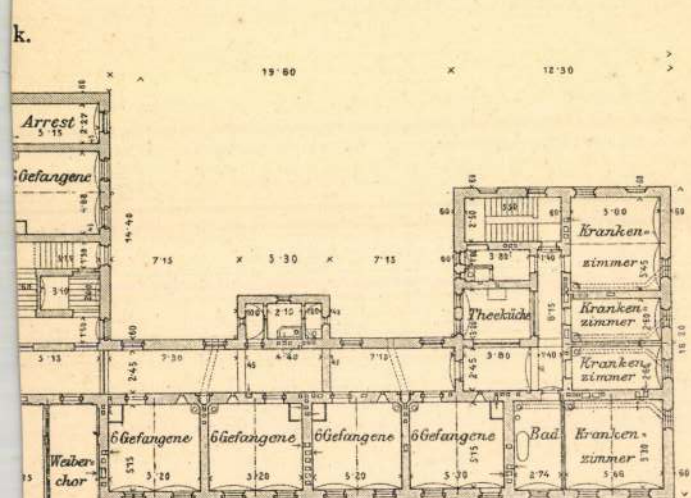
Arrest
Gefangene
6 Gefangene
6 Gefangene
6 Gefangene
6 Gefangene
Weiber-chor
Theeküche
Bad
Kranken-zimmer
Kranken-zimmer
Kranken-zimmer
Kranken-zimmer
19·60
12·30
31·90
15
20 Meter

Kemény Nándor

arck. repr.

Lex Magy Társ

38. tábl.

Beschreibende Darstellung

der älteren

Bau- und Kunstdenkmäler

der

Provinz Sachsen

und angrenzender Gebiete.

Herausgegeben

von der

Historischen Commission der Provinz Sachsen.

Kemény Nándor

testő

Révai XXI, 498. l.

Kemény Vándor

festő

lásd oko.

Lex Magy Társ

283. b. l.

Kemény Zsigmond

Hobrász

Műcs. kiáll, 1939 tól
Pipics 115.l.

n Kirche zu Kronstadt.

)restaurál előtt).

ti és déli kapuja.

ntlélek. 1510.

önen Künste.

ár 1510..

zépművészeti Múzeum.

, Museum der Schönen Künste.

lapest, Szépművészeti Múzeum.

om.

nplom.

ngláb.

omvár.

Kemény Nándor

Önarckép

repr.

Képzőművészet

1929. 18. sz.

A stockholmi magyar kiállításon megvette Stockholm városa.

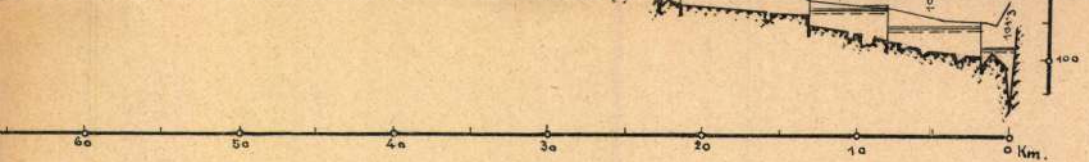

PÁPÓCZ MARCZALTŐ GYŐR

Rába

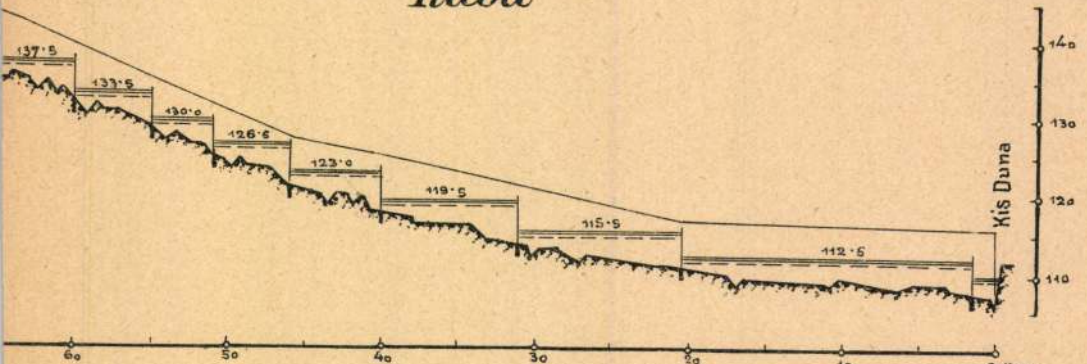

ESD SZEGZÁRD BOGYISZLÓ

110

Kemény Nándor

festő

Műcs. kiáll, 1906 tól

Pipics 115 l.

al, 1801—21. Im Jahre 1930 abgetragen.

adislaus Ugrai, 1792—96.

norita-templom. XV. sz. vége.

Kirche. Ende XV. Jh.

refektóriuma. XV. sz. 2. fele)restaurálás előtt).

Klosters. 2. Hâlfte des XV. Jh.)Vor der
)

árnyasoltár.

Flügelaltar.

r felirattal. 1986.

ier Inschrift. 1586.

emplom. XIV—XV. sz.

XIV—XV. Jh.

XVII. sz.

VII. Jh.

VII. sz.)a főkapu 1781-ből).

.)Hauptportal von 1781.)

Kemény Nándor

1927

— *Kemény Nándor* megfestette a nyáron Bud János, pénzügyminiszter és Szterényi József báró portréit.

Képzőművészet

1927. 3. 27.

(Műtermi hírek.)

Ezuton kérek most minden rokonomat, barátomat, ismerősömet és jóakarómat arra, hogy e néhány sornak egy percnyi türelmet szenteljen.

A tavalyi siker arra késztet minket, a Magyar Divatcsarnok 780 alkalmazottját, hogy idén is bizonyságot tegyünk az

Kemény Nándor

5 olajf

Nemzeti halom

Munkácsy Céh VIII. repr.
Kiáll. kat. 1935, márc.
30 – ápr. 14.

Budapest székesfő

247.810 — szám
1936-XIII.

A Műemléki
Tek. Bizott

Hivatalból
Közszolgálati ügyben
DÍJ ÁTALÁNYOZVA.

Kemeny Nándor
festő

Külföldre készül-

nek

Müvész Kurir
1938 1-2. f. 14-15. l.

OLTJA
UCCA 1

Kemény Nándor

Pesti Napló Egész
mell. 1937.
jan. 10.

a Hétfőfővárosi Anlajd

Megrendeléseket az alant csatolt levelezőlapon lehet eszközölni.

„A Ház“ bármilyen más kötésben is készül.

Kemény Nándor

életrajz

mód

Bólássy 96. l.

Khevenhuller L. András

Ravatalon, fejjel jobbr
tyák égnek és a megholt mellett
pálczája, meg sisakja van. Balró
lakon a megholtnak feliratos cz

VERA DELINEATI

kezdetü és

MORTUS VII. KALENDAS

befejezésü felirat után:

E P I T

következik latinul HYACINTHUS SY
ZIMMERMANN, és hollandul MATURIN
jelzése legalól BRUXELLIS, ex Of
DE VOS aláírással.

Rm., mér. a vk. 20.8 : 32.

Szn.
125-

Kemény Nándor dr

Báró Szterényi József
arch.
Alföldi táj c. képe
Repr.

Magyarország (Hongrie,
Hungary) II–III r.
16. l.

53—

253. a. Bossche, Balthasar van den (Pestő, 1681–1715): Lakoma. Vázon, olaj; 68×83 cm.

Gerevich: PA, 244 l.
Balthasar van den Bosche: a Teniersek és Ostadeok késői, erőtlen követője.

—

Rónay, Maria: Die Schätze des Christlichen Museums in Esztergom. A Műgyűjtő, V–1931, 8 l.

Kemény Nándor

festő

Ujó MZsL.

461. l.

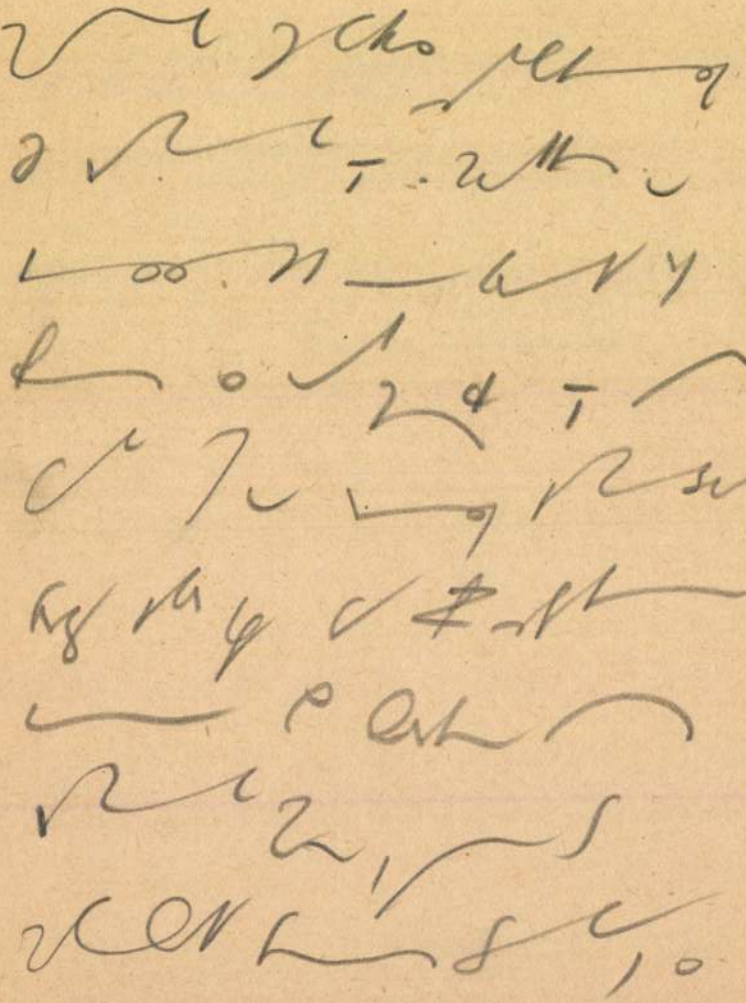

Kenessey Sándor

Önarckép, repr.

Képzőművészet

1931. 37. 7.

SEINE
BOULOGNE
SEVRES
Ile
Seguin
Ile
Bellevue
Bas Meudon

Kemény Nándor

Hibalgazítás. Áprilisi számunk 94. oldalán nyomdai tévedés folytán Kemény Nándor neve szerepel. Az „Ütépítők" c. festmény Kemény László műve.

Képzőművészek
1935. 85. sz. 114. l

-kötvényekből

n. é. kötvényt,

útján egyidejűleg átutal$^{om.}_{juk.}$ *

r$^{em}_{jük}$ Önöknél vezetett számlá$^{m}_{nk}$ terhére írni.

e és felelősség$^{em}_{ünk}$re ajánlva értéklevélben megküldeni. *

n.

Név:

Foglalkozás:

Lakhely:

(Név és lakhely olvashatóan írandó.)

nest.

Kemény Nándor

Képzőművészet
1927. I. évf. 1-17.
31. l.

Kemény Nándor, a keves magyar piktorok közé tartozik, aki Amerikának szállit. Májusi exportja a Szépművészeti Muzeum engedélyokirata szerint 200 dollár. –

5 kr.
karminvörös

5 kr.
vérvörös

Kemény Nándor

Mátra-vidék

1932 fův új szerzem.kiáll Mücsarnok

Vasárnap

25

Pál megtérése

Hétfő

26

Polikárp

Kedd

27

Arsz. Sz. János

Szerda

28

Protestáns naptár

Január

V	25	Pál f.
H	26	Vanda
K	27	Lothár
S	28	Károly
C	29	Adél
P	30	Márt.
S	31	Virgil.

Ó görög naptár

Január

V	12	Triod.
H	13	Sztrat.
K	14	Raiti
S	15	Pál r.
C	16	Sz. P.
P	17	A. Ant
S	18	Cirill

MDK

Kemény Nándor

Hegyi táj, of.

Árv. Közl. 1937. 7.rk.sz. 84.sz. 22 l.

Kemény Nándor MDK

Mátravidék, olf.

Műcsarnok 1932.Budapest Közönségének képzőművészeti gyüjteményéből rendezett kiállitás

Kemény Nándor MDK

Női arckép

Mücsarnok 1932. őszi tárlat

MDX

Kemény Nándor MDK

Női arckép, olf.

Műcsarnok 1932/33 téli kiállitás

Kemény Nándor

A kis kontár, olf.

Műcsarnok 1932/33 téli kiállítás

Kemény Nándor MDK

Aratás, olf.

Mücsarnok 1932/33 téli kiállitás

Kemény Nándor

MDK

Az Alföldön, olf.

Műcsarnok 1932/33 téli kiállítás

Kemény Nándor MDK

Borus alföld, olf.

Mücsarnok 1934 téli kiállitás

Kemény Nándor MDK

Mosó asszonyok, olf.

Műcsarnok 1934 Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Kemény Nándor

Kiállít (?)

EK. 1931. IV. 2.

zpont meginditotta rotaprintes for-
kötetéként a
pzőművészeti Élete"
mely a Közoktatásügyi Népbiztosság
a Budapesti Kir. Ügyészség 1919-es
kozó részét tartalmazza. Ára: 15.- Ft.

iadványai közül kapható
k 1954-55."
zpont évkönyve. Ára: 75.- Ft.

k 1956-58."

k a Müvészettörténeti Dokumentációs

Kemény N.

MDK

az anyag modern részében szerepel

Nemzetk. velencei kiáll. Képzőművészet 1930.
31. sz. 145. l.

MDK

Kemény Nándor

Nyár vége, olf.

Mátra alja, "

Őszi derő, "

Tanulmányfej,"

Utépitők, "

Munkácsy Céh 8.repr. kiáll. N.Szal. 1935. márc.

M.D.K.

Kemény Nándor festőművész

A Nemzeti Szalon termeiben megnyitott kiállitáson hatvan képet állitott ki, amelyket igen komoly elismerésben részesiti a kritika. "A gyüjtemény egyik kiemelkedő darabja a Koronázási eskü... értékes komoly alkotás "Az első kézimunka"... a "Letelt a szabadság" a legkedvesebben megfestett háborus kép."-irja a beszámoló.

Szinházi Élet. Bp. 1917. május 6.-12. VI. évf. 19. sz. 25. l.

M.D.K.

Kemény Nándor: Hoitsy Pál publicista portréja.

Mélynyomás, -- festménye után.

Panoráma. Bécs. 1926.okt.31. 25.sz. sztl.lap.

Kemény Nándor

MDK

A kis maszatos, olf.

Műcsarnok 1919-2o téli tárlat

Kemény Mándor MDK

A nehéz csomó, olf.

Mücsarnok 1919-2o téli tárlat

Kemény Nándor MDK

Önarckép

Mücsarnok 1924. tavaszi kiállitás

Kemény Nándor

festőművész

Munkácsy-cén kiállitása - Ernst Muzeumban - képével szerepel. „Zivatar" c. műve költői szépség.

Esti Kurir
1933.III.23.

BH.933.IV.16.

Kamény Nándor

pában körülöttünk forrongnak. Előttünk már értetlenek ezek a problémák, olyanok, mintha más planétán történnének. Ez olyan érdeme az elmult kormányzatnak, amelyet nem szabad elfelejteni és amelyet az elfogulatlan történetíró mindig annak érdeméül fog betudni.

Beszéde végén utalt arra, hogy Magyarország az egyetlen ország, amelynek *január-februári külkereskedelmi mérlege aktív* és ez, valamint más jelenségek gazdasági helyzetünk kétségtelen javulásának biztató tüntetei. A magyar nemzetre remélhetően már nem várnak újabb megpróbáltatások és teljes siker koronázza a kormány és a polgárság közös törekvését: a nemzeti rekonstrukció betetőzését.

A Nemzeti Egység Pártjának országos értekezlete Lillafüreden

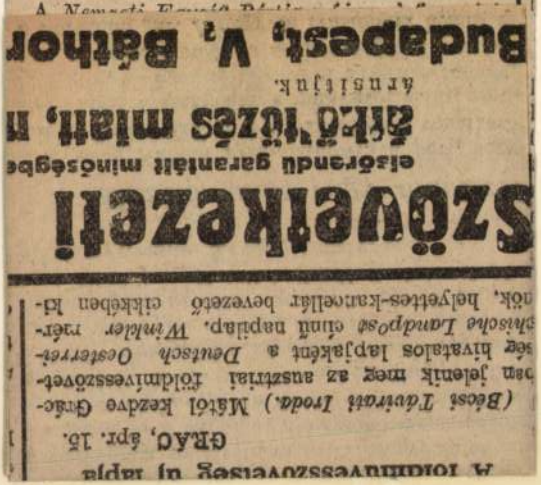

Kemény Nándor

Szerepelt a Műsarnok tavaszi tárlatán.

Nh. 1930. III. 15.

Kemény Nándor

Részt vesz a Magyar Arcképfestők Társasága
kiállításán

N.U.93e.X.21.

Kemény Nándor MDK

Tájkép, olf.

Mücsarnok 1957 Tavaszi tárlat

Kemény Nándor

Részt vesz a Magyar Arcképfestők kiállitásán a Nemzeti Szalonban

B.H.930.X.19.

Kemény Nándor

Műveivel vesz részt a Nemzeti Szalonban megrendezett Arcképfestők Társasága-kiállitásán

E

4. 93e. X. 19.

Kemény Nándor

Művével részt vett a Nemzeti Szalonban rendezett arcképkiállításon.

U. 930. XI. 19.

Kemény Nándor

Az Ernst-muzeumban már rendezve van a Munkácsy-céh kiállítása. A céh kiállítása minden délután 4 és 5 óra között is megtekinthető, neves müvészek fognak vidám előadást tartani, *Nagy* Endre konferálása mellett. A kiállítás alatt *Kemény* Nándor, akinek önarcképét a stockholmi muzeum vette meg, a közönség előtt festi *Biller* Irén arcképét. A céh a kiállításra látogatási jegyet bocsát ki s a jegyek tulajdonosai a kiállítás tartama alatt az összes előadások meghallgatására jogosultak. A jegy tulajdonosai résztvesznek a pénzügyminiszter által engedélyezett sorsoláson is, amelynek első dijaként *Márk* Lajos megfesti a szerencsés nyerő arcképét. A kiállitás nagy társadalmi eseménynek igérkezik.

NU. 929. X. 19.

Kamény Nándor

Munkácsy céh II. kiállításán az Ernst Múzeumban a főváros megvásárolta egy művét.

PH. 929. XI. 27.

Kemény Nándor

Országos Magyar Képzőművészeti Társulat téli tárlatán szerepel.

A nyolcadik teremben kimagasló nagy értékek *Kemény* Nándor hatalmas erővel és elmélyült tanulmánnyal megfestett zsánerképe és a *Gimes* Lajos különös szépségü Őszi virágok cimü vászna. A kilencedik teremben *Vigh* Bertalan lendületes tanulmányportréja és *Szántó* Máriának imponáló technikai készséggel megfestett aktja állitják meg a nézőt

EK. 929. XII. 22.

Kemény Nándor

Műcsarnok téli tárlatán "Piheno" napszámos" - a szerepel.

PH.929.XII.22.

Kemény Nándor

szerepelt a Műcsarnok Tavaszi tárlatán.

MH 1930. III. 15.

Kemény Nándor

Szerepelt a Műcsarnok Tavaszi tárlatán.

EK 1930. III. 15.

Kemény Nándor

Szerepelt a Munkácsy-cék negyedi ki-
állításán.

PH. 1930. I. 19.

Kemény

Szobormüve szerepelt az Uj Realitások szalonjának kiáll.-án.

Arts,1958.VII.23-29.

Kemény Nándor

szerepelt a dunkácsy-céh szegedi kiállításán.

P.H. 1930. X. 21.

Kemény Nándor

Szerepelt a Munkácsy-cék szegedi ki-
állításán.

EK 1930 X. 22

Kemény Nándor

Szerepelt a Munkácsy-cék szegedi kiállításán.

NM. 1930. X. 21.

Kemény Nándor

Szerepelt a Munkácsy-céh szegedi ki-
állításán.

MO. 1930. X. 19.

Kemény Nándor

Szerepelt a Munkácsy-cél negedi kiállításán

Ek. 1930. X. 19.

Kemény Nándor

szerepelt a Műcsarnok Tavaszi tárlatán.

BH 1930. III. 15.

Kemény Nándor

festőművész

Munkácsy-cén kiállítása - Ernst Museumban - képével szerepel. „Zivatar"-a.

Pesti Hirlap
1933.III.19.

KEMÉNY NÁNDOR

52o Csendélet. Olajf. Eladó

Képzőm.Társ.1913.tav.kiáll.kat. 73.oldal

Kemény Nándor MDK

A bibi, olf.

Műcsarnok 1920/21. Téli kiállitás

Kemény Nándor MDK

A jó falat, olf.

Műcsarnok 1920-21. Téli kiállitás

Kemény Nándor MDK

Interieur, olf.
Falusi suszter család, olf.

Műcsarnok 1920-21. Téli kiállitás

Kemény Nándor MDK

Nyár vége

Műcsarnok 1934. dec. 1935. jan.
Jubileumi kiállítás

Kemény Nándor MDK

Önarckép

Mücsarnok 1934. dec. 1935. jan.
Jubileumi kiállitás

Kemény Nándor MDK

Az öreg aranyozó, olf.

Műcsarnok 1925. Tavaszi kiállitás

Kemény Nándor festőművész

Önarckép

Jubileumi kiállitás tárgymutatója. Siegmok. 1934.

M.D.K.

Kemény Nándor festőművész

Munkaközben készült fényképfelvétel, amint a művész Küry Klára szinművésznőt festi Karlsbadban.

Szinházi Élet. Bp. ~~1962.~~ 1918. juli 28.-aug.4. VII. évf. 30. sz. boritólap belső oldala.

MDK

Kemény Mándor és Bardócz Árpád,

önálló gyüjt.kiáll.keretében mutatkozott be.
1917.

A Nemz. Szal.4oo-ik jub.kiáll. és a KEVE XX-ik kiáll.
1929.febr.

KEMÉNY NÁNDOR

Csendélet. Olajf.
Műteremrészlet. Olajf.

Műcsarnok 1911/12. téli kiáll.kat. 69.oldal

Kemény Nándor festőművész

Alvó néni

Anya

"Nő a művészetben"kiállitás katalógusa 1936.Műcsarnok

Kemény Nándor festőművész

Nyár vége

Jubileumi kiállitás tárgymutatója.Műcsarnok.1934.

Kemény Nándor MDK

Öreg asszony, olf.

Miccsarnok 1925. Tavaszi kiállitás

Kemény Nándor MDK

Kutnál, olf.
Nyitrai táj, olf.
Öregasszony, olf.
Velence, olf.

Munkácsy Céh IX. kiáll.
Nemzeti Szalon 1936. máj.

Kemény Nándor MDK

Hoitsy Pál arcképe

Műcsarnok 1926. Őszi kiállitás

Kemény Nándor

MDK

Ne haragudj..., olf.
Idyll, olf.

Műcsarnok 1920. tavaszi kiállitás

Kemény Nándor MDK

Még egy kortyot!, olf.

Műcsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Kemény Nándor MDK

Ityóka, pityóka, olf.

Mücsarnok 192o. tavaszi tárlat

Kemény Nándor

MDK

Levél Amerikából

Műcsarnok 1924. tavaszi kiállitás

Kemény Nándor MDK

Én és modelljeim, olf.

Műcsarnok 1919-2o. Téli tárlat

Kemény Nándor MDK

Aratás

Mücsarnok 1926. Őszi kiállitás

MDK

Kemény Nándor

M.Arckópfestők Társ. I.kiáll. Képcsarnv. 1930. 34.ss.
219 l.

MDK

Kemény Nándor, festöm.

Olasz táj. Festm. Repr.

Képzömüvészet. 1930. 35. sz. 238,239.1.

MDK

Kemény Nándor

"Jó szivar"c.arck.repr.55.old.

Gyöngyösy 55, 56.l.

MDK

Kemény Nándor

Téli tája a Műcsarnok tav.tárlatán.

/Kézdi./:Tav.tárlat a Műcsarnokban.

Pesti Hirlap 1927.ápr.1. 4.l.

MDK

Kemény Nándor

Miteremhirek. Képzőművészet 1927. 5. sz. 32.l.

MDK

Kemény Nándor

Képzőművészet 1927. 5. sz. 31.l.

M.D.K.

Kemény Nándor

Festmény Schick Magda balett táncosnőről.
Repr.

Szinházi Élet. Bp. 1923. szept. 2-8.
XIII. évf. 36. sz. boritólap belső oldala.

M.D.K.

Kemény Nándor

A Mücsarnok őszi tárlatán kiállitott "artiszti
kus olajfestményeit" dicséri a kritika. Meg-
emliti a kiállitott müvek közül "Interieur"
"Ima közben" és "Schick Magda portréja" c.
müveit.

Őszi tárlat a Mücsarnokban c.
Szinházi Elet. Bp. 1923 nov. 11-17.
XIII. évf. 46. sz. 29. l.

MDK

Kemény Nándor, festöm.

Nyár vége.	Olf.
Mátra alja.	"
Öszi derü.	"
Tanulmányfej.	"
Utépitök.	"

Nemz. Szal.- A Munkácsy Céh VIII. repr. kiáll.-a.
1935. márc.30.-ápr.14. Kat.

MDK

Kemény Nándor, festőm.

önarcképét megvették a stockholmi kiállításunkon.

A stockholmi magy.képzőm.kiáll. /1928/ a svéd sajtóban. -MIP 1929 3.sz. 18o.l.

M.D.K.

Kemény Nándor

A Mücsarnokban kiállitott 443 kép és szobormü kiállitói között -a tavaszi nagy tárlaton- a 17. oldalon 7-es számozással szerepel fényképe.

Képek, szobrok - festők, szobrászok c.
Szinházi Élet. Bp. 1921. juni. 26.- juli. 2.
X. évf. 26. sz. 17. lap.

MDK

Kemény Nándor

Két levél. Képzőművészet 1930. 30. sz.

111.1.

MDK

Kemény Nándor, festőm.

Családi öröm. olf.
Itt a Krampusz. "

Műcs.-OMKT. 1921. Tavaszi kiáll. Kat.15.1.

MDK

Kemény Nándor

Boriska, of.

Képzőm. Társ. 1913. tav. kiáll. 7o.l.

Kemény Nándor MDK

Igazi boldogság, olf.

Műcsarnok 1918-19. Téli kiállítás.

Kemény Nándor

MDK

Egyszer volt..., olf.

Műcsarnok 1918-19. Téli kiállítás

MDK

Kemény Nándor

A jó hir

N.Szal. kiáll. 1927. jun. 14. l.

MDK

Kemény Nándor, festö

Az öreg aranyozó.
Öreg asszony.

Of

GMKT-Mücs. Tavasai kiáll. és Gyüjt.kiáll. 1926.máj.-jun.
Kat. 16.1.

MDK

Kemény Nándor

Dr.Aranx Zsigmond arcképe, of.

Futam előtt, of.

N.Szal. tavaszi kiáll. 1916. ápr. 13. 1.

Kemény Nándor

Szerepelt a Múcsarnok őszi tárlatán.

PH. 1932. X. 29.

MERKUR
KÖ- ÉS KÖNYVNYOMDA
BUDAPEST, IV.,
PROHÁSZKA OTTOKÁR UTCA 6. SZ.

KEMÉNY NÁNDOR

GYŰJTEMÉNYES KIÁLLITÁSÁNAK

KATALÓGUSA

„MŰTEREM“ kft. f. a.

KIÁLLITÁSI TERMEIBEN BUDAPESTEN

IV., KOSSUTH LAJOS UTCA 12 TELEFON: 1-895-54

1936 december 17-től 1937 január 2-ig.

KEMÉNY NÁNDOR

Salgótarjánban született. A Képzőművészeti Főiskola elvégzése után állami ösztöndijat kapott, melyen külföldi tanulmányutra ment. Párisban és Münchenben dolgozott, ahol számos kiállításon szerepelt, azonkivül kollektiv kiállitást is rendezett. Hazatérte után több ismert közéleti nagyság arcképét alkotta meg. Több dijat és kitüntetést nyert. Képe van a Hadtörténelmi Muzeumban, a Fővárosi Képtárban. „Önarckép" cimű művét a stockholmi muzeum vásárolta meg. Állandóan részt vesz a hazai és külföldi kiállításokon. Meleg szinekkel, erős plasztikai érzékkel alkot. Arcképeivel alakjainak lelkiségét emeli ki. Napfényes tájképeiben erős szin-ellenhatásokra támaszkodik.

Kollektiv kiállitása volt a Nemzeti Szalonban, a Lipótvárosi Kaszinóban. Ezen a kiállitáson az utóbbi évek munkáival mutatkozik be.

A kiállítást rendezte:

KATÓ KÁLMÁN

a „MŰTEREM" művészeti vezetője.

KÉPEK JEGYZÉKE:

		P
1.	Alföldi táj	400.—
2.	Pipás ember	350.—
3.	Orosz fej	300.—
4.	Munkás ember	350.—
5.	Szalon	250.—
6.	Könyörgés	500.—
7.	Nyári táj	350.—
8.	Önarckép	600.—
9.	Interiőr	400.—
10.	Kéveszedők	250.—
11.	Kis bojtár	400.—
12.	Olasz táj	500.—
13.	Grádói határ	350.—
14.	Kútnál	400.—
15.	Mátraalja	300.—
16.	Középkor	300.—
17.	Nyári felhők	100.—
18.	A kis festő	600.—
19.	Téli táj	350.—
20.	Nyitrai határ	200.—
21.	Tükör előtt	300.—
22.	Velencei részlet	250.—
23.	Balaton	200.—
24.	Falu rossza	400.—
25.	Női akt	400.—
26.	Fésülködés	500.—
27.	Tájkép előtérrel	400.—
28.	Trieszt	300.—
29.	Zivatar után	400.—
30.	Aratás	350.—
31.	Nyári munka	350.—
32.	Hegyes táj	250.—
33.	Tenyészbika	200.—
34.	Őszi táj	300.—
35.	Gyöngyösbokrétából	400.—
36.	Japános nő	350.—
37.	Öregember	300.—
38.	Virágcsendélet	200.—
39.	Mosóasszonyok	250.—
40.	Öregasszony	300.—
41.	Hegyi táj	150.—
42.	Fasor	300.—
43.	Édesanyám	nem eladó
44.	Festő és modelljei	1200.—
45.	Nő interiőrben	1000.—
46.	Tájkép	200.—

KEMÉNY NÁNDOR: A GRADOI HATÁR

Kemény Nándor

K

Florvai János

A Nemzeti Szalónból. Letelt a szabadság. Kemény Nándor festménye

Eltelt egy hónap is, amíg a lánnyal megint találkozott. Már akkor ólmos felhők lógtak az égen s az eljövendő fehér hószőnyegből apró szálak hullottak alá.

— Kijőjjön ám a télen hozzánk, — hívta Kata — nagyszerűket lehet ott szánkázni. Egy ilyen pesti ember nem is sejti, milyen jó az a pusztán!

A tél nem váratott sokáig magára. A megye ifjai, köztük Karcsay is, az első vasárnap délután kiröpültek a gelsei pusztára, inni, kártyázni, szép lánynak szépet tenni. Volt is mindenben részük, csak a szeptevésben nem. Sokan voltak, Katának sokfelé akadt dolga, egy-két szót, ha válthattak vele, azt is futtában. Pedig Karcsay jórészt ezért jött ki, boszantotta, hogy többet gondol Katára, mint kellene, nos hát majd egy kicsit udvarol neki, elcsavarja majd a fejét, mint a többi asszonynépnek, akivel eddig összeakadt, hadd legyen szerelmes a kis pusztai tündér is, akkor majd ellajstromozza a többi közé és akkor majd könnyebb lesz nem törődni vele. Eszébe sem jutott, hogy ő is megsebesülhet a harcban, vagy hogy a lány nem lesz beléje szerelmes. Őbelé, a szép fiúba! Ha egyszer ő akarja!... Olyan nincs!

Hogy a vacsora is eltelt és megjött a hold és fehér ezüstjét ráfagyasztotta a tükrös útra, Kata megkérdezte:

— Ki jön szánkázni?

Ketten vállalkoztak. Karcsay és egy csöndes, erős bajszú keszeg legény, Barabás szolgabíró. Ezt kiültették a bakra a kocsis mellé, ők ketten a hátsó ülésen szorultak meg a roppant bundákban. A fejük közel volt egymáshoz, Kata jól értette Karcsay félhangos szavát. Barabás kint a bakon a lovak csilingelését hallgatta és erősen fújta a füstöt.

Kapva az alkalmon, amit egész délután várt, Karcsay nem sokat kerülgette a dolgot. Ilyen esetben, mint a Katáé, megvolt neki a módszere, mellyel a szép fiú már nem egy gyöngébb nemhez tartozót igába hajtott. Ostoba, de biztos módszer. Hogy őneki mennyire tetszik Kata, hogy ő tetszik-e Katának (ezt csak úgy kérdezte, ebben nem kételkedett), milyen jó, hogy ő itt rátalált Katára, különben ki sem bírná vidéken, szeressék ők egymást egy kicsit, jó?... és így tovább, amit ilyenkor hidegszívű, kalandos ifjú csak mondhat. De a lány nevette csillogó foggal:

— Ugyan ne bomoljon már Karcsay! Nem lehet ám engem olyan könnyen felültetni. Azt hiszi, nem tudom, hogy magának van Pesten valakije?...

Hű, ebadta kisvárosa, már ez is tudja. Azt is, hogy a postás naponta levelet hoz neki, hogy egy gyönyörű nő fényképe van a fiókjában, hogy már járt is egyszer azóta Pesten, hja kérem, kisvárosban nincs titok és lám, már a pusztára is kijött. Hogy az ördög!... Így persze nem lehet udvarolni. No nem baj, no. Szentül tagadott, de azért nem bánta, hogy Kata ügyesen a lovakra terelte a beszédet.

Mikor másnap hajnalban az egész társaság visszaért a városba, Karcsay a kapuja előtt gondolt egyet és kihajtatott az állomásra. Nemsokára itt lesz a reggeli gyors, eh, ő most nem tud hazamenni, majd küld egy sürgönyt az útról a főispánnak, eh, ő most elmegy Pestre meglepni az ő sudár asszonyát. Most megint nagy, forró érzés hulláma csapott végig rajta, mint azelőtt mindig, míg... Mit, az a kis falusi liba? Az ő asszonya, az mégis csak más!

De jaj, most még visszásabb volt a találkozásuk, mint a legutóbbi. Silányul, üresen, mintha meglopták volna, keserű ízzel a szájában ült újra a kisváros vonatjára. Az az asszony már nem volt az ő asszonya! Nem kell neki, csak hazudja neki a csókot, nem szereti. Hiába minden, nem szereti!

Nem sokkal ezután megszabadultak egymástól, a pesti asszony sem bánta, Karcsay pedig föllélegzett. Most már gyakran kijárt a pusztára Katáékhoz. Felejteni és azt a lányt, azt a búgva nevetős, mindent tréfával elütő lányt magához kapatni. Nehezen megy, az bizonyos... nem tetszenék neki? Az lehetetlen!

Pedig mindent megpróbált vele. Előbb csak azt akarta, hogy a lány szeresse őt, de ahelyett ömaga gyúlt be egyre égőbb tűzzel, előbb szóba sem akarta hozni a házasságot, — ohó, azt már nem, erre még ráér, — de hogy Kata nem vette komolyan és még a keze fejét sem lehetett megcsókolni, bizony nem ért rá a szép fiú semmire, csak Katát áhította, házasodni, jól van, itt maradni vidéken, igen, lemondani Pestről, mindent, csak ezt a lányt magáénak mondhassa, feleségének, Katámnak, szívemnek szólíthassa.

Templomi csend lett a szobában, mikor ezt megmondta. Odakint tavasz volt és az ablak alatt jázminbokrok nyiladoztak. Kata halkan, fátyolosan felelt neki.

— Maga tetszik nekem, Zoltán és én... én tudnám is magát szeretni, de lássa, ne haragudjék, nem lehet és én a maga felesége nem lehetek.

A szép fiu

Elbeszélés

Irta Balázs Sándor

Gelsey nagyapa bekocsizott a városba unokájával, Katával együtt és vacsora után beültek a kávéházba. A szomszéd asztalnál egy fiatalember feketézett. Kata jól megnézte.

— Nézd, nagyapa, — súgta oda az öregnek, — milyen szép ember. Nem ismered?

Nagyapa odanézett.

— Nem ismerem. Elég rendes képe van. Csakugyan.

Csakugyan. Hosszukás, finom, nemes arc, okos barna szem, jószabású száj, kis bajusz, keskeny erős orr, — látszott rajta, hogy születés, ősök, élet és tanulás, küzdés, tapasztalat, szerelem és minden, ami kezevonását belemarja az ifjúság gyúrható arcába, nála összefogott, hogy széppé formálja. Szép fiú volt.

Ismerősök gyűltek Gelseyék asztalához, alispán, szolgabíró, miegymás, mint ez már ilyenkor történni szokott. Mindegyik odaszervuszozott a szomszédba.

— Az új főispáni titkár, — mondta az alispán Katának, mikor kérdezte, hogy ki az. Tegnap jött Pestről, a minisztériumból. Idehozzam?...

Már föl is ugrott, már karon is fogta, már hozta is:

— Karcsay Zoltán... Ülj ide hozzánk, öcsém, ide ni, a Kata hugom mellé.

Gelsey Kata nagyszerű kedvben ragyogott egész este. Pestről beszélgetett Zoltánnal (tavaly került ő is onnan haza a pusztára) színházról, ruháról, közös ismerősökről. Jól összebarátkoztak és az idő oly gyorsan elfutott, mint a pezsgő a leány fehér fogai közt, csak az íze, a kellemes íze maradt meg akkor is, mikor szállásukra mentek.

Másnap reggel Kata nagy fejfájással ébredt, nem akaródzott neki fölkelni. Gelsey nagyapa pattogott:

— Már pedig én nem várok rád délig! Kirendeltem a lódoktort a Rigóhoz, annál én is ott akarok lenni. Ha nem jösz most mindjárt, akkor itt maradsz Borcsa néninél, majd holnapután bejön a kocsi érted.

Azzal fogatott és ment. Kata mosolygott. Már nem fájt a feje.

Délben találkozott Karcsayval, kétszer-háromszor végigmentek a főutcán, semmiségekről diskuráltak. Este is. Másnap a fiú vizitelt Borcsa néniéknél. Harmadnap a kocsi nem jött be Katáért, mert az egyik ló lesántult, egy hétig maradt a lány a városban, míg végre egy délben nem jelent meg a korzón.

— Hála Istennek, — gondolta Karcsay — csakhogy már elment. Elég volt belőle.

Hogyne lett volna elég, mikor ő csak nemrég jött le Pestről és ott egy pirosszájú, szőke, sudár asszonyt hagyott, akitől majd mindennap levelet hoz a pósta.

Már kezdte is felejteni a puszta tündérét, mikor egy nap az alispán így szólt hozzá:

— Megyek Gelsére. Kijösz velem, öcsém? Szerezzünk egy kis örömet Kata hugomnak.

Nem sokat töprengett, ment, miért ne menne. Szép kis lány az, jó azzal együtt lenni.

Kata nagykedvesen fogadta vendégét. Amíg az urak valami árvíz-ügyben mászkáltak, ők megnézték a fonnyadt virágú kertet, megetették a pávákat, Zoltán szidta a kisvárost és Kata dícsérte a pusztát.

— Már az igaz, — mondta Zoltán — vagy Pest, vagy a puszta. És inkább Pest, mint a puszta, úgy-e?

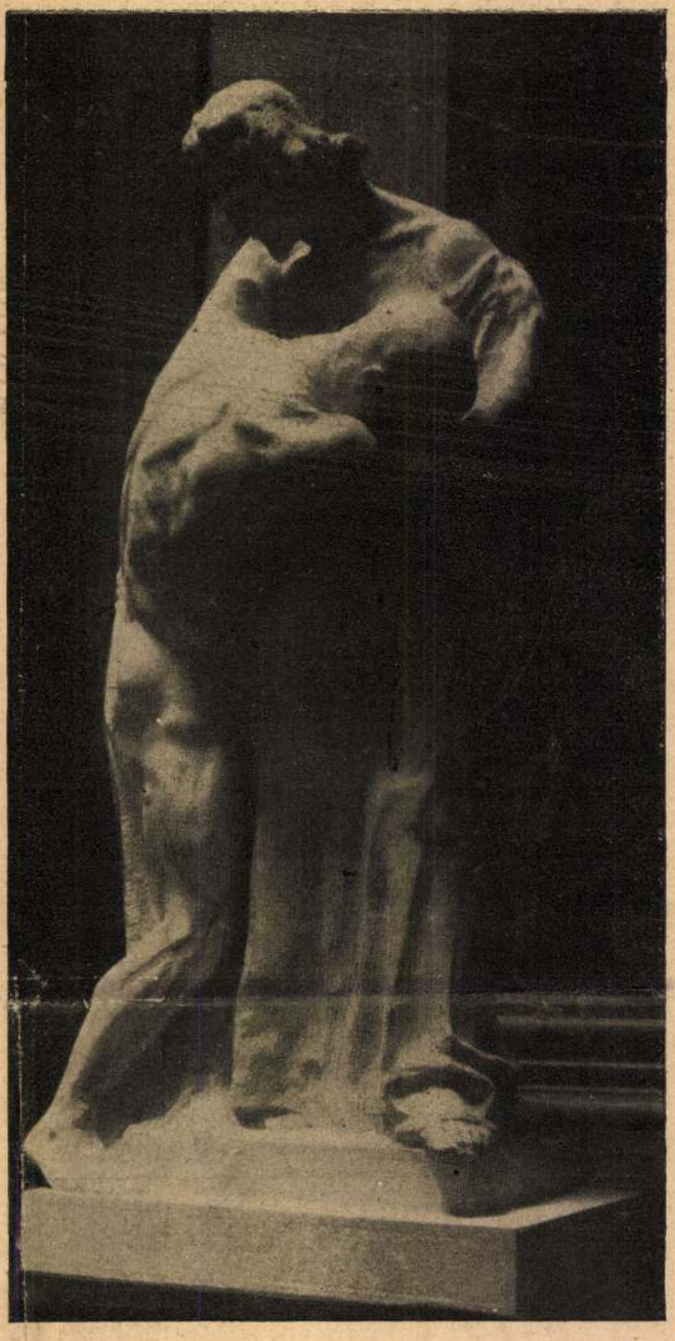

Ifjú hős síremléke. Horvai János szobormüve a Műcsarnok kiállításán

Az asszonyára gondolt és arra, hogy jövő héten felutazik hozzá két napra.

Hanem a lányt most nem tudta olyan könnyen kihullatni az eszéből. Mikor késő éjjel hazaértek és lefekvés után végigszaladt az elmúlt napon, ugyanazokat a szavakat mondta magának, amiket délelőtt, mikor meglátta a kocsiról Katát a verandán állva, frissen, begyesen, csillogva az őszi napsütésben.

— Mint egy simogatást váró fehér galamb. Még a hangja is az a tele turbékolás... No de azért az a pesti asszony — az mégis csak más!

Egy hét múlva Pesten volt, de valahogy nem úgy lett, mint ő eltervezte. Pedig nem zavarta őket semmi, folyton együtt lehettek és mégis — cseppnyi fanyarság keveredett csókjuk édességébe, unalom, vagy mi. Nem bánta, mikor vonatra kellett ülni.

Ahogy robogott a kisváros felé, Karcsay messze elnézett az ablakon:

— Vajjon mit csinál most Gelsey Kata? Eteti a pávákat?

Pá fiacskám! Kemény Nándor festménye

vatalos személynek érzi magát és azt hiszi, hogy ha ő nem tartana rendet az országutakon, akkor az útszéli fák táncra kerekednének, a kocsik bukfenceket vetnének és egyéb sajnálatos zavarok adnák elő magukat a világ folyásában. Néha kissé túlbuzgó, de a mai világban ezt is meg kell becsülnünk.

A mester beszéd közben az öltöző fülke mosdójához lépett, de mosakodás közben is tovább fecsegett.

— Azért nagyon szép a mi utunk és a négylábu kísérőinket sem nélkülözném szívesen. Olykor le kell buknod a szánban, hogy homlokon ne üssön a lefüggő gally... És ha jól megnézed a fákat, látni fogod, hogy nem is a hó, hanem millió fehér virág terhe alatt roskadoznak. És az erdei utat is lehullott virágokkal fujta be oly vastagon a déli szél, a vágtató lovaink pedig virágcsomókat rugnak az ölünkbe. Szép a mi utunk. Egyszer majd véget ér egy nagyszerű néma kastély előtt, amelynek ezer ablakából szelíd, hivogató fény dereng. Gyors és biztos fordulattal berepülünk a magasan ívelt kapun, ott leszállunk és mosolyogva, emelt fővel mondjuk: Mi is megérkeztünk! És hallani fogod, igen, te mindenesetre hallani fogod, hogy milyen szívrehatóan vonítanak majd akkor az érzelmes komondorok a zárt kapu előtt!

— Nem akarom hallani, — szólt közbe a leány, — és most is jobb szeretném, ha nem hallanám őket.

— Arról is lehet tenni, — mondta az öreg. — Egy csettintés és a lovaink elrugják maguk alól a földet, szánunk a magasba emelkedik és most már a virágos fák fölött hasítja a levegőt... Most már érted, ugye, miért van a középső lónak szarv a homlokán? De hol vannak most a farkasok, vagy a komondorok? Isten tudja. Valahol lenn gyülekeznek a bokrok homályában, a keresztúton, és mormogva meg vakaródzva várják, hogy jön-e újabb szán.

Az öreg kész volt az öltözködésével. A széleskarimájú kalapját a félfülére csapta és azt mondta:

— Gyerünk sétálni!

Az utolsó zeneszalon

Berlin temérdek sajátságos és egyebütt nem található látványosságai között tán nem a legkevésbbé érdekes az a tarka, exotikus társaság, amely egy Westend-beli szalonban gyülik össze a „zenepatróna" közismert és jellegzetes alakja körül. Aki a német fővárosban számottevő alakja az irodalomnak, művészetnek, mind megfordult már a zene agg madame Récamier-jának házában; a világ minden részéből a berlini zenebörzére özönlő zeneművészek egytől-egyig itt kezdték meg pályafutásukat, itt mutatkoznak be, innen kapnak ajánló baráti sorokat minden további körútjukra.

A ház úrnőjéről csupán annyit tudni, hogy délamerikai származású; szerencsétlen első házassága idején összetalálkozott kisleánykori ideáljával, de nem válhatván el férjétől, negyven esztendeig várt hűségesen, amíg nagyanyja korában a feleségévé lehetett. A férj, ma reszkető kezü öreg úr, piros fezzel fején, csendesen kuporog valamelyik sarokban és megadással tűri a nap-nap után órákig tartó zene-búcsújárást.

Mert nincsen oly nap, amikor a házra béke borúlna: minden délután három órakor megtelnek az apró szalónok s a nagy „terem" minden rendü és rangú muzsikus néppel. Fantasztikus látvány a belépőnek; misztikus félhomály dereng, amelyet a ház úrnője megkíván és kedves öngúnnyal magyaráz is: hetvenöt éven fölül nem birja el az ember a fényt — már csak felebarátaira való tekintettel is. Hetvenöt év? Az ujonnan érkezett tekintete keresi a várt nagyon öreg asszonyt; egy halványkék uszályos ruhába öltözött fiatal leánytermetü, aranyvöröshajú hölgy közeledik, fürtei között ártatlan kis nefelejtskoszorúval, — ez a többszörös dédanya, akinek őszhajú leánya segédkezik a vendégek fogadásánál... Egymásután *tizenkét* nyelven (valamennyit tökéletesen beszéli) cseveg a kozmopolita zenészsereggel, ajánló-leveleket ir, partiturát olvas, s közben ráér az iróasztal mellől minden egyes belépőnek néhány egészen személyének szóló minden

Uj Idők 1913. II.

A legszebb matyó-leány Mezőkövesden. Takáts István amatőr-fényképe

rávonatkozó apró részletet tökéletesen ismerő kérdést intézni.

A szalónok már zsúfolásig teltek, tűrhetetlen fülledtség fekszik a szorosan zárt helyiségben. A falak a padmalyig fedve a legfurcsább díszekkel, amelyek egy tenyérnyit sem engednek látni eredeti anyagából: száraz pálmalevelek, régi japán papirlegyezők, szétfoszló selyemdarabok és a dedikációs fényképek százai, amelyek még a kevéssé háziasszonyi kedélyben is önkéntelen irtózatot váltanak ki: édes istenem, micsoda porrétegek fekhetnek e sok „emlék" mögött! Hat apró szalon, valamennyi a padlótól padmalyig ezen a különös módon dekorálva és örökké zárt ablakok . . .

A háziasszony elfoglalja helyét egy trónszerű karosszékben, szigorú szemöldök ráncolással leinti a legsuttogóbb szót is és — kezdődik a zene. Hosszúhajú hegedűművészek, négy-öt egy délután, a világ minden részéből, izgatottan hangolva tárgyalnak a kísérőikkel, epésen mosolygó zongoraművészek méregetik egymást s fejcsóválva hallgatják a többiek produkcióit, s túlzottan gyerekes ruhába öltöztetett, hirtelen és vesztükre fejlődött testtel, öreges arcocskával vállig érő hajuk keretében, rosszindulatúan figyelik: ki a fiatalabb, ki a „csodább" gyerek, a többiek, vagy jómaguk?

És folyik a zenélés vég nélkül. Egy-egy kedvelt zenedarabot ugyanazon délután három különböző zenész is eljátssza, s a háziasszony minden szám után ugyanazzal a finom és lekötelező mosollyal köszöni meg a műélvezetet és kíván sok szerencsét a kitünő „művész"-nek. Fiatal kezdő énekesnők lámpaláztól remegő hangon dalolnak, kövér, elkésett „tehetségek" vak önhittséggel adnak elő véget érni nem akaró zajos áriákat. S akad mindig exotikus elem is: egy-egy japán zenész, kontyos ausztráliai maláj-zseni, aki dekadens ultra-Debussy muzsikát termel s énekli saját műveit gyenge, megható, tüdőbeteg hangon . . .

A közönség nesztelenül jön-megy, búcsú nélkül távoznak, lábujjhegyen érkeznek; minden órában teljesen kicserélődik az emberanyag. Súlyos gyémántékszerekkel megrakva ott unatkozik a berlini Lipótváros egynémely ismert asszonyvezetője; mellettük „cúgos" cipős, feketetrikós diáklányok, idegen, exotikus követségek urai, közöttük néhány selyemkabátos kinai hölgy, frissen copftalanított férjeikkel. Mögöttük Kerr Alfréd különös, tonzurás feje, biedermeyeres stilizált kabátja, negyvenes évekből előszedett nyakkendője fölött sápadtan világít érdekes, merev vonalú arca. Wanda Landovszka lehúnyt szemmel figyelve várja, hogy sorra kerüljön; az egyik sarokban már föl van állítva a clavicambello, amelyet ő ásott ki a multból, s melyet világhírűvé tett. S az ajtófélfához támaszkodva áll Nooren, az új német muzsikusok új apostola . . .

S míg a hallgatók fáradtan, kidőlve menekülnek egy óra multán, a „zenepatróna" érdeklődve és örökké frissen figyel késő estig, nap-nap után. Ez az ő életeleme, ez az előtte bemutatott hódolat, — ez az elixir, amely hetvenöt esztendős valóját fiatalon tartja. A fáradság legcsekélyebb jele nélkül, a régi francia szalondámák egyenletes szeretetreméltóságával nyújtja kezét csókra a legutolsó vendégnek is, — hogy másnap újra felöltse az örök világoskék ruhát, s a furcsa, szomorú, egy csöppet fájdalmasan nevetséges kis nefelejtskoszorút aranyvörös parókája fölé, — s kezdődik újból a zenei túlprodukció lehangoló búcsújárása, — amely számára az életcélt és ifjúságot jelenti.

Vészi Margit

A fénykép

Özvegy Tóth Andrásné nagy Amerikából
Fényképet kapott a nagyobbik fiától.
Menyasszonya is van, karonfogva tartja . . .
Özvegy Tóth Andrásné úgy megörül rajta . . .

Örömtől megindul könnyeinek árja.
Minden ismerősét, a falut bejárja:
„Nézzék meg csak, kérem, a fiam, a lelkem . . ."
Kézről-kézre adja nagy örömtől telten.

Mindenki örül és mindenki dicséri:
— Lám, a jó Isten a jókat hogy segéli!
— Milyen derék cseléd, nézzétek, a párja!
— Milyen úrimódi rajta a ruhája!

. . . Száll a fénykép, száll, száll . . . eljut az alvégre.
Kis Harsányi Klára veszi mostan kézbe.
Úgy dobog a szíve, ahogy nyúl utána,
Tizennyolc tavasznak gyenge rózsaszála . . .

De mikor megnézi, elhalványul arca.
Leteszi szótlanul a tölgyfa-asztalra
S csak átsuhan, átalmegy az első házba
S megered, megindul könnyeinek árja . . .

Balla Ferenc

Kemény Nándor festő

MEGHIVÓ

KEMÉNY NÁNDOR
KÉPKIÁLLITÁSÁNAK

1927 december 18-án
délelőtt a

LIPÓTVÁROSI KASZINÓBAN
(Nádor ucca 10)

megtartandó ünnepélyes megnyitására

A kiállitás december 18-tól 1928 január 1-ig tekinthető meg délelőtt 10-től délután 4 óráig

Képek jegyzéke

1. Hiszek egy Istenben
2. Festő és modelljei
3. Virágáruslány
4. A kis kontár
5. Önarckép
6. Az öreg aranyozó
7. Őszi szántás
8. Aratás
9. Erdő
10. Ityóka pityóka
11. Dombtetőn
12. Gyuri bácsi
13. Nő interiőrben
14. Velencei részlet
15. Grádói részlet
16. Bois de Boulogne
17. Zuzmara
18. Trieszt
19. Erdőrészlet
20. Ballerina
21. Szegény család
22. Dinnyés csendélet
23. Csendélet
24. Szulamith
25. Interiőr
26. Tehénfejés
27. Szalon
28. Mikófalvi házak
29. Tájkép
30. Tanulmány
31. Női akt
32. Tükör előtt
33. Nyár
34. Nagyapó
35. Dadi néni
36. Tájkép
37. Alvó öregasszony
38. Hegyi táj
39. Édesanyám
40. F. O.-né arcképe
41. Babák

KEMÉNY NÁNDOR KÉPEI.

Olajfestmények.

356	Koronázási eskü	4000.—
357	Az első kézimunka	1000.—
358	Letelt a szabadság	1000.—
359	Csavargó	1000.—
360	A rossz bizonyitvány	1000.—
361	Beteg a baba	800.—
362	Ülő akt	2000.—
363	Akt tanulmány	800.—
364	Női félakt	1000.—
365	Nő kalappal	700.—
366	Jó szivar	800.—
367	Menekültek	800.—
368	Csendélet dinnyével	800.—
369	Műterem sarok	800.—
370	Tükör előtt	400.—
371	Futam előtt	400.—
372	Trieszt	600.—
373	Katonatemetés	800.—
374	Mosó asszonyok	600.—
375	Csendélet kendővel	500.—
376	Tuilleriák kertje	400.—
377	Terefere	500.—
378	Bois de Boulogne	600.—
379	Tehenek	500.—
380	Üvegcsendélet	600.—
381	Ökrök	300.—

Nemzeti Szalon 1917. máj. tav. Tárl.

382 – 409. sz. l. a Komplett példányban.

Zilzer Hajnalka

349	Virágváza, kerámia	25.—
350	„ „	40.—
351	Kakas tállal, porcellán eozin	240.—
352	„ „ „ majolika	200.—
353	Lhevinne József zongoraművész gipsz	650.—

Zsigmondyné Jármai Edit

354	Rózsák vízf.	m. t.

Zsolnay Géza

355	Téli táj olajf.	100.—

Kemény Nándor: A rossz bizonyítvány
Kemény Nándor: La pagella cattiva

Burghardt Rezső: A velencei Salute templom

Burghardt Rodolfo: La Chiesa della Salute

Boemm Ritta: A lőcsei jezsuita templom belseje

Boemm Rita: Interno della Chiesa dei Gesuiti a Löcse

Kemény Nándor festő.

Kemény Nándor festőművész arról emlékezik, hogy ayja, aki órásmester volt Gyöngyösön, azt akarta, hogy kereskedő legyen és élesen ellenezte művészi törekvéseit, de amikor mint 15 éves fiúval *megfestették a zsidó hitközségi elnök arcképét*, megváltozott felfogása. Büszke volt fiára és nem gördített akadályt művészi ambiciói útjába.

Kecskeméti Vilmos:

Zsidó év könyv.
1930-31.

Somody István:

Zsidó művészek
„az antiszemitizmus
sötét éjszakájában.
Magyarság. 1943. máj. 2.

1345. Ismer

A XIX. s

Berzeviczy Márton eml

Mellig, jobbrafordultan
ovális érmen van ábrázolva
bajusza pedig hosszú. Öltözet
lánczkötővel. Körirata a v
DE · BERZEVICE. BARO. AET.

Galvanoplasticus ezüstutá
Lelt. sz. 1345. — Értéke 4 K. —
kiállítás kormánybiztosának, M
január 6-án. — Az adomány e
(195–912). — Bejelentetett 191

jes temperamentum forma-kereső problémákkal viaskodik, valamint Beron Gyula naturalista ízű, finoman előadott ceruzarajzait. W. Gyenes Gittát kisebb kollekciója (stilizált, dekorativ ízű arcképek, aktok) minden eddigi bemutatkozásánál komolyabban és érettebben képviselte s figyelemreméltó munkákról olvastuk le Haranghy Jenő, Károly Ernő, Körmendy Frimm Erzsi, Szigeti Jenő, Teplánszky Sándor, Záhonyi Géza, Gulácsy Lajos, Szamosi Soós Vilmos neveit. A régebbi kiállítók gárdája Endrey Sándor, Keményfi Jenő, Beszédes László, Erdőssy Béla néhány műve révén volt jelen.

Kemény Nándor aki egész gyüjteményt mutatott be, nem új név. A közönség évek óta más tárlatokon, a Műcsarnokban is sűrűn találkozhatott nevével. Keményt a piktura a jogi pályától hódította el, ahol pedig már a doktorátust is megszerezte. Eleinte a Mintarajziskolában Szinyei-Merse és Zemplényi növendéke volt, állami ösztöndíjat kapott, majd Münchenben és Párisban folytatott tanulmányokat. Münchenben alkalma nyilt egy kiállítás rendezésére is. Az itt töltött évek, művészeti tanulmányok hagytak leginkább nyomot festészetén. Mostani gyüjteménye a maga teljességében mutatta meg eddigi képességeit. Főleg figurális témák vonzzák, genre-szerű dolgok, amelyeknek felfogásában akadémikus hagyományokat követ. Szolid, biztos tudású művész, képeinek a szigorú rajz az erőssége. Bardócz Árpád vízfestményeket és színes rajzokat állított ki. Bardócz csaknem a háború eleje óta teljesít katonai szolgálatot, munkáinak egy része a fronton szerzett benyomások, grafikai följegyzések eredménye. Bardócz fejlett kézségű rajzoló, egy sor lapján («Toporoutz» c. ciklus) bravurosan rögzített meg pillanatnyi tömegmozgásokat.

A Szépművészeti Múzeumban május 24-én nyilt meg az új szerzemények kiállítása. A múzeum azt az anyagot mutatta be, amellyel az elmult három esztendő alatt gyarapodott, részben vásárlás, részben magánosok adományozása folytán. Mint a kiállítás katalogusának előszavában irta e közintézmény igazgatója: «Az a szándékunk hogy ezentúl rendszerré tesszük az új szerzeményeknek külön kiállítását s így időnkint világosan áttekinthető képet adunk a múzeum gyüjtő tevékenységéről. Azt reméljük, hogy ezzel elevenebbé és bensőbbé tesszük az intézetnek a közönséggel való kapcsolatát. Csak az időközök lesznek majd rövidebbek, amelyekben a szerzemények bemutatása történik. A jelen kiállítást külső körülmények miatt kellett

Művészet 1917. 57–58.1.

GLATZ OSZKÁR

BUJÁKI CSENDÉLET

mazott históriai és művészi becscsel bíró tárgyakat, így XVI—XVIII. századból való ékszereket, zománc- és ezüstholmikat, miniatüröket, kéziratokat, régi könyveket, történelmi vonatkozású iparművészeti tárgyakat (domborművek, serlegek, keramiai dolgok), fegyvereket. Az olajfestmények közt volt egy csomó «ismeretlen festő», Keszler Józsefnek egy «Krisztus a keresztfán» c. képe, Pataky László négy olajfestménye («Fütyül a szél Késmárk felett», «Te vagy a legény Tyukodi pajtás», «Egervár ostroma», «Öreg kuruc»), Klaud «Erzsébet királyné lóháton» c. képe, a grafikai művek (akvarellek, rajzok, metszetek, litografiák) sorában Keleti Gusztáv «A népfölkelő búcsúpohara» c. vízfestménye, Vágó Pál, Vesztróczy Manó tollrajzai, különböző időből való metszetek nyomatai, a régibb mesterek műveként Alma Tadema, Corot, Courbet, Devedeux, Dupré, Laucret, Lawrence, Millet egy-egy képét említette a katalogus, ezek közül azonban legtöbbnek hitelességéhez véleményünk szerint kétség fért. Aukció alá kerültek még oly fémtárgyak is, amelyek az Országos Hadsegélyző Bizottság «Fémet a hadseregnek» akciója folyamán összegyűlt anyagból valók s mint művészeti, történelmi és kulturális becscsel bírók, katonai célra nem használódtak fel.

Május 5-én nyilt meg a Nemzeti Szalon tavaszi tárlata, amelynek keretében Kemény Nándor és Bardócz Árpád külön gyüjteménnyel mutatkoztak be. A tárlat népes volt, több mint másfélszáz résztvevő szerepelt majdnem ötszáz művel. Jobbára a fiatal művésznemzedék neveivel találkozhatott a közönség, köztük sok festönövel is, ami egyébként a háborús években a monstre-tárlatoknak rendes jelensége. A tárlat anyagából, művészi fajsúly dolgában, különösképen Uitz Béla kompoziciós rajzait találtuk kiemelendőnek, amelyeken egy erőtel-

Kemény Nándor
festő

MEGHIVÓ

Kemény Nándor

KÉPKIÁLLITÁSÁNAK

1928. december 9-én, délelőtt a
MAGYAR TŐZSDE KLUBBAN
(VI., Nagymező-utca 22-24. sz.)
megtartandó ünnepélyes megnyitására.

A kiállitás december hó 9—24-ig tekinthető
meg délelőtt 10-től délután 4 óráig.

szívesen várom Pikán

Képek jegyzéke

1.	Fésülés	P	500
2.	Festő és modelljei	«	2000
3.	Tanulmányfej	«	400
4.	A kis kontár	«	800
5.	Tabáni részlet	«	300
6.	Rég volt	«	800
7.	Gellért szobor	«	400
8.	Aratás	«	300
9.	Kis testvérek	«	500
10.	Tájkép	«	80
11.	Gyuri bácsi	«	800
12.	Nő interiőrben	«	1000
13.	Velencei részlet	«	300
14.	Fél női akt	«	400
15.	Bois de Boulogne	«	300
16.	Mátravidék	„	200
17.	Trieszt	«	400
18.	Erdőrészlet	«	350
19.	Mosó asszonyok	P	400
20.	Kis pásztor	«	150
21.	Dinnyés csendélet	«	250
22.	Csendélet	«	250
23.	Juhok	«	400
24.	Interiőr	«	500
25.	Magyar bika	«	500
26.	Szalon	«	400
27.	Tájkép	«	120
28.	Tanulmány	«	800
29.	Női akt	«	550
30.	Álmos kislány	«	600
31.	Nyári munka	«	350
32.	Orvosnál	«	600
33.	Dada néni	«	400
34.	Tájkép	«	80
35.	Öregasszony	«	350
36.	Vihar előtt	«	100
37.	Édes anyám	«	800

Vásárlási igények bejelentése személyesen vagy telefonon (J. 456—37) történhetik.

„FIGYELŐ"
UJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
Budapest, XIV., Nürnberg-u. 42.
Telefon: 299—632.

Lap: Sztár
Megjelent: 1943 JAN.

Kemény Nándor festő

LÁTOGATÁS Kemény Nándor FESTŐMŰVÉSZNÉL

30

Mikor a műterembe lépünk, azonnal szemünkbe ötlik a képek sokasága, amelyek elborítják, úgyszólván, az összes falakat. Portrék, tájképek váltogatják egymást, de mindegyiket az őszinteség és mesterkéletlenség jellemzi. Színei és formalátása tárgyilagosak.

De máris felénk siet a művész és hellyel kínál a műterem egyik sarkában. Büszkén mutogatja legújabb alkotásait, amelyeken különösen mély színeivel tud nagy hatást elérni. Plasztikával dolgozik. Portréit a lelkiség hangsúlyozza, plain-air-jeiben a világos háttérből kiemelkedő figurák a mozgás érzetét keltik. Eszünkbe jut néhány ragyogó képe, amelyeken a magyar alföld nem egy természeti szépségét örökítette meg.

Ijedten veszi tudomásul, hogy a nyilvánosság nevében jelentünk meg nála. Csöndes, szerény ember, aki a nyilvánosság elé csak a képeit akarja kitenni, saját személyében szeretne mindig a háttérben maradni. Pedig volna mire büszkének lennie.

Szinyei-Merse és Zemplény mesterek tanítványa. 1906-ban vett részt először tárlaton és két kiállított képével nagy sikert aratott. Ezután hosszabb ideig tartózkodott Münchenben és Párisban, mindkét helyen számos kiállításon vett részt. 1913 óta állandóan Budapesten dolgozik és számos közéleti nagyság arcképét festette meg. Később elnyerte a Lipótvárosi Kaszinó díját. «Hegyvidék» című festményét pedig a Fővárosi Múzeum vásárolta meg. Számos külföldi kiállításon szerepelt és több műve külföldi múzeumok és képgyüjtők tulajdonában van... Ezért nem hagyjuk a szerénység palástjába burkolózni és keményen faggatjuk tervei felől.

— Egyelőre a magam részére festegetek — válaszol végre halkan és húzódozva. — Várom az alkalmas pillanatot, amikor majd megrendezhetek egy nagyszabású kiállítást.

— Mi a véleménye a mai képzőművészet elhanyagolásáról?

Egy ideig hallgat, majd unszolásunkra a következőket mondja:

— Három szóval felelhetek csak: mert háború van.

Arcán valami szomorúság vonul végig, de a nap besurran a műterem falai közé, ahol legújabb képei üdén verik vissza a mosolygó sugarakat...

Kemény Nándor: Hegyvidék.

V. Gaál Karolináról.

Irta: leánya, Vörös Julianna.

zámok jelzik az ő életét. *V. G. K.* algebrai mennyiség ızők, csakhogy ez a három betü egy nevet jelent, a melynek a tulajdonosa csak volt, most már hamvaival vegyül az általa annyira kedvelt vadvirágok gyökere. Budapesten, az u. n. rákosi temető egyik távoli parcellájában, közel az ez, a sok sirhalom közt, egy egyszerü feifára irva olvasható e három betü zata: *V. Gaál Karolina* 1825—1907.

algebrai számok után, a melyek a nevet jelentik, következnek a közönsé- ok, a melyek az időt jelzik. Egy szorgalmas munkával töltött életidőt, elve volt szenvedésekkel és csalódásokkal. Talán éppen ezen körülmény-

remek zenekara festi majd alá a sikeresnek igérkező teák hangulatát.

Az első, természetesen, mi lehet: a hagyományos Jogász-tea. Január 9-én rendezi Balogh István el-

ruár 6-ára. A BSE-teákat minden vasárnap százával keresi fel a jobb pesti társaság, ez már előre biztositja sikerét.

Még nem biztos, mikor, hol rendezik a «Ferenc

mamák» bizonyára nagyokat fognak sóhajtani a bálok (bocsánat, teák!) után. Hej, mert az ő idejükben azért «de más volt»...!

sz. L. V.

VITACIT RÖGTÖN SEGÍT

VITACIT ARCPAKOLÁS a mitesszeres, tágpórusú, fénylő, petyhüdt, pattanásra hajlamos, **zsíros arcbőr** tökéletes gyors-szépítőszere. Készlet P 6.72

VITACIT BŐRÁPOLÓ KRÉM valóságos áldás az érzékeny, húzódó, hámlásra és időelőtti ráncosodásra hajlamos, **száraz arcbőrnek.** Nagy tubus P 6.65.

VITACIT PUDER luxusminőség polgári áron. Drágább van, de jobb nincs. Tapadó- és fedőképessége bámulatos. Mintákat **ingyen küldünk.** Nagy doboz P 3.02.

VITACIT KÉZKRÉM még a **legelhanyagoltabb kezeket** is rövid időn belül rendbehozza. Tégely P 3.35.

Postán szállítja: **LORÁND KOZMETIKA,** Budapest, VI., Mussolini-tér 3. Szaküzletekben is kapható.

egyéni impressziók színes reprodukciója, nem pedig a kritikai tudás megnyilatkozása. A riport saját fantáziájával pótolja azokat a részeket, amiket nem ismer, a kritika az ismertek mögött keresi a hiányok okait, amelyeket nem akar fantáziával pótolni. A riport mindig túloz és színez, a kritika mindig boncol és elemez.

Ezekután természetes, hogy a színházi rovatban egyre többször szerepel az, hogy X. Y. válik, mint az, hogy X. Y. játszik. A színházi rovat a színészi pikantériák tárháza lett.

Ennek hatása alatt a színházi kritika sem tarthatta meg eredeti formáját, még kevésbé eredeti rendeltetését.

Magától értetődik, itt csak a napilapokban megjelenő színházi kritikáról van szó, tehát arról a valamiről, amit még olvasdisznóval! Senki se merte a másiknak elmondani, hogy biz ez nem énekel. Itt is igyekeztek jó arcot csinálni. Kárbaveszett! A másnapi kritikák egymást múlták felül a dicséretben és a legenyhébb kifejezés elé is legalább három leg-et tettek, hogy valamiképpen utolérjék hódolatnyilvánításukat.

A közönség másképen ítélt! Nem harmonizált a darabbal! Oh! — sóhajtották a művészieskedők, — ez a zseni sorsa, nem értik meg hazájában. Zsupsz, nesze fogdmeg!, kivitték külföldre. És csoda történt! Itthon csak nem tetszett, ott kint megbukott!

Miért írtam le? Semmi egyébért. mint rávilágítani akartam a műhely-titkokra. Nem mérik az igazságot egyformán. Mert egy nagyon tehetséges és fiatal írónak a darabját ugyanakkor a porba

Kemény Nándor: „Aratás"

Kernény Nándor
Pest

A színház válságának okairól

VII. Ami csak hangos, de nincs

A színház mai válságának egyik legsulyosabb oka a színházi kritika hiánya!

?

Ez is azok közé a paradoxonok közé tartozik, ami igaz!

Akár mekkora kérdőjellé is görbül a napilapok szives olvasója, a végén mégis igazat fog adni, hogy színházi kritika nincs!

Az igaz, hogy gyakran kritizálják a színházakat, sőt többször, mint kellene, csak hogy nem színházi e kritika, még kevésbé kritikai a kritika.

A hiba nem abban van, hogy ma nincsenek színházi kritikusok, sőt jól és céltudatosan kiképzett színházi kritikusok, hanem abban, hogy ezek nem jutnak szóhoz. Ha az Alfréd Kerr-ek kidülnek, helyüket nem a fiatal Alfréd Kerr-ek foglalják el, hanem a riporterek! Éppen ezért ma már alig írnak színházi kritikát az egész világon, majdnem mindenütt csak színházi riportot!

Mert kritikát írni, ahhoz széles látókör, nagy olvasottság, kifejlesztett művészi ízlés, lehiggadt művészi felfogás, szélesskálájú kultúra, a legfinomabb árnyalatot kifejező írásművészet és ami a legfontosabb, magának a saját mesterségének a megbecsülése szükséges. Az igazi kritikus sohasem prostituálja a saját véleményét és nem hazudtolja meg a felfogását! Nem a kritikájából származó sikert, vagy hasznot tekinti, hanem az igazságot! A kritikust soha sem lehet befolyásolni, még kevésbé lehet megvesztegetni. Az igazi kritikus hisz a saját igazában, éppen ezért megkövetelheti, hogy neki is higyjenek! Még akkor is, ha valamiben tévedett volna. Az igazi kritikus a tévedését, mindig helyreigazítja.

Az elmondottak után nem lehet csodélkozni azon, hogy a színház és közönség, színház és kritika, közönség és kritika olyan ritkán találkoznak össze. A színház nincs kontaktusban a közönséggel, a közönség a színházzal és fájdalom, a kritika mind a kettővel!

A kritika a színházi gépezet természetes szabályozója. De nem csak a színházat szabályozza, hanem a közönséget is. A kus elvégzi helyette azt a munkát, amire a közönség a maga heterogén mivolta miatt képtelen.

Lehet-e csudálkozni azon, hogy a színház gépezete nem működik szabályosan, mikor hiányzik ép a legfontosabb alktrésze, a szabályozó? Lehet-e csodálkozni azon, hogy ma nem alakult ki egy egységes művészeti irány, mikor hiányzik éppen az, aki kialakítsa? Lehet-e csodálkozni azon, hogy az emberiség nem tud egy egységes gondolatkörbe tömörülni, mikor a lapok hasábjain az apró pártérdekek véres harcot vívnak egymás ellen?

Ez az a pont, amikor nem lehet a dolgokat, mint egy üvegburán keresztül megítélni, mert az ujságok fehér lapjai a Ma harci lobogói! A fekete betűk, amik felsorakoznak egymás mellett, lehetnek üdvöt hozók és kárhozatba vivők. Lehetnek hasznosak és kártékonyak. Lehetnek igazak és hazugok.

Mindaz, ami megjelenik nyomtatásban, mély nyomot hagy a társadalom széles rétegeiben. Ma már a társadalom legnagyobb része az ujságok terjesztette kultúrára vannak utalva. Az emberek elhiszik, amit a lapok írnak. Éppen ezért kellene tízszeres, nem! ezerszeres körültekintéssel és lelkiismeretességgel leirni minden sort!

Azonban az amerikai tempó az ujságírást is kivetkőztette abból, aminek az európai ízlés megteremtette. Természetes tehát, hogy ez az amerikai tempó a színházi kritikát is megváltoztatta.

Az amerikai ujságirás bázisa a szenzáció, kifejezője a riport! A napilapok hasábjain ma már jóformán csak riporttal találkozunk!

Minden rovatba betört a riport! A színházi rovatba is!

Nem akarom én a riport bizonyos mértékű létjogosultságát tagadni! Dehogy! Sőt ellenkezőleg! A riport nagyon szükséges valami akkor, ha valami dolgot spontán kell a köztudatba vinni. A riport helyénvaló egy vasuti kisiklásnál, országos katasztrófánál, világraszóló felfedezésnél, vagy világraszóló bank-bukásnál, de művészetnél aligha.

Kemény Nándor

Képzőművészet 1929. 24. sz.

216. l.

KEMÉNY NÁNDOR: ARATÁS.

MUNKÁCSY MIHÁLY: A

DR. SCHMIDEK TIBOR ÚR C

II. ÉVFOLYAM 1933. SZEPTEMBER 14—15. SZÁM

»MŰVÉSZ ÉLET«

MŰVÉSZETI, TÁRSADALMI ÉS IRODALMI FOLYÓIRAT.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: II. OLASZ FASOR 43/B.

TELEFON: 555-41

Előfizetési árak egy évre P 7.—, félévre P 3.50, Egyes szám ára 60 fillér. Külföld számára 10 P

KEMÉNY NÁNDOR fennti képének címe: „Fésülködés. A művész most jött haza nyaralásából és így alkalmam nyílt gyönyörködnöm újonnan készült magyar témákat tárgyaló vázlataiban.

Beszélgetünk a kezdődő szezón lehetőségeiről, a közönség érdeklődéséről.

Még mindig nem tartja elpusztított területnek a zsánert és a naturalisztikus képeket, bár a stilizált és elvont művészet is erősen tör előre. Körülnézve műtermében, az újabb képein, művészeti felfogásán nem észlelhető a maradiság. A haladó kor iránya nála is érvényesül.

Miután a Munkácsi céhnek alapító tagja, terve nagyobb agitációt kifejteni az egyesület keretein belül, hogy a művészgazdasági kérdést és az e körül már megindúló akciót felélénkítve és úgy a művészet műkereskedelmi részében, mint a vidéki kiállítások megszervezésében a műalkotások értékesítését megszervezze,

A bolt és művészet

nem is olyan régi harcában:
utolsó menetre kongatják a gongot.
A bolt fojtogató szoritását gyengiti az Uj társadalom uj politikája.
A kialakuló uj világszemlélet, amelyre nincs hatással a bolt naiv reklámja.
Az uj ember közönyösen halad el mindaz előtt, ami a régi szem-szájnak ingere.
Rosszul megy a bolt.
A bolt:
amely tűzszemü padláslakók merész ecsetjét lefogja,
a bolt:
amely a vésztjelző hivők kezéből kiüti a tollat,
a bolt:
amely édes amorettek mintázására szoritja a vésőt!
A kibontakozás halálos ellensége:
A b o l t! A b o l t!

***

Győznie kell a tollnak, ecsetnek, vésőnek!
Győznie kell, mert ez az uj, kétségbeesett harc nem velejárója a fejlődésnek.
Ha a fejlődés láncszeméhez tartozna; Győzne!
De mert elfajulás, vadhus; elbukik.

***

A bolt nem helyettesiti a mecénást.
A mecénás nem befolyásolt.
A mecénás lehetőségeket biztositott.
A bolt:
irányit és elzár minden lehetőséget.
Mert ebben: a bolt!

***

Egyre vadabbúl forog a planéta.
A boltosok beleszédűlnek, akik pedig érzik az uj kor hajnalát:
messzenéző, bizó, mosolygó szemmel várják az uj — ősi időket.

Tárlatok fala, szinpad, rótációs papir: ne csodálkozzatok! Gyérülnek a kuncsaftok. Éppen azért, mert nagyon - nagyon a kedvükben jártatok! Megunták a pontos, udvarias, boltos kiszolgálást. Nem hiszitek ugy-e? De hiszen rosszúl megy a bolt?

***

Rosszúl megy: ne tagadjuk.
Pedig egyre több a kuncsaft.
Már mozogni is alig tudunk.
A boltos sóhaja: nincs pénz!
Van! Kevesebb, de: — van!
De csak arra, amit nagyon vágyunk.
Mert: piros cukros tütyülőkre, mézzel bekent madzagra már régen nincs.
Egyszer volt, hol nem volt:
bolt is volt.

Folkmann Ferenc

A csütörtöki tüntetések miatt „közigazgatási eljárás“ indult Széchenyi Lajos gróf és negyvenkilenc társa ellen

Negyvenhat hungaristát letartóztatott a rendőrség

A budapesti főkapitányság bünügyi osztályáról hétfőn délben erős rendőri fedezettel az ügyészség Markó-utcai fogházába kisérték át azokat a hungaristákat, akiket az elmult héten, csütörtökön este, a tüntetés alkalmával előállitottak s akik ellen *magánosok, valamint hatósági közeg elleni erőszak büncselekménye* cimén indult meg a vizsgálat, amely előzetes letartóztatással végződött.

A letartóztatottak névsora a következő: *Kaszner* Péter, ifj. *Zinbauer* Frigyes, *Vörös* György, *Nagy* Mihály, *Szabó* Károly, *Szücs* István, *Jákl* József, *Nagy* Gyula, *Szücs* Ádám, *Samodi* Árpád, *Ösze* Pál, *Gémesi* István, ifj. *Zsámár* István, *Kiss* Sándor, *Marton* József, *Kádár* Albert, *Varga* István, ifj. *Nagy* Sándor, *Appelschäffer* Rezső, *Novák* József, *Rusnyák* József, *Biczó* Géza, *Russmann* Rezső, *Horváth* László, *Ágai* Károly, *Kéméndy* János, *Baranyai* Endre, *Fisch* Károly, *Kiss* Sándor, ifj. *Bodnár* Elek, *Nagy* László, *Silimon* László, *Bartha* Ferenc, *Kripák* Sándor, *Brezovszky* István, *Forgó* Emil, *Gargya* József, *Udvarházy* József, *Kovács* Géza, *Osztián* Antal, *Payer* Frigyes, *Spitzhüttel* Rezső, *Samár* János, *Ivancsák* József, *Kocka* László és *Poszáng* János.

A tüntetésekkel kapcsolatban a rendőrség a következő hivatalos jelentést adta ki:

— *A csütörtökesti tüntetésekkel kapcsolatban előállitottak a főkapitányságra 348 tüntetőt. Ezek közül bünvádi eljárás 108, kihágási eljárás pedig 240 előállitott ellen indult meg. A 108 bünvádi eljárás közül 49 tüntető ellen közigazgatási eljárás inditottak, 46-ot pedig előzetes letartóztatásba helyeztek. Az előállitottakon kivül még 20 tüntető ellen folyik nyomozás.*

A hungarista mozgalom pártvezető helyettesével: *Széchenyi* Lajos gróffal együtt — értesülésünk szerint — *negyvenkilencen szigoru közigazgatási eljárás alá kerülnek,* mig a többiek ellen eljárás indul. A főkapitányság bünügyi osztálya azok ügyében, akik ellen közigazgatási eljárást indittatott, javaslatot tett a fogház- és toloncügyosztály vezetőjének, mivel az eljárást ott fogják ellenük lefolytatni.

A Hungarizmus határozott keresztény alapon áll — irja Pröhle Sándor esperes

A magyar nemzeti szocializmust, közelebbről a *Hungarista Mozgalmat* nagyon érdekesen tárgyaló cikk jelent meg a *Kemény* Lajos esperes, fasori evangélikus lelkész által szerkesztett magas szinvonalu *Evangélikus Élet* cimü hetilapban. A figyelmet érdemlő cikket *Pröhle* Sándor esperes, a rákospalotai szervezet vezetője irta, *Határozzunk* cimen. Érdemes belőle idézni:

„Nem véletlen az, hogy az utóbbi időkben falrengető sikerre számithatott minden olyan előadás, vagy szónoki beszéd, amelyik a jobboldali eszmeáramlattal, a faji gondolattal szemben egyházi köntösben foglalt el megbélyegző álláspontot. Nem véletlen az, hogy gyüléseken, sajtóban minden egyházvezető egyéniség sulyos nyilatkozatokat tett az ugynevezett „jobboldali szélsőség“ ellen! És hány dörgedelmes prédikáció hangzott el a vér és a fajta uj pogányságáról! *Szomoru volt az a mesterkélt egyöntetüség, amellyel a közelmult egyik, már hála Istennek letünt időszaki sajtóban, a Politikában megszólaltak a hazai keresztény egyházak püspökei és nyujtottak egymásnak békejobbot a „nyilas szélsőség“ ellen.* A nemzetközi bolsevizmus ellen volna égető szükség ilyen egyöntetü megnyilatkozásokra! Hogy kik állottak és kik állanak ennek a propagandának a hátterében, *arra válaszolni is felesleges.* Végzetes bizonyitéka a nagy eljövendő világnézeti küzdelemnek — mert hiszen csakis erről az egész emberiségen átszáguldó világnézeti harcról van szó — az az izléstelen tolakodás, ahogyan a vörös szociáldemokrácia s a liberálkapitalizmus jellegzetes politikai és pénzügyi kapacitásai ma felcsaptak egyház, kereszténység és évezredes alkotmányvédőknek.

— *Minden tendenciózus beállitottság ellenére meg kell állapitani azt, hogy a magyar nemzeti szocializmus, a Hungarizmus jelenleg még határozott keresztény alapon áll. Kié lesz a felelősség, ha a hazai keresztény egyházak hivatalos tényezői már most, a kibontakozás előtt olyan hivatalos álláspontot foglalnak el, amelyik ezt a feltétlenül jövendőt jelentő mozgalmat eleve kereszténytelennek és pogánynak bélyegzi?*

— Evangélikus egyházunk különösen nem léphet arra a katasztrofális utra, mely hiveinek *lelki kettéhasadását idézheti elő,* egy hivatalos formai állásfoglalás miatt.

— Egyházunk feladata az evangélium hirdetése. Ebben a szent munkában ránézve nem fontos az államforma kérdése. Sőt, *végzetes lehet számára egy bizonyos politikai formához való ragaszkodás, világi tradiciók merev szolgálatában nem lehet az egyház uj társadalmi fejlődések kerékkötője.*“

Amidőn ezt az idézetet közzétesszük, megmutatjuk ezzel azt, hogy *a bátor, hazafias lelkületü és egyben elfogulatlanul figyelő papokban már milyen döntés és meggyőződés alakult ki.* Ez a megnyilatkozás is azt mutatja, hogy *a Hungarizmusnak nem kell félnie a kereszténységtől és a magyar nép vallásos lelkületétől.* Bizva a magyar hitben, Isten előtt bátran folytathatjuk *jövőépitő harcunkat.*

Hatgyermekes családot kilakoltatott egy zsidó festőmüvész

A Thököly-ut 35. számu háznak a tulajdonosa *Kemény* Nándor dr. zsidó festőmüvész. Milyen véletlen, ha egy festőmüvésznek háza van. Azt hinné az ember, egy müvészlélek házatájékán nem is lehet rossz dolga a szegény embernek, mindig akad egy-két falat a számára. De, ugy látszik, ez a zsidó festőmüvész korántsem rendelkezik ilyen szép lélekkel és jó szivvel. Üzlet-üzlet — gondolja és ennek az elvnek jegyében történt meg a házában az a kilakoltatás, amelynek *Szép Mihály kömüvessegéd, felesége és hat gyermeke esett áldozatul.*

Az udvaron gyereksivitás, asszonyjajgatás. Déli egy órára szól a kilakoltatási végzés.

— Szivtelen zsidó — sirja az asszony. — Szeptember tizenötödikén költöztünk be ebbe az oduba, kifizettük a félhavi lakbért és *ezenkivül háromhavi lakért követelt tőlünk előre, biztositéknak,* amit nagy nehezen össze is kapartunk és kifizettük neki.

— Óriási nagy pénz volt ez a hetvenöt pengő biztositék, kérem — sirja tovább panaszát *Szép* Mihályné. — A beköltözéskor *nem mondtam meg hogy hat gyerekem van.* Nem mertem. Sehol sem akartak emiatt befogadni. Azt mondtam, hogy ketten vagyunk csak az urammal. Amikor beköltöztünk s meglátta a zsidó a hat gyereket, *rögtön felmondott.* A felmondást nem fogadtuk el és ragaszkodtunk ahhoz, hogy *legalább a háromhavi, nagy nehezen kifizetett biztositékot lelakhassuk.*

— A zsidó háztulajdonosunk nem engedte, hogy ott lakjunk három hónapig, előre kifizetett lakbérért. Most itt állunk, lakás nélkül, a kilakoltatási végzéssel, pedig az előre kifizetett összegből még *a decemberi lakbér is ki van fizetve.* De a háziur jókor intézkedett a zsidó ügyvédjével. Már előre kilakoltattak bennünket. A lefizetett hetvenöt pengőt pedig ugy nyugtázták, mint bentmaradó biztositékot. *De hol van ma egy szegény embernek csak nélkülözhető hetvenöt pengője?* Az uram *tüdőbeteg,* hosszu betekig ágybanfekvő betegek voltunk mind a ketten, mert nekem meg sulyos vesebajom van.

— Hat gyermekünkkel együtt alig fértünk el ebben a lakásnak nem is nevezhető oduban, amelyért huszonöt pengőt fizettünk havonta.

A lakás, mint látjuk, az udvari mellékhelyiségnél van, egyik fala a mennyezetig nedves. Levegője egészségtelen. Butorzata mindössze három ágy és egy takaréktüzhely.

— Gyermekeim igazán nem sok zajt csaptak, hiszen egész estig a napközi otthonban voltak. Mégis utjában voltunk a szivteleneknek — tör ki hangos zokogásban az asszony —. Pedig én a gyermekeimet nem adom! Nem, nem!

Megérkezik a rendőr is. Most már csak a végrehajtókat várjuk. Addig kérdezősködünk a lakóktól Szép Mihály családja iránt.

— Aranyos kicsi gyermekeik vannak — mondja az egyik lakó —, mindenki szereti őket a házban, apjukkal, anyjukkal együtt. 16 éves Margit, 11 éves Mihály, 9 éves Irénke, 7 éves Mária, 4 éves Magdolna és 3 éves Ibolyka. Szép, okos gyermekek, a legnagyobb már szolgál.

Ezalatt Szép Mihály előkereste a 75 pengő biztositékról szóló nyugtát. Látjuk, rajta van a háztulajdonos aláirása, tényleg igaz, hogy kifizette szeptember 15-én. A kilakoltatási végzésen mégis ugy van, hogy már az októberi lakbért sem fizette ki. Ez is igaz. De az nincs megemlitve, hogy Szép Mihály szeptember tizenötödikén háromhavi lakbérét, keservesen összekuporgatott hetvenöt pengőjét előre átadta Kemény Nándor zsidó festőmüvész-háztulajdonosnak, aki most mégis kilakoltatta. A hatgyermekes szegény, alkalmi munkából élő kömüvessegéd kevéske butorát kitették az udvarra, fedél nélkül hagyták, nem hagyták meg őket még a mosókonyhából kinevezett lakásban sem.

Szép Mihály, felesége és hat gyermeke az utcára került. Keresetük nincs, betegek, a gyermekek közül csak a legidősebb keres. Talán akad valaki, aki megszánja őket! A Thököly-ut 35. számu ház házmestere bizonyára tudja majd, talált-e a szerencsétlen család valahol ideiglenes menedéket.

Vizsgálat Biró Pál országgyülési képviselő ellen a Rimamurányi valutavisszaélései miatt

A *Magyarság* vasárnapi számában részletesen foglalkoztunk *Biró* Pál és a *Rimamurány—Salgótarjáni rt.* valutaügyével. Az üggyel kapcsolatban most a *Magyar Távirati Iroda* a következőket jelenti:

„A Rimamurány—Salgótarjáni Részvénytársaságnál devizavisszaélések miatt megindult eljárásról a budapesti ügyészség a következő hivatalos közlést adta ki:

A budapesti ügyészség feljelentés alapján foganatositott nyomozás, házkutatások és lefoglalások eredményeként *Sivó* Jenőt, a Rimamurány—Salgótarjáni Vasmü rt. főkönyvelési osztályának igazgatóját, valamint *Földiák* Istvánt, e vállalat anyagbeszerzési osztályának igazgatóját fizetési eszközökkel elkövetett visszaélés miatt *előzetes letartóztatásba helyezte,* azért, mert az 1936. évi januártól 1938 szeptember hónap végéig terjedő időben a Rimamurány—Salgótarjáni Vasmü részvénytársaságot megillető 2¾ *millió pengő értékü cseh korona összeget* kisebb részben, mintegy félmillió pengő értékben akként használták fel, hogy azt *engedély nélkül kötvények vásárlására forditották,* nagyobb részét pedig — anélkül, hogy azt a nyomozás eddigi adatai szerint ténylegesen felhasználták volna — a *Magyar Nemzeti Bank ellenőrzése alól kivonták.*

A nyomozás folyamán a Rimamurány—Salgótarjáni Vasmü rt. a megvásárolt kötvényeket s a még fel nem használt összegeket a Magyar Nemzeti Bank rendelkezésére bocsátotta. A bank a rendelkezésére bocsátott értékek tekintetében a devizagazdálkodásról szóló jogszabályok idevágó rendelkezései szerint jár el és az értékek erre alkalmas részét igénybe fogja venni.

Sivó Jenő és Földiák István az előzetes letartóztatás ellen *felfolyamodást* jelentettek be, amit a *büntetőtörvényszék elutasitott.*

Az ügyben a további nyomozás, valamint *Biró* Pál dr. ellen — aki országgyülési képviselő — *a mentelmi jog felfüggesztésének kieszközlése érdekében az eljárás folyamatban van.*“

A *Magyarság* vasárnap már jelentette azt is, hogy Biró Pál repülőgépen *Prágába* utazott.

★

Csenkesz Etikai és bunyai *Sivó* Ernő felsőházi tag annak megállapitását kéri, hogy nem azonos Sivó *Jenő* igazgatóval, sem pedig rokonságban nem áll vele. Családjának még csak egy férfi tagja van: Sivó János.

KARÁCSONYRA mindent egy helyen

Férfiruha, felöltő, átmeneti- és télikabát. Bunda. Sportcikkek és felszerelések.

Női, férfi divatcipők. Sport- és túracipők. Gyermekcipők. Sár-, hó- és házi cipők.

Női ruha, kabát, bunda, kalap. Menyasszonyi- és gyermekkelengye. Vászonáru.

Gyermekruha és kabát. Intézeti felszerelések. Szőnyeg. Paplan. Függöny.

Úri és női divatáru. Kötöttáru. Kesztyű. Szövet. Selyem. Mosóáru. Női fehérnemű.

Nagykovácsy Üzletház-ban

Az ország legnagyobb keresztény üzletében!

VÁSÁROLJON KORA DÉLELŐTT... GYORSABB... KÉNYELMESEBB!

Részletes árjegyzéket készséggel küldünk

TÖRLEY

Bort iszik a magyar, nem pediglen vizet, Trunkhahn szövetre soha tán nem fizet!

VIDÉKRE MÉG MA KÉRJE MINTÁINKAT. Tartóssági garanciával!

SZÖVETBOLTJAI: IV., PROHÁSZKA OTTOKAR-U. 8. — VI., TERÉZ-KÖRUT 8. II., MARGIT-KÖRUT 50. — VII., BAROSS-TÉR 18.

Az amerikai földrész békehimnusza

SAN SALVADOR

A pánamerikai konferencia most megnyiló perui ülésén San Salvador köztársaság kiküldöttje javasolni fogja, hogy pályázat keretében irassák meg az amerikai földrész békehimnuszát. A pályázatot kiterjesztik egész Észak-, Dél- és Középamerikára, az amerikai kontinens összes köztársaságaira, melyek, mint tudvalevő, egységet alkotnak a Roosevelt által létrehozott pánamerikai szövetségben. Javaslat fog elhangzani arra nézve is, hogy jelöljenek meg egy napot, „az amerikai béke és az amerikai földrész államainak egysége és barátsága napját", melyet az egész kontinensen mindenütt mint közös ünnepnapot ülnének meg.

●

Különös lobogók

PORTSMOUTH (Ohio)

A nagy porstsmouthi kolbászgyárak ötvenéves fennállása alkalmából annak jeléül, hogy a város e gyáraknak köszönheti fejlődését, a városvezetőség elhatározta, hogy a nyilvános épületeket kis kolbászokkal „lobogózza" fel. Az ünnepség nagy keretekben folyt le s végül a közönség — hatósági segédlettel — megette a furcsa lobogókat.

●

Jobb a dsungelben!

NEW ORLEANS

Howard M. *Rinehart* ismert utazó, aki életének 32 esztendejét Délamerika vad őserdeiben töltötte, összehasonlítást tett a nagyvárosi és erdei élet között. A következőket mondotta:

Mig városban az ember nem képes eligazodni a rengeteg törvény, korlátozó rendelet paragrafusai között, addig az őserdő iratlan törvényeit könnyen betarthatja. Ez mindenütt ugyanaz: 1. Ne zavard meg a vadállatokat, amikor esznek és 2. Ne mérgesitsd fel a benszülötteket. Aki ezt a két szabályt betartja, az már nem véthet a dzsungel törvénykódexe ellen.

Ami Rinehartot ismertté tette a délamerikai őserdőkutatók és aranyásók, gyémántkeresők, valamint tudósok előtt, az a tény, hogy mindig egyedül „dolgozik". Rettenthetetlen bátorsággal behatolt a legsötétebb dzsungelben élő vad törzsek közé. Primitiv szerszámaival arany és gyémánt után kutatott és sikerült is 60 font nyersaranyat valamint 1000 karát gyémántot szereznie.

Ezt a nagyértékü kincset még akkor halmozta fel, amikor mint rio de janeirói távirdatiszt, saját szakállára elment a közeli őserdőbe arany után kutatni. Gazdagon érkezett vissza az Egyesült Államokba, azzal, hogy szervezett expedíciót vezet ugyanoda, ahonnan az aranyat és gyémántot hozta. Az akkor még gyermekcipőben járó repülés azonban meghóditotta, elfelejtett minden mást és kiképeztette magát pilótának. Rinehartot a később világhirüvé lett Wright-testvérek tanitották meg repülni.

Többizben a biztos halál torkából menekült meg, amikor kezdetleges gépével rekordjavitásra törekedett.

Mint repülőtiszt harcolt Pancho Villa seregében, ám hamaroson otthagyta a sereget, mert — mint mondta — „Mindig nagyon szerettem Pancho Villát, csak a pénztárnokaival nem voltam megelégedve."

A világháboru óta szinte állandóan a délamerikai pusztákon, Amezonosz-melléki őserdőkben kóborolt. Több tudományos expedició jólfizetett tanácsodója lehetett volna a kalandor, ám ő jobban szeretett saját szakállára dolgozni. Ami a legérdekesebb, az egyedül járó embert mintha elkerülték volna a moszkitók, kigyók, veszedelmes őserdei vadállatok, soha semmi baja nem volt és annyira megbarátkozott a vad benszülöttekkel, hogy azok valósággal királyuknak tekintették.

●

Az Imperator vége

NEWYORK

Miután néhány hónappal ezelőtt a Vaterland nevü, később Mauretania nevet kapott óriáshajót Angliában eladták ócskavasnak, most az 52.000 tonnás Imperator került ugyanerre a sorsra, az Imperator legutóbb Berengária néven, mint a Cunard White Star Line tulajdona Southampton és Newyork között közlekedett. Az 1912-ben épült luxushajót az amerikaiak fogják megvásárolni és szétszedetni.

Furcsa bevándorlási törvények Mexikóban

MEXIKÓ

A sürgősen Mexikóba áttelepedni kivánó elemek nagy rémületére a mexikói szocialista kormány egészen furcsa módon igyekszik lehetetlenné tenni a bevándorlást. Igy például az uj mexikói bevándorlási törvény megköveteli, hogy a bevándorolt fiatalember — időseket nem látnak szivesen —, indián nőt vegyen feleségül.

Ramon **Beteta** külügyi államtitkár megmagyarázta, hogy ez a törvény főként a zsidók ellen irányul, akik Németországból és Csehországból tömegesen akarnak Mexikóba kivándorolni. Kijelentette Senyor Beteta, hogy azok, akik elvesztették nemzetiségüket, vagyis a német és cseh zsidók, valamint radikálisok, csak kivételes esetekben kapnak bevándorlási engedélyt s még akkor is csak ugy, ha kötelezik magukat, hogy indián nőt vesznek feleségül.

Az elnök azt akarja, hogy Mexikó mesztic (mistiza) lakossága, vagyis fehér-indián keverékü népe szaparodjék.

Indián nőt feleségül venni nemcsak a zsidó, de minden fajta bevándorolt köteles.

— Mexikó népe büszke az ő indián-fehér vérére s aki nem akar ilyen kevertvérü családot nevelni, az mexikói szempontból nem kivánatos — mondotta Beteta, aki azt is megmagyarázta, hogy Mexikó radikális kormánya főként 25 évesnél fiatalabb bevándorlókat óhajt, az ilyenek ugyanis gyorsabban tanulják meg a nyelvet és más tekintetben is gyorsabban asszimilálódnak, mint az öregebbek.

— A zsidó menekültek közül egy keveset hajlandó befogadni, de az indián nővel való házasságkötést szigoruan megköveteli tőlük. A zsidó fiatalembereknek kivándorlása csak a londoni menekültügyi bizottság jóváhagyás mellett történhetik meg. Csak olyan fiatalembereket engedünk be, akiknek bizonyos pénzösszege és mestersége vagy más megélhetést biztositó képzettsége van — magyarázta az államtitkár.

Mexikó az uj törvénnyel a nőtlen fiatalemberek bevándorlásának alighanem véget vetett. Se zsidó, se más európai vagy amerikai fiatalember nem kötelezi ugyanis magát arra, hogy Mexikóban egy indián családba benősüljön. Az indiánok nem élnek ott jobb körülmények közt, mint a cigányok s igy európainak, amerikainak se az indián leány, se az indián család nem kivánatos.

●

Aranyásás — a tengerfenéken

QAKLAND (Kalifornia)

Máról holnapra az érdeklődés középpontjába került John C. William itteni városi mérnök, aki nemrégiben szabadalmaztatta érdekes találmányát a hatósági szabadalmi hivatalban. Egy egészen különleges kotrógépet talált fel Mr. Williams s uj fejezetet nyithat a tengermélyi kutatások történetében. Az ujfajta kotrógép egy 10 tonna sulyu különleges hálóból és két vederből áll és rendeltetése a tengerfenék kincseinek napfényrehozatala.

Régóta ismeretes tény az, hogy az alaszkai Juneautól 16 mérföldnyire levő Stevens Passage fenekén aranytartalmu ércek vannak.

Az amerikai földtani intézet tengerfenéki kutatásokkal foglalkozó osztálya engedélyt kért és kapott arra, hogy megpróbálja felszinre hozni az öböl fenekén levő aranytartalmu érceket. Williams mérnök egyike azon embereknek, akik meg vannak győződve arról, hogy az alaszkai tenger fenekén mindenütt dus aranytartalmu ércek találhatók, csupán vállalkozó szellem és megfelelő eszköz szükséges felszinrehozatalukhoz. Jelen esetben nem elsüllyedt hajók aranyszállitmányának a napfényrehozataláról, de aranytartalmu ércnek a tengerfenékről való kiaknázásáról van szó. A mérnök találmánya szakemberek véleménye szerint igen megfelelőnek látszik a tengerfenék aranyának kibányászására. Az a háló, amit Williams mérnök a közelmultban elkészitett, 3 ezer méter mélységben is dolgozik.

Ami a legérdekesebb a találmánynál, az a tény, hogy a tenger vizének elektromosságát használja ki. A mérnök kimutatása szerint 350 lóerejü energiaforrás táplálja a hálót mozgató gépezetet már 1 ezer lábnyi mélységben is. Ez az energia egyre növekszik, minél mélyebbre száll le a háló.

Az első háló speciálisan a Stevens Passage aranyának kiaknázására készült. Itt 1600 láb mély a tenger.

Williams mérnök bányászhálója nem tulságosan komplikált szerkezett. Egy lebocsátó és felhuzó elektromosdaru mellett egy 9 ezer tonnás hajóval és mintegy 30—40 főnyi legénységgel és 10 hálóval akarja megkezdeni a „bányászatot" a Stevens Passage fenekén a mérnök olyan gyorsan, mihelyst elkészül a 10 háló. Szerinte 10 ezer kőbyard aranyérc is kibányászható naponta, ha mind a 10 háló müködésben van. Buvárra egyáltalán nincs szüksége a szerkezet müködtetéséhez. A hálókkal egyszerüen végig akarja söpörni a tenger fenekét a vállalkozó szellemü mérnök. Sokan vannak olyanok, akik nem hisznek Williams vállalkozásának sikerében. Még ha nem is sikerül a mérnök fantasztikus vállalkozása, akkor is elősegiti találmányával a mélytengeri kutatások fejlődését.

Most készit ugyanis a la jollai „Scripss Institute of Oceanography" számára egy olyan hálót, amely 30 ezer lábnyi mélységbe is leereszthető. Ez már olyan mélység, ahová a legtökéletesebb felszereléssel rendelkező buvár sem szállhat le soha.

Igy, ha aranyat nem is tudnak majd kibányászni Williams hálójával, a tengerfenéki kutatásokat végző intézet sok tudományos felfedezés birtokába juthat a hálóval, amely a mérnök találmánya.

●

Buzaföld — Newyork közepén

NEWYORK

Hatvanöt esztendő óta a város eredetileg buzatermő helyén a gabonát csak raktárházakból ismerték. Most előfordult az a furcsa eset, hogy a körengeteg közepén 1000 négyzetméter területen dus buzaföldet létesitettek, sőt már be is vetették. A jövő esztendőben tartandó világkiállitáson a száron levő buza utját mutatják be a technika ujitásainak értékesitésével kapcsolatban.

Megtakaritja előfizetésének diját ha a **Magyarság** kiringszelvényével **vásárol!**

Jaj az elitélteknek!

(Castalone-riport)

Ultramodern, Alcatrazhoz hasonló börtön épül Pennsylvania állam legelvetemedettebb gonosztevőinek fogvatartására a város közelében. Különös érdekessége ennek az épülő börtönnek, hogy a régi elvektől eltérően épül; uj korszakot nyit meg a börtönépités történetében. Alcatraz félelmetes fegyintézetének példája lebeg az épitők és épittetők szemei előtt ez uj „szárazföldi Alcatraz" felépitésénél. Ahogyan a San Francisco Bay vize szinte lehetetlenné teszi a menekülést a fegyenc számára, ugy fogja elzárni a fegyencet a külvilágtól az emberi találékonyság.

Az uj fegyház ugyanis nem szigeten épül. A Pennsylvania National Guard egykori gyakorlóterén, a Gretna-hegyen épitik fel az uj fegyházat, amelybe az állam legelvetemültebb gonosztevői kerülnek majd állandó szállásra (azok közül is csak azok, akiknek legkevesebb 40 évi fegyházbüntetés kell kitölteniök.) Henry Hornbostel, a börtönépület tervezője nyilatkozatot tett a sajtó képviselői előtt az uj börtön felépitése kapcsán, amelyre a PWA-kölcsönt máris folyósitották. A 71 éves épitészmérnök, aki soha életében börtönt még nem épitett, kijelentette az egybegyült ujságirók előtt, hogy ennek dacára is különb börtönt fog épiteni a Gretna-hegyen, mint amilyen az Alcatrazon kivül egyáltalán létezik az Egyesült Államok területén.

„Véleményem szerint — mondotta az agg épitészmérnök — az utolsó 100 esztendőben nem sokat tettek börtönépületeink modernizálására.

Napjainkban örvendetes fejlődés mutatkozik, viszont nincs olyan börtön, amelyikből még ne szökött volna meg rab. (Mint emlékezetes, Alcatraz szigetéről is megszökött a közelmultban két rab. Szerk.) A most felépülő fegyházintézetet olyan szempontok figyelembevételével épitem, amelyek eddig nem érvényesültek kellőképpen. Egy XIII. századbeli törvény az tulajdonképpen, amely lehetetlenné tette egy olyan fegyintézet épitését, amelyből nem szabadulhat ki még a madár sem. Ez a törvény megtiltja raboknak földalatti cellákban való tartását. Annakidején régi várbörtönök pincehelyiségeiben tartott rabok elsorvadtak, elpusztultak a földalatti kazamatákban. Ezért alkották a fentemlitett törvényt. Pedig rabokat földalatti börtönben lehetne őrizni biztonságosan. Onnan nem szabadulna ki egyikük sem.

A XX. században, amikor „air conditioning"-gal és ibolyántuli sugarakkal pótolni tudjuk a napfényt és szabad levegőt, eljut majd a megvalósulás stádiumába ez a fajta börtön. Addig is, amig odáig eljutunk, érdemes modernizálni a börtönépitést. Az általam felépitendő börtön legmodernebb lesz az Egyesült Államokban. Köralaku, áthághatatlan falak veszik majd körül. Ebben a tekintetben nem történik ujitás a régi bevált módszeren. Ujitás lesz azonban az ugynevezett „leskelődő nyilások" bevezetése. Rejtett réseken át nemcsak a rabokat, de a fegyőröket is megfigyelhetik. Ezáltal megváltozik majd a börtönszellem, mivel a börtönőrök éppugy őrizkednek majd kilengésektől, mint a rabok. Senki sem tudja mikor, melyik mozdulatát figyelik majd meg a leskelődő-réseken. Emellett a 600 fegyenc befogadására épitett uj börtönépület külön osztályokra lesz beosztva. Ezáltal elkerülhető, hogy esetleges fegyenclázadás egyik osztályról a másikra átterjedhessen s ez a módszer könnyebbé teszi a munkát a fegyőrök számára is.

Egyetlen bejárata lesz a börtönnek, az adminisztrációs épületen keresztül. Innen lift viszi majd fel a rabokat börtönbe. Éjjel-nappal őrizet alatt áll majd ez a bejárat. Okulva Charles Bird clevelandi gengszter menekülésén, „elektromos szem" lesz fölszerelve a folyosón, amely azonnal jelzi, hogy a látogató visz-e elrejtve fürészt, furót, revolvert vagy más fémtárgyat. Ebből a börtönből csak akkor szabadulhat ki a rab, ha kitöltötte büntetését. Ugy fogom épiteni ezt a börtönt, hogy az mintául szolgálhasson az Egyesült Államok és az egész világ számára — fejezte be nyilatkozatát az épitészmérnök.

Magyar hétköznapokra

A magyar gyászra virradt és felszabadulást hozó történelmi napokra hangos ujjongással ünnepeltünk. A viszontlátás édes öröme a sáros utcakövön virágokat fakasztott. A bakancsok ütemes koppanása, a patkók friss csattogása és az ágyukerekek dübörgő kisérőzenéje nyomán uj magyar jövendő zsenge hajtása fakadt életre. Erő és igazság ült diadalt. Ez az egy hét ünnep volt. A nemzet ünnepe. És mi magyarok olyan istenigazában tudunk ünnepelni.

Ámde ünnepet a Gondviselés azért rendelt, hogy erőt meritve, jókedvvel végezhessük a szürke hétköznapok fáradalmas munkáját.

A magyarnak is azért nyitotta meg az öröm forrását, hogy lelkét megerősitse a jövendő megpróbáltatások elviselésére, hogy lendületes és szivós eréllyel álljon neki a reá váró nagy feladatok megoldásának. Mert az élet hétköznap. Áldozatos munka és könnyes verejték. Célok küzdelmes erőszakolása. Apró sikerek és szomoru átmeneti sikertelenségek. Az akarat életerőt sorvasztó megfeszitése. Rengeteg elesés és még több nehéz talpraállás. Tengernyi bu és igen kevés gyönyörüség.

Az örömnek lelket mámorositó erejéből meritsünk is, hogy dolgos két kezünknek, fürgén robotos szellemünknek fajtánk jobb jövendőjéért végzett önzetlen munkájából uj nagy ünnepek szülessenek. Dalos szivvel fogjunk hát dolgunkhoz. A robotot könnyüvé teszi majd az ünnepvárás. De kemény elhatározással és meggyőződéses lélekkel dolgozzunk azért is, mert ha áldozatos munka nélkül csak ünnepet várnánk, a restség országában élő mesebeli lakosokhoz lennénk hasonlóak, akik csak sült malacra várnak. Efféle dolog pedig csak a mesében fordul elő. Ott is lassanként divatját mulja.

Mindenki érezze át hivatásának fontosságát és jelentőségét. A tanuló végezze komolyan tanulmányait. No, vizsgára dolgozzék és ne diploma elnyerésére törjön, mert ezzel nemcsak önmagát, de nemzetét is becsapná.

A katona érezze, hogy a „honvédséggel áll, vagy bukik az ország!"

A munkás érezze, hogy a teremtő szellem elgondolásainak alakká formálását, gyakorlattá váltását végzi.

A tisztviselő, hogy gyámolitásra szorulókért ül és dolgozik asztala mellett. A müvész, hogy fantáziájának termékeny erejével nemzete multjának, jelenének és jövendőjének adósa.

Mindenki a maga helyén dolgozzék és senki ne áhitsa a másik helyét, legkevésbé hozzáértés nélkül annak feladatát.

Az ember tökéletesedésre és önállóságra törő lény. A társadalom járát nehezen hordozza. Az igazi magyar jellem azonban arról ismeretes, hogy önmagának legszigorubb birája. Arról ismeretes, hogy nem a saját mindenek elé helyezett, önző érdekeinek rabja, hanem a legnemesebb testvéri szeretet füti cselekedeteit népe iránt.

Kiméletlen önvizsgálódása serkenti ismereteinek lázas gyarapitására és emeli őt az átlagos emberek szintje fölé.

Legyünk mi is önmagunknak pártatlan birája, cselekedjünk mindig önzetlenül. Vállaljuk a legkeservesebb munkát is áldozatos jószándékkal, mert ez biztosan elvezeti nemzetünket, a lelkek önkéntes megujhodásán át a jobb magyar élet felé.

Sohase feledjük el, hogy amiképpen tárgyilagos önismeret az egyéni kiválóság jellemzője, azonképpen népünk egyedeinek becsületes lelkiismeretvizsgálata egész népünk értékét emelni fogja. Ez legyen a magyar hétköznapok mementója.

Ha igy lesz: ujra ünnepelhetünk!

AZ ERELMESZESEDÉS VESZÉLYE MINDENKIT FENYEGET!

Előzze meg ezt a betegséget, hosszabbitsa meg életét! Most jelent meg

AZ ÉRELMESZESEDÉS természetes megelőzése, GYÓGYITÁSA

és kezelése. II kiadás

Irta: **Bucsányi Gyula dr.** egészségügyi tanácsos

Természetellenes életmódunkkal nap nap után ujabb bünöket követünk el egészségünk ellen. A szerző ezen munkájában mindenki számára érthető formában adja meg a helyes életmód és táplálkozásra vonatkozó utbaigazitásait, hogy ezen gyakori és ugyszólván minden a negyvenedik életév felé közeledő embert fenyegető veszélyes betegséget elkerüljük.

Ára P 1.50

Megrendelhető: A Magyarság könyvesboltjában, IV., Eskü ut 6. Portó 12 fillér

Kemény Nándor

Nyíság, 1927 dec. 17

** **Kiállitások.** *Kemény* Nándor, a mücsarnoki kiállitásokon állandóan szereplő jónevü festőmüvész, december 18-án nyitja meg *gyüjteményes* kiállitását a Lipótvárosi Kaszinóban (Nádor-utca 10.). A kiállitás január 1-ig lesz nyitva és 10—6 óra között dijtalanul tekinthető meg.

A jólvégzett kötelesség, tiszta lelkiismeret a lélek harmoniájára, a *Horatius* által *aequa mens*nek nevezett kiegyensúlyozott lélekre vezet. Így nem marad el a hasznosan eltöltött élet útján a jó Isten áldása ifjúságunktól sem, mert „van benne élni hit, jog és erő". Mindenkinek, szegénynek és gazdagnak egyaránt szüksége van hitre. A hitetlenség nem a felvilágosodottság jele, legfeljebb az értelem túlbecsülése, többnyire lelkiszegénység. A vallást a tudomány nem pótolja, mert a tudomány véges, a vallás túlterjed határain.

A szellemi és testi kiválóság csekély értékű, ha nem erkölcsi elvek szerint élnek vele, az igaznak és szépnek eszméjéhez még a jónak is hozzá kell járulnia. Ennek birtokában ne legyenek kishitűek, legyenek bizalommal és reménnyel teljesek, nézzenek várakozással jövőjük elé. Higyjünk mindannyian erős lélekkel, rendületlen hittel és kitartással a biztosan elkövetkező szebb és boldogabb magyar jövendőben. Hiszen a közelmultban már

Kemény Nándor

Műcsarnok nemzetközi tárlatán állított ki először. Azóta rendszeresen szerepel a hazai és külföldi reprezentatív kiállításokon. Elnyerte a Lipótvárosi Kaszinó díját és több kitüntető elismerést kapott. Több képe van a Fővárosi múzeumban. A stockholmi múzeum megvásárolta önarcképét. Újabban tájképeivel aratott megérdemelt sikereket. Zsánerképei karakterisztikusak és sötét, meleg színekkel Munkácsy korszakára emlékeztetnek. Alapító-, zsűri- és választmányi tagja a Munkácsy Céhnek, a Nemzeti Szalonnak és a Képzőművészek Egyesületének. Ismert munkái: Festő és modellje, Önarckép, A rossz bizonyítvány stb.

Monaco ed a Parigi. Espose per la prima volta nel 1906 all'Esposizione internazionale rappresentativa del Salone delle Esposizioni. Gli è stato conferito il premio del Casino di Lipótváros e numerose menzioni d'onore. Molte sue opere sono in possesso del Museo municipale. Il Museo di Stoccolma ha aquistato un suo autoritratto. Recentemente ha ottenuto notevoli successi coi suoi paesaggi. I suoi quadri a soggetto sono caratterizzati da tinte piuttosto cupe sul tipo dei quadri di Munkácsy. E' socio fondatore e membro della direzione della Corporazione Munkácsy, del Salone Nazionale e della Società per le Belle Arti. Fra le sue opere più note, citiamo: „Artista e modello", „Autoritratto", „La cattiva pagella", ecc.

Kemény Nándor

Csókásy

I FELHIVÁS!

t nyitottunk a „Tér és Formá"-ra.
akik előfizetési szándékukat még
ak azért is tegyék meg, mert más-
zükséges példányszámot. Az eddigi
r készletünk. Az első számból már
ak igen korlátolt számban tudjuk
Aki tehát az eddigi számokra is
afordultával bejelenteni, hogy szá-
— Azt is bátorkodunk olvasóink
előfizetés nemcsak olcsóbbá teszi
esz és lehetőséget nyujt arra, hogy
kivitelét javithassuk.

TÉR ÉS FORMA
SZERKESZTŐSÉGE ÉS KIADÓHIVATALA

Kemény Nándor

Magyarság képes mell 1939 ápr. 9

folyóratot szerkesztette, Szent Pál tanulmányok stb.) Számos cikke, tanulmánya, könyvismertetése jelent meg napilapokban és folyóiratokban. Tagja az Orsz. Kath. Tanügyi Tanácsnak, a Phil. Társulatnak, a Tanárok Nemzeti Szövetségének. Számos intézmény és egyesület vezetőségében foglal helyet.

Kemény Géza dr., ny. székesfővárosi tanácsnok. Született Mócsán (Komárommegye), 1872-ben. Középiskolai tanulmányait Tatatóváros és a budapesti piarista gimnáziumban végezte, majd a budapesti tudományegyetem jogi karán tett államtudományi doktorátust. Működését a székesfőváros VI. kerületi elöljáróságánál, mint fogalmazó-gyakornok kezdte meg, rövidesen bekerült a Központi Városházára a városgazdasági ügyosztályhoz, ahol tanácsjegyző, majd főjegyző és nemsokára mint tanácsnok, az elnöki osztály vezetője lett. Nyugalomba vonulása előtt a szociálpolitikai ügyosztálynak volt vezetője. Már mint fogalmazó, élénk irodalmi tevékenységet fejtett ki, közgazdasági irányu cikkei az akkor megjelenő „Fővárosi Szemlé"-ben láttak napvilágot. Mint a főváros egyik legjelesebb tanácsnokának működését emlékezetessé teszi, illetőleg nevéhez füződik, a székesfővárosi házinyomda, a székesfővárosi Hirdetővállalat megszervezése, a háboru utáni időkben a fővárosi alkalmazottak státusrendezése és egyéb a fővárossal kapcsolatos intézményekben való agilis közreműködés és szervezés. A zsidó hitéletben is élénk tevékenységet fejtett ki, mint a zsidó hitközség képviselőtestületi tagja. Értékes működésének elismeréséül IV. Károly király a II. osztályu polgári hadiérdemkereszttel tüntette ki.

Kemény János, ny. polgármester, kir. tanácsos. Gyöngyösön született, 1855-ben. Középiskoláit szülővárosában, az egyetemi tanulmányokat Budapesten végezte. Kassán gazdasági tanfolyamot látogatott, mely után több évig saját birtokán, azután több ezer holdas haszonbérletén gazdálkodott. Később Gyöngyös város szolgálatába lépett, hol aránylag rövid idő elteltével polgármesterré választották. Működésének idején Gyöngyös város sokat fejlődött; az esővizvezető csatornázás kiépítése, iskolák emelése, az ivóviz lelhelyének felkutatása, artézi kutak furatása, utak, utcák aszfaltoztatása, villanyvilágitás létesitése, városrendezéshez a szomszédos szántóföldek megszerzése, a nagy tüzvészkor a városház és a benne lévő hivatalos iratok s a szőlők permetezéséhez beszerzett nagymennyiségü rézgálic megmentése, valamint a szőlők felujitásához alkalmas területek kiosztása nevéhez füződnek. Ünnepnapok cimen nagyobbszabásu müvet irt, amely egyházi és világi körökben nagy feltünést keltett. Ezt a munkáját az egri érsek, a tábori püspök, a pesti érseki helynök és maga a hercegprimás is kitüntető sorokkal látták el. Imádkozzunk cim alatt ujabban irott nagyszabásu müvét most rendezi sajtó alá. A katholikus egyház hitéletében élénk részt vesz. Érdemei elismeréséül királyi tanácsossá nevezték ki. Számos társadalmi egyesület tagja.

Kemény Nándor dr., festőművész. Salgótarjánban született, 1885-ben. A Képzőművészeti Főiskolát állami ösztöndijjal Szinyei-Merse és Zemplény mesterek vezetése alatt végezte. 1906-ban vett részt először tárlaton és két kiállitott képével nagy sikert aratott. 1908-ban a kolozsvári tudományegyetemen jogi doktorrá avatták. Hosszabb ideig tartózkodott Münchenben és Párisban, mindkét helyen számos kiállításon szerepelt, kollektiv tárlatot is rendezett. 1913 óta állandóan Budapesten dolgozik. Számos közéleti nagyság arcképét festette meg, többek között: Bud János, Szterényi József báró, Hoitsy Pál, Bassay Károly és mások arcképét. 1920-ban a Lipótvárosi Kaszinó-diját nyerte. Hegyvidék c. vásznát a Fővárosi Muzeum vásárolta meg. Számos külföldi kiállításon szerepelt és több müve külföldi muzeumok és műgyüjtők tulajdonában van. Mély plasztikával dolgozik, portréit a lelkiség hangsulyozása jellemzi, plain-airjeiben a világos háttérből kiemelkedő figurák a mozgás érzését keltik.

Kemény Xavér Ferenc dr., ny. székesfővárosi főreáliskolai tanár. Született a fejérmegyei Moór községben, 1853-ban. Atyja dr. Knoll Ferenc, városi főorvos volt. Középiskoláit Budapesten végezte és ezután Heidelbergben két éven át, Berlinben egy éven át folytatott egyetemi tanulmányokat, majd Budapesten ezeket befejezte és a bölcsészeti karon a matematika és a fizikai szaknak doktora lett 1876-ban. Ezután a selmecbányai bányászati és erdészeti főiskolán működött. Egyéves önkéntesi katonai szolgála-

és simonyi Simonyi Hedvig, a hires Simonyi-Simay oberster leszármazottja, akinek atyja néhai varsányi és simonyi Simonyi Iván, huszárhadnagy, laptulajdonos és országgyülési képviselő.

Kehrling Béla. Szepesszombatban született, 1891-ben. Iskolai tanulmányainak elvégzése után előbb kelmefestőgyári vállalkozása volt, 1924-ben pedig sportkereskedést nyitott. A legkiválóbb magyar tenniszjátékosok egyike. 1912-ben megnyerte Magyarország tenniszbajnokságát és külföldi szerepléseivel világhiressé tette nevét. Évtizedes müködése alatt számtalan hazai és külföldi bajnokságot nyert. Világviszonylatban ő az egyetlen reprezentánsa a magyar tenniszsportnak. Állandóan résztvesz az összes hiresebb külföldi nemzetközi versenyeken és megbecsülést szerez a magyar sportnak. Szerkeszti és kiadja a Tennisz és Golf cimü sportlapot és több lapnak állandó sporttudósitója.

Keiner Rezső, okl. erdőmérnök. Született Mecsekszabolcs községben, 1882-ben. Középiskoláit Pécsen és Déván, faiskolai tanulmányait Selmecbányán végezte és erdőmérnöki oklevelet szerzett. Előbb, mint a gödöllői koronauradalom erdőmérnöke müködött, majd nyugalomba vonulása után megalapitotta vállalatát. A cég azzal az elgondolással létesült, hogy a külföldi erdészeti magpergető cégek Magyarországon szerzett üzletkörét magához vonja, miáltal a pénznek külföldre való áramlását is sikerülne lényegesen csökkenteni. K. nagy mértékben elérte célját és ma már Körmenden két magpergető gyárat tart üzemben valamint Körmenden, Kaposvár mellett, Ujszegeden, Gödöllőn és Ugodon erdészeti és kertészeti csemete faiskolát tart fenn és Budapesten fadobozgyárat és fornér-üzletet.

Kelen Béla dr., orvos, egyetemi rk. tanár. A tolnamegyei Tamási községben született, 1870-ben. Középiskoláinak befejezése után a budapesti tudományegyetem orvosi fakultásán folytatta tanulmányait és orvosdoktori diplomát szerzett. 1893-ban Pertik professzor mellett a kórbonctani intézetben müködött mint gyakornok. 1897-ben Párisban folytatta tanulmányait. Visszatérve, a budapesti egyetem I. számu nőgyógyászati klinikáján a Röntgen-laboratorium vezetését bizták rá. 1923-ban rendkivüli egyetemi tanárrá nevezték ki. Számos cikke és értekezése jelent meg hazai és külföldi szaklapokban főleg a kórbonctan és Röntgen-fényképezés tárgyköréből. Egyik legértékesebb müve Röntgenologia és orvosi fotografálás cimmel jelent meg.

Kelety Géza dr. *(komjáthszegi)*, ügyvéd. Született Budapesten, 1882-ben. Középiskoláit és jogi tanulmányait Budapesten végezte, majd jog- és államtudományi doktorátust tett. Ezután Svájcban és Németországban hosszabb tanulmányuton járt. Az ügyvédi vizsgát 1911-ben tette le. 1915-ben mint önkéntes katonai szolgálatra vonult be. 1916 junius 1-én hadbiró-főhadnagy lett. 1918 novemberében leszerelt. A háboru befejezése után ügyvédi irodát nyitott. Észak-Európában hosszabb tanulmányutat tett, melynek során magánjogi kérdésekkel foglalkozott. Régebben mint a „Magyarország" munkatársa számos közgazdasági cikket irt.

Kellner Jenő, okl. gépészmérnök, a Ganz és Társa Rt. volt igazgatója. Született Pozsonyban, 1874-ben. Atyja Márton, pozsonyi ügyvéd volt. Középiskolai tanulmányainak elvégzése után a mitweidai müegyetemen nyerte el mérnöki oklevelét. Rövid ideig Greppi Hugó malomépitő mérnök müszaki irodájában müködött, 1897-ben pedig a Ganz és Társa Rt. szolgálatába lépett, ahol 1918-ig külső mühelyi müködést fejtett ki, amikor a hajógyári mühelyszolgálat vezetésével bizták meg igazgatói minőségben. A világháború alatt 1915-ig mint főhadnagy a 23. honvéd gyalogezred kötelékében Przemysl várában teljesitett szolgálatot. Résztvett a felrobbantott grodeki hid helyreállitási munkálatainak irányitásában. Több évig Jankovich Bésán Endre gróf, müszaki tanácsadójaként fejtett ki munkásságot, majd a Kellner és Andor utépitő vállalat beltagja volt. Több szak- és társadalmi egyesület tagjai sorában helyet foglalt. Érdemeinek elismeréséül a Polgári Hadiérdemkereszttel tüntették ki.

Kemenes Illés dr., bencés házfőnök és reálgimn. igazgató. Babócsán született, 1885-ben. Gimnáziumi tanulmányait Sopronban végezte. Győrött tett érettségit. Theológiai és tanári studiumait Pannonhalmán végezte. 1909-ben pappá szentelték. 1909—1910-ben komáromi gimnáziumi tanár, 1910—20-ig főiskolai tanár Pannonhalmán, 1920-tól gimnáziumi igazgató ugyanott. 1924-től a budapesti bencés reálgimnázium igazgatója és házfőnök. Irodalmi munkássága a filológia körébe vág. (De reduplicatione in lingua Latina. Latin iskolai nyelvtan, a Iuventus latin nyelvü ifjusági

Kemény Nándor

A lap hozza a müvész festményét
"A Tuilleriák" cimmel.
Repr.

Élet, Bp. 1917. juni. 17. IX. évf.
24. sz. 587. lap.

Kemény

K. 3. *Nándor*, festő, * Salgótarján 1885. Jogász volt, aztán Budapesten tanult festeni s 1906 óta állít ki a Műcsarnokban életképeket (pl. Egyszer volt). 1917. gyüjt. kiállítása volt a Nemzeti Szalonban. Igazi boldogság című olajfestményével 1918. megnyerte a Lipótvárosi Kaszinó díját. Impresszionista. Mátra vidék c. képe a Székesfővárosi Múzeumban.

K. gy. I 541 l

3864

...ra fordulva; pálmákkal, bombákkal, ágyú-
...ménynyel körülvett tojásdad medaillon-
...ának fürtjei vállaira omlanak, bajusza
...tbe van öltözve s csokorra kötött nyak-
...ei lelógnak. Telirata a kép alatt, czimer-
...sorban:

...ůndt... Graff ůnd Herr von
...Spiehl... berg ůnd Hohenwaag. Dero
... Cam... merer, General Veldt Mar-
...unnd... obrister über ein Regi-
...Teůt ... sches Fůß Volck."

...méretei a vonalkeretnek 17.7 : 14.2 cm.

3864.

...mphleuchtendes Kriegs Helm. Nürnberg
...er 1688. II. r. pag. 92.

Kemény Nándor

"A Nemzeti Szalon 200.-ik kiállitása" cimmel Orbán Dezső ismerteti a tárlaton szereplő müveket és felsorolja alkotóikat: Zemplényi Tivadar, Joachim Ferenc, Kiss Rezső, Heller Ödön, Szontágh Tibor, Heyer Artur, Éder Gyula, Reiszmann R. M., Neumann Sigfried, Bosznay István, Komáromi Kacz Endre, Erdőssy Béla, Gulácsy Lajos, Pentelei Molnár János, Tolnay Ákos, Boemm Ritta, Ferenczy József, Góth Móric, Jobbágy Miklós, Kemény Nándor: Igen hatásos kép a müvész Krisztina-téri temploma. A kritika véleménye szerint méreteivel is hat. „Annyi szivvel festette meg, ahogy Buda csendes szépségeit csak meg lehet szeretni."

ÉLET, Bp. 1911. dec. 17. III.évf. 51. sz. 1561-1562. lap.

Dr. Kemény Nándor

A szerelmes párok ábrázolásának különféle művészi megoldását hozza a lap, ahogy azt kilenc művész elkészitette.

Dr. Kemény Nándor: szerelmespár, ceruzarajzzal. Repr.
A művészzársak: Gimes, Geiger Richard, Pólya Tibor, Scheiber Hugó, Márk Lajos, Byssz Róbert, Feiks Jenő és Bardócz Árpád.

Délibáb, Bp. 1928. dec. 22. II. évf. 51. sz. 47. lap.

Kemény Nándor.

* **Kemény Nándor képkiállitása.** Komoly, erősen figyelő művész *Kemény* Nándor. Nem akar uj, modern irányokat bemutatni, hanem a naturalisták régi ösvényén jár. Azért van egyéni kvalitása is, ahol föltételezhetjük, hogy önmagát adja *(Gyuri bácsi, Dadi néni)* és ezzel értékes piktorainkhoz sorozhatjuk. Portréinak halk tónusa elegáns és finom ecsetkezelésre vall, ahol nem lehet föllelni semmi erőlködést, vagy beállitottságot. Tájképei már nem ennyire kiegyensulyozott munkák. A *Bois de Boulogne* erős impresszionizmusa messze van az *Erdőrészlet* dekoratív hatásától. *(D. A.)*

Magyarság, 1928. dec. 13.

Kemény Vándor.

Önarcképét megvásárolták a stockholmi magyar kiállításon a városi múzeum számára.

Pesti Hírlap, 1928. dec. 2.

Kemény Nándor festő.
Nemzeti Szalon 1917. május
kav. kárl-

K

ELŐSZÓ.

A Nemzeti Szalon ezidei tavaszi tárlatával kapcsolatosan két tehetséges ifju müvésznek Kemény Nándornak és Bardócz Árpádnak a gyüjteményes kiállitásait is bemutatjuk.

Az egyik kollektiv kiállitó, Kemény Nándor, fiatal piktorgárdánk szimpatikus tagja, Salgótarjánban született 1885-ben, a gymnasiumot pedig Gyöngyös városában végezte Már diák korában kitünt rajztudásával és nyolc éven keresztül minden esztendőben elvitte diáktársai elől a kitüzött rajz-pályadijat. Bár a középiskola végeztével az egyetemre is beiratkozott, sőt a jogi doktorátust is megszerezte később, ekkor már hajlama elhatározó erővel kötötte a festészethez. Budapestre a mintarajziskolába jött fel, hol *Szinyei-Merse* Pál és *Zemplényi* Tivadar lettek mesterei. Itt szintén több pályadijakban volt része, elnyerte az állami ösztöndijat is és mesterei annyira méltányolták tehetségét, hogy külön mütermet kapott. Igy került ki Münchenbe és Párisba. Itt is, ott is siker kisérte nyilvános szereplése it, sőt Münchenbe annyira megszerették müvésze-

tét, hogy módot adtak neki egy nagy sikerü kollektiv kiállitás rendezésére is. Később visszatelepedett Pestre, nagy ambicióval látott neki a munkának és 1906 óta alig volt tárlat, hol képeivel ne találkozhattunk volna. Szemeink előtt, izmosodott, fejlődött, bontakozott ki tehetsége és most hogy egy gyüjteményes kiállitáson együtt látjuk egész munkásságát reprezentáló képeit, jóleső érzéssel állapithatjuk meg, hogy a népszerü tehetségü impresszionista egy állandóan fejlődő és minden reményre jogositó pálya derekán nemcsak festőnek, hanem müvésznek is bizonyult.

Bardócz Árpád, akinek nevét különösen grafikai munkái után, ötletes és müvészi plakátjairól ösmerték, szintén külön kollekcióval vesz részt a mostani kiállitáson. Ő is, mint igen számosan festőink közül, csaknem a háboru kezdete óta a fegyverek szüntelen zajában, a harctéri események ide oda kényszerítő vándorlásában tölti a háborus éveket. Killitásának anyaga is háborus: grafikai és festői. Első pillanatra is feltünik, hogy Bardócz is azok közé a müvészek közé tartozik, akik — igen helyesen — a háboruban mindent (a szó legteljesebb értelmében) aikalmasnak tártanak a háborus képfestés és rajz témájának. Az élet és halál innenső és tulnan eső mesgyéjén, embernek és természetnek ezerféle háborus alkalmi vonatkozásában meglátja az érdekes anyagot. A gyorsan tünő események, a háborus ember és embertömegek pillanatok alatt kilobbanó cselekvéseit, a lázasan és gyorsan munkáló grafikai eszközökkel adja nagy és biztos lendülettel. A nyugodtabb megfigyelés alá kivánkozó témákba ecsetjével fog hozzá sok szeretettel, megsértéssel és müvészi tudással, Az egészen békés időközökben arcképeket is festegetett, mindegyiket erős karakterérzékkel.

Kemény Nándor

Hazánkban és külföldön müködő magyar képzőművészeket sorol fel a lap "Tájékozódás" c. rovatában, "Művészet és modern világ" cimmel közölt beszámoló abból az alkalomból, hogy a Larousse-sorozat uj képzőművészeti kiadványa foglalkozik a huszadik század képzőművészetének fejlődésével, s ezzel kapcsolatban méltatja müvészeinket is, közöttük emlitve a müvész nevét. A kötet képanyagot is hoz, de a cikk nem jelöli meg, hogy kitől, milyen alkotásokat reprodukál.
Élet és Irodalom, Bp. 1972. okt. 7.
XVI. évf. 41. sz. 6. lap.

Kemény Nándor

Kemény Nándor kiállítása a Lipótvárosi kaszinóban. A Lipótvárosi kaszinó kiállítási termeiben Kemény Nándor képkiállítását dr. Rónai Zoltán min. tanácsos nyitotta meg a kultuszminisztérium képviseletében. Előkelő közönség intim ünnepség keretében hódolt a kiváló festőművész képei előtt, melyek fokozatos fejlődését reprezentálják az ismertnevű festőművész széles skálán mozgó talentumának. Alapos felkészültség, festői látás, érett komponáló képesség, elmélyülni tudó színharmóniában tanuskodik a mesterségbeli tudás raffinériájáról Kemény képein, legyenek azok tájkép, interieur, genre, vagy portré-témák.

A klasszikus iskola magyar nagymesterei ihletik Keményt, ki Munkácsy zsenijének hódol akkor, mikor hűséges követője ő annak az iskolának, mely a tradiciót nemcsak a művészet öröktörvényű szépségein, de a *témák* magyar talajból fakadó gondolatain át kapcsolja a nemzeti kultúrához, hol a mai levegő, modernizált tükrén keresztül oldódik föl harmónikus egységgé, érett művészetté. Figurális képein a biztoskezű mester lélekanalízise a szembeötlő, a beállítás nála közvetlen, nem erőltetett, mondhatni a figura egy-egy művészi szemmel meglátott, festői közvetlenség megörökítése szélesen felfogott modorban tartva, a színek harmónikus összhangjában lekomponálva. Tájképein az élet néma fenségével bilincsel le bennünket, borongós, tűzzel égő végtelen színskálán vezetve a szemünk, be a horizont mélységeibe. A *Hiszek-*

egy-et imádkozó magyar diák ártatlan tiszta lelke megható környezetbe állított magyar rapszódia. Szulamitja klasszikus hatású szépségtanulmány, s a kis *Kontár* a kiegyensúlyozott, forma- és színkompozíció egy remek darabja. Külföldi képei közül a trieszti öböl monumentális tájperspektíva.

Sz. Gyenes Lajos.

Képzőművészet 1928. 6. sz.

L

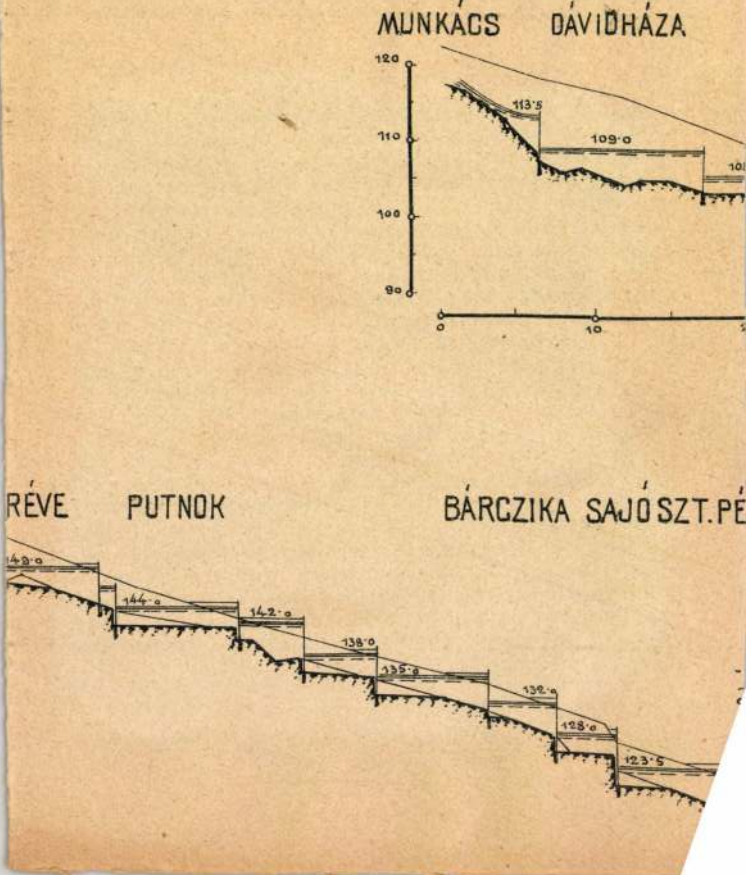
MUNKÁCS DÁVIDHÁZA
120
110
100
90
113·5
109·0
0
10
RÉVE PUTNOK
BÁRCZIKA SAJÓSZT.PÉ
149·0
144·0
142·0
138·0
135·0
132·0
128·0
123·5

Kemény Nándor.

* **Kemény Nándor képkiállítása.** Nem álmodozó, inkább naturalista. Néha ez a naturalizmus a tulságba megy *(Nő interiőrben)* és dekorálásával tulhalmozottá, szinte azt lehet mondani, hogy kitömötté formalja a képet. Ez áll némelyik tájképére is. *(Erdő)*, ahol annyira sok a fa, hogy inkább keritésnek vélné a szemlélő, mint erdőnek. Nincsen egységes véleménye, ha kell, impresszionista is *(Bois de Boulogne)* de ugyanugy romantikus is *(Nagypó)*, ahol a tusságig részletező. Portréi elegánsak és finomak, mert minden köznapiságtól és erőltködéstől *(Önarckép, Dadi néni)*. Komoly, erősen megfigyelt, humorral is bővelkedő festménye az *Ityóka-pityóka*, ahol a részletezése nem kellemetlen, mert kevés szint használ, kevés konturozással. *(—k—)*

Magyarság, 1924. dec. 20.

1

MDK

Kemény Nándor

1917-ben Máj.5.-én nyilt meg a Nemzeti Szalon tav.tárlata, amelynek keretében Kemény Nándor külön gyűjteménnyel mutatkozott be.
A Mintarajziskolában Szinyei-Merse és Zemplényi növendéke volt.Állami ösztöndijat kapott, Münchenben és Párisban folytatta tanulmanyait. Münchenben kiállitást is rendezett.

Művészet, 1917. 57, 58.l.

Kemény Nándor

— **Kemény Nándor gyüjteményes kiállitása.** A Kossuth Lajos-utcai „Müterem" kiállitási helyiségében mutatja be gyüjteményét Kemény Nándor. Régi és állandó kiállitója a Mücsarnoknak, de külön gyüjteménnyel, emlékezésünk szerint, most szerepel első izben. Régebben leginkább alakos képeket festett, arcképet és genre-képet s bár felötlő egyéniség nem mutatkozott müvein, becsületes tudását és felkészültségét mindenkinek el kellett ismernie. Régebbi festményein szürke tónussal bágyasztotta el szinejt s minthogy ezt tulságba vitte, müvé- egyhangunak hatott. Ezen a kiállitá- r nem uralkodó az emberi alak. e modelljei" cimü nagyméretü kompoziciója régibb munkájának látszik, s ugyanazok a jó és kevésbé jó tulajdonságok jellemzik, amelyekre fentebb rámutattunk. „Öregembere" előadásának festői lágyságával jólesően különbözik egyéb alakos festményeitől. Alakos képeinél érdekesebb munkák tájképei. Viharos felhői, olasz tájai szinben bővelkedő festmények. Előadásuk rögtönző, széles és friss. Kemény régebbi kalligrafikusan rajzoló ecsetjárása csapkodóvá lett, temperamentuma kiszabadult és szinei kitakarództak az unalmasitó szürke tónus alól. Szép tájképek az „Olasz táj", „Gradói határ", „Zivatar után" cimüek.

(e. a.)

Ujság, 936. XII. 19.

„Ferenc József" keserűvizet nagyor
isszák és annak gyors, biztos és mindi
hashajtó hatását általánosan dicsérik.

Ne halassza
bevásárlásait!

V

hjság 936 XII/19

SSEI

— Nagyon k
Lawford biró
— Viszontlát

Kemény Nándor

N.U.936.XII.19.

— **Kemény Nándor gyüjteményes kiállitása.** *Kemény* Nándor a régebbi generációhoz tartozik, de mint a Müteremben rendezett gyüjteményes kiállitása mutatja, őt is megérintette a modernség szelleme. Uj képein a formák föloldódnak és a szinfoszlányok suhogása tölti be a vásznak felületét. Egy-két régebbi festménye elárulja, hogy művészetének alapja a naturalizmusból indult el. A formák lelkiismeretes mérlegelése, a szinek gondos megválogatása és a hangulat borongós mélysége jellemzi ezeket a munkáit. Ebből az idejéből a Fésülködés és az Önarcképe érdemel figyelmet. A fejlődés utja Kemény Nándort a romantikus festői ábrázolás felé terelte. Uj stilusa, melyet Koszta, Magyar-Manheimer és Dudits nélkül nehéz elképzelni, főleg tájképeiben jut kifejezésre. **(B. P. L.)**

N.U. 936. XII/19

Kemény Nándor.

— **Kiállítások.** December 8-án nyílik meg a Tőzsdeklubban *Kemény* Nándor kiállítása. Harminchét kisebb-nagyobb művét állítja ki a művész. — Megnyilt *Hadsy* Olga műterem kiállítása is a kelenhegyiúti Műteremházban. — A *fehérsastéri* polgári iskolában december 9-én három művész: *Gáspár* Dezső, *Mendlik* Lajos és *Vadon* Benjámin együttes kiállítása nyílik meg. — Az Attila uccai Verbőczi reálgimnáziumban *Györgyfy* György és *Kosztolányi* Gusztáv rendez kiállítást. A tehetséges Györgyfy György szép csendéleteket állított ki. Kosztolányi tájképeket.

Est, 1928. Dec. 4.

1

Kemény Nándor

képmásait sok finomság jellemzi.

M. arcképf. T.-nak kiállítása.

Kézdi Kovács L.: A Műcs. őszi tárlata.

P. H. 931. X. 18.

Kemény Nándor
festőművész

KÉPZŐMŰVÉSZET

* **(Kemény Nándor kiállítása a Fészekben.)** Szombaton mutatja be *Kemény* Nándor a Fészek Klub kiállítási termében az elmult évben festett újabb alkotásait. Ezek nagyobb része friss tájkép, de van köztük sikerült zsánerkép is. Különösen érdekes *Kemény* újabb képein az impresszionizmuson túlmenő hangulati mélység. A kiállítás naponta délután 6 és 8 óra közt díjtalanul megtekinthető a Fészek Klub kiállítási termében, VII., Kertész-utca 36.

Budapesti Hirlap
1930 I. 12

BH. 933. IV. 16.

Kemeny Nándor

Mit mond Kemény és Edvi Illés

A nagy feltűnést keltő tárgyalás után megkérdeztük *Kemény* Nándort, mit szól az ügyhöz.

— *Czukor* Gábor megbízott, hogy freskót készítsek ebédlője számára, — mondotta a festőművész. — A megállapodásunk az volt, hogy a stílushoz alkalmazkodva dolgozom és vázlatot is készítek. A freskót egy reneszánsz mester stílusában kellett tartani. Így bontakozott ki előttem a *Tizian-felfogás. Ezt közöltem az igazgatóval.* Létrejött a megállapodás. A kép felvázolása után azonban *ötvenpengős mázoló-fizetséget akart adni,* mire természetesen bepereltem. Ami a szakértőket illeti, *Márk* Lajos művészi alkotásnak deklarálta a munkámat, a járásbíróság első fokon ilyen értelemben döntött. *Lázár* Béla 1500 pengőre becsüli a kép értékét. A törvényszék majd meghozza döntését és elégtételt ad nekem.

Megkérdeztük *Edvi Illés* Ödönt is, aki a lesujtó és szigorú szakértői véleményt adta. *Edvi Illés* Ödön csak ennyit mondott:

— Mint bírósági szakértő szerepeltem ebben az ügyben. Ebben a minőségemben megtettem eskü szerinti kötelességemet, előterjesztettem a véleményemet. Az ügy a bíróság előtt van, *én, mint szakértő, a nyilvánosság számára nem beszélek.* Mint magánember megjegyezhetem, magától értetődő dolog, hogy, mikor engem, a művészt mint bírósági szakértőt hallgatnak ki, természetesen *félre kell tennem minden művészetpolitikai vagy más véleményeltérést* és csak legjobb tudásom, hitem és meggyőződésem szerint ítélhetek. Mondani sem kell, *most is így történt.* A többi a bíróság dolga.

Művészkörökben most nagy érdeklődéssel várják a legközelebbi tárgyalást, amikor a szakértők *a tárgyalás nyilvánossága előtt* fejtik ki álláspontjukat.

S. P.

Kemény Nándor gyüjteményes kiállitása. A kevés számu genre-festőgárdának egyik leg jelentékenyebb tagja, a jeles portréfestő, *Kemény* Nándor, a Lipótvárosi Kaszinó kiállitási termében rendezte gyüjteményes kiállitását. Félszáz kép, csupa ragyogás, s művészi gondolat. *Kemény* Nándor nem kisérletezik a kifejezési formák forrongó elméletével, a tiszta, s örök szép natura orthogonalis szemléletén keresztül találja meg azt a formát, amelyen gazdag, minden izében művészi elgondolását közli. Nem kér segitséget a fénytől, a festői határokra leső ügyeskedéstől, nemes egyszerüségü, mégis egyéni zamatu elbeszélő, s amit mond, az lebilincseli az embert. Itt van az Ima cimü képe, amely egyetlen élő szó kommentár nélkül évtizedes magyar történet lángoló tisztaságu éposza, amelynek nemcsak a szavai, hanem a formája is költői.

A kis kontár (4. sz.), Szegény család (21.), Öreg aranyozó (6) kedves elégiák, vagy drámai elbeszélések, komoly művészi értékek. Nem is csodálatos, hogy ilyen lelkiség mellett *Kemény* Nándor portréi élnek és jellemeket rögzitenek meg az élet térbenállásának minden sajátosságával. Kemény Nándor sokoldalusságának bizonyitéka a napsütéses és a hangulatos tájképei. Az aratás (8. sz.), az Erdő (9.) a Zuzmara (17.) három különböző levegő, de művészi tájlátásban egységesen tökéletes alkotás. A kiállitást vasárnap nyitották meg a kultuszminiszter képviselőjének, a főváros és a művészvilág előkelőségeinek jelenlétében, s a hivatalos fórumok megjelenése is igazolja azt a művészi jelentőséget, amit *Kemény* Nándor képvisel a magyar festőművészetben. *(b. m.)*

Kleinere Mitteil. pontoporia.

Kemény Nándor

Szerepelt a Műcsarnok Tavaszi tárlatán.

PH 1930. III. 19.

Kemény Nándor
festőművész

Kemény Nándor kiállitása a Fészek Klubban

A *Fészek Klub* egyik termében rendezte kiállitását *Kemény* Nándor festőművész, akinek kollekciója figyelemre méltó értékeket mutat be.

Kemény Nándor ezuttal főkép mint tanulmány-festő tünik fel. Néhány képe témájának közvetlenségével zavartalan hatást kelt. Naturalista stilusa egyre csiszolódik, meleg és élénk szinei művészi harmoniába olvadnak össze. Témáinak kidolgozását határozott lendület jellemzi s ezáltal lesz érdekesebb és elevenebb képének hatása.

Néhány tanulmányfeje finom meglátás eredménye. Ezeken viszont már a sötétebb és hidegebb tónus érvényesül.

Kemény Nándor pikturája egyre határozottabb fejlődést mutat, uj kiállitása bizonyitja ezt legjobban.

—*ba.*

Nemzeti Ujság
1930 I 15

tárlat: Hubay Andor
festőművész
kollektiv kiállitása.

1930. I. 12-

Kemény Nándor
festőművész

— **Kemény Nándor kiállítása.** A sorozatos „Fészek"-kiállítások sorában *Kemény Nándor* ezidei kiállítása nagy meglepetést jelent. Ez a talentumos, fejlődő művész pompásan beleilleszkedik a mai művészet *formát felbontó, a fénnyel mindent kifejezni tudó törekvéseknek* abba a csoportjába, hol a forma naturalizmus már nem *abszolut végcél, de annak ledöntése, mellőzése, nem föltétlen eszköz* — a hangulatok kifejezésére és művészi átélésére. *Kemény Nándor* a haladó konzervativ mesterek közé tartozik. Az akadémikus törekvések elért nagy értékeit látjuk figurális képein, amig zsáner- és tájképein a modern törekvések nemes vértezetü mestereként lép e kiállitásával a nagyközönség elé, mely uj arculatának zamata *a régi Kemény* klasszicitásával cseng nagyszerüen össze. *(Sz. Gy. L.)*

Pest. Hirlap
1930 I. 14

Kemény Nándor

festőművész

— **Kemény Nándor kiállitása a Fészekben.** Szombaton mutatja be *Kemény* Nándor a Fészek Klub kiállitási termében az elmult évben festett ujabb alkotásait. Ezek nagyobb része friss tájkép, azokkal a meleg szinekkel festve, mellyel e jelen portré- és zsánerfestő figurális képeit is festi. Különösen érdekes megfigyelni *Kemény* Nándor ujabb képein az impresszionizmuson tulmenő hangulati mélységet, mely a maga ragyogó szineivel szinte poézissé formálódik. Zsánerképei még a Munkácsy korszakára emlékeztetnek, de tájképei már a ma kiforrott egyéniségét dokumentálják. A kiállitás naponta d. u. 6—8 óra közt dijtalanul tekinthető meg a Fészek Klub kiállitási termében, VII., Kertész-utca 36.

Uj Idők

1930 I. 12

Kemény Nándor
festőművész

* **Kemény Nándor kiállítása.** Szombaton mutatja be *Kemény* Nándor a Fészek Klub kiállitási termében az elmult évben festett ujabb alkotásait. Ezek legnagyobb része tájkép, azokkal a meleg szinekkel, ahogy e jeles zsánerfestő figurális képeit festi. Különösen érdekes megfigyelni az ujabb képeken az impresszionizmuson tulmenő hangulati mélységet; tájképei pedig kiforrott egyéniségét dokumentálják. A kiállitás dijtalanul tekinthető meg a Fészek Klub kiállitási termében.

Magyarság
1930 I. 12

Kemény Nándor

A FÉSZEK KIÁLLÍTÁSAI. *Kemény* Nándor gyüjteményes kiállítása nyilt meg január hó elején a Fészek zöld termében. Akik a tehetséges művészt csak, mint zsánerfestőt ismerték, most ugyancsak meglepetéssel állhattak meg a pompás tájképsorozat előtt, mellyel Kemény Nándor ujból bebizonyította a régi igazságot, hogy jó piktort nem kötik a tárgyválasztás keretei. Aki eddig figurális műveivel szerzett magának nevet, ime tájképekkel biztosítja most magának az elismerést. Ezek a tájképek mind a természetben való mély felolvadásról és a világos színek derűs harmóniájáról beszélnek. Különösen felhőtanulmá-

56

nyaiban nyilatkozik meg költői elragadtatás. — Utána *Iványi-Grünwald* Béla, *Vass* Elemér és *Boldizsár* István kiállítását rendezte meg a Fészek Klub. Iványi-Grünwald mester és Vass Elemér ismert és nagyrabecsült képei mellett *Boldizsár* István gyüjteménye keltett feltünést. Most van alkalmunk tulajdonképen először teljes képet formálni munkásságáról. Megállapíthatjuk, hogy nemcsak a grafikához ért, amiben eddig voltak jelentékeny sikerei, de olajképei is tehetséges művésznek igazolják.

Képrőművészet

1930. IV. 27. 56 l

RE

NEMŰ GRAFIKAI
VEZÉSÉT ELVÁLLALJA

T VII. DOHÁNY-UTCA 57. 4 sm. 2

HIRŐ ÉS SCHWARCZ
BUDAPEST

auf sich lenken. K. unternahm auch wiederholt Studienreisen in's Ausland, besonders nach Paris und München, wo er die Portraits vieler Notabilitäten malte. Ausser seinen Portraits sind bekannter seine Gemälde: *Rauchbilder, Die Christinenstädter Kirche, Atelierecke, Stilleben, Altwien, Die gute Zigarre.*

Kemény, Franz, Pädagoge, geb. 17. Juli 1860 in Nagybecskerek, widmete sich der Professorenlaufbahn und war an der Kőszeger militär. Unterrealschule, an der Brassóer und Egerer Realschule tätig. Seit 1894 wirkt er an der Budapester staatl. Oberrealschule (VI. Bezirk) als Professor. K. publizierte zahlreiche pädagog. Studien in ungar., deutschen und französ. Fachschriften. Grössere Werke: *Összehasonlító aforismák a katonai és polgári nevelés köréből* (Vergleichende Aphorismen aus dem Gebiete der militär. und bürgerl. Erziehung, 1888), *Beiträge zur Kenntnis des modernen Volksschulwesens von Frankreich* (1890), *Világakademia* (Weltakademie, 1902). In neuerer Zeit entfaltet der verdienstvolle Pädagoge als Sekretär des ungar. Friedensvereines eine intensive Propaganda für die Weltfriedensidee. Er publizierte auch zahlreiche Lehrbücher.

Kemény, Gabriel, Baron, Staatsmann, geb. 9. Juli 1830 in Csombord, gest. 23. Okt. 1888 in Ajnácskő, übernahm 1852, nach seiner Rückkehr von einer längeren Studienreise, die Bewirtschaftung seiner Familiengüter, befasste sich aber auch mit polit. Studien, als deren Frucht mehrere Flugschriften — A *nemzetek fejlődéséről* (Über die Entwicklung der Nationen), *Néhány szó* (Einige Worte), *Helyzetünk és jövőnk* (Unsere Lage und

Kemény, Ferdinand, Maler, geb. 1885 in Salgótarján, absolvierte die jurid. Studien und gleichzeitig die Musterzeichnenschule und wandte sich, nach der Erlangung des staatswissenschaftlichen Doktorates, ganz den Malstudien zu. Er beschickt seit 1906 die ungar. Kunstausstellungen, auf denen seine Portraits und Stilleben jedesmal die Aufmerksamkeit der Kunstkenner

◇

zum Staatssekretär im Innerministerium, 1878 zum Ackerbau-, Handels- und Gewerbeminister, 1882 zum Kommunikationsminister ernannt, welche Würde er bis Sep. 1886 bekleidete. Die Entwicklung des Ackerbauwesens, besonders der Viehzucht, hat Baron K. gar manche Fortschritte zu verdanken.

Kemény, Georg, volksw. Schriftsteller, geb. 27. Nov. 1877 in Kisvárda, absolvierte in Eger Theologie, hörte dann an der Budapester Universität Philosophie und erwarb das Doktordiplom. Er ist Beamter des landesstatist. Amtes in Budapest und publizierte literarhistor. und statist. Studien in den Zeitschriften und Tageblättern. Selbständige Werke: *Szabolcs vármegye közgazdasági leirása* (Volksw. Beschreibung des Komitates Szabolcs, 1909), *Japán közgazdasága* (Die Volkswirtschaft Japans, 1910), *Szabolcs vármegye gazdaság-földrajzi monografiája* (Wirtschaftsgeograph. Monographie des Komitates Szabolcs, 1913). K. ist Mitarbeiter des Révai-Lexikons.

Kemény, Johann, Fürst von Erdély, geb. 1607 in Bükkösd, gest. 24. Jan. 1662, wurde, nach dem Tode Franz Rákóczi's II., zum Fürsten von Erdély gewählt und hatte zahlreiche Kämpfe gegen die Türken zu bestehen, die seine Wahl nicht

anerkannten und den Fürsten Apaffy gegen ihn unterstützten. In der ungar. Literaturgeschichte ist der einstige Fürst Erdély's als der Autor eines Werkes: *Gileádi Balsamum* über die Psalmen, einer Genealogie seiner Familie und einer wertvollen, als Quellenwerk dienenden Autobiographie bekannt.

Kemény, Johann, Pädagoge, geb. 1872 in Ungvár, war, nach Zurücklegung der Lehrerpräparandie, in der Provinz als Lehrer und Schulinspektoratsbeamter tätig. Als Lehrer nach Budapest berufen, rückte er rasch zum Volks- und Gewerbelehrlings-Schuldirektor vor. In der ungar. Hauptstadt wirkt K. mit grossem Eifer auf dem Gebiete des Unterrichtswesens und der öffentl. Wohltätigkeit. Die Unterrichtssektion der Hauptstadt betraute den gründlichen Fachmann mit der Ausarbeitung einer Schulordnung für die Volksschulen Selbständige Werke: *Népoktatásunk állapota* (Der Zustand unseres Volksschulunterrichtes, 1907), *Budapest V. ker. Jótékony-Egyesület története* (Geschichte des Wohltätigkeitsvereines des V. Bezirkes Budapest's, 1908).

Kemény, Josef, Graf, Historiker, geb. 11. Sep. 1795 in Gerend, gest. 12. Sep. 1855, war in seinen jüngeren Jahren Staatsbeamter und beteiligte sich eine Zeit lang auch am polit. Leben seines engeren Vaterlandes Erdély. Später zog er sich vom polit. Getriebe zurück und lebte in seiner Zurückgezogenheit ausschliesslich seinen histor. Forschungen. Er zählt zu den bedeutendsten Historikern Ungarns. Grössere Werke: *Deutsche Fundgruben der Geschichte Siebenbürgens* (2 Bde, 1839), *Erdély történeti tára* (Historisches Magazin Erdélys, 1845), *Notitia historico-diplomatica archivi et litterarum Capituli Albensis Transilvaniae* (2 Bde, 1836), *Epistolae Mathiae Corvini, Ulad. II. et Ludovici II. Regum Hungariae et contempora neorum adjectis notis criticis* (1835). Überdies publizierte er zahlreiche histor. und kulturhistor. Studien in den bedeutenderen Fachorganen Erdély's und Ungarns.

Kemény, Julius, Journalist, geb. 29. Feb. 1852 in Szentes, absolvierte in Pest die Handelsakademie, verliess aber die Handelslaufbahn und wurde erst Schauspieler, dann 1885 Journalist. Selbständige Werke: *Hungara* (Ungar. Mädchen auf dem Markte, 1902), *A régi Pest titkai* (Geheimnisse des alten Pest, 1903/06). Ausserdem schrieb er unter dem Pseudonym Csomori mehrere Sensationsromane.

Kemény, Ludwig, Historiker, geb. 5. Sep. 1859 in Kassa, trat, nach Absolvierung der Budapester philosoph. Fakultät, in den Dienst seiner Geburtsstadt Kassa, deren Oberarchivar er derzeit ist. Als solcher redigiert er die Zeitschrift *Történelmi Közlemények Abauj-Torna vármegye és Kassa multjából* (Histor. Mitteilungen aus der Vergangenheit des Komitates Abauj-Torna und der Stadt Kassa), ein polit. und ein Touristenorgan. K. ist überdies ein fleissiger Mitarbeiter mehrerer wissenschaftl. Revuen, hauptstädt. Witzblätter und eines belletrist. Organes. Selbständige Werke: *Abauj-Torna vármegye az Árpádok alatt* (Das Komitat Abauj-Torna unter den Arpaden, 1888), *A reformáció Kassán* (Die Reformation in Kassa, 1891), *Kassa város régi számadáskönyvei* (Die alten Rechnungsbücher der Stadt Kassa, 1892), *Száz év Kassa legrégibb*

Kemény Nándor

festőművész

Kemény Nándor kiállitása

A Fészek emeleti termében egy esztendő óta először találkozunk *Kemény* Nándor gyüjteményes kiállitásával. *Kemény* Nándor zsánerfestő és a portré mestere s ezen a téren a legelső vonalban szerepel a magyar képzőművészek között. *Kemény* Nándor festőművészetét elsősorban a természetesség jellemzi, előadásának közvetlensége, s az a finom derü és bensőség, amely a zsánerképeit vonzóvá teszik. *Kemény* Nándor portréin a modell legjellegzetesebb vonásait, lelkének tiszta tükörképét mély lelki analizis segitségével vetiti vászonra. *Kemény* Nándor semmiféle vonatkozásban sem modoros, alkotása maga az élet. Meglepetésként hat, hogy ezen a kiállitásán zsánerképei mellett egész gyüjtemény tájképet állit ki, mint ő maga mondja, szorongva, mert hiszen eddigi irányától eltér a tájképfestészet. *Kemény* Nándor tájképein valóban vannak eltérések a zsánerképeivel szemben. Mindenekelőtt a naturalisztikus felfogásban jelentkezik ez a figurális festés modorával szemben, de alaposabban megfigyelve a két irányzatot, nagy lelki rokonságot találunk közöttük. *Kemény* Nándor a tájfestésben is a lelket keresi, a természetnek azt a megnyilatkozását, amely az emberben a szép érzetét kelti. A naturát nem lehet ugy festeni, hogy az aprró részletek is ott szerepeljenek a nagy kozmikus egységben, a természetet nagy átfogással, szinben, formában, vonalban és lezárásban is egységesen kell ugyszólván egyidőben megragadni és ez szabja meg a tájképfestés igazi technikáját. *Kemény* Nándor ebben is bravurt mutat, mert tájképei szingazdagságukkal, térhatásukkal szinte muzeális értékeket adnak. A kiállitást a nagyközönség délutánonkint dijtalanul tekinteheti meg.

(—oly.)

Est Kurír

1930. I.

Nagy Endre-konferanszok és nyilvános portréfestés a Munkácsy-Céh kiállításán

Kemény Nándor

— *Az Est tudósítójától* —

Nagy a sürgés-forgás az *Ernst*-múzeumban. Kiállítás nyilik meg vasárnap s bár már úgyszólván minden festmény ott függ a falakon, a kiállító művészek mind együtt vannak. A *Munkácsy-Céh* tagjai ezek a piktorok, lelkesen beszélnek a társaság jövőjéről.

A vasárnapi kiállítás a Céh második reprezentatív vernisszázsa lesz. Bizakodva várják a megnyitást a szereplő művészek, mert az a meggyőződésük, hogy *míg a napi politika szétszórja a társadalmat, addig a művészet az az erő, amely azt összefogja. A Munkácsy-Céh* célkitüzései olyanok, hogy azok által — még a mai gazdasági válság idején is — financiális sikerben reménykednek.

A Céhben képviselve vannak *az összes frakciók* és kotériák exponensei: *a konzervatívok, a divatosak és azok, akik valószínüleg csak ezután lesznek divatosak.* Hogy a kiálltás sikerét biztositsák, érdekes és

Magyarországon teljesen új programot vonultatnak fel.

Mindenekelőtt *minden hétköznap délután 5—7 óráig Nagy Endre fog konferálni.* Témája méltán vár népszerüségre: *a portréfestés titkairól, műtermek intimitásairól fok csevegni.*

A kiállítás tartamára a Munkácsy-Céh még egy érdekes újítást vezet be.

Bérletjegyeket bocsát ki,

hogy *azzal a jegy tulajdonosa mindennap részt vehessen ezeken a délutánokon,* de ezzel még egy érdekes esemény tanuja is lehet. *Kemény Nándor festőművész ugyanis a publikum előtt fogja megfesteni a nap-nap után modelt ülő Biller Irén arcképét.* Hogyan készül egy portré? Ez az érdekes probléma a nagyközönség előtt fog megoldódni.

Sokat várnak ezektől az újításoktól. A művészek ma csak erről a témáról beszélnek. Valaki ezeket mondja:

— Elő akarjuk készíteni azt az időt, amikor *a magyar műgyüjtőknek tábora lesz.* Nézzük csak meg *Hollandiát, Belgiumot.* A holland és belga piktoroknak házájukban szinte klasszikus árúk van. Milyen könnyen elérhetnék a magyar festők is ezt a nivót. Mi kellene hozzá? Egy 100—150 főből álló műgyüjtő tábor. A magyar képzőművészet gyökerét kell megteremteni s a magyar képzőművészet gyökere csak Magyarországon lehet. Legyen már vége annak a felfogásnak, hogy ami pénzt képre, szoborra ad ki az ember, az — *jótékonyság.* Hiszen a magyar művész kvalitásban konkurál a világ bármely nemzetének művészével! Kvalitásban . . .

— Ha ebben az irányban sikerül keresztülvinni programunkat, a műszerető közönség, amely ma még »műpártoló«, olyan közönség lesz, amelynek műtárgyai reprezentatív értéket fognak képviselni.

Helyeslőleg bólintanak a művészek. Látni, hogy ez a néhány mondat mindannyiuk lelkéből szólt.

Most megszólal a Munkácsy-Céh elnöke is: *Márk* Lajos, a kiváló portré-festő:

— Van egy definicióm: *Műpártoló* az, aki rossz képet vesz, mert a pénzét így az ablakon dobja ki; *műgyüjtő* az, aki jó képet vásárol, mert a pénzéért kapott ellenérték szinte napról-napra növekszik.

És megy mindenki a képeihez, igazgatják, jobb világítást keresnek. Készülnek arra a kiállításra, amelynek célja: végre megteremteni a kapcsolatot a művész és a műgyüjtő között.

…zavarták
…resztény-
…lését
…botrány

…esz uccai fölvonulás …hr zászlószentelése után

Bécs, október 18
(Az Est külön tudósítójától)

…7-re tűzte ki a *Heimwehr* …a *zászlószentelést* és a …ségtől erre az alkalomra …ért, hogy *Bécs főútvona-…etet rendezhessen.* Mikor …ást szerzett *a köztársasági …krata Schutzbund,*

…tetéssel fenyegetőzött,

…lőrség a *Heimwehr folya-…elutasította.* A határozat …*mwehr* a közigazgatási bí-…lyamodott, amely *a fel-…ltétlenül el fogja utasí-*

…az osztrák alkotmány-reform

Bécs, október 18
(Az Est külön tudósítójától)

…ertanács tegnap délután …*az alkotmányreformról …yjavaslatok* végleges meg-szövegezéséhez. Estefelé félbeszakí-tották a tanácskozásokat, hogy a *szakelőadóknak* idejük legyen az el-fogadott rendelkezések megszövegezé-sére, azután *a késő esti órákban ismét egybegyűt a minisztertanács Schober kancellár elnöklete alatt,* megvitatta a szöveget és azt

véglegesen jóváhagyta.

A kancellár *a nemzeti tanács mai ülé-sén* be fogja nyujtani a törvényjavas-latokat és ebből az alkalomból

nagy beszédet fog mondani a re-formról,

…*csak törvényes úton lehet az alkot-mányt módosítani és így a kormány kénytelen a szociáldemokratákkal tárgyalni,* mert ha erőszakos eszkö-zökhöz folyamodnának, akkor a küz-delemnek nem lenne más vége, *akár-ki legyen is a győztes,* mint az, hogy

Ausztria halottasházzá válnék

és akkor jaj volna az országnak.

A *Heimehr* tagjai percekig kiáltoz-ták: *Heil! Heil! Kunschak* hívei pe-dig *pfujoztak és a szónoki emelvény körül verekedés támadt.* Újból bevo-nult a rendőrség, amelyet a gyűlés résztvevői *Hoch Schober!* kiáltással fogadtak és minthogy *lehetetlen volt*

Kemény Nándor.
festőművész.

Magyarság, 1927.
febr. 16.

* **Hamisitott Mednyánszky-kép a tájképkiállitáson.** A Mücsarnok magyar tájképkiállitásán a legértékesebb képek sorában mintegy husz Mednyánszky-kép is szerepel, közöttük a katalógusban is reprodukált *Hegyi táj* borongós, mesteri hangulatával. Legutóbb *Kemény* Nándor festőművész megnézte a kiállitást és megdöbbenéssel vette észre, hogy ez a kép az ő egyik régebbi képe, amelyen a nevét átfestették és helyette Mednyánszky László aláirását hamisitották oda. Kemény Nándor ezt a képet 1920-ban festette, akkoriban még teljesen Mednyánszky festői hatása alatt állott és az ő modorában dolgozott. A zsürit méltán megtévesztette nem csak az aláirás, hanem a kép témája, előadási módja, stilusa, szineinek megválogatása és pikturai problémája is. Kemény Nándor a képet annak idején *Révész* Rezső dr. fogorvosnak adta el, aki közben Budapestről Nagykőrösre költözött és akitől a képet *Schatz* Ferenc, egyik páciense, kérte el, hogy lemásoltatja. De Schatz Ferenc, aki azóta már meghalt, a képet *Scherer* mükereskedőnek adta el, aki már mint szignált Mednyánszky-képet vette és adta tovább *Stadler* Bertalannak. A kép most *Stadler* Bertalan tulajdonában van, aki még mielőtt megvásárolta volna, ugy a *Szépmüvészeti Muzeumban Rózsaffy* Dezső muzeumi

A „Képzőművészet" igen t. előfizetőit arra kéri a kiadóhivatal, hogy amennyiben előfizetésük lejárt s a meghosszabbítás céljából megkapták a befizetési lapot, szíveskedjenek az előfizetési díjakat mielőbb megküldeni, hogy a folyóirat expediálásában fennakadás ne álljon be.

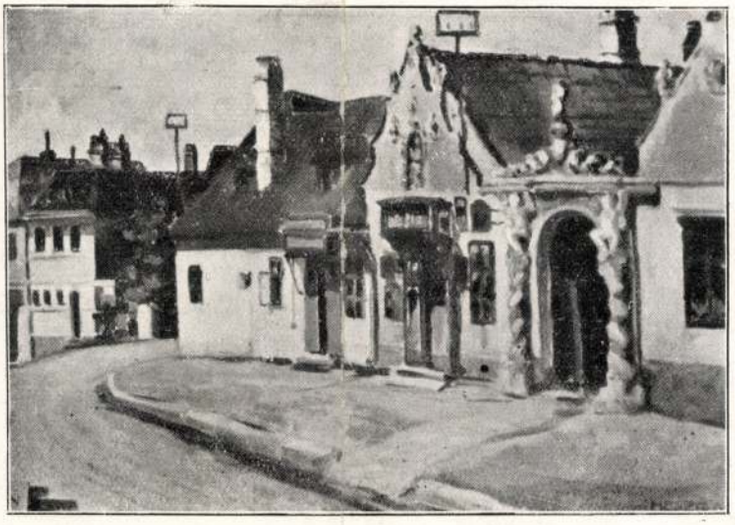

HELLER ANDRÁS: Szentmihály ucca

A Nemzeti Szalon Őszi tárlatáról.

Alpár-szobor és Alpár kiállítás. A Budapesti Építőmesterek Ipartestülete most tartott előljárósági ülésén elhatározta, hogy a közelmultban elhunyt nagynevű elnöküknek, *Alpár* Ignácnak műveiből kiállítást rendez. Az októberben megnyiló kiállítás fővédnökségére József főherceget kérik fel. Alpár Ignác tisztelői még Építőmesterek Ipartestülete Alpár baráti köréből három szobrászművész felszólítását javasolta az elnökség a szobor vázlatának elkészítésére.

Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat 1928. évi jelentése. Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat évi jelentéséből néhány érdekes adatot ragadunk ki. Az évi bevétel 141.000 pengő. A tagdíjakból befolyt kereken 21.000 pengő. A bevételi rovat főbb tételei különben a következők: katalógus árusításból 30.000, belépőjegyekből 60.000, képeladási jutalékból 4.650 pengő. A kiadási tételek között legnagyobb összeggel szerepel a műtárlati kiadások, kereken 80.000 pengő. Megtudjuk, hogy a belga kiállítás deficitje 36.000 volt, mely összegből 8.000 pengőt a kultuszminisztérium megtérített. Személyzeti kiadások tételét az évi mérleg 45.000 pengővel dotálja. Elszomorító képet fest a magyar képzőművészet mai állapotáról a pályadíjak és ösztöndíjak még mindig valorizálatlan tételei. Így pl. a báró Harkányi-díj 80 fillér, az Ipolyi-díj 2.84 pengő, a gróf Nemes-díj 1.60 pengő, a Ráth György-díj 1.97 pengő, a Vaszary, Kolos-díj 2.77 pengő, a Vahrmann-díj 43 fillér és így tovább. Ugyanez a helyzet a segélyezési célokat szolgáló alapoknál is. A hét ilyen természetű alapítmány végösszege 16.69 pengő. Ilyen körülmények között történhetett meg, hogy egy idősebb érdemes művészünket, akit a kultuszminiszter meggratulált a téli tárlaton kiállított pompás művéhez és akire nagyon is ráférne az anyagi segítség, az Ipolyi-díj odaitélése 2.84 pengővel segítette meg.

Szeplők ellen, továbbá májfoltok, pörsenések ellen

Créme Montreuil Edy

BIZTOS! ★ GYORS! ★ KELLEMES!

Kapható: gyógyszertárakban, drogériákban, illatszertárakban.

Figyelmeztetés! Vigyázzon, mivel a Montreuil-féle Créme Eva és Savon Eva neve megváltozott! Ügyeljen, hogy eredeti «Montreuil»-féle crémet és szappant kapjon! Utánzatot utasítsa vissza.

Magyarországi főraktár: TÖRÖK PATIKA Budapest, VI. kerület, Király-ucca 12. szám.

A szerkesztésért felelős: Dr. Gyöngyösi Nándor

Segédszerkesztő: Gelléry-Gerhard József

A kiadásért felelős: földvári Dr. Nagy Jenő

Tevan Nyomda és Könyvkiadóvállalat Békéscsaba

Képzőművészet 1928. 13. k. 212. l kép

KIÁLLITÁSI NAPTÁR

Október 14. A Műcsarnok hagyatéki és kollektiv kiállítása. *Csuk* Jenő, *Krutsay* Ferenc, *Tardos-Krenner* Viktor és *Ujváry* Ignác festőművészek hagyatéka, valamint *Gácsi* István szobrászművész, *Gimes* Lajos, *Kézdi-Kovács* László, *Merész* Gyula, *Nádler* Róbert és *Udvary* Pál festőművészek gyüjteményei.

Október 15. Aquarellisták és Pasztellfestők kiállítása a Nemzeti Szalonban.

Október 21. Fuhay—Telcs gyüjteményes kiállítás az Ernst-Múzeumban.

November 11. A *Munkácsy-céh* első kiállítása a Nemzeti Szalonban. Csak meghívott művészek részvételével.

November második felében. A Műcsarnok Téli Tárlata. Beküldés okt. végén, nov. elején.

KEMÉNY NÁNDOR: Kézimunkalecke

Vignali Rafael Hungaria-műöntőjének 1929-ben nagy éve lesz. A jövő év elejére elkészülnek a Milleniumi Emlékmű utolsó hatalmas alakjai is és ezzel befejezést nyer a kolosszális mű, melynek kiöntésére *Zala* mester ezt a kitünő rézöntőműhelyt hazánkba telepitette.

A Krepuska család 1922-ben, bal szélen a neves orvosprofesszor

Pestszentimre legelső helytörténeti adatát is tisztelhetjük.

Az első világháborút követő kommunista uralom 1919-ben egy-két hónap erejéig önálló nagyközséggé nyilvánította Soroksárpéterit, s a nagyrészt munkások lakta település felvette, talán a világon elsőként, a Marxfalva nevet. (A tanácshatalom bukása után ezek a rendelkezések megszűntek, s Péteri ismét Soroksárhoz tartozó telep lett.) Az 1920-as években egyre nő a település lélekszáma: [illegible] önálló nagyközség megszervezését. Az immáron önálló nagyközség 1931-ben Szent István fiának, a szintén szentté avatott Imre hercegnek a tiszteletére, kinek előző évben halálának 900. évfordulóját ünnepelte az ország, a Pestszentimre nevet vette fel. A következő évtizedet, legalábbis a korábbi évekre vonatkoztatva, minden bizonnyal Imre „aranykorának" nevezhetjük. Hozzákezdtek a település külső, fizikai képének javításához: egyházi élet bontakozik ki, újságot szerkesztenek, egyesületek alakulnak, mindamellett, hogy a lakosság többsége munkás, és munkahelye nem is helyben van.

Pestszentimre közössége nem sokáig, mintegy húsz évig élhette önálló életét: az 1949. évi 26. törvénycikk alapján Imre és Lőrinc is elvesztette önállóságát, nevükből törölték a „szent" szócskát, s a szintén önkormányzatiságát vesztett Nagy-Budapest egyik kerületévé lettek.

Fodor Béla

TERÍTÉKEN

Castro, a kétarcú

Kubának feljövőben van a napja. Wim Wenders ellágyultan terelgeti végig a világ művészmozijaiban az aggastyán havannai zenészeket, Amerika nagyvonalúan és látványosan szankciókat old fel, fél Európa könnyekre fakad a lelkesedéstől, ha csak egy kubai társasutazásra terelődik is a szó, a másik fele pedig meg is teszi: törekvő, mindenevő yuppie-nak öltözve csapatostul áramlik oda élvezni a borzongató diktatúraromantikát. Nem utolsósorban pedig Budapesten, a Ráday utcában megnyílik a Castro bisztró. Teljes harmóniában vagyunk tehát a világgal. A varázslatosnak tetsző sziget előzékenyen bekormányoz bennünket a hőn áhított trendekbe. Szivar, mézes, buja zene és az ismeretlen kubai gasztronómia ígérete. A Castro bisztró sok mindent valóra vált mindezekből, csupán a jellegzetes ételekkel marad adós. Például a város jelen pillanatban egyik legszebb belső tere fogadja a vendéget. Egyszerű, erős, jó minőségű anyagok, szokatlan arányérzék és ízlés. Klasszikus bőrborítású székek és padok, tekintélyes pult, barna, fekete, enyhe sárga színdominancia és a pult felett egy diadalmas, szép, világító Castro-felirat. Az egyik hosszanti falnál számítógépek, a Castro ugyanis internetes helyként hirdeti magát. Persze ebből már sok mindent sejthettünk volna, mert ki hallott már jó konyhájú internetes kávézóról. A két dolog valahogy nem jön össze. Mi azonban, felbuzdulva a kitűnő belsőépítészeti megoldásokon, gyanútlanul rendeltünk, mintha csak valódi vendéglőben ülnénk. Végzetes hiba volt. A Castróba az ember, ha jót akar magának, nem enni jár, hanem jókat inni, szivarozni, kvaterkázni, no és internetezni, ha már annyira akarják a tulajdonosok. A konyhában ugyanis vészes állapotok uralkodnak. Tomboló tapasztalatlanság, meglepő nyersanyaghasználat, és valami bámulatos, szinte egyedülálló durvaság. Ez lenne Kuba? Talán nem. Reménykedjünk legalábbis. Reménykedjünk, hogy bármilyen keserű is ott az élet, azért serpenyős zöldséget Castro bisztró módra nem kell mindenkinek ennie. Igazi kínlódás vár arra, aki megpróbálkozik ezzel az étellel. Sok karfiol, kelbimbó és apró sárgarépa kénes, szinte elviselhetetlen, porított fűszerekkel vadított ízzel. Aztán hideg libamáj érkezik, furcsa módon főzőmargarinnal és csontszáraz pirítóssal. A túrólevesnél aztán már tudjuk, hogy itt valami végzetesen elromlott. Húslevesalapba szórt nyúlós túrót kanalazgatunk hüledezve, és éhesen, már csak a szendvicsekben bízunk. Végtére is egy szendvics igazi bisztróétel, elrontani sem nagyon lehet. A Castróban ez azonban fényesen sikerült. Félbevágott, húszdekás cipók érkeznek, benne vaskos, közepes minőségű sajtdarabok, illetve olajtól csöpögő rántott hal, körülbelül olyan minőségben, mint egy múltbéli vasúti restiben. Hozzá félresikerült majonézes káposztasaláta és sült krumpli jár. A tiramisut itt tejszínhabbal hozzák és a krém caramell sem más, mint sima karamellpuding. Meglepetéseket jócskán tartogat tehát a Castro bisztró konyhája. Mi nem nagyon akarunk hinni neki. Nem akarjuk elhinni, hogy Kubában csak rossz és drabális ételeket esznek. Inkább hiszünk a szemünknek. Annak, amit a Castro bisztró mutat: Kuba egy kellemes, levegős hely, enyhe szellőkkel, gomolygó szivarfüsttel, lassan áradó élettel. Hozzá korgó gyomor és enyhe csalódottság jár. Lehet, hogy így van ez rendjén?

Konyha: mostoha
Kiszolgálás: sovány vigasz
a Wittman fiúk

A Déliben szabad

Én biztosan nem lennék olyan nyugodt Becze Tibor helyében, aki a Déli pályaudvar állomásfőnöke. Azt mondja nekem, hogy szerencsére ez a nyár nem olyan, mint a többi, jóval több az utas, 40-50 ezer ember fordul meg az állomáson naponta, a kísérő szülőkről nem beszélve, akik a csemetéket felültetik a vonatra. Őt megnyugtatja, hogy ekkora a forgalom. Mitől nőtt meg? „Talán attól, hogy drágább lett a benzin, és jobb lett a vasút" – mosolyog. De komolyan: van olyan nap, amikor négy mentesítő vonatot indítanak.

Azért mondom, hogy nekem ettől a hajam is égnek állna, mert a Déli egészen más, mint a többi „fejpályaudvar" (ezzel a vasutasműszóval határozzák meg azokat a pályaudvarokat, ahonnan nincs tovább); a Déli egy átjáróház, a vasút csak a gazdája, de az egész főváros birtokba veszi. Ide csak az nem jön be, aki nem akar. A Déli randevúra is alkalmas, itt lehet csoportosulni, vagy harapni egy falatot, esetleg csak bámészkodni – megfordulnak itt óriási karakterek, tessék csak besétálni, nézelődni, mint a moziban, ingyen van. Be lehet zárni egyik vagy másik kapuját, még mindig marad annyi le- és feljáró, hogy ide mindig mindenhonnan be lehet sétálni. A Déliben szabad a gazda.

Ketten bizonyosan örülnek ennek. Az egyik Péntek Lajos író, aki a fedett várócsarnokban ücsörög, és naphosszat hajtogatja: Adakozzanak, ne sajnáljanak néhány forintot a vak gyermekektől! És saját kimutatása szerint 248 nap alatt 859 ezer 983 forintot gyűjtött. A másik Laci bácsi, aki az Alkotás utca felőli oldalon levő falatozó tulajdonosa, ő azonban nem árulja el, hogy ott eddig hány forintot gyűjtött. „Hát megélünk" – feleli lakonikusan, amikor erről érdeklődöm. Azt mindenesetre leszögezi, hogy 151 ezer forintot kell fizetnie havonta „azért, hogy itt állok". Az önkormányzatnak.

Ez tudniillik faramuci ügy. A kerítés belső oldalán minden a vasúté. A hátoldala az önkormányzaté. Mármint a terület, ahogy Laci bácsi hangsúlyozza, mert a kerítéshez lapuló építmények, amelyek meglehetősen kilógnak a jól szituált „déli center"-ből, privát tulajdonban vannak. Laci bácsi restije, mellette a pizzás, a giroszos és különösen az éjjel-nappali gyümölcsárus, ahol a citrom az egyetlen zöld termék, alkohol azonban bő választékban található. Amikor oda akarnék kanyarodni melléjük, szigorú őr állít meg, mutassam a vasút engedélyemet. Miért kell nekem a vasúttól engedély ahhoz, hogy megálljak a pályaudvarnál? Értem a szigorúságot. Hiszen aki oda áll, útjában lehet a pályaudvari forgalomnak. A kapubejárat a vasúté, az utca az önkormányzaté. És mi az enyém? A Déli környékén az, hogy mi kinek a tulajdona, és hogy kinek mit szabad és mit nem, kissé kusza. Irodaházat építeni az ingyenes parkoló helyén a pályaudvar és a Vérmező között és elvárni az autós polgártól, hogy vigye a kocsiját a borsos árú föld alatti parkolóba, azt szabad. Felhajtani egy kupicával Laci bácsinál, kétharmad annyiért, mint a metró bejárata körüli jól szituált restikben, tűrhetetlen. A Déli emeletén az olcsó önkiszolgáló étterem tíz éve bezárt. Sörözni a teraszán jó pénzért még lehet. Álljon odébb, aki enni kér. Mindent szabad, ami többe kerül, lassan már minden tilos lesz, ami olcsó.

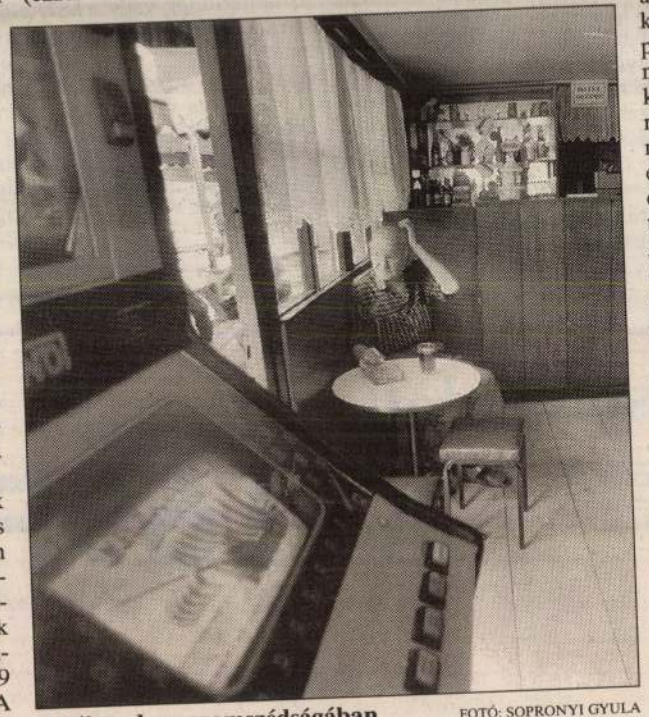

A pályaudvar szomszédságában FOTÓ: SOPRONYI GYULA

A Laci bácsi bodegája előtt, az Alkotás utcai oldalon, van egy hosszú asztal. Oda le szoktak ülni az arra járók, isznak egy pohár sört vagy akármit, esznek egy töltött paprikát vagy egy pörköltet nokedlival, ötszáz forintból még vissza is kapnak, és nézegetik a lányokat, ahogy jönnek lefele. – Pontozni szoktuk őket – tájékoztat Laci bácsi. Ötöt kap a legjobb, azután attól lefele.

Kár lesz ezért.

K. Gy.

Törökbálinti napok

Az első alkalommal a múlt évben, hagyományteremtő szándékkal megrendezett törökbálinti napokat ebben az évben a július 29. és augusztus 20. közötti hétvégéken rendezi meg a település önkormányzata a német kisebbségi önkormányzat és a faluszépítő egyesület közreműködésével.

Az eseménysor ma reggel kilenc órakor handicap-futással kezdődik, délután négy órakor a hagyományos Anna-bál kezdődik az Anna-hegyen, ahol fellép többek között a Tarjáni Sramli Zenekar, a Törökbálinti Hagyományőrző Táncegyüttes, valamint *Balázs Klári* és *Korda György*. Vasárnap a nyugdíjasokat várják különböző programokkal, és ekkor rendezik meg a hagyományos sördélutánt is.

V. S.

Színházcsinálókat vár Józsefváros

Újabb pályázattal próbál bérlőt találni a volt Józsefvárosi Színház helyére a VIII. kerületi önkormányzat. A Kálvária téri épületrészben hajdan az országjáró Déryné Színház lakott, az utolsó előadást pedig a Bárka társulata tartotta ott. A helyi képviselő-testület továbbra is ragaszkodik a színházi funkcióhoz, de immár kiegészítő tevékenységet is engedélyez a leendő bérlőnek.

A volt Józsefvárosi Színház helyére tavaly öten jelentkeztek. Az akkori pályázat mégis eredménytelenül zárult, mivel az önkormányzatnak még a legelőnyösebb ajánlat szerint is néhány tízmillió forinttal be kellett volna szállnia a felújításba. Eredetileg kizárólag színházi célra adta volna bérbe a kerület a helyiségcsoportot, amelynek korszerűsítése nem kevés pénzbe kerül. Az idei pályázati kiírásba azonban már bekerült a kiegészítő kulturális tevékenység is, amiből a leendő bérlő nyereséget könyvelhet el.

A felújítás költségeibe a kerület nem akar beszállni, viszont az első három évben nem kér bérleti díjat a több mint ezer négyzetméteres épületrészért – tájékoztatott *Molnár György*, a gazdasági bizottság elnöke. Az önkormányzat elsődleges célja életet lehelni a hajdani Józsefvárosi Színházba, méghozzá úgy, hogy az ne jelentsen kiadást a kerületnek. A képviselő-testületben egyébként volt egy olyan kisebbségi álláspont is, miszerint ne kössék meg, hogy az ingatlan csak színházi célra hasznosítható. A többség végül mégis úgy döntött, hogy még egyszer, utoljára megpróbálnak társulatot csalogatni a volt színházba. Ha az új pályázat sem lesz eredményes, akkor szabad a vásár: az új bérlőnek vagy az új tulajdonosnak nem kell feltétlenül színházcsinálónak lennie.

Egyelőre annyi biztos, hogy a második színházpályázatra augusztus végéig lehet jelentkezni. Érdeklődőkből már előzetesen sem volt hiány, de azt még senki sem tudja megmondani: hirdetnek-e majd győztest az október végére ígért elbírálás után.

S. T.

Nekem dobozol a világ!

Ez az én időm, hiszen mostanában mindenki eladni akar, és ezért akkora hangsúlyt fektet a külcsínre, hogy az már régen nincs arányban a belbeccsel – mondja *Kemény Nándor* dobozművész. S mivel mára Magyarország is egy óriási látványpékség lett, a világ Kemény úr keze alá dolgozik. Mintegy neki gyártja a szebbnél szebb dobozokat, amelyeket aztán a művész, megmenekítve a szeméttelepek kilátástalan szennymasszáitól, képkeretek közé rendez, új értelmet adva a fogyasztói társadalom hulladékának.

Tudják önök például, hogy dobozokban megénekelve mi a férfi? Egy dunhilles-, egy szivaros-, egy óvszeres, néhány arcvizes, egy maroktelefonos, valamint néhány römikártyás doboz. Ennyi a teremtés koronája dobozokban elbeszélve. És persze jellemezhető ekképpen a nő és a gyerek is, de kimozaikolhatók cigarettás- és – ahogy Kemény úr mondja – az első szívijesztésen átesett férfiember szívgyógyszerének dobozaiból a nemzetek zászlói, Mondrian színes négyzetei, de még Stonehenge romjai is.

Ugye, ugye! Mire jó, ha az embernek káros szenvedélye, netán egy habkönnyű infarktusa van!

Kemény Nándor mellesleg pusztán kedvtelésből dobozol, hiszen a Szerencsejáték Rt. egykori igazgatójaként prózaibb dolgokkal kellett foglalkoznia. Valahogy rákapott erre a boxartosdira, és azóta nem tud tőle szabadulni.

Amíg ötletek és alapanyagok vannak, addig dobozolok, jelenti ki Kemény úr. Márpedig egyikből sincs hiány. A szép fehér cigarettásdobozokat például egy szentendrei ügyvédnő „szívja nekem", mondja, aztán sok alapanyagot kapok a barátaimtól, de azért sem szégyellek lehajolni, amit lomtalanításkor találok. Mondom: ez az eladásra koncentrált, csomagolásorientált világ nekem dolgozik.

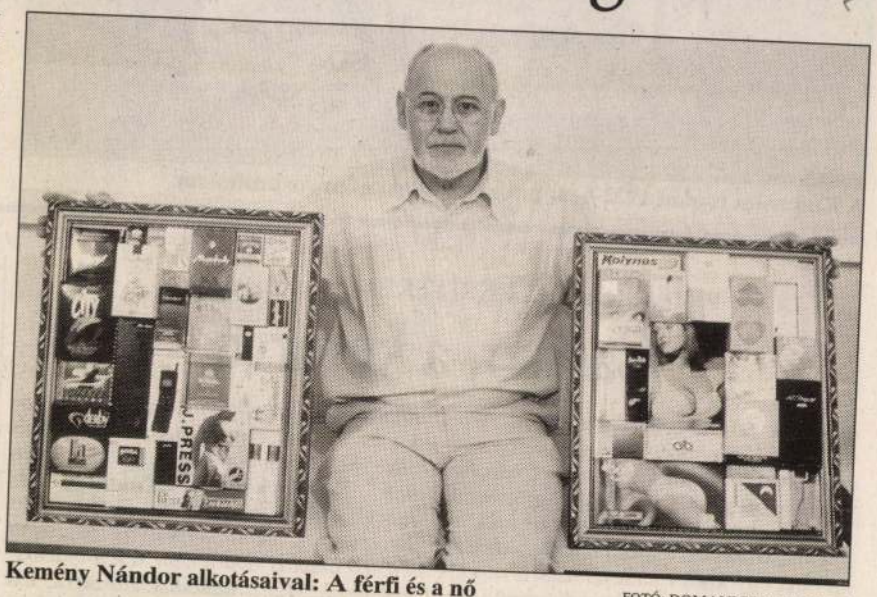

Kemény Nándor alkotásaival: A férfi és a nő

FOTÓ: DOMANICZKY TIVADAR

Amúgy sokan megkérdezik: művészetnek tartom-e, amit csinálok? – dobja fel a labdát önmagának. Aztán le is csapja persze: azt szoktam válaszolni, hogy én egyszerűen csak élvezem, amit csinálok. Élvezem azt, hogy én – sok ötletmesterrel ellentétben – meg is valósítom, amit kitalálok, élvezem azt, amikor sikerül létrehozni egy harmonikus kompozíciót, amelyben a dobozok korábbi tartalmuknak megfelelve, ám az új rendszerbe helyezve is jelentenek valamit.

Azt mondja Kemény úr: a legszebb doboz számára a Royals nevű cigarettáé, az már önmagában is művészi alkotás. De érdemes figyelni a kozmetikai ipar csomagolóanyagaira is, és a női fehérneműk dobozai is szépek. De, teszi hozzá, és mutatóujjával finoman önmagára bök, utóbbiban bizonyára benne van az öreg kandúr önmagam is...

Végül, vallja be Kemény úr, jó lenne eladni az alkotásokat, mert Warhol óta tudjuk: olykor a mindennapok hulladékai is művészi magasságokba röpíthetők.

Kemény Nándor művei augusztus 31-ig láthatók a Szentendrei Építészgrafikai Galéria Székely Mihály utca 8. szám alatt található helyiségének alagsorában.

T. Z.

Haas pezsgőtabletta 20 darabos
Kölyök, Magnézium ~~215Ft~~
Kálcium, Vas+C ~~225Ft~~ **169Ft**

Vitamin ital 1,5l ~~195Ft~~
Narancs-sárgarépa, Oázis **145Ft**

Akció csak ma!

TESCO

Kemény Marió
hangszerkeritö
Szeged
Alapitva 1877

l.
Ezredévesk iall
I. B - 26. l -

Kemény Manó

hangszerkészítő

lásd

kiáll. erén

Közlezrkiáll

1271.1-

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Kemény Manó

hangszerkészítő
és asztalos

Szeged

l.

Erzedevés kiáll

XII. csop. - 39. l

Dr. GÁBOR GYULA
ÜGYVÉD
BUDAPEST, V., BERLINI-TÉR 4

TELEFON : 24-0-41

Nagyságos

Dr. Szentiványi Gyula

Monak

Budapest II.

Horthy Miklós út 104.

Kemény Macskássy János

Gráfikus

H.D.K.

Részt vett a kiállitáson.

Szamosi Ferenc: IV. Magyar Plakátkiállitás a Műcsarnokban

Műrészet, 1962 március – 46 l.

KEMÉNY Magda

festő

Kemény Zoltánnal együtt állitott ki Párisban, Galerie Mai, 1950. jun. 13-ig. Dubuffet hatása alatt áll, de de bizonyos finomságban különbözik tőle.

ARTS. 1950. május 26.

KEMÉNY Magda és Zoltán

Kemény Miklós dr. MDK.

Az Orsz. Magy. Képzőművészeti Társulat 1899. évi rendes közgyülésén vett részt.

Mücsarnok, 1899. 215. l.

Kemény Miklós
fotós

M.D.K.

Részt vett a találkozón

Halász Rezső: A II. Pécsi Országos Fényképkiállítás
Dunántúli Napló, 1958. nov. 23 - 2 lap

Kemény Miklós

nejem hat évig a Vörösmarty utcai skót kezekben levő alsóreáliskola hallgatója volt; emellett pedig, bizonyos Kun Rózán keresztül, az Amerikai Egyesült Államokkal is szorosnak mondható kapcsolatokat tart fenn: leveleket kap, küld, ír, olvas stb.)

f) Fiamat pedig ne fogadják be az óvodák.

g) Az 1956-os ellenforradalmi megmozdulásokban nem kívánok részt venni, ellenkezőleg: a felfordulások elleni tiltakozásul családommal együtt koplalni fogok. Négyórás éjszakai őrségek a lépcsőházban — dr. Kovács Aurél fogorvos, klinikai tanársegéd társaságában — elképzelhetőek, mindazonáltal hálás lennék, ha a fent említett Vörös Hadsereg ismét segítséget nyújtana országunknak.

h) Ettől kezdve mint anyagbeszerző helyettes, majd anyagbeszerző szeretném folytatni, illetőleg befejezni az életemet.

Kemény Miklós: Egyedül

Élet és Irodalom, Bp. 1976. július 10. XX. évf. 28. sz. 16. lap.

Kemény Miklós

Kemény Miklós: Egyedül

Élet és Irodalom, 1946. április 19

volt; emellett pedig, bizonyos Kun Rózán keresztül, az Amerikai Egyesült Államokkal is szorosnak mondható kapcsolatokat tart fenn: leveleket kap, küld, ír, olvas stb.)

f) Fiamat pedig ne fogadják be az óvodák.

g) Az 1956-os ellenforradalmi megmozdulásokban nem kívánok részt venni, ellenkezőleg: a felfordulások elleni tiltakozásul családommal együtt koplalni fogok. Négyórás éjszakai őrségek a lépcsőházban — dr. Kovács Aurél fogorvos, klinikai tanársegéd társaságában — elképzelhetőek, mindazonáltal hálás lennék, ha a fent említett Vörös Hadsereg ismét segítséget nyújtana országunknak.

h) Ettől kezdve mint anyagbeszerző helyettes, majd anyagbeszerző szeretném folytatni, illetőleg befejezni az életemet.

Megjegyzés:

Felsoroltakon kívül érdemleges történelmi események bekövetkeztét mellőzni szíveskedjenek.

Tisztelettel:

Tábori István

I. sz. Melléklet

KIEGÉSZÍTŐ NYILATKOZAT

Alulírott büntetőjogi felelősségem tu-

MDK

Kemény Nándor, festőm.

egy érdekes fakturáju, szép tájképpel szerepel.

A Műcs. téli Tárlata. -
Képzőművészet. 1932. VI.évf. 46.sz. 18.l.

MDK

Kemény Nándor

Vasárnap délután, olajf.
Compositió, olajf.

Magyar Képzőművészek szegedi reprezentatív kiáll.1930.Munkácsy-Céh.Kat. 22.l.

MDK

Kemény Nándor, festőm.

495. Altwien. Olf.

KMT 1912. tav.kiáll. Kat.60.XX. 67.1.

MDK

Kemény Nándor

Aratás

Három téli kiáll. Csalóközi Farkas L.: Műcsarnok.
Művész-Élet 1933.II.2.sz. 3.l.

MDK

Kemény Nándor

Menekültek

A téli kiállitás. Művészet 1916. 49.l.

M.D.K.

Kemény Nándor

Repr. "Kemény Nándor festménye" cimmel.

Szinházi Élet. Bp. 1928. febr. 12-18. XVIII. évf. 7. sz. 33. lap.

Kemény Nándor MDK

Müteremrészlet, olf.

Mücsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

Kemény Nándor MDK

Csendélet, olf.

Mücsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

MDK

Kemeny Nándor, festöm.

426. Budai részlet. Olt.

KMT 1912. tav.kiáll. Kat.KK 62.l.

kánonaink, melyek szerint a szemlő
a közzsinatig megengedni a lelkészi sz
az arra érdemeseknek, kivéve az úr
Az erdélyi szászoknál a zsinatra k
dolgokat az egyes káptalanok elő
hogy arról már jelentést is tehesse
ellátva azt mintegy határozati jav
szeikkel együtt a tanítók is megjelen

(Tiszaföldvár.)

(Folytatjuk.)

Hírek az egyházme

dí Magyarországon, í protestáns kánonokra

mint nálunk, ahol fejlődés folytán
bb formájáig.
ɪ kötelességéről nálunk elsőízben a
550) rendelkezik, utána pedig főkép-
(1567). Ők hívták össze a zsinatot
n. Ők avatták fel a szénìorokat s a
togatták a lelkészeket, házassági
ztek, felvigyáztak az egyházak s
ra, melyeknek számadásait a zsina-
felül. Szegedi Kis István szerint:
ıs Episcopi. Non modo docere in
ab aliis fieri solebat, sed Ecclesiam
ate regere."[66] Erdélyben az ország-

Kemény Judit

„FIGYELŐ"
ÚJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
Budapest, XIV., Nürnberg-u. 42.
Telefon: 296—534

Lap: Magyar Nemzet
1968 MÁJ. 4

Megjelent: .....

93

Kiállítások

Faragó Pál festőművész az *Ernst-Múzeumban* állította ki több évre visszatekintő termését. Rokonszenves egyéniség, tartózkodó és álszellemült, lírai természet. A befelé való kiterjeszkedést keresi, mély és finom színeit különleges líraiság hatja át. Hajlama a festői kifejezésmód minél teljesebb átélése felé vonzza; sötét és lila színei ezt a bensőséges fejlődést reprezentálják a szimbolumok átélő nyelvén. Szimbolizmusa hajlik a leegyszerűsítés felé is és ha régibb kompozícióiban a képletes beszéd uralkodik, újabban mintha a leegyszerűsített és zárt összefoglalás érdekelné. Visszavisszatérő témái, átszellemült ötletei és a mély színek változataival dolgozó vonalvezetése egyre zártabb és logikusabb konstrukciót öltenek. Néhol-néhol zenei hasonlatokkal is megvilágíthatnánk kifejezésmódját; ugyanekkor ez a bensőség nem akadályozza meg a monumentalitás felé vonzódó törekvéseit; freskótervelben és a közelmúlt szenvedéseit, avagy az emberi lélek lendületét megelevenítő jeleneseiben nagyvonalu, kavargó és ugyanekkor kis téren is rengeteg ösztönt és érzést kifejező művész.

A *Művész-Galériában* M. *Kemény* Judit szobrait láttuk, melyek a legújabb európai szobrászati törekvések visszhangját idézik. Felbontja a zárt klasszikai formákat, keresi a nagy felületeket és tömbök plasztikai lehetőségeit, elszakad a közérthető kifejezésmódtól és megkísérli, hogy a nagy felületek érzékeltetése mellett belső vívódásokat és tragikus küzdelmeket jelenítsen meg. — *Breznay* József képei rokonszenves és színes festői látásról tesznek tanuságot; ugyanekkor *Tallós* Ilona vásznai természetérzésükkel és tömörségükkel fogják össze az élet és természet gazdagságát.

g. l.

Tovább

os Bizott-

apest

hó 14-én

erjesztésér

vábbi eljárás

ldöm azzal, h

atásügyi miniszternek jelen kelet
mv. VII. és Csekkosztályhoz intézett

hogy a 127.690. számu csekkszámla
szi hivatalnak /cim: S z a l o n n a/
legü kőkeritésének helyreállitási
fejében 500 P-t, azaz Ötszáz pengőt.

ról és az újjáépítésről. Segítsetek a közös munkában — mondotta — a szabad, virágzó magyar haza megteremtésében. *Mé-nes* János polgármester és *Zimonyi* Gusztávné, az MNDSZ tagja mondott még beszédet, majd *Eisner* Albert hadifogoly válaszolt a szónoklatokra.

Vasárnap Veres Péter honvédelmi miniszter és *Pesta* László miniszterelnökségi államtitkár megtekintette a hadifogolytáborokat.

A hazatért hadifoglyok piros és fehér művirágból készült koszorút hoztak Moszkvából, melyet a Szabadság-téri szovjet emlékműnél fognak elhelyezni.

Hétfőn délután érkeztek meg Budapestre a Nyugati-pályaudvaron az első hadifoglyok. A vonatot *Ujhelyi* Szilárd népjóléti államtitkár fogadta.

Olt Károly népjóléti miniszter jelenlétében megkoszorúzták a gellérthegyi Szabadságemlékművet.

itika hízei

semmisül az az ellenzék, amely

Kemény László

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

ESTI HIRLAP

1965 SZEP 10

nyok kandidatása.

☐ KEMÉNY LÁSZLÓ festőművész kiállítása szombaton nyílik meg a Képcsarnok Lenin körúti Derkovits termében.

1021

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

M. Kemény Judit
CSALÁD ÉS ISKOLA

1968. FEB

1021

Nőnap, 1968

RAFFAI SAROLTA:

A megszolgált magányig

A keresztcsontba fűrészfogak martak,
és nekifeszült a hátgerinc vaskos
tövéből széttárt szárnyas, szörnyű hajlat,
hogy völgyből síkot formáljon a kín . . .
Az altest minden sötét útjain
járni tanult az eszmélő tudat.
A forgók félrecsuklott boltjukat
csikorogták, és fűrészelt tovább
a láthatatlan penge, vasfogát
csontokon át a hasfalba akasztva.
És amint szabdalt ezernyi darabra,
a széthullásba is kapaszkodottan,
nem hittem, hogy tovább növekedhet
az emberileg már fokozhatatlan . . .
Pillanat — és egyszerre vége lett.
A gyerek sírt, élt, kibírta. És sebek
barázdáival ölem át, meg át-
szabdalt, csipkézett, megroncsolt húsát
nem éreztem már, csak valami halk,
majd harsogóvá érő diadalt,
hogy aki kettő voltam s millió éve
rabként zárva iszonyú kettősségbe,
a súlytalanok magasságát járva
eljuthatok a megszolgált magányba,
hogy ne termőföld, se áldott keret,
még isten se: újra csak én legyek.

M. KEMÉNY JUDIT rajza

DR. FE

Mű[illegible]

MUNKAKÖ
IGAZI FELA

Sokat vitáznak arról, hogy szükség van-e szülői munkaközösségekre, s ha igen, mi legyen a szülői munkaközösség igazi feladata.

A szülői munkaközösség az egy iskolába, óvodába járó gyermekek szüleinek és a nevelőknek olyan szervezete, amelynek az a célja, hogy a szülők és a nevelők közös munkával neveljenek jobb, életrevalóbb ifjakat, felnőtteket.

A szülők és a nevelők összefogása mindig indokolt, a mai modern társadalmakban pedig elkerülhetetlen. Ma a fejlett országokban — ilyen Magyarország is —, rendszerint mindkét szülő dolgozik, továbbá az oktatásban és a nevelésben olyan magas követelményeket állítanak a gyerekek, az ifjak elé, hogy ők ezeknek a követelményeknek csak a leggondosabb iskolai és otthoni segítséggel tudnak eleget tenni.

A gyerekek nevelése is bonyolultabb, mint régen. A század elején a szülői ház nevelése még elegendő volt ahhoz, hogy a gyerekből olyan felnőtt váljék, mint apja, anyja. Azóta azonban sokat változott az élet. A televízió, a rádió, az újságok, a megszokott társaság nagy hatást gyakorol a gyerekekre. Szocializmust építő társadalmunkban másképpen is vélekedünk erkölcsi, vallási kérdésekről, mint régen. A szülők és pedagógusok körében is eltérő vélemények vannak például a munkához való viszonyt vagy a nemi erkölcsöt illetően. A mai gyerekek sokkal felvilágosultabbak, mint a régi korok fiataljai. Szeretnek vitatkozni, igyekeznek a dolgokat a saját fejükkel megítélni.

A szülők és pedagógusok nemegyszer értetlenül állnak a gyerekek viselkedése és gondolkodása előtt. Megrettennek a gyerekek, a fiatalok túlzásai vagy hibái miatt. Azt hiszik, hogy a gyerekek maguktól „ilyenek". Pedig nem. A gyermek, az ifjú olyan, amilyenné a környezet neveli, s az is nevelés, ha nem neveljük őket, mert akkor mások nevelik a gyermekeinket vagy irányító nélkül kóborolnak az élet bonyolult körülményei között.

A szülőknek és a pedagógusoknak az a feladatuk, hogy a gyerekeket, az ifjakat a mi társadalmunk hasznos, becsületes embereivé neveljék. Ezt azonban csak közösen tudják végezni. Ma nem elszigetelten élnek az emberek, mint régen. A munkások a

MAHIR SAJTOFIGYELO
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
M. Kemény Judit, szobrász-festő- és grafikusművész
1984 JUN 09
KISALFÖLD

1021

KRITIKA

Röpülés az ismeretlenbe

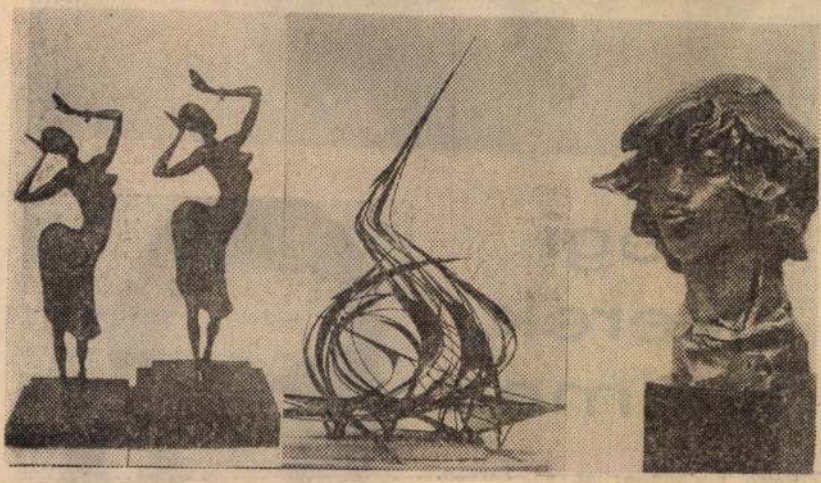

Démokritosz szavaival jellemzi egyik méltatója *M. Kemény Judit* szobrászművészt: *„Minden nap friss gondolata van."* Ez nem a biológiai létezésre utal. Úgy, alighanem nagyon profán lenne. Mert kinek nincs új és új gondolata? Csakhogy itt és most az idézett mondat a művészi létezés milyenségét próbálja megragadni. Hogy találó-e a jellemzés avagy sem, ki tudja?

A Győrött kiállított 24 szobor és 32 grafika (amely a városi könyvtár galériájában június 23-ig látható) azt igazolja, hogy M. Kemény Judit mindmáig kísérletező kedvű művész. A grafika és a festészet szakmai eszköztárát is jól ismeri. Olyan mesterek közelében tanult, mint Aba-Novák, Iványi-Grünwald és Pátzay. Mestereitől mostanáig távol került: 1943-ban volt bemutatkozó kiállítása. Azóta 11 következett. Az alkotó életében olyan időszak is fellelhető, amikor tíz esztendőnél több telt el úgy, hogy nem volt tárlata. Ezért olvasható a róla írott kiállítási katalógus bevezetőjében, hogy *„munkáival a találkozás a ritka alkalmak közé tartozik"*. A győri ritka alkalmak egyike.

Már csak ezért is figyelmet érdemel a kiállítás. A vizsgálódáshoz az útjelzőket elsőként művei kínálják: mesterségbeli tudás, anyagismeret, szellemesség sugárzik róluk. A kísérletező kedvre mi sem jellemző jobban, mint az, hogy szobrai és grafikái közt találhatók konkrétak és elvontak (*Néger táncosnők*, illetve *Ősi hang*) anyagszerűek és szinte anyagtalanok *Korsó, Gőzfürdőben, Erika* illetve *Lépegető madár, Vadludak*), de érzékletesen elkülöníthetők a művek a valóság és az eszmények gondolati síkján is. A *Részeg, A hülye* vaskos valóság. Engedve az anyag természetének, de a művész keze nyomán mindegyik a groteszk jegyeket viseli. Az *Égi madár* az előbbiekhez képest szinte anyagtalan acélváza a szárnyalás nagyszerűségét eszményíti. Az is lehet, hogy a végtelennek látszó térbe helyezett konstrukció a szellem diadalát hivatott jelezni. Rajzai mindezeket a képzeleteket, gondolatokat megerősítik a szemlélőben.

Mi lehet az oka, hogy kevesen tudnak róla? Csak a művész okolható, hogy nem keresi a kiállítási alkalmakat? Pedig ő szinte mindent tud, amit rangjához képest mesterségéről tudnia kell. Hogy *Martyn Ferenc* őrizkedő figyelme kísérte, sejtetni engedi, hogy az európai iskolához közelállónak nevezhetjük M. Kemény Juditot. De míg az európaiak kirajzottak a nagyvilágba, vagy önálló alkotóvilágot teremtettek, megbízásokat kaptak, M. Kemény Juditról szinte csak a szakmabeliek hallottak híradást, zömében itthon. Mindezért kár.

Így nemcsak műveinek asszociációra inspiráló elevensége gondolkodtat el, hanem az, hogy elégséges-e ha egy művész maga szabta, szigorú erkölcsi parancsolatok szerint él és dolgozik. Közösségi, s mi több egyetemes kihívásokra válaszol, jelenleg úgy látszik, mégis kevesen azonosulnak vele. Teljesítmény, művészi program dolgában úgy gondoljuk, M. Kemény Judit teljesíti küldetését. De életével újfent igazolja, hogy az alkotómunka fáradságos küzdelem. A művészi létezés határai tágasak, ám egyszeriek és megismételhetetlenek. Veszélyesnek is mondhatók, olyannak, mint a karcsú madarak röpte, ha azok ismeretlen tájak felé veszik az irányt.

V. L.

Képeinken: Néger táncosnők, Ősmadár, Erika

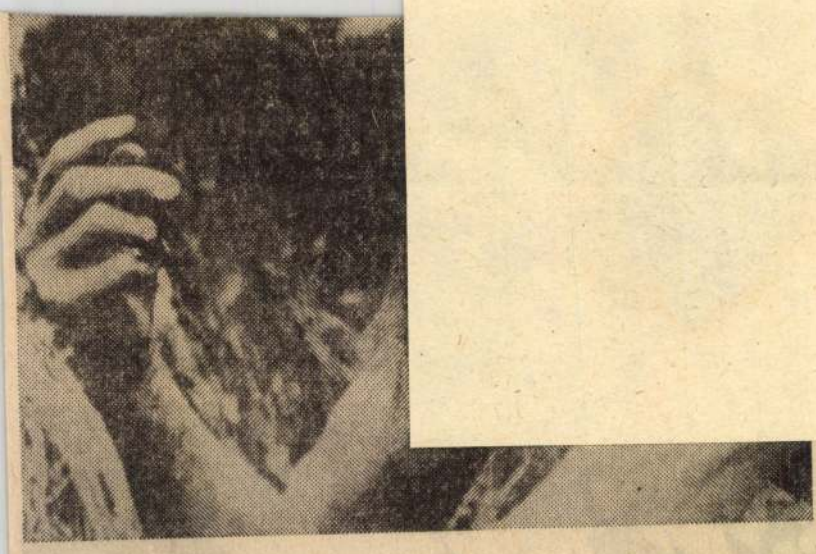

Régi sikerek, új filmek

Felső képünkön: az új Tarzan. Lent: Ted Wass.

Az utóbbi években sorra keletkeznek olyan alkotások, amelyek korábban már filmre vitt történeteket dolgoznak fel. Ilyen volt a többi között *A bagdadi tolvaj*, amelyet 1979-ben forgattak újra Roddy McDowall, Kabir Bedi, Marina Vlady és Peter Ustinov főszereplésével. Ugyanabban az évben az *Óz, a csodák csodája* is újra filmre került. Judy Garland egykori szerepét Diana Ross táncolta-énekelte. A televízió Hitchcock-sorozatában nemrég láthattuk a Londoni randevút, amelynek eredeti címe *A Lady eltűnt. A nyomorultak* két újabb verziójáról tudunk.

Újra a kamerák elé került *Tarzan*. Edgar Rice Borrough írásai nem sokkal Tarzan első alkotójának, Johnny Weismüllernek a halála után érik meg újrafeltámadásukat a mozikban. A Films című angol lap *Greystoke, Tarzannak, a majmok urának legendája* címmel tudósít az új produkcióról, amelynek rendezője Hugn Hudson, és ő játssza a főszerepet is. A parádés szereposztásban találjuk a többi között Ralph Richardson, Ian Holm, James Fox, Nigel Davenport nevét.

1942-ben, a háború alatt forgatta Ernest Lubitsch *Lenni vagy nem lenni* című, világsikerű antifasiszta komédiáját, a még ugyanabban az évben elhunyt Carole Lombard főszereplésével. Most Mel Brooks produkciójában, Alan Johnson rendezésében készült el egy új verzió; amelyben a főszerepeket Mel Brooks és felesége, Anne Bancroft alakítja.

A korán elhunyt Peter Sellers filmjeinek sorában láthatta közönségünk a tévében A rózsaszínű párducot. Ő játszotta a kétbalkezes Clouseau felügyelőt. Elkészült a hetedik „párduc-film" — az első Sellers nélkül. Utódját, a reménytelenül ostoba Clifton Sleigh felügyelőt Ted Wess játssza. *A rózsaszínű párduc átka* című film rendezője ismét Blake Edwards.

---

rántott
gva kö-
tán jön

soha be
íriszek-
göbösö-
az el-
tnak, a
ig akad
e mind-
n, rizó-
atalmá-
k. Hogy
gy szok-

ım meg
vonyító.
, türel-
5 éjsza-
ban. Az

nába, megjelölve a maga fáit, rönkjeit, kerül egyet, majd alkonyat tájt hazatérvén a nyaralóházak mentén, megkezdi szolgálatját, a tolvaj rókák és pimasz nyulak riogatását, téli, havas időkben a gyümölcsfák édes kérgére áhítozó őzekét is. Kell ide, a nagy erdőség mellé egy éber, szorgalmas kutya.

Ezen délutáni sétái közben szokott meglátogatni. Már második éve ismerjük egymást, de hívás nélkül ma se lép a kertbe, megáll a sövénykerítés kapunak hagyott nyílásában, lelkesen lengeti faroklobogóját, nyüsszent is, vegyem már észre: megjött ő, Bundi, a barátom!

Bizony, most meg van kötve. Zavartan, görcsös mozdulatokkal rohangál, ameddig a lánc engedi, az ól előtti félkörben, nyüszít, sír, időnként nekivadultan megpróbál, ki tudja hányadszor, kitörni, ilyenkor hanyattvágódik; egész teste reszket, szája habos, szemei véresek. Lesunyt fejjel üdvözöl, lábamhoz dörgölődzik, éleseket sikkant, talán én majd kiszabadítom. Bizony nemigen volt még megkötve, talán csak oltás, téli vadászatok idején. Ajándékomat felveszi, de mi-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1. JAN
JELENKOR

M. Kemény Judit

1021

M. KEMÉNY JUDIT: Lépegető madár

s egy bontott mellű pá
feketeruhás vénember
remegő lábát, botozva
kinek fekete fátylak lo

De még tombol a leng
almával, hamvas bara
és murcit tele csobolyóiban, leül a parton,
ábrándos szemmel nézi a cinkos mosolyú holdat,
mosolyra húzván némelykor ajkát: ez volt az élet.

A zsenge tavasz, majd a rátarti nyár volt a vágyam,
örömeimnek bő forrása, a gondtalan arcon
vígaszom, üdvöm véltem felírva. Ám igazában
hervadás előtt a leghálásabb, mondják, az asszony,
sokat ígérő tüzek lobognak tekintetében.

ÖTVEN SOR A MELLÚSZÁS ÜTEMÉRE

Füsttel és szesszel, emésztő gonddal
öli naponta magát az élő.
Kiszikkadt számból a harsogó dal,
utamba undok lapulevél nő,
köpenyem, ernyőm a nehéz felleg.

Elfordulsz tőlem, almavirág arc,
pedig teérted tépek magamba,
szikár hegyormok sziklafalán hagysz,
szaggat a száraz szél foga, karma,
völgye fölött a lágy szerelemnek.

ARGUS
DOKUMENTATIONS-SERVICE PRESSE, RADIO, TV
INTERNATIONALER ARGUS DER PRESSE AG
CH-8030 Zürich Telefon 01 252 49 37

Luzerner Ilona Kemeny
Neueste Nachrichten
Luzern (CH)
Aufl.t.56 963

1021

27.Okt. 1981

Ilona Kemeny in der Sterngalerie Krienss

«Erinnerungen an Ungarn»

Kriens

Seit dem 24. Oktober stellt die Ungarin Ilona Kemeny ihre Oelbilder, Aquarelle und Zeichnungen in der «Stern-Galerie» im «Heinrich-Walther-Haus» in Kriens aus. Einen grossen Teil ihrer Bilder widmet die Künstlerin der Landschaftsmalerei, wobei es sich in der Ausführung vielfach um Erinnerungen, um Impressionen handelt, die sich keineswegs an eine photographische Wirklichkeit halten.

Beim Rundgang durch die Galerie fällt auf, dass ein sehr grosser Teil von Ilona Kemenys Bildern auf ihre Heimat Ungarn Bezug nehmen. Dazu äussert sich die Künstlerin selbst: «Meine ganze Sehnsucht nach meiner Heimat, in welche ich wohl nie mehr zurückkehren kann, und aus welcher ich im Jahre 1955 geflohen bin, verarbeite ich, indem ich meine Erinnerungen male.»

Fähigkeiten früher erkannt

Ilona Kemeny ist in Ungarn als Tochter eines Regisseurs aufgewachsen. Ihre zeichnerischen Fähigkeiten wurden von ihrem Vater schon früh wahrgenommen und gefördert. Trotzdem liess sich Ilona Kemeny zur Schauspielerin ausbilden. Nach einem Gastspiel in Belgrad setzte sie sich in den Westen ab. Von Wien gelangte sie nach Zürich, und seit vierzehn Jahren wohnt sie nun in Genf. In der Malerei, die Ilona Kemeny immer gepflegt hat, versucht sie, ihre Lebensart aufzuzeigen. Die Gegensätzlichkeit ihrer zarten Aquarelle im Vergleich mit den gespachtelten, farbintesiven und stimmungsträchtigen Oelbildern sieht die Künstlerin darin begründet: « Das Leben begegnet mir keineswegs mit einer kontinuierlichen Regelmässigkeit, sondern vielmehr als spannungsreiches Auf und Ab. Diesem Wechselspiel gebe ich mit meiner gegensätzlichen Gestaltungsweise Ausdruck.»

An ihrer ersten Ausstellung in der deutschen Schweiz zeigt Ilona Kemeny nebst ihren Erinnerungen an Ungarn eine ganze Reihe «Pferdebilder», in denen sie ihre ganze Liebe und Zärtlichkeit, die sie diesem Tier (mit dem sie aufgewachsen ist) entgegenbringt, auszudrücken versucht. Dabei streift sie oft die Grenze des Sentimentalen.

Die Ausstelllung in der Stern-Galerie dauert noch bis zum 15. November. Die Öffnungszeiten sind: Mittwoch bis Freitag: 16 bis 18 Uhr und 20 bis 21 Uhr. Samstag und Sonntag: 10 bis 12 Uhr und 16 bis 18 Uhr.

Inge Spenler Viol

Erinnerung aus Ungarn von Ilona Kemeny. Bild Inge Sprenger

FUST

Luzern
Zürichstrasse 48
Tel. 041 - 51 46 16

Emmenbrücke
Shopping-Center
Tel. 041 - 55 22 15

Baar-Zug
Zugerstrasse 76
Tel. 042 - 31 31 84

Zürich
Badenerstrasse 109
Tel. 01 - 241 07 72

mit 36 Filialen auch in Ihrer Nähe

304396

neu: **Küchen-Ausstellung in:**

Luzern
Zürichstrasse 48
Tel. 041/51 35 20

Wer ist heute Aktionär?

Die Banken? Die Industrie? Die grossen Unternehmer?
Auch! Aber mehr noch Beamte, Angestellte, Arbeiter und sogar Hausfrauen. Menschen aller Schichten nehmen heute regen Anteil am Geschehen der Wirtschaft; Menschen aus allen Berufen lesen ständig den täglich ausführlichen Wirtschaftsteil der **Luzerner Neusten Nachrichten.**

2 Pakete zusammen sta

Roco Ravioli
Dose à 870 g, netto stat

Pralinés surfin
diverse Sorten
200 g nach Wahl stat

Freiburger Vacherin
vollfett, 100 g statt 1.45 nur **1.15**

Magerspeck geräuchert
Kilo statt 7.50 nur **5.90**

Alkoholische Getränke nur in Filialen mit entsprechendem Patent

EPA
Lebensmittelabteilung

Kemény Henrik

LEVÉL

a jövőképről

Gondolkodásunkat, de legalábbis érzelmeinket jobbára a reformkor határozza meg mindmáig, a nemzeti öntudat ébredésének nagy korszaka; a majdnem végzetes török megszállás után vissza kellett kanyarodni Zrínyihez, vagyis hogy senkinél nem vagyunk alábbvalók. Így lett a *régi dicsőség*, mely sokáig késlekedett az *éji homályban*, legfőbb érve nem egy generációnak. Érthető hát a sok hun legenda és Szvatopluk mély meghajlása a parlamenti freskón. Aki akkor élt, független és számottevő magyarhont remélt magának, s ki tudott egyezni az iparosítással, holott a visszamaradt és mozdulatlan agrárviszonyok nem egy családot késztettek újvilági gőzhajóra. Az első világháború szerencsétlensége azonban véget vetett e bizakodásnak, kicsiny és dacos ország lettünk, mely a korábbi föltételek erőszakos visszaállításához kötötte jövőjét. A „nem, nem, soha" iskolatábláit a második megaláztatás vétette le a falakról. Jött az új korszak, melyben – a köztársasági induló szavaival – *a múltba néző csupa sebet lát, csak vért, jajpanaszt, könnyeket,* s kisvártatva teljes eszmerendjével kibontakozott a Davidov-terv, mely öntözőcsatornákkal rajzolta tele a Föld egyhatodát. Paradicsomi ígéretekben nem volt hiány, de az egész mindinkább délibábnak tűnt; belesimultunk hát a reménytelenségbe.

Röviden ennyi kétszáz év egymást váltó jövőképeinek története, melyhez egyelőre az ezredvég se tett hozzá sokat. Amikor az Országház ablakából egy kéz felmutatta az új – immár demokratikus, tehát korábban sosem volt – világ alapokmányát, a pillanat némi éljenzés ellenére sem hordozta a magabiztos elképzelések ígéretét. Abban ugyan teljes volt az egyetértés (a szavazatok mutatták), hogy *mit nem* és *mit igen,* ha már rendszerek között választhatunk, de elég volt néhány esztendő, hogy beigazolódjék: a XX. század bukásaiba belefáradt nép vagyunk, kivérzett sereg, mely saját (s ezzel összekapcsolva némelyeknél a haza) sorsának gyors fölívelését a generális változások után sem várhatja. Ez, távlatok hiányában, bezárkózáshoz, a társadalom szétmorzsolódásához vezetett. Nemrég láttam egy kétütemű furgont, mely korábban is élelmiszert szállított; csakhogy oldalán a „közért" feliratot áthúzta valaki, és azt festette alája: „énért". Más jövőképet ma – sajnos – nem ismerünk.

Honnét meríthetnénk erőt? Egy új reformkor talán előhívhatná eleinket a múltból, most már *reális* történelemszemlélettel persze, ami annyit tesz: ugyanígy küszködtek ők is, ahogy mi. Ahogy bárki, bármelyik táján e földgolyónak. Kezdjük az Árpádokkal? Vazul hercegnek ólmot öntöttek a fülébe, István, a szent, úgy lehet, megbénult, Imrével vadkan végzett, Péternek elvették a szeme világát, Aba Sámuelt a Mátra alján ölték meg, Első Andrást lovak taposták össze, Első Béla alatt összedőlt a trónszék, Kálmán előbb látásától fosztotta meg öccsét, Bélát, majd belehalt fülbetegségébe. Vak Bélát egyébként ötévesen ragadták el anyjától, akkor hajtották végre az ítéletet; ki is herélték volna, de a derék dömösi szerzetesek ezt megakadályozták. Negyedik István ereit saját orvosa vágta meg, hogy pusztító port hintsen beléjük. Második András vagy Endre elhajózott a Szentföldre, ahol valaki mérget kínált neki, de szerencsére csak egy kortyot ivott, majd – másodszor is megözvegyülvén – lóra ült, hogy kíséretével Rómáig zarándokoljon. Céljához azonban soha el nem ért, mert az egyik olasz városban a fogadóünnepségen bort töltögető Beatricén megakadt a szeme. Hatvanéves volt, a lány meg huszonhárom, nem is tartott a nász tovább tizenhat hónapnál. Gyerek nem lévén, az özvegynek távoznia kellett, ő azonban német földre érve közölte, hogy állapotos, majd fiút szült, ma sem tudjuk, kitől. Magzatát kosárban maga elé tartva Veronába ment, ám ott éppen a Montecchi meg a Capuletti család ölte egymást, ezért Velencében kötött ki. Az ő származéka ereszkedett le a Dunán, barátcsuhában, Habsburg Rudolftól (akit a morvamezei csatában úgy húztak ki a ló alól), hogy Negyedik László merénylet miatt megüresedett trónját, mint e ház „utolsó aranyágacskája" elfoglalja. Micsoda történelem már az első háromszáz év is! Ideértve az előbb említett Lászlót, akit szégyenszemre összezártak Nápolyi Izabellával, mégsem lett utód, mert ő a kun lányokat szerette, Éduát, meg az elgondolkodtató nevű Kúpcsecset... Feleim, akárhova nézünk, vér, gyilok, szerelem, igyekezet, és mégis mindig volt szőlő meg kenyér, minduntalan kijutunk az éji homályból.

Szabó György

Heni, az ellen-slemil

SZABÓ BARNABÁS FELVÉTELE

Ötven évnél régebben láttam először a ma délután 70. születésnapját tisztelőivel megünnepeltető Kemény Henriket. E sorok írója bámész ötéves lehetett, Heni vénséges vénnek hatott akkori tizenévesen. Magas hangon beszéltette durván föstött paravánja mögött a bábjait. Magas fejhangon, mint a vásári tömeg moraját közlésükkel túlhangoskodni szándékozó mutatványosok tették a világ valamennyi kereskedelmi országútján megszakított vándorlásukban, akár csodadoktorok voltak, akár bűnbocsánatárusok, kösöntyűkereskedők, atlaszselyemkalmárok, planétahúzók, foghúzók, köztéri borbélyok, jövendőmondók vagy éppenséggel vásári bábozók, mint a Heni szülei és nagyszülője, aki Korngut Salamonként száz esztendeje behurcolta hazai tájakra bábjait. Korngut-Kemények apáról fiúfejben lerögzített, konokul kodifikált librettókkal dolgoznak, amelyekben a ritmus ugyanúgy megkötött évszázada, akár a betűről betűre azonos szöveg. Előadója messzehangzóan élesen, színezéstől mentesen elrecitál a piactéri zsivajgók feje fölött, hogy a leghátulsó sorban is pontosan kivehessék szavait. Cirkuszi bohócok őrzik a pontos és meghegyezett dikciónak ezt a hagyományát. A nagyon ősi szórakoztatási modorhoz kötődő csepűrágók beszélnek a Kemény Heni hangján, vagy a Brecthen modernné csiszolódott társadalmi demonstrátoroknak eszménye ez a tiszta, erős beszédmód. Tartózkodik az érzelmi színezéstől. Eltávolít minden hordalékelemet, ami nem a néző szélsebes és szabatos megértését szolgálja. Kőbe véshető tömörség (lapidaritás) kell: mentes irodalmi szépelgéstől, stiláris ékítményektől, fölvirágozott stílustól. Gesztikus szövegek. Kurtán célbavivők, akár a telegram tömör fogalmazványa. Pontos, mint egy méregdrága reklám. A családi örökséget, a vándormutatványosok kiérlelt tanításait elevenen megőrző Kemény Heni a legkorszerűbb információelméletek hordozója, anélkül, hogy tudna róla. Először, mondom, ötven évnél régebben láttam, amint Vitéz László csépelte palacsintasütővel a kopogó fejű ördögöt, zsákot hordott a malomba rogyásig és rúddal-karóval fejbe kólintotta ellenségeit rakásra. Még a kaszás halállal is kibabrált. Legyőzte, ha véglegesen nem is, föltámadt a félórás szünet után következő új előadásban, ismét rémisztgetett, de legyőzte a kinevettetés erejével. S ha a halálfélelem ellen vidámsággal felvértezett nézői utóbb a csontvázrém erejét fenékbe rúgással vagy fejbe veréssel le nem birkózhatták: vigasztalta őket a vásári mese, amit a most hetvenéves már tizesztendősen alakított... ellenőrizhetetlen, hogy ama ostrom előtti népligeti harsogó Vitéz László-előadáson Henit láttam bábot táncoltatni és átlelkesíteni vagy édesapját, idősb Kemény Henriket. Egyre megy: fiú apjával egyazon hangon szól. Folytatja az apja-nagyapja kialakította tréfákat. Atya csördítette nyaklevesek verték belé a tradicionális ritmust, a szöveg pontosságát, a játék koreográfiájának szent menetét. Családi színiiskolában a kicsiny gyermek játékszere a színház. Játszhat a halállal, megtanulhatja, miként lehet kibabrálni a pokol királyával legalább a kicsiny függöny összehúztáig.

A német bábjáték-árnyjátékok – ahonnan Kornguték hozták szellemi javaikat – megihlettek a romantika idején egy porosz katonává szökött francia nemest, bizonyos Louis Charles Adalaide de Chamisso de Bencurt urat, aki német költőként az Adalbert von Chamisso nevet használta. Megírta a romantika egyik legszebb árnyékjátéktörténetét, benne Schlemil Péter eladja árnyékát a sátánnak. Közmondásossá lett az írott alak: azt a szegény embert, akinek annyira senkije sincsen, hogy még az árnyékát is elkótyavetyéli, slemilnek gúnyolják.

Kemény Henrik ellen-slemil. Színpadára vette az ördög árnyékát. Suttyó gyermekkora óta a sátán póruljáratásán keresi kenyerét. Hatvan év színpadi munkásságával keresett is magának sok sikert, külföldön fénylőbb nevet, mint idehaza, és keresett halálos tréfáival, ördögi mulatságaival sok hívet, sok szeretetet.

Henit ma ünneplik színházában, a Kolibriban. Ünneplik a bábosok mind, akik mesterlevelére Heni gyermeki bájjal üti a céhbe befogadó igent. Hatvan éve fejhangon kiabál kicsinyeknek, ha le nem tiltják csendőrök vagy esztétikai zsandárok, naponta többször is föllép apró tisztelői előtt. Ez a hatvan év megfiatalította azt a kisöreget, akinek tízesztendősen magasba kellett nyújtania a karját a kenyérért, egyik kezében ördöggel, másik kezén piros bugyogós huszárral, verte egyik keze a másikat, csapkodta kupán, rúgta ülepen hittel, buzgalommal.

Nem csoda, hogy megfiatalodott.

Kemény Henrik vasárnap 70 éves.

M. G. P.

Hiteles unalom

Most, hogy már harmadszor aludtam el Schiff András új Mozart-lemezének hallgatása közben, kezdek gyanakodni. Mégsem lehet a szokásos tél végi fáradtság az oka, hogy a szeretett művek alatt fényes nappal a szó szoros értelmében eszméletlenségig unom magam.

Eszemben sincs az előadókat hibáztatni. A zongoranégyeshez, ugye, kell négy hangszeres előadó. Kettőnek közülük feltétlen hitele van nemcsak nálam, de, gondolom, bárkinél. Az egyik Schiff, a másik Perényi Miklós. Erich Höbart jó brácsás. A hegedűs, Shiokawa Yuuko kezében viszont kifejezetten csúnyán, élesen szól a hangszer, de ennyit még el kellene bírnia az előadásnak. Az egész még meg is van szórva a hitelesség porcukrával, Mozart zongorája, Mozart hegedűje és valószínűleg Mozart brácsája szól. A cselló csak régi, de készen volt már a művek megszületésekor.

Hogy okos dolog volt-e korabeli hangszereket választani, abban nem vagyok bizonyos. Megfosztották vele Schiffet egyik legerősebb fegyverétől, a zongorahang mákonyától, a hangszer sokszínű, nemes zengésétől. A fortepiano akkor is kopog, ha ő játszik rajta. De még ezen sem múlhatna semmi.

Egyszerűen nem értem az interpretációkat. Még az Esz-dúr kvartett esetében inkább. Egy sikeres szerző művéről van szó. Egy hónappal a Figaro bemutatója után készült a darab, talán illik hozzá ez a semlegességében is bájos szalonhang. A g-moll négyessel kapcsolatban azonban nem találom a magyarázatot. Mozart fontos hangneme, ha csak a két g-moll szimfóniára gondolunk, az egyik vad, dühödt indulatú, a másik csöndesen lemondó, könnyesen rezignált, szinte némán szenvedő. Schiffék természetesen nagyon jól tudják ezt. Bele is vágnak nagy lendülettel mindhárom tételbe, indulattal, érzelemmel vagy grácával, de két percig sem tudják tartani a maguk által meghatározott szintet. Elfáradnak menet közben, kimerülnek. Után üressé válnak a szünetek, a fájdalom pózzá merevedik, a könnyedség infantilizmussá. Lehanyatlik a fej, de nem a reménytelenségtől. *(Mozart: Zongoranégyesek – Decca, 1995)*

Fáy Miklós

„Médiatörvény" vagy rádió-tévé törvény?

„A Magyarországnál jóval kevésbé modern és kevésbé demokratikus Oroszország a média terén ma közelebb áll a »fejlett Nyugathoz«, mint mi, egyben-másban meg is előzi hazánkat." Ezzel a bevezetővel kezdődik Szilágyi Ákos *Orosz médiatáj, magyar ecsettel* című cikke a *Filmvilág* tavaly júliusi számában. Bár Oroszországban sincs „médiatörvény", a nézők mégis a magyarországinál több program műsoraiból válogathatnak. Számos volt szovjet blokkbeli országban viszont született már törvény a rádiózásról és a televíziózásról. Magyarország azzal tűnik ki ebben a régióban, hogy évek óta nem képes törvényes kereteket adni az elektronikus sajtó működéséhez, és az alkotmánynak és a jogállam követelményeinek megfelelően a frekvenciamoratórium országos és regionális szinten továbbra is érvényben van.

Se törvény, se bővülő választék a közönség számára. Így vonható meg a rádiózás és a televíziózás helyzetének mérlege Magyarországon 1995 januárjában. Közben a „médiatörvény" meglehetősen lejáratódott téma lett, annak ellenére, hogy nemcsak a sajtószabadság elengedhetetlen feltétele, hanem kulturális jelentősége is elvitathatatlan, és mint a reklámhordozó rádiók és televíziók működését nagyobb számban lehetővé tevő törvény minden bizonnyal élénkítően hatna a gazdaság egészére. Ha van téma, amely idegesíti a közönséget, mint a sokszor terméketlennek tűnő – de persze nem mindig terméketlen – politikai viták közül is a legkövethetetlenebb, akkor a „médiatörvény" elhúzódott vitája az. A megegyezés hiánya sokak számára a politikai erők felelőtlen játszadozásának tűnik, és mára már alig látszik a valódi értelme annak, hogy miért is menthetetlen minden további késlekedés a rádió-tévé törvény megalkotásával.

A törvényjavaslat parlamenti vitájának küszöbén ezért azt javaslom, hogy felejtsük el a szélesebb közvélemény számára talán még ma sem teljesen érthető „médiatörvény" kifejezést, és rádió-tévé törvényről beszéljünk. Az elnevezés változásához az egész törvénytervezettel kapcsolatban közönségcentrikus kommunikációnak kell csatlakoznia. Világosan ki kell derülnie annak, hogy a rádió-tévé törvény megszületésének eredményeképpen rádióhallgatók és tévénézők milliói juthatnának a műsorok nagyobb választékához. A törvény lehetővé teszi majd, hogy a nemzetközi egyezmények szerint Magyarország által használható minden frekvencián a köztelevíziókon és a közrádiókon kívül nonprofit és kereskedelmi magánadók működhessenek, gazdagítva a közönségnek nyújtott kínálatot. Ráadásul a jelenleg is nagyrészt kihasználatlan frekvenciák hasznosítása a hallgatóknak és a nézőknek a legcsekélyebb többletkiadást sem fogja jelenteni, hiszen a kereskedelmi csatornákat a hirdetések tartják el, legfeljebb a nonprofit magánadók kaphatnak a közönségtől támogatást, de ők is csak kizárólag önkéntes alapon. A rádió-tévé törvény gyümölcseként éppen azok a sokat emlegetett kisemberek is további információs, kulturális lehetőségekhez jutnak, akik szinte egyáltalán nem engedhetik meg maguknak a moziba, színházba járást vagy a könyv- és újságvásárlást. A törvény kedvezményekkel ösztönzi majd a nonprofit kulturális magánadók működését, és sok liberális szakértő kritikáját kiváltva bizonyos mértékig a kereskedelmi csatornákat is kötelezni fogja közfeladatok ellátására. A kereskedelmi televíziók és rádiók célja pedig természetszerűleg a közönség igényeinek minél teljesebb kiszolgálása lesz.

Mint nézők és hallgatók nemcsak a rendelkezésre álló rádiós-televíziós szolgáltatások számunkra ingyenes, nagymértékű bővülése miatt leszünk a megszülető törvény nyertesei, és nem is csak azért, mert közülünk sokan végre – garantáltan elfogulatlan frekvenciaengedélyezési eljárást követően – magunk is megkísérelhetünk majd kulturális vagy üzleti vállalkozásként rádió- és televízióállomásokat működtetni. A törvény rendelkezései biztosítani fogják azt is, hogy a közönség pénzéből, az előfizetői díjakból és a költségvetésből, vagyis az adókból sok milliárd forinttal támogatott Magyar Televízió, Duna Televízió és Magyar Rádió ellenőrizhetően takarékosan, hatékonyan, magas színvonalon és önállóan, azaz nem politikai, gazdasági vagy más érdekcsoportokat, hanem a nézőket és a hallgatókat szolgálva működjenek.

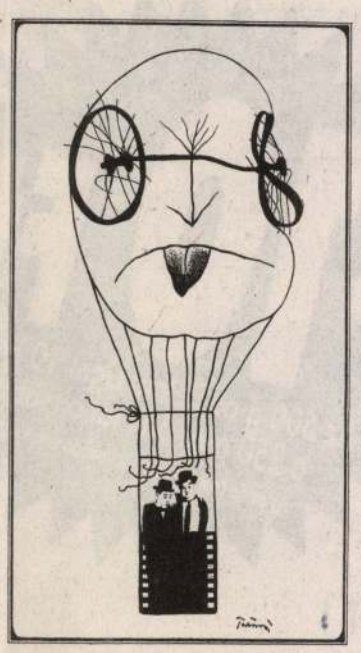

TETTAMANTI BÉLA RAJZA

A rádió-tévé törvény sürgős megalkotása elsősorban a hallgatók és nézők, az elő- és adófizető közönség érdeke. Ehhez képest a rádiós-televíziós szakma és a parlamenti pártok összetettebb érdekei másodlagosak kell hogy legyenek. Az elektronikus sajtóban még ma is meglehetős túlsúlyban lévő állami tulajdonú csatornák munkatársainak el kell fogadniuk a törvény megszületése után bekövetkező elkerülhetetlen, már jócskán elkésett változásokat. A kormánypártoknak és a kormánynak – szemben az előző kormánytöbbséggel – képeseknek kell lenniük arra, hogy kellő önkorlátozással lemondjanak a Magyar Televízió, a Duna Televízió és a Magyar Rádió, valamint a frekvenciaelosztás jelenleg jogilag akadálytalan befolyásolásának lehetőségéről, elérhetővé téve egyúttal az országos és regionális frekvenciákhoz történő hozzáférést is. Az ellenzéki pártoknak kompromisszumkészségükkel hozzá kell járulniuk ahhoz, hogy legfontosabb javaslataik elfogadása után a rádió-tévé törvényt minél szélesebb támogatással minél hamarabb szavazhassa meg az Országgyűlés.

A törvény megszületésének ugyanis ma már semmi akadálya nem lehet. Júliustól szeptemberig a rádiós-televíziós szakmai szervezetek és a parlamenti pártok részvételével folyó tárgyalások alapján, számos érintett érdekképviselet véleményét figyelembe véve készült el az új törvénytervezet a rádiózásról és a televíziózásról. Az elmúlt évek vitáiban kimunkált megoldások közül sokat tartalmazó, az eddigieknél jóval korszerűbb változat ősszel mégsem kerülhetett a parlament elé, mert különösen a kormánykoalíción belül további politikai egyeztetésekre volt szükség. A novemberben aláírt, az ellenzék javaslatait is messzemenően figyelembe vevő koalíciós médiamegállapodásokba foglalt kompromisszumok szerint január végére elkészült tervezet azonban már végképp megérett a mielőbbi országgyűlési vitára, amely a sokfordulós előzetes tárgyalások után gyors eredményt ígérhet. Vagy akadhat, aki vállalná a további késedelem felelősségét valamely átlátszó részérdeket a nyilvánvaló közérdek elé helyezve?

Molnár Péter
parlamenti képviselő, SZDSZ

Németország, Franciaország víz alatt

Alig egy évvel az évszázad legnagyobb árvize után újabb szomorú rekord fenyeget a Rajna mentén. A megáradt folyó már teljesen elborított több alacsonyabban fekvő települést. Koblenz belvárosa ugyancsak víz alatt áll, s a folyamatosan emelkedő vízszint miatt hasonló veszély fenyegeti Kölnt is – jelentette bonni tudósítónk, *Dési András*.

Koblenzben eddig mintegy hétezer embert evakuáltak lakhelyéről. Bonnban, Németország kormányzati székhelyén a folyóparti hivatali negyedben is rendkívüli intézkedéseket foganatosítottak. A Bundestag mélygarázsát lezárták, több képviselőnek pedig ki kellett ürítenie irodáját az alsóbb emeleteken.

A kölni belváros vendéglősei és szállodásai tegnap igyekeztek menteni a menthetőt, mielőtt a Rajna vízszintje szombatra virradóra átlépi a bűvös tíz méteres határt. A tűzoltóság és a polgári védelem egységeinek külön gondot okoztak a videokamerákkal, fényképezőgépekkel felfegyverkezett katasztrófaturisták.

Több alkalommal a rendőrségnek kellett közbeavatkozni, amikor tettlegességig fajuló nézeteltérésre került sor a bámészkodók és a felháborodott helybeliek között.

Az NSZK-ban uralkodó ítéletidő tovább súlyosbítja az árvíz által eddig okozott, milliós nagyságrendű károkat. A Németországon végigsöprő szél-, és hóviharok fákat döntöttek ki és háztetőket sodortak el. Bajorországban, illetve Baden-Württembergben a lehullott csapadék pillanatok alatt jégpályává változtatta az utakat: a sorozatos balesetek következtében ketten életüket vesztették.

Az elárasztott Koblenz

REUTERS-FOTÓ

Pénteken egész nap esett Franciaországban is, és ez csak tovább növelte az árvízveszélyt a legtöbb régióban – jelentette Párizsból *Seres Attila*.

A leginkább veszélyeztetett Bretagne-ban a kiáradt folyók jelentős mezőgazdasági területeket öntöttek el és több helyen víz alá kerültek ipari üzemek is. Nyugat-Franciaország több városában elkezdték az ivóvíz fokozott klórozását a betegségek, járványok megelőzése érdekében.

Az árvizek komoly fennakadásokat okoznak a közlekedésben. A bretagne-i Quimper városának pályaudvara egy hete víz alatt van, vonatok innen nem indulnak és nem is érkeznek. A Le Manst és Nantes-ot összekötő 23-as főútvonal ugyancsak járhatatlan.

Bár a Szajna pénteken 430 centiméteres vízállással tetőzött, a fővárosban a helyzet még nem ad okot a nyugtalanságra. Tíz évvel ezelőtt a folyó vízállása hat méter volt, s igaz, hogy a főváros környéki, 830 millió köbméter kapacitású tározók csordultig megteltek, de Párizs lakói akkor „száraz lábbal" megúszták.

A következő napokra a meteorológia nem ígér lényegesebb javulást, úgyhogy a franciaországi árvízhelyzet még tovább romolhat.

Banki küldöncök munka nélkül?

A számítógép győzött a Cityben

LONDONI TUDÓSÍTÓNKTÓL

Az elektronika térhódítása februárban egy kétszáz éves banki hagyományt szüntet meg a londoni Cityben.

Február végétől kezdve eltűnnek a pénzvilág egyik központjának számító londoni városrészből, a Lombard Streetről azok a kézbesítők, akik naponta kicserélték egymás közt a „Négyzetmérföld" pénzintézeteinek azonnal elszámolandó csekkjeit.

A XVIII. században a bankok képviselői kávéházakban találkoztak és ott adták kézről kézre az egymás nevére kiállított csekkeket, a különbséget pedig arany érmékkel egyenlítették ki ott helyben. Mint arról a Financial Times beszámol, az első formális klíringrendszert a Barclays Bank elődje vezette be 1773-ban, és hatvan évvel később már az első klíringintézet is létrejött.

A gyalogos küldöncök kezén sok millió fontos érték ment keresztül, mostantól kezdve azonban az elszámolás elektronikus úton történik. Az 1980-as évek elején a pénzpiacokon tevékenykedő intézmények kézbesítői naponta huszonhatezer csekket adtak át egymásnak, és még a múlt évben is 1100 milliárd fontot tett ki e csekkek értéke – adták hírül a lapok a tavalyi összesítést. Az elektronika azonban itt is gyorsabbnak bizonyult: az 1984-ben bevezetett Chaps nevű számítógépes rendszer fokozatosan kiszorította a „gyalogos klíringet", és a küldöncök már-már teljesen feleslegessé váltak.

Szerencsére azonban más kötelezettségeik is vannak, így továbbra sem válnak munkanélkülivé ezek a banki alkalmazottak. A kisebb értékű csekkeket, amelyek kiegyenlítése több napot is várhat, továbbra is ők szállítják kisteherautóikon a Cityben – már csak a hagyomány kedvéért is.

R. H. V.

Tribuszerné szabadlábon

A Veszprém Városi Bíróság január 20-án úgy döntött: helyt ad a T és KG Kft. tulajdonosa, Tribuszer Zoltánné szabadlábra helyezési kérelmének.Tribuszernét pénteken szabadon bocsátotta a Veszprémi Büntetés-végrehajtási Intézet.

VESZPRÉMI TUDÓSÍTÓNKTÓL

A komlói székhelyű T és KG Kft. vezetői, *Tribuszer Zoltánné* és *Kiss Gecse Béla*, valamint a kft. könyvelője, *Bathó Erzsébet* ellen 1994 áprilisában indult eljárás. A nyomozást végző szervek szerint a T és KG Kft. úgynevezett pilótajátékot folytatott. A cég azt ígérte az embereknek: pénzüket befekteti, s azt jelentős kamattal kapják vissza. Ugyanakkor a nyomozás semmiféle befektetői tevékenységre utaló jelet nem talált a szervezet működésében.

Az adatok alapján valószínűsíthető, hogy a Tribu Bt. (ez Tribuszerné korábban alapított cége), valamint a T és KG Kft. több milliárd forintot szerzett ilyen módon a jóhiszemű lakosoktól. Ez év januárjában megkezdődött a gyanúsítottak vagyonának felszámolása.

A kilencedik hónapja előzetes letartóztatásban lévő Tribuszerné ügyében úgy határozott a Veszprém Városi Bíróság, hogy nincs ok a gyanúsított további fogva tartására. Az indoklás úgy szól, hogy Tribuszerné egészségi állapota megromlott, s részéről immáron nem áll fönn a szökés veszélye. A bíróság ugyanakkor hangsúlyozza, hogy a felszámolási eljárás során Tribuszerné jelenléte is szükséges.

Dr. Nyerges Éva, a Veszprém Megyei Főügyészség büntetőszaki vezetője lapunknak elmondta: Tribuszerné állapota valóban megromlott, de ez nem a börtönben eltöltött időszak következménye.

Csalással gyanúsított rendőr

TUDÓSÍTÓNKTÓL

Hitelezési csalás büntettének alapos gyanúja miatt eljárás indult *Czakó Gábor*, a Heves Megyei Rendőr-főkapitányság gazdaságvédelmi osztályának helyettes vezetője ellen.

A megyei rendőr-főkapitányság szóvivőjének tájékoztatása szerint az osztályvezető-helyettes bűnsegédként vett részt a csalásokban.

Az iratokat továbbították a Budapesti Ügyészségi Nyomozó Hivatalhoz. Az eljárás megindításával egy időben a főkapitányság vezetője felmentette tisztségéből Czakó Gábort.

Más forrásból megtudtuk, hogy Budapestre az ügyészségi nyomozóhivatalhoz tegnap délelőtt megérkezett iratok, alapján feltételezhető: a gyanúsított valótlan tartalmú adatokat szolgáltatott ki gazdasági vállalkozások hitelfelvételéhez.

Gyógyszer az impotenciára

Segíthet az érsebészeti beavatkozás is

Bár magyarországi felmérések még nem készültek az erősebb nem potenciazavarairól, a szakemberek szerint bizonyosra vehető, hogy minden férfi életében vannak olyan szakaszok, amelyekben szexuális és/vagy potenciazavarokkal küszködik. Ezért is örülnek az andrológusok annak, hogy lehetőség nyílt a külföldön már bevált gyógyszeres terápiák hazai alkalmazására is.

Amerikai felmérések szerint minden tizedik férfi impotens. Az európai oktatásban mintegy 15 évvel ezelőtt jelent meg az andrológia, azaz a férfiak nemzőképességének és szexualitásának zavaraival, a férfiak fogamzásgátlásával, illetve klímaxával foglalkozó tudomány.

Dr. Papp György, a SOTE Urológiai Klinikáján működő andrológiai centrum professzora a *Népszabadságnak* elmondta: a szexuális és potenciazavarok konzervatívan, azaz hormonális úton, pszichoterápiával, injekciós, illetve vákuumterápiával, vagy implantátumok alkalmazásával kezelhetők. Néhány esetben érsebészeti beavatkozás is segítséget jelenthet. A professzor szerint az impotenciának az esetek 20 százalékában tisztán pszichés oka van, de a 30 százaléknyi szervi eredetű panasz jó része is lelki okokra vezethető vissza.

Hazánkban a SOTE-klinikán és Szegeden működik andrológiai centrum, Papp professzor szerint azonban az országban már 60 andrológus dolgozik. Ezentúl nekik sem kell külföldről megrendelniük betegeiknek azt a készítményt, amelyet másutt már az impotenciák csaknem felének alapgyógyszeréül használnak. A szert háziorvos, urológus, andrológus vagy urológus írhatja fel. Mivel nem támogatja a biztosító, ára dobozonként 1400 forint.

K. A.

Árhullám a Túron

Az esőzések hatására újabb árhullám indult meg a Túron. Pénteken a folyó magyarországi szakaszán mindenütt kilépett medréből. A vízszint mindössze 11 centiméterrel volt alacsonyabb az 1993-as árvízi szintnél.

A Felső-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság nyolcvan embere van készenlétben, hogy a műszakilag gyenge állapotú gátszakaszoknál és zsilipeknél védekezzen – jelentette tudósítónk.

Robbanó mesekönyv a cigánytáborban

RÓMAI TUDÓSÍTÓNKTÓL

Itália-szerte nagy felháborodást keltett az idegengyűlölet egyik legújabb olaszországi megnyilvánulása, melynek egy ötéves cigány kisfiú, *Matteo Salkanovics* volt a szenvedő alanya. Egy mesekönyvbe rejtett bomba levitte az egyik kézfejét.

A kisgyermek családjával és öt másik cigány családdal együtt a háborús Boszniából érkezett Olaszországba. Lakókocsijaikkal egy hónapja telepedtek le Pontedera határában. A családokat az elmúlt napokban többször zaklatták motoros suhancok, de súlyosabb incidens eddig nem történt.

Csütörtökön Matteo a cigánytáborhoz vezető bekötőút bejáratánál egy mesekönyvet talált. Hazavitte és a lakókocsiban kinyitotta. A könybe rejtett kis hatóerejű pokolgép robbanása szétroncsolta jobb keze fejét, ám szerencsére más, életveszélyes sérülést nem okozott.

Az első rendőrségi vizsgálatok szerint a levélbombát nagy szakértői precizitással állították össze. A hatóságok szerint a támadás célpontja egyértelműen a cigánytábor volt. A vizsgálat most azt próbálja kideríteni, hogy egyetlen személy, vagy egy rasszista csoport áll-e a pokolgépes akció hátterében.

Kezdje könnyedén az évet!

FEBRUÁR 16-IG

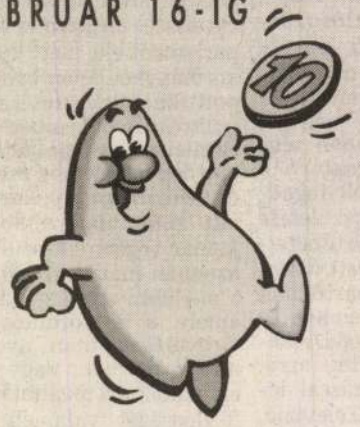

-10 Ft

Az 500 g-os Delma Light 10 Ft-tal, a 250 g-os 5 Ft-tal olcsóbb!

Az akció csak a kijelölt boltokban érvényes.

DELMA MEGÉRI A PÉNZÉT!

Ogilvy&Mather